

ಮೈಗೋದರಸಂಹಿತೆ

ಭಾಗ ೨೨
ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ೨-೩-೨ ನೇ
ಅಧ್ಯಾಯಗಳು.
ವಿಂಚನೆಯ ವಾಂಛಲದ ಸೂಕ್ತಗಳು ೨೧-೨೨
(ಮತ್ತೆ ಪಾಲಯಿಲ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳು ೪೯. ೬೦.)

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200837

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

K206 11/V46R

K 5240

Author: डॉ. स. म. जे. ए. ए.

Title: *द्वितीय विश्वयुद्ध*

11/1/2011

Karnatak Sahitya Mandira
Market, DHAKWAR.
(Mysore State)

ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ವೇದರತ್ನಮಾಲಾ

ಸಂಖ್ಯೆ—೨೪

RIG-VEDA

ಸಾ ಯ ಣ ಭಾ ಷ್ಯ ಸ ಮ ಳ ತಾ

ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತಾ

(ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾರ್ಥಾನುವಾದವಿವರಣೆಗಳೊಡನೆ)

ಭಾಗ—೨೪

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಎರಡು, ಮೂರು ಮತ್ತು
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು.

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಸೂಕ್ತಗಳು ೨೧—೩೩ ಮತ್ತು
(ನಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳು ೪೯-೬೦.)

*Translated with Exhaustive and Critical Notes
and Explanations*

by

Asthana Mahavidwan

H. P. VENKATA RAO.

Editor.

Printed at

**SREE SHARADA PRESS,
MYSORE.**

1953

Published by the gracious permission of

His Highness

Sri Jayachamarajendra Wadiyar Bahadur,
G.C.B., G.C.S.I., Maharaja of Mysore.

ಯದುವಂಶಶಯಃಪಾರಾವಾರಸುಧಾಕರರೂ ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯವೈದಿಕವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕರೂ
ಮೈಸೂರು ದೇಶವನ್ನಾಳುವ ಧರ್ಮಪ್ರಭುಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ
ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್ ಬಹದ್ದೂರ್,
ಜಿ.ಸಿ.ಬಿ., ಜಿ.ಸಿ.ಎಸ್.ಐ. ರವರು.

ವೇದಪ್ರಕಟನಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿರುವ

ವೇದವಿಮರ್ಶನವಿದ್ಯನ್ಮಂಡಲಿ

Translator & Editor :

ಆಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್ H. P. ವೆಂಕಟರಾವ್

ಸಹಾಯಕ ವಿದ್ಯನ್ಮಂಡಲಿ

1. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| G. N. ಚಕ್ರವರ್ತಿ M.A.
Professor of Sanskrit. St. Philomina's College, Mysore
2. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಜಿ. ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಭಟ್ಟರು, ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಾಕರಣವಿದ್ವಾನ್,
ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲಾ, ಮೈಸೂರು
3. ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| H. ಗಂಗಾಧರಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಜ್ಯೋತಿಷ ವಿದ್ವಾನ್
ಮತ್ತು ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಪಂಡಿತರು.
4. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಶ್ರೀನಿವಾಸಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಮಗ್ಗೇಡ ಘನಶಾಲಿಗಳು.
5. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಹಿಟ್ಟವಳ್ಳಿ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಾಚಾರ್ಯರು, ಶೌಕವಿದ್ವಾನ್.
6. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಹಿಟ್ಟವಳ್ಳಿ ದೇವರಭಟ್ಟರು, ಮೀಮಾಂಸಾದರ್ಶನಪಂಡಿತರು.
7. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ವೆಂಕಟರಮಣಾಚಾರ್, M.A., B.T., ಸಾಹಿತ್ಯವಿದ್ವಾನ್.
8. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| S. ರಂಗನಾಥನ್, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್, ಅರಮನೆ ಸರಸ್ವತೀ ಭಂಡಾರ.
9. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| ಪುತ್ತೂರು ಅನಂತಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್, ಸಾಹಿತ್ಯವಿದ್ವಾನ್,
Govt. Oriental Research Institute, Mysore.
10. ಬ್ರ|| ಶ್ರೀ|| S. ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ರಿಟೈರ್ಡ್ ಪಂಡಿತರು.
Govt. Oriental Research Institute, Mysore.

ಪೀಠಿಕೆ.

ಮುಗ್ಧೇದದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೇ ಮಂಡಲದ ೨೧-೨೨ ಸೂಕ್ತಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಬೇಕಾದ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಗತಿಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ೪೯-೬೦ ವರೆಗಿನ ೧೧ ಸೂಕ್ತಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿವರಣೆಯು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ೧೧ ಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೮೦ ಮುಕ್ಯುಗಳಿರುವುವು. ಇವು ವಾಲಖಿಲ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ವಾಲಖಿಲ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳೆಂದರೇನು, ಇವುಗಳ ಉಪಯೋಗವೇನು ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಷ್ಯಕಾರರಾದ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯರಾಗಲಿ, ಇತರ ಪ್ರಾಚೀನ ವೈದಿಕವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಲಿ, Max Muller ನೊದಲಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪಂಡಿತರಾಗಲಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಸಾಯಣರು ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೂ ನಾವು ಪೂನಾನಗರದ ವೈದಿಕಸಂಶೋಧನಮಂಡಲಿಯವರಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಮುಗ್ಧೇದಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಶೀನಗರದ ಪ್ರಾಚ್ಯಪುಸ್ತಕಭಂಡಾಗಾರದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಈ ವಾಲಖಿಲ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳ ಭಾಷ್ಯವನ್ನೇ ಅರ್ಥಸಹಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಯಾರು, ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒರೆದರೆಂಬ ವಿಷಯವು ಖಚಿತವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಯಣರಿಗಿಂತ ಈಜಿಪ್ತವರು ಒರೆದಿರುವರೆಂದು ಭಾಷ್ಯದ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಆ ಸೂಕ್ತಗಳ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅತಿಪ್ರಾಚೀನವೂ, ಅತಿಗಹನವೂ, ಅತಿವಿಸ್ತಾರವೂ, ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೂ, ಮೂಲಭೂತವೂ ಆದ ಇಂತಹ ಮುಗ್ಧೇದಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಸರಳವಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶಾನುವಾದಸಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇಂತಹ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಪಂಡಿತಪಾಮರಾದಿಯಾದ ಸಕಲ ಜನರೂ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲೆಂಬ ಘನವಾದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರರೂ, ನೇವವಿದ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ, ಸ್ವಯಂಪಂಡಿತರೂ, ಪ್ರಜಾನುರಾಗಿಗಳೂ, ಧೈವಭಕ್ತಿತತ್ಪರರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಜಿ.ಸಿ.ಬಿ., ಜಿ.ಸಿ.ಎಸ್.ಐ. ಮಹಾಪ್ರಭುವರ್ಯರೂ ಅವರ ಸರ್ಕಾರದವರೂ ಬಹುದ್ರವ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಉದಾರಾಶ್ರಯದಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಕೋಟಿಯ ಸುಕೃತವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇಂತಹ ಉದಾರಮತಿಗಳಾದ ಸಮ್ಮ ಪ್ರಭುವರ್ಯರಿಗೂ, ಅವರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ, ರಾಜಕುಮಾರಿಯರಿಗೂ, ಶ್ರೀಕಂಠದತ್ತನೈಸಿಂಹರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಎಂಬ ಶುಭನಾಮಾಂಕಿತರಾದ ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೂ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜಾಕೋಟಿಗೂ ಸಹ ನೇದಪುರುಷನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಐಹಿಕ ಫಲಗಳಾದ ಆಯುರಾರೋಗೈಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಸಕಲಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕನಾದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಇತೋಪ್ಯತಿಶಯವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ

ಮೈಸೂರು
ವಿಷಯನಾಮ ಸಂ|| ಕಾರ್ತಿಕಶುಕ್ಲ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಶುಕ್ರವಾರ
ಶಾ|| 20—11—53.

ಅನುವಾದಕ :
ಹೆಚ್. ಪಿ. ವೆಂಕಟರಾನ್,
ಆಸ್ಥಾನ ಮಹಾವಿದ್ವಾನ್

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಭಾಗದ
ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.
ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಸೂಕ್ತಗಳು.

ಅಧ್ಯಾಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ
೨೦. ವಯಮು ತ್ವಾ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	2
೨೧. ಓ ತ್ಯಮದ್ವೇ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	23
೨೨. ಈಳಿಷ್ಟಾ ಹಿ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	43
೨೩. ಸಖಾಯ ಆ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	72
೨೪. ತಾ ವಾಂ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	106
ಹರಯಾಣಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವು.	128
೨೫. ಯುವೋರು ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	131
ವಾಹಿಷ್ಯಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ, ನಿರ್ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ	147
೨೬. ಅಗ್ನಿರುಕ್ಥೇ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	158
ರಿಶಾದಸಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ.	169
೨೭. ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	183
ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಗಣಗಳಿರುವ ವಿಷಯ.	189
೨೮. ಬಭ್ರುರೇಕಃ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು —	189
೨೯. ನಹಿ ವೋ ಅಸ್ತಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	198
೩೦. ಯೋ ಯಜಾತಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	203

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವು

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೩೧. ಪ್ರ ಕೃತಾನಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	225
ಋಜೀಷ ವೆಂಬ ಶಬ್ದದ ವಿವರಣೆ	227
ತೋರ್ಣಾಶ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ.	230
ಸ್ಯಪ್ರಃ ಮತ್ತು ಬೃಬದುಕ್ಥಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ.	236

ಅಂತರಾಭರಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ವಿವರಣೆ.	238
ದ್ವಿಜನಾವನನು ತೀರಿಸಬೇಕಾದ ಚುಣಶ್ರೇಯಗಳ ವಿಷಯ ಇತ್ಯಾದಿ.	242
ಸೋಮವಿಕ್ರಯೇಣ ವಿಚಾರ.	246
೩೩. ವಯಂ ಘ ಶ್ಯಾ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	256
೩೪. ಏಂದ್ರ ಯಾಹಿ ಹರಿಭಿಃ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	276
೩೫. ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	294
೩೬. ಅಪಿತಾಸಿ ಸುನ್ವತೇ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	319
೩೭. ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	329
೩೮. ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	337
೩೯. ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷಿ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	346
೪೦. ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಎಂಬ ನಲವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	359
೪೧. ಅಸ್ಮಾ ಊ ಷು ಎಂಬ ನಲವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು— ತಮೂ ಷು ಸಮನಾ ಎಂಬ ಋಕ್ವಿನ ನಿರುಕ್ತವು.	374 377
೪೨. ಅಸ್ತಭ್ನಾದ್ಭ್ಯಾಂ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	389
೪೩. ಇಮೇ ವಿಸ್ರಸ್ಯ ಎಂಬ ನಲವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು— ಶೀರಂ ಮತ್ತು ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳ ನಿರ್ವಚನವು.	395 422
೪೪. ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ದುವಸ್ಯತ ಎಂಬ ನಲವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	424
೪೫. ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಂ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು— ಅನುಷಕ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ. ರಂಭ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ. ಕೋ ನು ಮರ್ಯಾ ಎಂಬ ಋಕ್ವಿಗೆ ಯಾಸ್ಮರ ನಿರುಕ್ತವು.	450 452 468 483
ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವು.	

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

೪೬. ತ್ವಾವತಃ ಪುರೂವಸೋ ಎಂಬ ನಲವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು— ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗ ಋಷಿದೇವತಾಭಂದಸ್ಸುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.	489 490
೪೭. ಮಹಿ ವೋ ಮಹತಾಂ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	525
೪೮. ಸ್ವಾದೋರಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು— ಇಷಿರೇಣ ತೇ ಎಂಬ ಋಕ್ವಿನ ನಿರುಕ್ತ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ. ವಾಸರಾಣಿ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ. ಋದೂದರೇಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ.	547 555 556 560

ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳು.

ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳ ಪೀಠಿಕೆ.	567
೪೯. ಅಭಿ ಪ್ರ ವಃ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ (ವಾಲಖಿಲ್ಯದ ನೋವಲನೆಯ) ಸೂಕ್ತವು—	569
೫೦. ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಎಂಬ ಐವತ್ತನೆಯ (ವಾ. ಪಿ. ಸೂ. ೨) ಸೂಕ್ತವು—	580
೫೧. ಯಥಾ ಮನೌ ಎಂಬ ಐವತ್ತೊಂದನೆಯ (ವಾ. ಪಿ. ಸೂ. ೩) ಸೂಕ್ತವು—	594
೫೨. ಯಥಾ ಮನೌ ವಿವಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಐವತ್ತೆರಡನೆಯ (ವಾ. ಪಿ. ಸೂ. ೪) ಸೂಕ್ತವು—	603
೫೩. ಉಸಮಂ ಶ್ವಾ ಎಂಬ ಐವತ್ತಮೂರನೆಯ (ವಾ. ಪಿ. ಸೂ. ೫) ಸೂಕ್ತವು—	615
೫೪. ಏತತ್ತ ಇಂದ್ರ ಎಂಬ ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ (ವಾ. ಪಿ. ಸೂ. ೬) ಸೂಕ್ತವು—	625
೫೫. ಭೂರೀದಿಂದ್ರಸ್ಯ ಎಂಬ ಐವತ್ತೈದನೆಯ (ವಾ. ಪಿ. ಸೂ. ೭) ಸೂಕ್ತವು—	634
೫೬. ಪ್ರತಿ ತೇ ದಸ್ಯವೇ ಎಂಬ ಐವತ್ತಾರನೆಯ (ವಾ. ಪಿ. ಸೂ. ೮) ಸೂಕ್ತವು—	639
೫೭. ಯುವಂ ದೇವಾ ಎಂಬ ಐವತ್ತೇಳನೆಯ (ವಾ. ಪಿ. ಸೂ. ೯) ಸೂಕ್ತವು—	645
೫೮. ಯುಮ್ಪ್ರಿಜೋ ಎಂಬ ಐವತ್ತೆಂಟನೆಯ (ವಾ. ಪಿ. ಸೂ. ೧೦) ಸೂಕ್ತವು—	651
೫೯. ಇಮಾನಿ ನಾಂ ಎಂಬ ಐವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ (ವಾ. ಪಿ. ಸೂ. ೧೧) ಸೂಕ್ತವು—	656
೬೦. ಆಗ್ನ ಆ ಯಾಹಿ ಎಂಬ ಅರವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	665
೬೧. ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚಿ ಎಂಬ ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು— ಜಲ್ದವಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಚನ.	687 700
೬೨. ಪ್ರೋ ಅಸ್ಮೈ ಎಂಬ ಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	709
೬೩. ಸ ಪೂರ್ವೋ ಮಹಾನಾಂ ಎಂಬ ಅರವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	722
೬೪. ಉತ್ಪ್ತಾ ಮಂದಂತು ಎಂಬ ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	735
೬೫. ಯದಿಂದ್ರ ಪ್ರಾಕ್ ಎಂಬ ಅರವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು—	746
೬೬. ತರೋಭಿರ್ವೋ ಎಂಬ ಅರವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು— ಬೇಕನಾಟಾನ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ.	757 771
೬೭. ತ್ಯಾನ್ನ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್ ಎಂಬ ಅರವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು— ಅಭಿಧೇತನ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ.	776 781

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ಸಮಾಪ್ತವು.

ಸಂಕೇತಾಕ್ಷರಗಳ ವಿವರಣೆಯು

- ಅಧ. ಸಂ.—ಅಧರ್ವವೇದಸಂಹಿತಾ
 ಅಪ. ಸೂ.—ಆಪಸ್ತಂಬ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರ
 ಅಪ. ಧ. ಸೂ.—ಆಪಸ್ತಂಬ ಧರ್ಮಸೂತ್ರ
 ಅಪ. ಪ. ಸೂ.—ಆಪಸ್ತಂಬ ಪರಿಭಾಷಾಸೂತ್ರ
 ಅ. ಸೂ. ಅಥವಾ ಆ.—ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರ
 ಉ. ಸೂ. ಉಣಾದಿ ಸೂತ್ರ
 ಋ. ಸಂ. ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತಾ
 ಐ. ಆ.—ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕ
 ಐ. ಉ.—ಐತರೇಯೋಪನಿಷತ್
 ಐ. ಬ್ರಾ.—ಐತರೇಯಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ಛಾ. ಉ.—ಛಾಂದೋಗ್ಯೋಪನಿಷತ್
 ಜೈ. ಪೂ. ಸೂ.—ಜೈಮಿನೀಯ ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾಸೂತ್ರ
 ಜೈ. ನ್ಯಾ. ವಿ.—ಜೈಮಿನೀಯ ನ್ಯಾಯಮಾಲಾ ವಿಸ್ತರ
 ತಾ. ಬ್ರಾ.—ತಾಂಡ್ಯಮಹಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ತೈ. ಆ.—ತೈತ್ತಿರೀಯ ಆರಣ್ಯಕ
 ತೈ. ಬ್ರಾ.—ತೈತ್ತಿರೀಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ತೈ. ಸಂ.—ತೈತ್ತಿರೀಯ ಸಂಹಿತಾ
 ನಿ.—ನಿರುಕ್ತ, ನಿಘಂಟು
 ಪಾ. ಸೂ.—ಪಾಣಿನೀಯಸೂತ್ರ
 ಪಾ. ಶಿ.—ಪಾಣಿನೀಯ ಶಿಕ್ಷಾ
 ಫಿ. ಅಥವಾ ಫಿ. ಸೂ.—ಫಿಟ್ ಸೂತ್ರ
 ಬ್ರ. ಸೂ.—ಬ್ರಹ್ಮ ಸೂತ್ರ
 ಮ. ಭಾ.—ಮಹಾಭಾರತ
 ಮ. ಸ್ಮೃ.—ಮನು ಸ್ಮೃತಿ
 ಮೈ. ಸಂ.—ಮೈತ್ರಾಯಣೀಯಸಂಹಿತಾ
 ಯಾ. ಸ್ಮೃ.—ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಸ್ಮೃತಿ
 ವಾ. ಸಂ.—ವಾಜಪನೇಯ ಸಂಹಿತಾ
 ವಾ. ಪು.—ವಾಯುಪುರಾಣ
 ವಿ. ಪು.—ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ
 ವೇ. ಸೂ.—ವೇದಾಂತಸೂತ್ರ
 ಶ. ಬ್ರಾ.—ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ಸಾ. ಸಂ.—ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತಾ ಇತ್ಯಾದಿ
 ಬೃ. ದೇ.—ಬೃಹದ್ದೇವತಾ

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ವಾಗೀಶಾದ್ಯಾಃ ಸುಮನಸಃ ಸರ್ವಾರ್ಥಾನಾಮುಪಕ್ರಮೇ |
ಯಂ ನಕ್ಷಾ ಕೃತಕೃತ್ಯಾಃ ಸ್ಯುಸ್ತಂ ನಮಾಮಿ ಗಜಾನನಂ |
ಯಸ್ಯ ಸಃಶ್ಲಸಿತಂ ವೇದಾ ಯೋ ವೇದೇಭ್ಯೋಽಖಿಲಂ ಜಗತ್ |
ನಿರ್ಮಮೇ ತಸುಹಂ ವಂದೇ ವಿದ್ಯಾತಿರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಂ ||
ವೇದಃ ಶಿವಃ ಶಿವೋ ವೇದೋ ವೇದಾಘ್ಯಾಯಾ ಸದಾಶಿವಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ವೇದಮೇವ ಸದಾ ಜಪೇತ್ ||

ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತಾ

ಮುಗ್ಧೇದಸಂಹಿತಾ

(ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾರ್ಥಾನುವಾದ ವಿವರಣೆ ಸಹಿತವಾಗಿ)

ಭಾಗ ೨೪

॥ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.

ಪೀಠಿಕೆ.

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಚತುರ್ಥೇನುವಾಕೇ ದಶ ಸೂಕ್ತಾನಿ | ತತ್ರ ವಯಮು ತ್ವಾಮಿತ್ಯಷ್ಟಾದಶರ್ಚಿಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ವಯಮು ದ್ವೈನಾಂತ್ಯೇ ದ್ವೈಚೇ ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿರಿತಿ | ಯಸಿಶ್ಚಾಸ್ಯಸ್ಮಾದಿತಿ ಪರಿಭಾಷಯಾ ಕಾಣ್ವಃ ಸೋಭರಿರ್ಯಸಿಃ | ಕಾಕುಭಂ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ದೇತುಕ್ತತ್ಪ್ರಾ-
ವಸ್ಯಾಪಿ ಸೂಕ್ತಸ್ಯಾಯುಜಃ ಕಕುಭೋ ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ | ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೈಚೇ ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಂ

ದೇವತಾ | ಶಿಷ್ಯಾ ಐಂದ್ರ್ಯಃ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ || ಉಕ್ಥೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಶಸ್ತ್ರೇ
ವಯಮು ತ್ವಾಮಿತಿ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ವಯಮು ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಯೋ ನ
ಇದಮಿದಂ ಪುರೇತಿ ಪ್ರಗಾಥೌ | ಅ. ೬-೧ | ಇತಿ || ಅಭಿಪ್ಲವಿಕೇಸೂಕ್ಥೇಷ್ವಪಿ ತೃತೀಯಸವನೇ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನೋ ವೈಕಲ್ಪಿಕೋಽಯಂ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ ಪ್ರಗಾಥಃ | ಸೂತ್ರಮುಕ್ತಂ || ಅಸ್ಮಿನ್ನೇವ
ಶಸ್ತ್ರೇ ತ್ವಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ಭರೇತಿ ಪ್ರಗಾಥೋ ಯದಾ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ ತದಾ ವಯಮು ತ್ವೇತ್ಯನುರೂಪತ್ವ-
ಚಿಸ್ಯಾದ್ಯಾ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ವಯಮು ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಯಾಹೀಮು
ಇಂದವ ಇತಿ ಸಮಾಹಾರ್ಯೋಽನುರೂಪಃ | ಅ. ೭-೮ | ಇತಿ ||

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸೂಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಯಮು
ತ್ವಾಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಮೊದಲನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—
ವಯಮು ದ್ವ್ಯಾನಾಂತ್ಯೇ ದ್ವ್ಯಚೇ ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಸೋಭರಿಃ
ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಕಕುಪ್‌ಭಂದಸ್ತುವು;
ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತುವು ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ರನ
ದಾನಸ್ತುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಇಂದ್ರದೇವತಾಕವು. ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.
ಉಕ್ಥೆಯಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಯಮು ತ್ವಾಂ
ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಗಾಥಸ್ತೋತ್ರಿಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವಯಮು
ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರೇತಿ ಪ್ರಗಾಥೌ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.
ಅಭಿಪ್ಲವಸಂಬಂಧವಾದ ಉಕ್ಥೆಯಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೃತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು
ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಋಕ್ಕನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಸ್ತೋತ್ರಿಯಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಸೂತ್ರವನ್ನು
ಹಿಂಸೆಯೇ ಹೇಳಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ಭರ (ಋ. ಸಂ. ೮-೯೮-೧೦) ಎಂಬ
ಪ್ರಗಾಥ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರೀಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸುವಾಗ ವಯಮು ತ್ವಾಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲ
ನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುರೂಪತ್ವಚದ ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—
ವಯಮು ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಯಾಹೀಮು ಇಂದವ ಇತಿ ಸಮಾಹಾರ್ಯೋಽನು-
ರೂಪಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೧

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೧ ||

ಅನ್ವಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ - ೨ || ವರ್ಗ— ೧, ೨, ೩, ೪ ||

! ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೮ ||

! ಋಷಿ—ಸೋಭರಿಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

! ದೇವತಾ—೧.೧೬. ಇಂದ್ರಃ || ೧೭.೧೮. ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ |

! ಭಂದಃ—ಪ್ರಗಾಥಂ ಕಾಕುಭಲ (ಅಯುಜಃ ಕಕುಭಃ ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಾ)

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಮು ತ್ವಾಮಪೂರ್ವ್ಯ ಸ್ಥೂರಂ ನ ಕಚ್ಚಿದ್ಭರಂತೋಽವಸ್ಯವಃ |
 ವಾಜೇಃ ಚಿತ್ರಂ ಹವಾಮುಹೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಉಂ ಇತಿ | ತ್ವಾಂ | ಅಪೂರ್ವ್ಯ | ಸ್ಥೂರಂ | ನ | ಕತ್ | ಚಿತ್ | ಭರಂತಃ | ಅವಸ್ಯವಃ |
 ವಾಜೇ | ಚಿತ್ರಂ | ಹವಾಮುಹೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಪೂರ್ವ್ಯ ತ್ರಿಷು ಸವನೇಷು ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತತ್ವಾದಭಿನವೇಂದ್ರ ಭರಂತಃ ಸೋಮಲಕ್ಷಣೈ-
 ರನ್ನೈಸ್ತಾಂ ಪೋಷಯಂತೋ ವಯಂ ವಾಜೇ | ವಾಜಂತಿ ಗಚ್ಛಂತಿ ಯೋದ್ಧಾರೋಽತ್ರೇತಿ ವಾಜ-
 ಯಂತ್ಯಾಯುಧಾನ್ಯತ್ರೇತಿ ವಾ ವಾಜಃ ಸಂಗ್ರಾಮಃ | ತ್ಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ರಂ ಚಾಯನೀಯಂ ವಿವಿಧರೂಪಂ
 ತ್ವಾಮು ತ್ವಾಮೇವಾಸ್ಯವೋ ರಕ್ಷಣಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛಂತಃ ಸಂತೋ ಹವಾಮುಹೇ | ತ್ವಾಮಾಹ್ವಯಾಮಃ |
 ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಸ್ಥೂರಂ ನ ಯಥಾ ಭರಂತೋ ವ್ರೀಹ್ಯಾದಿಭಿರ್ಗೃಹಂ ಪೂರಯಂತೋ ಜನಾ
 ವಾಜೇಽನ್ನನಿಷಯೇ ಸ್ಥೂರಂ ಸ್ಥೂಲಂ ಗುಣಾಧಿಕಂ ಕಚ್ಚಿತ್ ಕಂಚಿನ್ನಾನವಂ ಯಥಾಹ್ವಯಂತಿ ತದ್ಭೃತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಪೂರ್ವ್ಯ—ಪ್ರತಿ ಯಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ನೂತನವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ಥೂರಂ ನ
 ಕಚ್ಚಿತ್—ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲು ಸಮರ್ಥನಾದ ಸ್ಥೂಲಪುರುಷನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವಂತೆ | ಭರಂತಃ—
 ಸೋಮರಸದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ | ವಯಂ—ನಾವು | ವಾಜೇ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ | ಚಿತ್ರಂ—ಆಕರ್ಷಕ
 ವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ | ತ್ವಾಂ ಉ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಅವಸ್ಯವಃ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ | ಹವಾಮುಹೇ—
 ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರತಿ ಯಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ನೂತನವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲು ಸಮರ್ಥ
 ನಾದ ಸ್ಥೂಲಪುರುಷನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯುವಂತೆ ಸೋಮರಸದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ನಾವು ಸಂಗ್ರಾಮ
 ದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ

English Translation.

Unprecedented Indra, cherishing you (with sacrificial food), desirous
 of your protection, we invoke you who are manifold in battle, as (men call
 upon) some stout (person for help).

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಉಪ್ ತ್ವಾ ಕರ್ಮನ್ನೂ ತಯೇ ಸ ನೋ ಯುವೋಗ್ರಶ್ಚಕ್ರಾಮ ಯೋ
ಧೃಷತ್ |

ತ್ವಾಮಿದ್ಧೈವಿತಾರಂ ವವ್ಯಮಹೇ ಸಖಾಯ ಇಂದ್ರ ಸಾನಸಿಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಪ್ | ತ್ವಾ | ಕರ್ಮನ್ | ಊತಯೇ | ಸಃ | ನಃ | ಯುವಾ | ಉಗ್ರಃ | ಚಕ್ರಾಮ | ಯಃ | ಧೃಷತ್ |
ತ್ವಾಂ | ಇತ್ | ಹಿ | ಅವಿತಾರಂ | ವವ್ಯಮಹೇ | ಸಖಾಯಃ | ಇಂದ್ರ | ಸಾನಸಿಂ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಪ್ರಥಮಪಾದಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕೃತಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಕರ್ಮನ್ನಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಕರ್ಮಣ್ಯೂತಯೇ
ರಕ್ಷಣಾಯ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಃ ಸಗಚ್ಛಾಮಃ | ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ ಪರೋಕ್ಷಕೃತಃ | ಯ ಇಂದ್ರೋ ಧೃಷತ್
ಧೃಷ್ಟೋತಿ ಶತ್ಯಾನಭಿಭವತಿ || ಜ್ಞಾಧೃಷಾ ಪ್ರಾಗಲ್ಭೀ | ಬಹುಲಂ ಭಂದಸೀತಿ ಶತ್ಯತೈಯಃ || ಯುವಾ
ತೆರಾಣ ಉಗ್ರ ಉದ್ಗೂರ್ಣಃ ಸ ಇಂದ್ರೋ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರತಿ ಚಕ್ರಾಮ | ಆಗಚ್ಛತು | ಯದ್ವಾ
ಚಕ್ರಾಮ | ಅಸ್ಮಾನುತ್ಸಾಹಯುಕ್ತಾನ್ ಕರೋತು || ಕ್ರಮತೇಃ ಸರ್ಗಾರ್ಥೇ ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಪರಸ್ಪೃಶದಂ |
ಪಾ. ೧-೩-೩೮ || ಪರೋಽರ್ಥಾರ್ಥಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕೃತಃ | ಸಖಾಯಃ ಸಮಾನಖ್ಯಾನಾ ಬಂಧುಭೂತಾ ವಾ
ವಯಂ ಸಾನಸಿಂ || ವನ ಷಣ ಸಂಭಕ್ತಾ || ಸಂಭಜನೀಯಮವಿತಾರಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ರಕ್ಷಿತಾರಂ ತ್ವಾಮಿತ್ತ್ವಾ-
ನೇವ ವವ್ಯಮಹೇ | ವೃಣೇಮಹೇ | ಸಂಭಜಾಮಹೇ | ಹಿಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ || ಹಿಯೋಗಾದನಿಘಾತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಕರ್ಮನ್—ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ | ಊತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ |
ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಉಪ್—ಸಮೀಪಿಸುತ್ತೇವೆ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಧೃಷತ್—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಸೋಲಿಸುವನೋ ಅಂತಹ | ಯುವಾ—ನಿತ್ಯತರುಣನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಅಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಆದ |
ಸಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಚಕ್ರಾಮ—ಬರಲಿ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
ಸಖಾಯಃ—ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ನಾವು | ಸಾನಸಿಂ—ಪೂಜ್ಯನೂ | ಅವಿತಾರಂ—ಸಂರಕ್ಷಕನೂ ಆದ | ತ್ವಾಂ
ಇತ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ವವ್ಯಮಹೇ ಹಿ—ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಯಾವ
ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ನಿತ್ಯತರುಣನೂ, ಅಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅದೇ

ಇಂದ್ರನು ನಮಗಭಿಮುಖನಾಗಿ ಬರಲಿ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ನಾವು ಪೂಜ್ಯನೂ, ಸಂರಕ್ಷಕನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We have recourse, Indra, to you for protection at sacred rites: may he who is ever young, fierce, resolute, come to us! We, your friends, Indra, rely upon you as our protector and benefactor.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಯಾಹೀಮು ಇಂದ್ರೋಶ್ವಪತೇ ಗೋಪತ ಉರ್ವರಾಪತೇ |

ಸೋಮಂ ಸೋಮಪತೇ ಪಿಬ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಯಾಹಿ | ಇಮೇ | ಇಂದ್ರವಃ | ಅಶ್ವಪತೇ | ಗೋಪತೇ | ಉರ್ವರಾಪತೇ |

ಸೋಮಂ | ಸೋಮಪತೇ | ಪಿಬ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಶ್ವಪತೇಶ್ಚಾನಾಂ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಗೋಪತೇ ಗವಾಂ ಪಾಲಯಿತರುರ್ವರಾಪತೇ | ಸರ್ವಸಸ್ಯಾಢ್ಯಾ ಭೂಮಿರುರ್ವರಾ | ತಸ್ಯಾಃ ಪತೇ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಇಂದ್ರವಃ ಸೋಮಾ ಇಮೇ ಭವದೀಯಾಃ | ತ್ವದರ್ಥಮಭಿಷುತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಸ್ಮಾದಾ ಯಾಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಅಗತ್ಯ ಸೋಮಪತೇ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸೋಮಂ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಪತೇ—ಅಶ್ವಪಾಲಕನೂ | ಗೋಪತೇ—ಗೋಪಾಲಕನೂ | ಉರ್ವರಾಪತೇ—ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಇಮೇ ಇಂದ್ರವಃ—ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಸೋಮಪತೇ—ಸೋಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭವಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಪಾಲಕನೂ, ಗೋಪಾಲಕನೂ, ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ದಯಮಾಡು, ಸೋಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು

English Translation.

Lord of horses, of cattle, of corn-land, these libations (are for you); come, lord of the Soma, drink the effused Soma juice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ಹಿ ತ್ವಾ ಬಂಧುಮಂತಮುಬಂಧವೋ ವಿಪ್ರಾಸ ಇಂದ್ರ ಯೇಮಿಮು |
ಯಾ ತೇ ಧಾಮಾನಿ ವೃಷಭ ತೇಭಿರಾ ಗಹಿ ವಿಶ್ವೇಭಿಃ ಸೋಮುಪೀತಯೇ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಬಂಧುಮಂತಂ | ಅಬಂಧವಃ | ವಿಪ್ರಾಸಃ | ಇಂದ್ರ | ಯೇಮಿಮು |
ಯಾ | ತೇ | ಧಾಮಾನಿ | ವೃಷಭ | ತೇಭಿಃ | ಆ | ಗಹಿ | ವಿಶ್ವೇಭಿಃ | ಸೋಮುಪೀತಯೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಬಂಧವೋ ಬಂಧುರಹಿತಾ ವಿಪ್ರಾಸೋ ಮೇಧಾವಿನೋ ವಯಂ ಬಂಧುಮಂತಂ
ಬಂಧುಭಿರ್ದೇವೈರಂಗಿರೋಭಿರ್ವಾ ತದ್ಭಂತಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಾಮೇವ ಯೇಮಿಮು |
ಬಂಧುತ್ವೇನ ನಿಯಂಚ್ಛಾಮು || ಯಚ್ಚತೇಲಿಫಿ ರೂಪಂ || ತಥಾ ಸತಿ ಹೇ ವೃಷಭ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಿತ-
ರಿಂದ್ರ ತೇ ತವ ಯಾ ಯಾನಿ ಧಾಮಾನಿ ಶರೀರಾಣಿ ತೇಜಾಂಸಿ ನಾ ವಿದ್ಯಂತೇ ತೇಭಿಸ್ತೈವಿಶ್ವೇಭಿಃ
ಸರ್ವೈರ್ಧಾಮುಭಿಃ ಸಹ ಸೋಮುಪೀತಯೇ ಸೋಮುಪಾನಾರ್ಥಮಾ ಗಹಿ | ಆಗಚ್ಛು ||

|| ಶ್ರುತಿಸದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಬಂಧವಃ—ಬಂಧುರಹಿತರೂ | ವಿಪ್ರಾಸಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ |
ವಯಂ—ನಾವು | ಬಂಧುಮಂತಂ—ದೇವಾದಿ ಬಂಧುಗಳೊಡಗೂಡಿರುವ | ತ್ವಾ ಹಿ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಯೇಮಿಮು—
ಬಂಧುವನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸುವೆವು | ವೃಷಭಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಯಾ—
ಯಾವ | ಧಾಮಾನಿ—ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿವೆಯೋ | ತೇಭಿಃ—ಅಂತಹ | ವಿಶ್ವೇಭಿಃ—ಸಮಸ್ತ ತೇಜಸ್ಸು
ಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸೋಮುಪೀತಯೇ—ಸೋಮುಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬಂಧುರಹಿತರೂ, ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ ನಾವು ದೇವಾದಿ ಬಂಧುಗಳೊಡಗೂಡಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ
ಬಂಧುವನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸುವೆವು. ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಯಾವ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿವೆಯೋ ಅಂತಹ
ಸಮಸ್ತ ತೇಜಸ್ಸುಗಳೊಡನೆಯೂ ಸಹ ಸೋಮುಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Intelligent, but destitute of kin, let us connect ourselves, Indra, with
you, who abound with kinsmen : come, showerer (of benefits), with all
your glories, to drink the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸೀದಂತಸ್ತೇ ವಯೋ ಯಥಾ ಗೋಶ್ರೀತೇ ಮಧೌ ಮದಿರೇ ವಿವಕ್ಷಣೇ |

ಅಭಿ ತ್ವಾಮಿಂದ್ರ ನೋನುಮಃ || ೫ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಸೀದಂತಃ | ತೇ | ವಯಃ | ಯಥಾ | ಗೋಶ್ರೀತೇ | ಮಧೌ | ಮದಿರೇ | ವಿವಕ್ಷಣೇ |

ಅಭಿ | ತ್ವಾಂ | ಇಂದ್ರ | ನೋನುಮಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಗೋಶ್ರೀತೇ || ಶೀರ್ಷ್ ಪಾಕೇ || ಗೋವಿಕಾರೇ ದಧಿಸಯಸೀ ಗೋಶಬ್ದೇನೋಚ್ಯತೇ | ದಧ್ನಾ ಪಯಸಾ ಚ ಶ್ರೀತೇನ ಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯೇಣ ಮಿಶ್ರಿತೇ ಮದಿರೇ ಮದಕರೇ ವಿವಕ್ಷಣೇ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪಣ-ಶೀಲೇ ತ್ವದೀಯೇ ಮಧೌ ಸೋಮೇ ಸೀದಂತೋ ನಿವಸಂತಃ | ಪದನೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾಂತಃ | ವಯೋ ಯಥಾ ಪಕ್ಷಿಣೋ ಯಥೈಕತ್ರ ಸಂಘೀಭೂಯ ತಿಷ್ಯಂತಿ ತದ್ವತ್ ಸೀದಂತೋ ವಯಂ ತ್ವಾಮಭ್ಯಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ನೋನುಮಃ | ಪುನಃಪುನರ್ಭೃತಂ ನಾ ಸ್ತುಮಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯೋ ಯಥಾ—ಪಕ್ಷಿಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಘರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಸೇರಿರುವಂತೆ | ಗೋಶ್ರೀತೇ—ದಧ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದುದೂ | ತೇ ಮದಿರೇ—ನಿನಗೆ ಮದಕಾರಕವಾದುದೂ | ವಿವಕ್ಷಣೇ—ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪಕವಾದುದೂ ಆದ | ಮಧೌ—ಸೋಮದೆದುರಿಗೆ | ಸೀದಂತಃ—ಸುತ್ತಿ ಕುಳಿತಿರುವ ನಾವು | ತ್ವಾಂ ಅಭಿ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸಿ | ನೋನುಮಃ—ಪದೇಪದೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪಕ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಘರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಸೇರಿರುವಂತೆ ದಧ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದುದೂ ನಿನಗೆ ಮದಕಾರಕವಾದುದೂ, ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪಕವಾದುದೂ ಆದ ಸೋಮದೆದುರಿಗೆ ಸುತ್ತಿ ಕುಳಿತಿರುವ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪದೇಪದೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Gathering like (a flock of) birds round your exhilarating heaven-bestowing Soma beverage mixed with curds, we repeatedly glorify you, Indra.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಚ್ಛ | ಚ | ತ್ವೈನಾ | ನಮಸಾ | ವದಾಮಸಿ | ಕಿಂ | ಮುಹುಶ್ಚಿದ್ವಿ | ದೀಧಯಃ |

ಸಂತಿ | ಕಾಮಾಸೋ | ಹರಿವೋ | ದದಿಷ್ಟಂ | ಸೋ | ವಯಂ | ಸಂತಿ | ನೋ
ಧಿಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಛ | ಚ | ತ್ವಾ | ಏನಾ | ನಮಸಾ | ವದಾಮಸಿ | ಕಿಂ | ಮುಹುಃ | ಚಿತ್ | ವಿ | ದೀಧಯಃ |
ಸಂತಿ | ಕಾಮಾಸಃ | ಹರಿವಃ | ದದಿಃ | ತ್ವಂ | ಸ್ತುಃ | ವಯಂ | ಸಂತಿ | ನಃ | ಧಿಯಃ || ೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಚ್ಛ ಚಾಪಿ ಚಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ವೈನೈನೇನ ನಮಸಾ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣೇನಾನ್ನೇನ
ನಾ ಸಹ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವದಾಮಸಿ ! ಅಭಿವದಾಮಃ || ಚನಾಯೋಗೇ ಪ್ರಥಮೇತಿ ನ ನಿಘಾತಃ || ತ್ವಂ ತು
ಮುಹುಶ್ಚಿನ್ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ಕಿಂ ಕಸ್ಮಾದ್ಧೇತೋರ್ವಿ ದೀಧಯಃ | ವಿಪೂರ್ವೋ ದೀಧಿತಿಶ್ಚಿಂತನೇ |
ವಿಚಿಂತಯಸಿ || ದೀಧೀಜ್ ದೀಪ್ತಿದೇವನಯೋಃ | ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಪರಸ್ಪೃಶದಂ ಲುಗಭಾವಶ್ಚ || ಕಿಮರ್ಥಂ
ಯೂಯಂ ವದಥೇತಿ ಚೇತ್ ಹರಿವೋ ಹರಿತಾಶ್ಚವನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಕಾಮಾಸಃ ಪುತ್ರೇಶ್ಚಾ-
ದಿನಿಷಯಾಃ ಕಾಮಾಃ ಸಂತಿ | ಕಾಮಾಃ ಸಂತು | ಆಹಂ ನ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿತಿ ಚೇತ್ | ತ್ವಂ ತು
ದದಿಧನಾದಿದಾತಾ ಬಲು | ತಸ್ಮಾದ್ವಯಂ ತ್ವತ್ಸನ್ನಿಧೌ ಸ್ತುಃ | ಭವಾಮಃ | ಕಿಂಚಿ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಧಿಯಃ
ಕರ್ಮಾಣಿ ಚಿ ತವ ಸಮೀಪೇ ಸಂತಿ | ತಿಷ್ಠಂತಿ | ತತೋ ಧನಾದಿಲಾಭಾರ್ಥಂ ತ್ವಾಂ ವದಾಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಅಚ್ಛ ಚ—ನಿನಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಏನಾ ನಮಸಾ—ಈ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ | ತ್ವಾ—
ನಿನ್ನನ್ನು | ವದಾಮಸಿ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ | ಮುಹುಶ್ಚಿತ್—ಪದೇಪದೇ | ಕಿಂ—ಏತಕ್ಕಾಗಿ | ವಿ
ದೀಧಯಃ—ಯೋಚನಾಪರನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ ? | ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಕ್ಷಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
ಕಾಮಾಸಃ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು | ಸಂತಿ—ನಿರವೇಶಲಿ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ದದಿಃ—ಧನದಾತನಾಗಿರು
ತ್ತೀಯೆ ? | ವಯಂ—ನಾವು | ಸ್ತುಃ—ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಧಿಯಃ—
ಕರ್ಮಗಳು | ಸಂತಿ—ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಗಾಗಿಯೇ ಇವೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪದೇಪದೇ
ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಚನಾಪರನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ? ಹರಿಸಂಕ್ಷಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು

ನೆರವೇರಲಿ. ನೀನು ಧನದಾತನಾಗುತ್ತೀಯೆ. ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳು ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಗಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ.

English Translation.

We salute you with this adoration : why do you so often meditate (upon our requests)? master of bay steeds, let our desires be granted. You are their bestower, we are your (suppliants), and our sacred rites are (addressed to you).

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ನೂತ್ನಾ ಇಂದ್ರ ತೇ ವಯಮೂತೀ ಅಭೂಮ ನಹಿ ನೂ ತೇ ಅದ್ರಿವಃ |

ವಿದ್ಮಾ ಪುರಾ ಪರೀಣಸಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ |

ನೂತ್ನಾಃ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ವಯಂ | ಊತೀ | ಅಭೂಮ | ನಹಿ | ನು | ತೇ | ಅದ್ರಿವಃ |

ವಿದ್ಮಾ | ಪುರಾ | ಪರೀಣಸಃ || ೨ ||

|| ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವೋತ್ಕೃತ್ಯೈ ರಕ್ಷಣೇ ವಯಂ ನೂತ್ನಾ ಇನ್ನೂತನಾ ಏವ ಭವಾಮಃ | ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರಿನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಂ ತ್ವಾಂ ಪರೀಣಸಃ || ಸುಬ್ಬ್ಯುತ್ಕೃಯಃ || ಪರೀಣಸಂ ಪರಿತೋ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಮಹಾಂತಂ ವೇತಿ ನಹಿ ವಿದ್ಮಾ ನ ಜಾನೀಮಃ | ನು ಸಂಪ್ರತಿ ತು ತೇ ತ್ವಾಂ ಮಹಾಂತಮಿತಿ ಜಾನಂತೋ ವಯಂ ಭವತಾ ರಕ್ಷ್ಯಾ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಊತೀ—ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ನೂತ್ನಾ ಇತ್—ನೂತನರಾಗಿಯೇ | ಅಭೂಮ—ಆಗಿದ್ದೇವೆ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಪುರಾ—ನಿನಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ | ಪರೀಣಸಃ—ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹತ್ವುಗಳುಳ್ಳವರನ್ನು | ನಹಿ ವಿದ್ಮಾ—ನಾವು ಅರಿಯುವು | ನು—ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವೆವು

! ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನೂತನರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇವೆ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹತ್ವುಳ್ಳವರನ್ನು ನಾವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡರಿಯುವು. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವೆವು.

English Translation.

We verily are the most recent (objects) of your protection, Indra, wielder of the thunderbolt; we have not known of old one greater than you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿದ್ವಾ ಸಖಿತ್ವಮುತ ಶೂರ ಭೋಜ್ಯಮಾ ತೇ ತಾ ವಜ್ರಿನ್ನೀಮಹೇ |

ಉತೋ ಸಮಸ್ತಿನಾ ಶಿಶೀಹಿ ನೋ ವಸೋ ವಾಜೇ ಸುಶಿಪ್ರ ಗೋಮತಿ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿದ್ವಾ | ಸಖಿತ್ವಂ | ಉತ | ಶೂರ | ಭೋಜ್ಯಂ | ಆ | ತೇ | ತಾ | ವಜ್ರಿನ್ | ಈಮಹೇ |

ಉತೋ ಇತಿ | ಸಮಸ್ತೀನ್ | ಆ | ಶಿಶೀಹಿ | ನಃ | ವಸೋ ಇತಿ | ವಾಜೇ | ಸುಶಿಪ್ರ | ಗೋಮತಿ || ಆ ||

! ಸಾಯಜಭಾಷ್ಯಂ !

ಶೂರ ಶತ್ರುಣಾಂ ಶಾಕಯಿತರ್ಬಲವನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸಖಿತ್ವಂ ತವ ಸಖಿಭಾವಂ ವಯಂ ವಿದ್ವಾ ಜಾನೀಮಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ಭೋಜ್ಯಮಭ್ಯವಹಾರಾರ್ಥಂ ಧನಂ ಚ ವಿದ್ವಾ | ವಜ್ರಿನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತ್ವದೀಯೇ ತಾ ತೇ ಸಖ್ಯಧನೇ ಆ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನೇಮಹೇ | ವಯಂ ಯಾಚಾಮಹೇ | ಉತೋ ಅಪಿ ಚ ವಸೋ ಸರ್ವಸ್ಯ ವಾಸಯಿತಃ ಸುಶಿಪ್ರ ಶೋಭನಹನೋ ಯದ್ವಾ ಶೋಭನಶಿರಸ್ಪ್ರಾಣ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಗೋಮತಿ ಗವಾದಿಯುಕ್ತೇ ಸಮಸ್ತೀನ್ ಸರ್ವಸ್ತೀನ್ ವಾಜೇನ್ಮೇ ನೋಽಸ್ಮಾನಾ ಶಿಶೀಹಿ | ತೀಕ್ಷ್ಣೇಕುರು | ಉಪಲಕ್ಷಣಂ | ಪ್ರದಾನೇನಾಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನ್ ಕುರ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ || ಶಿಞ್ ನಿಶಾನ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಛಾಂದಸಃ ಶ್ಲೋ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸಖಿತ್ವಂ—ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು | ವಿದ್ವಾ—ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಭೋಜ್ಯಂ—ಭೋಗಸಾಧನವಾದ ಧನವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ | ವಜ್ರಿನ್—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ | ತಾ—ಆ ಸಖಿತ್ವವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಧನವನ್ನೂ | ಆ ಈ ಮಹೇ—ಆದರದಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | ಉತೋ—ಮತ್ತು | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ | ಸುಶಿಪ್ರ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೆನ್ನೆ ಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಗೋಮತಿ—ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ | ಸಮಸ್ತೀನ್—ಸಮಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ವಾಜೇ—ಅನ್ನದಲ್ಲಿ | ಆ ಶಿಶೀಹಿ—ಯುಕ್ತರಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡು.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಸರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ. ಮತ್ತು ಭೋಗಸಾಧನವಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಧನವನ್ನೂ ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಆ ಸಖಿತ್ವವನ್ನೂ, ಧನವನ್ನೂ ಆದರದಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ವಸತಿದಾಯಕನೂ, ಶ್ರೀಷ್ಯವಾದ ಕೆನ್ನೆ ಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಸಮಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ ಅನ್ನದಿಂದ ತುಂಬಿರುವಂತೆ ಮಾಡು.

English Translation.

We acknowledge, hero, your friendship, (the wealth) to be enjoyed through you, and solicit both, thunderer. of you : giver of dwellings, Indra of the handsome jaws, sustain us in all abundance and in (store of) cattle.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಸಮಸ್ತಿನ್— ಸಮಸ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಯಾಸ್ಯರು **ಸಮಮಿತಿ ಪರಿಗ್ರಹಾ-ರ್ಥೀಯಂ ಸರ್ವನಾಮಾನುದಾತ್ತಂ** ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎಂದರೆ, ಸಮಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಸರ್ವನಾಮಪದವು ಸಮವೆಂದರೆ ಸರ್ವವು ಎಂದರ್ಥವು. ಈ ಶಬ್ದವು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಮತ್ತು ಇದು ಸರ್ವಾನುದಾತ್ತಶಬ್ದವು. ಈ ಶಬ್ದವು ವಿವಿಧ ವಿಭಕ್ತಿವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ—

ಮಾ ನಃ ಸಮಸ್ಯ ದೂಢ್ಯಃಽಪರಿದ್ವೇಷಸೋ ಅಂಹತಿಃ |

(ಋ. ಸಂ. ೮-೭೫-೯)

ಎಂಬ ಋಕ್ನಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪಷ್ಠಿವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ **ಸಮಸ್ಯ** ಎಂದರೆ **ಸರ್ವಸ್ಯ** ಎಂದರ್ಥವು.

ಉತೋ ಸಮಸ್ತಿನಾಶಿಶೀಹಿ ನೋ ವಸೋ |

(ಋ. ಸಂ. ೮-೨೧-೮)

ಎಂಬ ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ನಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದದ ಸಪ್ತಮಿವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ **ಶಿಶೀಹಿ** ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಯರು **ಶಿಶೀಹಿರ್ವಾನಕರ್ಮಾ**— ದಾನಮಾಡುವುದು, ಕೊಡುವುದು ಎಂದರ್ಥವಿರುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಉರುಷ್ಯಾಣೋ ಅಘಾಯತಃ ಸಮಸ್ತಾತ್ |

(ಋ. ಸಂ. ೫-೨೪-೩)

ಇಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ.

ನಭಂತಾಮನ್ಯುಕೇ ಸಮೇ |

(ಋ. ಸಂ. ೮-೩೯-೧ ರಿಂದ ೧೦)

ಈ ಋಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವು ಪ್ರಥಮಿವಿಭಕ್ತಿಯ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋ ||

ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಪ್ರ ವಸ್ಯ ಆನಿನಾಯ ತಮು ವಃ ಸ್ತುಷೇ |
ಸಖಾಯ ಇಂದ್ರನೂತಯೇ || ೯ ||

|| ಋಷಾರ್ ||

ಯಃ | ನಃ | ಇದಂ ಇದಂ | ಪುರಾ | ಪ್ರ | ವಸ್ಯಃ | ಆನಿನಾಯ | ತಂ | ಉಂ ಇತಿ | ವಃ | ಸ್ತುಷೇ |
ಸಖಾಯಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಉತಯೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಕ್ಥೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಯಂಸಿಶಸ್ತ್ರೇ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಮಿತ್ಯಯಂ ಪ್ರಗಾಘೋನುರೂಪಃ |
ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರೇತಿ ಪ್ರಗಾಘೌ ಸರ್ವಾಃ ಕಕುಭಃ | ಅ. ೬-೧ | ಇತಿ ಸೂತ್ರೀತಂ ||
ಅಭಿಪ್ಲವಿಕೇಷೂಕ್ಥೇಷುಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಯಂಸಿಶಸ್ತ್ರೇಯಂ ವೈಕಲ್ಪಿಕೋನುರೂಪಃ | ಅ. ೭-೮ ||
ಅಭಿಪ್ಲವಿಕೇಷೂಕ್ಥೇಷು ತ್ವತೀಯಸವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಯಂಸಿಶಸ್ತ್ರೇ ತ್ವಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ಭರೇತಿ ಪ್ರಗಾಘೇ
ಸ್ತೋತ್ರಿಯೇ ಸತ್ಯನುರೂಪತ್ಯಚಃ ಸಮಾಹಾರ್ಯಃ | ತತ್ರೇಯಂ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಮಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾ |
ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಯಾಹೀಮ ಇಂದವ ಇತಿ ಸಮಾಹಾರ್ಯೋನುರೂಪಃ |
ಅ. ೭-೮ | ಇತಿ ||

ಸಖಾಯಃ ಸಮಾನಖ್ಯಾನಾ ಹೇ ಋತ್ವಿಗ್ಯಜಮಾನಾ ಯ ಇಂದ್ರಃ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಮಿದಂ
ದರ್ಶನೀಯತಯಾ ವಿದ್ಯಮಾನಂ ವಸ್ಯೋ ವಸೀಯಃ || ವಸೋರೀಯಸುನೀಕಾರಲೋಪಶ್ಚಾಂದಸಃ ||
ಪ್ರಶಸ್ತಂ ವಸು ನೋನುಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರಾಣಿನಾಯ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣಾನೀತವಾನ್ ತಮು ತಮೇವ ಧನಾನಾಮಾ-
ನೇತಾರಮಿಂದ್ರಂ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಧನಲಾಭಾರ್ಥಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಚ ಸ್ತುಷೇ | ಸೋಭರಿಹಂ
ಸ್ತಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಖಾಯಃ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರರೇ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಪುರಾ—ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವುದೂ |
ವಸ್ಯಃ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ಇದಮಿದಂ—ಈ ಧನವನ್ನೆಲ್ಲಾ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಪ್ರಾಣಿನಾಯ—
ಒದಗಿಸಿರುವನೋ | ತಮು ಇಂದ್ರಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಉತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ
ವಾಗಿ | ಸ್ತುಷೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮಿತ್ರರೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವುದೂ, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ ಈ ಧನವನ್ನೆಲ್ಲಾ
ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿರುವನೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I glorify, friends, for your protection, that Indra who has brought to us of old this or that excellent (wealth).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಉಕ್ಕೈಯಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಎಂಬ ಈ ತೃಚವನ್ನು ಪ್ರಗಾಧಾನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರೇತಿ ಪ್ರಗಾಥಾ ಸರ್ವಾಃ ಕಕುಭಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಭಿಪ್ಲವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಉಕ್ಕೈಯಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತೃಚವನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಾನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ (ಅ. ೬-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉಕ್ಕೈಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತೃತೀಯ ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವಂ ನ ಇಂದ್ರಾ ಭರ ಎಂಬ ಪ್ರಗಾಧ ಸ್ತೋತ್ರಿಯ ತೃಚವನ್ನು ಪಠಿಸುವಾಗ ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಎಂಬ ಋಕ್ಕನ್ನು ತೃಚದ ಎರಡನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತ ಸೂತ್ರದ—ಯೋ ನ ಇದಮಿದಂ ಪುರಾ ಯೋಹೀಮ ಇಂದವ ಇತಿ ಸಮಾಹಾಯೋಽನುರೂಪಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಹರ್ಯಶ್ವಂ ಸತ್ಪತಿಂ ಚರ್ಷಣೇಸಹಂ ಸ ಹಿ ಸ್ತಾ ಯೋ ಅಮಂದತ |
ಆ ತು ನಃ ಸ ವಯತಿ ಗವ್ಯಮಶ್ವ್ಯಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯೋ ಮಘವಾ ಶತಂ ||೧೦||

|| ಪದಸಾಠಃ ||

ಹರಿಶ್ವಂ | ಸತ್ಪತಿಂ | ಚರ್ಷಣೇಸಹಂ | ಸಃ | ಹಿ | ಸ್ತಾ | ಯಃ | ಅಮಂದತ |
ಆ | ತು | ನಃ | ಸಃ | ವಯತಿ | ಗವ್ಯಂ | ಅಶ್ವ್ಯಂ | ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯಃ | ಮಘವಾ | ಶತಂ ||೧೦||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹರ್ಯಶ್ವಂ ಹರಿತವರ್ಷಾಶ್ವೋವೇತಂ ಸತ್ಪತಿಂ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಾಧಿಕೈನ ಸತಾಂ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಂ ಪತಿಂ ಸತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಣಾಂ ಪತಿಂ ವಾ ಚರ್ಷಣೇಸಹಂ ಚರ್ಷಣೇನಾಂ ಕತ್ರಭೂತಾನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಮಭಿಭವಿತಾರಂ ಸ ಹಿ ಸ್ತಾ ಸ ಏಲು ಜನಃ ಸ್ತೌತಿ | ಯೋ ಜನೋ ಅಮಂದತ ತತೋ ಲಬ್ಧಧನಃ ಸಂಸ್ತೌಶ್ವೋ ಭವತಿ ಸ ಏನಂ ತುಷ್ಪಾಪತಿ | ಏವಂ ಸತಿ ಮಘವಾ ಧನವಾನ್ ಸ ಇಂದ್ರಃ ಕತಂ ಗವ್ಯಮಶ್ವ್ಯಮನೇಕಂ ಗವಾಶ್ವಸಂಘಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯೋ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ತು ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾ ವಯತಿ.

ಅಪ್ರಾಪ್ತಿಯೆತು || ವೀ ಗತ್ಯಾದಿಷು | ಅಸ್ಮಾಲ್ಲೇಟ್ಕಡಾಗಮಃ || ತತೋ ಲಬ್ಧಗವಾದಿಕಾ ವಯಂ
ಚೈವಂ ಸ್ತುಮ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಆಮಂದತೆ— ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಧನದಿಂದ ಸಂತೋಷ
ಪಡುವನೋ | ಸ ಹಿ ಷ್ವ—ಆ ಯಜಮಾನನೇ | ಹರೈಶ್ವಂ—ಹರಿಸಂಕ್ಷಾಕವಾದ ಆಶ್ವೋಪೇತನೂ | ಸಪ್ತತಿಂ—
ಸಪ್ತನರ ಪಾಲಕನೂ | ಚರ್ಷಣೀಸಹಂ—ಶತ್ರುಜನರನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ |
ಮಘವಾ—ಧನವಂತನಾದ | ಸಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗವ್ಯಮಶ್ವೈಂ—
ಗೋಸಂಘವನ್ನೂ ಅಶ್ವಸಂಘವನ್ನೂ | ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ | ನಃ—ನಮಗೆ | ತು—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ |
ಅ ವಯತಿ—ಒದಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಧನದಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡುವನೋ, ಆ ಯಜಮಾನನೇ
ಹರಿಸಂಕ್ಷಾಕವಾದ ಆಶ್ವೋಪೇತನೂ, ಸಪ್ತನರ ಪಾಲಕನೂ ಶತ್ರುಜನರನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ ನಮಗೆ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಅಶ್ವಸಂಘಗಳನ್ನೂ, ಗೋಸಂಘ
ಗಳನ್ನೂ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಒದಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

That man glorifies Indra, the lord of bay steeds, the protector of
the good, the overcomer of enemies, who rejoices (in the fulfilment
of his wishes); may Maghavan bestow upon us, his worshippers, hundreds
of cattle and horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಯಾ ಹ ಸ್ವಿದ್ಭೃಜಾ ವಯಂ ಪ್ರತಿ ಶ್ವಸಂತಂ ವೃಷಭ ಬ್ರುವೀಮಹಿ |

ಸಂಸ್ಥೇ ಜನಸ್ಯ ಗೋಮತಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಯಾ | ಹ | ಸ್ವಿತ್ | ಯುಜಾ | ವಯಂ | ಪ್ರತಿ | ಶ್ವಸಂತಂ | ವೃಷಭ | ಬ್ರುವೀಮಹಿ |

ಸಂಸ್ಥೇ | ಜನಸ್ಯ | ಗೋಮತಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೃಷಭ ವರ್ಷಿತರ್ಥೇ ಇಂದ್ರ ಗೋಮತೋ ಗವಾದಿಯುಕ್ತಸ್ಯ ಜನಸ್ಯ ಸಂಸ್ಥೇ ಸ್ಥಾನೇ
ಯುದ್ಧೇ ಶ್ವಸಂತಮಸ್ಮಾನ್ಪ್ರತಿ ಕ್ರೋಧಾತಿತಯೇನ ಶ್ವಾಸಕಾರಿಣಂ ತತ್ರಂ ಯುಜಾ ಸಹಾಯೇನ

ತೃಯಾ ಹ ಸ್ವಿತ್ತೈಯೈವ ಖಲು ವಯಂ ಪ್ರತಿಬ್ರವೀಮಹಿ | ಪ್ರತಿವಚನಂ ಕುರ್ಮಃ | ನಿರಾಕರಿಷ್ಯಾಮು
ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಭ—ವೃಷ್ಟಿ ಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ಗೋಮತಃ—ಗೋಯುಕ್ತನಾದ | ಐನಸ್ಯ—
ಮಿತ್ರಜನರ | ಸಂಸ್ಥೇ—ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಶ್ವಸಂತಂ—ಕೋಪದಿಂದ ಉರಿದುಬೀಳುವ ಶತ್ರುವನ್ನು |
ಯುಜಾ—ನನ್ನೊಡನಿರುವ | ತೃಯಾ ಹ ಸ್ವಿತ್—ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ | ವಯಂ—ನಾವು |
ಪ್ರತಿ ಬ್ರವೀಮಹಿ—ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಎದುರಿಸಬಲ್ಲೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿ ಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಗೋಯುಕ್ತನಾದ ಮಿತ್ರಜನರ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನನ್ನೊಡನಿರುವ
ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ, ಕೋಪದಿಂದ ಉರಿದುಬೀಳುವ ಶತ್ರುವನ್ನು ನಾವು ತಿರಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಎದುರಿಸ
ಬಲ್ಲೆವು.

English Translation.

With you, showerer (of benefits), for our ally, we bid defiance to
one assailing us in a contest (on behalf) of a man possessing herds of cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜಯೇಮು ಕಾರೇ ಪುರುಹೂತ ಕಾರಿಣೋಽಭಿ ತಿಷ್ಠೇಮು ದೂಢ್ಯಃ |

ನೃಭಿವೃತ್ರಂ ಹನ್ಯಾಮು ಶೂಶುಯಾಮು ಚಾವೇರಿಂದ್ರ ಪ್ರಣೋಧಿಯಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜಯೇಮು | ಕಾರೇ | ಪುರುಹೂತ | ಕಾರಿಣಃ | ಅಭಿ | ತಿಷ್ಠೇಮು | ದೂಢ್ಯಃ |

ಸ್ಯಃಭಿಃ | ವೃತ್ರಂ | ಹನ್ಯಾಮು | ಶೂಶುಯಾಮು | ಚ | ಅವೇಃ | ಇಂದ್ರ | ಪ್ರ | ನಃ | ಧಿಯಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪುರುಹೂತ ಬಹುಭಿರಾಹ್ವಾತವ್ಯ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಸ್ಮಾಕಂ ವಿವಿಧಾಃ ಶತ್ರುವ ಉಪದ್ರವಕಾರಿಣೋ
ಜಾಧಾಂ ಮನಸಾ ಸ್ಮರಂತಶ್ಚೇತಿ | ತತ್ರ ಕಾರಿಣೋ ಹಿಂಸಾಂ ಕುರ್ವತಃ ತತ್ರೋನ್ ಕಾರೇ | ಕೀರ್ಯಂತ
ಅಯಥಾಸ್ಯತ್ರೇತಿ ಕಾರೋ ಯುದ್ಧಂ | ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಾನ್ವಯಂ ಜಯೇಮು | ದೂಢ್ಯೋ ದುರ್ಧಿಯಃ
ಪಾಸಬುದ್ಧೀನಸ್ಯಭಿ ತಿಷ್ಠೇಮು | ಅಭಿತಃ ಸ್ಥಾಸ್ಯಾಮಃ | ಕಿಂಚಿ ವೃತ್ರಂ ಗನಾಮಾವರಕಂ ತತ್ಪುಂ
ಶ್ಚೈವಾ ಯುಧನೇತ್ಯಭಿಮುರ್ದ್ಧಿಃ ಸಹ ಹನ್ಯಾಮು | ಹಿಂಸ್ಯಾಮು | ಹತ್ವಾ ಶೂಶುಯಾಮು ಚ | ತತ್ರ-

ರಾಹಿತೈನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರೈರಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಕರ್ಮಭಿಶ್ಚ ವರ್ಧಯೇಮಹಿ | ಯದ್ವಾ | ಶ್ವಯತಿರತ್ರಾಂತ-
ರ್ಣೀತಣ್ಯರ್ಥಃ | ಶತ್ರುಭ್ಯೋ ಬಾಧಾಭಾವಾತ್ಸೋಮಲಕ್ಷಣೈರನ್ನೈಸ್ತ್ವಾಂ ವರ್ಧಯೇಮು | ತತಸ್ತ್ವಾಂ
ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಧಿಯಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಾವೇಃ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಜ್ಜ್ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಪುರುಹೂತ—ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕಾರಿಣಿ—ನಮಗೆ
ಹಿಂಸಾಕಾರಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಕಾರೇ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ | ಜಯೇಮು—ನಾವು ಜಯಿಸುವಂತಾಗಲಿ |
ದೂಢ್ಯಃ—ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಅಭಿ ತಿಷ್ಠೇಮು—ಸುತ್ತಲೂ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತಾಗಲಿ |
ವೃತ್ರಂ—ಶತ್ರುವನ್ನು | ನೈಘಿ—ನೇತೃಗಳಾದ ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿ | ಹನ್ಯಾಮು—ಹಿಂಸಿಸುವಂತಾಗಲಿ |
ಶೂಶುಯಾಮ ಚ—(ಶತ್ರುಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ) ನಾವು ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ |
ಧಿಯಃ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಪ್ರ ಅವೇಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ನಾವು ಜಯಿಸುವಂತಾಗಲಿ. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತಾಗಲಿ. ಶತ್ರುವನ್ನು
ನೇತೃಗಳಾದ ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿ ಹಿಂಸಿಸುವಂತಾಗಲಿ. ಶತ್ರುಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ನಾವು ವೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದು
ವಂತಾಗಲಿ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Indra, invoked of many, may we conquer in battle those contending
against us; may we resist the malignant; may we, aided by the leaders
(of rites, the Maruts), slay Vritra; may we be prosperous, and do you
protect our pious works.

। ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ ।

ಅಭ್ರಾತ್ಯವ್ಯೋ ಅನಾ ತ್ವಮನಾಸಿರಿಂದ್ರ ಜನುಷಾ ಸನಾದಸಿ |

ಯುಧೇದಾಪಿತ್ವಮಿಚ್ಛಸೇ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಭ್ರಾತ್ಯವ್ಯಃ | ಅನಾ | ತ್ವಂ | ಅನಾಸಿಃ | ಇಂದ್ರ | ಜನುಷಾ | ಸನಾತ್ | ಅಸಿ |

ಯುಧಾ | ಇತ್ | ಅಪಿತ್ವಂ | ಇಚ್ಛಸೇ || ೧೩ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಅಭಿಪ್ಲವಿಕೇಷೂಕ್ಮೇಷು ತೃತೀಯಸವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿತಸ್ತ್ರೀಭ್ರಾತೃವ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಕೌ
ದ್ವಾ ಪ್ರಗಾಥೌ ವೈಕಲ್ಪಿಕೌ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಅಭ್ರಾತೃವ್ಯೋ ಅನಾ ತ್ವಂ ಮಾ
ತೇ ಅಮಾಜುರೋ ಯಥಾ | ಅ. ೨-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಜನುಷಾ ಜನ್ಮನೈನಾಭ್ರಾತೃವ್ಯಃ || ವ್ಯನ್ ಸಪತ್ನೇ | ಪಾ. ೪-೧-೧೪೫ | ಇತಿ
ವ್ಯಸ್ತ್ರೈತ್ಯಯಃ || ಅನಾನೇತ್ಯಕಃ || ಋತಶ್ಚಂದಸೀತಿ ಕಪಃ ಪ್ರತಿಷೇಧಃ || ಅನಿಯಂತ್ಯಕ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅನಾಪಿಬಂಧುವರ್ಜಿತಶ್ಚ ಸನಾದಸಿ | ಚಿರಾದೇವ ಭ್ರಾತೃವ್ಯಾದಿವರ್ಜಿತೋಽಸಿ | ಯಚ್ಚ ತ್ವಯಾಸಿತ್ತಂ
ಬಾಂಧವಮಿಚ್ಛಸೇ ಇಚ್ಛಸಿ ತತ್ರ ಯಥೇದ್ಮದ್ಧೇನೈವ | ಯುದ್ಧಂ ಕುರ್ವನ್ನೇವ ಸ್ತೋತ್ಯಾಣಾಂ
ಸಖಾ ಭವಸೀತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಜನುಷಾ—ಜನ್ಮದಿಂದಲೇ | ಅಭ್ರಾತೃವ್ಯಃ—
ಶತ್ರುರಹಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಅನಾ—ನಿಯಂತ್ಯರಹಿತನು | ಅನಾಪಿಃ—ಬಂಧುರಹಿತನು | ಸನಾದಸಿ—ಚಿರಕಾಲ
ದಿಂದಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದ್ದೀಯೆ | ಯುಧೇಶ್—ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ | ಅಸಿತ್ತಂ—ಬಂಧುತ್ವ
ವನ್ನು | ಇಚ್ಛಸೇ—ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಜನ್ಮದಿಂದಲೇ ಶತ್ರುರಹಿತನಾಗಿ ಇದ್ದೀಯೆ. ನಿಯಂತ್ಯರಹಿತನು, ಬಂಧುರಹಿತನು.
ಚಿರಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದ್ದೀಯೆ. ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಬಂಧುತ್ವವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You, Indra, are by your birth brotherless (without enemy): from
ever are you without a kinsman: the kindred you desire is (that of
him) who engages in war.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಭಿಪ್ಲವಸಂಬಂಧವಾದ ಉಕ್ಯಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತೃತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ
ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭ್ರಾತೃವ್ಯಃ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಎರಡು ಪ್ರಗಾಥಗಳನ್ನು (೧೩, ೧೪, ೧೫,
೧೬ನೆಯ ಋಕ್ಯಗಳನ್ನು) ವೈಕಲ್ಪಿಕಪ್ರಗಾಥತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪಋಕ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು
ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಭ್ರಾತೃವ್ಯೋ ಅನಾ ತ್ವಂ ಮಾ ತೇ ಅಮಾಜುರೋ ಯಥಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ
(ಅ. ೨-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಕೀ ರೇವಂತಂ ಸಖ್ಯಾಯ ವಿಂದಸೇ ಪೀಯಂತಿ ತೇ ಸುರಾಶ್ಚಃ |

ಯದಾ ಕೃಣೋಷಿ ನದನುಂ ಸಮೂಹಸ್ಯಾದಿತ್ತಿತೇವ ಹೂಯಸೇ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಕೀ | ರೇವಂತಂ | ಸಖ್ಯಾಯ | ವಿಂದಸೇ | ಪೀಯಂತಿ | ತೇ | ಸುರಾಶ್ಚಃ |

ಯದಾ | ಕೃಣೋಷಿ | ನದನುಂ | ಸಂ | ಊಹಸಿ | ಆತ್ | ಇತ್ | ಪಿತೌಷವ | ಹೂಯಸೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ರೇವಂತಂ ಧನವಂತಂ ಕೇವಲಧನವಂತಂ ದಾನಾದಿರಹಿತಮಯಷ್ಟಾರಮಾಥ್ಯಂ ಮಾನವಂ ಸಖ್ಯಾಯ ಸಖಿಭಾವಾಯ ನಕಿರ್ವಿಂದಸೇ | ನ ಭಜಸೇ | ನಾಶ್ರಯಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಯಷ್ಟಾರೋ ಜನಾಃ ಕಿಂ ಸಂತೀತ್ಯತ ಆಹ | ಸುರಾಶ್ಚಃ || ಟು ಓಶ್ಚಿ ಗತಿವ್ಯದ್ಭೋಃ || ಸುರಯಾ ವೃದ್ಧಾಸ್ತದ್ವತ್ ಪ್ರಮತ್ತಾ ನಾಸ್ತಿ ಕಾಸ್ತೇ ತ್ವಾಂ ಪೀಯಂತಿ || ಪೀಯಂತಿರ್ಹಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಹಿಂಸಂತಿ | ತಾನ್ನ ಶ್ರಯಸೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು) ರೇವಂತಂ—ದಾನಾದಿರಹಿತನಾದ ಧನವಂತನನ್ನು | ಸಖ್ಯಾಯ—ಮಿತ್ರತ್ವ ಕ್ಷಾಣಿ | ನಕೀ ವಿಂದಸೇ—ಸಮೀಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಸುರಾಶ್ಚಃ—ಸುರಾಪಾನದಿಂದ ಮತ್ತನಾದವರು (ನಾಸ್ತಿ ಕರು) | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಪೀಯಂತಿ—ಹಿಂಸಿಸುವರು | ಯದಾ—ಯಾವಾಗ | ನದನುಂ—ತೃಪ್ತಿಸೂಚಕವಾದ ಶಬ್ದವನ್ನು | ತೃಣೋಷಿ—ಮಾಡುವೆಯೋ ಆಗ | ಸಮೂಹಸಿ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಂದು ತುಂಬುತ್ತೀಯೆ | ಆದಿತ್—ಆ ಒಡನೆಯೇ | ಪಿತೇವ—ತಂದೆಯಂತೆ | ಹೂಯಸೇ—ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದಾನಾದಿರಹಿತನಾದ ಧನವಂತನನ್ನು ನೀನು ಮಿತ್ರತ್ವಕ್ಷಾಣಿ ಸಮೀಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸುರಾಪಾನದಿಂದ ಮತ್ತರಾದ ನಾಸ್ತಿ ಕರು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವರು. ಯಾವಾಗ ನೀನು ತೃಪ್ತಿಸೂಚಕವಾದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುವೆಯೋ ಆಗ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಂದು ತುಂಬುತ್ತೀಯೆ. ಆ ಒಡನೆಯೇ ರಕ್ಷಕನಾದ ತಂದೆಯಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You acknowledge no friendship for the wealthy man (who makes no offerings); those who are puffed up with wine offend you; when you

institute (the sacrifice), you expel niggardliness, and you are invoked as a protector.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ತೇ ಅಮಾಜುರೋ ಯಥಾ ಮೂರಾಸ ಇಂದ್ರ ಸಖ್ಯೇ ತ್ವಾವತಃ |
ನಿ ಷದಾಮು ಸಚಾ ಸುತೇ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ತೇ | ಅಮಾಜುರಃ | ಯಥಾ | ಮೂರಾಸಃ | ಇಂದ್ರ | ಸಖ್ಯೇ | ತ್ವಾವತಃ |
ನಿ | ಷದಾಮು | ಸಚಾ | ಸುತೇ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾ ವಯಂ ತಥಾ ಮಾ ಭೂಮು ಮಾ ಭವಾಮು ಯಥಾ ತ್ವಾವ-
ತಸ್ತಾದ್ಯತಸ್ತತ್ಸದ್ಯತಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಸಖ್ಯೇ ಮೂರಾಸೋ ಮೂರಾಃ | ಸೋಮಪ್ರದಾನಾದಿದ್ರೇಣಿ ಸಹ
ಸಖ್ಯಂ ಕುರ್ಮ ಇತ್ಯೇತದಜಾನಂತೋ ಮೂಢಾ ಜನಾಃ | ಅಮಾಜುರಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಮಕುರ್ಮಂತಸ್ತೇ
ಗೃಹ್ಯೇ ಪುತ್ರೈಃ ಪೌತ್ರೈರ್ಧನಾದಿಭಿಶ್ಚ ಸಹ ಜೀರ್ಣಾ ಭವಂತಿ | ತಥಾ ವಯಮಮಾಜುರೋ ನ ಭವಾಮು |
ಕಥಂ | ಸಚಾ ಋತ್ವಿಕ್ಯಃ ಸಹ ಸುತೇಭಿಷುತೇ ಸೋಮೇ ವಯಂ ತು ನಿ ಷದಾಮು | ನಿವಸಾಮು |
ತಸ್ಮಾತ್ಸೋಮದಾನೇನ ತ್ವಯಾ ಸಹ ಸಖಿಭಾವಂ ಕುರ್ಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ತ್ವಾವತಃ—ನಿನ್ನಂತಹ ದೇವನ | ಸಖ್ಯೇ—
ಸಖಿತ್ವವಿದ್ದರೂ | ಮೂರಾಸಃ—ಮೂಢರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು | ಅಮಾಜುರಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡುವುದ
ರಿಂದ ಕ್ಷಯಿಸುವ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಗಬಹುದೋ ಹಾಗೆ | ತೇ—ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ | ಮಾ (ಭೂಮು)—
ಅಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಇರಲಾರೆವು | ಸಚಾ—ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೊಡಗೂಡಿ | ಸುತೇ—ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ನಿ ಷದಾಮು—ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಂತಹ ದೇವನ ಸ್ನೇಹವಿದ್ದರೂ ಮೂಢರಾದ ಜನರು ನಿನ್ನನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡು
ವುದರಿಂದ ಕ್ಷಯಿಸುವ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಗಬಹುದೋ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಇರಲಾರೆವು.
ನಾವು ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೊಡಗೂಡಿ ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವೆವು.

English Translation.

Let us not, like fools, Indra, be regardless of the friendship of such as you are; let us assemble together when the libation is effused.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ತೇ ಗೋದತ್ರ ನಿರರಾಮ ರಾಧಸ ಇಂದ್ರ ಮಾ ತೇ ಗೃಹಾಮಹಿ |

ದೃಷ್ಟಾ ಚಿದರ್ಯಃ ಪ್ರ ಮೃಶಾಭ್ಯಾ ಭರ ನ ತೇ ದಾಮಾನ ಅದಭೇ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ತೇ | ಗೋದತ್ರ | ನಿಃ | ಅರಾಮ | ರಾಧಸಃ | ಇಂದ್ರ | ಮಾ | ತೇ | ಗೃಹಾಮಹಿ |

ದೃಷ್ಟಾ | ಚಿತ್ | ಅರ್ಯಃ | ಪ್ರ | ಮೃಶ | ಅಭಿ | ಅ | ಭರ | ನ | ತೇ | ದಾಮಾನಃ | ಅದಭೇ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಗೋದತ್ರ ಸ್ತೋತ್ರೈಣಾಂ ಗವಾದಿದಾನತೀಲ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾ ವಯಂ ರಾಧಸೋ ಧನಾನ್ಮಾನಿರರಾಮ | ಮಾ ನಿರ್ಗಮಾಮ || ಅರ್ತೇರ್ಲೂಜಿ ಸರ್ತಶಾಸ್ತ್ರೈರ್ಭ್ಯಕ್ಷೇತ್ಯಜಾ- ದೇಶಃ | ಋದ್ಯಶೋಽಜೀತಿ ಗುಣಃ || ಸರ್ವದಾ ತ್ವತ್ತೋ ಧನಾಥ್ಯಾ ಭವಾಮ | ಕಿಂಚಿ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾ ವಯಂ ಧನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮ | ಕಸ್ಮಾಚ್ಛಿನ್ಮಾ ಗೃಹಾಮಹಿ | ತಸ್ಮಾದನ್ಯನ್ನ ಗೃಹ್ಣೀಮಃ | ಅಪಿ ತು ತ್ವತ್ತ ಏವ ಧನಂ ಗೃಹ್ಣೀಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ || ಗೃಹೇರ್ಲೂಜಿ ಬಹುಲಂ ಛಂದಸೀತಿ ಶಃ | ಜಿತ್ವಾತ್ಸಂಪ್ರಸಾರಣಂ || ಅರ್ಯಃ ಸ್ವಾಮಿಾ ತ್ವಂ ದೃಷ್ಟಾ ಚಿದ್ವ್ಯಥಾನ್ಯಪಿ ವಿನಶ್ವರಾಣ ಧನಾನಿ ಪ್ರ ಮೃಶ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣಾಸ್ತಾಸು ಸ್ಥಾಪಯ | ಕಿಂಚಾಭ್ಯಾಭಿಮುಖ್ಯೇನಾ ಭರ | ಧನಾದಿಭಿಃ ಸಮಂಶಾದಸ್ಮಾನ್ಮೋ- ಷಯ | ತೇ ತವ ದಾಮಾನಸ್ತಾನಿ ದಾನಾನಿ ನಾದಭೇ ನ ಕೈಶ್ಚಿದಪ್ಯಾದಂಭಿತುಂ ತಕ್ಯಂತೇ | ತಸ್ಮಾದ್ಧಾನಾದಿಯುಕ್ತಾನಸ್ತಾನ್ ಕುರ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಗೋದತ್ರ—ಗವಾದಿಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡತಕ್ಕ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ನಾವು | ರಾಧಸಃ—ಆ ಧನವನ್ನು | ಮಾ ನಿರರಾಮ—ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆವು | ತೇ—ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ನಾವು | ಮಾ ಗೃಹಾಮಹಿ—(ಇತರರಿಂದ) ಖಂಡಿತ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಅರ್ಯಃ—ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು | ದೃಷ್ಟಾ ಚಿತ್—ಆತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರವಾದ ಧನವನ್ನೂ | ಪ್ರ ಮೃಶ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸು | ಅಭ್ಯಾ ಭರ—ಧನಾದಿ ಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಮೋಷಿಸು | ತೇ—ನಿನ್ನ | ದಾಮಾನಃ—ಧನಾದಿದಾನಗಳು | ನ ಅದಭೇ—ಯಾರಿಂದಲೂ ತಪೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಗವಾದಿಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನನಗೆ ಸೇರಿದ ನಾವು ಆ ಗವಾದಿ ಧನಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳಲಾರೆವು. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ನಾವು ಇತರರಿಂದ ಬಂಧಿತ ದಾನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರವಾದ ಧನವನ್ನೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸು. ಧನಾದಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೋಷಿಸು ನಿನ್ನ ಧನಾದಿ ದಾನಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ

English Translation.

Let us never, Indra, giver of cattle, cease (to benefit) from your wealth ; let us not accept it (from another than) you : do you, who are the lord, confirm to us permanent (riches), bestow them upon us ; your benefactions cannot be arrested.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರೋ ವಾ ಘೋದಿಯನ್ಮಘಂ ಸರಸ್ವತೀ ವಾ ಸುಭಗಾ ದದಿವಸು |

ತ್ವಂ ವಾ ಚಿತ್ರ ದಾಶುಷೇ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಃ | ವಾ | ಘ | ಇತ್ | ಇಯತ್ | ಮಘಂ | ಸರಸ್ವತೀ | ವಾ | ಸುಭಗಾ | ದದಿಃ | ವಸು |

ತ್ವಂ | ವಾ | ಚಿತ್ರ | ದಾಶುಷೇ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ಚಿತ್ರಸ್ಯ ದಾನಂ ಸ್ತೌತಿ | ಚಿತ್ರೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಸರಸ್ವತೀತೀರ ಇಂದ್ರಾರ್ಥಂ ಯಾಗಮಕೃತ | ತತ್ರ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟೃರ್ವಿರ್ಬಹುಧನಲಾಭಾನ್ಮಹ್ಯಮೇತಾವದ್ಧನಂ ಕೋ ವಾ ಪ್ರಾಯಚ್ಛದಿತಿ ವಿಕಲ್ಪಯತೇ | ದಾಶುಷ ಇಂದ್ರಾಯ ಹವೀಂಷಿ ದತ್ತವತೇ ಮಹ್ಯಮಿಂದ್ರೋ ವಾ ಘೋದಿದ್ರ ಏವ ಕಿಂ ಖಲ್ವೇತಾವನ್ಮಘಂ ಮಂಹನೀಯಂ ಧನಂ ದದಿಃ ಪ್ರಾಯಚ್ಛತ್ | ಯದ್ವಾ ಸುಭಗಾ ಶೋಭನಧನಾ ಸರಸ್ವತೀ ನದೀ ವಸು ಧನಂ ದದಿಃ ಕಿಂ ಪ್ರಾಯಚ್ಛತ್ | ಅಥವಾ ಚಿತ್ರ ಏತನ್ನಾಮಕ ಹೇ ರಾಜನ್ ತ್ವಂ ನೈತಾವದ್ಧನಂ ಮಹ್ಯಂ ಪ್ರಾದಾ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದಾಶುಷೇ—ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ನನಗೆ | ಇಯತ್ ಮಘಂ—ಇಷ್ಟು ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನವನ್ನು | ಇಂದ್ರೋ ವಾ—ಇಂದ್ರನೇ | ಘೋತ್—ಬಂಧಿತವಾಗಿಯೂ | ದದಿಃ—ಕೊಟ್ಟನೇ | ಸುಭಗಾ—

ಉತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳ | ಸರಸ್ವತೀ--ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯು | ವಸು—ಇಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳೇ | ಚಿತ್ರ—
ಎಲೈ ಚಿತ್ರನಾಮಕನಾದ ರಾಜನೇ | ತ್ವಂ ವಾ—ಅಥವಾ ಇಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನು ನೀನಿರಬಹುದೇ ?

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರಾರು ? ಇಷ್ಟು ಪೂಜ್ಯವೂ, ಪ್ರಭೂತವೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ, ಅವನು ಇಂದ್ರನಾಗಿರಬಹುದೇ ? ಅಥವಾ ಉತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಸರಸ್ವತೀ ನದೀದೇವಿಯು ಇಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳೇ ? ಎಲೈ ಚಿತ್ರನಾಮಕನಾದ ರಾಜನೇ, ಅಥವಾ ಇಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನು ನೀನಿರಬಹುದೇ ?

English Translation.

Is it Indra who has given to the donor (of the oblation) so much affluence ? is it the auspicious Saraswati (who has given) the treasure ? or, Chitra, is it you ?

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಚಿತ್ರ ಇದ್ರಾಜಾ ರಾಜಕಾ ಇದನ್ಯಕೇ ಯಕೇ ಸರಸ್ವತೀಮನು |
ಪರ್ಜನ್ಯ ಇವ ತತನದ್ಧಿ ವೃಷ್ಟ್ಯಾ ಸಹಸ್ರಮಯುತಾ ದದತ್ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಚಿತ್ರಃ | ಇತ್ | ರಾಜಾ | ರಾಜಕಾಃ | ಇತ್ | ಅನ್ಯಕೇ | ಯಕೇ | ಸರಸ್ವತೀಂ | ಅನು |
ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಇವ | ತತನತ್ | ಹಿ | ವೃಷ್ಟ್ಯಾ | ಸಹಸ್ರಂ | ಅಯುತಾ | ದದತ್ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅನಯಾ ಚಿತ್ರ ಏವ ಪ್ರಾದಾದಿತಿ ನಿಶ್ಚಯಮಕಾರ್ಷೀತ್ | ಸಹಸ್ರಂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಂ ಧನಮು-
ಯುತಾಯುತಾನಿ ಚ ಧನಾನಿ ಚ ದದತ್ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ತ್ರ ಇಚ್ಛಿತ್ರನಾನ್ಯವ ರಾಜಾ | ಅನ್ಯಕೇ ಯಕೇ ||
ಅಲ್ಪ ಇತ್ಯರ್ಥೇ ಕಃ || ಅಲ್ಪಾ ಯೇನೈ ರಾಜಕಾ ಇದ್ರಾಜಾನ ಏವ ಸರಸ್ವತೀಮನು ಸರಸ್ವತ್ಯಾಸ್ತೀರೇ
ವರ್ತಂತೇ | ತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ಯಾಚಮಾನಾನಯಮೇವ ಚಿತ್ರೋ ರಾಜಾ ತತನತ್ ಧನೈಸ್ತನೋತಿ ||
ತನೋತೇರ್ಲುಞಿ ಚಿಜಿ ರೂಪಂ | ಚಿಜ್ಯನ್ಯಕರಸ್ಯಾಮಿತಿ ಸ್ವರಃ || ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಪರ್ಜನ್ಯ ಇವ
ಯಥಾ ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಪೃಥಿವೀಂ ವೃಷ್ಟ್ಯಾ ತನೋತಿ ಪ್ರೀಣಯತಿ ತಥಾಯಂ ಚಿತ್ರಃ ಸರ್ವಾನ್ ಧನೈಃ
ಪ್ರೀಣಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತದರ್ಶ ||

ಚಿತ್ರ ಇತ್ ರಾಜಾ—ಚಿತ್ರನಾಮಕನಾದ ಈ ರಾಜನೇ | ಸಹಸ್ರಂ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ | ಅಯುತಾ—ದಶಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ ಆದ ಧನಗಳನ್ನು | ದದತ್—ಕೊಡುತ್ತಾ | ಅನ್ಯಕೇ ಯಕೇ—ಅಲ್ಪರಾದ ಯಾವ ಇತರ | ರಾಜಕಾ ಇತ್—ದೊರೆಗಳೂ | ಸರಸ್ವತೀಂ ಮನು—ಸರಸ್ವತೀನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವರೋ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ | ಪರ್ಜನ್ಯಃ—ಪರ್ಜನ್ಯನು | ವೃಷ್ಟಾ—ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ | ರತನತ್—ಧನದಾನಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಚಿತ್ರನಾಮಕನಾದ ರಾಜನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಲ್ಪರಾಜರು ಸರಸ್ವತೀನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಿತ್ರನು ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ, ದಶಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ ಆದ ಧನಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ, ಪರ್ಜನ್ಯನು ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಧನದಾನಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. (ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಧನದಾನಮಾಡಿದವನೂ ಅವನೇ ಆಗಿರಬೇಕು)

English Translation.

Verily the Raja Chitra, giving his thousands and tens of thousands, has overspread (with his bounty) those other petty princes, who rule along the Saraswati, as Parjanya (overspreads the earth) with rain.

ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಓ ತ್ಯಮಹ್ಯ ಇತ್ಯಷ್ಟಾದಶರ್ಚಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ಡಿಸ್ಯ ಸೋಭರೇರಾರ್ಷಂ | ಆದ್ಯಾತ್ವತೀಯಾಪಂಚನೋ ಬೃಹತೋ ದ್ವಿತೀಯಾ ಚತುರ್ಥೀಷ್ವಸ್ಯಃ ಸಶೋಬೃಹತ್ಯಃ ಸಪ್ತಮಿಾ ಬೃಹತ್ಯಷ್ಟಮ್ಯನುಷ್ಪಸ್ | ಕಾಕುಭಂ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ಹೇತುಕ್ತಸ್ಯಾನುವೃತ್ತೇಃ ಶಿಷ್ಪಾಶ್ಚತ್ತಾರಃ ಕಾಕುಭಾಃ ಪ್ರಗಾಥಾಃ | ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವತಾ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ ಓ ತ್ಯಮಾಶ್ವಿನಂ ತ್ರಿಪ್ರಗಾಥಾದಿ ಬೃಹತ್ಯನುಷ್ಪ-ಬೇಕಾದೆಶಾದ್ಯೇ ಕಕುಮ್ಮಧ್ಯೇಜೋಶಿಸೀ ಇತಿ || ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಅಶ್ವಿನೇ ಕ್ರತೌ ಬಾರ್ಹತೇ ಛಂದಸ್ಯಾಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರೇ ಚಾದ್ಯಾಃ ಸಪ್ತರ್ಚಃ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಓ ತ್ಯಮಹ್ಯ ಆ ರಥಮಿತಿ ಸಪ್ತ | ಅ. ೪-೦೫ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಓ ತ್ಯಮಹ್ಯೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಮುಕ್ತುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಸೋಭರಿಃ ಕಾಣ್ಡಿಃ ಎಂಬುವನು ಮುಷಿಯು; ಅಶ್ವಿನೇ

ದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಒಂದು, ಮೂರು, ಐದನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಕವು; ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು, ಆರನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಕವು; ಏಳನೆಯದು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಕವು; ಎಂಟನೆಯದು ಅನುಷ್ಠುಪ್ ಭಂದಸ್ಕವು; ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಾಗಾಥಂ ಕಾಕುಭಂ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಕಿನವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಓ ತ್ಯಮಾಶ್ವಿನಂ ತ್ರಿಪ್ರಗಾಥಾದಿ ಬೃಹತ್ಯನುಷ್ಠುಬೀಕಾದಶ್ಯಾದ್ಯೇ ಕಕುಮ್ಮಧ್ಯೇಜ್ಯೋತಿಷೀ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರ ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಿನತ್ರತುಸಂಬಂಧವಾದ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಕಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಏಳು ಋಕ್ಕುಗಳ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಓ ತ್ಯಮಹ್ಯ ಆ ರಥಮಿತಿ ಸಸ್ತ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೨ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೫, ೬, ೭, ೮ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೮ ||

|| ಮುಖ್ಯಃ—ಸೋಭರಿಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಆಶ್ವಿನಾ ||

|| ಛಂದಃ—೧-೬. ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) |

೭. ಬೃಹತೀ | ೮. ಅನುಷ್ಠುಪ್ | ೯, ೧೦, ೧೩-೧೮. ಪ್ರಾಗಾಥಂ ಕಾಕುಭಂ

೧೧. ಕಕುಪ್ | ೧೨. ಮಧ್ಯೇ ಜ್ಯೋತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಓ ತ್ಯಮಾಶ್ವಿನಂ ತ್ರಿಪ್ರಗಾಥಾದಿ ಬೃಹತ್ಯನುಷ್ಠುಬೀಕಾದಶ್ಯಾದ್ಯೇ ಕಕುಮ್ಮಧ್ಯೇಜ್ಯೋತಿಷೀ |

ಯಮಾಶ್ವಿನಾ ಸುಹವಾ ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಆ ಸೂರ್ಯಾಯೈ ತಸ್ತುಘ್ನಃ || ೧ ||

|| ಪದವಾಠಃ ||

ಓ ಇತಿ | ತ್ಯಂ | ಅಶ್ವೀ | ಆ | ರಥಂ | ಅದ್ಯ | ದಂಸಿಷ್ಯಂ | ಊತಯೇ |

ಯಂ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಸುಹವಾ | ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಇತಿ ರುದ್ರವರ್ತನೀ | ಆ | ಸೂರ್ಯಾಯೈ | ತಸ್ತುಘ್ನಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ದಂಸಿಷ್ಯಮುತ್ಯಂತದರ್ತನೀಯಃಂ ಯದ್ವಾತಿತಯೇನ ಶತ್ರುಣಾಮುಪಕ್ಷಪಯಿಷಾರಂ ತ್ಯಂ ತಂ ಯುವಯೋ ರಥಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿನ್ಯಾಗದಿನೇದ್ಯೇ | ಸೋಭರಿರಹಮಾಹ್ಯಯಾಮಿ | ಸುಹವಾ ಸ್ತೋತ್ರಶಸ್ತ್ರಾದಿಭಿಃ ಶೋಭನಾಹ್ವಾನಾ ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ರೋಷಣೀಲ-

ಮಾರ್ಗಂ ಯದ್ವಾ ಸ್ತಾಯಮಾನಮಾರ್ಗಂ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಸೂರ್ಯಾಯೈ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಯಂವರೀ
ವರಯಿತುಂ ಯಂ ರಥಂ ಯುವಾವಾ ತಸ್ಥಘಃ ಅಶ್ರಯಘಃ ತಂ ರಥಮಾಹ್ವಯಾಮೀತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಸುಹವಾ—ಉತ್ತಮವಾದ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರೂ | ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಅಶ್ವಿನಾ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ
ರೋದನಮಾಡುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ ಆವ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳೇ | ಸೂರ್ಯಾಯೈ—
ಸೂರ್ಯಾದೇವಿಯನ್ನು ವರಿಸಲು | ಯಂ—ಯಾವ ರಥವನ್ನು | ಅ ತಸ್ಥಘಃ—ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಿರೋ
ಅಂತಹ | ದಂಸಿಷ್ಯಂ—ದರ್ಶನೀಯವಾದುದೂ | ತ್ಯಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ | ರಥಂ—ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು |
ಊತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅದ್ಯ—ಈ ಯಾಗದಿನದಲ್ಲಿ | ಅದ್ಯೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರೂ, ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರೋದನಮಾಡುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ
ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸೂರ್ಯಾದೇವಿಯನ್ನು ವರಿಸಲು ಯಾವ ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಿರೋ,
ಅಂತಹ ದರ್ಶನೀಯವಾದುದೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಯಾಗದಿನದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke to-day for our protection that splendid chariot, which,
adorable Aswins, advancing on the path to battle, you ascended (to go to
the wedding) of Surya.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಠಃ ||

ಪೂರ್ವಾಪುಷಂ ಸುಹವಂ ಪುರುಸ್ಸೃಹಂ ಭುಜ್ಯಂ ನಾಜೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ |

ಸಚನಾವಂತಂ ಸುಮತಿಭಿಃ ಸೋಭರೇ ವಿದ್ವೇಷಸಮನೇಹಸಂ || ೨ ||

|| ಪದಶಾಠಃ ||

ಪೂರ್ವಾಪುಷಂ | ಸುಹವಂ | ಪುರುಸ್ಸೃಹಂ | ಭುಜ್ಯಂ | ನಾಜೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯಂ |

ಸಚನಾವಂತಂ | ಸುಮತಿಭಿಃ | ಸೋಭರೇ | ವಿದ್ವೇಷಸಂ | ಅನೇಹಸಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸೋಭರೇ ಸುಮತಿಭಿಃ ಕಲ್ಯಾಣೇಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿರಶ್ವಿನೋ ರಥಂ ಸ್ತುಹಿ | ಕಿಂವಿಶಿಷ್ಟಂ |
ಪೂರ್ವಾಪುಷಂ ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಶಾಂ ಧನಾದಿದಾನೇನ ಪೋಷಕಂ ಸುಹವಂ ಯುದ್ಧೇಷು-

ಕೋಭನಾಹ್ವಾನಂ ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಂ ಭುಜ್ಯಂ || ಭುಜ ಪಾಲನೇ || ಸರ್ವಸ್ಯ
ರಕ್ಷಕಂ ವಾಜೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವಗ್ರತೋ ಗಂತಾರಂ ಸಚಿನಾವಂತಂ ಸರ್ವೈರ್ಭಜನವಂತಂ
ವಿದ್ವೇಷಸಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ವಿಶೇಷೇಣ ದ್ವೇಷ್ವಾರಮನೇಹಸಂ ಕೈಶ್ಚಿದಸ್ಯನುಸದ್ರವಂ ಪಾಪರಹಿತಂ ವಾ
ರಥಂ ಸ್ತುಹೀತ್ಯನ್ವಯಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಸೋಭರೇ—ಎಲೈ ಸೋಭರಿಯೇ | ಪೂರ್ವಾ ಪುಷಂ—ಹಿಂದಿನ ಯಜಮಾನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೋಷಿಸಿದುದೂ |
ಸುಹವಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಆಹ್ವಾನವುಳ್ಳದ್ದೂ | ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ—ಅನೇಕರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದುದೂ |
ಭುಜ್ಯಂ—ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪಾಲಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ | ವಾಜೇಷು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ
ಮೊದಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗತಕ್ಕದ್ದೂ | ಸಚಿನಾವಂತಂ—ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ | ವಿದ್ವೇಷಸಂ—
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ | ಅನೇಹಸಂ—ಪಾಪರಹಿತವಾದುದೂ ಅದ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳ ರಥವನ್ನು |
ಸುಮತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸೋಭರಿಯೇ, ಹಿಂದಿನ ಯಜಮಾನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೋಷಿಸಿದುದೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಆಹ್ವಾನವುಳ್ಳದ್ದೂ,
ಅನೇಕರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದುದೂ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪಾಲಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು
ಮುನ್ನುಗ್ಗತಕ್ಕದ್ದೂ, ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ ಪಾಪರಹಿತವಾದುದೂ
ಅದ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳ ರಥವನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸು.

English Translation.

Celebrate, Sobhari, with praises (that chariot), the benefactor of
former (encomiasts), the worthily invoked, the desired of many, the
preserver, the foremost in battles, the relied upon by all, the scatterer of
enemies, the exempt from ill.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಇಹ ತ್ಯಾ ಪುರುಭೂತಮಾ ದೇವಾ ನನೋಭಿರಶ್ವಿನಾ |

ಅರ್ವಾಚೀನಾ ಸ್ವನಸೇ ಕರಾಮಹೇ ಗಂತಾರಾ ದಾಶುಷೋ ಗೃಹಂ || ೩ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಇಹ | ತ್ಯಾ | ಪುರುಭೂತಮಾ | ದೇವಾ | ನನೋಭಿಃ | ಅಶ್ವಿನಾ |

ಅರ್ವಾಚೀನಾ | ಸು | ಅವಸೇ | ಕರಾಮಹೇ | ಗಂತಾರಾ | ದಾಶುಷಃ | ಗೃಹಂ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪುರುಭೂತಮಾತಿಶಯೇನ ಬಹೂನಾಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ಭಾವಯಿತಾರೌ ದೇವಾ ದೇವೌ ದ್ಯೋತನ-
ಶೀಲೌ ಸ್ತೋತವ್ಯೌ ವಾ ದಾಶುಷೋ ಹವಿದ್ವತ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೃಹಂ ಪ್ರತಿ ಗಂತಾರೌ
ಗಮನಶೀಲೌ ತ್ಯಾ ತಾವತ್ತಿನಾಶ್ಚಿನೌ ಯುವಾಮಿಹಾಸ್ಮಿನ್ನಮಣ್ಯವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ನನೋಭಿರ್ಹವಿಭಿಃ
ಸ್ತೋತ್ರೈರ್ವಾರ್ವಾಚೀನಾವಭಿಮುಖಮಾಗಚ್ಛಂತೌ ಸು ಕರಾಮಹೇ | ವಯಂ ಸುಷ್ಕ ಕುಮಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರುಭೂತಮಾ—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಶತ್ರುನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ | ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ |
ದಾಶುಷಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನ | ಗೃಹಂ ಗಂತಾರಾ—ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರೂ | ತ್ಯಾ—
ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ | ಅಶ್ಚಿನಾ—ಅಶ್ಚಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಇಹ—ಈ ಯಾಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿ | ಅವಸೇ—ನಮ್ಮ
ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ನನೋಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ | ಅರ್ವಾಚೀನಾ—ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ
ಬರುವಂತೆ | ಸು ಕರಾಮಹೇ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಿ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಧಿಕವಾಗಿ ಶತ್ರುನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ, ದೇವತಾತ್ಮರೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನ ಗೃಹಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವವರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಅಶ್ಚಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಈ ಯಾಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ತುತಿ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹವಿರಾದಿಗಳಿಂದ ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಿ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We incite by our adorations on this occasion the two divine Aswins,
the overcomers of foes, that they may come down for our protection and
proceed to the dwelling of the donor (of the offering).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯು॒ವೋ ರ॑ಥಸ್ಯ॒ ಪರಿ॑ ಚ॒ಕ್ರಮಿ॑ಯತ॒ ಈ॒ರ್ಮಾನ್ಯ॑ದ್ವಾಮಿಷ್ಣೃತಿ |

ಅ॒ಸ್ಮಾ॑ ಅ॒ಚ್ಯಾ ಸು॒ಮತಿ॑ರ್ವಾಂ ಶು॒ಭಸ್ಪ॒ತೀ ಆ ಧೇ॒ನುರಿ॑ವ ಧಾವತು || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯು॒ವೋಃ | ರ॑ಥಸ್ಯ॒ | ಪರಿ॑ | ಚ॒ಕ್ರಂ | ಈ॒ಯತೇ॑ | ಈ॒ರ್ಮಾ | ಅ॒ನ್ಯತ್ | ವಾಂ | ಇ॒ಷ್ಣೃತಿ॑ |

ಅ॒ಸ್ಮಾನ್ | ಅ॒ಚ್ಯಾ | ಸು॒ಮತಿಃ | ವಾಂ | ಶು॒ಭಃ | ಪ॒ತೀ ಇತಿ॑ | ಆ | ಧೇ॒ನುಃ | ಇವ | ಧಾ॒ವತು॑ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಯುವೋರ್ಯುವಯೋ ರಥಸ್ಯೈಕಂ ಚಕ್ರಂ ಪರಿಶೋ ದ್ಯಾಂ ಗಚ್ಛತಿ | ಅನ್ಯದವಸ್ಥಿತಂ ರಥಸ್ಯ ಚಕ್ರನಿಗಾರ್ತಮರ್ತ ಸರ್ವಸ್ಯಾಂತರ್ಯಾಮಿತಯಾ ಪ್ರೇರಕೌ ಯದ್ಯೋದಕಸ್ಯ ಪ್ರೇರಯಿತಾರೌ ವಾಂ ಯುವಾಮಿಷಣ್ಯತಿ | ಗಚ್ಛತಿ | ಉಕ್ತಾರ್ಥೇ ಮಂತ್ರಾಂತರಂ | ನೈಷ್ಕಲ್ಯಸ್ಯ ಮೂರ್ಧನಿ | ಋ. ೧-೩೦-೧೯ | ಇತಿ | ಹೇ ಶುಭಸ್ವತೀ ಉದಕಸ್ಯ ಪಾಲಯಿತಾರೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ವಾಂ ಯುವಯೋಃ ಸುಮತಿಃ ಕಲ್ಯಾಣೇ ಮತಿರಚ್ಛಾಭಿಮುಖ್ಯೇನಾಸ್ಮಾನಾ ಧಾವತು | ಆಗಚ್ಛತು | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಧೇನುರಿವ ಯಥಾ ನವಪ್ರಸೂತಾ ಗೌರ್ವತ್ಸಂ ಪ್ರತಿ ಪಯೋದಾನಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಛತಿ ತದ್ವದ್ಯುವಯೋಃ ಸುಮತಿರಸ್ಮಾನ್ಪ್ರತಿ ಧನಾದಿಪ್ರದಾನಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಛತು ||

|| ಉಕ್ತಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ) ಯುವೋಃ—ನಿಮ್ಮ | ರಥಸ್ಯ—ರಥದ | ಚಕ್ರಂ—ಒಂದು ಚಕ್ರವು | ಪರಿ ಈಯತೇ—ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ | ಅನ್ಯತ್—ಇನ್ನೊಂದು ಚಕ್ರವು | ಈವಾರ್—ಜಗತ್ತೀರಕರಾದ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನೇ | ಇಷಣ್ಯತಿ—ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ | ಶುಭಸ್ವತೀ—ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳೇ | ಧೇನುರಿವ—ಧೇನುವು ವತ್ಸಕೃಭಿಮುಖವಾಗಿ ಆದರದಿಂದ ಓಡುವಂತೆ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮ | ಸುಮತಿಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ಬುದ್ಧಿಯು | ಅಸ್ಮಾನ್ ಆಚ್ಛ—ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಆ ಧಾವತು—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಥದ ಒಂದು ಚಕ್ರವು ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಚಕ್ರವು ಜಗತ್ತೀರಕರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಧೇನುವು ವತ್ಸಕೃಭಿಮುಖವಾಗಿ ಆದರದಿಂದ ಓಡುವಂತೆ, ನಿಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ಬುದ್ಧಿಯು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

English Translation.

One of the wheels of your car moves in every direction ; the other, impellers of actions, remains with you : may your favour, lords of rain, hasten towards us as a cow (to her calf) !

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ರಥೋ ಯೋ ನಾಂ ತ್ರಿವಂಧುರೋ ಹಿರಣ್ಯಾಭೀಶುರಶ್ವಿನಾ |

ಪರಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥ್ವಿನೀ ಭೂಷತಿ ಶ್ರುತಸ್ತೇನ ನಾಸತ್ಯಾ ಗತಂ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ರಥಃ | ಯಃ | ವಾಂ | ತ್ರಿವಂಧುರಃ | ಹಿರಣ್ಯಾಭೀಶುಃ | ಅತ್ತಿನಾ |

ಪರಿ | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಇತಿ | ಭೂಷತಿ | ಶ್ರುತಃ | ತೇನ | ನಾಸತ್ಯಾ | ಆ | ಗತಂ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತ್ತಿನಾತ್ತಿನಾ ತ್ರಿವಂಧುರಃ | ವಂಧುರಂ ಸಾರಥಿಸ್ಥಾನಂ | ತ್ರಿಪ್ರಕಾರವಂಧುರೋಪೇತಃ ಯದ್ವಾ | ದ್ವೇ ಈಷೇ ತನ್ನಧ್ಯೇ ರಜ್ಜುಸಜ್ಜನಾರ್ಥಕೋ ದಂಡಃ | ಏತೇ ತ್ರಯೋ ವಂಧುರಶಬ್ದೇನೋಚ್ಯಂತೇ | ತ್ರಿವಂಧುರಯುಕ್ತೋ ಹಿರಣ್ಯಾಭೀಶುರ್ಹಿರಣ್ಮಯಾಶ್ವಾದಿರಜ್ಜುವಾಫಂ ಯುವಯೋರ್ಯೋರಥಃ ಶ್ರುತಃ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಃ | ಸನ್ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ಪರಿ ಭೂಷತಿ ಸ್ವಬಲೇನ ಪರಿಭವತಿ || ಭವತೇರ್ಲೇಟಿ ಸಿಪ್ಯಡಾಗಮಃ || ಯದ್ವಾ | ಪರಿತಃ ಸ್ವಪ್ರಕಾರೇನಾಲಂಕರೋತಿ | ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ನಾಸತ್ಯಾ ತೇನ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ರಥೇನಾ ಗತಂ | ಆಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಾ—ನಾಸತ್ಯಸಂಜ್ಞಕರಾದ | ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ತ್ರಿವಂಧುರಃ—ಇರಚಿಗಳೂ ಮತ್ತು ನೊಗದ ದಂಡ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಹಿರಣ್ಯಾಭೀಶುಃ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಕಡಿವಾಣದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮ | ಯಃ—ಯಾವ | ರಥಃ—ರಥವು | ಶ್ರುತಃ—ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಪರಿಭೂಷತಿ—ಸುತ್ತಲೂ ಅಲಂಕರಿಸುವುದೋ | ತೇನ—ಆ ರಥದೊಡನೆ | ಆ ಗತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಸಂಜ್ಞಕರಾದ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಇರಚಿ ಮತ್ತು ನೊಗದ ದಂಡ ಈ ವಂಧುರತ್ರಯದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಕಡಿವಾಣದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ ನಿಮ್ಮ ಯಾವ ರಥವು ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸುತ್ತಲೂ ಅಲಂಕರಿಸುವುದೋ ಆ ರಥದೊಡನೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Your celebrated chariot, Aswins, that is threebanked, and caparisoned with gold, graces heaven and earth : come with it, Nasatyas.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಶಸ್ಯಂತಾ ಮನನೇ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ದಿವಿ ಯವಂ ವ್ಯಕೇಣ ಕರ್ಷಃ |

ತಾ ನಾನ್ವದ್ಯ ಸುಮತಿಭಿಃ ಶುಭಸ್ಪತೀ ಅತ್ತಿನಾ ಪ್ರಸ್ತುವೀನುಹಿ || ೬ ||

|| ಸವನಾತ ||

ದಶಸ್ಯಂತಾ | ಮನವೇ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ದಿವಿ | ಯವಂ | ವೃಕೇಣ | ಕರ್ಷಥಃ |

ತಾ | ವಾಂ | ಅದ್ಯ | ಸುಮತಿಭಿಃ | ಶುಭಃ | ಪತೀ ಇತಿ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಪ್ರ | ಸ್ತುವೀಮಹಿ || ೬ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ ಸ್ಥಿತಮುದಕಂ ಮನವ ಏತನ್ನಾಮು-
ಕಾಯ ರಾಜ್ಞೇ ದಶಸ್ಯಂತಾ ದಶಸ್ಯಂತಾ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತೌ ಯುವಾಂ ವೃಕೇಣ | ವೃಕೋ ಲಾಂಗಲಂ
ಭವತಿ ವಿಕರ್ತನಾತ್ | ನಿ. ೬-೨೬ | ಇತಿ ಯಸ್ಯಃ | ತೇನ ಲಾಂಗಲೇನ ಯವಂ ಯವನಾಮಕಂ
ಧಾನ್ಯಂ ಕರ್ಷಥಃ | ಪುನಶ್ಚ ತಸ್ಮೈ ವಿಲೇಖನಂ ಕುರುಥಃ | ಶುಭಸ್ವತೀ ಉದಕಸ್ಯ ಸಾಲಯಿತಾರೌ
ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ತಾ ತೌ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತೌ ವಾಂ ಯುವಾಮದ್ಯಾಸ್ತಿನೃಜ್ಞದಿನೇ
ಸುಮತಿಭಿಃ ಶೋಭನಾಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಸ್ತುವೀಮಹಿ | ವಯಂ ಸ್ತುಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನವಾದುದೂ | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಥ
ವಾದುದೂ ಆದ ವೃಷ್ಟ್ಯುದಕವನ್ನು | ಮನವೇ—ಮನುವೆಂಬ ರಾಜನಿಗೆ | ದಶಸ್ಯಂತಾ—ಕೊಟ್ಟವರಾಗಿ |
ವೃಕೇಣ—ನೇಗಲಿನಿಂದ (ಉತ್ತು) | ಯವಂ—ಧುವಧಾನ್ಯವನ್ನು | ಕರ್ಷಥಃ—ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ |
ಶುಭಸ್ವತೀ—ಉದಕಪೋಷಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ತಾ ವಾಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಅದ್ಯ—
ಈ ಯಾಗದಿನದಲ್ಲಿ | ಸುಮತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಪ್ರ ಸ್ತುವೀಮಹಿ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ
ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇವೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪುರಾತನವಾದುದೂ, ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಥವಾದುದೂ ಆದ ವೃಷ್ಟ್ಯುದಕವನ್ನು
ಮನುವೆಂಬ ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನ ನೇಗಲಿನಿಂದ ಉತ್ತು ಯವಧಾನ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ.
ಉದಕಪೋಷಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ಯಾಗದಿನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ
ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Bestowing upon Manu the ancient (rain) from the firmament, you
enabled him to cultivate (the soil) with the plough (and reap) the barley :
now therefore, Asvins, lords of rain, we glorify you both with praises.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಪ್ ನೋ ವಾಜಿನೀವಸೂ ಯಾತಮೃತಸ್ಯ ಪಥಿಭಿಃ |

ಯೇಭಿಸ್ತೃಕ್ಷಿಂ ವೃಷಣಾ ತ್ರಾಸದಸ್ಯವಂ ಮಹೇ ಕ್ಷತ್ರಾಯ ಜಿನ್ವಥಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಪ್ | ನಃ | ವಾಜಿನೀವಸೂ ಇತಿ ವಾಜಿನೀವಸೂ | ಯಾತಂ | ಯತಸ್ಯ | ಪಥಿಭಿಃ |

ಯೇಭಿಃ | ತೃಕ್ಷಿಂ | ವೃಷಣಾ | ತ್ರಾಸದಸ್ಯವಂ | ಮಹೇ | ಕ್ಷತ್ರಾಯ | ಜಿನ್ವಥಃ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಾಜಿನೀವಸೂ ಅನ್ನ ಧನವಂತೌ | ಅನ್ನಮೇವ ಧನಂ ಯಯೋಸ್ಮೌ | ಅತ್ತಿನೌ ಯತಸ್ಯ ಸತ್ಯಭೂತಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಪಥಿಭಿರ್ಮಾರ್ಗೈನೋಽಸ್ಮಾನುಪ ಯಾತಂ | ಆಗಚ್ಛತಂ | ವೃಷಣಾ ವೃಷಣಾ ಧನಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರೌ ಹೇ ಅತ್ತಿನೌ ತ್ರಾಸದಸ್ಯವಂ ತ್ರಸದಸ್ಯೋಃ ಪುತ್ರಂ ತೃಕ್ಷಿಮೇತನ್ನಾಮಕಂ ಯೇಭಿಯೈರ್ಯುಜ್ಞಮಾರ್ಗೈರ್ಮಹೇ ಮಹತೇ ಕ್ಷತ್ರಾಯ ಧನಾಯ ಜಿನ್ವಥಃ ಪ್ರೀಣಯಥ ಏವ | ತೈರ್ಮಾರ್ಗೈರಸ್ಮಾನ್ ಧನಾದಿಭಿಃ ಪ್ರೀಣಯಿತುಮಾಗತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಾಜಿನೀವಸೂ—ಅನ್ನ ರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ | ವೃಷಣಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀ ದೇವತೆಗಳೇ | ತ್ರಾಸದಸ್ಯವಂ—ತ್ರಸದಸ್ಯುವಿನ ಪುತ್ರನೂ | ತೃಕ್ಷಿಂ—ತೃಕ್ಷಿಯೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿಗೆ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಯಜ್ಞ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಹೋಗಿ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ಕ್ಷತ್ರಾಯ—ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ | ಜಿನ್ವತಃ—ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರೋ ಅಂತಹ | ಯತಸ್ಯ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞದ | ಪಥಿಭಿಃ—ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೂ | ಉಪ ಯಾತಂ—ದಯಮಾಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಅನ್ನ ರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ತ್ರಸದಸ್ಯುವಿನ ಪುತ್ರನೂ, ತೃಕ್ಷಿಯೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವ ಯಜ್ಞ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಹೋಗಿ ಮಹತ್ತಾದ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರೋ, ಅಂತಹ ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಏಮ್ಮಲ್ಲಿಗೂ ದಯಮಾಡಿ.

English Translation.

Rich in food, Aswins, come to us by the paths of sacrifice, those by which, showerers (of benefits), you went to gratify Trikshti, the son of Trasadasyu, with vast wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಖಾ ||

ಅಯಂ ನಾನುದ್ರಿಭಿಃ ಸುತಃ ಸೋಮೋ ನರಾ ವೃಷಣ್ಣಸೂ |

ಆ ಯಾತಂ ಸೋಮುಪೀತಯೇ ಪಿಬತಂ ದಾಶುಷೋ ಗೃಹೇ || ೮ ||

|| ಋಷಿಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ನಾಂ | ಅದ್ರಿಭಿಃ | ಸುತಃ | ಸೋಮಃ | ನರಾ | ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ಣವಸೂ |

ಆ | ಯಾತಂ | ಸೋಮುಪೀತಯೇ | ಪಿಬತಂ | ದಾಶುಷಃ | ಗೃಹೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನರಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರೌ ಯದ್ವಾ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಕಾಂ ಧನಸ್ಯ ನೇತಾರೌ ವೃಷಣ್ಣಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲ-
ಧನವಂತೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ನಾಂ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಮುದ್ರಿಭಿಗ್ರಾವಭಿರಯಂ ಸೋಮಃ ಸುತೋಽಭಿಷುತಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸೋಮುಪೀತಯೇ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥಂ ಯುವಾಮಾ ಯಾತಂ | ಆಗತ್ಯ ಚ ದಾಶುಷೋ
ಹನಿರ್ದತ್ತವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೃಹೇ ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನೇ ಸೋಮಂ ಯುವಾಂ ಪಿಬತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ನರಾ—ಕರ್ಮನೇತ್ರಗಳೂ | ವೃಷಣ್ಣಸೂ—ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀ
ದೇವತೆಗಳೇ | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಅದ್ರಿಭಿಃ—ಗ್ರಾವಗಳಿಂದ | ಅಯಂ ಸೋಮಃ—ಈ ಸೋಮವು |
ಸುತಃ—ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ | ಸೋಮುಪೀತಯೇ—ಈ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಯಾತಂ—ದಯ
ಮಾಡಿರಿ | ದಾಶುಷಃ—ಯಜಮಾನನ | ಗೃಹೇ—ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ | ಪಿಬತಂ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನ
ಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮನೇತ್ರಗಳೂ, ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ
ಗ್ರಾವಗಳಿಂದ (ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಜಜ್ಜಿ) ಈ ಸೋಮವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿರಿ.
ಯಜ್ಞಜಮಾನನ ಯ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Leaders (of rites), affluent in rain, this Soma has been expressed
by the (grinding) stones for you ; come to drink the Soma, drink it in the
dwelling of the donor.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಹಿ ರುಹತಮುತ್ತಿನಾ ರಥೇ ಕೋಶೇ ಹಿರಣ್ಯಯೇ ವೃಷಣ್ಣಸೂ |

ಯುಂಜಾಥಾಂ ಸೀವರೀರಿಷಃ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ಹಿ | ರುಹತಮ | ಅತ್ತಿನಾ | ರಥೇ | ಕೋಶೇ | ಹಿರಣ್ಯಯೇ | ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ಣವಸೂ |

ಯುಂಜಾಥಾಂ | ಸೀವರೀಃ | ಇಷಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೃಷಣ್ಣಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲಧನಾ ಹೇ ಅತ್ತಿನಾತ್ತಿನಾ ಹಿರಣ್ಯಯೇ ಹಿರಣ್ಯಯರಜ್ಜ್ವಾದಿ-
ಯುಕ್ತೇ ಕೋಶ ಆಯುಧಾದೀನಾಂ ಕೋಶಸ್ಥಾನೇ ರಮಣಶೀಲೇ ರಥೇ | ಹಿರವಧಾರಣೇ |
ಯುವಾಮೇನಾ ರುಹತಂ | ಆರೋಹಣಂ ಕುರುತಂ | ತತಃ ಸೀವರೀಃ ಸಾವಯಿತ್ಪ್ರಣಿ ಸ್ಥೂಲಾನಿ
ವೇಷೋಽನ್ನಾನಿ ಯುಂಜಾಥಾಂ | ಅಸ್ಮಾಸು ಯೋಜಯತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಣ್ಣಸೂ—ವೃಷ್ಟಿಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ | ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಹಿರಣ್ಯಯೇ—
ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಕೋಶೇ—ಆಯುಧಾದಿಸ್ಥಾನಗಳುಳ್ಳ | ರಥೇ—ರಥದಲ್ಲಿ | ಅರುಹತಂ ಹಿ—
ಹತ್ತಿರ | ಸೀವರೀಃ—ಪ್ರಭೂತಗಳಾದ | ಇಷಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನು | ಯುಂಜಾಥಾಂ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ ಆಯುಧಾದಿಸ್ಥಾನಗಳುಳ್ಳ
ರಥದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರಿ. ಪ್ರಭೂತಗಳಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರಿ.

English Translation.

Aswins, who are rich in rain, ascend your golden chariot,
a storehouse (of weapons); bring to us fattening food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಾಭಿಃ ಪಕ್ವಮವಥೋ ಯಾಭಿರಧ್ರುಗುಂ ಯಾಭಿರ್ಬಭ್ರುಂ ವಿಜೋಷಸಂ |

ತಾಭಿನೋ ಮಕ್ಷೂ ತೂಯಮುತ್ತಿನಾ ಗತಂ ಭಿಷ್ಜ್ಯತಂ ಯದಾತುರಂ ||

। ಪದಾರ್ಥಃ ।

ಯಾಭಿಃ | ಪಕ್ಕಂ | ಅವಘಃ | ಯಾಭಿಃ | ಅಧ್ರಿಗುಂ | ಯಾಭಿಃ | ಬಭ್ರುಂ | ವಿಜೋಷಸಂ |

ಶಾಭಿಃ | ನಃ | ಮಕ್ಷು | ತೂಯಂ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಅ | ಗತಂ | ಭಿಷಜ್ಯತಂ | ಯತ್ | ಆತುರಂ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಯಾಭಿರೂತಿಭಿಃ ಪಕ್ಕಮೇತನ್ನಾಮಕಂ ರಾಜಾನಮವಘಃ ರಕ್ಷಘಃ | ಯಾಭಿರೂತಿಭಿಶ್ಚಾಧ್ರಿಗುಮಧ್ಯತಗಮನಂ ರಾಜಾನಮವಘಃ | ಯಾಭಿರೂತಿಭಿಶ್ಚ ಬಭ್ರುಂ ರಾಜಾನಂ ಚಿ ವಿಜೋಷಸಂ ವಿಶೇಷೇಣ ಸೋಮ್ಯಃ ಪ್ರೀಣಯಂತಂ | ಏತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಯೈಃ ಪಾಲನೈರವಘಃ ಶಾಭಿಶ್ಚೈ ರಕ್ಷಣೈರ್ಮಕ್ಷು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತೂಯಂ ತೂರ್ಣಂ ನೋಽಸ್ಮಾನಾ ಗತಂ | ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಛತಂ | ಕಿಂಚಿ ಯದ್ಯದಾತುರಂ ರೋಗಾದಿಸಹಿತಮಸ್ಮಾಕಂ ಪುತ್ರಾದಿಕಂ ಪ್ರತಿ ಭಿಷಜ್ಯತಂ | ಭೈಷಜ್ಯಂ ಕುರುತಂ || ಭಿಷಜ್ಯಂತ್ವಾದಿಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯಾಭಿಃ—ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ | ಪಕ್ಕಂ—ಪಕ್ಕನೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು | ಅವಘಃ—ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ | ಯಾಭಿಃ—ಯಾವ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ | ಅಧ್ರಿಗುಂ—ಅಧ್ರಿಗುವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ | ಯಾಭಿಃ—ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ | ವಿಜೋಷಸಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ | ಬಭ್ರುಂ—ಬಭ್ರುವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ | ಶಾಭಿಃ—ಆ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದಲೂ | ಮಕ್ಷು—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿಯೂ | ತೂಯಂ—ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೂ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಅ ಗತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ | ಯತ್—ಯಾವ | ಆತುರಂ—ನಮ್ಮ ರೋಗಾದಿಗಳವೆಯೋ ಅವಕ್ಕೆ | ಭಿಷಜ್ಯತಂ—ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.

। ಛಾಂದೋಃ ।

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಕ್ಕನೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು, ಅಧ್ರಿಗುವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು, ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಿದ ಬಭ್ರುವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ ಆ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೂ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿಯೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ. ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ರೋಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯವಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ

English Translation.

With those protections with which you have defended Paktha, Adhrigu, and Babhru, when propitiating you, come to us, Aswins, quickly; administer medicine to the sick.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಧ್ವಿಗಾವೋ ಅಧ್ವಿಗೂ ಇದಾ ಚಿದಹ್ನೋ ಅಶ್ವಿನಾ ಹನಾಮುಹೇ |
ವಯಂ ಗೀರ್ಭಿರ್ವಿಪಸ್ಯವಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅಧ್ವಿಗಾವಃ | ಅಧ್ವಿಗೂ ಇತ್ಯಧ್ವಿಗೂ | ಇದಾ | ಚಿತ್ | ಅಹ್ನಃ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಹನಾಮುಹೇ |
ವಯಂ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ವಿಪಸ್ಯವಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಧ್ವಿಗಾವೋಽಧ್ವತಗಮನಾಃ ಕರ್ಮಸು ತ್ವರಮಾಹಾ ವಿಪಸ್ಯವೋ ಮೇಧಾವಿನೋ ವಯಮಧ್ವಿಗೂ ಅಧ್ವತಗಮನೌ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಶತ್ರುವಧಾರ್ಥಂ ತ್ವರಯಾ ಗಚ್ಛಂತಾವಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ಯುನಾಮಹ್ನೋ ದಿವಸಸ್ಯೇದಾ ಚಿದಿದಾನೀನೇವ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾಭಿರ್ವಾಗ್ವಿ- ಯೋದ್ಯದಾ ಹನಾಮುಹೇ ಯುನಾಮಾಹ್ವಯಾಮಃ ತದಾ ತಾಭಿರೂತಿಭಿರಸ್ಮಾನಾಗಚ್ಛತಮಿತ್ಯುತ್ಪರತ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಧ್ವಿಗಾವಃ—ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ | ವಿಪಸ್ಯವಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ | ವಯಂ—ನಾವು | ಅಧ್ವಿಗೂ—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೇಗವಾದ ಸಂಚಾರ ವುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಅಹ್ನಃ—ದಿವಸದ | ಇದಾ ಚಿತ್—ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಹನಾಮುಹೇ—ಕರೆಯುವೆನೋ ಆಗ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ, ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ ನಾವು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೇಗವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮನ್ನು ದಿವಸದ ಆರಂಭಕಾಲವಾದ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ತುತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಾವಾಗ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುವೆನೋ, ಆಗ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

At the time when hurrying, devout, we invoke you both speedily going battle, at the dawn of day, with our hymns,—

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾಭಿರಾ ಯಾತಂ ವ್ಯಷಣೋಪ ಮೇ ಹವಂ ವಿಶ್ವಪ್ಸುಂ ವಿಶ್ವನಾರ್ಯಂ |
 ಇಷಾ ಮಂಹಿಷಾ ಪುರುಭೂತಮಾ ನರಾ ಯಾಭಿಃ ಕ್ರಿವಿಂ ನಾವ್ಯಧುಸ್ತಾ-
 ಭಿರಾ ಗತಂ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾಭಿಃ | ಅ | ಯಾತಂ | ವ್ಯಷಣಾ | ಉಪ | ಮೇ | ಹವಂ | ವಿಶ್ವಪ್ಸುಂ | ವಿಶ್ವನಾರ್ಯಂ |
 ಇಷಾ | ಮಂಹಿಷಾ | ಪುರುಭೂತಮಾ | ನರಾ | ಯಾಭಿಃ | ಕ್ರಿವಿಂ | ನಾವ್ಯಧುಃ | ತಾಭಿಃ | ಅ | ಗತಂ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ವ್ಯಷಣಾ ವ್ಯಷಣೌ ವರ್ಷಣಶೀಲೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ವಿಶ್ವಪ್ಸುಂ | ಪುಸ್ಪರಿತಿ ರೂಪನಾಮ | ಸ್ತೋತ್ರ-
 ತಸ್ಮಾತ್ಕೃತ್ಯೇನ ನಾನಾರೂಪಂ ವಿಶ್ವನಾರ್ಯಂ ಸರ್ವೈರ್ವೈವ್ಯವರ್ಣೀಯಂ ಮೇ ಮದೀಯಂ ಹವಂ
 ಯುಷ್ಮದ್ವಿಷಯಮಾಹ್ವಾನಮಾಭಿಮುಖೀಕೃತ್ಯ ತಾಭಿರೂತಿಭಿರುಪ ಯಾತಂ | ಯುವಾಮಾಗಚ್ಛತಂ |
 ಯಾಭಿರ್ನರಾ ನರೌ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರಾವಶ್ವಿನಾವಿಷಾ || ಇಷ ಇಚ್ಛಾಯಾಂ || ಹವೀಂಶೀಚ್ಛಂತೌ
 ಮಂಹಿಷಾ ಮಂಹಿಷಾ ವತಿಶಯೇನ ಧನಾನಾಂ ದಾತಾರೌ ಪುರುಭೂತಮಾ ಪುರುಭೂತಮೌ ಯುದ್ಧೇ-
 ಸ್ವತ್ಯಂತಂ ಪುರುಧಾ ಭವಂತೌ ಯದ್ವಾತಿಶಯೇನ ಬಹೂನಾಂ ಶತ್ರುಣಾಮುಭಿವಿತಾರೌ ಭವಂತೌ
 ಕ್ರಿವಿಂ ಕೂಪಂ ಪ್ರತಿ ಯಾಭಿರೂತಿಭಿರುದಕಾನಿ ನಾವ್ಯಧುಃ ಅವರ್ಧಯತಃ || ದ್ವಯೋರ್ಬಹುವಚನಂ
 ಪೂಜಾರ್ಥಂ || ಕೂಪಶತಿಕೋ ವಂದನೋ ಮಾಯಾಭಿಃ ಕೂಪಂ ಪೂರಯಿತ್ವಾ ಯುವಾಭ್ಯಾಮುತ್ಸಾ-
 ಪಿತಃ ಖಲು | ತಥಾ ಮಂತ್ರಃ | ಉದ್ವಂದನಮೈರಯತಂ ಸ್ವರ್ಧಶೇ | ಋ. ೧-೧೧೨-ಹ | ಇತಿ |
 ತಾಭಿಸ್ತೈಃ ಸಾಲನೈರಾ ಗತಂ | ಅಸ್ಮದ್ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಛತಂ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವ್ಯಷಣಾ—ವ್ಯಸ್ತಿ ಕಾರಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಿಶ್ವಪ್ಸುಂ—ಅನೇಕವಿಧವಾದ ರು. ಪವು
 ಳ್ಳದ್ದೂ | ವಿಶ್ವನಾರ್ಯಂ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ ಆದ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಹವಂ ಅ—ಸ್ತುತಿಗಿಳಿಮುಖ
 ವಾಗಿ | ತಾಭಿಃ—ಅದೇ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಉಪ ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ | ನರಾ—ನೇತೃಗಳೂ | ಇಷಾ—
 ಹವಿಸ್ಸನ್ನಿಚ್ಛಿಸುವವರೂ | ಮಂಹಿಷಾ—ಉದಾರವಾಗಿ ಧನದಾತರೂ | ಪುರುಭೂತಮಾ—ಅನೇಕವಿಧವಾದ
 ಅವಿಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದುವವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯಾಭಿಃ—ಯಾವ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ |
 ಕ್ರಿವಿಂ—ಕೂಪವನ್ನು (ಬಾವಿಯನ್ನು) | ನಾವ್ಯಧುಃ—ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿ ವಂದನನೆಂಬ ಶುಷಿಯನ್ನು
 ರಕ್ಷಿಸಿದರೋ | ತಾಭಿಃ—ಅ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೂ | ಅ ಗತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳದ್ದೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ ಆದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಅದೇ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಬನ್ನಿರಿ. ಕರ್ಮನೇತೃಗಳೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನಿಚ್ಛಿಸುವವರೂ, ಉದಾರವಾದ ಧನದಾತರೂ, ಅನೇಕವಿಧವಾದ ಆವಿರ್ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದುವವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಬಾವಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿ ವಂದನನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಿರೋ, ಆ ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೂ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Then, showerers, come to my manifold all-propitiating invocation with those (protections), with which, leaders (of rites), you, who are gratified (by oblation), munificent (in gifts), and the overcomers of numerous (foes), gave augmentation to the well ; with such (protections) come hither.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತಾವಿದಾ ಚಿದಹಾನಾಂ ತಾವಶ್ವಿನಾವಂದಮಾನ ಉಪ ಬ್ರುವೇ |

ತಾ ಉ ನಮೋಭಿರೀಮಹೇ || ೧೩ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ತಾ | ಇದಾ | ಚಿತ್ | ಅಹಾನಾಂ | ತಾ | ಅಶ್ವಿನಾ | ವಂದಮಾನಃ | ಉಪ | ಬ್ರುವೇ |

ತಾ | ಉಂ ಇತಿ | ನಮೋಽಭಿಃ | ಈಮಹೇ || ೧೩ ||

। ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ।

ತೌ ಸಂಗ್ರಾಮ ಆಯುಧಾನಿ ಸ್ತೋತ್ರೈಭ್ಯೋ ಧನಾನಿ ವಾ ವಿಸ್ತಾರಯಂತೌ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಾವಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾವಹಾನಾಮಹ್ನಾಮಿದಾ ಚಿದಿದಾನೀನೇವ ಸ್ತೌತಃಕಾಲೇ ವಂದಮಾನೋಽಭಿವಾದನಂ ಕುರ್ವನ್ ಸನ್ನೃಪ ಬ್ರುವೇ | ತಯೋಃ ಸಮೀಪೇ ಸ್ತೌಮಿ | ತತಸ್ತಾ ಉ ತಾವೇವ ನಮೋಭಿಹವಿಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರೈರ್ವೇಮಹೇ | ವಯಂ ಧನಾದಿಕಂ ಯಾಚಾಮಹೇ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ತಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ | ತೌ—ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಅಹಾನಾಂ—ಆಹಸಿಸನ | ಇದಾ ಚಿತ್—ಈ ಕಾಲದಲ್ಲೆಯೇ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲೆಯೇ |

ವಂದಮಾನಃ—ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ | ಉಪ ಬ್ರುವೇ—ಅವರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ತಾ ಉ—ಅದೇ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ | ನಮೋಭಿಃ—ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ | ಈಮಹೇ—ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಹಸ್ಸಿನ ಈ ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಅವರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I address the Aswins, glorifying them at break of day ; we solicit them with oblations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾನಿದೋಷಾ ತಾ ಉಷಸಿ ಶುಭಸ್ಪತೀ ತಾ ಯಾಮುನ್ರುದ್ರವರ್ತನೀ |

ಮಾ ನೋ ಮರ್ತಾಯ ರಿಪನೇ ವಾಜಿನೀವಸೂ ಪರೋ ರುದ್ರಾವತಿ ಖ್ಯತಂ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

| ಇತ್ | ದೋಷಾ | ತಾ | ಉಷಸಿ | ಶುಭಃ | ಪತೀ ಇತಿ | ತಾ | ಯಾಮುನ್ | ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಇತಿ
ರುದ್ರವರ್ತನೀ |

ಮಾ | ನಃ | ಮರ್ತಾಯ | ರಿಪನೇ | ವಾಜಿನೀವಸೂ ಇತಿ ವಾಜಿನೀವಸೂ | ಪರಃ | ರುದ್ರಾ | ಇತಿ |
ಖ್ಯತಂ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶುಭಸ್ಪತೀ ಉದಕಸ್ಯ ಪಾಲಯಿತಾರೌ ರುದ್ರವರ್ತನೀ ಯುದ್ಧೇ ರೋದನಶೀಲವ್ಯಾಗೌಫ ಸ್ತೋಯಮಾನಮಾಗೌ ವಾ ತಾವಿಶ್ತಾನೇವಾಶ್ವಿನೌ ದೋಷಾ ದೋಷಾಯಾಂ ರಾತ್ರಾ ಶಾನ್ತೇವೋಷ್ಣ ಸ್ಯುಷಃಕಾಲೇ ತಾವಶ್ವಿನೌ ಯಾಮುನ್ಯಾಮನ್ಯಹನಿ ಚ ಸರ್ವೇಷು ಕಾಲೇಷು ವಯಮಶ್ವಿನಾವಾಹ್ಯ-ಯಾಮುಃ | ಏವಂ ಸತಿ ವಾಜಿನೀವಸೂ ಅನ್ನಧನೌ ರುದ್ರಾ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಮರ್ತಾಯ ಮಮುಷ್ಯಾಯ ರಿಪನೇ ಶತ್ರೆನೇ ನೋಽಸ್ತತ್ಪರಃ ಪರಸ್ತಾನ್ಮಾತಿ ಖ್ಯತಂ | ಮಾ ಬ್ರೂತಂ | ಶತ್ರೆವೇಽಸ್ತಾನ್ಮಾ ತೈರುತಮಿಶ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಕುಭಸ್ತುತೀ—ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರೂ | ರುದ್ರವರ್ತನೀ—ರೋದನಯುತವಾದ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ ಆದ | ತಾವಿತ್—ಆ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ | ದೋಷಾ—ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ತಾ—ಆವರನ್ನೇ | ಉಷಸಿ—ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ತಾ—ಆವರನ್ನೇ | ಯಾಮನ್—ಅಹಸ್ವಿನ ಉಳವ (ಮಧ್ಯ) ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರಿಯುತ್ತೇನೆ | ನಾಜಿನೀವಸೂ—ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ | ರುದ್ರಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮರ್ತಾಯ—ಮಾನವರೂಪನಾದ | ರಿಶವೇ—ಶತ್ರುವಿಗೆ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪರಃ—ಪರಾಧೀನರಾಗುವಂತೆ | ಮಾ ಅತಿ ಬೃತಂ—ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರೂ, ರೋದನಯುತವಾದ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ ಆದ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಆವರನ್ನೇ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಆವರನ್ನೇ ಅಹಸ್ವಿನ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರಿಯುತ್ತೇನೆ. ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಮಾನವರೂಪನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಾಧೀನರಾಗುವಂತೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ.

English Translation.

We adore those lords of water, leaders on the road of battle, in the evening, at dawn, and at mid-day; therefore, Rudras who are rich in food, give us not up hereafter to a mortal adversary.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಆ ಸುಗ್ಂಯ ಸುಗ್ಂ ಪ್ರಾತಾ ರಥೇನಾಶ್ವಿನಾ ವಾ ಸಕ್ಷಣೇ |

ಹುವೇ ಪಿತೇವ ಸೋಭರೀ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಸುಗ್ಂಯ | ಸುಗ್ಂ | ಪ್ರಾತರಿತಿ | ರಥೇನ | ಅಶ್ವಿನಾ | ವಾ | ಸಕ್ಷಣೇ ಇತಿ |

ಹುವೇ | ಪಿತೇವ | ಸೋಭರೀ || ೧೫ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಪಾಪಿ ಚ ಸಕ್ಷಣೇ ಸೇವನೀಯಶೀಲಾವಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ಯುವಾಂ ಸುಗ್ಂಯ ಸುಪಾರ್ಹಾಯ ಮಹ್ಯಂ ಸುಗ್ಂ ಸುಖಂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ರಥೇನಾವಹತಂ | ತತಃ ಸೋಭರೀ ಸೋಭರಿರಹಂ

ಹುವೇ | ಯುವಾಮಾಹ್ಯಯಾಮಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಪಿತೇವ ಯಥಾ ಮಮ ಪಿತಾಜುಹಾವ
ತದ್ವದಹಮಾಹ್ಯಯಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ನಾ—ಮತ್ತು | ಸಕ್ಷಣೇ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ |
ಸುಗ್ಮ್ಯಯೆ—ಸುಖಾರ್ಹನಾದ ನನಗೆ | ಸುಗ್ಮ್ಯಂ—ಸುಖವನ್ನು | ಪ್ರಾತಃ—ಈ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ರಥೇನ ಆ—ನಿಮ್ಮ ರಥದಲ್ಲಿ ತಂದೊದಗಿಸಿರಿ | ಪಿತೇವ—ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆಯೇ |
ಸೋಭರೀ—ಸೋಭರಿನಾಮಕನಾದ ನಾನು | ಹುವೇ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜ್ಯವಾದ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸುಖಾರ್ಹನಾದ ನನಗೆ ಈ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಸುಖವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ರಥದಲ್ಲಿ ತಂದೊದಗಿಸಿರಿ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆಯೇ, ಸೋಭರಿನಾಮಕನಾದ
ನಾನೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Adorable Aswins, bring in your chariot at early dawn, happiness to
me, soliciting happiness : I Sobhari, invoke you as (did my) father.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮನೋಜವಸಾ ವೃಷಣಾ ಮದಚ್ಯುತಾ ಮಕ್ಷುಂಗಮಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |

ಆರಾತ್ತಾ ಚ್ಚಿದ್ಭೂತಮಸ್ಮೇ ಅವಸೇ ಪೂರ್ವೀಭಿಃ ಪುರುಭೋಜಸಾ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮನೋಜವಸಾ | ವೃಷಣಾ | ಮದಚ್ಯುತಾ | ಮಕ್ಷುಂಗಮಾಭಿಃ | ಊರ್ತಿಭಿಃ |

ಆರಾತ್ತಾತ್ | ಚಿತ್ | ಭೂತಂ | ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ಅವಸೇ | ಪೂರ್ವೀಭಿಃ | ಪುರುಭೋಜಸಾ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮನೋಜವಸಾ ಮನೋವಚ್ಚೀಘ್ರಂ ಗಚ್ಛಂತೌ ವೃಷಣಾ ವೃಷಣೌ ಧನಾನಾಂ ವರ್ಷಿತಾರೌ
ಮದಚ್ಯುತಾ | ಮಾದ್ಯಂತೀತಿ ಮದಾಃ ಶತ್ರುವಃ | ತೇಷಾಂ ಜ್ಯಾವಯಿತಾರೌ ಪುರುಭೋಜಸಾ
ಬಹೂನಾಂ ಭೋಕ್ತಾರೌ ರಕ್ಷಕೌ ಯದ್ವಾ ಬಹೂನ್ ಸ್ತೋತ್ಸನ್ ಧನಾದಿಭಿರ್ಭೋಜಯಂತೌ
ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಮಕ್ಷುಂಗಮಾಭಿಃ ತೀಘ್ರಂ ಗಚ್ಛದ್ವಿರೂತಿಭೀ ರಕ್ಷಾಭಿಃ ಪೂರ್ವೀಭಿರ್ಬಹುಭಿಃ
ಅಸ್ಮಾಕಮವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯಾರಾತ್ತಾದಂತಿಕ ಏವ ಭೂತಂ | ಭವತಂ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಮನೋಜವಸಾ—ಮನೋವೇಗದಂತೆ ವೇಗವುಳ್ಳವರೂ | ವೃಷಣಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ | ಮದೆ-
ಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಮದವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವರೂ | ಪುರುಭೋಜಸಾ—ಅನೇಕ ಭಕ್ಷರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರೂ
ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮಹ್ನುಂಗಮಾಭಿಃ—ನಮ್ಮನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಮಾಪಿಸತಕ್ಕವೂ | ಪೂರ್ವೀಭಿಃ—
ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮ | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ
ವಾಗಿ | ಆರಾತ್ತಾಚ್ಚಿತ್—ಆತ್ಯಂತ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯೇ | ಭೂತಂ—ಇಂ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಮನೋವೇಗದಂತೆ ವೇಗವುಳ್ಳವರೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ ಶತ್ರುಗಳ ಮದವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವರೂ,
ಅನೇಕ ಭಕ್ಷರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಮಾಪಿಸತಕ್ಕವೂ ಅನೇಕ
ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಆತ್ಯಂತ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂ.

English Translation.

(Asvins), who are swift as thought, the showerers:(of benefits)
prostrators of the arrogant, the givers of enjoyment to many, be ever nigh
unto us, for our security, with many and prompt protection.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಆ ನೋ ಅಶ್ವಾವದಶ್ವಿನಾವರ್ತಿಯಾಸಿಷ್ಟಂ ಮಧುಪಾತಮಾ ನರಾ |

ಗೋಮುದ್ಧಸ್ತ್ರಾ ಹಿರಣ್ಯವತ್ || ೧೭ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಅ | ನಃ | ಅಶ್ವಾವತ್ | ಅಶ್ವಿನಾವ | ವರ್ತಿಃ | ಯಾಸಿಷ್ಟಂ | ಮಧುಪಾತಮಾ | ನರಾ |

ಗೋಮುದ್ಧಸ್ತ್ರಾ | ಹಿರಣ್ಯವತ್ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಧುಪಾತಮಾತಿಶಯೇನ ಮಧೋಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾತಾರೌ ನರಾ ನೇತಾರೌ ದಸ್ತ್ರಾ
ಸರ್ವೈರ್ವರ್ತನೀಯೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ನೋದ್ರಸ್ಯಾಕಂ ವರ್ತಿಃ | ವರ್ತಂತೇದ್ರಶ್ರೇತಿ ವರ್ತಿಗರ್ಭದಂ |
ತದಶ್ವಾವದಶ್ವಯುಕ್ತಂ ಗೋಮುದ್ಧವಾದಿಯುಕ್ತಂ ಹಿರಣ್ಯವತ್ಸವರ್ಣಕನಕಾದಿಯುಕ್ತಂ ಕೃತ್ವಾ ಆ
ಯಾಸಿಷ್ಟಂ | ಆಗಚ್ಛತಂ | ಯದ್ವಾ | ಅಸ್ಮಾನ್ನೈತಿ ವರ್ತಿಯಂಜ್ಞಮಾರ್ಗಮಶ್ವಾದಿಯುಕ್ತಂ
ಕೃತ್ವಾಗಚ್ಛತಂ || ಯಾತೇರ್ಲೂಜಿ ರೂಪಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಧುಪಾಕವಾ—ಅತಿಮಧುರವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವರೂ | ಸರಾ—ನೇತ್ರಗಳೂ |
 ದೇಸ್ರಾ—ಅಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ನಮ್—ನಮ್ಮ |
 ವರ್ತಿಃ—ಗೃಹವನ್ನು | ಅಶ್ವಾವತ್—ಅಶ್ವಯುಕ್ತವಾದುದೂ | ಗೋಮತ್—ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ |
 ಹಿರಣ್ಯವತ್—ಹಿರಣ್ಯಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾ | ಆ ಯಾಸಿಷ್ಟಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

• ಭಾವಾರ್ಥ •

ಅತಿಮಧುರವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವರೂ, ನೇತ್ರಗಳೂ, ಅಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವರೂ
 ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಗೃಹವನ್ನು ಅಶ್ವಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಹಿರಣ್ಯಯುಕ್ತ
 ವಾದುದೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ

English Translation.

Aswins, of goodly aspect, leaders (of rites), deep drinkers of the
 Soma juice, come to our dwelling, abounding with horses, with cattle
 with gold.

• ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ •

ಸುಪ್ರಾವರ್ಗಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ಸುಷ್ಕಂ ವಾರ್ಯಮನಾಧ್ಯಷ್ಟಂ ರಕ್ಷಸ್ವಿನಾ |
 ಅಸ್ಮಿನ್ನಾ ವಾವಾಯಾನೇ ವಾಜಿನೀವಸೂ ವಿಶ್ವಾ ವಾಮಾನಿ ಧೀಮಹಿ ||

• ಪದಪಾಠಃ •

ಸುಪ್ರಾವರ್ಗಂ | ಸುವೀರ್ಯಂ | ಸುಷ್ಕಂ | ವಾರ್ಯಂ | ಅನಾಧ್ಯಷ್ಟಂ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನಾ |
 ಅಸ್ಮಿನ್ | ಅ | ವಾಂ | ಅಯಾನೇ | ವಾಜಿನೀವಸೂ ಇತಿ ವಾಜಿನೀವಸೂ | ವಿಶ್ವಾ | ವಾಮಾನಿ |
 ಧೀಮಹಿ || ೧೮ ||

• ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ •

ಸುಪ್ರಾವರ್ಗಂ ಶೋಭನಂ ಪ್ರವರ್ಜನಂ ಯಸ್ಯ ತತ್ | ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸ್ವಯಮೇವ
 ಪ್ರಯಚ್ಛತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾವಿಧಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ಶೋಭನವೀರ್ಯಂ ಸುಷ್ಕಂ ಶೋಭನಂ ಯಥಾ
 ಭವತಿ ತಥಾ ವಾರ್ಯಂ ಸನ್ಯೇವರಣೀಯಂ ರಕ್ಷಸ್ವಿನಾ ಬಲವತಾಹೈನಾಧ್ಯಷ್ಟಮನಭಿಭವನೀಯಂ
 ಧನವಾ ಧೀಮಹಿ | ತ್ವತ್ತೋ ವಯಂ ಧಾರಯಾಮಃ | ತದೇನಾಹ | ವಾಜಿನೀವಸೂ ಬಲಯುಕ್ತ-

ಧನಾವನ್ನಧನಾ ವಾಶ್ವಿನೌ ವಾಂ ಯುವಯೋರಸ್ಮಿನ್ನಾಯಾನೇಽಸ್ತದ್ಗೃಹಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಮನೇ ವಿಶ್ವಾ
ವಿಶ್ವಾನಿ ದಿವ್ಯಭಾವಾದೀನಿ ವಾಮಾನಿ ಧನಾನ್ಯಾ ಧೀಮಹಿ | ವಯಂ ಲಭಾಮಹೇ || ಧೀರ್ ಆಧಾರ
ಇತ್ಯಸ್ಯ ಲಿಖಿ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

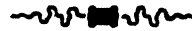
(ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ) ಸುಪ್ರಾವರ್ಗಂ—ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಕೊಡಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ |
ಸುವೀರ್ಯಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ | ಸುಷ್ಮಂ—ಮಂಗಳಕರವಾದುದೂ | ವಾರ್ಯಂ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ
ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ | ರಕ್ಷಸ್ತಿನಾ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಶತ್ರುವಿನಿಂದಲೂ | ಅನಾಧ್ಯಷ್ಟಂ—ಅಪ್ರತಿಹತವಾದುದೂ
ಆದ ಧನವನ್ನು | ಆ ಧೀಮಹಿ—ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ | ವಾಜಿನೀವಸೂ—ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ
ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮ | ಅಸ್ಮಿನ್ ಆಯಾನೇ—ಈ ಆಗಮನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾ—
ಸಮಸ್ತವಾದ | ವಾಮಾನಿ—ಧನಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಕೊಡಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿ
ಯುತವಾದುದೂ, ಮಂಗಳಕರವಾದುದೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಶತ್ರುವಿನಿಂದಲೂ ಅಪ್ರತಿ
ಹತವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ. ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ,
ನಿಮ್ಮ ಈ ಆಗಮನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಮಸ್ತವಾದ ಧನಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

May we obtain from you (wealth) spontaneously bestowed, comprising excellent strength, such as is desired by all, and unassailable by a powerful (foe): may we obtain from you who are rich in food, upon your coming hither, all good things.

ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

1 ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಈಳಿಷ್ಟೇತಿ ತ್ರಿಂಶದ್ವಚಿಂ ತೃತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ | ವ್ಯಕ್ತಪುತ್ರೋ ವಿತ್ತಮನಾ ಯುಷಿಃ |
ಉಷ್ಣಿಕ್ ಛಂದಃ | ಅಗ್ನಿದೇವತಾ | ತಥಾ ಜಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಈಳಿಷ್ಟ ತ್ರಿಂಶದ್ವಿತ್ತಮನಾ ನೈಯಿಷ್ಟ
ಅಗ್ನೇಯಮೌಷ್ಣಿಹಂ ಹೇತಿ || ಪ್ರಾಶರಸುವಾಕ ಅಗ್ನೇಯೇ ಕ್ರತಾವೌಷ್ಣಿಹೇ ಛಂದಃಪ್ರಾಶ್ಚಿಪಕಪ್ರೀ
ಜೇದಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ಈಳಿಷ್ಟಾ ಹೀಶ್ಯೌಷ್ಣಿಹಂ | ಅ. ೪-೧೩ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಈಳಿಷ್ಟ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವ್ಯಶ್ವಋಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ವಿಶ್ವಮನಾಃ ಎಂಬವನು ಋಷಿಯು; ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು; ಉಷ್ಟಿಕ್ ಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಈಳಿಷ್ಟ ತ್ರಿಂಶದ್ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯಕ್ತ ಆಗ್ನೇಯನೌಷ್ಟಿಹಂ ಹ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರಗಳ ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗ್ನೇಯಕ್ರತುಸಂಬಂಧವಾದ ಉಷ್ಟಿಕ್ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ವೌತಸೂತ್ರದ—ಈಳಿಷ್ಟಾ ಹೀತೌಷ್ಟಿಹಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೩

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೩ ||

ಅವ್ಯಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೯, ೧೦, ೧೧, ೧೨, ೧೩, ೧೪ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೩೦ ||

|| ಋಷಿಃ—ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯಕ್ತಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಅಗ್ನಿಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಉಷ್ಟಿಕ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಈಳಿಷ್ಟಾ ಹಿ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಯಜಸ್ವ ಜಾತವೇದಸಂ |

ಚರಿಷ್ಟ್ವಧೂಮಮಗೃಭೀತಶೋಚಿಷಂ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಈಳಿಷ್ಟ | ಹಿ | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ | ಯಜಸ್ವ | ಜಾತವೇದಸಂ |

ಚರಿಷ್ಟ್ವಧೂಮಂ | ಅಗೃಭೀತಶೋಚಿಷಂ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ತತ್ಪುಷು ಪ್ರತಿಗಮನಶೀಲಮಗ್ನಿಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ಅಗ್ನಿಮೇವೇಳಿಷ್ಟ | ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರು | ಕಿಂಚಿ ಚರಿಷ್ಟ್ವಧೂಮಂ ಸರ್ವತಶ್ಚರಣಶೀಲಧೂಮಜಾಲಮಗೃಭೀತಶೋಚಿಷಂ ರಕ್ಷೋಭಿರಗೃಹ್ಯಮಾಣದೀಪ್ತಿಂ ಜಾತವೇದಸಂ ಜಾತಪ್ರಜ್ಞಂ | ಯದ್ವಾ | ಜಾತಾನಿ ಭೂತಾನಿ ನೇತ್ರೀತಿ ಜಾತವೇದಾಃ | ತಮಗ್ನಿಂ ಯಜಸ್ವ | ಹವಿರ್ಭಿಃ ಪೂಜಯ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ।

ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಹಿ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಸೋಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ಈಳಿಷ್ಟ—ಸ್ತುತಿಸು | ಚರಿಷ್ಟು ಧೂಮಂ—ಪ್ರಸರಿಸಿ ಹರಡುವ ಧೂಮವುಳ್ಳವನೂ | ಅಗ್ಯಭೀತಶೋಚಿಷಂ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ | ಜಾತವೇದಸಂ—ಜಾತವೇದೋಪಾಸಂಜ್ಞಕನೂ ಅದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ಯಜಸ್ವ—ಪೂಜಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಸೋಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸು. ಪ್ರಸರಿಸಿ ಹರಡುವ ಧೂಮವುಳ್ಳವನೂ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಜಾತವೇದೋಪಾಸಂಜ್ಞಕನೂ ಅದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಪೂಜಿಸು.

English Translation.

Adore him who resistis (our foes), worship Jatavedas the diffuser of smoke, of unobstructed radiance.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಾಮಾನಂ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣೇಗ್ನಿಂ ವಿಶ್ವಮನೋ ಗಿರಾ |

ಉತ ಸ್ತುಷೇ ವಿಸ್ವರ್ಧಸೋ ರಥಾನಾಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಾಮಾನಂ | ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣೇ | ಅಗ್ನಿಂ | ವಿಶ್ವಮನಃ | ಗಿರಾ |

ಉತ | ಸ್ತುಷೇ | ವಿಸ್ವರ್ಧಸಃ | ರಥಾನಾಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣೇ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯಾರ್ಥಸ್ಯ ಜ್ಞಾನೇನ ದ್ರಷ್ಟೃವಿಶ್ವಮನಃ | ಸರ್ವೇಷು ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕೇಷ್ಟೇಕಂ ಮನೋ ಯಸ್ಯ ಸಃ | ಏತನ್ನಾಮಕ ಹೇ ಯುಷೇ, ವಿಸ್ವರ್ಧಸೋ ವಿಗತೆವಾಶ್ವರ್ಯಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ರಥಾನಾಂ ರಥಾದೀನಾಂ ದಾಮಾನಂ ದಾತಾರಮೇವಂವಿಧಮಗ್ನಿಂ ಗಿರಾ ಸ್ತುತಿಸ್ತುತಿಯಾ ವಾಚಾ ಸ್ತುಷೇ | ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರು ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ।

ಉತ—ನುತ್ತು | ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣೇ—ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ನೋಡಲು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ | ವಿಶ್ವಮನಃ—ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಃಸಂಜ್ಞಕನಾದ ಋಷಿಯೇ |

ವಿಸ್ವರ್ಧಸಃ—ಮಾತ್ಸರ್ಯರಹಿತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ರಥಾನಾಂ—ರಥಗಳ | ದಾಮಾನಂ—ದಾತೃವಾದ |
ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ | ಸ್ತುಪೇ—ಸ್ತುತಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ನೋಡಲು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಿಳಿಯುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಃಸಂಜ್ಞಕನಾದ ಮುಷಿಯೇ, ಮಾತ್ಸರ್ಯರಹಿತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ರಥಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸು

English Translation.

Commend with praise, all-beholding Viswamanas, that Agni, who is the giver of chariots to unenvious (worshipper).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯೇಷಾ¹ನಾ²ಬಾ³ಧ⁴ ಋ⁵ಗ್ನಿ⁶ಯ⁷ ಇ⁸ಷಃ⁹ ಪೃ¹⁰ಕ್ಷ¹¹ಶ್ಚ¹² ನಿ¹³ಗ್ರ¹⁴ಭೇ¹⁵ |
ಉ¹⁶ಪ¹⁷ವಿ¹⁸ದಾ¹⁹ ವ²⁰ಹ್ನಿ²¹ವಿ²²ಂದ²³ತೇ²⁴ ವ²⁵ಸು²⁶ || ೩ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯೇ¹ಷಾಂ² | ಆ³ಬಾ⁴ಧಃ⁵ | ಋ⁶ಗ್ನಿ⁷ಯಃ⁸ | ಇ⁹ಷಃ¹⁰ | ಪೃ¹¹ಕ್ಷಃ¹² | ಚ¹³ | ನಿ¹⁴ಗ್ರ¹⁵ಭೇ¹⁶ |
ಉ¹⁷ಪ¹⁸ವಿ¹⁹ದಾ²⁰ | ವ²¹ಹ್ನಿಃ²² | ವಿ²³ಂದ²⁴ತೇ²⁵ | ವ²⁶ಸು²⁷ || ೩ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಅಬಾಧಃ ಶತ್ರುಣಾಮಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಬಾಧಕ ಋಗ್ನಿಯ ಋಗ್ನಿರರ್ಚನೀಯೋಽಗ್ನಿಯೇಷಾ-
ಮಯಜಮಾನಾನಾಮಿಷೋಽನ್ನಾನಿ ಪೃಕ್ಷೋಽನ್ನಾದಿರಸಾಂಕ್ಷ ನಿಗ್ರಭೇ ನಿಗ್ರಹೀತೇ || ಗ್ರಹೇರ್ಲಘು
ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ | ಲೋಪಸ್ತು ಅತ್ಮನೇಪದೇಷ್ಟಿತಿ ತಲೋಪಃ | ಹೃಗ್ರಹೋರ್ಭಕ್ತಂದಸೀತಿ
ಭಕಾರಃ || ನಿಗ್ರಹ್ಯ ಚ ವಹ್ನಿರ್ಹವಿಷಾಂ ವೋಥಾ ಸ ಏವಾಗ್ನಿರುಪವಿದೋಪವೇದನೇನ ಏತೇ ಹವೀಂಷಿ
ದೇವಾರ್ಥಂ ನ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತೀತ್ಯೇತಜ್ಞಾನೇನ ತೇಷಾಮೇವ ವಸು ಧನಂ ವಿಂದತೇ | ಲಭತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಬಾಧಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುವವನೂ | ಋಗ್ನಿಯಃ—ಋಕ್ಯಗಳ ಪಠನದಿಂದ
ಪೂಜಿತವೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು | ಯೇಷಾಂ—ಯಾರು ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವರ | ಇಷಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನು |
ಪೃಕ್ಷಃ ಚ—ಅನ್ನ ರಸಗಳನ್ನು | ನಿಗ್ರಭೇ—ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ | ವಹ್ನಿಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವೆ ಆದೇ

ಅಗ್ನಿಯು | ಉಪವಿದಾ—ಯಜ್ಞಕರ್ತರಲ್ಲದವರು ಇವರೇ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದ | ವಸು—ಅವರ ಧನವನ್ನು |
ವಿಂದತೇ—ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುವವನೂ, ಮಕ್ಕಳ ಪಠನದಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು
ಯಾರು ಯಜ್ಞಕರ್ತರಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವರ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ, ಅನ್ನರಸಗಳನ್ನೂ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ವಹಿಸುವ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಯಜ್ಞಕರ್ತರಲ್ಲದವರು ಇವರೇ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವರ ಧನವನ್ನು ತಾನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The repeller (of foes), the glorified by hymns, arrests the food and
drink, and the bearer of oblation takes away the wealth (of those) of whom
he foreknows (the neglect of sacrifices).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉದಸ್ಯ ಶೋಚಿರಸ್ಥಾದ್ಧೀದಿಯುಷೋ ವ್ಯಗ್ರಜರಂ |

ತಪುರ್ಜಂಭಸ್ಯ ಸುದ್ಯುತೋ ಗಣತ್ರಿಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಅಸ್ಯ | ಶೋಚಿಃ | ಅಸ್ಥಾತ್ | ದೀದಿಯುಷಃ | ವಿ | ಆಜರಂ |

ತಪುಃಜಂಭಸ್ಯ | ಸುದ್ಯುತಃ | ಗಣತ್ರಿಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೀದಿಯುಷಃ | ದೀದಿತಿರ್ದೀಪ್ತಿಕರ್ಮಾಃ | ಸಂದೀಪ್ಯಮಾನಸ್ಯ ತಪುರ್ಜಂಭಸ್ಯ ತಾಪಯಿತ್ಯ-
ಪಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಸುದ್ಯುತಃ ಶೋಭನದೀಪ್ತೇರ್ಗಣತ್ರಿಯಃ | ಹವಿರಾದಾನಾರ್ಥಂ ಯಜಮಾನಗಣಂ ತ್ರಯತಿ-
ತಸ್ಯ | ಅಸ್ಯತಾದ್ಯಶೋಧ್ಯಗ್ನೇರಜರಂ ಜರಾರಹಿತಂ ಪುನಃಪುನರ್ಮಹ್ಯಮಾನತಾನ್ನೂತನಂ ಹವಿರ್ಭಿ-
ರ್ವರ್ಧಮಾನತ್ವಾದಭಿನವಂ ವಾ ಶೋಚಿಸ್ತೇಜ ಉದಸ್ಯತ್ | ಉದ್ಗತಮಭೂತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ದೀದಿಯುಷಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದವನೂ | ತಪುರ್ಜಂಭಸ್ಯ—ದಹಿಸುವ ಜ್ವಾಲಾರೂಪನಾದ ದಂಷ್ಟ್ರ
ವೃಳ್ಳವನೂ | ಸುದ್ಯುತಃ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ | ಗಣತ್ರಿಯಃ—ಹವಿಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಯಜಮಾನ

ಗಣವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿರುವವನೂ ಆದ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಅಗ್ನಿಯ | ಅಜರಂ—ಕ್ಷಯರಹಿತವಾದ | ಶೋಚಿಃ—
ತೇಜಸ್ಸು | ವಿ ಉತ್ ಅಸ್ಮಾತ್—ಮೇಲೆದ್ದು ಪ್ರಸರಿಸಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಜ್ವಲಿತನೂ, ದಹಿಸುವ ಜ್ವಾಲಾರೂಪದ ದಂಷ್ಟವುಳ್ಳವನೂ, ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ, ಹವಿಸ್ಸಿ-
ಗಾಗಿ ಯಜಮಾನಗಣವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿರುವವನೂ ಆದ ಈ ಅಗ್ನಿಯ ಕ್ಷಯರಹಿತವಾದ ತೇಜಸ್ಸು ಮೇಲೆದ್ದು
ಪ್ರಸರಿಸಿದೆ.

English Translation.

The imperishable lustre rises of that Agni, who is radiant, bright
with blazing teeth, resplendent, and glorious amidst troops (of worshippers).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉದು ತಿಷ್ಠ ಸ್ವಧ್ವರ ಸ್ತವಾನೋ ದೇವ್ಯಾ ಕೃಪಾ |

ಅಭಿಖ್ಯಾ ಭಾಸಾ ಬೃಹತಾ ಶುಶುಕ್ವನಿಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ತಿಷ್ಠ | ಸ್ವಧ್ವರ | ಸ್ತವಾನಃ | ದೇವ್ಯಾ | ಕೃಪಾ |

ಅಭಿಖ್ಯಾ | ಭಾಸಾ | ಬೃಹತಾ | ಶುಶುಕ್ವನಿಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ್ವಧ್ವರ ಶೋಭನಯಂಜ್ಞ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಅಭಿಖ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ಗಚ್ಛಂತ್ಯಾಭಿತಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಯಾ ವಾ
ಬೃಹತಾ ಬೃಹತ್ಯಾ ಭಾಸಾ ದೀಪ್ತಾ ಶುಶುಕ್ವನಿಃ || ಶುಚಿ ದೀಪ್ತಾ || ದೀಪನಶೀಲಸ್ತ್ವಂ ಸ್ತವಾನಃ
ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸ್ತೋತ್ರಯಮಾನಃ ಸನ್ ದೇವ್ಯಾ ದ್ಯೋತಮಾನಯಾ ಕೃಪಾ ಜ್ವಾಲಯೋತ್ತಿಷ್ಠ | ತಮಃ-
ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಮುದ್ಗಚ್ಛ | ಉ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸ್ವಧ್ವರ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಾರ್ಹನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅಭಿಖ್ಯಾ—ಅಧಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸು-
ವುದೂ | ಬೃಹತಾ—ಮಹತ್ತಾದುದೂ ಆದ | ಭಾಸಾ—ಕಾಂತಿಯಿಂದ | ಶುಶುಕ್ವನಿಃ—ಕಂಗೆಳಿಸುವ
ನೀನು | ಸ್ತವಾನಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಪಲ್ಲಟವನಾಗಿ | ದೇವ್ಯಾ—ದಿವ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ | ಕೃಪಾ—
ಜಪ್ತಲೆಯೊಡನೆ | ಉತ್ತಿಷ್ಠ—ಎದ್ದು ಪ್ರಕಾಶಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಾರ್ಹನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸುವುದೂ, ಮಹತ್ತಾದುದೂ ಆದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ನೀನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ಜ್ವಾಲೆಯೊಡನೆ ಎದ್ದು ಪ್ರಕಾಶಿಸು.

English Translation

Rise up with celestial splendour, you who are radiant with great and present lustre, who are worthily worshipped and glorified.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಯಾಹಿ ಸುಶಸ್ತಿಭಿರ್ಹವ್ಯಾ ಜುಹ್ವಾನ ಆನುಷಕ್ |

ಯಥಾ ದೂತೋ ಬಭೂಥ ಹವ್ಯವಾಹನಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಯಾಹಿ | ಸುಶಸ್ತಿಭಿಃ | ಹವ್ಯಾ | ಜುಹ್ವಾನಃ | ಆನುಷಕ್ |

ಯಥಾ | ದೂತಃ | ಬಭೂಥ | ಹವ್ಯವಾಹನಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಆನುಷಗಾನುಷಕ್ತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಹವ್ಯಾ ಹವ್ಯಾನಿ ಹವನಯೋಗ್ಯಾನ್ಯ-
ನ್ನಾನಿ ಜುಹ್ವಾನೋ ಜುಹ್ವನ್ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛಂಸ್ತ್ವಂ ಸುಶಸ್ತಿಭಿಃ ಶೋಭನೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸಹ
ಯಾಹಿ | ದೇವಾನಾಂ ಹವಿಷ್ಪ್ರದಾನಾರ್ಥಂ ಗಚ್ಛಿ | ಅಸ್ಯ ಹವಿಷ್ಪ್ರದಾತೃತ್ವಂ ಕಥಮಿತ್ಯಾಶಂಕ್ಯಾಹ |
ಯಥಾ ತ್ವಂ ಹವ್ಯವಾಹನೋ ಹವಿಷಾಂ ವೋಥಾ ದೇವಾನಾಂ ದೂತೋ ಬಬೂಥ ಭವಸಿ ತಥಾ
ಜುಹ್ವಾನ ಇತ್ಯನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | (ತ್ವಂ—ನೀನು) | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಹವ್ಯವಾಹನಃ—
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಷ್ಪನ್ನ ವಹಿಸುವ | ದೂತಃ—ದೇವದೂತನಾಗಿ | ಬಭೂವ—ಆಗಿರುವೆಯೋ (ಆದುದು
ರಂದಲೇ) | ಆನುಷಕ್—ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ | ಹವ್ಯಾ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಜುಹ್ವಾನಃ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ | ಸುಶಸ್ತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳೊಡನೆ | ಯಾಹಿ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಚ್ಚಿ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ದೇವದೂತನಾಗಿ ಆಗಿರುವೆಯೋ ಅದುದರಿಂದಲೇ, ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳೊಡನೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು.

English Translation.

Proceed, Agni, with pious praises, offering in due order the oblations (to the gods), for you are their messenger, the bearer of oblations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ವಃ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಹುವೇ ಹೋತಾರಂ ಚರ್ಷಣೇನಾಂ |

ತಮಯಾ ವಾಚಾ ಗೃಣೇ ತಮು ವಃ ಸ್ತುಷೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ವಃ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಹುವೇ | ಹೋತಾರಂ | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ |

ತಂ | ಅಯಾ | ವಾಚಾ | ಗೃಣೇ | ತಂ | ಉಂ ಇತಿ | ವಃ | ಸ್ತುಷೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಚರ್ಷಣೇನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಹೋತಾರಂ ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ ವೋ ಯಷ್ಟ್ವತ್ಪೇನ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿನಮಗ್ನಿಂ ಹುವೇ | ಅಹ್ವಯಾಮಿ | ಅಹೂಯ ಚ ತಮಗ್ನಿಮಯಾನಯಾ ಸೂಕ್ತರೂಪಯಾ ವಾಚಾ ಗಿರಾ ಗೃಣೇ | ಶಂಸಾಮಿ | ಕಿಂಚಿ ವೋ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಂ ತಮು ತಮೇವಾಗ್ನಿಂ ಸ್ತುಷೇ | ಸ್ತಾಮಿ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಚರ್ಷಣೇನಾಂ—ಮಾನವರಿಗೆ | ಹೋತಾರಂ—ಯಜ್ಞಸಂಪಾದಕನೂ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನನೂ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಯೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಹುವೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ತಂ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಅಯಾ ವಾಚಾ—ಈ ಸ್ತುತಿ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ | ಗೃಣೇ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ | ವಃ—ನಿಮಗಾಗಿ | ತಮು—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಸ್ತುಷೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಾನವರಿಗೆ ಯಜ್ಞಸಂಪಾದಕನೂ, ಪುರಾತನನೂ, ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಈ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಿನಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ ನಿಮಗಾಗಿ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke for you, (worshippers), Agni, the ancient ministrant priest of men ; I praise him with this hymn, I glorify him for you.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಯಜ್ಞೇಭಿರದ್ಭುತಕ್ರತುಂ ಯಂ ಕೃಪಾ ಸೂದಯಂತ ಇತ್ |

ಮಿತ್ರಂ ನ ಜನೇ ಸುಧಿತವೃತಾವನಿ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಜ್ಞೇಭಿಃ | ಅದ್ಭುತಕ್ರತುಂ | ಯಂ | ಕೃಪಾ | ಸೂದಯಂತೇ | ಇತ್ |

ಮಿತ್ರಂ | ನ | ಜನೇ | ಸುಧಿತಂ | ಯುತವನಿ || ೮ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಅದ್ಭುತಕ್ರತುಂ ಬಹುವಿಧಸೃಷ್ಟಂ ಯದ್ವಾ ಚಿತ್ರಕರ್ಮಾಣಿಂ ಮಿತ್ರಂ ನ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಮಿತ್ರಮಿವ ಸ್ಥಿತಂ ಸುಧಿತಂ ಹವಿರ್ಭಿಃ ಸಂತರ್ಪಿತಂ ಯಮಗ್ನಿವೃತಾವನಿ ಯಜ್ಞವತಿ ಜನೇ ಯಜಮಾನೇ ಕೃಪಾ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯೇನ ಯಜ್ಞೇಭಿಯಜ್ಞೈಃ ಸೂದಯಂತೇ | ಸೂದಿಃ ಪುರಣಕರ್ಮಾ | ಅಧ್ಯರ್ಯಾದಯಃ ಕಾಮಾನ್ ಪಾರಯಂತೈವ | ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಕಾಮಾನ್ ಪ್ರಾಪಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಮಗ್ನಿಮುಪಾಸೇವಧ್ವಮಿತ್ಯುಕ್ತರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅದ್ಭುತಕ್ರತುಂ—ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಮಿತ್ರಂ ನ—ಮಿತ್ರನಂತಿರುವವನೂ | ಸುಧಿತಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂತರ್ಪಿತನೂ ಆದ | ಯಂ ಇತ್—ಯಾವ ಅಗ್ನಿ ಯನ್ನೇ | ಯತಾವನಿ—ಯಜ್ಞವತ್ತಾದ | ಜನೇ—ಯಜಮಾನನ ಮುಂದೆ | ಕೃಪಾ—ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ—ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ | ಸೂದಯಂತೇ—ಅಧ್ಯರ್ಯಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಯಜಮಾನನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವರೋ (ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ).

! ಭಾವಾರ್ಥಃ !

ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಮಿತ್ರನಂತಿರುವವನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂತರ್ಪಿತನೂ ಆದ ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಯಜ್ಞವತ್ತಾದ ಯಜಮಾನನ ಮುಂದೆ ಅಧ್ಯರ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದ ಯಜ್ಞದ್ವಾರಾ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಯಜಮಾನನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ.

English Translation.

(Worship him who is) of wondrous works, who, gladdened (by offerings), is present like a friend, whom (the priests) by their sacrifices, according to their power, render propitious to the worshipper.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತಾ¹ವಾನಮೃತಾಯವೋ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸಾಧನಂ ಗಿರಾ |

ಉಪೋ ಏನಂ ಜುಜುಷುರ್ನಮಸ್ಪದೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ಯವಾನಂ | ಉತ್ಯಯವಃ | ಯಜ್ಞಸ್ಯ | ಸಾಧನಂ | ಗಿರಾ |

ಉಪೋ ಇತಿ | ಏನಂ | ಜುಜುಷುಃ | ನಮಸಃ | ಪದೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಯವೋ ಯಜ್ಞಕಾಮಾ ಹೇ ಯಜಮಾನಾಃ ಉತಾವಾನಂ ಯಜ್ಞವಂತಂ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸಾಧನಂ ಸಾಧನಭೂತಮೇನಮಗ್ನಿಂ ನಮಸೋ ಹವಿಷಃ ಪದೇ ಸ್ಥಾನೇ ಯಜ್ಞಾಂಗೇ ವಾ ಗಿರಾ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಯಾ ವಾಚೋಪೋ ಜುಜುಷುಃ | ಉಪಾಸೇವಧ್ವಂ || ತಿಜಾಂ ತಿಜೋ ಭವಂತೀತಿ ಮಧ್ಯಮಪುರುಷಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಪುರುಷಾದೇಶಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತಾಯವಃ—ಯಜ್ಞಕಾಮರಾದ ಎಲೈ ಯಜಮಾನರೇ | ಉತಾವಾನಂ—ಯಜ್ಞವಂತನೂ | ಯಜ್ಞಸ್ಯ—ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಸಾಧನಂ—ಕಾರಣನೂ ಆದ | ಏನಂ—ಇದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ನಮಸಃ—ಹವಿಸ್ಸಿನ | ಪದೇ—ಸ್ಥಾನವಾದ ಯಜ್ಞವೇದಿಯಲ್ಲಿ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯನಿಂದ | ಉಪೋ ಜುಜುಷುಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೇವಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞಕಾಮರಾದ ಎಲೈ ಯಜಮಾನರೇ, ಯಜ್ಞವಂತನೂ, ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕಾರಣನೂ ಆದ ಇದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹವಿಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಾನವಾದ ಯಜ್ಞವೇದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳೊಡನೆ ಇವನನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ.

English Translation.

Pious worshippers, at the place of offerings adore with praise him who is gratified by worship, the completer of the sacrifice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಛಿ¹ ನೋ² ಅಂಗಿರಸ್ತಮಂ³ ಯಜ್ಞಾಸೋ⁴ ಯಂತು⁵ ಸಂಯತಃ⁶ |
 ಹೋತಾ⁷ ಯೋ⁸ ಅಸ್ತಿ⁹ ವಿಕ್ಷ್ವಾ¹⁰ ಯಶಸ್ತಮಃ¹¹ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಛಿ¹ | ನಃ² | ಅಂಗಿರಃ³ತಮಂ | ಯಜ್ಞಾ⁴ಸಃ | ಯಂತು⁵ | ಸಂಯತಃ⁶ |
 ಹೋತಾ⁷ | ಯಃ⁸ | ಅಸ್ತಿ⁹ | ವಿಕ್ಷ್ವಾ¹⁰ | ಅ | ಯಶಃ¹¹ತಮಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಂಯತಃ ಸ್ತುಗಾದಿಭಿರ್ನಿಯಮಿತಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಯಜ್ಞಾಸೋ ಯಜ್ಞಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಮಂಗಿ-
 ರಸಾಂ ವಿಶಿಷ್ಟಮಗ್ನಿಮಚ್ಛಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಚ ಯಂತು | ಗಚ್ಛಂತು | ಯೋಽಗ್ನಿರ್ವಿಕ್ಷ್ವಾ ಮನುಷ್ಯೇಷು
 ಹೋತಾ ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕಃ ಸನ್ನಾ ಸರ್ವತೋ ಯಶಸ್ತಮಃ || ಲುಪ್ತಮತ್ರರ್ಥೀಯಃ || ಯಶಸ್ವಿ-
 ತನೋಽಸ್ತಿ ಭವತಿ ತಮಗ್ನಿಂ ಯಂತಿತ್ಯನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಶಬ್ದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು | ವಿಕ್ಷ್ವಾ—ಮಾನವರಲ್ಲಿ | ಹೋತಾ—ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾಗಿ |
 ಅ—ಸರ್ವತ್ರ | ಯಶಸ್ತಮಃ—ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ | ಅಸ್ತಿ—ಆಗದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹವನೋ |
 ಅಂಗಿರಸ್ತಮಂ ಅಚ್ಛಿ—ಅಂಗಿರಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಸಂಯತಃ—ಒಳ್ಳೆಯ
 ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ! ನಃ—ನಮ್ಮ | ಯಜ್ಞಾಸಃ—ಯಜ್ಞಗಳು | ಯಂತು—ಪೂಜೆಗಾಗಿ
 ಸಮೀಪಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾಗಿ ಸರ್ವತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಆಗದ್ದಾನೆಯೋ
 ಅಂತಹವನೋ, ಅಂಗಿರಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
 ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗಳು ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಸಮೀಪಿಸಲಿ.

English Translation.

Let our sacrificers, prepared (with their implements), present them-
 selves before the chief of Angirasas, who is the most renowned offerer of
 oblations amongst men.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ತವ ತ್ಯೇ ಅಜರೇಂಧಾನಾಸೋ ಬೃಹದ್ಭಾಃ |

ಅಶ್ವಾ ಇವ ವೃಷಣಸ್ತವಿಸ್ತೀಯವಃ || ೧೦ ||

|| ಸದಪಾರಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ತವ | ತ್ಯೇ | ಅಜರ | ಇಂಧಾನಾಸಃ | ಬೃಹತ್ | ಭಾಃ |

ಅಶ್ವಾಃ ಇವ | ವೃಷಣಃ | ತವಿಸ್ತೀಯವಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಜರ ಜರಾರಹಿತ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಇಂಧಾನಾಸ ಇಂಧಾನಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಾ ಬೃಹದ್ಬೃಹಂತೋ ಮಹಾಂತಸ್ತೈ ತೇ ಸರ್ವಗತಾಸ್ತವ ತ್ವದೀಯಾ ಭಾ ಭಾಸೋ ರಶ್ಮಯೋ ವೃಷಣಃ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಿತಾರಃ ಸಂತಸ್ತವಿಸ್ತೀಯವೋ ಬಲಮಾಚರಂತೋ ಭವಂತಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಅಶ್ವಾ ಇವ ಯಥಾ ವೃಷಣೋ ರೇತಸಃ ಸೇಕ್ತಾರೋಶ್ವಾ ಬಲಮಾಚರಂತೋ ಭವಂತಿ ತದ್ಭತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಜರ—ಜರಾರಹಿತನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಇಂಧಾನಾಸಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತಗಳಾದವೂ | ಬೃಹತ್—ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ | ತ್ಯೇ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ ಆದ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಭಾಃ—ರಶ್ಮಿಗಳು | ವೃಷಣಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕಗಳಾಗಿ | ಅಶ್ವಾ ಇವ—ಅಶ್ವಗಳು ತಮ್ಮ ಬಲವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ | ತವಿಸ್ತೀಯವಃ—ಇವೂ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕ್ಷಯರಹಿತನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದವೂ, ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ ಆದ ನಿನ್ನ ರಶ್ಮಿಗಳು ಕಾಮವರ್ಷಕಗಳಾಗಿ, ಅಶ್ವಗಳು ತಮ್ಮ ಬಲವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಇವೂ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ

English Translation.

These your vast blazing flames, undecaying Agni, are most powerful, vigorous as horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ತ್ವಂ ನ ಊರ್ಜಾಂ ಪತೇ ರಯಿಂ ರಾಸ್ವ ಸುವೀರ್ಯಂ |

ಪ್ರಾವ ನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ ಸಮತ್ಸಾಸ್ವ || ೧೧ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ಊರ್ಜಾಂ | ಪತೇ | ರಯಿಂ | ರಾಸ್ವ | ಸುವೀರ್ಯಂ |

ಪ್ರ | ಅವ | ನಃ | ತೋಕೇ | ತನಯೇ | ಸಮತ್ಸು | ಆ || ೧೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಊರ್ಜಾಮನ್ನಾನಾಂ ಪತೇ ಸ್ವಾಮಿನ್ ದೇ ಆಗ್ನೇ ಸ ತಥಾವಿಧಸ್ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ಶೋಭನವೀರ್ಯೋಪೇತಂ ರಯಿಂ ಧನಂ ರಾಸ್ವ | ದೇಹಿ | ನೋಽಸ್ತುಕಂ ತೋಕೇ ಪುತ್ರೇ ತನಯೇ | ತನೋತಿ ವಿಸ್ತಾರಯತಿ ಪುತ್ರಮಿತಿ ತನಯಃ ಪೌತ್ರಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನರ್ತಮಾನಂ ಧನಂ ಸಮತ್ಸು ಸಂಗ್ರಾವೇಷು ಚ ಯದ್ರಕ್ಷಿತವ್ಯಂ ಧನಂ ತಚ್ಚ ಪ್ರಾವ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷ | ಅನೇನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಪ್ರಾರ್ಥನಂ ಕರೋತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಊರ್ಜಾಂ—ಅನ್ನಗಳಿಗೆ | ಪತೇ—ಒಡೆಯನಾದ ಎಲೈ ಆಗ್ನಿಯೇ | ಸಃ—ಅಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸುವೀರ್ಯಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯಯುಕ್ತವಾದ | ರಯಿಂ—ಧನವನ್ನು | ರಾಸ್ವ—ಕೊಡು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ತೋಕೇ—ಪುತ್ರನಲ್ಲಿಯೂ | ತನಯೇ—ಪೌತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕ ಧನವನ್ನು | ಸಮತ್ಸು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಪ್ರಾವ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಅನ್ನಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಡೆಯನಾದ ಎಲೈ ಆಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ನೀನು ನಮಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು. ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಲ್ಲಿಯೂ, ಪೌತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕ ಧನವನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Do you, who are the lord of food, give us riches, with male offspring : defend us, with our sons and grandsons, in battles.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯದ್ವಾ ಉ ವಿಶ್ವತಃ ತಿತಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಮನುಷೋ ವಿತಿ |

ವಿಶ್ವೇದಗ್ನಿಃ ಪ್ರತಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಸೇಧತಿ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ವೈ | ಊಂ ಇತಿ | ವಿಶ್ವತೀಃ | ಶಿತಃ | ಸುಪ್ರೀತಃ | ಮನುಷಃ | ವಿಶಿ |

ವಿಶ್ವಾ | ಇತ್ | ಅಗ್ನಿಃ | ಪ್ರತಿ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಸೇಧತಿ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವತಿರ್ವಿಶಾಂ ಪಾಲಯಿತಾ ಶಿತೋ ಹವಿಸ್ಸುಪ್ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕೃತಃ ಸೋಽಗ್ನಿಃ ಸುಪ್ರೀತಃ ಸುಷ್ಮ
ಪ್ರೀತಃ ಸನ್ ಮನುಷೋ ಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ವಿಶಿ ನಿವೇಶನೇ ಗೃಹೇ ಯದ್ವೈ ಯದಾ ಬಲು-ವರ್ತತೇ
ತದಾನೀಮಗ್ನಿರ್ವಿಶ್ವೇದ್ವಿಶ್ವಾನ್ಯೇವ ತಸ್ಯ ಬಾಧಕಾನಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಪ್ರತಿ ಷೇಧತಿ | ಹಿನಸ್ತು || ಓಧು ಗತ್ಯಾಂ |
ಭಾವಾದಿಕಃ | ಉ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವತೀಃ—ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ | ಶಿತಃ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕೃತನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಃ—
ಅಗ್ನಿಯು | ಸುಪ್ರೀತಃ—ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ | ಮನುಷಃ—ಮಾನವನ | ವಿಶಿ—ಗೃಹದಲ್ಲಿ |
ಯದ್ವೈ—ಯಾವಾಗ ಸ್ಥಿತನಾಗಿರುವನೋ ಆಗ | ವಿಶ್ವೇತ್—ಸಮಸ್ತವಾದ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ—ಹಿಂಸಕವಾದ
ಶತ್ರುಪಂಗಡವನ್ನೂ | ಪ್ರತಿ ಷೇಧತಿ—ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ, ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕೃತನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವ
ನಾಗಿ ಮಾನವನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಸ್ಥಿತನಾಗಿರುವನೋ ಆಗ ಸಮಸ್ತವಾದ ಹಿಂಸಕವಾದ ಶತ್ರುಪಂಗಡವನ್ನೂ
ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

When Agni, the lord of men, is sharpened (by sacrifice), and, well
pleased, is present in the abode of a man, he verily defends it against all
evil spirits.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಶ್ರುಷ್ಟ್ಯಗ್ನೇ ವವಸ್ಯ ಮೇ ಸ್ತೋಮಸ್ಯ ವೀರ ವಿಶ್ವತೇ |

ನಿ ಮಾಯಿನಸ್ತಪುಷಾ ರಕ್ಷಸೋ ದಹ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶ್ರುಷ್ಟೀ | ಅಗ್ನೇ | ನವಸ್ಯ | ಮೇ | ಸ್ತೋಮಸ್ಯ | ವೀರ | ವಿಶ್ವತೇ |

ನಿ | ಮಾಯಿನಃ | ತಪುಷಾ | ರಕ್ಷಸಃ | ದಹ | ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೀರ ಶಕ್ರೋಣಾಂ ವಿನಾಶಯಿತವೀರ್ಯವನ್ನಿಶ್ವತೇ ವಿಶಾಂ ಪಾಲಯಿತರ್ದೇ ಅಗ್ನೇ ನವಸ್ಯೇ. ದಾನೀಂಕ್ರಿಯಮಾಣತ್ವಾನ್ನೂತನಂ ಮೇ ಮದೀಯಂ ಸ್ತೋಮಸ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರಸತ್ತಾದಿಕಂ ಶ್ರುಷ್ಟೀ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಾಯಿನೋ ಮಾಯಾವಿನೋ ರಕ್ಷಸೋ ಕರ್ಮವಿಘ್ನಕಾರಿಣೋ ರಾಕ್ಷಸಾಂಸ್ತಪುಷಾ ತಾಪಕೇನ ತೇಜಸಾ ನಿ ದಹ | ನಿತರಾಂ ಭಸ್ವೀಕುರು || ಶ್ರುಷ್ಟೀ | ಸ್ನಾತ್ವ್ಯಾದಯಶ್ಚೇತಿ ನಿಪಾತಿತಃ | ವಕಾರ-ಲೋಪಶ್ಚಾಂದಸಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೀರ—ವೀರ್ಯವಂತನೂ | ವಿಶ್ವತೇ—ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ನವಸ್ಯ—ಈಗ ತಾನೇ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಸ್ತೋಮಸ್ಯ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು | ಶ್ರುಷ್ಟೀ—ಕೇಳಿ | ಮಾಯಿನಃ—ವಂಚಕರಾದ | ರಕ್ಷಸಃ—ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು | ತಪುಷಾ—ದಾಹಾತ್ಮಕವಾದ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ | ನಿ ದಹ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೀರ್ಯವಂತನೂ, ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಈಗ ತಾನೇ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಂಚಕರಾದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ದಾಹಾತ್ಮಕವಾದ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸು.

English Translation.

Hero, Agni, lord of men, hearing this my present praise, consume the guileful Rakshasas by your flames.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ತಸ್ಯ ಮಾಯಯಾ ಚನ ರಿಪುರೀತೀತ ಮರ್ತ್ಯಃ |

ಯೋ ಅಗ್ನಯೇ ದದಾಶ ಹವ್ಯದಾತಿಭಿಃ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ತಸ್ಯ | ಮಾಯಯಾ | ಚನ | ರಿಪುಃ | ಈಶೀತ | ಮರ್ತ್ಯಃ |

ಯಃ | ಅಗ್ನಯೇ | ದದಾಶ | ಹವ್ಯದಾತಿಭಿಃ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮರ್ತೋಽ ಮನುಷ್ಯೋ ರಿಪುಃ ಶತ್ರುಃ | ಚನೇತಿ ನಿಪಾತಸಮುದಾಯೋಽಪ್ಯರ್ಥೇ |
ಮಾಯಯಾ ಚನ ಮಾಯಯಾಪಿ ತಸ್ಯ ಜನಸ್ಯ ನೇಶೀತ | ಈಶ್ವರೋ ನ ಭವತಿ | ಯೋ ಜನೋ
ಹವ್ಯದಾತಿಭಿರ್ಹವಿಷಾಂ ದಾತೃಭಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಿಗ್ನಿರಗ್ನಯೇ ದದಾತ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ತಸ್ಯ ರಿಪುರ್ನಾ-
ಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

! ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಃ !

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಹವ್ಯದಾತಿಭಿಃ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಋತ್ವಿಗಾದಿಗಳ
ಮೂಲಕ | ಅಗ್ನಯೇ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ದದಾತ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವನೋ | ತಸ್ಯ—ಅವನಿಗೆ |
ಮರ್ತೋಃ—ಮಾನನನಾದ | ರಿಪುಃ—ಯಾವ ಶತ್ರುವೂ | ಮಾಯಯಾ ಚನ—ತನ್ನ ವಂಚಕಬುದ್ಧಿ
ಯಿಂದಲೂ | ನ ಈಶೀತ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಪ್ರಭುತ್ವವಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಋತ್ವಿಗಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸುವನೋ ಅವನ ಮುಂದೆ ಅವನ ಮಾನನಶತ್ರುವು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ತನ್ನ ವಂಚಕಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಸಹ
ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ವಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ

English Translation.

No hostile mortal shall have power by fraud over him who by the
(sacred) offerers of the oblation presents (offerings) to Agni-

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ವ್ಯಶ್ವಸ್ತ್ವಾ ವಸುವಿದಮುಕ್ತೃಣ್ಯುರಪ್ರೀಣಾದ್ಯಷ್ಟಿಃ |

ಮಹೋ ರಾಯೇ ತಮು ತ್ವಾ ಸಮಿಧೀಮಹಿ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ೨ಅಶ್ವಃ | ತ್ವಾ | ವಸುವಿದಂ | ಉಕ್ತೃಣ್ಯಃ | ಅಪ್ರೀಣಾತ್ | ಯಷ್ಟಿಃ |

ಮಹಃ | ರಾಯೇ | ತಂ | ಊಂ ಇತಿ | ತ್ವಾ | ಸಂ | ಇಧೀಮಹಿ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಕ್ತೃಣ್ಯರ್ಥನಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛನ್ ಯದ್ವಾ ವೃಷ್ಟಿಸೇಕ್ತಾರಮಿಚ್ಛನ್ ವ್ಯಶ್ವ
ಯುಷೀಶನಾ ಮಹೋ ಮನುಷಿಕಾ ವಸುವಿದಂ ವಶೂವಾಂ ದಮಾವಾಂಽಽಂಚಕಂ ತಾ ಮುಷೀಣಾತ್ |

ಧನಾದಿಪ್ರಾಪ್ತೃರ್ಥಂ ಹವಿರ್ಭಿರತೋಷಯತ್ | ತಥಾ ವಯಮಪಿ ಮಹೋ ಮಹತೇ ರಾಯೇ ಧನಾಯ
ತಮು ತಥಾವಿಧಮೇವ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸಮಿಧೀಮಹಿ | ಸಮ್ಯಗಾಜ್ಯಾದಿಹವಿರ್ಭಿದೀಪಯೇಮ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಉಕ್ಷಣ್ಣುಃ—ಧನದಾತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ | ವ್ಯಶ್ವಃ—ವ್ಯಶ್ವನಾಮಕನಾದ | ಯುಷಿಃ—
ಋಷಿಯು (ನನ್ನ ಪಿತೃವು) | ವಸುವಿದಂ—ಧನಪ್ರಾಪಕನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಪ್ರೀಣಾತ್—
ಹವಿರ್ಭಾನದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು (ಅದರಂತೆಯೇ) | ಮಹಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಯೇ—ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ |
ತಮು—ಅದೇ ಗುಣವುಳ್ಳ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಸಮಿಧೀಮಹಿ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಧನದಾತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ವ್ಯಶ್ವನಾಮಕನಾದ ಋಷಿಯು (ನನ್ನ ಪಿತೃವು)
ಧನಪ್ರಾಪಕನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹವಿರ್ಭಾನದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆಯೇ, ಮಹತ್ತಾದ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ
ಅದೇ ಗುಣವುಳ್ಳ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

The Rishi Vyashwa, desirous (of propitiating) the showerer (of rain),
has gratified you, the bestower of wealth ; so we too kindle you for (the
acquirement of) ample riches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉ॒ಶ॒ನಾ॑ ಕಾ॒ವ್ಯ॒ಸ್ತಾ॒ ನಿ ಹೋ॑ತಾರಮಸಾದಯತ್ |

ಆ॒ಯ॒ಜಿಂ ತ್ವಾ॑ ಮನ॑ವೇ ಜಾತ॑ವೇದಸಂ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉ॒ಶ॒ನಾ॑ | ಕಾ॒ವ್ಯಃ॑ | ತ್ವಾ॑ | ನಿ | ಹೋ॑ತಾರಂ | ಆ॒ಸಾ॒ದ॒ಯ॒ತ್ |

ಆ॒ಯ॒ಜಿಂ | ತ್ವಾ॑ | ಮನ॑ವೇ | ಜಾತ॑ವೇದಸಂ || ೧೭ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಕಾವ್ಯಃ ಕವಿಪುತ್ರ ಉತನೈತನ್ನಾಮಕ ಯುಷಿರ್ಮನದೇ ರಾಜ್ಞೇ | ತಸ್ಯ ಗೃಹಃ
ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಆಯಜಿವಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಯಷ್ಟಾರಂ ಜಾತವೇದಸಂ ಜಾತಪ್ರಜ್ಞಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ |
ಪುನಸ್ತಾಕಬ್ಧ ಆದರಾರ್ಥಃ | ತ್ವಾಮೇವ ಹೋತಾರಂ ಹೋಪುನಿಷ್ಟಾದಕಂ ನ್ಯಸಾದಯತ್ |
ನಿತರಾಮುಪಾವೇಶಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ಕಾವ್ಯಃ—ಕವಿಪುತ್ರನಾದ | ಉಶನಾ—ಉಶನಸ್ಸೆಂಬ ಋಷಿಯು | ಮನುವೇ—
ಮನುವೆಂಬ ರಾಜನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ | ಆಯಜಿಂ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಯಾಗಮಾಡುವವನೂ | ಜಾತವೇದಸಃ—
ಜಾತವೇದಸಂಕ್ಷುಕನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಹೋತಾರಂ—ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾಗಿ | ನಿ ಅಸಾದ-
ಯತ್—ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಕವಿಪುತ್ರನಾದ ಉಶನಸ್ಸೆಂಬ ಋಷಿಯು ಮನುವೆಂಬ ರಾಜನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ದೇವತೆ
ಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ, ಜಾತವೇದೋಸಂಕ್ಷುಕನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾಗಿ
ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

Ushanas, as the son of Kavi, has established you, Jatavedas, as the ministrant priest, you as the offerer of sacrifice, for Manu.

|| ಸಂಹಿತಾವಾರಃ ||

ವಿಶ್ವೇ ಹಿ ತ್ವಾ ಸಜೋಷಸೋ ದೇವಾಸೋ ದೂತಮುಕ್ರತ |

ಶ್ರುಷ್ಟೀ ದೇವ ಪ್ರಥನೋ ಯಜ್ಞಿಯೋ ಭುವಃ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಸಜೋಷಸಃ | ದೇವಾಸಃ | ದೂತಂ | ಅಕ್ರತ |

ಶ್ರುಷ್ಟೀ | ದೇವ | ಪ್ರಥಮಃ | ಯಜ್ಞಿಯಃ | ಭುವಃ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾಃ ಸಜೋಷಸಃ ಸಂಗತಾಃ ಸಂತೋಽಸ್ತಾಕಂ
ಹವೀಂಷ್ಯಾನಯತೀತಿ ವಿಜಾಯೇ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಾಮೇವ ದೂತಂ ಹವಿಷಾಂ ವೋಧಾರಂ
ದೂತಮುಕ್ರತ | ಅಕಾಷುಃ | ತತೋ ದೇವ ದ್ಯೋತಮಾನ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಪ್ರಥನೋ ದೇವಾನಾಂ
ಮುಖ್ಯಭೂತಸ್ತುಂ ಶ್ರುಷ್ಟೀ | ಶ್ರುಷ್ಟೀತಿ ಕ್ಷಿಪ್ರನಾಮು | ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಯಜ್ಞಿಯೋ ದೇವಾನಾಂ ಹವಿರ್ವಾ-
ತ್ಯತೇನ ಯಜ್ಞಾರ್ಥೋ ಭುವಃ | ಭೂಯಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ವಿಶ್ವೇ—ಸಮಸ್ತರಾದ | ದೇವಾಸಃ—ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಜೋಷಸಃ—
 ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ | ತ್ವಾ ಹಿ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ದೂತಂ—ಹವಿರ್ವಾಹಕನಾದ ದೂತನನ್ನಾಗಿ
 ಅಕ್ರತ—ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ | ದೇವ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಪ್ರಥಮಃ—ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ
 ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನೀನು | ತ್ವಷ್ಟೀ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಯಜ್ಞಿಯಃ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹನಾಗಿ | ಭುವಃ—ಆಗಿರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಸಮಸ್ತವಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ
 ಹವಿರ್ವಾಹಕನಾದ ದೂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ
 ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನೀನು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹನಾಗಿರು.

English Translation.

All the consentient gods have made you their messenger ; may you,
 divine Agni, who are the first (of the deities), quickly become the object of
 their worship.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಮಂ ಘ್ರಾ ವೀರೋ ಅವೃತಂ ದೂತಂ ಕೃಣ್ವೇತ ಮರ್ತ್ಯಃ |
 ಸಾವಕಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ತನಿಂ ವಿಹಾಯಸಂ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮಂ | ಘ್ರ | ವೀರಃ | ಅವೃತ | ದೂತಂ | ಕೃಣ್ವೇತ | ಮರ್ತ್ಯಃ |
 ಸಾವಕಂ | ಕೃಷ್ಣವರ್ತನಿಂ | ವಿಹಾಯಸಂ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅನಯಾ ಯಜಮಾನಶ್ಚಾಗ್ನಿಂ ದೇವಾನಾಂ ದೂತಮಕಾರ್ಷೀದಿತ್ಯಾಹ | ವೀರಃ ಕರ್ಮಣಿ
 ಸಮರ್ಥೋ ಮರ್ತ್ಯೋ ಮನುಷ್ಯೋ ಯಜಮಾನೋಽಮೃತಂ ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತಂ ಸಾವಕಂ
 ಸಾಸಾನಾಂ ಶೋಧಕಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ತನಿಂ | ವರ್ತನಿರ್ಮಾಗಃ | ಕೃಷ್ಣಮಾಗಂ ವಿಹಾಯಸಂ | ವಿಹಾಯಾ
 ಇತಿ ಮಹನ್ನಾಮು | ಗುಣೈಸ್ತ್ವೀಜೋಽಧಿಕತ್ವೇನ ನಾ ಮಹಾಂತಮಿಮಂ ಘೇಮಮೇವಾಗ್ನಿಂ ದೂತಂ
 ದೇವಾನಾಂ ವೋಽಧ್ಯತ್ವೇನ ದೂತಂ ಕೃಣ್ವೇತ | ಅಕಾರ್ಷೀತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವೀರಃ—ಕರ್ಮಸಮರ್ಥನೂ | ಮರ್ತ್ಯಃ—ಮಾನವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನು | ಅವೃತಂ—
ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತನೂ | ಪಾವಕಂ - ಪಾಪಶೋಧಕನೂ | ಕೃಷ್ಣವರ್ತನಿಂ—ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವುಳ್ಳ ಮಾರ್ಗ
ವುಳ್ಳವನೂ | ವಿಹಾಯೇಶಂ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಇಮಂ ಘ—ಈ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ದೂತಂ—
ದೇವದೂತನನ್ನಾಗಿ | ಕೃಣ್ವೀತ—ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಸಮರ್ಥನೂ, ಮಾನವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನು ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತನೂ, ಪಾಪಶೋಧಕನೂ,
ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾತ್ಮಕವಾದ ಮಾರ್ಗವುಳ್ಳವನೂ, ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಈ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ದೇವದೂತನನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

The pious mortal has appointed this immortal, purifying, dark-
moving, mighty (Agni), his messenger.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ಹುನೇಮ ಯತಸ್ತುಚಿಃ ಸುಭಾಸಂ ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷಂ |

ವಿಶಾನ್ಮುಗ್ನಿನ್ಮಜರಂ ಪ್ರತ್ನಮಿಡ್ಯಂ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಹುನೇಮ | ಯತಸ್ತುಚಿಃ | ಸುಭಾಸಂ | ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷಂ |

ವಿಶಾನ್ಮು | ಅಗ್ನಿಂ | ಅಜರಂ | ಪ್ರತ್ನಂ | ಮಿಡ್ಯಂ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯತಸ್ತುಚೋ ಗೃಹೀತಸ್ತುಚೋ ಯದ್ವಾ ತತ್ತತ್ಸ್ಯಾನೇಷು ನಿಯಮಿತಸ್ತುಚೋ ವಯಂ
ಸುಭಾಸಂ ಶೋಭನದೀಪ್ತಿಂ ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷಂ ದೀಪನಶೀಲತೇಜಸ್ಕಂ ವಿಶಾನ್ಮು ಸ್ಯಾಮಿನಂ | ಯದ್ವಾ |
ವಿಶಾಮಿಡ್ಯಮಿತ್ಯನ್ವಯಃ | ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಸ್ತೋತವ್ಯಮಜರಂ ಜರಾರಹಿತಂ ಪ್ರತ್ನಂ ಪುರಾತನಂ ತಂ
ತಥಾವಿಧಮುಗ್ನಿಂ ಹುನೇಮ | ಸ್ತೋತ್ರೈಕಸ್ಮಾದಿಭಿರಾಹ್ವಯಾಮುಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಯತಸ್ಪೃಚಃ—ಚಮಸಪಾತ್ರೈಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ನಾವು | ಸುಭಾಸಂ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ | ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷಂ—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ | ವಿಶಾಂ—ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ | ಈಡ್ಯಂ—ಪೂಜ್ಯನಾದವನೂ | ಅಜರಂ—ಜರಾರಹಿತನೂ | ಪ್ರತ್ನಂ—ಪುರಾತನನೂ ಆದ | ತಂ ಅಗ್ನಿಂ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಹುವೇಮು—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಚಮಸಪಾತ್ರೈಯನ್ನು ಹೋಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ನಾವು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ, ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪೂಜ್ಯನೂ, ಜರಾರಹಿತನೂ, ಪುರಾತನನೂ ಆದ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Let us with uplifted ladles invoke him, the brilliant, bright-shining, undecaying, ancient Agni, who is to be adored by men.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯೋ ಅಸ್ತ್ಯೈ ಹವ್ಯದಾತಿಭಿರಾಹುತಿಂ ಮತೋರ್ವವಿಧತ್ |

ಭೂರಿ ಪೋಷಂ ಸ ಧತ್ತೇ ವೀರವದ್ಯಶಃ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಅಸ್ತ್ಯೈ | ಹವ್ಯದಾತಿಭಿಃ | ಆಹುತಿಂ | ಮರ್ತಃ | ಅವಿಧತ್ |

ಭೂರಿ | ಪೋಷಂ | ಸಃ | ಧತ್ತೇ | ವೀರವತ್ | ಯಶಃ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಮತೋರ್ವ ಮನುಷ್ಯೋ ಹವ್ಯದಾತಿಭಿರ್ಹವಿದಾರ್ತೈಭಿರ್ಯತ್ಸಿಗ್ನಿರಸ್ಮಾ ಅಗ್ನಯ ಆಹುತಿ-ಮವಿಧತ್ ವಿಧಧಾತಿ ಸ ಮನುಷ್ಯೋ ಭೂರಿ ಬಹು ಪೋಷಂ ಧನಾಧಿಭಿಃ ಪೋಷಣಂ ವೀರವತ್ ಪುತ್ರ-ಪ್ರಾಪ್ತಿದಿಯುಕ್ತಂ ಯಶಃ ಕೀರ್ತಿಂ ಚ ಧತ್ತೇ | ಧಾರಯತಿ | ತಸ್ಮೈ ಧನಾದೀನಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಯಃ—ಯಾವ | ಮರ್ತಃ—ಮಾನವನು | ಹವ್ಯದಾತಿಭಿಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಪುತ್ರಿಗಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ | ಅಸ್ತ್ಯೈ—ಈ ಅಗ್ನಿಗೆ | ಆಹುತಿಂ—ಆಜ್ಞಾದ್ಯಾಹುತಿಗಳನ್ನು | ಅವಿಧತ್—ಅರ್ಪಿಸುವನೋ |

ಸಃ—ಅದೇ ಮಾನವನು | ಭೂರಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ | ಪೋಷಂ—ಧನಾದಿಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ | ವಿರವತ್—
ವೀರಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಯತಃ—ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ | ಧತ್ತೇ—ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಯಾವ ಮಾನವನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪಿಪಸುವ ಮುತ್ರಿಗಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಜ್ಯಾದ್ಯಾಹುತಿಗಳನ್ನರ್ಪಿಸು
ವನೋ ಅದೇ ಮಾನವನು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಧನಾದಿಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ವೀರಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The man who by the (holy) presenters of oblations makes offerings
to him, receives (from Agni) ample nourishment, with male progeny, and
fame.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಪ್ರಥಮಂ ಜಾತವೇದಸಮಗ್ನಿಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ |

ಪ್ರತಿ ಸ್ತುಗೇತಿ ನಮಸಾ ಹವಿಷ್ಕೃತೀ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಥಮಂ | ಜಾತವೇದಸಂ | ಅಗ್ನಿಂ | ಯಜ್ಞೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯಂ |

ಪ್ರತಿ | ಸ್ತುಕ್ | ಏತಿ | ನಮಸಾ | ಹವಿಷ್ಕೃತೀ || ೨೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಪ್ರಥಮಂ ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರಧಾನಭೂತಂ ಜಾತವೇದಸಂ ಜಾತಪ್ರಜ್ಞಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ
ಏತಾದ್ಯಕಮಗ್ನಿಂ ಯಜ್ಞೇಷ್ವಗ್ನಿಷ್ಠೋಮಾದಿಯಜ್ಞೇಷು ಹವಿಷ್ಕೃತಿಃ ಸೋಮಾದಿಹವಿಯುಕ್ತಾ
ಸ್ತುಗ್ನಮಸಾ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ನಮಸ್ಕಾರೇಣ ವಾ ಸಹ ಪ್ರತ್ಯೇತಿ | ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಪ್ರಥಮಂ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅತಿ ಮುಖ್ಯನೂ | ಜಾತವೇದಸಂ—ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ |
ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ | ಯಜ್ಞೇಷು—ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಹವಿಷ್ಕೃತಿಃ—
ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ತುಂಬಿರುವ | ಸ್ತುಕ್—ಚಮಸಪಾತ್ರೆಯು | ನಮಸಾ—ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ | ಪ್ರತ್ಯೇತಿ—
ಸಮೀಪಿಸುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಅತಿ ಮುಖ್ಯನೂ, ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ, ಪುರಾತನನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಚಮಸಪಾತ್ರೆಯು ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

English Translation.

The ladle charged with the oblation proceeds with reverence at sacrifices to the ancient Agni, the first (of the gods), the cognizant of all that exists.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆಭಿವಿಧೇನಾಗ್ನಯೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭಿವ್ಯಶ್ವವತ್ |

ಮಂಹಿಷ್ಠಾಭಿವ್ಯತಿಭಿಃ ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷೇ || ೨೩ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಆಭಿಃ | ವಿಧೇಮು | ಅಗ್ನಯೇ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭಿಃ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ |

ಮಂಹಿಷ್ಠಾಭಿಃ | ಮತಿಭಿಃ | ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷೇ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವಮನೋನಾಮಕಾ ವಯಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭಿಃ ಪ್ರಶಸ್ಯತಮಾಭಿವ್ಯಮಂಹಿಷ್ಠಾಭಿಃ ಪೂಜ್ಯತಮಾಭಿರಾಭಿಃ ಸೂಕ್ತರೂಪಾಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷೇ ಜ್ವಾಲಾತೇಜಸೇಽಗ್ನಯೇ ವಿಧೇಮು | ಪರಿಚರೇಮು ವಯಮಿದ ವ್ಯಶ್ವವತ್ | ಯಥಾ ವ್ಯಶ್ವೇಽಸ್ಮಾಕಂ ಪಿತಾಗ್ನಿಂ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸರ್ಯಚರತ್ ತದ್ವದ್ಯಯಮಪಿ ಪರಿಚರೇಮು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವ್ಯಶ್ವವತ್—ನಮ್ಮ ಪಿತೃವಾದ ವ್ಯಶ್ವನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದಂತೆಯೇ | (ವಯಂ—ನಾವೂ ಸಹ) | ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭಿಃ—ಪ್ರಶಸ್ಯವಾದವೂ | ಮಂಹಿಷ್ಠಾಭಿಃ—ಪೂಜ್ಯವಾದವೂ ಆದ | ಆಭಿಃ ಮತಿಭಿಃ—ಈ ಸ್ತುತಿ ಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ | ಶುಕ್ರಶೋಚಿಷೇ—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ | ಅಗ್ನಯೇ—ಅಗ್ನಿಗೆ | ವಿಧೇಮು—ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸೋಣ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ನಮ್ಮ ಪಿತೃವಾದ ವ್ಯಶ್ವನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದಂತೆಯೇ ನಾವೂ ಸಹ ಪ್ರಶಸ್ಯವಾದವೂ, ಪೂಜ್ಯವಾದವೂ ಆದ ಈ ಸ್ತುತಿ ಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸೋಣ.

English Translation.

Let us, like Vyashwa, glorify the brilliant Agni with these excellent and most pious praises.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನೂನಮುಚ್ಚ ವಿಹಾಯಸೇ ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ ಸ್ಫೂರಯೂಪವತ್ |

ಋಷೇ ವೈಯಶ್ವ ದಮ್ಯಾಯಾಗ್ನಯೇ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನೂನಂ | ಅಚ್ಚ | ವಿಹಾಯಸೇ | ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ | ಸ್ಫೂರಯೂಪವತ್ |

ಋಷೇ | ವೈಯಶ್ವ | ದಮ್ಯಾಯ | ಅಗ್ನಯೇ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೈಯಶ್ವ ವ್ಯಶ್ವಸ್ಯ ಪುತ್ರೇ ಹೇ ವಿಶ್ವಮನೋನಾಮಕರ್ಷೇ ವಿಹಾಯಸೇ ಮಹತೇ ದಮ್ಯಾಯ ದಮೇ ಗೃಹೇಽರಣೇಭಿರ್ಮಥ್ಯಮಾನತ್ವೇನ ಭವಾಯ | ಯದ್ವಾ | ಯಜಮಾನಗೃಹಾಣಾಂ ಬಾಧಪರಿಹಾರೇಣ ಹಿತಾಯ | ಅಗ್ನಯೇ ನೂನಂ ಸಂಪ್ರತಿ ಸ್ತೋಮೇಭಿಸ್ತ್ರಿವೃತ್ತಂಚದಶಾದಿರಕ್ಷಣೈಃ ಸ್ತೋಮೈರಚ್ಚ | ಸ್ತುಹಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಸ್ಫೂರಯೂಪವತ್ | ಯಥಾ ಸ್ಫೂರಯೂಪೋ ನಾಮರ್ಷಿರೇನಮಗ್ನಿಮಾನಚ್ಚ ತದ್ವದರ್ಚಿತೃರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವೈಯಶ್ವ-ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನೂ ವಿಶ್ವಮನೋನಾಮಕನೂ ಆದ | ಋಷೇ-ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ | ವಿಹಾಯಸೇ-ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ | ದಮ್ಯಾಯ-ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹಿತಕಾರಿಯೂ ಆದ | ಅಗ್ನಯೇ-ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದೈಶಿಸಿ | ನೂನಂ-ಈಗ | ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ-ತ್ರಿವೃದಾದಿ ಸ್ತೋಮಗಳಿಂದ | ಸ್ಫೂರಯೂಪವತ್-ಸ್ಫೂರಯೂಪನೆಂಬ ಋಷಿಯು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆ | ಅಚ್ಚ-ಸ್ತುತಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನೂ, ವಿಶ್ವಮನೋನಾಮಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ, ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹಿತಕಾರಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದೈಶಿಸಿ ತ್ರಿವೃದಾದಿಸ್ತೋಮಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂರಯೂಪನೆಂಬ ಋಷಿಯ ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆ ನೀನೂ ಈಗ ಸ್ತುತಿಸು.

English Translation.

Rishi. son of Vyashwa, adore the far-spreading domestic Agni, with praises, like Sthurayupa.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅತಿಥಿಂ ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಸೂನುಂ ವನಸ್ಪತೀನಾಂ |

ವಿಸ್ವಾ ಅಗ್ನಿಮವಸೇ ಪ್ರತ್ನಮೀಳತೇ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅತಿಥಿಂ | ಮಾನುಷಾಣಾಂ | ಸೂನುಂ | ವನಸ್ಪತೀನಾಂ |

ವಿಸ್ವಾಃ | ಅಗ್ನಿಂ | ಅವಸೇ | ಪ್ರತ್ನಂ | ಈಳತೇ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಸ್ವಾ ಮೇಧಾವಿನೋ ಯಜಮಾನಾ ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಮತಿಥಿಮತಿಥಿವಶ್ಚೋಜ್ಯಂ ವನಸ್ಪತೀನಾಂ ಸೂನುಂ ವನಸ್ಪತಿರೂಪಾಭಿರರಣೇಭಿರ್ಜಾಯಮಾನತ್ರೇನ ತೇಷಾಂ ಸೂನುಂ ಪ್ರತ್ನಂ ಪುರಾತನಂ ಏವಂವಿಧಮಗ್ನಿಮವಸೇ ಕರ್ಮರಕ್ಷಣಾಯೇಳತೇ | ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸ್ತುವಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವಿಸ್ವಾಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಯಜಮಾನರು | ಮಾನುಷಾಣಾಂ—ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ | ಅತಿಥಿಂ—ಅತಿಥಿಯಂತೆ ಪೂಜ್ಯನೂ | ವನಸ್ಪತೀನಾಂ—ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳಿಗೆ | ಸೂನುಂ—ಪುತ್ರರೂಪನೂ | ಪ್ರತ್ನಂ—ಪುರಾತನನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಈಳತೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಯಜಮಾನರು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಅತಿಥಿಯಂತೆ ಪೂಜ್ಯನೂ, ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳಿಗೆ ಪುತ್ರರೂಪನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Pious men glorify the ancient Agni, the guest of of men, the son of the trees, for protection.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಹೋ ವಿಶ್ವಾ ಅಭಿ ಷತೋ ಽ ಭಿ ಹವ್ಯಾನಿ-ಮಾನುಷಾ |

ಅಗ್ನೇ ನಿ ಷತ್ಸಿ ನಮಸಾಧಿ ಬರ್ಹಿಷಿ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಹಃ | ವಿಶ್ವಾನ್ | ಅಭಿ | ಸತಃ | ಅಭಿ | ಹವ್ಯಾನಿ | ಮಾನುಷಾ |

ಅಗ್ನೇ | ನಿ | ಸತ್ತಿ | ನಮಸಾ | ಅಧಿ | ಬರ್ಹಿಷಿ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಮಹಃ ಕರ್ಮಕರ್ತೃತ್ವೇನ ಮಹತೋ ವಿಶ್ವಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಸತಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಕರಣಾರ್ಥಂ
ವರ್ತಮಾನಾನ್ ಸ್ತೋತ್ರೈನಭ್ಯಭಿತಸ್ತ್ಯಂ ನಮಸಾ ಸ್ತುತ್ಯೈತಯಾ ಬರ್ಹಿಷ್ಯಧಿ ನಿ ಪತ್ತಿ | ನಿಷೀದ | ತಥಾ
ಮಾನುಷಾ ಮನುಷ್ಯಸಂಬಂಧೀನಿ ಹವ್ಯಾನಿ ಹವೀಂಷ್ಯಭ್ಯಭಿತಸ್ತಾನಿ ಸ್ವೀಕರ್ತುಂ ನಿಷೀದ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮಹಃ—ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಮಹತ್ವವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ |
ವಿಶ್ವಾನ್ ಸತಃ—ಸಮಸ್ತ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೂ | ಅಭಿ—ಎದುರುಗಡೆಯಿರುವುದೂ | ನಮಸಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ
ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದೂ ಆದ | ಬರ್ಹಿಷಿ ಅಧಿ—ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಮಾನುಷಾ—ಮನುಷ್ಯಸಂಬಂಧಿಯಾದ |
ಹವ್ಯಾನಿ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಅಭಿ—ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು | ನಿ ಪತ್ತಿ—ಕುಳಿತುಕೊ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಮಹತ್ವವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಮಸ್ತ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೂ
ಎದುರುಗಡೆಯಿರುವುದೂ, ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುದೂ ಆದ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ
ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಕುಳಿತುಕೊ.

English Translation.

Sit down, Agni, on the sacred grass, in the presence of all those
worshippers diligent (in pious works, induced) by their veneration (to
accept the oblations of men.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಂಸ್ವಾ ನೋ ವಾರ್ಯಾ ಪುರು ವಂಸ್ವ ರಾಯಃ ಪುರುಪ್ಪುಹಃ |

ಸುವೀರ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಜಾವತೋ ಯಶಸ್ವತಃ || ೨೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಂಸ್ವ | ನಃ | ವಾರ್ಯಾ | ಪುರು | ವಂಸ್ವ | ರಾಯಃ | ಪುರುಪ್ಪುಹಃ |

ಸುವೀರ್ಯಸ್ಯ | ಪ್ರಜಾವತಃ | ಯಶಸ್ವತಃ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಾರ್ಯಾ ವಾರ್ಯಾಣಿ ವರಣೇಯಾನಿ ಪುರು ಪುರೂಣಿ ಬಹೂನಿ ಗವಾದೀನಿ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ವಂಸ್ವ | ಪ್ರಯಚ್ಛ | ತಥಾ ಪುರುಸ್ಪೃಹಃ ಪುರುಭಿರ್ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೇಯಂ ರಾಯೋ ಧನಂ | ಕಿಂ ವಿಶಿಷ್ಟಂ | ಸುವೀರ್ಯಸ್ಯ ಶೋಭನವೀರ್ಯೋಪೇತಂ ಪ್ರಜಾವತಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಸಹಿತಂ ಯಶಸ್ವತಃ ಕೀರ್ತಿಮಚ್ಚ ಧನಂ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ವಂಸ್ವ | ಪ್ರಯಚ್ಛ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ವಾರ್ಯಾ—ಎಲ್ಲರ ಆದರಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರವಾದುದೂ | ಪುರು—ಆಧಿಕವಾದುದೂ ಆದ ಗವಾದಿಧನವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಂಸ್ವ—ಕೊಡು | ಪುರುಸ್ಪೃಹಃ—ಅನೇಕರಿಂದ ಆಸೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ | ಸುವೀರ್ಯಸ್ಯ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ | ಪ್ರಜಾವತಃ—ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಯಶಸ್ವತಃ—ಕೀರ್ತಿಯುತವಾದುದೂ ಆದ | ರಾಯಃ—ಧನವನ್ನೂ | ವಂಸ್ವ—ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಎಲ್ಲರ ಆದರಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರವಾದುದೂ, ಆಧಿಕವಾದುದೂ ಆದ ಗವಾದಿಧನವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅನೇಕರಿಂದ ಆಸೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ, ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ಕೀರ್ತಿಯುತವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನೂ ಕೊಡು.

English Translation.

Grant us (Agni) many desirable (things), grant us riches envied by many, (comprehending) vigour, offspring, fame.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ವರೋ ಸುಷಾಮ್ನೋಽಗ್ನೇ ಜನಾಯ ಚೋದಯ |
 ಸದಾ ವಸೋ ರಾತಿಂ ಯವಿಷ್ಠ ಶಶ್ವತೇ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ವರೋ ಇತಿ | ಸುಷಾಮ್ನೋ | ಅಗ್ನೇ | ಜನಾಯ | ಚೋದಯ |
 ಸದಾ | ವಸೋ ಇತಿ | ರಾತಿಂ | ಯವಿಷ್ಠ | ಶಶ್ವತೇ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವರೋ ಸರ್ವವರಣೇಯ ವಸೋ ತತ್ರೋಪಾಂ ವಾಸಯಿತರ್ಯವಿಷ್ಠ ಪುನಃಪುನರ್ಜಾಯಮಾ-
 ನಶ್ಚೇನ ಯುವತಮ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಸುಷಾಮ್ನೋ ಸುಷಾಮ್ನೋ || ಸುಷಾಮದಿತ್ಯಾತ್ ಪಶ್ಯಂತಿ ||

ತ್ವೇತ್ಸ್ರಸಾದಾಚ್ಛೋಭನಸಾಮವತೇ ಶಶ್ವತೇ ಬಹವೇ ಜನಾಯ ಸ್ವಾದುರ್ಭೂತಾಯ ಸ್ತೋತ್ಸ್ಯಣಾಂ
ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ರಾತಿಂ ಧನಾದಿಕಂ ಚೋದಯ | ಪ್ರೇರಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವರೋ—ಸರ್ವರ ಆದರಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ | ವಸೋ—ಶತ್ರುವನ್ನು ಉರುಳಿಸುವವನೂ |
ಯವಿಷ್ಠ—ಅತ್ಯಂತ ಯುವಕನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸುಷಾಮ್ನೇ—
(ಸಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ) ಉತ್ತಮವಾದ ಶಾಂತಿಯುತರಾದವರೂ | ಶಶ್ವತೇ—ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕರೂ ಆದ | ಜನಾಯ—
ಯಜಮಾನರಿಗೆ | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ರಾತಿಂ—ಧನಾದಿಗಳನ್ನು | ಚೋದಯ—ಒದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸರ್ವರ ಆದರಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ, ಶತ್ರುವನ್ನು ಉರುಳಿಸುವವನೂ, ಅತ್ಯಂತ ಯುವಕನೂ ಆದ ಎಲೈ
ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಸಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಾಂತಿಯುತರಾದವರೂ, ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕರೂ ಆದ
ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು.

English Translation.

Agni, (you are) the desired of all, the humbler (of foes), the youngest
(of the gods), ever bestow riches upon the tranquil and constant man.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಹಿ ಸುಪ್ರತೂರಸಿ ತ್ವಂ ನೋ ಗೋಮತೀರಿಷಃ |

ಮಹೋ ರಾಯಃ ಸಾತಿಮಗ್ನೇ ಅಸಾ ವೃಧಿ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಹಿ | ಸುಪ್ರತೂರಃ | ಅಸಿ | ತ್ವಂ | ನಃ | ಗೋಮತೀ | ಇಷಃ |

ಮಹಃ | ರಾಯಃ | ಸಾತಿಂ | ಅಗ್ನೇ | ಅಸ | ವೃಧಿ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಮೇವ ಸುಪ್ರತೂಃ ಸ್ತೋತ್ಸ್ಯಣಾಂ ಧನಾದಿಕಂ ಸುಷು
ಪ್ರದಾತಾಸಿ | ಪ್ರಯಚ್ಛೀತೈರ್ಥಃ | ಅತ ಏವ ಗೋಮತೀಃ ೭ ಶ್ವಾದಿಯುಕ್ತಾನೀಷೋಽನ್ನಾನಿ ಮಹೋ
ಮಹತೋ ರಾಯೋ ಧನಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಸಾತಿಂ ದೇಯಂ ಧನಂ ಚಿ ನಃ ಸ್ತೋತ್ಸ್ಯಣಾನುಸ್ಮಾಕಮಸಾ
ವೃಧಿ | ಅಸಾವೃಣು | ಪ್ರಯಚ್ಛೀತೈರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ ಹಿ—ನೀನೊಬ್ಬನೇ | ಸುಪ್ರತೋಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗದ್ದೀಯೆ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ಗೋಮತೀಃ—ಪಶ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಇಷೇಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ | ಮಹಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಯಃ—ಧನವ ಮಧ್ಯೇ | ಸಾತಿಂ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧನವನ್ನೂ | ತ್ವಂ—ನೀನೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಪಾವೃಧಿ—ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನಾಗಿ ಆಗದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಪಶ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ ಮಹತ್ತಾದ ಧನಗಳ ನಡುವೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧನವನ್ನೂ ನೀನೇ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಡು.

English Translation.

You verily are a liberal benefactor: bestow upon us, Agni, food, with cattle, and the gift of abundant riches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಯಶಾ ಅಸ್ಯಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ವಹ |

ಋತಾನಾನಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ಪೂತದಕ್ಷಸಾ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ತ್ವಂ | ಯಶಾಃ | ಅಸಿ | ಆ | ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ | ವಹ |

ಋತನಾನಾ | ಸಂಽರಾಜಾ | ಪೂತದಕ್ಷಸಾ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಯಶಾಃ || ಲುಪ್ತಮತ್ತರ್ಥೀಯಃ || ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಯಶಸ್ವಾಸಿ | ಭವಸಿ | ಅತ ಏವ ತ್ವನ್ಯುತಾನಾನಾ ಋತಾನಾನಾ ಸತ್ಯವಂತೌ ಯಜ್ಞವಂತೌ ವಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸಮ್ರಾಜೌ ಸಮ್ಯಗ್ರಾಜಮಾನೌ ಪೂತದಕ್ಷಸಾ ಪೂತದಕ್ಷಸೌ | ದಕ್ಷ ಇತಿ ಬಲನಾಮ | ಶುದ್ಧಬಲೌ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾವಸ್ಥಿನ್ಯರ್ಮಣ್ಯಾ ವಹ | ಆ ಪ್ತಯ | ಪ್ರಾಯೇಣ ಕರ್ಮಣ್ಯಗ್ನೇರ್ಮಿತ್ರಾವರುಣಸಹಿತತ್ವಮಸ್ತೀತಿ ಸೂಚಯತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಯಶಾಃ—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗದ್ದೀಯೆ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ಋತಾನಾನಾ—ಸತ್ಯವಂತರೂ | ಸಮ್ರಾಜಾ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ

ಪ್ರಕಾಶಿಸುವರೂ | ಪೂತದಕ್ಷಸಾ—ಅತಿಶುದ್ಧವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ—ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು | ಆ ವಹ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಸತ್ಯವಂತರೂ, ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ, ಅತಿಶುದ್ಧವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

English Translation.

You, Agni, are renowned ; bring hither the veracious, the purely vigourous, the resplendent deities Mitra and Varuna.

ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಖಾಯ ಆ ಶಿಷಾಮಹೀತಿ ತ್ರಿಂಶದ್ವಚಂ ಚತುರ್ಥಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಸಖಾಯಸ್ತೃಚೋಽಂತ್ಯಃ ಸೌಷಾಮ್ನಸ್ಯ ವರೋದಾನಸ್ತತಿರಂತ್ಯಾನುಷ್ಟುಪಿತಿ | ವ್ಯಕ್ತಪುತ್ರೋ ವಿಶ್ವಮನಾ ಯುಷಿಃ | ಔಷ್ಣಿಹಂ ಹೇತೈಕ್ತಕ್ತಾದೇತದಾದೀನಿ ತ್ರೀಣಿ ಸೂಕ್ತಾನ್ಯುಷ್ಣಿಕ್ವಂದಸ್ವಾನಿ | ಅನುಕ್ತತ್ವಾದಿಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ಅಂತ್ಯಾಸು ತಿಸ್ಸಸು ಸುಷಾಮಾಖ್ಯಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ ಪುತ್ರಸ್ಯ ವರುನಾಮೋ ರಾಜ್ಞೋ ದಾನಂ ಸ್ತಾಯತೇ | ಅತಸ್ತಾದ್ವೇವತಾಕಾಃ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯ ಔಷ್ಣಿಹತ್ವಚಾ-ಶೀತಾನೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ತಥೈವ ಸಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಶೌನಕೇನ ಸೂತ್ರೈತೆ | ಸಖಾಯ ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ ಯ ಏಕ ಇದ್ವಿದಯತೇ | ಐ. ಅ. ೫-೨-೫ | ಇತಿ || ದಶಮೇಽಹನಿ ಮರುತ್ಪತೀಯಶಸ್ತ್ರೇ ಸಖಾಯ ಇತಿ ತಿಸ್ಸ ಯುಚಿಃ | ಸೂತ್ರೈತೇ ಚ | ಸಖಾಯ ಆ ಶಿಷಾಮಹೀತಿ ತಿಸ್ಸ ಉಷ್ಣಿಹಃ | ಅ. ಅ-೧೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಸಖಾಯ ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಸಖಾಯಸ್ತೃಚೋಽಂತ್ಯಃ ಸೌಷಾಮ್ನಸ್ಯ ವರೋದಾನಸ್ತತಿರಂತ್ಯಾನುಷ್ಟುಪ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಪುತ್ರಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು ; ಈ ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಸೂಕ್ತಗಳೂ ಉಷ್ಣಿಹ ಭಂದವು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಮೂರು ಋಕ್ಯುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಷಾಮಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಾಜನ ಪುತ್ರನಾದ ವರು ಎಂಬ ರಾಜನ ದಾನಪ್ರಶಂಸೆಯು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಋಕ್ಯುಗಳಿಗೆ ಆ ರಾಜನ ದಾನಸ್ತುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರ ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಿಹ ಭಂದವನ್ನು ಋಕ್ಯುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಶೌನಕಮಹರ್ಷಿಯಿಂದ ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚ

ಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಸಖಾಯೇ ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ ಯ ಏಕ ಇದ್ವಿದಯತೇ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಆ. ೫-೬-೫) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಯಾಗದ ಹತ್ತನೆಯ ದಿನಸ ಮರುತ್ಪತ್ತಿಯುಕ್ತಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವಾಗ ಸಖಾಯೇ ಎಂದು ನೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಪುಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಸಖಾಯೇ ಆ ಶಿಷಾಮಹೀತಿ ತಿಸ್ರ ಉಷ್ಣಿ ಹಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ಲ-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೪

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೪ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೧೫, ೧೬, ೧೭, ೧೮, ೧೯, ೨೦ ||
	ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಪುಕ್ಯಂಖ್ಯೆ—೨೦		
	ಪುಷ್ಪಿ—ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯಶ್ವಃ		
	ದೇವತಾ—೧ ೨೬. ಇಂದ್ರಃ	೨೮-೨೦. ವರೋಃ ಸಾಷಾಮ್ನಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ	
	ಭಂದಃ—೧-೨೯. ಉಷ್ಣಿ ಕ್	೨೦. ಅನುಪ್ಪುಪ್	

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಖಾಯೇ ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾಯ ವಜ್ರಿಣೇ |
 ಸ್ತುಷ್ಠ ಊಷು ವೋ ನೃತಮಾಯ ಧೃಷ್ಣವೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಖಾಯೇಃ | ಆ | ಶಿಷಾಮಹಿ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಇಂದ್ರಾಯ | ವಜ್ರಿಣೇ |
 ಸ್ತುಷ್ಠೇ | ಊಷು | ಇತಿ | ಸು | ವಃ | ನೃತಮಾಯ | ಧೃಷ್ಣವೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಖಾಯೋ ಮಿತ್ರಭೂತಾ ಹೇ ಯುತ್ಪಿಜಃ ವಜ್ರಿಣೇ ವಜ್ರಹಸ್ತಾಯೇಂದ್ರಾಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಳರ್ತವ್ಯನೇತತ್ಸೂಕ್ತರೂಪಂ ಸ್ತೋತ್ರಮಾ ಶಿಷಾಮಹಿ | ವಯಮಾಶಾಸ್ತುಃ || ಶಾಸು ಅನುಶಿಷ್ಟ್ವಾ | ಉಚ್ಚಾ ಚ್ಚೇರಜಾದೇಶಃ | ಇತ್ಯುಷತ್ನೇ | ವ್ಯತ್ಯಯೇನಾತ್ಮನೇಶದಂ || ತತ್ರ ವಃ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಯುಷ್ಮಾಕಮರ್ಥಾಯ ನೃತಮಾಯ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನೇತ್ಯತಮಾಯ ಯದ್ವಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವಾಯುಧಾದೀನಾಂ ನೇತ್ಯತಮಾಯ ಧೃಷ್ಣವೇ ಶತ್ರುಣಾಂ ಧರ್ಷಣಶೀಲಾಯ ತಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಾಯಾಹಮೇವ ಸು ಸುಷ್ಠು ಸ್ತುಷ್ಠೇ | ಸ್ತೌಮಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸಖಾಯಃ—ಮಿತ್ರಭೂತರಾದ ಎಲೈ ಪುತ್ರಿಕೃಗಣೇ | ವಜ್ರಿಣೇ—ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ | ಇಂದ್ರಾಯ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಬ್ರಹ್ಮ—ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಆ ಶಿಷಾಮಹಿ—ನಾನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪಠಿಸು

ತ್ತೇವೇ (ಪಠಿಸೋಣ) | ವಃ—ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ | ನೃತಮಾಯೆ—ನೇತೃಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ | ಧೃಷ್ಟವೇ—
ಶತ್ರುಧರ್ಮಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು | ಸು—ಆತಿಶಯವಾಗಿ | ಸ್ತುಷೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

• ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರಭೂತರಾದ ಎಲೈ ಬುಡ್ಧಿಶಕ್ತಿಗಳೇ, ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ
ನಾವು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನೇತೃಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಶತ್ರುಧರ್ಮಕನೂ
ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಆತಿಶಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Let us earnestly, friends, address our prayer to Indra, the wielder
of the thunderbolt; for you I praise the chief leader (in battles), the resolute
(opposer of foes).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶವಸಾ ಹ್ಯಸಿ ಶ್ರುತೋ ವೃತ್ರಹತ್ಯೇನ ವೃತ್ರಹಾ |

ಮುಘೈರ್ಮುಘೋನೋ ಅತಿ ಶೂರ ದಾಶಸಿ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶವಸಾ | ಹಿ | ಅಸಿ | ಶ್ರುತಃ | ವೃತ್ರಹತ್ಯೇನ | ವೃತ್ರಹಾ |

ಮುಘೈಃ | ಮುಘೋನಃ | ಅತಿ | ಶೂರ | ದಾಶಸಿ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಶವಸಾ ಬಲೇನ ಶ್ರುತಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋಽಸಿ | ಭವಸಿ | ಹಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ | ತದೇವಾಹ |
ವೃತ್ರಹತ್ಯೇನ ವೃತ್ರಾಸುರಹನೇನ ವೃತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹೇತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋ ಭವಸಿ | ಶೂರ ಶೌರ್ಯವನ್
ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮುಘೋನೋ ಮುಘವತೋ ಧನವತಃ ಪುರುಷಾನ್ಮುಘೈಸ್ತದೀಯೈರ್ಧನೈರತ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯ
ದಾಶಸಿ | ಸ್ತೋತ್ರಭ್ಯೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಶವಸಾ—ಬಲದಿಂದ | ಶ್ರುತಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ | ಅಸಿ ಹಿ—ಆಗದ್ದೀಯೆ |
ವೃತ್ರಹತ್ಯೇನ—ವೃತ್ರನನ್ನು ಕೊಂದದ್ದರಿಂದ | ವೃತ್ರಹಾ—(ವೃತ್ರನಾಶಕನು) ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ನಾಗದ್ದೀಯೆ | ಶೂರ—ಶೌರ್ಯೇವೇತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮುಘೈಃ—ನಿನ್ನ ಧನಗಳಿಂದ | ಮುಘೋನಃ—

ಧನವಂತರಾದ ಇತರ ಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ | ಅತಿ--ವಿಾರಿದ ಔದಾರ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ | ದಾತನಿ-- ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಬಲದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೀಯೆ ವೃತ್ರನನ್ನು ಕೊಂದದ್ದರಿಂದ ವೃತ್ರನಾಶಕನು ಎಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೀಯೆ ಶೌರ್ಯೋಪೇತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಧನಗಳಿಂದ ಧನವಂತರಾದ ಇತರ ಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ ವಿಾರಿದ ಔದಾರ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You are renowned for strength ; from the slaying of Vritra, you are (famed as) Vritrahan : you surpass, hero, the opulent in the donation of your riches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ನಃ ಸ್ತವಾನ ಆ ಭರ ರಯಿಂ ಚಿತ್ರಶ್ರವಸ್ತಮಂ |
ನಿರೀಕೇ ಚಿದ್ರೋ ಹರಿವ್ರೋ ವಸುದ್ಧಿಃ || ೩ ||

|| ಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸಃ | ನಃ | ಸ್ತವಾನಃ | ಆ | ಭರ | ರಯಿಂ | ಚಿತ್ರಶ್ರವಸ್ತಮಂ |
ನಿರೀಕೇ | ಚಿತ್ | ಯಃ | ಹರಿವ್ರಃ | ವಸುಃ | ದ್ಧಿಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ ತಥಾವಿಧಸ್ತ್ವಂ ಸ್ತವಾನೋಽಸ್ಮಾಭಿಃ ಸ್ತೂಯಾಮಾಸಃ ಸಂಕ್ಷಿತ್ರಶ್ರವಸ್ತಮಮತಿ-
ಶಯೇನ ನಾನಾವಿಧಾನೋಽಪೇತಂ ರಯಿಂ ಪುತ್ರಂ ಧನಂ ವಾ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಮಾ ಭರ | ಸಂಪಾದಯ |
ದೇಹೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಹರಿವಃ | ಹರಿಃ ಅಶ್ವಃ | ತದ್ವನ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಸ್ತ್ವಂ ನಿರೀಕೇ ಚಿನ್ನಿರ್ಗಮನ ಏವ
ವಸುಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ವಾಸಯಿತಾ ಭವಸಿ | ತವಾಯುಧನಿರ್ಗಮನಾದೇವ ಶಕ್ರವಃ ಪಲಾಯಂತೇ ಖಲು |
ಕಿಂಚಿ ತ್ವಂ ದದಿರ್ಥನಾನಾಂ ದಾತಾ ಭವಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಶಬ್ದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸಃ--ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು | ಸ್ತವಾನಃ-- ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು | ಚಿತ್ರಶ್ರ-
ವಸ್ತಮಂ--ನಾನಾವಿಧಗಳಾದ | ರಯಿಂ--ಪುತ್ರಾದಿಧನವನ್ನು | ನಃ--ನಮಗೆ | ಆ ಭರ--ಸಂಪಾದಿಸಿ

ಕೊಡು | ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಕ್ಷುಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಃ—ಯಾವ ನೀನು | ನಿರೀಕೇ ಚಿತ್—ಬಾಣಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೇ | ವಸುಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನೀನು | ದದೀಃ—ಧನ ಪ್ರದನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ನಾನಾವಿಧಗಳಾದ ಪುತ್ರಾದಿಧನವನ್ನು ನನುಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಡು ಹರಿಸಂಕ್ಷುಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನೀನು ಬಾಣಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೇ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನೀನು ಉದಾರವಾಗಿ ಧನಪ್ರದನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Praised by us, betow upon us riches of wonderful variety; you the lord of steeds, who, at the issue (of your weapons) put your enemies to flight, are the donor (of treasures).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಿರೀಕಮುತ ಪ್ರಿಯಮಿಂದ್ರ ದರ್ಷಿ ಜನಾನಾಂ |
ಧೃಷತಾ ಧೃಷ್ಟೋ ಸ್ತವಮಾನ ಆ ಭರ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಿರೀಕಂ | ಉತ | ಪ್ರಿಯಂ | ಇಂದ್ರ | ದರ್ಷಿ | ಜನಾನಾಂ |
ಧೃಷತಾ | ಧೃಷ್ಟೋ ಇತಿ | ಸ್ತವಮಾನಃ | ಆ | ಭರ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಉತಾಪಿ ಚ ಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರೀಣನಾತ್ ಪ್ರಿಯತಮಂ ನಿರೀಕಂ | ನಿರೀಕಂ ಧನಂ ಭವತಿ ನಿರೀಚಿನಾನ್ನಿರ್ಗಮನಾದ್ಯೇತಿ | ತದ್ಧನಂ ಜನಾನಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಚಾಮಸ್ಮಾಕಮಾ ದರ್ಷಿ | ಆವಿದಾರಯ | ವಿವೃತಂ ಕುರು || ದ್ವ್ಯಾ ವಿದಾರಣೇ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ || ವಿವೃತ್ಯ ಚ ಧೃಷ್ಟೋ ಧರ್ಷಣಶೀಲ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ್ತವಮಾನಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಭಿರಸ್ಮಾಭಿಃ ಸ್ತಾಯಮಾನಃ ಸನ್ ಧೃಷತಾ ಧೃಷ್ಟೇನ ಮನಸಾ ಸಹಾ ಭರ | ತದ್ಧನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ದೇಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಪ್ರಿಯಂ—ಪ್ರಿಯಕರವಾದ | ನಿರೀಕಂ—ಧನವನ್ನು | ಜನಾನಾಂ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ | ಆ ದರ್ಷಿ—ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸು | ಧೃಷ್ಟೋ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ತವಮಾನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ | ಧೃಷತಾ—ಧೃಢವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ |
ಆ ಭರ—ಆ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ತಂದೀದಾಗಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಧನವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸು. ಶತ್ರುಧರ್ಮಕ
ನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಧೃಢವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಮಗೆ ಧನವನ್ನು ತಂದೊಡಗಿಸು.

English Translation.

Burst open to your worshippers, Indra, the highly prized wealth :
glorified by us, you who are endowed with resolution, bring (us wealth)
with resolution, bring (us wealth) with a resolute (mind).

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ನ ತೇ ಸವ್ಯಂ ನ ದಕ್ಷಿಣಂ ಹಸ್ತಂ ವರಂತ ಆಮುರಃ |

ನ ಪರಿಬಾಧೋ ಹರಿವೋ ಗವಿಷ್ಟಿಷು || ೫ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ನ | ತೇ | ಸವ್ಯಂ | ನ | ದಕ್ಷಿಣಂ | ಹಸ್ತಂ | ವರಂತೇ | ಆಮುರಃ |

ನ | ಪರಿಬಾಧಃ | ಹರಿವಃ | ಗೋಷ್ಠಿಷು || ೫ ||

। ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ।

ದೇ ಹರಿವೋಽಶ್ವವನ್ನಿಂದ್ರ ಆಮುರಃ ಸಂಗ್ರಾಮ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಕರ್ತಾರಃ ಪ್ರತಿಯೋದ್ಧಾರೋ
ಗವಿಷ್ಟಿಷು ಪಣಿಭಿರಪಹೃತಾನಾಮಂಗಿರಸಾಂ ಗವಾಮನ್ನೇಷಣೇಷು ತೇ ತವ ಸವ್ಯಂ ಹಸ್ತಂ ನ ವರಂತೇ |
ನ ನಿವಾರಯಂತಿ | ತೇಷಾಮಾಯುಧಾದಿಭಿರ್ನ ನಿವಾರಯಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ದಕ್ಷಿಣಂ ಹಸ್ತಂ ಚ ನ
ನಿವಾರಯಂತಿ | ಕಿಂಚಿ ಪರಿಬಾಧಃ ಪರಿತೋ ಬಾಧಮಾನಾ ವೃತ್ರಾದಯೋಽಸುರಾಕ್ಲ ತವ ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣ-
ಹಸ್ತೌ ನ ನಿವಾರಯಂತಿ | ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ತ್ವಯಾ ಸರ್ವೇ ತತ್ರವಶ್ವಿನ್ನಹಸ್ತಾಃ ಸರ್ವತೋ ಗಚ್ಛಂತು |
ತ್ವಂ ತು ಕೈರಬಾಧಿತೋ ವರ್ತಸ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಕ್ಷುಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಆ ಮುರಃ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ
ಯೋಧರು (ಶತ್ರುಗಳು) | ಗವಿಷ್ಟಿಷು—ನೀನೇ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಸವ್ಯಂ-

ಹಸ್ತಂ—ಎಡಭಾಗದ ಹಸ್ತವನ್ನು | ನ ವರಂತೇ—ನಿಷೇಧಿಸಲಾರರು | ದಕ್ಷಿಣಂ—ಬಲಭಾಗದ ಹಸ್ತವನ್ನೂ |
ನ—ತಡೆಯಲಾರರು | ಪರಿಜಾಘಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಶತ್ರುಗಳಾರೂ | ನ—ನಿನ್ನನ್ನು
ತಡೆಗಟ್ಟಲಾರರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಯೋಧರು, ನೀನು
ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಎಡಭಾಗದ ಹಸ್ತವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾರರು. ಬಲಭಾಗದ ಹಸ್ತವನ್ನೂ
ತಡೆಯಲಾರರು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಶತ್ರುಗಳಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲಾರರು.

English Translation.

Lord of steeds, in the recovery of the cattle the opponents resist not
your left hand nor your right, your enemies (resist you) not.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಗೋಭಿರಿವ ವ್ರಜಂ ಗೀರ್ಭಿರ್ಯುಷೋಮ್ಯದ್ರಿವಃ |
ಆ ಸ್ಮಾ ಕಾಮಂ ಜರಿತುರಾ ಮನಃ ಸೃಣ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ಗೋಭಿಃ | ಇವ | ವ್ರಜಂ | ಗೀಃ | ಭಿಃ | ಯುಷೋಮಿ | ಆದ್ರಿವಃ |
ಆ | ಸ್ಮಾ | ಕಾಮಂ | ಜರಿತುಃ | ಆ | ಮನಃ | ಸೃಣ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾಭಿರ್ವಾಗ್ನಿಸ್ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಾ ಯುಷೋಮಿ |
ಪ್ರಾಪ್ನೋಮಿ || ಯುಷು ಗತೌ | ತನಾದಿಃ || ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಗೋಭಿರಿವ | ಯಥಾ ಗೋಪಾಲೋ
ಗೋಭಿರ್ವ್ರಜಂ ಗೋಷಂ ಗಚ್ಛತಿ ತದ್ವತ್ತ್ವಾಂ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋಮಿಾತ್ಯರ್ಥಃ | ತತಸ್ತ್ವಂ ಜರಿತುಃ
ಸ್ತೋತುರ್ಮಮ ಕಾಮಂ ಧನಾದಿವಿಷಯಮಾ ಸೃಣ | ಆಪೂರಯ | ತಥಾ ಮನೋ ಮದೀಯಂ
ಮಾನಸಂ ಧನಾದಿಪ್ರದಾನೇನಾಪೂರಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಗೋಭಿಃ—ಗೋವುಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಗೋಪಾ
ಲನು | ವ್ರಜಂ ಇವ—ಕೊಟ್ಟಿಗಿಯನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ |

ಶ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಆ ಯೋಗೋಮಿ—ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ಜರಿತು—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ | ಕಾಮಂ—ಧನಾದಿವಿಷಯಕವಾದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು | ಆ ಪೈಣ—ಪೂರೈಸು | ಮನಃ ಆ—ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗೋವಾಲನು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ ಧನಾದಿವಿಷಯಕವಾದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು.

English Translation.

I approach you, thunderer, with praises, as (a cowherd goes) with cattle to the pasture; gratify the desire, satisfy the mind of your adorer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾನಿ ವಿಶ್ವಮನಸೋ ಧಿಯಾ ನೋ ವೃತ್ತಹಂತಮ |
ಉಗ್ರ ಪ್ರಣೇತರಧಿ ಷೂ ವಸೋ ಗಹಿ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾನಿ | ವಿಶ್ವಮನಸಃ | ಧಿಯಾ | ನಃ | ವೃತ್ತಹಂತಮ |
ಉಗ್ರ | ಪ್ರಣೇತರಿತಿ ಪ್ರನೇತಃ | ಅಧಿ | ಸು | ವಸೋ ಇತಿ | ಗಹಿ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃತ್ತಹಂತಮಾತಿಶಯೇನ ವೃತ್ತಾಸುರಸ್ಯೋಪದ್ರವಾಣಾಂ ವಾ ಹಂತಃ | ನಾಭ್ಯಸ್ಯೇತಿ ತಮಪೋ ನುಡಾಗಮಃ || ಕೀದೃಶ | ಉಗ್ರೋದ್ಗೂರ್ಣಬಲ ಪ್ರಣೇತಃ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಧನಾದೇರ್ನೇತಃ || ಅಮಂತ್ರಿತ ಇತ್ಯುಗ್ರೇತ್ಯಸ್ಯಾವಿದ್ಯಮಾನವದ್ಭಾವಪ್ರತಿಷೇಧಃ || ತಥಾವಿಧ ವಸೋ ತತ್ರೋಣಾಂ ವಾಸಯಿತರಿದ್ರ ನಃ | ಪೂಜಾಯಾಂ ಬಹುವಚನಂ | ವಿಶ್ವಮನಸ ಏತನ್ನಾನೋ ಮಮ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಾ ಧಿಯಾ ಮನಸಾ ಸು ಸುಷ್ಕಾಧಿ ಗಹಿ | ಅಧಿಗಚ್ಯ | ಸ್ತುತೃತಯಾ ಯಷ್ಟವೃತಯಾ ವಾ ಮನೋವೇಗೇನ ಗಚ್ಛೇತ್ಯರ್ಥಃ || ಗಮೇಲೋಟಿ ಛಾಂದಸಃ ತಪೋ ಉಕ್ | ಹೇರ್ಜದ್ವದ್ಭಾವಾದನುದಾತ್ತೋಪದೇಶೇತ್ಯನುನಾಸಿಕಲೋಪಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹಂತಮು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ವೃತ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲತಕ್ಕವನೂ | ಉಗ್ರ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಪ್ರಣೀತಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತಮನಾದ ನೇತೃವೂ | ವಸೋ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಮನಸಃ—ವಿಶ್ವಮನಸ್ಸೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ | ನಃ—ನನ್ನ | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ | ಧಿಯಾ—ಮನೋವೇಗದಿಂದ | ಸು—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ಅಥಿ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲತಕ್ಕವನೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ನೇತೃವೂ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವಿಶ್ವಮನಸ್ಸೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ನನ್ನ ಸಮಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Fierce destroyer of Vritra, bringer (of wealth to your worshippers), subduer of enemies, preside over all (the offerings) of us, Vishwamanas, with a (favourable) mind.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ ||

ವಯಂ ತೇ ಅಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ವಿದ್ಯಾಮು ಶೂರ ನವ್ಯಸಃ |

ವಸೋಃ ಸ್ವಾರ್ಹಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ರಾಧಸಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ತೇ | ಅಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ವಿದ್ಯಾಮು | ಶೂರ | ನವ್ಯಸಃ |

ವಸೋಃ | ಸ್ವಾರ್ಹಸ್ಯ | ಪುರುಹೂತ | ರಾಧಸಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್ ವೃತ್ರಸ್ಯ ಹಂತಃ ಶೂರ ಬಲವನ್ ಪುರುಹೂತ ಪುರುಭಿರ್ಬಹುಭಿರಾಹ್ವಾತನ್ಯೇಂದ್ರ ನವ್ಯಸೋ ನವೀಯಸಃ || ಈಯಸುನೇ ಈಕಾರಲೋಶಶ್ಚಾಂದಸಃ || ನವತರಂ ಸ್ವಾರ್ಹಸ್ಯ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಂ ರಾಧಸಃ || ರಾಧ ಸಾಧ ಸಂಸಿದ್ಧಾ || ಶರ್ಮಾದೇಃ ಸಂಸಾಧಕಂ ತೇ ತ್ವದೀಯಮಸ್ಯ ವಸೋಃ || ಕ್ರಿಯಾಗ್ರಹಣಂ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತಿ ವಸೋಃ ಸಂಪ್ರದಾನಸಂಜ್ಞಾ | ಚತುರ್ಥ್ಯರ್ಥೇ ಬಹುಲಂ ಛಂದಸೀತಿ ವಸೋಃ ಪಷ್ಕೀ || ತ್ವದೀಯಮಿದಂ ಪರಿದೃಶ್ಯಮಾನಂ ಧನಂ ವಯಂ ವಿದ್ಯಾಮು | ಲಭೇಮಹಿ || ವಿಷ್ಟು ಲಾಭೇ | ಆದಾದಿಕಃ | ಛಾಂದಸೋ ವಿಕೇರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹನ್—ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ | ಶೂರ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ಪುರುಹೂತ—ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನವ್ಯಸಃ—ನೂತನವಾದುದೂ | ಸ್ವಾರ್ಹಸ್ಯ—ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ | ರಾಧಸಃ—ಸುಖಸಾಧಕವಾದುದೂ ಆದ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಅಸ್ಯ ವಸೋಃ—ಈ ಧನವನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ವಿದ್ಯಾಮ—ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೂತನವಾದುದೂ, ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ, ಸುಖಸಾಧಕವಾದುದೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಈ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

May we, hero, slayer of Vritra, invoked of many, become possessed of this your new, desirable, and happiness-producing wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ ಯಥಾ ಹ್ಯಸ್ತಿ ತೇಽಪರೀತಂ ನೃತೋ ಶವಃ |
ಅಮೃಕ್ತಾ ರಾತಿಃ ಪುರುಹೂತ ದಾಶುಷೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ | ಯಥಾ | ಹಿ | ಅಸ್ತಿ | ತೇ | ಅಪರೀತಂ | ನೃತೋ ಇತಿ | ಶವಃ |
ಅಮೃಕ್ತಾ | ರಾತಿಃ | ಪುರುಹೂತ | ದಾಶುಷೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

• ಹೇ ನೃತೋ ಸರ್ವಸ್ಯಾಂತರ್ಯಾಮಿತಯಾ ನರ್ತಯಿತರಿಂದ್ರ ತೇ ತ್ವದೀಯಂ ಶವೋ ಬಲಂ ಯಥಾಪರೀತಮಸ್ತಿ ಶತ್ರುಭಿರಪರಿಗತಮನ್ಯಾಪ್ತಂ ಭವತಿ | ಹಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ | ತಥಾ ಹೇ ಪುರುಹೂತ ಪುರುಭಿರ್ಬಹುಭಿರಾಹೂತೇಂದ್ರ ದಾಶುಷೇ ಹವಿರ್ದತ್ತವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ರಾತಿರ್ಧನಾದಿದಾನಮಮೃಕ್ತಾ ಶತ್ರುಭಿರಹಿಂಸಿತಂ ಭವತಿ | ತ್ವತ್ತೋ ಲಬ್ಧಂ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಧನಂ ಶತ್ರೆವೋ ಸ ಹಿಂಸಂತಿ | ಯಥಾ ತ್ವದೀಯಬಲಸ್ಯ ರಕ್ಷಕ ಏವಂ ತಸ್ಯ ಧನಸ್ಯಾಪಿ ರಕ್ಷಕ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ನೃತೋ—ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರೇರಿಸುವ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಶವಃ—ಬಲವು | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಅಪರೀತಂ—ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಆಪ್ರತಿಹತವಾಗಿ |

ಅಸ್ತಿ ಹಿ—ಇರುವುದೋ (ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) | ಪುರುಹೂತ—ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಾತುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ನೀನು ಕೊಡುವ | ರಾತೀ—ಧನವು | ಅಮೃಕ್ತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗದ್ದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರೇರಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಬಲವು ಯಾವ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಅಪ್ರತಿಹತವಾಗಿರುವುದೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ನೀನು ಕೊಡುವ ಧನವು ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ

English Translation.

As Indra, inspirer (of men), your strength is irresistible, (so) invoked of many, your munificence to the donor (of oblations) cannot be marred.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ವೃಷಸ್ವ ಮಹಾಮಹ ಮಹೇ ಸೃತಮ ರಾಧಸೇ |

ದ್ವಲ್ಹತ್ವಿದ್ವಹ್ಯ ಮಘವನ್ಮಘತ್ತಯೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ವೃಷಸ್ವ | ಮಹಾಮಹ | ಮಹೇ | ಸೃತಮ | ರಾಧಸೇ |

ದ್ವಲ್ಹಃ | ಚಿತ್ | ದ್ವಹ್ಯ | ಮಘವನ್ | ಮಘತ್ತಯೇ || ೧೦ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಮಹಾಮಹಾತಿಶಯೇನ ಸರ್ವೈಃ ಪೂಜನೀಯ ಸೃತಮ ನೇತ್ಯತಮೇಂದ್ರ ಮಹೇ ಮಹತೇ ರಾಧಸೇ ಶತ್ರುಧನಾನಾಂ ಸಂಸಾಧಕಾಯ ಬಲಾಯ ಬಲಾರ್ಥವಾ ವೃಷಸ್ವ | ಸೋದರವಾ- ಸಿಂಚೆ | ಸೋಮಂ ಪಿಬೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಸೋಮಪಾನೇನ ಮತ್ತಃ ಸನ್ ದ್ವಲ್ಹತ್ವಿದ್ವಧಾನಿ ಪರ್ಮಿರಬಾಧಿತಾನ್ಯಪಿ ಶತ್ರುಪುರಾಣಿ ಮಘತ್ತಯೇ ಮಘಾನಾಂ ಧನಾನಾಂ ಲಾಭಾಯ ಜ್ಯಹ್ಯ | ಜಿಘಾಂಸ | ವಿದಾರಯೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಮಹಾಮಹ—ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನೂ | ಸೃತಮ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನೇತೃವೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ವಾದ | ರಾಧಸೇ—ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ಆಪಹರಿಸಲು (ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ

ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು) | ಆ ವ್ಯಪಸ್ವ—ನಿನ್ನ ಉದರವನ್ನು ತೆರೆದು ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು |
 ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದ್ವೃಕ್ಲಶ್ಚಿತ್—ಆತಿದೃಢವಾದ ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು |
 ಮಘವತ್ತಯೇ—ಶತ್ರುಧನದ ಆಪಹಾರಕ್ಕಾಗಿ | ದ್ವಹ್ಯ—ನಾಶಪಡಿಸು.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಆತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನೇತ್ರವೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹತ್ತಾದ ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ಆಪಹರಿಸಲು ಶಕ್ತಿದಾಯಕವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ನಿನ್ನ ಉದರವನ್ನು ತೆರೆ. ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು. ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಆತಿದೃಢವಾದ ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಶತ್ರುಧನದ ಆಪಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು.

English Translation.

Most adorable, chief leader (of men), invigorate (yourself with the Soma) for (the conquest of) great wealth : consume, Magavan, the strong (cities of the Asuras) for the rich spoil.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ನೂ ಅನ್ಯತ್ರ ಚಿದದ್ರಿವಸ್ವನ್ನೋ ಜಗ್ಮುರಾಶಸಃ |
 ಮಘವನ್ಭಗ್ನಿ ತವ ತನ್ ಊತಿಭಿಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನು | ಅನ್ಯತ್ರ | ಚಿತ್ | ಅದ್ರಿವಃ | ತ್ವತ್ | ನಃ | ಜಗ್ಮುಃ | ಅಶಸಃ |
 ಮಘವನ್ | ಶಗ್ನಿ | ತವ | ತತ್ | ನಃ | ಊತಿಭಿಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ಧನವಾನ್ ದಾತಾ ಚೇತ್ಯಪರಿಜ್ಞಾಯ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಾ-
 ನ್ಯಾಶಸ ಆಶಂಸನಾನ್ಯಭಿಲಾಷಾಸ್ವತ್ವೇತೋಽನ್ಯತ್ರ ದೇವಾದೌ ನೂ ಚಿತ್ ಪುರಾ ಜಗ್ಮುಃ | ಅಗಚ್ಛನ್ |
 ತತ್ರ ಫಲಂ ನಾಲಭಂತ | ಇದಾನೀಂ ತ್ವಂ ಧನವಾನ್ ದಾನಶೀಲ ಇತ್ಯಸ್ಮಾಭಿಜ್ಞಾತಂ | ಅತ ಏವ ಹೇ
 ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ತವ ತ್ವದೀಯಂ ತಚ್ಚತುಪುರನಿದಾರಣಲಬ್ಧಂ ಧನಮೂತಿಭಿಶ್ಚದ್ರವ್ಯೈ-
 ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಶಗ್ನಿ | ದೇಹಿ || ತಗ್ನೀತಿ ದಾನಕರ್ಮಾ | ಶಕ್ನೋತೇಲೋಽಪಿ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ
 ಲುಕ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ (ನೀನು ಧನಧಾತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು) | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಆಶಸಃ—ಅಭಿಲಾಷೆಗಳು | ತ್ವತ್—ನಿನಗಿಂತಲೂ | ಅನ್ಯತ್ರ—ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ | ನೂ ಚಿತ್—ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ | ಜಗ್ತುಃ—ಹೋಗಿ ಸೇರಿದವು (ನೀನೇ ಧನಪ್ರದನೆಂದು ಈಗ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಿತು ಅದುದರಿಂದ) | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಶತ್—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ ಧನವನ್ನು | ಊತಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಶಗ್ನಿ—ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಧನಧಾತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದವು. ನೀನೇ ಧನಪ್ರದನೆಂದು ಈಗ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಿತು. ಅದುದರಿಂದ ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ ಧನಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ನಮಗೆ ಕೊಡು

English Translation.

Wielder of the thunderbolt, our solicitations have been formerly addressed to other gods than you : give us, Maghavan, of your (spoil, and guard it) for us with (your) protections.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹ್ಯಂ | ರಿ | ಗ | ನೃತೋ | ತ್ವದನ್ಯಂ | ವಿಂದಾಮಿ | ರಾಧಸೇ |

ರಾಯೇ | ದ್ಯುಮ್ನಾಯ | ಶವಸೇ | ಚ | ಗಿರ್ವಣಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ಅಂಗ | ನೃತೋ | ಇತಿ | ತ್ವತ್ | ಅನ್ಯಂ | ವಿಂದಾಮಿ | ರಾಧಸೇ |

ರಾಯೇ | ದ್ಯುಮ್ನಾಯ | ಶವಸೇ | ಚ | ಗಿರ್ವಣಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನೃತೋ ನರ್ತಯಿತಗಿರ್ವಣೋ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿರ್ವನನೀಯ ಸಂಭಜನೀಯೇಂವೈ ರಾಧಸೇ ಬಲಸಂಸಾಧಕಾಯಾನ್ನಾಯ ರಾಯೇ ಧನಾಯ ದ್ಯುಮ್ನಾಯ ದ್ಯೋತಮಾನಾಯ ಯಶಸೇ ಶವಸೇ ವರ್ಧಕಾಯ ಬಲಾಯ ಚ ತ್ವತ್ನೃತೋನ್ಯಂ ನಹಿ ವಿಂದಾಮಿ | ನ ಲಭೇ | ಅಂಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧೌ ||

! ಪ್ರತಿಜ್ಞಾರ್ಥ !

ನೈತೋ—ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನೂ | ಗಿರ್ವಣೀ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
 ರಾಧಸೇ—ಶಕ್ತಿ ಸಾಧಕವಾದ ಅನ್ನಕ್ಕೂ | ರಾಯೇ—ಧನಕ್ಕೂ | ದ್ಯುಮ್ನಾಯ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
 ಯಶಸ್ಸಿಗೂ | ಶವಸೇ ಚ—ಶಕ್ತಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ | ತ್ವತ್—ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು | ಅನ್ಯಂ—ಬೇರೆ ದೇವತೆಯನ್ನು |
 ನಹಿ ವಿಂದಾಮಿ—ನಾನು ಸಮಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಅಂಗ—ಇದು ಖಂಡಿತವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶಕ್ತಿ ಸಾಧಕವಾದ ಅನ್ನಕ್ಕೂ, ಧನಕ್ಕೂ
 ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಯಶಸ್ಸಿಗೂ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಸಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇವತೆಯನ್ನೂ ನಾನು
 ಸಮಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಖಂಡಿತವು.

English Translation.

Verily, impeller (of men), you are to be worshipped by praise;
 I apply to no other than you for sustenance, riches, reputation, and
 strength.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಏಂ॒ದು॒ಮಿಂ॒ದ್ರಾ॒ಯ ಸಿಂಚಿತ॑ ಪಿ॒ಬಾತಿ॑ ಸೋ॒ಮ್ಯಂ ಮಧು॑ |

ಪ್ರ ರಾಧ॑ಸಾ ಚೋದಯಾತೇ ಮಹಿ॒ತ್ವನಾ॑ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ಇಂ॒ದುಂ | ಇಂ॒ದ್ರಾ॒ಯ | ಸಿಂಚಿತ॑ | ಪಿ॒ಬಾತಿ॑ | ಸೋ॒ಮ್ಯಂ | ಮಧು॑ |

ಪ್ರ | ರಾಧ॑ಸಾ | ಚೋದಯಾತೇ | ಮಹಿ॒ತ್ವನಾ॑ || ೧೩ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ಇಂದುಂ ಸ್ಯಂದನಶೀಲಂ ಸೋಮಮಿಂದ್ರಾರ್ಥಮಾ ಸಿಂಚಿತ | ಆಶ್ರಯಣ-
 ದ್ರವ್ಯೇಣ ಸೇಚನಂ ಕುರುತ | ಅಭಿಷುತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತತಃ ಸೋಮ್ಯಂ ಸೋಮಮಯಂ ಮಧು
 ಮಧುಕರಂ ಸೋಮರಸಂ ಪಿಬಾತಿ | ಪಿಬತು | ಪೀತ್ವಾ ಚ ಸ ಇಂದ್ರೋ ಮಹಿತ್ವನಾ ಸ್ವಮಹತ್ತ್ವೇನೈವ
 ರಾಧಸಾನ್ನೇನ ಸಹ ಧನಾದಿಕಂ ಸ್ತೋತೃಭ್ಯಃ ಪ್ರ ಚೋದಯಾತೇ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಚೋದಯತಿ |
 ಯದ್ವಾ | ಯಜಮಾನೋ ಮಹಿತ್ವನಾ | ಇಂದ್ರಾಯ ಪ್ರದೀಯಮಾನತ್ವಾದಸ್ಯ ಮಹತ್ತ್ವಂ | ಮಹ-
 ತ್ವಯುಕ್ತೇನ ರಾಧಸಾನ್ನೇನ ಸಹ ಸ್ತೋತೃನ್ ಪ್ರಚೋದಯತಿ | ಇಂದ್ರಾಯ ಹವಿದರ್ಶತೇತಿ
 ಸ್ತೋತೃಸ್ತ್ರೈರಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

(ಎಲೈ ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳೇ) ಇಂದ್ರಾಯ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಇಂದುಂ—ಪ್ರವಹಿಸುವ ಸೋಮವನ್ನು | ಆ ಸಿಂಚಿತೆ—ಆಶ್ರಯಣ ದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸೇಕಿಸಿರಿ | ಸೋಮ್ಯಂ—ಸೋಮಮಯವಾದುದೂ | ಮಧು—ಮಧುಕರವಾದುದೂ ಆದ ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಪಿಬಾತಿ—ಇಂದ್ರನು ಪಾನಮಾಡಲಿ | ಮಹಿತ್ವನಾ—ಸ್ವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ | ರಾಧಸಾ—ಅನ್ನದಿಂದ | ಪ್ರ ಚೋದಯಾತೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

—ಯೈ ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳೇ, ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಸೋಮವನ್ನು ಆಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸೇಕಿಸಿರಿ. ಸೋಮಮಯವಾದುದೂ, ಮಧುಕರವಾದುದೂ ಆದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಪಾನಮಾಡಲಿ. ಸ್ವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನದಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Effuse the Soma juice for Indra, let him quaff the Soma beverage ; he by his might rewards (the donor) with wealth.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಜಮಾನೋ ಮಹಿತ್ವನಾ ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಜಮಾನನು ತನ್ನ ಮಹತ್ವದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನದಿಂದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರನ್ನು ಇಂದ್ರನ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಉಪೋ ಹರೀಣಾಂ ಪತಿಂ ದಕ್ಷಂ ಪೃಂಚಂತಮುಬ್ರವಂ |

ನೂನಂ ಶ್ರುಧಿ ಸ್ತುವತೋ ಅಶ್ವೈಸ್ಯ || ೧೪ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಉಪೋ ಇತಿ | ಹರೀಣಾಂ | ಪತಿಂ | ದಕ್ಷಂ | ಪೃಂಚಂತಂ | ಅಬ್ರವಂ |

ನೂನಂ | ಶ್ರುಧಿ | ಸ್ತುವತಃ | ಅಶ್ವೈಸ್ಯ || ೧೪ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹರೀಣಾಂ ಹರಿತವರ್ಣಾನಾಮಶ್ವಾನಾಂ ಪತಿಂ ಪಾಲಯಿತಾರಂ ದಕ್ಷಂ ವರ್ಧಕಂ ಸ್ವಬಲಂ ಪೃಂಚಂತಂ || ಪೃಚೀ ಸಂಪರ್ಕೇ || ಮರುತ್ಸು ಯೋಜಯಂತಂ | ಯದ್ವಾ | ತತ್ರೈಷು ಸ್ವಬಲಮಾ-

ಯುಧಾದಿಭಿಃ ಸಂಸರ್ಚಯಂತಂ | ಏತಾದ್ಭ್ರಮಿಂದ್ರಂ ತ್ವಾಮುಪೋ ಅಬ್ರವಂ | ವಿಶ್ವಮನಾ ಅಹಂ
ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕರವಾಣಿ | ಅಶ್ವಸ್ಯ | ವ್ಯಶ್ವೋ ನಾಮರ್ಷಿರಶ್ವಕಬ್ಧೀನೋಚ್ಯೋಕೇ | ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಸ್ತವತಃ
ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವತೋ ಮಮ ಸಂಬಂಧಿನೀಂ ತ್ವದ್ವಿಷಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ನೂನಂ ಸಂಸ್ತುತಿ ಶ್ರುಧಿ | ಶ್ರುಣು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹರಿಣಾಂ—ಹರಿತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ | ಪತಿಂ—ಪಾಲಕನೂ | ದಕ್ಷಂ—ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕನೂ |
ಪ್ರಬಂಜಂತಂ—ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಉಪೋ ಅಬ್ರವಂ—
ನಾನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ಸ್ತವತಃ—ಸ್ತುತಿರರ್ಥನೂ | ಅಶ್ವಸ್ಯ—ವ್ಯಶ್ವನ
ಪುತ್ರನೂ ವಿಶ್ವಮನಸ್ಸೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ನೂನಂ—ಈಗ | ಶ್ರುಧಿ—ಕೇಳು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹರಿತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನೂ, ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕನೂ, ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸು
ವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತುತಿರರ್ಥನೂ ವ್ಯಶ್ವನ ಪುತ್ರನೂ
ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಳು.

English Translation

Let me address the lord of steeds, who associates his strength (with
the Maruts): now hear the words of the son of Vyashwa praising you.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ನಹ್ಯಂ | ಅಂಗ | ಪುರಾ | ಚನ | ಜಜ್ಞೇ | ವೀರತರಸ್ತ್ವತ್ |

ನಕೀ | ರಾಯಾ | ನೈವಥಾ | ನ ಭಂದನಾ || ೧೫ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ನಹಿ | ಅಂಗ | ಪುರಾ | ಚನ | ಜಜ್ಞೇ | ವೀರತರಃ | ತ್ವತ್ |

ನಕೀ | ರಾಯಾ | ನ | ಏವಥಾ | ನ | ಭಂದನಾ || ೧೫ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವತ್ತ್ವತ್ತಃ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಂ ವೀರತರಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾನ್ ಕಶ್ಚಿನ್ನಹಿ ಜಜ್ಞೇ |
ಜಾತಃ ಖಲು | ಅಂಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ | ತ್ವಮೇವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಞ್ಚಾತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ತ್ವತ್ತೋಽಪಿ
ರಾಯಾ ಧನೇನ ಸಮರ್ಥೋ ನಕಿರ್ನ ಕಶ್ಚಿದಸ್ತಿ | ತಥೈವಥಾ ತಕ್ರಪುರಾಣಿ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ವಾ ಪ್ರತಿ

ಗಮನೇನ ತ್ವತ್ತೋಽಧಿಕೋ ನ ಜಾತಃ | ಯದ್ವಾ | ಏವಥಾ || ಅವ ರಕ್ಷಣಾದಿಸು | ಆಕಾರಸ್ಮ್ಯಕಾ-
ರಶ್ಚಾಂದಸಃ | ಔಣಾದಿಕೋಽಥಪ್ರತ್ಯಯಃ || ಶರಣಾಗತಾನಾಂ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಚಾವನೇನ ತ್ವತ್ತೋಽ-
ಧಿಕೋ ನಾಸ್ತಿ | ಕಿಂಚ ಭಂಧನಾ | ಭಂದತಿಃ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಾ | ಸ್ತುತ್ಯಾ ಚ ತ್ವದಧಿಕೋ ನ ಜಾತಃ |
ಧನವಾನ್ರಕ್ಷಕಃ ಸ್ತುತ್ಯಶ್ಚ ತ್ವತ್ತೋಽನೋ ನ ಜಜ್ಞ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವತ್—ನಿನಗಿಂತಲೂ | ಪುರಾ ಚನ—ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ | ವೀರತೇರಃ—ಅಧಿಕವಾದ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನು | ನ ಹಿ ಜಜ್ಞೇ—ಹುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲ | ಅಂಗ—ಇದು ಖಂಡಿತ | ರಾಯಾ—ಧನದಿಂದ
ನಿನಗೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನೂ | ನಕಿಃ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ | ಏವಥಾ—ಶತ್ರುಗಳೆದುರಿಗೆ ನುಗ್ಗುವವನೂ |
ನ—ನಿನ್ನ ಸಮಾನನಾಗಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ | ಭಂದನಾ—ಸ್ತುತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ | ನ—ನಿನ್ನ ಸಮಾನನಾಗಿ
ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನು ಹುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು
ಖಂಡಿತ. ಧನದಿಂದ ನಿನಗೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಶತ್ರುಗಳೆದುರಿಗೆ ನುಗ್ಗುವವನೂ
ನಿನ್ನಂತಹ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ತುತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

English Translation.

No one, Indra, has ever been born more mighty than you ; no one
(surpassing you) in riches ; no one (more powerful) in protection ; no one
(more entitled) to praise.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಏವಥಾ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗತರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನು ಎಂಬರ್ಥವೂ ಸಾಧ್ಯ. ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಕವಾದ ಅವ
ಥಾತುವಿಗೆ ಭಾಂದಸವಾದ ಏ ಕಾರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಅವಥಾ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಏವಥಾ ಎಂದಾಗಿದೆಯೆಂದು
ಭಾಷ್ಯವು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏದು ಮಧ್ಯೋ ಮದಿಂತರಂ ಸಿಂಚ ವಾಧ್ವಯೋ ಅಂಧಸಃ |

ಏವಾ ಹಿ ವೀರಃ ಸ್ತವತೇ ಸದಾವೃಧಃ || ೧೬ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅ | ಇತ್ | ಊಂ ಇತಿ | ಮಧ್ವಃ | ಮದಿನ್ತರಂ | ಸಿಂಚಿ | ವಾ | ಅಧ್ವಯೋ ಇತಿ |
ಅಂಧಸಃ |

ಏವ | ಹಿ | ವಿರಃ | ಸ್ತವತೇ | ಸದಾನ್ವಧಃ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏದು ಮಧ್ವ ಇತಿ ತೃಚಃ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಯಂಸಿತಪ್ತೇ ವೈಕಲ್ಪಿಕೋನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಏದು ಮಧ್ವೋ ಮದಿಂತರಮೇತೋ ನಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮ ಸಪಾಯಃ | ಅ. ೨-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಅಧ್ವಯೋ ಅಧ್ವರಸ್ಯ ನೇತರ್ಯತ್ವಿಕ್ ಸದಾವ್ಯಧಃ ಸರ್ವದಾ ವೃದ್ಧಿಮತೋ ಮಧ್ವೋ ಮದಕರಸ್ಯಾಂಧಸಃ ಸೋಮಲಕ್ಷಣಸ್ಯಾನ್ನಸ್ಯ ಮದಿಂತರಮತ್ಯರ್ಥಂ ಮಾದಯಿತ್ಯತಮಂ ಸೋಮರಸ-
ಮೇವಾ ಸಿಂಚೇಂದ್ರಾರ್ಥಂ | ಆಯನೇನೇಂದ್ರಃ ಸ್ತವತೇ ಹಿ | ಸ್ತೋತ್ರಶಸ್ತಾದಿಭಿಃ ಸ್ತಾಯತೇ ಖಲು |
ಸ್ತುತಾಯೇಂದ್ರಾಯ ಸೋನೋ ದಾತವ್ಯಃ | ತಸ್ಮಾದಾ ಸಿಂಚೇತಿ ಸಮನ್ವಯಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಧ್ವಯೋ—ಎಲೈ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ | ವಿರಃ—ಸಮರ್ಥನೂ | ಸದಾವ್ಯಧಃ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ
ಸರ್ವದಾ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ ಆದ | (ಆಯಂ) ಏವ ಹಿ—ಈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ತವತೇ—ಸ್ತುತಿಸ
ಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ (ಆದುದರಿಂದ) | ಮಧ್ವಃ—ಮದಕಾರಕವಾದ | ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮರೂಪದ | ಮದಿಂತರಂ—
ಹರ್ಷಜನಕವಾದ ರಸವನ್ನು | ಅ ಸಿಂಚಿ—ಇಂದ್ರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಿಂಡು.

। ಛಾಂದೋಃ ||

ಎಲೈ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ, ಸಮರ್ಥನೂ, ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಸರ್ವದಾ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ ಆದ
ಈ ಇಂದ್ರನೇ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮದಕಾರಕವಾದ ಸೋಮದ ಹರ್ಷಜನಕವಾದ
ರಸವನ್ನು ಇಂದ್ರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಿಂಡು

English Translation.

Pour out, priest, the most exhilarating (draught) of the sweet
(sacrificial) beverage, for he, the ever-mighty hero, alone is praised.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಏದು ಮಧ್ವಃ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಯಂಸಿ ಎಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ
ಶಕ್ತಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೈಕಲ್ಪಿಕಾನುರೂಪತ್ಯಚನನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ಚಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಏದು ಮಧ್ವೋ
ಮದಿಂತರಮೇತೋನಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮ ಸಪಾಯಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೮) ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ ಸ್ಥಾತರ್ಹರೀಣಾಂ ನಕಿಷ್ಟೇ ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ |

ಉದಾನಂಶ ಶವಸಾ ನ ಭಂದನಾ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ | ಸ್ಥಾತಃ | ಹರೀಣಾಂ | ನಕಿಃ | ತೇ | ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ |

ಉತ್ | ಅನಂಶ | ಶವಸಾ | ನ | ಭಂದನಾ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಹರೀಣಾಂ ಸ್ಥಾತರಶ್ಚಾನಾಮಧಿಷ್ಠಾತರಿಂದ್ರ ತೇ ತ್ವದೀಯಾಂ ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ ಪೂರ್ವ್ಯ-
ಯುಷಿಭಿಃ ಕೃತಾಂ ಸ್ತುತಿಂ | ಉಪಲಕ್ಷಣಂ | ಇದಾನೀಂತನೈಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾಮಹಿ ಸ್ತುತಿಂ ನಕಿನ್
ಕಶ್ಚಿಚ್ಛವಸಾ ಬಲೇನೋದಾನಂಶ | ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ || ಅಶೂ ವ್ಯಾಪ್ತಾ | ಲಿಟ್ಟ್ಯಶ್ಚೋತೇಶ್ಚೇತಿ ನುಟ್ |
ಛಾಂದಸೋ ಮುಮ್ || ಕಶ್ಚಿನ್ನಾತಿಕ್ರಾಮತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ಭಂದನಾ ಸರ್ವೈಃ ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯಶ್ಚಾತ್
ಪೂಜನೀಯೇನ ಧನೇನ ಸ್ತುತ್ಯಾ ವಾ ತ್ವದೀಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ನ ಕಶ್ಚಿದತಿಕ್ರಾಮತಿ | ತ್ವತ್ಪೋ ಬಲವಾನ್
ಧನೀ ಸ್ತುತ್ಯೋ ವಾನ್ಯೋ ನಾಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಹರೀಣಾಂ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ | ಸ್ಥಾತಃ—ಒಡೆಯನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ
ತೇ—ನಿನ್ನ | ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ—ಹಿಂದಿನ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಕೃತವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ (ಹಾಗೆಯೇ ಅಧುನಿಕವಾದ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ) | ಶವಸಾ—ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ನಕಿಃ ಉದಾನಂಶ—ಯಾರೂ ಮಾರಿಸಲಾರರು | ಭಂದನಾ—
ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನದಿಂದಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ತುತಿಯಿಂದಾಗಲಿ | ನ—ಯಾರೂ ಮಾರಿಸಲಾರರು.

! ಭಾವಾರ್ಥ |

ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಕೃತವಾದ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಅಧುನಿಕವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಧನದಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ತುತಿ
ಯಿಂದಾಗಲಿ ಯಾರೂ ಮಾರಿಸಲಾರರು.

English Translation.

Indra, ruler of horses, no one surpasses your ancient praise, either
for force or for fame.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತಂ ವೋ ನಾಜಾನಾಂ ಪತಿನುಹೂಮುಹಿ ಶ್ರವಸ್ಯವಃ ।

ಅಪ್ರಾಯುಭಿಯೞ್ಜೇಭಿರ್ವಾವೃಧೇನ್ಯಂ ॥ ೧೮ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ತಂ | ವಃ | ನಾಜಾನಾಂ | ಪತಿನು | ಅಹೂಮುಹಿ | ಶ್ರವಸ್ಯವಃ |

ಅಪ್ರಾಯುಭಿಃ | ಯೞ್ಜೇಭಿಃ | ವಾವೃಧೇನ್ಯಂ ॥ ೧೮ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಅಪ್ರಾಯುಭಿಃ ಕಮಸ್ವಪ್ರಮಾದ್ಯನ್ನನುಷ್ಯಯುಕ್ತೈಃ | ಅಥವಾ | ಅಪ್ರಮತ್ತಾ ಏಕತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವೈವ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ | ಕರ್ಮ ಸ್ವಾಶ್ರಯ ನಾನ್ಯಂ ದೇಶಂ ಗಚ್ಛಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವಂವಿಧಮನುಷ್ಯಯುಕ್ತೈರ್ಯೞ್ಜೇಭಿಯೞ್ಜೈಃ | ಏತಾದೃಶಮನುಷ್ಯೈರ್ಯೞ್ಜೈರ್ವಾವೃಧೇನ್ಯಂ ವರ್ಧನೀಯಂ ನಾಜಾನಾಮನ್ನಾನಾಂ ಪತಿನು ಸ್ವಾಮಿನಂ ವೋ ಯೞ್ಜಯೞ್ಜವ್ಯಸಂಬಂಧೇನ ಯುಷ್ಮದೀಯಂ ತಂ ತಾದೃಶಮಿಂದ್ರಂ ಶ್ರವಸ್ಯವೋ ವಯಮನ್ನಕಾಮಾಃ ಸಂತೋಕ್ತಹೂಮುಹಿ | ಅಹ್ಯಯಾಮಃ ॥ ಹ್ಯಯತೇರ್ಲೂಙಃ ಬಹುಲಂ ಭಂದಸೀತಿ ಸಂಪ್ರಸಾರಣಂ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ॥

ಅಪ್ರಾಯುಭಿಃ—ಪ್ರಮಾದರಹಿತವಾದ ಅನನ್ಯಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಯುಕ್ತರಾದ ಯಜಮಾನರುಳ್ಳ | ಯೞ್ಜೇಭಿಃ—ಯೞ್ಜುಗಳಿಂದ | ವಾವೃಧೇನ್ಯಂ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ | ನಾಜಾನಾಂ—ಅನ್ನಗಳಿಗೆ | ಪತಿನು—ಒಡೆಯನೂ | ವಃ—ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವನೂ ಆದ | ತಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅವಸ್ಯವಃ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ | ಅಹೂಮುಹಿ—ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥಃ ॥

ಪ್ರಮಾದರಹಿತವಾದ ಅನನ್ಯಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಯುಕ್ತರಾದ ಯಜಮಾನರುಳ್ಳ ಯೞ್ಜುಗಳಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ ಅನ್ನಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನೂ, ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವನೂ ಆದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Desirous of food, we invoke your lord of viands, who is to be magnified by sacrifices (offered) by attentive (worshippers).

! ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು !

ಅಪ್ರಾಯುಭಿಃ--ಕರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಗಮನವಿಲ್ಲದೇ, ಒಂದೇ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಕರ್ಮಮಾಡುವ ಯಜಮಾನರುಳ್ಳ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಏತೋ ನ್ವಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮು ಸಖಾಯಃ ಸ್ತೋಮ್ಯಂ ನರಂ |

ಕೃಷ್ಣೀರ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಅಭ್ಯಸ್ತೀಕ ಇತ್ | ೧೯ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಏತೋ ಇತಿ | ನು | ಇಂದ್ರಂ | ಸ್ತವಾಮು | ಸಖಾಯಃ | ಸ್ತೋಮ್ಯಂ | ನರಂ |

ಕೃಷ್ಣೀಃ | ಯಃ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಭಿ | ಅಸ್ತಿ | ಏಕಃ | ಇತ್ | ೧೯ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಏವ ಶಸ್ತ್ರ ಏತೋ ನ್ವಿಂದ್ರಮಿತ್ಯೇತೌ ತೃಚೌ ವೈಕಲ್ಪಿಕೌ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪೌ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಏತೋ ನ್ವಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮು ಸಖಾಯಃ ಸ್ತುಹೀಂದ್ರಂ ವ್ಯಶ್ವವತ್ | ಅ. ೨-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಸಖಾಯಃ ಸಮಾನಖ್ಯಾನಾ ಮಿತ್ರಭೂತಾ ವಾ ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ನು ಕ್ಷಿಪ್ರನೇತೋ | ಅಗಚ್ಛೇತ್ಯವ | ಕಿಮರ್ಥಂ ತದಾಹ | ಸ್ತೋಮ್ಯಂ ಸ್ತೋಮಾರ್ಥಂ ನರಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರಂ ತಮಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮು | ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕರನಾಮು | ಯ ಇಂದ್ರ ಏಕ ಇದೇಕೋಽಸಹಾಯ ಏವ ಸನ್ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಕೃಷ್ಣೀಃ ತತ್ಪ್ರಸೇನಾ ಅಭ್ಯಸ್ತಿ ಅಭಿಭವತಿ | ತಂ ಸ್ತವಾನೇತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಖಾಯಃ—ಮಿತ್ರಭೂತರಾದ ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಯುಗಳೇ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಏಕ ಇತ್—ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಕೃಷ್ಣೀಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು | ಅಭ್ಯಸ್ತಿ—ಉರುಳಿಸಿ ಸೋಲಿಸುವನೋ ಅಂತಹ | ಸ್ತೋಮ್ಯಂ—ಪೂಜಾರ್ಹನೂ | ನರಂ—ನೇತೃವೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸ್ತವಾಮು—ಸ್ತುತಿಸೋಣ | ನು—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಏತೋ—ದಯಮಾಡಿರಿ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಮಿತ್ರಭೂತರಾದ ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಯುಗಳೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸಿ ಸೋಲಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ಪೂಜಾರ್ಹನೂ ನೇತೃವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸೋಣ. ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Come, friends, let us glorify Indra, the leader, who is entitled to praise, who, single, overcomes all hostile hosts.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಏತೋ ನಿಂದ್ರಂ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಈ ಎರಡು ತೃಚಗಳನ್ನು (ಆರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು) ವೈಕಲ್ಪಿಕಸ್ತೋತ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಅನುರೂಪತೃಚಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯನಕೃತ ಸೂತ್ರದ—ಏತೋ ನಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮ ಸಖಾಯಃ ಸ್ತುಹೀಂದ್ರಂ ವ್ಯಕ್ತವತ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೩-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗೋರುಧಾಯ ಗವಿಷೇ ದ್ಯುಕ್ಷಾಯ ದಸ್ಯಂ ವಚಃ |

ಘೃತಾತ್ಸಾದೀಯೋ ಮಧುನಶ್ಚ ವೋಚತ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗೋರುಧಾಯ | ಗೋಽಇಷೇ | ದ್ಯುಕ್ಷಾಯ | ದಸ್ಯಂ | ವಚಃ |

ಘೃತಾತ್ | ಸ್ವಾದೀಯಃ | ಮಧುನಃ | ಚ | ವೋಚತ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಂಘಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ಅಗೋರುಧಾಯ | ಗಾಃ ಸ್ತುತೀ ರುಣದ್ವೀತಿ ಗೋರುಧಃ | ನ ಗೋರುಧೋಽ-ಗೋರುಧಃ | ತಾ ನ ವಿನಾಶಯತ್ಕಾದರೇಣ ಶ್ವಣೋತಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಾಯ ಅತ ಏವ ಗವಿಷೇ ಸ್ತೋತ್ರಾಣೇಚೈತೇ ದ್ಯುಕ್ಷಾಯ ದೀಪ್ಯಮಾನಾಯೇಂದ್ರಾಯ ದಸ್ಯಂ ದರ್ಶನೀಯಂ ಘೃತಾತ್ಸಾದು-ತರಾದಾಜ್ಯಾನ್ಮಧುನಶ್ಚ ಸ್ವಾದೀಯೋಽತಿಶಯೇನ ಸ್ವಾದುಧೂತಂ ವಚಃ ಸ್ತೋತ್ರರೂಪಂ ವಾಕ್ಯಂ-ವೋಚತ | ಬ್ರೂತ || ಋತ್ವಿಗ್ವಿಃ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಯಜಮಾನೋಽಪಿ ಕೃತವಾನ್ಪವತಿತಿ ಯದಿದಮಿಂದ್ರ-ವಿಷಯಂ ವಚೋ ಘೃತಾನ್ಮಧುನಶ್ಚ ಸ್ವಾದುತರಂ ಭವತ್ವಿತ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೇ | ತದಾಹ ಭಗವಾನಾಶ್ವಲಾಯನಃ | ವಚ ಏವ ಮ ಇದಂ ಘೃತಾನ್ಮಧುನಶ್ಚ ಸ್ವಾದೀಯೋಽಸ್ತಿ ಪ್ರೀತಿಃ ಸ್ವಾದೀಯೋಽಸ್ತೀತ್ಯೇವ ತದಾಹ | ಅ. ಗೃ. ೧-೧ ಽ | ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೇ) ಅಗೋರುಧಾಯ—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸದವನೂ | ಗವಿಷೇ—ಸ್ತುತಿ ಯನ್ನೇ ಆಸೇಕ್ಷಿಸುವವನೂ | ದ್ಯುಕ್ಷಾಯ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ | ದಸ್ಯಂ—

ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ | ಘೃತಾತ್—ಘೃತಕ್ಕಿಂತಲೂ | ಮಧುನಶ್ಚ—ಮಧುವಿಗಿಂತಲೂ | ಸ್ವಾದೀಯಃ—
ಆಧಿಕವಾದ ರುಚಿಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿಜನಕವಾಗುವ | ವಾಚಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನು | ವೋಚಿತ—ಪರಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳೇ, ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸದೇ ಅವುಗಳನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ
ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ, ಘೃತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮತ್ತು ಮಧುವಿಗಿಂತಲೂ ಆಧಿಕವಾದ ರುಚಿಯಿಂದ
ಕೂಡಿ ತೃಪ್ತಿಜನಕವಾಗುವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪರಿಸಿರಿ.

English Translation.

Recite agreeable words, sweeter than clarified butter, or than Soma,
to the illustrious (Indra), who is gratified by eulogy, who rejects not praise.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಯಸ್ಯಾಮಿತಾನಿ ವೀರ್ಯಾನಿ ನ ರಾಧಃ ಪರ್ಯೇತನೇ |

ಜ್ಯೋತಿರ್ನ ವಿಶ್ವಮಭ್ಯಸ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾ || ೨೧ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಯಸ್ಯ | ಅಮಿತಾನಿ | ವೀರ್ಯಾ | ನ | ರಾಧಃ | ಪರ್ಯೇತನೇ |

ಜ್ಯೋತಿಃ | ನ | ವಿಶ್ವಂ | ಅಭಿ | ಅಸ್ತಿ | ದಕ್ಷಿಣಾ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ವೀರ್ಯಾ ವೀರ್ಯಾಣಿ ವೃತ್ರಹನನಾದಿಲಕ್ಷಣಾನಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾನ್ಯಮಿತಾನಿ
ಅಸ್ಯೇಯಂತಿ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯಾನಿ ನಾನ್ಯಾನೀತಿ ಪರಿಮಿತಾನಿ ನ ಭವಂತಿ | ಯದ್ವಾ || ಮಿಜ್ಜಿ ಹಿಂಸಾಯಾಂ |
ಛಾಂದಸೋ ಹ್ರಸ್ವಃ || ತತ್ರಭಿರಹಿಂಸಿತಾನಿ ಭವಂತಿ | ತಥಾ ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾಧೋ ಧನಂ ಪರ್ಯೇ-
ತನೇ ತತ್ರಭಿಃ ಪರಿಗಂತುಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ತಕ್ಕಂ ನ ಭವತಿ | ಅತ ಏವ ಯಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾ ಧನಂ ದಾನಂ
ವಿಶ್ವಮಭ್ಯಸ್ತಿ ಸರ್ವಂ ಸ್ತೋತ್ರಜನನಮಭಿಭವತಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಜ್ಯೋತಿರ್ನ | ಜ್ಯೋತಿಷಾಮಯ-
ನತ್ವಾ ಜ್ಯೋತಿರಂತರಿಕ್ಷಂ | ಯಥಾಂತರಿಕ್ಷಂ ಸರ್ವಲೋಕಂ ಸಿಧಾಯತಿ ಸೃತಿ ತದ್ವತ್ಸ್ತೋತ್ರಜನಂ
ಧನದಾನೇನ ಸಿಧತ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನ | ವೀರ್ಯಾ—ವೃತ್ರಹನನಾದಿ ಪರಾಕ್ರಮಕಾರ್ಯಗಳು | ಅಮಿತಾನಿ—
ಅಪರಿಮಿತವಾಗವೆಯೋ (ಅಪ್ರತಿಹತವಾಗವೆಯೋ) | ರಾಧಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ಧನವು | ಪರ್ಯೇತನೇ—

ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪಹರಿಸಲು | ನೆ—ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ | ದಕ್ಷಿಣಾ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ಧನದಾನವು | ಜ್ಯೋತಿರ್ನ—
ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆ | ವಿಶ್ವಂ—ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ | ಅಭ್ಯಸ್ತಿ—ವಿಾರಿಸಿರುವುದೋ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ವೃತ್ತಹನನಾದಿಕಾರ್ಯಗಳು ಅಪರಿಮಿತವೂ, ಅಪ್ರತಿಹತವೂ ಆಗಿರುವುದೋ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ಧನವು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ಧನದಾನವು ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ವಿಾರಿಸಿರುವುದೋ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸು.

English Translation.

Whose energies are unbounded; whose wealth cannot be carried away; whose bounty extends like the firmament over all.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ತುಹೀಂದ್ರಂ ವ್ಯಶ್ವವದನೂರ್ಮಿಂ ವಾಜಿನಂ ಯಮಂ |

ಅರ್ಯೋ ಗಯಂ ಮಂಹಮಾನಂ ವಿ ದಾಶುಷೇ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ತುಹಿ | ಇಂದ್ರಂ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ | ಅನೂರ್ಮಿಂ | ವಾಜಿನಂ | ಯಮಂ |

ಅರ್ಯಃ | ಗಯಂ | ಮಂಹಮಾನಂ | ವಿ | ದಾಶುಷೇ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವಮನಃ ಅನೂರ್ಮಿಂ | ಊರ್ಮಿಂಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಕೈಶ್ವಿದಪೈಹಿಂಸ್ಯಂ | ಅಥವಾ ಶತ್ರುಭಿರಗಂತವ್ಯಂ | ಅತ ಏವ ವಾಜಿನಂ ಬಲವಂತಂ ಯಮಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸುನಿಯತಮೇತಾದ್ಯತಮಿಂದ್ರಂ ಸ್ತುಹಿ | ಸ್ತೋತ್ರೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ | ಯಥಾ ವ್ಯಶ್ವೋ ವಿಶ್ವಮನಃಃ ಪಿತೇಂದ್ರಮು-ಸತ್ತೈಶ್ವತ್ಸ್ತುಹೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ್ತುತಶ್ಚೇತ್ ಅರ್ಯಃ ಸ್ವಾವಿಗಾಂದ್ರೋ ದಾಶುಷೇ ಹವಿರ್ದತ್ತವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಮಂಹಮಾನಂ ಪೂಜ್ಯಮಾನಂ ಗಯಂ ಧನಂ | ಯದ್ವಾ | ದೇವಾನಾಂ ಪೂಜಾಯೈ ಗಯಂ ಗೃಹಂ | ಗೃಹಮಸ್ತಿ ಚೇತ್ ದೇವಾ ಹವಿರ್ಭಿಃ ಪೂಜ್ಯಂತೇ | ತಾದ್ಯತಂ ಗೃಹಂ ವಿತರತಿ | ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಧನಗೃಹಲಾಭಾಯ ಸ್ತುಹೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

(ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯೇ) ಅನೂರ್ಮಿಂ—ಯಾರಿಂದಲೂ ಅಹಿಂಸಿತನೂ | ವಾಜಿನಂ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ಯಮಂ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ನಿಯಮನಕ್ಕೆ ಹೇತುವೂ (ಅಥವಾ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ನಿಯಮಿತನೂ |

ಖುಕನೂ) ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ವ್ಯಶ್ವವತ್—ನಿಮ್ಮ ಪಿತೃವಾದ ವ್ಯಶ್ವನು ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆ | ಸ್ತುತಿ—ಸ್ತುತಿಸು | ಅರ್ಯಃ—ಪೂಜ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನು | ದಾತುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಮಂಹಮಾನಂ—ಪೂಜ್ಯವಾದ | ಗಯಂ—ಧನವನ್ನು ಅಥವಾ ಗೃಹವನ್ನು | ವಿ—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಋಷಿಯೇ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಅಹಿಂಸಿತನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ನಿಯಮನಕ್ಕೆ ಹೇತುವೂ ಅಥವಾ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿತನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಪಿತೃವಾದ ವ್ಯಶ್ವನು ಸ್ತುತಿಸಿದಂತೆ ನೀನೂ ಸ್ತುತಿಸು. ಪೂಜ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಧನವನ್ನು ಅಥವಾ ಗೃಹವನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Glorify Indra, the unassailable, the powerful, the regulator (of men) as was done by Vyashwa ; he, the lord, gives a spacious dwelling to the donor (of the oblation).

! ಸಂಹಿತಾಶಾಸ್ತ್ರ !

ಏವಾ ನೂನಮುಪ ಸ್ತುತಿ ವೈಯಶ್ವ ದಶಮಂ ನವಂ |

ಸುವಿದ್ವಾಂಸಂ ಚಕೃತ್ಯಂ ಚರಣೇನಾಂ || ೨೩ ||

|| ಪದವಾಕ್ಯ ||

ಏವ | ನೂನಂ | ಉಪ | ಸ್ತುತಿ | ವೈಯಶ್ವ | ದಶಮಂ | ನವಂ |

ಸುವಿದ್ವಾಂಸಂ | ಚಕೃತ್ಯಂ | ಚರಣೇನಾಂ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೈಯಶ್ವ ವ್ಯಶ್ವಸ್ಯ ಪುತ್ರ ವಿಶ್ವಮನಃ ಚರಣೇನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ದೇಹೇ ಸ್ಥಿತಾನಾಂ ನವಾನಾಂ ಸ್ವಾಣಾನಾಂ ದಶಮಂ ದಶಸಂಖ್ಯಾಪೂರಕಂ | ತತ್ರ ಮಂತ್ರಃ | ನವ ವೈ ಪುರುಷೇ ಸ್ವಾಣಾ ಮನುಷ್ಯೇಷು ವರ್ತಮಾನಾ ಇಂದ್ರಸ್ತೇಷಾಂ ದಶಧಾ ಭವತೀಂದ್ರಸ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ದಶಧಾ ಚಿರಂತಮಿತಿ | ಏತಾದ್ಯಕಂ ಅತ ಏವ ನವಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಸುವಿದ್ವಾಂಸಮಂತರ್ಯಾಮಿತ್ವಾತ್ ಸುಷ್ಕ ಸರ್ವಂ ಜಾನಂತಂ ಚಕೃತ್ಯಂ ಭೂಯೋ ಭೂಯಃ ಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವೈರ್ನಮಸ್ಕರ್ತವ್ಯಂ ಏವಂವಿಧಮಿಂದ್ರಮೇವ ಸೂನಮಿದಾನೀಮುಪ ಸ್ತುತಿ | ಸಮೀಪೇ ಸ್ತುತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ವೈಯಕ್ತ—ವ್ಯಕ್ತಪುತ್ರನಾದ ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಮುಷಿಯೇ । ಚರಣೇನಾಂ—ಮಾನವರ ದೇಹದೊಳಗಿರುವ ನವಪ್ರಾಣಗಳೊಡನೆ ಪೂರಕವಾದ । ದಶಮಂ—ಹತ್ತನೆಯ ಪ್ರಾಣರೂಪನೂ । ನವಂ—ಸ್ತುತ್ಯನೂ ಸುವಿದ್ಯಾಂಸಂ—ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಸಕಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನೂ । ಚರ್ಕೃತ್ಯಂ ಏವ—ಪದೇ ಪದೇ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ । ನೂನಂ—ಈಗ । ಉಪ ಸ್ತುತಿ—ಸ್ತುತಿಸು

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ವ್ಯಕ್ತಪುತ್ರನಾದ ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಮುಷಿಯೇ, ಮಾನವರ ದೇಹದೊಳಗಿರುವ ನವಪ್ರಾಣಗಳೊಡನೆ ಪೂರಕವಾದ ಹತ್ತನೆಯ ಪ್ರಾಣರೂಪನೂ, ಸ್ತುತ್ಯನೂ, ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಸಕಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನೂ, ಪದೇ ಪದೇ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಈಗ ಸ್ತುತಿಸು.

English Translation.

Praise verily at present, son of Vyshwa, praise (Indra), who is the tenth of the pervading (vital principles), the adorable, the all-wise, to be honoured repeatedly (by sacred rites).

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ವೇತ್ತ್ವಾ ಹಿ ನಿರ್ಯುತೀನಾಂ ವಜ್ರಹಸ್ತ ಪರಿವೃಜಂ ।

ಅಹರಹಃ ಶುಂಭ್ಯಃ ಪರಿಪದಾಮಿವ ॥ ೨೪ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವೇತ್ತ್ವಾ | ಹಿ | ನಿರ್ಯುತೀನಾಂ | ವಜ್ರಹಸ್ತ | ಪರಿವೃಜಂ |

ಅಹರಹಃ | ಶುಂಭ್ಯಃ | ಪರಿಪದಾಮಿವ ॥ ೨೪ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಇದಾನೀಮೃಷಿರಿಂದ್ರಂ ಸಂಜೋಧ್ಯಾಹ | ಹೇ ವಜ್ರಹಸ್ತ ವಜ್ರಯುಕ್ತಹಸ್ತೇಂದ್ರ ನಿರ್ಯುತೀನಾಮುಪದ್ರವಕಾರಿಣಾಂ ರಕ್ಷಸಾಂ ಪರಿವೃಜಂ ಪರಿವರ್ಜನಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಮೇವ ವೇತ್ತ್ವಾ | ಜಾನೀಷೇ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಅಹರಹಃ ಶುಂಭ್ಯಃ | ಅಸ್ತಿನೈದಿತೇ ಸತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಆತ್ಮೀಯಂ ಕರ್ಮ ಕೃತ್ವಾ ಶುದ್ಧಾ ಭವಂತೀತಿ ಶೋಧನಹೇತುತ್ವಾತ್ ಶುಂಭ್ಯರಾದಿತ್ಯಃ | ಪರಿಪದಾಮಿವ ಪರಿಶೋಯಿಷಮಾನಾನಾಮಿವ | ಯದ್ವಾ ಪರಿಪದಾಂ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಃ | ಪರಿತಃ ಪತತಾಂ ಪಕ್ಷಿಣಾಂ ವರ್ಜನಂ

ಸ್ವಸ್ಥಾನತ್ಯಾಗಮಹರಹಃ ಪ್ರತಿದಿವಸಂ ಯಥಾ ವೇತ್ತಿ | ಉದಿತೇ ಸೂರ್ಯೇ ಪಕ್ಷಿಣಃ ಸ್ವಸ್ಥಾನಂ
ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಸರ್ವತೋ ಗಚ್ಛಂತಿ ಖಲು | ಏವಂ ತ್ವಯಿವಾದ್ರೇ ಸ್ವಬಲೇನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನೇ ಸತಿ ತತ್ರೇವಃ
ಸ್ವಪುರಾದಿ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಪಲಾಯಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಹಸ್ತ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಹರಹಃ—ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ | ಶುಂಭುಃ—
ಆದಿತ್ಯನು | ಪರಿಪದಾಂ ಇವ—ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಓಡುವ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಚಲನವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂತೆ |
ನಿರ್ಯತೀನಾಂ—ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಉಪದ್ರವಕಾರಿಗಳಾದ ಅಸುರರು | ಪರಿವೃಜಂ—ನಿನ್ನ ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅವರವರ
ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಓಡುವುದನ್ನೂ | ವೇತ್ಥ ಹಿ—ಅರಿಯುತ್ತೀಯಲ್ಲವೇ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬೆಳಗಿದ್ದು ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಓಡುವ ಪಕ್ಷಿಗಳ
ಚಲನವನ್ನು ಆದಿತ್ಯನು ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಉಪದ್ರವಕಾರಿಗಳಾದ ಅಸುರರು ನಿನ್ನ ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅವರವರ
ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಓಡುವುದನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತೀಯಲ್ಲವೇ.

English Translation.

You are cognizant, wielder of the thunderbolt, of the departure of
evil beings, as the purifying sun day by day (is of that) of the (birds) flying
in all directions (from their roost).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಪರಿಪದಾಂ ಇವ—ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಜಮಾನರ ಎಂದೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬೆಳಗಿದ್ದು
ಅವರವರ ಕರ್ಮನಿರತರಾಗಿ ನಾನಾಕಡೆಗಳಿಗೆ ಓಡಾಡುವ ಯಜಮಾನರು ಎಂದರ್ಥ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತದಿಂದ್ರಾನ ಆ ಭರ ಯೇನಾ ದಂಸಿಷ್ಯ ಕೃತ್ವನೇ |

ದ್ವಿತಾ ಕುತ್ಸಾಯ ಶಿಶ್ನುಘೋ ನಿ ಚೋದಯ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ | ಇಂದ್ರ | ಅವಃ | ಆ | ಭರ | ಯೇನ | ದಂಸಿಷ್ಯ | ಕೃತ್ವನೇ |

ದ್ವಿತಾ | ಕುತ್ಸಾಯ | ಶಿಶ್ನುಘಃ | ನಿ | ಚೋದಯ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತದವಸ್ತದ್ರಕ್ಷಣಮಸ್ಮಭ್ಯಮಾ ಭರ | ಹೇ ದಂಸಿಷ್ಠಾತ್ಯಂತಂ ದರ್ಶನೀಯಂ ಯದ್ವಾ
ತತ್ರೋಽನಾಮುಪಕ್ಷಸಯಿತರಿದ್ರ ಕೃತ್ವನೇ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ತದರ್ಥಂ ಯೇನ
ಪಾಲನಮಕೃಥಾಃ ತದ್ರಕ್ಷಣಮಾ ಭರೇತಿ ಸಮನ್ವಯಃ | ಕಿಂಚ ಕುತ್ಸಾಯ ಕುತ್ಸನಾಮಕಾಂ
ರಾಜರ್ಷಯೇ ದ್ವಿತಾ ದ್ವಿಧಾ ದ್ವಿಪ್ರಕಾರೇಣ ಶಿಶ್ನುಃ ತ್ವಂ ಶತ್ರುನವಧೀಃ | ತಸ್ಮೈ ದ್ವೈಧಂ ಪಾಲನಮ
ಕಾರ್ಷೀರಿಕೈರ್ಥಃ | ತದ್ರಕ್ಷಣಮಸ್ಮಭ್ಯ ನಿ ಚೋದಯ | ನಿಶರಾಮತ್ಕೈರ್ಥಂ ಪ್ರೇರಯ | ಯದ್ವಾ |
ಕೃತ್ವನ ಇತಿ ಸಾಮಾನ್ಯೇನೋಕ್ತಾ ನಿಃಶ್ಯೇಷೇಣ ತದೇವಾದ ಕುತ್ಸಾಯೇತ್ಯಾದಿ | ಶೇಷಂ ಪೂರ್ವವಾಃ ||

|| ಶ್ರುತಾರ್ಥ ||

ದಂಸಿಷ್ಠ—ದರ್ಶನೀಯವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯೇನ—ಯಾವ ಪಾಲನ
ಕೃತ್ಯದಿಂದ | ಕುತ್ಸಾಯ—ಕುತ್ಸನ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ದ್ವಿತಾ—ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ | ಶಿಶ್ನುಃ—ಶತ್ರುವನ್ನು
ಕೊಂದೆಯೋ | ತತ್ ಅವೇ—ಅದೇ ರಕ್ಷಣವನ್ನು | ಕೃತ್ವನೇ—ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೂ |
ಆ ಭರ—ಒದಗಿಸು | ನಿ ಚೋದಯ (ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೂ) ಅದನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸು.

|| ಛಾಂದಸ್ ||

ದರ್ಶನೀಯವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಪಾಲನಕೃತ್ಯದಿಂದ ಕುತ್ಸನ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ
ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ನೀನು ಶತ್ರುವನ್ನು ಕೊಂದೆಯೋ ಅದೇ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೂ
ಒದಗಿಸು. ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೂ ಅದನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸು.

English Translation.

Indra, of goodly aspect, bring to the offerer (of the oblation) that (protection) wherewith to defend him you have twice slain (the foe) for Kutsa ; show the same (care of us).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಮು ತ್ವಾ ನಾನವಿಾಮುಹೇ ನವ್ಯಂ ದಂಸಿಷ್ಠ ಸನ್ಯಸೇ |

ಸ ತ್ವಂ ನೋ ವಿಶ್ವಾ ಅಭಿಮಾತೀಃ ಸಕ್ಷಣಿಃ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಉಂ ಇತಿ | ತ್ವಾ | ನಾನಂ | ಅಮುಹೇ | ನವ್ಯಂ | ದಂಸಿಷ್ಠ | ಸನ್ಯಸೇ |

ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಭಿಮಾತೀಃ | ಸಕ್ಷಣಿಃ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದಂಸಿಷ್ಠಾತಿಶಯೇನ ದರ್ಶನೀಯೇಂದ್ರ ನವ್ಯಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸ್ತೋತವ್ಯಂ ತಮು ತಾದ್ಯಶ-
ಮೇವ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ನೂನಮಿದಾನೀಮಾಮಹೇ | ವಯಂ ಯಾಚಾಮಹೇ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಸಂನ್ಯಸೇ ||
ಅಸು ಕ್ಷೇಪಣೇ | ಭಾವೇ ಕ್ವಿಪ್ || ಸಂನ್ಯಾಸಾರ್ಥಂ ಯಾಚಾಮಹ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಸ ತಾದ್ಯಕಸ್ತ್ವಂ
ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ಅಭಿಮಾತೀಃ ಶತ್ರುಸೇನಾಃ ಸಕ್ಷಣಿಃ || ಸಹೇಃ ಸನಿಪ್ರತ್ಯಯಃ ||
ಸಹನಶೀಲೋಽಭಿಭವನಶೀಲೋ ಭವಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದಂಸಿಷ್ಠ—ಆತ್ಯಂತ ದರ್ಶನೀಯವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನವ್ಯಂ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಸ್ತುತಿಗೆ
ಪಾತ್ರನಾದವನೂ | ತಮು—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ನೂನಂ—ಈಗ | ಸಂನ್ಯಸೇ—
ನಮ್ಮ ಸುಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ | ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ | ಸಃ—ಅಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ತ್ವಂ—ನೀನು |
ನಃ—ನಮ್ಮ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಅಭಿಮಾತೀಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು | ಸಕ್ಷಣಿಃ—ಸೋಲಿಸು
ವವನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಆತ್ಯಂತ ದರ್ಶನೀಯವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ
ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಈಗ ನಮ್ಮ ಸುಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ತವಾದ
ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

(Indra) of goodly aspect, we implore you who are entitled to praise,
for (our) preservation ; for you are the overcomer of all our adversaries.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಯ ಋಕ್ವಾದಂಹಸೋ ಮುಚದ್ಯೋ ವಾರ್ಯಾತ್ಸಪ್ತ ಸಿಂಧುಷು |

ವಧದ್ವಾಸಸ್ಯ ತುವಿನ್ಯವ್ಲ ನೀನಮಃ || ೨೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಋಕ್ವಾತ್ | ಅಂಹಸಃ | ಮುಚತ್ | ಯಃ | ವಾ | ಆರ್ಯಾತ್ | ಸಪ್ತ | ಸಿಂಧುಷು |

ವಧಃ | ದ್ವಾಸಸ್ಯ | ತುವಿನ್ಯವ್ಲ | ನೀನಮಃ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯುಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವೋದ್ಧರ್ಚೆಃ ಪರೋಕ್ಷಕೃತಃ | ಯ ಇಂದ್ರ ಯುಷ್ವಾತ್ || ಋಗ್ನಾನ್ ಮನುಷ್ಯಾನ್
ಕ್ಷಣೋತಿ | ಕ್ಷಣೋತೇರೌಣಾದಿಕೋ ಡಪ್ರಕೃಯಃ || ತಸ್ಮಾದ್ರುಕ್ಷಸೋ ಜಾತಾದಂಹಸಃ ಪಾಪರೂಪಾ-
ದುಪದ್ರವಾನ್ಮುಚಿತ್ ಮುಂಚಿತಿ | ರಾಕ್ಷಸ ಏನಂ ನ ಬಾಧತೇ ಕಿಂ ಪುನಸ್ತಂ ಹಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಪಿ ಚ ಯ
ಇಂದ್ರಃ ಸಪ್ತ ಸಿಂಧುಷು ಗಂಗಾದ್ಯಾಸು ನದೀಷು | ಯದ್ವಾ | ಸಪ್ತ ಸರ್ವಣಿಣೀಲಾಸು ಸಿಂಧುಷು |
ತತ್ಸ್ಯೋಲೇಷ್ಟೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಗಂಗಾಯಾಂ ಘೋಷ ಇತಿವತ್ | ಪಾ. ೧-೪-೪೨ | ತೇಷು ವರ್ತಮಾನಾನಾಂ
ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಚಾನ್ಯಾರ್ಥಾತ್ ಧನಾದಿಕಂ ಪ್ರೇರಯೇತ್ || ಯ ಗತಿಪ್ರಾಪಣಯೋಃ | ಆಶೀರ್ಲಿಜಾ
ಗುಣೋದ್ಧರ್ತಿಸಂಯೋಗಾದ್ಯೋಃ | ಪಾ. ೨-೪-೨೯ | ಇತಿ ಗುಣಃ | ಬಹುಲಂ ಛಂದಸೀತಿ
ಲಿಜ್ಯಪ್ಯಾಡಾಗಮಃ || ಅಥ ಪ್ರಕೃತಃ | ಹೇ ತುವಿನೃವ್ಣು ಬಹುಧನೇಂದ್ರ ದಾಸಸ್ಯೋಪಕ್ರಮಯಿತುರಸುರಸ್ಯ
ವಧಹನನಸಾಧಕಮಾಯುಧಂ ನೀನಮಃ | ನಮಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾರು | ಯುಷ್ವಾತ್—ಮಾನವರ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ |
ಅಂಹಸಃ—ಪಾಪದಿಂದ | ಮುಂಚಿತ್—ಯಜಮಾನರನ್ನು ಬಿಡಿಸುವನೋ | ಯಃ ವಾ—ಯಾರು | ಸಪ್ತ—
ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಸಿಂಧುಷು—ಗಂಗಾದಿ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ | ಆರ್ಯಾತ್—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು
ಪ್ರೇರಿಸುವನೋ (ಅವನು ಇಂದ್ರನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ) | ತುವಿನೃವ್ಣು—ಅನೇಕವಿಧವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
ದಾಸಸ್ಯೆ—ಹಿಂಸಾಕಾರಕನಾದ ಅಸುರನ | ವಧಃ—ವಧಸಾಧನವಾದ ಆಯುಧವನ್ನು | ನೀನಮಃ—
ಪ್ರಯೋಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾರು ಮಾನವರ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಪಾಪದಿಂದ ಯಜಮಾನರನ್ನು ಬಿಡಿಸು
ವನೋ, ಯಾರು ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಗಂಗಾದಿ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವನೋ
ಅವನು ಇಂದ್ರನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂಸಾಕಾರಕನಾದ ಅಸುರನ
ವಧಸಾಧನವಾದ ಆಯುಧವನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸು.

English Translation.

(He it is) who rescues men from the wickedness of evil beings, who
enriches (the dwellers) on the seven rivers: now hurl, you who abound
in wealth, your weapon at the Dasa.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ ||

ಯಥಾ¹ ವರೋ¹ ಸುಷಾಮ್ನೋ¹ ಸನಿಭ್ಯ¹ ಆ ವಹೋ¹ ರಯಿಂ |
ವೈಶ್ವೇಭ್ಯಃ¹ ಸುಭಗೇ¹ ವಾಜಿನೀವತಿ || ೨೮ ||

! ಸದಪಾಠಃ !

ಯಥಾ | ವರೋ ಇತಿ | ಸುಸಾಮ್ನೇ | ಸನ್ನಿಭ್ಯಃ | ಅ | ಅವಹಃ | ರಯಿಂ |

ವ್ಯಶ್ಚೇಭ್ಯಃ | ಸುಭಗೇ | ವಾಜಿನೀವತಿ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅನೇನ ತೃಚೇನ ವರೋದಾನಂ ಸ್ತೂಯತೇ | ಹೇ ವರೋ ವರುನಾಮಕ ರಾಜನ್ ಸುಷಾಮ್ನೇ ಸುಸಾಮ್ನೇ ಸುಷಮಾಖ್ಯಂ ರಾಜಾನಂ ಸ್ವಪಿತರಮುದ್ವಿಶ್ಯ ತಸ್ಯೋತ್ತಮಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಸನ್ನಿಭ್ಯೋ ಭಿಕ್ಷಮಾಣೇಭ್ಯ ಆ ಕೋಶಾದಾಹ್ಯಶ್ಯ ರಯಿಂ ಧನಂ ಯಥಾ ಪುರಾವಹಃ ಪ್ರಾಪಿತವಾನಸಿ ಅತಃ ಏವಮಿದಾನೀಂ ವ್ಯಶ್ಚೇಭ್ಯೋ ವ್ಯಶ್ಚಪುತ್ರೇಭ್ಯೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಧನಮಾವಹ | ವಾಜಿನೀವತೀತಿ ಸದರಿಂಗಾದಿಯಮುಷಸ್ಯಾ | ಆಯಂ ತೃಚೋಽಪ್ಯುಷಸ್ಯ ಇತಿ ಶೌನಕೇನೋಕ್ತಂ | ಯಥಾ ವರೋ ಸುಷಾಮ್ನ ಇತ್ಯುತ್ತಮಸ್ತ್ವಿಷಸಸ್ತ್ವಚಿ ಇತಿ | ಹೇ ಸುಭಗೇ ಶೋಭನಧನಯುಕ್ತೇ ವಾಜಿನೀವತ್ಯನ್ನವತಿ || ಮತುಬನುವಾದಾರ್ಥಃ || ಯದ್ವಾ | ವಾಜೋ ವಾಜನಂ ಗಮನಮಸ್ಯಾಸ್ತೀತಿ ವಾಜಿನ್ಯನ್ನಂ | ತದ್ವತಿ ಹೇ ಉಷಃ ತ್ವಂ ಚಾಸ್ತುಭ್ಯಂ ಧನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ | ವರೋರ್ಬಹುಧನದಾನಾತ್ಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ | ಯದ್ವಾ | ವಿಶ್ವಮನಾ ಋಷಿವರಂ ಸಂಚೋಧ್ಯಾಹ | ಹೇ ಸುಭಗೇ ಶೋಭನಧನೇ ವಾಜಿನೀವತ್ಯನ್ನವತಿ ಹೇ ಉಷಃ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಸುಷಾಮ್ನೇ ಸುಷಾಮನಾಮ್ನೇ ಮಮ ಪಿತೃ ಧನಂ ದತ್ತಾ ತೇನೈವ ಸುಷಾಮ್ನಾ ಸನ್ನಿಭ್ಯೋ ಯಾಚಮಾನೇಭ್ಯೋ ಧನಂ ಯಥಾ ಪ್ರಾಪಿತವತ್ಯಸಿ ತೇನ ಯಥಾ ದಾನಮಕಾರಯಃ ಏವಂ ಮಹ್ಯಮಪಿ ಧನಂ ದತ್ತಾ ವ್ಯಶ್ಚೇಭ್ಯಃ || ಪೂಜಾಯಾಂ ಬಹುವಚನಂ || ವ್ಯಶ್ಚಪುತ್ರಾಯ ವಿಶ್ವಮನಸೇ ಧನಂ ಪ್ರಾಪಯೇತಿ ಮಯಾಪಿ ದಾನಂ ಕರೋಷಿ | ಹೇ ವರೋ ಉಷಸಮೇವಂ ವದೇತ್ಯುಷಿರಾಹ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ವರೋ—ವರುನಾಮಕನಾದ ಎಲೈ ರಾಜನೇ | ಸುಷಾಮ್ನೇ—ಸುಷಾಮನೆಂಬ ನಿನ್ನ ಪಿತೃವಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಲೋಕದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ | ಸನ್ನಿಭ್ಯಃ—ಯಾಚಕರಿಗೆ | ಅ—ನಿನ್ನ ಕೋಶದಿಂದ ತೆಗೆದು | ರಯಿಂ—ಧನವನ್ನು | ಯಥಾ—(ಹಿಂದೆ) ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಅವಹಃ—ಕೊಟ್ಟಿಯೋ (ಹಾಗೆಯೇ) | ವ್ಯಶ್ಚೇಭ್ಯಃ—ವ್ಯಶ್ಚಪುತ್ರನಾದ ನಮಗೂ ಈಗ ದಾನಮಾಡು | ಸುಭಗೇ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತಳೂ | ವಾಜಿನೀವತಿ—ಅನ್ನ ಯುಕ್ತಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಉಷಸ್ಸೇ (ನೀನೂ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ದಾನಮಾಡು).

! ಭಾವಾರ್ಥಃ !

ವರುನಾಮಕನಾದ ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಸುಷಾಮನೆಂಬ ನಿನ್ನ ಪಿತೃವಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಲೋಕದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಯಾಚಕರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕೋಶದಿಂದ ತೆಗೆದು ಧನವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿಯೋ ಹಾಗೆಯೇ, ವ್ಯಶ್ಚಪುತ್ರನಾದ ನಮಗೂ ಈಗ ದಾನಮಾಡು. ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತಳೂ, ಅನ್ನಯುಕ್ತಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಉಷಸ್ಸೇ ನೀನೂ ನಮಗೆ ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡು.

English Translation.

As you, Varu, have distributed vast wealth to those who have solicited (riches) on behalf of Sushaman, (so do you now distribute) to the descendants of Vyshwa: (and so too you), auspicious food-bestowing (Ushas).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವರೋ ಎಂದು ವರುವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ, “ ಎಲೈ ವರುವೇ ನೀನು ಉಪಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು. ಹಿಂದೆ ಉಪಸ್ಸು ಸುಷಾಮನಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಯಾಚಕರಿಗೆಲ್ಲಾ ಧನವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದಂತೆ ಈಗಲೂ ನನಗೆ ಕೊಡಿಸು ಎಂದು ನಮಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು” ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದರ್ಥವೂ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ತೀರಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಾರ್ಯಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾ ವ್ಯಶ್ವಾ ಏತು ಸೋಮಿನಃ |

ಸ್ಥೂರಂ ಚ ರಾಧಃ ಶತವತ್ಸಹಸ್ರವತ್ | ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಾರ್ಯಸ್ಯ | ದಕ್ಷಿಣಾ | ವಿಶ್ವಾನ್ | ಏತು | ಸೋಮಿನಃ |

ಸ್ಥೂರಂ | ಚ | ರಾಧಃ | ಶತವತ್ಸ | ಸಹಸ್ರವತ್ | ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅನಯಾ ಧನಮ್ನುಷಿರಾದತ್ತವಾನಿತ್ಯಾದ | ನಾರ್ಯಸ್ಯ | ನರಹಿತೋ ನರ್ಯಃ | ತಸ್ಯಾಪತ್ಯಂ ನಾರ್ಯಃ || ತಸ್ಮಾತ್ಸಂಬಂಧಮಾತ್ರೇ ತಸ್ಮೇದಮಿತ್ಯೇತ್ | ತಸ್ಯ ಸೋಮಿನಃ ಸೋಮವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ | ಯದ್ವಾ | ವ್ಯಶ್ವಾನಾಂ ವಿಶೇಷಣಂ | ತಾದ್ಯತಸ್ಯ ವರೋದ್ದಕ್ಷಿಣಾ ದಾನಂ ಸೋಮವತೋ ವ್ಯಶ್ವಾನ್ ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರಾನಸ್ಮಾನೈತು | ಅಗಚ್ಛತು | ಕಿಂಚಿ ಸ್ಥೂರಂ ಸ್ಥೂಲಂ ಶತವತ್ಸಹಸ್ರವಚ್ಚತಸ್ರಧನಯುಕ್ತಂ ರಾಧೋಽನ್ಯಂ ಚಾಸ್ಮಾನಾಗಚ್ಛತು ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ನಾರ್ಯಸ್ಯ—ಮಾನವರಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ನರ್ಯನ ಪುತ್ರನಾದ ವರುವಿನ | ದಕ್ಷಿಣಾ—ದಾನವು | ಸೋಮಿನಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದುಮಾಡುವವನಾದ | ವ್ಯಶ್ವಾನ್—ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ನಮ್ಮನ್ನು | ಏತು—ಬಂದು ಸೇರಲಿ | ಸ್ಥೂರಂ—ಪ್ರಭುತವಾದುದು | ಶತವತ್ಸ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದು | ಸಹಸ್ರವತ್—ಸಂಹಸ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದು ಆದ | ರಾಧಃ ಚಿ—ಅನ್ನಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ಕೂಡ ನಮಗೆ ಬಂದು ಸೇರಲಿ.

| ಛಾಂದೋಗ್ಯ |

ಮಾನವರಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ನರ್ಯನ ಪುತ್ರನಾದ ವರುವಿನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ದಾನವು ಸೋಮವನ್ನು ಪಿಪ್ಪಸುವ ಯಜ್ಞಕರ್ತರೂ, ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರರೂ ಆದ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂದು ಸೇರಲಿ. ಪ್ರಭೂತವಾದುದೂ, ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದುದೂ ಆದ ಅನ್ನಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ಕೂಡ ನಮಗೆ ಬಂದು ಸೇರಲಿ.

English Translation.

May the gifts of a humane (prince), when offering the soma libation extend to the Vyshwas, and substantial wealth by hundreds and thousand.

| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು |

ಸೋಮಿನಃ ಎಂಬುದು ವರುವಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಯಜಮಾನನಾದ ವರುವಿನ (ದಕ್ಷಿಣೆಯು) ಎಂದೂ ಅನ್ವಯವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯತ್ತ್ವಾ ಸೃಚ್ಛಾದೀಜಾನಃ ಕುಹಯಾ ಕುಹಯಾಕೃತೇ |

ಏಷೋ ಅಪಶ್ರಿತೋ ವಲೋ ಗೋಮುತೀಮವ ತಿಷ್ಠತಿ || ೨೦ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಯತ್ | ತ್ವಾ | ಸೃಚ್ಛಾತ್ | ಈಜಾನಃ | ಕುಹಯಾ | ಕುಹಯಾಕೃತೇ |

ಏಷಃ | ಅಪಶ್ರಿತಃ | ವಲಃ | ಗೋಮುತೀಂ | ಅವ | ತಿಷ್ಠತಿ || ೨೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಇದಾನೀಮುಷಸಂ ಸಂಬೋಧ್ಯಾಭಿಧೀಯತೇ | ಹೇ ಕುಹಯಾಕೃತೇ ಸ ವರುಃ ಕುಹ ಕುತ್ರ ತಿಷ್ಠತೀತೈತದಿಚ್ಛಯಾಭಿಲಕ್ಷಣಪ್ರವೃತ್ತೈರ್ಜಿಜ್ಞಾಸುಭಿಃ ಪುರಸ್ಕೃತೇ || ಕುಹಕದ್ವಾಕ್ಯೈಃ || ಏತಾದ್ಯಶೇ ಹೇ ಉಷಃ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಯದ್ಯದಾ ಕಶ್ಚಿತ್ಪ್ರಚ್ಛಾತ್ ಸೃಚ್ಛತಿ ಈಜಾನ ಇಷ್ಟವಾನ್ ವರುಃ ಕುಹಯಾ ಕೃ ತಿಷ್ಠತೀತಿ ಯದಾ ಸೃಚ್ಛತಿ ತದಾನೀಮಪಶ್ರಿತಃ ಸರ್ವೈರಾಶ್ರಿತಃ | ಯದ್ವಾ | ವಿವೃತದ್ವಾರಃ | ಯದಾ ಯಾಚಮಾನಾ ಆಗಚ್ಛಂತಿ ತದಾ ದೌವಾರಿಕಾ ನ ಪ್ರತಿಬಂಧಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದ್ಯಶೋ ಏಲೋ ವರಃ ಸ್ವಬಲೇನಾನಾರಕಃ ಶತ್ರುಣಾಂ | ಯದ್ವಾ | ಭಿಕ್ಷುಣಾಂ ಧನಾದಿಪ್ರದಾನೇನಾವರಿತಾಃ ಏಷೋ ಏಷ ವರುಗೋಮುತೀಮೇತನ್ನಮಿಕಾಂ ನದೀಂ || ಕಾಲಾಧ್ವನೋರಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾ || ತಸ್ತಾಸ್ತೀರೈವ ತಿಷ್ಠತೀತಿ ತದಾನೀಂ ತ್ವಂ ಕಥಯಿಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕುಹಯಾಕೃತೇ—ವರುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲೈ ಉಷಸ್ಸೇ | ಈಜಾನೇ—ಯಜ್ಞಕರ್ತನಾದ ವರುವು | ಕುಹಯಾ—ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಪೃಚ್ಛಾತ್—ಕೇಳುವನೋ ಆಗ | ಅಪಶ್ರಿತಃ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ರಯನೂ | ವಲಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವವನೂ ಆದ | ಏಷಃ—ವರುವು | ಗೋಮತೀಂ—ಗೋಮತೀನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲೆ | ಅವ ತಿಷ್ಠತಿ—ತಂಗಿದ್ದಾನೆ (ಎಂದು ಹೇಳು).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವರುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲೈ ಉಷಸ್ಸೇ, “ಯಜ್ಞಕರ್ತನಾದ ವರುವು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಆಗ, “ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ರಯನಾದ ವರುವು ಗೋಮತೀನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ತಿಳಿಸು.

English Translation.

If any ask of you, (Ushas), when anywhere present, where the sacrificer (Varu dwells), (reply) the powerfull (prince), the refuge of all, abides on (the banks of) the Gomathi river.

ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ |

ತಾ ವಾಮಿತಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಕೃಚಂ ಪಂಚಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ತಾ ವಾಂ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿರ್ನೈತ್ಯಾವರುಣಂ ದಶಮ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತ್ರೋ ವೈಶ್ವದೇವ್ಯ ಉಪಾಂತ್ಯೋಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭೇತಿ | ವೈಶ್ವಪುತ್ರೋ ವಿಶ್ವಮನಾ ಯುಷಿಃ | ಉಷ್ಣಿಕ್ ಭಂದಃ | ಉಪಾಂತ್ಯೋಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ ಪಟ್ಸಪ್ತೈ-ಕಾದಶಾ ಉಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ | ಅನು. ೪-೩ | ಇತಿ ತಲ್ಲಕ್ಷಣೋಪೇತತ್ಪಾತ್ | ದಶಮ್ಯೇಕಾದಶೀದ್ವಾದಶ್ಯೋ ವೈಶ್ವದೇವ್ಯೋಽವಶಿಷ್ಟಾನಾಂ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ದೇವತಾ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ತಾ ವಾಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ತಾ ವಾಂ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿರ್ನೈತ್ಯಾವರುಣಂ ದಶಮ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತ್ರೋವೈಶ್ವದೇವ್ಯ ಉಪಾಂತ್ಯೋಷ್ಣಿಗ್ಗರ್ಭಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವೈಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ವಿಶಮನಾಃ ಎಂಬವನು ಋಷಿಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು, ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಯುಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಋಕ್ಯುಗಳಿಗೆ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ದೇವತೆಯು; ಉಷ್ಣಿಕ್ ಭಂದಸ್ಸು.

ಗೊನೆಯ ಮುಕ್ತನ ಹಿಂದಿನ ಮುಕ್ತ ಎಂದರೆ ೨೩ ನೆಯ ಮುಕ್ತ ಉಷ್ಟಿಗ್ಗರ್ಭಾ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತನದು. ಒಂದು ಮುಕ್ತನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಆರು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಏಳು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಮೂರನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದಕ್ಷರಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಆ ಮುಕ್ತ ಉಷ್ಟಿಗ್ಗರ್ಭಾ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತನಿಸುವುದು-
ಓಕ್ತವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೨೫

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೫ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೨೧, ೨೨, ೨೩, ೨೪, ೨೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತಂಜಿ—೨೪ ||

|| ಮುಷಿ—ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯಕ್ತಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೯, ೧೩-೨೪. ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ | ೧೦-೧೨. ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೨೨, ೨೪. ಉಷ್ಟಿಕ್ | ೨೩. ಉಷ್ಟಿಗ್ಗರ್ಭಾ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾ ವಾಂ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಗೋಪಾ ದೇವಾ ದೇವೇಷು ಯಜ್ಞಿಯಾ |

ಮತಾನಾನಾ ಯಜಸೇ ಪೂತದಕ್ಷಸಾ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾ | ವಾಂ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ | ಗೋಪಾ | ದೇವಾ | ದೇವೇಷು | ಯಜ್ಞಿಯಾ |

ಮತಾನಾನಾ | ಯಜಸೇ | ಪೂತದಕ್ಷಸಾ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ಲೋಕಸ್ಯ ಗೋಪಾ ಗೋಪಾಯಿತಾರಾ ದೇವಾ ದೇವಾ
ಮೋತನಶೀಲಾ ದೇವೇಷು ಮಧ್ಯೇ ಯಜ್ಞಿಯಾ ಯಜ್ಞಾರ್ಹಾ ತಾ ತಾ ತಾದ್ಯಶಾ ವಾಂ ಯುವಾಂ
ಕವಿಷ್ಟದಾನಾರ್ಥಂ ಯಜಮಾನಂ ಭಜಥಃ | ಅತ ಏವ ಹೇ ವಿಶ್ವಮನಃ ಮತಾನಾನಾರ್ಥವಾಸೌ
ತೈವಂತಾ ಯಜ್ಞವಂತಾ ವಾ ಪೂತದಕ್ಷಸಾ ಶುದ್ಧಬಲಾ | ಅವಾಂ ಬಲವಂತಾವಿತಿ ವಚನಮಾತ್ರೇಣ
ಏಲವಂತಾ ನ ಭವತಃ ಕಿಂತು ಯಥಾರ್ಥತೈನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂತಾ | ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಯಜಸೇ |
ಕವಿಭಿಃ ಪೂಜಯಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ದೇವಾ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನರೂ | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ಯಜ್ಞಿಯಾ—ಪೂಜಾರ್ಹರೂ |
ವಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಎಚ್ಚೆ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೇ | ವಾಂ—ನೀವಿಬ್ಬರೇ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ—ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ |

ಗೋಪಾ—ರಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದೀರಿ | (ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಮುಷಿಯೇ) ಋತಾವಾನಾ—ಸತ್ಯವಂತರೂ | ಪೂತದಕ್ಷಸಾ—ಶುದ್ಧವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಯಜಸೇ—ಆರಾಧಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಪ್ರಕಾಶಮಾನರೂ, ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪೂಜಾರ್ಹರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೇ, ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ರಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಎಲೈ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ಮುಷಿಯೇ, ಸತ್ಯವಂತರೂ, ಶುದ್ಧವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಆರಾಧಿಸು.

English Translation.

You two are the protectors of the universe, divine, and to be adored among the gods; therefore, (Vyshwamanas), you sacrifice to the pair who are observent of truth and endowed with real power.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಮಿತ್ರಾ ತನಾ ನ ರಥ್ಯಾ ವರುಣೋ ಯಶ್ಚ ಸುಕ್ರತುಃ |
ಸನಾತ್ಸುಜಾತಾ ತನಯಾ ಧೃತವ್ರತಾ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಿತ್ರಾ | ತನಾ | ನ | ರಥ್ಯಾ | ವರುಣಃ | ಯಃ | ಚ | ಸುಕ್ರತುಃ |
ಸನಾತ್ | ಸುಜಾತಾ | ತನಯಾ | ಧೃತವ್ರತಾ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಸುಕ್ರತುಃ ಶೋಭನಕರ್ಮಾ ಯೋ ವರುಣಃ ಸುಕರ್ಮಾ ಮಿತ್ರಾಚಿ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ | ಶೀದ್ರಶೌ | ತನಾ | ತನ್ವಂತಿ ಮುಕುಟಕಟಕಾದಿನೇತಿ ತನಾನಿ ಧನಾನಿ | ನಶ್ಚಾರ್ಥೇ | ಧನಾನಿ ಚ ರಥ್ಯಾ ರಥ್ಯಾ ನೇಕಾರೌ | ಯದ್ವಾ | ಧನಾನಿ ಕರ್ಮಣಃ ಕರ್ತ್ರಪೇಕ್ಷತ್ವಾತ್ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಾವಿತಿ ಸಂಬಧ್ಯತೇ | ತಾದ್ಯಶೌ ರಥ್ಯಾ ರಥವಂತೌ ಸನಾಚ್ಚಿರಾದೇವ ಸುಜಾತಾ ಸುಜಾತೌ ಶೋಭನಜನ್ಮಾನ್ | ತದೇವಾಃ | ತನಯಾ ತನಯಾವದಿತೇಃ ಪುತ್ರೌ ಧೃತವ್ರತಾ ಧೃತವ್ರತೌ ಧೃತಕರ್ಮಾಣೌ ತಾ ಯಜಸ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ ಸಮನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಯಃ—ಯಾವ | ವರುಣಃ—ವರುಣನು | ಸುಕ್ರತುಃ—ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೋ | ಸ—ಮುಕ್ತು ! ಮಿತ್ರಾ ಚಿ—ಅದೇ ಗುಣವುಳ್ಳ ಯಾವ ಮಿತ್ರನಿರುವನೋ ಈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಬ್ಬರೂ | ತನಾ—

ಧನಪ್ರದರೂ | ರಥ್ಯಾ—ಕರ್ಮನೇತೃಗಳೂ | ಸನಾತ್—ಆದಿಯಿಂದಲೇ | ಸುಜಾತಾ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಜನ್ಮವುಳ್ಳವರೂ | ತನಯಾ—ಅದಿತಿಪುತ್ರರೂ | ಧೃತವೃತಾ—ನಿಯಮದಿಂದ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ
ಪ್ರೇರಿಸುವವರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ (ಇಂತಹ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸು).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ವರುಣನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೋ, ಅದೇ ಗುಣವುಳ್ಳ ಯಾವ ಮಿತ್ರನಿರುವನೋ,
ಈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಬ್ಬರೂ ಧನಪ್ರದರೂ, ಕರ್ಮನೇತೃಗಳೂ, ಆದಿಯಿಂದಲೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಜನ್ಮವುಳ್ಳವರೂ, ಅದಿತಿ
ಪುತ್ರರೂ, ನಿಯಮದಿಂದ ವ್ರತನಿಯಮಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಇಂತಹ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸು.

English Translation.

Mitra and Varuna, doers of good deeds, (diffusers of) riches, who
are the charioteers (of men), well born of old, the sons (of Aditi) observant
of vows, (you are worshipped by me).

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಠಃ ||

ತಾ ನೂತಾ ವಿಶ್ವನೇದಸಾ ಸುರ್ಯಾಯ ಪ್ರಮಹಸಾ |

ಮಹೀ ಜಜಾನಾದಿತಿರ್ಯತಾವರೀ || ೩ ||

|| ಪದಶಾಠಃ ||

ತಾ ! ನೂತಾ | ವಿಶ್ವನೇದಸಾ | ಅಸುರ್ಯಾಯ | ಪ್ರಮಹಸಾ |

ಮಹೀ | ಜಜಾನ | ಅದಿತಿಃ | ಯತಾವರೀ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅದಿತೇಸ್ತನಯಶ್ಚನೇವ ಸ್ಪುಟಯತಿ | ವಿಶ್ವನೇದಸಾ ವಿಶ್ವನೇದಸೌ ಸರ್ವಧನೌ | ಯದ್ವಾ |
ವಿಶ್ವಾನಿ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವಿದತುರ್ಜಾನೀತ ಇತಿ ವಿಶ್ವನೇದಸೌ | ಪ್ರಮಹಸಾ
ಪ್ರಮಹಸೌ ಪ್ರಕೃಷ್ಟತೇಜಸ್ಕಾ ತಾ ತೌ ತಾದೃಶೌ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ಮಹೀ ಮಹತ್ಕೃತಾವರೀ ಸತ್ಕೃತೀ
ಮಾತಾ ದೇವಮಾತಾದಿತಿರ್ಜಜಾನ | ಜನಯಾಮಾಸ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಅಸುರ್ಯಾಯಾಸುರಾಣಾಂ
ಹಂತ್ರೇ ಬಲಾಯ | ಅಸುರಾನ್ ಹಂತುಮುತ್ಪಾದಿತವತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವನೇದಸಾ—ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ತಿಳಿದವರೂ | ಪ್ರಮಹಸಾ—
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ | ತಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು | ಮಹೀ—ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪ

ವುಳ್ಳವಳೂ | ಯತಾವರೀ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪಳೂ | ಮಾತಾ—ದೇವಮಾತೆಯೂ ಆದ | ಅದಿತಿಃ—ಅದಿತಿಯು | ಅಸುರಾಯು—ಅಸುರರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು | ಜಜಾನ—ಹಡೆದಳು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ತಿಳಿದವರೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರನ್ನು ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ, ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪಳೂ ದೇವಮಾತೆಯೂ ಆದ ಅದಿತಿಯು ಅಸುರರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಹಡೆದಳು.

English Translation.

The great and veracious Aditi, the mother (of the gods), gave birth to those two who are possessed of all affluence, and shinning with great splendour, for the (destrucation of the) Asuras.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಮಹಾಂತಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ದೇವಾನಾಸುರಾ |
ಯತಾವಾನಾವೃತಮಾ ಘೋಷತೋ ಬೃಹತ್ || ೪ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಮಹಾಂತಾ | ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ | ಸಮ್ರಾಜಾ | ದೇವಾಃ | ಅಸುರಾ |
ಯತವಾನಾಃ | ಯತಂ | ಆ | ಘೋಷತಃ | ಬೃಹತ್ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಹಾಂತಾ ಗುಣಾಧಿಕೈನ ಮಹಾಂತಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸಮ್ರಾಜೌ ಸಮ್ಯಗ್ವೀಶ್ಯಮಾನಾಸುರಾ-
ವಸುರೌ ಬಲವಂತೌ | ಯದ್ವಾ | ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿತಯಾ ಪ್ರೇರಕೌ | ಯತಾವಾನಾ ಸತ್ಯವಂತೌ
ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ದೇವೌ ಬೃಹತ್ ಸ್ತೋತ್ರಶಸ್ತ್ರಾದಿನಾ ಮಹಾಂತಮೃತಂ ಯಜ್ಞಮಾ ಘೋಷತಃ |
ಸ್ತದೀಪ್ತಾ ಪ್ರಕಾಶಯತಃ || ಘೋಷೇರ್ಲಟಿ ರೂಪಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮಹಾಂತಾ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರೂ | ಸಮ್ರಾಜಾ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ | ಅಸುರಾ—ಶಕ್ತಿಯುತರೂ | ದೇವೌ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ ಆದ | ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ—ಮಿತ್ರಾವರುಣರು |

ಬೃಹತ್—ಸೋತ್ರಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದ | ಯತಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಆ ಘೋಷತಃ—
ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರೂ, ಆತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ, ಶಕ್ತಿಯುತರೂ, ದೇವತಾತ್ಮರೂ
ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ಸೋತ್ರಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

The great Mitra and Varuna, the two sovereign and powerful
deities, the observers of truth, illumine our solemn rite.

|| ಸಂಹಿತಾಸಾಠಃ ||

ನಸಾತಾ ಶವಸೋ ಮಹಃ ಸೂನೂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸುಕ್ರತೂ |

ಸೃಪ್ರದಾನೂ ಇಷೋ ವಾಸ್ತುಧಿ ಕ್ಷಿತಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಸಾತಾ | ಶವಸಃ | ಮಹಃ | ಸೂನೂ ಇತಿ | ದಕ್ಷಸ್ಯ | ಸುಕ್ರತೂ ಇತಿ ಸುಕ್ರತೂ |

ಸೃಪ್ರದಾನೂ ಇತಿ ಸೃಪ್ರದಾನೂ | ಇಷಃ | ವಾಸ್ತು | ಅಧಿ | ಕ್ಷಿತಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಯೋ ಮಹತಃ ಶವಸೋ ಬಲಸ್ಯ ನಸಾತಾ ನಸಾತೌ ಪೌಶೌ | ಬಲತ ಉತ್ಪಾದಿತಾವಿತಿ
ಬಲಸ್ಯ ಪೌಶೌ | ತಾದೃಶೌ ದಕ್ಷಸ್ಯ | ದಕ್ಷ ವೃದ್ಧೌ ಶೀಘ್ರಾರ್ಥೇ ಚೇತಿ ದಕ್ಷೋ ವೇಗಃ | ತಸ್ಯ ಸೂನೂ
ಪುಶೌ | ಬಲಾದ್ಯೇಗ ಇತಿ ತಯೋಃ ಪುತ್ರತ್ವಂ | ತೌ ಸುಕ್ರತೂ ಶೋಭನಕರ್ಮಾಣೌ ಸೃಪ್ರದಾನೂ
ಪ್ರಸ್ಯತಥನಾದಿದಾನೌ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾವಿಷೋಽನ್ಯಸ್ಯ ವಾಸ್ತು ನಿವಾಸಸ್ಥಾನೇಽಧಿ ಕ್ಷಿತಃ | ಅಧಿವಸತಃ ||
ಅಧಿಶೀಘ್ರತಿ ವಾಸ್ತುನಃ ಕರ್ಮಸಂಜ್ಞಾ | ಜ್ವಯತೇರ್ಲಘಟಿ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮಹಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ಶವಸಃ—ಬಲಕ್ಕೆ | ನಸಾತಾ—ಪೌತ್ರರೂ | ದಕ್ಷಸ್ಯ—ವೇಗಕ್ಕೆ |
ಸೂನೂ—ಪುತ್ರರೂ | ಸುಕ್ರತೂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರೂ | ಸೃಪ್ರದಾನೂ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ದಾನ
ಮಾಡುವವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು | ಇಷಃ - ಅನ್ನಕ್ಕೆ | ವಾಸ್ತು—ನಿವಾಸಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ | ಅಧಿ ಕ್ಷಿತಃ—
ವಸಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಒಡೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ)

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಹತ್ತಾದ ಬಲಕ್ಕೆ ಪೌತ್ರರೂ, ವೇಗಕ್ಕೆ ಪುತ್ರರೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರೂ, ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯರಾಗಿ ಅದರ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Grandsons of mighty strength, sons of energy, doers of good deeds liberal benefactors, they preside over the habitation of food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಂ ಯಾ ದಾನೋನಿ ಯೇಮಧುದ್ವಿವ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥಿವೀರಿಷಃ |

ನಭಸ್ವತೀರಾ ವಾಂ ಚರಂತು ವೃಷ್ಟಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಂ | ಯಾ | ದಾನೋನಿ | ಯೇಮಧುಃ | ದ್ವಿವ್ಯಾಃ | ಪಾರ್ಥಿವೀಃ | ಇಷಃ |

ನಭಸ್ವತೀಃ | ಅ | ವಾಂ | ಚರಂತು | ವೃಷ್ಟಯಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಯೌ ಯುವಾಂ ದಾನೋನಿ ದೇಯಾನಿ ಭನಾನಿ ಸಂ ಯೇಮಧುಃ ಅಸ್ಮಾಸು ಸಂಯಚ್ಛತಂ ತಥಾ ದಿವ್ಯಾ ದಿವ್ಯಾನಿ ದಿವಿ ಭನಾನಿ ಪಾರ್ಥಿವೀಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮುತ್ಪನ್ನಾನೀಮೋಽನ್ನಾನಿ ಸಂಯಚ್ಛತಂ | ವೃಷ್ಟ್ಯಭಾವೇ ಕಥಮನ್ನಂ ಲಭ್ಯತ ಇತಿ ಚೇತ್ ತದುಚ್ಯತೇ | ನಭಸ್ವತೀರುದಕವತ್ಕೋ ವೃಷ್ಟಯಸ್ತಾದೃಶೌ ವಾಂ ಯುವಾಮಾ ಚರಂತು | ಉಪತಿಷ್ಠಂತು | ಯದಾ ವೃಷ್ಟ್ಯನೇಲಾ ತದಾ ವರ್ಷತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾ ವರುಣರೇ) ಯಾ ದಾನೋನಿ—ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಭನಗಳನ್ನು | ಸಂ ಯೇಮಧುಃ—ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿ | ದಿವ್ಯಾಃ—ದ್ಯುಲೋಕೋತ್ಪನ್ನವಾದವೂ | ಪಾರ್ಥಿವೀಃ—ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವೂ ಆದ | ಇಷಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿ | ನಭಸ್ವತೀಃ—ಉದಕಪೂರ್ಣವಾದ | ವೃಷ್ಟಯಃ—ವೃಷ್ಟಿಗಳು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಅ ಚರಂತು—ಸೇವಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೇ, ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಭನಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿ. ದ್ಯುಲೋಕೋತ್ಪನ್ನವಾದವೂ, ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವೂ ಆದ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿ. ಉದಕಪೂರ್ಣವಾದ ವೃಷ್ಟಿಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೇವಿಸಲಿ.

English Translation.

Bestow (upon us) good gifts, viands, whether of heaven or earth :
may the water-shedding rains atten upon you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಧಿ ಯಾ ಬೃಹತೋ ದಿವೋ ಅಭಿ ಯೂಥೇವ ಪಶ್ಯತಃ |

ಋತಾವಾನಾ ಸಮ್ರಾಜಾ ನಮಸೇ ಹಿತಾ || ೭ ||

|| ಪವಪಾಠಃ ||

ಅಧಿ | ಯಾ | ಬೃಹತಃ | ದಿವಃ | ಅಭಿ | ಯೂಥಾಽಇವ | ಪಶ್ಯತಃ |

ಋತ೯ವಾನಾ | ಸಂಽರಾಜಾ | ನಮಸೇ | ಹಿತಾ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಾ ಯೌ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ಬೃಹತೋ ದಿವೋ ದ್ಯೋತಮಾನಾನ್ದೇವಾನಧಿ ಪಶ್ಯತಃ | ತತ್ರ
ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಯೂಥೇವ ಯಥಾ ವೃಷಭೋ ಗೋಯೂಥಾನಿ ರಂತುಮಭ್ಯಭಿಮುಖಂ ಪಶ್ಯತಿ
ತದ್ವದೇಶೌ ಸ್ವವೀರ್ಯೇಣಾಸುರಾನ್ಲತ್ವಾ ದೇವಾನೋದಯಿತುಂ ಪಶ್ಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದೃಶೌ |
ಋತಾವಾನಾ ಸತ್ಯವಂತೌ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸಮ್ರಾಜೌ ಸಮ್ಯಗ್ವಿದ್ಯಮಾನೌ ನಮಸೇ ಹವಿಸೇ ಹಿತಾ ಹಿತೌ
ಪ್ರಿಯೌ ಪಶ್ಯತ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಋತಾವಾನಾ—ಸತ್ಯವಂತರೂ | ಸಮ್ರಾಜಾ—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ | ನಮಸೇ—ಹವಿಸಿಗೆ |
ಹಿತಾ—ಪ್ರಿಯರೂ ಆದ | ಯಾ—ಯಾವ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೂವರೋ ಅವರು | ಯೂಥೇವ ಅಧಿ—ವೃಷಭವು
ಗೋಸಮೂಹವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವಂತೆ | ಬೃಹತಃ—ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವರೂ | ದಿವಃ—ಪ್ರಕಾಶ
ಮಾನರೂ ಆದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಅಧಿ ಪಶ್ಯತಃ—ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

|| ಛಾಂದೋ ||

ಸತ್ಯವಂತರೂ, ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವರೂ ಹವಿಸಿಗೆ ಪ್ರಿಯರೂ ಆದ ಯಾವ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೂವರೋ
ಅವರು ವೃಷಭವು ಗೋಸಮೂಹವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವಂತೆ ಮಹತ್ತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವರೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರೂ
ಆದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

(These are they) who look upon the great deities as (a bull contem-
plates) the herd, sovereigns observant of truth and propitious to adoration.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಯುತಾನಾನಾ ನಿ ಸೇದತುಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ ಸುಕ್ರತೂ |

ಧೃತವ್ರತಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಕ್ಷತ್ರಮಾಶತುಃ || ೮ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಯುಕ್ತವಾನಾ | ನಿ | ಸೇದತುಃ | ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ | ಸುಕ್ರತೂ ಇತಿ ಸುಕ್ರತೂ |

ಧೃತವ್ರತಾ | ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ | ಕ್ಷತ್ರಂ | ಅಶತುಃ || ೮ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಯುತಾನಾನರ್ತವಾನೌ ಸತ್ಯವಂತೌ ಸುಕ್ರತೂ ಶೋಭನಕರ್ಮಾಣೌ ಸುಪ್ರಜ್ಞೌ ವಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾರ್ಥಂ ನಿ ಸೇದತುಃ | ನ್ಯಸೀದತಾಂ | ತಥಾ ಮಂತ್ರಃ | ನಿ ಸೇದಾದ ಧೃತವ್ರತೋ ವರುಣಃ ಪಸ್ತಾಸ್ತಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ ಸುಕ್ರತುಃ | ಯ. ೧-೨೫-೧೦ | ಇತಿ | ಧೃತವ್ರತಾ ಧೃತವ್ರತೌ ಧೃತಕರ್ಮಾಣೌ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯೌ ಬಲವಂತೌ ಕ್ಷತ್ರಂ ಬಲಮಾಶತುಃ | ಅನಶಾತೇ | ವ್ಯಾಪ್ನುತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯುತಾನಾನಾ—ಸತ್ಯವಂತರೂ | ಸುಕ್ರತೂ — ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು | ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಯ—ತಮ್ಮ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು | ನಿ ಸೇದತುಃ—ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ | ಧೃತವ್ರತಾ—ವ್ರತರೂಪವಾದ ಕರ್ಮಧಾರಕರೂ (ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕರೂ) | ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ—ಶಕ್ತಿಯುತರೂ ಆದ ಅವರು | ಕ್ಷತ್ರಂ—ಬಲವನ್ನು | ಅಶತುಃ—ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಸತ್ಯವಂತರೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ತಮ್ಮ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವ್ರತರೂಪವಾದ ಕರ್ಮಧಾರಕರೂ, (ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕರೂ) ಶಕ್ತಿಯುತರೂ ಆದ ಅವರು ಬಲವನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Observers of truth, doers of good deeds, they sit down for the office of sovereignty ; observant of obligations endowed with strength they acquire vigour.

|| ಸಂಹಾರಾಃ ||

ಅಕ್ಷ್ಣಿಂ ಶ್ಚಿದ್ಧಾ ತುವಿತ್ತರಾನುಲ್ಪಣೇನ ಚಕ್ಷಸಾ |

ನಿ ಚಿನ್ನಿಷಂತಾ ನಿಚಿರಾ ನಿ ಚಿಕ್ಕತುಃ || ೯ ||

|| ಪದವಾಚಃ ||

ಅಕ್ಷ್ಣಿಃ | ಚಿತ್ | ಗಾತುವಿತ್ತರಾ | ಅನುಲ್ಪಣೇನ | ಚಕ್ಷಸಾ |

ನಿ | ಚಿತ್ | ಮಿಷಂತಾ | ನಿಚಿರಾ | ನಿ | ಚಿಕ್ಕತುಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಕ್ಷ್ಣಿಂ ಶ್ಚಿದ್ಧಾ ಪೂಜ್ಯೋಽಪಿ ಪೂರ್ವಂ ಗಾತುವಿತ್ತರಾ|ಗಾತುವಿತ್ತರಾವತಿಶಯೇನ ಮಾರ್ಗವೇತ್ತಾರಾ | ಯದ್ವಾ | ಗಾತುವಿತ್ತರಾ ಗಾತು ಗಮನಶೀಲಂ ಪ್ರಾಣಿಜಾತಂ ಚಕ್ಷುಷೋಽಪಿ ಪೂರ್ವಂ ವೇತ್ತಾರಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ | ಕೀದೃಶಾ | ನಿ ಮಿಷಂತಾ ನಿಮಿಷಂತಾ ಸರ್ವಮುನ್ನೇಷಯಂತಾ ಸ್ವಸ್ತಕರ್ಮಣಿ ನಿಚಿರಾ ನಿತರಾಂ ಚಿರಂತನಾ ತಾವನುಲ್ಪಣೇನ | ಉಲ್ಪಣಮಿತಿ ದುಃಸಹಮಗ್ನೇಶ್ವೇಜಃ | ತದ್ಬದಿದುಃಸಹೇನ ಚಕ್ಷಸಾಹೋರಾತ್ರಯೋರ್ವಾಫ್ಯಪ್ತೇನ ತೇಜಸ್ಯವ ನಿ ಚಿಕ್ಕತುಃ | ಪೂಜಿತಾ ಬಭೂವತುಃ | ಚಿದವಧಾರಣೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಕ್ಷ್ಣಿತ್—ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿಯೇ | ಗಾತುವಿತ್ತರಾ—ಗಮನಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕವರೂ | ನಿ ಮಿಷಂತಾ—ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚಕ್ಷುಸ್ಸನ್ನೂ ತೆರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವವರೂ | ನಿಚಿರಾ—ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು | ಅನುಲ್ಪಣೇನ—ಅಧಿಕವಾದ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯಿಲ್ಲದ | ಚಕ್ಷಸಾ—ತೇಜಸ್ಸಿನೊಡಗೂಡಿ | ನಿ ಚಿಕ್ಕತುಃ—ಪೂಜಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿಯೇ (ರೆಪ್ರೆಹೋಡಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ) ಗಮನಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕವರೂ, ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚಕ್ಷುಸ್ಸನ್ನೂ ತೆರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವವರೂ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರು ಅಧಿಕವಾದ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯಿಲ್ಲದ ತೇಜಸ್ಸಿನೊಡಗೂಡಿ ಪೂಜಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

Thorough knowers of the path, even before the eye (can see), causing (all beings) to open their eyelids, existing from of old, and shining with a mild radiance, verily they have been worshipped.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಗಾತುವಿತ್ತರಾ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಗಮನಶೀಲವುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯತಕ್ಕವರು ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ನೋ ದೇವ್ಯದಿತಿರಾರುಷ್ಯತಾಂ ನಾಸತ್ಯಾ |

ಉರುಷ್ಯಂತು ಮರುತೋ ವೃದ್ಧಶ್ರವಸಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ನಃ | ದೇವೀ | ಅದಿತಿಃ | ಉರುಷ್ಯತಾಂ | ನಾಸತ್ಯಾ |

ಉರುಷ್ಯಂತು | ಮರುತಃ | ವೃದ್ಧಶ್ರವಸಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ದೇವೀ ದ್ಯೋತನಶೀಲಾದಿತಿರ್ಮಿತ್ರಾವರುಣಯೋರ್ಮಾರ್ಗತಾ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನಕ್ಷತು | ನಾಸತ್ಯಾ ನಾಸತ್ಯಾ | ಅಸತ್ಯಮನಯೋರ್ನಾಸ್ತೀತಿ ನಾಸತ್ಯಾ | ಅಶ್ವಿನೌ ಚೋರುಷ್ಯತಾಂ | ರಕ್ಷತಾಂ || ಉರುಷ್ಯತಿಃ ಕಣ್ವಾದಿಃ || ವೃದ್ಧಶ್ರವಸೋ ವೃದ್ಧವೇಗಾಃ | ಅತಿಶಯೇನ ವೇಗವಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ ವರ್ಧನಶೀಲಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣಾನೋಪೇತಾ ಮರುತ ಉರುಷ್ಯಂತು | ಆಸ್ಮಾನ್ನಾಲಯಂತು ||

|| ಶ್ರುತಿರ್ದಾರ್ಥ ||

ಉತೆ—ಮತ್ತು | ದೇವೀ—ದಿವ್ಯಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ | ಅದಿತಿಃ—ಆದಿತಿಯು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ನಾಸತ್ಯಾ—ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು | ಉರುಷ್ಯತಾಂ—ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ವೃದ್ಧಶ್ರವಸಃ—ಅತಿಶಯವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳ | ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತುಗಳು | ಉರುಷ್ಯಂತು—ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದಿವ್ಯಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ಆದಿತಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಅತಿಶಯವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳ ಮರುತ್ತುಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

May the divine Aditi, may the Nasatyas also protect us; may the rapid Maruts defend us.

। ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ ।

ತೇ ನೋ ನಾವಮುರುಷ್ಯತ ದಿವಾ ನಕ್ತಂ ಸುದಾನವಃ ।

ಅರಿಷ್ಯಂತೋ ನಿ ಸಾಯುಭಿಃ ಸಚೇಮಹಿ ॥ ೧೧ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ತೇ | ನಃ | ನಾವಂ | ಉರುಷ್ಯತ | ದಿವಾ | ನಕ್ತಂ | ಸುದಾನವಃ |

ಅರಿಷ್ಯಂತಃ | ನಿ | ಸಾಯುಭಿಃ | ಸಚೇಮಹಿ ॥ ೧೧ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಸುದಾನವಃ ತೋಭನದಾನಾ ಮರುತೋಽರಿಷ್ಯಂತಃ ಕೇನಾಪ್ಯಹಿಂಸಿತಾಃ ತೇ ತಾದೃಶಾ ಯೋಯಂ ನೋಽಸ್ತದೀಯಾಂ ನಾವಂ ಯಜ್ಜಿಯಾಂ ನಾವಂ ದಿವಾ ನಕ್ತಂ ಚೋರುಷ್ಯತ | ಸಾಲಯತ | ತತೋ ವಯಂ ಸಾಯುಭಿಯುಷ್ಮದೀಯೈಃ ಸಾಲನೈಃ ಸಚೇಮಹಿ | ನಿಕರಾಂ ಸಮವೇತಾ ಭವೇಮ ॥

। ಶ್ರುತಿಪವಾರ್ಥಃ ॥

ಸುದಾನವಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನಿಗಳಾದ ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | ಅರಿಷ್ಯಂತಃ—ಯಾರ ಹಿಂಸೆಗೂ ಸಿಲುಕದವರಾದ | ತೇ—ನೀವು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ನಾವಂ—ಯಜ್ಜಿರೂಪವಾದ ನೌಕೆಯನ್ನು | ದಿವಾ—ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ | ನಕ್ತಂ—ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಉರುಷ್ಯತ—ರಕ್ಷಿಸಿರಿ (ಅನಂತರ) | ಸಾಯುಭಿಃ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ನಿ ಸಚೇಮಹಿ—ನಾವು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತಾಗಲಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥಃ ॥

ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನಿಗಳಾದ ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಯಾರ ಹಿಂಸೆಗೂ ಸಿಲುಕದವರಾದ ನೀವು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಜಿರೂಪವಾದ ನೌಕೆಯನ್ನು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಅನಂತರ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ನಾವು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Munificent and irresistible (Maruts), guard our vessel by day and night, so that we may be secure through your protection.

। ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ ।

ಅಘ್ನತೇ ವಿಷ್ಣವೇ ವಯಮರಿಷ್ಯಂತಃ ಸುದಾನವೇ ।

ಶ್ರುಧಿ ಸ್ವಯಾವನ್ತ್ಸಿಂಧೋ ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಯೇ ॥ ೧೨ ॥

|| ತದಪಾರಃ ||

ಅಘ್ನತೇ | ವಿಷ್ಣವೇ | ವಯಂ | ಅರಿಷ್ಯಂತಃ | ಸುದಾನವೇ |

ಶ್ರುಧಿ | ಸ್ವಯಾವನ್ | ಸಿಂಧೋ ಇತಿ | ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಯೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವೋರ್ಧರ್ಚಃ ಪರೋಕ್ಷಕೃತಃ | ಅರಿಷ್ಯಂತಃ ಪಾಲನವತ್ಪ್ರಾತ್ ಕೇನಾಪ್ಯೆಬಾಧಿತಾ ವಯಮಘ್ನತೇ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಯಷ್ಟಾಣಾಂ ಚಾಹಿಂಸಕಾಯ ಸುದಾನವೇ ಶೋಭನದಾನಾಯ ವಿಷ್ಣವೇ ಸ್ವಮಹತ್ತೀನ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕಾಯೈತನ್ನಾಮಕಾಯ ದೇವಾಯ ಸ್ತುತಿಂ ಕುರ್ಮಃ | ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಃ | ಹೇ ಸ್ವಯಾವನ್ | ಸ್ವಯಮೇವಾಸಹಾಯಃ ಸನ್ ದಿವಿ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ವಾ ಯಾತೀತಿ ಸ್ವಯಾವನ್ | ಸಿಂಧೋ ಸ್ತೋತ್ರಾನ್ ಪ್ರತಿ ಧನಾನಾಂ ಸ್ಯಂದನಶೀಲ ವಿಷ್ಣೋ ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಯೇ | ಚಿತ್ತಿಃ ಕರ್ಮ | ಮಂತ್ರಾಂತರೇಽಪಿ ತಥಾ ಶ್ರವಣಾತ್ | ಸಾ ಚಿತ್ತಿಭಿರ್ನಿ ಹಿ ಚಿಕಾರ ಮರ್ತ್ಯಂ | ಋ. ೧-೧೬೪-೨೯ | ಇತಿ | ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಣೇ ಯಜಮಾನಾಯ ತದರ್ಥಂ ಶ್ರುಧಿ | ಅಸ್ಮಾಭಿಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ತ್ವಂ ಕೃಣು ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅರಿಷ್ಯಂತಃ—(ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿತರಾದುದರಿಂದ) ಯಾರ ಹಿಂಸೆಗೂ ಸಿಕ್ಕದ | ವಯಂ - ನಾವು | ಅಘ್ನತೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಲ್ಲದವನೂ | ಸುದಾನವೇ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನಿಯೂ ಆದ | ವಿಷ್ಣವೇ—ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸ್ವಯಾವನ್—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಮಗ್ನವನೂ | ಸಿಂಧೋ—ಧನವನ್ನು ನದಿಯಂತೆ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ | ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಯೇ—ಕರ್ಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಯಜಮಾನನಿಗಾಗಿ | ಶ್ರುಧಿ—ನಮ್ಮ ಪ್ರಶಂಸೆಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿತರಾದುದರಿಂದ ಯಾರ ಹಿಂಸೆಗೂ ಸಿಕ್ಕದ ನಾವು ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಲ್ಲದವನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನಿಯೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವವನೂ, ಧನವನ್ನು ನದಿಯಂತೆ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ, ಕರ್ಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಯಜಮಾನನ ಪರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಕೇಳು.

English Translation.

We, uninjured (through his protection, offer praise) to the libera Vishnu, who harms not (his adorers): do you who go by yourself alone (to combat), and cause wealth to flow (to the worshipper), hear (our prayer) in behalf of him who has commenced the sacrifice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತದ್ವಾಯಂ ವೃಣೇಮಹೇ ವರಿಷ್ಠಂ ಗೋಪಯತ್ಯಂ |

ಮಿತ್ರೋ ಯತ್ಪಾಂತಿ ವರುಣೋ ಯದರ್ಯಮಾ || ೧೩ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ತತ್ | ವಾಯಂ | ವೃಣೇಮಹೇ | ವರಿಷ್ಠಂ | ಗೋಪಯತ್ಯಂ |

ಮಿತ್ರಃ | ಯತ್ | ಪಾಂತಿ | ವರುಣಃ | ಯತ್ | ಅರ್ಯಮಾ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವರಿಷ್ಠಮುರುತರಂ ಗೋಪಯತ್ಯಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ರಕ್ಷಕಂ ಯತ್ಯೈಃ ಸಾಲನೀಯಂ ವಾ ವಾಯಂ ಸರ್ವೈರ್ವನನೀಯಂ ತದ್ಧನಂ ವೃಣೇಮಹೇ | ವಯಂ ಸಂಭಜಾಮಹೇ | ಯದ್ಧನಂ ಮಿತ್ರಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮಿತ್ರಭೂತೋ ವರುಣಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ವಾರಯಿತಾರ್ಯಮಾ ಸರ್ವದಾ ಗಚ್ಛನ್ ಏತನ್ನಾಮಾಕಾಶ್ಯಯೋ ದೇವಾಃ ಸಾಂತಿ ಸಾಲಯಂತಿ | ತದ್ಧನಂ ವೃಣೇಮಹೇ | ಅಸ್ಮದೀಯಸ್ಯ ಧನಸ್ಯ ರಕ್ಷಕಾ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್—ಯಾವ ಧನವನ್ನು | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯನೂ | ಸಾಂತಿ—ರಕ್ಷಿಸುವರೋ | ತತ್—ಅಂತಹ | ವರಿಷ್ಠಂ—ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ | ಗೋಪಯತ್ಯಂ—ಸರ್ವರಿಗೂ ರಕ್ಷಕವಾದುದೂ | ವಾರ್ಯಃ—ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ ಅದ ಧನವನ್ನು | ವೃಣೇಮಹೇ—ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಯಾವ ಧನವನ್ನು ಮಿತ್ರನೂ, ವರುಣನೂ, ಅರ್ಯನೂ ರಕ್ಷಿಸುವರೋ, ಅಂತಹ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ, ಸರ್ವರಿಗೂ ರಕ್ಷಕವಾದುದೂ ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ ಅದ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

We solicit that ample, all-desired, all-guarding (wealth) which Mitra, Varuna, and Aryaman hold under their protection.

|| ವಿಕೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವಾಯಂ—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಸ್ಯರು ಈ ಋಕ್ವಿನ ಪೂರ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—

ವಾಯುಂ | ವಾಯು ವೃಣೋತೇರಥಾಪಿ ವರತಮಂ | ತದ್ವಾಯುಂ ವೃಣೇಮಹೇ ವರಿಷ್ಠಂ
ಗೋಪಯತ್ಯಂ (ಋ. ಸಂ. ೮-೨೫-೧೩) ತದ್ವಾಯುಂ ವೃಣೇಮಹೇ ವರ್ಷಿಷ್ಠಂ ಗೋಪಾ-
ಯಿತವ್ಯಂ ಗೋಪಾಯಿತಾರೋ ಯೂಯಂ ಸ್ಥ ಯುಷ್ಮಭ್ಯಮಿತಿ ವಾ ||

(ನಿ. ೫-೧)

ವಾಯುಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ವ್ಯ (ವೃಣೋತಿ) ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ
ವಾಯುಂ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಥವಾ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಎಂದರ್ಥವು. ಪ್ರಕೃತ
ಋಕ್ಯೆನಲ್ಲಿ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರಾವರುಣರೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ
ನಿಮ್ಮಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಅಥವಾ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ರಕ್ಷಣೆಯು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಆದೂ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವು ಎಂದರೆ ನೀವು ರಕ್ಷಕರಾಗುತ್ತೀರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಾತ್ರ
ಸಾಧ್ಯವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದರ್ಥವು ಅಡಕ
ವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ನಃ ಸಿಂಧುರಸಾಂ ತನ್ನರುತಸ್ತದತ್ತಿನಾ |

ಇಂದ್ರೋ ವಿಷ್ಣು ಮಿರ್ಷಾಂಸಃ ಸಜೋಷಸಃ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ನಃ | ಸಿಂಧುಃ | ಅಸಾಂ | ತತ್ | ಮರುತಃ | ತತ್ | ಅತ್ತಿನಾ |

ಇಂದ್ರಃ | ವಿಷ್ಣುಃ | ಮಿರ್ಷಾಂಸಃ | ಸಜೋಷಸಃ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪುನರಪಿ ಧನರಕ್ಷಣಮೇವಾಶಾಸ್ತೇ | ಉತಾಪಿ ಚಾಪಾಮುದೇಕಾನಾಂ ಸಿಂಧುಃ ಸ್ಯಂದಫರೀಲಃ
ಪರ್ಜನ್ಯೋ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ತದ್ಧನಂ ರಕ್ಷತು | ತದೇವ ಮರುತಶ್ಚ ಸಾಲಯಂತು | ಅತ್ತಿನಾಶ್ಚಿನೋ
ದೇವಾ ತದ್ಧನಂ ಸಾಲಯತಾಂ | ತಥೇಂದ್ರೋ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ಮಿರ್ಷಾಂಸಃ ಕಾಮಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರ ಏತೇ
ಸರ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸಜೋಷಸಃ ಸಂಗತಾಃ ಸಂತೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ಧನಂ ರಕ್ಷಂತು | ಏತೇ ದೇವಾ
ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಧನಂ ದತ್ತ್ವಾ ಸಾಲಯಂತಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಅಸಾಂ—ಉದಕಗಳಿಗೆ | ಸಿಂಧುಃ—ಪ್ರವಾಹಕಾರಕನಾದ ಪರ್ಜನ್ಯನು | ನಃ—
ನಮ್ಮ | ತತ್—ಆ ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ತತ್—ಆ ಧನವನ್ನೇ | ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತುಗಳೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ |

ಅಶ್ವಿನಾ—ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೂ ಆ ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನೂ | ವಿಷ್ಣುಃ—ವಿಷ್ಣುವೂ |
 ಐಾಧ್ಯಾಂಸಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕರಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ | ಸಜೋಷಸಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆ ಧನವನ್ನು
 ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉದಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಹಕಾರಕನಾದ ಪರ್ಜನ್ಯನು ನಮ್ಮ ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಮರುತ್ತುಗಳೂ ಅದೇ
 ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೂ ಆ ಧನವನ್ನೇ ರಕ್ಷಿಸಲಿ ಇಂದ್ರನೂ, ವಿಷ್ಣುವೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕರಾದ
 ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆ ಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

May he who causes the waters to flow (Parjanya), the Maruts, the Aswins, Indra, Vishnu, may all (these deities) together, the showerers, (of benefits, protect) that wealth for us.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತೇ ಹಿ ಸ್ವಾ ವನುಷೋ ನರೋಽಭಿಮಾತಿಂ ಕಯಸ್ಯ ಚಿತ್ |

ತಿಗ್ಂ ನ ಕ್ಷೋದಃ ಪ್ರತಿಘ್ಂತಿ ಭೂರ್ಣಯಃ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ಹಿ | ಸ್ವಾ | ವನುಷಃ | ನರಃ | ಅಭಿಮಾತಿಂ | ಕಯಸ್ಯ | ಚಿತ್ |

ತಿಗ್ಂ | ನ | ಕ್ಷೋದಃ | ಪ್ರತಿಘ್ಂತಿ | ಭೂರ್ಣಯಃ || ೧೫ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ವನುಷೋ ವನನೀಯಾಃ ಸಂಭಜನೀಯಾ ನರೋ ನೇಶಾರಸ್ತೇ ಹಿ ಸ್ವಾ ತೇ ಖಲಾ ಷೇವಾ
 ಭೂರ್ಣಯಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಗಮನಾಃ ಸಂತಃ ಕಯಸ್ಯ ಚಿತ್ಸ್ಯ ಚಿಚ್ಚತ್ಪ್ರೋರಭಿಮಾತಿಮಭಿಮಾನಂ ಪ್ರತಿಘ್ಂತಿ |
 ಪ್ರತಿಕೂಲಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಹಿಂಸಂತಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ತಿಗ್ಂ ನ ಯಥಾ ತಿಗ್ಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಂ
 ಜನೇನ ಗಚ್ಛತ್ಕ್ಲೋದ ಉದಕಮಗ್ರತಃ ಸ್ಥಿತಂ ವೃಕ್ಷಮುನ್ಮೂಲಯತಿ ತದ್ವತ್ತಸ್ಯಾಭಿಮಾನಂ
 ಘ್ಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವನುಷಃ—ಪೂಜ್ಯರೂ | ನರಃ—ನೇತೃಗಳೂ ಆದ | ತೇ ಹಿ ಸ್ವಾ—ಆ ದೇವತೆಗಳೇ |
 ಭೂರ್ಣಯಃ—ಶೀಘ್ರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವರಾಗಿ | ಕಯಸ್ಯ ಚಿತ್—ಎಂತಹ ತತ್ಪ್ರವಾದರೂ ಸರಿ ಅಂತಹವನ |

ಅಭಿಮಾತಿಂ—ಪರಹಿಂಸಕವಾದ ಅಭಿಮಾನಬುದ್ಧಿಯನ್ನು (ಅಹಂಕಾರವನ್ನು) | ತಿಗ್ಗಂ—ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುವ |
ಕ್ಷೋದಃ ನ—ಉದಕಪ್ರವಾಹವು ಎದುರಿಗಿರುವ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಕೆಡಹುವಂತೆ | ಪ್ರತಿಘ್ನಂತಿ-ಆ ಶತ್ರುವಿನ ಮೇಲೆ
ಎದುರುಬಿದ್ದು ಅವನನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜ್ಯರೂ, ನೇತೃಗಳೂ ಆದ ಆ ದೇವತೆಗಳೇ, ಕ್ಷಿಪ್ರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಎಂತಹ ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ
ಶತ್ರುವಾದರೂ ಅಂತಹವನ ಪರಹಿಂಸಕವಾದ ಅಭಿಮಾನಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಉದಕಪ್ರವಾಹವು
ಎದುರಿಗಿರುವ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಕೆಡಹುವಂತೆ ಆ ಶತ್ರುವಿನ ಮೇಲೆ ಎದುರುಬಿದ್ದು ಅವನನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Those desirable leaders (of men), rapid in movement, break down
the haughtiness of any (foe) whatever, as an impetuous current (sweeps
away all obstacles).

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ ||

ಅಯಮೇಕ ಇತ್ಥಾ ಪುರೂರು ಚಪ್ಪೇ ವಿ ವಿಶ್ವತೀಃ |
ತಸ್ಯ ವ್ರತಾನ್ಯನು ವಶ್ಯರಾಮಸಿ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ಏಕಃ | ಇತ್ಥಾ | ಪುರು | ಉರು | ಚಪ್ಪೇ | ವಿ | ವಿಶ್ವತೀಃ |
ತಸ್ಯ | ವ್ರತಾನಿ | ಅನು | ವಃ | ಚರಾಮಸಿ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಿತ್ರಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಾಹ | ವಿಶ್ವತಿರ್ವಿಶಾಂ ಪಾಲಯಿತಾನಯೋರ್ವಿಶ್ರವರುಣಯೋರೇ-
ಕೋಽಯಂ ಮಿತ್ರಃ ಪುರು ಪುರೂಣಿ ಬಹೂನಿ ಚೋರೂರೂಣಿ ಚ ದ್ರವ್ಯಾಣೀಶ್ವೇತ್ಯಂ ವಿ ಚಪ್ಪೇ |
ಸ್ವತೇಜಸಾ ಶಕ್ಯತಿ | ತಸ್ಯ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವ್ರತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವೋ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಮನು ಚರಾಮಸಿ |
ಅನುಚರಾಮಃ | ಕುರ್ಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಿಶ್ವತೀಃ—ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ | ಏಕಃ—ಅದ್ವಿತೀಯನೂ ಆದ | ಅಯಂ—ಈ ಮಿತ್ರನು |
ಪುರು—ಅನೇಕವಾದವೂ | ಉರು—ವಿಶ್ವತವಾದವೂ ಆದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ | ಇತ್ಥಾ—ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ |
ವಿ ಚಪ್ಪೇ—ತನ್ನ ತೇಜೋರೂಪವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ | ತಸ್ಯ—ಆ ಮಿತ್ರನ | ವ್ರತಾನಿ—
ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ವಃ—ನಿಮಗಾಗಿ | ಅನುಚರಾಮಸಿ—ನಾವು ಆಚರಿಸುವೆವು (ಅಥವಾ ಭರಿಸೋಣ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ, ಅದ್ವಿತೀಯನೂ ಆದ ಈ ಮಿತ್ರನು ಅನೇಕವಾದವೂ, ವಿಸ್ತೃತವಾದವೂ ಆದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ತೇಜೋರೂಪವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಿತ್ರನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿಮಗಾಗಿ ನಾವು ಆಚರಿಸುವೆವು.

English Translation.

This one, the lord of men (Mitra), contemplates many vast things : we follow his rites for you.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅನು ಪೂರ್ವಾಣ್ಯೋಕ್ಯಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸ್ಯ ಸಕ್ತಿಮು |
ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವ್ರತಾ ವರುಣಸ್ಯ ದೀರ್ಘಶ್ರುತ್ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅನು | ಪೂರ್ವಾಣಿ | ಓಕ್ಯಾ | ಸಾಂಽರಾಜ್ಯಸ್ಯ | ಸಕ್ತಿಮು |
ಮಿತ್ರಸ್ಯ | ವ್ರತಾ | ವರುಣಸ್ಯ | ದೀರ್ಘಶ್ರುತ್ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸ್ಯ | ಸಮ್ರಾಜೋ ಭಾವಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಂ | ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಸ್ಯಾಸ್ತೀತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಃ ||
ಅರ್ತಾದಿಭ್ಯ ಇತ್ಯಚ್ಛಪ್ರತ್ಯಯಃ || ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವತೋ ವರುಣಸ್ಯ ಪೂರ್ವಾಣಿ ಪುರಾತನಾನೋಕ್ಯಾ |
ಓಕ್ಯೋ ಗೃಹಂ | ತಸ್ಮೈ ಹಿತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಯಂ ಸಕ್ತಿಮು || ಸಕ್ತತಿರ್ಗತಿಕರ್ಮಾ | ಲಿಟಿ ರೂಪಂ |
ದ್ವಿವಚನಸ್ಯ ಭಂದಸಿ ವಿಕಲ್ಪಿತತ್ವಾದತ್ರ ದ್ವಿವಚನಾಭಾವಃ || ತದೇನಾದ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವ್ರತಾ ವ್ರತಾನಿ
ಕರ್ಮಾಣಿ ಚ ದೀರ್ಘಶ್ರುತ್ || ಸುಪಾಂ ಸುಲುಗಿತಿ ಷಷ್ಯಾ ಲುಕ್ || ದೀರ್ಘಶ್ರುತೋಽತಿಶಯೇನ
ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ ವ್ರತಾನಿ ಚ ಸಕ್ತಿಮೇತಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸ್ಯ—ಸಾರ್ವಭೌಮಪದವಿಯುಳ್ಳ ವರುಣನ | ಪೂರ್ವಾಣಿ—ಪುರಾತನವಾದವೂ |
ಓಕ್ಯಾ—ನಮ್ಮ ಗೃಹಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದವೂ ಆದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಅನು ಸಕ್ತಿಮು—ಆಚರಿಸುವೆವು |
ಮಿತ್ರಸ್ಯ—ಮಿತ್ರನ | ವ್ರತಾ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ದೀರ್ಘಶ್ರುತ್—ಅತಿದೂರದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ |
ವರುಣಸ್ಯ—ವರುಣನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸೋಣ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಾರ್ವಭೌಮ ಪದವಿಯುಳ್ಳ ವರುಣನ ಪುರಾತನವಾದವೂ, ನಮ್ಮ ಗೃಹಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದವೂ ಆದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವೆವು. ಮಿತ್ರನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅತಿದೂರದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ವರುಣನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸೋಣ.

English Translation.

We observe the ancient rites of the imperial Varuna and the renowned Mitra, (rites) that are good for (our) dwelling.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪರಿ ಯೋ ರತ್ಮಿನಾ ದಿವೋಽನ್ತಮೇ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ |

ಉಭೇ ಆ ಪಪ್ರೌ ರೋದಸೀ ಮಹಿತ್ವಾ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪರಿ | ಯಃ | ರತ್ಮಿನಾ | ದಿವಃ | ಅಂತಾನ್ | ಮಮೇ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ |

ಉಭೇ ಇತಿ | ಆ | ಪಪ್ರೌ | ರೋದಸೀ ಇತಿ | ಮಹಿತ್ವಾ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಮಿತ್ರೋ ದಿವಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೋರಂತಾನ್ರತ್ಮಿನಾ ಸ್ವತೇಜಸಾ ಪರಿ ಮಮೇ ಪರಿಮಿನೋತಿ | ತಯೋಃ ಪರ್ಯಂತಾನ್ ಸ್ವರತ್ಮಿನಾ ಭಾಸಯತಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ ಏವೋಭೇ ರೋದಸೀ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೌ ಮಹಿತ್ವಾ ಸ್ವಮಹಿಮ್ನಾ ಪಪ್ರೌ | ಆಸಮಂತಾತ್ಸ್ರಾರಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾರು | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದ (ಮತ್ತು) | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—ಪೃಥಿವಿಯ | ಅಂತಾನ್—ಕೊನೆಯ ಭಾಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ | ರತ್ಮಿನಾ—ತನ್ನ ರತ್ಮಿಯಿಂದ | ಪರಿ ಮಮೇ—ಅಳತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಯೋ (ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸಿದ್ದಾನೆಯೋ) | (ಸಃ—ಅದೇ ಮಿತ್ರದೇವನೇ) | ಮಹಿತ್ವಾ—ತನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ | ಉಭೇ ರೋದಸೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಆ ಪಪ್ರೌ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಮಿತ್ರನು ದ್ಯುಲೋಕದ ಮತ್ತು ಪೃಥ್ವಿಯಂತಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಳೆಯುವಂತೆ ಬೆಳಗಿಸಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅದೇ ಮಿತ್ರನೇ, ತನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

(Mitra is he) who has measured with his rays the limits of both heaven and earth ; who has filled both heaven and earth with his greatness.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಉದು ಸ್ಯ ಶರಣೇ ದಿವೋ ಜ್ಯೋತಿರಯಂಸ್ತ ಸೂರ್ಯಃ |

ಅಗ್ನಿರ್ನ ಶುಕ್ರಃ ಸಮಿಧಾನ ಆಹುತಃ || ೧೯ ||

|| ಪಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ಸ್ಯಃ | ಶರಣೇ | ದಿವಃ | ಜ್ಯೋತಿಃ | ಅಯಂಸ್ತ | ಸೂರ್ಯಃ |

ಅಗ್ನಿಃ | ನ | ಶುಕ್ರಃ | ಸಂಧಾನಃ | ಆಹುತಃ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸೂರ್ಯಃ ಸುವೀರ್ಯಃ ಸುಷ್ಕ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರೇರಕಃ ಸ್ಯ ಸ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣಶ್ಚ ದಿವೋ ದ್ಯೋಲಕಮಾನಸ್ಯಾದಿತ್ಯಸ್ಯ ಶರಣೇ ಸ್ಥಾನೇ ನಭಸಿ ಜ್ಯೋತಿರಾತ್ಮೀಯಂ ತೇಜ ಉದಯಂಸ್ತ | ಉದ್ಯಚ್ಚತಿ | ಉರ್ಧ್ವಂ ಗಮಯತಿ | ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತಾರಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ || ಯಮೇರ್ಲೂಙ ರೂಪಂ || ತತಃ ಸೋಽಗ್ನಿರ್ನ ಶುಕ್ರೋಽಗ್ನಿರಿವ ದೀಶ್ಯಮಾನಃ ಸಮಿಧಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ ಸಮಿಧ್ಯಮಾನ ಆಹುತಃ ಸರ್ವೈರಾಹೂತಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಸ್ಯಃ—ಮಿತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ | ಸೂರ್ಯಃ—ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನೂ ಆದ ಸೂರ್ಯನು | (ಆದೇ ಮಿತ್ರನು) ದಿವಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಆದಿತ್ಯನ | ಶರಣೇ—ಸ್ಥಾನವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ | ಜ್ಯೋತಿಃ—ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು | ಉದಯಂಸ್ತ—ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹರಡುತ್ತಾನೆ | ಆಹುತಃ—ಸರ್ವರ ಆಹವನಕ್ಕೂ ಪೂಜೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿಯೂ | ಸಮಿಧಾನಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗಿಯೂ | ಅಗ್ನಿರ್ನ—ಅಗ್ನಿಯಂತೆ | ಶುಕ್ರಃ—ಪ್ರಭಾಯುತನಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಾನೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ಸೂರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾದ ಆದೇ ಮಿತ್ರನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಆದಿತ್ಯನ ಸ್ಥಾನವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹರಡುತ್ತಾನೆ. ಸರ್ವರ ಆಹವನಕ್ಕೂ ಪೂಜೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿಯೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗಿಯೂ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಭಾಯುತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He, Surya, has uplifted his radiance in the region of the heaven ; kindled and invoked with burnt-offerings, he is bright, like Agni.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಚೋ ದೀರ್ಘಪ್ರಸದ್ವನೀಶೇ ವಾಜಸ್ಯ ಗೋಮತಃ |

ಈಶೇ ಹಿ ಪಿತ್ವೋಽವಿಷಸ್ಯ ದಾವನೇ || ೨೦ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವಚಃ | ದೀರ್ಘಪ್ರಸದ್ವನಿ | ಈಶೇ | ವಾಜಸ್ಯ | ಗೋಮತಃ |

ಈಶೇ | ಹಿ | ಪಿತ್ವಃ | ಅವಿಷಸ್ಯ | ದಾವನೇ || ೨೦ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಃ ದೀರ್ಘಪ್ರಸದ್ವನಿ ದೀರ್ಘಂ ಪ್ರತತಂ ವಿಸ್ತೃತಂ ಸದ್ವಸದನಂ ಯಸ್ಮಿನ್ಯಜ್ಞೇ ಪಚಃ | ಮಿತ್ರಂ ವರುಣಂ ಚ ಸ್ತುಹಿ || ವಕ್ತೇರ್ಲೇಟ್ಕೃಡಾಗಮಃ || ಸ ವರುಣೋ ಗೋಮತಃ ಪಶುಮತೋ ವಾಜಸ್ಯಾನ್ನಸ್ಯೇಶೇ | ಈಷ್ವೇ | ಸ್ವಾಮಿಾ ಭವತಿ | ಕೇವಲಂ ಸ್ವಾಮಿಾ ನ ಭವತಿ ಕಿಂತ್ವವಿಷಸ್ಯ ಮಹತಃ ಪ್ರೀತಿಕಾರಿಣಃ ಪಿತ್ವೋಽನ್ನಸ್ಯ ದಾವನೇ ದಾನಾಯ ಚೇಶೇ | ಸಮರ್ಥೋ ಭವತಿ | ಯೇ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವಂತಿ ತೇಭ್ಯೋಽನ್ನಂ ದದಾತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರವೇ) ದೀರ್ಘಪ್ರಸದ್ವನಿ—ಅತಿ ದೀರ್ಘವಾದ ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ | ವಚಃ—ವರುಣ ಮತ್ತು ಮಿತ್ರರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪಠಿಸು | (ಸ್ಯ—ಅದೇ ವರುಣನು) | ಗೋಮತಃ—ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ವಾಜಸ್ಯ—ಅನ್ನಕ್ಕೆ | ಈಶೇ—ಪ್ರಭುವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ | ಅವಿಷಸ್ಯ—ಪ್ರೀತಿಕಾರಕ ವಾದ | ಪಿತ್ವಃ—ಅನ್ನದ | ದಾವನೇ—ದಾನಕ್ಕಾಗಿ | ಈಶೇ ಹಿ—ಅವನೇ ಒಡೆಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರವೇ, ಅತಿ ದೀರ್ಘವಾದ ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ವರುಣ ಮತ್ತು ಮಿತ್ರರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪಠಿಸು. ಅದೇ ವರುಣನು ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರೀತಿಕಾರಕ ವಾದ ಅನ್ನದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅವನೇ ಒಡೆಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Raise your voice in the spacious hall of sacrifice (to him) who is lord over food derived from cattle, who is able to grant nutritious sustenance.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತತ್ಸೂರ್ಯಂ ರೋದಸೀ ಉಭೇ ದೋಷಾ ವಸ್ತೋರುಪ ಬ್ರುವೇ |
ಭೋಜೇಷ್ವಸ್ಮಾ ಅಭ್ಯುಚ್ಚರಾ ಸದಾ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ | ಸೂರ್ಯಂ | ರೋದಸೀ ಇತಿ | ಉಭೇ ಇತಿ | ದೋಷಾ | ವಸ್ತೋಃ | ಉಪ | ಬ್ರುವೇ |
ಭೋಜೇಷು | ಅಸ್ಮಾನ್ | ಅಭಿ | ಉತ್ | ಚರ | ಸದಾ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸೂರ್ಯಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ತದ್ವಾರುಣಂ ವೈತ್ರಂ ಚ ತೇಜ ಉಭೇ ರೋದಸೀ ಉಭೇ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ಚ ದೋಷಾ || ಸುಪಾಂ ಸುಲುಗಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾಯಾ ಉಕ್ | ಕಾಲಾಧ್ವನೋರಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾ || ರಾತ್ರೌ ವಸ್ತೋರಹನಿ ಚಾಹಮುಪ ಬ್ರುವೇ | ಉಪಸ್ತೌಮಿ | ತ್ವಂ ಸ್ತುಯೆವಾನೋ ವರುಣೋ ಭೋಜೇಷು ದಾತೃಷ್ವಸ್ಮಾನ್ ಸದಾಭ್ಯುಚ್ಚರ | ಸರ್ವದಾಭಿಮುಖಂ ಪ್ರೇರಯ | ದಾತೃಪ್ರೇತೇಷಾಂ ದಾನೇಷ್ವಸ್ಮಾನ್ ಪುರೋಭಾವಿನಃ ಕುರ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೂರ್ಯಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳ | ತತ್—ಅದೇ ವೈತ್ರಾವರುಣ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ | ಉಭೇ ರೋದಸೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ದೋಷಾ—ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ವಸ್ತೋಃ—ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ | ಉಪ ಬ್ರುವೇ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ (ಎಲೈ ವರುಣನೇ) | ಭೋಜೇಷು—ಉದಾರವಾದ ದಾತೃಗಳಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ಅಭ್ಯುಚ್ಚರ—ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು.

|| ಛಾಂದೋಗ್ಯ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳ ಅದೇ ವೈತ್ರಾವರುಣಸಂಬಂಧಿಯಾದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನೂ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ವರುಣನೇ, ಉದಾರವಾದ ದಾತೃಗಳಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು.

English Translation.

I glorify by night and day that sun (Mitra and Varuna), and both the heaven and earth ; do you (Varuna) ever bring us to the presence of the bountiful.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಋಜ್ರಮುಕ್ತಣ್ಯಾಯನೇ ರಜತಂ ಹರಯಾಣೇ |

ರಥಂ ಯುಕ್ತಮಸನಾಮ ಸುಷಾಮಣಿ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಋಜ್ರಂ | ಉಕ್ತಣ್ಯಾಯನೇ | ರಜತಂ | ಹರಯಾಣೇ |

ರಥಂ | ಯುಕ್ತಂ | ಅಸನಾಮ | ಸುಷಾಮನಿ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸುಷಾಮ್ನಃ ಪುತ್ರೋ ವರುನಾಮ ರಾಜಾ | ಸ ಯದ್ವಾನಂ ಪ್ರಾದಾದ್ವಿಶ್ವಮನಸೇ ತದಸೌ ವಿಶ್ವಮನಾ ಯಸ್ಮಿರನಯಾಚಪ್ಯೇ | ಉಕ್ತಣ್ಯಾಯನೇ | ಉಕ್ತನಾಮಾ ಕಕ್ಷಿ ದ್ವರೋಃ ಪೂರ್ವಜಃ || ತಸ್ಯ ಗೋತ್ರಾಪತ್ಯೇ ಉಕ್ತಣ್ಯಬ್ಧಾಣ್ಣ್ಯಃ | ತದಂತಾತ್ಪಕ್ತ್ಯಯಃ | ಏತ್ಸೌ ಛಾಂದಸೌ | ವೃದ್ಧಿಭಾವೋಽಪಿ ಸಂಜ್ಞಾ ಪೂರ್ವಕೋ ವಿಧಿರನಿತ್ಯ ಇತಿ ನ ಭವತಿ || ತಸ್ಯ ಗೋತ್ರಾಪತ್ಯೇ ಹರಯಾಣೇ ಶತ್ರುಜೀವಿತೈಶ್ಚ ಯಾರ್ಥದಿಹರಣಶೀಲಯಾನ ಏತಾದ್ಯಶೇ ಸುಷಾಮಣಿ | ಬಹುವ್ರಿತ್ಯಶಬ್ದೇನ ಪುತ್ರೋಽಭಿಧೀಯತೇ | ಸುಷಾಮ್ನಃ ಪುತ್ರೇ ವರೌ ರಾಜನಿ ದದತಿ ಸತಿ ಕಿಮಭೂತ್ | ಋಜ್ರಮ್ನಜುಗಾಮಿಸಂ ರಜತಂ ರಜತಮಯಂ ರಜತಸದೃಶಂ ನಾ ಯುಕ್ತಮಶ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಯುಕ್ತಂ ರಥಮಸನಾಮ | ಏತೇಷಾಂ ಮಿತ್ರಾದೀನಾಂ ಪ್ರಸಾದಾದ್ವಯಂ ಸಂಭಕ್ತವಂತೋ ಲಬ್ಧವಂತೋಽಭೂಮ ||

|| ಶ್ರುತಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉಕ್ತಣ್ಯಾಯನೇ—ಉಕ್ತವಂಶೋತ್ಪನ್ನನೂ | ಹರಯಾಣೇ—ಶತ್ರುಗಳ ಜೀವನನ್ನೂ ಧನವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸತಕ್ಕವನೂ | ಸುಷಾಮಣಿ—ಸುಷಾಮಪುತ್ರನೂ ಆದ ವರುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ | ಋಜ್ರಂ—ಋಜುಗಾಮಿಯಾದುದೂ | ರಜತಂ—ರಜತ (ಬೆಳ್ಳಿ) ಮಯವಾದುದೂ | ಯುಕ್ತಂ—ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ರಥಂ—ರಥವನ್ನು | ಅಸನಾಮ—ನಾವು ಪಡೆದಿವು

|| ಛಾಂದಸ್ ||

ಉಕ್ತವಂಶೋತ್ಪನ್ನನೂ, ಶತ್ರುಗಳ ಜೀವನನ್ನೂ ಧನವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸತಕ್ಕವನೂ, ಸುಷಾಮಪುತ್ರನೂ ಆದ ವರುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಋಜುಗಾಮಿಯಾದುದೂ, ರಜತಮಯವಾದುದೂ, ಅಶ್ವಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ ರಥವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆದಿವು.

English Translation.

We have received from the son of Sushaman, the descendant of Ukshan, the overcomer (of foes), a well-going chariot of silver, yoked (with a pair of horses).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಹರಯಾಣೇ—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು—ಶತ್ರುಜೀವಿತೈಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಹರಣಶೀಲಯಾನೇ| ಯುದ್ಧವಾಡಿ ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರಾಣ, ಐಶ್ವರ್ಯ ವೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವನು ಎಂದರ್ಥವಾದುದಾರೆ. ಅದರೆ ಯಾಸ್ಯರು—

ಹರಯಾಣಃ | ಹರಯಾಣೋ ಹರಮಾಣಯಾನಃ | ರಜತಂ ಹರಯಾಣೇ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ || (ನಿ. ೫-೧೫)

ಎಂದರ್ಥವಿವರಣೆಮಾಡಿ ಪ್ರಕೃತಮುಕ್ತನೇ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ, ನಿತ್ಯಕಾಲಮೇವಾಭಿಪ್ರೇಕ್ಷಿತಯಾನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಿರುವವನು, ಗಮನಶೀಲನು ಎಂದರ್ಥವು. ಇಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವು ಸುಷಾಮಣಿ (ಸುಷಾಮಾ ಎಂಬುವನ ಪುತ್ರನಾದ ವರು ಎಂಬ ರಾಜನು) ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಯುದ್ಧಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಶತ್ರುಗಳ (ದ್ರಪ್ಯಜನರ) ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿಹೋಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧವಾಡಿ ಜಯಿಸುವ ವರು ಎಂಬ ರಾಜನ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಋಷಿಯು ಈ ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿದಾನೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾ ಮೇ ಅಶ್ವಾನ್ಯಾನಾಂ ಹರೀಣಾಂ ನಿತೋಶನಾ |

ಉತೋ ನು ಕೃತ್ವಾನ್ಯಾನಾಂ ಸ್ವನಾಹಸಾ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾ | ಮೇ | ಅಶ್ವಾನ್ಯಾನಾಂ | ಹರೀಣಾಂ | ನಿತೋಶನಾ |

ಉತೋ ಇತಿ | ನು | ಕೃತ್ವಾನ್ಯಾನಾಂ | ಸ್ವನಾಹಸಾ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಃ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾವಶ್ವಾನಾಹ | ಹರೀಣಾಂ ಹರಿತವರ್ಣಾನಾಮಶ್ವಾನ್ಯಾನಾಮಶ್ವಸಂಘಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ನಿತೋಶನಾ ನಿತೋಶನಾ | ತೋಶತಿಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಶತ್ರುಣಾಮತ್ಯಂತಂ ಬಾಧಕೃತಾವುತೋ ಅಸಿ ಚಿ ಕೃತ್ವಾನ್ಯಾನಾಂ ಯುದ್ಧಕರ್ಮಣಿ ಕುಶಲಾನಾಂ ಚಿ ನು ಕುಶಲನಿತಿ ಬಾಧಕೌ ಸ್ವನಾಹಸಾ

ಸೈವಾಹಸಾವಾಯುಧನೇತ್ಸಾಣಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ವೋಧಾರೌ ತಾ ತಾವಶ್ವೌ ಮೇ ಮಹ್ಯಂ ನು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸೌಷಾಮ್ನೇನ ವರುಣಾ ದಶ್ವೌ ಭವೇತಾಂ ||

|| ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ ||

ಮೇ—ನನಗೆ | ನು—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ (ಸುಷಾಮಪುತ್ರನಾದ ವರುವಿಸಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ) | ತಾ—ಈ ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳೂ | ಹರಿಣಾಂ—ಹರಿತವರ್ಣವುಳ್ಳ | ಆಶ್ವಾನಾಂ—ಅಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾ | ನಿತೋಶನಾ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸತಕ್ಕವೂ | ಉತೋ—ಮತ್ತು | ಕೌಲ್ಯಾನಾಂ—ಯುದ್ಧಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತವಾದ ಅಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವೂ | ನೈವಾಹಸಾ—ಮಾನವರನ್ನು ವಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದವೂ ಆಗಿವೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸುಷಾಮಪುತ್ರನಾದ ವರುವಿಸಿಂದ ನನಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳೂ ಸಹ ಹರಿತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಹತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸತಕ್ಕವೂ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತವಾದ ಅಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವೂ ಮಾನವರನ್ನು ವಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದವೂ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

Among bay horses these two are pre-eminently the destroyers (of foes), and of those eager in combat; the two strong bearers men.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ ||

ಸ್ತದ್ಭೀತೂ ಕಶಾವಂತಾ ವಿಸ್ತ್ರಾ ನವಿಷ್ಯಯಾ ಮತೀ |

ಮಹೋ ವಾಜಿನಾವರ್ವಂತಾ ಸಚಾಸನಂ || ೨೪ ||

|| ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಃ ||

ಸ್ತದ್ಭೀತೂ ಇತಿ ಸ್ತತ್ಕೌಶಲಭೀತೂ | ಕಶಾವಂತಾ | ವಿಸ್ತ್ರಾ | ನವಿಷ್ಯಯಾ | ಮತೀ |

ಮಹಃ | ವಾಜಿನೌ | ಆರ್ವಂತಾ | ಸಚಾ | ಅಸನಂ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋಷಿರಿದಾನೀಂ ತಾವಶ್ವಾವಗ್ರಹೀಷಮಿತ್ಯಾಹ | ಸ್ತದ್ಭೀತೂ | ಸ್ತತ್ಸಮತ್ || ಉಕಾರಲೋಪಶ್ಚಾಂದಸಃ || ಶೋಭನರಜ್ಜುಯುಕ್ತೌ ಯದ್ವಾ ಶೋಭನಶರೀರಕಾಂತೀ ಕಶಾವಂತಾ ಕಶಾವಂತೌ ಕಶಾಯುಕ್ತೌ ವಿಸ್ತ್ರಾ ವಿಸ್ತ್ರೌ ವೋಧಾವಿನಾಮುಚಿತೌ | ವೋಧಾವೀ ಸ್ತೋತಾ ಯಥಾ ಸ್ತುತ್ಯಂ ದೇವಂ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪ್ರೀಣಯತಿ ತದ್ವತ್ ಸಂತೋಷಕೌ | ಮಹೋ ಮಹತಃ ಸೌಷಾಮ್ನಸ್ಯ ವರೋಃ ಸಂಬಂಧಿನೌ

ವಾಜಿನೌ ಶೀಘ್ರಗಮನವಂತಾವರ್ವಂತಾವರ್ವಂತೌ ದ್ವಾವಶ್ವೌ ಸಜಾ ಸಹ ಯುಗಸದೇವ ನವಿಷ್ಯಯಾ
ನವತರಯಾ ಮತೀ ಮತ್ಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಮಿತ್ರಾದೀನ್ ಸ್ತುವನ್ನಸನಂ | ವಿಶ್ವಮನಾ ಅಹಂ ಸಮಭಜಂ |
ಪ್ರತ್ಯಗ್ರಹೀಷಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನವಿಷ್ಯಯಾ—ಅತ್ಯಂತ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಮತೀ—ಸ್ತುತಿಯ ಫಲವಾಗಿ (ಮಿತ್ರವರುಣರ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ) | ಸ್ತುದಭೀಶೂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕಡಿವಾಣವುಳ್ಳವೂ | ಕಶಾವಂತಾ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಾವುಟಿ
ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ | ಮಿತ್ರಾ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದವೂ | ಮಹಃ—ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳ
ವರುವಿಗೆ ಸೇರಿದವೂ | ವಾಜಿನೌ—ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳೂ ಆದ | ಅವರ್ವಂತಾ—ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ | ಸಜಾ—
ಒಟ್ಟಿಗೆ | ಅಸನಂ—ನಾನು ಹೊಂದಿದೆನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರವರುಣರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಅವರ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಡಿವಾಣವುಳ್ಳವೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಾವುಟಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ, ಮೇಧಾವಿಯಾದ
ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದವೂ, ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳ ವರುವಿಗೆ ಸೇರಿದವೂ, ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳೂ ಆದ ಎರಡು
ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನಾನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಂದಿದೆನು.

English Translation.

Through this new praise (of mitra and Varuna) I have obtained at
the same moment of the mighty prince, two fast-going sagacious, steeds,
with whip and reins.

ಇವೃತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯುವೋರು ಷ್ವತಿ ಪಂಚವಿಂಶತ್ಕೃಚಂ ಪಷ್ಯಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಆತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಯುವೋಃ
ಪಂಚಾಧಿಕಾ ವ್ಯಶ್ವೋ ವಾಂಗಿರಸ ಆಶ್ವಿನಂ ವಿಶ್ಯಾದ್ಯಾ ವಾಯವ್ಯಾಶ್ವತ್ವೋರ್ವಾಶ್ವತಸ್ತೋ
ಗಾಯತ್ರೋಽಂತ್ಯೈಕವಿಂಶ್ಯಾ ಚ ವಿಂಶ್ಯನುಷ್ವತಿ | ಅಂಗಿರಸೋ ವ್ಯಶ್ವೋ ವೈಯಶ್ವೋ ವಿಶ್ವಮನಾ
ವಾ ಋಷಿಃ | ಪೋಡಶ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ವತಸ್ತೋ ಗಾಯತ್ರೋಽಂತ್ಯೈಕವಿಂಶ್ಯಾ ಪಂಚವಿಂಶೀ ಚ
ಗಾಯತ್ರೈ ಶಿಷ್ವಾಃ ಪೂರ್ವವದುಷ್ವಿಹಃ | ಆಶ್ವಿನೌ ದೇವತಾ | ವಿಶ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಪಂಚಚೋಽ
ವಾಯುದೇವತಾಕಾಃ || ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಆಶ್ವಿನೇ ಕೃತಾವೌಷ್ವಿಹೇ ಛಂದಸ್ಯಾಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರೇ ಪಾದಿತಃ
ಪಂಚಚಃ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಯುವೋರು ಸೂ ರಥಂ ಹುವ ಇತಿ ಪಂಚದಶೇಶ್ಯಾಷ್ವಿತಂ |
ಅ. ೪-೨೫ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಯುನೋರು ಸೂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಅರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮುಕ್ತುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯುನೋಃ ಸಂಚಾಧಿಕಾ ವ್ಯಕ್ತೋ ವಾಂಗಿರಸಃ ಅಶ್ವಿನಂ ವಿಂಶ್ಯಾದ್ಯಾ ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತತ್ಪೂರ್ವಾಶ್ಚ ತಸ್ಮೋ ಗಾಯತ್ರೋಽನ್ವೇಷಕವಿಂಶ್ಯೋ ಚ ವಿಂಶ್ಯನುಷ್ಪಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅಂಗಿರಾಜ ಸಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ವ್ಯಕ್ತುಃಷಿ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತುಃಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ವಿಶ್ವಮನಾಃ ಎಂಬುವನು ಮುಷಿಯು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು. ಇಪ್ಪತ್ತರಿಂದ ಮುಂದಿನ ಐದು ಮುಕ್ತುಗಳು (೨೦-೨೫) ವಾಯುದೇವತಾಕವು ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನಾರನೆಯ ಮುಕ್ತುಗಳಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮುಕ್ತುಗಳೂ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಮುಕ್ತುಗಳೂ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದವ್ಯವು. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯದು ಅನುಷ್ಪಃ ಭಂದವ್ಯವು. ಉಳಿದ ಮುಕ್ತುಗಳು ಉಷ್ಣಿಕ್ ಭಂದವ್ಯವು ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನಕ್ರತು ಸಂಬಂಧವಾದ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಭಂದವ್ಯನ ಮುಕ್ತುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಅನುಷ್ಪಃ ಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಹದಿನೈದು ಮುಕ್ತುಗಳ (೧-೧೫ ಮುಕ್ತುಗಳು) ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ಲೋಕಸೂತ್ರದ- ಯುನೋರು ಸೂ ರಥಂ ಹುವ ಇತಿ ಸಂಚಿದಶೇತ್ಯಾಷ್ಟಿ ಹಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ ೪-೧೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೬

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೬ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೨೬, ೨೭, ೨೮, ೨೯, ೩೦ ||
ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತುಯ್ಯಿ—೨೫	
ಮುಷಿ—ವಿಶ್ವಮನಾ ವೈಯಕ್ತೋ ವ್ಯಕ್ತೋ ವಾಂಗಿರಸಃ	
ದೇವತಾ—೧-೧೯. ಅಶ್ವಿನಾ	೨೦-೨೫. ವಾಯುಃ
ಭಂದಾ—೧-೧೫, ೨೨-೨೪. ಉಷ್ಣಿಕ್	೧೬-೧೯, ೨೧, ೨೫. ಗಾಯತ್ರೀ
 ೨೦. ಅನುಷ್ಪಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುನೋರು ಸೂ ರಥಂ ಹುವೇ ಸಧಸ್ತುತ್ಯಾಯ ಸೂರಿಷು |

ಅತೂರ್ತದಕ್ಷಾ ವೃಷಣಾ ವೃಷಣ್ಣಸೂ || ೧ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಯುನೋಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಸು | ರಥಂ | ಹುವೇ | ಸಧಸ್ತುತ್ಯಾಯ | ಸೂರಿಷು |

ಅತೂರ್ತದಕ್ಷಾ | ವೃಷಣಾ | ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ಣವಸೂ || ೧ ||

| ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತೂರ್ತದಕ್ಷಾ || ತ್ವಾ ಪ್ಲವನತರಣಿಯೋರಿಶ್ಯಸ್ಯ ನಿಷ್ಪಾಯಾಂ ನಸತ್ತೇತಿ ಸೂತ್ರೇಣ ನಿಪಾತಿತಃ || ಪರ್ಮಿರಹಿಂಸಿತಬಲ್ ವೃಷಣಾ ವೃಷಣೌ ಕಾಮಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರೌ ಅತ ಏವ ವೃಷಣ್ಣಸೂ

ವರ್ಷಣಶೀಲಧನವಂತಾವತ್ತಿನಾ ಯುವೋರ್ಯುವಯೋರರ್ಥಂ ಸು ಹುವೇ | ಸುಷ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಾದಿಭಿ-
ರಾಹ್ವಯಾಮಿ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಸೂರಿಸು ಪ್ರಾಜ್ಞೇಷು ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ಮಧ್ಯೇ ಸಧಸ್ತುತ್ಯಾಯ ||
ಸ್ತೋತ್ರೇರ್ಭಾವೇ ಕೃಪ್ || ಸಹ ಭವಂತೌ ಸ್ತೋತುಂ | ತಸ್ಮಾದ್ಯುವಯೋಃ ಶೀಘ್ರಗತ್ಯೈ ಯುಷ್ಮದ್ಗ-
ಮನಸಾಧನರಥನೇನಾಹ್ವಯಾಮಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಅತೋರ್ತದಕ್ಷಾ—ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ | ವೃಷಣಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ | ವೃಷ-
ಣ್ಣಸೂ—ವೃಷ್ಣಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಸೂರಿಸು—ಪ್ರಾಜ್ಞರ ನಡುವೆ |
ಸಧಸ್ತುತ್ಯಾಯ—ಬಟ್ಟಿಗಿರತಕ್ಕ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು | ಯುವೋಃ ರಥಂ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ರಥವನ್ನು |
ಸ್ಮುಹುವೇ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ, ವೃಷ್ಣಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ
ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಾಜ್ಞರ ನಡುವೆ ಬಟ್ಟಿಗಿರತಕ್ಕ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ರಥವನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ
ಸ್ತುತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

(Aswins) of irresistible strength, affluent showerers (of benefits),
I invoke your chariot amidst the pious, who are assembled to celebrate
your presence.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುವಂ ವರೋ ಸುಷಾಮ್ನೇ ಮಹೇ ತನೇ ನಾಸತ್ಯಾ |

ಅವೋಭಿಯಾರ್ಥೋ ವೃಷಣಾ ವೃಷಣ್ಣಸೂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯುವಂ | ವರೋ ಇತಿ | ಸುಷಾಮ್ನೇ | ಮಹೇ | ತನೇ | ನಾಸತ್ಯಾ |

ಅವೋಭಿಃ | ಯಾರ್ಥಃ | ವೃಷಣಾ | ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ವವಸೂ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಯುಷಿವರೂಂ ರಾಜಾನಂ ಸಂಬೋಧ್ಯಾಹ | ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ನಾಸತ್ಯಾ | ನ ವಿದ್ಯತೇತ್ಯಸತ್ಯಮು-
ಪಯೋರಿತಿ ನಾಸತ್ಯಾ | ವೃಷಣಾ ಕಾಮಾನಾಃ ವರ್ಷಿತಾರೌ ವೃಷಣ್ಣಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲವಸುಮಂತಾ-

ವಶ್ಯನಾ ಯುವಂ ಯುವಾಂ ಸುಷಾಮ್ನೇ ಸುಷಾಮಾಖ್ಯರಾಜ್ಞೇ ಮಮ ಪಿತ್ರೇಽಸ್ಮೈ ಮಹೇ ಮಹತೇ ತನೇ | ತನೋತಿತಿ ತನಂ ಧನಂ | ಧನಾಯ || ಕ್ರಿಯಾರ್ಥೋಪಸದಸ್ಯೇತಿ ಚತುರ್ಥಿ || ತಸ್ಮೈ ಧನಂ ದಾತುಂಪುರಾ ಯಥಾಗಚ್ಛತಂ ತದ್ವನ್ನಹ್ಯಮಪಿ ಧನಂ ದಾತುಮವೋಭಿಃ ಸಾಲನ್ಯಃ ಸಹ ಯಾಥಃ ಯುವಾಮಾಯಾತಮಿತಿ ಹೇ ವರೋ ವರುನಾಮಕ ರಾಜನ್ನೇವಂ ಬ್ರೂಹೀತ್ಯೃಷಿರ್ವದತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವೃಷಣಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ | ವೃಷಣಿಸೂ—ವೃಷ್ಣಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಯುವಂ—ನೀವು | ಸುಷಾಮ್ನೇ—ನನ್ನ ಪಿತೃವಾದ ಸುಷಾಮನಿಗೆ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ತನೇ—ಧನದಾನಕ್ಕಾಗಿ (ಹಿಂದೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಬಂದಿರೋ ಅದೇ ರೀತಿ ನನಗೂ ಧನದಾನಮಾಡಲು) | ಅವೋಭಿಃ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಯಾಥಃ—ಬನ್ನಿರಿ ಎಂಬುದಾಗಿ | ವರೋ—ಎಲೈ ವರುನಾಮಕನಾದ ರಾಜನೇ (ನೀನು ಅವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವರುನಾಮಕನಾದ ರಾಜನೇ, ನೀನು ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಕಾಮವರ್ಷಕರೂ, ವೃಷ್ಣಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ನೀವು ನನ್ನ ಪಿತೃವಾದ ಸುಷಾಮನಿಗೆ ಮಹತ್ತಾದ ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡಲು ಯಾವ ರೀತಿ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿರೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಈಗಲೂ ನನಗೂ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಬನ್ನಿರಿ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು.

English Translation.

(Say), Varu (you), Nasatyas, senders of rain, affluent showerers (of benefits), (as you came to Sushaman with your protections to (grant him) great riches, (so come to me).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾ | ವಾ¹ಮ²ದ್ಯ³ | ಹ⁴ನಾಮ⁵ಹೇ | ಹ⁶ನ್ಯೇ⁷ಭಿ⁸ರ್ವಾ⁹ಜ¹⁰ನೀ¹¹ವ¹²ಸೂ |

ಪೂ¹ರ್ವೀ²ರಿ³ಷ⁴ | ಇ⁵ಷ⁶ಯಂ⁷ತಾ⁸ವ⁹ತಿ | ಕ್ಷ¹⁰ಪಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾ | ವಾಂ | ಅದ್ಯ | ಹನಾಮಹೇ | ಹನ್ಯೇಭಿಃ | ವಾಜಿನೀವಸೂ | ಇತಿ ವಾಜಿನೀವಸೂ |

ಪೂರ್ವೀಃ | ಇಷಃ | ಇಷಯಂತಾ | ಅತಿ | ಕ್ಷಪಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಾಚಿನೀವಸೂ ಅನ್ನಯುಕ್ತಧನವಂತಾವಶ್ವಿನೌ ಪೂರ್ವೀರ್ಬಹೂನೀಷೋಽನ್ನಾನೀಷ-
ಯಂತಾ || ಇಷು ಇಚ್ಛಾಯಾಂ || ಇಚ್ಛಂತಾ ತಾ ತೌ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ ವಾಂ ಯುನಾಮದ್ಯಾಸ್ಮಿನ್ಯಾಗದಿನೇತಿ
ಕ್ಷಪಃ ಕ್ಷಪಾಯಾ ಅತಿಕ್ರಮೇ | ಉಷಃಕಾಲ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನುಷಃಕಾಲೇ ಹವ್ಯೇಭಿರ್ಹವಿರ್ಹಕ್ಷು-
ರನ್ನೈಃ ಸಹ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ | ಅಹ್ವಯಾಮಃ | ಅಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಸ್ಯ ತತ್ರ ಶಸ್ಯಮಾನಶ್ವಾದುಷಃಕಾಲ
ವಿವಾಹ | ಯಾಗ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದ್ಧ ||

ವಾಚಿನೀವಸೂ—ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪೂರ್ವೀಃ—ಪ್ರಭೂತ
ಗಳಾದ | ಇಷಃ—ಅನ್ನಗಳನ್ನು | ಇಷಯಂತಾ—ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವವರೂ | ತಾ— ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ | ವಾಂ—
ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಅದ್ಯ—ಈ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಅತಿ ಕ್ಷಪಃ—ರಾತ್ರಿಯು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದ ಈ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ಹವ್ಯೇಭಿಃ—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ (ಕೂಡಿದ ನಾವು) | ಹವಾಮಹೇ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ
ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಭೂತಗಳಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವವರೂ,
ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದ ಈ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ
ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ನಾವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Affluent in nourishment, we invoke you, who are desirous of
(sacrificial) food, on this occasion at dawn with oblations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ವಾಂ ವಾಹಿಷ್ಠೋ ಅಶ್ವಿನಾ ರಥೋ ಯಾತು ಶ್ರುತೋ ನರಾ |

ಉಪ ಸ್ತೋಮಾಂತುರಸ್ಯ ದರ್ಶಃ ಶ್ರಿಯೇ || ೪ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಆ | ವಾಂ | ವಾಹಿಷ್ಠಃ | ಅಶ್ವಿನಾ | ರಥಃ | ಯಾತು | ಶ್ರುತಃ | ನರಾ |

ಉಪ | ಸ್ತೋಮಾನ್ | ತುರಸ್ಯ | ದರ್ಶಃ | ಶ್ರಿಯೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನರಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರಾವತ್ತಿನಾತ್ತಿನಾ ವಾಂ ಯುವಯೋರ್ವಾಹಿಷ್ಣೋ ವೋಧ್ಯತಮಾಃ
ಶ್ರುತೋ ವಿಶ್ರುತಃ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋ ರಥ ಆ ಯಾತು | ಅಸ್ತದೀಯಂ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛತು |
ತೇನ ರಥೇನ ಯುವಾವಾಗತ್ಯ ತುರಸ್ಯ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವತಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ತೋಮಾಂಸ್ತ್ರಿವೃತ್ತಂಚದ-
ಶಾದಿಸ್ತೋಮಾಂಞ್ಞಿಯೇ ತಸ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಾನಾಯೋಪ ದರ್ಶಥಃ | ಸತ್ಕೃತಿರ್ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಾ |
ಜಾನೀತಂ || ದೈಶೇರ್ಲಫಿ ವ್ಯತ್ಯಯೇನಾಜಾದೇಶಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನರಾ—ನೇತೃಗಳಾದ | ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ವಾಹಿಷ್ಣು—
ಆತ್ಮುತ್ತಮವಾಗಿ ವಹಿಸುವುದೂ | ಶ್ರುತಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ | ರಥಃ- ರಥವು | ಆ ಯಾತು—ನಮ್ಮ
ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬರಲಿ | ತುರಸ್ಯ—ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಯಜಮಾನನ | ಸ್ತೋಮಾನ್—ತ್ರಿವೃದಾದಿ
ಸ್ತೋಮಗಳನ್ನು | ತ್ರಿಯೇ—ಆವನಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಲು | ಉಪ ದರ್ಶಥಃ—ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಹರ್ಷಿತರಾಗರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆತ್ಮುತ್ತಮವಾಗಿ ವಹಿಸುವುದೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ
ಆದ ರಥವು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬರಲಿ. ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಯಜಮಾನನ ತ್ರಿವೃದಾದಿ ಸ್ತೋಮ
ಗಳನ್ನು ಆವನಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಲು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹರ್ಷಿತರಾಗರಿ.

English Translation.

Leaders (of rites), let your renowned all-conveying chariot come to us, and (do you) recognize the praises of the zealous (worshipper) for his prosperity.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ ||

ಜುಹುರಾಣಾ ಚಿದತ್ತಿನಾ ಮನೈಥಾಂ ವೃಷಣ್ಣಸೂ |
ಯುವಂ ಹಿ ರುದ್ರಾ ಸರ್ಷಥೋ ಅತಿ ದ್ವಿಷಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜುಹುರಾಣಾ | ಚಿತ್ | ಅತ್ತಿನಾ | ಆ | ಮನೈಥಾಂ | ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ವವಸೂ |
ಯುವಂ | ಹಿ | ರುದ್ರಾ | ಸರ್ಷಥಃ | ಅತಿ | ದ್ವಿಷಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷಣ್ಣಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲಧನವಂತಾವಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ಜುಹುರಾಣಾ ಚಿತ್ || ದುರ್ಭಾ
ಕಾಟಿಲ್ಯೇ | ದುರ್ಭೀಃ ಸನೋ ಲುಕ್ ಭಲೋಪಶ್ಚ || ಉ. ೨-೯೨ | ಇತ್ಯಾನಚ್ ಪ್ರತ್ಯಯಃ ||
ಕುಟಿಲಾನ್ವಮ್‌ಫಿಘ್ನಕಾರಿಣೋ ಮಾಯಾವಿನೋಽಪಿ ಶತ್ರುನಾ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಮನ್ಯೇಥಾಂ |
ಜಾನೀತಂ | ತತೋ ಹೇ ರುದ್ರಾ ಸಂಗ್ರಾಮೋ ರೋದನಶೀಲೌ ರುವಂತೌ ವಾಶ್ವಿನೌ ಯುವಂ |
ಹಿರವಧಾರಣೇ | ಯುವಾಮೇವ ದ್ವೀಷೋ ದ್ವೇಷಕಾರಿಣಸ್ತಾಞ್ಚ ಶ್ರುನತಿ ಪರ್ಷಥಃ | ಅಶೀತ್ಯ
ಸಂಕ್ಲೇಶಯತಂ | ಹತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ || ಪೈಷು ಹಿಂಸಾಸಂಕ್ಲೇಶನಯೋರಿತಿ ಭಾವಾದಿಕಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಣ್ಣಸೂ—ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಜುಹುರಾಣಾ
ಚಿತ್—ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ವಂಚಕತನದಿಂದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತಡೆಮಾಡುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ | ಅ ಮನ್ಯೇಥಾಂ—
ಅನರಾರೆಂದು ಹುಡುಕಿ ತಿಳಿಯಿರಿ | ರುದ್ರಾ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸುವ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯುವಂ—
ನೀವು | ದ್ವೀಷಃ—ದ್ವೇಷವನ್ನು ಕಾರುವ ಆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ | ಅತಿ ಪರ್ಷಥಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ವಂಚಕತನದಿಂದ
ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತಡೆಮಾಡುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಹುಡುಕಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸುವ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀ
ದೇವತೆಗಳೇ, ದ್ವೇಷವನ್ನು ಕಾರುವ ಆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಿರಿ.

English Translation.

Aswins, affluent showerers (of benefits), detect the guileful ; verily,
Rudras, vex your adversaries.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದ್ರಸ್ರಾ ಹಿ ವಿಶ್ವನಾನುಷ್ಣುಕ್ಶೂಭಿಃ ಪರಿದೀಯಥಃ |

ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ ಮಧುವರ್ಣಾ ಶುಭಸ್ವತೀ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದ್ರಸ್ರಾ | ಹಿ | ವಿಶ್ವಂ | ಅನುಷ್ಣುಕ್ | ಮಧ್ವುಭಿಃ | ಪರಿದೀಯಥಃ |

ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ | ಮಧ್ವುವರ್ಣಾ | ಶುಭಃ | ಪತೀ ಇತಿ || ೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ದಸ್ರಾ ದಸ್ರಾ ಸರ್ವೈರ್ಧರ್ಮನೀಯಾಃ | ಯದ್ವಾ || ದಸು ಉಪಕ್ಷಯೇ || ಶತ್ರುಣಾಮುಪಕ್ಷಪ-
ಯಿತಾರಾವತ್ತಿನಾ | ಕೀದೃಶಾಃ | ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ | ಜಿವಿಃ ಪ್ರೀಣನಾರ್ಥಃ | ಕರ್ಮಾಣಿ
ಪ್ರೀಣಯಂತಾ ಮಧುವರ್ಣಾ ಮಧುವರ್ಣಾಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮಾದನಶೀಲಶರೀರಕಾಂತೀ | ಯೇ
ಯುವಯೋ ರೂಪಂ ಪಶ್ಯಂತಿ ತೇ ತತ್ರೈವ ಹೃಷ್ಟಾ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಾಃ ಶುಭಸ್ವತೀ ಉದಕಸ್ಯ
ಪಾಲಯಿತಾರಾಃ ತಾದೃಶಾಃ ಯುನಾಂ ಮುಕ್ಷುಭಿಃ ಶೀಘ್ರಗಮನೈರಶ್ವೈರಾನುಷಗನುಷಕ್ತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ
ತಥಾ ವಿಶ್ವಮೃತ್ವಿಗ್ನಿಹರ್ವಿಭಿಶ್ಚ ವ್ಯಾಪ್ತಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ಅಸ್ಮದೀಯಂ ಯಜ್ಞಮೇವ ಪ್ರತಿ
ಪರಿದೀಯಥಃ | ದೀಯತಿರ್ಗತಿಕರ್ಮಾಃ | ಪರಿತ ಅಗಚ್ಛತಂ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ದಸ್ರಾ—ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರೂ | ಧಿಯಂಜಿನ್ವಾ—ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ
ವರೂ | ಮಧುವರ್ಣಾ—ಆಕರ್ಷವಾದ ವರ್ಣವುಳ್ಳವರೂ | ಶುಭಸ್ವತೀ—ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರೂ ಆದ ಎಲೈ
ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮುಕ್ಷುಭಿಃ—ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳಾದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಅನುಷಕ್—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ವಿಶ್ವಂ—
ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಯ ಸುತ್ತಲೂ | ಪರಿದೀಯಥಃ—ಬಂದು ಸೇರಿರಿ.

। ಭಾಷಾರ್ಥಃ ।

ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಹಿಂಸಾಕಾರಕರೂ, ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವವರೂ, ಆಕರ್ಷವಾದ ವರ್ಣ
ವುಳ್ಳವರೂ ಉದಕಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಶೀಘ್ರಗಾಂಗಳಾದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ
ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಬಂದು ಸೇರಿರಿ.

English Translation.

Dasras, who are gratified by sacred rites, of fascinating complexion
lords of rain, pass with your fleet (horses) completely round our entire
(sacrifice).

। ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ ।

ಉಪ¹ ನೋ¹ ಯಾತಮುತ್ತಿನಾ¹ ರಾಯಾ¹ ವಿಶ್ವಪುಷಾ¹ ಸಹ¹ |

ಮಘನಾನಾ¹ ಸುವೀರಾವನಪಚ್ಯತಾ¹ || ೭ ||

|| ಪದವಾಕ್ಯಃ ||

ಉಪ¹ | ನೋ¹ | ಯಾತಂ¹ | ಅತ್ತಿನಾ¹ | ರಾಯಾ¹ | ವಿಶ್ವಪುಷಾ¹ | ಸಹ¹ |

ಮಘನಾನಾ¹ | ಸುವೀರಾ¹ | ಅನಪಚ್ಯತಾ¹ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ವಿಶ್ವಪುಷಾ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪೋಷಕೇಣ ರಾಯಾ ಧನೇನ ಸಹ
ನೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ಯಜ್ಞಮುಪ ಯಾತಂ | ಉಪಾಗಚ್ಛತಂ | ಯಜ್ಞಮಾಗತ್ಯ ಧನಮಸ್ಮಭ್ಯಂ
ಪ್ರಯಚ್ಛತಮಿತಿ ಭಾವಃ | ಕಿಮನಯೋರ್ಧನಮಸ್ತೀತ್ಯತ ಆಹ | ಮಘವಾನಾ ಮಘವಾನೌ ಮಂಹನೀ-
ಯಧನವಂತೌ ಸುವೀರೌ ಶೋಭನಸಾಮರ್ಥ್ಯೋಪೇತೌ | ಯದ್ವಾ | ವೀರಾಃ ಸಮರ್ಥಾಃ ಶತ್ರುವಃ |
ತದ್ವಂತೌ | ತಥಾಪ್ಯನಪಚ್ಯುತಾ ತೈರಪಚ್ಯಾವನೀಯೌ ನ ಭವತಃ | ತೌ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮಘವಾನಾ—ಧನವಂತರೂ | ಸುವೀರೌ—ಉತ್ತಮವಾದ
ವೀರ್ಯವುಳ್ಳವರೂ | ಅನಪಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಆಪ್ರತಿಹತರೂ ಆದ ನೀವು | ವಿಶ್ವಪುಷಾ—ಸರ್ವ
ಪೋಷಕವಾದ | ರಾಯಾ ಸಹ—ಧನದೊಡನೆ | ನಃ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಉಪ ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಧನವಂತರೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳವರೂ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಆಪ್ರತಿಹತರೂ
ಆದ ನೀವು ಸರ್ವಪೋಷಕವಾದ ಧನದೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Come to us, Aswins, with all-supporting riches for you are opulent,
heroic, overthrown of none.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ವೇ ಅಸ್ಯ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಮಿಂದ್ರನಾಸತ್ಯಾ ಗತಂ |

ದೇನಾ ದೇವೇಭಿರದ್ಯ ಸಚನಸ್ತಮಾ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ವೇ | ಅಸ್ಯ | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ | ಇಂದ್ರನಾಸತ್ಯಾ | ಗತಂ |

ದೇನಾ | ದೇವೇಭಿಃ | ಅದ್ಯ | ಸಚನಸ್ತಮಾ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರನಾಸತ್ಯೇಂದ್ರಾಶ್ವಿನೌ ಸಚನಸ್ತಮಾ || ಸಚಿ ಸಮವಾಯೇ | ಕೃತ್ಯಲ್ಯುಟ ಇತಿ
ಕರ್ಮಣಿ ಲ್ಯುಟ್ || ಅತಿತಯೇನ ಸರ್ವೈಃ ಸಮವೇತವ್ಯಾ ಸೇವ್ಯಮಾನೌ ಯುನಾಂ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ || ವೀ
ಗತ್ಯಾದಿಸು | ಅಧಿಕರಣ ಔಪಾಧಿಕಃ ಕ್ವಿಪ್ || ಪ್ರತಿಪದಸ್ಯ ವೀಸ್ವಾರ್ಥೋಽಸ್ಮಿ | ಪುನಃಪುನರ್ವಿಯಂತಿ

ಭಕ್ಷಯಂತಿ ಹವೀಂಷಿ ದೇವಾ ಆಶ್ರೇತಿ ಪ್ರತೀವೀರ್ಯಂಜ್ಞಃ | ತಮಸ್ಯ ಪುರೋವರ್ತಿನೋ ಮೇ ಮಮ
ಸಂಬಂಧಿನಂ ಯಜ್ಞಮದ್ಯಾಸ್ಮಿನ್ನಿನೇ ದೇವೇಭಿದೇವೈಃ ಸಾರ್ಥಮಾ ಗತಂ | ಆಗಚ್ಛತಂ | ಯದ್ವಾ |
ಮೇ ಮಮಾಸ್ಯ ಕ್ರಿಯಮಾಣಸ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರೈಸ್ಯ ಸ್ತತೀವ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾಭಿಮುಖ್ಯೇ-
ನಾಯಾತಂ ||

|| ಸ ತಸವಾರ್ಥ ||

ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ | ಸಚಿನಸ್ತಮಾ—ಎಲ್ಲರ ಸೇವೆಗೂ ಅರ್ಹರೂ ಆದ | ಇಂದ್ರನಾಸತ್ಯಾ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಆಸ್ಯ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ—
ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಅದ್ಯ—ಇಂದು | ದೇವೇಭಿಃ—ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ | ಆ ಗತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರೂ, ಎಲ್ಲರ ಸೇವೆಗೂ ಅರ್ಹರೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಇಂದು ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Indra and Nasatyas, who are most accessible, come to this my
sacrifice : come, gods, to-day, with (other) divinities.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ಹಿ ವಾಂ ಹವಾಮಹ ಉಕ್ಷಣ್ಯಂತೋ ವ್ಯಶ್ವವತ್ |

ಸುಮತಿಭಿರುಪ ವಿಪ್ರಾವಿಹಾ ಗತಂ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಹಿ | ವಾಂ | ಹವಾಮಹೇ | ಉಕ್ಷಣ್ಯಂತಃ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ |

ಸುಮತಿಭಿಃ | ಉಪ | ವಿಪ್ರಾ | ಇಹ | ಆ | ಗತಂ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಕ್ಷಣ್ಯಂತೋ ಧನಾಧೀಶ್ವರಾಸಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛಂತೋ ವಯಂ ವಾಂ ಹಿ ಧನಾಧೀನಾಂ
ಕ್ಷೇತ್ರಾಣಾಂ ಯುನಾಮೇವ ಹವಾಮಹೇ | ತಲ್ಲಾಭಾರ್ಥಮಾಹ್ವಯಾಮಃ | ತತ್ರ ದ್ವಿಷ್ಟಾಂತಃ | ವ್ಯಶ್ವವತ್ |

ಯಥಾಸ್ತುಕಂ ಹಿತಾ ಯುವಾನೋವ ಸ್ತುತ್ವಾ ಧನಮಲಭತ ತದ್ವತ್ | ಹೇ ವಿಸ್ವಾ ಮೇಧಾವಿನಾವತ್ಸಿನೌ
ಸುಮತಿಭಿರಸ್ತುಭಿಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣೈಃ ಕಲ್ಯಾಣೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸಹ | ಯದ್ವಾ | ಸುಮತಿಭಿಃ ಶೋಭನಾಭಿ-
ರನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಭಿಃ ಸಹ | ಇಹಾಸ್ಮಿನ್ಯಾಗದಿನ ಉಪಾ ಗತಂ | ಉಪಾಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಸ್ವಾ—ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಎಲೈ ಆಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಉಪ್ಪಣ್ಯಂತಃ—ಧನಪ್ರದರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ | ವಯಂ—ನಾವು | ವಾಂ ಹಿ—ನಿಮ್ಮನ್ನೇ | ವ್ಯಶ್ವವತ್—ಹಿಂದೆ ವೃಶ್ವನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ
ಕರೆದಂತೆ | ಹವಾಮಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ಸುಮತಿಭಿಃ—ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಗಳೊಡನೆ | ಇಹ—
ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಉಪ ಆ ಗತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಎಲೈ ಆಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಧನಪ್ರದರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ನಾವು ಹಿಂದೆ ವೃಶ್ವನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಂತೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿಗಳೊಡನೆ ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Desirous of you who are bestowers of wealth, we invoke you, as did
(our) father) Vyashwa : come, sagacious Aswins, hither with favourable
intentions.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಶ್ವಿನಾ ಸ್ವಾಷೇ ಸ್ತುಹಿ ಕುನಿತ್ವೇ ಶ್ರುವತೋ ಹವಂ |

ನೇದೀಯಸಃ ಕೂಳಯಾತಃ ಪಣೀರುತ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಶ್ವಿನಾ | ಸು | ಋಷೇ | ಸ್ತುಹಿ | ಕುನಿತ್ | ತೇ | ಶ್ರುವತಃ | ಹವಂ |

ನೇದೀಯಸಃ | ಕೂಳಯಾತಃ | ಪಣೀನ್ | ಉತ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಋಷೇ ವಿಶ್ವಮನಃ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ದೇವೌ ಸು ಸ್ವುಹಿ | ಶೋಭನಂ ಸ್ತುಹಿ |
ತತಸ್ತಾವತ್ಸಿನೌ ತೇ ಸ್ತೋತುಸ್ತವ ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಕುನಿತ್ | ಕುನಿತಿತಿ ಬಹುನಾಮ | ಬಹುನಾರಂ
ಶ್ರುವತಃ | ತ್ಯಣುಶಾಂ || ಶ್ರು ಶ್ರುವಣೇ | ಲೇಟೈಡಾಗಮಃ || ಏವಂ ತ್ವಯಾ ಸ್ತುತಾವತ್ಸಿನೌ ನೇದೀಯ-

ಸೋಽನ್ವಿಕತಮಾಂಜ್ವಲೋನ್ ಕೂಳಯಾತಃ | ಹಿಂಸ್ತಾಂ | ಉತಾಹಿ ಚ ಪಣೇನೇತನ್ನಾಮಕಾನಗಿ-
ರೋಗವಾಮಪನೇತ್ಯನಸುರಾನಪಿ ಹಿಂಸ್ತಾಂ || ಕುಡಿ ದಾಹೇ | ಣ್ಯಂತಸ್ಯ ಲೇಟ್ಸ್ಯದಾಗಮಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯುಷೇ—ವಿಶ್ವಮನಾನಾಮಕನಾದ ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ | ಸು ಪ್ಪುಹಿ—
ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸು (ಆ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು) | ತೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನಿನ್ನ | ಹವಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು |
ಕುವಿತ್—ಅನೇಕವೇಳೆ | ಶ್ರುವತಃ—ಕೇಳುತ್ತಾರೆ (ಅನಂತರ) | ನೇದೀಯಸಃ—ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಉತೆ—ಮತ್ತು | ಪಣೇನ—ಗೋವುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಪಣಿಗಳನ್ನೂ | ಕೂಳಯಾತಃ—
ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವಮನಾನಾಮಕನಾದ ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸು. ಆ ಅಶ್ವಿನೀ
ದೇವತೆಗಳು ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನಿನ್ನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಅನೇಕವೇಳೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸುವ ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Praise the Aswins devoutly, Rishi, that they may repeatedly hear your
Invocation, and destroy the nearest (approaching enemies) and the Panis.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವೈಯತ್ವಸ್ಯ ಶ್ರುತಂ ನರೋತೋ ಮೇ ಅಸ್ಯ ವೇದಥಃ |

ಸಜೋಷಸಾ ವರುಣೋ ಮಿತ್ರೋ ಅರ್ಯಮಾ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವೈಯತ್ವಸ್ಯ | ಶ್ರುತಂ | ನರಾ | ಉತೋ ಇತಿ | ಮೇ | ಅಸ್ಯ | ವೇದಥಃ |

ಸಜೋಷಸಾ | ವರುಣಃ | ಮಿತ್ರಃ | ಅರ್ಯಮಾ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನರಾ ನೇತಾರಾವಶ್ವಿನೌ ವೈಯತ್ವಸ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಪುತ್ರಸ್ಯ ವಿಶ್ವಮನಸೋ ಮಮಾಹ್ವಾನಂ ಶ್ರುತಂ |
ಪ್ರಣುತಂ | ಉತಾಹಿ ಚ ಮೇ ಮದೀಯಮಸ್ಯ ತದಾಹ್ವಾನಂ ವೇದಥಃ | ಅತ್ಮಾಯತ್ತತಯಾ
ಜನೀಥಃ | ಅಥ ವರುಣೋ ಮಿತ್ರೋ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ಚ ಸಜೋಷಸಾ ಸಂಗತಾವರ್ಯಮೈತನ್ನಾ-
ಮಕೋ ದೇವಕ್ವ ಮದೀಯಮಾಹ್ವಾನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಹ್ಯಂ ಧನಾದಿಕಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನರಾ—ನೇತ್ರಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವೈಯಶ್ವಸ್ಯ—ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಶ್ರುತಂ—ಕೇಳಿರಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಮೇ—ನನ್ನ | ಆಸ್ಯ—ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ವೇದಧಃ—ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ (ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ) | ಸ ಜೋಷಸಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿರುವ | ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ಆರ್ಯಮಾ—ಆರ್ಯಮನೂ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ನನಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನೇತ್ರಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ವ್ಯಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಧನದಾನಮಾಡಿರಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿರುವ ವರುಣನೂ, ಮಿತ್ರನೂ ಮತ್ತು ಆರ್ಯಮನೂ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಧನಮಾನಮಾಡಲಿ.

English Translation.

Hear, leaders (of rites), (the invocation) of me the son of Vyashwa, and understand its (purport); and may Varuna, Mitra, and Aryaman concurrently (grant me wealth).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುನಾ¹ದತ್ತಸ್ಯ² ಧಿಷ್ಣಾ³ ಯುನಾ⁴ನೀತಸ್ಯ⁵ ಸೂರಿ⁶ಭಿಃ |

ಅಹರಹರ್ವ್ಯ⁷ಷಣಾ⁸ ಮಹ್ಯಂ⁹ ಶಿಕ್ಷತಂ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯುವಾ¹ದತ್ತಸ್ಯ² | ಧಿಷ್ಣಾ³ | ಯುವಾ⁴ನೀತಸ್ಯ⁵ | ಸೂರಿ⁶ಭಿಃ |

ಅಹಃ⁷ಅಹಃ | ವ್ಯ⁸ಷಣಾ⁹ | ಮಹ್ಯಂ¹⁰ | ಶಿಕ್ಷತಂ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಧಿಷ್ಣಾ¹ ಧಿಷ್ಣಾ² ಧಿಷಣಾರ್ಹಾ³ ಸ್ತುತೌ⁴ ವ್ಯಷಣೌ⁵ ಕಾಮಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾರಾವಶ್ವಿನೌ⁶ ಸೂರಿಭಿಃ || ಸುಪಾಂ ಸುಪೋ ಭವಂತೀತಿ ಚತುರ್ಥಾ⁷ಸ್ತುತೀಯಾ || ಸೂರಿಭ್ಯಃ ಸ್ತೋತ್ರೈ⁸ಭ್ಯೋ ಯುನಾದತ್ತಸ್ಯ⁹ ಯುನಾಭ್ಯಾಂ ಯತೋ¹⁰ಸ್ತೋತ್ರೈ¹¹ಭ್ಯೋ ದೀಯತೇ ತತ್ ತಥಾ ಯುನಾನೀತಸ್ಯ¹² ಯುನಾಭ್ಯಾಂ ಯತೋ¹³ಸ್ತೋತ್ರೈ¹⁴ಭ್ಯೋ ನೀಯತೇ ತಚ್ಚ ಧನಾದಿಕಮಹರಹರಹನ್ಯಹನಿ ಮಹ್ಯಂ ವಿಶ್ವಮನಸೇ¹⁵ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವಾಣಾಯ ಯುನಾಂ ಶಿಕ್ಷತಂ | ಪ್ರಯಚ್ಛತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವ್ಯಸನಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರೂ | ಧಿಷ್ಣ್ಯಾ—ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಸೂರಿಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆಲ್ಲಾ | ಯುನಾದತ್ತಸ್ಯ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ | ಯುನಾನೀತಸ್ಯ— ಅವರಿಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ತರಲ್ಪಡುವುದೂ ಆದ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು | ಅಹರಹಃ—ಪ್ರತಿದಿನವೂ | ಮಹ್ಯಂ—ವಿಶ್ವ ನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ | ಶಿಕ್ಷತಂ—ಕೊಡಿರಿ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರೂ, ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ, ಅವರಿಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ತರಲ್ಪಡುವುದೂ ಆದ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ವಿಶ್ವಮನಾನಾಮಕ ನಾದ ನನಗೆ ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Adorable showerers (of benefits), bestow daily upon me (some) of that (wealth) which is given by you, which is brought by you for the worshippers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ನಾಂ ಯಜ್ಞೇಭಿರಾವೃತೋಽಧಿವಸ್ತ್ರಾ ವಧೂರಿವ |

ಸಪರ್ಯಂತಾ ಶುಭೇ ಚಕ್ರಾತೇ ಅತ್ತಿನಾ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ನಾಂ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ | ಆವೃತಃ | ಅಧಿವಸ್ತ್ರಾ | ವಧೂಃ | ಇವ |

ಸಪರ್ಯಂತಾ | ಶುಭೇ | ಚಕ್ರಾತೇ | ಇತಿ | ಅತ್ತಿನಾ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಥ ಪೂರ್ವೋಽರ್ಥಾರ್ಥಃ ಪರೋಕ್ಷಕೃತಃ | ಯೋ ಮನುಷ್ಯೋ ನಾಂ ಯುವಯೋ- ಯಜ್ಞೇಭಿರ್ಯಜನೈಃ ಪೂಜನೈಃ ಯದ್ವಾ ಯುಷ್ಮದ್ವಿಷಯೈರ್ಯಾಗ್ನೈರಾವೃತಃ ಪರಿವೃತೋ ಭವತಿ | ತತ್ರ ದೈಷ್ಟ್ಯಾಂತಃ | ಅಧಿವಸ್ತ್ರೋಪರಿನಿಹಿತವಸ್ತ್ರಾ ವಧೂರನೈನ ವಸ್ತ್ರೇಣ ಯಥಾಚ್ಛಾದಿತಾ ಭವತಿ ತಥಾವೃತೋ ಯದ್ವಾ ಭವತಿ ತದಾ ಸಪರ್ಯಂತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾನೇನ ತಂ ಪರಿಚರಂತಾವತ್ತಿನಾತ್ತಿನೌ ಭವಂತಾ ತಂ ಮನುಷ್ಯಂ ಶುಭೇ ಚಕ್ರಾತೇ | ಮಂಗಲೇ ಧನೇ ಕೃತವಂಶಾ | ತಂ ಧನಾದಿಯುಕ್ತಮ-

ಕಾಷ್ಟ್ಯಾಮಿತೈರ್ಥಃ | ಯೋ ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ಹವೀಂಸಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ತಂ ಧನಾದಿಯುಕ್ತಂ ಕುರುತ-
ಮಿತೈರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಧಿವಸ್ತ್ರ—ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಧರಿಸಿರುವ | ವಧೂಃ
ಇವ—ಕನ್ಯೆಯು (ಸ್ತ್ರೀಯು) ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ | ಯಃ—ಯಾವ ಮಾನ
ವನು | ವಾಃ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿದ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ—ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ | ಅವೃತಃ—ಪರಿವೃತನಾಗುವನೋ
ಆಗ | ಸಪರ್ಯಂತಾ—ಅವನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದಾನದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ನೀವು (ಆ ಪುರುಷನನ್ನು) |
ಶುಭೇ—ಮಂಗಳಕರವಾದ ಧನಾದಿಗಳೊಡನೆ | ಚಿಕ್ರತೇ—ಯೋಜಿಸುತ್ತೀರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಧರಿಸಿರುವ ಕನ್ಯೆಯು ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು
ಹೊದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಯಾವ ಮಾನವನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿದ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗುವನೋ ಆಗ ಅವನ
ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದಾನದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ನೀವು ಆ ಪುರುಷನನ್ನು ಮಂಗಳಕರವಾದ ಧನಾದಿಗಳೊಡನೆ
ಸೇರಿಸುತ್ತೀರಿ

English Translation.

The man who is enveloped in sacrifices (offered) to you, like a woman
with additional raiment, rewarding him, Aswins, you place him in
prosperity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ವಾಮುರುವ್ಯಚ್ಛತಮಂ ಚಿಕೇತತಿ ನೃಪಾಯ್ಯಂ |

ವರ್ತಿರಶ್ವಿನಾ ಪರಿ ಯಾತಮಸ್ತಯೂ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ವಾಂ | ಉರುವ್ಯಚ್ಛತಮಂ | ಚಿಕೇತತಿ | ನೃಪಾಯ್ಯಂ |

ವರ್ತಃ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಪರಿ | ಯಾತಂ | ಅಸ್ತಯೂ ಇತ್ಯಸ್ತಯೂ || ೧೪ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಉರುವ್ಯಚ್ಛತಮಮುತಿಯೇನ ಗ್ರಹೇಷು ಭೂತಂ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ನೃಪಾಯ್ಯಂ
ನೇತೈರ್ಭ್ಯಾಂ ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ಸಾತಮ್ಯಂ ಸೋಮಂ ಯೋ ಮನುಷ್ಯೋ ವಾಂ ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ತಂ ಸೋಮಂ

ದಾತುಂ ಚಿಕೇತತಿ ಭೃಶಂ ಜಾನಾತಿ ತಸ್ಯ ವರ್ತಿಃ | ವರ್ತತೇಶ್ವರೇತಿ ವರ್ತಿಗೃಹಂ | ಅಸ್ಮಯೂ ಅಸ್ಮಾನ್ | ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಬಹುವಚನಂ | ವಿಶ್ವಮನಸಂ ಮಾಂ ಕಾಮಯಾಮಾನ್ ಯುವಾಂ ಪರಿಯಾತಂ | ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥಂ ತಸ್ಯ ಗೃಹಂ ಪ್ರತ್ಯಾಯಾತಂ || ಚಿಕೇತತಿ | ಕಿತ ಜ್ಞಾನ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಯಜ್ಜಲುಗಂತಸ್ಯ ಲೇಟ್ಯಡಾಗಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಉರುವ್ಯಚಿತ್ತಮಂ—ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವುದೂ | ನೈಪಾಯ್ಯಂ—ನೇತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಡುವುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು | ಯಃ—ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಆರ್ಪಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು | ಚಿಕೇತತಿ—ಆರಿಯುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನ | ವರ್ತಿಃ—ಗೃಹಕ್ಕೆ | ಅಸ್ಮಯೂ—ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ನನ್ನ ಸಂಗವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ | ಪರಿಯಾತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವುದೂ, ನೇತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಡುವುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಮ್ಮನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಆರ್ಪಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಆರಿಯುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಮನಾ ಎಂಬ ನನ್ನ ಸಂಗವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Favourably disposed towards me, come, Ahwins, to the dwelling of him who knows (how to prepare for you) the most copiously effused (libation) to be drunk by the leaders (of rites).

|| ಸಂಹಿತಾಸೂತ್ರ ||

ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಸು ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಯಾತಂ ವರ್ತಿಸ್ವಪಾಯ್ಯಂ |

ವಿಷುದ್ರುಹೇವ ಯಜ್ಞಮೂಹುಧುರ್ಗಿರಾ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ | ಸು | ವೃಷಣ್ಣಸೂ ಇತಿ ವೃಷಣ್ಣನಸೂ | ಯಾತಂ | ವರ್ತಿಃ | ಸ್ವಪಾಯ್ಯಂ |

ವಿಷುದ್ರುಹಾಇವ | ಯಜ್ಞಂ | ಊಹುಧುಃ | ಗಿರಾ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷಣ್ಣಸೂ ವರ್ಷಣಶೀಲಧನವಂತಾವಶ್ವಿನೌ ಅಸ್ಮಭ್ಯಮಸ್ಮದರ್ಥಂ ನೈಪಾಯ್ಯಂ ನೇತೃಭ್ಯಾಂ ಸಾತವ್ಯಂ ಸೋಮಂ ಪ್ರತಿ ವರ್ತಿರಸ್ಮದೀಯಂ ಗೃಹಂ ಪ್ರತಿ ಸು ಯಾತಂ | ಯುವಾಂ

ಸುಷ್ಪಾಯಾತಂ | ಗಿರಾ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಯಾ ವಾಚಾ ಯುವಾಂ ಯಜ್ಞಮೂಹಠಃ | ಮನುಷ್ಯೇಷು
ಯಜ್ಞಸಮಾಪ್ತಿಂ ಪ್ರಾಪಯಥಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ವಿಷುದ್ರುಹೇವ || ದ್ರುಹ ಜಿಘಾಂಸಾಯಾಂ ||
ವಿಶ್ವಾನ್ನಿನಸ್ತಿ ತತ್ರಾನಿತಿ ವಿಷುದ್ರುಹಃ ಶರಃ | ತೇನ ಯಥಾ ವ್ಯಾಧೋ ವ್ಯಗಮಭಿಲಷಿತಂ ವೇತಂ
ಪ್ರಾಪಯತಿ ತದ್ವತ್ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಯಜ್ಞಮವೈಕಲ್ಯೇನ ಸಮಾಪ್ತಿಂ ಪ್ರಾಪಯಥ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಣಿಸೂ—ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ—ನಮ್ಮನ್ನು
ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು | ನೃಪಾಯ್ಯಂ—ನೇತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡಲು | ವರ್ತಿಃ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗೃಹಕ್ಕೆ | ಸು ಯಾತಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿರಿ |
ವಿಷುದ್ರುಹೇವ—ವಿಷಾತ್ಮಕವಾದ ಶರದಿಂದ ವ್ಯಗವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವಂತೆ | ಗಿರಾ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ |
ಯಜ್ಞಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಊಹಠಃ—ಸಮಾಪ್ತಿಗೋಳಿಸಿರಿ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ನೇತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ
ಪಾನಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸೋಮಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗೃಹಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿರಿ.
ವಿಷಾತ್ಮಕವಾದ ಶರದಿಂದ ವ್ಯಗವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು
ಸಮಾಪ್ತಿಗೋಳಿಸಿರಿ.

English Translation.

Affluent showerers (of benefits), come to our dwelling for (the libation)
to be drunk by the leaders (of rites), for you bring the sacrifice to completion
by praise, as the fatal shaft (slays the deer).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಂ ಸ್ತೋಮೋ ದೂತೋ ಹುವನ್ನರಾ |

ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ಭೂತ್ವತ್ತಿನಾ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಾಹಿಷ್ಠಃ | ವಾಂ | ಹವಾನಾಂ | ಸ್ತೋಮಃ | ದೂತಃ | ಹುವತ್ | ನರಾ |

ಯುವಾಭ್ಯಾಂ | ಭೂತು | ಅತ್ತಿನಾ || ೧೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಆಶ್ವಿನೇ ಕೃತೌ ಗಾಯತ್ರೇ ಭಂದಸಿ ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಮಿತಿ ಚಿತಸ್ತ್ರಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಮಿತಿ ಚಿತಸ್ತ್ರ ಉದೀರಾಥಾಮಾ ಮೇ ಹವಮಿತಿ ಗಾಯತ್ರಂ | ಅ. ೪-೧೫ | ಇತಿ ||

ಹೇ ನರಾ ನರೌ ಸರ್ವಸ್ಯ ನೇತಾರಾವಶ್ವಿನೌ ಹವಾನಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಷಾಂ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಸ್ತೋಮೋ ವಾಹಿಷ್ಠೋ ಯುವಾಮತಿಶಯೇನ ವ್ಯಾಪ್ನುವನ್ ಮದೀಯಃ ಸ್ತೋಮೋ ದೂತೋ ದೂತಭೂತಃ ಸನ್ ಹುವತ್ | ಆಹ್ವಯತು | ಸೋದ್ರಯಂ ವ.ದೀಯಃ ಸ್ತೋಮೋ ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಿಯಕರೋ ಭೂತು | ಭವತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನರಾ—ನೇತ್ರಗಳಾದ ! ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಹವಾನಾಂ—ಸ್ತುತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ | ಸ್ತೋಮಃ—ನನ್ನ ಈ ಸ್ತೋಮವೇ | ವಾಹಿಷ್ಠಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ದೂತಃ—ನಿಮ್ಮ ದೂತನಂತೆ | ಹುವತ್—ಕರೆಯಲಿ | ಯುವಾಭ್ಯಂ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರೀತಿಕಾರಕವಾಗಿ | ಭೂತು—ಆಗಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನೇತ್ರಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸ್ತುತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಈ ಸ್ತೋಮವೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಿಮ್ಮ ದೂತನಂತೆ ಕರೆಯಲಿ. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರೀತಿಕಾರಕವಾಗಿ ಆಗಲಿ.

English Translation.

Aswins, leaders (of rites), among (all) invocations may my most earnest praise invoke you as a messenger, may it be (acceptabl) to you.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಂ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಿನಕ್ರತುಸಂಬಂಧವಾದ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಮಿತಿ ಚಿತಸ್ತ್ರ ಉದೀರಾಥಾಮಾ ಹೇ ಹವಮಿತಿ ಗಾಯತ್ರಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ವಾಹಿಷ್ಠಃ—ಈ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಮಾಡಿರುವ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ಯಾಸ್ಕರ ನಿರ್ವಚನಕ್ಕೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಭಾಷ್ಯಕಾರ ಉತ್ತಾಹಿಷ್ಠಃ ಯುವಾಮತಿಶಯೇನ ವ್ಯಾಪ್ನುವನ್ | ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ (ಸಿಂಹಕ್ರ) ಕೊಡೆರ್ಥಮಾಡಿದಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾಸ್ಕರು ವಾಹಿಷ್ಠಃ ಎಂದರೆ ವಹಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ, ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ವಹಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರವೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ವಾಹಿಷ್ಠಃ | ದೂತಃ | ವಾಹಿಷ್ಠೋ ವಾಂ ಹವಾನಾಂ ಸ್ತೋನೋ ದೂತೋ ಹುವನ್ನರಾ |
 ವೋಢ್ಯತನೋ ಹ್ಯಾನಾನಾಂ ಸ್ತೋನೋ ದೂತೋ ಹುವನ್ನರಾ | ನರಾ ಮನುಷ್ಯಾ ನೃತ್ಯಂತಿ
 ಕರ್ಮಸು | ದೂತೋ ಜವತೇರ್ವಾ ದ್ರವತೇರ್ವಾ ವಾರಯತೇರ್ವಾ | ದೂತೋ
 ದೇವಾನಾಮಾಸಿ ಮರ್ತ್ಯಾನಾಮಿತ್ಯಪಿ ನಿಗನೋ ಭವತಿ || (ನಿ. ೫-೧)

ವಾಹಿಷ್ಠಃ ಎಂದರೆ ವಹಿಸುವ, ತಲಪಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಎಂದರ್ಥವು. ಈ ಅರ್ಥವು ದೂತನಿಗೂ ದೇವತೆಯನ್ನು
 ದ್ವೇಷಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಗಳಿಗೂಂಡ ಸ್ತೋತ್ರವು ನಮ್ಮಿಂದ
 ಹೊರಟು (ಪಠಿಸಲ್ಪಟ್ಟು) ದೇವತೆಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು
 ಹೋಗುವ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ವಾಹಿಷ್ಠಃ ಎಂಬ ಪದಪ್ರಯೋಗವು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಧವಾದ ಅರ್ಥವು ದೂತಶಬ್ದಕ್ಕೂ
 ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ದೂತನು ಸಹ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಇಷ್ಟಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
 ನಿವೇದಿಸುವನು. ನರಾಃ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರು. ಈ ಶಬ್ದವು ನೃತ್ಯತೀರ್ಥತನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಬಹುದು. ಕೆಲಸ
 ಮಾಡುವಾಗ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಲಿಸುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಓಡಾಡುವುದರಿಂದ ನರಾಃ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರು ಎಂದರ್ಥವು.
 ದೂತ ಶಬ್ದವು ವೇಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಜವತೀರ್ಥತನಿಂದಾಗಲಿ, ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಓಡು ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ
 ದ್ರವತೀರ್ಥತನಿಂದಾಗಲಿ, (ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು) ನಿವಾರಿಸು ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ವಾರಯತೀರ್ಥತನಿಂದಾಗಲಿ
 ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಬಹುದು. ದೂತನಾದವನು ಒಬ್ಬರಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ
 ಓಡಿಹೋಗಿ ತಿಳಿಸುವನು ಅಥವಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗಳಿಗೆ
 ಹೋಗಿ ಸೇರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ದೂತಶಬ್ದವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಧಾತುನಿಂದ
 ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೂತೋ ದೇವಾನಾಮಾಸಿ ಮರ್ತ್ಯಾನಾಂ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯವೇ
 ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಯಾಸ್ಮರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

! ಸಂಹಿತಾಶಾಃ |

ಯದದೋ ದಿವೋ ಅರ್ಣವ ಇಷೋ ವಾ ಮದಧೋ ಗೃಹೇ |

ಶ್ರುತಮಿನ್ಮೇ ಅಮರ್ತ್ಯಾ || ೧೨ ||

|| ಪದವಾಃ ||

ಯತ್ | ಅದಃ | ದಿವಃ | ಅರ್ಣವೇ | ಇಷಃ | ವಾ | ಮದಧಃ | ಗೃಹೇ |

ಶ್ರುತಂ | ಇತ್ | ಮೇ | ಅಮರ್ತ್ಯಾ || ೧೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಅತ್ತಿನಾ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ತಾಃ || ಸುಪಾಂ ಸುಲುಗಿತಿಸ್ತುಷ್ಠಾಃ ಸಃ || ಅಮುಕ್ತಿ-
 ನ್ನರ್ಣವೇಽಪಾಂ ಸ್ಥಾನೇ ಯದ್ಯದಿ ಮದಧಃ ಮಾದ್ಯಥಃ | ವಾಹಿ ಚೇಷೋ ಯುವಾಮಿತ್ಯತೋ

ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೃಹೇ ಯದಿ ಮಾದ್ಯಥಃ | ಏವಂ ಚೇತ್ ಹೇ ಅಮರ್ತಾಃ ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತಾವಮು-
ನುಷ್ಯಾ ವಾಶ್ಚಿನಾ ಮೇ ಮದೀಯಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಶ್ರುತಮಿತ್ | ಯುವಾಂ ಶೃಣುತನೇವ | ಮನ್ಯೇವ
ಸ್ತೋತ್ರಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಯುವಾಂ ಮಾದ್ಯತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ | ಅದಃ ಸ್ತೋತ್ರಮಿತಿ ಸಂಬಧ್ಯತೇ ||

|| ಶ್ರುತಿದಾರ್ಥ ||

ಅಮರ್ತಾಃ— ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತಗಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅದಃ—ಮೇಲುಭಾಗದ |
ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದ | ಅರ್ಣವೇ—ಉದಕದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ | ಯತ್—ಒಂದು ವೇಳೆ | ಮದಥಃ—
ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ | ವಾ—ಅಥವಾ | ಇಷಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನಿ ಚ್ಛಿಸುವ ಯಜಮಾನನ | ಗೃಹೇ—ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ
ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ | ಮೇ—ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಶ್ರುತಮಿತ್—ಕೇಳಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಮೇಲುಭಾಗದ ದ್ಯುಲೋಕದ ಉದಕಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ
ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀವು ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮನ್ನಿ ಚ್ಛಿಸುವ ಯಜಮಾನನ ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ
ನನ್ನ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿರಿ.

English Translation.

Whether, immortal (Ahwins), you rejoice in the water of the firmament, or in the dwelling of the worshipper, hear this my (invocation).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ಸ್ಯಾ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ ವಾಹಿಷ್ಠಾ ವಾಂ ನದೀನಾಂ |

ಸಿಂಧುರ್ಹಿರಣ್ಯವರ್ತನಿಃ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ಸ್ಯಾ | ಶ್ವೇತಯಾವರೀ | ವಾಹಿಷ್ಠಾ | ವಾಂ | ನದೀನಾಂ |

ಸಿಂಧುಃ | ಹಿರಣ್ಯವರ್ತನಿಃ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವಮನಾ ಋಷಿಃ ಶ್ವೇತಯಾವರೀನಾಮ್ನೋ ನದ್ಯಾಸ್ತೀರೇವಶ್ವಿನಾವಸ್ತೌತ್ | ಅನಯಾ
ನದ್ಯಹಿ ಸ್ತುತವತೀತ್ಯಾಹ | ಉತಾಪಿ ಚಿ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ | ಶ್ವೇತಪಲಾ ಯಾತಿತಿ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ |
ಕೀಡ್ಯತೀ | ಸಿಂಧುಃ ಸ್ಯಂದಮಾನಾ ಹಿರಣ್ಯವರ್ತನಿರ್ಹಿರಣ್ಯಯಸ್ತೀಯಮಾಗಾ ಹಿರಣ್ಯಯೋಭಯ-
ಕಾಲಾ | ಸ್ಯೌಷಾ ಶ್ವೇತಯಾವರೀನಾಮಿಕಾ ನದೀನಾಮನ್ಯಾಸಾಂ ನದೀನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ವಾಂ ಯುವಾಂ

ನಾಹಿಷ್ಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾತಿಶಯೇನಾಗಂತ್ರೀ ಭವತಿ | ಏಷಾಪಿ ಯುವಾಂ ಸ್ತೌತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ | ಏಷಾ
ನದೀ ಯುವಯೋ ರಥಸ್ಯ ನಾಹಿಷ್ಯಾ ವೋಢ್ಯತಮಾ ಸತೀ ಪ್ರಿಯಕರೀ ಭವತಿ | ಯಸ್ಮಾದಹಮಸ್ಯಾ-
ಸ್ತೀರೇ ಯುವಾಮಸ್ತುವಮಿತಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

(ಎಚ್ಚೆ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ) ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು | ಹಿರಣ್ಯವರ್ತನಿಃ—
ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಮಾರ್ಗವುಳ್ಳದ್ದು | ಸ್ಯಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ | ಶ್ವೇತಯಾವರೀ—ಶ್ವೇತಯಾವರೀ
ಎಂಬ ಈ ನದಿಯು | ನದೀನಾಂ—ಎಲ್ಲಾ ನದಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು | ನಾಹಿಷ್ಯಾ—
ಅತಿ ಸುಖವಾಗಿ ವಹಿಸಬಲ್ಲದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಚ್ಚೆ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಮಾರ್ಗವುಳ್ಳದ್ದು,
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ ಎಂಬ ಈ ನದಿಯು ಎಲ್ಲಾ ನದಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ ನಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ಅತಿ
ಸುಖವಾಗಿ ವಹಿಸಬಲ್ಲದು.

English Translation.

Verily this Shwetayavari, the golden-pathed river, is of all rivers
the especial bearer of your (praises).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ತು¹ದೇ²ತಯಾ³ ಸು⁴ಕೀ⁵ರ್ತ್ಯಾ⁶ಶ್ವಿನಾ⁷ ಶ್ವೇ⁸ತಯಾ⁹ ಧಿ¹⁰ಯಾ |
ವಹೇ¹¹ಫೇ¹² ಶು¹³ಭ್ರ¹⁴ಯಾವಾನಾ || ೧೯ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಸ್ತು¹ತ್ | ಉ²ತಯಾ | ಸು³ಕೀ⁴ರ್ತ್ಯಾ | ಅ⁵ಶ್ವಿನಾ | ಶ್ವೇ⁶ತಯಾ | ಧಿ⁷ಯಾ |
ವಹೇ⁸ಫೇ ಇತಿ | ಶು⁹ಭ್ರ¹⁰ಯಾವಾನಾ || ೧೯ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಶುಭ್ರಯಾವಾನಾ ಶೋಭನಶೀಲಗಮನವಂತೌ ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ಸುಕೀರ್ತ್ಯಾ
ಶೋಭನಸ್ತುತ್ಯಾ ಶ್ವೇತಯಾ ಶ್ವೇತಜಲಯಾ ಧಿಯಾ ಧಾರಯಿತ್ಯಾ ಹಿರಣ್ಮಯಕೂಲವತ್ಕೋಢಯ-
ಕೂಲಸ್ಥಿತಾನಾಂ ಪ್ರಾಣನಾಂ ಧನದಾನೇನ ಪೋಷಯಿತ್ಯೈತಯಾ ನದ್ಯಾ ಸ್ತುತ್ಸಮಜ್ಞೋಢನಂ
ವಹೇಫೇ | ಯುವಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಥಃ | ಏಷಾ ಯುವಾಮಸ್ತಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಶುಭ್ರಯೋವಾನಾ-ಮಂಗಳಕರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳ | ಅಶ್ವಿನಾ-ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಸುಕೀರ್ತಾಫ್ಯ-
ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯುಕ್ತವಾದುದೂ | ಶ್ವೇತಯಾ-ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಜಲದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಧಿಯಾ-
ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧರಿಸಿ ಪೋಷಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ ಆದ | ಏತಯಾ-ಈ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ ಎಂಬ
ನದಿಯಿಂದ | ಸ್ತುತೌ-ಮಂಗಳಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ವಹೇಥೇ-ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಂಗಳಕರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯುಕ್ತವಾದುದೂ,
ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಜಲದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧರಿಸಿ ಪೋಷಿಸತಕ್ಕದ್ದೂ ಆದ
ಈ ಶ್ವೇತಯಾವರೀ ಎಂಬ ನದಿಯಿಂದ ಮಂಗಳಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೀರಿ.

English Translation.

Aswins, following a brilliant course, you acquire celebrity by the
white river worthily praising you, the enricher (of the people on its banks).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುಕ್ತ್ವಾ ಹಿ ತ್ವಂ ರಥಾಸಹಾ ಯುವಸ್ವ ಪೋಷ್ಯಾ ವಸೋ |
ಅನ್ನೋ ನಾಯೋ ಮಧು ಪಿಬಾಸ್ಮಾಕಂ ಸವನಾ ಗಹಿ || ೨೦ ||

|| ಽಪಾಠಃ ||

ಯುಕ್ತ್ವಾ | ಹಿ | ತ್ವಂ | ರಥಾಸಹಾ | ಯುವಸ್ವ | ಪೋಷ್ಯಾ | ವಸೋ | ಇತಿ |
ಅನ್ | ನಃ | ನಾಯೋ | ಇತಿ | ಮಧು | ಪಿಬ | ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಸವನಾ | ಅ | ಗಹಿ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏತದಾದ್ಯಾ ವಾಯವ್ಯಃ | ಹೇ ನಾಯೋ ರಥಸಹಾ ರಥಸಹಾ ರಥವಹನಸಮರ್ಥಾವಶ್ಚಾ |
ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವನೇವ ಯುಕ್ತ್ವಾ | ಸಂಯೋಜಯ | ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತಃ ಶತ್ರುಣಾಂ
ಪೋಷ್ಯಾ ಪೋಷ್ಯಾ ಕಂಠೇಷು ಕರಶಲಾಸ್ವಾಲನೈರಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಪೋಷಣೇಯೌ ತಾವಶ್ಚಾ ಯುವಸ್ವ |
ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಶತ್ರುವಧಾರ್ಥಂ ಮಿಶ್ರಯ | ಯದ್ವಾ ಅಸ್ಮದ್ಯಜ್ಞೇಷು ಸಂಮಿಶ್ರಯ | ತಾಭ್ಯಾಂ
ಯುಕ್ತಃ ಸನ್ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ನಾಯೋ ಅದನಂತರಂ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ಮಧು
ಮದಕರಂ ಸೋಮಂ ತ್ವಂ ಪಿಬ | ಅತ ಏವಾಸ್ಮಾಕಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಸವನಾ ತ್ರಿಷು ಸವನೇಷ್ವಾ ಗಹಿ |
ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥಮಾಗಚ್ಛಿ ||

| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ |

ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ರಥಸಹಾ—ನಿನ್ನ ರಥವನ್ನು ವಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಶ್ವಗಳನ್ನು |
 ತ್ವಂ—ನೀನು | ಯುಕ್ತ್ವ—ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸು | ವಸೋ—ಶತ್ರುಧರ್ವಕನಾದ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ |
 ಪ್ರೋಷ್ಯಾ—ನಿನ್ನ ಪ್ರೋಷಣೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ ಆಶ್ವಗಳನ್ನು | ಯುವಸ್ವ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸು |
 ಅಂತರ | ನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾವ | ಮಧು—ಮಧುಕರವಾದ ಸೋಮವನ್ನು | ಹಿಬ—
 ಪಾನಮಾಡು | ಆಸ್ಮಾಕಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಸವನಾ—ಮೂರು ಯಜ್ಞಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಆ ಗರಿ—
 ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ನಿನ್ನ ರಥವನ್ನು ವಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಶ್ವಗಳನ್ನು ನೀನು ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸು-
 ಶತ್ರುಧರ್ವಕನಾದ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ನಿನ್ನ ಪ್ರೋಷಣೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ ಆಶ್ವಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸು.
 ಅನಂತರ ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದುದೂ, ಮಧುಕರವಾದುದೂ ಆದ ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು. ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ-
 ಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಯಜ್ಞಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Yoke your chariot-drawing horses, Vayu; bring them, Vasu, encouraged (to the sacrifice); then drink our Soma; come to our daily libations.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತವ¹ ವಾಯವ್ಯತಸ್ತತೇ² ತ್ವಷ್ಟ್ವರ್ಜಾಮಾತರದ್ಭುತ |

ಅನಾಂಸ್ಯಾ³ ವೃಣೇಮಹೇ || ೨೧ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ತವ¹ | ವಾಯೋ ಇತಿ | ಯತಃ² ಪತೇ | ತ್ವಷ್ಟ್ವಃ | ಜಾಮಾತಃ | ಅದ್ಭುತ |

ಅನಾಂಸಿ | ಆ | ವೃಣೇಮಹೇ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಾಯವ್ಯೇ ಶಶೌ ವಸಾಯಾಸ್ತವ ವಾಯವಿತ್ಯೇಷಾ ವಾನುನಾಕ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಹಿ | ಪ್ರ-
 ವಾಯುಮಿಹ್ಯಾ ಬೃಹತೀ ಮನೀಷಾ ತವ ವಾಯವ್ಯತಸ್ತತೇ | ಅ. ೩-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಯತಸ್ವತೇ ಯತಸ್ವತೇ ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಪತೇ || ಸರ್ವಪ್ರಾತಿಪದಿಕೇಭ್ಯೋ ಲಾಲಸಾಯಾಂ
ಸುಕ್ | ಕಾ. ೭-೧-೫೧-೪ | ಇತಿ ಸುಗಾಗಮಃ || ತ್ವಷ್ಟ್ವರ್ಜಾಮಾತರ್ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಜಾಮಾತಃ | ಏಷಾ
ಕಥೇತಿಹಾಸಾದಿಭಿರವಗಂತವ್ಯಾ | ತಾದೃಶಾದ್ಭುತ ಮಹನ್ ವಿಚಿತ್ರಕರ್ಮನ್ ಹೇ ವಾಯೋ ತವ
ತ್ವದೀಯಾನ್ಯವಾಂಸಿ ಪಾಲನಾನ್ಯಾ ವ್ಯಣೇಮಹೇ | ವಯಮಸ್ಮಿನ್ನಕುಯಾಗೇ ಸಂಭಜಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತಸ್ವತೇ—ಯಜ್ಞಪಾಲಕನೂ | ತ್ವಷ್ಟ್ವಃ—ತ್ವಷ್ಟ್ವವಿಗೇ | ಜಾಮಾತಃ—ಅಳಿಯನೂ | ಅದ್ಭುತ—
ಅದ್ಭುತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಅನಾಂಸಿ—
ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನು | ಆ ವ್ಯಣೇಮಹೇ—ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞಪಾಲಕನೂ, ತ್ವಷ್ಟ್ವವಿಗೇ ಅಳಿಯನೂ, ಅದ್ಭುತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ
ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We solicit your protection, Vayu, lord of sacrifice, wonderful
son-in-law of Twashtri.

|| ವಿಕೀರ್ಷನೀಯಗಳು ||

ವಾಯುದೇವತೆಯನ್ನು ದ್ವೀಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪಶುಯಾಗದ ವಪಾಹೋಮದಲ್ಲಿ ತವ ವಾಯೋ ಎಂಬ ಈ
ಪುಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಪ್ರ ವಾಯುಮಜ್ಞಾ
ಬ್ರಹ್ಮಣೀ ಮನೀಷಾ ತವ ವಾಯವ್ಯತೇ ಸ್ವತೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೩-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತ್ವಷ್ಟ್ವರ್ಜಾಮಾತರಂ ವಯಮಿಶಾನಂ ರಾಯ ಈಮಹೇ |

ಸುತಾವಂತೋ ವಾಯುಂ ದ್ಯುಮ್ನಾ ಜನಾಸಃ || ೨೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ |

ತ್ವಷ್ಟ್ವಃ | ಜಾಮಾತರಂ | ವಯಂ | ಈಶಾನಂ | ರಾಯಃ | ಈಮಹೇ |

ಸುತ್ರವಂತಃ | ವಾಯುಂ | ದ್ಯುಮ್ನಾ | ಜನಾಸಃ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇನೋ ಜನಾಸೋ ಜನಾ ವಯಂ ತ್ವಷ್ಟ್ವಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಜಾಮಾತರಮಿಶಾನಂ ಸರ್ವಸ್ಯೇಶ್ವರಂ
ಕುತಾದ್ಯಶಂ ವಾಯಂ ಸುತವಂತೋಽಭಿಷುತಸೋಮಾ ರಾಯೋ ಧನಮಿಾಮಹೇ ! ಯಾಜಾಮಹೇ
ತೇನ ದತ್ತೇನ ವಯಂ ದ್ಯುಮ್ನಾ ಧನವಂತಃ ಸ್ಯಾಮೇತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸುತವಂತಃ—ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸೋಮವುಳ್ಳವರಾದ | ಜನಾಸಃ ವಯಂ—ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರಾದ ನಾವು |
ತ್ವಷ್ಟ್ವಃ—ಬ್ರಹ್ಮಣಿಗೆ | ಜಾಮಾತರಂ—ಅಳಿಯನೂ | ಈಶಾನಂ—ಸರ್ವರಿಗೂ ಒಡೆಯನೂ ಆದ |
ನಾಯುಂ—ವಾಯುದೇವನಿಂದ | ರಾಯಃ—ಧನವನ್ನು | ಈ ಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | ದ್ಯುಮ್ನಾ—
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರೂ, ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರೂ ಆದ ನಾವು ಬ್ರಹ್ಮಣಿಗೆ
ಅಳಿಯನೂ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಒಡೆಯನೂ ಆದ ವಾಯುದೇವನಿಂದ ಧನವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಪ್ರಕಾಶ
ಮಾನವಾದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

We, the offerers of Soma, solicit riches from the sovereign, the
son-in-law of Twashtri ; (may we become) wealthy.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿನಾ ದಿವೋ ವಹಸ್ವಾ ಸು ಸ್ವಶ್ಶ್ಯಂ |

ವಹಸ್ವ ಮುಹಃ ಪೃಥುಪಕ್ಷಸಾ ರಥೇ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಾಯೋ ಇತಿ | ಯಾಹಿ | ಶಿವ | ಆ | ದಿವಃ | ವಹಸ್ವ | ಸು | ಸ್ವಶ್ಶ್ಯಂ |

ವಹಸ್ವ | ಮುಹಃ | ಪೃಥುಪಕ್ಷಸಾ | ರಥೇ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನಾಯವ್ಯತ್ಯಚೇ ನಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿನಾ ದಿವ ಇತ್ಯಾದಿಕೇ ದ್ವೇ ಯಜ್ಞಾ ದ್ವಿತೀಯಾತ್ಯತೀಯೇ |
ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ನಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿನಾ ದಿವ ಇತಿ ದ್ವೇ | ಆ. ೨-೧೦ | ಇತಿ ||

ಹೇ ವಾಯೋ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಶಿವ || ಸುಪಾಂ ಸುಲುಗಿತಿ ದ್ವಿತೀಯಾಯಾ ಲುಕ್ ||
 ಶಿವಂ ಕಲ್ಯಾಣವಾ ಯಾಹಿ | ಆಪ್ರಾಪಯ | ಸರ್ವಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ತ್ವದಾಧಾರತ್ವಾತ್ತೇಷಾಮಾಧಾರೋ
 ಭೂತ್ವಾ ದ್ಯುಲೋಕೇ ತಾನಿ ಸ್ಥಾಪಯೇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ | ತತಸ್ತ್ವಂ ಸ್ವಶ್ಶ್ಯಂ | ಆಶ್ವಾನಾಂ
 ಸಂಘೋಽಶ್ಶ್ಯಃ | ಶೋಭನಾಶ್ವಸಂಘಂ ರಥಂ ಸು ಸುಷ್ಮ ವಹಸ್ವ | ಸರ್ವತೋ ದಿಕ್ಷು ಪ್ರಾಪಯ |
 ಇದಾನೀಂ ತೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಸಮರ್ಥಾವಶ್ವಾನಾವಹ | ಮಹೋ ಮಹಾಂಸ್ತ್ವಂ ಪೃಥುಪಕ್ಷಸಾ ಪೃಥು-
 ಪಾರ್ಶ್ವದ್ವಯಯುಕ್ತಾವಶ್ವಾ ರಥೇ ಸ್ವಕೀಯೇ ವಹಸ್ವ | ಶತ್ರುಹನನಾರ್ಥಂ ಸಂಯೋಜಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಾಯೋಃ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ | ಶಿವ—ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು | ಆ ಯಾಹಿ—
 ಸ್ಥಾಪಿಸು | ಸ್ವಶ್ಶ್ಯಂ—ನಿನ್ನ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನು | ಸು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ವಹಸ್ವ—ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ
 ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು | ಮಹಃ—ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ನೀನು | ಪೃಥು—ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗ
 ಳನ್ನು | ರಥೇ—ನಿನ್ನ ರಥಕ್ಕೆ | ವಹಸ್ವ—ಯೋಜಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸು. ನಿನ್ನ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನು ಅತಿಶಯ
 ವಾಗಿ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು. ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ನೀನು ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗ
 ಳನ್ನು ನಿನ್ನ ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸು.

English Translation.

Establish, Vayu, happiness in heaven ; bear quickly your well-horsed
 (chariot) ; do you, who are mighty, yoke the broad-flanked (horses) to the
 car.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿವಾ ದಿವಃ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಯನ್ನೂ, ಇದರ ಮುಂದಿನ ಋಕ್ಯನ್ನೂ ವಾಯವ್ಯತ್ಯಚ
 ದಲ್ಲಿ (ವಾಯುದೇವತಾಕವಾಸ ಮೂರು ಋಕ್ಯುಗಳಲ್ಲಿ) ಎರಡನೆಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಯನ್ನೂ ಗ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು
 ಅಶ್ವಲಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ [ವಾಯೋ ಯಾಹಿ ಶಿವಾ ದಿವ ಇತಿ ದ್ವೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೧೦)
 ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ ಹಿ ಸುಸ್ವರಸ್ತಮಂ ನೃಷದನೇಷು ಹೂನುಹೇ |

ಗ್ರಾನ್ವಾಣಂ ನಾಶ್ವಪೃಷ್ಠಂ ಮುಹನಾ || ೨೪ ||

। ಪದಪಾಠಃ ॥

ಶ್ವಾಂ | ಹಿ | ಸುಪ್ಸರಸ್ತಮಂ | ನೃಷದನೇಷು | ಹೂಮಹೇ |

ಗ್ರಾವಾಣಂ | ನ | ಅಶ್ವಪೃಷ್ಠಂ | ಮಂಹನಾ || ೨೪ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ವಾಯುವ್ಯೇ ಪಶೌ ಪುರೋಡಾಶಹವಿಷೋಸ್ತಾಂ ಹಿ ಸುಪ್ಸರಸ್ತಮಮಿತಿ ದ್ವೇ ಅನುವಾಕ್ಯೇ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಶ್ವಾಂ ಹಿ ಸುಪ್ಸರಸ್ತಮಮಿತಿ ದ್ವೇ ಕುವಿದಂಗಳ ನಮಸಾ ಯೇ ವೃಧಾಸಃ | ಅ. ೩-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ವಾಯೋ ಸುಪ್ಸರಸ್ತಮಂ | ಸುಪ್ಸ ಇತಿ ರೂಪನಾಮ || ರೋ ಮತ್ಪ್ರಥೀಯಾ || ಅತಿಶಯೇನ ಶೋಭನರೂಪವಂತಂ ಮಂಹನಾ ಸ್ವಕೀಯೇನ ಮಹತ್ತೀನಾಶ್ವಪೃಷ್ಠಂ ಸರ್ವತೋ ನ್ಯಾಪ್ತಪೃಷ್ಠಂ | ಪೃಷ್ಠಶಬ್ದಃ ಸರ್ವಾಂಗಂ ಲಕ್ಷಯಂತಿ | ನ್ಯಾಪ್ತಕೃತ್ಸ್ನಾಂಗಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಶ್ವಾಂ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ತ್ವಾನೇವ ನೃಷದನೇಷು ನೃಷದನೇಷು | ನರೋಽಧ್ಯರಸ್ಯ ನೇತಾರ ಯತ್ಪಿಜೋಽತ್ರ ಸೀದಂತೀತಿ ನೃಷದನಾ ಯಜ್ಞಾಃ | ತೇಷು ಹೂಮಹೇ | ವಯಮಾಹ್ವಯಾಮಃ | ಕಥಮಿವ | ಗ್ರಾವಾಣಂ ನ | ಯಥಾ ಸೋಮಾಭಿಷವಾರ್ಥಂ ಗ್ರಾವಾಣಂ ಸ್ತುತಿಭಿರಾಹ್ವಯಂತಿ ತದ್ವತ್ಸ್ತಾಂ ಸ್ತುತಿಭಿರಾಹ್ವಯಾಮಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

(ಎಲೈ ವಾಯುವೇ) ಸುಪ್ಸರಸ್ತಮಂ—ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ | ಮಂಹನಾ—ಸ್ವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ | ಅಶ್ವಪೃಷ್ಠಂ—ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಶ್ವಾ ಹಿ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ನೃಷದನೇಷು—ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ | ಗ್ರಾವಾಣಂ ನ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುವಂತೆ | ಹೂಮಹೇ—ನಾವು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಸ್ವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುವಂತೆ ನಾವು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We invoke you who are of graceful form, extending through your magnitude your limbs in all directions, to our religious rites, like the stone (for bruising the Soma.)

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಶ್ವಾಂ ಹಿ ಸುಪ್ಸರಸ್ತಮಂ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಯನ್ನೂ ಇದರ ಮುಂದಿನ ಋಕ್ಯನ್ನೂ ವಾಯುದೇವತಾಕವಾದ ಪಶುಯಾಗದಲ್ಲಿ ಪುರೋಡಾಶ ಮತ್ತು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೋಮ ಮಾಡುವಾಗ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ

ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಶ್ವಾಂ ಹಿ ಸುಪ್ತರಸ್ತಮಮಿತಿ ದ್ವೇ ಕುವಿದಂಗ ನಮಸಾ ಯೇ ವೃಧಾಸಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಅ. ೩-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ತ್ವಂ ನೋ ದೇವ ಮನಸಾ ವಾಯೋ ಮಂದಾನೋ ಅಗ್ರಿಯಃ |

ಕೃಧಿ ವಾಜಾ ಅಪೋ ಧಿಯಃ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ದೇವ | ಮನಸಾ | ವಾಯೋ ಇತಿ | ಮಂದಾನಃ | ಅಗ್ರಿಯಃ |

ಕೃಧಿ | ವಾಜಾನ್ | ಅಪಃ | ಧಿಯಃ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶುನಾಸೀರೀಯೇ ಸ ತ್ವಂ ನೋ ದೇವೇತ್ಯೇಷಾ ವಾಯೋರನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ಸ ತ್ವಂ ನೋ ದೇವ ಮನಸೇಶಾನಾಯ ಪ್ರಹುತಿಂ ಯಸ್ತು ಅನಿಹಿ | ಅ. ೨-೨೦ | ಇತಿ ||

ಹೇ ದೇವ ದ್ಯೋತಮಾನ ಯದ್ವಾ ಸ್ತೋತವ್ಯ ವಾಯೋ ಅಗ್ರಿಯೋ ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಮುಖ್ಯೋಽಗ್ರತೋ ಗಂತಾಸಿ | ತಾದೃಶಸ್ತ್ವಂ ಮನಸಾ ಮಂದಾನೋ ಮಂದಮಾನಃ ಸ್ವಯಮೇವ ಮೋದಮಾನಃ ಸನ್ನೋಽಸ್ತಾಕಂ ವಾಜಾನನ್ನಾನ್ಯಪೋ ಮೇಘಭೇದನೇನೋದಕಾನಿ ಚ ಉಭಯಸ್ಥಿಂ-ಸ್ತಯಾ ಪ್ರದತ್ತೇ ಸತಿ ಧಿಯೋಽಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಾದಿಕರ್ಮಾಣಿ ಚ ಕೃಧಿ | ಕುರು | ಕಾರಯೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ | ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ಅಗ್ರಿಯಃ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯನಾದ | ಸಃ ತ್ವಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು | ಮನಸಾ—ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ | ಮಂದಾನಃ—ಹರ್ಷವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾ | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಾಜಾನ್—ಅನ್ನಗಳನ್ನಾ | ಅಪಃ—ವೃಷ್ಟ್ಯದಕಗಳನ್ನಾ ಕೊಡುತ್ತಾ | ಧಿಯಃ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಕೃಧಿ—ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹರ್ಷವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾ ನಮಗೆ ಅನ್ನಗಳನ್ನಾ ವೃಷ್ಟ್ಯದಕಗಳನ್ನಾ ಕೊಡುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮಗಳು ಸಫಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

English Translation.

Divine Vayu, foremost (of the gods), exulting in your own mind, cause our rites to be productive of food and water.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಶುನಾಸೀರೀಯೇಂಬ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ ತ್ವಂ ನೋ ದೇವ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ವಾಯುದೇವತಾಕವಾದ ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸರ್ಜಿಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಸ ತ್ವಂ ದೇವ ಮನಸೇಶಾನಾಯೆ ಪ್ರಹುತಿಂ ಯಸ್ತ ಅನಟ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ ೨-೨೦) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

~*~*~*~

ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನಿರುಕ್ಲೆ ಇತಿ ದ್ವಾವಿಂಶತ್ಯೈಚಿಂ ಸಪ್ತಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಅಗ್ನಿರುಕ್ಲೇ ದ್ವೈಧಿಕಾ ಮನುರ್ವ್ಯವಸ್ವತೋ ವೈಶ್ವದೇವಂ ಹ ಪ್ರಾಗಾಥಮಿತಿ | ವಿವಸ್ವತಃ ಪುತ್ರೋ ಮನುರ್ಯುಷಿಃ | ಪ್ರಥಮಾತ್ಮತೀಯಾದ್ಯಯುಜೋ ಬೃಹತ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯಾಚಿತುರ್ಥಾದಿಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ | ಇದಮಾದೀನಾಂ ಚಿತುರ್ಣಾಂ ಸೂಕ್ತಾನಾಂ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ದೇವತಾ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಗ್ನಿರುಕ್ಲೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಗ್ನಿರುಕ್ಲೇ ದ್ವೈಧಿಕಾ ಮನುರ್ವ್ಯವಸ್ವತೋ ವೈಶ್ವದೇವಂ ಹ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿವಸ್ವಾನ್ ಎಂಬ ಋಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ಮನುವು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೂ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯೆ; ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಮೂರು ನೊದಲಾದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು ನೊದಲಾದ ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು. ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೨೭

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೭ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೧, ೩೨, ೩೩, ೩೪ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೨೨ ||

|| ಋಷಿಃ—ಮನುರ್ವ್ಯವಸ್ವತಃ ||

|| ದೇವತಾ—ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ ಆಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿರುಕ್ಲೇ ಪುರೋಹಿತೋ ಗ್ರಾವಾಣೋ ಬರ್ಹಿರಧ್ವರೇ |

ಮುಚಾ ಯಾಮಿ ಮರುತೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಂ ದೇವಾ ಅವೋ ವರೇಣ್ಯಂ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ಉಕ್ಥೇ | ಪುರೋಹಿತಃ | ಗ್ರಾವಾಣಃ | ಬರ್ಹಿಃ | ಅಧ್ವರೇ |

ಯಜಾ | ಯಾಮಿ | ಮರುತಃ | ಬ್ರಹ್ಮಣಃ | ಪತಿಂ | ದೇವಾನ್ | ಅವಃ | ವರೇಣ್ಯಂ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮನುಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ | ಉಕ್ಥೇ ಸ್ತೋತ್ರಶಸ್ತ್ರಾತ್ಮಕೇಽಧ್ವರೇ ಹಿಂಸಾರಹಿತೇಽಸ್ತಿನೈಜ್ಞೇಽಗ್ನಿಃ ಪುರೋಹಿತೋ ಯಜ್ಞಾರ್ಥಂ ಪುರುತ ಉತ್ತರವೇದ್ಯಾವೃತ್ತಿಗ್ನಿನಿಹಿತೋಽಭೂತ್ | ತಥಾ ಗ್ರಾವಾಣಕ್ತ ಸೋಮಾಭಿಪವಾರ್ಥಂ ಪುರುತೋ ನಿಹಿತಾಃ | ಬರ್ಹಿಶ್ಚ ಪುರತೋ ನಿಹಿತಮಾಸಾದಿತಂ | ಏವಂ ಸಾಮಗ್ರ್ಯಾಂ ಸತ್ಯಾಂ ಮರುತ ಏಕೋನಸಂಚಾಶನ್ಮರುದ್ಗಣಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಂ ಸ್ತೋತ್ರಸ್ಯ ಪಾಲಯಿ-
ಶಾರಮೇತನ್ನಾಮಕಂ ದೇವಂ ದೇವಾನಿಂದ್ರಾದೀಂಶ್ಚ ಏತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ದೇವಾನ್ವರೇಣ್ಯಂ ವರಣೀಯಂ ಭಜನೀಯಮವೋ ರಕ್ಷಣವೃಚಾ ಸೂಕ್ತರೂಪಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಯಾಮಿ | ಮನುರಹಂ ಯಾಜಾಮಿ || ಯಾಚತೇರ್ಲಪಿ ರೂಪಂ | ವರ್ಣಲೋಪಶ್ಚಾಂದಸಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉಕ್ಥೇ—ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಅಧ್ವರೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಪುರೋಹಿತಃ—ಪುರೋಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ಗ್ರಾವಾಣಃ—ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳೂ | ಬರ್ಹಿಃ—ದರ್ಭಾಸನವೂ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ (ಈ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ) | ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನೂ | ಬ್ರಹ್ಮಣ-
ಸ್ಪತಿಂ—ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಯನ್ನೂ | ದೇವಾನ್—ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನೂ | ಯಜಾ—ಸೂಕ್ತರೂಪವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ | ವರೇಣ್ಯಂ—ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ | ಅವಃ—ರಕ್ಷಣವನ್ನು | ಯಾಮಿ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಪುರೋಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳೂ ದರ್ಭಾಸನವೂ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಈ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಯನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಸೂಕ್ತರೂಪವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Agni is the Purohita at the sacrifice : the stones, the sacred grass (are prepared) for the ceremony. I invoke with the holy verse the Maruts, Brahmanaspati, and all the gods, for their desirable protection.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಪಶುಂ ಗಾಽ ಪೃಥಿವೀಂ ವನಸ್ಪತೀನುಷಾಸಾ ನಕ್ತಮೋಷಧೀಃ |

ವಿಶ್ವೇ ಚ ನೋ ವಸವೋ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ಧೀನಾಂ ಭೂತ ಪ್ರಾವಿತಾರಃ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಪಶುಂ | ಗಾಸಿ | ಪೃಥಿವೀಂ | ವನಸ್ಪತೀನ್ | ಉಷಸಾ | ನಕ್ತಂ | ಓಷಧೀಃ |

ವಿಶ್ವೇ | ಚ | ನಃ | ವಸವಃ | ವಿಶ್ವನೇದಸಃ | ಧೀನಾಂ | ಭೂತ | ಪ್ರೌಠವಿತಾರಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವಾರ್ಧರ್ಚೀತ್ಯಗ್ನಿಃ ಸಂಬೋಧ್ಯತೇ ಪಶ್ಚಾದಿಶಬ್ದಸದ್ಭಾವಾತ್ | ಹೇ ಅಗ್ನೇ ನೋತ್ಯಸ್ಮಿ-
ದೀಯೇ ಯಜ್ಞೇ ಪಶುಮಗ್ನೀಷೋವಿಯಾಂ ಪಶುಂ ಪ್ರತ್ಯಾ ಗಾಸಿ | ಆಗಚ್ಛಿಸಿ || ಗಾಜ್ ಗೌ |
ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಪರಸ್ಪೃಶದಂ || ತಥಾ ಪೃಥಿವೀಮಿದಂ ದೇವಸದನಂ ಪ್ರತಿ ಕಿಂಚಿ ವನಸ್ಪತೀನ್ ಮಥನ-
ಸಾಧನಾನರಚಿರೂಪಾನ್ವನಸ್ಪತೀಸ್ಪ್ರತಿ ತಥೋಷಾಸಾ ಹೋತವ್ಯತ್ಸೇಸೋಷಃಕಾಲಂ ತಥಾ ನಕ್ತಂ
ಯಷ್ಟವ್ಯತಯಾ ರಾತ್ರಿಂ ಚ ಪ್ರತಿ ಕಿಂಚಾಷಧೀಃ || ಉಷ ದಾಹೇತ್ಯ ಮಾದನಕರ್ಮಾ || ಓಷಂತಿ
ಮಾದ್ಯಂತ್ಯನೇನೇತ್ಯೋಷಃ ಸೋಮಃ | ಸ ಧೀಯತೇ ನಿಧೀಯತೇ ಯೇಷ್ವಿತ್ಯೋಷಧಯೋ ಗ್ರಾವಾಜಃ |
ತಾಸ್ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛಿಸಿ | ಯದ್ವಾ | ಓಷಧಯಃ ಫಲಸಾಕಾಂತಾ ಲತಾಃ | ತಾಃ ಪ್ರತ್ಯಾಯಾಹಿ | ಅಥವಾ
ಹೇ ಸ್ತೋತಃ ಪಶ್ಚಾದೀ ನಾ ಗಾಸಿ | ಸಮಂತಾತ್ಪ್ರಾಹಿ || ಕೈ ಗೈ ಶಬ್ದ ಇತಿ ಥಾತುಃ || ತತೋ ಹೇ
ವಸವೋ ವಾಸಯಿತಾರೋ ವಿಶ್ವನೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾಃ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಾ ವಾ ಹೇ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇತ್ಯಪಿ
ದೇವಾಃ ನೋತ್ಯಸ್ಮಿದೀಯಾನಾಂ ಕರ್ಮಣಾಂ ಪ್ರಾವಿತಾರೋ ಭೂತ | ಆನೇನಾಗ್ನಿನಾ ಸಹ ಯೂಯಂ
ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷಕಾ ಭವತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ಪಶುಂ—ಅಗ್ನೀಷೋವಿಯಾವಾದ ಪಶುವಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಆ ಗಾಸಿ—ದಯ
ಮಾಡು | ಪೃಥಿವೀಂ—ಈ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಗೂ | ವನಸ್ಪತೀನ್—ಅರಣಿರೂಪವಾದ ವನಸ್ಪತಿಗೂ | ಓಷಧೀಃ—
ಸೋಮಕ್ಕೂ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಉಷಾಸಾ—ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ನಕ್ತಂ—ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ (ದಯ
ಮಾಡು) | ವಸವಃ—ಧನದಾತರೂ | ವಿಶ್ವನೇದಸಃ—ಸರ್ವಜ್ಞರೂ ಆದ | ವಿಶ್ವೇ ಚ—ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆ
ಗಳೇ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಧೀನಾಂ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ | ಪ್ರಾವಿತಾರಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಕ್ಷಕರಾಗಿ | ಭೂತ—
ಆಗಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಅಗ್ನೀಷೋವಿಯಾವಾದ ಪಶುವಿಗಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಈ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಗೂ ಅರಣಿ
ರೂಪವಾದ ವನಸ್ಪತಿಗೂ ಸೋಮಕ್ಕೂ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ದಯ
ಮಾಡು. ಧನದಾತರೂ ಸರ್ವಜ್ಞರೂ ಆದ ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ರಕ್ಷಕರಾಗಿ.

English Translation.

You come (Agni), to the dwelling (of the worshipper), to the touch-
wood, to the Soma, at dawn and the night : Universal deities, givers of
wealth, knowing all things; be the defenders of our pious acts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಸೂ ನ ಏತಧ್ವರೋಽಗ್ನಾ ದೇವೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಃ |

ಆದಿತ್ಯೇಷು ಪ್ರ ವರುಣೇ ಧೃತವ್ರತೇ ಮರುತ್ಸು ವಿಶ್ವಭಾನುಷು || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಸು | ನಃ | ಏತು | ಅಧ್ವರಃ | ಅಗ್ನಾ | ದೇವೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯಃ |

ಆದಿತ್ಯೇಷು | ಪ್ರ | ವರುಣೇ | ಧೃತವ್ರತೇ | ಮರುತ್ಸು | ವಿಶ್ವಭಾನುಷು || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವ್ಯಃ ಪುರಾತನಃ | ಪೂರ್ವ್ಯಾನ್ ಪುರಾತನಾನಿಂದ್ರಾದೀನ್ ದೇವಾನ್ಸ್ರತಿ ಕ್ರಿಯಮಾಣ-
ತ್ವಾದ್ಯೋಽಪಿ ಪೂರ್ವ್ಯ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ತಾದ್ಯಶೋ ಮುಖ್ಯೋ ನೋಽಸ್ಮದೀಯೋಽಧ್ವರೋ
ಯೋಽಗ್ನಾ || ಸುಪಾಂ ಸುಲುಗಿತಿ ಸಪ್ತಮ್ಯಾ ಡಾದೇಶಃ || ಅಗ್ನಾ | ಅಗ್ನಿದೇವಾನಾಂ ಮುಖ್ಯ-
ತ್ವಾತ್ಪ್ರಥಮಮುಖಿತಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನಗ್ನಾ ಸರ್ವೇಷ್ವನೈಷು ದೇವೇಷು ಚ ಸು ಸುಷ್ಠು ಸ್ಪೈತು |
ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಗಚ್ಯತು | ದೇವಾನ್ ವಿಶಿನಷ್ಟಿ | ಆದಿತ್ಯೇಷುದಿತೇಃ ಪುತ್ರೇಷ್ವಿಂದ್ರಾದಿಷು ಧೃತವ್ರತೇ
ಧೃತಕರ್ಮಣಿ ವರುಣೇ ಚ ವಿಶ್ವಭಾನುಷು ಸರ್ವತೋ ವ್ಯಾಪ್ತತೇಜಸ್ಯೇಷು ಮರುತ್ಸು ಚ ಸ್ಪೈತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ನಃ—ನಮ್ಮ | ಪೂರ್ವ್ಯಃ—ಪುರಾತನವೂ ಮುಖ್ಯವೂ ಆದ | ಅಧ್ವರಃ—ಯಜ್ಞವು | ಅಗ್ನಾ—
ಅಗ್ನಿ ಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಸು—ಉತ್ತಮರೀತಿಯಿಂದ | ಪ್ರ ಏತು—ಹೋಗಿ ಸೇರಲಿ | ದೇವೇಷು—ಉಳಿದ
ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ | (ಎಂದರೆ) ಆದಿತ್ಯೇಷು—ಆದಿತ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ | ಧೃತವ್ರತೇ—ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕನಾದ ವರುಣ
ನಲ್ಲಿಯೂ | ವರುಣೇ—ವರುಣನಲ್ಲಿಯೂ | ವಿಶ್ವಭಾನುಷು—ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸರಿಸಿದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ | ಮರುತ್ಸು—
ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಪ್ರ—ಹೋಗಿ ಸೇರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ನಮ್ಮ ಪುರಾತನವೂ, ಮುಖ್ಯವೂ ಆದ ಯಜ್ಞವು ಅಗ್ನಿ ಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಉತ್ತಮರೀತಿಯಿಂದ ಹೋಗಿ
ಸೇರಲಿ. ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಂದರೆ, ಆದಿತ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಮನಿಯಾಮಕನಾದ ವರುಣನಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವತ್ರ
ಪ್ರಸರಿಸಿದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಿ ಸೇರಲಿ.

English Translation.

Let the ancient sacrifice proceed first to Agni, then to the gods,—to
the Adityas, to Varuna, observant of obligations, to the all-resplendent
Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇ ಹಿ ಸ್ವಾ ಮನವೇ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ಭುವನ್ವ್ಯಧೇ ರಿಶಾದಸಃ |

ಅರಿಷ್ಟೇಭಿಃ ಸಾಯುಭಿರ್ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ಯಂತಾ ನೋಽವ್ಯಕಂ ಭರ್ದಿಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇ | ಹಿ | ಸ್ವಾ | ಮನವೇ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ಭುವನ್ | ವ್ಯಧೇ | ರಿಶಾದಸಃ |

ಅರಿಷ್ಟೇಭಿಃ | ಸಾಯುಭಿಃ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ಯಂತ | ನಃ | ಅವ್ಯಕಂ | ಭರ್ದಿಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವತೋ ವ್ಯಾಸ್ತಧನಾಃ | ಬಹುಧನಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಾ ರಿಶಾದಸೋ ರಿಶತಾಂ ಹಿಂಸತಾಂ ಶಶ್ರುಣಾಮಸಿತಾರ ಉಪ್ಪ್ರಸಯಿತಾರೋ ನಾ ವಿಶ್ವೇ ಹಿ ಸ್ವಾ ಸರ್ವೇ ಖಲು ದೇವಾ ಮನವೇ | ಸ್ವಾಭ್ಯರ್ಥೇ ಚತುರ್ಥೇ | ಪಾನೋವ್ಯಧೇ ವರ್ಧನಾಯ ಭುವನ್ | ಭವಂತು | ಸ್ತೋತ್ರೇ ಮನುಷ್ಯಾಯ ಧನಂ ದತ್ತಾ ತಂ ವರ್ಧಯಂತಿತ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೇ | ತತೋ ಹೇ ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾಃ ಸರ್ವಜ್ಞಾ ನಾ ದೇವಾಃ ಅರಿಷ್ಟೇಭಿಃ ಪರೈರಹಿಂಸಿತೈಃ ಸಾಯುಭಿಃ ಪಾಲನೈಃ ಸಹಾವ್ಯಕಂ | ವ್ಯಕಃ ಸ್ತೇನಃ | ತದ್ರಹಿತಂ | ಬಾಧಾರಹಿತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಂ ಭರ್ದಿಗೃಹಂ ನೋಽವ್ಯಕಂ ಯಂತ | ಪ್ರಯಚ್ಛತ | ಶಶ್ರುಣ್ವತ್ಯಾ ಗೃಹೇಷ್ವಸ್ಮಾಭಿಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕಾರಯತೇತ್ಯರ್ಥಃ || ಯಂತೇತಿ ಯಮೇ- ಲೋಽಟಿ ಭಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಸ್ಯ ಲುಕ್ | ತಸ್ಯ ತಬಾದೇಶಃ | ತೇನಾನುನಾಸಿಕಲೋಪಾಭಾವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸಮಸ್ತಧನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವವರೂ | ರಿಶಾದಸಃ—ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ ಆದ | ವಿಶ್ವೇ ಹಿ ಸ್ವಾ—ಸಕಲದೇವತೆಗಳೂ | ಮನವೇ—ಮನುವಿನ | ವ್ಯಧೇ—ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ | ಭುವನ್—ಅವನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಅರಿಷ್ಟೇಭಿಃ—ಇತರಿಂದ ಅಹಿಂಸಿತವಾದ | ಸಾಯುಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಅವ್ಯಕಂ—ಹಿಂಸಾರಹಿತವಾದ | ಭರ್ದಿಃ—ಗೃಹವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಯಂತ—ಕೊಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಸಮಸ್ತ ಧನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವವರೂ, ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ ಆದ ಸಕಲದೇವತೆಗಳೂ ಮನುವಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅವನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಇತರಿಂದ ಅಹಿಂಸಿತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಹಿಂಸಾರಹಿತವಾದ ಗೃಹವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಿ.

English Translation.

May the universal deities possessors of all opulence, destroyers of foes, be (nigh) to Manu for his prosperity : do you, who know all things,

secure to us an abode safe from robbers through your unassailable protections.

॥ ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ ॥

ಆ ನೋ ಅದ್ಯ ಸಮನಸೋ ಗಂತಾ ವಿಶ್ವೇ ಸಜೋಷಸಃ |

ಋಚಾ ಗಿರಾ ಮರುತೋ ದೇವ್ಯದಿತೇ ಸದನೇ ಪಸ್ಯೇ ಮಹಿ || ೫ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಆ | ನಃ | ಅದ್ಯ | ಸಮನಸಃ | ಗಂತ | ವಿಶ್ವೇ | ಸಜೋಷಸಃ |

ಋಚಾ | ಗಿರಾ | ಮರುತಃ | ದೇವಿ | ಅದಿತೇ | ಸದನೇ | ಪಸ್ಯೇ | ಮಹಿ || ೫ ||

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಸಮನಸಃ ಸರ್ವೇಷು ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ಸಮಾನಮನಸ್ಯಾ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ಯೂಯಂ ಸಜೋಷಸಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಸಂಗತಾಃ ಸಂತೋ ಗಿರಾ | ಶುಶ್ರೂಷುತಯಾ 'ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಯೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಯರ್ಚಾ ಸಹಾದ್ಯಾಸ್ಮಿನ್ಯಾಗದಿನೇ ನೋ ಯಷ್ಟ್ವಾನಸ್ಮಾನಾ ಗಂತ | ಆಗಚ್ಛತ | ಅನಂತರಂ ಹೇ ಮರುತೋ ದೇವಿ ದ್ಯೋತಮಾನೇ ಮಹಿ ಮಹತಿ ದೇವಾನಾಂ ಮಾತೃತ್ವಾನ್ಮಹತ್ತಯುಕ್ತೇ ಹೇ ಅದಿತೇದೀನ ಏತನ್ನಾಮಿಕೇ ದೇವಿ ಸದನೇ ಸ್ಥಾನೇ ಪಸ್ಯೇತ್ಸದೀಯೇ ಗೃಹೇ ಸ್ತೋತವ್ಯತಯೋ- ಸವಿತತ || ಮರುತ ಇತ್ಯಾದೀರ್ನಾಕೃಭೇದಾದನಿಘಾತಃ | ಉತ್ತರತ್ರ ಪೂರ್ವಸ್ಯಾಮಂತ್ರಿತಸ್ಯಾವಿದ್ಯ- ಮಾನವತ್ವೇನ ವಾಕ್ಯಾದಿತ್ವಾದನಿಘಾತಃ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ॥

ಸಮನಸಃ—ಸ್ತೋತ್ರವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ | ವಿಶ್ವೇ—ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ | ಸಜೋಷಸಃ—ನೀವು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ | ಋಚಾ—ಋಕ್ವಿನೋಡನೆ | ಅದ್ಯ—ಈ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ಗಂತ—ದಯಮಾಡಿ | ಮರುತಃ—ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | ದೇವಿ—ದೇವತಾತ್ಮಳೂ | ಮಹಿ—ಮಹತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ ಆದ | ಅದಿತೇ—ಎಲೈ ಅದಿತಿದೇವಿಯೇ | ಸದನೇ—ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನವಾದ | ಪಸ್ಯೇ—ನಮ್ಮ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತರಾಗಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥಃ ॥

ಸ್ತೋತ್ರವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಸ್ತುತಿ ರೂಪವಾದ ಋಕ್ವಿನೋಡನೆ ಈ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿ. ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಮತ್ತು ದೇವ ತಾತ್ಮಳೂ, ಮಹತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಅದಿತಿದೇವಿಯೇ, ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನವಾದ ನಮ್ಮ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತರಾಗಿ.

English Translation.

Universal deities, united together and of one mind, come this day to us, (attracted) by the sacred praise addressed to you ; and do you, Maruts, and the mighty goddess Aditi, (come) to the dwelling, (our) abode

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ ಪ್ರಿಯಾ ಮರುತೋ ಯಾ ವೋ ಅಶ್ವಾ ಹವ್ಯಾ ಮಿತ್ರ ಪ್ರಯಾಥನ |
ಆ ಬರ್ಹಿಂದ್ರೋ ವರುಣಸ್ತುರಾ ನರ ಆದಿತ್ಯಾಸಃ ಸದಂತು ನಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ | ಪ್ರಿಯಾ | ಮರುತಃ | ಯಾ | ವಃ | ಅಶ್ವಾ | ಹವ್ಯಾ | ಮಿತ್ರ | ಪ್ರಯಾಥನ |
ಆ | ಬರ್ಹಿಃ | ಇಂದ್ರಃ | ವರುಣಃ | ತುರಾಃ | ನರಃ | ಆದಿತ್ಯಾಸಃ | ಸದಂತು | ನಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮರುತಃ ಪ್ರಿಯಾ ಪ್ರಿಯಾಣಿ ಯಾ ಯಾನಿ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮಶ್ವಾಶ್ವಾನಿ ಪ್ರಿಯಾನಶ್ವ-
ಸಂಘಾನಭಿ ಪ್ರಯಾಥನ | ಅಸ್ಮದ್ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತಿ ಸ್ತಾಪಯತ | ಯೂಯಮಶ್ವೈರ್ಯುಕ್ತಾಃ ಸಂತ
ಅಗಚ್ಛತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥ ಹೇ ಮಿತ್ರ | ಮಿತ್ರಶಬ್ದೇನಾನೇ ವರುಣಾದಯೋಽಪ್ಯುಚ್ಯಂತೇ | ಹೇ
ಮಿತ್ರಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಹವ್ಯಾ ಹವ್ಯಾನಿ ಹವನಯೋಗ್ಯಾನಿ ಹವೀಂಷಿ ಸ್ವೀಕರ್ತುಮಾಗಚ್ಛತೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಸ್ತೂಯಮಾನಾ ಅಗಚ್ಛತ || ಪ್ರಪೂರ್ವಾದ್ಯತೇಲೋಟಿ ತಪ್ತನಪ್ತನಥನಾಶ್ಚೇತಿ ಥನಾದೇಶಃ || ಅಗತ್ಯ
ಚೇಂದ್ರೋ ವರುಣ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ತುರಾಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಶತ್ರುವಧಾರ್ಥಂ ತ್ವರಮಾಣಾ ನರೋ ನೇತಾರ
ಆದಿತ್ಯಾಸೋಽದಿತೇಃ ಪುತ್ರಾ ಮರುದಾದಯೋ ದೇವಾಶ್ಚ ನೋಽಸ್ಮದೀಯೇ ಯಜ್ಞೇ ಬರ್ಹಿಬರ್ಹಿ-
ಷ್ಯಾಸಾದಿತ ಆ ಸದಂತು | ಆಸೀದಂತು | ಪ್ರವಿಶಂತು || ಸದೇಃ ಸೀದಾದೇಶಾಭಾವಶ್ಯಾಂದಸಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮರುತಃ—ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | ಯಾ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳು | ವಃ—ನಿಮಗೆ | ಪ್ರಿಯಾ—
ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರವಾಗವೆಯೋ ಅಂತಹ | ಅಶ್ವಾ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು | ಅಭಿ ಪ್ರಯಾಥನ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಿಸಿ |
ಮಿತ್ರ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ | ಹವ್ಯಾ—ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ದಯಮಾಡು | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನೂ |
ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ತುರಾಃ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕುಶಲತೆಯುಳ್ಳವರೂ | ನರಃ—ನೇತೃಗಳೂ ಆದ |
ಆದಿತ್ಯಾಸಃ—ಆದಿತ್ಯರೂ | ನಃ—ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಬರ್ಹಿಃ—ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಆ ಸದಂತು—
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳು ನಮಗೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರವಾಗಿವೆಯೋ ಅಂತಹ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸಿರಿ ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ದಯಮಾಡು. ಇಂದ್ರನೂ ವರುಣನೂ, ಮತ್ತು ಸುಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಶಲತೆಯುಳ್ಳವರೂ, ನೇತ್ರಗಳೂ ಆದ ಆದಿತ್ಯರೂ ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ.

English Translation.

Direct, Maruts, your beloved horses (to our rite) : Mitra, (come to our) oblations; and may Indra, and Varuna and the swift leaders, the the Adityas, sit down on our sacred grass.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ವಯಂ ವೋ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷೋ ಹಿತಪ್ರಯಸ ಅನುಷಕ್ ।

ಸುತಸೋಮಾಸೋ ವರುಣ ಹವಾಮಹೇ ಮನುಷ್ವದಿದ್ಧಾಗ್ನಯಃ ॥ ೨ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ॥

ವಯಂ | ವಃ | ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ | ಹಿತಪ್ರಯಸಃ | ಅನುಷಕ್ |

ಸುತಸೋಮಾಸಃ | ವರುಣ | ಹವಾಮಹೇ | ಮನುಷ್ವತ್ | ಇದ್ಧಾಗ್ನಯಃ ॥ ೨ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ವರುಣ ವರುಣಾದಯೋ ಹೇ ದೇವಾಃ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷ ಯತ್ಪ್ರೀತೋ ವಯಮಾನುಷಕ್ ಸ್ತುಗಾದಿಷ್ಟನುಷಕ್ತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಹಿತಪ್ರಯಸಃ | ಪ್ರೀಣಾತೀತಿ ಪ್ರಯೋಽನ್ನಂ | ತೇಷು ನಿಹಿತಹವಿಷ್ಠಾಃ ಸಂತೋ ವೋ ಯುಷ್ಮಾನ್ ಹವಾಮಹೇ | ಏತಾನಿ ಹವೀಂಸ್ಯಾದಾತುಮಾಹ್ವಯಾಮಃ | ಕೀದ್ಯಶಾಃ | ಸುತಸೋಮಾಸೋಽಭಿಷುತಸೋಮಾ ಇದ್ಧಾಗ್ನಯ ಆಹುತಿಭಿಃ ಸಮಿದ್ಧಾಗ್ನಯೋ ವಯಮಾಹ್ವಯಾಮಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಮನುಷ್ವತ್ | ಮನುರ್ಯಥಾ ಯಜ್ಞೇ ಯುಷ್ಮಾನಾಜು-
ಹಾವ ತದ್ವತ್ ॥

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ॥

ವರುಣ—ಎಲೈ ವರುಣಾದಿದೇವತೆಗಳೇ | ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ—ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸುವವರೂ | ಅನುಷಕ್—ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ | ಹಿತಪ್ರಯಸಃ—ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಹವಿಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ | ಸುತಸೋಮಾಸಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿರುವವರೂ | ಇದ್ಧಾಗ್ನಯಃ—ಅಹುತಿಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು

ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವವರೂ ಆದ | ವಯಂ—ನಾವು (ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳು) | ವಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಮನುಷ್ಯತ್—ಹಿಂದೆ ಮನುವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆದಂತೆ | ಹನಾಮಹೇ—ನಾವೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮರುಣಾದಿ ದೇವತೆಗಳೇ, ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವವರೂ, ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಆರ್ಪಿಸಲು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರೂ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವವರೂ ಆಹುತಿಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವವರೂ ಆದ ನಾವು (ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳು) ಹಿಂದೆ ಮನುವು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆದಂತೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Bearing the clipped sacred grass, offering in due order the (sacrificial) food, presenting the effused Soma, and having the fires kindled, we invoke you, Varuna, (and the rest), as did Manu.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಪ್ರ ಯಾತ ಮರುತೋ ವಿಷ್ಣೋ ಅಶ್ವಿನಾ ಪೂಷನ್ಮಾಕೀನಯಾ ಧಿಯಾ |
ಇಂದ್ರ ಆ ಯಾತು ಪ್ರಥಮಃ ಸನಿಷ್ಯುಭಿವ್ಯಷಾ ಯೋ ವೃತ್ರಹಾ ಗೃಣೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಪ್ರ | ಯಾತ | ಮರುತಃ | ವಿಷ್ಣೋ ಇತಿ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಪೂಷನ್ | ಮಾಕೀನಯಾ | ಧಿಯಾ |
ಇಂದ್ರಃ | ಆ | ಯಾತು | ಪ್ರಥಮಃ | ಸನಿಷ್ಯುಭಿಃ | ವ್ಯಷಾ | ಯಃ | ವೃತ್ರಹಾ | ಗೃಣೇ || ಅ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಪ್ರ ಯಾತ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣಾಸ್ತದೀಯಕರ್ಮಾಣ್ಯಾಗಚ್ಛತ | ಹೇ ಮರುತೋ ಹೇ ವಿಷ್ಣೋ ಸ್ವಬಲೇನ ಸರ್ವತೋ ನ್ಯಾಪ್ತೃತನ್ನಾಮಕ ದೇವ ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾ ಪೂಷನ್ | ಸ್ತೋತ್ರೈಸ್ತನ್ನಾದಿನಾ ಪೋಷಯತೀತಿ ಪೂಷಾ | ಏತನ್ನಾಮಕ ದೇವ ಮರುದಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಮಾಕೀನಯಾ || ಅಸ್ಮಚ್ಛಬ್ದಾದ್ಯುಪ್ಪದಸ್ಮದೋಃ | ಸಾ. ೪-೩-೧ | ಇತಿ ಖರ್ಗ್ ಶೈಷಿಕಃ | ಏಕದಚನೇ ತವಕಮಮಕಾವಿತಿ ಮಮಕಾದೇಶಃ | ವರ್ಣಲೋಶಶ್ಚಾಂದಸಃ || ಮಯಾ ಕ್ರಿಯಮಾಗಯಾ ಧಿಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಸಹಾಸ್ಮದ್ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತ್ಯಾಗಚ್ಛತ || ಮರುದಾದೇರಾಮಂತ್ರಿಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಭೇದಾದನಿಘಾತಃ || ಕಿಂಚಿ ಪ್ರಥಮೋ ದೇವಾನಾಂ ಮುಖ್ಯಃ ಸ ಇಂದ್ರಶ್ಚಾ ಯಾತು | ವ್ಯಷಾ ಕಾಮಾನಾಂ ಸೇಕ್ತಾಯ ಇಂದ್ರಃ ಸನಿಷ್ಯುಭಿಃ | ಸನಿಃ ಸಂಭವನಂ | ತದಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛದ್ಧಿಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಭಿವ್ಯತ್ರಹಾಸಾಮಾವರಕಸ್ಯ ವ್ಯತ್ರಾಸುರಸ್ಯ ಹಂತೇತಿ ಗೃಣೇ ಸ್ತೂಯತೇ || ಗ್ನಾ ಶಬ್ದ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಿ ಲಿಟಿ ಛಾಂದಸೋ ವಿಕರಣಃ ||

|| ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ ||

ಮರುತಃ—ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | ವಿಷ್ಣೋ ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪೂಷನ್—ಎಲೈ ಪೂಷದೇವನೇ | ವಾಕೀನಯಾ—ನನ್ನಿಂದ ಪಠಿತವಾದ | ಧಿಯಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತರಾಗಿ | ಆ ಪ್ರಯಾತ—ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿರಿ | ವೃಷಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ | ಯಃ—ಯಾರು | ಸನಿಷ್ಯುಃ—ತನ್ನ ಆರಾಧಕರಿಂದ | ವೃತ್ರಹಾ—ವೃತ್ರಹಾ ಎಂದು (ವೃತ್ರಹಂತಕನೆಂದು) | ಗೃಣೇ—ಸ್ತುತಿಸಲ್ಲಡುವನೋ ಅಂತಹ | ಪ್ರಥಮಃ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಆ ಯಾತು—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುವೇ, ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಎಲೈ ಪೂಷದೇವನೇ, ನನ್ನಿಂದ ಪಠಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತರಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿರಿ. ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಯಾರು ತನ್ನ ಆರಾಧಕರಿಂದ 'ವೃತ್ರಹಾ' ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವನೋ, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾದ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

English Translation.

Maruts, Aswins, Pushan, come hither (induced) by my praise : may Indra, the first (of the gods), also come, the showerer (of benefits), he who is praised by (his) worshippers as the slayer of Vritra.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿ ನೋ ದೇವಾಸೋ ಅದ್ರುಹೋಽಚ್ಛಿದ್ರಂ ಶರ್ಮ ಯಚ್ಚತ |

ನ ಯದ್ಧೂರಾದ್ವಸವೋ ನೂ ಚಿದಂತಿತೋ ವರೂಥನಾದಧರ್ಷತಿ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ | ನಃ | ದೇವಾಸಃ | ಅದ್ರುಹಃ | ಅಚ್ಛಿದ್ರಂ | ಶರ್ಮ | ಯಚ್ಚತ |

ನ | ಯತ್ | ದ್ಧೂರಾತ್ | ವಸವಃ | ನು | ಚಿತ್ | ಅಂತಿತಃ | ವರೂಥಂ | ಅಧಧರ್ಷತಿ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರುಹಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಚಾಕಾಮೋಗ್ಧಾರಃ | ಯದ್ವಾ || ದ್ರುಹೇರೌಣಾದಿಕಃ ಕರ್ಮಣ ಕ್ಷಿಪ್ || ತತ್ರೈಭಿರಹಿಂಸ್ಯಾಃ | ಹೇ ದೇವಾಸೋ ಮರುದಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಅಚ್ಛಿದ್ರಂ ಬಾಧಕರಹಿತಂ ಸಾಧೀಯೋ ವಾ ಶರ್ಮ | ಶೃಣಾತಿ ದುಃಖಾದಿಕಮಿತಿ ಶರ್ಮ ಗೃಹಂ | ತನ್ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ವಿ ಯಚ್ಚತ |

ದೇ ವಸವಃ ಶತ್ರುಜಾಂ ನಾಸಯಿತಾರೋ ಮರುದಾದಯಃ ದೂರಾದ್ಧೂರದೇಶಾದಂತಿಕೋಽಂತಿಕದೇ-
ಶಾದ್ವಾ ಕಶ್ಚಿದಾಗತ್ಯ ನೂ ಚಿಕ್ಷದಾಚಿದಪಿ ವರೂಥಂ ವರಣೇಯಂ ಸಂಭಜನೀಯಂ ಯದ್ಗೃಹಂ
ನಾದಧರ್ಷತಿ ಅಧರ್ಷಣಂ ಹಿಂಸನಂ ನ ಕರೋತಿ ತದ್ಗೃಹಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತೇತಿ ಸಮನ್ವಯಃ || ಧೃಷ
ಪ್ರಸಹನ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಿಭಾಷಿತೇಣಿಚ್ಛತ್ಯಾತ್ ಯದಾ ಣಿಚ್ಛ ನಾಸ್ತಿ ತದಾ ರೂಪಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ವೈತಃ—ಹಿಂಸಾರಹಿತರಾದ | ದೇವಾಸಃ—ಎಲೈ ಮರುದಾದಿದೇವತೆಗಳೇ | ಅಚ್ಛಿದ್ರಂ—
ದೋಷರಹಿತವಾದ | ಶರ್ಮ—ಗೃಹವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಿ ಯಚ್ಛತ—ಕೊಡಿರಿ | ವಸವಃ—ಶತ್ರು
ಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸುವ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿಗಳೇ | ಯತ್—ಯಾವ ಗೃಹವನ್ನು | ದೂರಾತ್—ದೂರದಿಂದಲೂ |
ಅಂತಿತಃ—ಸಮೀಪ ಪ್ರದೇಶದಿಂದಲೂ | ನೂ ಚಿತ್—ಯಾವಾಗಲೂ (ಯಾರೂ ಸಹ) | ನ ಅಧರ್ಷತ್—
ಹಿಂಸಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ | ವರೂಥಂ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂಸಾರಹಿತರಾದ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಮಗೆ ದೋಷರಹಿತನಾದ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.
ಶತ್ರುಧರ್ಷಕರಾದ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿಗಳೇ, ಯಾವ ಗೃಹವನ್ನು ದೂರದಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸಮೀಪದಿಂದಾಗಲಿ
ಯಾರೂ ಮುಕ್ತಿ ಹಿಂಸಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Unoppressive deities, bestow upon us a mansion without defect, so
that, subduers (of foes), no one may injure our defences, whether from
afar or nigh.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಿ ಹಿ ವಃ ಸಜಾತ್ಯಂ ರಿಶಾದಸೋ ದೇವಾಸೋ ಅಸ್ತ್ಯಾಪ್ಯಂ |

ಪ್ರ ಣಃ ಪೂರ್ವಸ್ಮೈ ಸುವಿತಾಯ ವೋ ಚತ ಮುಕ್ಷೂ ಸುಮ್ನಾಯ ನವ್ಯಸೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಿ | ಹಿ | ವಃ | ಸಜಾತ್ಯಂ | ರಿಶಾದಸಃ | ದೇವಾಸಃ | ಅಸ್ತಿ | ಅಪ್ಯಂ |

ಪ್ರ | ನಃ | ಪೂರ್ವಸ್ಮೈ | ಸುವಿತಾಯ | ವೋಚತ | ಮುಕ್ಷೂ | ಸುಮ್ನಾಯ | ನವ್ಯಸೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ರಿಶಾದಸೋ ರಿಶತಾಂ ಹಿಂಸತಾಮಸಿತಾರೋ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾ ದ್ಯೋತಮಾನಾ ಮರುದಾದಯಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಸಜಾತ್ಯಮಸ್ತಿ | ಪರಸ್ಪರಂ ಸಮಾನಜಾತಿಭಾವೋಽಸ್ತಿ ಖಲು | ಕಿಂಚಾಪ್ಯಂ | ಆಸಿರ್ಬಂಧುಃ | ತಸ್ಯ ಭಾವ ಆಪ್ಯಂ | ಸ್ತೋತ್ರೃಷು ಸ್ತುತೃಲಕ್ಷಣೇನ ಸಂಬಂಧಾದ್ವೈ- ವಸ್ತುತೇನ ಮನುನಾ ಮಯಾ ಸ್ತೋತ್ರಾ ಸಹ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಬಂಧುಭಾವೋಽಸ್ತಿ ಖಲು | ತತಃ ಪೂರ್ವಸ್ಮೈ ಪ್ರಥಮಭಾವಿನೇ ಸುವಿತಾಯ | ಸುಷ್ವೀಯತೇ ಸರ್ವೈರಾಗಮ್ಯತ ಇತಿ ಸುವಿತೋಽಭ್ಯು- ದಯಃ | ತಸ್ಮೈ ನಮ್ಯಸೇ ನವೀಯಸೇ ನವತರಾಯ ಸುಮ್ನಾಯ ಚ ಉಭಯಂ ಮಕ್ಷು ಶೀಘ್ರಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಪ್ರ ವೋಚಿತ | ಪ್ರಕರ್ಷಣ ಬ್ರೂತ | ಅಭ್ಯುದಯಧನಾನಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿರೋಧಃ ||

ರಿಶಾದಸಃ—ಶತ್ರು ಹಿಂಸಕರಾದ | ದೇವಾಸಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ವಃ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಸಜಾತ್ಯಂ— ಒಂದೇ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಂಬಂಧವು | ಅಸ್ತಿ ಹಿ—ಇದೆಯಲ್ಲವೇ | ಆಪ್ಯಂ—ನಿಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೊಡನೆ ನಿಮ್ಮ ಬಂಧುತ್ವವು | ಅಸ್ತಿ—ಇದೆ | ಪೂರ್ವಸ್ಮೈ—ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ | ಸುವಿತಾಯ—ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ನಮ್ಯಸೇ—ನೂತನವಾದ | ಸುಮ್ನಾಯ—ಸುಖಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಮಕ್ಷು—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಪ್ರ ವೋಚಿತ—ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನವನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಂಬಂಧವು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ನಿಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೊಡನೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ನೂತನವಾದ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನಮಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನವನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ.

English Translation

There is identity of race among you, deities, destroyers of foes ; there is kindred (with me your worshipper) ; therefore utter at once the command for our former prosperity and for new happiness.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ರಿಶಾದಸಃ—ರಿಶತಾಂ ಹಿಂಸತಾಮಸಿತಾರಃ | ಹಿಂಸೆಮಾಡತಕ್ಕ ಶತ್ರುಜನರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವವರು, ಹಿಂಸಿಸುವವರು. ಎಂದರೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುವವರು, ಶತ್ರುನಾಶಕರು ಎಂದರ್ಥವು. ಯಾಸ್ವರು ತಃ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ—

ರಿಶಾದಸಃ | ಅಸ್ತಿ ಹಿ ವಃ ಸಜಾತ್ಯಂ ರಿಶಾದಸೋ ದೇವಾಸೋ ಅಸ್ತಾಪ್ಯಂ | ಅಸ್ತಿ ಹಿ ವಃ ಸಮಾನಜಾತಿಶಾ ರೇತಯದಾರಿಣೋ ದೇವಾಃ | ಅಸ್ತಾಪ್ಯಂ | ಆಪ್ಯಮಾಪ್ನೋತೇಃ ||

ದೇವತೆಗಳು ಇತರರನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಹಿಂಸೆಮಾಡುವ ಶತ್ರುಜನರನ್ನು ಹಂಸಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗುಣವು ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದುವಿಧವಾದ ಬಂಧುತ್ವವಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆಪ್ತಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಹೊಂದು ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ಆಪ್ತೈ ವ್ಯಾಪ್ತೌ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂಧುತ್ವವೆಂಬರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇದಾ ಹಿ ವ ಉಪಸ್ತುತಿಮಿದಾ ವಾಮಸ್ಯ ಭಕ್ತಯೇ |

ಉಪ ವೋ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ನಮಸ್ಯುರಾ ಅಸ್ಯಕ್ಷಿನ್ಯಾಮಿವ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇದಾ | ಹಿ | ವಃ | ಉಪಸ್ತುತಿಂ | ಇದಾ | ವಾಮಸ್ಯ | ಭಕ್ತಯೇ |

ಉಪ | ವಃ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ನಮಸ್ಯುಃ | ಅ | ಅಸ್ಯಕ್ಷಿ | ಅನ್ಯಾಂ ಇವ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾ ಹೇ ದೇವಾಃ ನಮಸ್ಯುರನ್ನಮಿಚ್ಛನ್ ಮನುರಹಂ ವೋ ಯುಷ್ಮದ್ವಿಷಯಾಮುಪಸ್ತುತಿಮನ್ಯಾಮಿನಾದ್ಯಷ್ಟಪೂರ್ವಾಮಿವ ಸ್ಥಿತಾಂ | ಕೃಶ್ಚಿದಪ್ಯೈಕೈತಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದ್ಯಶೀಮುಪಸ್ತುತಿಮಿದಾ ಹಿ | ಹಿರವಧಾರಣೇ | ಇದಾನೀನೇವೋಪಾಸ್ಯಕ್ಷಿ | ಉಪಾಸ್ಯಜಾಮಿ | ಕರೋಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ವೋ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿನೋ ವಾಮಸ್ಯ ವನನೀಯಸ್ಯೇದೇದಾನೀ-ಮೇವ ಭಕ್ತಯೇ ಸಂಭಜನಾಯ | ಲಾಭಾಯೇತ್ಯರ್ಥಃ || ಅಸ್ಯಕ್ಷೀತಿ ಸ್ಯಜೇರ್ಲೂಞಂ ರೂಪಂ | ಪಾದಾದಿತ್ವಾದನಿಘಾತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸಮಸ್ತ ಧನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ನಮಸ್ಯುಃ—ಅನ್ನೇಚ್ಛುವಾದ ನಾನು | ವಃ—ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದುದೂ | ವಾಮಸ್ಯ—ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ ಆದ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು | ಇದಾ—ಈಗಲೇ | ಭಕ್ತಯೇ—ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ | ಉಪಸ್ತುತಿಂ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಅನ್ಯಾಂ ಇವ—ಇತರರಿಂದ ಪಠಿತವಾಗದೇ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವಂತೆ | ಇದಾ ಹಿ—ಈಗಲೇ | ಉಪ ಅ ಅಸ್ಯಕ್ಷಿ—ನಿರ್ಮಿಸಿ (ಪಠಿಸುತ್ತೇನೆ).

|| ಛಾಂದೋ ||

ಸಮಸ್ತ ಧನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಅನ್ನೇಚ್ಛುವಾದ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದುದೂ, ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ ಆದ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಈಗಲೇ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಇತರರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವೂ ಪಠಿತವೂ ಆಗದೇ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಈಗಲೇ ಪಠಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Deities, possessed of all wealth, I, desirous of offering worship, address to you verily unprecedented praise, for the sake of obtaining desired affluence.

|| ಸಂಹಿತಾಸಾರಃ ||

ಉದುಷ್ಯ ವಃ ಸವಿತಾ ಸುಪ್ರಣೀತಯೋಃ ಸ್ಥಾದೂರ್ಧ್ವೋ ವರೇಣ್ಯಃ |

ನಿ ದ್ವಿಸಾ ದಶ್ಚತುಷ್ಪಾದೋ ಅರ್ಥಿನೋಽವಿಶ್ರನ್ವತಯಿಷ್ಣವಃ || ೧೨ ||

|| ಪದವಾರಃ ||

ಉತ್ | ಊಂ ಇತಿ | ಸ್ಯಃ | ವಃ | ಸವಿತಾ | ಸುಪ್ರನೀತಯಃ | ಅಸ್ಥಾತ್ | ಊರ್ಧ್ವಃ | ವರೇಣ್ಯಃ |

ನಿ | ದ್ವಿಸಾದಃ | ಚತುಷ್ಪಾದಃ | ಅರ್ಥಿನಃ | ಅವಿಶ್ರನ್ | ಪತಯಿಷ್ಣವಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸುಪ್ರಣೀತಯಃ | ಶೋಭನಪ್ರಣೀತಿಃ ಸ್ತುತಿಃ | ಶೋಭನಪ್ರಣಯನಾಃ ಶೋಭನಸ್ತುತಯೋ ಮರುತಃ ಪ್ರೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯ ಊರ್ಧ್ವ ಊರ್ಧ್ವಂ ಗಂತಾ ವರೇಣ್ಯಃ ಸರ್ವೈರ್ವರಣೀಯಃ ಸಂಭಜನೀಯಃ ಸ ಸವಿತಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸ್ವಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರೇರಕ ಏತನ್ನಾಮಕಃ ಸ ದೇವೋ ಯದೋದಸ್ಥಾತ ಸ್ತತೇಜಸೋದ್ಗತೋಽಭೂತ್ ತದಾರ್ಥಿನೋ ದ್ವಿಸಾದೋ ಪಾದದ್ವಯಯುಕ್ತಾಃ ಪುರುಷಾಶ್ಚತುಷ್ಪಾದಃ ಪಾದಚತುಷ್ಟಯಯುಕ್ತಾ ಅಶ್ವಾದಯಃ ಪತಯಿಷ್ಣವಃ ಪತನಶೀಲಾಃ ಪಕ್ಷಿಣಶ್ಚ ನೈವಿಶ್ರನ್ | ಸ್ವಸ್ತಕಃಕಾರ್ಯೇಷು ನಿವಿಶಂತೇ | ಸೂರ್ಯ ಉದಿತೇ ಕೇಚನ ಪುರುಷಾ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿಕಂ ಕುರ್ವಂತಿ ಕೇಚನ ದೇವತಾವಿಷಯಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವಂತಿ | ಪಶ್ಚಾದಯಸ್ತುಣಾದಿಭಕ್ತಜಾರ್ಥಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಂತಿ || ನೈವಿಶ್ರನ್ | ನಿಪೂರ್ವಾದ್ವಿಶತೇರ್ಲಙ್ ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಪರಸ್ಮೈಪದಂ | ಬಹುಲಂ ಛಂದಸೀತಿ ರುಡಾಗಮಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸುಪ್ರಣೀತಯಃ—ಉತ್ತಮನಾದ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ | (ಯದಾ—ಯಾವಾಗ) | ವಃ—ನಿಮ್ಮ ಮಧ್ಯವಲ್ಲಿ | ಊರ್ಧ್ವಃ—ಊರ್ಧ್ವಮುಖನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವವನೂ | ವರೇಣ್ಯಃ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನೂ | ಸ್ಯಃ ಸವಿತಾ--ಜಗತ್ತೀರಕನೂ | ಅದ ಸವಿತೃವು | ಉದಸ್ಥಾತ್—ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸುಗಳೊಡನೆ ಅವಿಭವಿಸುವನೋ (ಅಗ) | ಅರ್ಥಿನಃ—ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ | ದ್ವಿಸಾದಃ—ಪಾದದ್ವಯವುಳ್ಳ ಮಾನವರೂ | ಚತುಷ್ಪಾದಃ—ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಅಶ್ವಾದಿಗಳೂ | ಪತಯಿಷ್ಣವಃ—ಹಾರಾಡತಕ್ಕ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ | ನಿ ಅವಿಶ್ರನ್—ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ-

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಎಲೈ ಮರುತ್ತುಗಳೇ, ಯಾವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉರ್ಧ್ವಮುಖನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವವನೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನೂ, ಜಗತ್ತೀರಕನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ಸವಿತೃವು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸುಗಳೊಡನೆ ಅವಿಭವಿಸುವನೋ ಆಗ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಪಾದದ್ವಯವುಳ್ಳ ಮಾನವರೂ, ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಅಶ್ವಾದಿಗಳೂ ಹಾರಾಡತಕ್ಕ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

English Translation.

Devoutly praised (Maruts), when the adorable Savitri has risen above you, then bipeds and quadrupeds, and the flying birds seeking (their objects), enter (upon their fuunctions).

|| ಸಂಹಿತಾಸಾರಃ ||

ದೇವಂದೇವಂ ವೋವಸೇ ದೇವಂದೇವನುಭಿಷ್ವಯೇ |

ದೇವಂದೇವಂ ಹುನೇಮ ವಾಜಸಾತಯೇ ಗೃಣಂತೋ ದೇವ್ಯಾ ಧಿಯಾ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದೇವಂ ದೇವಂ | ವಃ | ಅವಸೇ | ದೇವಂ ದೇವಂ | ಅಭಿಷ್ವಯೇ |

ದೇವಂ ದೇವಂ | ಹುನೇಮ | ವಾಜಸಾತಯೇ | ಗೃಣಂತಃ | ದೇವ್ಯಾ | ಧಿಯಾ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪಂಚನೋದನಿ ಪ್ರಲುಗಶಸ್ತ್ರೇ ದೇವಂದೇವಮಿತಿ ನೈಶ್ವದೇವಸ್ತುಚಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ದೇವಂದೇವಂ ಬೃಹದು ಗಾಯಿಷೇ ವಚಃ | ಅ. ೭-೧೨ | ಇತಿ ||

ವಯಂ ದೇವ್ಯಾ ದ್ಯೋತಮಾನಯಾ ಧಿಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಗೃಣಂತಃ ಸ್ತುವಂತಃ ಸಂತೋ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯೇ ದೇವಂ ದೇವಂ ದೀಶ್ಯಮಾನಂ ದೇವಮವಸೇ ಕರ್ಮರಕ್ಷಣಾಯಾಹ್ವಯಾಮ | ಅನುಕ್ರಮೇಣಾಹ | ಅಭಿಷ್ವಯೇ ಭಿಲಸಿತಪ್ರಾಪ್ತೈರ್ಥಂ ಚ ದೇವಂ ದೇವಂ ವಯಮಾಹ್ವಯಾಮ | ತತೋ ವಾಜಸಾತಯೇನ್ಮಲಾಭಾಯ ಹುನೇಮ | ಹ್ವಯಾಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ದೇವ್ಯಾ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ | ಧಿಯಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ | ಗೃಣಂತಃ—ಸ್ತುತಿಸತಕ್ಕ ನಾವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮಗಳ ನಡುವೆಯಿರುವ | ದೇವಂದೇವಂ—ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವತೆಯನ್ನೂ |

ಅವಸೇ—ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ | ದೇವಂದೇವಂ—ಪ್ರತಿದೇವತೆಯನ್ನೂ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ—
ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಾಧನೆಗಾಗಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ | ವಾಚಸಾತಯೇ—ಅನ್ನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ದೇವಂದೇವಂ—
ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವನನ್ನೂ | ಹುವೇಮ—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸತಕ್ಕ ನಾವು ನಿಮ್ಮಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ
ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವತೆಯನ್ನೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರತಿದೇವತೆಯನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಸಾಧನೆಗಾಗಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇವತೆಯನ್ನೂ ಅನ್ನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We would invoke each deity among you (gods) for protection, each
deity for the attainment of our desires, each deity for the acquisition of
food, glorifying you with divine praise.

! ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು |

ಯಾಗದ ಐದನೆಯ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಳುಗಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಂದೇವಂ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ
ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವೈಶ್ವದೇವತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ದೇವಂದೇವಂ
ಬೃಹದು ಗಾಯಿಷೇ ವಚಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದೇವಾಸೋ ಹಿ ಸ್ತಾ ಮನವೇ ಸಮನ್ಯವೋ ವಿಶ್ವೇ ಸಾಕಂ ಸರಾತಯಃ |
ತೇ ನೋ ಅದ್ಯ ತೇ ಅಪರಂ ತುಚೇ ತು ನೋ ಭವಂತು ವರಿವೋವಿದಃ ||

! ಪದಪಾಠಃ |

ದೇವಾಸಃ | ಹಿ | ಸ್ತು | ಮನವೇ | ಸಮನ್ಯವಃ | ವಿಶ್ವೇ | ಸಾಕಂ | ಸರಾತಯಃ |
ತೇ | ನಃ | ಅದ್ಯ | ತೇ | ಅಪರಂ | ತುಚೇ | ತು | ನಃ | ಭವಂತು | ವರಿವಃ | ವಿದಃ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಮನ್ಯವಃ ಸಮಾನಮನಸಃ ಯದ್ವಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಶತ್ರುಹನನಾರ್ಥಂ ಸಮಾನಕ್ರೋಧ-
ಯುಕ್ತಾ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವ ಏವ ದೇವಾಸೋ ಹಿ ಸ್ತು ಮರುದಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಖಲು ಮನವ ಏತನ್ನಾಮು-
ಚಾಯಾರ್ಷಯೇ ಮಹ್ಯಂ ಸಾಕಂ ಸಹ ಯುಗಪದೇವ ಸರಾತಯೋ ಧನಾದಿದಾನೇನ ಸಹಿತಾ ಭವಂತು |

ಪುನರಪಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ | ತೇ ದೇವಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮದ್ಯಾಸ್ಮಿನ್ನೇಽಪರಂ ಚ ಕಿಂ ಬಹುನಾ ಸರ್ವೇಷು
ದಿವಸೇಷು ಧನದಾತಾರೋ ಭವಂತು | ನ ಕೇವಲಮಸ್ಮಾಕಮೇವ ಕಿಂತು ತುಚೇ | ತುಗಿತ್ಯುಪತ್ಯನಾಮ ||
ತುಜಿ ಪಿಜಿ ಹಿಂಸಾದಾನನಿಕೇತನೇಷು || ತೋಜಯತಿ ಹಿನಸ್ತಿ ಪಿತುರ್ದುಃಖಾದಿಕಮಿತಿ ತುಕ್ ಪುತ್ರಃ |
ತಸ್ಯೈ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಪುತ್ರಾಯ ವರಿವೋವಿದೋ ವರಣೀಯಸ್ಯ ಧನಸ್ಯ ಲಂಭಯಿತಾರೋ
ಭವಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಸಮನ್ಯವಃ—ಏಕಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ | ವಿಶ್ವೇ—ಸಮಸ್ತರಾದ | ದೇವಾಸೋ ಹಿ ಪ್ಷ—
ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ | ಸಾಕಂ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು | ಮನವೇ—ಮನುನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ | ಸರಾತಯಃ—
ಧನದಾತರಾಗಿರಲಿ | ತೇ—ಅದೇ ದೇವತೆಗಳು | ಅದ್ಯ—ಈ ದಿನವೂ | ಅಪರಂ—ಉಳಿದ ದಿನಗಳೂ |
ನಃ—ನಮಗೂ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ತುಚೇ—ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ | ವರಿವೋವಿದಃ—ಅಧಿಕವಾದ ಧನದಾತರಾಗಿ |
ಭವಂತು—ಆಗಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಏಕಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮನುನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ
ಧನದಾತರಾಗಿರಲಿ. ಅದೇ ದೇವತೆಗಳು ಈ ದಿನವೂ, ಉಳಿದ ದಿನಗಳೂ ನಮಗೂ ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಅಧಿಕ
ವಾದ ಧನದಾತರಾಗಿರಲಿ.

English Translation.

May the universal gods with one consent be together the givers (of
riches) to Manu ; may they, both to-day and hereafter, be the bestowers of
wealth upon us and upon our posterity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ವಃ ಶಂಸಾನ್ಯುದ್ರುಹಃ ಸಂಸ್ಥ ಉಪಸ್ತುತೀನಾಂ |

ನ ತಂ ಧೂರ್ತಿರ್ವರುಣ ಮಿತ್ರ ಮರ್ತ್ಯಂ ಯೋ ವೋ ಧಾಮ್ನೋಽವಿಧತ್ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ವಃ | ಶಂಸಾಮಿ | ಅದ್ರುಹಃ | ಸಂಸ್ಥೇ | ಉಪಸ್ತುತೀನಾಂ |

ನ | ತಂ | ಧೂರ್ತಿಃ | ವರುಣ | ಮಿತ್ರ | ಮರ್ತ್ಯಂ | ಯಃ | ವಃ | ಧಾಮ್ನಭ್ಯಃ | ಅವಿಧತ್ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ವೈತೋದ್ರೋಗ್ಯಾರೋಗ್ಯಹಿಂಸ್ಯಾ ವಾ ಮರುದಾದಯಃ ಉಪಸ್ತುತೀನಾಮುಪ-
ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಸಂಸ್ಥೇ ತಾಸಾಂ ಯಜ್ಞೇ ಕ್ರಿಯೆವಾಣಶ್ಚಾದಸ್ತತ್ಸಂಸ್ಥಾನಭೂತೇಸ್ತಿನೈಜ್ಞೇ ವೋ
ಯುಷ್ಮಾನ್ ಪ್ರ ಶಂಸಾಮಿ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಸ್ತಾಮಿ | ಹೇ ವರುಣ ಮಿತ್ರ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ
ಮನುಷ್ಯಂ ಧೂರ್ತಿಃ || ಧುವೀ ಹಿಂಸಾರ್ಥಃ || ಶತ್ರುಭ್ಯೋ ಹಿಂಸಾ. ತಂ ನ ಬಾಧತೇ ಯೋ
ಮನುಷ್ಯೋ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಧಾಮಭ್ಯಸ್ತೇಜೋಭ್ಯಃ | ಧೀಯತೇಸ್ತಿನೈಜ್ಞೇ ಧಾಮ ಶರೀರಂ ವಾ |
ತೇಭ್ಯೋದ್ರವಿಧತ್ || ವಿಧ ವಿಧಾನೇ || ಹವೀಂಷಿ ವಿದಧಾತಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ಏತೇನ ತೇಜಸಾಮಪಿ
ಹವಿರ್ಭಕ್ಷಣಮಸ್ತೀತಿ ಜ್ಞಾಯತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅದ್ವೈತಃ—ಹಿಂಸಾರಹಿತರಾದ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿಗಳೇ | ಉಪಸ್ತುತೀನಾಂ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳೊಡನೆ
ಕೂಡಿರುವ | ಸಂಸ್ಥೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಪ್ರ ಶಂಸಾಮಿ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ | ವರುಣ—
ಎಲೈ ವರುಣನೇ | ಮಿತ್ರ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ | ಯಃ—ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಧಾಮಭ್ಯಃ—
ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಗೆ | ಅವಿಧತ್—ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸುವನೋ | ತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ—ಆ ಮಾನವನನ್ನು | ಧೂರ್ತಿಃ—
ಶತ್ರುವಿನ ಉಪದ್ರವವು | ನ—ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಹಿಂಸಾರಹಿತರಾದ ಎಲೈ ಮರುದಾದಿಗಳೇ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ವರುಣನೇ, ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ, ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಯ
ನ್ನರ್ಪಿಸುವನೋ ಆ ಮಾನವನನ್ನು ಶತ್ರುವಿನ ಉಪದ್ರವವು ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

English Translation.

I glorify you, innoxious deities, in the place of praises : no harm
befalls the man who, Mitra and Varuna, offers (oblations) to your glories.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಸ ಕ್ಷಯಂ ತಿರತೇ ವಿ ಮಹೀರಿಷೋ ಯೋ ವೋ ವರಾಯ ದಾಶತಿ |
ಪ್ರ ಪ್ರಜಾಭಿರ್ಜಾಯತೇ ಧರ್ಮಣಸ್ಪರ್ಯರಿಷ್ಯಃ ಸರ್ವ ಏಧತೇ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಸಃ | ಕ್ಷಯಂ | ತಿರತೇ | ವಿ | ಮಹೀಃ | ಇಷಃ | ಯಃ | ವಃ | ವರಾಯ | ದಾಶತಿ |
ಪ್ರ | ಪ್ರಜಾಭಿಃ | ಜಾಯತೇ | ಧರ್ಮಣಃ | ಸರಿ | ಅರಿಷ್ಯಃ | ಸರ್ವಃ | ಏಧತೇ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮರುದಾದಯಃ ಸ ಮನುಷ್ಯಃ ಕ್ಷಯಂ | ಕ್ಷಿಯಂತಿ ನಿವಸಂತೈಶ್ರೇತಿ ಕ್ಷಯೋ ಗೃಹಂ |
ತತ್ಸ ಮನುಷ್ಯಃ ಪ್ರ ತಿರತೇ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ವರ್ಧಯತಿ | ತಿರತಿವೃದ್ಧಿಕರ್ಮಾ | ಸ ಏವ ಮಹೀರ್ಮಾ-
ಹಾಂತೀಸೋಽನ್ನಾನಿ ಚ ವಿ ವರ್ಧಯತಿ ಯೋ ಮನುಷ್ಯೋ ವರಾಯ ವರಣೇಯಾಯ ಧನಾಯ
ತದರ್ಥಂ ವೋ ಯುಷ್ಮಭ್ಯಂ ದಾಶತಿ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ಧನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಧಯತೀತ್ಯನ್ವಯಃ |
ಕಿಂಚಿ ಧರ್ಮಣಃ | ಧ್ರಿಯತ ಯತ್ಪ್ರಿಗ್ವಿರಿತಿ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ | ಯುಷ್ಮದ್ವಿಷಯಾತ್ಕರ್ಮಣಃ ಸಕಾಶಾತ್ಸ
ಮನುಷ್ಯಃ ಪ್ರಜಾಭಿಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಭಿಃ ಪರಿ ಪರಿತಃ ಸರ್ವತಃ ಪ್ರ ಜಾಯತೇ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣಾವಿಭವತಿ |
ಆತ್ಮಾವೈ ಪುತ್ರನಾಮಾಸಿ | ಶತ. ೧೪-೯-೪-೨೫ | ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ತತೋಽರಿಷ್ಟೋಽನ್ಯೈರಹಿಂಸಿತಃ
ಸರ್ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಹವಿಷ್ಪ್ರದಾನಾತ್ಸಕಲೋ ಜನ ಏಧತೇ | ಧನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಧತೇ ||

|| ಪ್ರತಿರಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಮರುದಾದಿದೇವತೆಗಳೇ) ಯಃ—ಯಾವ ಪುರುಷನು | ವರಾಯ—ಉತ್ತಮವಾದ ಧನಾರ್ಥಿ
ಯಾಗ | ಮಃ—ನಿಮಗೆ | ದಾಶತಿ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುವನೋ | ಸಃ—ಆ ಮಾನವನು | ಕ್ಷಯಂ—
ಗೃಹವನ್ನು | ಪ್ರ ತಿರತೇ—ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ | (ಸಃ—ಅವನೇ) | ಮಹೀಃ—ಪ್ರಭೂತವಾದ | ಇಷಃ—
ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ | ವಿ (ವರ್ಧಯತಿ)—ಅಧಿಕವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ | ಧರ್ಮಣಃ—ತನ್ನ ಕರ್ಮದ
ಫಲವಾಗಿ | ಪ್ರಜಾಭಿಃ—ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳೊಡನೆ | ಪರಿ—ಆವೃತವಾಗಿ | ಪ್ರಜಾಯತೇ—ಅಭ್ಯುದಯ
ವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ | ಸರ್ವಃ—ನಿಮ್ಮ ಪೂಜಕರಾದ ಸಕಲ ಜನವೂ | ಅರಿಷ್ಟಃ—ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಗೆ
ಸಿಕ್ಕದೆ | ಏಧತೇ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಮರುದಾದಿದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ಪುರುಷನು ಉತ್ತಮವಾದ ಧನಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಹವಿಸ್ಸುಗಳ
ನ್ನರ್ಪಿಸುವನೋ ಆ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಗೃಹವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಪ್ರಭೂತವಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ ವೃದ್ಧಿ
ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳೊಡನೆ ಆವೃತನಾಗಿ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು
ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He enlarges his dwelling, he has abundant food who offers you (oblations) to obtain a blessing : through his pious acts he is born on every side in his children ; all prosper (through your favour) unharmed (by enemies).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಋತೇ ಸ ವಿಂದತೇ ಯುಧಃ ಸುಗೇಭಿಯಾರ್ತೃಧ್ವನಃ |

ಅರ್ಯಮಾ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣಃ ಸರಾತಯೋ ಯಂ ತ್ರಾಯಂತೇ

ಸಜೋಷಸಃ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಠಃ ||

ಋತೇ | ಸಃ | ವಿಂದತೇ | ಯುಧಃ | ಸುಗೇಭಿಃ | ಯಾತಿ | ಅಧ್ವನಃ |

ಅರ್ಯಮಾ | ಮಿತ್ರಃ | ವರುಣಃ | ಸರಾತಯಃ | ಯಂ | ತ್ರಾಯಂತೇ | ಸಜೋಷಸಃ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸೋಽರ್ಯಮಾರ್ಥಾದೀನಾಂ ಹವಿರ್ದಾತಾ ಮನುಷ್ಯೋ ಯುಧಃ || ಯುಧ ಸಂಪ್ರಹಾರೇ | ಭಾವೇ ಕ್ರಿಪ್ || ಯುದ್ಧಾದೃತೇ ವಿನಾಪಿ ವಿಂದತೇ | ಧನಾನಿ ಲಭತೇ | ಕಿಂಚಿ ಸುಗೇಭಿಃ ಶೋಭನಗಮನೈಃ ಸುಷ್ಕು ಗಂತ್ಯಭಿರ್ವಾಶ್ಚೈಃ ಸಹಾಧ್ವನೋ ಮಾರ್ಗಾನ್ | ಗಂತವ್ಯಾನ್ದೇಶಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾನ್ ಯಾತಿ | ಗಚ್ಛತಿ | ಯಂ ಜನಮರ್ಯಮಾ ಸತತಂ ಗಚ್ಛನ್ ಮಿತ್ರಃ ಸ್ತೋತ್ಪಾಣಾಂ ಯಷ್ಟ್ವಾಣಾಂ ಚ ಧನಪ್ರದಾನೇನ ಮಿತ್ರಭೂತೋ ವರುಣೋ ನಿನಾರಯಿತಾ ಶಕ್ತ್ರಾಣಾಂ ಯದ್ವಾ ವರಣೇಯಃ ಸಂಭವನೀಯ ಏತನ್ನಾಮಾಃ ಸರಾತಯಃ ಸಮಾನದಾನಾಸ್ತ್ರಯೋ ದೇನಾಃ ಸಜೋಷಸಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಸಂಗತಾಃ ಸಂತೋ ಯಂ ಹವ್ಯಪ್ರದಾತಾರಂ ತ್ರಾಯಂತೇ ಸ್ವರಕ್ಷಣೈಃ ಪಾಲಯಂತಿ ಸ ಧನಾದೀನಿ ವಿಂದತೀತ್ಯನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಂ—ಯಾವ ಮಾನವನನ್ನು | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯಮನೂ | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಸರಾತಯಃ—ಒಂದೇ ಸಮನೆ ದಾನಮಾಡುವವರಾಗಿಯೂ | ಸಜೋಷಸಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿರುವ ರಾಗಿಯೂ | ತ್ರಾಯಂತೇ—ರಕ್ಷಿಸುವರೋ | ಸಃ—ಆ ಮಾನವನು | ಯುಧಃ ಋತೇ—ಯುದ್ಧವಿಲ್ಲದೇ | ವಿಂದತೇ—ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ | ಸುಗೇಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಓಡುವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಅಧ್ವನಃ—ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು | ಯಾತಿ—ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಮಾನವನನ್ನು ಅರ್ಯಮನೂ, ಮಿತ್ರನೂ, ವರುಣನೂ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ದಾನಮಾಡುವವರಾಗಿಯೂ, ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿರುವರಾಗಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸುವರೋ ಆ ಮಾನವನು ಯುದ್ಧವಿಲ್ಲದೇ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಓಡುವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He gains (wealth) without war, he travels along the roads with quick (horses), whom Aryaman, Mitra and Varuna, alike munificent, and acting in concert, protect.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಠಃ ||

ಅಜ್ಞೇ ಚಿದಸ್ಮೈ ಕೃಣುಥಾ ನ್ಯಂಚನಂ ದುರ್ಗೇ ಚಿದಾ ಸುಸರಣಂ |
ಏಷಾ ಚಿದಸ್ಮಾದಶನಿಃ ಪರೋನು ಸಾಸ್ತ್ರೇಧಂತೀ ವಿ ನಶ್ಯತು || ೧೮ ||

|| ಪದಗಾಥಃ ||

ಅಜ್ಞೇ | ಚಿತ್ | ಅಸ್ಮೈ | ಕೃಣುಥ | ನ್ಯಂಚನಂ | ದುರ್ಗೇ | ಚಿತ್ | ಅ | ಸುಸರಣಂ |
ಏಷಾ | ಚಿತ್ | ಅಸ್ಮತ್ | ಅಶನಿಃ | ಪರಃ | ನು | ಸಾ | ಅಸ್ತ್ರೇಧಂತೀ | ವಿ | ನಶ್ಯತು || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಃ ಅಜ್ಞೇ ಚಿತ್ || ಜಿ ಅಭಿಭವೇ || ಪರೈರನಭಿಭವನೀಯೇಽಪಿ ಪರಪುರೇ ನ್ಯಂಚನಂ ನಿತರಾಂ ಗಮನಮಸ್ಮೈ ಮನವೇ ಕೃಣುಥ | ಯೂಯಂ ಕುರುತ | ಯದ್ವಾ | ಅಪ್ರ ಯಜುಗಮನೇ ಪ್ರಸ್ಥೇ ಗಮನಂ ಕುರುತ | ತಥಾ ದುರ್ಗೇ ಚಿದಗಂತಯೇಽಪಿ ಸ್ಥಲೇ ಸುಸರಣಂ || ಸ್ಯ ಗತೌ || ಶೋಭನ-ಗಮನಮಾ ಸಮಂತಾತ್ಪುರುತ | ಏವಂ ಸತಿ ಸೈಷಾಶನಿಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ತದೇತದಾಯುಧಮಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವತೋ ಗಂತುರ್ಮನೋನು ಕ್ಷಿಸ್ತಂ ಪರಃ ಪರಸ್ತಾದ್ಯನೇತ್ | ಪಶ್ಚಾತ್ಪಾಶನಿರಸ್ತ್ರೇಧಂತೀ ಕಾಂಕ್ಷಿದಸ್ಯಹಿಂಸತೀ ವಿ ನಶ್ಯತು | ವಿನಷ್ಟಾ ಭವೇತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ಅಸ್ಮೈ—ಈ ಮನುವಿಗೆ | ಅಜ್ಞೇ ಚಿತ್—ನೇರವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ | ನ್ಯಂಚನಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಚಾರವಿರುವಂತೆ | ಕೃಣುಥ—ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತೀರಿ | ದುರ್ಗೇ ಚಿತ್—ಕಠಿನವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ | ಸುಸರಣಂ—ಸುಲಭವಾದ ಸಂಚಾರವಿರುವಂತೆ | ಅ (ಕುರುತ)—ಮಾಡುತ್ತೀರಿ | ಏಷಾ ಅಶನಿಃ—ಶತ್ರುವಿನಿಂದ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಆಯುಧವು | ನು—ಕ್ಷಿಸ್ತವಾಗಿ | ಅಸ್ಮತ್—ಈ ಮನುವಿಗಿಂತ | ಪರಃ—ದೂರಸರಿದು ಹೋಗಲಿ | ಸಾ—ಅದೇ ಆಯುಧವು | ಅಸ್ತ್ರೇಧಂತೀ—ಕೊಂಚವೂ ಹಿಂಸಿಸದೆ | ವಿ ನಶ್ಯತು—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಛಾಂದೋಕ್ತಃ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಈ ಮನುವಿಗೆ ನೇರವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಚಾರವಿರುವಂತೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತೀರಿ. ಕಠಿನವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಲಭವಾದ ಸಂಚಾರವಿರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ.

ಶತ್ರುವಿನಿಂದ ಪ್ರಯುಕ್ತನಾದ ಈ ಆಯುಧವು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಈ ಮನುವಿನಿಂದ ದೂರವೆಂದು ಹೋಗಲಿ. ಅದೇ ಆಯುಧವು ಅವನನ್ನು ಕೊಂಚವೂ ಹಿಂಸಿಸದೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

You enable him (Manu) to proceed by an unobstructed road ; you grant him easy access to difficult passes : may the weapon (of the foe) be far from him, and, inflicting no injury, perish.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಖಾ ||

ಯದದ್ಯ ಸೂರ್ಯ ಉದ್ಯತಿ ಪ್ರಿಯಕ್ಷತ್ರಾ ಋತಂ ದಧ |

ಯನ್ನಿಮ್ನುಚಿ ಪ್ರಬುಧಿ ವಿಶ್ವನೇದಸೋ ಯದ್ವಾ ಮಧ್ಯಂದಿನೇ ದಿವಃ ||೧೯||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅದ್ಯ | ಸೂರ್ಯೇ | ಉತ್ಯಯತಿ | ಪ್ರಿಯಕ್ಷತ್ರಾಃ | ಋತಂ | ದಧ |

ಯತ್ | ನಿಮ್ನುಚಿ | ಪ್ರಬುಧಿ | ವಿಶ್ವನೇದಸಃ | ಯತ್ | ನಾ | ಮಧ್ಯಂದಿನೇ | ದಿವಃ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪ್ರಿಯಕ್ಷತ್ರಾಃ ಪ್ರೀಣಯಿತ್ಯೆಬಲಾ ದೇವಾಃ ಸೂರ್ಯೇ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸ್ವಸ್ತಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರೇರಕೇ ಸವಿತರ್ಯುದ್ಯತ್ಯುದ್ಯತಿ ಸತ್ಯದ್ಯಾಸ್ತಿನೀ ಯದ್ಯದಾ ಋತಂ ಕಲ್ಯಾಣಭೂತಂ ಗೃಹಂ ದಧ ಧಾರಯತಿ || ದಧಾತೇರ್ಲಿಫಿ ಮಧ್ಯಮಬಹುವಚಿನೇ ರೂಪಂ || ಯದ್ಯದಾ ಹೇ ವಿಶ್ವನೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾ ದೇವಾಃ ನಿಮ್ನುಚಿ | ಮ್ನುಚಿರ್ಗತ್ಯರ್ಥಃ | ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ನಿಮ್ನೋಚಿನೇ ನಿತರಾಂ ಗಮನೇ | ಸಾಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಸ್ಮಿನ್ ಧಾರಯಥ | ಯದ್ವಾ ಪ್ರಬುಧಿ ತಸ್ಯ ಪ್ರಬೋಧನೇ ಸ್ವಾತಃಕಾಲೇ | ಯದ್ವಾ ದಿವಃ ಸೂರ್ಯತೇಜಸಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಸ್ಯಾಹ್ನೋ ಮಧ್ಯಂದಿನೇ ಮಧ್ಯೇ ಧನಂ ಮನನೇ ಧತ್ತೇತ್ಯುತ್ಪರಕ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಿಶ್ವನೇದಸಃ—ಸಮಸ್ತನಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ | ಪ್ರಿಯಕ್ಷತ್ರಾಃ—ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರನಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಸೂರ್ಯೇ—ಸೂರ್ಯನು | ಉದ್ಯತಿ—ಉದಯಿಸುವ | ಅದ್ಯ—ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಋತಂ—ಕಲ್ಯಾಣಭೂತನಾದ ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು | ದಧ—ಧರಿಸಿರಿ ಎಂದೋ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ನಿಮ್ನುಚಿ—ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯ ಕಾಲದಲ್ಲೂ (ಅಥವಾ) | ಪ್ರಬುಧಿ—

ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ಯದ್ವಾ—ಅಧವಾ | ದಿವಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅಹಸ್ತಿನ | ಮಧ್ಯಂದಿನೇ—
ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಈ ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು ಧರಿಸುವಿರೋ ಅಗ ಮನುವಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಮಸ್ತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರೂ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರನಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ,
ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಯಾಗಲಿ ಅಧವಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅಹಸ್ತಿನ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ನೀವು ಯಾವಾಗ ಈ ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು
ಧರಿಸುವಿರೋ ಅಗ ಮನುವಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀರಿ.

English Translation.

Divinities of benevolent vigour, since you preside over the rite
to-day, at the rising of the sun, since, possessors of all wealth, (you are
present) at his setting, or at his waking, or at the meridian of the day ;

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವಾ¹ ಭಿಸ್ತಿ² ಅಸುರಾ³ ಋತಂ⁴ ಯತೇ⁵ ಭರ್ದಿ⁶ ಯೇಮ⁷ ವಿ ದಾಶುಷೇ⁸ |
ವಯಂ⁹ ತದ್ವೋ¹⁰ ವಸವೋ¹¹ ವಿಶ್ವನೇದಸ¹² ಉಪ¹³ ಸ್ಥೇಯಾಮ¹⁴ ಮಧ್ಯ¹⁵ ಆ || ೨೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ವಾ | ಅಭಿಸ್ತಿ | ಅಸುರಾಃ | ಋತಂ | ಯತೇ | ಭರ್ದಿಃ | ಯೇಮ | ವಿ | ದಾಶುಷೇ |
ವಯಂ | ತತ್ | ವಃ | ವಸವಃ | ವಿಶ್ವನೇದಸಃ | ಉಪ | ಸ್ಥೇಯಾಮ | ಮಧ್ಯೇ | ಆ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಸುರಾಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಃ ಸಂಗ್ರಾಮ ಆಸ್ತಾನಾಂ ಕ್ಷೇಪ್ತಾರೋ ವಾ ದೇವಾಃ ಯದ್ವಾಭಿಸ್ತಿ-
ತ್ವೇಽಸ್ಮದ್ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತಿ ಯುಷ್ಮಾಕಮಭಿಸ್ತಾಸ್ತಾವೃತಂ ಸತ್ಯಭೂತಂ ಯಜ್ಞಂ ಯತೇ || ಇತಿ ಶತರಿ
ರೂಪಂ || ಗಚ್ಛತೇ ದಾಶುಷೇ ಹವೀಂಸಿ ದತ್ತವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಭರ್ದಿಃ || ಭರ್ದಿರ್ಭರ್ತೃವೇವ-
ಸಯೋಃ || ದೀಪ್ಯತೇಽನೇತಿ ಭರ್ದಿಸ್ತೇಃ | ಯದ್ವಾ | ಭರ್ದಂತಿ ದೀವ್ಯಂತೇಽತ್ರೇತಿ ಭರ್ದಿಗೃಹಂ !
ತದ್ವೃಹಂ ತೇಜೋ ವಾ ವಿ ಯೇಮ ಪ್ರಯಚ್ಛೇಥ | ಯದ್ವೇವಂ ಯೂಯಂ ಕುರುಥ ತರ್ಹಿ ವಯಂ
ಹೇ ವಸವಃ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಧನಾಭಿರಾಚ್ಛಾದಯಿತಾರಃ ಯದ್ವಾ ತತ್ಪ್ರಾಣಾಂ ವಿನಾಸಯಿತಾರೋ
ವಿಶ್ವನೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾಃ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಾ ವಾ ಹೇ ದೇವಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿ ತತ್ಕಲ್ಯಾಣಂ ಗೃಹಂ |

ಷಷ್ಠ್ಯರ್ಥೇ ದ್ವಿತೀಯಾ | ಭವದ್ಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯಸ್ಯ ಗೃಹಸ್ಯ ಮಧ್ಯ ಉಪ ಸ್ಥೇಯಾಮ | ಉಪತಿಷ್ಠೇಮ |
ಯುಷ್ಮಾನ್ವನಿಭಿಃ ಪೂಜಯೇಮ || ತಿಷ್ಠತೇರಾಶೀರ್ಲಿಜ್ಞಃ ಲಿಜ್ಞಾಶಿಷ್ಯಜ್ಞಃ ತೈಜ್ಞಃ ಪ್ರತ್ಯಯಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಸುರಾಃ - ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಯದ್ವಾ - ಆದವಾ | ಅಭಿಪಿತ್ರೇ - ಯಜ್ಞಗೃಹಕ್ಕೆ
ನೀವು ಬಂದಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಯತೇ - ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕ | ದಾಶುಷೇ - ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಛರ್ದಿಃ - ಗೃಹ
ವನ್ನು | ವಿ ಯೇಮ - ಯಾವಾಗ ಕೊಡುವಿರೋ ಆಗ | ವಸವಃ - ಶತ್ರುಧರ್ಷಕರೂ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ -
ಸಕಲ ಧನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ವಯಂ - ನಾವೂ ಸಹ | ವಃ - ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದ | ತತ್ -
ಅದೇ ಕಲ್ಯಾಣಗೃಹವ | ಮಧ್ಯೇ - ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ | ಉಪಸ್ಥೇಯಾಮ - ನಿಮ್ಮ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುವೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಯಜ್ಞಗೃಹಕ್ಕೆ ನೀವು ಬಂದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಹೋಗತಕ್ಕ
ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಗೃಹವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕೊಡುವಿರೋ ಆಗ ಸಕಲ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಶತ್ರುಧರ್ಷಕರೂ ಆದ ಎಲೈ
ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದ ಅದೇ ಕಲ್ಯಾಣಗೃಹದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುವೆವು

English Translation.

Or since all-wise deities, you accept the sacrifice, bestowing on the
zealous donor (of the oblation) a dwelling (such as we may worship in),
then, possessors of all wealth, distributors of riches, may we worship you
in the midst (of that dwelling).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದದ್ಯ ಸೂರ ಉದಿತೇ ಯನ್ಮಧ್ಯಂದಿನ ಆತುಚಿ |

ವಾಮಂ ಧತ್ವ ಮನವೇ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ಜುಹ್ವಾನಾಯ ಪ್ರಚೇತಸೇ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅದ್ಯ | ಸೂರೇ | ಉತ್‌ಽಽತೇ | ಯತ್ | ಮಧ್ಯಂದಿನೇ | ಆತುಚಿ |

ವಾಮಂ | ಧತ್ವ | ಮನವೇ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ಜುಹ್ವಾನಾಯ | ಪ್ರಚೇತಸೇ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವತೋ ವ್ಯಾಪ್ತಧನಾ ಹೇ ದೇವಾಃ ಯದ್ಯದಾದ್ಯೇದಾನೀಂ | ಯದ್ವಾ
ಸೂರ್ಯ ಉದಿತೇ ಸತಿ | ಯದ್ಯದಾ ಮಧ್ಯಂದಿನೇ ದಿವಸಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ | ಯದ್ವಾತುಚಿ | ಆತುಚಿರ್ಗಮ-

ನಾರ್ಥಃ | ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ನಿವ್ರೋಚಿನೇ | ಸಾಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಜುಹ್ವಾನಾಯಾಗ್ನೌ ದವೀಂಷಿ ಜುಹ್ವತೇ
ಅತ ಏವ ಪ್ರಚೇತಸೇ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಜ್ಞಾನಾಯ ಮನವ ಏತನ್ನಾಮಕಾಯರ್ಷಯೇ ಮಹ್ಯಂ ವಾಮಂ
ವನನೀಯಂ ಧನಂ ಧತ್ತೆ ದತ್ತ ತದ್ವ್ಯಣೇಮಹ ಇತ್ಯುತ್ತರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಯಾತ್—ಯಾವಾಗ | ಅದ್ಯ—
ಈ ಯಾಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಉದಿತೇ—ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಾಗಲೂ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನೇ—
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಕಾಲದಲ್ಲೂ | ಆತುಚಿ—ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲೂ | ಜುಹ್ವಾನಾಯ—ನಿಮಗೆ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸು
ವವನೂ | ಪ್ರಚೇತಸೇ—ಉತ್ತಮನಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಮನವೇ—ಮನುನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ |
ವಾಮಂ—ಅರ್ಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು | ಧತ್ತೆ—ಕೊಡುವಿರೋ (ಆಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವೆವು).

|| ಭಾಷಾರ್ಥಃ ||

ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವಾಗ ಈ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲೂ
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲೂ ನಿಮಗೆ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸುವವನೂ ಉತ್ತಮನಾದ
ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಮನುನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ ಅರ್ಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವಿರೋ, ಆಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸುವೆವು.

English Translation.

(Gods), who are possessed of all wealth, bestow the desired (opulence)
upon the intelligent Manu, offering oblations to you at sunrise, mid-day
and sunset.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ವಯಂ ತದ್ವಃ ಸಮ್ರಾಜ ಆ ವ್ಯಣೇಮಹೇ ಪುತ್ರೋ ನ ಬಹುಪಾಯ್ಯಂ |

ಅಶ್ಯಾಮು ತದಾದಿತ್ಯಾ ಜುಹ್ವತೋ ಹವಿಯೇನ ವಸ್ಯೋನಶಾಮಹ್ಯೇ || ೨೭ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವಯಂ | ತತ್ | ವಃ | ಸಂಪ್ರಾಜಃ | ಆ | ವ್ಯಣೇಮಹೇ | ಪುತ್ರಃ | ನ | ಬಹುಪಾಯ್ಯಂ |

ಅಶ್ಯಾಮು | ತತ್ | ಅದಿತ್ಯಾಃ | ಜುಹ್ವತಃ | ಹವಿಃ | ಯೇನ | ವಸ್ಯಃ | ಅನಶಾಮಹ್ಯೇ || ೨೭ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಸಮ್ರಾಜಃ ಸಮ್ಯಗ್ದೀಪ್ಯಮಾನಾ ದೇವಾಃ ಪುತ್ರೋ ನ || ಏಕವಚನಂ ಛಾಂದಸಂ ||
ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಪುತ್ರಾ ಇವ ಸ್ಥಿತಾಃ ಪುತ್ರಾ ಯಥಾ ಹಿತೈಭಿಃ ಪೋಷ್ಯಾಃ ತದ್ವದ್ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ ಪೋಷ್ಯಾ

ವಯಂ | ಬಹುಸಾಯ್ಯಂ ಬಹುಭಿರ್ಭೋಜ್ಯಂ ವೋ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿ ತದ್ವನಮಶ್ಯಾಮ | ಪ್ರಾಪ್ನು-
ಯಾಮ | ಯೇನ ಧನೇನ ವಸೋ ವಸೀಯೋಽತಿಶಯೇನ ವಸುಮತ್ತ್ವಮನಶಾಮಹೈ ಅಶ್ವನಾಮಹೈ
ಪ್ರಾಪ್ನುಮಃ || ಅಶ್ವೋತೇರ್ಲೋಟಿ ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಶ್ವವ್ಪ್ರತ್ಯಯಃ ||

|| ಸ್ತುತಿರಾರ್ಥ ||

ಹೇ ಸಮ್ರಾಜಃ—ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಪುತ್ರೋ ನ—ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರರಂತೆ
ಪೋಷಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದ | ವಯಂ—ನಾವು | ಬಹುಸಾಯ್ಯಂ—ಅನೇಕರಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡುವ | ವೇ—ನಿಮ್ಮ
ಸಂಬಂಧಿಯಾದ | ತತ್—ಆ ಧನವನ್ನು | ಆ ವ್ಯಣೇಮಹೇ—ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ | ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾ—
ಅದಿತಪುತ್ರರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ತತ್—ನೀವು ಕೊಡುವ ಆ ಧನವನ್ನು | ಅಶ್ಯಾಮ—ನಾವು ಅನುಭವಿಸು
ವಂತಾಗಲಿ | ಯೇನ—ಯಾವ ಧನದ ಸಹಾಯದಿಂದ | ಹವಿಃ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಹವಿರಾದಿಗಳನ್ನು |
ಜುದ್ವತಃ—ಹೋಮಮಾಡುವವರಾಗಿ | ವಸ್ಯಃ—ಅತ್ಯಂತ ಧನವಂತರಾಗಿ | ಅನಶಾಮಹೈ—ಅಗುವಂತಾಗಲಿ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರರಂತೆ ಪೋಷಣೆಗೆ ಅರ್ಹರಾದ ನಾವು
ಅನೇಕರಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡುವ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯಿರುವ ಧನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದಿತಪುತ್ರರಾದ ಎಲೈ
ದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವು ನನಗೆ ಕೊಡುವ ಆ ಧನವನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲಿ ಮತ್ತು ಆ ಧನದ ಸಹಾಯದಿಂದ
ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಹವಿರಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಧನವಂತರಾಗುವಂತೆಯೂ ಆಗಲಿ.

English Translation.

We solicit of you, resplendent deities, as a son (of a father), that
which is to to be enjoyed by many; offering oblations, may we obtain
that (wealth), Adityas, by which we may possess abundance.

ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ತ್ರಿಂಶತೀತಿ ಪಂಚರ್ಚಮಷ್ಟಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ
ಪಂಚೋಪಾಂಶ್ಯಾ ಪುರ ಉಷ್ಟಿಗಿತಿ | ಮನುರ್ಬುಷಿಃ | ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರೀಯಾಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ
ಛಂದಃ | ಉಪಾಂಶ್ಯಾ ಪುರಉಷ್ಟೀಕ್ | ಪೂರ್ವವದ್ವಿಶ್ವೇ ದೇವೇ ದೇವತಾ || ತೃತೀಯೇ ಛಂದೋನೇ
ವ್ಯತ್ಸದೇವನಶ್ವೇ ಯೇ ತ್ರಿಂಶತೀತ್ಯೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ ವ್ಯತ್ಸದೇವನಿವಿದ್ಧಾನಂ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಯೇ
ತ್ರಿಂಶತೀತಿ ವ್ಯತ್ಸದೇವಂ | ಅ. ೮-೧೧ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ಪಂಚೋಪಾಂಶ್ಯಾ ಪುರಉಷ್ಠಿಕ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮನುವು ಋಷಿಯು ; ಹಿಂದಿನ ಸೂಕ್ತದಂತೆ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ ದೇವತೆಯು ; ಗಾಯತ್ರೀಭವಸ್ಸು. ಆದರೆ ಕೊನೆಯ ಋಕ್ಕಿನ ಹಿಂದಿನ ಋಕ್ಕು (೪ನೆಯ ಋಕ್ಕು) ಪುರಉಷ್ಠಿಕ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತಿನದು. ತೃತೀಯ ಭಂದೋಮದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವದೇವರಸ್ತಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವಾಗ ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ವಿಶ್ವೇದೇವತಾಕವಾದ ನಿವಿಧ್ವಾನಸೂಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಯೇ ತ್ರಿಂಶತೀತಿ ವೈಶ್ವದೇವಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ಉ-೧೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೮

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೮ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕುಂಖ್ಯೆ—೫ ||

|| ಋಷಿಃ—ಮನುವೇೞ್ಯವಸ್ತುಃ ||

|| ದೇವತಾ—ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೩, ೫. ಗಾಯತ್ರೀ | ೪. ಪುರಉಷ್ಠಿಕ್ |

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೇ ತ್ರಿಂಶತಿ ತ್ರಯಸ್ಪರೋ ದೇವಾಸೋ ಬರ್ಹಿರಾಸದನ್ |

ವಿದನ್ ಹ ದ್ವಿತಾಸನನ್ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇ | ತ್ರಿಂಶತಿ | ತ್ರಯಃ | ಪರಃ | ದೇವಾಸಃ | ಬರ್ಹಿಃ | ಅ | ಅಸದನ್ |

ವಿದನ್ | ಅಹ | ದ್ವಿತಾ | ಅಸನನ್ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮನುರಾಹ | ತ್ರಿಂಶತಿ ತ್ರಿಂಶತ್ಸಂಖ್ಯಾಯಾಃ ಪರಃ ಪರಸ್ತಾತ್ತ್ರಯಃ | ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದೇವತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾ ಬರ್ಹಿರಸ್ಮದೀಯಯಿಜ್ಞಸಂಬಂಧಿನಿ ಬರ್ಹಿಷಿ ಹವಿಸ್ವೀಕರಣಾರ್ಥಮಾಸದನ್ ಆಸೀದಂತು ಆಘಾನಂತರಂ ವಿದನ್ ತೇ ದೇವಾ ಅಸ್ಮಾನ್ಲವಿಷಾಂ ಪ್ರದಾತ್ಮನಿತಿ ಜಾನಂತು | ತತೋ ದ್ವಿತಾ ದ್ವಿಧಾ ದ್ವಿಪ್ರಕಾರಮಸನನ್ | ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಧನಂ ಶಶ್ವಾದಿಕಂ ಚ ತ್ರಯಚ್ಚಂತು | ಯದ್ವಾ | ದ್ವಿತಾ ದ್ವಿಧಂ | ಅನೇನ ಸೌನಃಪುನ್ಯಂ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ಪುನಃಪುನರಸ್ಮಭ್ಯಂ ಧನಾದಿಕಂ ದದತ್ತಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ತ್ರಿಂಶತಿ—ಮೂವತ್ತಕ್ಕಿಂತಲೂ | ಪರಃ—ವಿಾರಂದ | ತ್ರೈಯಃ—ಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ (ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ) | ಯೇ—ಯಾವ | ದೇವಾಸಃ—ದೇವತೆಗಳಿರುವರೋ ಅವರು | ಬರ್ಹಿಃ—ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಆಸದನ್—ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ | ವಿದನ್—ಯಜಮಾನರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿ | ದ್ವಿಶಾ—ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಧನಗಳನ್ನು (ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು) | ಆಸನನ್—ನಮಗೆ ಕೊಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಬಂದು ನಮ್ಮ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಮತ್ತು ಯಜಮಾನರ ಭಕ್ತೃತಿಶಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಲಿ.

English Translation.

May the three-and-thirty divinities sit down upon the sacred grass; may they accept (our offerings), and bestow upon us both (sorts of wealth).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವರುಣೋ ಮಿತ್ರೋ ಅರ್ಯಮಾ ಸ್ವದ್ರಾತಿಷಾಚೋ ಅಗ್ನಯಃ |

ಪತ್ನೀವಂತೋ ವಷಟ್ಕೃತಾಃ || ೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವರುಣಃ | ಮಿತ್ರಃ | ಅರ್ಯಮಾ | ಸ್ವದ್ರಾತಿಷಾಚಃ | ಅಗ್ನಯಃ |

ಪತ್ನೀವಂತಃ | ವಷಟ್ಕೃತಾಃ || ೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ವರುಣೋ ವರಣೇಯಃ ಸಂಭಜನೀಯೋ ಮಿತ್ರಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಶಾಂ ಯಜ್ಞೈಶಾಂ ಚಿ ಧನಾದಿ-
ಪಾನೇನ ಮಿತ್ರಭೂತೋರ್ಯಮಾ ಸ್ತೋತ್ರಕಾರಿಣೇ ಧನಂ ಪ್ರಾಪಯನ್ ಯದ್ವಾ ಸತತಂ ಗಜೈನ್
ಏತನ್ನಾಮಕಾಶ್ವಯೋ ದೇವಾಃ ಸ್ವದ್ರಾತಿಷಾಚಃ | ಸ್ವತ್ ಸುಮುಚ್ಯೋಭನಾ ರಾತಿಹವಿಷ್ಪ್ರದಾನಂ
ಯೇಷಾಮಸ್ತೀತಿ ಸ್ವದ್ರಾತಯೋ ಯಜಮಾನಾಃ | ತಾನ್ ಸಚಂತೇ ಧನಾದಿಪ್ರದಾನೇನ ಸೇವಂತ ಇತಿ
ತಥೋಕ್ತಾಃ | ಯದ್ವಾ | ಕಲ್ಯಾಣಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಹವಿಷಾಂ ದಾತ್ವೈನ್ ಸಚಂತ ಇತಿ | ತೇ
ಶಾಪ್ತಶಾಃ ಪತ್ನೀವಂತೋ ದೇವಪತ್ನೀಸಹಿತಾ ಅಗ್ನಯೋರ್ಯಂಗಳನೇಲಾ ನಾನಾವಿಧಾ ಅಗ್ನಯೋ
ವಷಟ್ಕೃತಾಃ | ಮಯಾ ಸೋಮಸ್ಯಾಗ್ನೇ ವೀಹಿ ವೌಷಡಿತ್ಯಾದಿನಾ ಸ್ವಾದಾಳ್ಕೃತಾಃ | ಸುಹೂತಾ-
ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯಮನೂ | ಆಗ್ನಯಃ—
ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾದ್ಯಗ್ನಿಗಳೂ | ಸತ್ವೀವಂತಃ—ದೇವಪತ್ನಿಯವರಿಂದೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ವಪಟೈಕೃತಾಃ—
ವಪಟ್ಯಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿಯೂ | ಸ್ಮದ್ರಾತಿಷಾಚಃ—ಉದಾರವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ದಾನ
ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನರನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವರುಣನೂ, ಮಿತ್ರನೂ, ಅರ್ಯಮನೂ, ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾದ್ಯಗ್ನಿಗಳೂ ದೇವಪತ್ನಿಯರಿಂದೊಡಗೂಡಿದವ
ರಾಗಿಯೂ, ವಪಟ್ಯಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿಯೂ ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ ಯಜಮಾನರನ್ನು
ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

May Varuna, Mitra, Aryaman and the Agnis, with their wives,
honouring the donors (of the oblation), and addressed with the sacrificial
exclamation.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೇ ನೋ ಗೋಸಾ ಅಸಾಚ್ಯಾಸ್ತ ಉದಕ್ತ ಇತ್ಥಾ ನೈಕ್ |

ಪುರಸ್ತಾತ್ಸರ್ವಯಾ ವಿಶಾ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ನಃ | ಗೋಸಾಃ | ಅಸಾಚ್ಯಾಃ | ತೇ | ಉದಕ್ತ | ತೇ | ಇತ್ಥಾ | ನೈಕ್ |

ಪುರಸ್ತಾತ್ | ಸರ್ವಯಾ | ವಿಶಾ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇ ವರುಣಾದಯೋ ದೇವಾಃ ಸರ್ವಯಾ ಸರ್ವೇಣ ವಿಶಾನುಚರವರ್ಗೇಣ ಸಹಾಸಾಚ್ಯಾಃ |
ಅಸಾಚೀ ಪ್ರತೀಚೀ | ತತೋ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಗೋಸಾ ಗೋಸಾಯಿತಾರೋ ಭವಂತು | ತ ಏವ
ಉದಗುದೀಚ್ಯಾಃ || ಅಂಚೇರ್ಲುಗಿತಿ ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥೇ ವಿಹಿತಸ್ಯಾಸ್ತತೇರ್ಲುಕ್ || ತತೋಽಸ್ಮಾಕಂ
ರಕ್ಷಕಾ ಭವಂತು | ಇತ್ಥೇತಿ ಶಬ್ದೇನೋಧ್ವಾಂ ದಿಶಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚೆ ನಿದಿಶತಿ | ಇತ್ಥಮನೇನ
ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ಪ್ರಕಾರೇನೋಧ್ವಾಯಾ ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಶ್ಚ ದಿಶಸ್ತೇ ದೇವಾ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಾಲಯಿತಾರೋ
ಭವಂತು | ತಥಾ ನೈಗ್ನೀಚ್ಯಾ ದಿಶಃ || ಅತ್ರಾಪಿ ಪೂರ್ವವದಸ್ತತೇರ್ಲುಕ್ || ಅಧಸ್ತಾದೇವಾಪ್ಯು-
ಸ್ಮಾಕಂ ತ್ರಾತಾರೋ ಭವಂತು | ಕಿಂಚಿ ಪುರಸ್ತಾತ್ಪ್ರಾಚ್ಯಾ ದಿಶಶ್ಚ ತೇ ದೇವಾ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಗೋಸಾಯಿ-
ತಾರೋ ಭವಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತೇ—ಆದೇ ವರುಣಾದಿದೇವತೆಗಳು | ಸರ್ವಯಾ—ಸಕಲವಾದ | ವಿಶಾ—ಅನುಚರರೊಡನೆಯೂ
ಕೂಡಿ | ಅಸಾಚ್ಯಾಃ—ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಗೋಪಾಃ—ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ | ತೇ—
ಅವರೇ | ಉದಕ್—ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ | ಇತ್ಯಾ—ಊರ್ಧ್ವ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ
ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ | ತೇ—ಅವರೇ | ನೈಕ್—ಅಧೋದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ | ಪುರಸ್ತಾತ್—
ಪ್ರಾಗ್ನಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಆದೇ ವರುಣಾದಿದೇವತೆಗಳು ಸಕಲವಾದ ಅನುಚರರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮಗೆ
ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ. ಅವರೇ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ. ಊರ್ಧ್ವ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ
ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿ. ಅಧೋಭಾಗದಿಂದಲೂ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

Be our protectors, whether coming with all their attendants from
the west, from the north, from the south, from the east.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ವಶಂತಿ ದೇವಾಸ್ತಥೇದಸತ್ತದೇಷಾಂ ನಕಿರಾ ಮಿನತ್ |
ಅರಾನಾ ಚನ ಮರ್ತ್ಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ವಶಂತಿ | ದೇವಾಃ | ತಥಾ | ಇತ್ | ಅಸತ್ | ತತ್ | ಏಷಾಂ | ನಕಿಃ | ಅ | ಮಿನತ್ |
ಅರಾನಾ | ಚನ | ಮರ್ತ್ಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವಾ ದ್ಯೋತಮಾನಾಃ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ಯಥಾ ವಶಂತಿ ಯಥಾ ಕಾಮಯಂತೇ || ವಶ
ಕಾಂತಾ | ಸಂಪ್ರಸಾರಣಾಚ್ಛೇತಿ ಪೂರ್ವರೂಪೈಕೈ ಭಂದಸಿ ವಿಕಲ್ಪಿತತ್ವಾದ್ಯುಪಾಧೇಶಃ || ತಥೇದ್ಯುಧೋ-
ಶಂತಿ ತಥೈವಾಸತ್ | ತದ್ಭವತ್ಯೇವ | ತದೇವಾಹ | ಏಷಾಂ ದೇವಾನಾಂ ತತ್ಕಾಮನಂ ನಕಿರ್ನ ಕಶ್ಚಿದಪಿ
ಮಿನತ್ | ಹಿನಸ್ತಿ || ವೀಜ್ ಹಿಂಸಾಯಾಂ | ಲೇಟಿ ರೂಪಂ | ವೀನಾತೇರ್ನಿಗಮ ಇತಿ ಹ್ರಸ್ವತ್ವಂ ||
ಕಥಂ ದೇವಾನಾಮುಭಿಲಷಿತಂ ತಥಾ ಭವತಿಶಿ ಚೇತ್ ತದಾಹ | ಅರಾನಾ | ಯದಿ ದೇವಾಃ ಕಸ್ಯಚಿದ-
ಪ್ಯದಾತಾರಂ ಮನುಷ್ಯಂ ಕಾಮಯೇರನ್ ತದಾರಾನಾದಾತಾ | ಚನೇತ್ಯಪ್ಯರ್ಥೇ | ಅದಾತಾಪಿ-

ಮರ್ತ್ಯೋ ಮನುಷ್ಯ ಉಶದ್ಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ತಸ್ಮಾತ್ತೇಷಾಂ ಯತ್ಕಾಮನಂ
ತತ್ತಥಾ ಭವತ್ಯೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ದೇವಾಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಸಕಲದೇವತೆಗಳೂ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ವಶಂತಿ
ಇಚ್ಛಿಸುವರೋ | ತಥೇತ್—ಆ ಇಚ್ಛಿಯಂತೆಯೇ | ಅಸತ್—ಎಲ್ಲವೂ ಒದಗುವುವು | ಏಷಾಂ—ಈ ದೇವತೆ
ಗಳ | ತತ್—ಅದೇ ಇಚ್ಛಿಯನ್ನು | ನಕಿಃ—ಯಾರೂ ಕೂಡ | ಮಿನತ್—ತಡೆಗಟ್ಟಲಾರರು | ಆರಾವಾ
ಚಿನ ಮರ್ತ್ಯಃ—ಕಡುಲೋಭಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾನವನಾದರೂ ಸಹ ದೇವತೆಗಳು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಅವನು ಖಂಡಿತ
ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವನು.

! ಭಾವಾರ್ಥಃ !

ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಿಸುವರೋ ಸಮಸ್ತವೂ ಅದರಂತೆಯೇ
ಒದಗುವುವು. (ನಡೆಯುವವು) ಯಾರೂ ಕೂಡ ಈ ದೇವತೆಗಳ ಇಚ್ಛಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲಾರರು. ಕಡುಲೋಭಿ
ಯಾಗಿದ್ದ ಮಾನವನೂ ಸಹ ದೇವತೆಗಳು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಖಂಡಿತ ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Whatever the the gods desire, that assuredly comes to pass : no one
can resist their (will), no mortal withholds (their) offerings.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಸ್ತಾನಾಂ ಸಪ್ತ ಋಷ್ವಯಃ ಸಪ್ತ ದ್ಯುಮ್ನಾನೈಷಾಂ |

ಸಪ್ತೋ ಅಧಿ ಶ್ರಿಯೋ ಧಿರೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಸ್ತಾನಾಂ | ಸಪ್ತ | ಋಷ್ವಯಃ | ಸಪ್ತ | ದ್ಯುಮ್ನಾನಿ | ಏಷಾಂ |

ಸಪ್ತೋ ಇತಿ | ಅಧಿ | ಶ್ರಿಯಃ | ಧಿರೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ಪುರಾಣೇನ ಕಥಾ | ಇಂದ್ರಸಮಾನಂ ಪುತ್ರಮಿಚ್ಛಂತ್ಯಾ ಅದಿತೇರ್ಗರ್ಭಸ್ಯ ಕೇನಚಿತ್ಕಾರ-
ಣೇನೇಂದ್ರೇಣ ಸಪ್ತಧಾ ಭಿನ್ನತ್ವಾತ್ಸಗರ್ಭಃ ಸಪ್ತಗಣಾತ್ಕೋಽಭವತ್ | ತತೋ ಮರುತಃ ಸಂಪನ್ನಾಃ |
ಸಪ್ತಗಣಾ ನೈ ಮರುತಃ | ತೈ. ಸಂ. ೨-೨-೧೦-೧ | ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಏಷಾ ಕಥೇದಂ ಪಿತ್ರೇ ಮರುತಾ-
ಮುಚ್ಯತೇ ವಚಿಃ | ಋ. ೧-೧೦೪-೬ | ಇತ್ಯಸ್ಮಿನ್ವರ್ಗೇ ಸಪ್ತಸಂಚೇನಾಭ್ಯಧಾಯಿ | ತಥಾ ಚಾಸ್ಯಾ
ಋಚೋಽಯಮರ್ಥಃ | ಸಸ್ತಾನಾಂ ಮರುತಾಂ ಗಣಾನಾಂ ಸಪ್ತ ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾ ಋಷ್ವಯಿ

ಆಯುಧವಿಶೇಷಾ ವಿಭಿನ್ನಾಃ ಸಂತಿ | ತಥಾ ಸಪ್ತ ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾನಿ ದ್ಯುಮ್ನಾನಿ ದ್ಯೋತಮಾನಾನಿ
ಕುಂಡಲಾದೀನ್ಯಾಭರಣಾನಿ | ದ್ಯುಮ್ನಾನ್ಯನ್ನಾನಿ ವಾ | ಏಷಾಂ ಗಣಾನಾಂ ವಿಭಿನ್ನಾನಿ ಸಂತಿ | ತತಃ
ಸಪ್ತ ಮರುತಾಂ ಗಣಾಃ ಸಪ್ತೋ ಸಪ್ತೈವ ಸಪ್ತವಿಧಾಃ ಶ್ರಿಯಃ ಸಕಲಾ ದೀಪ್ತೀರಧಿ ಧಿರೇ | ಪರಸ್ಪರ-
ಮಧಿಕಂ ದಧಿರೇ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಸಪ್ತಾನಾಂ—ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಮರುದ್ಗಣಗಳ | ಋಷ್ಪಯಃ—ಆಯುಧವಿಶೇಷಗಳು | ಸಪ್ತ—
ಏಳು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿವೆ | ದ್ಯುಮ್ನಾನಿ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅವರ ಆಭರಣಗಳೂ | ಸಪ್ತ—ಏಳು ವಿಧವಾಗಿ |
ಏಷಾಂ—ಈ ಮರುದ್ಗಣಗಳಿಗೆವೆ | ಸಪ್ತೋ—ಏಳು ವಿಧಗಳಾದ | ಶ್ರಿಯಃ—ಕಾಂತಿಗಳನ್ನೂ | ಅಧಿ ಧಿರೇ—
ಈ ಮರುತ್ತುಗಳು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

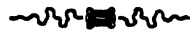
ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಮರುದ್ಗಣಗಳ ಆಯುಧವಿಶೇಷಗಳು ಏಳು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
ಅವರ ಆಭರಣಗಳೂ ಏಳು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಈ ಮರುತ್ತುಗಳು ಏಳು ವಿಧವಾದ ಕಾಂತಿಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

Seven are the lances of the seven (troops of the Maruts), seven are
their ornaments, they wear seven surpassing glories.

|| ವಿಕೇಶವಿಷಯಗಳು ||

ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಳು ಗಣಗಳಿರುವುದೆಂದು (ಗಣವೆಂದರೆ ಗುಂಪು) ಈ ಏಳು ಗಣಗಳು ಹೇಗಾದವೆಂಬ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಎಂದರೆ ಋ. ಸಂ. ೧-೧೧೪-೬ ಎಂಬ ಋಕ್ಕಿನ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರುತ್ತುಗಳ ಜನ್ಮವಿಚಾರವನ್ನು
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಗಣಾಃ ನೈ ಮರುತಃ ಎಂಬ ತೈತ್ತಿರೀಯಶ್ರುತಿ
ಪ್ರಮಾಣವೂ (ತೈ. ಸಂ. ೨-೨-೧೧-೨) ಇರುವುದೆಂದೂ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾವೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಋ. ಸಂ. ಭಾಗ ೯, ಪುಟ 126ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ಇಷ್ಟತ್ತೋಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಬಭ್ರುರೇಕ ಇತಿ ದಶರ್ಚೆಂ ನವಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಮರೀಚಿಪುತ್ರಃ ಕತ್ಯುಪೋ ನೈವಪ್ತತೋ
ಮಾನುರ್ನಾ ಯುಷಿಃ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮ್ಯತೇ | ಬಭ್ರುರ್ದಶ ಕತ್ಯುಪೋ ನಾ ಮಾರೀಚೋ ದ್ವೈಪದಮಿತಿಃ

ಪಶಾಪಿ ದ್ವಿಪದಾ ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾ ವಿರಾಜಃ | ಪೂರ್ವವದ್ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ದೇವತಾ || ತೃತೀಯೇ ಛಂದೋನೇ ವೈಶ್ವದೇವಸೂಕ್ತಾತ್ಪೂರ್ವಮೇವ ದ್ವೈಪದಂ ಸೂಕ್ತಂ ಶಂಸನೀಯಂ | ಸೂಕ್ತ್ರತೇ ಹಿ | ಬಭ್ರುರೇಕ ಇತಿ ದ್ವಿಪದಾಸೂಕ್ತಾನಿ ಪುರಸ್ತಾದ್ವೈಶ್ವದೇವಸೂಕ್ತಾನಾಂ | ಅ. ೮-೭ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಬಭ್ರುರೇಕಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮರೀಚಿಪುತ್ರನಾದ ಕಶ್ಯಪ ಅಥವಾ ವಿವಸ್ವಂತನ ಪುತ್ರನಾದ ಮನುವು ಋಷಿಯು; ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಬಭ್ರುರ್ದಶ ಕಶ್ಯಪೋ ವಾ ಮಾರೀಚೋ ದ್ವೈಪದಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳೂ ಸಹ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಷರಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ ದ್ವಿಪದಾ ವಿರಾಟ್ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನವು. ಹಿಂದಿನ ಸೂಕ್ತದಂತೆ ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ ದೇವತೆಯು; ತೃತೀಯ ಛಂದೋವಾದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವದೇವಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರ ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಪಠಿಸುವ ವೈಶ್ವದೇವಸೂಕ್ತಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ದ್ವಿಪದಾವಿರಾಟ್ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಬಭ್ರುರೇಕ ಇತಿ ದ್ವಿಪದಾಸೂಕ್ತಾನಿ ಪುರಸ್ತಾದ್ವೈಶ್ವದೇವಸೂಕ್ತಾನಾಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೮-೭) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೯

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೨೯ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೬ ||

- || ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೦ ||
- || ಋಷಿಃ—ಮನುವೇವಸ್ಮತಃ ಕಶ್ಯಪೋ ವಾ ಮಾರೀಚಃ ||
- || ದೇವತಾ—ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ||
- || ಛಂದಃ—ದ್ವಿಪದಾ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬ॒ಭ್ರು॑ರೇ॒ಕೋ॑ ವಿ॒ಷ್ವು॑ಣಃ ಸೂ॒ನರೋ॑ ಯು॒ವಾ॒ ಇಂ॒ಕ್ತೇ॑ಹಿ॒ರಣ್ಯ॑ಯಂ ||೧||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಬ॒ಭ್ರುಃ॑ | ಏ॒ಕಃ॑ | ವಿ॒ಷ್ವು॑ಣಃ | ಸೂ॒ನರಃ॑ | ಯು॒ವಾ | ಅಂ॒ಜಿ | ಅಂ॒ಕ್ತೇ॑ | ಹಿ॒ರಣ್ಯ॑ಯಂ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ದಶಾನಾಮೃಚಾಂ ಕಿಂಚಿತ್ಪದಂ ಲಿಂಗಾತ್ಪ್ರಥಗ್ಧೇವತಂ | ಅತ್ರ ಪ್ರಥಮಾಯಾಂ ಬಭ್ರು-ರಿತ್ಯನೇನ ಸೋಮೋಽಭಿದೀಯತೇ | ಸಾಮ್ಯಂ ಬಭ್ರುವಾ ಲಭೇತ | ತೈ. ಸ. ೨-೧-೩-೩ | ಇತ್ಯಾದಿಷು ದ್ವಷ್ಟತ್ವಾತ್ | ಬಭ್ರುರ್ಬಭ್ರುವರ್ಣಃ ಶಬಲತಾದಿಷು ಪರಿಪಕ್ವಃ | ಯದ್ವಾ || ಡುಭೃಜ್ ಧಾರಣಪೋ-ಷಣಯೋಃ | ಕುಭ್ರಶ್ಚ | ಉ. ೧-೨೩ | ಇತಿ ಕುಪ್ರತ್ಯಯಃ || ಸರ್ವಸ್ಯ ಸುಧಾಮಯೈಃ ಕಿರಣೈಸ್ತಾ-ವದುದ್ಗತೇ ಚಂದ್ರಮಸಿ ದುಃಖೋಪಶಮನಾನಿ ಪುಷ್ಪಾನಿ ಬಲು | ತಾದೃಶೋ ವಿಷುಣೋ ವಿಶ್ವಗಂಚಿನಃ

ಸೂನರಃ ಸುಷ್ಪು ರಾತ್ರೀಣಾಂ ನೇತಾ | ರಾತ್ರಯಶ್ಚಂದ್ರನೇತೃಕಾಃ ಖಲು | ಏತಾದ್ಯಶೋ ಯುವಾ
ಪ್ರತಿದಿವಸವಾವಿಭೂತಶ್ಚಾತ್ಮರುಣ ಏಕೋ ದೇವಃ ಸೋಮೋ ಹಿರಣ್ಯಯಂ ಹಿರಣ್ಯಯಮಂಜಿ |
ಅಭಿವ್ಯಜ್ಯತೇ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತೇನೇನೇತ್ಯಂಜ್ಯಾಭರಣಂ | ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಾಧನಂ ಕುಂಡಲಮುಕುಟಾದಿಕಂ
ಸ್ವಶರೀರಮಂಕ್ತೇ | ಅಭಿವ್ಯಂಜಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಬಭ್ರುಃ—ಹೊಂಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನೂ | ವಿಷುಣಿಃ—ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ | ಸೂನರಃ—ರಾತ್ರಿಯ ನೇತೃವೂ |
ಯುವಾ—ನಿತ್ಯತರುಣನೂ ಆದ | ಏಕಃ—ಸೋಮದೇವನು | ಹಿರಣ್ಯಯಂ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ |
ಅಂಜಿ—ಆಭರಣಗಳನ್ನು | ಅಂಕ್ತೇ—ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹೊಂಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯ ನೇತೃವೂ ನಿತ್ಯತರುಣನೂ ಆದ ಸೋಮದೇವನು
ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

One (Soma) brown of hue, all-pervading, leader of the nights, ever young, decorates (himself) with golden ornaments.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಯೋನಿಮೇಕ ಆ ಸಸಾದ ದ್ಯೋತನೋಽನ್ತರ್ದೇವೇಷು ಮೇಧಿರಃ || ೨ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಯೋನಿಂ | ಏಕಃ | ಆ | ಸಸಾದ | ದ್ಯೋತನಃ | ಅಂತಃ | ದೇವೇಷು | ಮೇಧಿರಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ಯೋನಿಶ್ಚಿ ಲಿಂಗಾದಗ್ನಿರುಚ್ಯತೇ | ಅಗ್ನಯೇ ಗೃಹಪತಯ ಇತ್ಯಾದಿಸು ದೃಷ್ಟತ್ಪಾರ್ಶ್ವ
ದೇವೇಷು ದೇವಾನಾಮಾತರ್ಮಧ್ಯೇ ದ್ಯೋತನಃ ಸ್ವತೇಜಸಾ ದೀಪ್ಯಮಾನೋ ಮೇಧಿರೋ ಮೇಧಾವೀ |
ಅಥವಾ ಮೇಧಾಕಾಂಕ್ಷಿಣಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಣಾಂ ಮೇಧಾದಾತ್ಮತೈನ ಮೇಧಾಯುಕ್ತಃ | ಏವಂವಿಧ
ಏಕೋಽಗ್ನಿಯೋನಿಂ ಸ್ಥಾನಭೂತಮಾವಹನೀಯಾದಿಕಮಾ ಸಸಾದ | ಹವಿಸ್ವೀಕರಣಾರ್ಥಮಾಸೀದತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವೇಷು ಅಂತಃ—ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ | ದ್ಯೋತನಃ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲೂ | ಮೇಧಿರಃ—
ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ | ಏಕಃ—ಆಗ್ನಿಯೊಬ್ಬನೇ | ಯೋನಿಂ—ಆ ಹವನೀಯಾದಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು |
ಆ ಸಸಾದ—ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ.

। ಛಾಂದಸ್ ।

ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲೂ, ಮೇಧಾವಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯೊಬ್ಬನೇ ಆಹವನೀಯಾದಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

One (Agni) intelligent, resplendent among the gods, is seated in his place (the altar).

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ವಾಶೀಂ ಮೇಕೋ ಬಿಭರ್ತಿ ಹಸ್ತೇ ಆಯಸೀಮಂತರ್ದೇವೇಷು ನಿಧ್ರುವಿಃ ॥೩॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ವಾಶೀಂ | ಏಕಃ | ಬಿಭರ್ತಿ | ಹಸ್ತೇ | ಆಯಸೀಂ | ಅಂತಃ | ದೇವೇಷು | ನಿಧ್ರುವಿಃ ॥ ೩ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ದೇವೇಷುಂತರ್ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ದ್ಯೋತಮಾನೋ ನಿಧ್ರುವಿನಿಶ್ಚಲೇ ಸ್ಥಾನೇ ವರ್ತಮಾನಃ | ಯದ್ವಾ | ನಿತರಾಂ ಗಮನಮಸ್ಯಾಸ್ತೀತಿ ನಿಧ್ರುವಿಃ ಸರ್ವವಾ ಗಚ್ಛನ್ | ಅಥವಾ ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಶತ್ರುಣಾಂ ಪುರತೋಽತಿಶಯೇನ ಸ್ಥೈರ್ಯವಾನ್ | ಏತಾದೃಶ ಏಕಸ್ತೃಷ್ಠನಾಮಕೋ ದೇವ ಆಯಸೀಮಯೋಮಯಧಾರಾಂ ವಾಶೀಂ || ವಾಶ್ಯ ಶಬ್ದೇ || ಶಬ್ದಯತ್ಯಾಕ್ರಂದಯತಿ ಶತ್ರುನನಯೇತಿ ವಾಶೀ ತಕ್ಷಣಸಾಧನಂ ಕುತಾರಃ | ತಂ ಸ್ವಕೀಯೇ ಹಸ್ತೇ ಬಿಭರ್ತಿ | ಧಾರಯತಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ದೇವೇಷು ಅಂತಃ—ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ | ನಿಧ್ರುವಿಃ—ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ | ಏಕಃ—ತ್ವಷ್ಟ್ಯವು | ಆಯಸೀಂ—ಅಯೋಮಯವಾದ ಧಾರೆಯುಳ್ಳ (ಅಲಗುಳ್ಳ) | ವಾಶೀಂ—ಕುತಾರರೂಪವಾದ ಆಯುಧವನ್ನು | ಹಸ್ತೇ—ಕೈಯಿನಲ್ಲಿ | ಬಿಭರ್ತಿ—ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

॥ ಛಾಂದಸ್ ॥

ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ತ್ವಷ್ಟ್ಯವು ಉಕ್ಕಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದುದೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅಲಗುಳ್ಳದ್ದೂ, ಕುತಾರ (ಕೊಡಲಿ) ರೂಪವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ತನ್ನ ಆಯುಧವನ್ನು ಕೈಯಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

One (Twashtri) immoveably stationed among the gods, holds his iron axe in his hand.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಜ್ರಮೇಕೋ ಬಿಭರ್ತಿ ಹಸ್ತ ಆಹಿತಂ ತೇನ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಿಘ್ನತೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಜ್ರಂ | ಏಕಃ | ಬಿಭರ್ತಿ | ಹಸ್ತೇ | ಆಹಿತಂ | ತೇನ | ವೃತ್ರಾಣಿ | ಜಿಘ್ನತೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ವಜ್ರಲಿಂಗಾದಿಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ಏಕ ಇಂದ್ರ ಆಹಿತಂ ಸ್ವಕೀಯಹಸ್ತೇ ನಿಹಿತಂ ವಜ್ರಮೇತನ್ನಾಮಕಮಾಯುಧಂ ಬಿಭರ್ತಿ | ಧತ್ತೇ | ಸ ಏವೇಂದ್ರಸ್ತೇನ ನಿಹಿತೇನ ವಜ್ರೇಣ ವೃತ್ರಾಣ್ಯಾವರಕಾಣಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಪಾಪಾನಿ ವಾ ಜಿಘ್ನತೇ | ಭೃಶಂ ಹಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಏಕಃ—ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಒಬ್ಬನೇ ಇಂದ್ರನು | ಹಸ್ತೇ—ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ | ಆಹಿತಂ—ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ | ವಜ್ರಂ—ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು | ಬಿಭರ್ತಿ—ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ | ತೇನ—ಆ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ | ವೃತ್ರಾಣಿ—ಶತ್ರುಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳನ್ನು | ಜಿಘ್ನತೇ—ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಒಬ್ಬನೇ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ

English Translation.

One (Indra) holds his thunderbolt wielded in his hand, by which he slays the Vritras.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಿಗ್ಮಮೇಕೋ ಬಿಭರ್ತಿ ಹಸ್ತ ಆಯುಧಂ ಶುಚಿರುಗ್ರೋ ಜಲಾಷಭೇಷಜಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಿಗ್ಮಂ | ಏಕಃ | ಬಿಭರ್ತಿ | ಹಸ್ತೇ | ಆಯುಧಂ | ಶುಚಿಃ | ಉಗ್ರಃ | ಜಲಾಷಭೇಷಜಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅತ್ರ ಜಲಾಷಭೇಷಜ ಇತ್ಯನೇನ ರುದ್ರೋಽಭಿಧೀಯತೇ | ಶುಚಿಃ || ಶುಚಿ ದೀಪ್ತಾ || ಸರ್ವತಃ ಸ್ವತೇಜಸಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಃ | ಯದ್ವಾ || ಶುಚಿ ಶೋಕೇ || ಶತ್ರುಣಾಂ ಶೋಚೆಯಿತಾ ದುಃಖಯಿತಾ |

ಅತಃ ಏವೋಽಗ್ರ ಉದ್ಗೋಣಬಲೋ ಜಲಾಷಭೇಷಜೋ ರೋಗಾ ದನಯನೇನ ಸುಖಕರಭೈಷಜ್ಯವಾನ್ |
ಯದ್ವಾ | ಸ್ತೋತ್ರೈಃಕಾಂ ದುಃಖರೂಪಸಂಸಾರೋಚ್ಛೇದೇನ ಸುಖಕಾರಿಭಿಷಗ್ನುಪಃ | ಪ್ರಥಮೋ
ದೈವ್ಯೋ ಭಿಷಗಿತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಭಿರಸ್ಯ ಭಿಷಕ್ತ್ವಂ ಶ್ರೂಯತೇ | ತಾದೃಶ ಏಕೋ ರುದ್ರಸ್ತಿಗ್ಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಧಾ-
ರವನಾಯುಧಂ | ಆಯುಧ್ಯತಿ ಸಂಪ್ರಹರತಿ ಶಕ್ರೋನನೇನೇತ್ಯಾಯುಧಂ ಪಿನಾಕಃ | ತಂ ಸ್ತಕೀಯೇ
ಹಸ್ತೇ ಬಿಭರ್ತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶುಚಿಃ—ಸ್ವತೇಜಸ್ವಿಸಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ |
ಜಲಾಷಭೇಷಜಃ—ರೋಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನೂ ಆದ | ಏಕಃ—ರುದ್ರನು |
ತಿಗ್ಂ—ಹರಿತವಾದ ಅಲಗುಳ್ಳ | ಆಯುಧಂ—ತನ್ನ ಪಿನಾಕವೆಂಬ ಆಯುಧವನ್ನು | ಹಸ್ತೇ—ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ |
ಬಿಭರ್ತಿ—ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ವತೇಜಸ್ವಿಸಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ, ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ರೋಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ
ಔಷಧಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವನೂ ಆದ ರುದ್ರನು ಹರಿತವಾದ ಅಲಗುಳ್ಳ ತನ್ನ ಪಿನಾಕವೆಂಬ ಆಯುಧವನ್ನು
ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

One (Rudra) brilliant and fierce, (yet) the distributor of healing
medicines, holds his sharp weapon in his hand.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಥ ಏಕಃ | ಪೀಷಾಯ | ತಸ್ಕರೋ ಯಥಾ | ಏಷ ವೇದ ನಿಧೀನಾಂ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪಥಃ | ಏಕಃ | ಪೀಷಾಯ | ತಸ್ಕರಃ | ಯಥಾ | ಏಷಃ | ವೇದ | ನಿಧೀನಾಂ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪಥ ಇತಿ ಲಿಂಗೇನ ಪೂಷಾ ನಿಗದ್ಯತೇ | ಸಂ ಪೂಷನ್ನಧ್ಯನಸ್ತಿರ | ಋ. ೧-೪೨-೧ | ಇತ್ಯಾದಿಷು
ದೃಷ್ಟತ್ಯಾತ್ | ಏಕಃ ಪೂಷನಾಮಕೋ ದೇವಃ ಪಥೋ ಮಾರ್ಗಾನ್ ಪೀಷಾಯ | ಪ್ಯಾಯತಿವರ್ಧನ-
ಕರ್ಮಾಪ್ಯತ್ರ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಃ | ಯೇಽಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ ತೇಷಾಂ ಸ್ವರ್ಗಮಾರ್ಗಂ ಯೇ
ದುಷ್ಯತಂ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ ತೇಷಾಂ ಯಾತನಾಮಾರ್ಗಂ ಚ ರಕ್ಷತಿ | ಉಭಯೇಷಾಂ ಮಾರ್ಗವಿಪ-
ರ್ಯಯೋ ಯಥಾ ನ ಭವತಿ ತಥಾ ಸಾಲಯತಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಏಷ ಸೋಽಯಂ ಪೂಷಾ ನಿಧೀನಾಂ
ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ನಿಹಿತಾನಿ ಧನಾನಿ ವೇದ | ವೇದಿ | ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸ್ತೋತ್ರೈಃಕಾಂ ತಾನಿ ದದಾತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತತ್ರ

ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ತಸ್ಮರೋ ಯಥಾ | ಯಥಾ ಚೋರಃ ಪಥಿ ಗಚ್ಛತಾಂ ಪುರುಷಾಣಾಂ ಧನಹರಣಾರ್ಥಂ
ಮಾರ್ಗಂ ರಕ್ತತಿ ತಥಾ ಚ ಸ ಚೋರೋ ಗೃಹೇ ನಿಹಿತಾನಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತದಾಹೃತ್ಯ ಸ್ವಸಹಾಯೇಭ್ಯೋ
ಯಥಾ ತಾನಿ ದದಾತಿ ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಏಕಃ—ಪೂಷನಾಮಕನಾದ ದೇವನು | ಪಥಃ—ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು | ಪೀಪಾಯೆ—(ಯಜಮಾನರಿ
ಗಾಗಿ) ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ | ಏಷಃ—ಇದೇ ಪೂಷನು | ನಿಧೀನಾಂ—ಸಕಲ ಧನಗಳನ್ನೂ | ತಸ್ಮರೋ ಯಥಾ—
ಕಳ್ಳನು ಎಂತಹ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ಧನದ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ | ವೇದ—ಅರಿತಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಷನಾಮಕನಾದ ದೇವನು ಯಜಮಾನರಿಗಾಗಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಳ್ಳನು ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ
ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುವ ಧನಸ್ಥಳಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅರಿಯುವಂತೆ ಈ ಪೂಷನೂ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳ ಸಕಲ ಧನವನ್ನೂ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

One (Pushan) watches the roads like a robber, and is cognizant of
hidden treasures.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ರಿಣೈಕ ಉರುಗಾಯೋ ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ಯತ್ರ ದೇವಾಸೋ ಮದಂತಿ ||೨||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ರಿಣೈ | ಏಕಃ | ಉರುಗಾಯಃ | ವಿ | ಚಕ್ರಮೇ | ಯತ್ರ | ದೇವಾಸಃ | ಮದಂತಿ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉರುಗಾಯೋ ವಿ ಚಕ್ರಮ ಇತಿ ಪದಲಿಂಗಾದ್ವಿಷ್ಟು ರುಚ್ಯತೇ | ಉರುಗಾಯಃ ಉರುಭಿರ್ಬಹು-
ಭಿರ್ಗಾತವ್ಯಃ | ಯದ್ವಾ | ಬಹುಷು ದೇಶೇಷು ಗಂತಾ ಬಹುಕೀರ್ತಿರ್ವಾ | ಸರ್ವಾಣ್ಯತ್ರೋನ್ ಸ್ವಸಾ-
ಮರ್ಥೇನ ಶಬ್ದಯತ್ಯಾಕ್ರಂದಯತೀತಿ ವೋರುಗಾಯಃ | ಏತಾದೃಶ ಏಕೋಽಸಹಾಯೋ ವಿಷ್ಟು ಸ್ತ್ರೀಣಿ
ಪದಾನಿ ಭುವನಾನಿ ವಿ ಚಕ್ರಮೇ | ಸಾಧು ಪಾದೇನ ವಿಕ್ರಾಂತನಾನ್ || ವೇಃ ಪಾದವಿಹರಣೇ |
ಪಾ. ೧-೩-೪೧ | ಇತಿ ಕ್ರಮತೇರಾತ್ಮನೇಪದಂ || ಯತ್ರ ಯೇಷು ಲೋಕೇಷು ದೇವಾಸ ಇಂದ್ರಾದಯೋ
ದೇವಾ ಮದಂತಿ ಯಜಮಾನದತ್ತೈರ್ವಿಭಿರ್ವಾರ್ಧ್ಯಂತಿ ತಾನಿ ವಿ ಚಕ್ರಮ ಇತ್ಯನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಉರುಗಾಯಃ—ಅನೇಕ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವ | ಏಕಃ—ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ವಿಷ್ಟುವು |
ಯತ್ರ—ಯಾವ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ | ದೇವಾಸಃ—ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳು | ಮದಂತಿ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಿತ

ರಾಗುವರೋ ಅಂತಹ | ತ್ರೀಣಿ—ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ವಿ ಚಕ್ರಮೋ—ವಿಶೇಷರೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಅದ್ವಿತೀಯನೂ, ಆದ ವಿಷ್ಣುವು ಯಾವ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳು ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಿತರಾಗುವರೋ, ಅಂತಹ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ವಿಶೇಷರೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.

English Translation

One (Vishnu) wide-stepping, has traversed the three worlds where the gods rejoice.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ ||

ವಿಭಿ[ಃ]ದ್ವಾ[ಃ] ಚರತ[ಃ] ಏಕಯಾ[ಃ] ಸಹ ಪ್ರ[ಃ]ಪ್ರವಾಸೇವ[ಃ] ವಸತಃ || ೮ ||

|| ಪದಮಾಠಃ ||

ವಿ[ಃ]ಭಿಃ | ದ್ವಾ[ಃ] | ಚರತಃ | ಏಕಯಾ[ಃ] | ಸಹ | ಪ್ರ[ಃ] | ಪ್ರವಾಸಾ[ಃ] ಇವ | ವಸತಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏಕಯಾ ಸಹೇತಿ ಲಿಂಗಾದತ್ತಿನಾವಭಿಧೀಯೇತೇ | ದ್ವಾ ದ್ವಾ ದ್ವಿತ್ವಸಂಖ್ಯೋಪೇತಾವತ್ತಿನೌ ವಿಭಿಃ || ನೀ ಗತ್ಯಾದಿಷು | ಕ್ವಿಪ್ | ಛಾಂದಸೋ ಹ್ರಸ್ವಃ || ಗಮನಸಾಧನೈರಶ್ವಶ್ಚರತಃ | ಸಂಚರೇತೇ | ಕಿಂಚೇಮಾವತ್ತಿನಾವೇಕಯಾ ಸೂರ್ಯಾಖ್ಯಯಾ ತಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಯಂವೃತಯಾ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಸಹ ಪ್ರ ವಸತಃ | ಪ್ರವಾಸಂ ಸರ್ವತ್ರ ಗಮನಂ ಕುರುತಃ | ಪ್ರವಾಸೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಪ್ರವಾಸೇವ | ಯಥಾ ಪ್ರವಾಸಿನೌ ದ್ವಾ ಪುರುಷಾವೇಕಯಾ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಸಹ ಪ್ರವಸತಸ್ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದ್ವಾ—ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಬ್ಬರೂ | ವಿಭಿಃ—ತಮ್ಮ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಚರತಃ—ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ | ಪ್ರವಾಸೇವ—ಹೊರಸಂಚಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷರು ಒಂದೇ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ | ದ್ವಾ—ಇವರಿಬ್ಬರೂ | ಏಕಯಾ ಸಹ—ಸೂರ್ಯ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ | ಪ್ರ ವಸತಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊರಸಂಚಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷರು ಒಂದೇ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸೂರ್ಯ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ (ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ) ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Two (the Aswins) travel with swift (horses) along with one (bride Surya), lika travellers to foreign countries.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಸದೋ ದ್ವಾ ಚಕ್ರಾತೇ ಉಪನಾ ದಿವಿ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸದಃ | ದ್ವಾ | ಚಕ್ರಾತೇ | ಇತಿ | ಉಪನಾ | ದಿವಿ | ಸಂರಾಜಾ | ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ | ಇತಿ | ಸರ್ಪಿಃ | ಆಸುತೀ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಮ್ರಾಜಾವಿತಿ ಲಿಂಗೇನ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾವಭಿಧೀಯೇತೇ | ಉಪನೋಪಮೌ ಪರಸ್ಪರಂ ಸ್ತುಕಾಂತ್ಯೋಪಮಾನಭೂತೌ | ಯದ್ವಾ | ಉಪನಿಯತ ಆಭ್ಯಾಂ ಸರ್ವಮಿತ್ಯುಪಮೌ ಸರ್ವಸ್ಯ | ಏತಾನೇವ ಸಮ್ರಾಜಾ ಸಮ್ರಾಜೌ ಸಮ್ಯಗ್ಧೀಪ್ಯಮಾನೌ ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ | ಸರ್ಪಿಃ ಸರ್ಪಿಃ ಸರ್ಪಿಃ ಸೂಯತ ಇತಿ ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ | ಘೃತದವಿಷ್ಣೌ ದ್ವಾ ದ್ವೌ ಮಿತ್ರಾವರುಣೌ ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ ಸದಃ | ಸೀದಂತ್ಯಶ್ಚೇತಿ ಸದಃ ಸ್ಥಾನಂ | ತಚ್ಚಕ್ರಾತೇ | ಅಕಾಷ್ಟಾರ್ಘಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉಪನಾ—ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವರೂ | ಸಮ್ರಾಜಾ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವರೂ | ಸರ್ಪಿರಾಸುತೀ—ಘೃತರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪಿಪಿಲಸುಡುವವರೂ ಆದ | ದ್ವಾ—ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಬ್ಬರೂ | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ | ಸದಃ—ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು | ಚಕ್ರಾತೇ—ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವರೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವರೂ ಘೃತರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನ ಪಿಪಿಲಸುಡುವವರೂ ಆದ ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಬ್ಬರೂ ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

Two of like beauty and of royal rank (Mitra and Varuna), worshipped with oblations of clarified butter, have taken their seat in heaven.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಅರ್ಚಂತ ಏಕೇ ಮಹಿ ಸಾಮ ಮನ್ವತ ತೇನ ಸೂರ್ಯಮರೋಚಯನ್ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಚಿಂತಃ | ಏಕೇ | ಮಹಿ | ಸಾಮ | ಮನ್ವತ | ತೇನ | ಸೂರ್ಯಂ | ಅರೋಚಯನ್ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏಕೇಶ್ವರಯೋ ಮಹಿ ಮಹತ್ಸಾಮ ತ್ರಿವೃತ್ತಂಚದಶಾದಿ ಮನ್ವತ | ಅಮನ್ವತ | ತದೇವಾಚ್ಚಿಂತಃ ಪೂಜಯಂತ ಏತಾದೃಶಾ ಅತ್ರಯಸ್ತೇನೋಕ್ತೇನ ಸಾಮ್ನಾ ಸೂರ್ಯಮರೋಚಯನ್ | ಅದೀಶಯನ್ | ತ ಏವಾತ್ರ ದೇವತಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಏಕೇ—ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮರಾದ ಆತ್ರಿಗಳು | ಮಹಿ—ಮಹತ್ತಾದ | ಸಾಮ—ತ್ರಿವೃದಾದಿ ಸಾಮವನ್ನು | ಮನ್ವತ—ಧ್ಯಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಆರಿತರು | ಅಚ್ಚಿಂತಃ—ಅದನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ (ಪಠಿಸುತ್ತಾ) | ತೇನ—ಆ ಸಾಮದಿಂದಲೇ | ಸೂರ್ಯಂ—ಸೂರ್ಯನನ್ನು | ಅರೋಚಯನ್—ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮರಾದ ಆತ್ರಿಗಳು ಮಹತ್ತಾದ ತ್ರಿವೃದಾದಿ ಸಾಮವನ್ನು ಧ್ಯಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಆರಿತರು. ಅದನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ (ಪಠಿಸುತ್ತಾ) ಆ ಸಾಮದಿಂದಲೇ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

English Translation.

Some (the Atris) when worshipping, call to mind the great Saman, wherewith they light up the sun.

ಮೂವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನಹಿ ವ ಇತಿ ಚತುರ್ಯಚಿಂ ದಶಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಆದ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ದ್ವಿತೀಯಾ ಪುರಲುಷ್ಠಿಕ್ ತೈತೀಯಾ ಬೃಹತೀ ಚತುರ್ಥ್ಯನುಷ್ವಪ್ | ಮನುವೈವಸ್ವತ ಯುಷಿಃ | ಪೂರ್ವವದ್ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ದೇವತಾ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ನಹಿ ವಶ್ಚತುಷ್ಕಂ ಪುರಲುಷ್ಠಿಗ್ಬೃಹತ್ಕನುಷ್ವಬಂತಮಿತಿ | ವಿನಿಯೋಗಸ್ತು ಲಿಂಗಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ನಹಿ ವಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮನುವೈವಸ್ವತಃ ಎಂಬುವನೇ ಋಷಿಯು; ಹಿಂದಿನಂತೆ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ವವು; ಎರಡನೆಯದು

ಪುರಲುಷ್ಟಿಕ್, ಮೂರನೆಯದು ಬೃಹತೀ, ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಅನುಷ್ಠುಪ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—
ನಹಿ ವಕ್ಷ ತುಷ್ಯಂ ಪುರಲುಷ್ಟಿ ಗ್ವುಹತ್ಯೆನುಷ್ಠುಬಂತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಅರ್ಥಾನು
ಸಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು

ಸೂಕ್ತ—೩೦

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೪ || ಸೂಕ್ತ—೩೦ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೨ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತಂಜ್ಯೆ—೪ ||

|| ಮುಷೀ—ಮನುವೇ ವಸ್ತುತಃ ||

|| ದೇವತಾ—ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧. ಗಾಯತ್ರೀ | ೨. ಪುರಲುಷ್ಟಿಕ್ | ೩. ಬೃಹತೀ | ೪. ಅನುಷ್ಠುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹಿ ವೋ ಅಸ್ತು ಭರ್ತು ಕೋ ದೇವಾ ಸೋ ನ ಕುಮಾರಕಃ |

ವಿಶ್ವೇ ಸತೋಮಹಾಂತ ಇತ್ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ವಃ | ಅಸ್ತಿ | ಅರ್ಭಕಃ | ದೇವಾಸಃ | ನ | ಕುಮಾರಕಃ |

ವಿಶ್ವೇ | ಸತೋಮಹಾಂತಃ | ಇತ್ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯೇಭರ್ತುಕೋ ನಹ್ಯಸ್ತಿ | ಶಿಶುರ್ನಾಸ್ತಿ
ಖಲು | ತಥಾ ನ ಕುಮಾರಕೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯೇ ಕುಮಾರೋಽಪಿ ನಾಸ್ತಿ | ಕಿಂತು ಸರ್ವೇ
ಯೂಯಂ ಸವಯಸೋ ನಿತ್ಯತರುಣಾ ಭವಥ | ಏತದೇವ ಪ್ರತಿಪಾದಯತಿ | ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ
ಯೂಯಂ ಸತೋಮಹಾಂತ ಇತ್ | ಸರ್ವಸ್ಮಾದ್ವಿದ್ಯಮಾನಾತ್ಪೃಥಿವ್ಯಾಮುಪಿ ಯೇ ಮಹಾಂತಸ್ತೇ
ಸತೋಮಹಾಂತ ಇತ್ಯುಚ್ಯಂತೇ | ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರೂಷ್ಮಾಕಮರ್ಭಕೋಽಪಿ ಕುಮಾರೋಽಪಿ ನಾಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ದೇವಾಸಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ವಃ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಅರ್ಭಕಃ—ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ದೇವತೆಯು |
ನಹಿ ಅಸ್ತಿ—ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ | ನ ಕುಮಾರಕಃ—ಕುಮಾರವಯಸ್ಸಿನವರೂ ಇಲ್ಲ | ವಿಶ್ವೇ—
ನೀವೆಲ್ಲರೂ | ಸತೋಮಹಾಂತ ಇತ್—ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಲೋಕಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ವಯಸ್ಸೂ ಮಹತ್ತ್ವವೂ
ಉಳ್ಳವರಾಗುತ್ತೀರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ದೇವತೆಯು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಕುಮಾರ ವಯಸ್ಸಿನವರೂ ಇಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಲೋಕಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ವಯಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿರುತ್ತೀರಿ.

English Translation.

There is no one among you, gods, who is an infant or a youth ; you verily are all of mature existence.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಖಾಃ ||

ಇತಿ ಸ್ತುತಾಸೋ ಅಸಥಾ ರಿಶಾದಸೋ ಯೇ ಸ್ಥ ತ್ರಯಶ್ಚ ತ್ರಿಂಶಚ್ಚ |

ಮನೋದೇವಾ ಯಜ್ಞಿಯಾಸಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇತಿ | ಸ್ತುತಾಸಃ | ಅಸಥ | ರಿಶಾದಸಃ | ಯೇ | ಸ್ಥ | ತ್ರಯಃ | ಚ | ತ್ರಿಂಶತ್ | ಚ |

ಮನೋಃ | ದೇವಾಃ | ಯಜ್ಞಿಯಾಸಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ರಿಶಾದಸೋ ರಿಶತಾಂ ಹಿಂಸತಾಮಸಿತಾರೋ ಹೇ ಮನೋಯಜ್ಞಿಯಾಸೋ ಮನುನಾ-
ಮಕಸ್ಯ ಮನು ಯಜ್ಞಾರ್ಹಾ ಹೇ ದೇವಾಃ ಯೇ ಯೂಯಂ ತ್ರಯಶ್ಚ ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕಾಸ್ತ್ರಿಂಶಚ್ಚ
ತ್ರಿಂಶತ್ಸಂಖ್ಯಾಕಾಸ್ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ದೇವತಾಃ ಸ್ಥ ಭವಥ ಅಭೂತ ತೇ ಯೂಯಮಿತಿತ್ವಮನೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ
ಸ್ತುತಾಸೋಽಸಥ | ಮಯಾ ಮನುನಾ ಸ್ತುತಾ ಭವಥ || ಅಸ್ತೀರ್ಲೇಟಿ ಛಾಂದಸೋ ಲುಗಧಾವಃ ||
ಯದ್ವಾ | ಅಸಥೇತಿ ಕಾಂತ್ಯರ್ಥಃ | ಇತ್ಯಂ ಸ್ತುತಾ ಯೂಯಂ ಹವೀಂಷಿ ಕಾಮಯಧ್ವಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ರಿಶಾದಸಃ—ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ | ಮನೋಃ—ಮನುವಿಗೆ (ನನಗೆ) | ಯಜ್ಞಿಯಾಸಃ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ
ಪೂಜಾರ್ಹರೂ ಆದ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಯೇ—ಯಾವ ನೀವು | ತ್ರಯಶ್ಚ—ಮೂರು
ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ತ್ರಿಂಶಚ್ಚ—ಆದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಮುವತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ಸ್ಥ—
ಆಗಿರುವಿರೋ (ಅಂತಹ ನೀವು) | ಇತಿ—ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಸ್ತುತಾಸಃ—ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿ | ಅಸಥ—
ಆಗಿದ್ದೀರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

. ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ, ಮನುನಾಮಕನಾದ ನನಗೆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹರೂ ಆದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ನೀವು ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವಿದೋ ಅಂತಹ ನೀವು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನನ್ನಿಂದ ಸ್ತುತರಾಗಿದ್ದೀರಿ.

English Translation.

Destroyers of foes, gods, adored by Manu, who are three-and-thirty, and are thus hymned ;

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೇ ನಸ್ತ್ರಾಧ್ವಂ ತೇವತ ತ ಉ ನೋ ಅಧಿ ವೋಚತ |

ಮಾ ನಃ ಪಥಃ ಸಿತ್ರಾನ್ಮಾನವಾದಧಿ ದೂರಂ ನೈಷ್ಟ್ವ ಪರಾವತಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ನಃ | ತ್ರಾಧ್ವಂ | ತೇ | ಅವತ | ತೇ | ಉಂ ಇತಿ | ನಃ | ಅಧಿ | ವೋಚತ |

ಮಾ | ನಃ | ಪಥಃ | ಸಿತ್ರಾನ್ಮಾನ್ | ಮಾನವಾತ್ | ಅಧಿ | ದೂರಂ | ನೈಷ್ಟ್ವ | ಪರಾವತಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಃ ತೇ ಯೂಯಂ ನೋಽಸ್ಮಾಂಸ್ತ್ರಾಧ್ವಂ | ಬಾಧಕೇಭ್ಯೋ ರಕ್ಷೋಭ್ಯಸ್ತ್ರಾಯಧ್ವಂ | ತೇ ಯೂಯಮವತ | ಧನಾದಿಪ್ರದಾನೈರಸ್ಮಾನ್ಪತತ | ತ ಏವ ದೇವಾ ನೋಽಸ್ಮಾನಧಿ ವೋಚತ | ಅಧಿಕಂ ಭವಂತಃ ಕರ್ಮಕಾರಿಣೋ ಧನಾದಿಮಂತಕ್ಷ ಭವಂತಿತಿ ಯೂಯಂ ಬ್ರೂತ | ಕಿಂಚ ಹೇ ದೇವಾಃ ಮಾನವಾತ್ | ಮನುಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಿತಾ | ತತ ಆಗತಾಪ್ಪಿತ್ರಾತ್ ಪಿತಾ ಮನುರ್ಯಂ ಮಾರ್ಗಂ ಚಕ್ರೇ ತಸ್ಮಾತ್ಪಥೋ ಮಾರ್ಗನ್ನೋಸ್ಮಾನ್ಮಾನೈಷ್ಟ್ವ | ಮಾ ನಯತ | ಅಪನಯನಂ ಮಾ ತುರುತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸರ್ವದಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿಕರ್ಮಾಣಿ ಯೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ ಭವಂತಿ ತಮೇವಾಸ್ಮಾನ್ನಯತ | ಕಿಂತು ದೂರಂ ಯ ಏತದ್ವೈತಿರಿಕ್ತೋ ವಿಪ್ರಕೃಷ್ಟಮಾರ್ಗೋಽಸ್ತಿ ತಸ್ಮಾದಧಿ | ಅಧಿಕಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಸ್ಮಾನಪನಯತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ತೇ—ನೀವು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ತ್ರಾಧ್ವಂ—ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ತೇ—ಆದೇ ನೀವು | ಅವತ—ಧನಪ್ರದಾನವಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ತೇ—ಆದೇ ನೀವು | ನಃ—ನನಗೆ | ಅಧಿವೋಚತ—ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿರಿ | ಸಿತ್ರಾನ್ಮಾನ್—ವಂಶಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದುದೂ | ಮಾನವಾತ್—

ಮನುವಿನಿಂದ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೂ ಆದ | ಪಥಃ—ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಮಾ ನೈಷ್ಟ್ಯ—ಋತು ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ | ದೂರಃ—ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ | ಪರಃವಕಃ—ದೂರ ಮಾರ್ಗದಿಂದ | ಅಧಿ—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಅದೇ ನೀವು ಧನಪ್ರದಾನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಅದೇ ನೀವು ನಮಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವುಂಟಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿರಿ. ಮಂಶಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದುದೂ, ಮನುವಿನಿಂದ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೂ ಆದ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಾವು ಋತು ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ದೂರದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿರಿ.

English Translation.

Preserve us, protect us, direct us (to our good); lead us not afar from the paternal paths of Manu, nor from those still more distant.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೇ ದೇವಾಸ ಇಹ ಸ್ಥಾನ ವಿಶ್ವೇ ವೈಶ್ವಾನರಾ ಉತ |

ಅಸ್ತುಭ್ಯಂ ಶರ್ಮ ಸಪ್ರಥೋ ಗವೇಶ್ವಾಯ ಯಚ್ಛತ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇ | ದೇವಾಃ | ಇಹ | ಸ್ಥಾನ | ವಿಶ್ವೇ | ವೈಶ್ವಾನರಾಃ | ಉತ |

ಅಸ್ತುಭ್ಯಂ | ಶರ್ಮ | ಸಪ್ರಥಃ | ಗವೇ | ಅಶ್ವಾಯ | ಯಚ್ಛತ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾಃ ಉತಾಪಿ ಚ ವೈಶ್ವಾನರಾಃ | ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ನರಃ ಕರ್ಮನೇತಾ-
ರೋಽಧ್ಯಯ್ಯಾದಯೋ ಯಸ್ಯ ಸ ವಿಶ್ವಾನರೋ ಯಜ್ಞಃ | ತಸ್ಮಿನ್ ಸೋಮಾದಿದವೀಂಸಿ ಸ್ವೀಕರ್ತುಂ
ಭವಾಃ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾಃ || ಭವಾರ್ಥೇಣ್ಶ್ರೀತೈಯಃ || ಯದ್ವಾ | ವಿಶ್ವಾನರೋಽಗ್ನಿಃ | ದೇವಾನಾಂ
ತನ್ಮುಖತ್ವಾತ್ಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನಃ | ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ಯೇ ದೇವಾ ಯೂಯಮಿಹಾಸ್ತಿಸ್ತಿದೀಯೇ ಯಜ್ಞೇ
ಸ್ಥಾನ ದವೀಂಷ್ಯಾದಾತುಂ ಭವಥ ತತಃ ಸಪ್ರಥಃ || ಪ್ರಥ ಪ್ರಖ್ಯಾನೇ || ಸರ್ವತಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಸರ್ವತ್ರ
ಪ್ರಥುತಮಂ ವಾ ಶರ್ಮ | ಸರ್ವಂ ಶೃಣಾತಿ ಹಿನಸ್ತಿ ದುಃಖಮಿತಿ ಶರ್ಮ ಸುಖಂ | ತದಸ್ತುಭ್ಯಂ
ಪ್ರಯಚ್ಛತ | ತಥಾ ಗವೇಶ್ವದೀಯೇಭ್ಯೋ ಯಜ್ಞಸಾಧನಧೂತೇಭ್ಯೋ ಗೋಭ್ಯೋಽಶ್ವಾಯ
ಶರ್ಮ ಸುಖಂ ಪ್ರದತ್ತೆ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತೆ - ಮತ್ತು | ದೇವಾಸೇ- ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ವೈಶ್ವಾನರಾಃ- ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ ಮುಂತಾದ ಸಕಲರೂ ಸೇರಿರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅವಿಭೂತರಾಗಿರುವ | ಯೇ ವಿಶ್ವೇ- ಯಾವ ನೀವೆಲ್ಲರೂ | ಇಹ- ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಸ್ಥನ- ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸೇರಿರುವಿರೋ ಆ ನೀವು | ಸಪ್ರಥಃ- ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ | ಶರ್ಮ- ಸುಖವನ್ನು | ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ- ನಮಗೂ | ಗನೇ- ನಮ್ಮ ಪಶುಗಳಿಗೂ | ಅಶ್ವಾಯಿ- ಅಶ್ವಗಳಿಗೂ | ಯಚ್ಚಥ- ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ ಮುಂತಾದ ಸಕಲರೂ ಸೇರಿರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅವಿಭೂತರಾಗಿರುವ ಯಾವ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸೇರಿರುವಿರೋ ಆ ನೀವು ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸುಖವನ್ನು ನಮಗೂ ನಮ್ಮ ಪಶುಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಗಳಿಗೂ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Gods, who are present, all to whom this full sacrifice is offered, bestow upon us, upon our cattle and horses, happiness far renowned.

ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಪಂಚಮೋಽನುವಾಕೇ ದ್ವಾದಶ ಸೂಕ್ತಾನಿ | ತತ್ರ ಯೋ ಯಜಾತೀತ್ಯಷ್ಟಾದಶಚರ್ಚಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ವೈವಸ್ವತೋ ಮನುರ್ಯುಷಿಃ | ನವಮಿಾಚಿತುರ್ದಶ್ಯಾವನುಷ್ಟುಭೌ ಶಿಷ್ಯಾಃ ಪಂಚಿದಶ್ಯಾವ್ಯಾಶ್ಚತಸ್ರಃ ಪಂಕ್ತಯಃ | ದಶಮೋ ಪಾದನಿಚೈತ್ | ತ್ರಯಃ ಸಪ್ತಕಾಃ ಪಾದನಿಚೈತ್ | ಅನು. ೪-೪ | ಇತಿ ಕಲ್ಲಕ್ಷಣಾತ್ | ಶಿಷ್ಯಾ ಏಕಾದಶ ಪ್ರಾಗ್ನತ್ಸಪ್ರಸರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರೈಃ | ಅದ್ಯಾಸು ಚಿತಸ್ಯಸು ಯಜ್ಞಸ್ತತೋ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ಚ ಶ್ಲೂಯತೇ | ಅತಸ್ತದ್ವೇವತಾಕಾಃ | ಯಾ ದಂಪತೀ ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಸು ಪಂಚಮ್ಯಾದಿಸು ದಂಪತೀ ಪ್ರಶಸ್ಯೇತೇ | ಅತಸ್ತದ್ವೇವತಾಕಾಃ | ಅವಶಿಷ್ಯಾಸು ನವಸು ದಂಪತೋರಾಶಿಃ ಪ್ರತಿಸಾದ್ಯಂತೇ | ಅತಸ್ತಾ ಏವ ದೇವತಾಃ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮ್ಯತೇ | ಯೋ ಯಜಾತಿ ದ್ವ್ಯೋನಾತ್ರೇಜ್ಯಾಸ್ತವೋ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ಚ ಯೇತ್ಯಾದಿಸಂಚ ದಂಪತೋಃ ಶಿಷ್ಯಾಸ್ತದಾಶಿಪೋಽನುಷ್ಟುಪ್ ಚಿತುಸ್ಪಂಕ್ತಂತಂ ನವಮ್ಯನುಷ್ಟುಬ್ಬಶಮಿಾ ಪಾದನಿಚೈದಿತಿ ||

ಅನುವಾದವು— ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಐದನೆಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸೂಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಯೋ ಯಜಾತಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಮೊದಲನೆಯದು ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಮಕ್ಕುಗಳಿರುವವು.

ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿನಸ್ತಂತಪುತ್ರನಾದ ಮನುವು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಮತ್ತು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಭಂದಸ್ತುವು; ಹದಿನೈದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಲೋಕದಸ್ತುವು ಹತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಾದನಿಚ್ಯತ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತಿನದು ತ್ರಯಃ ಸಪ್ತಕಾಃ ಪಾದನಿಚ್ಯತ್ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾದದಲ್ಲಿಯೂ ಏಳೇಳು ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದರೆ ಆ ಋಕ್ಕು ಪಾದನಿಚ್ಯತ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ತಿನದು ಎಂದು ಈ ಭಂದಸ್ತಿನ ಲಕ್ಷಣವಿರುವುದು. ಉಳಿದ ಹನ್ನೊಂದು ಋಕ್ಕುಗಳೂ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ತುವು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಯಜಮಾನನ ಪ್ರಶಂಸೆಯು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಆದೇ ದೇವತೆಯು; ಯಾ ದಂಪತೀ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ (೫-೯) ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳ ವಿಷಯವು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ದಂಪತಿಗಳೇ ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಒಂಭತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ವಿಷಯವು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ದಂಪತಿಗಳ ಆಶಿಸವೇ ದೇವತೆಯು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯೋ ಯಜಾತಿ ದ್ಯೂನಾತ್ರೇಜ್ಯಾಸ್ತವೋ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ಚ ಯೇತ್ಯಾದಿಸಂಚಿ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಶಿಷ್ಪಾಸ್ತದಾಶಿಷೋಽನುಷ್ಟುಪ್ ಚತುಷ್ಟಂಕ್ತಂತಂ ನವಮ್ಯನುಷ್ಟು-ಬ್ರಹ್ಮಮಾ ಪಾದನಿಚ್ಯತ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೩೧

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೧ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೨ || ವರ್ಗ—೩೮, ೩೯, ೪೦ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಖ್ಯೆ—೧೮ ||

|| ಋಷಿಃ—ಮನುವೇವ್ಯವಸ್ತುತಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೪, ಈಜ್ಯಾಸ್ತವೋ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ಚ | ೫-೯, ದಂಪತೀ | ೧೦-೧೮. ದಂಪತ್ಯೋರಾಶಿಷಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೮, ೧೧-೧೩. ಗಾಯತ್ರೀ | ೯, ೧೪. ಅನುಷ್ಟುಪ್ | ೧೦ ಪಾದನಿಚ್ಯತ್ || ೧೫-೧೮. ಪಂಕ್ತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ಯಜಾತಿ ಯಜಾತ ಇತ್ಸುನವಚ್ಚ ಪಚಾತಿ ಚ |

ಬ್ರಹ್ಮೇದಿಂದ್ರಸ್ಯ ಚಾಕನತ್ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಯಜಾತಿ | ಯಜಾತೇ | ಇತ್ | ಸುನವತ್ | ಚಿ | ಪಚಾತಿ | ಚಿ |

ಬ್ರಹ್ಮಾ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಚಾಕನತ್ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಯಜಮಾನಃ ಸಕೃದ್ಯಜಾತಿ ಯಾಗಂ ಕರೋತಿ ಹವಿರ್ಭಿದೇವಾನ್ಯೂಜಯತಿ ಸ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಲಬ್ಧಧನಾದಿಕಃ ಸನ್ ಯಜಾತ ಇತ್ | ಪುನರಭೀಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಯೇ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತೈವ | ತಥಾ ಸ ಏವ ಯಜಮಾನಃ ಸುನವಚ್ಛ || ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕರೋತಿ ಚ | ಸ ಏವ ಪಚಾತಿ ಚ | ಪಶುಪುರೋಡಾಶಾದಿಕಂ ಪಚತಿ ಚ || ಸರ್ವತ್ರ ಯಜಾದಿಷು ಲೇಟ್ಕಡಾಗಮಾಃ || ಸ ಯಜಮಾನ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ | ಇದವಧಾರಣೇ | ಇಂದ್ರಸಂಬಂಧಿನಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣ್ಯೇವ ಚಾಕನತ್ | ಪುನಃಪುನಃ ಕಾಮಯತೇ || ಕನತೇಃ ಕಾಂತ್ಯರ್ಥಾದ್ಯಜ್ಞಲುಕ್ಯಭ್ಯಾಸಶ್ಚಂ ಛಾಂದಸಂ | ತತೋ ಲೇಟ್ಕಡಾಗಮಾಃ || ಅತ್ರ ಯಾಗೇ ಯಜಮಾನೋ ಧನಾದಿ ಲಭತ ಇತಿ ಯಜ್ಞಪ್ರಶಂಸಾ | ಸ ಏವ ದೃಷ್ಟಫಲಃ ಸನ್ ಸೋಮಾಭಿಷವಾದೀನ್ಕರೋತಿತಿ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಯಜಾತಿ—ಒಂದು ಸಲ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ (ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನೋ) | ಯಜಾತ ಇತ್—ಅವನೇ ಪುನಃ ಧನದ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ತಿರುಗಿಯೂ ಯಾಗವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾನೆ | ಸುನವಚ್ಛ—ಅವನೇ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ | ಪಚಾತಿ ಚ—ಪುರೋಡಾಶಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ (ಅದೇ ಯಜಮಾನನು) | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ಬ್ರಹ್ಮ ಇತ್—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೇ | ಚಾಕನತ್—ಪಠಿಸಲು ಆಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

! ಛಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಒಂದು ಸಲ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನೋ ಅವನೇ ಪುನಃ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ತಿರುಗಿಯೂ ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಸೋಮವನ್ನೂ ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಪುರೋಡಾಶಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಇಂದ್ರನ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೇ ಪಠಿಸಲು ಆಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who offers oblations (to the gods, again) offers them : he pours forth libations and presents (the sacred cake), he delights in reiterating the the praise verily of Indra.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ ||

ಪುರೋಛಾಶಂ ಯೋ ಅಸ್ತೈ ಸೋಮಂ ರಶತ ಆತಿರಂ |

ವಾದಿತ್ತಂ ಶ್ಲೋ ಅಂಹಸಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪುರೋಳಾಶಂ | ಯಃ | ಅಸ್ತೈ | ಸೋಮಂ | ರರತೇ | ಅಶಿರಂ |

ಪಾತ್ | ಇತ್ | ಶಕ್ರಃ | ಅಹಸಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಯಜಮಾನೋಽಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಾಯ ಪಶುಪುರೋಳಾಶಂ ತಥಾಶಿರಂ ತೃತೀಯಸವನೇ ಗೋಕ್ಷೀರೇಣಾಮಿಶ್ರಿತಂ ಸೋಮಂ ರರತೇ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ || ರಾತೇರ್ಲಫಟಿ ಶಪಃ ಶ್ಲಃ | ಅಡಾಗಮಃ || ಶಕ್ರಃ ಸಮರ್ಥಃ ಸ ಇಂದ್ರಶ್ಚಂ ಯಷ್ಟ್ವಾರಮಂಹಸಃ ಪಾಪಾತ್ತದ್ರೂಪಾದ್ರಕ್ಷಸೋ ವಾ ಪಾತ್ | ಇದವಧಾರಣೇ | ಅಪಾದೇವ | ರಕ್ಷತೈವ | ಪಾತೇರ್ಲಫಜ್ಞ ರೂಪಂ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಅಸ್ತೈ—ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಅಶಿರಂ—ಕ್ಷೀರಾದಿಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮರಸವನ್ನೂ | ಪುರೋಡಾಶಂ—ಪುರೋಡಾಶವನ್ನೂ | ರರತೇ—ಅರ್ಪಿಸುವನೋ | ಶಕ್ರಃ—ಸಮರ್ಥನಾದಇಂದ್ರನು | ತಂ—ಆ ಹವಿದಾರ್ತನನ್ನು | ಅಹಸಃ—ಪಾಪದಿಂದ | ಪಾತ್ ಇತ್—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಕ್ಷೀರಾದಿಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನೂ, ಪುರೋಡಾಶಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸುವನೋ ಸಮರ್ಥನಾದ ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಆ ಹವಿದಾರ್ತನನ್ನು ಪಾಪದಿಂದ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Indra protects from sin that man who offers him cakes and presents Soma mixed with milk.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಸ್ಯ ದ್ಯುಮಾ ಅಸದ್ರಘೋ ದೇವಜೂತಃ ಸ ಶೂಶುವತ್ |

ವಿಶ್ವಾ ವನ್ನನ್ನಮಿತ್ರಯಾ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಸ್ಯ | ದ್ಯುಮಾನ್ | ಅಸತ್ | ರಘಃ | ದೇವಜೂತಃ | ಸಃ | ಶೂಶುವತ್ |

ವಿಶ್ವಾ | ವನ್ನನ್ | ಅಮಿತ್ರಯಾ || ೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ತಸ್ಯ ದೇವಾನಾನ್ಪೂಜಯತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ದೇವಜೂತೋ ದೇವೈರಿಂದ್ರಾದಿಭಿಃ ಪ್ರೇರಿತೋ
 ದ್ಯುಮಾನ್ ದೀಪ್ತಿಮಾನ್ ರಥೋ ರಂಹಣಶೀಲಃ ಸ್ಯಂದನೋ ದೇವಾನಾಂ ಹವಿಷ್ಟದಾನರೂಪೇಣ ಯ-
 ಜ್ಞೇನಾಸತ್ | ಭವತಿ | ಆಗಚ್ಛತಿ | ತತಸ್ತೇನ ರಥೇನಾಮಿತ್ರಿಯಾಮಿತ್ರಿಯಾಚ್ಛತ್ರುಭಿಃ ಕೃತಾನ್ ವಿಶ್ವಾ
 ಸರ್ವಾನ್ ಬಾಧಾನ್ ವನ್ತನ್ | ವನೋತಿಹಿಂಸಾಕರ್ಮೇತಿ ಯಾಸ್ಯಃ | ಹಿಂಸನ್ ಸ ಏವ ಶೂಶುವತ್ |
 ಪುತ್ರಾದಿಭಿರ್ಧನೈಶ್ಚ ವರ್ಧತೇ | ಅತ್ರ ಯೇನ ಮೇ ರಥೋ ಬಾಧಾಭಾವಶ್ಚಾಭೂದಿತಿ ಯಾಗಪ್ರಶಂಸಾ
 ಯೇನ ಸಮ್ಯಗಿಷ್ಟದೇವಾ ರಥಂ ದತ್ತವಂತ ಇತಿ ಯಜಮಾನಪ್ರಶಂಸಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತಸ್ಯ—ದೇವಪೂಜಕನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ದೇವಜೂತಃ—ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕಳುಹಲ್ಪಟ್ಟುದೂ |
 ದ್ಯುಮಾನ್—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದುದೂ ಆದ | ರಥಃ—ರಥವು | ಅಸತ್—ಬಂದು ಸೇರುತ್ತದೆ (ಆ ರಥದ
 ಸಹಾಯದಿಂದ) | ಅಮಿತ್ರಿಯಾ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನೂ | ವನ್ತನ್—
 ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾ | ಸಃ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನು | ಶೂಶುವತ್—ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು
 ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ದೇವಪೂಜಕನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದೂ, ಪ್ರಭಾಯುತವಾದುದೂ ಆದ ರಥವು
 ಬಂದು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಆ ರಥದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸಮಸ್ತ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾ
 ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

A brilliant chariot comes to him, sent by the gods, with which,
 baffling all hostilities, he prospers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಯ ಪ್ರಜಾವತೀ ಗೃಹೇ ಸಶ್ಚಂತೀ ದಿವೇದಿವೇ |

ಇಳಾ ಧೇನುಮತೀ ದುಹೇ || ೪ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಸ್ಯ | ಪ್ರಜಾವತೀ | ಗೃಹೇ | ಅಸಶ್ಚಂತೀ | ದಿವೇದಿವೇ |

ಇಳಾ | ಧೇನುಮತೀ | ದುಹೇ || ೪ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಪ್ರಜಾವತೀ ಪುತ್ರಾದಿಯುಕ್ತಮಸಶ್ಲಂತೀ | ಸಶ್ಲತಿರ್ಗತಿಕರ್ಮಾ | ಅಗಮನಶೀಲಂ ತಾದ್ಯಶಂ
ಧೇನುಮತೀ | ಪಯಸಾ ಸರ್ವಾನ್ ಧಿನೋತಿ ಪ್ರೀಣಯತೀತಿ ಧೇನುರ್ಗೌಃ | ತತ್ಸಹಿತಮಿಳಾನ್ನಮಸ್ಯ
ಯಷ್ಟುರ್ಗೌಹೇ ದಿನೇದಿನೇ ದುಹೇ | ದುಹ್ಯತೇ | ಯದ್ವಾ | ಇಳೇತಿ ಗವಾಂ ದೇವತಾ | ಸಾ ಸ್ಥಿರಾ
ಧೇನುಮತೀ | ಗವಾಂ ಪತಿತ್ವಾದ್ಧೇನುಭಿರ್ಧೇನುಮತೀ | ಇಳಾ ಗೋದೇವತಾ ದೇವ್ಯಃ ಪ್ರೇರಿತಾ ಸತ್ಯಸ್ಯ
ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೃಹೇ ದೋಗ್ಧಾ | ಪುತ್ರಾದಿಕಮಸ್ತೈ ದದಾತೀತ್ಯರ್ಥಃ || ದುಹೇರ್ಲಠಿ ಲೋಪಸ್ತ
ಅತ್ಮನೇಪದೇಷ್ಟಿತಿ ತಲೋಪಃ | ಅತ್ರೇಜ್ಯಾಸ್ತವಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಸ್ಯ—ದೇವಪೂಜಕನಾದ ಈ ಯಜಮಾನನ | ಗೃಹೇ—ಮನೆಯಲ್ಲಿ | ದಿನೇದಿನೇ—ಪ್ರತಿದಿನವೂ |
ಪ್ರಜಾವತೀ—ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಅಸಶ್ಲಂತೀ—ಶಾಶ್ವತವಾದುದೂ | ಧೇನುಮತೀ—
ಪುಷ್ಕಲವಾದ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಆದ | ಇಳಾ—ಅನ್ನವು | ದುಹೇ—ದೇವತೆ
ಗಳಿಂದ ಒದಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ದೇವಪೂಜಕನಾದ ಈ ಯಜಮಾನನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ,
ಶಾಶ್ವತವಾದುದೂ, ಪುಷ್ಕಲವಾದ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಆದ ಅನ್ನವು ದೇವತೆಗಳಿಂದ
ಒದಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

English Translation.

In his house perpetual abundance, accompanied by progeny, (is present), and milch cows are milked day by day.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಾ ದಂಪತೀ ಸಮನಸಾ ಸುನುತ ಆ ಚ ಧಾವತಃ |

ದೇವಾಸೋ ನಿತ್ಯಯಾತಿರಾ || ಋ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಾ | ದಂಪತೀ ಇತಿ ದಂಪತೀ | ಸಮನಸಾ | ಸುನುತಃ | ಆ | ಚ | ಧಾವತಃ |

ದೇವಾಸಃ | ನಿತ್ಯಯಾ | ಅತಿರಾ || ಋ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆತ್ರ ಯಜನೇ ದಂಪತೋಃ ಸ್ತುತಿಃ | ಹೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾಃ ಸಮನಸಾ ಸಮನಸೌ ಕರ್ಮಣಿ ಸಮಾನಮನಸ್ಕೌ ಯೌ ಯೌ ದಂಪತೀ ಯಜ್ಞಕಾರಿಣೌ ಜಾಯಾಪತೀ ಸುನುತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರುತಃ | ಯೌ ದಂಪತೀ ತತಸ್ತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಮಾ ಧಾವತಶ್ಚ ದಶಾಪವಿತ್ರೇಣ ಶೋಧಯತಃ || ಧಾವು ಗತಿಶುದ್ಧೋಃ || ತಥಾ ನಿತ್ಯಯಾ | ಯತ್ರ ತೃತೀಯಸವನೇ ಸೋಮೋಽಸ್ತಿ ತತ್ರಾಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಂ ಗೋಕ್ಷೀರಮಸ್ತೇವ | ತಸ್ಮಾನ್ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧೇನಾಶಿರಾಶ್ರಯಣೇನ ಗೋಕ್ಷೀರೇಣ ಸಂಯುತು ಸೋಮಂ ಯೌ ಪ್ರಯಚ್ಛತಃ ತಾವನ್ನಾದೀನ್ ಪ್ರಾಪ್ನುತ ಇತ್ಯುತ್ತರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿರಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಸಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಸಮನಸಾ—ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ | ಯೌ—ಯಾವ | ದಂಪತೀ—ಪತಿಪತ್ನಿಯರು | ಸುನುತಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವರೋ | ಜಿ—ಮತ್ತು | ಅ ಧಾವತಃ—ಯಾರು ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಶುದ್ಧಿಮಾಡುವರೋ | (ಮತ್ತು) ನಿತ್ಯಯಾ—ನಿಯತವಾಗಿಯೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿಯೂ ಸೇರಿರುವ | ಅಶಿರಾ—ಕ್ಷೀರಾದಿ ಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವರೋ (ಅ ದಂಪತಿಗಳು ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ).

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಯಾವ ಪತಿಪತ್ನಿಯರು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವರೋ, ಮತ್ತು ದಶಾಪವಿತ್ರದಿಂದ ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿ ನಿಯತವಾಗಿಯೂ, ಶಾಶ್ವತವಾಗಿಯೂ ಸೇರಿರುವ ಕ್ಷೀರಾದಿಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವರೋ ಅ ದಂಪತಿಗಳು ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Gods, may the husband and wife, who with one mind offer libations and purify them, and (propitiate you) with Soma ever mixed with milk.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾಶನ್ಯಾ ಇತಃ ಸನ್ಮಂಚಾ ಬರ್ಹಿರಾಶಾತೇ |

ನ ತಾ ನಾಜೇಷು ನಾಯತಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ | ಪ್ರಾಶನ್ಯಾನ್ | ಇತಃ | ಸನ್ಮಂಚಾ | ಬರ್ಹಿಃ | ಆಶಾತೇ ಇತಿ |

ನ | ತಾ | ನಾಜೇಷು | ನಾಯತಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೌ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವಿಷಾಂ ದಾತಾರೌ ದಂಪತೀ ಪ್ರಾಶವ್ಯಾನ್ || ಅಶ ಭೋಜನೇ | ಪ್ರಪೂ-
ರ್ವಸ್ಯಾಸ್ಯೌಣಾದಿಕೋ ಭಾವ ಉಚ್ಚ್ರಿತ್ಯಯಃ || ಪ್ರಾಶುರ್ಭಕ್ಷಣಂ | ತಸ್ಮೈ ಸಾಧೂನ್ ಹಿತಾನ್ನಾನ್ನಾ-
ದೀನ್ ಪ್ರತೀತಃ | ಪ್ರತಿಗಚ್ಛತಃ | ಯದ್ವಾ | ಪ್ರಾಶಿತವ್ಯಾನ್ || ಅತ್ರ ವರ್ಣಲೋಪಃ || ತಾವೇವ
ಸಮ್ಯಂಚಾ ಸಮ್ಯಂಚೌ ಸಮೀಚೀನೌ ಸಂಗತೌ ಬರ್ಹಿಯಜ್ಜಮಾಶಾತೇ | ಅನಶಾತೇ | ತತ್ರ
ದ್ರವ್ಯೈರ್ವಾಪ್ನುತಃ | ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಯಶ್ಚಾರೌ ಭಾರ್ಯಾಸತೀ ವಾಜೇಷು ದೇವೈರ್ದತ್ತೇಷ್ವನ್ನೇಷು ನ
ನಾಯತಃ | ವಯತಿರ್ಗತ್ಯರ್ಥಃ | ನ ಗಚ್ಛತಃ | ಸರ್ವದಾನ್ನಸಹಿತೌ ತಿಷ್ಠಾತಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿತರಾದ ಪತಿಪತ್ನಿಯರು) ಪ್ರಾಶವ್ಯಾನ್—ಭಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು |
ಪ್ರತಿ ಇತಃ—ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ | ಸಮ್ಯಂಚಾ—ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ | ಬರ್ಹಿಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನಾಚರಿಸಲು |
ಅಶಾತೇ—ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ | ತಾ—ಅವರು | ವಾಜೇಷು—ದೇವತೆಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಅನ್ನಗಳಲ್ಲಿ |
ನ ನಾಯತಃ—ಯಾವ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯನ್ನೂ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತರಾದಂತಹ ಪತಿಪತ್ನಿಯರು ಭಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.
ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಯಜ್ಞವನ್ನಾಚರಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ
ಅನ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾವ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

English Translation.

Constantly associated, may they acquire appropriate (sacrificial)
viands; may they be able to offer sacrifice; may they never be wanting in
food (given by the gods).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ದೇವಾನಾನುಪಿ ಹ್ನುತಃ ಸುಮತಿಂ ನ ಜುಗುಕ್ಷತಃ |

ಶ್ರವೋ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿನಾಸತಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ದೇವಾನಾಂ | ಅಪಿ | ಹ್ನುತಃ | ಸುಮತಿಂ | ನ | ಜುಗುಕ್ಷತಃ |

ಶ್ರವಃ | ಬ್ರಹ್ಮ | ವಿನಾಸತಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯುಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏತೌ ದಂಪತೀ ದೇವಾನಾಮಿಂದ್ರಾದೀನಾಂ ನಾಪಿ ಹ್ನುತಃ | ಅಪಲಾಪಂ ನ ಕುರುತ | ಅಪಹ್ನುನೋಽಪಲಾಪಃ | ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವಿಃ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮ ಇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ಪುನರದಾನಮಪಲಾಪಃ || ಹ್ನುಜ್ ಅಪನಯೇ || ಕಥಂ ನಾಪಲಪಂತೀತ್ಯವಸೀಯತೇ | ತದಾಹ | ಸುಮತಿಂ ಯುಷ್ಮದೀಯಾಂ ಶೋಭನಾಂ ಮತಿಂ ನ ಜುಗುಪ್ಸತಃ | ಜುಘುಪ್ಸತಃ | ನ ಸಂವರೀತುಮಿಚ್ಛತಃ | ಸಂವಾರಣಮಾಚ್ಛಾದನಂ | ನ ಛಾದಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂತು ಸ್ತುತಿಂ ಕುರುತಃ || ಗುಹೂ ಸಂವರಣೇ | ಸನಿ ಗ್ರಹಗುಹೋಕ್ತಃ | ಸಾ. ೭-೨-೧೨ | ಇತೀಟ್ ಪ್ರತಿಷೇಧಃ | ಧತ್ವಪತ್ವಭಾವೌ | ಸಂಹಿತಾಕಾಲೇ ಭಿಷ್ಣಾವೋ ನಾಸ್ತಿ ಛಾದಸತ್ವಾತ್ || ಕಿಂಚಿ ಬೃಹದ್ದೇವೇಭ್ಯೋ ದೀಯದಾನ್ಯತಾನ್ಮಹಚ್ಛ್ರವಃ | ಶ್ರವ ಇತ್ಯನ್ನನಾಮ | ಮಹದನ್ನಂ ವಿವಾಸತಃ | ಯುಷ್ಮಭ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಃ | ವಿವಾಸತಃ ಪರಿಚರಣಕರ್ಮಾ | ದಾನಮಪಿ ಚಿ ಪರಿಚರಣಮೇವ | ದೇವೈರ್ದತ್ತಮನ್ನಂ ಘೃತಾದಿಭಿರ್ಮಿಶ್ರೀಕೃತ್ಯ ಪುನಃಪುನರ್ಯಜತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಕರ್ಮನಿರತರಾದ ಆ ದಂಪತಿಗಳು) ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು | ನ ಅಪಿ ಹ್ನುತಃ—ವಿಾರುವುದಿಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಭಂಗವನ್ನು ಒಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ | ಸುಮತಿಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ನ ಜುಘುಪ್ಸತಃ—ಮುಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ (ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ) | ಬೃಹತ್—ಪ್ರಭೂತವಾಗಿ | ಶ್ರವಃ—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನವನ್ನು | ವಿವಾಸತಃ—ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಛಾನಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮನಿರತರಾದ ಅದೇ ದಂಪತಿಗಳು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉದ್ವೇಷಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ವಿಾರುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಭಂಗವನ್ನು ಒಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಖಂಡಿತ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಮರೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭೂತವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ

English Translation.

They retract not (their promises) to the gods, they withhold not your praise, but offer abundant (sacrificial) food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪುತ್ರಿಣಾ ತಾ ಕುಮಾರಿಣಾ ವಿಶ್ವನಾಯುರ್ವ್ಯಶ್ನುತಃ |

ಉಭಾ ಹಿರಣ್ಯಪೇಶಸಾ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪುತ್ರಿಣಾ | ತಾ | ಕುಮಾರಿಣಾ | ವಿಶ್ವಂ | ಆಯುಃ | ವಿ | ಅಶ್ನುತಃ |

ಉಭಾ | ಹಿರಣ್ಯಪೇಶಸಾ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪುತ್ರಿಣಾ ಪುತ್ರವಂಶೌ ತತ್ರಾಪಿ ಕುಮಾರಿಣಾ ಷೋಡಶವರ್ಷದೇಶೀಯಪುತ್ರವಂಶೌ ಹಿರಣ್ಯ-
ಪೇಶಸಾ ಹಿರಣ್ಮಯೈರಾಭರಣೈರಲಂಕೃತರೂಪಾನ್ಪುಭೋಭೌ ತಾ ತೌ ದಂಪತೀ ವಿಶ್ವಂ ಸರ್ವಮಾಯುರಾ-
ಯುಷ್ಯಂ ವ್ಯಶ್ನತಃ | ವ್ಯಾಪ್ನತಃ | ಯಜ್ಞೇನ ತಯೋಃ ಪುತ್ರಾದಿಕಂ ಧನಮಾಯುಶ್ಚ ಸಂಭವ-
ತೀಶ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಕುಮಾರಿಣಾ—ಎಳೆಯ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ | ಪುತ್ರಿಣಾ—ಪುತ್ರಪುತ್ರಿಯರಿಂದೊಡಗೂಡಿದವರೂ |
ಹಿರಣ್ಯಪೇಶಸಾ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಅಲಂಕಾರವುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ಉಭಾ ತಾ—ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ |
ವಿಶ್ವಂ-ಸಮಸ್ತವಾದ | ಆಯುಃ-ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೂ | ವ್ಯಶ್ನತಃ-ಸುಖದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗುವಂತೆ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮನಿರತರಾದ ಆ ದಂಪತಿಗಳೆಬ್ಬರೂ ಎಳೆಯ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪುತ್ರಪುತ್ರಿಯರಿಂದ
ಒಡಗೂಡಿದವರೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಅಲಂಕಾರವುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ತವಾದ ಆಯುಷ್ಯ ಸುಖದಿಂದ
ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವಂತೆ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Blessed with youthful and adolescent offspring, and both having
their persons richly ornamented, they pass (happily) their whole life.

|| ಸಂಕಿತಾಸಾರಃ ||

ವೀತಿಹೋತ್ರಾ ಕೃತದ್ವಿಸೂ ದಶಸ್ಯಂತಾವೃತಾಯ ಕಂ |

ಸನೂಧೋ ರೋಮುಶಂ ಹತೋ ದೇವೇಷು ಕೃಣುತೋ ದುವಃ ||೯||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವೀತಿಹೋತ್ರಾ | ಕೃತದ್ವಿಸೂ ಇತಿ ಕೃತಶ್ಚಾವಸೂ | ದಶಸ್ಯಂತಾ | ಅವೃತಾಯ | ಕಂ |

ಸಂ | ಉಧಃ | ರೋಮುಶಂ | ಹತಃ | ದೇವೇಷು | ಕೃಣುತಃ | ದುವಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೀತಿಹೋತ್ರಾ ವೀತಿಹೋತ್ರಾ | ವೀತಿಃ ಪ್ರಿಯಕರೋ ಹೋತ್ರಾ ಯಜ್ಞೋ ಯಯೋಸ್ತೌ |
ಅನೇನ ಯಜ್ಞೇನ ತಯೋಃ ಸುಖಾದಿಕಂ ಸಂಭವತಿ | ತಾದೃಶೌ | ಯದ್ವಾ | ವೀತಿಃ ಕಾಂತ್ಯರ್ಥಃ |
ಹೋತ್ರೇತಿ ವಾಜ್ಞನು | ಆಸ್ತದ್ವಿಷಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಕುರುತಮಿತಿ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಗ್ಗ್ವೇವೈಃ ಕಾಮ್ಯಮಾನ-
ಸ್ತುತೀ | ಅತ ಏವ ಕಂ ಸ ಖಪ್ರದಂ ಹವೀರೂಪಮನ್ನಂ ದಶಸ್ಯಂತಾ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಾ
ಕೃತದ್ವಿಸೂ || ತೆಕಾರೋಪೇಷನಶ್ಚಾಂದಸಃ || ಯಾಚನಾನಕೃತಧನೌ | ಪಾತ್ರೇಷೂಪಯುಕ್ತಧನಾ-

ವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವಂವಿಧೌ ದಂಪತೀ ಅಮೃತಾಯಾಮರಣಾಯ ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಯೇ ರೋಮುರಂ ರೋಮವಂತಂ ವೃಷಣಮೂಢೋ ಯೋನಿಂ ಚಿ ಸಂ ಹತಃ | ಸಂಯೋಜಯತ ಇತಿ | ವೈಭುನಮನೂ- ದ್ಯತೇ | ತತಃ ಸಪುತ್ರಾದಿಕೌ ಶೌ ದೇವೇಷು ದುವಃ ಸ್ತುತ್ಯನ್ನ ದಾನರೂಪಾಂ ಪರಿಚೆಯಾಂ ಕೃಣುತಃ | ಕುರುತಃ || ಪಂಚಿಭಿದ್ಧಂಪತೀ ಅಸ್ಮಯೇತಾಂ ||

|| ಪತಿಪಾರ್ಥ ||

ವೀತಿಹೋತ್ರಾ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ | ಕಂ—ಸುಖಕರವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು (ಹವಿಸ್ಸನ್ನು) | ದಶಶೃಂತಾ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆರ್ಪಿಸುವವರೂ | ಕೃತದ್ವಸೂ—ಯಾಚಿಸಿದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದುವವರೂ ಆದ ಅದೇ ದಂಪತಿಗಳು | ಅಮೃತಾಯ—ಮರಣರಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವದ ಕ್ಷೋಸ್ಕರ (ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ) | ರೋಮುಶಂ ಉಧಃ ಸಂ ಹತಃ—ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಗಾಗಿ ರೋಮು ಯುಕ್ತವಾದ ವೃಷಣಯೋನಿಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ದುವಃ—ಪೂಜೆಯನ್ನು | ಕೃಣುತಃ—ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ, ಅವರಿಗೆ ಸುಖಕರವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಆರ್ಪಿಸುವವರೂ ಆದ ದಂಪತಿಗಳು ತಾವು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಯಾಚಿಸಿದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ವಂಶವು ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪುತ್ರಜನನದ ಉದ್ದಿಶ್ಯದಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ರೋಮು ಯುಕ್ತವಾದ ವೃಷಣಯೋನಿಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Offering acceptable sacrifices, obtaining the wealth they solicit, presenting gratifying (oblations to the gods), for the sake of immortality enjoying personal union, they (wife and husband) worship the gods.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಶರ್ಮ ಪರ್ವತಾನಾಂ ವೃಣೇಮಹೇ ನದೀನಾಂ |

ಆ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಚಾಭುವಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಶರ್ಮ | ಪರ್ವತಾನಾಂ | ವೃಣೇಮಹೇ | ನದೀನಾಂ |

ಆ | ವಿಷ್ಣೋಃ | ಸಚಾಭುವಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏತದಾದಿಷು ದಂಪತೋರಾಶಿಷಃ | ಯಷ್ಟಾರೋ ವಯಂ ಪರ್ವತಾನಾಂ ಫಲಪುಷ್ಪಸಹಿತ-
ಲತಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯಚ್ಚೈರ್ಮ ಸುಖಂ ತತ್ತೇಷಾಂ ಸ್ಥೈರ್ಯಲಕ್ಷಣಂ ಸುಖಂ ವಾ ನದೀನಾಂ
ಚೋಭಯಕೂಲವಾಸಿಭಿರ್ಮುನಿಭಿರ್ಮನುಷ್ಠೈರ್ವಾ ಜಸಾದ್ಯನುಷ್ಠಾನೇ ಕೃತೇ ಯತ್ಸುಖಂ ತಾಸಾಂ
ಭವತ್ಯಿ ತತ್ಸುಖಂ ಏಕತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಸಕಲಪದಾರ್ಥಭೋಕ್ತೃತ್ವಲಕ್ಷಣಮನುಷ್ಠಾನಲಕ್ಷಣಂ ಸುಖಮಾ
ವ್ಯಣೇಮಹೇ | ಸಂಭಜಾಮಹೇ | ಸಚಾಭುವೋ ದೇವೈಃ ಸಹ ಭವತೋ ದೇವಸಹಿತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರಪಿ
ತತ್ರೈಹನನಲಕ್ಷಣಂ ಯತ್ಸುಖಂ ತದಪಿ ವಯಮಾ ವ್ಯಣೇಮಹೇ | ಭಾಧಾಭಾವಾದ್ಧವಿಷ್ಣುದಾನೇನ ದೇವೈಃ
ಸಹ ವರ್ತಾಮಹ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

ಪರ್ವತಾನಾಂ—ಪರ್ವತಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ | ಶರ್ಮ—ಸುಖವನ್ನೂ | ನದೀನಾಂ—ನದಿಗಳಿಗೆ
ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುಖವನ್ನೂ | ಆ ವ್ಯಣೇಮಹೇ—ನಾವು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸಚಾಭುವಃ—ದೇವತೆಗಳೊಡ
ಗೂಡಿದ | ವಿಷ್ಣೋಃ—ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಲೂ | ಆ (ವ್ಯಣೇಮಹೇ)- ತತ್ಸಂಬಂಧವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿರೂಪಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾಗುವ ಸುಖವನ್ನೂ ನದಿಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ಸಕಲ
ಸುಖಗಳನ್ನೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಸುಖವನ್ನೂ ನಾವು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We solicit the happiness (afforded) by the mountains, the rivers, and
Vishnu, associated (with the gods).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಐತು ಪೂಷಾ ರಯಿರ್ಭಗಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸರ್ವಧಾತಮಃ |

ಉರುರಧ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಯೇ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಐತು | ಪೂಷಾ | ರಯಿಃ | ಭಗಃ | ಸ್ವಸ್ತಿ | ಸರ್ವಧಾತಮಃ |

ಉರುಃ | ಅಧ್ವಾ | ಸ್ವಸ್ತಯೇ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ರಯಿರ್ಭನಾನಾಂ ದಾತಾ ಭಗೋ ಭಜನೀಯಃ ಸರ್ವೈಃ ಸರ್ವಧಾತಮಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಧಾರಯಿತ್ಯ-
ತಮಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಧನಾದಿಭಿಃ ಪೋಷಯಿತ್ಯತಮಃ ಪೂಷೈತನ್ನಾಮಕೋ ದೇವಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ಕ್ಷೇಮೇಚ್ಛೇತು |

ಅಸ್ಮಾನ್ವತಿ ಗಚ್ಛತು | ತತೋ ಮಾರ್ಗರಕ್ಷಕೇ ಪೂಷಣ್ಯಾಗತೇ ಸತ್ಯುರ್ದಿವಿಸ್ತೀರ್ಣೋಽಧ್ವಾ ಮಾರ್ಗಃ
ಸ್ವಸ್ತಯೇಽಸ್ಮಾಕಮವಿನಾಶಾಯ ಭವತು ||

| ಶ್ರುತಿರ್ದಾರ್ಥ |

ರಯಿಃ—ಧನಪ್ರದನೂ | ಭಗಃ—ಸರ್ವರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನೂ | ಸರ್ವಧಾತಮಃ—ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಧಾರಕನೂ
ಆದ | ಪೂಷಾ—ಪೂಷದೇವನು | ಸ್ವಸ್ತಿ—ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಲ್ಯಾಣವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ | ಆ ಏತು—
ದಯಮಾಡಲಿ | ಉರುಃ—ವಿಸ್ತೃತವಾದ | ಅಧ್ವಾ—ಮಾರ್ಗವು | ಸ್ವಸ್ತಯೇ—ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ
ತೆರೆಯಲ್ಪಡಲಿ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನಪ್ರದನೂ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಧಾರಕನೂ ಆದ ಪೂಷದೇವನು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ
ಕಲ್ಯಾಣವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ ದಯಮಾಡಲಿ. ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಮಾರ್ಗವು ತೆರೆಯಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

May the adorable Pushan, the possessor of opulence, the most
benevolent patron to all, come auspiciously ; may a wide path (be open)
for our prosperity.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅರಮತಿರನರ್ವಣೋ ವಿಶ್ವೋ ದೇವಸ್ಯ ಮನಸಾ |

ಆದಿತ್ಯಾನಾಮನೇಹ ಇತ್ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅರಮತಿಃ | ಅನರ್ವಣಃ | ವಿಶ್ವಃ | ದೇವಸ್ಯ | ಮನಸಾ |

ಆದಿತ್ಯಾನಾಂ | ಅನೇಹಃ | ಇತ್ || ೧೨ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಪೂಷಣಮಾಹ | ಅನರ್ವಣಃ | ಅರ್ವಾ ಗಂತವ್ಯಃ | ಶತ್ರುಭಿರಗಂತವ್ಯಸ್ಯಾ-
ಪ್ರತ್ಯಂತಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ದ್ಯೋತಮಾನಸ್ಯ ಪೂಷ್ಣೋ ವಿಶ್ವಃ ಸರ್ವಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಜನೋ ಮನಸಾ ಶ್ರದ್ಧಯಾ
ಭಕ್ತೈವಾರಮತಿರಲಂಮತಿಃ ಸರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತುತಿರ್ಭವತಿ | ತಥಾ ಹ್ಯಾದಿತ್ಯಾನಾಮದಿತೇಃ ಪುತ್ರಾಣಾಂ
ದೇವಾನಾಂ ದಾನಮನೇಹ ಇದಸಾಪಮೇವ ಖಲು | ತಸ್ಮಾದನ್ನಾದಿಸ್ಪ್ರಶ್ತಯೇ ಸ್ತೋತ್ರೈಜನಃ ಪೂಷಣಂ
ಸ್ತುತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದಿತ್ಯಾನಾಂ—ಅದಿತ್ಯಪುತ್ರರಾದ ಅದಿತ್ಯರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ದಾನವು | ಅನೇಹ ಇತ್—ಖಂಡಿತ ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ಅನರ್ವಣಿ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತನೂ | ದೇವಸ್ಯ—ದೇವತಾತ್ಮನೂ ಆದ ಪೂಜನನ್ನು | ವಿಶ್ವೇ—ಸಕಲಜನವೂ | ಮನಸಾ—ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ | ಅರಮತಿಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅದಿತ್ಯಪುತ್ರರಾದ ಅದಿತ್ಯರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ದಾನವು ಖಂಡಿತ ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತನೂ, ದೇವತಾತ್ಮನೂ ಆದ ಪೂಜನನ್ನು ಸಕಲಜನವೂ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

All men with (devout) minds are the unwearied (praiser) of the irresistible deity (Pushan), verily the (most) sinless of the Adityas.

|| ಸ್ತುತಿಸುವುದು ||

ಯಥಾ ನೋ ಮಿತ್ರೋ ಅರ್ಯಮಾ ವರುಣಃ ಸಂತಿ ಗೋಪಾಃ |

ಸುಗಾ ಋತಸ್ಯ ಪಂಥಾಃ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠ ||

ಯಥಾ | ನಃ | ಮಿತ್ರಃ | ಅರ್ಯಮಾ | ವರುಣಃ | ಸಂತಿ | ಗೋಪಾಃ |

ಸುಗಾಃ | ಋತಸ್ಯ | ಪಂಥಾಃ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಿತ್ರೋಽರ್ಯಮಾ ವರುಣಃ ಏತೇ ಶ್ರಯೋ ದೇವಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಗೋಪಾ ಗೋಪಯಿ-
ತಾರೋ ಯಥಾ ಸಂತಿ ಭವಂತಿ ಯೈವಾರ್ಗೈರ್ವಯಮೇತೈಃ ಪಾಲಯಿತವ್ಯಾ ಭವಾಮ ತ ಋತಸ್ಯ
ಸತ್ಯಭೂತಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಪಂಥಾಃ ಪಂಥಾನಃ ಸುಗಾ ಏಷಾಂ ಸುಗಮನಾ ಭವಂತು | ತೈರಾಗತ್ಯಾಸ್ಮಾನ್ಯಜ್ಞ-
ಮಾರ್ಗೇ ಸ್ಥಾಪಯಂತಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯಮನೂ | ನಃ—ನಮಗೆ |
ಗೋಪಾಃ—ರಕ್ಷಕರಾಗಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಸಂತಿ—ಆಗಿರುವರೋ (ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) |
ಋತಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದ | ಪಂಥಾಃ—ಮಾರ್ಗವು | ಸುಗಾಃ—ಸುಲಭವಾಗಿ ನಮಗೆ ಲಭಿಸುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ರೀತಿಯಾದ ಯಜ್ಞ ನಿರ್ವಹಣದಿಂದ ಮಿತ್ರನೂ, ವರುಣನೂ, ಅರ್ಯಮನೂ ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕರಾಗಿರುವರೋ ಅಂತಹ ಯಜ್ಞ ನಿರ್ವಹಣದ ವರ್ಗವು ನಮಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Since Mitra, Aryaman and Varuna are our protectors, may the paths of the sacrifice be easily traversed (by them)

|| ಸಂಯಜ್ಞಾಭಾಷ್ಯ ||

ಅಗ್ನಿಂ ವಃ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಗಿರಾ ದೇವಪೀಳೇ ವಸೂನಾಂ |
 ಸಸರ್ಯಂತಃ ಪುರುಪ್ರಿಯಂ ಮಿತ್ರಂ ನ ಕ್ಷೇತ್ರಸಾಧಸಂ || ೧೪ ||

|| ಶಬ್ದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ವಃ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಗಿರಾ | ದೇವಂ | ಈಳೇ | ವಸೂನಾಂ |
 ಸಸರ್ಯಂತಃ | ಪುರುಪ್ರಿಯಂ | ಮಿತ್ರಂ | ನ | ಕ್ಷೇತ್ರಸಾಧಸಂ || ೧೪ ||

|| ಸಂಯಜ್ಞಾಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಃ ನೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಮುಖ್ಯಂ ಪುರತೋಗಂತಾರಂ ನಾ ದೇವಂ ಸ್ವಭಾಸಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಮಗ್ನಿಂ ವಸೂನಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಯೇ ಗಿರಾ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಯಾ ವಾಚೀಳೇ | ಆಹಂ ಸ್ತಾಮಿ | ಕಿಂಚಿ ಸಸರ್ಯಂತೋ ಯುಷ್ಮಾನ್ಪರಿಚಿರಂತೋ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಪುರುಪ್ರಿಯಂ ಬಹುನಿಧಪ್ರಿಯಂ ಬಹೂನಾಮಭಿಮತದಾನೇನ ಪ್ರೀಣಯಿತಾರಂ ನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಸಾಧಸಂ | ಕ್ಷಿಯಂತಿ ನಿವಸಂತಿ ಕರ್ಮಕರಣಾರ್ಥಮತ್ತೇತಿ ಕ್ಷೇತ್ರೋ ಯಜ್ಞಃ | ತಸ್ಯ ಸಾಧಕಂ | ಸಾಧನೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಮಿತ್ರಂ ನ | ಯಥಾ ಮಿತ್ರಂ ಸುಹೃದನ್ಯಸ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಕೇದಾರಾದಿಕಂ ಸಾಧಯತಿ ತದ್ವದ್ಯಜ್ಞಸಾಧಕಮಗ್ನಿಂ ವಸುಪ್ರಾಪ್ತಯೇ ಸ್ತುವಂತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಶಬ್ದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಮುಖ್ಯನೂ | ದೇವಂ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆವ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ವಸೂನಾಂ—ಧನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿಯಾದ ವಾಕ್ಯನಿಂದ | ಈಳೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಮಿತ್ರಂ ನ—ಸ್ನೇಹಿತನಂತಿರುವವನೂ | ಪುರುಪ್ರಿಯಂ—ಅನೇಕರಿಗೆ ಬೇಕಾದವನೂ | ಕ್ಷೇತ್ರಸಾಧಸಂ—ಯಜ್ಞಸಾಧಕನೂ ಆದ ಇದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಸಸರ್ಯಂತಃ—ಮಾನವರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ (ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅತಿಮುಖ್ಯನೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಿಸಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸ್ನೇಹಿತನಂತಿರುವನೂ, ಅನೇಕರಿಗೆ ಬೇಕಾದವನೂ ಯಜ್ಞಸಾಧಕನೂ ಆದ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮಾನವರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

I worship the divine Agni, the preceptor of you, (gods), with praise, (for the sake) of riches; the worshippers (cherish him), the bountiful perfecter of the sacrifice, like a friend.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮುಕ್ತೂ ದೇವತೋ ರಥಃ ಶೂರೋ ವಾ ಪೃತ್ನು ಕಾಸು ಚಿತ್ |

ದೇವಾನಾಂ ಯ ಇನ್ಮನೋ ಯಜಮಾನ ಇಯಕ್ಷತ್ಯಭೀದಯಜ್ವನೋ
ಭುವತ್ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮುಕ್ತು | ದೇವತವತಃ | ರಥಃ | ಶೂರಃ | ವಾ | ಪೃತ್ನುಸು | ಕಾಸು | ಚಿತ್ |

ದೇವಾನಾಂ | ಯಃ | ಇತ್ | ಮನಃ | ಯಜಮಾನಃ | ಇಯಕ್ಷತಿ | ಅಭಿ | ಇತ್ | ಅಯಜ್ವನಃ |
ಭುವತ್ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವತಃ | ದೇವಾ ಯಜ್ಞವೃತ್ತಯಾ ಯಸ್ಯ ಸಂತಿ ಸ ದೇವವಾನ್ | ಸತ್ಯ ರಥೋ ದೇವೈರ್ಧತ್ತೋ ಮುಕ್ತು ಶೀಘ್ರಂ ದುರ್ಗಮಂ ಮಾರ್ಗಮಪಿ ಪ್ರವಿಶತಿ | ಸರ್ವತ್ರಾಪ್ರತಿಹತಗತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ನೇತಿಶಬ್ದೋಽತ್ರೋಪಮಾನವಾಚೀ | ಯಥಾ ಶೂರೋ ಯೋದ್ಧಾ ಕಾಸು ಚಿತ್ಪುತ್ನು ಸೈತನಾಸು ತದ್ವತ್ | ಯೋ ದೇವಾನಾಂ | ಇದವಧಾರಣೇ | ಮನ ಏವೇಯಕ್ಷತಿ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪೂಜಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ | ಯದ್ವಾ | ದೇವಾನಾಂ ಮನ ಇಯಕ್ಷತಿ ಹವಿರ್ಭಿಯಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ | ಸ ಯಜಮಾನೋಽಯಜ್ವನೋ ಯಾಗಮಕುರ್ವತೋ ಜನಾನಭಿ ಭುವತ್ | ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯೇನಾಭಿವತ್ಯೇವ || ಇಯಕ್ಷತಿ | ಯಕ್ಷ ಪೂಜಾಯಾಂ | ಯಜ ದೇವಪೂಜಾದಿಷು | ಉಭಯೋರಭ್ಯಾಸ್ಯ ಸಂಪ್ರಸಾರಣಂ ಛಾಂದಸಂ | ಪೂರ್ವಸ್ಯ ಸ್ತೋಃ ಸಂಯೋಗಾದ್ಯೋರಿತಿ ಕಕಾರಲೋಪಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕಾಸು ಚಿತ್ ಸೈತ್ಯ - ಎಂತಹ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಾದರೂ | ಶೂರಃ ವಾ—ಶೂರನು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವಂತೆ | ದೇವವತೇ—ದೇವಪೂಜಕನ | ರಥಃ—ರಥವು | ಮತ್ಸ್ಯ—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ (ದುರ್ಗಮವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ) | ಯಃ—ಯಾವ ಪುರುಷನು | ದೇವಾನಾಂ ಇತ್ ಮನಃ—ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ | ಇಯಂಕ್ಷತಿ—ಪೂಜಿಸಿ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವನೋ | ಯಜಮಾನಃ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನು | ಅಯಂಜನಃ—ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು | ಅಭಿ ಭುವತ್ ಇತ್—ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ ಇದು ಖಂಡಿತ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಂತಹ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಶೂರನು ಮುನ್ನುಗ್ಗುವಂತೆ ದೇವಪೂಜಕನ ರಥವು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದುರ್ಗಮವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾರು ದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವನೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The chariot of the devout worshipper quickly (prevails), as the hero (prevails) in all combats whatever : the celebrator of the sacrifice, who desires to propitiate the mind of the gods, overcomes those who are no sacrificers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ಯಜಮಾನ ರಿಷ್ಯಸಿ ನ ಸುನ್ವಾನ ನ ದೇವಯೋ |
 ದೇವಾನಾಂ ಯ ಇನ್ಮನೋ ಯಜಮಾನ ಇಯಂಕ್ಷತ್ಯಭೀದಯಜ್ವನೋ
 ಭುವತ್ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ಯಜಮಾನ | ರಿಷ್ಯಸಿ | ನ | ಸುನ್ವಾನ | ನ | ದೇವಯೋ ಇತಿ ದೇವ್ರಯೋ |
 ದೇವಾನಾಂ | ಯಃ | ಇತ್ | ಮನಃ | ಯಜಮಾನಃ | ಇಯಂಕ್ಷತಿ | ಅಭಿ | ಇತ್ | ಅಯಂಜನಃ |
 ಭುವತ್ || ೧೬ ||

| ಸಾಯೂಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಯಜಮಾನ ಯೋ ಭವಾನ್ ದೇವಾನಾಂ ಮನ ಇಯಂಕ್ಷತಿ ಸ ತ್ವಂ ನ ರಿಷ್ಯಸಿ | ವಿನಶ್ಯೋ ತ್ವಂ ಭವಸಿ | ಕಿಂತು ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಭಿರ್ವರ್ಧಸೇ | ಹೇ ಸುನ್ವಾನ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವನ್ ಯಃ

ಸುನ್ಮಂಸ್ತೇಷಾಂ ಮನ ಇಯಕ್ಷತಿ ಸ ತ್ವಮಪಿ ನ ರಿಷ್ಯಸಿ | ಹೇ ದೇವಯೋ ದೇವಾನ್ ಕಾವಯವಾನ ಯೋ ದೇವಾನಿಯಕ್ಷತಿ ತಾದ್ಯಶಸ್ತ್ವಮಪಿ ನ ರಿಷ್ಯಸಿ | ಕಿಂತು ಧನಾದಿಭಿರ್ವರ್ಧಸೇ | ದೇವಾನಂ ಮನೋ ಯೋ ಯಜಮಾನೋ ಯಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ ಸ ಯಾಗಮಕುರ್ವತೋ ಜನಾನಭಿಭವತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಜಮಾನ—ಎಲೈ ಯಜ್ಞಕರ್ತನೇ | ಯಃ—ಯಾವ ನೀನು | ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳ | ಮನಃ—ಮನಸ್ಸನ್ನು | ಇಯಕ್ಷತಿ—ಪೂಜಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನೀನು | ನ ರಿಷ್ಯಸಿ—ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ | ಸುನ್ಮಾನ—ಸೋಮವನ್ನು ಹುಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಎಲೈ ಯಜಮಾನನೇ | ನ—ನಗೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ | ದೇವಯೋ—ಎಲೈ ದೇವಪೂಜಕನೇ | ನ—ನೀನು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ | (ಸಃ) ಯಜಮಾನಃ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನು | ಅಯಿಜ್ವನಃ—ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು | ಅಭಿ ಭುವತ್ ಇತ್—ಒಂಡಿತ ವಾಗಿಯೂ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಯಜ್ಞಕರ್ತನೇ, ಯಾವ ನೀನು ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನೀನು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಸೋಮವನ್ನು ಹುಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಎಲೈ ಯಜಮಾನನೇ, ನನಗೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ. ಎಲೈ ದೇವಪೂಜಕನೇ, ನೀನು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರು ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಿ ಹರ್ಷ ಗೊಳಿಸುವನೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು ಒಂಡಿತ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Devoted to the gods, pouring out to them libations, you, worshipper, shall not perish : the celebrator of the sacrifice, who desires to propitiate the mind of the gods, overcomes those who are no sacrificers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಕಿಷ್ಕಂ ಕರ್ಮಣಾ ನಶನ್ ಪ್ರ ಯೋಷನ್ ಪ್ರ ಯೋಷತಿ |

ದೇವಾನಾಂ ಯ ಇನ್ಮನೋ ಯಜಮಾನ ಇಯಕ್ಷತ್ಯಭೀದಯಜ್ವನೋ ಭುವತ್ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಕಿಃ | ತಂ | ಕರ್ಮಣಾ | ನಶತ್ | ನ | ಪ್ರ | ಯೋಷತ್ | ನ | ಯೋಷತಿ |

ದೇವಾನಾಂ | ಯಃ | ಇತ್ | ಮನಃ | ಯಜಮಾನಃ | ಇಯಕ್ಷತಿ | ಅಭಿ | ಇತ್ | ಅಯಿಜ್ವನಃ | ಭುವತ್ || ೧೭ ||

: ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಯೋ ಯಜಮಾನೋ ದೇವಾನಾಂ ಮನೋ ಯಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ ತಂ ನಕಿರ್ನ ಕಶ್ಚಿದಪಿ ನಶತ್ | ಸ್ವಕೀಯೇನ ಕರ್ಮಣಾ ನ ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ | ನಶತಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕರ್ಮಾ | ಕಿಂಚ ಸ ಯಷ್ಟಾ ನ ಪ್ರ ಯೋಷತ್ | ಸ್ವಸ್ಮಾತ್ಸ್ನಾನಾನ್ನ ವಿಭಕ್ತಃ ಪೃಥಕ್ಪ್ರತೋ ನ ಭವತಿ | ಕಿಂಚ ನ ಯೋಷತಿ | ಪುತ್ರಾದಿಭಿರ್ಧನಾದಿಭಿಶ್ಚ ನ ವಿಭಕ್ತೋ ಭವತಿ || ಯು ಮಿಶ್ರಣಾಮಿಶ್ರಣಯೋರಿತ್ಯಸ್ಯೋಭಯತ್ರ ಲೇಟ್ಕಡಾಗಮಃ || ಶಿಷ್ಯಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಂ ||

| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳ | ಮನಃ ಇತ್—ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಇಯೇಶ್ವತಿ—ಸಂತ್ಯಷ್ಟಿಗೊಳಿಸುವನೋ | ತಂ—ಆ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಕರ್ಮಣಾ—ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ | ನಕಿಃ—ಯಾರೂ ಕೂಡ | ನಶತ್—ಆಕ್ರಮಿಸಲಾರರು | ನ ಪ್ರ ಯೋಷತ್—ಅಂತಹ ಯಜಮಾನನು ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟನಾಗುವುದಿಲ್ಲ | ನ ಯೋಷತಿ—ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ | (ಸಃ) ಯಜಮಾನಃ—ಅದೇ ಯಜ್ಞಕರ್ತನು | ಅಯಜ್ಜನಃ—ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು | ಅಭಿ ಭವತ್ ಇತ್—ಖಂಡಿತ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಸಂತ್ಯಷ್ಟಿಗೊಳಿಸುವನೋ ಆ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಯಾರೂ ಆಕ್ರಮಿಸಲಾರರು. ಅವನು ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಯಜ್ಞಕರ್ತನು ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು ಖಂಡಿತ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

No one obstructs him by his acts, he is never driven (from his station), he is never separated (from his family): the celebrator of the sacrifice, who desires to propitiate the mind of the gods, overcomes those who are no sacrificers.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅಸದತ್ರ ಸುವೀರ್ಯಮುತ ತ್ಯದಾಶ್ಚಶ್ಚ್ಯಂ |

ದೇವಾನಾಂ ಯ ಇನ್ಮನೋ ಯಜಮಾನ ಇಯಕ್ಷತ್ಯಭೀದಯಜ್ಜನೋ ಭುವತ್ || ೦೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸತ್ | ಅತ್ರ | ಸುವೀರ್ಯಂ | ಉತ | ತ್ಯತ್ | ಅಶ್ವಶ್ಚ |

ದೇನಾನಾಂ | ಯಃ | ಇತ್ | ಮನಃ | ಯಜಮಾನಃ | ಇಯಕ್ಷತಿ | ಅಭಿ | ಇತಿ | ಆಯಜ್ಜನಃ |
ಭುವತ್ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಯಜಮಾನೋ ದೇನಾನಾಂ ಮನೋ ಯಷ್ಟ್ವಮಿಚ್ಛತಿ ಅತ್ರಾಸ್ಮಿನ್ಯಜಮಾನೇ ಸುವೀರ್ಯಂ ಶೋಭನವೀರ್ಯೋಪೇತಂ ಪುತ್ರಾದಿಕಮಸತ್ | ಭವತ್ಯೇವ | ಉತಾಪಿ ಚಾಶ್ವಶ್ಚಮಾಶುಗಮನಾಶ್ವ- ಸಂಘಯುಕ್ತಂ ತ್ಯತ್ತದ್ವನಾದಿಕಂ ತಸ್ಮಿನ್ಯಜಮಾನೇ ಭವತಿ | ದೇನಾನಾಂ ಮನೋ ಯೋ ಜನೋ ಹವಿರ್ಭಿಯಷ್ಟ್ವಮಿಚ್ಛತಿ ಯದ್ವಾ ಪೂಜಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ ಸ ಜನೋಽಯಜ್ಜನಃ ಸರ್ವಾನಭಿಭವತ್ಯೇವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ದೇನಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳ | ಮನ ಇತ್—ಮನಸ್ಸನ್ನೇ | ಇಯಕ್ಷತಿ—ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತ್ಯಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವನೋ | ಅತ್ರ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿ | ಸುವೀರ್ಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಪುತ್ರಾದಿಗಳು | ಅಸತ್—ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ | ಉತ—ಮತ್ತು | ತ್ಯತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ | ಅಶ್ವಶ್ಚ—ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಆಶ್ವಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಧನವೂ ಇರುತ್ತದೆ | (ಸಃ) ಯಜಮಾನಃ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನು | ಆಯಜ್ಜನಃ—ಕರ್ಮರಹಿತರನ್ನು | ಅಭಿ ಭುವತ್ ಇತ್—ಖಂಡಿತ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತ್ಯಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಪುತ್ರಾದಿಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಆಶ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಧನವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಯಜಮಾನನು ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಜನರನ್ನು ಖಂಡಿತ ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

To him in this life is a valiant progeny, to him are swift herds of horses; the celebrator of the sacrifice, who desires to propitiate the mind of the gods, overcomes those who are no sacrificers.

ವೇದಾರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶೇನ ತಮೋ ಹಾರ್ದಂ ನಿವಾರಯನ್ |
ಪುಮರ್ಥಾಂಶ್ಚ ತುರೋ ದೇಯಾದ್ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ ವೈದಿಕಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೀ ವೀರಬುಕ್ಕ ಭೂಪಾಲಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ-
ಧುರಂಧರೇಣ ಸಾಯಂಜಾಚಾರ್ಯೇಣ ವಿರಚಿತೇ ಮಾಧವೀಯೇ ವೇದಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶೇ
ಋಕ್ಸಂಹಿತಾಭಾಷ್ಯೇ ಸಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ

|| ಓಂ ತತ್ಸತ್ ||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಸಾಯಂಜಾಚಾರ್ಯಸಹಿತವೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾನುವಾದಯುತವೂ ಆದ ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ
ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾದುದು.

ಯದಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ತು ಯದ್ಭವೇತ್ |
ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ವೇವ ವಾಗೀಶ್ವರ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ||
|| ಶುಭಂ ಭೂಯಾತ್ ||

|| ಮಂಗಳಂ ||

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಗಣ ಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ವಾಗೀಶಾದ್ಯಾಃ ಸುಮನಸಃ ಸರ್ವಾರ್ಥಾನಾಮುಪಕ್ರಮೇ |
ಯಂ ನತ್ವಾ ಕೃತಕೃತ್ಯಾಃ ಸ್ಕುಪ್ತಂ ನಮಾಮಿ ಗಣಾನನಂ |
ಯಸ್ಯ ನಿಶ್ಚಿಸಿತಂ ವೇದಾ ಯೋ ವೇದೇಭ್ಯೋಽಖಿಲಂ ಜಗತ್ |
ನಿರ್ಮಮೇ ತಮಹಂ ವಂದೇ ವಿದ್ಯಾತಿರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಂ ||
ವೇದಃ ಶಿವಃ ಶಿವೋ ವೇದೋ ವೇದಾಧ್ಯಾಯಾ ಸದಾಶಿವಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ವೇದಮೇವ ಸದಾ ಜಪೇತ್ ||

ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತಾ

ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತಾ

(ಕರ್ನಾಟಕಭಾಷಾರ್ಥಾನುವಾದವಿವರಣೆ ಸಹಿತವಾಗಿ)

॥ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಅಥ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯ ಆರಭ್ಯತೇ || ಪ್ರ ಕೃತಾನೀತಿ ತ್ರಿಂಚದ್ಯಚಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ | ತತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಪ್ರ ಕೃತಾನಿ ತ್ರಿಂಶನ್ನೀಧಾತಿಥಿರಿತಿ | ಕಾಣ್ನೋ ವೇದಾತಿಥಿ-
ರ್ಯುಷಿಃ | ಪರಂ ಗಾಯತ್ರಂ ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರೇರಿತಿ ಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದಃ | ಅನಾದೇಶಪರಿ-
ಭಾಷಯೇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲೈ ಗಾಯತ್ರತ್ಯಜಾಶೀತಾನೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ತಥೈವ
ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಶಾಸನೇನ ಸೂತ್ರೀತಂ | ಪ್ರ ಕೃತಾನ್ಯೈಜೀಷಿಣ ಆ ಘಾಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ |
ಐ. ಅ. ೫-೨-೩ | ಇತಿ || ಅತಿರಾತ್ರೇ ಪ್ರಥಮೇ ಪರ್ಯಾಯೇ ಮೈತ್ರಾವರುಣಶಸ್ತ್ರೇ ಪ್ರ ಕೃತಾನೀತಿ
ತ್ವೇಜೋಽನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಪ್ರ ವ ಇಂದ್ರಾಯ ಮಾದನಂ ಪ್ರ ಕೃತಾನ್ಯೈಜೀಷಣಃ | ಅ. ೬-೪ |

ಇತಿ || ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಶಸ್ತ್ರೇ ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯೇತ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಸಂಚಿದಶರ್ಚಃ | ಸೂತ್ರೈತೇ ಹಿ | ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯ ವೋ ಧೃಷದಿತಿ ಸಂಚಿದಶ | ಅ. ೬-೪ | ಇತಿ || ದಶಮೇಽಹನಿ ಪ್ರಾತಃಸವನೇಽಚ್ಛಾವಾಕವಾದೇ ಸತ್ತೀಯಜಮಾನಸ್ಥಾನೇ ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯೇತಿ ತೃಚಃ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯ ವೋ ಧೃಷದಿತಿ ತೃಚೌ | ಅ. ೮-೧೨ | ಇತಿ || ಅಹೀನಾಂತರ್ಗತಸ್ಯಾತಿರಾತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಥಮೇ ಸರ್ಯಾಯೇ ಹೋತುಃ ಸನ್ಯ ಇದುಪ ಗಾಯತೇತ್ಯನುರೂಪಃ ||

ಅನುವಾದವು-- ಈಗ ಅರಸಿಯ ಅಪ್ಪಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಪ್ರಕೃತಾನಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ-- ಪ್ರಕೃತಾನಿ ತ್ರಿಂಶತ್ತೇಧಾತಿಥಿಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ಕಿ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು, ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸು ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹೇವಲ್ಕಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರ ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕಸಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಾನ್ಯಾಜೀಷಿಣಿ ಅ ಘಾಯೇ ಆಗ್ನಿವಿಂಧತೇ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೩) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಅತಿರಾತ್ರವೆಂಬ ಯಾಗದ ಪ್ರಥಮ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಾನಿ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ--ಪ್ರವ ಇಂದ್ರಾಯ ಮಾದನಂ ಪ್ರಕೃತಾನ್ಯಾಜೀಷಿಣಿಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನೈದು ಋಕ್ಕುಗಳ (೪-೧೮) ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ--ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯ ವೋ ಧೃಷದಿತಿ ಸಂಚಿದಶ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಯಾಗದ ಹತ್ತನೆಯ ದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಸ್ವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪತ್ತೀಯಜಮಾನರ ಪಠವಾಗಿ ಪಠಿಸುವ ಋಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು (೪-೬ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು) ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ--ಪ್ರತಿ ಶ್ರುತಾಯ ವೋ ಧೃಷದಿತಿ ತೃಚೌ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೮-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಅತಿರಾತ್ರವೆಂಬ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುವ ಅಹೀನಸೂಕ್ತದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೋತೃವೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಸನ್ಯ ಇದುಪ ಗಾಯತೆ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು (೧೨-೧೯ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು) ಅನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೨೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ— ೫ || ಸೂಕ್ತ— ೨೨ ||
 ಅಪ್ಪಕ— ೬ || ಅಧ್ಯಾಯ— ೩ || ವರ್ಗ— ೧, ೨, ೩, ೪, ೫, ೬ ||
	ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ— ೩೦	
	ಋಷಿಃ— ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ಕಿ	
	ದೇವತಾ— ಇಂದ್ರಃ	
ಭಂಡಃ— ಗಾಯತ್ರೀ		

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಕೃತಾನ್ಯೈಜೀಷೀಣಃ ಕಣ್ವಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಗಾಥಯಾ |

ಮದೇ ಸೋಮಸ್ಯ ವೋಚತ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಕೃತಾನಿ | ಯಜೀಷೀಣಃ | ಕಣ್ವಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಗಾಥಯಾ |

ಮದೇ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವೋಚತ || ೧ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ಕಣ್ವಾಃ ಯಜೀಷೀಣ ಯಜೀಷವತಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಕೃತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣೀಂದ್ರಸ್ಯ ಗಾಥ-
ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ವಾಚಾ ಮದೇಸ್ಯ ಮದೇ ಸಂಜಾತೇ ಸತಿ ಪ್ರ ವೋಚತ | ಪ್ರಬ್ರೂತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕಣ್ವಾಃ—ಎಲೈ ಕಣ್ವಗೋತ್ರದ ಋಷಿಗಳೇ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನಿಗೆ | ಮದೇ—ಸೋಮಪಾನದಿಂದ
ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ | ಯಜೀಷೀಣಃ—ಒಂದು ಬಾರಿ ಜಜ್ಜಿ ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮಲತೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹಿಂಡಿದ |
ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ | ಕೃತಾನಿ—ಹರ್ಷಕಾರಿತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು | ಗಾಥಯಾ | ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ
ವಾಕ್ಯದಿಂದ | ಪ್ರವೋಚತ—ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಕಣ್ವಗೋತ್ರೋದ್ಭವರಾದ ಋಷಿಗಳೇ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ ಒಂದೆ
ಜಜ್ಜಿ ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮಲತೆಗಳಿಂದಲೇ ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೊಂದಾವರ್ತಿ ಜಜ್ಜಿ ತೆಗೆದ ಸೋಮರಸದ ಗುಣಾತಿಶಯಗಳನ್ನು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Celebrate with songs the great deeds of Indra, the drinker of the
stale Soma, when in his exhilaration.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಜೀಷೀಣಃ ಸೋಮಸ್ಯ—ಯಜೀಷವೆಂದರೆ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ತೆಗೆದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಸಿಪ್ಪೆ
ಯಂತಿರುವ ಜಜ್ಜಿದ ಲತೆಗಳು. ಕೃತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದಾವರ್ತಿ ಜಜ್ಜಿದ ಲತೆಗಳಿಂದಲೇ ಪುನಃ ಜಜ್ಜಿ
ಸಿಕ್ಕುವ ರಸದ ಜತೆಗೆ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಯವಧಾನ್ಯದ ಹಿಟ್ಟು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ಬೆರೆಸಿ

ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವರು. ಆದುದರಿಂದ ತೃತೀಯವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧವಾದ ಸೋಮರಸದಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಹರ್ಷಿತನಾದಾಗ ಆ ಸೋಮರಸದ ಹರ್ಷ (ಮದ) ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಗುಣಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಿ ಎಂದು ಋಷಿಯು ತನ್ನ ವಂಶದವರಾದ ಕಣ್ವಗೋತ್ರದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳಿರುವನು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಸೃಬಿಂ ದಮನಶ್ಫನಿಂ ಸಿಪ್ಪುಂ ದಾಸಮಹೀಶುವಂ |

ವಧೀದುಗ್ರೋ ರಿಣನ್ನ ಪಃ || ೨ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಸೃಬಿಂದಂ | ಅನಶ್ಫನಿಂ | ಸಿಪ್ಪುಂ | ದಾಸಂ | ಅಹೀಶುವಂ |

ವಧೀತ | ಉಗ್ರಃ | ರಿಣನ್ | ಅಪಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇಂದ್ರ ಉಗ್ರ ಉದ್ಗೂರ್ಣಸ್ತೇಜಸ್ವೀ ವಾ ಸೋಽಪೇ ಉದಕಾನಿ ರಿಣನ್ ಪ್ರೇರಯನ್ ಸೃಬಿಂದನಾಮಕಂ ಶತ್ರುಮನಶ್ಫನಿಮನಶ್ಫನಿನಾಮಕಂ ಸಿಪ್ಪುಂ ಸಿಪ್ಪುನಾಮಕಂ ಚ ದಾಸಂ ಅಹೀಶುವಂ ಚ ಶತ್ರುಂ ವಧೀತ್ | ಅವಧೀತ್ | ಜಘಾನ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಉಗ್ರಃ—ಉಗ್ರನೂ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆಗಿರುವನೋ ಆ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಪಃ—ಉದಕಗಳನ್ನು | ರಿಣನ್—ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾ | ಸೃಬಿಂದಂ—ಸೃಬಿಂದನೆಂಬ ಶತ್ರುವನ್ನೂ | ಅನಶ್ಫನಿಂ—ಅನಶ್ಫನಿ ಎಂಬುವನನ್ನೂ | ಸಿಪ್ಪುಂ—ಸಿಪ್ಪು ಎಂಬುವನನ್ನೂ | ದಾಸಂ—ದಾಸನನ್ನೂ | ಅಹೀಶುವಂ—ಅಹೀಶುವನೆಂಬುವನನ್ನೂ | ವಧೀತ್—ಕೊಂದನು.

|| ಛಾಂದಸ್ ||

ಕ್ರೂರನೂ, ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಅತಿಯಾಗಿ ವೃಷ್ಟ್ಯದಕಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಸೃಬಿಂದ, ಅನಶ್ಫನಿ, ಸಿಪ್ಪು, ದಾಸ, ಅಹೀಶುವ ಎಂಬ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದನು.

English Translation.

The fierce (deity) who, liberating the waters, has slain Sribinda, Anarshani, Pipru and the slave Ahishuva.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ನ್ಯ¹ರ್ಬು²ದಸ್ಯ³ ವಿ⁴ಷ್ವ⁵ಪಂ⁶ ವ⁷ಷ್ವಾ⁸ಣಂ⁹ ಬೃ¹⁰ಹ¹¹ತ¹²ಸ್ಮಿ¹³ರ ।

ಕೃ¹⁴ಷೇ¹⁵ ತ¹⁶ದಿ¹⁷ದ್ರ¹⁸ ಪೌ¹⁹ಂ²⁰ಸ್ಯಂ²¹ ॥ ೩ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ನಿ । ಅ¹ರ್ಬು²ದಸ್ಯ³ । ವಿ⁴ಷ್ವ⁵ಪಂ⁶ । ವ⁷ಷ್ವಾ⁸ಣಂ⁹ । ಬೃ¹⁰ಹ¹¹ತಃ¹² । ತಿ¹³ರ ।

ಕೃ¹⁴ಷೇ¹⁵ । ತ¹⁶ತ್ । ಇ¹⁷ದ್ರ¹⁸ । ಪೌ¹⁹ಂ²⁰ಸ್ಯಂ²¹ ॥ ೩ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಬೃಹತೋ ಮಹತೋಽರ್ಬುದಸ್ಯ ಮೇಘಸ್ಯ ವಷ್ವಾಣಮುದಕಸ್ಯ ವಾರಕಂ ವಿಷ್ವಪಂ ಸ್ಥಾನಂ ನಿ ತಿರ । ವಿಧ್ಯ । ತತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಪೌಂಸ್ಯಂ ವ್ರತಂ ಚಿ ಕೃಷೇ । ಕುರು ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ । ಬೃಹತಃ—ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾದ । ಅರ್ಬುದಸ್ಯ—ಮೇಘದ । ವಷ್ವಾಣಂ—ಉದಕವನ್ನು ತಡೆದಿರುವ । ವಿಷ್ವಪಂ—ಸ್ಥಾನವನ್ನು । ನಿ ತಿರ—ಒಡೆದುಹಾಕು । ತತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ । ಪೌಂಸ್ಯಂ—ಆ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯವನ್ನು । ಕೃಷೇ—ಮಾಡು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಡಿ ಉದಕವನ್ನು ಸುರಿಸದೆ ತಡೆದಿರುವ ಮೇಘವನ್ನು ನೀಲ ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸು. ಈ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡು.

English Translation.

Pierce the rain-holding domain of the vast Arbuda : achieve, Indra, this manly exploit.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಪ್ರ¹ತಿ² ಶ್ರು³ತಾಯ⁴ ವೋ⁵ ಧೃ⁶ಷ⁷ತ್ಪೂ⁸ರ್ಣಾ⁹ಶಂ¹⁰ ನ¹¹ ಗಿ¹²ರೇ¹³ರಥಿ¹⁴ ।

ಹು¹⁵ವೇ¹⁶ ಸು¹⁷ತಿ¹⁸ಪ್ರ¹⁹ಮೂ²⁰ತಯೇ²¹ ॥ ೪ ॥

|| ಪದವಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ | ಶ್ರುತಾಯ | ವಃ | ಧೃಷತ್ | ತೂರ್ಣಾಶಂ | ನ | ಗಿರೀಃ | ಅಧಿ |

ಹುವೇ | ಸುಶ್ರಪಂ | ಊತಯೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಾರಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಶ್ರುತಾಯ ಸ್ತುತೀನಾಂ ಶ್ರವಣಾಯ ರಕ್ಷಣಾಯ ಚಿ ಧೃಷತ್ಪ್ರೋನ್ ಧೃಷಂತಂ ಸುಶ್ರಪಂ ಸುಹನುಮಿಂದ್ರಂ ಪ್ರತಿ ಹುವೇ | ಹ್ವಯಾಮಿ | ತೂರ್ಣಾಶಂ ನ ಯಥಾ ಘರ್ಷ್ಯಭಿತಸ್ತಃ ಪುನಾಂಸ್ತೂರ್ಣಾಶಮುದಕಂ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಕಃ | ತೂರ್ಣಾಶಮುದಕಂ ಭವತಿ ತೂರ್ಣಮಶ್ವತೇ | ನಿ. ೫-೧೬ | ಇತಿ | ಗಿರೀರಧಿ ವೇಘಂ ಪ್ರತಿ ಹ್ವಯತಿ | ಪರ್ವತೋ ಗಿರಿರಿತಿ ವೇಘನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ತದ್ವದಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿರದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಜನರೇ) ಗಿರೀಃ ಅಧಿ—ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಸಂತಪ್ತರಾದ ಜನರು ಮೇಘದಿಂದ | ತೂರ್ಣಾಶಂ ನ—ಉದಕವನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆ | ಧೃಷತ್—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನೂ | ಸುಶ್ರಪಂ—ಆಕರ್ಷಕ ವಾದ ಕೆನ್ನೆ ಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಶ್ರುತಾಯ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ | ಪ್ರತಿ ಹುವೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಜನರೇ, ಬೇಸಿಗೆಯ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಬಳಲಿದ ಜನರು ಮೇಘದಿಂದ ಉದಕವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಂತೆ, ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನೂ, ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕೆನ್ನೆ ಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke the victorious handsome-jawed Indra for your protection, and to hear (your praises), as (a traveller invokes) the water from the cloud.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ತೂರ್ಣಾಶಂ—ತೂರ್ಣಾಶವೆಂದರೆ ಉದಕವು. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಕರು ಅರ್ಥವಿವರಣೆಮಾಡಿದಾರೆ—

ತೂರ್ಣಾಶಂ | ತೂರ್ಣಾಶಮುದಕಂ ಭವತಿ ತೂರ್ಣಮಶ್ವತೇ | ತೂರ್ಣಾಶಂ ನ ಗಿರೀರಧಿ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ | (ನಿ. ೫-೧೬)

ತೂರ್ಣಾಶವೆಂದರೆ ಉದಕವು ಈ ಉದಕವು ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುವುದು ಅಥವಾ ಬೇಗನೆ ಸುತ್ತಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಹರಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ತೂರ್ಣಾಶವೆಂದರೆ ಉದಕವು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೂರ್ಣಾಶಂ ನ ಗಿರೀರಧಿ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯದ ಉದಾಹರಣೆಯೂ ಇರುವುದು.

ತೋರ್ಣಾಶಂ—ಉದಕಂ | ತೋರ್ಣಾಶವೆಂದರೆ ಉದಕವು. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಕರು—ತೋರ್ಣಾಶ-
ಮುದಕಂ ಭವತಿ ತೋರ್ಣಮಶ್ನತೇ (ನಿ. ೫-೧೬) ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ತೋರ್ಣವೆಂದರೆ
ಬೇಗನೆ ಬೇಗನೆ ತಿನ್ನುವುದರಿಂದ ಎಂದರೆ ಘಟ್ಟಿಯಾದ ಆಹಾರದಂತೆ ಅಗಿದು ತಿನ್ನಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದೆ
ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಾನವಾಡಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ಉದಕಕ್ಕೆ ತೋರ್ಣಾಶವೆಂದು ಹೆಸರು ಎಂಬಭಿಪ್ರಾಯವು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ಗೋರಶ್ವಸ್ಯ ವಿ ವ್ರಜಂ ಮಂದಾನಃ ಸೋಮ್ಯೇಭ್ಯಃ |

ಪುರಂ ನ ಶೂರ ದರ್ಷಸಿ || ೫ ||

|| ಋಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ಗೋಃ | ಅಶ್ವಸ್ಯ | ವಿ | ವ್ರಜಂ | ಮಂದಾನಃ | ಸೋಮ್ಯೇಭ್ಯಃ |

ಪುರಂ | ನ | ಶೂರ | ದರ್ಷಸಿ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶೂರೇಂದ್ರ ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ಮಂದಾನೋ ಮೋದಮಾನೋ ಗೋರಶ್ವಸ್ಯ ಚ ವ್ರಜಂ
ನಿವಾಸಸ್ಥಾನಂ ಸೋಮ್ಯೇಭ್ಯಃ ಸೋಮಾದೇಭ್ಯಃ ಪುರಂ ನ ಶತ್ರುಣಾಂ ನಗರಮಿವ ವಿ ದರ್ಷಸಿ |
ವಿವೃತದ್ವಾರಂ ಕರೋಷಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು | ಮಂದಾನಃ—ನಮ್ಮ
ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ | ಸೋಮ್ಯೇಭ್ಯಃ—ನಿನಗಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ನಮಗಾಗಿ |
ಪುರಂ ನ—ಶತ್ರುಗಳ ಪಟ್ಟಣಗಳ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆ | ಗೋಃ—ಗೋವುಗಳೂ | ಅಶ್ವಸ್ಯ—ಕುದುರೆ
ಗಳೂ ಇರುವ | ವ್ರಜಂ—ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು | ವಿ ದರ್ಷಸಿ—ತೆಗೆದಿರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ನೀನು ನಿನಗಾಗಿ ಸೋಮರಸ
ವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ನಮಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳ ಪಟ್ಟಣಗಳ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ತೆಗೆಯು
ವಂತೆ ಗೋವುಗಳೂ, ಅಶ್ವಗಳೂ ತುಂಬಿರುವ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದಿಡು.

English Translation.

Exhilarated by the Soma draughts, you, hero, throw open the
pastures of the cattle and horses like a (hostile) city.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ ||

ಯದಿ ಮೇ ರಾರಣಃ ಸುತ ಉಕ್ಥೇ ವಾ ದಧಸೇ ಚನಃ |

ಆರಾಧುಪ ಸ್ವಧಾ ಗಹಿ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯದಿ | ಮೇ | ರರಣಃ | ಸುತೇ | ಉಕ್ಥೇ | ವಾ | ದಧಸೇ | ಚನಃ |

ಆರಾತ್ | ಉಪ | ಸ್ವಧಾ | ಆ | ಗಹಿ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ನೇ ಮಮ ಸುತೇಽಭಿಸುತೇ ಸೋಮ ಉಕ್ಥೇ ಸ್ತೋತ್ರೇ ವಾ ಯದಿ ರಾರಣಃ ರಮಸೇ ಚನೋಽನ್ನಂ ಯದಿ ಚ ದಧಸೇ ಮಹ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಸಿ ತಹ್ಯಾರೂದ್ರೂರಾತ್ ಸ್ವಧಾನ್ನೇ-ನೋಪಾ ಗಹಿ | ಉಪಾಗಚ್ಛ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಮೇ—ನಾನು ಹಿಂಡಿದ | ಸುತೇ—ಸೋಮರಸದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ | ವಾ—ಅಥವಾ | ಉಕ್ಥೇ—ನಾನು ಪಠಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ | ಯದಿ ರಾರಣಃ—ನಿನಗೆ ಹರ್ಷವುಂಟಾದದ್ದೇ ಆದರೆ ಮತ್ತು | ಚನಃ—ಅನ್ನವನ್ನು | ದಧಸೇ—ನನಗೆ ನೀನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ | ಆರಾತ್—ದೂರ ಪ್ರದೇಶದ ಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ | ಸ್ವಧಾ—ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಅನ್ನದಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ | ಉಪ ಆ ಗಹಿ—ನಮ್ಮ ಸಮಾ ಪಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಸೋಮರಸದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ನಾನು ಪಠಿಸುವ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷವುಂಟಾದರೆ ಮತ್ತು ನೀನು ನನಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ ನೀನು ದೂರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಅನ್ನದಿಂದ ಕೂಡಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

If you are propitiated by my libation and praise. bestow food (upon me), come with viands from afar.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ ||

ವಯಂ ಘಾ ತೇ ಅಸಿ ಪ್ಷಸಿ ಸ್ತೋತಾರ ಇಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ |

ತ್ವಂ ನೋ ಚಿನ್ವ ಸೋಮಪಾಃ || ೭ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವಯಂ | ಘ | ತೇ | ಅಪಿ | ಸ್ತುತಿ | ಸ್ತೋತಾರಃ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ |
ತ್ವಂ | ನಃ | ಜಿನ್ವ | ಸೋಮ್ರಪಾಃ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಗಿರ್ವಣೋ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯೇಂದ್ರ ತೇ ತವಾಪಿ ವಯಂ ಘ ವಯಂ ಖಲು ಸ್ತೋತಾರಃ
ಸ್ತುತಿ | ಭವಾಮಃ | ಹೇ ಸೋಮಪಾಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾತರಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಞ್ಜಿನ್ವ ಪ್ರೀಣಯಸಿ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಗಿರ್ವಣಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯಂ ಘ—
ನಾವೂ ಸಹ | ತೇ ಅಪಿ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಸ್ತೋತಾರಃ—ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವವರಾಗಿ | ಸ್ತುತಿ—
ಇದ್ದೇವೆ | ಸೋಮಪಾಃ—ಸೋಮ ಪಾನಮಾಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು |
ಜಿನ್ವ—ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡು
ತ್ತೇವೆ. ಸೋಮಪಾನಮಾಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು.

English Translation.

Indra, you are pleased by praise, we are your adorers ; do you
therefore, who are the drinker of the Soma, be generous unto us.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಉತ ನಃ ಪಿತುನಾ ಭರ ಸಂರರಾಣೋ ಅವಿಕ್ಷಿತಂ |
ಮಘವನ್ಭೂರಿ ತೇ ವಸು || ೮ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಉತ | ನಃ | ಪಿತುಂ | ಅ | ಭರ | ಸಂರರಾಣಃ | ಅವಿಕ್ಷಿತಂ |
ಮಘವನ್ | ಭೂರಿ | ತೇ | ವಸು || ೮ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಮಘವನ್ ಸಂರರಾಣಃ ಸಂರಮಮಾಣಸ್ತುಮವಿಕ್ಷಿತಮವಿಕ್ಷೀಣಂ ಪಿತು-
ತುನ್ನಂ | ದ್ಯುಜ್ಞಃ ಪಿತುರಿತ್ಯನ್ನನಾಮಸು ಪಾಶಾತ್ | ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಮಾ ಭರ | ಅಹರ | ತೇ ತವ ವಸು-
ಭಸಂ ಭೂರ್ಯಧಿಕಂ ಹಿ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಉತ—ಮತ್ತು | ಹೇ ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸಂರಣಾಣಿ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡವನಾಗಿ | ಅವಿಕ್ಷಿತಂ—ನಾಶವಾಗದಿರುವ | ಓತುಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅ ಭರ—ತಂದೊದಗಿಸು | ತೇ—ನಿನ್ನ | ವಸು—ಧನವು | ಭೂರಿ—ಬಹಳವಾಗಿದೆ.

। ಛಾಂದೋಗ್ಯಃ ।

ಇದಲ್ಲದೆ ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ನೀನು ನಾಶವಾಗದಿರುವ ಅನ್ನವನ್ನು ನಮಗೆ ತಂದುಕೊಡು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಧನವು ಅಪಾರವಾಗಿದೆ.

English Translation.

Gratified by us, bring us undiminished food, Maghavan, for vast is your wealth.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಉತ ನೋ ಗೋಮತಸ್ಕೃಧಿ ಹಿರಣ್ಯವತೋ ಅತ್ತಿನಃ |

ಇಳಾಭಿಃ ಸಂ ರಭೇಮಹಿ || ೯ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಉತ | ನಃ | ಗೋಮತಃ | ಕೃಧಿ | ಹಿರಣ್ಯವತಃ | ಅತ್ತಿನಃ |

ಇಳಾಭಿಃ | ಸಂ | ರಭೇಮಹಿ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಇಂದ್ರ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಗೋಮತೋ ಗೋಮಿನಃ ಕೃಧಿ | ಕುರು | ಅತ್ತಿನೋಽಶ್ವಯುಕ್ತಾನ್ ಕೃಧಿ | ಹಿರಣ್ಯವತೋ ಧನವತಕ್ಕ ಕೃಧಿ | ಇಳಾಭಿರನ್ನೈಕ್ಕ ಸಂ ರಭೇಮಹಿ | ವಯಂ ಸಂರಣ್ಣಾ ಭವೇಮು ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉತ—ಮತ್ತು ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಗೋಮತಃ—ಗೋವುಗಳುಳ್ಳವರನ್ನಾಗಿಯೂ | ಅತ್ತಿನಃ—ಅಶ್ವವುಳ್ಳವರನ್ನಾಗಿಯೂ | ಹಿರಣ್ಯವತಃ—ಧನವಂತರನ್ನಾಗಿಯೂ | ಕೃಧಿ—ಮಾಡು (ಮತ್ತು ನಾವು) | ಇಳಾಭಿಃ—ಅನ್ನಗಳಿಂದ (ಅನ್ನಗಳನ್ನು) | ಸಂ ರಭೇಮಹಿ—ಹೊಂದಿರುವಂತಾಗಲಿ.

। ಛಾಂದೋಗ್ಯಃ ।

ಮತ್ತು ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಮಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ಧನವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ಮತ್ತು ನಾವು ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪಡೆದಿರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Make us (Indra) possessed of cattle, of gold, and horses: may we prosper with abundant viands.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬೃ**ಬ**ದು**ಕ್ಲಂ** ಹ**ನಾ**ಮ**ಹೇ** ಸೃ**ಪ್ರ**ಕ**ರ**ಸ್ಸ**ಮೂ**ತ**ಯೇ** |

ಸಾ**ಧು** ಕೃ**ಣ್ಣಿಂ**ತ**ಮ**ವ**ಸೇ** || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಬೃ**ಬ**ತ್ಽ**ಉ**ಕ್ಲಂ | ಹ**ನಾ**ಮ**ಹೇ** | ಸೃ**ಪ್ರ**ಕ**ರ**ಸ್ಸಂ | ಊ**ತ**ಯೇ |

ಸಾ**ಧು** | ಕೃ**ಣ್ಣಿಂ**ತಂ | ಅವ**ಸೇ** || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಊತಯೇ ಲೋಕಸ್ಯ ರಕ್ಷಣಾಯ ಸೃಪ್ರಕರಸ್ಸಂ ಪ್ರಸೃತಬಾಹುಂ | ಕರಸ್ಸೌ ಬಾಹೂ ಕರ್ಮಣಾಂ ಪ್ರಸ್ನಾತಾರೌ | ನಿ. ೬-೧೭ | ಇತಿ ಯಾಸ್ಯವಚನಾತ್ | ಅವಸೇ ಲೋಕಸ್ಯ ಸಾಲನಾಯ ಸಾಧು ಕೃಣ್ಣಂತಂ ಸಾಧು ಕುರ್ವಂತಂ ಬೃಬದುಕ್ಲಂ ಮಹದುಕ್ಲಮಿಂದ್ರಂ ಹನಾಮಹೇ | ಹೃಯಾಮಃ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಬೃಬದುಕ್ಲೋ ಮಹದುಕ್ಲೋ ವಕ್ತವ್ಯಮಸ್ಮಾ ಉಕ್ಲಂ | ನಿ. ೬-೪ | ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಊತಯೇ—ಲೋಕರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಸೃಪ್ರಕರಸ್ಸಂ—ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವವನೂ | ಅವಸೇ—ಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ | ಸಾಧು—ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೇ | ಕೃಣ್ಣಂತಂ—ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನೂ | ಬೃಬದುಕ್ಲಂ—ಮಹತ್ಪ್ರೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಅದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಹನಾಮಹೇ—ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಲೋಕರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ತನ್ನ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ನೀಡಿರುವವನೂ, ಲೋಕದ ಜನರನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ನಾನಾಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗುವವನೂ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಅದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We invoke Indra, who is greatly to be praised, whose arm is stretched out for the protection (of the world), acting nobly for our defence.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾಸ್ಕರು ಸ್ಯಪ್ರಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಋಕ್ಪ್ರನಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಯಪ್ರಕರಸ್ತಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವನ್ನೂ ಹೇಳಿದಾರೆ.

ಸ್ಯಪ್ರಃ ಸರ್ಪಣಾತ್ | ಇದಮಪೀತರತ್ ಸ್ಯಪ್ರಮೇತಸ್ಮಾದೇವ ಸರ್ಪಿರ್ವಾ ತೈಲಂ ವಾ |
 ಸ್ಯಪ್ರಕರಸ್ತಮೂತಯೇ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ | ಕರಸ್ತ್ವಾ ಬಾಹೂ ಕರ್ಮಣಾಂ
 ಪ್ರಸ್ತಾತಾರೌ || (ನಿ. ೬-೧೭)

ಎಂದರೆ—ಸ್ಯಪ್ರಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಜಾರಿಹೋಗು, ನುಣುಚಿಕೊಳ್ಳು ಎಂದರ್ಥವಿರುವ ಸ್ಯಪ್ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಸ್ಯಪ್ರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಘೃತ ಅಥವಾ ತೈಲ (ಎಣ್ಣೆ) ಎಂಬರ್ಥವಿರುವಾಗಲೂ ಈ ಶಬ್ದವು ಇದೇ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುವುದು. ಸ್ಯಪ್ರಕರಸ್ತಮೂತಯೇ ಎಂಬುದು ಧ್ರುತಿವಾಕ್ಯದ ಉದಾಹರಣೆಯು. ಕರಸ್ತ್ವಾ ಎಂದರೆ ನೀಡಿರುವ, ಚಾಚಿರುವ ಎರಡು ಕೈಗಳು ಎಂದರ್ಥವು ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ಪ್ರನಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಚಾಚಿರುವನು ಎಂದರ್ಥವು

ಬೃಬದುಕ್ಥಂ—ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಯಾಸ್ಕರು ಈ ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—

ಬೃಬದುಕ್ಥಂ | ಬೃಬದುಕ್ಥೋ ಮಹದುಕ್ಥೋ ವಕ್ತವ್ಯಮಸ್ಮಾ ಉಕ್ಥಮಿತಿ ಬೃಬದುಕ್ಥೋ ವಾ |
 ಬೃಬದುಕ್ಥಂ ಹನಾಮಹೇ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ || (ನಿ. ೬-೪)

ಬೃಬದುಕ್ಥವೆಂದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠರೀತಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಮಹಾಸ್ತೋತ್ರವು ಎಂದರ್ಥವು. ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಪಲ್ಲಡುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಎಂದು ಈ ಶಬ್ದಾರ್ಥವು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ಪ್ರನಲ್ಲಿರುವ ಬೃಬದುಕ್ಥಂ ಹನಾಮಹೇ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅರ್ಥವಿವರಣೆಮಾಡಿರುವರು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಸಂಸ್ಥೇ ಚಿಚ್ಚತಕ್ರತುರಾದೀಂ ಕೃಣೋತಿ ವೃತ್ತ್ರಹಾ |
 ಜರಿತ್ವಭ್ಯಃ ಪುರೂವಸು || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಸಂಸ್ಥೇ | ಚಿತ್ | ಶಕ್ತಕ್ರತುಃ | ಆತ್ | ಈಂ | ಕೃಣೋತಿ | ವೃತ್ತ್ರಹಾ |
 ಜರಿತ್ವಭ್ಯಃ | ಪುರೂವಸುಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇಂದ್ರಃ ಸಂಸ್ಥೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಶತುಕ್ರತುರ್ಬಹುಕರ್ಮಾ ಭವತಿ ಅಪಿ ಚಾದನಂ-
 ತರನಿರಾಮಿದಂ ಶತ್ರುವಧಾದಿಕಂ ಕೃಣೋತಿ ಕರೋತಿ ಚಿದೇವ ಅಯಮಿಂದ್ರೋ ವೃತ್ತ್ರಹಾ ತತ್ರೂಷಾಂ

ಹಂತಾ ಭವತಿ | ಕಿಂಚಿ ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃಕಾಮಾರ್ಥೇ ಪುರೂವಸುರ್ಬಹುಧನೋ ಭವತಿ | ನ ಸ್ವಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಸಂಸ್ಥೇ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ | ಶತಕೃತುಃ—ಅನೇಕ ಸಾಹಸ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನೋ | ಆತ್—ಆನಂತರ | ಈಂ—ಶತ್ರುವಧಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಕೃಣೋತಿ—ಮಾಡುವನೋ | ಚಿತ್—ಆ ಇಂದ್ರನೇ | ವೃತ್ರಹಾ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವನು ಮತ್ತು | ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ—ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ | ಪುರೂವಸುಃ—ಬಹಳವಾದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು.

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಶತ್ರುಗಳ ಸಂಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುವನೋ, ಆ ಇಂದ್ರನೇ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನು. ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ಬಳಿ ಬಹಳ ಧನವಿರುವುದು.

English Translation.

The slayer of Vritra, the occomplisher of a hundred exploits in war, achieves them that he may be the giver of much wealth to his worshippers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ನಃ ಶಕ್ರಶ್ಚಿದಾ ಶಕದ್ಧಾನವಾ ಅಂತರಾಭರಃ |

ಇಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ನಃ | ಶಕ್ರಃ | ಚಿತ್ | ಆ | ಶಕತ್ | ದಾನವಾನ್ | ಅಂತರಾಭರಃ |

ಇಂದ್ರಃ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶಕ್ರಃ ಶಕ್ರಃ ಸ ಇಂದ್ರೋ ನಕ್ಷಿ ದಸ್ಯಾನಪ್ಯಾ ಶಕತ್ | ಶಕ್ತಾನ್ ಕರೋತು | ಅಪಿ ಚೇಂದ್ರೋ ದಾನವಾನ್ ವಿಶ್ವಾಭಿಃ ಸರ್ವೈರೂತಿಭಿಃ ಪಾಲನ್ಯೆರಂತರಾಭರೋಽಂತರಾದರಶ್ಚಿದ್ರಾಣಾಮಾಪೂರಕಃ | ಛಿದ್ರಾಪಿಧಾಃಯಾತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ರಃ—ಶಕ್ರನಾದ | ಸಃ—ಆ ಇಂದ್ರನು | ನಃ ಚಿತ್—ನಮ್ಮನ್ನು ಸಹ | ಆ ಶಕತ್—ಶಕ್ರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿ ಮತ್ತು | ದಾನವಾನ್—ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—

ಸಮಸ್ತವಾದ | ಊತಿಭಿಃ—ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಲೊಡನೆ ನಮ್ಮ | ಅಂತರಾಭರಃ—ಅಪಾಯಕ್ಕೊಳಗಾಗುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ತನಾದ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸಹ ಶಕ್ತಿಯುತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿ. ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಆ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಅಪಾಯಕ್ಕೀಡಾಗುವ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

May Sakra give us strength, may the liberal Indra with all protections be the supplier of our deficiencies.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಂತರಾಭರಃ--ಅಂತರಾಹರಶ್ಚಿದ್ರಾಣಾಮಾಪೂರಕಃ | ಯುದ್ಧಮಾಡುವಾಗ ಶತ್ರುಗಳು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗುವರು. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶವೂ ಅಭೇದ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸೈನಿಕರ ಏಷಯವೂ ಹಾಗೆಯೇ. ದೇಹರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕವಚಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರೂ ಅಪಾಯಕ್ಕೀಡಾಗುವ ಭಾಗವು ಅಧವಾ ಅವಯವವು ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು. ಇಂತಹ ಅಪಾಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಬಹುದಾದ (Vulnerable points) ಭಾಗಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡಲಿ ಎಂಬ ಭಾವವು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ರಾಯೋ | ವಸಿಮ್‌ಹಾನ್ತುಪಾಸಃ | ಸುನ್ವತಃ | ಸಖಾ |

ತಮಿಂದ್ರಮಭಿ ಗಾಯತ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ರಾಯಃ | ಅವನಿಃ | ಮಹಾನ್ | ಸುಪಾರಃ | ಸುನ್ವತಃ | ಸಖಾ |

ತಂ | ಇಂದ್ರಂ | ಅಭಿ | ಗಾಯತ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೆ ಇಂದ್ರೋ ರಾಯೋ ಧನಸ್ಯಾವನಿಃ ಪಾಲಕೋ ಮಹಾನ್ ಸರ್ವೋತ್ತಮಃ ಸುಪಾರಃ ಶೋಭನಸಾರಣಶ್ಚ ಭವತಿ | ಯಶ್ಚ ಸುನ್ವತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸಖಾ ಪ್ರಿಯೋ ಭವತಿ | ತಮಿಂದ್ರಮಭಿ ಗಾಯತ | ಅಭಿಷ್ಟತ ||

|| ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ರಾಯಃ—ಧನಕ್ಕೆ | ಅವನಿಃ—ಪಾಲಕನೋ | ಮಹಾನ್—ಸರ್ವೋತ್ತಮನೂ | ಸುಪಾರಃ—ಸುಲಭವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರೈಜನರಿಂದ ಸಮೀಪಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆಗಿರುವನೋ |

ಸುನೃತಃ—ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನ | ಸಖಾ—ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾಗಿರುವನೋ | ತಂ
ಇಂದ್ರಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅಭಿ ಗಾಯತ—ಗಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಧನಕ್ಕೆ ಪಾಲಕನೋ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೂ, ಸ್ತೋತ್ರಜನರಿಗೆ ಸುಲಭ
ವಾಗಿ ಲಭ್ಯನೂ ಆಗಿರುವನೋ, ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡಿ ಯಜ್ಞಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿರು
ವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಗುಣಗಾನಮಾಡಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Glorify that Indra who is the preserver of riches, the mighty, the
conveyer beyond (calamity), the friend of offerer of the libation.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಅಯಂ ತಾರಂ ಮಹಿ ಸ್ಥಿರಂ ಪೃತನಾಸು ಶ್ರವೋಜಿತಂ |

ಭೂರೇರಿಶಾನೋಜಸಾ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ ತಾರಂ | ಮಹಿ | ಸ್ಥಿರಂ | ಪೃತನಾಸು | ಶ್ರವೋಜಿತಂ |

ಭೂರೇಃ | ಈಶಾನಂ | ಓಜಸಾ || ೧೪ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಯಂತಾರಮಾಗಂತಾರಂ ಮಹಿ ಮಹಾಂತಂ ಪೃತನಾಸು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಸ್ಥಿರಮಜಲಂ
ಶ್ರವೋಜಿತಂ ಶ್ರವಸೋ ಜೇತಾರನೋಜಸಾ ಬಲೇನ ಭೂರೇರ್ಬಹೋರ್ಧನಸ್ಯೇಶಾನಮಿಾಶ್ವರಮಭಿ-
ಗಾಯತ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಯಂಕಾರಂ—ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುವವನೂ | ಮಹಿ—ಮಹಾಮಹಿಮನೂ |
ಪೃತನಾಸು—ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ | ಸ್ಥಿರಂ—ಓದಿಹೋಗದೆ ಶತ್ರುವನ್ನೆದುರಿಸಿ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವನೂ |
ಶ್ರವೋಜಿತಂ—ಶತ್ರುಗಳ ಅನ್ನವನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಗಳಿಸುವವನೂ ಅಥವಾ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸುವವನೂ |
ಓಜಸಾ—ತನ್ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ಭೂರೇಃ—ಬಹಳವಾದ ಧನಕ್ಕೆ | ಈಶಾನಂ—ಒಡೆಯನೂ ಅಥ-
(ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರಿ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಅವರ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬರುವವನೂ, ಮಹಾಮಹಿಮನೂ, ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಸೋತು ಓಡಿಹೋಗುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವನೂ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಅಥವಾ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸುವವನೂ, ತನ್ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಪಾರವಾದ ಧನರಾಶಿಗೆ ಒಡೆಯನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರಿ.

English Translation.

Him who comes nigh, the mighty, the firm in battles, the acquirer of fame, the lord of the vast riches through his prowess.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ |

ನಕಿರಸ್ಯ ಶಚೀನಾಂ ನಿಯಂತಾ ಸೂನ್ಯತಾನಾಂ |

ನಕಿರ್ವಕ್ತಾ ನ ದಾದಿತಿ || ೧೫ ||

|| ಪದವಾಕ್ಯಃ ||

ನಕಿಃ | ಅಸ್ಯ | ಶಚೀನಾಂ | ನಿಯಂತಾ | ಸೂನ್ಯತಾನಾಂ |

ನಕಿಃ | ವಕ್ತಾ | ನ | ದಾದಿತ್ | ಇತಿ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸೂನ್ಯತಾನಾಂ ಶೋಭನಾನಾಂ ಶಚೀನಾಂ ಕರ್ಮಣಾಂ | ಧೀಃ ಶಚೀತಿ ಕರ್ಮನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ನಕಿರ್ನ ಕಶ್ಚಿನ್ನಿಯಂತಾ ನಿಯಾಮಾಕಃ | ಅಯಮಿಂದ್ರೋ ನ ದಾದಿತಿ ನ ಪ್ರಯಚ್ಛತೀತಿ ನಕಿರ್ವಕ್ತಾ ನ ಕಶ್ಚಿದ್ವದತಿ | ಕಿಂತು ಸರ್ವೋದ್ಯಹಿ ಜನೋದ್ಯಯಂ ಪ್ರದಾತೇತ್ಯೇವ ಬ್ರವೀತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನ | ಸೂನ್ಯತಾನಾಂ—ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅಥವಾ ಮಂಗಳಕರವಾದ | ಶಚೀನಾಂ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ | ನಿಯಂತಾ—ನಿಯಮನಮಾಡುವವನು | ನಕಿಃ—ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ | (ಮತ್ತು ಈ ಇಂದ್ರನು) ನ ದಾದಿತ್ ಇತಿ—ಸ್ತೋತ್ರಜನರಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು | ನಕಿಃ ವಕ್ತಾ—ಹೇಳುವವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನು ಮಾಡುವ ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನನ್ನು ನಿಯಮನಮಾಡುವವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನು ಯಾರ ಅಧೀನಕ್ಕೂ ಒಳಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಈ ಇಂದ್ರನು ಏನನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವ ಮನುಷ್ಯನೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಎಂದರೆ, ಇಂದ್ರನು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಕೊಡುವನೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

No one puts a limit to his glorious deeds, no one asserts that he is not generous.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ನೂನಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಮೃಣಂ ಪ್ರಾಶೂನಾಮಸ್ತಿ ಸುನ್ಯತಾಂ |
 ನ ಸೋಮೋ ಅಪ್ರತಾ ಪಪೇ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ನೂನಂ | ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ | ಮೃಣಂ | ಪ್ರಾಶೂನಾಂ | ಅಸ್ತಿ | ಸುನ್ಯತಾಂ |
 ನ | ಸೋಮಃ | ಅಪ್ರತಾ | ಪಪೇ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರಾಶೂನಾಂ | ಯೇ ಸೋಮಂ ಪ್ರಾಶ್ನವಂತಿ ತೇ ಪ್ರಾಶವಃ | ತೇಷಾಂ ಸೋಮಂ ಸುನ್ಯತಾಂ
 ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮೃಣಂ ದೇವಣ್ಯಂ ನ ನೂನಮಸ್ತಿ | ನ ಖಲು ವಿದ್ಯತೇ | ತಥಾ ಚ
 ತ್ರಾಯತೇ | ಏಷ ವಾ ಅನ್ಯಸೋ ಯಃ ಪುತ್ರೀ ಯಜ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವಾಸೀ | ತೈ. ಸಂ. ೬-೩-೧೦-೫ |
 ಇತಿ | ಕಿಂಚಾಪ್ರತಾವಿಸ್ತೀರ್ಣಧನೇನ ಸೋಮೋ ನ ಪಪೇ | ನ ಪೀಯತೇ | ಪ್ರಭೂತಧನೇನೈವ
 ಸೋಮಃ ಪೀಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಾಶೂನಾಂ—ಸೋಮಪಾನಮಾಡುವ ಜನರಿಗೂ | ಸುನ್ಯತಾಂ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು
 ಮಾಡುವ | ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ | ಮೃಣಂ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತೀರಿಸಬೇಕಾದ ದೇವ ಮೃಣವು |
 ನೂನಂ—ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ | ನ ಅಸ್ತಿ—ಇರುವುದಿಲ್ಲ (ಮತ್ತು) | ಅಪ್ರತಾ—ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಧನವಿಲ್ಲದವರಿಂದ |
 ಸೋಮಃ—ಸೋಮರಸವು | ನ ಪಪೇ—ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಸೋಮಪಾನಮಾಡುವ ಜನರಿಗೂ, ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವಾಗ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
 ಅರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ರಸವನ್ನು ತೆಗೆದು ವಿದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ತಾವೂ ಪಾನ
 ಮಾಡುವ ಜನರಿಗೂ ದೇವಸಂಬಂಧವಾದ ಮೃಣವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಲು
 ಸಾಕಷ್ಟು ಧನಸಹಾಯವಿಲ್ಲದಿರುವವರಿಂದ ಸೋಮ ಪಾನವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

English Translation.

Verily no debt is due (to the gods) by those Soma-partaking Brahmans offering libations : the Soma is not drunk without the expenditure of boundless (wealth).

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಈ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸೋಮಪಾನ, ಸೋಮಾಭಿಷವ ಎಂದರೆ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸೋಮಪಾನವೆಂದರ್ಥವು. ಈ ರೀತಿ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ಸೋಮಪಾನಮಾಡುವವರಿಗೆ ದೇವಋಣವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಧನವುಳ್ಳ ಪುರುಷರಿಂದ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹ ಜನರು ಸೋಮ ಪಾನಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ದೇವಋಣವೆಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತ್ರೈತ್ತೀಯ ಶ್ರುತಿಯು ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿಸುವುದು.

ಜಾಯಮಾನೋ ವೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತಿಭಿರ್ಯುಣವಾ ಜಾಯತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇಣರ್ಷಿಭ್ಯೋ
ಯಜ್ಞೇನ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಜಯಾ ಸಿತ್ಯಭ್ಯ ಏಷ ವಾ ಅನ್ಯಣೋ ಯಃ ಪುತ್ರೀ ಯಜ್ಞಾ
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವಾಸೀ || (ತೈ. ಸಂ. ೬-೩-೧೦-೫)

ಎಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದವನು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಋಣಗಳನ್ನು (ಸಾಲಗಳನ್ನು) ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೇ ಹುಟ್ಟುವನು ಎಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಋಷಿಋಣ, ದೇವಋಣ, ಸಿತ್ಯಋಣ ಎಂಬ ಮೂರು ಋಣಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿ ಇಲ್ಲ. ಈ ಋಣಗಳನ್ನು ತೀರಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆಂದರೆ—ಉಪನಯನವಾದ ಕೂಡಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆಮಾಡುತ್ತಾ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ಋಷಿಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಬಳಿಕ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ದೇವಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ವಿವಾಹಿತ ಪುಷ್ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರೋತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಿತ್ಯಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಿದಂತಾಗುವುದು ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದವನು ಈ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಋಣಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉಪನಯನಾನಂತರ ಗುರುಕುಲವಾಸ ವಾಸಮಾಡಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಗುರುವಿನ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಂದ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರೋತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಸತ್ಕರ್ಮಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯದ ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು. ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ದೇವಋಣದ ವಿಷಯವು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿತವಾಗಿರುವುದು. ಸೋಮಾಭಿಷವ, ಸೋಮಪಾನ ಕತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನವು ಸೂಚಿತವಾಗುವುದು. ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾದ ಸೋಮಪಾನವು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸೋಮಾಭಿಷವ, ಸೋಮಪಾನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನವೆಂದೇ ಅರ್ಥವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೇವಋಣವು ತೀರುವುದು ಎಂದು ಋಕ್ಕಿನ ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪನ್ಯ ಇದುಪ ಗಾಯತ ಪನ್ಯ ಉಕ್ಥಾನಿ ಶಂಸತ |

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಕೃಣೋತ ಪನ್ಯ ಇತ್ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪನ್ಯೇ | ಇತ್ | ಉಪ | ಗಾಯತ | ಪನ್ಯೇ | ಉಕ್ಥಾನಿ | ಶಂಸತ |

ಬ್ರಹ್ಮ | ಕೃಣೋತ | ಪನ್ಯೇ | ಇತ್ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಉಪಾಗಾತಾರಃ ಪನ್ಯ ಇತ್ ಸ್ತುತ್ಯ ಏವೇಂದ್ರ ಉಪ ಗಾಯತ | ಉಪಗಾನಂ: ಕುರುತ | ಕಿಂಚಿ ಪನ್ಯ ಏವೇಂದ್ರ ಉಕ್ಥಾನಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಶಂಸತ | ಹೇ ಸ್ತೋತಾರ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಪನ್ಯ ಇತ್ ಸ್ತುತ್ಯ ಏವೇಂದ್ರೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಯನ್ಯಾನಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಕೃಣೋತ | ಕುರುತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಸಾಮಗಾನಮಾಡುವ ಎಲೈ ಉಪಗಾತೃಗಳೇ) ಪನ್ಯೇ ಇತ್—ಸ್ತುತ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೇ | ಉಪ ಗಾಯತ—ಸಾಮಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಗಾನಮಾಡಿರಿ | (ಮತ್ತು) ಪನ್ಯೇ—ಸ್ತುತ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೇ | ಉಕ್ಥಾನಿ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು | ಶಂಸತ—ಪಠಿಸಿರಿ | (ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೇ) ಪನ್ಯೇ ಇತ್—ಸ್ತುತ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೇ | ಬ್ರಹ್ಮ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು | ಕೃಣೋತ—ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸಾಮಗಾಯಕರೇ, ಸ್ತುತ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಸಾಮಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿರಿ. ಆ ಸ್ತುತ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿಯೇ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪಠಿಸಿರಿ. ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೇ, ಸ್ತುತ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿರಿ

English Translation.

Sing praises to the adorable (Indra), repeat prayers to the adorable (Indra), address hymns to the adorable (Indra).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪನ್ಯ ಆ ದರ್ದಿರಚ್ಚತಾ ಸಹಸ್ರಾ ವಾಜ್ಯವೃತಃ |

ಇಂದ್ರೋ ಯೋ ಯಜ್ಞನೋ ವೃಧಃ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪೆನ್ಯಃ | ಅ | ದದಿರತ್ | ಶತಾ | ಸಹಸ್ರಾ | ನಾಜೀ | ಅವೃತಃ |

ಇಂದ್ರಃ | ಯಃ | ಯಜ್ಞನಃ | ವೃಥಃ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ನಾಜೀ ಬಲವಾಞ್ಞತಾ ವೀರಾಣಾಂ ಶತಾನಿ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಚಾ ದದಿರತ್
ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ದಾರಯತಿ ಸೋಽಯಮಿಂದ್ರಃ ಶತ್ರುಭಿರವೃತಃ ಪನ್ಯಃ ಸ್ತುತೋ ಭವತಿ | ಯಜ್ಞನೋ
ವಿಧಿನೇಷ್ಟವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ವೃಥೋ ವರ್ಧಯಿತಾ ಚ ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ನಾಜೀ—ಶಕ್ತಿವಂತನೂ | ಶತಾ—ನೂರು ಮಂದಿ ವೀರರನ್ನೂ |
ಸಹಸ್ರಾ—ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಯೋಧರನ್ನೂ | ಅ ದದಿರತ್—ಸುಲಭವಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೀಳಿಹಾಕಬಲ್ಲನೋ |
ಇಂದ್ರಃ—ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನು | ಅವೃತಃ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಆಜೇಯನಾಗಿಯೂ | ಪನ್ಯಃ—ಸ್ತುತೃನಾಗಿಯೂ |
ಯಜ್ಞನಃ—ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನಿಂದ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆಗಿ | ವೃಥಃ—
ಯಜಮಾನನನ್ನು ವೃಥಿ ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಂತ ಬಲಶಾಲಿಯು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಡದೆ ತಾನು ಮಾತ್ರ
ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ವೀರರನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೀಳಿಹಾಕಬಲ್ಲನು. ಇಂತಹ ಸ್ತುತೃನಾದ ಇಂದ್ರನು ಯಜ್ಞ
ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The powerful Indra, the discomforter of hundreds and thousands, unchecked (by foes), is adorable ; he who is the benefactor of the sacrificer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿ ಷೂ ಚರ ಸ್ವಧಾ ಅನು ಕೃಷ್ಟೀನಾಮನ್ವಾಹುವಃ |

ಇಂದ್ರ ಸಿಬ ಸುತಾನಾಂ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ | ಸು | ಚೆರ | ಸ್ವಧಾಃ | ಅನು | ಕೃಷ್ಣೀನಾಂ | ಅನು | ಅಹುವಃ |
 ಇಂದ್ರ | ಪಿಬ | ಸುತಾನಾಂ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಆಹುವ ಆಹ್ವಾತವ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಕೃಷ್ಣೀನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಸ್ವಧಾ ಹವೀಂಷ್ಯನು ಸು
 ಸುಷ್ಯ ವಿ ಚೆರ | ದ್ವಿತೀಯೋಽನು ಪೂರಣಃ | ಸುತಾನಾಮಭಿಸುತಾನ್ ಸೋಮಾಂಶ್ಚ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ--ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಆಹುವಃ--ಆಹ್ವಾನಿಸಲ್ಪಡುವ ನೀನು | ಕೃಷ್ಣೀನಾಂ--ಮನುಷ್ಯರು
 ಅರ್ಪಿಸುವ | ಸ್ವಧಾಃ ಅನು-ಹವಿಸ್ಸಿನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ | ಸು ವಿ ಚೆರ-ಹೋಗುತ್ತೀಯಲ್ಲವೇ | ಸುತಾನಾಂ--
 ಹಿಂದಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮರಸಗಳನ್ನು | ಪಿಬ--ಪಾನಮಾಡು

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಲ್ಪಡುವ ನೀನು ಮನುಷ್ಯರು ಅರ್ಪಿಸುವ ಹವಿಸ್ಸಿನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ
 ಭಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂದಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Indra, you are to be invoked of men, come to their offered viands,
 drink of (their) libations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಿಬ | ಸ್ವಧೈನವಾನಾವತುತ ಯಸ್ತುಗ್ರೈ ಸಚಾ |
 ಉತಾಯಮಿಂದ್ರ ಯಸ್ತವ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪಿಬ | ಸ್ವಧೈನವಾನಾಂ | ಉತ | ಯಃ | ತುಗ್ರೈ | ಸಚಾ |
 ಉತ | ಅಯಂ | ಇಂದ್ರ | ಯಃ | ತವ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ್ವಧೈನವಾನಾಂ ಸ್ವಧೈನವಾನ್ ಸ್ವಭೂತಪಯಸೋ ಧೇನೋಃ ಸಂಬಂಧಿನಃ
 ಸೋಮಾನ್ | ಧೇನ್ವಾ ಕ್ರೀತಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ಚ ಶ್ರಾಯತೇ | ಧೇನ್ವಾ ಕ್ರೀಣಾತೀತಿ | ಉತಾಪಿ ಚ

ಯಃ ಸೋಮಸ್ತುಗ್ರ್ಯ ಉದಕೇ | ಬುಸಂ ತುಗ್ರ್ಯಮಿತ್ಯುದಕನಾಮಸು ಸಾರಾತ್ | ಸಚಾ ಸಂಸ್ಪೃಷ್ವಃ
ತಮಪಿ ಸೋಮಂ ಪಿಬ | ಉತಾಪಿ ಚ ಯಃ ಸೋಮಸ್ತವ ತ್ವದೀಯಸ್ತಾಮುದ್ಧಿಕ್ಯ ಗೃಹೀತಃ
ಸೋಮಯಂ ತ್ವಯಾ ಸಾತವ್ಯ ಇತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ವಧೈನವಾನಾಂ—ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಿನಗಾಗಿ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿರು
ವುದೂ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಯಃ—ಯಾವ ಸೋಮವು | ತುಗ್ರ್ಯೇ ಸಚಾ—ನೀರಿನಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿರು
ವುದೋ | ಯಃ—ಯಾವ ಸೋಮವು | ತವ—ನಿನಗಾಗಿಯೇ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೋ | ಅಯಂ—ಅಂತಹ
ಈ ಸೋಮವು ನಿನ್ನಿಂದ ಪಾರಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು
ಕೊಂಡು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಆದಕ್ಕೆ ಉದಕವನ್ನು ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ಪಾನಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ
ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Drink of the (Soma) purchased by the milch cow, that (Soma) which
is mixed with water, that which, Indra, is especially yours.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಈ ಯಜ್ಞಿನಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸೋಮವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಸೋಮ
ಲತೆಗಳು ಕೆಲವು ನದೀತೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎತ್ತರವಾದ ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು
ಸುಲಭವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ದೂರಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ
ತಂದವರಿಂದ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಕೊಂಡು
ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸೋಮಕ್ರಯಣವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದು ಯಜ್ಞಾಂಗವಾದ ಒಂದು ಕರ್ಮವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಆನೇಕ ವಿಧವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು
ರೂಢಿಯು. ಆ ವಸ್ತುಗಳು ಯಾವವು ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತ್ರೈತ್ತೀರೀಯಸಂಹಿತೆಯ ವಾಕ್ಯವು ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿವುದು.

ಅಜಯಾ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸತಪಸಮೇವೈನಂ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಹಿರಣ್ಮೇನ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸಶುಕ್ರಮೇವೈನಂ
ಕ್ರೀಣಾತಿ ಧೇನ್ವಾ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸಾಶಿರಮೇವೈನಂ ಕ್ರೀಣಾತ್ಕೃಷಭೇಣ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸೇಂದ್ರಪೋ-
ವೈನಂ ಕ್ರೀಣಾತ್ಕನಡುಹಾ ಕ್ರೀಣಾತಿ ವಹ್ನಿರ್ವಾ ಆನಡ್ವಾನ್ ವಹ್ನಿನೈವ ವಹ್ನಿ ಯಜ್ಞಾ ಸ್ಯ
ಕ್ರೀಣಾತಿ ಮಿಥುನಾಭ್ಯಾಂ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಮಿಥುನಸ್ಮಾವರುಧ್ಯೈ ವಾಸಸಾ ಕ್ರೀಣಾತಿ ಸರ್ವದೇ-
ವತ್ಯಂ ವೈ ವಾಸಃ ಸರ್ವಾಭ್ಯ ಏವೈನಂ ದೇವತಾಭ್ಯಃ ಕ್ರೀಣಾತಿ ದತ ಸಂಪದ್ಯಂತೇ ||

(ತೈ. ಸಂ ೬ ೧-೧೦-೧, ೨)

ಆಡು, ತಪಸ್ಸು, ಸುವರ್ಣ, ಶುಕ್ರ, ಕರೆಯುವ ಹಸು, ಹಾಲು, ಹೋರಿ, ಎತ್ತು, ಒಂದು ಜತೆ, ವಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಹತ್ತು ವಿಧವಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಧೇನು ಎಂದರೆ, ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯುವ ಹಸುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ಸೋಮವನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಃ ||

ಅತಿ¹ | ಇ² | ಮಂ³ | ರಾ⁴ | ತಂ⁵ | ಸು⁶ | ತಂ⁷ | ಪಿ⁸ | ಬ || ೨೧ ||

ಇ¹ | ಮಂ² | ರಾ³ | ತಂ⁴ | ಸು⁵ | ತಂ⁶ | ಪಿ⁷ | ಬ || ೨೧ ||

|| ಪದಶಾಃ ||

ಅತಿ¹ | ಇ² | ಮಂ³ | ರಾ⁴ | ತಂ⁵ | ಸು⁶ | ತಂ⁷ | ಪಿ⁸ | ಬ || ೨೧ ||

ಇ¹ | ಮಂ² | ರಾ³ | ತಂ⁴ | ಸು⁵ | ತಂ⁶ | ಪಿ⁷ | ಬ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮನ್ಯುಷ್ಯಾವಿಣಂ ಕ್ರೋಧೇನ ಸೋಮಂ ಸುಸ್ವಂತಮತೀಹಿ | ಅತಿಗಚ್ಛು | ತಥೋಪಾರಣೇ | ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಉಪೇತ್ಯ ಯಸ್ಮಿನ್ನೇಶೇ ನ ರಮಂತೇ ಸ ಉಪಾರಣಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನೇಶೇ ಸುಷುವಾಂಸಂ ಸುಸ್ವಂತಮತೀಹಿ | ಇಮಂ ರಾತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪದ್ರವರಹಿತೇ ದೇಶೇ ಸ್ತಾಭಿದ್ಧಮಿಮಂ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಮನ್ಯುಷ್ಯಾವಿಣಂ—ಕೋಪಾವಿಷ್ಠನಾಗಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವವನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಸೋಮಪಾನಕ್ಕಾಗಿ | ಅತಿ ಇಹಿ—ಹೋಗಬೇಡ | ಉಪಾರಣೇ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ | ಸುಷುವಾಂಸಂ—ಹಿಂಡುವವನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಸೋಮಪಾನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಹೋಗಬೇಡ (ಆದರೆ) | ಇಮಂ ರಾತಂ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪದ್ರವರಹಿತವಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ | ಸುತಂ—ಈ ಸೋಮ ರಸವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವಾಗಲೂ ಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಠನಾಗಿರುವವನು ಹಿಂಡುವ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ. ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಲ್ಲದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನರಹಿತವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂಡುವ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಬೇಡ. ಆದರೆ ನಾವು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಈ ಸೋಮವು ಉತ್ತಮಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಮಂತ್ರಪೂತವಾಗಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Indra, pass by the man who offers the libation in anger, him who pours it out upon a spot disapproved of; drink this presented Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಹಿ ತಿಸ್ರಃ ಪರಾವತ ಇಹಿ ಪಂಚ ಜನಾ ಅತಿ |

ಧೇನಾ ಇಂದ್ರಾವಚಾಕಶತ್ || ೨೨ ||

|| ಪದಸೂತ್ರಃ ||

ಇಹಿ | ತಿಸ್ರಃ | ಪರಾವತಃ | ಇಹಿ | ಪಂಚ | ಜನಾನ್ | ಅತಿ |

ಧೇನಾಃ | ಇಂದ್ರ | ಅವಚಾಕಶತ್ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಧೇ ಇಂದ್ರ ಧೇನಾ ಅಸ್ತದೀಯಾಃ ಸ್ತುತೀರವಚಾಕಶದ್ಯೋಽಪಶ್ಯತ್ ಸ ತ್ವಂ ಪಾರಾವತೋ ದೂರಾತ್ | ಅರೇ ಪರಾವತ ಇತಿ ದೂರನಾಮಸು ಪಾರಾತ್ | ತಿಸ್ರೋಽಗ್ರಪೃಷ್ಠಪಾರ್ಶ್ವದಿಕ ಇಹಿ | ಗಚ್ಛಿ | ಅನೇನಾಗ್ರತಃ ಪೃಷ್ಠತಃ ಪಾರ್ಶ್ವತಶ್ಚೇಂದ್ರಸ್ಯಾಗಮನಮಾಶಾಸ್ತೇ | ಅಪಿ ಚ ಪಂಚ ಜನಾನ್ | ಮನುಷ್ಯಾನತಿಹಿ | ಅತಿಗಚ್ಛಿ | ಯದ್ವಾ | ಗಂಧರ್ವಾಃ ಪಿತರೋ ದೇನಾ ಅಸುರಾ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಚ ಪಂಚ ಜನಾಃ | ತಾನತೀಹೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಗಂಧರ್ವಾಃ ಪಿತರೋ ದೇನಾ ಅಸುರಾ ರಕ್ಷಾಂ- ಸೀತ್ಯೇಕೇ ಚಿತ್ತಾರೋ ವರ್ಣಾ ನಿಷಾದಃ ಪಂಚಮ ಇತ್ಯೌಪಮನ್ಯವಃ | ನಿ. ೩-೮ | ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಧೇನಾಃ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಅವಚಾಕಶತ್—ನೋಡಿ ತಿಳಿಯುವ ನೀನು | ಪರಾವತಃ—ದೂರಪ್ರದೇಶದಿಂದ | ತಿಸ್ರಃ—ಮೂರು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಎಂದರೆ ಮುಂದುಗಡೆ ಹಿಂಸುಗಡೆ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಶ್ವಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ | ಇಹಿ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ | ಪಂಚ ಜನಾನ್—ಗಂಧರ್ವಾದಿ ಪಂಚಜನರನ್ನೂ ಅತಿ—ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ | ಇಹಿ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ಮಾಡುವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ನೋಡಿ ತಿಳಿಯುವ ನೀನು ದೂರ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಮುಂದುಗಡೆಯಿಂದಲೂ, ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದಲೂ ಅಥವಾ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಿಂದಲೂ ಬಾ. ಅಥವಾ ಮಾರ್ಗನುಡ್ಧದಲ್ಲಿರುವ ಗಂಧರ್ವಾದಿಪಂಚಜನರನ್ನೂ ಅಥವಾ ಐದು ಜನಾಂಗದ ಜನರನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಅವರನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಾ.

English Translation.

Indra, you have beheld our praises; proceed in three directions from a distance, pass beyond the five orders of beings.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸೂರ್ಯೋ ರಶ್ಮಿಂ ಯಥಾ ಸೃಜಾ ತ್ವಾ ಯಚ್ಚಂತು ಮೇ ಗಿರಃ |

ನಿಮ್ಮನಾಪೋ ನ ಸಧ್ರ್ಯಕ್ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸೂರ್ಯಃ | ರಶ್ಮಿಂ | ಯಥಾ | ಸೃಜ | ಆ | ತ್ವಾ | ಯಚ್ಚಂತು | ಮೇ | ಗಿರಃ |

ನಿಮ್ಮಂ | ಅಪಃ | ನ | ಸಧ್ರ್ಯಕ್ || ೨೩ ||

|| ಸಾಮಾನ್ಯಾತ್ಮಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸೂರ್ಯೋ ಯಥಾ ರಶ್ಮಿಂ ರಶ್ಮೀನ್ವಿರಣಾನಶ್ಚಪ್ರಗ್ರಹಾನ್ವಾ ವಿಸೃಜತಿ ತಥಾ ಮಹ್ಯಂ ಧನಂ ವಿಸೃಜ | ಅಪಿ ಚ ಮೇ ಮದೀಯಾ ಗಿರಃ ಸ್ತುತಯಃ ಸಧ್ರ್ಯಕ್ ಸಹ ತ್ವಾಮಾ ಯಚ್ಚಂತು | ನಿಮ್ಮನಾಪೋ ನ | ಯಥಾ ನಿಮ್ಮದೇಶಮಾಪಃ ಸಹ ಪರಿಗೃಹ್ಣಂತಿ ತದ್ವದಿತೈರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸೂರ್ಯಃ—ಸೂರ್ಯನು | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ರಶ್ಮಿಂ—ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡುವನೋ ಅದರಂತೆ | ಸೃಜ—ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು | ನಿಮ್ಮಂ—ತಗ್ಗಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ | ಅಪೋ ನ—ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳು | ಸಧ್ರ್ಯಕ್—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಯಚ್ಚಂತು—ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಸರಿಸುವಂತೆ ನೀನು ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡು. ಹರಿಯುವ ನೀರು ತಗ್ಗಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ನಾನು ಮಾಡುವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

As the sun disperses his rays, so you disperse (wealth upon me): may my praises rapidly draw you, as waters (reach) the low ground.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಧ್ವಯೋವಾ ತು ಹಿ ಸಿಂಚ ಸೋಮಂ ವಿರಾಯ ಶ್ರಿಪ್ರಿಣೇ |
ಭರಾ ಸುತಸ್ಯ ಪೀತಯೇ || ೨೪ ||

|| ಪದರಾಃ ||

ಅಧ್ವಯೋ ಇತಿ | ಅ | ತು | ಹಿ | ಸಿಂಚ | ಸೋಮಂ | ವಿರಾಯ | ಶ್ರಿಪ್ರಿಣೇ |
ಭರ | ಸುತಸ್ಯ | ಪೀತಯೇ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಧ್ವಯವಃ ಶ್ರಿಪ್ರಿಣೇ ಹನೂಮತೇ ವಿರಾಯ ಶೂರಾಯೇಂದ್ರಾಯ ಸೋಮಂ ತು
ಹಿ ಕ್ಷಿಪ್ರನೇವಾ ಸಿಂಚ | ಸುತಸ್ಯ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪೀತಯೇ ಪಾನಾಯ ಚ ಭರ | ಆಹರ ಚ ||

|| ಶ್ರುತಿಪಾರ್ಥ ||

ಅಧ್ವಯೋ—ಎಲೈ ಅಧ್ವಯವೇ | ಶ್ರಿಪ್ರಿಣೇ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕೆನ್ನೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ |
ವಿರಾಯ—ಶೂರನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ | ಸೋಮಂ ತು—ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಹಿ—ಬೇಗನೆ | ಆ ಸಿಂಚ—
ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು | ಸುತಸ್ಯ—ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಪೀತಯೇ—ಇಂದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ |
ಭರ—ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

|| ಛಾಂದೋಗ್ಯ ||

ಎಲೈ ಅಧ್ವಯವೇ, ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕೆನ್ನೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಶೂರನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ ಸೋಮರಸ
ವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು. ಮತ್ತು ಹಿಂಡಿದ ಆ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಇಂದ್ರನ ವಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

English Translation.

Adhwaryu, quickly pour forth the soma to the hero Indra with the
goodly jaws; bring the Soma for his drinking.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಉದ್ಘಃ ಫಲಿಗಂ ಭಿನನ್ಯೈಃ ಕ್ಷಿಂಧೋರವಾಸೃಜತ್ |
ಯೋ ಗೋಷು ಪಕ್ವಂ ಧಾರಯತ್ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಉದ್ವಃ | ಫಲಿಗಂ | ಭಿನತ್ | ನ್ಯಕ್ | ಸಿಂಧೂನ್ | ಅವ್ರತಸ್ಯಜತ್ |

ಯಃ | ಗೋಷು | ಪಕ್ವಂ | ಧಾರಯತ್ | ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಉದ್ವ ಉದಕಾರ್ಥಂ ಫಲಿಗಂ ಮೇಘಂ | ರೈವತಃ ಫಲಿಗ ಇತಿ ಮೇಘನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಭಿನತ್ ಅಭಿನತ್ | ಸಿಂಧೂನಪಶ್ಚಾಂತರಿಕ್ಷಾನ್ಯೈರ್ವರ್ವಗವಾಸ್ಯಜತ್ | ಯಕ್ಷ ಗೋಷು ಪಕ್ವಂ ಪಯೋ ಧಾರಯತ್ ಅಧಾರಯತ್ | ಸ ಇಂದ್ರ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಉದ್ವಃ—ಉದಕಾರ್ಥವಾಗಿ | ಫಲಿಗಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ಭಿನತ್— ಸೀಳಿಹಾಕಿದನೋ | ಸಿಂಧೂನ್—ಮೇಘದಲ್ಲಿದ್ದ ಉದಕಗಳನ್ನು | ನ್ಯಕ್—ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ | ಅವ್ರತಸ್ಯಜತ್—ಸುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನೋ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಗೋಷು—ಗೋವುಗಳಲ್ಲಿ | ಪಕ್ವಂ—ಸಿದ್ಧವಾದ ಹಾಲನ್ನು | ಧಾರಯತ್—ಇಳಿಸಿದನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಸೋಮರಸ ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಮೇಘವನ್ನು ಸೀಳಿಹಾಕಿದನೋ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಉದಕವನ್ನು ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ ವೃಷ್ಟಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನೋ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಗೋವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೋ ಅಂತಹ ಮಹತ್ತ್ವವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ, ಎಲೈ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ, ಸೋಮರಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

English Translation.

Who clove the cloud for (the issue of) the rain, who sent down the waters, who placed the mature (milk) in the cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಹಸ್ತ್ವತ್ರಮ್ಯಚೀಷಮ ಔರ್ಣವಾಭಮಹೀಶುವಂ |

ಹಿಮೇನಾವಿಧ್ಯದರ್ಬುದಂ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಹನ್ | ವೃತ್ರಂ | ಯಚೀಷಮಃ | ಔರ್ಣವಾಭಂ | ಅಹೀಶುವಂ |

ಹಿಮೇನ | ಅವಿದ್ಯತ್ | ಅರ್ಬುದಂ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಚೀಷಮ ಯಚಾ ದೀಪ್ತ್ಯಾ ಸಮ ಇಂದ್ರೋ ವೃತ್ರಂ ವೃತ್ರನಾಮಕಂ ಶತ್ರುಮಹನ್ |
ಜಘಾನ | ತಥಾರ್ಣವಾಭಮಾರ್ಣವಾಭನಾಮಕಮಹೀಶುವಮಹೀಶುವನಾಮಕಂ ಚ ಶತ್ರುಮಹನ್ |
ತಥಾ ಹಿಮೇನ ತುಷಾರೇಣೋದಕೇನ ವಾರ್ಬುದಂ ಮೇಘಮವಿದ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಯಚೀಷಮಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಇಂದ್ರಸು | ವೃತ್ರಂ—ವೃತ್ರನೆಂಬ ಅಸುರನನ್ನು | ಅಹನ್—
ಕೊಂದನು (ಮತ್ತು) | ಔರ್ಣವಾಭಂ—ಔರ್ಣವಾಭನೆಂಬ ಅಸುರನನ್ನು | ಅಹೀಶುವಂ—ಅಹೀಶುವನೆಂಬ
ಅಸುರನನ್ನು ಕೊಂದನು | ಅರ್ಬುದಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ಹಿಮೇನ—ಶೀತಲೋದಕದಿಂದ ಅಥವಾ ಹಿಮದಿಂದ |
ಅವಿದ್ಯತ್—ಭಿದ್ರಮಾಡಿದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು ವೃತ್ರನೆಂಬ ಅಸುರನನ್ನು, ಔರ್ಣವಾಭ, ಅಹೀಶುವ
ಎಂಬ ಅಸುರರನ್ನು ಕೊಂದನು. ಮತ್ತು ಹಿಮದಿಂದ ಮೇಘವನ್ನು ಭಿದ್ರವಾಗುವಂತೆ ಭೇದಿಸಿದನು.

English Translation.

The brilliant Indra slew Vritra, Aurnavabha, Ahishuva ; he smote
Arbuda with frost.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ವ ಉಗ್ರಾಯ ನಿಷ್ಪರೇಷಾಳ್ವಾಯ ಪ್ರಸಕ್ತಿಣೇ |

ದೇವತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಗಾಯತ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ವಃ | ಉಗ್ರಾಯ | ನಿಃಪರೇ | ಅಷಾಳ್ವಾಯ | ಪ್ರಸಕ್ತಿಣೇ |

ದೇವತ್ತಂ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಗಾಯತ || ೨೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಉದ್ಗಾತಾರಃ ವೋ ಯೂಯಮುಗ್ರಾಯೋದ್ಗಾಣಾಯ ನಿಷ್ಪುರೇ ಶತ್ರುನ್ನಿತ್ತರತೇ-
ಷಾಞ್ಚಾಯ ಶತ್ರುಣಾಮಭಿಭವಿತ್ರೇ ಪ್ರಸಕ್ತೀಣೇ ಪ್ರಸಹನಶೀಲಾಯೇಂದ್ರಾಯ ದೇವತ್ತಂ ದೇವಪ್ರಸಾದ-
ಲಬ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಪ್ರ ಗಾಯತ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

(ಎಲೈ ಸಾಮಗಾನಮಾಡುವ ಉದ್ಗಾತೃಗಳೇ) ವಃ-ನೀವು । ಉಗ್ರಾಯ-ಭಯಂಕರನೂ । ನಿಷ್ಪುರೇ-
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವವನೂ । ಅಷಾಞ್ಚಾಯ-ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ । ಪ್ರಸಕ್ತೀಣೇ-ಯುದ್ಧ
ದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ । ದೇವತ್ತಂ-ದೇವತೆಗಳ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಲಬ್ಧವಾದ । ಬ್ರಹ್ಮ-ಸೋತ್ರವನ್ನು । ಪ್ರ ಗಾಯತ-ಗಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿಸಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸಾಮಗಾನಮಾಡುವ ಉದ್ಗಾತೃನಾಮಕ ಮುತ್ಪಿಕ್ಯುಗಳೇ, ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಭಯಂಕರನಾದವನೂ,
ಯುದ್ಧದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಅವರ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲು
ಸಮರ್ಥನಾದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಾಮಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ
(ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ) ಗಾನಮಾಡಿ ಪಠಿಸಿರಿ.

English Translation.

Sing aloud (priests) to the fierce, Victorious (Indra) the overpowerer,
the subduer (of foes), the praise inspired by the gods.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯೋ ವಿಶ್ವಾನ್ಯಭಿ ವ್ರತಾ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇ ಅಂಧಸಃ ।

ಇಂದ್ರೋ ದೇವೇಷು ಚೇತತಿ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ವಿಶ್ವಾನ್ | ಅಭಿ | ವ್ರತಾ | ಸೋಮಸ್ಯ | ಮದೇ | ಅಂಧಸಃ |

ಇಂದ್ರಃ | ದೇವೇಷು | ಚೇತತಿ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಂಧಸೋದ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇ ಸಂಜಾತೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವ್ರತಾ ವ್ರತಾನಿ
ಕರ್ಮಾಣಿ ಯ ಇಂದ್ರೋ ದೇವೇಷ್ಯಭಿ ಚೇತತಿ ಜ್ಞು ಸಯತಿ ತಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಾಯ ದೇವತ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮ
ಗಾಯತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಂಧಸಃ—ಭಕ್ಷಣಯೋಗ್ಯವಾದ (ಪಾನಯೋಗ್ಯವಾದ) | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ | ಮದೇ—
ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ವ್ರತಾ—ಸಾಹಸಕಾರ್ಯ
ಗಳನ್ನು | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ | ಅಭಿ ಚೇತತಿ—ಪ್ರಕಟಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ
ಸಾಮಗಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಉದ್ಗಾತೃಗಳೇ, ಪಾನಯೋಗ್ಯವಾದ ಸೋಮರಸದಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ ಆ ಇಂದ್ರನು
ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವನು. ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರ
ರೂಪವಾದ ಸಾಮಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿ ಸ್ತುತಿಸಿರಿ.

English Translation.

Indra, who, in the exhilaration of the quaffed Soma, makes known
among the gods all pious rites.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಹ ತ್ಯಾ ಸಧಮಾದ್ಯಾ ಹರೀ ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ |

ವೋಲ್ದಾಮುಭಿ ಪ್ರಯೋ ಹಿತಂ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಹ | ತ್ಯಾ | ಸಧಮಾದ್ಯಾ | ಹರೀ | ಇತಿ | ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ |

ವೋಲ್ದಾಂ | ಅಭಿ | ಪ್ರಯಃ | ಹಿತಂ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಹ ಯಜ್ಞೇ ತ್ಯಾ ತೌ ಪ್ರಸಿದ್ಧೌ ಸಧಮಾದ್ಯಾ ಸಹ ವಾದ್ಯಂತೌ ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ
ಹರೀ ಅಶ್ವಾ ಹಿತಂ ಹಿತಕರಂ ಪ್ರಯಃ ಸೋಮರೂಪಮನ್ನಮುಭ್ಯುಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ವೋಲ್ದಾಂ | ಇಂದ್ರಂ
ವಹತಾಂ | ಪ್ರಾಪಯಂತಾನಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಹ- ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತ್ಯಾ-ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ | ಸಧಮಾದ್ಯಾ-ಯಾವಾಗಲೂ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿರುವವೂ | ಹಿರಣ್ಯಕೇಶ್ಯಾ-ಸುರ್ವಣದಂತೆ ಧಳಧಳಿಸುವ ಕೇಶಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವವೂ ಆದ | ಹರೀ-ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಗಳು | ಹಿತಂ-ಹಿತಕರವಾದ | ಪ್ರಿಯಃ ಅಭಿ-ಸೋಮರೂಪವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಅಭಿಲಕ್ಷಿಸಿ (ಭಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ) | ವೌಲ್ಟಾಂ-ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕರೆತರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಜತೆಯಾಗಿಯೇ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುವವೂ, ಚಿನ್ನದಂತೆ ಧಳಧಳಿಸುವ ಕತ್ತಿನ ಮೇಲಿನ ಕೇಶಪಂಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಗಳು ಸೋಮರೂಪವಾದ ಅನ್ನಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಈ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಗೆ ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

May those two golden-maned steeds, together exulting, bring him hither to the salutary (sacrificial) food.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಃ ||

ಅರ್ವಾಂಚಂ ತ್ವಾ ಪುರುಷ್ಪತ ಪ್ರಿಯಮೇಧಸ್ತತಾ ಹರೀ |

ಸೋಮಪೇಯಾಯ ವಕ್ಷತಃ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅರ್ವಾಂಚಂ | ತ್ವಾ | ಪುರುಷ್ಪತ | ಪ್ರಿಯಮೇಧಸ್ತತಾ | ಹರೀ ಇತಿ |

ಸೋಮಪೇಯಾಯ | ವಕ್ಷತಃ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪುರುಷ್ಪತೇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಿಯಮೇಧಸ್ತತಾ ಹರೀ ಅಶ್ವಾ ಸೋಮಪೇಯಾಯ ಸೋಮಪಾನಾಯಾರ್ವಾಂಚಮಸ್ತದಭಿಮುಖಂ ವಕ್ಷತಃ | ವಹತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರುಷ್ಪತ-ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾ-ನಿನ್ನನ್ನು | ಪ್ರಿಯಮೇಧಸ್ತತಾ-ಪ್ರಿಯ ಮೇಧನಾಮಕನಾದ ನನ್ನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ | ಹರೀ-ಅಶ್ವಗಳು | ಸೋಮಪೇಯಾಯ-ಸೋಮ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅರ್ವಾಂಚಂ-ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ವಕ್ಷತಃ-ಕರೆತರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕ ಜನರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಿಯಮೇಧನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನನ್ನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ನಿನ್ನ ಕುದುರೆಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

Indra, the glorified of many, let your horses, praised by Priyamedha, bring you down to drink the Soma.

ಮೂವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಯಂ ಘ ತ್ವೇತ್ಯೇಕೋನವಿಂಶತ್ಯುಚಂ ತ್ವತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ಯಸ್ಯ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೀರಾರ್ಷಂ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಯಂ | ನೋಡಶ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ಗಾಯತ್ರೈ ಏಕೋನವಿಂಶತ್ಯನುಷ್ಟುಪ್ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ವಯಂ ಘೈಕೋನಾ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿರ್ಬಾರ್ಹತಂ ತ್ರಿಗಾಯತ್ರೈನುಷ್ಟುಬಂತಮಿತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯೇ ಬಾರ್ಹತತ್ವಚಾರೀತಾನಾದಿತಃ ಪಂಚದಶರ್ಚಿಃ | ತಥೈವ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಶಾನಕೇನ ಸೂತ್ರೈತೇ | ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತ ಇತಿ ಪಂಚದಶನೋ ಷು ತ್ವಾ ವಾಘತಕ್ಷನೇತ್ಯೇತಸ್ಯ ದ್ವಿಪದಾಂ ಚೋದ್ಧರತಿ | ಐ. ಆ. ೫-೨-೪ | ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽದನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಶಸ್ತ್ರೇ ವಯಂ ಘ ತ್ವೇತಿ ತ್ವಚೋ ವೈಕಲ್ಪಿಕಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ತಥಾ ಚ ಸೂತ್ರಂ | ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತಃ ಕ ಈಂ ನೇದ ಸುತೇ ಸಚಾ | ಆ. ೭-೪ | ಇತಿ || ಸ್ವರಸಾಮ್ನಯೋಮೇವ ತ್ವಚೋಽನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತ ಇತಿ ತಿಸ್ತೋ ಬೃಹತ್ಯೈಃ | ಆ. ೮-೫ | ಇತಿ || ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಶಸ್ತ್ರೇ ಕ ಈಂ ನೇದೇತಿ ವೈಕಲ್ಪಿಕೋಽನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರಮುಕ್ತಮೇವ ||

ಅನುವಾದವು—ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ಯಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಯವು. ಆದರೆ ಹದಿನಾರನೆಯ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಯವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ವಯಂ ಘೈಕೋನಾ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿರ್ಬಾರ್ಹತಂ ತ್ರಿಗಾಯತ್ರೈನುಷ್ಟುಬಂತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೃಹತೀ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಹದಿನೈದು ಋಕ್ಕುಗಳ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾ ರಣ್ಯಕ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಶಾನಕಮಹರ್ಷಿಯಿಂದ—ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತ ಇತಿ ಪಂಚದಶನೋ ಷು ತ್ವಾ ವಾಘತಕ್ಷನೇತ್ಯೇತಸ್ಯ ದ್ವಿಪದಾಂ ಚೋದ್ಧರತಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಐ. ಆ. ೫-೨-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಯಜ್ಞಜನು ಪಠಿಸ

ಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಎಂದು ವೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಮುಕ್ತಗಳನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಸ್ತೋತ್ರಿಯ ತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತಃ ಕ ಈಂ ವೇದ ಸುತೇ ಸಚಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೭-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಸ್ವರಸಾಂವಿ ಯೆಂಬ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲದೂ ಈ ಮೂರು ಮುಕ್ತಗಳನ್ನು ಅನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತ ಇತಿ ತಿಸ್ತೋ ಬೃಹತ್ಯಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೮-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅದೇ ಇಷ್ಟಿಯ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕ ಈಂ ವೇದ ಎಂಬ ತೃಚವನ್ನು (ಈ ಸೂತ್ರದ ೭-೯ ಮುಕ್ತಗಳನ್ನು) ಅನುರೂಪತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಸೂತ್ರವನ್ನು (ಆ. ೭-೪) ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸೂಕ್ತ—೩೩

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೩ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೭, ೮, ೯, ೧೦ ||
	ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತಂಖ್ಯೆ—೧೯			
	ಮುಷಿ—ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ಯಃ			
	ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ			
	ಭಂದಃ—೧ ೧೫. ಬೃಹತೀ	೧೬-೧೮. ಗಾಯತ್ರೀ	೧೯. ಅನುಷ್ಠುಪ್	

|| ಸಂಹಿತಾಗಾಥಃ ||

ವಯಂ ಘ ತ್ವಾ ಸುತಾವಂತ ಆಪೋ ನ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ |
 ಪವಿತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ರವಣೇಷು ವೃತ್ರಹನ್ವರಿ ಸ್ತೋತಾರ ಆಸತೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಘ | ತ್ವಾ | ಸುತವಂತಃ | ಆಪಃ | ನ | ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ |
 ಪವಿತ್ರಸ್ಯ | ಪ್ರಸ್ರವಣೇಷು | ವೃತ್ರಹನ್ | ಪರಿ | ಸ್ತೋತಾರಃ | ಆಸತೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್ವಿಂದು ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ಘ ವಯಂ ಖಲು ಸುತವಂತಃ ಸೋಮಮುಭಿಷುತವಂತ ಆಪೋ ನಾಪ ಇವ ಪ್ರವಣಮುಭಿಗಚ್ಛಾಮಃ | ಪವಿತ್ರಸ್ಯ ಸೋಮಾನಾಂ ಪ್ರಸ್ರವಣೇಷು ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ ಸ್ವೀರ್ಣಬರ್ಹಿಷಃ ಸ್ತೋತಾರಕ್ವ ತ್ವಾಂ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಸಂಹಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ಸುತವಂತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವವರಾಗಿ | ಆಪೋ ನ—ತಗ್ಗಾದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹರಿದುಹೋಗುವ ನೀರಿನಂತೆ |

ಸೋಮಾಭಿವವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ | ಪವಿತ್ರಸ್ಥ—ಶುದ್ಧವಾದ ಸೋಮವು | ಪ್ರಸ್ತವಣೇಷು—ಹಿಂದಿ
ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ | ವ್ಯಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ
ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಅಸನ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಹರಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ | ಸ್ತೋತಾರಃ—ಸ್ತೋತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಿರುವ
ಋತ್ವಿಕ್ವುಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾರೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರನಾಶಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ತಗ್ಗಾದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೀರು ಹರಿದುಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ನಾವು
ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಹಿಂಸುವ ಸೋಮರಸವು ನಾವು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಾ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ ಒಂದೆಡೆ
ನಿಲ್ಲುವುದು. ಇಂತಹ ಸೋಮವು ನಿನಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಋತ್ವಿಕ್ವುಗಳು, ನೀನು ಬಂದು ಕುಳಿತು
ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುವರು.

English Translation.

We are pouring forth to you the Soma juice like water: the praisers
strewing the clipped sacred grass, worship you, slayer of Vritra, in the,
streams (falling) from the filter.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಸ್ವರಂತಿ ತ್ವಾ ಸುತೇ ನರೋ ವಸೋ ನಿರೇಕ ಉಕ್ಥಿನಃ |

ಕದಾ ಸುತಂ ತೃಷ್ಣಾಣ ಓಕ ಆ ಗಮ ಇಂದ್ರ ಸ್ವಬ್ಧೀವ ವಂಸಗಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ವರಂತಿ | ತ್ವಾ | ಸುತೇ | ನರಃ | ವಸೋ ಇತಿ | ನಿರೇಕೇ | ಉಕ್ಥಿನಃ |

ಕದಾ | ಸುತಂ | ತೃಷ್ಣಾಣಃ | ಓಕಃ | ಆ | ಗಮಃ | ಇಂದ್ರ | ಸ್ವಬ್ಧೀವ | ವಂಸಗಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿಶೇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸುತೇಽಭಿಷುತೇ ಸೋಮೇ ನಿರೇಕೇ ನಿರ್ಗಮನ
ಉಕ್ಥಿನೋ ನರೋ ನೇತಾರಃ ಸ್ವರಂತಿ | ಶಬ್ದಾಯಂತೇ | ಅಪಿ ಚೇಂದ್ರಃ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಸ್ತೃತಿ
ತೃಷ್ಣಾಣಸ್ತೃಷ್ಯನ್ ಸ್ವಬ್ಧೀವ ಸ್ವಭೂತತಬ್ಧ ಇವ ವಂಸಗೋ ವನನೀಯಗಮನೋ ವ್ಯವಧಃ ಕಬ್ಧಂ
ಳುವರ್ನ್ ತದೌಕಃ ಸ್ಥಾನಮಾಗಮಶ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹೇ ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುತೇ—ಲತೆಗಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಹಿಂದಿವ ಸೋಮ
ರಸವು | ನಿರೇಕೇ—ಈಚೆಗೆ ಹಂದುಬರುತ್ತಿರುವಾಗ | ಉಕ್ಥಿನಃ—ಉಕ್ತಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಿರುವ | ನರಃ—

ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿರುವ ಋತ್ವಿಗಾದಿಗಳು | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಸ್ವರಂತಿ—ಉಚ್ಚಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾರೆ (ಇಂತಹ ಇಂದ್ರನು) | ಸುತಂ—ಹಿಂದಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಲೇಲಿಕ್ಕಿಸಿ | ತ್ವಷ್ಟಾಣಿ—ಬಾಯಾರಿದವನಾಗಿ | ಸ್ವಬ್ಧೀವ ವಂಸಗಃ—ಗೂಢಯಂತೆ ಗುಟುರುಹಾಕುತ್ತಾ | ಕದಾ—ಯಾವಾಗ | ಓಕಃ—ಯಜ್ಞಮಾಡುವ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ | ಆ ಗಮಃ—ಬರುವನು?

। ಛಾಂದಸ್ ।

ಎಲೈ ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಒಜ್ಜುವಾಗ ಆದರಿಂದ ಮೂರಟಿ ಸೋಮರಸವು ಹರಿದುಬರುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳಾದ ಋತ್ವಿಗ್ಯಜಮಾನರು ನಿನ್ನನ್ನು ಘಟ್ಟಿಯಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವರು. ಇಂತಹ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಇಂದ್ರನು ಗುಟುಕುಹಾಕುವ ಗೂಳಿಯಂತೆ ಬಾಯಾರಿದವನಾಗಿ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಯಜ್ಞಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗ ಬರುವನು?

English Translation.

The leaders (of rites), repeating praises, shout to you, Vasu, when the libation issues forth, when, Indra, bellowing like a bull, do you come to the dwelling thirsting for the Soma?

॥ ಸಂಹಿತಾಪಠಃ ॥

ಕಣ್ವೇಭಿರ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾನಾ ಧೃಷದ್ವಾಜಂ ದರ್ಷಿಸ್ತಸ್ರಿಣಂ |

ಪಿಶಂಗರೂಪಂ ಮಘವನ್ವಿಚರ್ಷಣೇ ಮಕ್ಷೂ ಗೋಮಂತಮೀಮಹೇ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಕಣ್ವೇಭಿಃ | ಧೃಷ್ಟೋ ಇತಿ | ಆ | ಧೃಷತ್ | ನಾಜಂ | ದರ್ಷಿ | ಸ್ತಸ್ರಿಣಂ |

ಪಿಶಂಗರೂಪಂ | ಮಘವನ್ | ವಿಚರ್ಷಣೇ | ಮಕ್ಷು | ಗೋಮಂತಂ | ಈಮಹೇ || ೩ ||

। ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಧೃಷ್ಟೋ ಧರ್ಷಕೇಂದ್ರ ಕಣ್ವೇಭಿಃ ಕಣ್ವಾನುದ್ವಿಶ್ಯ || ವಿಭಕ್ತಿಯುಕ್ತೆಯೇ || ಸ್ತಸ್ರಿಣಂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಂ ನಾಜಮಾ ದರ್ಷಿ | ದೇಹಿ | ಹೇ ಮಘವನ್ವನವನ್ ವಿಚರ್ಷಣೇ ವಿದ್ರಷ್ಟರಿಂದ್ರ ಧೃಷದ್ಧೃಷ್ಟಂ ಪಿಶಂಗರೂಪಂ ಗೋಮಂತಂ ಚಿ ನಾಜಂ ಮಕ್ಷು ಶೀಘ್ರಮೀಮಹೇ | ಯಾಜಾಮಹೇ | ತ್ವಾಮಿತಿ ಶೇಷಃ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಹೇ ಧೃಷ್ಟೋ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕಣ್ವೇಭಿಃ—ಕಣ್ವಾಋಷಿಯ ಪುತ್ರರನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕನಾದ (ಬಹಳವಾದ) | ನಾಜಂ—ಆಸ್ತವನ್ನು | ಆ ದರ್ಷಿ—ಕೊಡು | ಹೇ

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ | ವಿಚಿರ್ಷಣೇ—ಸಕಲವನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿಯುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ! ಧೃಷತ್—
ಪುಷ್ಟಿಕರವಾದುದೂ! ಪಿಶಂಗರೂಪಂ—ಸಕ್ತವಾಗಿ (ಬಲಿತ) ಹಳದೀ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿರುವುದೂ ಆದ ಗೋಮಂತಂ—
ಯವಧಾನ್ಯವನ್ನು | ಮಹ್ತು - ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ಈಮಹೇ—ನಿನ್ನಿಂದ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಕಲಸುಖ್ಯಾಕವಾದ ಎಂದರೆ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಅಧವಾ ಬಹಳವಾದ
ಅನ್ನಾ ದ್ರಾಹಾರಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಸಂತತಿಯವರಾದ ನಮಗೆ ಕೊಡು. ಸಮಸ್ತವನ್ನು ನೋಡುವವನೂ, ಧನವಂತನೂ
ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪುಷ್ಟಿಕರವಾದುದೂ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲಿತು ಹೀತವರ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ಯವಧಾನ್ಯವನ್ನು
(ಭತ್ತವನ್ನು) ನಮಗೆ ಬೇಗನೆ ಕೊಡುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ

English Translation.

Resolute (Indra). bestow abundantly upon the descendants of Kanwa
thousands of viands; wise Mughavan, we earnestly solicit you for (wealth)
of gold and cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಾಹಿ ಗಾಯಾಂಧಸೋ ಮದ ಇಂದ್ರಾಯ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೇ |

ಯಃ ಸಂಮಿಶ್ಲೋ ಹರ್ಯೋರ್ಯಃ ಸುತೇ ಸಚಾ ವಜ್ರೀ ರಥೋ ಹಿರ-

ಣ್ಯಾಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಾಹಿ | ಗಾಯ | ಅಂಧಸಃ | ಮದೇ | ಇಂದ್ರಾಯ | ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೇ |

ಯಃ | ಸಂಮಿಶ್ಲಃ | ಹರ್ಯೋರ್ಯಃ | ಯಃ | ಸುತೇ | ಸಚಾ | ವಜ್ರೀ | ರಥಃ | ಹಿರಣ್ಯಾಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೇ ಸಾಹಿ | ಸೋಮಂ ಪಿಬ | ಅಂಧಸಃ ಪೀತಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇ ತಸ್ಮಾ
ಇಂದ್ರಾಯ ಗಾಯ | ಸ್ತೋತ್ರಂ ಪಠ ಚ | ಯ ಇಂದ್ರೋ ಹರ್ಯೋರಶ್ವಯೋಃ ಸಂಮಿಶ್ಲಃ ಸ್ವರಥೇ
ಸಂಮಿಶ್ಲಯಿತಾ | ಯಶ್ಚ ಸುತೇ ಸೋಮೇ ಸಚಾ ಸಹಾಯಃ | ಯ ಇಂದ್ರೋ ವಜ್ರೀ | ಯಸ್ಯ ರಥೋ
ಹಿರಣ್ಯಯೋ ಹಿರಣ್ಮಯಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೇ—ಎಲೈ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಯೇ | ಸಾಹಿ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು | ಅಂಧಸಃ—
ಸೋಮದ ಪಾನದಿಂದ | ಮದೇ—ಸಂತ್ಯಪ್ತಿಯುಂಟಾದಾಗ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಹರ್ಯೋಃ—

ತನ್ನ ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ | ಸಂಮಿಶ್ರಃ—ತನ್ನ ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸುವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಸುತ್ತೇ—
 ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ | ಸಚಾ—ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬಂದು ಸೇರುವನೋ | ವಜ್ರೀ—ಯಾವನು ವಜ್ರಾಯುಧ
 ವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವನೋ | ರಥಃ—ಯಾವನ ರಥವು | ಹಿರಣ್ಯಯಃ—ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವುದೋ! (ತಸ್ಮೈ)
 ಇಂದ್ರಾಯ—ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಗಾಯ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸು.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಮೇಧಾತ್ಮಿಯೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು. ಸೋಮಪಾನವಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾದಾಗ
 ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸುವನೋ, ಯಾರು ಸೋಮರಸದ ಅಭಿಷವ
 ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬಂದು ಸೇರುವನೋ ಯಾವನು ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾಗಿರುವನೋ, ಯಾವನ ರಥವು
 ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವುದೋ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸು.

English Translation.

Drink, Medhyatthi, and in the exhilaration of the draught sing to
 Indra, to him who has harnessed his horses, who, when the Soma is poured
 out, is present, the wielder of the thunderbolt, whose chariot is of gold.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಸುಷವ್ಯಃ ಸುದಕ್ಷಿಣ ಇನೋ ಯಃ ಸುಕ್ರತುಗ್ಯಣೇ |

ಯ ಆಕರಃ ಸಹಸ್ರಾ ಯಃ ಶತಮಘಾ ಇಂದ್ರೋ ಯಃ ಪೂರ್ಭಿದಾರಿತಃ ||

! ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಸುಷವ್ಯಃ | ಸುದಕ್ಷಿಣಃ | ಇನಃ | ಯಃ | ಸುಕ್ರತುಃ | ಗ್ಯಣೇ |

ಯಃ | ಆಕರಃ | ಸಹಸ್ರಾ | ಯಃ | ಶತಮಘಃ | ಇಂದ್ರಃ | ಯಃ | ಪೂರ್ಭಿತ್ | ಅರಿತಃ | ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಯಃ ಸುಷವ್ಯಃ ಶೋಭನಸವ್ಯಹಸ್ತಃ | ಯಶ್ಚ ಸುದಕ್ಷಿಣಃ | ಯಶ್ಚೇನ ಈಶ್ವರಃ | ನಿಯುತ್ವಾನಿನ
 ಇತಿಶ್ವರನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಯಶ್ಚಾಪಿ ಸುಕ್ರತುಃ ಸುಪ್ರಜ್ಞಃ | ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಾಂ ಬಹುನಾಂ
 ಯಶ್ಚಾಕರಃ ಕರ್ತಾ | ಯಶ್ಚಾಪಿ ಶತಮಘೋ ಬಹುಧನಃ | ಯಶ್ಚ ಪೂರ್ಭಿತ್ ಪುರಾಂ ಭೇತ್ತಾ |
 ಯಶ್ಚಾರಿತಃ ಪತ್ಯುತಃ ಸ್ತೋಮಾನ್ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಯ ಆರಿತಃ ಕರ್ಮಣಿ ಕರ್ಮಣಿ ಸ್ಥಿರಃ
 ಪ್ರತ್ಯುತಃ ಸ್ತೋಮಾನ್ | ನಿ. ೫-೧೫ | ಇತಿ | ಸ ಇಂದ್ರೋ ಗ್ಯಣೇ | ಅಸ್ಮಾಭಿಃ ಸ್ತಾಯತೇ ಚ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಸುಷವ್ಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಎಡಗೈಯುಳ್ಳವನೋ | ಸುದಕ್ಷಿಣಃ—
ಯಾರು ಉತ್ತಮವಾದ ಬಲಗೈಯುಳ್ಳವನೋ | ಇನಃ—ಯಾರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಈಶ್ವರನೋ | ಯಃ—ಯಾರು |
ಸುಕ್ರತುಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಸಹಸ್ರಾ—ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ
ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ | ಅಕರಃ—ಕರ್ತನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಶತಮಘಃ—ಅನೇಕವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೋ |
ಯಃ—ಯಾರು | ಪೂರ್ಭಿತ್—ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನೋ | ಆರಿತಃ—ಯಾರು ಸ್ತುತಿ
ಸೋಮಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗುವನೋ | ಇಂದ್ರಃ—ಆದೇ ಇಂದ್ರನು | ಗೃಣೇ—ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಉತ್ತಮವಾದ ಎಡಗೈಯುಳ್ಳವನೋ, ಯಾರು ಉತ್ತಮವಾದ ಬಲಗೈಯುಳ್ಳವನೋ,
ಯಾರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಈಶ್ವರನೋ, ಯಾರು ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೋ, ಯಾರು ಅನೇಕಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ
ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಕರ್ತನೋ, ಯಾರು ಅನೇಕ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೋ, ಯಾರು ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡು
ವವನೋ, ಯಾರು ಸ್ತುತಿಸೋಮಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗುವನೋ ಆದೇ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who is well-handed, both left and right, who is the lord, who is wise, the performer of numerous great acts, the giver of vast wealth, Indra, who is the demolisher of cities, who is gratified by praise, is glorified (by us).

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ ||

ಯೋ ಧೃಷ್ಣಿತೋ ಯೋಽವೃತೋ ಯೋ ಅಸ್ತಿ ಶ್ಕುಪ್ತುಷು ತ್ರಿತಃ |
ವಿಭೂತದ್ಯುಮ್ಮುಶ್ಯವನಃ ಪುರುಷ್ವತಃ ಕ್ರತ್ವಾ ಗೌರಿವ ಶಾಕಿಣಃ || ೩ ||

। ಪದವಾಕ್ಯಃ ।

ಯಃ | ಧೃಷ್ಣಿತಃ | ಯಃ | ಅವೃತಃ | ಯಃ | ಅಸ್ತಿ | ಶ್ಕುಪ್ತುಷು | ತ್ರಿತಃ |
ವಿಭೂತದ್ಯುಮ್ಮುಃ | ಚ್ಯವನಃ | ಪುರುಷ್ವತಃ | ಕ್ರತ್ವಾ | ಗೌರಿವ | ಶಾಕಿಣಃ || ೩ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯೋ ಧೃಷ್ಣಿತಃ ಶತ್ರುಜಾಂ ಧರ್ಷಯಿತಾ | ಯಶ್ಚಾವೃತಃ ಶತ್ರುಭಿರಪರಿವೃತಃ | ಯಶ್ಚಾಪಿ
ಶ್ಕುಪ್ತುಷು ಯುದ್ಧೇಷು | ಶ್ವವಃ ಶ್ರಯಂತ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಿತಿ ವ್ಯುಶ್ಚೇತ್ರೇಃ ಶ್ಕುಪ್ತು ಯುದ್ಧಮಿತಿ ವೃದ್ಧಾ ವಚಃತಿ |

ಪ್ರಿತೋಽಸ್ತಿ ಭವತಿ | ಯಶ್ಚಾಪಿ ವಿಭೂತದ್ಯುಮ್ನುಃ ಪ್ರಭೂತಧನಃ | ಯಶ್ಚ ಚೈವನಃ ಸೋಮಾನಾಂ
ಚ್ಯಾವಯಿತಾ | ಯಶ್ಚಾಪಿ ಪುರುಷ್ವತೋ ಬಹುಸ್ತುತಃ | ಸ ಇಂದ್ರಃ ಕ್ರತ್ವಾ ಕರ್ಮಣಾ ಶಾಕಿನಃ
ಶಕ್ತಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಗೌರಿವ ಯಥಾ ಗೌಃ ಪಯಸೋ ದೋಗ್ಧ್ರೇ ತಥಾ ಕಾಮಾನಾಂ ದೋಗ್ಧ್ರಾ
ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿರಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಧೃಷಿತಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೆದೆಬಡಿಯುವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು |
ಅನ್ವತಃ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಡದೇ ಇರುವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಶ್ರುತ್ವಾ—ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ |
ಪ್ರಿತಃ ಅಸ್ತಿ—ನಿರತನಾಗಿರುವನೋ | ವಿಭೂತದ್ಯುಮ್ನುಃ—ಯಾರು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ |
ಚೈವನಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿಯೂ | ಪುರುಷ್ವತಃ—ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನಾಗಿಯೂ
ಇರುವನೋ (ಅದೇ ಇಂದ್ರನು) | ಗೌಃ ಇವ—ಧೇನುವು ಪುಷ್ಕಲವಾಗಿ ಹೀರವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ | ಕ್ರತ್ವಾ—
ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಶಾಕಿನಃ—ಕರ್ಮಶಕ್ತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೆದೆಬಡಿಯುವನೋ, ಯಾರು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಡದೇ
ಇರುವನೋ, ಯಾರು ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವನೋ, ಯಾರು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ,
ಸೋಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು
ಧೇನುವು ಪುಷ್ಕಲವಾಗಿ ಹೀರವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕರ್ಮಶಕ್ತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಪ್ರಭೂತ
ವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who is the subduer (of foes), the unresisted, practised in combats
possessed of vast wealth, the demander of the libation, the praised of many
who by his acts (of bounty) is like a milch cow to the competent (worshipper).

|| ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ ||

ಕ ಈಂ ವೇದ ಸುತೇ ಸಚಾ ಪಿಬಂತಂ ಕದ್ವಯೋ ದಧೇ |

ಅಯಂ ಯಃ ಪುರೋ ವಿಭಿನತ್ಕ್ರೋಜಸಾ ಮಂದಾನಃ ಶಿಪ್ರ್ಯಂಧಸಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕಃ | ಈಂ | ವೇದ | ಸುತೇ | ಸಚಾ | ಪಿಬಂತಂ | ಕತ್ | ವಯಃ | ದಧೇ |

ಅಯಂ | ಯಃ | ಪುರಃ | ವಿಭಿನತ್ತಿ | ಒಜಸಾ | ಮಂದಾನಃ | ಶಿಪ್ರೀ | ಅಂಧಸಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸುತೇಭಿಷುತೇ ಸೋಮೇ ಸಚಿತ್ವಿಜಾ ಸಹ ಸೋಮಂ ಪಿಬಂತಮೀನಮಿಂದ್ರ |
 ಕೋ ವೇದ | ವೇತ್ತಿ | ನ ಕೋಪಿ ವೇತ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕತ್ ಕಿಂ ವಾ ವಯೋನ್ಯಂ ದಧೇ | ಧಾರಯತಿ |
 ಯೋನ್ಯಮಿಂದ್ರಃ ಶಿಪ್ರೀ ಹನೂಮಾನಂಧಸಃ ಸೋಮೇನ ಮಂದಾನೋ ಮಂದಮಾನ ಓಜಸಾ
 ಬಲೇನ ಪುರೋ ವಿಭಿನತ್ತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸುತೇ—ಸೋಮವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ | ಸಚಾ—ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳೊಡನೆ | ಪಿಬಂತಂ—
 ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವ | ಈಂ—ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಕಃ—ಯಾರು ತಾನೇ | ವೇದ—ಅರಿಯುತ್ತಾರೆಂ
 ಕತ್ ವಯಃ—ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು | ದಧೇ—ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ | ಯಃ—
 ಯಾವನು | ಶಿಪ್ರೀ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆ ಯುಳ್ಳವನೋ | ಆಯಂ—ಅದೇ ಈ ಇಂದ್ರನು | ಅಂಧಸಃ—
 ಸೋಮಪಾನದಿಂದ | ಮಂದಮಾನಃ—ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಾ | ಓಜಸಾ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ಪುರಃ—ಶತ್ರು
 ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು | ವಿಭಿನತ್ತಿ—ನೀಳಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ಸೋಮವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳೊಡನೆ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವ
 ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಅರಿಯುತ್ತಾರೆ? ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಈ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ
 ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ? ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆ ಯುಳ್ಳ ಅದೇ ಈ ಇಂದ್ರನು ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ
 ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಶತ್ರು ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನೀಳಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Who knows him drinking with (the priests) when the Soma is effused?
 what food has he partaken of? he, the handsome-jawed, who, exhilarated
 by the (sacrificial) beverage, destroys cities by his might.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಹಃ ||

ದಾನಾ ಮೃಗೋ ನ ವಾರಣಃ ಪುರುತ್ರಾ ಚರಥಂ ದಧೇ |
 ನಕಿಷ್ಪ್ವಾ ನಿ ಯಮದಾ ಸುತೇ ಗಮೋ ಮಹಾಂಶ್ಚರಸ್ಯೋಜಸಾ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಾನಾ | ಮೃಗಃ | ನ | ವಾರಣಃ | ಪುರುತ್ರಾ | ಚರಥಂ | ದಧೇ |
 ನಕಿಃ | ಶ್ವಾ | ನಿ | ಯಮತ್ | ಆ | ಸುತೇ | ಗಮಃ | ಮಹಾನ್ | ಚರಸಿ | ಓಜಸಾ || ೮ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಮೃಗಃ ಶತ್ರುಣಾಮನ್ನೇಷಕೋ ವಾರಣೋ ಗಜೋ ದಾನಾ ಮದಜಲಾನೀವ ಪುರುತ್ತಾ ಬಹುಷು ಯಜ್ಞೇಷು ಚರಥಂ ಚರಣಶೀಲಂ ಮದಂ ದಧೇ | ಇಂದ್ರೋ ಧಾರಯತಿ | ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ತುತಿಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ನಕಿನಿ ಯಮತ್ | ನ ಕಶ್ಚಿನ್ನಿಯಚ್ಛತಿ | ಸುತೇ ಸೋಮ ಆ ಗಮಃ | ಆಗಚ್ಛ | ಮಹಾನ್ ಹಿ ತ್ವಮೋಜಸಾ ಬಲೇನ ಸರ್ವತಶ್ಚರಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮೃಗಃ—ಶತ್ರುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕತಕ್ಕ | ವಾರಣಃ ನ—ಆನೆಯು | ದಾನಾ—ತನ್ನ ಮದ ಜಲವನ್ನು ಸುರಿಸುವಂತೆ | ಪುರುತ್ತಾ—ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಚರಥಂ—ಪ್ರಕಟಿಸಿಲ್ಪಡುವ ಮದವನ್ನು | ದಧೇ—ಇಂದ್ರನು ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ | (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ನಕಿಃ ನಿ ಯಮತ್—ಯಾರೂ ಕೂಡ ತಡೆಯಲಾರರು | ಸುತೇ—ಸೋಮವು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ | ಆ ಗಮಃ—ದಯಮಾಡು | ಮಹಾನ್—ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನೀನು | ಹಿಜಸಾ—ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ಚರಸಿ—ಸಂಚರಿಸುತ್ತೀಯೆ.

! ಛಾನಾರ್ಥ !

ಶತ್ರುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕತಕ್ಕ ಆನೆಯು ತನ್ನ ಮದಜಲವನ್ನು ಸುರಿಸುವಂತೆ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಡುವ ಮದವನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಕೂಡ ತಡೆಯಲಾರರು. ಸೋಮವು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ದಯಮಾಡು. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

As a wild elephant emitting the dews of passion, he manifests his exhilaration in many places: no one checks you, (Indra), come to the libation; you are mighty, and go (everywhere) through your strength.

! ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ !

ಯ ಉಗ್ರಃ ಸನ್ನಿಷ್ಟೃತಃ ಸ್ಥಿರೋ ರಣಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಃ |
ಯದಿ ಸ್ತೋತುರ್ಮಘನಾ ಶ್ವಣವದ್ಧವಂ ನೇಂದ್ರೋ ಯೋಷತ್ಯಾಗಮತ್ ||

! ಪದಾರ್ಥಃ !

ಯಃ | ಉಗ್ರಃ | ಸನ್ | ಅನೀಶ್ವೃತಃ | ಸ್ಥಿರಃ | ರಣಾಯ | ಸಂಸ್ಕೃತಃ |
ಯದಿ | ಸ್ತೋತುಃ | ಮಘನಾ | ಶ್ವಣವತ್ | ದವಂ | ನ | ಇಂದ್ರಃ | ಯೋಷತಿ | ಆ | ಗಮತ್ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಉಗ್ರ ಉದ್ಗೂರ್ಣ ಓಜಸ್ವೀ ವಾ ಸನ್ ಭವನ್ನನಿಷ್ಟ್ವತಃ ಶತ್ರುಭಿರನಿಸ್ತೀರ್ಣಃ ಸ್ಥಿರೋಽ-
ಚಲೋ ರಣಾಯ ಯುದ್ಧಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಃ ಶಸ್ತ್ರೈರಲಂಕೃತಃ ಸೋಪ್ಯರ್ವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಃ ಸ ಇಂದ್ರೋ
ಮಘವಾ ಧನವಾನ್ ಯದಿ ಸ್ತೋತುರ್ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಶೃಣವತ್ ಶೃಣೋತಿ ತರ್ಹ್ಯನ್ಯತ್ರ ನ ಯೋಷತಿ |
ನ ಗಚ್ಛತಿ | ಕಿಂತ್ವಾ ಗಮತ್ | ತತ್ರೈವಾಗಚ್ಛತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಉಗ್ರಃ ಸನ್—ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದು | ಅನಿಷ್ಟ್ವತಃ—
ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಎದುರಿಸಲ್ಪಡದೆಯೂ | ಸ್ಥಿರಃ—ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿಯೂ | ರಣಾಯ—ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ | ಸಂಸ್ಕೃತಃ—
ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ | ಇಂದ್ರಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಮಘವಾ—ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ
ಧನವಂತನಾಗಿದ್ದು | ಯದಿ—ಯಾವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ | ಸ್ತೋತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ | ಹವಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು |
ಶೃಣವತ್—ಕೇಳುವನೋ (ಆಗ) | ನ ಯೋಷತ್—ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ
ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ | ಆ ಗಮತ್—ಈ ಯಜ್ಞ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ಬರುತ್ತಾನೆ.

|| ಛಂದಃ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಎದುರಿಸಲ್ಪಡದೆಯೂ, ನಿಶ್ಚಲ
ನಾಗಿಯೂ, ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ, ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನ
ವಂತನಾಗಿದ್ದು, ಯಾವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳುವನೋ, ಆಗ ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ
ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಯಜ್ಞ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ಬರುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who is fierce, unmoved (by foes) and firm, ready equipped for
battle,—if Maghavan hears the invocation of his adorer, he will not go
apart (from us) but come hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಮಿತ್ಥಾ ವೃಷೇದಸಿ ವೃಷಜೂತಿನೋಽವೃತಃ |

ವೃಷಾ ಹ್ಯುಗ್ರಶೃಣ್ವಿಷೇ ಪರಾವತಿ ವೃಷೋ ಅರ್ವಾವತಿ ಶ್ರುತಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಂ | ಇತ್ಥಾ | ವೃಷಾ | ಇತ್ | ಅಸಿ | ವೃಷಜೂತಿಃ | ನಃ | ಅವೃತಃ |

ವೃಷಾ | ಹಿ | ಉಗ್ರ | ಶೃಣ್ವಿಷೇ | ಪರಾವತಿ | ವೃಷೋ ಇತಿ | ಅರ್ವಾವತಿ | ಶ್ರುತಃ || ೧೦ || .

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಉಗ್ರೋದ್ಗೋರ್ಣೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಸತ್ಯಮಿತ್ಯೇತ್ಥಂ ವೃಷೇತ್ಯಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಕ ಏವಾಸಿ |
 ವೃಷಜೂತಿರ್ವೃಷಭಿಶ್ಚಾಕೃಷ್ಣೋ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮವೃತಃ ಶತ್ರುಭಿರಪರಿವೃತಶ್ಚಾಸಿ | ವೃಷಾ ಹಿ ಸೇಚಕ
 ಏವ ಶೃಣ್ವಿಷೇ | ಶ್ರೂಯಸೇ | ಪರಾವತಿ ದೂರೇಽಪಿ ವೃಷೈವಾರ್ವಾವತಿ ಸಮೀಪೇಽಪಿ ವೃಷಾ ಸೇಚಕ
 ಏವ ಶ್ರುತಃ | ವೃಷೈವಾಶ್ರೂಯಥಾಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉಗ್ರ—ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | (ತ್ವಂ—ನೀಮ) | ಇತ್ಯಾ—ಈ ಪ್ರಕಾರ
 ವಾಗಿ | ವೃಷೇತ್—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾಗಿಯೇ | ಅಸಿ—ಅಗದ್ದೀಯೆ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ವೃಷಜೂತಿಃ—
 ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಕರಿತರಲ್ಪಟ್ಟು | ಅವೃತಃ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಡದಿದ್ದೀಯೆ | ವೃಷಾ ಹಿ—ನೀನು
 ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೆಂಬುದಾಗಿಯೇ | ಶೃಣ್ವಿಷೇ—ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದೀಯೇ | ಪರಾವತಿ—ದೂರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ |
 ಅರ್ವಾವತಿ—ಸಮೀಪದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ | ವೃಷಾ (ಇತಿ) ಶ್ರುತಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕಾಮವರ್ಷಕನೇ ಅಗದ್ದೀಯೆ.
 ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕರಿತರಲ್ಪಟ್ಟು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಡದಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನು ದೂರದೇಶದಲ್ಲರಲಿ
 ಅಥವಾ ಸಮೀಪದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲರಲಿ, ಕಾಮವರ್ಷಕನೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೀಯೆ

English Translation.

Verily (Indra), in this manner you are the showerer (of benefits),
 brought by vigorous (steeds) to us, unarrested (by foes); fierce (Indra), you
 are celebrated as a showerer (of benefits) when afar ; you are celebrated as
 a showerer (of benefits) when nigh.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ವೃಷಣಸ್ತೇ ಅಭೀಶವೋ ವೃಷಾ ಕಶಾ ಹಿರಣ್ಯಯಾ |

ವೃಷಾ ರಥೋ ಮಘವನ್ವೃಷಣಾ ಹರೀ ವೃಷಾ ತ್ವಂ ಶತಕೃತೋ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠ ||

ವೃಷಣಃ | ತೇ | ಅಭೀಶವಃ | ವೃಷಾ | ಕಶಾ | ಹಿರಣ್ಯಯಾ |

ವೃಷಾ | ರಥಃ | ಮಘವನ್ | ವೃಷಣಾ | ಹರೀ | ಇತಿ | ವೃಷಾ | ತ್ವಂ | ಶತಕೃತೋ | ಇತಿ

ಶತಕೃತೋ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ತೇ ತನಾಭೀಶವೋ ರಶ್ಮಯೋಽಶ್ವರಶನಾ ವೃಷಣೋ ವರ್ಷಿತಾರಃ |
ಹಿರಣ್ಮಯಾ ಹಿರಣ್ಮಯಾ ಕಶಾಪಿ ವೃಷಾ | ರಥೋಽಪಿ ದೃಷಾ ವರ್ಷಿತಾ | ಹರೀ ಅಶ್ವಾವಪಿ ವೃಷಣಾ
ವೃಷಣಾ ವರ್ಷಿತಾರೌ | ಹೇ ಶತಕೃತೋ ಬಹುಪ್ರಜ್ಞೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಚ ವೃಷಾ ವರ್ಷಿತಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಅಭೀಶವಃ—ಕುದುರೆಯ ಕಡಿವಾಣ
ಗಳು (ಲಗಾಮುಗಳು) | ವೃಷಣಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕವಾಗಿವೆ | ಹಿರಣ್ಮಯಾ—ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಕಶಾ—
ಚಾವುಟಿಯೂ | ವೃಷಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವಾಗಿಯೇ ಇದೆ | ರಥಃ—ನಿನ್ನ ರಥವೂ ಕೂಡ | ವೃಷಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಪ್ರದವಾಗಿಯೇ ಇದೆ | ಹರೀ—ನಿನ್ನ ಆಶ್ವಗಳೂ ಸಹ | ವೃಷಣಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವಾಗಿವೆ | ಶತಕೃತೋ—
ಬಹುವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನೂ | ವೃಷಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವಾಗಿಯೇ
ಇದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಕುದುರೆಯ ಕಡಿವಾಣಗಳು (ಲಗಾಮುಗಳು) ಕಾಮವರ್ಷಕವಾಗಿವೆ.
ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ ಚಾವುಟಿಯೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ನಿನ್ನ ಆಶ್ವಗಳೂ ಕೂಡ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಪ್ರದವಾಗಿವೆ. ಬಹುವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನೂ ಸಹ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Showerers (of benefits) are your reins, such also is your golden whip;
your chariot, Maghavan, is a showerer (of benefits), so are your two
horses; and you, too, Sathakratu, are the showerer (of benefits).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವೃಷಾ ಸೋತಾ ಸುನೋತು ತೇ ವೃಷನ್ನಜೀಪಿನ್ನಾ ಭರ |

ವೃಷಾ ದಧನ್ನೇ ವೃಷಣಂ ನದೀಷ್ಟಾ ತುಭ್ಯಂ ಸ್ಥಾತರ್ಹರೀಣಾಂ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವೃಷಾ | ಸೋತಾ | ಸುನೋತು | ತೇ | ವೃಷನ್ | ಯಜೀಪಿನ್ | ಅ | ಭರ |

ವೃಷಾ | ದಧನ್ನೇ | ವೃಷಣಂ | ನದೀಷ್ಠಾ | ಅ | ತುಭ್ಯಂ | ಸ್ಥಾತಃ | ಹರೀಣಾಂ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಜಘಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷನ್ ವರ್ಷಿತರಿದ್ರೈ ತೇ ತವ ಸೋತಾಭಿಷವಕರ್ತಾ ವೃಷಾ ವರ್ಷಿತಾ ಸನ್ ಸುನೋತು | ಸೋಮಮುಭಿಷುಣೋತು | ಹೇ ಯಜೀಹಿಸ್ನೈಜುಗಮನೇಂದ್ರ ಆ ಭರ | ಧನಮಸ್ತುಭ್ಯಮಾಹರ | ಹರೀಣಾಮಶ್ವಾನಾಮಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಹೇ ಸ್ಥಾತರಿದ್ರೈ ತುಭ್ಯಂ ನದೀಷೂದಕೇಷು ವೃಷಣಂ ವರ್ಷಿತಾರಂ ಸೋಮಂ ವೃಷಾ ವರ್ಷಿತಾ ದಧನ್ನೇ | ಧಾರಿತವಾನಭಿಷವಾರ್ಥಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷನ್—ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಸೋತಾ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ ವನು | ವೃಷಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾಗಿಯೇ | ಸುನೋತು—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಲಿ | ಯಜೀಹಿಸನ್—ನೇರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಆ ಭರ—ನಮಗಾಗಿ ಧನವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಾ | ಹರೀಣಾಂ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು | ಆ—ನನಗಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಸ್ಥಾತೇ—ನಿಲ್ಲಿಸತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನದೀಷು—ಉದಕಗಳಲ್ಲಿ | ವೃಷಣಂ—ಮಿಶ್ರವಾಗತಕ್ಕ ಸೋಮವನ್ನು | ವೃಷಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಯಜಮಾನನು | ತುಭ್ಯಂ—ನಿನಗಾಗಿ | ದಧನ್ನೇ—ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭವಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮವನ್ನು ನಿನಗಾಗಿ ಹಿಂಡತಕ್ಕ ಯಜಮಾನನು ಕಾಮವರ್ಷಕ ನಾಗಿಯೇ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಲಿ. ನೇರವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗಾಗಿ ಧನವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಾ. ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನನಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸತಕ್ಕ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಉದಕಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರವಾಗತಕ್ಕ ಸೋಮವನ್ನು ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಯಜಮಾನನು ನಿನಗಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

Showerer (of benefits), may the offerer of the libation to you effuse the soma as a showerer ; straight-going (Indra), bring (us wealth) : arrester of your horses, the showerer (of the oblation) has prepared the bountiful Soma to be mixed with the waters for you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏಂದ್ರೈ ಯಾಹಿ ಪೀತಯೇ ಮಧು ಶವಿಷ್ಯ ಸೋಮ್ಯಂ |

ನಾಯಮಚ್ಛಾ ಮಘವಾ ಶ್ವಣವದ್ಗಿರೋ ಬ್ರಹ್ಮೋಕ್ತಾ ಚ ಸುಕ್ರತುಃ ||

|| ಒದವಾಃ ||

ಅ | ಇಂದ್ರ | ಯಾಹಿ | ಪೀತಯೇ | ಮಧು | ಶವಿಸ್ವ | ಸೋಮ್ಯಂ |

ನ | ಅಯಂ | ಅಚ್ಚ | ಮಘವಾ | ಶ್ವಣವತ್ | ಗಿರಃ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಉಕ್ಥಾ | ಚ | ಸುಕ್ರತುಃ ||೧೩||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶವಿಸ್ವ ಬಲವತ್ತನೇಂದ್ರ ಸೋಮ್ಯಂ ಸೋಮಾತ್ಮಕಂ ಮಧುವೃತಂ ಪೀತಯೇ ಪಾನಾಯಾ ಯಾಹಿ | ಆಗಚ್ಚ | ಕಿಮರ್ಥಮಾಗಮನಮಿತ್ಯತ ಅಹ | ಯತ ಆಗಮನಮಂತರೇಣ ಮಘವಾ ಧನವಾನ್ ಸುಕ್ರತುಃ ಸುಕರ್ಮಾ ಶೋಭನಪ್ರಜ್ಞೇ ನಾಯಮಿಂದ್ರೋ ಗಿರಃ ಸ್ತುತೀಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಾಣ್ಯುಕ್ಥಾನಿ ಚ ನಾಚ್ಚ ಶ್ವಣವತ್ ನಾಭಿಶ್ಚಣೋತಿ | ಅತ ಆಗಮನಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶವಿಸ್ವ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಚ್ಚೆ ಇಂದ್ರನೇ | ಸೋಮ್ಯಂ—ಸೋಮರೂಪವಾದ | ಮಧು—ಅಮೃತವನ್ನು | ಪೀತಯೇ—ಪಾನಮಾಡಲು | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು (ತನ್ನ ಆಗಮನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ) | ಮಘವಾ—ಧನವಂತನೂ | ಸುಕ್ರತುಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಯಂ—ಈ ಇಂದ್ರನು) ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ | ಉಕ್ಥಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಚ—ನಮ್ಮ ಉಕ್ಥರೂಪವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ | ಅಚ್ಚ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ | ನ ಶ್ವಣವತ್—ಕೇಳಲಾರನು.

|| ಛಾಂದೋಃ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಚ್ಚೆ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮರೂಪವಾದ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ದಯಮಾಡು. ತನ್ನ ಆಗಮನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಧನವಂತನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ, ನಮ್ಮ ಉಕ್ಥರೂಪವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಲಾರನು.

English Translation.

Come, most powerful Indra, to drink of the Soma ambrosia, (for without coming) this Maghavan, the achiever of many exploits, hears not our praises, our chaunts, our hymns.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಃ ||

ವಹಂತು ತ್ವಾ ರಥೇಷ್ಠಾಮಾ ಹರಯೋ ರಥಯುಜಃ |

ತಿರತ್ತಿದರ್ಯಂ ಸವನಾನಿ ವೃತ್ರಹಸ್ತನೈಷ್ಠಾಂ ಯಾ ಶತಕ್ರತೋ ||೧೪||

|| ಸವನಾಃ ||

ವಹಂತು | ತ್ವಾ | ರಥೇಷಾಂ | ಆ | ಹರಯಃ | ರಥಯುಜಃ |

ತಿರಃ | ಚಿತ್ | ಅರ್ಯಂ | ಸವನಾನಿ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನ್ಯೇಷಾಂ | ಯಾ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ
ಶತಕ್ರತೋ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃತ್ರಹಣ್ವಶತಕ್ರತೋ ಬಹುಪ್ರಜ್ಞ ರಥೇಷಾಂ ರಥಸ್ಥಾಮರ್ಯವಿಾಶ್ವರಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ರಥಯುಜೋ ರಥೇ ಯುಕ್ತಾ ಹರಯೋಶ್ವಶ್ವಾ ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಯಾ ಯಾನಿ ಸವನಾನಿ ಸಂತಿ ತಾನಿ ತಿರಸ್ತಿರಸ್ಯುರ್ವಂತಃ ಸವನಾನ್ಯಸ್ಮದೀಯಾನಿ ಸವನಾನ್ಯಾ ವಹಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹನ್—ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ | ಶತಕ್ರತೋ—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ರಥೇಷಾಂ—ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವನೂ | ಅರ್ಯಂ—ಈಶ್ವರನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ರಥಯುಜಃ—ರಥದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿತವಾಗಿರುವ | ಹರಯಃ—ಅಶ್ವಗಳು | ಅನ್ಯೇಷಾಂ—ಇತರರಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಲ್ಪಡುವ | ಯಾ—ಯಾವ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳುಂಟೋ ಅವುಗಳನ್ನು | ತಿರಶ್ಚಿತ್—ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಹಾಕುತ್ತಾ | ಸವನಾನಿ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಆ ವಹಂತು—ಕರೆತರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವನೂ, ಈಶ್ವರನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿತವಾಗಿರುವ ಅಶ್ವಗಳು ಇತರರಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಲ್ಪಡುವ ಯಾವ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳುಂಟೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಹಾಕುತ್ತಾ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

Satakrutu, slayer of Vritra, let your horses, yoked to your car, bring you, the lord, riding in your chariot, (to our sacrifices), avoiding those sacrifices (offered) by others.

| ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ |

ಅಸ್ಮಾ¹ ಕ²ಮದ್ಯಾ³ಂತ⁴ಮಂ ಸ್ತೋ⁵ಮಂ ಧಿಷ್ಟ⁶ ಮಹಾಮಹ |

ಅಸ್ಮಾ¹ ಕಂ² ತೇ³ ಸವನಾ⁴ ಸಂತು⁵ ಶಂತಮಾ⁶ ಮದಾಯ⁷ ದ್ಯುಕ್ತ⁸ ಸೋಮಪಾಃ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಅದ್ಯ | ಅಂತಮಂ | ಸೋಮಂ | ಧಿಷ್ಠ | ಮಹಾತ್ರಮಹ |

ಅಸ್ಮಾಕಂ | ತೇ | ಸವನಾ | ಸಂತು | ಶಂತಮಾ | ಮದಾಯ | ದ್ಯುಷ್ಟ | ಸೋಮಪಾಃ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಹಾಮಹ ಮಹತಾಮಸಿ ಮಹನ್ ಮಹಾಪೂಜ ನಾದ್ಯಂತವಮಂತಿಕತಮಸುಸ್ಮಾಕಂ
ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿನಾಂ ಸೋಮಂ ಧಿಷ್ಠ | ಧಾರಯ | ಹೇ ದ್ಯುಷ್ಟ ದೀಪ್ತ ಸೋಮಪಾಃ ಸೋಮಸ್ಯ
ಪಾತರಿದ್ರ ತೇ ತವ ಮದಾಯ ಮದಾರ್ಥಂ ಸವನಾ ಸವನಾನ್ಯಸ್ಮಾಕಂ ಶಂತಮಾ ಶಂತಮಾನಿ ಸಂತು |
ಭವಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಹಾಮಹ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಹನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅದ್ಯ—ಈ ಯಾಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ |
ಅಂತಮಂ—ನಿನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿವಂಶಸ್ಥರಾದ ನಮ್ಮ | ಸೋಮಂ—
ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಧಿಷ್ಠ—ಧರಿಸು | ದ್ಯುಷ್ಟ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ, ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನ
ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಮದಾಯ—ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ನೆರವೇರಿದ |
ಸವನಾ—ಯಜ್ಞಗಳು | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮಗೆ | ಶಂತಮಾ—ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವಾಗಿ | ಸಂತು—
ಆಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಹನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಈ ಯಾಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪ
ದ್ದಲ್ಲಿರುವ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿವಂಶಸ್ಥರಾದ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸು (ಕೇಳು). ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ, ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನ
ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ನೆರವೇರುವ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗಳು ನಮಗೆ ಸುಖಕಾರಕ
ಗಳಾಗಿ ಆಗಲಿ.

English Translation.

Greatest of the great, brilliant drinker of the Soma, accept to-day
this our present praise; may our sacrifices be most successful in exciting
your exhilaration.

|| ಸಂಹಿತಾದಾಠಃ ||

ನಹಿ ಷಸ್ತವ ನೋ ಮಮ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಅನ್ಯಸ್ಯ ರಣ್ಯತಿ |

ಯೋ ಅಸ್ಮಾನ್ನೀರ ಆವಯತ್ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ಸಃ | ತವ | ನೋ ಇತಿ | ಮಮ | ಶಾಸ್ತ್ರೇ | ಅನ್ಯಸ್ಯ | ರಣ್ಯತಿ |

ಯಃ | ಅಸ್ಮಾನ್ | ವಿರಃ | ಆ | ಅನಯತ್ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ವಿರಃ ಶೂರೋಽಸ್ಮಾನಾನಯತ್ ಸ ಇಂದ್ರಸ್ತವ ಶಾಸ್ತ್ರೇ ಶಾಸನೇ ನಹಿ ರಣ್ಯತಿ | ನ ರಮತೇ | ಮಮಾಪಿ ಶಾಸ್ತ್ರೇ ಶಾಸನೇ ನೋ ರಣ್ಯತಿ | ಅನ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಶಾಸನೇ ನ ರಣ್ಯತಿ | ಕಿಂತು ರಕ್ಷಣ ಏವ ರಮತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಿರಃ—ಶೂರನಾದ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಅನಯತ್— ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕರಿತಂದನೋ | ಸಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ತವ . ಸಿನಗೆ | ಶಾಸ್ತ್ರೇ—ಹಿಂಸಕವಾದ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ | ನಹಿ ರಣ್ಯತಿ—ಒಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಂತೋಷಪಡುವುದಿಲ್ಲ | ಮಮ—ನನ್ನ ಹಿಂಸಕವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ | ನೋ—ಸಂತೋಷಪಡುವುದಿಲ್ಲ | ಅನ್ಯಸ್ಯ—ನಮಗೆ ಸೇರಿದ ಇತರರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಶೂರನಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕರಿತಂದನೋ, ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಸಿನಗೆ ಹಿಂಸಾ ಕಾರಕವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಒಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಂತೋಷಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ನಮಗೆ ಸೇರಿದ ಇತರರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆಯಿಂದಾಗಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

English Translation.

The hero (Indra) who has (ever) guided us delights not in your punishment, nor in my, nor in that of any other.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಶ್ಚಿದ್ಧ್ವಾ ತದ್ಬ್ರವೀತ್ಸ್ರಿಯಾ ಅಶಾಸ್ಯಂ ಮನಃ |

ಉತೋ ಅಹ ಕ್ರತುಂ ರಘುಂ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಃ | ಚಿತ್ | ಘ | ತತ್ | ಅಬ್ರವೀತ್ | ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ | ಅಶಾಸ್ಯಂ | ಮನಃ |

ಉತೋ ಇತಿ | ಅಹ | ಕ್ರತುಂ | ರಘುಂ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೇರ್ಧನಶ್ರುದಾತಾ ಸ್ಲಾಯೋಗಿರಾಸಂಗಃ ಸ ಪುಮಾನ್ ಭೂತ್ವಾ ಸ್ತ್ರೀಭವತ್ | ತದಾ ಯದಿಂದ್ರ ಉವಾಚ ತದಿದಮಾಹ | ತಥಾ ಚಾಹುಃ || ಸ್ಲಾಯೋಗಿಶ್ವಾಸಂಗೋ ಯಃ ಸ್ತ್ರೀ ಭೂತ್ವಾ ಪುಮಾನಭೂತ್ ಸ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಯೇ ದಾನಂ ದತ್ತೇತಿ | ಇಂದ್ರಶ್ಚಿದ್ಧೇಂದ್ರಃ ಖಲು ತದಬ್ರವೀತ್ | ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಮನಶ್ಚಿತ್ತಮಶಾದ್ಯಂ ಪುರುಷೇಣಾಶಿಷ್ಯಂ ಶಾಸಿತುಮಶಕ್ಯಂ ಪ್ರಬಲಶ್ವಾದಿತಿ | ಉತೋ ಅಪಿ ಚ ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ ಕ್ರತುಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ರಘುಂ ಲಘುವಾಹ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ—ಹೆಂಗಸಿನ | ಮನಃ—ಮನಸ್ಸು | ಅಶಾಸ್ಯಂ—ನಿಯಮನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ | ಇಂದ್ರಶ್ಚಿತ್ ಘ—ಇಂದ್ರನೇ | ತದಬ್ರವೀತ್—ಸ್ವತಃ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ | ಉತೋ—ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ | ಕ್ರತುಂ ಅಹ—ಅವಳ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ | ರಘುಂ—ಕೆಳಗಿನ ಮಟ್ಟದ್ದೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹೆಂಗಸಿನ ಮನಸ್ಸು ಗಂಡಸಿನ ನಿಯಮನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಇಂದ್ರನೇ ಸ್ವತಃ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅವಳ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ (ತಿಳಿವಳಕೆಯೂ) ಕೆಳಮಟ್ಟದ್ದೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

Verily Indra said that the mind of woman is not to be controlled, he declared also that her intellect was small.

|| ಸಂಹಿತ.ಪಾಠಃ ||

ಸಸ್ತ್ರೀ ಚಿದ್ಭಾ ಮದಚ್ಯುತಾ ಮಿಥುನಾ ವಹತೋ ರಥಂ |

ಏನೇದ್ಧೂರ್ವ್ಯಷ್ಟ ಉತ್ತರಾ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಸ್ತ್ರೀ ಇತಿ | ಚಿತ್ | ಘ | ಮದ್ಚ್ಯುತಾ | ಮಿಥುನಾ | ವಹತಃ | ರಥಂ |

ಏವ | ಇತ್ | ಧೂಃ | ವ್ಯಷ್ಟಃ | ಉತ್ಕರಾ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಸ್ತ್ರೀ ಚಿದ್ಭೇಂದ್ರಸ್ಯಾಶ್ವಾಪಿ ಖಲು ಮದಚ್ಯುತಾ ಸೋಮಂ ಪ್ರತಿ ಗಂತಾರಾವಿಂದ್ರಸ್ಯೈವ ರಥಂ ಮಿಥುನಾ ವಹತಃ | ಏನೇದೇವನೇವ ವ್ಯಷ್ಟ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಠಘೋ ಧೂರುತ್ತರಾಶ್ವಯೋರುತ್ತರಾ ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದ್ಧ ||

ಸಪ್ತೀ ಚಿತ್ ಘ್—ಇಂದ್ರನ ಆಶ್ವಗಳೂ ಕೂಡ | ಮದಚ್ಯುತಾ—ಮದಕಾರಕವಾದ ಸೋಮಕ್ಕಾಗಿ | ರಥಂ—ಇಂದ್ರನ ರಥವನ್ನು | ಮಿಥುನಾ—ಬಟ್ಟಿಗೆ | ವಹತಃ—ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತವೆ | ಏನೇತ್—ಇದರಂತೆಯೇ | ವೃಷ್ಟಃ—ವೃಷ್ಟಿ ಕಾರಕನಾದ ಇಂದ್ರನ | ಧೂಃ—ನೋಗವೂ ಸಹ | ಉತ್ತರಾ—ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಗಳ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲಿರುತ್ತವೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನ ಆಶ್ವಗಳೂ ಸಹ ಮದಕಾರಕವಾದ ಸೋಮಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ರಥವನ್ನು ಬಟ್ಟಿಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇದರಂತೆಯೇ, ವೃಷ್ಟಿ ಕಾರಕನಾದ ಇಂದ್ರನ ನೋಗವೂ ಸಹ ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಗಳ ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ.

English Translation.

The two horses of Indra, hastening to the exhilaration (of the Soma) draw his chariot; the pole of the showerer rests upon them.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಧಃ ಪಶ್ಯಸ್ವ ವೋಪರಿ ಸಂತರಾಂ ಸಾದಕೌ ಹರ |

ಮಾ ತೇ ಕಶಪ್ಲಕೌ ದೃಶನ್ ಸ್ತ್ರೀ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬಭೂವಿಥ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಧಃ | ಪಶ್ಯಸ್ವ | ಮಾ | ಉಪರಿ | ಸಂತರಾಂ | ಸಾದಕೌ | ಹರ |

ಮಾ | ತೇ | ಕಶಪ್ಲಕೌ | ದೃಶನ್ | ಸ್ತ್ರೀ | ಹಿ | ಬ್ರಹ್ಮಾ | ಬಭೂವಿಥ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏವಮಂತರಿಕ್ಷಾದಾಗಚ್ಚೈನೃಥಸ್ತ ಇಂದ್ರಃ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ಸಂತಂ ಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಪುಂಸ್ತ್ವಮಿಚ್ಛಂತಂ ಸ್ಲಾಯೋಗಿಂ ಯದುವಾಚಿ ತದಾಹ | ಹೇ ಸ್ಲಾಯೋಗೇ ತ್ವಂ ಸ್ತ್ರೀ ಸತ್ಯಧಃ ಪಶ್ಯಸ್ವ | ಏಷ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಧರ್ಮಃ | ಉಪರಿ ಮಾ ಪಶ್ಯಸ್ವ | ಉಪರಿದರ್ಶನಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಧರ್ಮೋ ನ ಭವತಿ ಹಿ | ಸಾದಕೌ ಸಾದಾವಪಿ ಸಂತರಾಂ ಸಂಶಿಷ್ಟೌ ಯಥಾ ಭವತಸ್ತಥಾ ಹರ | ಯಥಾ ಪುರುಷೋ ವಿಶ್ಲಿಪ್ತಸಾದ- ನಿಧಾನೋ ಭವತಿ ತಥಾ ತ್ವಯಾ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ನ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಪಿ ಚ ತೇ ಕಶಪ್ಲಕೌ | ಕಶಪ್ಲ ಪ್ಲ ಕಶ್ಲ ಕಶಪ್ಲಕೌ | ಕಶಕಿರಾಹನನಕರ್ಮಾ | ಕಶಪ್ಲ ಕಾವುಭೇ ಅಂಗೇ ಮಾ ದೃಶನ್ | ಪುರುಷಾ ನ ಪಶ್ಯಂತು | ತಯೋರದರ್ಶನಂ ವಾಸಸಃ ಸುಷ್ಮ ಪರಿಧಾನೇನ ಭವತಿ | ಅತಃ ಸುಷ್ಮ ವಾಸಸಾ ಸರಿಧಾನಂ ಕುರು | ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಹ್ಯಾ ಗುಲ್ಬಾದಭಿಸಂವೀತಾ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ಕಾರಣಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸನ್ ಸ್ತ್ರೀ ಬಭೂವಿಥ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಪ್ಲಯೋಗಪುತ್ರನೇ) ಆಧಃ—(ಪ್ರೀಗೆ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ) ಅಧೋಭಾಗಕ್ಕೆ | ಪಶ್ಯಸ್ವ—ನೋಡು | ಉಪರಿ—ಮೇಲುಗಡೆಗೆ | ಮಾ—ನೋಡಬೇಡ | ಪಾದಕೌ—ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಸಂತರಾಂ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿರುವಂತೆ | ಹರ—ಜೋಡಿಸಿಕೊ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಕಶಪ್ಲಕೌ—ಮಂಡಿಗಳನ್ನು | ಮಾ ದ್ವೃಕನ್—ಪುರುಷರು ನೋಡದಿರುವಂತಾಗಲಿ | ಹಿ—ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ | ಬ್ರಹ್ಮಾ—ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು | ಸ್ತ್ರೀ—ಹೆಂಗಸಾಗಿ | ಬಭೂವ—ಪರಿವರ್ತಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಪ್ಲಯೋಗಪುತ್ರನೇ, ಪ್ರೀಗೆ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ನೀನು ಅಧೋಭಾಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನೋಡು. ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಉರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿ ಸ್ವರಸಬೇಡ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳೆರಡನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿರುವಂತೆ ಜೋಡಿಸು. ನಿನ್ನ ಮಂಡಿಗಳನ್ನು ಪುರುಷರು ನೋಡದಿರುವಂತಾಗಲಿ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ, ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಹೆಂಗಸಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Cast your eyes (son of Playoga) downwards, not upwards: keep your feet close together; let not (men) behold your ankles, for having been a Brahman you have become a female.

ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಐಂದ್ರ ಯಾಹೀತೈಷ್ಟಾದಶರ್ಚಂ ಚತುರ್ಥಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ಯಸ್ಯ ನೀಪಾತಿಥೇರಾರ್ಪವಾನು-
ಷ್ಟುಭಂ | ಷೋಡಶಾದ್ಯಾಸ್ತ್ರಿಸ್ತ್ರೋ ಗಾಯತ್ರೈಃ | ವಸುರೋಚಿಷೋಽಂಗಿರೋಗೋತ್ರಾಃ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಾ
ಆ ಯದಿಂದ್ರಶ್ಲೇಷ್ಯಾತೈದೀನಾಂ ತಾಸಾಂ ತಿಸ್ಯಾಣಾಮೃಷಯಃ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ತಥಾ ತಾನುಕ್ರ-
ಮಣಂ | ಐಂದ್ರ ಯಾಹಿ ದ್ವ್ಯೂನಾ ನೀಪಾತಿಥಿರಾನುಷ್ಟುಭಂ ತೈಚೋಽಂತೋ ಗಾಯತ್ರೈಸ್ತಂ
ಸಹಸ್ರಂ ವಸುರೋಚಿಷೋಽಂಗಿರೋಽಪಶ್ಯನ್ನಿತಿ || ವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಐಂದ್ರ ಯಾಹಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಕಣ್ವಿಗೋತ್ರೋದ್ರವನಾದ ನೀಪಾತಿಥಿ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನಾರನೆಯ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಭವಿಸುವವು. ಆ ಯದಿಂದ್ರಶ್ಲ ಎಂಬ ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ

ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕರಾದ ಮತ್ತು ಅಂಗಿರೋಗೋತ್ರಜರಾದ ವಸುರೋಚಿಷಃ ಎಂಬುವರು ಮುಷಿಗಳು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ಯಲ್ಲಿ—ಏಂದ್ರ ಯಾಹಿ ದ್ವ್ಯಾನಾ ನೀಪಾತಿಥಿರಾನುಷ್ಟುಭಂ ತೈಚೋಽನ್ತೋ ಗಾಯತ್ರಸ್ತಂ ಸಹಸ್ರಂ ವಸುರೋಚಿಷೋಽಜ್ಞಿರಸೋಽಪತ್ಯನ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೩೪

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ-- ೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೪ ||

ಅಸ್ವಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೧೧, ೧೨, ೧೩ ||

|| ಸೂಕ್ತ ದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತಂಖ್ಯೆ—೧೮ ||

|| ಮುಷಿ—೧ ೧೫. ನೀಪಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ವಾಃ | ೧೬—೧೮. ಸಹಸ್ರಂ ವಸುರೋಚಿಷೋಽಜ್ಞಿರಸಃ ||

|| ದೇವತಾ— ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಛಂದಃ—೧-೧೫, ಅನುಷ್ಟುಪ್ | ೧೬-೧೮. ಗಾಯತ್ರೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏಂದ್ರ ಯಾಹಿ ಹರಿಭಿರುಪ ಕಣ್ವಸ್ಯ ಸುಷ್ಟುತಿಂ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಇಂದ್ರ | ಯಾಹಿ | ಹರಿಭಿಃ | ಉಪ | ಕಣ್ವಸ್ಯ | ಸುಷ್ಟುತಿಂ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ | ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಕಣ್ವಸ್ಯ ಸುಷ್ಟುತಿಂ ಶೋಭನಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಹರಿಭಿರಶ್ವೈರುಪಾ ಯಾಹಿ | ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಂ | ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥೇ ಷಷ್ಠೀ | ಅಮುಷ್ಯಾಮುಷ್ಮಿನ್ನಿಂದ್ರೇ ಶಾಸತಃ ಶಾಸತಿ || ವಿಭಕ್ತಿ-ವ್ಯತ್ಯಯಃ || ತತ್ರ ವಯಂ ಸುಖಮಾಸ್ಮಹೇ | ಹೇ ದಿನಾವಸೋ ದೀಪ್ತಹವಿಷ್ಯೇಂದ್ರ ದಿವಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ಯಯ | ಯೂಯಂ ಗಚ್ಛತ | ಬಹುವಚನಂ ಪೂಜಾರ್ಥಂ | ಯದ್ವಾ | ಹೇ ದಿನಾವಸೋ ದಿವೋ ದ್ಯುನಾಮಕಮಮುಷ್ಯಾಮುಂ ಲೋಕಂ ಶಾಸನಂ ಕುರ್ವಂತೋ ಯೂಯಂ ದಿವಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ಯಯ | ಗಚ್ಛತ | ಅತ್ರ ಬಹುವಚನಂ ಪೂಜಾರ್ಥಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕಣ್ವಸ್ಯ—ಕಣ್ವನ | ಸುಷ್ಟುತಿಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು | ಹರಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಉಪ ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಯ

ನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯೇ—ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗು | [ಅಥವಾ ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಮುಷ್ಯ—ನೀನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ)] | [ಅಥವಾ ದಿವಃ—ದ್ಯುನಾಮಕವಾದ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುವ ನೀನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯೇ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.]

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಕಣ್ಣಿನ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ದಯಮಾಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation

Come, Indra, with your horses to receive the praise of Kanwa; do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಗ್ರಾವಾ ವದನ್ವಿಹ ಸೋಮಿಾ ಘೋಷೇಣ ಯಚ್ಚತು |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ಗ್ರಾವಾ | ವದನ್ | ಇಹ | ಸೋಮಿಾ | ಘೋಷೇಣ | ಯಚ್ಚತು |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಿಹ ಯಜ್ಞೇ ಗ್ರಾವಾ ಸೋಮಾಭಿಷವಸಾಪಾಣಿಃ ಸೋಮಿಾ ಸೋಮವಾನ್ ವದಿಷ್ಯಾಬ್ಧಂ ಕುರ್ವನ್ ಘೋಷೇಣ ಧ್ವನಿನಾ ಸಹಾ ಯಚ್ಚತು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿರ್ದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಇಹ—ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಗ್ರಾವಾ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲು | ಸೋಮಿಾ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಲೂ | ವದನ್—ಹಿಂಡುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೂ | ಘೋಷೇಣ—ತನ್ನ ಧ್ವನಿಯಿಂದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಆ ಯಚ್ಚತು—ಕರೆತರಲಿ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯೇ—ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗು.

|| ಛಾಂದಸ್ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಲೂ, ಹಿಂಡುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೂ ತನ್ನ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆತರಲಿ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

May the grinding stone, yielding the Soma juice as it utters a sound bring you hither with the noise; do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅತ್ರಾ ವಿ ನೇಮಿರೇಷಾಮುರಾಂ ನ ಧೂನುತೇ ವೃಕಃ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅತ್ರ | ವಿ | ನೇಮಿಃ | ಏಷಾಂ | ಉರಾಂ | ನ | ಧೂನುತೇ | ವೃಕಃ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿವ್ಯಾವಸೋ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆತ್ರಾಸ್ತಿಸ್ಯಜ್ಞ ಏಷಾಮಭಿಪವಗ್ರಾನ್ವಾಂ ನೇಮಿಃ ಸೋಮಲತಾ ವಿ ಧೂನುತೇ | ವಿಶೇಷೇಣ ಕಂಪಯತಿ | ಉರಾಂ ಮೇಷೀಂ ವೃಕೋ ನ ವೃಕ ಇವ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಕಃ—ತೋಕವು | ಉರಾಂ ನ—ಹೆಣ್ಣು ಕುರಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುವಂತೆ | ಅತ್ರ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಏಷಾಂ—ಈ ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳ | ನೇಮಿಃ—ಹೊರವಲಯವು | ವಿ ಧೂನುತೇ—ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಕಂಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶೋಳವು ಹೆಣ್ಣು ಕುರಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುವಂತೆ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳ ಹೊರವಲಯವು ಸೋಮಲತೆಗಳನ್ನು ಕಂಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

The circumference of these (stones) shakes (the Soma) at this (rite), as a wolf (terrifies) a sheep; do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಕಣ್ವಾ ಇಹಾವಸೇ ಹವಂತೇ ವಾಜಸಾತಯೇ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೪ ||

|| ಋದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ಕಣ್ವಾಃ | ಇಹ | ಅವಸೇ | ಹವಂತೇ | ವಾಜಸಾತಯೇ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಿಹ ಯಜ್ಞೇ ಕಣ್ವಾ ಅವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ವಾಜಸಾತಯೇನ್ನ ಸ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತೈರ್ಥಂ ಚಾ ಹವಂತೇ | ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಹ್ವಯಂತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಕಣ್ವಾಃ—ಕಣ್ವುಮುಷಿಗಳು | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ | ವಾಜಸಾತಯೇ—ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಆ ಹವಂತೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಕಣ್ವುಮುಷಿಗಳು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ, ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

The Kanwas invoke you hither for protection and for food ; do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಧಾಮಿ ತೇ ಸುತಾನಾಂ ವೃಷ್ಟೇ ನ ಪೂರ್ವಪಾಯ್ಯಂ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿವಾವಸೋ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಧಾಮಿ | ತೇ | ಸುತಾನಾಂ | ವೃಷ್ಟೇ | ನ | ಪೂರ್ವಪಾಯ್ಯಂ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿವಾವಸೋ | ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ಸುತಾನಾಂ | ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥೇ ಷಷ್ಠೀ | ಸುತಾನ್ ಸೋಮಾನ್ ದಧಾಮಿ | ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ | ವೃಷ್ಟೇ ನ ಯಥಾ ನಾಯನೇ ಪೂರ್ವಪಾಯ್ಯಂ ಯಜ್ಞಮುಖೇ ಸೇಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ತದ್ವದಹಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪೂರ್ವಪಾಯ್ಯಂ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಪಾನಮಾಡಲು ಅರ್ಹವಾದ ಸೋಮವನ್ನು | ವೃಷ್ಟೇ ನ—ವಾಯುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಸುತಾನಾಂ—ಹಿಂದಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು | ದಧಾಮಿ—ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಪಾನಮಾಡಲು ಅರ್ಹವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ನಾಯುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಹಿಂದಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

I make offering to you of the libations as the first drink is presented to the showerer ; do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ತು¹ತ್ಪುರಂಧಿ²ರ್ನ ಆ ಗ³ಹಿ ವಿಶ್ವತೋ⁴ಧೀ⁵ರ್ನ ಊ⁶ತಯೇ |

ವೋ⁷ ಅ⁸ಮುಷ್ಯ⁹ ಶಾ¹⁰ಸತೋ¹¹ ದಿ¹²ವಂ ಯ¹³ಯ ದಿ¹⁴ವಾವಸೋ || ೬ ||

|| ಪವಪಾಠಃ ||

ಸ್ತು¹ತ್ಪು²ರಂಧಿಃ | ನಃ | ಆ | ಗ³ಹಿ | ವಿಶ್ವ⁴ತೋ⁵ಧೀಃ | ನಃ | ಊ⁶ತಯೇ |

ದಿ⁷ವಃ | ಅ⁸ಮುಷ್ಯ⁹ | ಶಾ¹⁰ಸತಃ | ದಿ¹¹ವಂ | ಯ¹²ಯ | ದಿ¹³ವಾವ¹⁴ಸೋ ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ್ತುತ್ಪುರಂಧಿಃ ಸ್ವರ್ಗಕುಟುಂಬೀ ನೋಽಸ್ಮಾನಾ ಗಹಿ | ತಥಾ ವಿಶ್ವತೋಧೀಃ ಸರ್ವಜಗತೋ ಧಾರಕಸ್ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯಾ ಗಹಿ | ಆಗಚ್ಛ |

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ಸ್ತುತ್ಪುರಂಧಿಃ—ಸ್ವರ್ಗವೆಂಬ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಯಜಮಾನನಾದ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು | ವಿಶ್ವತೋಧೀಃ—ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಧಾರಕನಾದ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಊತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ (ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ) | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗವೆಂಬ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಯಜಮಾನನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಧಾರಕನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

(Indra) master of the family of heaven, come to us : do you, who are the sustainer of the universe, (come) for our protection : do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ಯಾಹಿ ಮಹೇಮತೇ ಸಹಸ್ರೋತೇ ಶತಾಮಘ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೭ ||

|| ಪದಪಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಯಾಹಿ | ಮಹೇಮತೇ | ಸಹಸ್ರೋತೇ | ಶತಾಮಘ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೭ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಮಹೇಮತೇ ಮಹಾಬುದ್ಧೇ ಸಹಸ್ರೋತೇ ಸಹಸ್ರರಕ್ಷಣ ಶತಾಮಘ ಬಹುಧನೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನಾ ಯಾಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಹೇಮತೇ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ | ಸಹಸ್ರೋತೇ—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ | ಶತಮಘ—ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜ್ಯವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

Sagacious (Indra) bestower of numerous protections, granter of infinite wealth, come unto us : do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

! ಸಂಹಿತಾಶಾಲೆ !

ಆ ತ್ವಾ ಹೋತಾ ಮನುರ್ಹಿತೋ ದೇವತ್ರಾ ವಕ್ತದೀಡ್ಯಃ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ಹೋತಾ | ಮನುಃಹಿತಃ | ದೇವತ್ರಾ | ವಕ್ತಃ | ಈಡ್ಯಃ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ದೇವತ್ರಾ ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯ ಈಡ್ಯಃ ಸ್ತುತ್ಯೋ ಹೋತಾ ದೇವಾನಾ-
ಮಾಹ್ವಾತಾಗ್ನಿರ್ಮನುರ್ಹಿತೋ ಮನುಷ್ಯೈರ್ಗೃಹೇಷು ನಿಹಿತ ಆ ವಕ್ತಃ | ವದತು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯಃ ||

! ಪ್ರತಿರವಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ದೇವತ್ರಾ—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ಈಡ್ಯಃ—ಪೂಜ್ಯನೂ | ಹೋತಾ—ದೇವತೆ
ಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ | ಮನುರ್ಹಿತಃ—ಮಾನವರಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು | ತ್ವಾ—
ನಿನ್ನನ್ನು | ಆ ವಕ್ತಃ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲಿ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ
ವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ (ನಾವು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪೂಜ್ಯನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ, ಮಾನವರಿಗೆ
ಹಿತಕಾರಿಯೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲಿ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ
ನಾವು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗು.

English Translation.

May (Agni) the invoker, adorable among the gods, the benefactor
of man, bring you hither : do you, ruling yonder heaven, O radiant with
oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಮದಚ್ಯುತಾ ಹರೀ ಶ್ಶೇನಂ ಪಕ್ಷೇವ ವಕ್ಷತಃ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿವಾವಸೋ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ಮದಚ್ಯುತಾ | ಹರೀ ಇತಿ | ಶ್ಶೇನಂ | ಪಕ್ಷ್ಯಾಽವ | ವಕ್ಷತಃ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿವಾವಸೋ ಇತಿ ದಿವಾವಸೋ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಮದಚ್ಯುತಾ ಮದಚ್ಯುತೌ ಶತ್ರುಣಾಂ ಮದಸ್ಯ ಚ್ಯಾವಯಿತಾರೌ ಹರೀ ಅಶ್ವಾ ಶ್ಶೇನಂ ಶ್ಶೇನಾಖ್ಯಂ ಪಕ್ಷಿಣಂ ಪಕ್ಷೇವಾತ್ಮೀಯಪಕ್ಷಾವಿನಾ ವಕ್ಷತಃ | ಅವಹತಾಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಶ್ಶೇನಂ—ಶ್ಶೇನಪಕ್ಷಿಯನ್ನು | ಪಕ್ಷೇವ—ಅದರ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಮದಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸತಕ್ಕ | ಹರೀ—ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೆರಡೂ | ಆ ವಕ್ಷತಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಲಿ | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೇವೆ) | ದಿವಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶ್ಶೇನಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಅದರ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ನಿನ್ನ ಎರಡು ಅಶ್ವಗಳೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಲಿ. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

English Translation.

Let your two steeds, humiliators of the pride (of foes), bring you as (his) two wings (bear) along) the falcon : do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಯಾಹ್ಯರ್ಯ ಆ ಪರಿ ಸ್ವಾಹಾ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಯಾಹಿ | ಅರ್ಯಃ | ಆ | ಪರಿ | ಸ್ವಾಹಾ | ಸೋಮಸ್ಯ | ಪೀತಯೇ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅರ್ಯೇಶ್ವರ ತ್ವಮಾ ಪರಿ ಸರ್ವತ ಆ ಯಾಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ಪೀತಯೇ ತವ ಪಾನಾರ್ಥಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಸೋಮಂ ಸ್ವಾಹಾ ಕರೋಮಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅರ್ಯ—ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ವಾಹಾ—ಸ್ವಾಹಾಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ | ಪೀತಯೇ—ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಪರಿ—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವಾಹಾಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸೋಮರಸದ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ದಯಮಾಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

English Translation.

Come, lord, from whatever direction, to drink the Soma offered with Swaha: do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ಯಾಹ್ಯುಪಶ್ರುತ್ಯುಕ್ಘೇಷು ರಣಯಾ ಇದ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಯಾಹಿ | ಉಪ್ಪ್ರಶ್ರುತಿ | ಉಕ್ಲೇಷು | ರಣಯ | ಇಹ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿವ್ಯಾವಸೋ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮಿದ ಯಜ್ಞ ಉಕ್ಲೇಷು ಶಸ್ತ್ರೇಷು ಪಠ್ಯಮಾನೇಷೂಪಶ್ರುತ್ಯು-
ಪಶ್ರುತೌ ಸಮಾಪಮಾ ಯಾಹಿ | ಆಗಚ್ಯ | ಅಸ್ಮಾನ್ಪ್ರಣಯ ಚ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ನಃ—ನಮ್ಮ | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಉಕ್ಲೇಷು—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ | ಉಪಶ್ರುತಿ—ಅವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಲು ನಮ್ಮ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು |
ರಣಯ—ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—
ಆಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ |
ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಲು
ನಮ್ಮ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು. ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

English Translation.

Come to listen to our praises, when they are being recited,—bestow
upon us delight: do you, ruling yondor heaven, O radiant with oblations,
return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸರೋವೈರಾ ಸು ನೋ ಗಹಿ ಸಂಭೃತ್ಯೈಃ ಸಂಭೃತಾಶ್ಚಃ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ರೋವೈಃ | ಆ | ಸು | ನಃ | ಗಹಿ | ಸಂಭೃತ್ಯೈಃ | ಸಂಭೃತಾಶ್ಚಃ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿವ್ಯಾವಸೋ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಃ ಸಂಭೃತಾಶ್ಚಃ ಪುಷ್ಪವಾದ ಅಶ್ವಗಣುಳ್ಳ ನೀನು | ಸು ಸಂಭೃತೈಃ ಸರೂಪೈಃ ಸಮಾನರೂಪೈರಶ್ವೈ-
ನೋಽಸ್ಮಾನಾ ಗಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಸಿದ್ಧಮನೃತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿವಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸಂಭೃತಾಶ್ಚಃ—ಪುಷ್ಪವಾದ ಅಶ್ವಗಣುಳ್ಳ ನೀನು | ಸು ಸಂಭೃತೈಃ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ
ಬೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟವೂ | ಸರೂಪೈಃ—ಒಂದೇ ರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಅ
ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಅನುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಅಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲ
ದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—
ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪುಷ್ಪವಾದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವವೂ, ಒಂದೇ
ರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಅಳುತ್ತಿರುವ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು

English Translation.

Indra, you are possessed of h rished steeds, come to us with (your)
well-fed and like-shaped horses : do you, ruling yonder heaven, O radiant
with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಯಾಹಿ ಪರ್ವತೇಭ್ಯಃ ಸಮುದ್ರಸ್ಯಾಧಿ ವಿಷ್ವಸಃ |

ದಿವೋ ಅನುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಯಾಹಿ | ಪರ್ವತೇಭ್ಯಃ | ಸಮುದ್ರಸ್ಯ | ಅಧಿ | ವಿಷ್ವಸಃ |

ದಿವಃ | ಅನುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿದಾ೮ವಸೋ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಪರ್ವತೇಭ್ಯ ಅ ಯಾಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಸಮುದ್ರಸ್ಯಾಂತರಿಕ್ಷಸ್ಯ ವಿಷ್ವಪೋ
ವಿಷ್ವಸಾಜ್ಞಾಧ್ಯಾಯಾಹೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನೃತ್ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪರ್ವತೇಭ್ಯಃ—ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಸಮುದ್ರಸ್ಯ—ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ | ವಿಷ್ವಪಃ ಅಧಿ—ಮೇಲುಲೋಕದಿಂದಲೂ (ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ) | ಅಮುಷ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ | ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶದಿಂದಲೂ, ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲುಲೋಕದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಡು.

English Translation.

Come from the mountains, from above the region of the firmament: do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ಗನ್ಯಾನ್ಯಶ್ಚಾ ಸಹಸ್ರಾ ಶೂರ ದದ್ಯಹಿ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಗನ್ಯಾನ್ಯಿ | ಅಶ್ಚಾ | ಸಹಸ್ರಾ | ಶೂರ | ದದ್ಯಹಿ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶೂರೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾನಿ ಗನ್ಯಾನಿ ಗೋಹಿತಾನಿ ಗೋರೂಪಾಣಿ ವಾಶ್ಚಾನ್ಯಶ್ಚಹಿತಾನ್ಯಶ್ಚಾತ್ಮಕಾನಿ ವಾ ದದ್ಯಹಿ | ಅವಿವೃಣು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸಹಸ್ರಾ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗನ್ಯಾನಿ—ಗೋವುಗಳನ್ನೂ (ತತ್ಸಂಬಂಧವಾದ) | ಅಶ್ಚಾ—ಅಶ್ವಾದಿಗಳನ್ನೂ | ಆ ದದ್ಯಹಿ—ಒದಗಿಸಿ

ಕೊಡು | ಅಮುಷ್ಯ— ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಯಯ—ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತೇವೆ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗು

English Translation.

Bestow upon us, hero, thousands of herds of cattle and horses: do you, ruling yondr heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಃ ಸಹಸ್ರಶೋ ಭರಾಯುತಾನಿ ಶತಾನಿ ಚ |

ದಿವೋ ಅಮುಷ್ಯ ಶಾಸತೋ ದಿವಂ ಯಯ ದಿನಾವಸೋ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಸಹಸ್ರಶಃ | ಭರ | ಅಯುತಾನಿ | ಶತಾನಿ | ಚ |

ದಿವಃ | ಅಮುಷ್ಯ | ಶಾಸತಃ | ದಿವಂ | ಯಯ | ದಿನಾವಸೋ | ಇತಿ ದಿನಾವಸೋ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಸಹಸ್ರಶಃ ಸಹಸ್ರಧಾಯುತಾನಿ ಶತಾನಿ ಚಾಭೀಷ್ಟಾನಿ ವಸ್ತುನ್ಯಾ ಭರ | ಅಹರ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ನಃ—ನಮಗೆ | ಸಹಸ್ರಶಃ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ | ಅಯುತಾನಿ—ದಶಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ | ಶತಾನಿ ಚ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ | ಆ ಭರ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದೊದಗಿಸು | ಅಮುಷ್ಯ— ಈ ಇಂದ್ರನು | ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಶಾಸತಃ—ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ) | ದಿನಾವಸೋ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದಿವಂ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಯಯ—ಹೋರಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನನುಗೆ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ, ದಶಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ, ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದೊಗಿಸು. ಈ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಪು.

English Translation.

Bring to us, by thousands, tens of thousands and hundreds (of good things): do you, ruling yonder heaven, O radiant with oblations, return thither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಯದಿಂದ್ರಶ್ಚ ದದ್ವಹೇ ಸಹಸ್ರಂ ವಸುರೋಚಿಷಃ |

ಓಜಿಷ್ಯಮಶ್ಚ್ಯಂ ಪಶುಂ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಯತ್ | ಇಂದ್ರಃ | ಚ | ದದ್ವಹೇ ಇತಿ | ಸಹಸ್ರಂ | ವಸುರೋಚಿಷಃ |

ಓಜಿಷ್ಯಂ | ಅಶ್ಚ್ಯಂ | ಪಶುಂ || ೧೬ ||

|| ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಸುರೋಚಿಷೋ ವಸುದೀಪ್ತಯೋ ವಯಂ ಸಹಸ್ರಮಸ್ತುಕಂ ನೇತೇಂದ್ರಶ್ಚಾಜಿಷ್ಯಂ ಬಲವತ್ತರಮಶ್ಚ್ಯಮಶ್ಚಾತ್ಮಕಂ ಪಶುಂ ಚ ಯದ್ಯದಾ ದದ್ವಹೇ ಸಾರಾವತಾದಾದದ್ವಹೇ | ಉತ್ತರತ್ರ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಹಸ್ರಂ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕರಾದವರೂ | ವಸುರೋಚಿಷಃ—ಧನದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದವರೂ (ವಸುರೋಚಿಷರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದವರೂ) ಆದ ನಾವೂ | ಇಂದ್ರಶ್ಚ—ಇಂದ್ರನೂ | ಓಜಿಷ್ಯಂ—ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ | ಅಶ್ಚ್ಯಂ—ಅಶ್ವಾತ್ಮಕವಾದುದೂ ಆದ | ಪಶುಂ—ಪಶುಸಂಘವನ್ನು | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಆ ದದ್ವಹೇ—ಹೊಂದುವೆವೋ (ಆಗ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಸುರೋಚಿಷರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ನಾವು ಸಹಸ್ರಮಂದಿಯೂ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರನೂ ಸಹ ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದುದೂ ಅಶ್ವಾತ್ಮಕವಾದುದೂ ಆದ ಪಶುಸಂಘವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಹೊಂದುವೆವೋ (ಆಗ ನಾವು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆವು).

English Translation.

We, the thousand Vasurochishas, and Indra (our leader), when we obtain vigorous herds of horses,—

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಋಜ್ರಾ ವಾತರಂಹಸೋಽರುಷಾಸೋ ರಘುಷ್ಯದಃ |

ಭ್ರಾಜಂತೇ ಸೂರ್ಯಾ ಇವ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇ | ಋಜ್ರಾಃ | ವಾತರಂಹಸಃ | ಅರುಷಾಸಃ | ರಘುಷ್ಯದಃ |

ಭ್ರಾಜಂತೇ | ಸೂರ್ಯಾಃ ಇವ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತದಾ ಯ ಋಜ್ರಾ ಋಜುಗಾಮಿನೋ ವಾತರಂಹಸೋ ವಾಯುಸದೈಶವೇಗಾ ಅರುಷಾಸ ಅರೋಚಮಾನಾ ರಘುಷ್ಯದೋ ಲಘು ಸ್ಯಂದಮಾನಾ ಅಶ್ವಾಃ ಸೂರ್ಯಾ ಇವ ಯಥಾ ಸೂರ್ಯಸ್ತಥಾ ಭ್ರಾಜಂತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯೇ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳು | ಋಜ್ರಾಃ—ಋಜುಗಾಮಿಗಳೂ | ವಾತರಂಹಸಃ—ವಾಯುವಿನಂತೆ ವೇಗಗಾಮಿಗಳೂ | ಅರುಷಾಸಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದವೂ | ರಘುಷ್ಯದಃ—ಲಘುವಾದ ಪಾದಗತಿಯುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಸೂರ್ಯಾ ಇವ—ಸೂರ್ಯನಂತೆ | ಭ್ರಾಜಂತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವೋ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳು ಋಜುಗಾಮಿಗಳೂ, ವಾಯುವಿನಂತೆ ವೇಗಗಾಮಿಗಳೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದವೂ, ಲಘುವಾದ ಪಾದಗತಿಯುಳ್ಳವೂ ಆಗಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವೋ (ಅಂತಹ ಅಶ್ವಗಳು ನಮಗೆ ದಾನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ನಾವು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆವು).

English Translation.

Such as are straight-going, fleet as the wind, bright-coloured, light-footed, and shine like the sun,—

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಾರಾವತಸ್ಯ ರಾತಿಷು ದ್ರವಚ್ಚಕ್ರೇಷ್ಟಾಶುಷು |

ತಿಷ್ಯಂ ವನಸ್ಯ ಮಧ್ಯ ಆ || ೧೮ ||

! ಸದಸಾಃ !

ಸಾರಾವತಸ್ಯ | ರಾತಿಷು | ದ್ರವಚ್ಚಕ್ರೇಷು | ಅಶುಷು |

ತಿಷ್ಠಂ | ವನಸ್ಯ | ಮಧ್ಯೇ | ಆ || ೧೮ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಶೇಷು ಸಾರಾವತಸ್ಯ ರಾತಿಷು ದೇಯೇಷು ದ್ರವಚ್ಚಕ್ರೇಷು ದ್ರವದ್ರವಚಕ್ರೇಷ್ವಾಶುಷ್ವಶೇಷು | ಶಾರ್ವತ್ಯ ಅಶುರಿತ್ಯಶ್ವನಾಮಸು ಸಾರಾತ್ | ಪ್ರತಿಗೃಹಿತೇಷು ಸತ್ಸು ವನಸ್ಯ ಮಧ್ಯ ಆ ತಿಷ್ಠಮಿತಿ ವಸುರೋಚಿಷಾಂ ಸಹಸ್ರಂ ವದತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಾರಾವತಸ್ಯ—ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶದಿಂದ | ರಾತಿಷು—ದಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನು | ದ್ರವಚ್ಚಕ್ರೇಷು—ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿರುಗುವ ರಥಚಕ್ರವುಳ್ಳವನು ಆದ | ಅಶುಷು—ಅಶ್ವಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಾದಾಗ | ವನಸ್ಯ—ವನದ | ಮಧ್ಯೇ—ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ | ಆ ತಿಷ್ಠಮ್—ನಾವು ಹೊರಟೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶದಿಂದ ದಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿರುಗುವ ರಥಚಕ್ರವುಳ್ಳವನು ಆದ ಅಶ್ವಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಾದಾಗ ನಾವು ವನದ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆವು.

English Translation.

Then (having received) the horses, attached to the rolling-wheeled chariot, given from afar, we depart to the middle of the forest.

ಮೂವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣೇತಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಚಿಂ ಪಂಚಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಶ್ಯಾವಶ್ಯಸ್ಯಾತ್ರೇಯಸ್ಯಾಪ್ಸಂ | ಅಶ್ವಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಅಗ್ನಿನಾ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ಚ ಆಶ್ವಿನಮೌಸರಿಷ್ವಾಜ್ಜ್ಯೋತಿಷಂ ಪಂಕ್ತಿ-ಮಹಾಬೃಹತೀಸಂಕ್ತೈಂತಮಿತಿ | ಉಸರಿಷ್ವಾಜ್ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಂದಃ ಚತುರ್ಥಸಾದಸ್ಯಾಪ್ಸಾಪ್ಸರತ್ವಾತ್ | ಯತೋಽಪ್ಸಕಸ್ತತೋ ಜ್ಯೋತಿಃ | ಅನು. ೯-೮ | ಇತಿ ತಲ್ಲಕ್ಷಣಂ | ದ್ವಾವಿಂತೀ ಪಂಕ್ತಿಃ | ತ್ರಯೋವಿಂತೀ ಮಹಾಬೃಹತೀ ಚತ್ವಾರೋಽಪ್ಸಕಾ ಜಾಗತಶ್ಚ ಮಹಾಬೃಹತೀ | ಅನು. ೯-೯ |

ಇತ್ಯುಕ್ತಲಕ್ಷಣೋಪೇತತ್ವಾತ್ | ಚತುರ್ವಿಂಶೀ ಪಂಕ್ತಿಃ | ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವತಾ || ಅಶ್ವಿನೋರ್ಯಾಮೋ
ಹೋತುರತಿರಿಕ್ತೋಕ್ತೈಽಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣೇತೈತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣಾ ಭಾತ್ಯಗ್ನಿಃ |
ಅ. ೯-೧೧ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅತ್ರಿಗೋತ್ರಜನಾದ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನೇಮುವನು ಋಷಿಯು, ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಗ್ನಿನಾ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವ ಅಶ್ವಿನಮೌಪರಿಷ್ವಾಜ್ಞೋಶ್ವೇತಿಷಂ ಪಂಕ್ತಿಮಹಾಬೃಹತೀಪಂಕ್ತ್ಯಂತಂ ಎಂದು ದೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ೧-೨೧ ರ ವರೆಗಿನ ಋಕ್ಕುಗಳು ಉಪರಿಷ್ವಾಜ್ಞೋಶ್ವೇತಿಃ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನವು. ಈ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ನರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಉಳಿದ ಮೂರು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇರುವವು ಎಂದು ಇದರ ಲಕ್ಷಣವು (ಛಂ. ಅನು. ೯-೮); ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸವು. ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕು ಮಹಾಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು. ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಐದು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಮೊದಲನೆಯ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟೆಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಕೊನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಜಗತೀಛಂದಸ್ಸಿನಂತೆ ಹನ್ನೆರಡಕ್ಷರಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಆ ಛಂದಸ್ಸು ಮಹಾಬೃಹತೀ ಛಂದಸ್ಸೆನಿಸುವುದು ಎಂದು ಇದರ ಲಕ್ಷಣವು (ಛಂ. ಅನು. ೯-೯); ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸವು. ಅಶ್ವಿನೋರ್ಯಾಮೋಪೇತಿಯಲ್ಲಿ ಯೋತ್ಯವು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಅತಿರಿಕ್ತೋಕ್ತ ಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಬಿಸಿಯೇಗವಿರುವುದೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ— ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣಾ ಭಾತ್ಯಗ್ನಿಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೯-೧೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೩೫

ಮಂಡಲ- ೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೫ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೬ || ವರ್ಗ— ೧೪, ೧೫, ೧೬, ೧೭ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಖ್ಯೆ—೨೪ ||

|| ಋಷಿ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಅಶ್ವಿನೌ ||

|| ಛಂದಃ—೧-೨೧. ಉಪರಿಷ್ವಾಜ್ಞೋಶ್ವೇತಿಃ | ೨೨, ೨೪. ಪಂಕ್ತಿಃ | ೨೩. ಮಹಾಬೃಹತೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣ ವರುಣೇನ ವಿಷ್ಣುನಾದಿತ್ಯೈ ರುದ್ರೈರ್ವಸುಭಿಃ ಸಪ್ತಾ-
ಭುವಾ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಮಶ್ವಿನಾ || ೧ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿನಾ | ಇಂದ್ರೇಣ | ವರುಣೇನ | ವಿಷ್ಣುನಾ | ಆದಿತ್ಯೈಃ | ರುದ್ರೈಃ | ವಸುಭಿಃ | ಸಚಾಭುವಾ |
ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಪಿಬತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ಅಗ್ನಿನೇಂದ್ರೇಣ ವರುಣೇನ ವಿಷ್ಣುನಾದಿತ್ಯೈ ರುದ್ರೈರ್ವಸುಭಿಶ್ಚ ಸಚಾಭುವಾ
ಸಹಭೂತಾವುಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಜೋಷಸಾ ಸಂಗತೌ ಯುವಾಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಅಗ್ನಿನಾ—ಅಗ್ನಿಯೊಡನೆಯೂ | ಇಂದ್ರೇಣ—ಇಂದ್ರ
ನೊಡನೆಯೂ | ವರುಣೇನ—ವರುಣನೊಡನೆಯೂ | ವಿಷ್ಣುನಾ—ವಿಷ್ಣುವಿನೊಡನೆಯೂ | ಆದಿತ್ಯೈಃ—
ಆದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ | ರುದ್ರೈಃ—ರುದ್ರರೊಡನೆಯೂ | ವಸುಭಿಃ—ವಸುಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸಚಾಭುವಾ—
ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿರುವವರಾಗಿ | ಚ—ಮತ್ತು | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ—
ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು | ಸೋಮಂ—
ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಅಗ್ನಿಯೊಡನೆಯೂ, ಇಂದ್ರನೊಡನೆಯೂ, ವರುಣನೊಡನೆಯೂ, ವಿಷ್ಣುವಿ
ನೊಡನೆಯೂ, ಆದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ, ರುದ್ರರೊಡನೆಯೂ, ವಸುಗಳೊಡನೆಯೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ,
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು
ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Associated with Agni, with Indra, with Varuna, with Vishnu, with
the Adityas, the Rudras, and the Vasus, and united with the dawn and
with Surya, drink, Ashwins, the Soma.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಸಚಾ—ಸಚಾ ಎಂದರೆ ಸಹ,—ಸಹಿತವಾಗಿ ಎಂದರ್ಥವು. ಯಾಸ್ವರು, ಸಚಾ ಸಹೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ವಸುಭಿಃ ಸಚಾಭುವಾ | ವಸುಭಿಃ ಸಹ ಭವೌ ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು (೨. ೫-೫).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾಭಿಧೀಭಿರ್ಭುವನೇನ ವಾಜಿನಾ ದಿನಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾದ್ರಿಭಿಃ ಸಚಾಭುವಾ |
ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಮಶ್ವಿನಾ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಧೀಭಿಃ | ಭುವನೇನ | ವಾಜಿನಾ | ದಿವಾ | ಪೃಥಿವ್ಯಾ | ಅದ್ವಿಭಿಃ | ಸಚಾಭುವಾ |
 ಸೃಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಪಿಬತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಾಜಿನಾ ಬಲಿನಾವಶ್ವಿನಾ ವಿಶ್ವಾಭಿಃ ಸರ್ವಾಭಿಧೀಭಿಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಭಿರ್ಭುವನೇನಾಖಿಲೇನ
 ಭೂತಜಾತೇನ ಚ ದಿವಾ ದ್ಯುಲೋಕೇನ ಚ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಚಾದ್ರಿಭಿಶ್ಚ ಸಚಾಭುವಾ ಸಹಭೂತಾವುಷಸಾ
 ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತೌ ಯುವಾಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಾಜಿನಾ—ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ |
 ಧೀಭಿಃ—ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳೊಡನೆಯೂ | ಭುವನೇನ—ಸಕಲ ಭೂತಜಾತಗಳೊಡನೆಯೂ | ದಿವಾ—ದ್ಯುಲೋಕ
 ದೊಡನೆಯೂ | ಪೃಥಿವ್ಯಾ—ಪೃಥ್ವಿಯೊಡನೆಯೂ | ಅದ್ವಿಭಿಃ—ಪರ್ವತಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸಚಾಭುವಾ—
 ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಯೂ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
 ಸೃಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು |
 ಪಿಬತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸಮಸ್ತವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳೊಡನೆಯೂ, ಸಕಲಭೂತಜಾತಗಳೊಡ
 ನೆಯೂ, ದ್ಯುಲೋಕದೊಡನೆಯೂ, ಪೃಥ್ವಿಯೊಡನೆಯೂ, ಪರ್ವತಗಳೊಡನೆಯೂ, ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ,
 ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ, ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು
 ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Powerful (Aswins), associated with all intelligences, with all beings,
 with heaven, with earth, with the mountains, united with the dawn and
 with Surya, drink, Aswins, the Soma.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೈರ್ಧೀವೈಸ್ತ್ರಿಭಿರೇಕಾದಶೈರಿಹಾದ್ವಿಮುರುದ್ವಿಭೃಗುಭಿಃ ಸಚಾಭುವಾ |
 ಸೃಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಮಶ್ವಿನಾ || ೩ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೈಃ | ದೇವೈಃ | ತ್ರಿಭಿಃ | ಏಕಾದಶೈಃ | ಇಹ | ಅತ್ಯಭಿಃ | ಮರುತ್ಯಭಿಃ | ಭೃಗುಭಿಃ |
 ಸಚಾಭುವಾ |

ಸೌಜೋಷಸೌ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಪಿಬತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೩ ||

|| ಸಾಯ. ಉಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ವಿಶ್ವೈರ್ದೇವೈಸ್ತ್ರಿಭಿರೇಕಾದಶೈಸ್ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಯೈರಿಹ ಯಜ್ಞೇಽದ್ಧಿಮಫರುದ್ಧಿಭೃಗು-
 ಭಿಶ್ಚ ಸಚಾಭುವಾ ಸಹಭೂತಾವುಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತೌ ಯುವಾಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತ್ರಿಭಿಃ ಏಕಾದಶೈಃ—ಮೂವತ್ತು
 ಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ | ವಿಶ್ವೈಃ ದೇವೈಃ—ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ | ಅದ್ಧಿಃ—ಅಬ್ಬೇದೇವತೆ
 ಗಳೊಡನೆಯೂ | ಮರುದ್ಧಿಃ—ಮರುತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ | ಭೃಗುಭಿಃ—ಭೃಗುಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸಚಾಭುವಾ—
 ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
 ಸೌಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು | ಸೋಮಾ—ಸೋಮವನ್ನು |
 ಪಿಬತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ,
 ಅಬ್ಬೇದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ, ಮರುತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ, ಭೃಗುಗಳೊಡನೆಯೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ಉಷಸ್ಸಿ
 ನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಸೋಮವನ್ನು
 ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Associated with all the thrice-eleven deities at this ceremony, with
 the waters, with the Maruts, with the Bhrigus, united with the dawn and
 with Surya, drink, Aswins, the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜುಷೇಥಾಂ ಯಜ್ಞಂ ಬೋಧತಂ ಹವಸ್ಯ ಮೇ ವಿಶ್ವೇಹ ದೇವೌ ಸವನಾವ
 ಗಚ್ಛತಂ |

ಸೌಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೇಷಂ ನೋ ವೋಳ್ಲ ಮಶ್ವಿನಾ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜುಷೇಥಾಂ | ಯಜ್ಞಂ | ಬೋಧತಂ | ಹವಸ್ಯ | ಮೇ | ವಿಶ್ವಾ | ಇಹ | ದೇವಾ | ಸವನಾ | ಅವ |
ಗಚ್ಛತಂ |

ಸೃಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಆ | ಇಷಂ | ನಃ | ವೋಕ್ಷಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ಯಜ್ಞಂ ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇವೇಥಾಂ | ಮೇ ಮಮ ಹವಸ್ಯ ಹವಂ ಬೋಧತಂ |
ಜಾನೀತಂ | ಇಹ ಯಜ್ಞೇ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಸವನಾನ್ಯವಃ ಗಚ್ಛತಂ | ಪ್ರಾಪ್ನುತಂ | ಇಷಮನ್ನಂ ನ ಆ
ವೋಕ್ಷಂ | ಪ್ರಾಪಯತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಶೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯಜ್ಞಂ—ನಮ್ಮ
ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಹವಸ್ಯ—ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು | ಬೋಧತಂ—
ತಿಳಿಯಿರಿ | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸವನಾ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ | ಅವ ಗಚ್ಛತಂ—
ತಿಳಿಯಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—
ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿದ್ದು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಇಷಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಆ ವೋಕ್ಷಂ—ಒದಗಿಸಿಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಶೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು
ತಿಳಿಯಿರಿ. ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅರಿಯಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ
ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿದ್ದು ನಮಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Be gratified by the sacrifice ; hear my invocation ; recognize, deities,
all the offerings in this ceremony ; united with the dawn and with Surya,
bring us, Aswins, food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ತೋಮಂ ಜುಷೇಥಾಂ ಯುವಶೇವ ಕನ್ಯನಾಂ ವಿಶ್ವೇಹ ದೇವಾ ಸವನಾವ
ಗಚ್ಛತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೇಷಂ ನೋ ವೋಕ್ಷಮಶ್ವಿನಾ || ೫ ||

|| ಪದವಾರಃ ||

ಸ್ತೋಮಂ | ಜುಷೇಥಾಂ | ಯುವಶ್ವಾಽವ | ಕನ್ಯನಾಂ | ವಿಶ್ವಾ | ಇಹ | ದೇವಾ | ಸವನಾ | ಅವ |
ಗಚ್ಛತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಆ | ಇಷಂ | ನಃ | ವೋಲ್ಹಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವೌ ಯುವಾನಿಹಾಸ್ವಿನೈಃ ಸ್ತೋಮಂ ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇವೇಥಾಂ |
ಯುವಶೇವ ಯಥಾ ಯುವಾನ್ ಕನ್ಯನಾಂ ಕನ್ಯಾನಾಂಮಾಹ್ವಾನಂ ಸೇವೇತೇ | ತದ್ವದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಇಹ
ಯಜ್ಞೇ ವಿಶ್ವಾ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸವನಾನ್ಯವ ಗಚ್ಛತಂ | ಪ್ರಾಪ್ನುತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತಾ ||

|| ಶ್ರುತಿಸಂಹಿತೆ ||

ದೇವೌ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎೌ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಕನ್ಯನಾಂ—ಕನ್ಯೆಯರ
ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ | ಯುವಶೇವ—ಯುವಕರು ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ |
ಸ್ತೋಮಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸವನಾ—
ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ | ಅವ ಗಚ್ಛತಂ—ತಿಳಿದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ |
ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ |
ಇಷಃ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಆ ವೋಲ್ಹಂ—ತಂದೊಡಗಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಕನ್ಯೆಯರ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಯುವಕರು ಆಹ್ವಾನವನ್ನು
ಹೊಂದುವಂತೆ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ಸಮಸ್ತವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅರಿತು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು
ತಂದೊಡಗಿಸಿರಿ.

English Translation.

Be gratified by our praise as youths are delighted (by the voices) of
maidens: recognize, deities, all the offering in this ceremony, united with
the dawn and with Surya, bring us, Asvins, food.

|| ಸಂಹಿತಾಭಾಷ್ಯ ||

ಗಿರೋ ಜುಷೇಥಾನುಧ್ವರಂ ಜುಷೇಥಾಂ ವಿಶ್ವೇಹ ದೇವಾ ಸವನಾವ
ಗಚ್ಛತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಿಷಂ ನೋ ವೋಲ್ಹಮಶ್ವಿನಾ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಗಿರಃ | ಜುಷೇಥಾಂ | ಅಧ್ವರಂ | ಜುಷೇಥಾಂ | ವಿಶ್ವಾ | ಇಹ | ದೇವೌ | ಸವನಾ | ಅವ | ಗಚ್ಛತಂ |
ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಆ | ಇಷಂ | ನಃ | ವೋಚ್ಛಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾವಶ್ವಿನೌ ನೋಽಸ್ತಾಕಂ ಗಿರಃ ಸ್ತುತೀರ್ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇವೇಥಾಂ | ತಥಾಧ್ವರಂ
ಯಜ್ಞಂ ಚ ಜುಷೇಥಾಂ | ಇಹ ಯಜ್ಞೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸವನಾನ್ಯವ ಗಚ್ಛತಂ | ಪ್ರಾಪ್ನುತಂ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ದೇವೌ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಗಿರಃ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು |
ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಅಧ್ವರಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಇಹ—
ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸವನಾ—ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ | ಅವ ಗಚ್ಛತಂ—ಅರಿತು
ಅವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಇಷಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಆ ವೋಚ್ಛಂ—ತಂದೊಡಗಿಸಿರಿ.

|| ಭಾನಾರ್ಥಃ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು
ಸೇವಿಸಿರಿ. ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅರಿತು ಅವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ,
ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ತಂದೊಡಗಿಸಿರಿ.

English Translation.

Be gratified, deities, by our praises, be gratified by the sacrifice,
recognize, deities, all the offerings in this ceremony; united with the dawn
and with Surya, bring us, Aswins, food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಹಾರಿದ್ರವೇವ ಪತಥೋ ವನೇದುಸ ಸೋಮಂ ಸುತಂ ಮಹಿಷೇವಾವ
ಗಚ್ಛಥಃ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ತ್ರಿವರ್ತಿಯಾತಮಶ್ವಿನಾ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಹಾರಿದ್ರವ್ಯಾಽವ | ಪತಥಃ | ವನಾ | ಇತ್ | ಉಪ | ಸೋಮಂ | ಸುತಂ | ಮಹಿಷ್ಯಾಽವ | ಅವ |
 ಗಚ್ಛಥಃ ||

ಸ್ರಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ತ್ರಿಃ | ವರ್ತಿಃ | ಯಾತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಯುವಾಂ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಮುಪ ಪತಥೋ ಹಾರಿದ್ರವಾವಿವ ಯಥಾ
 ಹಾರಿದ್ರವೌ ಪಕ್ಷಿಣೌ ವನಾ ವನಾನ್ಮುದಕಾನಿ ವಾ | ವನಮಿತ್ಯುದಕಾನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಉಪಪತತಃ |
 ತದ್ವದಿತ್ಯಥಃ | ಮಹಿಷ್ಯಾವಿವ ಯಥಾ ಪಿಸಾಸಿತೌ ಮಹಿಷ್ಯಾವುದಕಾನ್ಮುಪಗಚ್ಛತಃ ತಥಾ ಸುತಂ
 ಸೋಮಮವ ಗಚ್ಛಥಃ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತೌ ತ್ರಿವರ್ತಿವರ್ತಿಸ್ತಿವಾರ್ಗಂ ಯಾತಂ ಚ ||

|| ಶ್ಲೋಕಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವನಾ—ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಹಾರಿದ್ರವಾವಿವ—ನೀರು
 ಕೋಳಿಗಳು ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ | ಮಹಿಷ್ಯಾವಿವ—ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ತಪ್ಪವಾದ ಎಮ್ಮೆಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ
 ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ | (ಯುವಾಂ—ನೀವು) | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿರುವ | ಸೋಮಂ ಇತ್—ಸೋಮಕ್ಕೆ
 ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಉಪ ಪತಥಃ—ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ | ಅವ ಗಚ್ಛಥಃ—ನಮ್ಮ ಅರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಅರಿತು
 ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
 ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ತ್ರಿವರ್ತಿಃ—ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ | ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನೀರುಕೋಳಿಗಳು ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ, ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ
 ತಪ್ಪವಾದ ಎಮ್ಮೆಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ ನೀವು ನಮ್ಮಿಂದ ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮಕ್ಕೆ
 ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ ನಮ್ಮ ಅರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಅರಿತು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ
 ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

You alight upon the effused Soma as the Haridrava plunges into the
 water: you fall upon it like two buffaloes (plunging into a pool); united
 with the dawn and with Surya, come, Aswins, by the triple path.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಹಂಸಾವಿವ ಸತಥೋ ಅಧ್ವಗಾವಿವ ಸೋಮಂ ಸುತಂ ಮಹಿಷೇನಾವ
ಗಚ್ಛಥಃ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ತ್ರಿವರ್ತಿಯಾತಮತ್ತಿನಾ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಹಂಸಾಇವ | ಸತಥಃ | ಅಧ್ವಗಾಇವ | ಸೋಮಂ | ಸುತಂ | ಮಹಿಷಾಇವ | ಅವ | ಗಚ್ಛಥಃ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ತ್ರಿಃ | ವರ್ತಿಯಾತಂ | ಅತ್ತಿನಾ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತ್ತಿನಾ ಯುವಾಂ ಹಂಸಾವಿವ ಯಥಾ ಹಂಸವಧ್ವಗಾವಿವ ಯಥಾ ಚ ಸಥಿಕಾವುದಕಂ
ಗಚ್ಛತಃ ತಥಾ ವೇಗೇನ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಸತಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಹಂಸಾವಿವ—ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿ
ಬರುವಂತೆಯೂ | ಅಧ್ವಗಾವಿವ—ಬಾಯಾರಿದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ |
ಮಹಿಷಾ ಇವ - ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಬಳಲಿದ ಮಹಿಷಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ | ಸುತಂ—
ಹಿಂಪಿರುವ | ಸೋಮಂ—ನಮ್ಮ ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಸತಥಃ—ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ | ಅವ ಗಚ್ಛಥಃ—
ನಮ್ಮ ಸೋಮಾರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಅರಿತು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ
ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ತ್ರಿವರ್ತಿಯಾತಂ—ಮೂರು ಮಾರ್ಗ
ಗಳಿಂದಲೂ | ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ, ಬಾಯಾರಿದ
ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ, ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಬಳಲಿದ ಮಹಿಷಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖ
ವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ ಹಿಂಪಿರುವ ನಮ್ಮ ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ. ನಮ್ಮ ಸೋಮಾರ್ಪಣೆಯನ್ನು
ಅರಿತು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಮೂರು
ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ ಬನ್ನಿರಿ

English Translation.

As two geese, as two travellers, as two buffalose (hasten to water)
you alight, Aswins, upon the effused Soma ; united with the dawn and with
Surya, come Aswins, by the triple path.

|| ಸುಹಿತಾಣಾಃ ||

ಶೈನಾವಿವ ಪತಥೋ ಹವ್ಯದಾತಯೇ ಸೋಮಂ ಸುತಂ ಮಹಿಷೇನಾವ
ಗಚ್ಛಥಃ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ತ್ರಿವರ್ತಿಯಾತಮುತ್ತಿನಾ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶೈನೌತ್ಥವ | ಪತಥಃ | ಹವ್ಯದಾತಯೇ | ಸೋಮಂ | ಸುತಂ | ಮಹಿಷಾತ್ಥವ | ಅವ | ಗಚ್ಛಥಃ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ತ್ರಿಃ | ವರ್ತಃ | ಯಾತಂ | ಅತ್ತಿನಾ || ೯ ||

|| ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತ್ತಿನೌ ಯುವಾಂ ಶೈನಾವಿವ ಯಥಾ ಶೈನೌ ಗಗಣಂ ಗಚ್ಛತಃ ತಥಾ ವೇಗೇನ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಹವ್ಯದಾತಯೇ ಯಜಮಾನಾರ್ಥಂ ಪತಥಃ | ಗಚ್ಛಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಶೈನಾವಿವ—ಶೈನಪಕ್ಷಿಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ವೇಗವಾಗಿ ಹಾರಿಹೋಗುವಂತೆಯೂ | ಮಹಿಷಾವಿವ—ಮಹಿಷಗಳು ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ | (ಯುವಾಂ—ನೀವು) | ಸುತಂ—ಹಿಂದಿರುವ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಹವ್ಯದಾತಯೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು | ಪತಥಃ—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿವರಾಗಿ | ತ್ರಿವರ್ತಿಯಾ—ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ | ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಶೈನಪಕ್ಷಿಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ವೇಗವಾಗಿ ಹಾರಿಹೋಗುವಂತೆಯೂ, ಮಹಿಷಗಳು, ಉದಕಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವಂತೆಯೂ, ನೀವು ನಮ್ಮಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸೋಮಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿವರಾಗಿ ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

You hasten like two falcons to the offerer of the libation, you alight upon the effused Soma as two buffeloes (hasten to water); united with the dawn and with Surya come. Aswins. by the triple path.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಿಬತಂ ಚ ತೃಪ್ಣತಂ ಚಾ ಚ ಗಚ್ಛತಂ ಪ್ರಜಾಂ ಚ ಧತ್ತಂ ದ್ರವಿಣಂ ಚ
ಧತ್ತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೋರ್ಜಂ ನೋ ಧತ್ತಮತ್ತಿನಾ ||೧೦||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪಿಬತಂ | ಚ | ತೃಪ್ಣತಂ | ಚ | ಅ | ಚ | ಗಚ್ಛತಂ | ಪ್ರಜಾಂ | ಚ | ಧತ್ತಂ | ದ್ರವಿಣಂ | ಚ | ಧತ್ತಂ |
ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಊರ್ಜಂ | ನಃ | ಧತ್ತಂ | ಅತ್ತಿನಾ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತ್ತಿನಾ ಯುವಾಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ ಚ | ತೃಪ್ಣತಂ ಚ | ತೃಪ್ಯತಂ ಚ | ಪಾನಾರ್ಥಂ
ತೃಪ್ಯರ್ಥಂ ಚಾ ಗಚ್ಛತಂ | ಸೋಮಂ ಸೀಶ್ವಾ ತೃಪ್ತಾ ಸುತೌ ಯುವಾಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಜಾಂ ಚ ಧತ್ತಂ |
ಧಾರಯತಂ | ದ್ರವಿಣಂ ಧನಂ ಚ ಧತ್ತಂ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತೌ ನೋಸ್ತುಭ್ಯಮೂರ್ಜಂ
ಬಲಂ ಚ ಧತ್ತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪಿಬತಂ ಚ—ನಮ್ಮ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ | ತೃಪ್ಣತಂ
ಚ—ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಯಿರಿ | ಅ ಚ ಗಚ್ಛತಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ | ಪ್ರಜಾಂ ಚ—ನಮಗೆ
ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ | ದ್ರವಿಣಂ ಚ—ಧನವನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ | ಉಷಸಾ—
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ |
ನಃ—ನಮಗೆ | ಊರ್ಜಂ ಚ—ಬಲವನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ. ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿರಿ. ನಮ್ಮ
ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿರಿ. ನಮಗೆ ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ. ಧನವನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ,
ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮಗೆ ಬಲವನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Drink, Aswins, the Soma, and satiate yourselves ; come hither ;
give us progeny ; give us wealth ; united with the dawn and with Surya,
give us, Aswins, strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜಯತಂ ಚ ಪ್ರ ಸ್ತುತಂ ಚ ಪ್ರ ಚಾವತಂ ಪ್ರಜಾಂ ಚ ಧತ್ತಂ ದ್ರವಿಣಂ-
ಚ ಧತ್ತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೋರ್ಜಂ ನೋ ಧತ್ತಮಶ್ವಿನಾ ||೧೦||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಜಯತಂ | ಚ | ಪ್ರ | ಸ್ತುತಂ | ಚ | ಪ್ರ | ಚ | ಅವತಂ | ಪ್ರಜಾಂ | ಚ | ಧತ್ತಂ | ದ್ರವಿಣಂ | ಚ |
ಧತ್ತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಊರ್ಜಂ | ನಃ | ಧತ್ತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ಯುವಾಂ ಜಯತಂ | ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ಜಯತಂ | ಪ್ರ ಸ್ತುತಂ ಸ್ತೋತ್ರಾಂಶ್ಚ ಪ್ರ
ಚಾವತಮಸ್ಮಾಂಶ್ಚ ಪ್ರರಕ್ಷತಂ | ಅನ್ಯಶ್ಚಿದ್ಧಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಜಯತಂ ಚ—ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿರಿ | ಪ್ರ ಸ್ತುತಂ—
ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ | ಪ್ರಾವತಂ ಚ—ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ಪ್ರಜಾಂ ಚ—ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ |
ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ | ದ್ರವಿಣಂ ಚ—ಧನವನ್ನೂ | ಧತ್ತ—ಕೊಡಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ |
ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ |
ಊರ್ಜಂ—ಬಲವನ್ನು | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ.
ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ನಮಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ ಧನವನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯ
ನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮಗೆ ಬಲವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Conquer (Aswins) your foes ; protect and praise (your worshipper),
grant progeny, give wealth, and united with the dawn and with Surya,
give us, Aswins strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಹತಂ ಚ ಶತ್ರುನ್ಯತತಂ ಚ ಮಿತ್ರಿಣಃ ಪ್ರಜಾಂ ಚ ಧತ್ತಂ ದ್ರವಿಣಂ ಚ-
ಧತ್ತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚೋರ್ಜಂ ನೋ ಧತ್ತಮತ್ಪಿನಾ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಹತಂ | ಚ | ಶತ್ರುನ್ | ಯತತಂ | ಚ | ಮಿತ್ರಿಣಃ | ಪ್ರಜಾಂ | ಚ | ಧತ್ತಂ | ದ್ರವಿಣಂ | ಚ |
ಧತ್ತಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಊರ್ಜಂ | ನಃ | ಧತ್ತಂ | ಅತ್ಪಿನಾ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತ್ಪಿನಾ ಯುವಾಂ ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ಹತಂ ಉತಾಪಿ ಚ ಯತತಂ ಮಿತ್ರಿಣಃ | ಮೈತ್ರೀಯುಕ್ತಾಂಶ್ಚ
ಗಚ್ಛತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಪಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಶತ್ರುನ್—ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಹತಂ ಚ—ನಾಶಮಾಡಿರಿ |
ಮಿತ್ರಿಣಃ—ನಿಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿಗೆ | ಯತತಂ ಚ—ದಯಮಾಡಿರಿ | ಪ್ರಜಾಂ ಚ—ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು | ಧತ್ತ—
ಕೊಡಿರಿ | ದ್ರವಿಣಂ ಚ—ಧನವನ್ನೂ | ಧತ್ತ—ಕೊಡಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ
ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಊರ್ಜಂ—
ಬಲವನ್ನು | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ. ನಮಗೆ
ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಧನವನ್ನೂ ಕೊಡಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ
ನಮಗೆ ಬಲವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

Eng'ish Translation.

Destroy your foes, repair to your friends, grant progeny, give
wealth, and, united with the dawn and with Surya, give us Aswins
strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಿತ್ರಾವರುಣವಂತಾ ಉತ ಧರ್ಮವಂತಾ ಮರುತ್ವಂತಾ ಜರಿತುರ್ಗಚ್ಛ-
ಫೋ ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾದಿತ್ಯೈರ್ಯಾತಮತ್ವಿನಾ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಿತ್ರಾವರುಣವಂತಾ | ಉತ | ಧರ್ಮವಂತಾ | ಮರುತ್ವಂತಾ | ಜರಿತುಃ | ಗಚ್ಛುಃ | ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಆದಿತ್ಯೈ | ಯಾತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಯುನಾಂ ಮಿತ್ರಾವರುಣವಂತಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣಯುಕ್ತೌ ಧರ್ಮವಂತೌ ಧರ್ಮಯುಕ್ತೌ ಚ ಮರುತ್ವಂತಾ ಮರುದ್ಭಿಯುಕ್ತೌ ಚ ಜರಿತುಃ ಸ್ತೋತುರ್ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಗಚ್ಛುಃ | ಅಗಚ್ಛತಂ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾದಿತ್ಯೈಶ್ಚ ಯಾತಂ | ಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮಿತ್ರಾವರುಣವಂತಾ—ಮಿತ್ರಾವರುಣರೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಧರ್ಮವಂತಾ—ಧರ್ಮದೇವತೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಮರುತ್ವಂತಾ—ಮರುತ್ತುಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಜರಿತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ | ಹವಂ—ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ | ಗಚ್ಛುಃ—ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಆದಿತ್ಯೈಃ—ಆದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ - ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಯಾತಂ—ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಮಿತ್ರಾವರುಣರೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮದೇವತೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ, ಆದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Associated with Mitra and Varuna, with Dharma, with the Maruts, repair to the invocation of the adorer; repair (to him), Aswins, united with the dawn, with Surya, and with Adityas.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಃ ||

ಅಂಗಿರಸ್ವಂತಾ ಉತ ವಿಷ್ಣುವಂತಾ ಮರುತ್ಸಂತಾ ಜರಿತುರ್ಗಚ್ಛುಃ
ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾದಿತ್ಯೈರ್ಯಾತಮತ್ತಿನಾ || ೪ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಅಂಗಿರಸ್ವಂತಾ | ಉತ | ವಿಷ್ಣುವಂತಾ | ಮರುತ್ಸಂತಾ | ಜರಿತುಃ | ಗಚ್ಛುಃ | ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಆದಿತ್ಯೈಃ | ಯಾತಂ | ಆತ್ತಿನಾ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಆತ್ತಿನಾ ಯುವಾಮಂಗಿರಸ್ವಂತಾವಂಗಿರೋಭಿಯುಕ್ತಾ ವಿಷ್ಣುವಂತಾ
ವಿಷ್ಣುನಾ ಚ ಸಹಿತಾ ಮರುದ್ವಿಶ್ವ ಸಹಿತಾ ಸ್ತೋತುರಾಹ್ವಾನಂ ಗಚ್ಛತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಆತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಅಂಗಿರಸ್ವಂತಾ—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ವಿಷ್ಣುವಂತಾ—ವಿಷ್ಣುವಿನೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಮರುತ್ಸಂತಾ—ಮರುತ್ಸುಗಳೊಡ
ಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಜರಿತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ | ಹವಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ | ಗಚ್ಛುಃ—ಅವನಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಆದಿತ್ಯೈಃ—
ಆದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಯಾತಂ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ,
ಮರುತ್ಸುಗಳೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡ
ನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ, ಆದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Associated with the Angirasas, with Vishnu, with the Maruts,
repair to the invocation of the adorer; repair (to him), Aswins, united
with the dawn, with Surya, and with the Aditya.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಋಭುಮಂತಾ ವೃಷಣಾ ವಾಜವಂತಾ ಮರುತ್ವಂತಾ ಜರಿತುರ್ಗಚ್ಛುಃ
ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾದಿತ್ಯೈರ್ಯಾತಮತ್ತಿನಾ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಋಭುಮಂತಾ | ವೃಷಣಾ | ವಾಜವಂತಾ | ಮರುತ್ವಂತಾ | ಜರಿತುಃ | ಗಚ್ಛುಃ | ಹವಂ |

ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಅದಿತ್ಯೈಃ | ಯಾತಂ | ಅತ್ತಿನಾ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತ್ತಿನಾವೃಭುಮಂತಾ ಋಭುಸಹಿತೌ ವೃಷಣಾ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಿತಾರೌ ವಾಜವಂತೌ
ವಾಜಯುಕ್ತೌ ಮರುತ್ವಂತೌ ಚ ಸ್ತೋತುರಾಹ್ವಾನಂ ಗಚ್ಛತಂ | ಋಭುಮಂತಾ ವಾಜವಂತೇತಿ
ಜ್ಯೇಷ್ಠಕನಿಷ್ಕಾಭ್ಯಾಂ ವ್ಯಸದೇಶಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಸ್ತುತಿಪಾರ್ಥ ||

ವೃಷಣಾ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರಾದ | ಅತ್ತಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಋಭುಮಂತಾ—
ಋಭುಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ವಾಜವಂತಾ—ಅನ್ನಯುಕ್ತರಾಗಿಯೂ | ಮರುತ್ವಂತಾ—ಮರುತ್ತು
ಗಳೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ಜರಿತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ | ಹವಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ | ಗಚ್ಛುಃ—
ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ |
ಅದಿತ್ಯೈಃ—ಅದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಯಾತಂ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರಾದ ಎಲೈ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಋಭುಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ಅನ್ನಯುಕ್ತ
ರಾಗಿಯೂ, ಮರುತ್ತುಗಳೊಡಗೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ.
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ, ಅದಿತ್ಯರೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Associated with the Ribhus, and with the Maruts, repair, showerers
(of benefits), dispensers of food, to the invocation of the adorer; repair
(to him), Aswins, united with the dawn, with Surya, and with the Adityas.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಬ್ರಹ್ಮ ಜಿನ್ವತಮುತ ಜಿನ್ವತಂ ಧಿಯೋ ಹತಂ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಸೇಧತಮಮಿವಾಃ |
ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಸುನ್ವತೋ ಅಶ್ವಿನಾ ||

|| ಪದಕಾರಃ ||

ಬ್ರಹ್ಮ | ಜಿನ್ವತಂ | ಉತ | ಜಿನ್ವತಂ | ಧಿಯಃ | ಹತಂ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಸೇಧತಂ | ಅಮಿವಾಃ |
ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಸುನ್ವತಃ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ಯುವಾಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಜಿನ್ವತಂ | ಪ್ರೀಣಯತಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ಧಿಯಃ
ಕರ್ಮಾಣಿ ಜಿನ್ವತಂ | ಹಂತ ಚ ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಅಮಿವಾ ರಾಕ್ಷಸಾಂಶ್ಚ ಸೇಧತಂ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ
ಚ ಸಂಗತಾ ಸುನ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿವಾರ್ಥಃ ||

ಅಶ್ವಿನಾ--ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಬ್ರಹ್ಮ--ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ | ಜಿನ್ವತಂ--ತೃಪ್ತಿಗೊಳ್ಳಿ |
ಉತ--ಮತ್ತು | ಧಿಯಃ--ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಜಿನ್ವತಂ--ಸಫಲಗೊಳಿಸಿ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ--ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು |
ಹತಂ--ನಾಶಪಡಿಸಿ | ಅಮಿವಾಃ--ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು | ಸೇಧತಂ--ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ | ಉಷಸಾ--
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ--ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ--ಒಂದುಗೂಡಿವರಾಗಿ |
ಸುನ್ವತಃ--ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಯಜಮಾನನ | ಸೋಮಂ--ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಸಫಲಗೊಳಿಸಿ.
ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ
ಒಂದುಗೂಡಿವರಾಗಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಯಜಮಾನನ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Be propitious to prayer, be propitious to sacred rites, slay the
Rakshasas, remedy diseases; united with the dawn and with Surya, (drink)
Aswins, the Soma of the offerer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷತ್ರಂ ಜಿನ್ವತಮುತ ಜಿನ್ವತಂ ನ್ಯೂನ್‌ಹತಂ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಸೇಧತಮಮಿವಾಃ |
 ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಸುಸ್ವತೋ ಅಶ್ವಿನಾ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷತ್ರಂ | ಜಿನ್ವತಂ | ಉತ | ಜಿನ್ವತಂ | ನ್ಯೂನ್ | ಹತಂ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಸೇಧತಂ | ಅಮಿವಾಃ |
 ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಸುಸ್ವತಃ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಯುವಾಂ ಕ್ಷತ್ರಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ಜಿನ್ವತಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ನ್ಯೂನ್ಯೋದ್ಧ್ವಾಂಜ್ವಂತಂ |
 ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಕ್ಷತ್ರಂ—ಕ್ಷಾತ್ರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನನ್ನು | ಜಿನ್ವತಂ—ತೃಪ್ತಿ
 ಗೊಳಿಸಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ನ್ಯೂನ್—ಯೋಧರನ್ನು | ಜಿನ್ವತಂ—ಸಂತ್ಯಪ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ |
 ರಕ್ಷಾಂಸಿ—ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು | ಹತಂ—ನಾಶಪಡಿಸಿ | ಅಮಿವಾಃ—ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು | ಸೇಧತಂ—ಹೋಗ
 ಲಾಡಿಸಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—
 ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಸುಸ್ವತಃ—ಯಜಮಾನನ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ.

|| ಛಾಂದೋಗ್ಯಃ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಕ್ಷಾತ್ರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಯಜಮಾನನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ. ಯೋಧರನ್ನು
 ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ. ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ. ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ,
 ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಯಜಮಾನನ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ.

English Translation.

Be propitious to the strong, be propitious to men, slay the Rakshasas,
 remedy diseases; united with the dawn and with Surya, (drink), Aswins,
 the Soma of the offerer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಧೇನೋರ್ಜಿನ್ವತಮುತ ಜಿನ್ವತಂ ವಿಶೋಹತಂ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಸೇಧತಮಮಿವಾಃ |
 ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸೋಮಂ ಸುಸ್ವತೋ ಅಶ್ವಿನಾ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಧೇನೋಃ | ಜಿನ್ವತಂ | ಉತ | ಜಿನ್ವತಂ | ವಿಶಃ | ಹತಂ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ | ಸೇಧತಂ | ಅವಿವಾಃ |
 ಸ್ವಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಸೋಮಂ | ಸುನ್ವತಃ | ಅಶ್ವಿನಾ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಧೇನೋರ್ಜಿನ್ವತಂ | ಉತಾಪಿ ಚ ವಿಶೋ ವೈಶ್ಯಾಂಶ್ಚ ಜಿನ್ವತಂ | ಸಿದ್ಧಮುಕ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಧೇನೋಃ—ನಮ್ಮ ಧೇನುಗಳಿಗೆ | ಜಿನ್ವತಂ—ತೃಪ್ತಿಕಾರಕ ರಾಗಿರಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ವಿಶಃ—ನಮ್ಮ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು | ಜಿನ್ವತಂ—ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿರಿ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ— ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು | ಹತಂ—ನಾಶಪಡಿಸಿರಿ | ಅವಿವಾಃ—ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು | ಸೇಧತಂ—ಹೋಗಲಾಡಿಸಿರಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸ್ವಜೋಷಸಾ—ಒಂದು ಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಸುನ್ವತಃ—ಯಜಮಾನನ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಧೇನುಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಕಾರಕರಾಗಿರಿ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿರಿ. ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿರಿ. ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಯಜಮಾನನ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Be propitious to the cows, be propitious to the people, slay the Rakshasas, remedy diseases; united with the dawn and with Surya, (*drink*), Aswins, the Soma of the offerer,

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅತ್ರೇರಿವ ಶೃಣುತಂ ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ ಶ್ಯಾವಾಶ್ಚಸ್ಯ ಸುನ್ವತೋ ಮದಚ್ಯುತಾ |
 ಸ್ವಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾಶ್ವಿನಾ ತಿರೋ ಅಹ್ವ್ಯಂ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅತ್ರೇರೀವ | ಶೃಣುತಂ | ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ಚಸ್ಯ | ಸುನ್ವತಃ | ಮದ್ವಚ್ಯುತಾ |
 ಸ್ವಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಅಶ್ವಿನಾ | ತಿರೋ ಅಹ್ವ್ಯಂ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅತ್ರಿನಾ ಮದಚ್ಯುತಾ ಶತ್ರುಣಾಂ ಮದಸ್ಯ ಚ್ಯಾವಯಿತಾರೌ ಯುವಾಂ ಸುನ್ವತೋಽಭಿ-
ಷವಂ ಕುರ್ವತಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮ ಪಿತಾಮಹಸ್ಯಾಶ್ರೇರಿವ ಪೂರ್ವ್ಯಸ್ತುತಿಂ ಮುಖ್ಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ
ಶೃಣುತಂ | ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ ಸಂಗತೌ ತಿರೋಅಹ್ನುಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ | ತಿರೋಹಿತೇ
ಪೂರ್ವಸ್ತಿಸ್ನಹನ್ಯಪರೇದ್ಯುಃ ಪ್ರಾತರತ್ರಿನೋರ್ಯಾಗ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅತ್ರಿನಾ—ಎಲೈ ಅತ್ರಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಮದಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಮದವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ನೀವು |
ಸುನ್ವತಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನ | ಪೂರ್ವ್ಯ ಸ್ತುತಿಂ—ಮುಖ್ಯವಾದ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಅಶ್ರೇರಿವ—ಅತ್ರಿಯ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ | ಶೃಣುತಂ—ಕೇಳಿರಿ | ಉಷಸಾ—
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ |
ತಿರೋ ಅಹ್ನುಂ—ಪೂರ್ವದಿನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅತ್ರಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಶತ್ರುಗಳ ಮದವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ನೀವು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ
ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು, ಅತ್ರಿಯ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ,
ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಪೂರ್ವದಿನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Humblers of the pride (of your enemies), hear the earnest praise of
Shyavashwa offering libations as (you did) that of Atri, and, united with
the dawn and with Surya, (drink), Aswins, (the Soma) prepared the
previous day.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸರ್ಗಾ ಇವ ಸೃಜತಂ ಸುಷ್ಟ್ವತೀರುಪ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುನ್ವತೋ ಮದ-
ಚ್ಯುತಾ |

ಸಜೋಷಸಾ ಉಷಸಾ ಸೂರ್ಯೇಣ ಚಾತ್ರಿನಾ ತಿರೋಅಹ್ನುಂ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸರ್ಗಾ ಇವ | ಸೃಜತಂ | ಸುಷ್ಟ್ವತೀಃ | ಉಪ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ | ಸುನ್ವತಃ | ಮದಚ್ಯುತಾ |
ಸಜೋಷಸಾ | ಉಷಸಾ | ಸೂರ್ಯೇಣ | ಚ | ಅತ್ರಿನಾ | ತಿರೋಅಹ್ನುಂ || ೨೦ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮ ಸುಷ್ವತೀಃ ಶೋಭನಾಃ ಸ್ತುತೀಃ ಸರ್ಗಾನಿವ | ಅಭರಣಾನಿ
ವಾ ಹವೀಂಷಿ ವಾ ಸರ್ಗಾಃ | ತಾನ್ಯಥಾ ತಥಾತ್ಮನ್ಯುಪ ಸೃಜತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯುತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಮದಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ |
ಸುನ್ವತೇ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನ | ಸುಷ್ವತೀಃ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಸರ್ಗಾನ್ ಇವ—ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ | ಉಪ ಸೃಜತಂ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಣ
ಮಾಡಿ | ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ | ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ | ಸಜೋಷಸಾ—
ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ತಿರೋ ಅಹ್ನೈಂ—ಹಿಂದಿನದಿನ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ
ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ನೀವು ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಣಮಾಡಿರಿ.
ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡಿರಿ

English Translation

Humblers of the pride (of your enemies), accept the earnest praises
of Shyavashwa offering you libations as if you were accepting oblations ;
and, united with the dawn and with Surya, (drink), Aswins, (the Soma)
prepared the previous day.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ರ॒ಶ್ಮೀ॑ರಿ॒ವ ಯ॑ಚ್ಛ॒ತಮ॑ಧ್ವ॒ರಾ ಉ॑ಪ॒ ಶ್ಯಾವಾ॑ಶ್ವ॒ಸ್ಯ ಸು॑ನ್ವತೋ॒ ಮದಚ್ಯು॑ತಾ |
ಸ॒ಜೋ॑ಷ॒ಸಾ ಉ॒ಷಸಾ॑ ಸೂ॒ರ್ಯೇ॑ಣ ಚಾಶ್ವಿ॒ನಾ ತಿ॒ರೋ॑ ಅಹ್ನೈಂ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ರ॒ಶ್ಮೀ॑ನ್ ಇ॒ವ | ಯ॑ಚ್ಛ॒ತಂ | ಅ॒ಧ್ವರಾ॑ನ್ | ಉ॑ಪ॒ | ಶ್ಯಾವಾ॑ಶ್ವ॒ಸ್ಯ | ಸು॑ನ್ವತಃ | ಮದ॒ಚ್ಯು॑ತಾ |
ಸ॒ಜೋ॑ಷ॒ಸಾ | ಉ॒ಷಸಾ॑ | ಸೂ॒ರ್ಯೇ॑ಣ | ಚ | ಅಶ್ವಿ॒ನಾ | ತಿ॒ರಃ॑ ಅಹ್ನೈಂ || ೨೧ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಶ್ವಿನೌ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮಾಧ್ವರಾಸ್ರಶ್ಶೀನಿವ ಯಥಾಶ್ವಪ್ರಗ್ರಹಾಂಶ್ಚದ್ವದುವ ಯಚ್ಚತಂ । ಉಪಗಚ್ಛತಂ । ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ॥

॥ ಶ್ರುತಿಾರ್ಥ ॥

ಮದುಚ್ಯುತಾ—ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ । ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ । ಸುಸ್ವತೇ—ಯಜಮಾನನಾದ । ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ । ಅಧ್ವರಾನ್—ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು । ರಶ್ಶೀನಿವ—ಅಶ್ವಗಳ ಕಡಿವಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ । ಉಪ ಯಚ್ಛತಂ—ಭದ್ರವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬನ್ನಿರಿ । ಉಷಸಾ—ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ । ಸೂರ್ಯೇಣ ಚ—ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ । ಸಜೋಷಸಾ—ಒಂದು ಗೂಡಿದವರಾಗಿ । ತಿರೋ ಅಹ್ಯಂ—ಹಿಂದಿನದಿನ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಶತ್ರುಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಜಮಾನನೂ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನಾಮಕನೂ ಆದ ನನ್ನ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಅಶ್ವಗಳ ಕಡಿವಾಣವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಭದ್ರವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬನ್ನಿರಿ. ಉಷಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನೊಡನೆಯೂ ಒಂದುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Humblers of the pride (of your enemies), seize the sacrifices of Shyavashwa offering libations as you seize your reins ; and united with the dawn and with Surya, (drink), Aswins, (the Soma) prepared the previous day.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅ॒ರ್ವಾ॒ಗ್ರ॒ಥಂ॑ ನಿ ಯಚ್ಛ॒ತಂ॑ ಪಿ॒ಬ॒ತಂ॑ ಸೋ॒ಮ್ಯಂ॑ ಮ॒ಧು॑ ।

ಆ ಯಾ॑ತಮ॒ಶ್ವಿನಾ॑ ಗ॒ತಮ॑ವ॒ಸ್ಯು॒ರ್ವಾ॒ಮ॒ಹಂ॑ ಹು॒ವೇ॑ ಧ॒ತ್ತಂ॑ ರತ್ನಾ॒ನಿ॑
ದಾ॒ಶು॒ಷೇ॑ ॥ ೨೨ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಅ॒ರ್ವಾ॒ಕ್ । ರ॒ಥಂ॑ । ನಿ । ಯಚ್ಛ॒ತಂ॑ । ಪಿ॒ಬ॒ತಂ॑ । ಸೋ॒ಮ್ಯಂ॑ । ಮ॒ಧು॑ ।

ಆ । ಯಾ॑ತಂ॑ । ಅ॒ಶ್ವಿನಾ॑ । ಆ । ಗ॒ತಂ॑ । ಅವ॒ಸ್ಯುಃ॑ । ವಾಂ॑ । ಅ॒ಹಂ॑ । ಹು॒ವೇ॑ । ಧ॒ತ್ತಂ॑ । ರತ್ನಾ॒ನಿ॑ ।
ದಾ॒ಶು॒ಷೇ॑ ॥ ೨೨ ॥

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ನಾಂ ಸ್ವೀಯಂ ರಥಮರ್ವಾಗಸ್ತದಭಿಮುಖಂ ನಿ ಯಚ್ಚತಂ | ಸೋಮ್ಯಂ ಸೋಮಮಯಂ ಮಧ್ಯವ್ಯತಂ ಚ ಪಿಬತಂ | ಯಜ್ಞಮಾ ಯಾತಂ ಚ | ಸೋಮಂ ಪ್ರತ್ಯಾ ಗತಂ | ಆಗಚ್ಚತಂ ಚ | ಅವಸ್ಯಾ ರಕ್ಷಣಕಾನೋಽಹಂ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವೋ ನಾಂ ಹುನೇ | ಹ್ವಯಾಮಿ | ದಾಶುಷೇ ಹವೀಂಷಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತೇ ಮಹ್ಯಂ ರತ್ನಾನಿ ಧತ್ತಂ | ಧಾರಯತಂ ||

|| ಸ್ತುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ರಥಂ— ಸಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು | ಅರ್ವಾಕ್ ನಿ ಯಚ್ಚತಂ— ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಿರಿ | ಸೋಮ್ಯಂ— ಸೋಮಮಯವಾದ | ಮಧು—ಅಮೃತವನ್ನು | ಪಿಬತಂ— ಪಾನಮಾಡಿರಿ | ಆ ಯಾತಂ— ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ | ಆ ಗತಂ— ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ | ಅವಸ್ಯಾ— ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದ | ಅಹಂ— ನಾನು | ನಾಂ— ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಹುನೇ— ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ದಾಶುಷೇ— ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ರತ್ನಾನಿ— ರತ್ನಗಳನ್ನು | ಧತ್ತಂ— ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸಿಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಿರಿ. ಸೋಮ ಮಯವಾದ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ. ನಮ್ಮ ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Direct your chariot downwards, drink the Soma nectar; come, Aswins, come (hither); 'desirous of your protection, I invoke you; give precious riches to the donor of the offering.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನನೋವಾಕೇ ಪ್ರಸ್ಥಿತೇ ಅಧ್ವರೇ ನರಾ ವಿನಕ್ಷಣಸ್ಯ ಪೀತಯೇ |

ಆ ಯಾತಮಶ್ವಿನಾ ಗತಮವಸ್ಯಾರ್ವಮಹಂ ಹುನೇ ಧತ್ತಂ ರತ್ನಾನಿ

ದಾಶುಷೇ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಮೋವಾಕೇ | ಪ್ರಸ್ಥಿತೇ | ಅಧ್ಯರೇ | ನರಾ | ವಿವಕ್ಷಣಸ್ಯ | ಪೀತಯೇ |

ಆ | ಯಾತಂ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಆ | ಗತಂ | ಅವಸ್ಯುಃ | ವಾಂ | ಅಹಂ | ಹುವೇ | ಧತ್ತಂ | ರತ್ನಾನಿ |
ದಾಶುಷೇ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾ ನರಾ ನೇತಾರೌ ಯುವಾಂ ವಿವಕ್ಷಣಸ್ಯ ಹವನಶೀಲಸ್ಯ ಮಮ ಪ್ರಸ್ಥಿತೇ ನಮೋವಾಕೇ | ನಮಸ್ಕಾರಾಯ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ಸ ನಮೋವಾಕಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನಧ್ಯರೇ ಯಜ್ಞೇ | ತಥಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ | ಉಭಯಂ ಸಹ ವಾ ಏತದ್ವಿಜ್ಞ ಏವ ಯತ್ತೂಕ್ತವಾಕಶ್ಚ ನಮೋವಾಕಶ್ಚ | ಶತ. ೧-೯-೧-೪ | ಇತಿ | ಪೀತಯೇ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಯಾತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿರೂಪಃ ||

ನರಾ - ನೇತೃಗಳಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಿವಕ್ಷಣಸ್ಯ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ | ನಮೋವಾಕೇ—ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವು | ಪ್ರಸ್ಥಿತೇ—ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ | ಅಧ್ಯರೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಯಾತಂ—ದಯಮಾಡಿ | ಆ ಗತಂ—ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ | ಅವಸ್ಯುಃ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದ | ಅಹಂ—ನಾನು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಹುವೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ನನಗೆ | ರತ್ನಾನಿ—ರತ್ನಗಳನ್ನು | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿರಿ. ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ನನಗೆ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Come, leaders of rites, when the sacrifice, at which your adoration is recited, is commenced, to drink of the Soma offered by me; come, Aswins, come (hither); desirous of protection, I invoke you; give precious gifts to the donor of the offering.

|| ಸಂಹಿತಾಪಠಃ ||

ಸ್ವಾಹಾಕೃತಸ್ಯ ತ್ವಂಪತಂ ಸುತಸ್ಯ ದೇವಾವಂಧಸಃ |

ಆ ಯಾತಮ್ಶಿನಾ ಗತಮನಸ್ಯುರ್ವಾನುಹಂ ಹುನೇ ಧತ್ತಂ ರತ್ನಾನಿ
ದಾಶುಷೇ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ವಾಹಾಕೃತಸ್ಯ | ತ್ವಂಪತಂ | ಸುತಸ್ಯ | ದೇವಾ | ಅಂಧಸಃ |

ಆ | ಯಾತಂ | ಅಶ್ಶಿನಾ | ಆ | ಗತಂ | ಅವಸ್ಯುಃ | ನಾಂ | ಅಹಂ | ಹುನೇ | ಧತ್ತಂ | ರತ್ನಾನಿ |
ದಾಶುಷೇ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಶ್ಶಿನೌ ದೇವೌ ಯುವಾಂ ಸುತಸ್ಯಾಭಿಷುತಸ್ಯ ಸ್ವಾಹಾಕೃತಸ್ಯ ಹುತಸ್ಯಾಂಧಸಃ
ಸೋಮಸ್ಯ ತ್ವಂಪತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಧೃತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ದೇವೌ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಅಶ್ಶಿನೌ—ಎಲೈ ಅಶ್ಶಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಸುತಸ್ಯ—ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ
ರುವುದೂ | ಸ್ವಾಹಾಕೃತಸ್ಯ—ಸ್ವಾಹಾಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವುದೂ ಆದ | ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮ
ವನ್ನು | ತ್ವಂಪತಂ—ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವರೆಗೂ ವಾನಮಾಡಿರಿ | ಆ ಯಾತಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿರಿ |
ಆ ಗತಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿರಿ | ಅವಸ್ಯುಃ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ | ಅಹಂ—
ನಾನು | ಹುನೇ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರಿಯುತ್ತೇನೆ | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನನಗೆ | ರತ್ನಾನಿ—
ರತ್ನಗಳನ್ನು | ಧತ್ತಂ—ಕೊಡಿರಿ

|| ಛಾಂದಾಃ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ಶಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದೂ, ಸ್ವಾಹಾಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ
ಅರ್ಪಿತವಾಗುವುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವರೆಗೂ ವಾನಮಾಡಿರಿ. ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.
ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರಿಯುತ್ತೇನೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನನಗೆ
ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

Divne (Aswins), partake to satiety of the sacrificial beverage,
consecrated with the exclamation Swaha; come, Aswins, come (hither);

desirous of protection, I invoke you ; give precious riches to the donor of the offering.

ಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅವಿತಾಸೀತಿ ಸಪ್ತಚಿಂಘ್ರಪ್ಪಂ ಸೂಕ್ತಮಾತ್ರೇಯಸ್ಯ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯಾಪ್ಪಂ | ಆಶ್ರೇಯಮನು-
ಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಅವಿತಾ ಸಪ್ತ ಶಾಕ್ವರಂ ಮಹಾಪಂಕ್ತ್ಯಂತಮಿತಿ | ಪರ್ಷಪಂಚಾಶದಕ್ಷರಾ ಶಕ್ವರೀ ಛಂದಃ |
ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯೇತಿ ಸಪ್ತವಿಾ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ ಪಳಪ್ಪಕಾ ವಾ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ | ಅನು. ೧೦-೩ | ಇತಿ ಲಕ್ಷಣ-
ಸಧ್ಭಾವಾತ್ || ದಶರಾತ್ರೇ ಪಂಚನೇದ್ರಹನಿ ಮರುತ್ಪತೀಯ ಇದಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ |
ಅವಿತಾಸೀತ್ಥಾ ಹಿ | ಅ. ೨-೧೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು— ಅವಿತಾಸಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐವನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ
ಏಳು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನು ಋಷಿಯು; ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ— ಅವಿತಾ ಸಪ್ತ
ಶಾಕ್ವರಂ ಮಹಾಪಂಕ್ತ್ಯಂತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಆರು
ಋಕ್ಕುಗಳು ಶಕ್ವರೀಛಂದಸ್ಸಿನವು. ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಎಂಬ ಏಳನೆಯ ಋಕ್ಕು ಮಹಾಪಂಕ್ತಿ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನದು.
ಶಕ್ವರೀಛಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಎಂಟೆಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಏಳು ಪಾದಗಳಿರುವವು. ಮಹಾಪಂಕ್ತಿ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಎಂಟೆಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಆರು ಪಾದಗಳಿರುವವು ಎಂದು ಈ ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ಲಕ್ಷಣವು. (ಛ. ಅನು. ೧೦-೩) ದಶರಾತ್ರ
ವೆಂಬ ಯಾಗದ ಐದನೆಯ ದಿವಸ ಮರುತ್ಪತೀಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು
ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ— ಅವಿತಾಸೀತ್ಥಾ ಹಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೩೬

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೬ ||

ಅವ್ಯಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೧೮ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೬ ||

|| ಋಷಿಃ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಛಂದಃ—೧-೩. ಶಕ್ವರೀ | ೨. ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ |

ಅವಿತಾಸಿ ಸುನ್ದತೋ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ ಸಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ ಕಂ

ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ
 ಸಮ್ಪುಜಿನ್ಮರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ವತೇ || ೧ ||

|| ಸದಸಾಃ ||

ಅವಿತಾ | ಅಸಿ | ಸುನ್ವತಃ | ವ್ಯಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ
 ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |
 ಅಪ್ಪುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ವತೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶತಕ್ರತೋ ಬಹುಕರ್ಮನಿಂದ್ರ ಸುನ್ವತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೋ ವ್ಯಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ
 ಸ್ತ್ರೀರ್ಣಬರ್ಹಿಷೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯಾವಿತಾ ರಕ್ತಿಕಾಸಿ | ಭವಸಿ | ಮದಾಯ ಮದಾರ್ಥಂ ಸೋಮಂ
 ಪಿಬ | ಹೇ ಸತ್ವತೇ ಸತಾಂ ಪತ ಇಂದ್ರ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ಯಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ ಸರ್ವೇ
 ದೇವಾ ಅಕಲ್ಪಯನ್ | ತಥಾ ಚ ಯಜುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ | ಸ ಏತಂ ಮಾಹೇಂದ್ರಮುದ್ಧಾರಮುದಹರತೆ
 ವೃತ್ರಂ ಹತ್ವಾನ್ಯಾಸು ದೇವಶಾಸ್ವಧಿ | ತೈ. ಸಂ. ೬-೫-೫-೩ | ಇತಿ | ತಂ ಭಾಗಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಪೃತನಾಃ
 ಶತ್ರುಣಾಂ ಸರ್ವಾಃ ಸೇನಾ ಉರು ಬಹು ಜ್ರಯೋ ವೇಗಂ ಚ ಸಂ ಸೇಹಾನಃ ಸಮ್ಯಗಭಿಭವನ್ಮಪ್ಪುಜಿ-
 ದಪ್ಪುಜೀತಾ ಚ ಸನ್ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶತಕ್ರತೋ—ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು | ಸುನ್ವತಃ—
 ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವವನೂ | ವ್ಯಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ—ಆಸನಾರ್ಥವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ
 ದರ್ಭಿಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿರುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಅವಿತಾ—ರಕ್ತಕನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಅಗದ್ದಿಯೇ |
 ಹೇ ಸತ್ವತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ವಾನ್—ಮರುದ್ಭೇವತೆಗಳೊಡ
 ನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—
 ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಅಪ್ಪುಜಿತ್—ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ |
 ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು |
 ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು, ನಿನಗಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ
 ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿರುವವನೂ, ಆಸನಾರ್ಥವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ ದರ್ಭಿಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿರುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನ

ನಿಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ, ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಧಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You are the protector of the effuser of the libation, of the strewer of the clipped sacred grass ; drink joyfully, Satakratu, the Soma for your exhilaration,—that portion which (the gods) assigned you, Indra, lord of the virtuous, who are the victor all (hostile) hosts, the conqueror of many, the subduer of the waters, the leaders of the Maruts.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಪ್ರಾವ್ ಸ್ತೋತಾರಂ ಮಘವನ್ನವ ತ್ವಾಂ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ ಕಂ
ಶತಕ್ರತೋ |
ಯಂ ತೇ ಭಾಗನುಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ
ಸನುಪ್ಸುಜಿನ್ವರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಾವ್ | ಅವ | ಸ್ತೋತಾರಂ | ಮಘವನ್ | ಅವ | ತ್ವಾಂ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ |
ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ |
ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯತ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |
ಅಪ್ಸುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ಪತೇ || ೨ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಮಘವನ್ ಸ್ತೋತಾರಂ ಪ್ರಾವ | ಪ್ರರಕ್ಷ | ತ್ವಾಂ ಚಾವ | ಸೋಮಪಾನೇನ ರಕ್ಷ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಹೇ ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ತೋತಾರಂ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಪ್ರಾವ—ರಕ್ಷಿಸು | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸಹ | ಅವ—ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸು (ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸು) | ಹೇ ಶತ್ಪತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ಮಾನ್—ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಆವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಚಿನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಅಪ್ಸು ಜಿತ್—ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಿಕೋ. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ, ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಚಿನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Protect the worshipper, Maghavan, protect yourself ; drink joyfully, Satakratu, the Some for your exhilaration,—that portion which (the gods) assigned you, Indra, lord of the virtuous, who are the victor over all (hostile) hosts, the conqueror of many, the subdurer of the waters, the leader of the Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಊರ್ಜಾ ದೇವಾ ಅವಸ್ಯೋಜಸಾ ತ್ವಾಂ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ ಕಂ
ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ

ಸಮಪ್ಸುಜಿನ್ಮರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಊರ್ಜಾ | ದೇವಾನ್ | ಅವಸಿ | ಓಜಸಾ | ತ್ವಾಂ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತಕ್ರತೋ-
ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ನಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಾಃ | ಸಂ |
ಅಪ್ಸುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ ರತೇ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ದೇವಾನೂರ್ಜಾನ್ನೇನ ಹವಿಷಾವಸಿ | ರಕ್ಷಸಿ | ತ್ವಾಮಪ್ಯೋಜಸಾ ಬಲೇನಾವಸಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು) ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಊರ್ಜಾ—ಅನ್ನದಿಂದ ಎಂದರೆ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ | ಅವಸಿ—ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ | ತ್ವಾಂ (ಅಪಿ)—ನಿನ್ನನ್ನೂ | ಓಜಸಾ—ಬಲದಿಂದ | ಅವಸಿ—ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ | ಹೇ ಸತ್ವತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ವಾನ್—ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಉರು ಜ್ರಯಾಃ—ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಅಪ್ಸುಜಿತ್—ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೆ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅನ್ನದಿಂದ ಅಥವಾ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಲದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ ಶತ್ರು ಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You, Maghavan, protect the gods with (sacrificial) food, and yourself by your might ; drink joyfully, Satakratu, the soma for your exhilaration,—that portion which (the gods) assigned you, Indra lord of the virtuous, who are the victor over all (hostile) hosts, the conqueror of many, the subduer of the waters, the leader of the Maruts.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಜನಿತಾ ದಿವೋ ಜನಿತಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ ಕಂ
ಶತಕೃತೋ ।

ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ
ಸಮಪ್ಸುಜಿನ್ಮರುತ್ಸ್ವಿ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ ॥ ೪ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಜನಿತಾ | ದಿವಃ | ಜನಿತಾ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತಕೃತೋ ಇತಿ
ಶತಕೃತೋ ।

ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |

ಅಪ್ಸುಜಿತ್ | ಮರುತ್ಸ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ಪತೇ ॥ ೪ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಜನಿತಾ ಜನಕೋಽಸಿ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಕ್ವ ಜನಿತಾಸಿ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ॥

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು) ದಿವಃ—ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ | ಜನಿತಾ—ನಿರ್ಮಾಪಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—
ಪೃಥಿವಿಯ | ಜನಿತಾ—ನಿರ್ಮಾಪಕನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ಹೇ—ಸತ್ಪತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ಸ್ವಾನ್—ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ |
ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಚಿನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಅಪ್ಸುಜಿತ್—
ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಸೋಮ
ಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ |
ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾಡಿದವನೂ
ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳ
ವೇಗವನ್ನು ಚಿನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ
ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು

English Translation.

You are the generator of heaven, the generator of earth ; drink joyfully, Satakratu, the Soma for your exhilaration,—that portion which (the gods) assigned you, Indra, lord of virtuous, who are the victor over all (hostile) hosts, the enqueror of many, the subduer of the waters, the leaders of the Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜನಿತಾಶ್ವಾನಾಂ ಜನಿತಾ ಗವಾಮಸಿ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ ಕಂ
ಶತಕ್ರತೋ |
ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಃ
ಸಮ್ಪುಜಿನ್ಮರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜನಿತಾ | ಅಶ್ವಾನಾಂ | ಜನಿತಾ | ಗವಾಂ | ಅಸಿ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತಕ್ರತೋ
ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ |
ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಃ | ಸಂ |
ಅಪ್ಪುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾತ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ಪತೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಮಶ್ವಾನಾಂ ಜನಿತಾ ಜನಕೋಽಸಿ | ಗವಾಂ ಚ ಜನಿತಾಸಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು) ಅಶ್ವಾನಾಂ—ಆಶ್ವಗಳ | ಜನಿತಾ—ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಗವಾಂ—
ಗೋವುಗಳ | ಜನಿತಾ—ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ಹೇ ಸತ್ಪತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ವಾನ್—ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ |
ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಆವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಲಿಸುವವನೂ | ಅಪ್ಪುಜಿತ್—
ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಅದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ

ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯ—ನಿನ್ನ
ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ, ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ಸಜ್ಜನಕ ಪಾಲಕ
ನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸು
ವವನೂ, ಪೋಷಕಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ
ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You are the generator of horses, the general of cattle; drink joy-
fully, Shatakratu, the Soma for your exhilaration,—that portion which
(the gods) assigned you, Indra, lord of the virtuous, who are the victor all
(hostile) hosts, the conqueror of many, the subduer of the waters, the
leader of the Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅತ್ರಿಣಾಂ ಸೋಮಮದ್ರಿವೋ ಮಹಸ್ಯಧಿ ಪಿಬಾ ಸೋಮಂ ಮದಾಯ
ಕಂ ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ ತೇ ಭಾಗಮಧಾರಯನ್ವಿಶ್ವಾಃ ಸೇಹಾನಃ ಪೃತನಾ ಉರು ಜ್ರಯಾಃ

ಸಮಪ್ಸುಜಿನ್ತರುತ್ವಾ ಇಂದ್ರ ಸತ್ಪತೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅತ್ರಿಣಾಂ | ಸೋಮಂ | ಅದ್ರಿವಃ | ಮಹಃ | ಕೃಧಿ | ಪಿಬ | ಸೋಮಂ | ಮದಾಯ | ಕಂ | ಶತ-
ಕ್ರತೋ ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ |

ಯಂ | ತೇ | ಭಾಗಂ | ಅಧಾರಯನ್ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸೇಹಾನಃ | ಪೃತನಾಃ | ಉರು | ಜ್ರಯಾಃ | ಸಂ |

ಅಪ್ಸುಜಿತ್ | ಮರುತ್ವಾನ್ | ಇಂದ್ರ | ಸತ್ಪತೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರಿವೋದ್ರಿಮನ್ ಅತ್ರಿಣಾಂ ಸ್ತೋಮಂ ಮಹಸ್ವಧಿ | ಪೂಜಿತಂ ಕುರು |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧದಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅತ್ರಿಣಾಂ—ಅತ್ರಿಋಷಿಗಳ | ಸ್ತೋಮಂ—
ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಮಹಸ್ವಧಿ—ಗೌರವಿಸು ಎಂದರೆ ಆದರದಿಂದ ಕೇಳು | ಹೇ ಸತ್ತತ್ತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕ
ನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮರುತ್ವಾನ್—ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ | ಪೃತನಾಃ—
ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಉರು ಜ್ರಯಃ—ಅವುಗಳ ವೇಗವನ್ನೂ | ಸಂಸೇಹಾನಃ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ |
ಅಪ್ಸುಜಿತ್—ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು | ತೇ—ನಿನಗಾಗಿ | ಯಂ ಭಾಗಂ—ದೇವತೆಗಳು
ಯಾವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವರೋ | ಸೋಮಂ—ಆ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು | ಮದಾಯಂ—ನಿನ್ನ
ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಅತ್ರಿಋಷಿಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪಠಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಗೌರವಿಸು ಎಂದರೆ
ಆದರದಿಂದ ಶ್ರವಣಮಾಡು. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುದ್ವೇವತೆಗಳೊಡನಿರುವವನೂ ಶತ್ರು
ಸೇನೆಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಮೇಘಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ನೀನು ದೇವತೆಗಳು ನಿನಗಾಗಿ
ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಸೋಮಭಾಗವನ್ನು ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Wielder of the thunderbolt, reverence the praise of the Atris ; drink
joyfully, Shatakratu, the Soma for your exhilaration,—that portion which
(the gods) assigned you, Indra, lord of the virtuous, who are the victor
over all (hostile) hosts, the conqueror of many, the subduer of the waters,
the leader of the Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುನ್ವತಸ್ತಥಾ ಶೃಣು ಯಥಾಶೃಣೋರತ್ತೇ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕೃಣ್ವತಃ |
ಪ್ರ ತ್ರುಸದಸ್ಯಮಾವಿಥ ತ್ವಮೇಕ ಇನ್ಮುಷಾಹ್ಯ ಇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ವರ್ಧ-
ಯನ್ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶ್ಯಾವೃತ್ಯಸ್ಯ | ಸುನ್ವತಃ | ತಥಾ | ಶ್ವಣು | ಯಥಾ | ಅಶ್ಯಣೋಃ | ಅತ್ರೇಃ | ಕರ್ಮಾಣಿ | ಕೃಣ್ವತಃ |
ಪ್ರ | ತ್ರಸದಸ್ಯಂ | ಅವಿಫ | ತ್ವಂ | ಏಕಃ | ಇತ್ | ನ್ಯಸಹ್ಯೇ | ಇಂದ್ರ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ | ವರ್ಧಯನ್ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಸುನ್ವತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮ ಸ್ತುತಿಂ ಕರ್ಮಾಣಿ
ಕೃಣ್ವತಃ ಕುರ್ವತೋಽತ್ರೇರ್ಯಥಾಶ್ಯಣೋಃ ಆಶ್ರಾಷೀಃ ತಥಾ ಶ್ವಣು | ಅಸಿ ಚ ತ್ವಮೇಕ ಇದೇಕ ವಿವ
ನ್ಯಷಾಹ್ಯೇ ಯುದ್ಧೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಕಾಮೈರ್ವರ್ಧಯಂಸ್ತ್ರಸದಸ್ಯಂ ಪ್ರಾವಿಫ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ ನೀನು | ಕರ್ಮಾಣಿ—ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು |
ಕೃಣ್ವತಃ—ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ | ಅತ್ರೇಃ—ಅತ್ರಿಋಷಿಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಯಥಾ ಅಶ್ಯಣೋಃ—ಯಾವ ರೀತಿ
ಆದರದಿಂದ ಕೇಳಿದೆಯೋ | ತಥಾ—ಅದರಂತೆ | ಸುನ್ವತಃ—ನಿನಗರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಿರುವ |
ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನೂ | ಶ್ವಣು—ಕೇಳು (ಮತ್ತು) | ತ್ವಮೇಕ ಇತ್—
ನೀನೊಬ್ಬನೇ (ಇತರರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ) | ನ್ಯಷಾಹ್ಯೇ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ—ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರ
ಗಳನ್ನು | ವರ್ಧಯನ್—ಪಠಿಸುತ್ತಿರುವ | ತ್ರಸದಸ್ಯಂ—ತ್ರಸದಸ್ಯವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು | ಪ್ರ ಅವಿಫ—
ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೇ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ರಿಋಷಿಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು
ಯಾವ ರೀತಿ ಆದರದಿಂದ ಕೇಳಿದೆಯೋ ಅದರಂತೆ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನೂ ಕೇಳು. ನೀನೊಬ್ಬನೇ
ಹಿಂದೆ ಇತರರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತ್ರಸದಸ್ಯವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು
ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೇ.

English Translation.

Hear (the praises) of Syavashwa offering the libations, as you have
heard (those) of Atri engaged in holy rites : you alone, Indra, have defended
Trasadasyu in battle, animating his prayers.

ಮೂವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಸಪ್ತರ್ಚಿಂ ಸಪ್ತಮಂ ಸೂಕ್ತಮಾತ್ರೇಯಸ್ಯ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯಾಪ್ತಂ | ಅದ್ಯಾ ದ್ವಾಪಂಚಾಶದಕ್ಷರಾತಿಜಗತೀ | ಶಿಷ್ವಾಃ ಪದ್ಯಚಿಃ ಪಡಪ್ಯಕಾ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಯಃ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವಶಾ| ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಪ್ರೇದಂ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಮಾದ್ಯಾತಿಜಗತೀತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯ ಏತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ತಥಾ ಚ ಸೂಕ್ತಂ | ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರೋ ಮದಾಯ | ಅ. ೨-೧೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಏಳು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅತ್ರಿಗೋತ್ರೋದ್ಭವನಾದ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕು ೫೨ ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಅತಿಜಗತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಉಳಿದ ಆರು ಋಕ್ಕುಗಳೂ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಆರು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಪ್ರೇದಂ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಮಾದ್ಯಾತಿಜಗತೀ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶ್ವ ಮಂತ್ರಪಠನಮಾಡುವಾಗ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರೋ ಮದಾಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೩೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೨ ||

ಅಪ್ಪಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೯ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೬ ||

|| ಋಷಿಃ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ ||

|| ದೇವಶಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧. ಅತಿಜಗತೀ | ೨-೬. ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ |

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಪ್ರೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವೃತ್ರತೂರ್ಯೇಷ್ವಾವಿಥ ಪ್ರ ಸುನ್ವತಃ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ

ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |

ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ನನೇದ್ಯ ಪಿಬಾ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ ||೧೫

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಇದಂ | ಬ್ರಹ್ಮ | ವೃತ್ರತೂರ್ಯೇಷು | ಅವಿಥ | ಪ್ರ | ಸುನ್ನತಃ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ |
ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತ್ರಿಭಿಃ |

ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ವೃತ್ರತೂರ್ಯೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಮಾನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ-
ನ್ವಿಶ್ವಾಭಿಃ ಸರ್ವಾಭಿರೂತಿಭೀ ರಕ್ಷಾಭಿಃ ಪ್ರಾವಿಥ | ಪ್ರರಕ್ಷ | ಸುನ್ನತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೋ
ಯಜಮಾನಾಂಶ್ಚ ಪ್ರಾವಿಥ | ಅಪಿ ಚ ಹೇ ಅನೇದ್ಯಾನಿಂದ್ಯ ವಜ್ರಿವೋ ವಜ್ರಿನ್ ವೃತ್ರಹನ್ನಿಂದ್ರ
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಸೋಮಂ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪತಿಯಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವೃತ್ರತೂರ್ಯೇಷು—
ಶತ್ರುನಾಶಕವಾದ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ—ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ |
ಊತ್ರಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಪ್ರ ಅವಿಥ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ | ಸುನ್ನತಃ—ಸೋಮವನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನನ್ನೂ | ಪ್ರ—ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ | ಅನೇದ್ಯ—ಸಿಂದಾರಹಿತನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಯುಧ
ಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ | (ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—
ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞಸಂಬಂಧಿಯಾದ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು |
ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪತಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶತ್ರುನಾಶಕವಾದ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು
ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ. ಸೋಮವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿರುವ ಯಜಮಾನನನ್ನೂ
ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ. ಸಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You protect, Indra, lord of rites, with all protections in combats
with enemies, this sacrifice of him who offers you the libations : slayer of
Vritra, irproachable wielder of the thunderbolt, drink of the Soma at the
mid-day solemnity.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಸೇಹಾ¹ನ ಉ²ಗ್ರ³ ಪೃ⁴ತನಾ⁵ ಅ⁶ಭಿ ದ್ರು⁷ಹಃ⁸ ಶಚೀ⁹ಪತ¹⁰ ಇಂದ್ರ¹¹ ವಿಶ್ವಾ¹²ಭಿರೂ¹³ತಿಭಿಃ¹⁴ ।
ಮಾ¹⁵ಧ್ಯಂ¹⁶ದಿನ¹⁷ಸ್ಯ¹⁸ ಸವ¹⁹ನಸ್ಯ²⁰ ವೃ²¹ತ್ರಹ²²ನ್ನ²³ನೇ²⁴ದ್ಯ²⁵ ಪಿ²⁶ಬಾ²⁷ ಸೋ²⁸ಮ²⁹ಸ್ಯ³⁰ ವ³¹ಜ್ರಿ³²ವಃ³³ ॥ ೨ ॥

। ಓದಪಾಠಃ ॥

ಸೇಹಾ¹ನಃ² | ಉ³ಗ್ರ⁴ | ಪೃ⁵ತನಾಃ⁶ | ಅ⁷ಭಿ⁸ | ದ್ರು⁹ಹಃ¹⁰ | ಶಚೀ¹¹ಪತೇ¹² | ಇಂದ್ರ¹³ | ವಿಶ್ವಾ¹⁴ಭಿಃ¹⁵ | ಉ¹⁶ತಿಭಿಃ¹⁷ ।
ಮಾ¹⁸ಧ್ಯಂ¹⁹ದಿನ²⁰ಸ್ಯ²¹ | ಸವ²²ನಸ್ಯ²³ | ವೃ²⁴ತ್ರಹ²⁵ನ್ | ಅ²⁶ನೇ²⁷ದ್ಯ²⁸ | ಪಿ²⁹ಬ³⁰ | ಸೋ³¹ಮ³²ಸ್ಯ³³ | ವ³⁴ಜ್ರಿ³⁵ವಃ³⁶ ॥ ೨ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಶಚೀಪತೇ ಕರ್ಮಪತ ಉಗ್ರೋದ್ಗೋದ್ರೋದ್ರ ಅಭಿ ದ್ರುಹೋ ದ್ರೋಗ್ರೋಃ ಪೃತನಾಃ
ಸೇನಾಃ ಸೇಹಾನೋಽಭಿಭವನ್ ಸವ್ಯಃ ಪಾಲಸೈರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಪ್ರಾವಿಠೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪತಿಯಾದವನೂ | ಉಗ್ರ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಆದ |
ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಭಿ ದ್ರುಹಃ—ನಮಗೆ ದ್ರೋಹಿಗಳಾದ | ಪೃತನಾಃ—ಸೇನೆಗಳನ್ನು | ಸೇಹಾನಾಃ—
ಸೋಲಿಸುತ್ತಾ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಉತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ (ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ) |
ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವ |
ಸೋಮಸ್ಯ—ಈ ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪತಿಯಾದವನೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ
ದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ! ಸೋಲಿಸುತ್ತಾ ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ.
ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Fierce Indra, defeater of hostile armies, lord of rites, (you protect with all your protections ; slayer of Vritra, irreproachable wielder of the thunderbolt, drink of the Soma at the mid-day solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏಕರಾಜಸ್ಯ ಭುವನಸ್ಯ ರಾಜಸಿ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |

ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ತನೇದ್ಯ ಪಿಬಾ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ ||೩||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏಕರಾಟ್ | ಅಸ್ಯ | ಭುವನಸ್ಯ | ರಾಜಸಿ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತ್ರಿಭಿಃ |

ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ಭುವನಸ್ಯೈಕರಾಡೇಕ ಏವ ರಾಜಾ ಸನ್ ರಾಜಸಿ | ಭ್ರಾಜಸೇ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | (ತ್ವಂ—ನೀನು) | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಅಸ್ಯ ಭುವನಸ್ಯ—ಈ ಸಕಲ ಲೋಕಕ್ಕೂ | ಏಕರಾಟ್—ಒಬ್ಬನೇ ಆದ ಪ್ರಭುವಾಗಿ | ರಾಜಸಿ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ | ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ, ಈ ಸಕಲ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಒಬ್ಬನೇ ಆದ ಪ್ರಭುವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ. ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You shine the sole sovereign of this world, Indra, lord of rites, with all your protections ; slayer of Vritra, irreproachable wielder of the thunder-bolt drink of the Soma at the mid-day solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ॒ಸ್ಮಾ॒ವಾನಾ॑ ಯ॒ವಯ॑ಸಿ ತ್ವ॒ನೇ॒ಕ ಇ॒ಚ್ಛೆ ಚೀ॒ಪತ॑ ಇ॒ಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾ॑ಭಿ॒ರೂತಿ॑ಭಿಃ |
 ಮಾ॒ಧ್ಯಂದಿ॑ನಸ್ಯ॒ ಸವ॑ನಸ್ಯ॒ ವೃತ್ರ॑ಹ॒ನ್ಮನೇ॒ದ್ಯ ಪಿ॒ಬಾ ಸೋ॒ಮಸ್ಯ॑ ವ॒ಜ್ರಿವಃ॑ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ॒ಸ್ಮಾ॒ವಾನಾ॑ | ಯ॒ವಯ॑ಸಿ | ತ್ವಂ | ಏಕಃ | ಇತ್ | ಶಚೀ॒ಪತೇ॑ | ಇ॒ಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾ॑ಭಿಃ | ಊ॒ತಿ॒ಭಿಃ |
 ಮಾ॒ಧ್ಯಂದಿ॑ನಸ್ಯ॒ | ಸವ॑ನಸ್ಯ॒ | ವೃತ್ರ॑ಹ॒ನ್ಮನೇ॒ದ್ಯ | ಪಿ॒ಬ | ಸೋ॒ಮಸ್ಯ॑ | ವ॒ಜ್ರಿ॒ವಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ತ್ವನೇಕ ಏವ ಸಸ್ಮಾವಾನಾ ಸಮಾನಂ ತಿಷ್ಠಂತಾವಿಮೌ ಲೋಕಾ ಯವಯಸಿ | ಪೃಥಕ್ಯರೋಷಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಏಕ ಇತ್—ಒಬ್ಬನೇ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಸಸ್ಮಾವಾನಾ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಕೊಂಡಿರುವ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಯವಯಸಿ—ಬೇರೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ | ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಬೇರೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರ ಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You alone, Indra, lord of rites, separate the combined worlds (heaven and earth) with all your protections ; slayer of Vritra, irreproachable wielder of the thunderbolt, drink of the Soma at the mid-day solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷೇಮಸ್ಯ ಚ ಪ್ರಯುಜಶ್ಚ ತ್ವಮಿತಿಷೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ನನೇದ್ಯ ಪಿಬಾ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ ||೫||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷೇಮಸ್ಯ | ಚ | ಪ್ರಯುಜಃ | ಚ | ತ್ವಂ | ಈತಿಷೇ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |
ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಪಿ ಚ ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಗತಃ ಕ್ಷೇಮಸ್ಯ ಪ್ರಯುಜಶ್ಚ ಪ್ರಯೋಗಸ್ಯ ಚ |
ಯೋಗಕ್ಷೇಮಯೋರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಈತಿಷೇ | ಈಶ್ವರೋ ಭವಸಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕ್ಷೇಮಸ್ಯ—ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೂ |
ಪ್ರಯುಜಶ್ಚ—ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ತ್ವಂ—
ನೀನೇ | ಈತಿಷೇ—ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ |
ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—
ಪಾನಮಾಡು

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೂ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆ
ಗಳೊಡನೆ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You, lord of rites, are sovereign over our prosperity and gains, with
all your protections : slayer of Vritra, irrepoachable wielder of the thunder-
bolt, drink of the Soma at mid-day solememnty.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಃ ||

ಕ್ಷತ್ರಾಯ ತ್ವಮವಸಿ ನ ತ್ವಮಾವಿಥ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |
 ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ ಸವನಸ್ಯ ವೃತ್ರಹನ್ ನೇದ್ಯ ಪಿಬಾ ಸೋಮಸ್ಯ ವಜ್ರಿವಃ ||೬||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷತ್ರಾಯ | ತ್ವಂ | ಅವಸಿ | ನ | ತ್ವಂ | ಅವಿಥ | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |
 ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ | ಸವನಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಅನೇದ್ಯ | ಪಿಬ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಜ್ರಿವಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಚೀಪತ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಕ್ಷತ್ರಾಯ ಜಗತೋ ಬಲಾಯ ಭವಸಿ | ಅವಸಿ | ಆಶ್ರಿತಾನ್ಪ್ರಕ್ಷಸಿ |
 ತ್ವಂ ನಾವಿಥ | ಕೇನಾಪಿ ನ ರಕ್ಷ್ಯಸೇ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕ್ಷತ್ರಾಯ—ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ
 ವುದಕ್ಕೆ | ತ್ವಂ—ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಂ—ನೀನೇ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಊತಿಭಿಃ—
 ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ | ಅವಸಿ—ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ | ನ ಅವಿಥ—ಆದರೆ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಯಾರ ಸಹಾಯ
 ವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಅನೇದ್ಯ—ನಿಂದಾರಹಿತನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—
 ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸ್ಯ—ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ | ಸವನಸ್ಯ—
 ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬಲ್ಲೆ.
 ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ ನೀನೇ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನೀನು ಯಾರ
 ಸಹಾಯವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಂದಾರಹಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ
 ಇಂದ್ರನೇ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

You are for the strength (of the world) ; you protect with all your
 protections, but you need no defender, Indra, lord of rites ; slayer of
 Vritra, irreprouchable wielder of the thunderbolt, drink of the Soma at
 the mid-day solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ರೇಭತಸ್ತಥಾ ಶೃಣು ಯಥಾಶೃಣೋರತ್ರೇಃ ಕರ್ಮಾಣಿ
ಕೃಣ್ವತಃ |

ಪ್ರ ತ್ರಸದಸ್ಯಮಾವಿಥ ತ್ವಮೇಕ ಇನ್ಯಸಾಹ್ಯ ಇಂದ್ರ ಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ವರ್ಧ-
ಯನ್ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶ್ವಾವಶ್ವಸ್ಯ | ರೇಭತಃ | ತಥಾ | ಶೃಣು | ಯಥಾ | ಅಶೃಣೋಃ | ಅತ್ರೇಃ | ಕರ್ಮಾಣಿ | ಕೃಣ್ವತಃ |
ಪ್ರ | ತ್ರಸದಸ್ಯಂ | ಅವಿಥ | ತ್ವಂ | ಏಕಃ | ಇತ್ | ನ್ಯಸಾಹ್ಯೇ | ಇಂದ್ರ | ಕ್ಷತ್ರಾಣಿ | ವರ್ಧಯನ್ ||೨||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ರೇಭತಃ ಸ್ತವತಃ ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮ ಸ್ತುತಿಂ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕೃಣ್ವತೋರತ್ರೇರ್ಯ-
ಥಾಶೃಣೋಸ್ತಥಾ ಶೃಣು | ಅಪಿ ಚ ಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಬಲಾನಿ ಕಾಮೈರ್ವರ್ಧಯನ್ ಯುದ್ಧೇ ತ್ವಮೇಕ ಏವ
ತ್ರಸದಸ್ಯಂ ಪ್ರಾವಿಥ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕರ್ಮಾಣಿ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಕೃಣ್ವತಃ—
ನೆರವೇರಿಸುವ | ಅತ್ರೇಃ—ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಯ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಅಶೃಣೋಃ—
ಹಿಂದೆಕೇಳಿದೆಯೋ | ತಥಾ—ಆದರಂತೆಯೇ | ರೇಭತಃ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವ | ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ವಾವಾಶ್ವನೆಂದು
ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಶೃಣು—ಕೇಳು (ಮತ್ತು) | ನ್ಯಸಾಹ್ಯೇ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ | ಕ್ಷತ್ರಾಣಿ—
(ತ್ರಸದಸ್ಯವಿನ) ಶಕ್ತಿಯನ್ನು | ವರ್ಧಯನ್—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಏಕ ಇತ್—
ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ | ತ್ರಸದಸ್ಯಂ—ತ್ರಸದಸ್ಯವನ್ನು | ಪ್ರಾವಿಥ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಯ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು
ನೀನು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕೇಳಿದೆಯೋ ಆದರಂತೆಯೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸಂಜ್ಞಕನಾದ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿ
ಗಳನ್ನೂ ಕೇಳು. ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತ್ರಸದಸ್ಯವಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ನೀನು ಅದ್ವಿತೀಯ
ನಾಗಿ ಇತರರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೇ ತ್ರಸದಸ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿದೆ.

English Translation.

Hear the praises of Shayavashwa eulogizing you, as you have heard those of Atri engaged in pious rites ; you alone have protected Trasadasyu in battle, augmenting his vigour.

ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹೀತಿ ದಶರ್ಚಮಷ್ಟಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯಾರ್ಪಂ ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರಪರಿಭಾಷಯಾ
 ಗಾಯತ್ರಮಿಂದ್ರಾಗ್ನಿದೇವತಾಕಂ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಯಜ್ಞಸ್ಯ ದಶೈಂದ್ರಾಗ್ನಿಮಿತಿ || ಪೃಷ್ಠಾ-
 ಭಿಪ್ಲವಪಡಹಯೋಃ ಪ್ರಾತಃಸವನೇಚ್ಛಾವಾಕಶಸ್ತು ಆನಾಪಾರ್ಥಮೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ |
 ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಇತ್ಯೆಚ್ಛಾವಾಕಸ್ಯ | ಅ. ೨-೫ | ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಪ್ರಾತಃಸವನೇ
 ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಇತಿ ಪಳಹಸ್ತೋತ್ರಿಯಸಂಜ್ಞಾಕಸ್ತುಚಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುನಾಮಿಮೇ
 ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಯಜ್ಞಿಜೇತ್ಯೆಚ್ಛಾವಾಕಸ್ಯ | ಅ. ೨-೨ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮೇ ಪ್ರಾತಃಸವನೇಚ್ಛಾ-
 ವಾಕಸ್ಯ ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಭಿರಿತಿ ಪ್ರಾತಃಸವನೀಯಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಚ್ಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಪ್ರಾತರ್ಯಾವ-
 ಭಿರಿತಿ ಯಜತಿ | ಅ. ೫-೨ | ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇ ಪ್ರಾತಃಸವನೇಚ್ಛಾವಾಕಶಸ್ತ್ರೇ ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯೇ-
 ತೈಯಂ ಪರ್ಯಾಸಸ್ತುಚಃ | ಅನ್ಯತ್ರಾಪ್ಯಹರ್ಗಣೇಷು ದ್ವಿತೀಯಾದಿಷ್ಟಹಸು | ಸೂತ್ರೈತೇ ಹಿ |
 ಶ್ವಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುಸ್ತತ ಇತಿ ತೃಚಾಃ ಪರ್ಯಾಸಾಃ | ಅ. ೨-೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು-
 ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಸೂಕ್ತದಂತೆಯೇ ಶ್ವಾವಾಶ್ವನು ಋಷಿಯು : ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ
 ಗಳು ದೇವತೆಯು ; ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯಜ್ಞಸ್ಯ ದಶೈಂದ್ರಾಗ್ನಿಂ ಎಂದು
 ಹೇಳಿರುವುದು. ವೃಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅಭಿಪ್ಲವಪಡಹ ಎಂಬ ಯಾಗಗಳ ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ
 ಋತ್ವಿಜನು ಸ್ತೋಮಗಳ ಆನಾಪಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—
 ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಇತ್ಯೆಚ್ಛಾವಾಕಸ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ
 ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕನೆಂಬ ದಿನದ ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥಃ ಎಂಬ ತೃಚವನ್ನು ಪಳಹಸ್ತೋತ್ರಿಯ
 ತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುನಾಮಿಮೇ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ
 ಯಜ್ಞಿಜೇತ್ಯೆಚ್ಛಾವಾಕಸ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಯಾಗದಲ್ಲಿ
 ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಭಿಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಏಳನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು
 ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಚ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—

ಪ್ರಾತರ್ಯಾವಧಿರಿತಿ ಯಜತಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೫-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಕವೆಂಬ ದಿನದ ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಎಂಬ ಈ ಸೂತ್ರದ ಎಂಟನೆಯ ಋಕ್ವನ್ನು ಪರ್ಯಾಸತ್ಯಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಅರ್ಹಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡನೆಯ ದಿವಸದಿಂದ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪರ್ಯಾಸತ್ಯಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುನ್ವತ ಇತಿ ತೈಚಾಃ ಪರ್ಯಾಸಾಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೩೮

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೮ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೦, ೨೧ ||
	ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ವಂಜ್ಯ—೧೦	
	ಋಷಿಃ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ	
	ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ	
	ಛಂಸಃ—ಗಾಯತ್ರೀ	

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಹಿ ಸ್ಥ ಋತ್ವಿಜಾ ಸಸ್ನೀ ವಾಜೇಷು ಕರ್ಮಸು |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತಸ್ಯ ಬೋಧತಂ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಜ್ಞಸ್ಯ | ಹಿ | ಸ್ಥಃ | ಋತ್ವಿಜಾ | ಸಸ್ನೀ ಇತಿ | ವಾಜೇಷು | ಕರ್ಮಸು |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ತಸ್ಯ | ಬೋಧತಂ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸಸ್ನೀ ಶುದ್ಧಾ ಯುವಾಂ ಯಜಸ್ಯರ್ತ್ವಿಜಾ ಋತ್ವಿಜೌ ಸ್ಥಃ | ಛವಃ | ವಾಜೇಷು ಕರ್ಮಸು ಯುದ್ಧೇಷು ವೋಪತಿಷ್ಠಂತಾನಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತಸ್ಯ ತಂ ಮಾಂ ತಸ್ಯ ಮಮ ಸ್ತುತಿಂ ವಾ ಬೋಧತಂ | ಜಾನೀತಂ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ | ಸಸ್ನೀ—ಪಂಶುದ್ಧರಾದ ನೀವು | ಯಜ್ಞಸ್ಯ—ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಋತ್ವಿಜಾ—ಋತ್ವಿಗ್ರೂಪದಲ್ಲಿ | ಸ್ಥಃ ಹಿ—ಇರುತ್ತೀರಲ್ಲವೇ | ವಾಜೇಷು—ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಕರ್ಮಸು—ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ತಸ್ಯ—ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಬೋಧತಂ—ತಿಳಿಯಿರಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ, ಪರಿಶುದ್ಧರಾದ ನೀವು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಋತ್ವಿಗ್ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತೀರಲ್ಲವೇ. ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ.

English Translation

Indra and Agni, you are the pure ministrants, (encouragers) in offerings and sacred rites,—hear (the praise) of this (your worshipper).

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ತೋಶಾಸಾ ರಥಯಾನಾನಾ ವೃತ್ರಹಣಾಪರಾಜಿತಾ ।
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತಸ್ಯ ಬೋಧತಂ ॥ ೨ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ತೋಶಾಸಾ | ರಥಯಾನಾನಾ | ವೃತ್ರಹಣಾ | ಅಪರಾಜಿತಾ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ತಸ್ಯ | ಬೋಧತಂ ॥ ೨ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತೋಶಾಸಾ ಶತ್ರುನ್ ಹಿಂಸಂತಾ ರಥಯಾನಾನಾ ರಥೇನ ಗಚ್ಛಂತಾ ವೃತ್ರಹಣಾ ವೃತ್ರಸ್ಯ ಹಂತಾರಾಪರಾಜಿತಾ ಕೇನಾಪ್ಯಪರಾಜಿತಾ ತಸ್ಯ ತಂ ಮಾಂ ಬೋಧತಂ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ | ತೋಶಾಸಾ—ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ | ರಥಯಾನಾನಾ—ರಥದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ | ವೃತ್ರಹಣಾ—ಶತ್ರುಹಂತಕರೂ | ಅಪರಾಜಿತಾ—ಯಾರಿಂದಲೂ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಡದವರೂ ಆದ ನೀವು | ತಸ್ಯ—ನನ್ನ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಬೋಧತಂ—ಅರಿಯಿರಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ, ಶತ್ರುಹಿಂಸಕರೂ, ರಥದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವರೂ ವೃತ್ರ (ಶತ್ರು) ಹಂತಕರೂ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಡದವರೂ ಆದ ನೀವು ನನ್ನ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಿರಿ.

English Translation.

Destroyers (of foes), riding in one chariot. slayers of Vritra, invincible; hear, Indra and Agni, (the praise) of this (your worshipper).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇದಂ ವಾಂ ಮದಿರಂ ಮಧ್ವಧುಕ್ಷನ್ನದ್ರಿಭಿರ್ನರಃ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ತಸ್ಯ ಬೋಧತಂ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇದಂ | ವಾಂ | ಮದಿರಂ | ಮಧು | ಅಧುಕ್ಷನ್ | ಅದ್ರಿಭಿಃ | ನರಃ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ತಸ್ಯ | ಬೋಧತಂ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ವಾಂ ಯುವಾಮುದ್ರಿಶ್ಯ ನರೋ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ನೇತಾರೋದ್ರಿಭಿರ್ಗ್ರವಭಿ-
ರ್ಮದಿರಂ ಮದಕರಂ ಮಧು ಸೋಮಾತ್ಮಕಮಮೃತಮಧುಕ್ಷನ್ | ಅಪೂರಯನ್ | ಸಿದ್ಧಮಸ್ಯತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಸದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ನರಃ—ಯಜ್ಞ
ನೇತೃಗಳಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳು | ಅದ್ರಿಭಿಃ—ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ | ಮದಿರಂ—ಮದಕಾರಕವಾದ | ಇದಂ
ಮಧು—ಈ ಸೋಮವನ್ನು | ಅಧುಕ್ಷನ್—ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ | ತಸ್ಯ—ನಿಮ್ಮ ಈ ಆರಾಧಕನ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಬೋಧತಂ—ಅರಿಯಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳು ಹಿಂಡುವ
ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಮದಕಾರಕವಾದ ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಿರಿ.

English Translation.

The leaders of rites have effused by the stones this sweet exhilarating
(beverage) for you ; hear, Indra and Agni, (the praise) of this (your
worshipper).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜುಷೇಥಾಂ ಯಜ್ಞಮಿಷ್ಟಯೇ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಸಧಸ್ತುತೀ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಆ ಗತಂ ನರಾ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜುಷೇಥಾಂ | ಯಜ್ಞಂ | ಇಷ್ಟಯೇ | ಸುತಂ | ಸೋಮಂ | ಸಧಸ್ತುತೀ ಇತಿ ಸಧಸ್ತುತೀ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಆ | ಗತಂ | ನರಾ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸಧಸ್ತುತೀ ಸಹಭೂತಸ್ತುತೀ ನರಾ ನೇತಾರಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯಜ್ಞಂ ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇವೇಥಾಂ | ಇಷ್ಟಯೇ ಯಾಗಾಯ ಸುತಮಭಿಸುತಂ ಸೋಮಂ ಚಾ ಗತಂ | ಆಗಚ್ಚಿತಂ ||

|| ಶ್ರುತೀದಾರ್ಥ ||

ಸಧಸ್ತುತೀ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಶಂಸಿತರಾಗತಕ್ಕವರೂ | ನರಾ—ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಯಜ್ಞಂ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ |
ಇಷ್ಟಯೇ—ಯಾಗಾರ್ಥವಾಗಿ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿರುವ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಆ ಗತಂ—
ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಶಂಸಿತರಾಗತಕ್ಕವರೂ, ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ
ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ಯಾಗಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Associated in praise, accept the sacrifice ; leaders of rites, Indra and Agni, come hither to the Soma effused for this solemnity.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಮಾ ಜುಷೇಥಾಂ ಸವನಾ ಯೇಭಿರ್ಹವ್ಯಾನ್ಯೂಹಥುಃ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಆ ಗತಂ ನರಾ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮಾ | ಜುಷೇಥಾಂ | ಸವನಾ | ಯೇಭಿಃ | ಹವ್ಯಾನಿ | ಊಹಥುಃ |
ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಆ | ಗತಂ | ನರಾ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ನರಾ ನೇತಾರೌ ಯುವಾಂ ಯೇಭಿಯೈಃ ಸವನೈರ್ಹವ್ಯಾನ್ಯೂಹಃಃ ವಹಃಃ
ತಾನೀನೇಮಾನಿ ಸವನಾ ಸವನಾನಿ ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇನೇಥಾಂ | ಆ ಗತಂ ಚೆ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನರಾ—ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳಾದ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಯೇಭಿಃ—
ಯಾವ ಸವನಗಳಿಂದ | ಹವ್ಯಾನಿ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಊಹಃಃಃ—ನೀವು ವಹಿಸುವಿರೇ | ಇಮಾ
ಸವನಾ—ಅಂತಹ ಈ ಸವನಗಳನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಆ ಗತಂ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜ್ಞನೇತೃಗಳಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ಸವನಗಳಿಂದ ನೀವು ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು
ವಹಿಸುವಿರೇ ಅಂತಹ ಈ ಸವನಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Accept these sacrifices whereby you have borne away the oblations ;
leaders of rites, Indra and Agni come hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಮಾಂ | ಗಾಯತ್ರವರ್ತನಿಂ | ಜುಷೇಥಾಂ | ಸುಷ್ಟುತಿಂ | ಮಮ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಆ ಗತಂ ನರಾ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮಾಂ | ಗಾಯತ್ರವರ್ತನಿಂ | ಜುಷೇಥಾಂ | ಸುಷ್ಟುತಿಂ | ಮಮ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಆ | ಗತಂ | ನರಾ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ನರೌ ಯುವಾಂ ಮಮ ಗಾಯತ್ರವರ್ತನಿಂ ಗಾಯತ್ರಮಾರ್ಗಾಮಿಮಾಂ
ಸುಷ್ಟುತಿಂ ಶೋಭನಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಜುಷೇಥಾಂ | ಸೇನೇಥಾಂ | ಆ ಗತಂ ಚೆ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನರಾ—ನೇತೃಗಳಾದ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಮಮ—ನನ್ನಿಂದ
ಪಠಿತವಾಗುವುದೂ | ಗಾಯತ್ರವರ್ತನಿಂ—ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದೂ | ಇಮಾಂ

ಸುಷ್ರುತಿಂ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ ಆದ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಜುಷೇಥಾಂ—ಸೇವಿಸಿರಿ | ಆ ಗತಂ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನೇತ್ರಗಳಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ನನ್ನಿಂದ ಪಠಿತವಾಗುವುದೂ, ಗಾಯತ್ರಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ ಆದ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿರಿ

English Translation.

Accept this my earnest praise, following the path of the Gayatri ; leaders of rites, Indra and agni, come hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಾತರ್ಯಾವೃಭಿರಾಗತಂ ದೇವೇಭಿರ್ಜೇನ್ಯಾವಸೂ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಾತರ್ಯಾವೃಭಿಃ | ಆ | ಗತಂ | ದೇವೇಭಿಃ | ಜೇನ್ಯಾವಸೂ ಇತಿ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೭ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಜೇನ್ಯಾವಸೂ ಜೇತವ್ಯಶತ್ರುಧನಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಪ್ರಾತರ್ಯಾವೃಭಿರ್ಜೇನ್ಯೈಃ ಸಹ ಸೋಮಪೀತಯೇ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾನಾಯಾ ಗತಂ | ಆಗಚ್ಛತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಜೇನ್ಯಾವಸೂ—ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿದ ಧನವುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಪ್ರಾತರ್ಯಾವೃಭಿಃ—ಪ್ರಾತಃಸವನಕ್ಕೆ ಬರುವ | ದೇವೇಭಿಃ—ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಗತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಾತಃಸವನಕ್ಕೆ ಬರುವ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

Rich with the spoils of victory, come, Indra and Agni, to drink of the Soma, with the deities astir in the morning.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಸುನ್ವತೋಽತ್ರಿಣಾಂ ಶೃಣುತಂ ಹವಂ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೮ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಶ್ಯಾವ್ಅಶ್ವಸ್ಯ | ಸುನ್ವತಃ | ಅತ್ರಿಣಾಂ | ಶೃಣುತಂ | ಹವಂ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಸೋಮ್ಪೀತಯೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಾಂ ಸುನ್ವತಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ ಮಮಾತ್ರಿಣಾವೃತ್ತಿಜಾಂ ಹವಂ ಹ್ವಾನಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾನಾಯ ಶೃಣುತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ | ಸುನ್ವತಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಸ್ಯ—ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನೆಂಬ ನನ್ನ | ಹವಂ—ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ | ಅತ್ರಿಣಾಂ—ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳಾದ ಅತ್ರಿ ವಂಶದವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮದ | ಪೀತಯೇ—ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ | ಶೃಣುತಂ—ಕೇಳಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವನೆಂಬ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ, ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳಾದ ಅತ್ರಿವಂಶದವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಸೋಮದ ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಿರಿ.

English Translation.

Hear the invocation, Indra and Agni, of Shyavasha pouring out the effused juice, (and) the Atris to drink of the Soma.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಏನಾ ನಾಮಹ್ವ ಊತಯೇ ಯಥಾಹುವಂತ ಮೇಧಿರಾಃ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏವ | ವಾಂ | ಅಹ್ವೇ | ಊತಯೇ | ಯಥಾ | ಅಹುವಂತ | ಮೇಧಿರಾಃ |
 ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಸೋಮಪೀತಯೇ || ೯ ||

| ಸಾಮುಚ್ಚಾಸ್ಯಂ |

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ವಾಂ ಯುವಾಂ ಯಥಾ ಮೇಧಿರಾಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ ಅಹುವಂತ ಆಹೂತವಂತಃ
 ಏವಮಹಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ ಚಾಹ್ವೇ | ಹೃಯಾಮಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಯಥಾ—ಯಾವ
 ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಮೇಧಿರಾಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಅಹುವಂತ—ಕರೆದರೋ | ಏವ—ಅದೇ ರೀತಿ |
 ಊತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ | ಅಹ್ವೇ—
 ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ
 ಕರೆದರೋ ಅದೇ ರೀತಿ ನಾನೂ ಸಹ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ, ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke you both, Indra and Agni, as the sages have invoked you,
 for your protection, (and) to drink of the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆಹಂ | ಸರಸ್ವತೀವತೋರಿಂದ್ರಾಗ್ನೋರವೋ ವೃಣೇ |
 ಯಾಭ್ಯಾಂ | ಗಾಯತ್ರನ್ವುಚ್ಯತೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ಆಹಂ | ಸರಸ್ವತೀವತೋಃ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೋಃ | ಅವಃ | ವೃಣೇ |
 ಯಾಭ್ಯಾಂ | ಗಾಯತ್ರಂ | ಋಚ್ಯತೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಾಭ್ಯಾಂ ಯಯೋರಿಂದ್ರಾಗ್ನೋರರ್ಥಂ ಗಾಯತ್ರಂ ಸಾಮಚ್ಯತೇ ಸ್ತಾಯತೇ ತಯೋಃ
ಸರಸ್ವತೀವತೋಃ ಸ್ತುತಿಮತೋರಿಂದ್ರಾಗ್ನೋಃ ಸಂಬಂಧವೋ ರಕ್ಷಣಮಹಮಾ ವ್ಯಸೇ || ೨೦ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸರಸ್ವತೀವತೋಃ—ಸ್ತುತಿಯುಕ್ತರಾದ | ಯಾಭ್ಯಾಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ದೈಶಿಸಿ | ಗಾಯತ್ರಂ—
ಗಾಯತ್ರರೂಪವಾದ ಸಾಮವು | ಋಚ್ಯತೇ—ಪಠಿತವಾಗುವುದೋ ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೋಃ—ಇಂದ್ರ
ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳ | ಅವಃ—ರಕ್ಷಣವನ್ನು | ಅಹಂ—ನಾನು | ಆ ವ್ಯಸೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ತುತಿಯುಕ್ತರಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ದೈಶಿಸಿ ಗಾಯತ್ರರೂಪವಾದ ಸಾಮವು ಪಠಿತವಾಗುವುದೋ
ಅಂತಹ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I solicit the protection of Indra and Agni, associated with
Saraswati, to whom this Gayatri hymn is addressed.

ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷೀತಿ ದಶರ್ಚೆಂ ನವಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ನಾಭಾಕಸ್ಯಾರ್ಷಂ | ಷಡಷ್ಟಕಾ |
ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಃ | ಅಗ್ನಿದೇವತಾ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ | ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷಿ ನಾಭಾಕ ಅಗ್ನೇಯಂ
ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಂ ಹೀತಿ || ವಿವಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಕಣ್ವಿಗೋತ್ರೋದ್ಭವನಾದ ನಾಭಾಕನೆಂಬವನು ಋಷಿಯು;
ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು; ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಆರು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—
ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷಿ ನಾಭಾಕ ಅಗ್ನೇಯಂ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಂ ಹಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿವಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೩೯

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೩೯ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ -- ೩ || ವರ್ಗ—೨೨, ೨೩ ||
 * ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೦ ||
 * ಯಜುಃ—ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವಃ ||
 * ದೇವತಾ—ಅಗ್ನಿಃ ||
 * ಭಂದಃ—ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷ್ಯಾಗ್ನಿಯಮಗ್ನಿಮಿಾಳಾ ಯಜಧ್ಯೈ |
 ಅಗ್ನಿದೇವಾನ್ ಅನಕ್ತು ನ ಉಭೇ ಹಿ ವಿದಥೇ ಕವಿರಂತಶ್ಚರತಿ ದೂತ್ಯಂ |
 ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಪವಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ಅಸ್ತೋಷಿ | ಯಗ್ನಿಯಂ | ಅಗ್ನಿಂ | ಈಳಾ | ಯಜಧ್ಯೈ |
 ಅಗ್ನಿಃ | ದೇವಾನ್ | ಅನಕ್ತು | ನಃ | ಉಭೇ ಇತಿ | ಹಿ | ವಿದಥೇ ಇತಿ | ಕವಿಃ | ಅಂತರಿತಿ | ಚರತಿ |
 ದೂತ್ಯಂ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಗ್ನಿಯಮ್ನುಗರ್ಹಮಗ್ನಿಮಸ್ತೋಷಿ | ಸ್ತಾಮಿ | ಅಪಿ ಚಾಗ್ನಿಂ ಯಜಧ್ಯೈ ಯಷ್ಟುಮಿಾಳಾ
 ಸ್ತುತ್ಯಾ ಸ್ತಾಮಿಾತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಪಿ ಚಾಗ್ನಿನೋಽಸ್ತಾಕಂ ವಿದಥೇ ಯಜ್ಞೇ ದೇವಾನ್ ಹವಿರ್ಭಿರನಕ್ತು |
 ಕವಿಃ ಕ್ರಾಂತದರ್ಶ್ಯಗ್ನಿ ರುಭೇ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾವಂತದೂತ್ಯಂ ಹವಿರ್ವಹನಾದಿಲಕ್ಷಣಂ ದೂತಕರ್ಮ
 ಚರತಿ | ಅನ್ಯಕೇ ಶತ್ರುವೋಽಪಿ ಸಮೇ ಸರ್ವೇ ನಭಂತಾಂ | ನಭತಿಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಅಗ್ನಿನಾ
 ಹಿಂಸ್ಯಂತಾಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಗ್ನಿಯಂ—ಪೂಜಾರ್ಹನಾದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಅಸ್ತೋಷಿ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಅಗ್ನಿಂ—
 ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಯಜಧ್ಯೈ—ಯಜ್ಞಮಾಡಲು | ಈಳಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ | ಅಗ್ನಿಃ—
 ಅಗ್ನಿಯು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ವಿದಥೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಅನಕ್ತು—ಪ್ರಕಾ
 ಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ | ಕವಿಃ—ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯು | ಉಭೇ . ಹಿ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡರ |

ಅಂತಃ—ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ | ದೊತ್ಯಂ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ದೂತಕರ್ಮವನ್ನು | ಚಿರತಿ—ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ |
ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನೆಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜಾರ್ಹನಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಜ್ಞಮಾಡಲು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಗ್ನಿಯು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ. ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯು ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡರ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ದೂತಕರ್ಮವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಮಃ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

I glorify the adorable Agni, (I invite) Agni with praise to the sacrifice, may Agni brighten the gods with the oblations at our sacrifice : the sage Agni traverses both (worlds, discharging his function) as messenger of the gods ; may all our adversaries perish.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಹಃ ||

ನೈಗ್ನೀ ನವ್ಯಸಾ ವಚಸ್ತನೂಷು ಶಂಸಮೇಷಾಂ |

ನ್ಯರಾತೀ ರರಾವ್ಣಾಂ ವಿಶ್ವಾ ಅರ್ಯೋ ಅರಾತೀರಿತೋ ಯುಚ್ಯಂತಾ-

ಮುರೋ ನೆಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಿ | ಅಗ್ನೀ | ನವ್ಯಸಾ | ವಚಃ | ತನೂಷು | ಶಂಸಂ | ಏಷಾಂ |

ನಿ | ಅರಾತೀಃ | ರರಾವ್ಣಾಂ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅರ್ಯಃ | ಅರಾತೀಃ | ಇತಃ | ಯುಚ್ಯಂತು | ಅಮುರಃ |

ನೆಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೀ ತನೂಷ್ವಸ್ಮಾಕಮಂಗೇಷು ನವ್ಯಸಾ ನವತರೇಣ ವಚೋ ವಚಸಾ ಸ್ತೋತ್ರೇಣೈಷಾಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ಶಂಸಂ ಶಂಸನಂ ನಿ ದೇಹೇತ್ಯರ್ಥಃ | ರರಾವ್ಣಾಂ ದೇವಿಃ ಪ್ರಯುಚ್ಯತಾಮರಾತೀಃ ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ನಿದಧ | ಅಪಿ ಚಿ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವೇಽರ್ಯೋಽಭಿಗಚ್ಯಂತೆ ಅಮುರ ಅಮೂಢಾ ಅರಾತೀಃ ಶತ್ವೇ ಇತೋ ಯುಚ್ಯಂತು | ಗಚ್ಯಂತು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯಕ್ ||

। ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ।

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ | ನವ್ಯಸಾ—ನೂತನವಾದ | ವಚಿಃ—ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ (ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ) | ತನೂಷು—ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡುವ | ಏಷಾಂ—ಈ ಶತ್ರುಗಳ | ಶಂಸಂ—ದುಷ್ಟನಾದ ಆಸೆಯನ್ನು | ನಿ (ದಹ)—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು | ರರಾವ್ಣಾಂ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವವರ (ಯಜಮಾನರ) | ಅರಾತೀಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ನಿ(ದಹ)—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡು | ಆರ್ಯಃ—ನಮ್ಮೆದುರು ಬೀಳುವವರೂ | ಅಮುರಃ—ಅವಿವೇಕಿಗಳೂ ಆದ | ನಿಶ್ವಾಃ ಅರಾತೀಃ—ನಮ್ಮ ಸಕಲ ಶತ್ರುಗಳೂ | ಇತೇಃ—ಈ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ | ಯಚ್ಚೈತು—ದೂರಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋಗಲಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ, ನೂತನವಾದ ನಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡುವ ಈ ಶತ್ರುಗಳ ದುಷ್ಟವಾದ ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನರ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು. ನಮ್ಮೆದುರು ಬೀಳುವವರೂ, ಅವಿವೇಕಿಗಳೂ ಆದ ನಮ್ಮ ಸಕಲ ಶತ್ರುಗಳೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ದೂರಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋಗಲಿ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

(Propitiated), Agni, by our new praise, baffle the hostile attempts of these against our persons, consume the enemies of those who are liberal (at sacred rites) ; may all our foolish assailants depart from hence, may all our adversaries perish.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನೇ ಮನ್ಮಾನಿ ತುಭ್ಯಂ ಕಂ ಘೃತಂ ನ ಜುಹ್ವ ಆಸನಿ |

ಸ ದೇವೇಷು ಪ್ರ ಚಿಕಿರ್ದಿ ತ್ವಂ ಹ್ಯಸಿ ಪೂರ್ವ್ಯಃ ಶಿವೋ ದೂತೋ ವಿವಸ್ವತೋ

ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೩ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅಗ್ನೇ | ಮನ್ಮಾನಿ | ತುಭ್ಯಂ | ಕಂ | ಘೃತಂ | ಜುಹ್ವೇ | ಆಸನಿ |

ಸಃ | ದೇವೇಷು | ಪ್ರ | ಚಿಕಿರ್ದಿ | ತ್ವಂ | ಹಿ | ಅಸಿ | ಪೂರ್ವ್ಯಃ | ಶಿವಃ | ದೂತಃ | ವಿವಸ್ವತಃ |

ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ತ್ವದರ್ಥವಾಸನ್ಯಾಸ್ಯೇ ಕಂ ಘೃತಂ ನ ಯಥಾ ಸುಖಕರಂ ಘೃತಂ
ಜುಹ್ವತ್ಯನ್ಯೇ ತದ್ವದಹಮಪಿ ತವಾಸ್ಯೇ ಮನ್ಮಾನಿ ಮನನೀಯಾನಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಜುಹ್ವೇ | ಜುಹೋಮಿ |
ಸ ತ್ವಂ ದೇವೇಷು ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರ ಚಿಕಿದ್ಧಿ | ಅಸ್ಮದೀಯಾಃ ಸ್ತುತೀರ್ಜಾನೀಹಿ | ಅಪಿ
ಚ ತ್ವಂ ಪೂರ್ವ್ಯಾಃ ಪ್ರತ್ನೋಽಸಿ | ಶಿವಃ ಸುಖಕರಶ್ಚಾಸಿ | ವಿವಸ್ವತೋ ದೂತಶ್ಚಾಸಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯುತ್ ||

|| ಸ್ತುತೀರ್ಜಾನೀಹಿ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತುಭ್ಯಂ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಅಸನಿ—ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ | ಕಂ—
ಸುಖಕರವಾದ | ಘೃತಂ ನ—ಆಜ್ಯವನ್ನು ಇತರರು ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ | ಮನ್ಮಾನಿ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ತೋತ್ರ
ಗಳನ್ನು | ಜುಹ್ವೇ—ನಾನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ
ನೀನು | ಪ್ರ ಚಿಕಿದ್ಧಿ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿ | ತ್ವಂ ಹಿ—ನೀನೇ | ಪೂರ್ವ್ಯಾಃ—ಪುರಾ
ತನನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಇದ್ದೀಯೆ | ಶಿವಃ—ಮಂಗಳಕರನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ವಿವಸ್ವತಃ—ವಿವಸ್ವಂತನಿಗೆ |
ದೂತಃ—ದೂತನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನಭಂತಾಂ—
ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸುಖಕರವಾದ ಆಜ್ಯವನ್ನು ಇತರರು ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ,
ನಾನು ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿ
ಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿ. ನೀನು ಪುರಾತನನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಮಂಗಳಕರನೂ, ವಿವಸ್ವಂತನಿಗೆ ದೂತನೂ
ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

I pour into your mouth, Agni, praises as others (fill it) with delicious
butter ; do you amidst the gods acknowledge (them), for you are ancient,
the giver of happiness, the messenger of Vivaswat ; may all our enemies
perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತತ್ತದಗ್ನಿವರ್ಯೋ ದಧೇ ಯಥಾಯಥಾ ಕೃಪಣ್ಯತಿ |

ಊರ್ಜಾಹುತಿರ್ವಸೂನಾಂ ಶಂ ಚ ಯೋಶ್ಚ ಮಯೋ ದಧೇ ವಿಶ್ವಸ್ಯೈ

ದೇವಹೂತ್ಯೈ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ತ್ವತ್ | ಅಗ್ನಿಃ | ವಯಃ | ದಧೇ | ಯಥಾಯಥಾ | ಕೃಪಣ್ಯತಿ |

ಊರ್ಜಾಽಹುತಿಃ | ವಸೂನಾಂ | ಶಂ | ಚ | ಯೋಃ | ಚ | ಮಯಃ | ದಧೇ | ವಿಶ್ವಸ್ಯೈ | ದೇವ-
ಹೂತೈಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಥಾ ಯಥಾ ಯದ್ಯದನ್ನಂ ಕೃಪಣ್ಯತಿ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಭಿಯಾರ್ಚಯತೇ ತತ್ತದ್ರಯೋಽಗ್ನಿರ್ದಧೇ | ಸ್ತೋತ್ರೈಃ | ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ಅಪಿ ಚೋರ್ಜಾಹುತಿರನ್ನೇನಾಹೂಯಮಾನೋಽಗ್ನಿರ್ವಸೂನಾಂ ಹವಿಷಾಂ ವಾಸಕಾನಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಶಂ ಶಾಂತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಯೋರ್ವಿಷಯಯೋಗಜನಿತಂ ಚ ಮಯಃ ಸುಖಂ ದಧೇ | ಕರೋತಿ | ವಿಶ್ವಸ್ಯೈ ದೇವಹೂತೈಃ ಸರ್ವಸ್ಯೈ ದೇವಾನಾಂ ಹ್ವಾನಾಯ ಚ ಭವತಿ | ಯಃ ಕಶ್ಚನಾಪಿ ದೇವೋ ಯದಿ ಹೂಯತೇ ಅಗ್ನಿರೇವ ಸರ್ವಂ ಕರೋತಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಥಾಯಥಾ—ಯಾವ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿ | ಕೃಪಣ್ಯತಿ—(ಅಗ್ನಿ ಯು) ಅನ್ನವನ್ನು ಯಾಚಿಸಲ್ಪಡುವನೋ | ತತ್ತ್ವತ್—ಅಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ | ವಯಃ—ಅನ್ನವನ್ನೂ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ದಧೇ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ | ಊರ್ಜಾಹುತಿಃ—ಅನ್ನವೇ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಯು | ವಸೂನಾಂ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನರಿಗೆ | ಶಂ ಚ—ಶಾಂತಿನಿಮಿತ್ತವಾದುದೂ | ಯೋಃ ಚ—ದುಃಖನಿವಾರಕವಾದುದೂ ಆದ | ಮಯಃ—ಸುಖವನ್ನು | ದಧೇ—ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ | ವಿಶ್ವಸ್ಯೈ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ದೇವಹೂತೈಃ—ದೇವತೆಗಳ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೂ ಸಾಧನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಅನ್ನವನ್ನು ಯಾಚಿಸಲ್ಪಡುವನೋ ಅಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಅಗ್ನಿಯು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅನ್ನವೇ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಯು ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಶಾಂತಿನಿಮಿತ್ತವಾದುದೂ, ದುಃಖನಿವಾರಕವಾದುದೂ ಆದ ಸುಖವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಮಸ್ತವಾದ ದೇವತೆಗಳ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೂ ಸಾಧನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

Agni grants whatever food is solicited : invoked with offerings, he bestows on the worshippers happiness springing from tranquillity and the

enjoyment (of objects of sense) ; he is requisite for all invocation of the gods :
may all our adversaries perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ಚಿಕೇತ ಸಹೀಯಸಾಗ್ನಿತ್ವಿತ್ರೇಣ ಕರ್ಮಣಾ |

ಸ ಹೋತಾ ಶಶ್ವತೀನಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿರಭಿವೃತ ಇನೋತಿ ಚ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ |
ನಭಂತಾಮನ್ಯುಕೇ ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ಚಿಕೇತ | ಸಹೀಯಸಾ | ಅಗ್ನಿಃ | ಚಿತ್ರೇಣ | ಕರ್ಮಣಾ |

ಸಃ | ಹೋತಾ | ಶಶ್ವತೀನಾಂ | ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಃ | ಅಭಿವೃತಃ | ಇನೋತಿ | ಚ | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ | ನಭಂತಾಂ |
ಅನ್ಯುಕೇ | ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸೋಽಗ್ನಿಃ ಸಹೀಯಸಾಭಿಭಾವುಕೇನ ಚಿತ್ರೇಣ ನಾನಾವಿಧೇನ ಕರ್ಮಣಾ ವ್ಯಾಪಾರೇಣ ಚಿಕೇತ |
ಜ್ಞಾಯತೇ | ಸೋಽಗ್ನಿಃ ಶಶ್ವತೀನಾಂ ಬಹ್ವೀನಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ಹೋತಾ ಹ್ವಾತಾ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಃ
ಪಶುಭಿಶ್ಚಾಭಿವೃತಃ ಪ್ರತೀವ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವ್ಯಂ ಶತ್ರುಮಿನೋತಿ ಚ | ಗಚ್ಛತಿ ಚ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯುತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸಃ ಅಗ್ನಿಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಸಹೀಯಸಾ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು |
ಚಿತ್ರೇಣ—ನಾನಾವಿಧವಾದುದೂ ಆದ | ಕರ್ಮಣಾ—ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ | ಚಿಕೇತ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ |
ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಶಶ್ವತೀನಾಂ—ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ | ಹೋತಾ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗಿ
ದ್ದಾನೆ | ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಃ—ಪಶುಗಳೊಡನೆ | ಅಭಿವೃತಃ—ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು | ಪ್ರತೀವ್ಯಂ—ಶತ್ರುವನ್ನು |
ಇನೋತಿ ಚ—ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯುಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ |
ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು, ನಾನಾವಿಧವಾದುದೂ ಆದ
ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಅರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.
ಪಶುಗಳೊಡನೆ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ
ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

Agni is known by his most powerful and manifold deeds : he is the invoker of the eternal ; surrounded by victims, he proceeds against the foe ; may all our adversaries perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ಜಾತಾ | ದೇವಾನಾಂ | ಅಗ್ನಿಃ | ವೇದ | ಮರ್ತಾನಾಂ | ಅಪೀಚ್ಯಂ |

ಅಗ್ನಿಃ | ಸ | ದ್ರವಿಣೋದಾ | ಅಗ್ನಿಃ | ದ್ವಾರಾ | ವಿ | ಊರ್ಣತೇ | ಸ್ವಾಹುತೋ
ನವೀಯಸಾ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ಜಾತಾ | ದೇವಾನಾಂ | ಅಗ್ನಿಃ | ವೇದ | ಮರ್ತಾನಾಂ | ಅಪೀಚ್ಯಂ |

ಅಗ್ನಿಃ | ಸಃ | ದ್ರವಿಣೋದಾಃ | ಅಗ್ನಿಃ | ದ್ವಾರಾ | ವಿ | ಊರ್ಣತೇ | ಸ್ವಾಹುತಃ | ನವೀಯಸಾ |
ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವಾನಾಂ ಜಾತಾ ಜಾತಾನಿ ಜನ್ಮಾನ್ಯಗ್ನಿವೇದಿತಿ ಮರ್ತಾನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ
ಜಾಪೀಚ್ಯಂ ಗುಹ್ಯಮಗ್ನಿವೇದ | ವೇದಿತಿ | ಸೋದ್ರಗ್ನಿದ್ರವಿಣೋದಾ ಧನಸ್ಯ ದಾತಾ | ನವೀಯಸಾ
ನವತರೇಣ ಹವಿಷಾ ಸ್ವಾಹುತಃ ಸಮ್ಯಗ್ಭೂತೋದ್ರಗ್ನಿದ್ವಾರಾ ಧನಸ್ಯ ದ್ವಾರಾಣಿ ವ್ಯೂರ್ಣತೇ ಚ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳ | ಜಾತಾ—ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು | ವೇದ—
ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ | ಮರ್ತಾನಾಂ—ಮಾನವರ | ಅಪೀಚ್ಯಂ—ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ | ಸಃ ಅಗ್ನಿಃ—
ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ದ್ರವಿಣೋದಾಃ—ಧನದ ದಾತೃವೂ ಅಗಿದ್ದಾನೆ | ನವೀಯಸಾ—ನೂತನನಾದ ಅಹುತಿ
ಯಿಂದ | ಸ್ವಾಹುತಃ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ದ್ವಾರಾ—ಧನದ ದ್ವಾರ
ಗಳನ್ನು | ವ್ಯೂರ್ಣತೇ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆರೆಯುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—
ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಮಾನವರ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಧನದ ದಾತೃವೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ನೂತನವಾದ ಆಹುತಿಯಿಂದ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗ್ನಿಯು ಧನದ ದಾತೃಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

Agni knows the births of the gods; Agni knows the secrets of mankind: Agni is the giver of riches; Agni, duly worshipped with a new (oblation), sets open the doors (of opulence): may all our adversaries perish.

! ಸಂಹಿತಾಪಠಃ |

ಅಗ್ನಿ ದೇವೇಷು ಸಂವಸುಃ ಸ ವಿಕ್ಷು ಯಜ್ಞಿಯಾಸ್ಮಾ |

ಸ ಮುದಾ ಕಾವ್ಯಾ ಪುರು ವಿಶ್ವಂ ಭೂಮೇವ ಪುಷ್ಯತಿ ದೇವೋ ದೇವೇಷು

ಯಜ್ಞಿಯೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೭ ||

! ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ದೇವೇಷು | ಸಂವಸುಃ | ಸಃ | ವಿಕ್ಷು | ಯಜ್ಞಿಯಾಸು | ಅ |

ಸಃ | ಮುದಾ | ಕಾವ್ಯಾ | ಪುರು | ವಿಶ್ವಂ | ಭೂಮೇವ | ಪುಷ್ಯತಿ | ದೇವಃ | ದೇವೇಷು | ಯಜ್ಞಿಯಃ |

ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೭ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇವೇಷು ಮಧ್ಯೇಽಗ್ನಿಃ ಸಂವಸುಃ | ಸಂವಸತಿ | ಸೋಽಗ್ನಿ ಯೇಜ್ಞಿಯಾಸು ಯಜ್ಞಾರ್ಹಾಸು ವಿಕ್ಷು ಪ್ರಜಾಸ್ತಪಿ ಸಂವಸುಃ | ಕಿಂಚಿ ಸೋಽಗ್ನಿಃ ಪುರು ಬಹೂನಿ ಕಾವ್ಯಾ ಕರ್ಮಾಣಿ ಭೂಮೇವ ಯಥಾ ಭೂಮಿರ್ವಿಶ್ವಂ ತಥಾ ಮುದಾ ಮೋದೇನ ಪುಷ್ಯತಿ | ದೇವೇಷು ಮಧ್ಯೇ ದೇವೋಽಗ್ನಿಯೇಜ್ಞಿಯೋ ಯಜ್ಞಾರ್ಹತಃ ಭವತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ಸಂವಸುಃ—ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ | ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಯೇಜ್ಞಿಯಾಸು—ಯಜ್ಞಾರ್ಹರಾದ | ವಿಕ್ಷು ಅ—ಪ್ರಜೆಗಳ ನಡುವೆ (ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ | ಭೂಮೇವ ವಿಶ್ವಂ—ಪೃಥ್ವಿಯು ಸಕಲವನ್ನೂ ಪೋಷಿಸುವಂತೆ | ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಪುರು—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ | ಕಾವ್ಯಾ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ | ಮುದಾ—ಹರ್ಷದಿಂದ | ಪುಷ್ಯತಿ—ಪೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ |

ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ದೇವಃ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಅಗ್ನಿಯು | ಯಜ್ಞೇಷು—ಯಜ್ಞಾಹರಿಸಿದುದು | ಅನ್ಯೇಷು—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡು

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಯಜ್ಞಾಹರಿಸಿದುದು ನಡುವೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪೃಥ್ವಿಯು ಸಕಲವನ್ನೂ ಪೋಷಿಸುವಂತೆ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ಅನೇಕ ವಿಧ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಹರ್ಷದಿಂದ ಪೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಯಜ್ಞಾಹರಿಸಿದುದು ನಡುವೆ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ

English Translation.

Agni has his abode among the gods, he (dwells) among pious people; he cherishes with pleasure many pious acts, as the earth all (beings); a adorable among the gods : may all our adversaries perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ಅಗ್ನಿಃ ಸಪ್ತಮಾನುಷಃ ತ್ರಿತೋ ವಿಶ್ವೇಷು ಸಿಂಧುಷು |
ತಮಾಗನ್ತು ತ್ರಿಪಸ್ತೃಂ ಮಂಧಾತುರ್ದಸ್ಯುಹಂತಮುಗ್ನಿಂ ಯಜ್ಞೇ
ಪೂರ್ವ್ಯಂ ನಭಂತಾಮನ್ಯೇಕೇ ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಅಗ್ನಿಃ | ಸಪ್ತಮಾನುಷಃ | ತ್ರಿತಃ | ವಿಶ್ವೇಷು | ಸಿಂಧುಷು |
ತಂ | ಅ | ತಮಾಗನ್ತು | ತ್ರಿಪಸ್ತೃಂ | ಮಂಧಾತುಃ | ದಸ್ಯುಹನ್ತಮಂ | ಅಗ್ನಿಂ | ಯಜ್ಞೇ |
ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯೇಕೇ | ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋಽಗ್ನಿಃ ಸಪ್ತಮಾನುಷೋ ವಿಶ್ವೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಸಿಂಧುಷು ನದೀಷು ತ್ರಿತ್ವಿಪ
ತ್ರಿಸ್ಥಾನಂ ಮಂಧಾತುರ್ದಸ್ಯುಹಂತಮಂ ದಸ್ಯುಹನ್ತಮಂ ದಸ್ಯುಹನ್ತಮಂ ಹಂ.
ಯಜ್ಞೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಮುಖ್ಯಂ ತಮುಗ್ನಿಂ ವಯಮಾಗನ್ತು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯೇತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ ಅಗ್ನಿಃ—ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು | ಸಪ್ತಮಾನುಷಃ—ಏಳು ವಿಧವಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ | ವಿಶ್ವೇಷು—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸೀಧುಷು—ನದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಶ್ರೀತಃ—ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನೋ ಅಂತಹವನೂ | ತ್ರಿಸಪ್ತ್ಯಂ—ಮೂರು ಸ್ಥಾನವುಳ್ಳವನೂ | ಮಾಂಧಾತುಃ—ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿಗಾಗಿ | ದಸ್ಯುಹಂತಮಂ—ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೂ | ಯಜ್ಞೇಷು—ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ | ತಂ ಅಗ್ನಿಂ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಆ ಅಗನ್ತ—ನಾವು ಸಮಾಪಿಸೋಣ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು ಏಳು ವಿಧವಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ನದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನೋ ಅಂತಹವನೂ, ಮೂರು ಸ್ಥಾನವುಳ್ಳವನೂ, ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿಗಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೂ, ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ನಾವು ಸಮಾಪಿಸೋಣ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿವೆ.

English Translation.

Let us approach that Agni who is ministered to by seven priests : who takes refuge in all rivers, who has a triple dwelling place, the slayer of the Dasya for Mandhatri, who is foremost in sacrifices : may all our adversaries perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ ತ್ರೀಣಿ ತ್ರಿಧಾತೂನ್ಯಾ ಕ್ಷೇತಿ ವಿದಥಾ ಕವಿಃ |

ಸ ತ್ರೀರೇಕಾದಶಾ ಇಹ ಯಕ್ಷಚ್ಚ ಪಿಪ್ರಯಚ್ಚ ನೋ ವಿಪ್ರೋ ದೂತಃ

ಪರಿಷ್ಕೃತೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ತ್ರೀಣಿ | ತ್ರಿಧಾತೂನಿ | ಆ | ಕ್ಷೇತಿ | ವಿದಥಾ | ಕವಿಃ |

ಸಃ | ತ್ರೀನ್ | ಏಕಾದಶಾನ್ | ಇಹ | ಯಕ್ಷತ್ | ಚ | ಪಿಪ್ರಯತ್ | ಚ | ನಃ | ವಿಪ್ರಃ | ದೂತಃ |

ಪರಿಷ್ಕೃತಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೯ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಕವಿಃ ಕ್ರಾಂತದರ್ಶ್ಯಗ್ನಿಸ್ತ್ರೀಣಿ ತ್ರಿಧಾತೂನಿ ತ್ರಿಬಂಧನಾದೀನಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾದೀನಿ ವಿದಥಾ ನೇದನೀ-
ಯಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನ್ಯಾ ಕ್ಷೇತಿ | ಆವಸತಿ | ಅಸಿ ಚ ಸೋಽಗ್ನಿದೂರ್ತೋ ದೇವಾನಾಂ ವಿಪ್ರಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ
ಪರಿಷ್ಕೃತೋಽಲಂಕೃತಶ್ಚ ಸನ್ನಿಹ ಯಜ್ಞೇ ತ್ರಿನೇಕಾದಶಾಂತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಯಂತದ್ದೇವಾನ್ಯಕ್ಷತ್ | ಯಜತು |
ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪಿಪ್ರಯಚ್ಛ | ಕಾಮ್ಯಃ ಪೂರಯತು ಚ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕವಿಃ—ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯಾದ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ತ್ರೀಣಿ—ಮೂರು ಬಗೆಯುಳ್ಳದ್ದು | ತ್ರಿಧಾತೂನಿ—
ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕದ್ದು | ವಿದಥಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಆದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ | ಆ ಕ್ಷೇತಿ—
ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ | ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ದೂತಃ—ದೇವದೂತನಾಗಿಯೂ | ವಿಪ್ರಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿಯೂ
ಪರಿಷ್ಕೃತಃ—ಅಲಂಕೃತನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತ್ರಿನೇಕಾದಶಾನ್—ಮೂವತ್ತುಮೂರು |
ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಯಕ್ಷತ್—ಪೂಜಿಸಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪಿಪ್ರಯಚ್ಛ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಸಲಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾರ
ಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಮೂರು ಬಗೆಯುಳ್ಳದ್ದು, ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರು
ವುದೂ ಆದ ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ದೇವದೂತನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿಯೂ,
ಅಲಂಕೃತನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಲಿ.
ನಮ್ಮನ್ನು ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ.

English Translation.

Agni, the sage, inhabits the three elementary regions; may he, intelligent, and richly decorated, the messenger (of the gods), here perform worship to the thrice eleven deities, and satisfy all our desires: may all our enemies perish.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತ್ವಂ ನೋ ಅಗ್ನಿ ಆಯುಷು ತ್ವಂ ದೇವೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯ ವಸ್ತು ಏಕ ಇರಜ್ಯಸಿ |
ತ್ವಾನಾಸಃ ಪರಿಸ್ಪೃತಃ ಪರಿ ಯಂತಿ ಸ್ವಸೇತವೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ||

|| ಪದನಾಶಃ ||

ತ್ವಂ | ನಃ | ಅಗ್ನೇ | ಅಯುಷು | ತ್ವಂ | ದೇವೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯಾ | ವಸ್ತುಃ | ಏಕಃ | ಇರಜ್ಯಸಿ |
ತ್ವಾಂ | ಅಪಃ | ಪರಿಸ್ತುತಃ | ಪರಿ | ಯಂತಿ | ಸ್ವಸೇತವಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪೂರ್ವ್ಯಾಗ್ನೇ ತ್ವನೇಕ ಏವಾಯುಷು ಮನುಷ್ಯೇಷು | ದ್ರುದ್ಯವ ಆಯವ ಇತಿ ಮನುಷ್ಯ-
ನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಸ್ತೋ ಧನಸ್ಯೇರಜ್ಯಸಿ | ಈಶಿಷೇ | ದೇವೇಷುಪಿ ತ್ವನೇಕ ಏವ
ವಸ್ತು ಇರಜ್ಯಸಿ | ಅಪಿ ಚ ತ್ವಾಂ ಸ್ವಸೇತವಃ ಸ್ವಭಾತಸೇತವಃ ಪರಿಸ್ತುತಃ ಪರಿಸ್ತವಂತ್ಯ ಅಪಃ ಪರಿ
ಯಂತಿ | ಪರಿಗಚ್ಛಂತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪೂರ್ವ್ಯಾ—ಪುರಾತನನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಏಕಃ—ಒಬ್ಬನೇ |
ಅಯುಷು—ಮಾನವರಲ್ಲಿಲ್ಲಾ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ವಸ್ತುಃ—ಧನಕ್ಕೆ | ಇರಜ್ಯಸಿ—ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ |
ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ತ್ವಂ—ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಸ್ವಸೇತವಃ—ತಮ್ಮ ಪರಿಮಿತಿ
ಯನ್ನು ತಾವೇ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವೂ | ಪರಿಸ್ತುತಃ—ಪ್ರವಹಿಸುವವೂ ಆದ | ಅಪಃ—ಉದಕಗಳು |
ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಪರಿ ಯಂತಿ—ಸುತ್ತಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—
ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪುರಾತನನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಮಾನವರಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಧನಕ್ಕೆ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ.
ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ತಮ್ಮ ದಡಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವೂ,
ಪ್ರವಹಿಸುವವೂ ಆದ ಉದಕಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

You, ancient Agni, among men and gods, are alone to us the lord of
wealth; the flowing waters confined within their own banks flow around
you: may all our enemies perish.

ನಲವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಮಿತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚೆಂ ದಶಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ನಾಭಾಕಸ್ಯಾಪ್ಸಂ । ದ್ವಿತೀಯಾ ಪಟ್‌ಪಂಚಾಶದಕ್ಷರಾ ಶಕ್ವರೀ ದ್ವಾದಶೀ ತಿಷ್ಟುಪ್ ಶಿಷ್ಟಾ ಮಹಾಸಂಕ್ತಯಃ । ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ದೇವತಾ । ತಥಾ ಜಾನುತ್ರಾಂತಂ । ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ದ್ವಾದಶೈಂದ್ರಾಗ್ನಂ ತ್ರಿಷ್ಟುಬಂತಂ ದ್ವಿತೀಯಾ ಶಕ್ವರೀತಿ ॥ ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಠೇವಲ್ಯ ಊರುಭಾಗ ಏವ ಸೂಕ್ತಂ । ತಥಾ ಚ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂತ್ರೀತಂ । ಊರೂ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಸು ನಃ । ಐ. ಅ. ೫-೩-೧ । ಇತಿ ॥ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ತೃತೀಯಸವನೇ ಮೈತ್ರಾವರುಣೋ ಯದಿ ಮಹಾವಾಲಭಿದಂ ಶಂಸೇತ್ತದಾನೀಂ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇ ಹೋತ್ರೇಕಾಃ ಸ್ವತಸ್ತ ಆರಂಭಣೀಯಾಭ್ಯ ಊರ್ಧ್ವಂ ನಾಭಾಕತ್ಯಚಾವಾವಸೇರನ್ । ತತ್ರ ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಮಿತ್ಯಚ್ಚಾವಾಕಸ್ಯ ನಾಭಾಕತ್ಯಚಃ । ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ । ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಂ ಭರಾಣಾಮಿತ್ಯಚ್ಚಾವಾಕಃ । ಅ. ೭-೨ । ಇತಿ ॥ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನಃ ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ ಇಂದ್ರೇತಿ ನಾಭಾಕತ್ಯಚಃ । ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ । ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ ಇಂದ್ರೋಪಮಾತಯ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸೀ । ಅ. ೭-೨ । ಇತಿ ॥

ಅನುವಾದವು—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ನಾಭಾಕನೆಂಬವನು ಋಷಿಯು, ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಎರಡನೆಯ ಋಕ್ಯು ಐವತ್ತಾರು ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಶಕ್ವರೀ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನದು; ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಯು ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಸ್ಸವು. ಉಳಿದ ಋಕ್ಯುಗಳು ಮಹಾಸಂಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ದ್ವಾದಶೈಂದ್ರಾಗ್ನಂ ತ್ರಿಷ್ಟುಬಂತಂ ದ್ವಿತೀಯಾ ಶಕ್ವರೀ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಊರೂ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಸು ನಃ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೩-೧) ಸಿದ್ಧಿಸ್ತೆ ವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ತೃತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣನೆಂಬ ಮುತ್ರಿಜನು ಮಹಾವಾಲಭಿತ್ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆಗ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೋತ್ರವರ್ಗದ ಋಕ್ಯುಗಳು ತಾವು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನಂತರ ನಾಭಾಕತ್ಯಚಗಳನ್ನು ಆವಾಪಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಂ ಎಂದು ನೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಯುಗಳಿಗೆ (ಈ ಸೂಕ್ತದ ೩-೫ ಋಕ್ಯುಗಳು) ಅಚ್ಚಾವಾಕನು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ನಾಭಾಕತ್ಯಚವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ವಿಷಯವು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ— ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಂ ಭರಾಣಾಮಿತ್ಯಚ್ಚಾವಾಕಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನಸದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಮುತ್ರಿಜನು ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ ಇಂದ್ರೆ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೯-೧೧ ಋಕ್ಯುಗಳನ್ನು ನಾಭಾಕತ್ಯಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ— ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ ಇಂದ್ರೋಪಮಾತಯ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸೀ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೦

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೪೦ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೪, ೨೫ ||

	ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಚಿ—೧೨		
	ಋಷಿ—ನಾಭಾಳಃ ಕಾಲ್ಯಾಃ		
	ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ		
	ಭಂದಃ—೧, ೪-೧೧. ಮಂಡಲಂಕ್ರೀಃ	೨. ಶಕ್ವರೀ	೧೨. ತ್ರಿಷ್ಟುರ್ಪಃ

|| ಸಂಹಿತಾಸುಃ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯುವಂ ಸು ನಃ ಸಹಂತಾ ದಾಸಥೋ ರಯಿಂ |

ಯೇನ ದೃಷ್ಟಾ ಸಮತ್ಸು ವೀಳು ಚಿತ್ಸಾಹಿಸೀಮಹ್ಯಗ್ನಿರ್ವನೇವ ವಾತ
 ಇನ್ಮುಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಯುವಂ | ಸು | ನಃ | ಸಹಂತಾ | ದಾಸಥಃ | ರಯಿಂ |

ಯೇನ | ದೃಷ್ಟಾ | ಸಮತ್ಸು | ಆ | ವೀಳು | ಚಿತ್ | ಸಹಿಸೀಮಹಿ | ಅಗ್ನಿಃ | ವನಾಇವ | ವಾತೇ |
 ಇತ್ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಸಹಂತಾ ಶಕ್ತ್ರಾನಭಿಭವಂತೌ ಯುವಂ ಯುವಾಂ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ರಯಿಂ
 ಧನಂ ಸುಷ್ಠು ದಾಸಥಃ | ದತ್ತಂ | ತಂ ರಯಿಂ ವಿಶಿನಷ್ಟಿ | ಯೇನ ರಯಿಣಾ ಸಮತ್ಸು ಚಿತ್ ಸಂಗ್ರಾಮೇ
 ದೃಢಾ ಚಿದ್ವೃಥಾನಿ ಸ್ಥಿರಾಣ್ಯಸಿ ವೀಳು ಶಕ್ತ್ರಬಲಾನ್ಯಗ್ನಿರ್ವನೇವ ಯಥಾಗ್ನಿರ್ವನಾನಿ ವಾತ ಇದ್ವಾತೇ-
 ನೈವಾಭಿಭವತಿ ತಥಾ ಸಹಿಸೀಮಹಿ ಅಭಿಭವಾಮು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಎಳೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ವಾತೇ ಇತ್—
 ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ | ವನೇವ—ವನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ದಹಿಸುವಂತೆ | ಯೇನ—ಯಾವ ಧನದ ಸಹಾಯ
 ದಿಂದ | ಸಮತ್ಸು ಚಿತ್—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ದೃಢಾಚಿತ್—ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ |
 ವೀಳು—ಶತ್ರುಬಲವನ್ನು | ಸಹಿಸೀಮಹಿ—ನಾವು ಸೋಲಿಸುವೆವೋ ಅಂತಹ | ರಯಿಂ—ಧನವನ್ನು |

ಸಹಂತಾ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ | ಯುವಂ—ನೀವು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸು ದಾಸಘಃ—
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—
ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳೇ, ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಅಗ್ನಿಯು ವನವನ್ನೆಲ್ಲಾ
ದಹಿಸುವಂತೆ, ಯಾವ ಧನದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತರಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಶತ್ರುಬಲಗಳನ್ನು
ನಾವು ಸೋಲಿಸುವೆವೋ ಅಂತಹ ಧನವನ್ನು ಶತ್ರುನಾಶಕರಾದ ನೀವು ನಮಗೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ. ನಮ್ಮ
ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Victorious Indra and Agni bestow upon us riches whereby we may
destroy our powerful enemies in combats as fire fanned by the wind
consumes the forests : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ನಹಿ ವಾಂ ವವ್ರಯಾಮಹೇಽಥೇಂದ್ರಮಿದ್ಯಜಾಮಹೇ ಶವಿಷ್ಯಂ ಸ್ತುಣಾಂ
ನರಂ |

ಸ ನಃ ಕದಾ ಚಿದರ್ವತಾ ಗಮದಾ ವಾಜಸಾತಯೇ ಗಮದಾ ಮೇಧ-
ಸಾತಯೇ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಪದಸಾಠಃ ||

ನಹಿ | ವಾಂ | ವವ್ರಯಾಮಹೇ | ಅಥ | ಇಂದ್ರಂ | ಇತ್ | ಯಜಾಮಹೇ | ಶವಿಷ್ಯಂ | ಸ್ತುಣಾಂ | ನರಂ |
ಸಃ | ನಃ | ಕದಾ | ಚಿತ್ | ಅರ್ವತಾ | ಗಮತ್ | ಅ | ವಾಜಸಾತಯೇ | ಗಮತ್ | ಅ | ಮೇಧ-
ಸಾತಯೇ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೇ ಪಾಂ ಯುವಾಂ ನ ವವ್ರಯಾಮಹೇ | ವಯಂ ಧನಂ ನ ಯಾಜಾಮಹೇ |
ಅಥ ಹ್ಯಪಿ ತರ್ಹಿ ಶವಿಷ್ಯಮತಿಶಯೇನ ಬಲವಂತಂ ಸ್ತುಣಾಂ ನರಂ ನೇತ್ಸುಣಾಮಪಿ ನೇತಾರಮಿಂದ್ರ-

ಮಿದಿಂದ್ರನೇವ ಯಜಾಮಹೇ | ಸ ಇಂದ್ರೋ ಗೋಸ್ತಾನರ್ವತಾಶ್ಚೇನ ಕದಾ ಚಿದ್ವಾಜಸಾತಯೇನ್ಮಲಾ-
ಭಾಯಾ ಗಮತ್ | ಆಗಚ್ಛತಿ | ಕದಾಚಿನ್ನೇಧಸಾತಯೇ ಯಜ್ಞ ಭಜನಾಯಾ ಗಮತ್ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಶ್ರುತಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳೇ) ನಾಂ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನಹಿ ವವ್ರಯಾಮಹೇ—ನಾವು ಯಾಚಿಸು
ವುದಿಲ್ಲ | ಅಥ ಹಿ—ಆದರೆ | ಶವಿಸ್ತಂ—ಆತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ನೃಣಾಂ—ಮಾನವರಿಗೆ | ನರಂ—
ನೇತೃವಾದವನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಮಿತ್—ಇಂದ್ರನನ್ನೇ | ಯಜಾಮಹೇ—ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸಃ—ಆ ಇಂದ್ರನು |
ಸಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಅವರ್ತಾ—ತನ್ನ ಅಶ್ವದೊಂದಿಗೆ | ಕದಾಚಿತ್—ಅನೇಕವೇಳೆ | ವಾಜಸಾತಯೇ—
ಅನ್ನಲಾಭಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಗಮತ್—ಬರುತ್ತಾನೆ | ಮೇಧಸಾತಯೇ—ಯಜ್ಞನಿರ್ವಹಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ |
ಆ ಗಮತ್—ಬರುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—
ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳೇ, ನಾವು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಯಾಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಆತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ,
ಮಾನವರಿಗೆ ನೇತೃವಾದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ತನ್ನ ಅಶ್ವದೊಂದಿಗೆ
ಅನೇಕವೇಳೆ ಅನ್ನಲಾಭಾರ್ಥವಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಯಜ್ಞನಿರ್ವಹಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Do we not invoke you both ? we worship especially Indra, who is the
strongest leader of men : he comes occasionally with his horses to bestow
upon us food ; he comes to partake of the sacrifice : may all our enemies
perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಾ ಹಿ ಮಧ್ಯಂ ಭರಾಣಾಮಿಂದ್ರಾಕ್ಷೀ ಅಧಿಕ್ಷಿತಃ |

ತಾ ಉ ಕವಿತ್ತನಾ ಕವೀ ಪೃಚ್ಛ್ಯಮಾನಾ ಸಖೀಯತೇ ಸಂ ಧೀತಮುಶ್ನುತಂ

ನರಾ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಾ | ಹಿ | ಮಧ್ಯಂ | ಭರಾಣಾಂ | ಇಂದ್ರಾಕ್ಷೀ ಇತಿ | ಅಧಿಕ್ಷಿತಃ |

ತಾ | ಉಂ ಇತಿ | ಕವಿತ್ತನಾ | ಕವೀ ಇತಿ | ಪೃಚ್ಛ್ಯಮಾನಾ | ಸಖೀಯತೇ | ಸಂ | ಧೀತಂ | ಅಶ್ನುತಂ |

ನರಾ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೩ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ತಾ ತೌ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಽಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಭರಾಣಾಂ ಸಂಗ್ರಾಮಾಣಾಂ ಮಧ್ಯಮಧಿಕ್ಷಿತೇ | ಅಧಿನಿವಸತೋ ಹಿ |
ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ತುತೀ | ಹೇ ನರಾ ನೇತಾರೌ ಕವಿತ್ವನಾ ಕವಿತ್ವೇನ ಕವೀ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾಣೌ ಪೃಚ್ಛ್ಯಮಾನಾ
ಕವಿಜನ್ಯೈಃ ಪೃಚ್ಛ್ಯಮಾನೌ ತಾ ಉ ತಾನೇವ ಯುವಾಂ ಸಖೀಯತೇ ಸಖಿತ್ವಮಿಚ್ಛತೇ ಯಜಮಾನಾಯಾ
ಧೀತಂ ತತ್ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಸಮಶ್ನುತಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತೌ ॥

॥ ಶ್ರುತಿರಾರ್ಥ ॥

ಸಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ-ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೆಬ್ಬರೂ | ಭರಾಣಾಂ-ಸಂಗ್ರಾಮಗಳ | ಮಧ್ಯಂ—
ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ | ಅಧಿಕ್ಷಿತೇ ಹಿ—ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲರು | ನರಾ—ನೇತೃಗಳೂ | ಕವಿತ್ವನಾ—ತಮ್ಮ
ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಕವೀ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತರೂ | ಪೃಚ್ಛ್ಯಮಾನಾ—ಮುತ್ತಿಕ್ಕು
ಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತರಾಗುವರೂ | ತಾ ಉ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ | ಸಖೀಯತೇ—ನಿಮ್ಮ
ಸಖತ್ವವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವವನ | ಧೀತಿಂ—ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು | ಸಮಶ್ನುತಂ—ನೀವು
ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೀರಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಟ್ಟಿಗೆ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೆಬ್ಬರೂ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲರು. ನೇತೃಗಳೂ
ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತರೂ, ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತರಾಗುವರೂ,
ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಸಖತ್ವವನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವವನ ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು
ನೀವು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೀರಿ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

They two, Indra and Agni, are present in the midst of battles : do
you two, leaders of rites, who are really sages, when solicited (by the wise),
accept the offering (from him) who seeks your friendship : may all our
enemies perish.

। ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ ।

ಅಭ್ಯರ್ಚನಭಾಕವದಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯಜಸಾ ಗಿರಾ |

ಯಯೋರ್ವಿಶ್ವಮಿದಂ ಜಗದಿಯಂ ದ್ಯೌಃ ಸೃಥಿವೀ ಮಹ್ಯುಗ್ರಿಸ್ಥೇ

ಬಿಭೃಥೋ ವಸು ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ॥ ೪ ॥

|| ಸವಿತಾ ||

ಅಭಿ | ಅರ್ಚ | ನಭಾಕವತ್ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇತಿ | ಯಜಸಾ | ಗಿರಾ |

ಯಯೋಃ | ವಿಶ್ವಂ | ಇದಂ | ಜಗತ್ | ಇಯಂ | ದ್ಯೌಃ | ಸೃಥಿವೀ | ಮಹೀ | ಉಸಸ್ತೇ | ಬಿಭೃಥಃ |
ವಸು | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನಾಭಾಕ ನಭಾಕವದಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯಜಸಾ ಯಾಗೇನ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಚಾಭ್ಯರ್ಚ |
ಅಭಿಪೂಜಯ | ಯಯೋರಿಂದ್ರಾಗ್ನೋರ್ವಿಶ್ವಂ ಸರ್ವಮಿದಂ ಜಗತ್ತಿಷ್ಠತಿ | ಯಯೋರ್ಭೋಷ್ಠ
ಇಯಂ ದ್ಯೌರ್ಮಹೀ ಮಹತೀ ಸೃಥಿವೀ ಚ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾವುಭೇ ವಸು ಧನಂ ಬಿಭೃತಃ ಧಾರಯತಃ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ |

|| ಶ್ರುತಿರ್ದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ನಾಭಾಕನೇ) ನಭಾಕವತ್—ನಭಾಕನು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆ | ಯಯೋಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳ
ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ | ವಿಶ್ವಂ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಇದಂ ಜಗತ್—ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಸಂತಿದೆಯೋ | ಉಸಸ್ತೇ—
ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ | ಇಯಂ ದ್ಯೌಃ—ಈ ದ್ಯುಲೋಕವೂ | ಮಹೀ—ಮಹತ್ತಾದ |
ಸೃಥಿವೀ—ಸೃಥಿವಿಯೂ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ಬಿಭೃತಃ—ಧರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೋ ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—
ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು | ಯಜಸಾ—ಯಾಗದಿಂದಲೂ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದಲೂ | ಅಭ್ಯರ್ಚ—ಪೂಜಿಸು |
ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ನಾಭಾಕನೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತವಾದ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಸಂತಿದೆಯೋ
ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ದ್ಯುಲೋಕವೂ ಮಹತ್ತಾದ ಸೃಥಿವಿಯೂ ಧನವನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ
ಮಾಡುವುದೋ ಅಂತಹ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Worship, like Nabhaka, Indra and Agni with sacrifice and praise, of whom is this universe, upon whose lap this heaven and the spacious earth deposit their treasure : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ನಭಾಕವದಿಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಭ್ಯಾಮಿರಜ್ಯತ |

ಯಾ ಸಪ್ತಬುಧ್ನು ಮರ್ಣವಂ ಜಿಹ್ವಾಬಾರಮಪೋರ್ಣುತ ಇಂದ್ರ ಈಶಾನ
ಓಜಸಾ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ | ನಭಾಕವತ್ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ | ಇರಜ್ಯತ |

ಯಾ | ಸಪ್ತಬುಧ್ನಂ | ಅರ್ಣವಂ | ಜಿಹ್ಮಬಾರಂ | ಅಪ್ರಲೂರ್ಣತಃ | ಇಂದ್ರಃ | ಈಶಾನಃ | ಓಜಸಾ |
ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣೀಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ ನಭಾಕವತ್ಪ್ರೇರಜ್ಯತ | ನಾಭಾಕಃ ಪ್ರೇರಯತೇ | ಯಾ ಯಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೇ ಸಪ್ತಬುಧ್ನಂ ಸಪ್ತಮೂಲಂ ಜಿಹ್ಮಬಾರಂ ಪಿಹಿತದ್ವಾರಮರ್ಣವಮಪೋರ್ಣತಃ ತೇಜೋಭಿರಾಚ್ಛಾದಯತಃ ತಯೋರ್ಮಧ್ಯ ಓಜಸಾ ಬಲೇನೇಂದ್ರ ಈಶಾನ ಈಶ್ವರೋ ಭವತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ |

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಾ—ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು | ಸಪ್ತಬುಧ್ನಂ—ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಮೂಲವುಳ್ಳದ್ದೂ | ಜಿಹ್ಮ-
ಬಾರಂ—ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ದ್ವಾರವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ | ಅರ್ಣವಂ—ಸಮುದ್ರವನ್ನು | ಅಪೋರ್ಣತಃ—
ತಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸುವರೋ | ಮತ್ತು (ಯಾರ ನಡುವೆ) ಓಜಸಾ—ಸ್ವವೀರ್ಯದಿಂದ | ಇಂದ್ರಃ—
ಇಂದ್ರನು | ಈಶಾನಃ—ಪ್ರಭುವಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ |
ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ನಭಾಕವತ್—ನಭಾಕನು ಅರ್ಪಿಸಿದಂತೆ | ಪ್ರ ಇರಜ್ಯತ—ಅರ್ಪಿಸಿರಿ |
ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಮೂಲವುಳ್ಳದ್ದೂ, ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ದ್ವಾರವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸುವರೋ ಮತ್ತು ಯಾರ ನಡುವೆ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವವೀರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಭುವಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ನಭಾಕನು ಅರ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಅರ್ಪಿಸಿರಿ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ

English Translation.

Address like Nabhaka your praises to Indra and Agni, who over-
spread (with their lustre) the seven-rooted ocean whose gates are hidden,
and of whom Indra by his might is the lord : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸಿ ವೃಶ್ಚ ಪುರಾಣವದ್ವೈತತೇರಿವ ಗುಪ್ತತಮೋಜೋ ದಾಸಸ್ಯ ದಂಭಯ |
ನಯಂ ತದಸ್ಯ ಸಂಭೃತಂ ವಸ್ವಿದ್ರೇಣ ವಿ ಭಜೇಮಹಿ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ
ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಸದಸಾಃ ||

ಅಪಿ | ವೃಕ್ಷ | ಪುರಾಣವತ್ | ವ್ರತತೇರಿವ | ಗುಪ್ತಿತಂ | ಓಜಃ | ದಾಸಸ್ಯ | ದಂಭಯ |
ವಯಂ | ತತ್ | ಅಸ್ಯ | ಸಂಭೃತಂ | ವಸು | ಇಂದ್ರೇಣ | ವಿ | ಭಜೇಮಹಿ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ |
ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಪಿ ಚ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪುರಾಣವಸ್ತ್ರೋ ಯಥಾ ವ್ರತತೇರಿವ ಯಥಾ ವಲ್ಲಾ ಗುಪ್ತಿತಂ
ನಿರ್ಗತಾಂ ಶಾಖಾಂ ವೃಕ್ಷತಿ ತಥಾ ಶತ್ರುಣಾಂ ವೃಕ್ಷ | ಛೇದಯ | ತದೇವಾಹ | ದಾಸಸ್ಯ ದಾಸನಾಮ-
ಕಸ್ಯ ಶತ್ರೋರೋಜೋ ಬಲಂ ದಂಭಯ | ನಾಶಯ | ಅಥ ಪರೋಕ್ಷಸ್ತುತಿಃ | ವಯಂ ನಾಭಾಕಾ ಅಸ್ಯ
ದಾಸಸ್ಯ ಸಂಭೃತಂ ವಸ್ತಿದ್ರೇಣ ಹೇತುನಾ ವಿ ಭಜೇಮಹಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವ್ರತತೇರಿವ—ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ | ಗುಪ್ತಿತಂ—ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವ ಅಧಿಕವಾದ
ಶಾಖಾಭಾಗವನ್ನು | ಪುರಾಣವತ್—ಹಳೆಯ ಕುಡುಗೋಲು ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ | ವೃಕ್ಷ—ಶತ್ರುಶಾಖೆಗಳನ್ನು
ಛೇದಮಾಡು | ದಾಸಸ್ಯ—ಅಸುರನ | ಓಜಃ—ವೀರ್ಯವನ್ನು | ದಂಭಯ—ನಾಶಮಾಡು | ವಯಂ—
ನಾಭಾಕರಾದ ನಾವು | ಅಸ್ಯ—ಈ ಅಸುರನಿಂದ | ಸಂಭೃತಂ—ಶೇಖರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ | ತತ್ ವಸು—ಧನವನ್ನು |
ಇಂದ್ರೇಣ—ಇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ | ವಿ ಭಜೇಮಹಿ—ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರು
ಗಳು | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬರುವ ಅಧಿಕವಾದ ಶಾಖಾಭಾಗವನ್ನು ಹಳೆಯ ಕುಡು
ಗೋಲು ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ, ಶತ್ರುಶಾಖೆಗಳನ್ನು ನೀನು ಛೇದಮಾಡು. ಅಸುರನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡು.
ನಾಭಾಕರಾದ ನಾವು ಈ ಅಸುರನಿಂದ ಶೇಖರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಧನವನ್ನು ಇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲಿ.
ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Cut off (the foe), Indra, as an old (pruner) the protruding (branch)
of a creeper; humble the strength of the Dasa; may we divide his
accumulated treasure (despoiled) by Indra: may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಿಂ॑ದ್ರಾ॒ಗ್ನೀ॑ ಜ॒ನಾ ಇ॒ಮೇ॑ ವಿ॒ಹ್ವಯಂ॑ತೇ॒ ತನಾ॑ ಗಿ॒ರಾ |

ಅ॒ಸ್ಮಾಕೇ॑ಭಿ॒ನ್ಯಭಿ॑ವ॒ರ್ವಯಂ॑ ಸಾ॒ಸಹ್ಯಾ॑ಮು ಪೃ॒ತನ್ಯತೋ॑ ವ॒ನುಯಾಮು॑

ವನು॒ಷ್ಯತೋ॑ ನ॒ಭಂತಾ॑ಮನ್ಯ॒ಕೇ ಸ॒ಮೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಇಂದ್ರಾ॒ಗ್ನೀ ಇತಿ॑ | ಜನಾಃ | ಇಮೇ | ವಿ॒ಹ್ವಯಂ॑ತೇ | ತನಾ | ಗಿ॒ರಾ |

ಅ॒ಸ್ಮಾಕೇ॑ಭಿಃ | ನೃ॒ಭಿಃ | ವ॒ಯಂ | ಸ॒ಸಹ್ಯಾ॑ಮು | ಪೃ॒ತನ್ಯತಃ॑ | ವ॒ನುಯಾಮು॑ | ವ॒ನುಷ್ಯ॑ತಃ |

ನ॒ಭಂತಾಂ॑ | ಅನ್ಯ॒ಕೇ | ಸ॒ಮೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯದ್ಯ ಇಮೇ ಜನಾಸ್ತನಾ ಧನೇನ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಚೇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ವಿಹ್ವಯಂತೇ ವಿಶೇಷೇಣ ಹ್ವಯಂತಿ ತೇಷು ಮಧ್ಯೇ ವಯಂ ನಾಭಾಕಾಃ ಪೃತನ್ಯತಃ ಪೃತನಾಮಿಚ್ಛಂತೋಽಸ್ಮಾಕೇಭಿರಸ್ಮಾಕೇ- ನೈರ್ವಭಿವರ್ವನುಷ್ಯತಃ ಸಸಹ್ಯಾಮು | ಶತ್ರುನಭಿಭವಾಮು | ವನುಷ್ಯತಃ | ಸ್ತುತಿಮಿಚ್ಛಂತಃ ಶತ್ರುನನುಯಾಮು ಚ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್—ಯಾವ | ಇಮೇ ಜನಾಃ—ಈ ಯಜಮಾನರು | ತನಾ—ಧನದಿಂದಲೂ | ಗಿರಾ— ಸ್ತುತಿಯಿಂದಲೂ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು | ವಿಹ್ವಯಂತೇ—ವಿಶೇಷರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರೋ (ಅವರ ನಡುವೆ ಇರುವ) | ವಯಂ—ನಾಭಾಕರಾದ ನಾವು | ಪೃತನ್ಯತಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ | ಅಸ್ಮಾಕೇಭಿಃ—ನಮಗೆ ಸೇರಿದ | ನೃಭಿಃ—ವೀರವುರುಪರೊಡನೆ | ಸಸಹ್ಯಾಮು—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸೋಣ | ವನುಷ್ಯತಃ—ಸ್ತುತಿಪ್ರಿಯರನ್ನು | ವನುಯಾಮು—ಸ್ತುತಿಸೋಣ | ಅನ್ಯಕೇ—ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ— ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಈ ಯಜಮಾನರು ಧನದಿಂದಲೂ, ಸ್ತುತಿಯಿಂದಲೂ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರೋ ಅವರ ನಡುವೆ ಇರುವ ನಾಭಾಕರಾದ ನಾವು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ನಮಗೆ ಸೇರಿದ ವೀರವುರುಪರೊಡನೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸೋಣ. ಸ್ತುತಿಪ್ರಿಯರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸೋಣ. ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Inasmuch as these people honour Indra and Agni with gifts and with praises, so may we, defying hosts, overcome (our foes) with our warriors ; let us praise those seeking praise : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಸಾತಃ ||

ಯಾ ನು ಶ್ವೇತಾವವೋ ದಿವ ಉಚ್ಚರಾತ ಉಪ ದ್ಯುಭಿಃ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೋರನು ವ್ರತಮುಹಾನಾ ಯಂತಿ ಸಿಂಧವೋ ಯಾಸ್ತೀಂ

ಬಂಧಾದಮುಂಚಿತಾಂ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಪದಸಾತಃ ||

ಯಾ | ನು | ಶ್ವೇತಾ | ಅವಃ | ದಿವಃ | ಉಚ್ಚರಾತಃ | ಉಪ | ದ್ಯುಭಿಃ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನೋಃ | ಅನು | ವ್ರತಂ | ಉಹಾನಾಃ | ಯಂತಿ | ಸಿಂಧವಃ | ಯಾನ್ | ಸೀಂ | ಬಂಧಾತ್ |

ಅಮುಂಚಿತಾಂ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಾ ನು ಯಾವೇನೇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಶ್ವೇತಾ ಶ್ವೇತವರ್ಣಾ | ಸತ್ತ್ವಗುಣೋಪೇತಾವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅವೋಽಧಸ್ತಪ್ಪುಭಿದೀಪ್ತಿಭಿದಿವ ಉಪೋಚ್ಚರಾತಃ ಉಚ್ಚರತಃ ತಯೋರೇನೇಂದ್ರಾಗ್ನೋರುಹಾನಾ ಹವಿರ್ವಹಂತೋ ಯಜಮಾನಾ ವ್ರತಂ ಕರ್ಮಾನು ಯಂತಿ | ಅಪಿ ಸೀಮಿಮಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯಾಸ್ತ್ರಿಸಿದ್ಧಾನ್ ಸಿಂಧವಃ ಸಿಂಧೂನ್ ಬಂಧಾದ್ಬಂಧನಾದಮುಂಚಿತಾಂ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಾ ನು—ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು | ಶ್ವೇತಾ—ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳವರಾಗಿ | ಅವಃ—ಅಧೋಽಧಃ ದಿಂದ ಅವಿರ್ಭವಿಸಿ | ದ್ಯುಭಿಃ—ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿಗಳೊಡನೆ | ದಿವಃ ಉಪ—ದ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಉಚ್ಚರಾತಃ—ಹಾರಹೋಗುವರೋ ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನೋಃ—ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳಿಗೆ | ಉಹಾನಾಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ಯಜಮಾನರು | ವ್ರತಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ಅನು ಯಂತಿ—ಅಚರಿಸುತ್ತಾರೆ | ಸೀಂ—ಇದೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು | ಯಾನ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ | ಸಿಂಧವಃ—ನದಿಗಳನ್ನು | ಬಂಧಾತ್—ತಡೆಯಿಂದ | ಅಮುಂಚಿತಾಂ—ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

। ಛಾಂದಸ್ ।

ಯಾವ ಇಂದ್ರಾನ್ನಿಗಳು ಶ್ರೇತವರ್ಣವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಧೋಭಾಗದಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿಗೋಡನೆ ದ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ಭಿಮುಖರಾಗಿ ಹಾರಿಹೋಗುವರೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರಾನ್ನಿಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವ ಯಜಮಾನರು ಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವೇ ಇಂದ್ರಾನ್ನಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನದಿಗಳನ್ನು ತಡೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Offering oblations, (the worshippers) approach to the worship of Indra and Agni, who are of a white complexion, and rise from below with bright rays to heaven: they verily have liberated the waters from bondage: may all our enemies perish.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಪೂರ್ವೀಷ್ಟ್ಯ ಇಂದ್ರೋಪಮಾತಯಃ ಪೂರ್ವೀರುತ ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ ಸೂನೋ
ಹಿನ್ವಸ್ಯ ಹರಿವಃ ।

ವಸ್ತೋ ವಿರಸ್ಯಾಪ್ಯಚೋ ಯಾ ನು ಸಾಧಂತ ನೋ ಧಿಯೋ ನಭಂತಾ-
ಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ॥ ೯ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಪೂರ್ವೀಃ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ಉಪಮಾತಯಃ | ಪೂರ್ವೀಃ | ಉತ | ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ | ಸೂನೋ ಇತಿ |
ಹಿನ್ವಸ್ಯ | ಹರಿವಃ |

ವಸ್ತಃ | ವಿರಸ್ಯ | ಅಪ್ಯಚಃ | ಯಾಃ | ನು | ಸಾಧಂತ | ನಃ | ಧಿಯಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಹರಿವೋ ವಜ್ರಿನ್ ಸೂನೋ ಪ್ರೇರಯಿತರಿಂದ್ರ ಹಿನ್ವಸ್ಯ ಪ್ರೀಣಯಿತುರ್ವಸ್ತೋ ದೀಪಕಸ್ಯ
ವಿರಸ್ಯಾಪ್ಯಚೋ ಧನಾನ್ಯುಪಯಚ್ಛತಸ್ತೇ ತವ ತಾ ಉಪಮಾತಯ ಉಪಮಾನಾನಿ ಪೂರ್ವೀರ್ಬಹೂನಿ |
ಉತಾಪಿ ಚ ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ ಪೂರ್ವೀಃ | ಯಾ ನೋ ಧಿಯಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಸಾಧಂತ ಅಸಾಧಯನ್ |
ಸಿದ್ಧಮನ್ಯಕ್ ॥

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹರಿವಃ— ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ಸೂನೋ—ಪ್ರೇರಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಹಿನ್ವಸ್ಯ—ಪ್ರಿಯಕಾರಕನೂ | ವಸ್ಯಃ—ಧನದಾತೃವೂ | ವೀರಸ್ಯ—ಶೂರನೂ | ಅಪ್ಯಚೇ—ಉದಾರವಾದ ದಾನಿಯೂ ಆದ | ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ | ಯಾಃ ನು—ಯಾವ ಧನಾದಿಗಳು | ನಃ ಧಿಯಃ—ನಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು | ಸಾಧಂತೆ—ಸುಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದೋ ಅಂತಹ | ಉಪಮಾತೆಯಃ—ಆದರ್ಶ ದಾನಗಳು | ಪೂರ್ವೀಃ—ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ—ಗುಣಾತಿಶಯಗಳೂ | ಪೂರ್ವೀಃ—ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಪ್ರೇರಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಿಯಕಾರಕನೂ, ಧನದಾತೃವೂ, ಶೂರನೂ, ಉದಾರವಾದ ದಾನಿಯೂ ಆದ ನಿನ್ನಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಯಾವ ಧನಾದಿಗಳು ನಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದೋ ಅಂತಹ ಆದರ್ಶ ದಾನಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಗುಣಾತಿಶಯಗಳೂ ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Indra, wielder of the thunderbolt, instigator (of acts), may the numerous merits, the many excellences of you, who are the bestower of affluence and of male offspring, perfect our understandings; may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ತಿಶೀತಾ ಸುವೃಕ್ತಿಭಿಸ್ತೇಷಾಂ ಸತ್ವಾನಮೃಗ್ಮಿಯಂ |

ಉತೋ ನು ಚಿದ್ಯ ಓಜಸಾ ಶುಷ್ವಸ್ಯಾಂಡಾನಿ ಭೇದತಿ ಜೇಷ್ಠಸ್ತ್ವರ್ವತೀರ-
ಪೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ತಿಶೀತ | ಸುವೃಕ್ತಿಭಿಃ | ತೇಷಾಂ | ಸತ್ವಾನಂ | ಮೃಗ್ಮಿಯಂ |

ಉತೋ ಇತಿ | ನು | ಚಿದ್ಯ | ಯಃ | ಓಜಸಾ | ಶುಷ್ವಸ್ಯ | ಅಂಡಾನಿ | ಭೇದತಿ | ಜೇಷ್ಠ | ಸ್ತ್ವರ್ವತೀಃ |

ಅಪಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಾರಃ ತ್ವೇಷಂ ದೀಪ್ತಂ ಸತ್ವಾನಂ ಸಂಭಕ್ತಾರಂ ಧನಾನಾಮೃಗ್ಮಿಯಮೃಗರ್ಹಮೃಗ್ಮಿಃ ಸ್ತೋತವ್ಯಂ ತಮಿಂದ್ರಂ ಸುವೃಕ್ತಿಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಶಿಶೀತ | ಸಂಸ್ಕರುತ | ಉತೋ ನು ಚಿದಪಿ ಚ ಯ ಇಂದ್ರ ಓಜಸಾ ಬಲೇನ ಶುಷ್ಕಸ್ಯ ಶುಷ್ಕನಾಮಕಸ್ಯಾಸುರಸ್ಯಾಂಡಾನ್ಯಂಡಜಾತಾನ್ಯಶತ್ಕಾನಿ ಭೇದತಿ ಅಭಿನತ್ ಸ ಸ್ವರ್ವತೀರ್ದಿವ್ಯಾನ್ಯಶಃ ಸಲಿಲಾನಿ ಜೇಷ್ಠ | ಜಯೇತು | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೇ) ತ್ವೇಷಂ—ಕಾಂತಿಯುತನೂ | ಸತ್ವಾನಂ—ಧನಪ್ರದಾತ್ಯವೂ | ಮೃಗ್ಮಿಯಂ—ಮುಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತ್ಯನೂ ಆದ | ತಂ—ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸುವೃಕ್ತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಶಿಶೀತ—ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ | ಉತೋ ನು ಚಿತ್—ಆದೂ ಅಲ್ಲದೇ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಓಜಸಾ—ತನ್ನ ಬಲದಿಂದ | ಶುಷ್ಕಸ್ಯ—ಶುಷ್ಕನೆಂಬ ಆಸುರನ | ಅಂಡಾನಿ—ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು | ಭೇದತಿ—ಸೀಳಿಹಾಕುವನೋ ಆ ಇಂದ್ರನು | ಸ್ವರ್ವತೀಃ—ದಿವ್ಯಲೋಕಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ | ಅಶಃ—ಉದಕಗಳನ್ನು | ಜೇಷ್ಠ—ಜಯಿಸಲಿ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೇ, ಕಾಂತಿಯುತನೂ, ಧನಪ್ರದಾತ್ಯವೂ, ಮುಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತ್ಯನೂ ಆದ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ. ಆದೂ ಅಲ್ಲದೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಬಲದಿಂದ ಶುಷ್ಕನೆಂಬ ಆಸುರನ ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು (ಶುಷ್ಕನ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು) ಸೀಳಿಹಾಕುವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನು ದಿವ್ಯಲೋಕಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಉದಕಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Animate with praises that brilliant adorable Indra, the distributor (of riches), who by his might breaks the eggs of Sushna : may he conquer the celestial waters : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ತಿಶೀತಾ ಸ್ವಧ್ವರಂ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ವಾನಮೃತ್ವಿಯಂ |

ಉತೋ ನು ಚಿದ್ಯ ಓಹತ ಅಂಡಾ ಶುಷ್ಕಸ್ಯ ಭೇದತ್ಯಜೈಃ ಸ್ವರ್ವತೀರಪೋ

ನಭಂತಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಶಿಶೀತ | ಸ್ವಾಧ್ವರಂ | ಸತ್ಯಂ | ಸತ್ವಾನಂ | ಯತ್ಪ್ರಿಯಂ |

ಉತೋ ಇತಿ | ನು | ಚಿತ್ | ಯಃ | ಓಹತೇ | ಅಂಡಾ | ಶುಷ್ಕಸ್ಯ | ಭೇದತಿ | ಅಜೈಃ | ಸ್ವೇದತೀಃ |

ಅಪಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ವೋತಾರಃ ಸ್ವಾಧ್ವರಂ ಸುಯಜ್ಞಂ ಸತ್ಯಮನಿಶಾಶಂ ಸತ್ವಾನಂ ಸಂಭಕ್ತಾರಮೃತ್ಪ್ರಿಯಮೃತಾ ಯಷ್ಟವ್ಯಂ ತಮಿಂದ್ರಂ ಶಿಶೀತ | ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸಂಸ್ಕುರುತ | ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ತುತಿಃ | ಉತೋ ನು ಚಿದಪಿ ಚ ಯ ಇಂದ್ರ ಓಹತೇ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಶುಷ್ಕಸ್ಯಾಂಡಾಂಡಾನ್ಕಂಡಜಾತಾನಿ ಚ ಭೇದತಿ ಭಿನತ್ತಿ ಸ ತ್ವಂ ಸ್ವರ್ವತೀರ್ದಿವ್ಯಾನ್ಯಪಃ ಸಲಿಲಾನ್ಯಜೈಃ | ಅಜೈಃಸೀಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ವೋತೃಗಳೇ) ಸ್ವಾಧ್ವರಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞವುಳ್ಳವನೂ | ಸತ್ಯಂ—ನಾಶರಹಿತನೂ | ಸತ್ವಾನಂ—ಧನಪ್ರದಾತೃವೂ | ಯತ್ಪ್ರಿಯಂ—ಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ತುತ್ಯನೂ ಆದ | ತಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಶಿಶೀತ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿರಿ | ಉತೋ ನು ಚಿತ್—ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ | (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯಃ—ಯಾವ ನೀನು | ಓಹತೇ—ಯಜ್ಞಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗುವೆಯೋ | ಶುಷ್ಕಸ್ಯ—ಶುಷ್ಕನ | ಅಂಡಾ—ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು | ಭೇದತಿ—ಸೀಳುವೆಯೋ ಅಂಥಹ ನೀನು | ಸ್ವರ್ವತೀಃ—ದಿವ್ಯಲೋಕದ | ಅಪಃ—ಉದಕಗಳನ್ನು | ಅಜೈಃ—ಜಯಿಸಿದ್ದೀಯೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸ್ವೋತೃಗಳೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞವುಳ್ಳವನೂ, ನಾಶರಹಿತನೂ, ಧನಪ್ರದಾತೃವೂ, ಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ತುತ್ಯನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿರಿ. ಅಲ್ಲದೇ, ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನೀನು ಯಜ್ಞಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗುವೆಯೋ, ಮತ್ತು ಶುಷ್ಕನ ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು (ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು) ಸೀಳುವೆಯೋ ಅಂಥಹ ನೀನು ದಿವ್ಯಲೋಕದ ಉದಕಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Animate that Indra to whom sacrifice is due,—sincere, bountiful, adorable ; him who breaks the eggs of Shushna ; you have conquered the celestial waters : may all our enemies perish

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏವೇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ ಪಿತೃವನ್ಮನೋವೀಯೋ ಮಂಧಾತ್ಯವದಂಗಿರಸ್ವದವಾಚಿ |
 ತ್ರಿಧಾತುನಾ ಶರ್ಮಣಾ ಪಾತಮಸ್ತಾನ್ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯಿಾ-
 ಣಾಂ || ೧೨ ||

|| ಋಷಿಪಾಠಃ ||

ಏವ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ | ಪಿತೃವತ್ | ನವೀಯಃ | ಮಂಧಾತ್ಯವತ್ | ಅಂಗಿರಸ್ವತ್ | ಅವಾಚಿ |
 ತ್ರಿಧಾತುನಾ | ಶರ್ಮಣಾ | ಪಾತಂ | ಅಸ್ತಾನ್ | ವಯಂ | ಸ್ಯಾಮ | ಪತಯಃ | ರಯಿಾಣಾಂ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏವೈವಂ ಯಾಭ್ಯಾಮಿಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ ಪಿತೃವನ್ನಾಭಾಕವನ್ಮಂಧಾತ್ಯವದ್ಯಾವನಾಶ್ವಮಾಂಧಾತ್ಯವ-
 ಚ್ಚಾಂಗಿರಸ್ವದಂಗಿರೋವಚ್ಛ ನವೀಯೋ ನವತರಮವಾಚಿ ನಾಭಾಕೇನ ಮಯಾ ಪಾಠಿತಾವಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ
 ತ್ರಿಧಾತುನಾ ತ್ರಿಶರ್ಮಣಾ ಶರ್ಮಣಾ ಗೃಹೇ ನೋಸ್ತಾನ್ಮಾಭಾಕಾನ್ಪಾತಂ | ರಕ್ಷತಂ | ವಯಂ
 ರಯಿಾಣಾಂ ಧನಾನಾಂ ಪತಯಃ ಸ್ಯಾಮಿನಃ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮು ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಏವ—ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ - ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಪಿತೃವತ್—
 ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳಂತೆಯೂ | ಮಾಂಧಾತ್ಯವತ್—ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿನಂತೆಯೂ | ಅಂಗಿರಸ್ವತ್—ಅಂಗಿರಾಯುಷಿ
 ಯಂತೆಯೂ | ನವೀಯಃ—ನೂತನವಾದ ಸ್ತುತಿಯು | ಅವಾಚಿ—ನನ್ನಿಂದಲೂ ಪಠಿತವಾಯಿತೋ ಅದೇ
 ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು | ತ್ರಿಧಾತುನಾ—ಮೂರು ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯುಳ್ಳ | ಶರ್ಮಣಾ—ಗೃಹದಿಂದ | ಅಸ್ತಾನ್—
 ನಮ್ಮನ್ನು | ಪಾತಂ—ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ರಯಿಾಣಾಂ—ಧನಗಳಿಗೆ | ಪತಯಃ—ಒಡೆಯ
 ರಾಗಿ | ಸ್ಯಾಮ—ಆಗುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳಂತೆಯೂ, ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿನಂತೆಯೂ, ಅಂಗಿರಾ
 ಯುಷಿಯಂತೆಯೂ ನೂತನವಾದ ಸ್ತುತಿಯು ನನ್ನಿಂದಲೂ ಪಠಿತವಾಯಿತೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳು ಮೂರು
 ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯುಳ್ಳ ಗೃಹವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ನಾವು ಧನಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯರಾಗುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation

Thus has a new hymn been addressed to Indra and Agni, as was done by my father, by Mandhatri, by Angiras; cherish us with a triply defended dwelling, may we be the lords of riches.

ನಲವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ಮಾ ಊ ಸ್ವಿತಿ ದಶರ್ಚನೇಕಾದಶಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಅಸ್ಮಾ ಊ ಷು ದಶ ವಾರುಣಂ ತ್ವಿತಿ | ನಾಭಾಕ ಋಷಿರನುವೃತ್ತತ್ಪಾತ್ | ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಂ ಹೀತ್ಯುಕ್ತತ್ಪಾದಿದಮಹಿ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಂ | ಇದಮಾದಿಕೇ ದ್ವೇ ಸೂಕ್ತೇ ವರುಣದೇವತ್ಯೇ || ವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇ ಮೈತ್ರಾವರುಣಶ್ಚ ಆರಂಭಣೀಯಾಯಾ ಊರ್ಧ್ವಂ ಸ ಕ್ಷಪ ಇತ್ಯಯಂ ನಾಭಾಕತ್ವಚಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಸ ಕ್ಷಪಃ ಪರಿ ಷಸ್ವಜ ಇತಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣಃ | ಅ. ೨-೨ | ಇತಿ || ಯಃ ಕಕುಭ ಇತ್ಯೇತತ್ಪ್ರಭೃತಿಕೋ ವಾ ನಾಭಾಕತ್ವಚಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಯಃ ಕಕುಭೋ ನಿಧಾರಯ ಇತಿ ವಾ | ಅ. ೨-೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಸ್ಮಾ ಊ ಷು ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಐದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಸ್ಮಾ ಊ ಷು ದಶ ವಾರುಣಂ ತು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ನಾಭಾಕನು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ಮುಂದಿನ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೂ ವರುಣನು ದೇವತೆಯು; ಮಹಾಪಂಕ್ತಿತ್ವಂದಸ್ಸು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು. ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದನಂತರ ಸ ಕ್ಷಪಃ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೩-೫ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಾಭಾಕತ್ವಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಸ ಕ್ಷಪಃ ಪರಿ ಷಸ್ವಜ ಇತಿ ಮೈತ್ರಾವರುಣಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಥವಾ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಃ ಕಕುಭಃ ಎಂಬ ತೃಚವನ್ನಾದರೂ (೪-೬ ಋಕ್ಕುಗಳು) ನಾಭಾಕತ್ವಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಯಃ ಕಕುಭೋ ನಿಧಾರಯ ಇತಿ ವಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೧

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೪೧ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೬, ೨೭ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕುಂಖ್ಯೆ—೧೦ ||

|| ಋಷಿಃ—ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ವರುಣಃ ||

| ಛಂದಃ—ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮಾ ಊಷು ಪ್ರಭೂತಯೇ ವರುಣಾಯ ಮರುದ್ಭ್ಯೋಽರ್ಚಾ ವಿದು-
 ಸ್ವರೇಭ್ಯಃ |
 ಯೋ ಧೀತಾ ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಪಶ್ವೋ ಗಾ ಇವ ರಕ್ಷತಿ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ
 ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮಾ | ಊಂ | ಇತಿ | ಸು | ಪ್ರಭೂತಯೇ | ವರುಣಾಯ | ಮರುತ್‌ಽಭ್ಯಃ | ಅರ್ಚಾ | ವಿದುಃ | ತ್ವರೇಭ್ಯಃ |
 ಯಃ | ಧೀತಾ | ಮಾನುಷಾಣಾಂ | ಪಶ್ವಃ | ಗಾಃ | ಇವ | ರಕ್ಷತಿ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಃ ಸು ಪ್ರಭೂತಯೇ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಧನಾಯಾಸ್ಮೈ ವರುಣಾಯ ವಿದುಷ್ಟ್ವರೇಭ್ಯೋಃ
 ವಿದ್ವತ್ಪ್ರೇಭ್ಯೋ ಮರುದ್ಭ್ಯಶ್ಚಾರ್ಚಾ ಸ್ತುತಿ | ಯೋ ವರುಣೋ ಧೀತಾ ಕರ್ಮಣಾ ಮಾನುಷಾಣಾಂ
 ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಪಶ್ವಃ ಪಶೂನ್ ಗಾ ಇವ ರಕ್ಷತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನೇ) ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಧೀತಾ—ತನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದ | ಮಾನುಷಾಣಾಂ—
 ಮಾನವರ | ಪಶ್ವಃ—ಪಶುಗಳನ್ನು | ಗಾ ಇವ—ಗೋಪಾಲಕನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ | ರಕ್ಷತಿ—
 ರಕ್ಷಿಸುವನೋ ಅಂತಹವನೂ | ಸು ಪ್ರಭೂತಯೇ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಸ್ಮೈ
 ವರುಣಾಯ—ಈ ವರುಣನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೂ | ವಿದುಷ್ಟ್ವರೇಭ್ಯಃ—ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ | ಮರುದ್ಭ್ಯಃ—
 ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೂ | ಅರ್ಚಾ—ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸು | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—
 ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನೇ, ಯಾವ ವರುಣನು ತನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದ ಮಾನವರ ಪಶುಗಳನ್ನು ಗೋಪಾಲಕನು
 ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುವನೋ ಅಂತಹವನೂ ಮತ್ತು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ
 ಈ ವರುಣನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೂ, ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೂ ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸು. ನಮ್ಮ
 ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Offer praise to that opulent Varuna, and to the most sage Maruts ; (Varuna) who protects men by his acts, as (the herdsman guards) the cattle: may all out enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಮೂ ಷು ಸಮನಾ ಗಿರಾ ಪಿತೃಣಾಂ ಚ ಮನ್ಮುಭಿಃ |

ನಾಭಾಕಸ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಯ ಸಿಂಧೂನಾಮುಪೋದಯೇ ಸಪ್ತಸ್ವಸಾ ಸ

ಮಧ್ಯಮೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯುಕೇ ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಊಂ ಇತಿ | ಸು | ಸಮನಾ | ಗಿರಾ | ಪಿತೃಣಾಂ | ಚ | ಮನ್ಮುಭಿಃ |

ನಾಭಾಕಸ್ಯ | ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ | ಯಃ | ಸಿಂಧೂನಾಂ | ಉಪ | ಉಪೋದಯೇ | ಸಪ್ತಸ್ವಸಾ | ಸಃ |

ಮಧ್ಯಮಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯುಕೇ | ಸಮೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಮು ತಮೇವ ವರುಣಂ ಸಮನಾ ಸಮಾನಯಾ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಸ್ತುಭಿಷ್ಟಾಮಿ | ಪಿತೃಣಾಂ ಮನ್ಮುಭಿಃ ಸ್ತೋನೈಶ್ಚಾಭಿಷ್ಟಾಮಿ | ನಾಭಾಕಸ್ಯರ್ವೇಃ ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಚಾಭಿಷ್ಟಾಮಿ | ಸಿಂಧೂನಾಂ ಸ್ಯಂದಮಾನಾನಾಂ ನದೀನಾಮುಪ ಸಮೀಪ ಯ ಉದಯೇ ಉದ್ಗಚ್ಛತಿ ಯಶ್ಚ ಸಪ್ತಸ್ವಸಾ ಸ ಮಧ್ಯಮ ಇತಿ ವಾಗ್ಗೀರ್ನಿರುಚ್ಯತೇ | ಅನ್ಯುಕೇ ದುರ್ಧಿಯಃ ಶತ್ರುವಃ ಸಮೇ ಸರ್ವೇ ನಭಂತಾಂ | ಮಾ ಭೂವನ್ || ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ತಂ ಸ್ತುಭಿಷ್ಟಾಮಿ ಸಮಾನಯಾ ಗಿರಾ ಗೀತ್ಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಪಿತೃಣಾಂ ಚ ಮನನೀಯೈಃ ಸ್ತೋನೈರ್ನಾಭಾಕಸ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ | ಋಷೀರ್ನಾಭಾಕೋ ಬಭೂವ | ಯಃ ಸ್ಯಂದಮಾನಾನಾಮಾಸಾ-ಮಸಾಮುಪೋದಯೇ ಸಪ್ತಸ್ವಸಾರವೇನಮಾದ ವಾಗ್ಗೀಃ ಸ ಮಧ್ಯಮ ಇತಿ ನಿರುಚ್ಯತೇಶ್ಚೈವ ಏವ ಭವತಿ | ನಭಂತಾಮನ್ಯುಕೇ ಸಮೇ ಮಾ ಭೂವನ್ಮನ್ಯುಕೇ ಸರ್ವೇ ಯೇ ನೋ ದ್ವಿಷಂತಿ ದುರ್ಧಿಯಃ ಪಾಪಧಿಯಃ ಪಾಪಸಂಕಲ್ಪಾಃ | ನಿ. ೧೦-೫ | ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತಮು—ಆ ವರುಣನನ್ನೇ | ಸಮನಾ—ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ | ಸು—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಪಿತೃಣಾಂ—ಪಿತೃಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಮನ್ಮುಭಿಃ ಚ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ನಾಭಾಕಸ್ಯ—

ನಾಭಕನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಸಿಂಧೂನಾಂ—
ಪ್ರವಹಿಸುವ ನದಿಗಳ | ಉಪೆ—ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ | ಯೇ—ಯಾರು | ಉದಯೇ—ಉದಯಿಸುವನೋ |
ಸಪ್ತಸ್ಯಸಾ—ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸಹೋದರಿಯರುಳ್ಳ | ಸಃ—ಅವನೇ | ಮಧ್ಯಮಃ—ಮಧ್ಯಲೋಕದವನೆಂದು
ವರ್ಣಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ | ನಭಂತಾಂ—
ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಮಾನವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಆ ವರುಣನನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪಿತೃಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ
ನಾಭಾಕನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರವಹಿಸುವ ನದಿಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಯಾರು
ಉದಯಿಸುವನೋ, ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸಹೋದರಿಯರುಳ್ಳ ಅವನೇ ಮಧ್ಯಮಲೋಕದವನೆಂದು ವರ್ಣಿತನಾಗಿ
ದ್ದಾನೆ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ

English Translation.

(I praise) with a like praise, with the praises of (my progenitors,
with the eulogies of Nabhaka, that Varuna who rises up in the vicinity of
the rivers, and in the midst (of them) has seven sisters: may all our
enemies perish.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಈ ಋಕ್ಕಿಗೆ ಯಾಸ್ಕರು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—

ತಂ ಸ್ವಭಿಷ್ವಾಮಿ ಸಮಾನಯಾ ಗಿರಾ ಗೀತ್ಯಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಪಿತೃಣಾಂ ಚಿ ಮನನೀಯೈಃ
ಸ್ತೋಮೈರ್ನಾಭಾಕಸ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಭಿಃ | ಋಷಿರ್ನಾಭಾಕೋ ಬಭೂವ ಯಃ ಸ್ಯಂದಮಾನಾನಾ-
ವಾಸಾಮಪಾಮುಪೋದಯೇ ಸಪ್ತಸ್ಯಸಾರಮೇನಮಾಹ ವಾಗ್ನಿಃ ಸ ಮಧ್ಯಮ ಇತಿ
ನಿರುಚ್ಯತೇಽಥೈಷ ಏವ ಭವತಿ | ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ಮಾ ಭೂವನ್ಯಕೇ ಸರ್ವೇ ಯೇ
ನೋ ದ್ವಿಷಂತಿ ದುರ್ಧಿಯಃ ಸಾಪಧಿಯಃ ಸಾಪಸಂಕಲ್ಪಾಃ ||

(ನಿ. ೧೦-೫)

ಈ ವರುಣದೇವನನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಗಾನಾರ್ಹವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ ಹೇಗೆಂದರೆ, ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯರು ಯಾವ ರೀತಿ ವರುಣನನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸಿದರೋ ಅಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೇ, ಆ ಪಿತೃಗಳ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮನಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.
ಮತ್ತು ನಾಭಾಕನೆಂಬ ನನ್ನ ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಪಣಕವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾಭಾಕನೆಂಬವನು
ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟೃವಾದ ಋಷಿಯು. ಆ ಋಷಿಯು, ನದಿಗಳಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಉದಕಗಳಿಗೆ ಉದ್ಗಮಸ್ಥಾನವಾದ
ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಏಳುಮಂದಿ ಭಗಿನಿಯರೊಡಗೂಡಿದ ವರುಣನನ್ನು ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ವರುಣನು.

ಮಧ್ಯಮಸ್ಥಾನ (ಅಂತರಿಕ್ಷ) ದೇವತೆಯು. ಏಳು ಮಂದಿ ಭಗಿನಿಯರೆಂದರೆ ಏಳು ಮುಖ್ಯವಾದ ಗಂಗಾದಿ ನದಿಗಳು ಅಥವಾ ಸಪ್ತಾಶ್ವಗಳು. ವರುಣನೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯನೆಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಏಳು ಕುದುರೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿರಬಹುದು. ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವರುಣನು ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಭಾಸವಾಗುವುದು. ಈ ಋಕ್ವಿನ ನಭಂತಾಮನ್ಯುಕೇ ಸಮೇ ಎಂಬ ಕೊನೆಯ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾಪಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಂದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವ, ಮತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ ದುಷ್ಟರು ಎಂದರೆ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ ಎಂದರ್ಥವು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಃ ಕ್ವಪಃ ಪರಿ ಷಸ್ವಜೇ ನ್ಯ ನಿ ಸ್ರೋ ಮಾಯಯಾ ದಧೇ ಸ ವಿಶ್ವಂ ಪರಿ
ದರ್ಶತಃ |

ತಸ್ಯ ವೇನೀರನು ಪ್ರತಮುಷಸ್ತಿಸ್ರೋ ಅವರ್ಧಯನ್ನ ಭಂತಾಮನ್ಯುಕೇ
ಸಮೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ಕ್ವಪಃ | ಪರಿ | ಸ್ವಜೇ | ನಿ | ಉಸ್ರಃ | ಮಾಯಯಾ | ದಧೇ | ಸಃ | ವಿಶ್ವಂ | ಪರಿ | ದರ್ಶತಃ |
ತಸ್ಯ | ವೇನೀಃ | ಅನು | ವ್ರತಂ | ಉಷಃ | ತಿಸ್ರಃ | ಅವರ್ಧಯನ್ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯುಕೇ | ಸಮೇ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ವರುಣಃ ಕ್ವಪೋ ರಾತ್ರೀಃ ಪರಿ ಷಸ್ವಜೇ | ಪರಿಷ್ವಜತೇ | ಅಸಿ ಚ ದರ್ಶತೋ ದರ್ಶನೀಯಃ
ಸ ವರುಣ ಉಸ್ರ ಉತ್ಸರಣಶೀಲಃ ಸನ್ ವಿಶ್ವಂ ಮಾಯಯಾ ಕರ್ಮಣಾ ಪರಿ ಪರಿಶೋ ನಿ ದಧೇ |
ನಿದಧಾತಿ | ಕಿಂಚಿ ತಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ ವ್ರತಂ ಕರ್ಮ ವೇನೀಃ ಕಾಮಯಮಾನಾಃ ಪ್ರಜಾಸ್ತಿಸ್ರ ಉಷಸ್ತಿಸ್ಸು
ಪ್ರಾತರ್ಮಾಧ್ಯಂದಿನಂ ಸಾಯಂ ಚಾನ್ವವರ್ಧಯನ್ | ಅನುವರ್ಧಯಂತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯುಕ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಕ್ವಪಃ—ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು | ಪರಿ ಷಸ್ವಜೇ—ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ |
ದರ್ಶತಃ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ | ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಉಸ್ರಃ—ವೇಗಗಾಮಿಯಾಗಿ | ಮಾಯಯಾ—
ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ | ವಿಶ್ವಂ—ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ | ಪರಿ—ಸುತ್ತಲೂ | ನಿ ದಧೇ—
ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ | ತಸ್ಯ—ಆ ವರುಣನ | ವ್ರತಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ವೇನೀಃ—ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಜೆಗಳು | ತಿಸ್ರಃ
ಉಷಃ—ಮೂರು ಸವನಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಅನು ಅವರ್ಧಯನ್—ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ |
ಅನ್ಯುಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವರುಣನು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ ಅದೇ ವರುಣನು ವೇಗ ಗಾಮಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸುತ್ತಲೂ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆ ವರುಣನ ಕರ್ಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಜೆಗಳು ಮೂರು ಸವನಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

English Translation.

He embraces the nights : of goodly aspect, and quick of movement he encompasses the universe by his acts all who are desirous (of his favour) diligently offer him worship at the three diurnal rites : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಯಃ ಕಕುಭೋ ನಿಧಾರಯಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಧಿ ದರ್ಶತಃ |

ಸ ಮಾತಾ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪದಂ ತದ್ವರುಣಸ್ಯ ಸಪ್ತ್ಯಂ ಸ ಹಿ ಗೋಪಾ ಇವೇ-

ಯೋ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಕಕುಭಃ | ನಿಧಾರಯಃ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ | ಅಧಿ | ದರ್ಶತಃ |

ಸಃ | ಮಾತಾ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಪದಂ | ತತ್ | ವರುಣಸ್ಯ | ಸಪ್ತ್ಯಂ | ಸಃ | ಹಿ | ಗೋಪಾಃ | ಇವ |

ಇಯೇಃ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ವರುಣಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಧಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಉಪರಿ ದರ್ಶತೋ ದರ್ಶನೀಯಃ ಸನ್ ಕಕುಭೋ ದಿಶೋ ನಿಧಾರಯಃ ನಿಧಾರಯತಿ ಸ ವರುಣೋ ಮಾತಾ ನಿರ್ಮಾತಾ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪ್ರತ್ನಂ ಪದಂ ಸ್ವರ್ಗಾ-
ಖ್ಯಂ ಸ್ಥಾನಂ ಸಪ್ತ್ಯಮಸ್ತಾಭಿಶ್ಚ ಸರ್ಪಣೀಯಂ ತದ್ವರುಣಸ್ಯ ಸ್ವಕೃತಂ | ಅಪಿ ಚ ಸ ಹಿ ಸ ಏವೇರ್ಯ
ಈಶ್ವರಃ ಸನ್ ಗೋಪಾ ಇವ ಗೋಪಾಲ ಇವ ಪತುನಾಮಸ್ತಾಕಂ ರಕ್ಷಿತಾ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಅಧಿ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು | ದರ್ಶತಃ—ಆಕರ್ಷಕ ವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ | ಕಕುಭಃ—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ | ನಿಧಾರಯಃ—ಧರಿಸುವನೋ | ಸಃ—ಅದೇ

ವರುಣನು | ಮಾತಾ - ಜಗನ್ನಿರ್ಮಾಪಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ - ಪುರಾತನವಾದುದು | ಸಪ್ತೈಂ - ನಮಗೆ ಗಮ್ಯವಾದುದು ಆದ | ಪದಂ - ಯಾವ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಾನವಿದೆಯೋ | ತೇಃ - ಆದೂ ಸಹ | ವರುಣಸ್ಯ - ವರುಣನಿರ್ಮಿತವೇ ಆಗಿದೆ | ಸ ಹಿ ಅದೇ ವರುಣನು | ಇರ್ಯಃ - ಈಶ್ವರನಾಗಿ | ಗೋಪಾ ಇವ - ಗೋಪಾಲಕನು ಪಶುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ - ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ - ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ - ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ವರುಣನು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸುವನೋ ಅದೇ ವರುಣನು ಜಗನ್ನಿರ್ಮಾಪಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪುರಾತನವಾದುದು, ನಮಗೆ ಗಮ್ಯವಾದುದು ಆದ ಯಾವ ಸ್ಥಾನವಿದೆಯೋ ಆದೂ ಸಹ ವರುಣನಿರ್ಮಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ಅನೇ ವರುಣನು ಈಶ್ವರನಾಗಿದ್ದು ಗೋಪಾಲಕನು ಪಶುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

He, who visible above the earth sustains the point of the horizon, is the measurer (of the universe); that is the ancient abode of Varuna, to which we have access; he is our lord, like the keeper of cattle: may all our enemies perish

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯೋ ಧರ್ತಾ ಭುವನಾನಾಂ ಯ ಉಸ್ರಾಣಾಮಪೀಚ್ಯಾಃ ವೇದ ನಾಮಾನಿ
ಗುಹ್ಯಾ |

ಸ ಕವಿಃ ಕಾವ್ಯಾ ಪುರು ರೂಪಂ ದ್ಯೌರಿವ ಪುಷ್ಯತಿ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯಃ | ಧರ್ತಾ | ಭುವನಾನಾಂ | ಯಃ | ಉಸ್ರಾಣಾಂ | ಅಪೀಚ್ಯಾಃ | ವೇದ | ನಾಮಾನಿ | ಗುಹ್ಯಾ |

ಸಃ | ಕವಿಃ | ಕಾವ್ಯಾ | ಪುರು | ರೂಪಂ | ದ್ಯೌಃ | ಇವ | ಪುಷ್ಯತಿ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೫ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯೋ ವರುಣೋ ಭುವನಾನಾಂ ಧರ್ತಾ ಧಾರಯಿತಾ ಯಶ್ಚೋಸ್ರಾಣಾಂ ದೇವಾಧಿಷ್ಠಾನಭೂ-
ತಾನಾಂ ರಶ್ಮೀನಾಮಪೀಚ್ಯಾಪೀಚ್ಯಾನ್ಯಂತರ್ಹಿತಾನಿ ಗುಹ್ಯಾ ಗುಹ್ಯಾನಿ ಗುಹ್ಯಾಯಾಂ ನಿಹಿತಾನಿ

ನಾಮಾನಿ ವೇದ ಜಾನಾತಿ ಸ ವರುಣಃ ಕವಿಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸನ್ ಕಾವ್ಯಾ ಕಾವ್ಯಾನಿ ಕವಿಕರ್ಮಾಣಿ ಪುರು
ಬಹೂನಿ ರೂಪಂ ದ್ಯೌರಿವ ಪುಷ್ಯತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಭುವನಾನಾಂ—ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ | ಧರ್ತಾ—ಧಾರಕನಾಗಿರು
ವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಉಸ್ರಾಣಾಂ—ದಿವ್ಯ ರಶ್ಮಿಗಳ | ಅಸೀಚ್ಯಾ—ಅಂತರ್ಹಿತವಾದವೂ |
ಗುಹ್ಯಾ—ರಹಸ್ಯವಾದವೂ ಆದ | ನಾಮಾನಿ—ಹೆಸರುಗಳನ್ನು | ವೇದ—ಅರಿಯುವನೋ | ಸಃ—ಅದೇ
ವರುಣನು | ಕವಿಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿದ್ದು | ಕಾವ್ಯಾ—ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ |
ದ್ಯೌರಿವ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆ | ಪುರು—ಬಹುವಿಧವಾದ | ರೂಪಂ—ರೂಪವನ್ನು | ಪುಷ್ಯತಿ—ಹೊಂದು
ತ್ತಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವನ್ನು
ಹೊಂದಲಿ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ವರುಣನು ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಧಾರಕನಾಗಿರುವನೋ, ಯಾರು ದಿವ್ಯ ರಶ್ಮಿಗಳ ಅಂತರ್ಹಿತ
ವಾದವೂ ರಹಸ್ಯವಾದವೂ ಆದ ಸಕಲ ನಾಮಗಳನ್ನೂ ಅರಿತಿರುವನೋ ಅದೇ ವರುಣನು ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿದ್ದು
ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ ಅಂತರಿಕ್ಷದಂತೆ ಬಹು ವಿಧವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.
ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ.

English Translation.

He who is the sustainer of the worlds, who knows the hidden and
secret names of the (solar) rays, he is the sage who cherishes the acts of
sages, as the heaven cherishes numerous forms: may all our enemies
perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ತಿಸ್ವಿಶ್ವಾನ್ವಿನಿ ಕಾವ್ಯಾ ಚಕ್ರೇ ನಾಭಿರಿವ ಶ್ರಿತಾ |

ಶ್ರಿತಂ ಜೂತೀ ಸಪರ್ಯತ ವ್ರಜೇ ಗಾವೋ ನ ಸಂಯುಜೇ ಯುಜೇ

ಅಶ್ವಾ ಅಯುಕ್ಷತ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ತಿಸ್ವಿನ್ | ವಿಶ್ವಾನಿ | ಕಾವ್ಯಾ | ಚಕ್ರೇ | ನಾಭಿರಿವ | ಶ್ರಿತಾ |

ತ್ರಿತಂ | ಜೂತೀ | ಸಸರ್ಯತ | ವ್ರಜೇ | ಗಾವಃ | ನ | ಸಂಯುಜೇ | ಯುಜೇ | ಅಶ್ವಾನ್ | ಅಯುಕ್ಷತ |
ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಮಿನ್ನರುಣೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಕಾವ್ಯಾ ಕಾವ್ಯಾನಿ ಕವಿಕರ್ಮಾಣಿ ಚಕ್ರೇ ನಾಭಿರಿವ ಯಥಾ
ರಥಸ್ಯ ಚಕ್ರೇ ನಾಭಿಸ್ತಥಾ ಶ್ರಿತಾ ಶ್ರಿತಾನಿ ತಂ ತ್ರಿತಂ ತ್ರಿಸ್ಥಾನಂ ವರುಣಂ ಜೂತೀ ಜೂತ್ಯಾ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ
ಸಸರ್ಯತ | ಹೇ ಮದೀಯಾ ಜನಾಃ ಪರಿಚರತ | ಕಿಮರ್ಥಮಿತ್ಯತ ಆಹ | ವ್ರಜೇ ಗೋಷ್ಠೇ ಗಾವೋ
ನ ಯಥಾ ಗಾಃ ಸಂಯುಜೇ ಸಂಯೋಗಾರ್ಥಂ ಸಹ ಸ್ಥಾಪಯಿತುಂ ಯುಜೇ ಯುಂಜಂತಿ ತಥಾಸ್ಥಾಕ-
ಮಭಿಯೋಗಾಯಾಶ್ವಾನಯುಕ್ಷತ | ಸಸತ್ಯಾ ಯುಂಜಂತಿ | ಅತಸ್ತದುದ್ರವಸರಿಹಾರಾಯ ವರುಣಂ
ಪರಿಚರತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಚಕ್ರೇ—ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ | ನಾಭಿರಿವ—ಅರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಧ್ಯಭಾಗವಾದ ನಾಭಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವಂತೆ |
ಯಸ್ಮಿನ್—ಯಾವ ವರುಣನಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಕಾವ್ಯಾ—ಕವಿಕರ್ಮಗಳೂ | ಶ್ರಿತಾ—
ಆಶ್ರಯಿಸಿವೆಯೋ | ತ್ರಿತಂ—ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ಆಶ್ರಮಿಸಿರುವ ಅದೇ ವರುಣನನ್ನು | ಜೂತೀ—
ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಸಸರ್ಯತ—ಪೂಜಿಸಿರಿ | ವ್ರಜೇ—ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ | ಗಾವೋ ನ—ಗೋವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟು
ಗೂಡಿರುವಂತೆ | ಸಂಯುಜೇ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ | ಯುಜೇ—ಕೂಡಿಹಾಕಿರುವುದೋ ಹಾಗೆ | ಅಶ್ವಾನ್—
ಅಶ್ವಗಳನ್ನು | ಅಯುಕ್ಷತ—ಶತ್ರುಗಳು ಶೇಖರಿಸಿದ್ದಾರೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—
ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ನಾಭಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವಂತೆ ಯಾವ ವರುಣನಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ
ಕವಿಕರ್ಮಗಳೂ ಆಶ್ರಯಿಸಿವೆಯೋ, ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ಆಶ್ರಮಿಸಿರುವ ಅದೇ ವರುಣನನ್ನು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ
ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿರುವಂತೆ ಒಂದುಗೂಡಿದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಶತ್ರುಗಳು
ಶೇಖರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

In whom all pious acts are concentrated, like the nave in the
(centre of the) wheel, worship him quickly who abides in the three worlds;
as men assemble the cattle in their pasture, so do (our foes) collect their
horses (to assail us): may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ ಆಸ್ವತ್ಥ ಆಶಯೇ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನ್ಯೇಷಾಂ |

ಪರಿ ಧಾಮಾನಿ ಮರ್ಮಶದ್ವರುಣಸ್ಯ ಪುರೋ ಗಯೇ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಅನು
ವ್ರತಂ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಆಸು | ಆತ್ಮಃ | ಆಶಯೇ | ವಿಶ್ವಾ | ಜಾತಾನಿ | ಏಷಾಂ |

ಪರಿ | ಧಾಮಾನಿ | ಮರ್ಮಶತ್ | ವರುಣಸ್ಯ | ಪುರಃ | ಗಯೇ | ವಿಶ್ವೇ | ದೇವಾಃ | ಅನು | ವ್ರತಂ |
ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

.....ತ್ವರಿವ್ಯಶತೋ ವರುಣಸ್ಯ ಪುರೋ ಗಯೇ ರಥಸ್ಯ ಪುರಸ್ತಾಭ್ಯವತಿ ತಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ
ಪುರಸ್ತಾದ್ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ವ್ರತಂ ಕರ್ಮಾನುಗಚ್ಛಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಆಸು—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಆತ್ಮಃ—ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ |
ಏಷಾಂ—ಈ ಲೋಕಗಳ | ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ—ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ | ಆ ಶಯೇ—ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು
ವಂತೆ ಮಾಡಿದನೋ (ಮತ್ತು) | ಧಾಮಾನಿ—ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ಪರಿ—ಸುತ್ತಲೂ | ಮರ್ಮ-
ಶತ್—ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡುತ್ತಾ ಸುತ್ತುವನೋ | ವರುಣಸ್ಯ—ಅದೇ ವರುಣನ | ಪುರೋ ಗಯೇ—ರಥದ
ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ—ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ | ವ್ರತಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ಅನು—ನಿರ್ವಹಿಸು
ತ್ತಾರೆ | ಅನ್ಯಕೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಸಮೇ—ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವನ್ನು
ಹೊಂದಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಾವ ವರುಣನು ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಈ ಲೋಕಗಳ ಸಕಲ ಭೂತಗಳನ್ನೂ
ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿದನೋ, ಮತ್ತು ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡುತ್ತಾ ಸುತ್ತುವನೋ
ಅವೇ ವರುಣನ ರಥದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ

English Translation.

He who, passing amidst those (regions of the firmament), gives refuge to all their races, and all the deities precede the chariot of Varuna when manifesting his glories to perform his worship : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ಸಮುದ್ರೋ ಅಪೀಚ್ಯಸ್ತುರೋ ದ್ಯಾಮಿವ ರೋಹತಿ ನಿ ಯದಾಸು
ಯಜುರ್ಧೇ |

ಸ ಮಾಯಾ ಅರ್ಚಿನಾ ಪದಾಸ್ತೃಣಾನ್ನಾಕಮಾರುಹನ್ಮಭಂತಾನುನ್ಯಕೇ
ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ಸಮುದ್ರಃ | ಅಪೀಚ್ಯಃ | ತುರಃ | ದ್ಯಾಂಽವೇ | ರೋಹತಿ | ನಿ | ಯತ್ | ಅಸು | ಯಜುಃ |
ಧೇ |

ಸಃ | ಮಾಯಾಃ | ಅರ್ಚಿನಾ | ಪದಾ | ಅಸ್ತೃಣಾತ್ | ನಾಕಂ | ಆ | ಅರುಹತ್ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ |
ಸಮೇ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಮಾದಾಪಃ ಸಮುದ್ರವಂತಿ ಸ ವರುಣಃ ಸಮುದ್ರೋಽಪೀಚ್ಯೋಽಂತರ್ಹಿತಸ್ತುರಃ
ಕ್ಷಿಪ್ರೋ ದ್ಯಾಮಿವ ಯಥಾದಿತ್ಯೋ ದ್ಯಾಂ ರೋಹತಿ ತಥಾ ನಾಕಂ ರೋಹತಿ | ಅಪಿ ಚ ಯದ್ರೋ
ವರುಣ ಅಸು ದಿಕ್ಷು ಯಜುಃ ಪ್ರಜಾಭ್ಯೋ ದಾನಂ ನಿ ದಧೇ ನಿಧಾತಿ ಸ ವರುಣೋ ಮಾಯಾ
ಅಸುರಾಣಾಂ ಮಾಯಾ ಅರ್ಚಿನಾರ್ಚಿಷ್ಠತಾ ಪದಾ ಸ್ಥಾನೇನ | ತೇಜಸೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಸ್ತೃಣಾತ್ |
ಸಮಂತಾದ್ಧಿನಸ್ತಿ | ನಾಕಂ ಸ್ವರ್ಗಮಾರುಹತ್ | ಆರೋಹತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಅಪೀಚ್ಯಃ—ಅಂತರ್ಹಿತವಾದ | ಸಮುದ್ರಃ—ಸಮುದ್ರರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ |
ತುರಃ—ಕ್ಷಿಪ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಆದಿತನು | ದ್ಯಾಂ ಇವ—ಆಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಹತ್ತುವಂತೆ | ರೋಹತಿ—ವರುಣನೂ
ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಾನೆ | ಯತ್—ಯಾವ ವರುಣನು | ಅಸು—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ |

ಯಜುಃ—ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮವನ್ನು | ನಿ ದಧೇ—ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೋ | ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಮಾಯಾಃ—
ಅಸುರರ ವಂಚಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಆರ್ಚಿನಾ—ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ | ಪದಾ—ಸ್ಥಾನದಿಂದಲೇ |
ಅ ಸ್ತೃಣಾತ್—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ | ನಾಕಂ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಅರುಹತ್—ಹಸ್ತುತ್ತಾನೆ |
ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅದೇ ವರುಣನು ಅಂತರ್ಹಿತವಾದ ಸಮುದ್ರರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ಷಿಪ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಆದಿತ್ಯನು
ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಹತ್ತುವಂತೆ ವರುಣನೂ ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ವರುಣನು ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೋ ಅದೇ ವರುಣನು ಅಸುರರ ವಂಚಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
ಸ್ಥಾನದಿಂದಲೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಹತ್ತುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ
ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

He is the hidden ocean ; swift he mounts (the heaven) as (the sun)
the sky ; when he has placed the sacrifice in those (regions of the firma-
ment) he demolishes with his brilliant radiance the devices (of the Asuras) ;
he ascends to heaven : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ ಶ್ವೇತಾ ವಿಚಕ್ಷಣಾ ತಿಸ್ರೋ ಭೂಮಿಾರಧಿಕ್ಷಿತಃ |

ತ್ರಿರುತ್ತರಾಣಿ ಪಪ್ರತುರ್ವರುಣಸ್ಯ ಧ್ರುವಂ ಸದಃ ಸ ಸಪ್ತಾನಾಮಿರಜ್ಯತಿ

ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ | ಶ್ವೇತಾ | ವಿಚಕ್ಷಣಾ | ತಿಸ್ರಃ | ಭೂಮಿಾಃ | ಅಧಿಕ್ಷಿತಃ |

ತ್ರಿಃ | ಉತ್ಪ್ರತರಾಣಿ | ಪಪ್ರತುಃ | ವರುಣಸ್ಯ | ಧ್ರುವಂ | ಸದಃ | ಸಃ | ಸಪ್ತಾನಾಂ | ಇರಜ್ಯತಿ |

ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯಾಧಿಕ್ಷಿತೋಂತರಿಕ್ಷೇಽಧಿ ವಸತಃ ಶ್ವೇತಾ ಶ್ವೇತಾನಿ ವಿಚಕ್ಷಣಾ ತೇಜಾಂಸಿ
ತಿಸ್ರೋ ಭೂಮಿಸ್ತ್ರಿರುತ್ತರಾಣಿ ತಿಸ್ರಣಾಮಧಿಸ್ಥಿತಾನಿ ಭುವನಾನಿ ಪಪ್ರತುಃ ಪ್ರಥಯಂತಿ | ತಥಾ ಚ

ಮಂತ್ರವರ್ಣಃ | ಅಸ್ಮೋ ಭೂಮಿಾರ್ಥಾರಯನ್ ತ್ರೈರುತ ದ್ಯೂನ್ | ಯ. ೨-೨೭-೮ | ಇತಿ | ತಸ್ಯ
ವರುಣಸ್ಯ ಸದಃ ಸ್ಥಾನಂ ಧ್ರುವಮಚಲಮಿತಿ | ಕಿಂಚ ಸ ವರುಣಃ ಸಸ್ತಾನಾಂ ಸಿಂಧೂನಾಮಿರಜ್ಯತಿ |
ಈಶ್ವರೋ ಭವತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಅಧಿಕ್ಷಿತಃ—ಅಂತರಿಕ್ಷವಾಸಿಯಾದ | ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ವರುಣನ | ಶ್ವೇತಾ—ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳ |
ವಿಚಕ್ಷಣಾ—ತೇಜಸ್ಸುಗಳು | ತಿಸ್ರಃ ಭೂಮಿಾಃ—ಮೂರು ಅಧೋಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ತ್ರಿಃ ಉತ್ತರಾಣಿ—
ಮೂರು ಉರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ಸಪ್ತತುಃ—ವ್ಯಾಪಿಸಿವೆಯೋ | ವರುಣಸ್ಯ—ಅದೇ ವರುಣನ | ಸದಃ—
ಸ್ಥಾನವು | ಧ್ರುವಂ—ಅಚಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ | ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಸಸ್ತಾನಾಂ—ಸಪ್ತಸಿಂಧುಗಳಿಗೂ |
ಇರಜ್ಯತಿ—ಈಶ್ವರನಾಗಿದ್ದಾನೆ | ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಂತರಿಕ್ಷವಾಸಿಯಾದ ಯಾವ ವರುಣನ ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳ ತೇಜಸ್ಸುಗಳು ಮೂರು ಅಧೋಲೋಕಗಳನ್ನೂ,
ಮೂರು ಉರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ವ್ಯಾಪಿಸಿವೆಯೋ ಅದೇ ವರುಣನ ಸ್ಥಾನವು ಅಚಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ವರುಣನು
ಸಪ್ತಸಿಂಧುಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Of whom, present in the three worlds, the brilliant rays pervade the
three realms beyond, the eternal dwelling of Varuna, he is a lord of the
seven (rivers) : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಶ್ವೇತಾ ಅಧಿನಿರ್ಣಿಜಶ್ಚಕ್ರೇ ಕೃಷ್ಣಾ ಅನು ವ್ರತಾ |

ಸ ಧಾಮ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಮಮೇ ಯಃ ಸ್ತುಂಭೇನ ವಿ ರೋದಸೀ ಅಜೋ ನ

ದ್ಯಾಮಧಾರಯನ್ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಶ್ವೇತಾನ್ | ಅಧಿನಿರ್ಣಿಜಃ | ಚಕ್ರೇ | ಕೃಷ್ಣಾನ್ | ಅನು | ವ್ರತಾ |

ಸಃ | ಧಾಮ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಮಮೇ | ಯಃ | ಸ್ತುಂಭೇನ | ವಿ | ರೋದಸೀ ಇತಿ | ಅಜಃ | ನ | ದ್ಯಾಂ |

ಅಧಾರಯತ್ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಮ.ಋಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ವರುಣೋ ನಿರ್ಣಜ ಆತ್ಮೀಯಾನ್ತಶ್ಚೀನ್ರಿವಾ ಶ್ವೇತಾನಧಿ ಚಕ್ರೇ ಅಧಿಕರೋತಿ ತಥಾ
 ರಾಶೌ ಕೃಷ್ಣಾಂಕ್ಷಕ್ರೇ ಸ ವರುಣೋಽನು ವ್ರತಾ ಕರ್ಮಾಣಿ ಲಕ್ಷೀಕೃತ್ಯೋಭಯವಿಧಕರ್ಮಾನುಗುಣಂ
 ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಧಾಮಾಂತರಿಕ್ಷಂ ದಿವಂ ವಾ ಮಮೇ | ನಿರ್ಮಮೇ | ಅಪಿ ಚ ಯಃ ಸ್ಥಂಭೇನಾಂತರಿಕ್ಷೇ-
 ಸಾಜೋ ನ ಯಥಾದಿತ್ಯೋ ದ್ಯಾಂ ಧಾರಯತಿ ತಥಾ ರೋದಸೀ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾವಧಾರಯತ್
 ವಿಧಾರಯತಿ ಸ ವರುಣ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸಿದ್ಧಮನೃತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ವರುಣನು | ಅಧಿನಿರ್ಣಜಃ—ತನ್ನ ರಶ್ಮಿಗಳನ್ನು | ಶ್ವೇತಾನ್—ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತ
 ವರ್ಣವುಳ್ಳವನ್ನಾಗಿ | ಚಕ್ರೇ—ಆವಿಷ್ಟರಿಸುತ್ತಲೂ | ಕೃಷ್ಣಾನ್—ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವುಳ್ಳವನ್ನಾಗಿ
 ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಇರುವನೋ (ಮತ್ತು) | ಅಜಃ—ಆದಿತ್ಯನು | ದ್ಯಾಂ ನ—ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಂತೆ |
 ಯಃ—ಯಾರು | ಸ್ಥಂಭೇನ—ಅಂತರಿಕ್ಷರೂಪವಾದ ಸ್ತಂಭದಿಂದ | ರೋದಸೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ |
 ವ್ಯಧಾರಯತ್—ಧರಿಸಿರುವನೋ | ಸಃ—ಅದೇ ವರುಣನು | ಅನು ವ್ರತಾ—ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳೆಗನುಗುಣವಾಗಿ |
 ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಧಾಮ—ಅಂತರಿಕ್ಷರೂಪವಾದ ತನ್ನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು | ಮಮೇ—ನಿರ್ಮಿಸಿದನು | ಅನ್ಯಕೇ
 ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ವರುಣನು ತನ್ನ ರಶ್ಮಿಗಳನ್ನು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತವರ್ಣವುಳ್ಳವನ್ನಾಗಿ ಆವಿಷ್ಟರಿಸುತ್ತಲೂ, ರಾತ್ರಿ
 ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವುಳ್ಳವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಲೂ, ಇರುವನೋ ಮತ್ತು ಆದಿತ್ಯನು ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಂತೆ
 ಯಾರು ಅಂತರಿಕ್ಷರೂಪವಾದ ಸ್ತಂಭದಿಂದ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವನೋ ಅದೇ ವರುಣನು ತನ್ನ
 ಕರ್ಮಗಳೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷರೂಪವಾದ ತನ್ನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ
 ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

He who in his successive functions emits his bright rays or turns them
 dark, first made his residence (in the firmament), and, as the unborn sun
 the sky, supports with the pillar (of the firmament) both heaven and earth ;
 may all our enemies perish.

ನಲವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ತಭ್ನಾದಿತಿ ಪದ್ಯಚಂ ದ್ವಾದಶಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅರ್ಚನಾನಾ ಯುಷಿಃ ಕಾಣ್ಯೋ ನಾಭಾಕೋ ವಾ ಯುಷಿಃ | ಉತ್ತರೇ ತ್ವರ್ಚನಾನಾಃ | ಅದ್ಯಸ್ತೃಚಿಷ್ಟೈಷ್ಟ್ವಭೋ ವರುಣದೇವತೋ ದ್ವಿತೀಯಸ್ತೃಚಿ ಅನುಷ್ಟ್ವಭೋಽಶ್ವಿದೇವತಾಕಃ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಅಸ್ತಭ್ನಾತ್ ಪಳರ್ಚನಾನಾ ವಾ ತ್ರೈಷ್ಟ್ವಭಮಂತ್ಯಂ ವಾ ತ್ವಚಮಾಶ್ವಿನಮಾನುಷ್ಟ್ವಭಮಪಶ್ಯದಿತಿ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ || ವಾರುಣೇ ಪಶೌ ಹವಿಷೋ ಯಾಜ್ಯಾಸ್ತಭ್ನಾದಿತಿ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಅಸ್ತಭ್ನಾದ್ವ್ಯಾಮಸುರೋ ವಿಶ್ವವೇದಾ ಇತ್ಯೈಕಾದಶಿನಾಃ | ಅ. ೩-೨ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿಷ್ಪೋಮಪ್ರಣಯನೇಽಪ್ಯೇಷೋತ್ತರಾ ಪರಿಧಾನೀಯಾ | ತಥಾ ಸೂತ್ರೀತಂ | ಅಸ್ತಭ್ನಾದ್ವ್ಯಾಮಸುರೋ ವಿಶ್ವವೇದಾ ಇತಿ ಪರಿಧ್ಯಾದುತ್ತರಯಾ ವಾ | ಅ. ೪-೦೦ | ಇತಿ || ಏವಾ ವಂದಸ್ವೇತ್ಯೇಷಾ ವಾರುಣೇ ಪಶೌ ಹವಿಷೋಽನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಏವಾ ವಂದಸ್ವ ವರುಣಂ ಬೃಹಂತಂ ತತ್ತಾ ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಂದಮಾನ ಇತಿ ದ್ವೇ | ಅ. ೩-೨ | ಸೋಮಪ್ರವಹಣ ಇಮಾಂ ಧಿಯಮಿತ್ಯೇಷಾ ಪರಿಧಾನೀಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ ದೇನೇತಿ ನಿಹಿತೇ ಪರಿಧ್ಯಾತ್ | ಅ. ೪-೪ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಅಸ್ತಭ್ನಾತ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಎದನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆರು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅರ್ಚನಾನಾ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ಅಥವಾ ಕಣ್ವಗೋತ್ರದವನಾದ ನಾಭಾಕನೆಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಅಥವಾ ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ಯನೂ, ಕೊನೆಯ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ಯ ಅರ್ಚನಾನಾ ವಾ ಋಷಿಯು ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ವರುಣನು ದೇವತೆಯು; ತ್ರಿಷ್ಟ್ವಭಂದಸ್ಸು; ಕೊನೆಯ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು, ಅನುಷ್ಟ್ವಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಸ್ತಭ್ನಾತ್ ಪಳರ್ಚನಾನಾ ವಾ ತ್ರೈಷ್ಟ್ವಭಮಂತ್ಯಂ ವಾ ತ್ವಚಮಾಶ್ವಿನಮಾನುಷ್ಟ್ವಭಮಪಶ್ಯತ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು. ವರುಣದೇವತೆಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪಶುಹೋಮದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೋಮ ಮಾಡುವಾಗ ಅಸ್ತಭ್ನಾತ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಯಾಜ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಸ್ತಭ್ನಾದ್ವ್ಯಾಮಸುರೋ ವಿಶ್ವವೇದಾ ಇತ್ಯೈಕಾದಶಿನಾಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೩-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿಷ್ಪೋಮಪ್ರಣಯನವೆಂಬ ಯಜ್ಞಾಂಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅಥವಾ ಮುಂದಿನ ಋಕ್ಕನ್ನು ಪರಿಧಾನೀಯಾ ಎಂದರೆ ಕೊನೆಯ ಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಸ್ತಭ್ನಾದ್ವ್ಯಾಮಸುರೋ ವಿಶ್ವವೇದಾ ಇತಿ ಪರಿಧ್ಯಾದುತ್ತರಯಾ ವಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೦೦) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ವರುಣದೇವತೆಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪಶುಯಾಗದ ಹವಿಸ್ಸಿನ ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಏವಾ ವಂದಸ್ವ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಎರಡನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಏವಾ ವಂದಸ್ವ ವರುಣಂ ಬೃಹಂತಂ ತತ್ತಾ ಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಂದಮಾನಾ

ಇತಿ ವೈ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೩-೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು ಸೋಮಪ್ರವಹಣವೆಂಬ ಯಜ್ಞಾಂಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಯನ್ನು ಕೊನೆಯ ಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ ದೇವೇತಿ ನಿಹಿತೇ ಪರಿದಧ್ಯಾತ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೫ || ಸೂಕ್ತ—೪೨ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೮ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲರುವ ಋಕ್ಯಂಖ್ಯೆ—೬ ||

|| ಋಷಿಃ—೧-೬. ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವ ಆರ್ಚನಾನಾ ವಾ | ಅಥವಾ ೧-೩ ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವ | ೪-೬. ನಾಭಾಕಃ ಕಾಣ್ವ | ಆರ್ಚನಾನಾ ವಾ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೩. ವರುಣಃ | ೪-೬. ಅಶ್ವಿನೌ ||

|| ಛಂದಃ—೧-೩. ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ | ೪-೬. ಅನುಷ್ಟುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತೌ ಭ್ನಾ ದ್ಧ್ಯಾ ಮಸುರೋ ವಿಶ್ವನೇದಾ ಅಮಿಮಾತ ವರಿಮಾಣಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ |
ಆಸೀದದ್ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾನಿ ಸಮ್ರಾಡ್ವಿಶ್ವೇತ್ತಾನಿ ವರುಣಸ್ಯ ವ್ರತಾನಿ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತೌ ಭ್ನಾತ್ | ದ್ಧ್ಯಾಂ | ಅಸುರಃ | ವಿಶ್ವನೇದಾಃ | ಅಮಿಮಾತ | ವರಿಮಾಣಂ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ |

ಅ | ಆಸೀದತ್ | ವಿಶ್ವಾ | ಭುವನಾನಿ | ಸಮ್ರಾಟ್ | ವಿಶ್ವಾ | ಇತ್ | ತಾನಿ | ವರುಣಸ್ಯ | ವ್ರತಾನಿ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವನೇದಾ ವಿಶ್ವಧನೋಽಸುರೋ ಬಲವಾನ್ವರುಣೋ ದ್ಯಾಮಸ್ತಭ್ನಾತ್ | ತಥಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಕ್ಲ ವರಿಮಾಣಂ ಪರಿಮಾಣಮಮಿಮಾತ | ಚಕ್ರೇ | ಏವಂ ನಿರ್ಮಿತಾನಿ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಭುವನಾನಿ ಸಮ್ರಾಡ್ಯಾತ್ಪಾಸೀದಚ್ಚ | ಅಧ್ಯತಿಷ್ಠಚ್ಚ | ವರುಣಸ್ಯ ತಾನ್ಯೇತಾನಿ ವ್ರತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಿಶ್ವೇದ್ವಿಶ್ವಾನೈವ | ಅತೋ ವರ್ಣಯಿತುಮಕರ್ತೃನೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವನೇದಾಃ—ಸಹಸ್ತ ಧನಕ್ಕೂ ಅಧಿಪತಿಯೂ | ಅಸುರಃ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಅದ ವರುಣನು ದ್ಯಾಂ—ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು | ಅಸ್ತಭ್ನಾತ್—ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನೆ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—ಪೃಥ್ವಿಯ | ವರಿಮಾಣಂ—ಪರಿಮಾಣವನ್ನು | ಅಮಿಮಾತ—ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ | ಸಮ್ರಾಟ್—ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ವರುಣನು

ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಭುವನಾನಿ—ಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ಅಸೀದತ್—ಆಕ್ರಮಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ |
 ವಿಶ್ವೇತ್—ಸಮಸ್ತವಾದ | ತಾನಿ ವೃತಾನಿ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ | ವರುಣಸ್ಯ—ವರುಣನ
 ಮಹಿಮೆಯೇ ಆಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಮಸ್ತ ಧನಕ್ಕೂ ಅಧಿಪತಿಯೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ವರುಣನು ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನೆ-
 ಪೃಥ್ವಿಯ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ವರುಣನು ಸಮಸ್ತವಾದ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ
 ಆಕ್ರಮಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳೂ ವರುಣನ ಮಹಿಮೆಯೇ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

The possessor of all wealth, the powerful Varuna has fixed the heaven, he has meted the measure of the earth; he presides as supreme monarch over all worlds; these all are the functions of Varuna.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏವಾ ವಂದಸ್ವ ವರುಣಂ ಬೃಹಂತಂ ನಮಸ್ಯಾ ಧೀರಮನ್ಯತಸ್ಯ ಗೋಪಾಂ |
 ಸ ನಃ ಶರ್ಮ ತ್ರಿವರೂಢಂ ವಿ ಯಂಸತ್ಪಾತಂ ನೋ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ
 ಉಪಸ್ಥೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏವ | ವಂದಸ್ವ | ವರುಣಂ | ಬೃಹಂತಂ | ನಮಸ್ಯಾ | ಧೀರಂ | ಅಮ್ನತಸ್ಯ | ಗೋಪಾಂ |
 ಸಃ | ನಃ | ಶರ್ಮ | ತ್ರಿವರೂಢಂ | ವಿ | ಯಂಸತ್ | ಪಾತಂ | ನಃ | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ | ಇತಿ |
 ಉಪಸ್ಥೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸ್ತೋತಃ ಬೃಹಂತಂ ಮಹಾಂತಂ ವರುಣಮೇವೈವಂ ವಂದಸ್ವ | ಸ್ತುಹಿ | ಅಮ್ನತಸ್ಯ
 ಗೋಪಾಂ ಗೋಪಯಿತಾರಂ ಧೀರಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಂ ವರುಣಂ ನಮಸ್ಯ | ನಮಸ್ಕುರು ಚ | ಸ ವರುಣೋ
 ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ತ್ರಿವರೂಢಂ ತ್ರಿಸ್ಥಾನಂ ಶರ್ಮ ಗೃಹಂ ವಿ ಯಂಸತ್ | ಪ್ರಯಚ್ಛತು | ಉಪಸ್ಥೇ ಉಪಸ್ಥಾನೇ
 ವರ್ತಮಾನಾನೋಽಸ್ತುನ್ಮಾನ್ಮಾವಾಪೃಥಿವೀ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ಪಾತಂ | ರಕ್ಷತಂ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರವೇ) ಬೃಹಂತಂ—ಮಹಾತ್ಮನಾದ | ವರುಣಂ ಏವ—ವರುಣನನ್ನೇ | ವಂದಕ್ಸ—
ಸ್ತುತಿಸು | ಅವೃತಸ್ಯ—ಅವೃತಕ್ಕೆ | ಗೋಪಾಂ—ರಕ್ಷಕನಾದವನೂ | ಧೀರಂ—ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ ಆದ
ವರುಣನನ್ನೇ | ನಮಸ್ಯ—ನಮಸ್ಕರಿಸು | ಸಃ—ಅವೇ ವರುಣನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ತ್ರಿವರೂಢಂ—
ಮೂರು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯುಳ್ಳ | ಶರ್ಮಾ—ಗೃಹವನ್ನು | ವಿ ಯಂಸತ್—ಒದಗಿಸಿ
ಕೊಡಲಿ | ಉಪಸ್ಥೇ—ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ—ದ್ಯಾವಾ
ಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡೂ | ಸಾತಂ—ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

|| ಛಾಂದಸ್ ||

ಎಲೈ ಸ್ತೋತ್ರವೇ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ವರುಣನನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸು. ಅವೃತಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಕನಾದವನೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ
ಆದ ವರುಣನನ್ನೇ ನಮಸ್ಕರಿಸು. ಅದೇ ವರುಣನು ನಮಗೆ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯುಳ್ಳ ಗೃಹವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ
ಕೊಡಲಿ. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

Glorify then the mighty Varuna : reverence the wise guardian of
ambrosia ; may he bestow upon us a thrice sheltering habitation : may
heaven and earth preserve us abiding in their proximity

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ ದೇವ ಕ್ರತುಂ ದಕ್ಷಂ ವರುಣ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ |
ಯಯಾತಿ ವಿಶ್ವಾ ದುರಿತಾ ತರೇಮ ಸುತರ್ಮಾಣಮಧಿ ನಾವಂ ರುಹೇಮ ||

|| ಪದವಾಕ್ಯ ||

ಇಮಾಂ | ಧಿಯಂ | ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ | ದೇವ | ಕ್ರತುಂ | ದಕ್ಷಂ | ವರುಣ | ಸಂ | ಶಿಶಾಧಿ |
ಯಯಾ | ತಿ | ವಿಶ್ವಾ | ದುರಿತಾ | ತರೇಮ | ಸುತರ್ಮಾಣಂ | ಅಧಿ | ನಾವಂ | ರುಹೇಮ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವ ದ್ಯೋತಮಾನ ವರುಣ ಇಮಾಂ ಧಿಯಮಿದಂ ಕರ್ಮ ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯಾನುತಿಷ್ಠತೋ
ಮಮ ಕ್ರತುಂ ಪ್ರಜ್ಞಾನಂ ದಕ್ಷಂ ಚ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ | ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕುರು | ಯಯಾ ನಾನಾ ಯಜ್ಞರೂಪಯಾ
ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ದುರಿತಾ ದುರಿತಾನ್ಯತಿ ತರೇಮ ತಾಂ ಸುತರ್ಮಾಣಂ ಸುಸ್ಮ ತಾರಯಿತ್ರೀಂ ಯಜ್ಞ-
ರೂಪಾಂ ನಾವಮಧಿ ರುಹೇಮ | ವಯಮಾರುಹೇಮ | ದುಃಖಸಾಗರತರಣೇ ಹೇತುಶ್ಚಾದ್ಯಜ್ಞೋ
ನಾರಿತ್ಯತ್ರ ವ್ಯಪದಿತ್ಯತೇ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ದೇವ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ | ವರುಣ—ಎಲೈ ವರುಣನೇ | ಇಮಾಂ ಧಿಯಂ—ಈ ಕರ್ಮವನ್ನು | ಶಿಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ—ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ | ಕ್ರತುಂ--ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ | ದಕ್ಷಂ—ಬಲವನ್ನೂ | ಸಂಶಿಶಾಧಿ—ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು | ಯಯಾ—ಯಾವುದರಿಂದ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವೂ | ದುರಿತಾ—ದುಃಖಕಾರಕವೂ ಆದ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನೂ | ಅತಿ ತರೇಮ—ನಾವು ದಾಟಬಲ್ಲೆವೋ ಅಂತಹ | ಸುತರ್ಮಾಣಂ—ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ದಡವನ್ನು ಸೇರಿಸತಕ್ಕ | ನಾವಂ—ಯಜ್ಞ ರೂಪವಾದ ಈ ನೌಕೆಯನ್ನು | ಅಧಿ ರುಹೇಮ—ಹತ್ತುವಂತೆ (ನೆರವೇರಿಸುವಂತೆ) ಸಹಾಯಮಾಡು.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಎಲೈ ವರುಣನೇ, ಈ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ಬಲವನ್ನೂ ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ಯಾವುದರಿಂದ ದುಃಖಕಾರಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನೂ ನಾವು ದಾಟಬಲ್ಲೆವೋ ಅಂತಹ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ದಡವನ್ನು ಸೇರಿಸತಕ್ಕ ಯಜ್ಞರೂಪವಾದ ಈ ನೌಕೆಯನ್ನು ಹತ್ತುವಂತೆ (ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ) ಸಹಾಯಮಾಡು.

English Translation.

Divine Varuna, animate the sacred acts of me engaging in this your worship : may we ascend the safebearing vessel by which we may cross over all difficulties.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ವ್ರಾಂ ಗ್ರಾವಾಣೋ ಅಶ್ವಿನಾ ಧೀಭಿವಿಪ್ರಾ ಅಚುಚ್ಯವುಃ |
ನಾಸತ್ಯಾ ಸೋಮಪೀತಯೇ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೪ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಆ | ವ್ರಾಂ | ಗ್ರಾವಾಣಃ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಧೀಭಿಃ | ವಿಪ್ರಾಃ | ಅಚುಚ್ಯವುಃ |
ನಾಸತ್ಯಾ | ಸೋಮಪೀತಯೇ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯಪ್ರಣೇತಾರಾ ವಾ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಸತ್ಯವೇವ ನಾಸತ್ಯಾ-
ತ್ಯಾಣಿವಾಭಃ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಣೇತಾರಾ | ನಿ. ೬-೧೩ | ಇತಿ | ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನಾ ವಾಂ ಯುವಾಂ ಸೋಮಪೀ-
ತಯೇ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾನಾಯ ವಿಪ್ರಾಃ ಸ್ವಾಜ್ಞಾ ಯಶ್ಚಿಜೋ ಗ್ರಾವಾಣಃ ಸೋಮಾಭಿವವಪಾಷಾಪಾಕ್ಶ
ಧೀಭಿಃ ಕರ್ಮಾಭಿಃ ಸ್ವಸ್ವವ್ಯಾಪಾರೈರಚುಚ್ಯವುಃ | ಅಭಿಗಚ್ಯಂತಿ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಾ—ಸತ್ಯಪ್ರೇರಕರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮ | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ವಿಪ್ರಾಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೂ | ಗ್ರಾವಾಣಿಃ—ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳೂ | ಧೀಭಿಃ—ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಿಯತವಾದ ಕರ್ಮಗಳೊಡನೆ | ಆ ಅಚುಚ್ಯವು—ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ) | ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಂತಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯಪ್ರೇರಕರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೂ, ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಿಯತವಾದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

The sacred stones, Aswins, the pious worshippers, Nasatyas, have fallen upon their sacred functions, (to induce you) to drink the Soma : may all our enemies perish.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ವಾಮುತ್ರಿಶ್ವಿನಾ ಗೀರ್ಭಿರ್ವಿಪ್ರೋ ಅಜೋಹವೀತ್ |

ನಾಸತ್ಯಾ ಸೋಮಪೀತಯೇ ನಭಂತಾಮನ್ಯಕೇ ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ವಾಂ | ಅಶ್ವಿಃ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ವಿಪ್ರಃ | ಅಜೋಹವೀತ್ |

ನಾಸತ್ಯಾ | ಸೋಮಪೀತಯೇ | ನಭಂತಾಂ | ಅನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾಶ್ವಿನೌ ವಾಂ ಯುವಾಂ ವಿಪ್ರಃ ಪ್ರಾಜ್ಞೋಽತ್ರಿರ್ಯಥಾ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸೋಮಪೀತಯೋಽಜೋಹವೀತ್ ತಥಾಹಮಪಿ ಜೋಹವೀಮಿ ||

|| ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ ||

ನಾಸತ್ಯಾ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾದ | ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಿಪ್ರಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ | ಅಶ್ವಿಃ—ಅಶ್ವಿಋಷಿಯು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಯಥಾ—

ಯಾವ ರೀತಿ | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಆಜೋಹವೀತ್—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆದನೋ (ಆದೇ ರೀತಿ ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ) | ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಃಶಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ಅಶ್ವಿಋಷಿಯು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೋಮ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಯಾವರೀತಿ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆದನೋ, ಆದೇ ರೀತಿ ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

In like manner as the pious Atri Aswins, invoked you with hymns, so (I invoke you), Nasatyas, to drink the Soma : may all our enemies perish.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಏ॒ವಾ॑ ವಾ॒ನುಹ್ವ॑ ಊ॒ತಯೇ॑ ಯಥಾ॒ಹುವಂತ॑ ನೋ॒ಧಿರಾಃ॑ |

ನಾ॒ಸ॒ತ್ಯಾ॑ ಸೋ॒ಮಪೀ॑ತಯೇ॒ ನಭಂ॑ಶಾಂ॒ ಅನ್ಯ॑ಕೇ॒ ಸಮೇ॑ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏ॒ವ | ವಾಂ | ಅ॒ಹ್ವೇ | ಊ॒ತಯೇ | ಯಥಾ | ಅ॒ಹುವಂತ | ನೋ॒ಧಿರಾಃ |

ನಾ॒ಸ॒ತ್ಯಾ | ಸೋ॒ಮಪೀ॑ತಯೇ | ನಭಂ॑ಶಾಂ | ಅ॒ನ್ಯಕೇ | ಸಮೇ॑ || ೬ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

(ಇಯಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಚೆರಾ ||) ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ವಾಂ ಯುವಾಂ ಯಥಾ ನೋಧಿರಾಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ ಅಹುವಂತ ಆಹೂತವಂತಃ ಏವಮಹಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ ಚಾಹ್ವೇ | ಹ್ಯಯಾಮಿ |

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

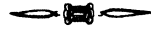
ನಾಸತ್ಯಾ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ನೋಧಿರಾಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಋಷಿಗಳು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಊತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅಹುವಂತ—ಕರೆದನೋ | ಏವ—ಆದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | (ಅಹಂ—ನಾನು) | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ನಿಮ್ಮ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | (ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು) | ಅಹ್ವೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ಅನ್ಯಕೇ ಸಮೇ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಭಃಶಾಂ—ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ರೀತಿ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಋಷಿಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕರೆದರೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ನಾನೂ ಸಹ ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

In like manner as the wise invoke you for protection, so do I invoke you, Nasatyas, to drink the Soma : may all our enemies perish.

ನಲವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪಷ್ಠೇನುವಾಕೇ ಷಟ್ ಸೂಕ್ತಾನಿ | ತತ್ರೇಮೇ ವಿಪ್ರಸ್ಯೇತಿ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ಯಚಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸೂಕ್ತಮಾಂಗಿರಸಸ್ಯ ವಿರೂಪಸ್ಯಾರ್ಪಂ ಗಾಯತ್ರಮಗ್ನಿದೇವತಾಕಂ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಇಮೇ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ವಿರೂಪ ಅಂಗಿರಸ ಅಗ್ನೇಯಂ ತ್ವಿತಿ || ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಅಗ್ನೇಯೇ ಕ್ರತೌ ಗಾಯತ್ರೇ ಛಂದಸ್ಯಾಶ್ವಿನಶಶ್ವೇ ಚೈತದಾದಿಕೇ ದ್ವೇ ಸೂಕ್ತೇ || ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಇಮೇ ವಿಪ್ರಸ್ಯೇತಿ ಸೂಕ್ತೇ | ಅ. ೪-೧೩ | ಇತಿ || ಕಾರೀರ್ಯವಭೃಥೇಷ್ಟ್ಯೋಃ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗಸ್ಯಾಪ್ಸಗ್ನ ಇತ್ಯನುವಾಕ್ಯಾ | ತಥಾ ಸೂತ್ರೀತಂ | ಅಪ್ಸುಮಂತಾನಾಜ್ಯಭಾಗಾವಪ್ಸಗ್ನೇ ಸಧಿಷ್ಟವ | ಅ. ೨-೧೩ | ಇತಿ || ಅಗ್ನೇಧ್ರಸ್ಯ ಪಾತಃಸವನೇ ಸ್ಪೃಶ್ವತಯಾಜ್ಯಾ | ಶ್ರುಯತೇ ಚ | ಉಕ್ಷಾನ್ನಾಯ ವಶಾನ್ನಾಯೇತ್ಯಾಗ್ನೇಧ್ರೋ ಯಜತಿ | ಐ. ಬ್ರಾ. ೬-೧೦ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿವತೀಷ್ಟ್ವಾ ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನ ಇತ್ಯೇಷಾ ಯಾಜ್ಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾಗ್ನೇ ತ್ವಮಸ್ತದ್ಯಯೋಧ್ಯಮಿವಾಃ | ಅ. ೩-೧೩ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿಮಂಥನೇಽಪ್ಯೇಷಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾ ತಂ ಮರ್ಜಯಂತ ಸುಕ್ರತುಂ | ಅ. ೨-೧೬ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಯೇ ಕಾಮಾಯಾಷ್ಟಾಕಪಾಲೇಷ್ಟ್ವಾ ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತನೇತ್ಯೇಷಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಾಶ್ಯಾಮ ತಂ ಕಾಮಮಗ್ನೇ ತವೋತಿತಿ ಕಾಮಾಯ | ಅ. ೨-೧೦ | ಇತಿ || ಅನ್ನಾಹಿ-ತಃಗ್ನೇಃ ಪ್ರಯಾಣೇ ಸಮಾರೋಪಣಪಕ್ಷೇಽನಯೈಕಾಡುತಿಃ ಕರ್ತವ್ಯಾ | ತಥಾ ಸೂತ್ರೀತಂ | ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತನೇತಿ ವಾಜ್ಯಾಡುತಿಂ ಹುತ್ವಾ ಸಮಾರೋಪಯೇತ್ | ಅ. ೩-೧೦ | ಇತಿ || ವೈದ್ಯುತಾಗ್ನಿನಾಗ್ನೀನಾಂ ಸಂಸರ್ಗೇಽಗ್ನಯೇಽಪ್ಸುಮತೀಷ್ಟಿಃ | ತತ್ರ ಯದಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾ ಇತಿ ಯಾಜ್ಯಾ | ಯದಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾ ಅಸ್ಯಗ್ನಿಹೋತಾ ನ್ಯಸೀದದ್ಯಜೀಯಾನ್ | ಅ. ೩-೧೩ | ಇತಿ ||

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಅರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಆರು ಸೂಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೯ನೇ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಎಂಬ ಸೂಕ್ತವು ಮೊದಲನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಮೂರು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿರೂಪ

ಅಂಗಿರಸಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—**ಇಮೇ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಸ್ತಂಶದ್ವಿರೂಪೇ ಅಂಗಿರಸ ಅಗ್ನೇಯಂ ತು.** ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನೇಯಕ್ರತುಸಂಭವಾದ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ವಿನಶಕ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಇದರ ಮುಂದಿನ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—**ಇಮೇ ವಿಪ್ರಸ್ಯೇತಿ ಸೂಕ್ತೇ** ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೪-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಕಾರೀರಿ ಮತ್ತು ಅಪಭೃಥೇಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗಕ್ಕಾಗಿ **ಅಪ್ಸ್ಯಗ್ನೇ** ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—**ಆಪ್ಸುಮಂತಾನಾಜ್ಯಭಾಗಾವಪ್ಸ್ಯಗ್ನೇ ಸಧಿಷ್ಟವ** ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಅಗ್ನೀಧ್ರಸೆಂಬ ಋತ್ತಿಜನು ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಜ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಐತರೇಯಬ್ರಾಹ್ಮಣದ—**ಉಕ್ಷಾನಾಯ ವಶಾನ್ನಾಯೇತ್ಯಾಗ್ನೀ-ಧ್ರೋ ಯಜತಿ** ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಬ್ರಾ. ೬-೧೦) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿವತೀಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ **ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ** ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಯಾಜ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತ ಸೂತ್ರದ—**ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾಗ್ನೇ ತ್ವಮಸ್ತದ್ಯುಯೋಧ್ಯಮಿವಾನಾಃ** ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೩-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿಮಂಥನವೆಂಬ ಯಜ್ಞಾಂಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—**ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾ ತಂ ಮರ್ಜಯಂತ ಸುಕ್ರತುಂ** ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೧೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. **ಅಗ್ನಯೇ ಕಾಮಾಯ** ಎಂದು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಅಷ್ಟಾಕಪಾಲೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ **ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮ** ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—**ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಾಶ್ಯಾಮ ತಂ ಕಾಮಮಗ್ನೇ ತವೋತಿತಿ ಕಾಮಾಯ** ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೧೦) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅನ್ವಾಹಿತಾಗ್ನಿಯು ಎಂದರೆ ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಾಗ್ನಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುವವನು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಾರೋಪಣಮಾಡುವಾಗ ಈ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—**ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮೇತಿ ವಾಜ್ಯಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾ ಸಮಾರೋಪಯೇತ್** ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೩-೧೦) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ವೈದ್ಯತಾಗ್ನಿಯೊಡನೆ ಇತರ ಅಗ್ನಿಗಳ ಸಂಸರ್ಗವಾದಲ್ಲಿ **ಅಗ್ನಯೇಽಪ್ಸುಮತೀಷ್ಟಿ** ಎಂಬ ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ **ಯದಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾಃ** ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಯಾಜ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ ಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—**ಯದಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾ ಅಸ್ಯಗ್ನಿರ್ಹೋತಾ ನ್ಯಸೀದದ್ಯಜೀಯಾನ್** ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೩-೧೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೩

- ಮಂತ್ರಲಂ—೨ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೩ ||
- ಅವ್ಯಕ್—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೨೯, ೩೦, ೩೧, ೩೨, ೩೩, ೩೪, ೩೫ ||
- || ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಖ್ಯೆ—೨೩ ||
- || ಋಷಿಃ—ವಿರೂಪ ಅಂಗಿರಸಃ ||
- || ದೇವತಾ—ಅಗ್ನಿಃ ||
- || ಭಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇನೋ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ವೇಧಸೋಽಗ್ನೇರಸ್ತೃತಯಜ್ಜನಃ |

ಗಿರಃ ಸ್ತೋಮಾಸ ಈರತೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇನೋ | ವಿಪ್ರಸ್ಯ | ವೇಧಸಃ | ಅಗ್ನೇಃ | ಅಸ್ತೃತಯಜ್ಜನಃ |

ಗಿರಃ | ಸ್ತೋಮಾಸಃ | ಈರತೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇನೋಽಸ್ಮದೀಯಾಃ ಸ್ತೋಮಾಸಃ ಸ್ತೋತಾರೋ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಮೇಧಾವಿನೋ ವೇಧಸೋ ವಿಧಾತುರಸ್ತೃತಯಜ್ಜನೋಽಹಿಂಸಿತಯಜಮಾನಸ್ಯಾಗ್ನೇರ್ಗಿರಃ ಸ್ತುತಿರೀರತೇ | ಪ್ರೇರಯಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇನೋ—ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ | ಸ್ತೋಮಾಸಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು | ವಿಪ್ರಸ್ಯ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ವನೂ | ವೇಧಸಃ—ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ | ಅಸ್ತೃತಯಜ್ಜನಃ—ಅಹಿಂಸಿತನಾದ ಯಜಮಾನನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇಃ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದೈಶಿಸಿದ | ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿಪಾಠಗಳನ್ನು | ಈರತೇ—ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ಮೇಧಾವಿಯೂ, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೂ, ಅಹಿಂಸಿತನಾದ ಯಜಮಾನನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದೈಶಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

These repeaters of laudations recite the praises of the wise creative Agni, the uninterrupted sacrificer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮೈ ತೇ ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ ಜಾತವೇದೋ ವಿಚರ್ಷಣೇ |

ಅಗ್ನೇ ಜನಾಮಿ ಸುಷ್ಪತಿಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಗ್ನೇ॑ | ತೇ॒ | ಪ್ರ॒ತಿ॒ಹ॒ರ್ಯತೇ॑ | ಜಾತ॑ವೇದಃ | ವಿ॒ಚಿ॑ರ್ಷಣೇ |

ಅ॒ಗ್ನೇ॑ | ಜನಾ॑ಮಿ | ಸು॒ಸ್ವ॒ತಿಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಜಾತವೇದೋ ಜಾತಧನ ವಿಚಿರ್ಷಣೇ ವಿದ್ರಷ್ಟರಗ್ನೇ ಅಗ್ನೈ ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ ಪ್ರಯಚ್ಛತೇ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ಸುಸ್ವತಿಂ ಶೋಭನಾಂ ಸ್ವತಿಂ ಜಾನಾಮಿ | ಆಂಗಿರಸೋಽಹಂ ಜನಯಾಮಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಸದಾರ್ಥ ||

ಜಾತವೇದಃ—ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ | ವಿಚಿರ್ಷಣೇ—ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅಗ್ನೈ—ಯಜಮಾನನಾದ ನನಗೆ | ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವನ್ನು ಕೊಡುವ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ | ಸುಸ್ವತಿಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ವತಿಯನ್ನು | ಜನಾಮಿ—ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಜಮಾನನಾದ ನನಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವನ್ನು ಕೊಡುವ ನಿನ್ನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ವತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Agni, Jatavedas, to you, the liberal offerer (of the oblation). the all-beholding, I repeat earnest praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅ॒ರೋ॒ಕಾ ಇ॑ವ॒ ಘೇ॒ದಹ॑ ತಿ॒ಗ್ಮಾ ಅ॒ಗ್ನೇ॑ ತ॒ವ ತ್ವಿ॑ಷಃ |

ದ॒ದ್ಧಿ॒ವ೯ನಾ॑ನಿ ಬ॒ಸ್ಸತಿ॑ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ॒ರೋ॒ಕಾಃ ಇ॑ವ | ಘು॒ | ಇತ್ | ಅಹ॑ | ತಿ॒ಗ್ಮಾಃ | ಅ॒ಗ್ನೇ॑ | ತ॒ವ | ತ್ವಿ॑ಷಃ |

ದ॒ತ್ಫಃ॑ ಭಿಃ | ವ॑ನಾನಿ | ಬ॒ಸ್ಸತಿ॑ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತವ ತಿಗ್ಮಾಸ್ತೀಷ್ಟಾಸ್ತಿಸೋ ದೀಪ್ತಯ ಅರೋಕಾ ಇವಾರೋಚಮಾನಾಃ ಪತವ ಇವ ದದ್ಧಿವ೯ತೈವನಾನ್ಯರಣ್ಯಾನಿ ಬಸ್ಸತಿ | ಭಕ್ಷಯಂತಿ | ಘೇದಹೇತಿ ತ್ರಯಂ ಪೂರಕಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅರೋಕಾ ಇವ—ಕ್ರೂರವಾದ ವನ್ಯಪಶುಗಳು | ದದ್ವಿಃ—ತಮ್ಮ ದಂತಗಳಿಂದ | ವನಾನಿ—ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಕಬಳಿಸುವಂತೆ | ತವ—ನಿನ್ನ | ತಿಗ್ವಾಃ—ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ | ತ್ವಿಷಃ—ಜ್ವಾಲೆಗಳು | ಬಸ್ಪತಿ—ಸಕಲವನ್ನೂ ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ | ಘೋದಹ—ಇದು ಖಂಡಿತ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಕ್ರೂರವಾದ ವನ್ಯಪಶುಗಳು ತಮ್ಮ ದಂತಗಳಿಂದ ತೃಣಾದಿ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭಕ್ಷಿಸುವಂತೆ, ನಿನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಸಕಲವನ್ನೂ ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಖಂಡಿತ.

English Translation.

Your fierce flames, Agni, consume the forest, as wild animals destroy (the plants) with their teeth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಹರಯೋ ಧೂಮಕೇತವೋ ವಾತಜೂತಾ ಉಪ ದ್ಯವಿ |
ಯತಂತೇ ವೃಥಗ್ನಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಹರಯಃ | ಧೂಮಕೇತವಃ | ವಾತಜೂತಾಃ | ಉಪ | ದ್ಯವಿ |
ಯತಂತೇ | ವೃಥಕ್ | ಅಗ್ನಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹರಯೋ ಹಠಣಶೀಲಾ ವಾತಜೂತಾ ವಾತಪ್ರೇರಿತಾ ಧೂಮಕೇತವೋ ಧೂಮಧ್ವಜಾ ಅಗ್ನಯಃ ಉಪ ದ್ಯವ್ಯಂತರಿಕ್ಷೇ ವೃಥಕ್ ಪೃಥಗ್ನತಂತೇ | ಗಚ್ಛಂತಿ | ಪೃಥಗಿತೈನೇನ ಸಮಮವ್ಯಯಂ ವೃಥಗಿತಿ | ಪೃಥಗಿತೈವ ವಾಜಸನೇಯಿನಃ ಪಠಂತಿ | ವಾ. ಸಂ. ೩೩-೨ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹರಯಃ—ಸಕಲವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸುವ ನೇಗವುಳ್ಳವೂ | ವಾತಜೂತಾಃ—ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದವೂ | ಧೂಮಕೇತವಃ—ಧೂಮರೂಪವಾದ ಧ್ವಜವುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಅಗ್ನಯಃ—ಅಗ್ನಿಯ ರೂಪಾಂತರಗಳು | ಉಪ ದ್ಯವಿ—ಆಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ | ವೃಥಕ್—ತಮ್ಮ ನೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ರೂಪದಿಂದ | ಯತಂತೇ—ಸಂಚರಿಸುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಕಲವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ವೇಗವುಳ್ಳವೂ, ನಾಯುಪಿಸಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದವೂ; ಧೂಮರೂಪವಾದ ಧ್ವಜವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯ ರೂಪಾಂತರಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನೈಯತ್ತಿಕವಾದ ರೂಪದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

The consuming smoke-bannered fires, borne by the wind, spread diversely in the firmament.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏತೇ ತೈ ವೃಥಗ್ನಯ ಇದ್ಧಾಸಃ ಸಮದೃಕ್ಷತ |

ಉಷಸಾಮಿವ ಕೇತವಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏತೇ | ತೈ | ವೃಥಕ್ | ಅಗ್ನಯಃ | ಇದ್ಧಾಸಃ | ಸಂ | ಅಪ್ಯಕ್ಷತ |

ಉಷಸಾಂಽಇವ | ಕೇತವಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏತೇ ತೈ ಏತೇಽಗ್ನಯೋ ವೃಥಕ್ ಪೃಥಗಿದ್ಧಾಸೋಽಗ್ನಿಹೋತೈಭಿಃ ಸಮಿದ್ಧಾಃ ಸಂತ ಉಷ-ಸಾಮಿವ ಕೇತವ ಉಷಸಾಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಕಾ ಇವ ಸಮದೃಕ್ಷತ | ಸಮ್ಯಗ್ದೃಶ್ಯಂತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತೈ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ | ಏತೇ—ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವೂ ಆದ | ಅಗ್ನಯಃ—ಅಗ್ನಿಯ ರೂಪಾಂತರಗಳು | ವೃಥಕ್—ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ | ಇದ್ಧಾಸಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತಗಳಾಗಿ | ಉಷಸಾಂ—ಉಷಸ್ಸುಗಳ | ಕೇತವ ಇವ—ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧ್ವಜಗಳಂತೆ | ಸಮದೃಕ್ಷತ—ಕಂಗಳೊಳಿಸುತ್ತಾ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯ ರೂಪಾಂತರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಗಳಾಗಿ ಉಷಸ್ಸುಗಳ ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧ್ವಜಗಳಂತೆ ಕಂಗಳೊಳಿಸುತ್ತಾ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ.

English Translation.

These fires separately kindled are beheld like the tokens of the dawn.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕೃಷ್ಣಾ ರಜಾಂಸಿ ಪತ್ನತಃ ಪ್ರಯಾಣೇ ಜಾತವೇದಸಃ |
ಅಗ್ನಿಯದ್ರೋಧತಿ ಕ್ಷಮಿ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕೃಷ್ಣಾ | ರಜಾಂಸಿ | ಪತ್ನತಃ | ಪ್ರಯಾಣೇ | ಜಾತವೇದಸಃ |
ಅಗ್ನಿಃ | ಯತ್ | ರೋಧತಿ | ಕ್ಷಮಿ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಜಾತವೇದಸೋಽಗ್ನೀಃ ಪ್ರಯಾಣೇ ಪತ್ನತಃ ಪತ್ತೋ ರಜಾಂಸಿ ಪಾಂಸವಃ ಕೃಷ್ಣಾನಿ ಭವಂತಿ |
ಕದೇತ್ಯತ ಆಹ | ಕ್ಷಮಿ ಕ್ಷಮಾಯಾಂ ಯದ್ಯದಾಗ್ನೀ ರೋಧತಿ ಶುಷ್ಕಾನ್ವನಸ್ವತೀನ್ನಿರುಣಧ್ಧಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಕ್ಷಮಿ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ | ರೋಧತಿ—ಶುಷ್ಕವಾದ
ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಆವರಿಸುವನೋ ಆಗ | ಜಾತವೇದಸಃ—ಜಾತವೇದೋರೂಪನಾದ ಈ ಅಗ್ನಿಯು | ಪ್ರಯಾಣೇ—
ಸಂಚಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಪತ್ನತಃ—ಮೇಲೆದ್ದಂಥ | ರಜಾಂಸಿ—ಧೂಳುಗಳು | ಕೃಷ್ಣಾ—ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವಾಗ ಈ ಅಗ್ನಿಯು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಶುಷ್ಕವಾದ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಆವರಿಸುವನೋ
ಎಂದರೆ ದಹಿಸುವನೋ ಆಗ ಜಾತವೇದೋರೂಪನಾದ ಈ ಅಗ್ನಿಯು ಸಂಚಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆದ್ದಂಥ ಧೂಳುಗಳು
ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

English Translation.

Black dust is raised by the feet of Jathavedas when he moves, when
Agni spreads on the earth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಧಾಸಿಂ ಕೃಷ್ಣಾನ ಓಷಧೀರ್ಬಪ್ಸದಗ್ನಿರ್ನ ವಾಯತಿ |
ಪುನರ್ಯಂತರುಣೇರಸಿ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಧಾಸಿಂ | ಕೃಣ್ವಾನಃ | ಓಷಧೀಃ | ಬಪ್ಸತ್ | ಅಗ್ನಿಃ | ನ | ವಾಯತಿ |

ಪುನಃ | ಯನ್ | ತರುಣೀಃ | ಅಪಿ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನಿರೋಷಧೀರ್ಧಾಸಿಮನ್ನಂ | ಕ್ಷುದ್ಧಾಸೀತ್ಯನ್ನನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಕೃಣ್ವಾನಃ ಕುರ್ವನ್
ಬಪ್ಸದ್ಭಕ್ತಯನ್ನ ವಾಯತಿ | ನ ಶಾಮ್ಯತಿ | ಪುನಶ್ಚ ತರುಣೀರೋಷಧೀರಪಿ ಯನ್ ಗಚ್ಛಿನ್ ಭವತಿ |
ಭಕ್ತಯಿಕುಮಿತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಓಷಧೀಃ—ಓಷಧಿಗಳನ್ನು | ಧಾಸಿಂ—ತನ್ನ ಅನ್ನರೂಪದಲ್ಲಿ | ಕೃಣ್ವಾನಃ—
ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡು | ಬಪ್ಸತ್—ಅವುಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದರೂ | ನ ವಾಯತಿ—ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಶಮನವನ್ನು
ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ | ಪುನಃ—ತಿರುಗಿಯೂ | ತರುಣೀಃ—ಎಳೆಯ ಲತೆಗಳನ್ನೂ | ಅಪಿ ಯನ್—ಭಕ್ಷಿಸಲು
ಆವರಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಯು ಓಷಧಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅನ್ನರೂಪದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭಕ್ಷಿಸಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ
ಶಮನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ತಿರುಗಿಯೂ ಎಳೆಯ ಲತೆಗಳನ್ನೂ ಆವರಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Making the plants his food, Agni devouring them is never satiated,
but falls again upon the young (shrubs).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜಿಹ್ವಾಭಿರಹ ನನ್ನಮದರ್ಚಿಷಾ ಜಂಜಣಾಭವನ್ |

ಅಗ್ನಿರ್ವನೇಷು ರೋಚತೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜಿಹ್ವಾಭಿಃ | ಅಹ | ನನ್ನಮತ್ | ಅರ್ಚಿಷಾ | ಜಂಜಣಾಭವನ್ |

ಅಗ್ನಿಃ | ವನೇಷು | ರೋಚತೇ || ೮ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಅಗ್ನಿರ್ಜಿಹ್ವಾಭಿರವ ಜ್ವಾಲಾಭಿರೇವ ನಂನಮದ್ವನಸ್ವತೀನತ್ಯಂತಂ ನಮಯೆನ್ನರ್ಚಿಷಾ ತೇಜಸಾ
ಜಂಜಣಾಭವಣ್ಣ್ವಲನ್ | ಜಂಜಣಾಭವನ್ ಮಲ್ಮಲಾಭವನ್ನಿತಿ ಜ್ವಲತಿಕರ್ಮಸು ಪಾಠಾತ್ |
ವನೇಷ್ವರತ್ಯೇಷು ರೋಚಿತೇ | ಪ್ರಕಾಶತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಜಿಹ್ವಾಭಿರಹ—ತನ್ನ ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ನಾಲಿಗೆಗಳಿಂದಲೇ | ನಂನಮತ್—
ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುತ್ತಲೂ | ಅರ್ಚಿಷಾ—ತೇಜಸ್ಸಿನೊಡನೆ | ಜಂಜಣಾಭವನ್—ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಲೂ |
ವನೇಷು—ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ | ರೋಚಿತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ನಾಲಿಗೆಗಳಿಂದಲೇ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುತ್ತಲೂ, ತೇಜಸ್ಸಿನೊಡನೆ
ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಲೂ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Bowing down (the trees) with his tongues (of flame). and blazing
with splendour, Agni shines in the forests.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಪ್ಸ್ಯ॑ಗ್ನೇ॒ ಸ॒ಧಿ॒ಷ್ವ॒ವ॒ ಸೌ॒ಷ್ಠಿ॒ರ॒ನು॑ ರು॒ಧ್ಯ॑ಸೇ |

ಗ॒ರ್ಭೇ॑ ಸ॒ಜ್ಞಾ॒ಯ॒ಸೇ॒ ಪು॒ನಃ॑ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ॒ಪ್ಸ್ಯ॑ಸು | ಅ॒ಗ್ನೇ॒ | ಸ॒ಧಿಃ॑ | ತ॒ವ॑ | ಸಃ | ಓ॒ಷ್ಠಿ॑ಃ | ಅ॒ನು॑ | ರು॒ಧ್ಯ॑ಸೇ |

ಗ॒ರ್ಭೇ॑ | ಸನ್ | ಜ್ಞಾ॒ಯ॒ಸೇ॒ | ಪು॒ನ॒ರಿತಿ॑ || ೯ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಯಸ್ಯ ತನಾಪ್ಸು ಸಧಿಃ ಪ್ರವೇಶಸ್ಥಾನಂ ಸ ತ್ವಮೋಷಧೀರನು ರುಧ್ಯಸೇ |
ಅನುರುಣ್ಣಿ | ಪುನಶ್ಚ ತಾಸಾಂ ಭೂಮಿಷ್ಠಾನಾಂ ಗರ್ಭೇ ಸನ್ ಭವಣ್ಣಾಯಸೇ | ಪ್ರಾದುರ್ಭವಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಸಧಿ—ಪ್ರವೇಶಸ್ಥಾನವು | ಅಪ್ಸು—ಉದಕಗಳಲ್ಲಿರು
ತ್ತದೆ | ಸಃ—ಅಂತಹ ನೀನು | ಓಷ್ಠಿಃ—ಲತಾದಿಗಳನ್ನು | ಅನು ರುಧ್ಯಸೇ—ಆವರಿಸುತ್ತೀಯೆ |

ಪುನಃ—ತಿರುಗಿಯೂ | ಗರ್ಭೇ ಸನ್—ಅವುಗಳ ಗರ್ಭರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು | ಜಾಯಸೇ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪ್ರವೇಶಸ್ಥಾನವು ಉದಕಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ನೀನು ಲಹಾದಿಗಳನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತೀಯೆ (ದಹಿಸುತ್ತೀಯೆ) ತಿರುಗಿಯೂ ಅವುಗಳ ಗರ್ಭರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

Your station, Agni, is in the waters : you cling to the plants, and becoming their embroy, are born again

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉದಗ್ನೇ ತವ ತದ್ಭೃತಾದರ್ಚೀ ರೋಚಿತ ಆಹುತಂ |
ನಿಂಸಾನಂ ಜುಹ್ವೋ ನಿ ಮುಖೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಅಗ್ನೇ | ತವ | ತತ್ | ಘೃತಾತ್ | ಅರ್ಚಿಃ | ರೋಚಿತೇ | ಆಹುತಂ |
ನಿಂಸಾನಂ | ಜುಹ್ವಃ | ಮುಖೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ಅಗ್ನೇ ತವ ಘೃತಾದಾಹುತಂ ಜುಹ್ವೋ ಹೋಮಸಾಧನಭೂತಾಯಾಃ ಸ್ತುಚೋ ಮುಖೇ ನಿಂಸಾನಂ ಲಿಹಾನಂ ತದರ್ಚಿರುದ್ರೋಚಿತೇ | ಪ್ರಕಾಶತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಘೃತಾತ್—ಘೃತರೂಪದ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ | ಆಹುತಂ—ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದೂ | ಜುಹ್ವಃ—ಹೋಮಸಾಧನವಾದ ಜುಹೂಪಾತ್ರಿಯ | ಮುಖೇ—ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಂಸಾನಂ—ಆಂಟಿಕೊಂಡು ಕಂಗೊಳಿಸುವುದೂ ಆದ | ತವ—ನಿನ್ನ | ತತ್ ಅರ್ಚಿಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯು | ಉತ್ ರೋಚಿತೇ—ಮೇಲಿದ್ದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಘೃತರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದೂ, ಹೋಮಸಾಧನವಾದ ಜುಹೂಪಾತ್ರಿಯ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಂಟಿಕೊಂಡು ಕಂಗೊಳಿಸುವುದೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯು ಮೇಲಿದ್ದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ.

English Translation.

You lustre, Agni lambent in the mouth of the ladle, shines when offered from (the oblation of) butter.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉ॒ಕ್ಷಾ॑ನ್ನಾ॒ಯ ವ॒ಶಾ॑ನ್ನಾ॒ಯ ಸೋ॑ಮ॒ಪೃಷ್ಠಾ॑ಯ ವೇ॒ಧಸೇ॑ ।
 ಸ್ತೋ॒ಮೈರ್ವಿ॑ಧೇ॒ಮಾಗ್ನಿ॑ಯೇ ॥ ೧೧ ॥

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉ॒ಕ್ಷ॒ತ॒ನ್ನಾ॒ಯ | ವ॒ಶಾ॒ತ॒ನ್ನಾ॒ಯ | ಸೋ॑ಮ॒ತೃ॒ಷ್ಠಾ॒ಯ | ವೇ॒ಧ॒ಸೇ॑ ।
 ಸ್ತೋ॒ಮೈಃ | ವಿ॒ಧೇ॒ಮ | ಅ॒ಗ್ನಿ॑ಯೇ ॥ ೧೧ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಉಕ್ಷಾನ್ನಾಯ | ಉಕ್ಷಾನ್ನ ಮದನೀಯಂ ದರ್ಶಿಯಸ್ಯಾಸಾವುಕ್ಷಾನ್ನಃ | ತಸ್ಮೈ ವಶಾನ್ನಾಯ | ವಶಾನ್ನಂ ಯಸ್ಯಾಸೌ ವಶಾನ್ನಃ | ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಪೃಷ್ಠಾಯ ಸೋಮಘೃತಪೃಷ್ಠಾಯ ವೇಧಸೇ ವಿಧಾತ್ರೇ ಕಾಮಾನಾಮಗ್ನಿಯೇ ಸ್ತೋಮೈರ್ವಿಧೇಮ | ಪರಿಚರೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉಕ್ಷಾನ್ನಾಯ—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ವ್ಯಸಭವೇ ಅನ್ನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ | ವಶಾನ್ನಾಯ—ಅಂತಹ ಪಶುವೇ ಅನ್ನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ | ಸೋಮಪೃಷ್ಠಾಯ—ಘೃತದಿಂದ ತೊಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪೃಷ್ಠಭಾಗವುಳ್ಳವನೂ | ವೇಧಸೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಯೇ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಸ್ತೋಮೈಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ವಿಧೇಮ—ಪೂಜಿಸೋಣ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾದ ವ್ಯಸಭವೂ, ಪಶುವೂ ಅನ್ನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಘೃತದಿಂದ ತೊಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪೃಷ್ಠಭಾಗವುಳ್ಳವನೂ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸೋಣ.

English Translation.

Let us adore with hymns Agni, the graeter (of desires), the eater of the ox, the eater of the marrow, on whose back the libation is poured.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾ ನಮಸಾ ವಯಂ ಹೋತವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ |

ಅಗ್ನೇ ಸಮಿದ್ಧಿರೀಮಹೇ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಾ | ನಮಸಾ | ವಯಂ | ಹೋತಃ | ವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ ಇತಿ ವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ |

ಅಗ್ನೇ | ಸಮಿದ್ಧಿಃ | ಈಮಹೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಹೋತರ್ದೇವಾನಾಂ ಹ್ವಾತವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ ವರಣೀಯಪ್ರಜ್ಞಾಗ್ನೇ ತ್ವಾ
ತ್ವಾಂ ವಯಮಾಂಗಿರಸಾ ನಮಸಾನ್ನೇವ ಹವಿಷಾ ಸಮಿದ್ಧಿಶ್ಚೇಮಹೇ | ಯಾಚಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಹೋತಃ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆತರುವವನೂ | ವರೇಣ್ಯಕ್ರತೋ—
ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವಯಂ—
ನಾವು | ನಮಸಾ—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನದೊಡನೆಯೂ | ಸಮಿದ್ಧಿಃ—ಸಮಿತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ |
ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಭೂಮಿಗೆ ಕರೆತರುವವನೂ, ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ
ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನದೊಡನೆಯೂ, ಸಮಿತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ ಪೂಜಿಸಿ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We solicit you, Agni, invoker of the gods, performer of sacred rites
with oblations and with fuel.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾ ಭೃಗುವಚ್ಛುಚೇ ಮಸುಷ್ವದಗ್ನ ಆಹುತ |

ಅಂಗಿರಸ್ವದ್ಧವಾಮಹೇ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಾ | ಭೃಗುವತ್ | ಶುಚೇ | ಮನುಷ್ಯತ್ | ಅಗ್ನೇ | ಅತ್ರಹುತ |

ಅಂಗಿರಸ್ಯತ್ | ಹವಾಮಹೇ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶುಚೇ ಸ್ವಭಾವತಃ ಶುದ್ಧಾಹುತಾಗ್ನೇ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಭೃಗುವದ್ಯಥಾ ಭೃಗುಸ್ತಥಾ ಮನುಷ್ಯ-
ದ್ಯಥಾ ಚ ಮನುಸ್ತಥಾಂಗಿರೋವಚ್ಛೇ ಹವಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಶುಚೇ—ಪರಿಶುದ್ಧನಾದವನೂ | ಅಹುತ—ಆಹುತಿಯನ್ನು ಪಿಸಿಟ್ಟವನೂ ಆದ |
ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಭೃಗುವತ್—ಹಿಂದೆ ಭೃಗುಗಳು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ |
ಮನುಷ್ಯತ್—ಮನುವು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ | ಅಂಗಿರಸ್ಯತ್—ಅಂಗಿರಾಋಷಿಯು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ |
ಹವಾಮಹೇ—ಪೂಜಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪರಿಶುದ್ಧನಾದವನೂ, ಆಹುತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಹಿಂದೆ ಭೃಗುಗಳು
ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಮನುವು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಅಂಗಿರಾಋಷಿಯು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೂ ನಾವು ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು
ಪೂಜಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Holy Agni, to whom oblations are offered, we worship you in like
manner (as you have been worshipped) by Bhrigu, by Manus, by Angiras.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾ ವಿಪ್ರೋ ವಿಪ್ರೇಣ ಸಂತೃತಾ |

ಸಖಾ ಸಖ್ಯಾ ಸಮಿಧ್ಯಸೇ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಹಿ | ಅಗ್ನೇ | ಅಗ್ನಿನಾ | ವಿಪ್ರಃ | ವಿಪ್ರೇಣ | ಸನ್ | ಸಖಾ |

ಸಖಾ | ಸಖ್ಯಾ | ಸಮಿಧ್ಯಸೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಿಪ್ರೋ ಮೇಧಾವೀ ಸನ್ ವಿದ್ಯಮಾನಃ ಸಖಾ ಚ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರೇಣ ಸತಾ ಸಖ್ಯಾಗ್ನಿನಾ ಸಮಿಧ್ಯಸೇ | ತಥಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ | ತ್ವಂ ಹ್ಯಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿನಾ ವಿಪ್ರೋ ವಿಪ್ರೇಣ ಸನ್ತ ಸ್ತೇತಿ ವಿಪ್ರ ಇತರೋ ವಿಪ್ರ ಇತರಃ ಸನ್ನಿತರಃ ಸನ್ನಿತರಃ ಸಖಾ ಸಖ್ಯಾ ಸಮಿಧ್ಯಸ ಇತ್ಯೇಷ ಹ ವಾ ಅಸ್ಯ ಸ್ತಃ ಸಖಾ | ಐ. ಬ್ರಾ. ೧-೧೬ | ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ವಿಪ್ರಃ—ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿಯೂ | ಸಖಾ ಚ—ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೂ | ಸನ್—ಇರುತ್ತಾ | ವಿಪ್ರೇಣ—ಮೇಧಾವಿಯೂ | ಸಖ್ಯಾ—ಮಿತ್ರಭೂತನೂ | ಸತಾ—ಆಗಿರುವ | ಅಗ್ನಿನಾ—ಬೇರೊಂದು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ | ಸಮಿಧ್ಯಸೇ ಹಿ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿಯೂ, ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಾ, ಮೇಧಾವಿಯೂ, ಮಿತ್ರಭೂತನೂ ಆಗಿರುವ ಬೇರೊಂದು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You, Agni, are kindled by Agni: a sage by a sage, a saint by a saint, a friend by a friend.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರಾಯ ದಾಶುಷೇ ರಯಿಂ ದೇಹಿ ಸಹಸ್ರಿಣಂ |

ಅಗ್ನೇ ವೀರವತೀಮಿಷಂ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ತ್ವಂ | ವಿಪ್ರಾಯ | ದಾಶುಷೇ | ರಯಿಂ | ದೇಹಿ | ಸಹಸ್ರಿಣಂ |

ಅಗ್ನೇ | ವೀರವತೀಂ | ಇಷಂ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ವಿಪ್ರಾಯ ಮೇಧಾವಿನೇ ದಾಶುಷೇ ಹವಿಷಾಂ ಪ್ರಣಾಶ್ರೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಸಹಸ್ರಿಣಂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಮಪರಿಮಿತಂ ರಯಿಂ ಧನಂ ವೀರವತೀಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ-ಸಹಿತಮಿಷಮನ್ನಂ ಚ ದೇಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ವಿಪ್ರಾಯ—ಮೇಧಾವಿಯೂ |
 ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಸಹಸ್ರಿಣಂ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ರಯಿಂ—
 ಧನವನ್ನೂ | ವೀರವತೀಂ - ವೀರೈಯುತರಾದ ಪುತ್ರರಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಇಷಂ—ಅನ್ನವನ್ನೂ | ದೇಹಿ—ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ಮೇಧಾವಿಯೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ
 ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಧನವನ್ನೂ, ವೀರೈಯುತರಾದ ಪುತ್ರರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಕೊಡು.

English Translation.

Do you, Agni, bestow upon the pious donor (of the oblation) infinite
 riches and food with male progeny.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಭ್ರಾತಃ ಸಹಸ್ರೈತ ರೋಹಿದಶ್ಚ ಶುಚಿವ್ರತ |
 ಇಮಂ ಸ್ತೋಮಂ ಜುಷಸ್ವ ಮೇ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಭ್ರಾತೃತಿ | ಸಹಸ್ರೈತ | ರೋಹಿತಶ್ಚ | ಶುಚಿವ್ರತ |
 ಇಮಂ | ಸ್ತೋಮಂ | ಜುಷಸ್ವ | ಮೇ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಭ್ರಾತೃಭ್ರಾತೃವದ್ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಮಿತ್ರಭೂತ ಸಹಸ್ರೈತ ಸಹಸಾ ಬಲೇನ ಕೃತ
 ರೋಹಿದಶ್ಚ ಲೋಹಿತವರ್ಣಾಶ್ಚ ಶುಚಿವ್ರತ ಶುದ್ಧಕರ್ಮನ್ನಗ್ನೇ ಮ ಅಂಗಿರಸಸ್ಯ ಮಮೋಮಂ
 ಸ್ತೋಮಂ ಜುಷಸ್ವ | ಸೇವಸ್ವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಭ್ರಾತಃ—ಸಹೋದರನಂತೆ ಪ್ರೀತಿಯುತನೂ | ಸಹಸ್ರೈತ—ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದವನೂ |
 ರೋಹಿದಶ್ಚ—ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳವನೂ | ಶುಚಿವ್ರತ—ಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ! ಅಗ್ನೇ—
 ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮೇ—ಅಂಗಿರಾನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ | ಇಮಂ ಸ್ತೋಮಂ—ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು |
 ಜುಷಸ್ವ—ಸೇವಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಸಹೋದರನಂತೆ ಪ್ರೀತಿಯುತನೂ, ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದವನೂ, ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳವನೂ, ಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಅಂಗಿರಾನಾಮಕನಾದ ನನ್ನ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳು.

English Translation.

Agni, (our) brother, who are elicited by strength, who have red horses, and are (the performer) of pure rites, be propitiated by this my praise.

॥ ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ॥

ಉತ ತ್ವಾಗ್ನೇ ಮಮ ಸ್ತುತೋ ವಾಶ್ರಾಯ ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ ।

ಗೋಷ್ಠಂ ಗಾವ ಇವಾಶತ ॥ ೧೨ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಉತ | ತ್ವಾ | ಅಗ್ನೇ | ಮಮ | ಸ್ತುತಃ | ವಾಶ್ರಾಯ | ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ ।

ಗೋಷ್ಠಂ | ಗಾವಃ | ಇವ | ಆಶತ ॥ ೧೨ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಮಮಾಂಗಿರಸಸ್ಯ ಸ್ತುತಃ ಸ್ತುತಯೋ ವಾಶ್ರಾಯ ವಾತನಶೀಲಾಯ ವತ್ಸಾಯ ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ ಪಯಃ ಕಾಮಯಮಾನಾಯ ದೋಗ್ಧಂ ಗೋಷ್ಠಂ ಗಾವ ಇವ ಯಥಾ ಗಾವಃ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ತಥಾಶತ | ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಉತ—ಮತ್ತು | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ವಾಶ್ರಾಯ—ಹಸಿವಿನಿಂದ ಆರಚುತ್ತಿರುವ ಕರುಗಳಿಗೆ | ಪ್ರತಿಹರ್ಯತೇ—ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕೊಡಲು | ಗಾವಃ—ಪಶುಗಳು | ಗೋಷ್ಠಂ ಇವ—ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಆಶುರದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ | ಮಮ—ನನ್ನ | ಸ್ತುತಃ—ಸ್ತುತಿಗಳು | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಆಶತ—(ನಿನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು) ಸಮಾಪಿಸುತ್ತವೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಹಸಿವಿನಿಂದ ಆರಚುತ್ತಿರುವ ಕರುಗಳಿಗೆ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಪಶುಗಳು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಆಶುರದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ, ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಾಪಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

My praises hasten to you, Agni, as cows enter their stalls (to give milk) to the thirsting calves.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ತುಭ್ಯಂ ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ತಮ ವಿಶ್ವಾಃ ಸುಕ್ತಿತಯಃ ಪೃಥಕ್ |

ಅಗ್ನೇ ಕಾಮಾಯ ಯೇಮಿರೇ || ೮ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ತುಭ್ಯಂ | ತಾಃ | ಅಂಗಿರಸ್ತಮ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸುಕ್ತಿತಯಃ | ಪೃಥಕ್ |

ಅಗ್ನೇ | ಕಾಮಾಯ | ಯೇಮಿರೇ || ೮ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಾಂಗಿರಸಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾಸ್ತಾಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಃ ಸುಕ್ತಿತಯಃ ಪ್ರಜಾಃ ಕಾಮಾಯಾತ್ಮನಃ ಕಾಮಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪೃಥಗ್ಯೇಮಿರೇ | ನಿಯಚ್ಛಂತಿ |

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಅಂಗಿರಸ್ತಮ—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತಾಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತರೂ ಆದ | ಸುಕ್ತಿತಯಃ—ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಕಾಮಾಯ—ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ | ತುಭ್ಯಂ—ನಿನಗೆ | ಪೃಥಕ್—ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ | ಯೇಮಿರೇ—ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಿನಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನರ್ಪಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

To you, Agni, who are the chief of the Angirasa, all people have severally recourse for the attainment of their desires.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅಗ್ನಿಂ ಧೀಭಿರ್ವನೀಷಿಣೋ ಮೇಧಿರಾಸೋ ವಿಪತ್ನಿತಃ |

ಅದ್ವಸದ್ವಾಯ ಹಿನ್ವಿರೇ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ಧೀಭಿಃ | ಮನೀಷಿಣಃ | ಮೇಧಿರಾಸಃ | ವಿಸ್ತೃಚಿತ್ಯಃ |

ಅದ್ವೈತದ್ಯಾಯ | ಹಿನ್ವಿರೇ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮನೀಷಿಣೋ ಮನಸ ಈಶ್ವರಾ ಮೇಧಿರಾಸೋ ಮೇಧಾವಿನೋ ವಿಸ್ತೃಚಿತ್ಯಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ
ಯಜಮಾನಾ ಧೀಭಿಃ ಕರ್ಮಭಿರದ್ವೈತದ್ಯಾಯಾನ್ನಸ್ಯ ಭಜನಾಯಾಗ್ನಿಂ ಹಿನ್ವಿರೇ | ಪ್ರೀಣಯಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಮನೀಷಿಣಃ—ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳವರೂ | ಮೇಧಿರಾಸಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ | ವಿಸ್ತೃಚಿತ್ಯಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞರೂ
ಆದ ಯಜಮಾನರು | ಧೀಭಿಃ—ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಅದ್ವೈತದ್ಯಾಯ—ಅನ್ನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ | ಅಗ್ನಿಂ—
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಹಿನ್ವಿರೇ—ಪೂಜಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳವರೂ, ಮೇಧಾವಿಗಳೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞರೂ ಆದ ಯಜಮಾನರು ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ
ಅನ್ನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

The wise, the intelligent, the sagacious, propitiate Agni with
sacrifices for the attainment of food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ತ್ವಾಮಜ್ಞೇಷು ನಾಜಿನಂ ತನ್ನಾನಾ ಅಗ್ನೇ ಅಧ್ವರಂ ||

ವಹ್ನಿಂ ಹೋತಾರಮಿಳತೇ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ತ್ವಾಂ | ಅಜ್ಞೇಷು | ನಾಜಿನಂ | ತನ್ನಾನಾಃ | ಅಗ್ನೇ | ಅಧ್ವರಂ |

ವಹ್ನಿಂ | ಹೋತಾರಂ | ಈಳತೇ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಾಜಿನಂ ಬಲಿನಂ ವಹ್ನಿಂ ಹವಿಷಾಂ ವೋಧಾರಂ ಹೋತಾರಂ ದೇವಾನಾ-
ಮಾಹ್ವಾತಾರಂ ತಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ತ್ವಾಮಜ್ಜೇಷು ಗೃಹೇಷ್ವಧ್ವರಂ ಯಜ್ಞಂ ತನ್ನಾನಾ ವಿಸ್ತಾರಯಂತೋ
ಯಜಮಾನಾ ಈಳತೇ | ಸ್ತುವಂತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿವಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ | ಅಧ್ವರಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು | ತನ್ನಾನಾಃ—ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುವ
ಯಜಮಾನರು | ವಾಜಿನಂ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ವಹ್ನಿಂ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ | ಹೋತಾರಂ—
ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ | ತಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಜ್ಜೇಷು—
ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ | ಈಳತೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ, ಯಜ್ಞವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುವ ಯಜಮಾನರು ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ವಹಿಸುವವನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಜ್ಞಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Preparing the sacrifice in their mansions, (the worshippers) adore
you, Agni, the powerful, the bearer (of the oblation), the invoker of
the gods.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪುರುತ್ತಾ ಹಿ ಸದ್ಯಜ್ಞಸಿ ವಿಶೋ ವಿಶ್ವಾ ಅನು ಪ್ರಭುಃ |

ಸಮತ್ಸು ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ || ೨೧ ||

|| ಸರ್ವಾರ್ಥ ||

ಪುರುತ್ತಾ | ಹಿ | ಸದ್ಯಜ್ಞಃ | ಅಸಿ | ವಿಶಃ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅನು | ಪ್ರಭುಃ |

ಸಮತ್ಸು | ತ್ವಾ | ಹವಾಮಹೇ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಹಿ ಯತಃ ಪ್ರಭು ಪ್ರಭುಃ | ಸುಲೋಕಶ್ಚಾಂದಸಃ || ಪುರುತ್ತಾ ಬಹುಷು
ಪ್ರದೇಶೇಷು ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ವಿಶಃ ಪ್ರಚಾ ಅನು ಸದ್ಯಜ್ಞಃ ಸಮಾನದರ್ಶಸಿ ಅತಸ್ತಾಃ ಶ್ವಾಂ ಸಮತ್ಸು
ಸಂಗ್ರಹೇಷು ಹವಾಮಹೇ | ಹೃಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ಹಿ—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ | ಪ್ರಭುಃ—ನೀನೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ | ಪುರುತ್ತಾ—ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ವಿಶಃ—ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು | ಅನು ಸದ್ಯಜ್—ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ನೋಡುವವನಾಗಿಯೂ | ಅಸಿ—ಆಗದ್ದಿಯೋ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಸಮತ್ಸು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಹನಾಮಹೇ—ನಾವೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನೀನೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ನೋಡುವವನಾಗಿಯೂ ಆಗದ್ದಿಯೋ ಆದುದರಿಂದಲೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಾವೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

You are the lord, you behold all people alike in many places : we therefore invoke you in battles.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಮಾಳಿಷ್ಟಯ ಆಹುತೋಽಗ್ನಿರ್ವಿಭ್ರಾಜತೇ ಘೃತೈಃ |

ಇಮಂ ನಃ ಶೃಣವದ್ಧವಂ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಈಳಿಷ್ಟ | ಯಃ | ಆಹುತಃ | ಅಗ್ನಿಃ | ವಿಭ್ರಾಜತೇ | ಘೃತೈಃ |

ಇಮಂ | ನಃ | ಶೃಣವತ್ | ಹವಂ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋಽಗ್ನಿಃ ಘೃತೈಃ ಸಹಾಹುತೋ ವಿಭ್ರಾಜತೇ ಯಶ್ಚ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮಿಮಂ ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಶೃಣವತ್ ಶೃಣೋತಿ ತಮಗ್ನಿಮಾಳಿಷ್ಟ | ಸ್ತುತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ ಅಗ್ನಿಃ—ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು | ಘೃತೈಃ—ಆಜ್ವರಿಸುವುದು ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ | ಆಹುತಃ—ಅಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು | ವಿಭ್ರಾಜತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುವನೋ ಮತ್ತು | ಯಃ—ಯಾರು | ನಃ—ನಮ್ಮ |

ಇಮಂ ಹವಂ—ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ಶೃಣವತ್—ಕೇಳುವನೋ | ತಂ—ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಈಳಿಷ್ಯ—
ಸ್ತುತಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು ಆಜ್ಯರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವನೋ ಮತ್ತು
ಯಾರು ನಮ್ಮ ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳುವನೋ ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸು.

English Translation.

Adore that Agni who shines brightly when fed with offerings of
butter, who hears this our invocation.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ ಶೃಣ್ವಂತಂ ಜಾತವೇದಸಂ |

ಅಗ್ನೇ ಘ್ನಂತಮಪ ದ್ವಿಷಃ || ೨೩ ||

|| ಪದಕಾಠಃ ||

ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಹವಾಮಹೇ | ಶೃಣ್ವಂತಂ | ಜಾತವೇದಸಂ |

ಅಗ್ನೇ | ಘ್ನಂತಂ | ಅಪ | ದ್ವಿಷಃ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಜಾತವೇದಸಂ ಜಾತಧನಂ ಜಾತಪ್ರಜ್ಞಂ ವಾ ದ್ವಿಷಃ ಶತ್ರುನಶ ಘ್ನಂತಂ ಹಿಂಸಂತಂ
ಶೃಣ್ವಂತಮಸ್ಮದೀಯವಾಹ್ವಾನಂ ಶೃಣ್ವಂತಂ ಚಿ ತ್ವಾಂ ವಯಮಾಂಗಿರಸಾ ಹವಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಜಾತವೇದಸಂ—ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು |
ಅಪ ಘ್ನಂತಂ—ನಾಶಮಾಡುವವನೂ | ಶೃಣ್ವಂತಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವನೂ ಆದ | ತಂ ತ್ವಾ—
ಅದೇ ನಿನ್ನನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಹವಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಜಾತವೇದೋರೂಪನೂ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನೂ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು
ಕೇಳುವವನೂ ಆದ ಅದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We invoke you, Agni, who are Jatavedas, listening (to our praises), exterminating our foes

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶಾಂ ರಾಜಾನಮದ್ಭುತಮಧ್ಯಕ್ಷಂ ಧರ್ಮಣಾಮಿಮಂ |

ಅಗ್ನಿಮಿಾಳೇ ಸ ಉ ಶ್ರವತ್ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶಾಂ | ರಾಜಾನಂ | ಅದ್ಭುತಂ | ಅಧ್ಯಕ್ಷಂ | ಧರ್ಮಣಾಂ | ಇಮಂ |

ಅಗ್ನಿಂ | ಈಳೇ | ಸಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಶ್ರವತ್ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶಾಂ ಪ್ರಜಾನಾಂ ರಾಜಾನಮಿಾಶ್ವರಮದ್ಭುತಂ ಮಹಾಂತಂ ಧರ್ಮಣಾಂ ಕರ್ಮಣಾಮಧ್ಯಕ್ಷ-
ಮನುಸಂಧಾತಾರಮಿಮಮಗ್ನಿಮಿಾಳೇ | ಸ್ತಾಮಿ | ಸ ಉ ಸ ಏವಾಗ್ನಿಃ ಶ್ರವತ್ | ಅಸ್ಮದೀಯಾಂ
ಸ್ತುತಿಂ ಶೃಣೋತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಿಶಾಂ—ಪ್ರಜೆಗಳಿಗಲ್ಲಾ | ರಾಜಾನಂ—ಈಶ್ವರನೂ | ಅದ್ಭುತಂ—ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ |
ಧರ್ಮಣಾಂ—ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ | ಅಧ್ಯಕ್ಷಂ—ಪ್ರೇರಕನಾದ ನೇತೃವೂ ಆದ | ಇಮಂ ಅಗ್ನಿಂ—ಈ
ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ಈಳೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಸ ಉ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಶ್ರವತ್—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಜೆಗಳಿಗಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನೂ, ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಪ್ರೇರಕನಾದ ನೇತೃವೂ
ಆದ ಈ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

English Translations.

I praise this Agni, the sovereign of men, the wonderful, the
superintendent of holy acts : may he hear me.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ವಿಶ್ವಾಯುನೇಪಸಂ ಮರ್ಯಂ ನ ವಾಜಿನಂ ಹಿತಂ |

ಸಪ್ತಿಂ ನ ವಾಜಯಾಮಸಿ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆಗ್ನಿಂ | ವಿಶ್ವಾಯುರ್ವೇಶಸಂ | ಮರ್ಯಂ | ನ | ನಾಜಿನಂ | ಹಿತಂ |

ಸಪ್ತಂ | ನ | ವಾಜಯಾಮಸಿ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವಾಯುರ್ವೇಶಸಂ ಸರ್ವಗತಬಲಮಗ್ನಿಂ ನಾಜಿನಂ ಬಲಿನಂ ಮರ್ಯಂ ನ ಮನುಷ್ಯಮಿವ ಹಿತಂ ಸಪ್ತಂ ನಾಶ್ವಮಿವ ವಾಜಯಾಮಸಿ | ಸ್ತುತಿಭಿರ್ಹವಿಭಿಶ್ಚ ಬಲಿನಂ ಕುರ್ಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮರ್ಯಂ ನ—ಮಾನವನಂತೆ | ಹಿತಂ—ಹಿತಕಾರಕನೂ | ಸಪ್ತಂ ನ—ಅಶ್ವದಂತೆ | ನಾಜಿನಂ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ವಿಶ್ವಾಯುರ್ವೇಶಸಂ—ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಅದ | ಆಗ್ನಿಂ—ಆಗ್ನಿಯನ್ನು | ವಾಜಯಾಮಸಿ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಮಾನವನಂತೆ ಹಿತಕಾರಕನೂ, ಅಶ್ವದಂತೆ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಅದ ಆಗ್ನಿಯನ್ನು ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ನಾವು ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We invigorate like a horse that (Agni) whose might is everywhere present ; who is noble, strong, and benevolent.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಘ್ನಂತ್ಯಧ್ರಾಣ್ಯಪ ದ್ವಿಷೋ ದಹನ್ರಕ್ವಾಂಸಿ ವಿಶ್ವಹಾ |

ಅಗ್ನೇ ತಿಗ್ನೇನ ದೀದಿಹಿ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಘ್ನನ್ | ವ್ಯಧ್ರಾಣಿ | ಅಪ | ದ್ವಿಷಃ | ದಹನ್ | ರಕ್ವಾಂಸಿ | ವಿಶ್ವಹಾ |

ಅಗ್ನೇ | ತಿಗ್ನೇನ | ದೀದಿಹಿ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆಗ್ನೇ ತ್ವಂ ವ್ಯಧ್ರಾಣಿ ಹಿಂಸಕಾನ್ ದ್ವಿಷೋ ದ್ವೇಷ್ಟ್ವಾನಪ ಘ್ನನ್ ಹಿಂಸನ್ ವಿಶ್ವಹಾ ಸರ್ವದಾ ರಕ್ವಾಂಸಿ ಚ ದಹಂಸ್ತಿಗ್ನೇನ ತೀಕ್ಷ್ಣೇನ ಶೇಷಸಾ ದೀದಿಹಿ | ದೀಪ್ಯಸ್ವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ವೃಧ್ರಾಣಿ—ಹಿಂಸಕರಾದ | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಅಪಘ್ನನ್—
ನಾಶಮಾಡುತ್ತಲೂ | ವಿಶ್ವಹಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ರಕ್ಷಾಂಸಿ—ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು | ದದನ್—ದಹಿಸುತ್ತಲೂ |
ತಿಗ್ಮೇನ—ನಿನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ | ದೀದಿಹಿ—ಪ್ರಕಾಶಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಲೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು
ದಹಿಸುತ್ತಲೂ, ನಿನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸು

English Translation.

Slaying the malignant, (driving away) our enemies, everywhere
the Rakshasas, do you, Agni, blaze forth with bright (radiance).

|| ಸಂಹಿತಾಸಾಠಃ ||

ಯಂ ತ್ವಾ ಜನಾಸ ಇಂಧತೇ ಮನುಷ್ಯದಂಗಿರಸ್ತಮ |

ಅಗ್ನೇ ಸ ಬೋಧಿ ಮೇ ವಚಃ || ೨೭ ||

|| ಪದಸಾಠಃ ||

ಯಂ | ತ್ವಾ | ಜನಾಸಃ | ಇಂಧತೇ | ಮನುಷ್ಯತ್ | ಅಂಗಿರಃತಮ |

ಅಗ್ನೇ | ಸಃ | ಬೋಧಿ | ಮೇ | ವಚಃ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಾಗ್ನೇ ಯಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಜನಾಸೋ ಜನಾ ಮನುಷ್ಯದೃಢಾ ಮನುಷ್ಯಘೇಂಧತೇ
ದೀಪಯಂತಿ ಸ ತ್ವಂ ಮೇ ಮದೀಯಂ ವಚಃ ಸ್ತುತಿಂ ಬೋಧಿ | ಬುಧ್ಯಸ್ವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಂಗಿರಸ್ತಮ—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯಂ—ಯಾವ |
ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಜನಾಸಃ—ಮಾನವರೆಲ್ಲ | ಮನುಷ್ಯತ್—ಮನುವು ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ | ಇಂಧತೇ—
ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವರೋ | ಸಃ—ಅಂತಹ ನೀನು | ಮೇ—ನನ್ನ | ವಚಃ—ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಬೋಧಿ—ತಿಳಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾನವರೆಲ್ಲ ಮನುವು ಹಿಂದೆ
ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವರೋ ಅಂತಹ ನೀನು ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ತಿಳಿ.

English Translation.

Chief of the Angirasas, whom men kindle as did Manus ; Agni, hear my words-

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಗ್ನೇ ದಿವಿಜಾ ಅಸ್ಯಪ್ಸುಜಾ ವಾ ಸಹಸ್ಯತ |

ತಂ ತ್ವಾ ಗೀರ್ಭಿರ್ಹವಾಮುಹೇ || ೨೮ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅಗ್ನೇ | ದಿವಿಜಾಃ | ಅಸಿ | ಅಪ್ಸುಜಾಃ | ವಾ | ಸಹಸ್ಯತ |

ತಂ | ತ್ವಾ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ಹವಾಮುಹೇ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಯದ್ಯಸ್ತಂ ದಿವಿಜಾ ದಿವಿಭವೋಽಸಿ ಭವಸಿ ಅಪ್ಸುಜಾ ವಾಂತರಿಕ್ಷಜಾತಶ್ಚ ಭವಸಿ ಸಹಸ್ಯತಃ ಸಹಸಾ ಬಲೇನ ಕೃತಶ್ಚಾಸಿ ತಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮುಗ್ನಿಂ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿರ್ಭಿರ್ಹವಾಮುಹೇ | ಹ್ಯಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯತ್—ಯಾವ ನೀನು | ದಿವಿಜಾಃ—ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗದ್ದೀಯೋ | ಅಪ್ಸುಜಾ ವಾ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗದ್ದೀಯೋ | ಸಹಸ್ಯತಃ—ಶಕ್ತಿಯಿಂದಉತ್ಪನ್ನನಾಗದ್ದೀಯೋ | ತಂ ತ್ವಾ—ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಹವಾಮುಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ನೀನು ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗದ್ದೀಯೋ, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗದ್ದೀಯೋ, ಶಕ್ತ್ಯುತ್ಪನ್ನನಾಗದ್ದೀಯೋ ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We worship with praises you, Agni, who are born in heaven or in the waters, elicited by strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತುಭ್ಯಂ ಘೇತ್ರೇ ಜನಾ ಇಮೇ ವಿಶ್ವಾಃ ಸುಕ್ತಿತಯಃ ಪೃಥಕ್ |
ಧಾಸಿಂ ಹಿನ್ವಂತ್ಯತ್ತವೇ || ೨೯ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ತುಭ್ಯಂ | ಘ | ಇತ್ | ತೇ | ಜನಾಃ | ಇಮೇ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಸುಕ್ತಿತಯಃ | ಪೃಥಕ್ |
ಧಾಸಿಂ | ಹಿನ್ವಂತಿ | ಅತ್ತವೇ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ಘ ತ್ವದರ್ಥಮೇವ ತ ಇಮೇ ಮಯಾ ದೃಶ್ಯಮಾನಾ ಜನಾ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾಃ
ಸುಕ್ತಿತಯಃ ಪ್ರಜಾಶ್ಚ ಧಾಸಿಮನ್ನಂ ಹವಿರತ್ತವೇದನಾಯ ಪೃಥಗ್ಗಿನ್ವಂತಿ | ಪ್ರೇರಯಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತರೂ | ಸುಕ್ತಿತಯಃ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸುವವರೂ |
ತೇ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ | ಇಮೇ ಜನಾಃ—ಈ ಮಾನವ ಜನರೆಲ್ಲಾ | ತುಭ್ಯಂ ಘೇತ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ
ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಅತ್ತವೇ—ನಿನ್ನ ಭಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಧಾಸಿಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಪೃಥಕ್—ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ |
ಹಿನ್ವಂತಿ—ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವರೂ, ಪೃಥ್ವೀನಿವಾಸಿಗಳೂ ಆದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವರೂ
ಸಹ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನಿನ್ನ ಭಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

All these people, the inhabitants (of the earth), offer severally to
you (sacrificial) food for your eating and enjoyment.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೇ ಘೇದಗ್ನೇ ಸ್ವಾಧ್ಯೋಽಹಾ ವಿಶ್ವಾ ನೃಚಕ್ಷಸಃ |
ತರಂತಃ ಸ್ಯಾನು ದುರ್ಗಹಾ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ಘ | ಇತ್ | ಅಗ್ನೇ | ಸ್ವಾಧ್ಯಃ | ಅಹಾ | ವಿಶ್ವಾ | ಸ್ವಚಕ್ಷಸಃ |
ತರಂತಃ | ಸ್ಯಾಮ | ದುಃಕ್ರಗಹಾ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತೇ ಘೇತ್ತ್ವದರ್ಥಮೇವ ಖಲು ವಯಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಃ ಸುಕರ್ಮಾಣಃ ಸಂತೋ ವಿಶ್ವಾ ವಿಶ್ವಾನ್ಯಹಾಹಾನಿ ನೃಚಕ್ಷಸೋ ದ್ರಷ್ಟಾರಶ್ಚ ದುರ್ಗಹಾ ದುಃಖೇನ ಗಾಹಯಿತವ್ಯಾನಿ ತರಂತಃ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತೇ ಘೇತ್—ನಿನ್ನ ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ | (ವಯಂ—ನಾವು) | ಸ್ವಾಧ್ಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಅಹಾ—ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಸ್ವ ಚಕ್ಷಸಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಮಾನವದೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ದುರ್ಗಹಾ—ಕಠಿನವಾದ ದುಃಖಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು | ತರಂತಃ—ದಾಟುತ್ತಾ | ಸ್ಯಾಮ—ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ, ನಾವು ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತವಾದ ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಮಾನವದೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಕಠಿನವಾದ ದುಃಖಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ದಾಟುತ್ತಾ ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Agni, through you, may we, skilled in sacrifices and beholding men all our days, pass through (all) difficulties.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ಮಂದ್ರಂ ಪುರುಪ್ರಿಯಂ ಶೀರಂ ಸಾವಕಶೋಚಿಷಂ |
ಹೃದ್ಭಿಮಂದ್ರೇಭಿರೀಮಹೇ || ೩೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ಮಂದ್ರಂ | ಪುರುಪ್ರಿಯಂ | ಶೀರಂ | ಸಾವಕಶೋಚಿಷಂ |
ಹೃತ್ಭಿಃ | ಮಂದ್ರೇಭಿಃ | ಈಮಹೇ || ೩೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಂದ್ರಂ ಮಾದನಂ ಪುರುಪ್ರಿಯಂ ಬಹುಪ್ರಿಯಂ ಶೀರಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಕಯನಶೀಲಂ ಪಾವಕ-
ಶೋಚಿಷಂ ಪಾವಕದೀಪ್ತಿಮಗ್ನಿಂ ಹೃದ್ಭಿರ್ಮನೋಹರೈರ್ಮಂದ್ರೈರ್ಮಾದನೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈರೀಮಹೇ |
ಯಚಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಂದ್ರಂ—ಹರ್ಷಕಾರಕನೂ | ಪುರುಪ್ರಿಯಂ—ಅನೇಕರಿಗೆ ಪ್ರಿಯನೂ | ಶೀರಂ—ಯಜ್ಞಪ್ರದೇಶ
ಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನೂ | ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ—ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕವಾದ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಹೃದ್ಭಿಃ—ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿತವಾದವೂ | ಮಂದ್ರೇಭಿಃ—ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವೂ
ಆದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಈಮಹೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹರ್ಷಕಾರಕನೂ, ಅನೇಕರಿಗೆ ಪ್ರಿಯನೂ, ಯಜ್ಞಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನೂ, ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕವಾದ
ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿತವಾದವೂ, ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವೂ ಆದ
ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We invoke with cheerful and delightful (hymns) the gladdening
Agni, dear to many, who abides in the sacrifice with purifying brilliance.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಶೀರಂ ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ—ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಯಾಸ್ಕರು ತಮ್ಮ
ನಿರುಕ್ತದಲ್ಲಿ—

ಶೀರಂ ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ | ಪಾವಕದೀಪ್ತಿಂ | ಅನುಶಾಯಿನಮಿತಿ ನಾಶಿನಮಿತಿ ವಾ ||

(೨-೪-೧೪)

ಇಲ್ಲಿ ಶೀರಂ ಎಂದರೆ ಅಗ್ನಿಯ ಹೆಸರು ಎಂದರೆ, ಅಗ್ನಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರಿಂದ ಶೀರಂ
ಎಂದು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಶಬ್ದವಾಗಿದೆ. ಸರ್ವಭೂತಜಾತ (ಪ್ರಾಣಿ)ಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಪ್ರವೇಶನಾಡಿ ಔಷ್ಣ್ಯರೂಪದಿಂದ ಇರುವವನು ಅಥವಾ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಇರುವನಾದ್ದರಿಂದ
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಶೀರಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ ಎಂದರೆ
ಪಾವಕದೀಪ್ತಿಂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವವನು ಎಂದರ್ಥವು.

|| ಸಂಹಿತಾರ್ಥ ||

ಸ ತ್ವಮಾಗ್ನೇ ವಿಭಾವಸುಃ ಸೃಜನ್ತೂರ್ಯೋ ನ ರತ್ನಿಭಿಃ |

ಶರ್ಥಂತಮಾಂಸಿ ಜಿಘ್ಸುಸೇ || ೩೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ತ್ವಂ | ಅಗ್ನೇ | ವಿಭಾವಸುಃ | ಸೃಜನ್ | ಸೂರ್ಯಃ | ನ | ರಶ್ಮಿಭಿಃ |
ಶರ್ಧನ್ | ತಮಾಂಸಿ | ಜಿಘ್ನಸೇ || ೩೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಿಭಾವಸುರ್ದೀಪ್ತಿರೋಚನಃ ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ಸೃಜನ್ಮದ್ಯನ್ ಸೂರ್ಯೋ ನ ಯಥಾ ಸೂರ್ಯಸ್ತಥಾ ರಶ್ಮಿಭಿಃ ಶರ್ಧನ್ ಬಲಂ ಕುರ್ವಂಸ್ತಮಾಂಸಿ ಜಿಘ್ನಸೇ | ನಾಶಯಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ವಿಭಾವಸುಃ—ಪ್ರಭಿಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸೂರ್ಯೋ ನ—ಸೂರ್ಯನಂತೆ | ಸೃಜನ್—ಉದಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ | ರಶ್ಮಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ | ಶರ್ಧನ್—ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ | ತಮಾಂಸಿ—ಕತ್ತಲೆಗಳನ್ನು | ಜಿಘ್ನಸೇ—ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಭಿಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ನೀನು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಉದಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕತ್ತಲೆಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

Shining forth, Agni, like the rising sun displaying your strength by your beams, you destroy the darkeess.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತತ್ರೇ ಸಹಸ್ವ ಈಮಹೇ ದಾತ್ರಂ ಯನ್ನೋಪದಸ್ಯತಿ |
ತ್ವದಗ್ನೇ ವಾರ್ಯಂ ವಸು || ೩೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ | ತೇ | ಸಹಸ್ವಃ | ಈಮಹೇ | ದಾತ್ರಂ | ಯತ್ | ನ | ಉಪದಸ್ಯತಿ |
ತ್ವತ್ | ಅಗ್ನೇ | ವಾರ್ಯಂ | ವಸು || ೩೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸಹಸ್ರೋ ಬಲವನ್ನಗ್ನೇ ತೇ ತವ ಯದ್ವಸು ನೋಪದಸ್ಯತಿ ನೋಪಕ್ಷೀಯತೇ ತಪ್ತಾತ್ರಂ
ದಾತವ್ಯಂ ನಾರ್ಯಂ ವರಣೀಯಂ ಚ ವಸು ಧನಂ ತ್ವತ್ತ್ವತ್ತ್ವ ಈನುಹೇ | ಯಾಚಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಹಸ್ರಃ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಯತ್—ಯಾವ ಧನವು |
ನೋಪದಸ್ಯತಿ—ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೋ | ತತ್—ಅಂತಹ | ದಾತ್ರಂ—ದಾನಮಾಡಲು
ಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ | ನಾರ್ಯಂ—ಅನೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ ಆದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ತ್ವತ್—ನಿನ್ನಿಂದ |
ಈ ಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಯಾವ ಧನವು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಂತಹ
ದಾನಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ, ಅನೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We solicit from you, strong Agni, that desirable wealth which is in
your gift and which decays not.

ನಲವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಮಿತಿ ತ್ರಿಂಶದ್ಭವಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಮಾಂಗಿರಸಸ್ಯ ವಿರೂಪಸ್ಯಾರ್ಷಂ ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸ-
ಪ್ರಸರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರಮಾಗ್ನೇಯಂ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮ್ಯತೇ | ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ತ್ರಿಂಶದಿತಿ ||
ಪ್ರಾತರನುವಾಕೇ ಗಾಯತ್ರೇ ಛಂದಸ್ಯಾಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರೇ ಚೇದಂ ವಿನಿಯುಕ್ತಂ || ಮಹಾವ್ರತೇ ಸಮಿಧಾಗ್ನಿ-
ಮಿತ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ಚತಸ್ರಃ ಸಾಮಿಧೇನಃ | ತಥಾ ಚ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಮಿತಿ
ಚತಸ್ರೋ ವೈಶ್ವಕರ್ಮಣ ಋಷಭಃ | ಐ. ಅ. ೫-೧-೧ | ಇತಿ || ಅಶಿಧ್ಯಾಯಾಂ ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಮಿತ್ಯೇಷಾ
ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗಸ್ಯಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ದುವಸ್ಯತಾ ಪ್ಯಾಯಸ್ತು ಸಮೇತು
ತೇ | ಅ. ೪-೫ | ಇತಿ || ಅವಾನಾಸ್ಯಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗಸ್ಯಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ |
ವೃಧನ್ವಂತಾವಮಾನಾಸ್ಯಾಯಾಮಗ್ನಿಃ ಪ್ರಶ್ನೇನ ಮನ್ನನಾ | ಅ ೧-೫ | ಇತಿ || ದರ್ಶಪೂರ್ಣಮಾಸಯೋ-
ರಾಗ್ನೇಯಸ್ಯಾನುವಾಕ್ಯಾಗ್ನಿಮೂರ್ಧೀತ್ಯೇಷಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾರ್ಥ ಭುವೋ ಯಜ್ಞಸ್ಯ |

ಅ. ೧-೬ | ಇತಿ || ಮೂರ್ಧನ್ವದ್ಗುಣಸ್ಯಾಗ್ನೇರಪ್ಯೇವೈವಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ನಿತ್ಯೇ ಮೂರ್ಧನ್ವ
 ಇತಿ || ಪವಮಾನೇಷ್ಟಿಸು ದ್ವಿತೀಯಸ್ಯಾಮಿಷ್ಟಾವಗ್ನೀಃ ಶುಚೇರನುವಾಕ್ಯಾಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮ
 ಇತ್ಯೇವಾ | ಸೂತ್ರಿತಂ ಚ | ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮ ಉದಗ್ನೇ ಶುಚಿಯಸ್ತವ | ಅ. ೨-೧ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಆರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿರೂಪ ಆಂಗಿರಸಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ತ್ರಿಂಶತ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರ ಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಅಶ್ವಿನಶ್ವಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಪ್ರಾರಂಭದ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಾಮಿಧೇನೀಮಂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಮಿತಿ ಚತಸ್ರೋ ವೈಶ್ವಕರ್ಮಣ ಯಷಭಃ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೧-೧) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಅತಿಥ್ಯೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ಎಂಬ ಋಕ್ಕನ್ನೂ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗದ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ದುವಸ್ಯತಾಪ್ಯಾಯ್ಸ್ವ ಸಮೇತು ತೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಅಮಾವಾಸ್ಯೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ (ದರ್ಶೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ) ಈ ಋಕ್ಕನ್ನೂ ಪ್ರಥಮಾಜ್ಯಭಾಗದ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವ್ಯಧನ್ವಂತಾವಮಾವಾಸ್ಯಾಯಾಮಗ್ನಿಃ ಪ್ರತ್ನೇನ ಮನ್ನನಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೧-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ದರ್ಶ ಪೂರ್ಣಮಾಸೇಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೧೬ ನೇ ಋಕ್ಕನ್ನೂ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾ ಭುವೋ ಯಜ್ಞಸ್ಯ—ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೧-೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮೂರ್ಧನ್ವದ್ಗುಣಾಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಹೋಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನೂ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿತ್ಯೇ ಮೂರ್ಧನ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಪವಮಾನೇಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿಃ ಎಂಬ ದೇವತೆಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೨೧ ನೇ ಋಕ್ಕನ್ನೂ ಅನುವಾಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮ ಉದಗ್ನೇ ಶುಚಿಯಸ್ತವ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೪

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೪ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೩೬, ೩೭, ೩೮, ೩೯, ೪೦, ೪೧ ||
 | ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೩೦ ||
 | ಋಷಿ—ವಿರೂಪ ಆಂಗಿರಸಃ ||
 | ದೇವತಾ—ಅಗ್ನಿಃ |
 | ಭಾದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಮಿಧಾಗ್ನಿಂ ದುವಸ್ಯತ ಘೃತ್ಯೈರ್ಬೋಧಯತಾತಿಥಿಂ |

ಅಸ್ಮಿನ್ನವ್ಯಾ ಜುಹೋತನ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಂಽಇಧಾ | ಅಗ್ನಿಂ | ದುವಸ್ಯತ | ಘೃತ್ಯೈಃ | ಬೋಧಯತ | ಅತಿಥಿಂ |

ಅ | ಅಸ್ಮಿನ್ | ಹವ್ಯಾ | ಜುಹೋತನ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಯತ್ಪಿಜಃ ಅತಿಥಿಮತಿಥಿವತ್ಪ್ರಿಯಮಗ್ನಿಂ ಸಮಿಧಾ ದುವಸ್ಯತ | ಪರಿಚರತ | ಘೃತ್ಯೈರ್ದೀಪ್ತಿಸಾಧನೈರಾಜ್ಯೈರ್ಬೋಧಯತ ಚ | ಅಸ್ಮಿನ್ನಮಿದ್ಧೇಗ್ನಾ ಹವ್ಯಾ ಹವೀಂಷ್ಯಾ ಜುಹೋತನ | ಆಜುಹುತ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳೇ) ಅತಿಥಿಂ—ಅತಿಥಿಯಂತೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಸಮಿಧಾ—ಸಮಿತ್ತುಗಳಿಂದ | ದುವಸ್ಯತ—ಪೂಜಿಸಿರಿ | ಘೃತ್ಯೈಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಾಧನವಾದ ಆಜ್ಯಗಳಿಂದ | ಬೋಧಯತ—ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ | ಅಸ್ಮಿನ್—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದ ಈ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ | ಹವ್ಯಾ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಆ ಜುಹೋತನ—ಅರ್ಪಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳೇ, ಅತಿಥಿಯಂತೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸಮಿತ್ತುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಪ್ರಜ್ವಲನ ಸಾಧನವಾದ ಆಜ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ. ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದ ಈ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿರಿ.

English Translation.

Honour Agni with fuel, awaken him, the guest, with (libations of) butter ; offer the oblations in him.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಸ್ತೋಮಂ ಜುಷಸ್ವ ಮೇ ವರ್ಧಸ್ವಾನೇನ ಮನ್ಮನಾ |

ಪ್ರತಿ ಸೂಕ್ತಾನಿ ಹರ್ಯ ನಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೂತಂ ದೇವಾನಾಂ ಹವ್ಯವಾಹಂ ಹವಿಷಾಂ ವೋಢಾರಂ ಚಾಗ್ನಿಂ ಪುರೋ ದಧೇ | ಪುರಸ್ಕ-
ರೋಮಿ | ಉಪ ಬ್ರುವೇ | ಉಪಸ್ತಾಮಿ ಚ | ಸೋಽಗ್ನಿರಿಹ ಯಜ್ಞೇ ದೇವಾನಾ ಸಾದಯತ್ |
ಆಸಾದಯತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೂತಂ—ದೇವದೂತನೂ | ಹವ್ಯವಾಹಂ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಪುರಃ—ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ | ದಧೇ—ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ಉಪ ಬ್ರುವೇ—ಪುಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ |
ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಇಹ—ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಆ ಸಾದಯತ್—
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವದೂತನೂ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು
ಪುಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ.

English Translation.

I set Agni in the front as the messenger, I adore him as the bearer of
the oblations ; may he cause the gods to sit down here.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ್ತೇ ಬ್ರುಹಂತೋ ಅರ್ಚಯಃ ಸಮಿಧಾನಸ್ಯ ದೀದಿವಃ |

ಅಗ್ನೇ ಶುಕ್ರಾಸ ಈರತೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ತೇ | ಬ್ರುಹಂತಃ | ಅರ್ಚಯಃ | ಸಮಿಧಾನಸ್ಯ | ದೀದಿವಃ |

ಅಗ್ನೇ | ಶುಕ್ರಾಸಃ | ಈರತೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೀದಿವೋ ದೀಪ್ತಾಗ್ನೇ ಸಮಿಧಾನಸ್ಯ ಸಮಿಧ್ಯಮಾನಸ್ಯ ತೇ ತವ ಬ್ರುಹಂತೋ ಮಹಂತಃ
ಶುಕ್ರಾಸೋ ಜ್ವಲಂತೋಽರ್ಚಯೋ ದೀಪ್ತಯ ಉದೀರತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೀದಿವಃ—ಪ್ರಭಾಯುತನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಮಿಧಾನಸ್ಯ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಬೃಹಂತಃ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ | ಶುಕ್ರಾಸಃ—ಕಾಂತಿಯುತವಾದವೂ ಆದ | ಅರ್ಚಯಃ—ಜ್ವಾಲೆಗಳು | ಉದೀರತೇ—ಮೇಲಕ್ಕೇಳುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭಾಯುತನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಕಾಂತಿಯುತವಾದವೂ ಆದ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಮೇಲಕ್ಕೇಳುತ್ತವೆ.

English Translation.

Brilliant Agni, as you are kindled, your great flames start blazing up .

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಪ ತ್ವಾ ಜುಹ್ವೋ ೩ ಮಮ ಘೃತಾಚೀರ್ಯಂತು ಹರ್ಯತ |

ಅಗ್ನೇ ಹವ್ಯಾ ಜುಷಸ್ವ ನಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಪ | ತ್ವಾ | ಜುಹ್ವೋಃ | ಮಮ | ಘೃತಾಚೀಃ | ಯಂತು | ಹರ್ಯತ |

ಅಗ್ನೇ | ಹವ್ಯಾ | ಜುಷಸ್ವ | ನಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಹರ್ಯತ ಕಾಮಯಮಾನಾಗ್ನೇ ಮಮ ಮದೀಯಾ ಘೃತಾಚೀರ್ಘೃತಮಂಚಿಂತ್ಯೋ ಜುಹ್ವಃ ಸ್ತುಚಿಸ್ತಾ ತ್ವಾಮುಪ ಯಂತು | ನೋಽಸ್ತಾಕಂ ಹವ್ಯಾ ಹವ್ಯಾನಿ ಜುಷಸ್ವ | ಸೇವಸ್ವ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹರ್ಯತ—ಮಂಗಳಕರನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮಮ—ನನ್ನ | ಘೃತಾಚೀಃ—ಘೃತವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸತಕ್ಕ | ಜುಹ್ವಃ—ಸ್ತುಕ್ಪಾತ್ರೈಗಳು | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಉಪ ಯಂತು—ಸಮಾಪಿಸಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಹವ್ಯಾ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಜುಷಸ್ವ—ಸೇವಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಂಗಳಕರನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನನ್ನ ಘೃತವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸತಕ್ಕ ಸ್ತುಕ್ಪಾತ್ರೈಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸು.

English Translation.

Let my ladles, filled with butter, come near you, O propitious one ;
Agni, receive our oblations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಂ॒ದ್ರಂ ಹೋ॑ತಾರ॒ಮೃ॒ತ್ವಿಜಂ ಚಿ॒ತ್ರ॒ಭಾ॒ನುಂ ವಿ॒ಭಾವ॑ಸುಂ |

ಅ॒ಗ್ನಿ॒ಮಿಾ॑ಳೇ ಸ ಉ ಶ್ರ॒ವತ್ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಂ॒ದ್ರಂ | ಹೋ॑ತಾರಂ | ಮೃ॒ತ್ವಿಜಂ | ಚಿ॒ತ್ರ॒ಭಾ॒ನುಂ | ವಿ॒ಭಾವ॑ಸುಂ |

ಅ॒ಗ್ನಿಂ | ಈ॒ಳೇ | ಸಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಶ್ರ॒ವತ್ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಂದ್ರಂ ಮಾದನಂ ಹೋತಾರಂ ದೇನಾನಾಮಾಹ್ವತಾರಮೃತ್ವಿಜಮೃತೌ ಯೆಷ್ಟವ್ಯಂ
ಚಿತ್ರಭಾನುಂ ಚಿತ್ರದೀಪ್ತಿಂ ವಿಭಾವಸುಂ ದೀಪ್ತಿಧನಮಗ್ನಿಮಿಾಳೇ | ಸ್ತೌಮಿ | ಸೋಽಗ್ನಿಃ ಶ್ರವತ್ |
ಅಸ್ಮದೀಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಶೃಣೋತ್ಥೇವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಂದ್ರಂ—ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ | ಹೋತಾರಂ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವವನೂ |
ಮೃತ್ವಿಜಂ—ಯಜ್ಞಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹನೂ | ಚಿತ್ರಭಾನುಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ |
ವಿಭಾವಸುಂ—ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಈಳೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ |
ಸಃ—ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಶ್ರವತ್—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವವನೂ, ಯಜ್ಞಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರ್ಹನೂ,
ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ
ಅಗ್ನಿಯು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

English Translation.

I worship Agni, the exhilarating invoker (of the gods), the priest,
him who shines forth with various lustre, and is rich in brilliance ; may
he give ear.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಪ್ರತ್ನಂ ಹೋತಾರಮಿಡ್ಯಂ ಜುಷ್ವಮಗ್ನಿಂ ಕವಿಕೃತುಂ |

ಅಧ್ವರಾಣಾಮಭಿಶ್ರಿಯಂ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತ್ನಂ | ಹೋತಾರಂ | ಈಡ್ಯಂ | ಜುಷ್ವಂ | ಆಗ್ನಿಂ | ಕವಿಕೃತುಂ |

ಅಧ್ವರಾಣಾಂ | ಅಭಿಶ್ರಿಯಂ || ೭ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಪ್ರತ್ನಂ ಪುರಾಣಂ ಹೋತಾರಂ ದೇವಾನಾಮಾಹ್ವತಾರಮಿಡ್ಯಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಜುಷ್ವಂ ಪ್ರೀತಂ ಸೇವಿತಂ ವಾ ಕವಿಕೃತುಂ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾಣಮಧ್ವರಾಣಾಂ ಯಜ್ಞಾನಾಮಭಿಶ್ರಿಯಮಭಿಶ್ರಿಯಿತಾರಮಿಡ್ಯಮಗ್ನಿನಿಾಳೇ | ಸ್ತೌಮಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪಾರ್ಥ ||

ಪ್ರತ್ನಂ—ಪುರಾತನನೂ | ಹೋತಾರಂ—ಹೋತೃರೂಪನೂ | ಈಡ್ಯಂ—ಸ್ತುತ್ಯನೂ | ಜುಷ್ವಂ—ಪ್ರೀತಿಯುತನೂ | ಕವಿಕೃತುಂ—ಮೇಧಾಯುತವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಅಧ್ವರಾಣಾಂ—ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ | ಅಭಿಶ್ರಿಯಂ—ಮುಖ್ಯವಾದ ಅತಿಥಿಯೂ ಆದ (ಪೂಜ್ಯನೂ) | ಆಗ್ನಿಂ—ಆಗ್ನಿಯನ್ನು (ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪುರಾತನನೂ, ಹೋತೃರೂಪನೂ, ಸ್ತುತ್ಯನೂ, ಪ್ರೀತಿಯುತನೂ, ಮೇಧಾಯುತವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅತಿಥಿಯೂ ಆದ ಆಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

(I worship) the beloved Agni, the ancient adorable invoker (of the gods), the wise, the frequenter of sacrifices.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಜುಷ್ವಾಣೋ ಅಂಗಿರಸ್ತಮೇಮಾ ಹವ್ಯಾನ್ಯಾನುಷಕ್ |

ಅಗ್ನೇ ಯಜ್ಞಂ ನಯ ಋತುಥಾ || ೮ ||

|| ಸದಕಾರಃ ||

ಜುಷಾಣಃ | ಅಂಗಿರಸ್ತಮ | ಇಮಾ | ಹವ್ಯಾನಿ | ಅನುಷಕ್ |

ಅಗ್ನೇ | ಯಜ್ಞಂ | ನಯ | ಯತುತುಥಾ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಂಗಿರಸ್ತಮಾಂಗಿರಸಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಗ್ನೇ ಇಮೇವಾನುಷ್ಠದೀಯಾನಿ ಹವ್ಯಾನಿ ಹವೀಂಷ್ಯಾ-
ನುಷಗನುಷಕ್ತಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ಜುಷಾಣಃ ಸೇವಮಾನೋ ಭವ | ಯತುತುಥಾ ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ
ಯಜ್ಞಂ ಚ ನಯ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಂಗಿರಸ್ತಮ—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ | ಅಗ್ನೇ— ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಇಮಾ ಹವ್ಯಾನಿ—
ನಮ್ಮ ಈ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಅನುಷಕ್— ಅನುಷ್ಯತವಾಗಿ | ಜುಷಾಣಃ— ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಯತುತುಥಾ—
ಆಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ | ಯಜ್ಞಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು | ನಯ—ಸರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯಕನಾಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಯತವಾಗಿ
ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಆಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯಕನಾಗು.

English Translation.

Agni, best of the Angirasas, do you, continually accepting these our
oblations, conduct the sacrifice at the due seasons.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಮಿಧಾನ ಉ ಸಂತ್ಯ ಶುಕ್ರಶೋಚಿ ಇಹಾ ವಹ |

ಚಿಕಿತ್ವಾನ್ವೈವ್ಯಂ ಜನಂ || ೯ ||

|| ಪವನಾಠಃ ||

ಸಂತ್ಯಇಧಾನಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಸಂತ್ಯ | ಶುಕ್ರಶೋಚೀ | ಇಹ | ಅ | ವಹ |

ಚಿಕಿತ್ವಾನ್ | ದೈವ್ಯಂ | ಜನಂ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸಂತ್ಯ ಭಜನಶೀಲ ಶುಕ್ರಶೋಚೀ ಜ್ವಲದೀಪ್ತೇ ತ್ವಂ ಸಮಿಧಾನ ಉ ಸಮಿಧ್ಯಮಾನ ಏವ
ದೈವ್ಯಂ ದೇವಸಂಬಂಧಿನಂ ಜನಂ ಚಿಕಿತ್ವಾನ್ವಾನನ್ನಿಹ ಯಜ್ಞ ಆ ವಹ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಂಕ್ಯೆ—ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ | ಶುಕ್ರಶೋಚೇ—ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಮಿಧಾನ ಉ—ನೀನು ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದೊಡನೆಯೇ | ದೈವ್ಯಂ—ದೇವಪೂಜಾನಿರತರಾದ | ಜನಂ—ಯಜಮಾನಾದಿಗಳನ್ನು | ಚಿಕಿತ್ವಾನ್—ಅರಿತವನಾಗಿ | ಇಹ—ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಆ ವಹ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆತಂದು ಸೇರಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯನೂ, ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾದೊಡನೆಯೇ, ದೇವಪೂಜಾನಿರತರಾದ ಯಜಮಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಅರಿತವನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಸೇರಿಸು.

English Translation.

Brilliant-flamed giver of good, do you, the knower, when kindled, bring the host of the gods hither.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಪ್ರಂ ಹೋತಾರಮದ್ರಹಂ ಧೂಮಕೇತುಂ ವಿಭಾವಸುಂ |

ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಕೇತುಮೀಮಹೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಪ್ರಂ | ಹೋತಾರಂ | ಅದ್ರಹಂ | ಧೂಮಕೇತುಂ | ವಿಭಾವಸುಂ |

ಯಜ್ಞಾನಾಂ | ಕೇತುಂ | ಈಮಹೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಪ್ರಂ ಮೇಧಾವಿನಂ ಹೋತಾರಂ ದೇವಾನಾಮಾಹ್ವಾತಾರಮದ್ರಹಮದ್ರೋಗ್ಧಾರಂ ಧೂಮಕೇತುಂ ಧೂಮಧ್ವಜಂ ವಿಭಾವಸುಂ ದೀಪ್ತಿಧನಂ ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಕೇತುಂ ಪತಾಕಸ್ಥಾನೀಯಮಗ್ನಿವಿಮಹೇ | ಅಭೀಷ್ಟಂ ಯಾಚಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಪ್ರಂ—ಮೇಧಾವಿಯೂ | ಹೋತಾರಂ—ಹೋತೃರೂಪನೂ | ಅದ್ರಹಂ—ದ್ರೋಹರಹಿತನೂ | ಧೂಮಕೇತುಂ—ಧೂಮರೂಪವಾದ ಧ್ವಜವುಳ್ಳವನೂ | ವಿಭಾವಸುಂ—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ | ಯಜ್ಞಾನಾಂ—ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ | ಕೇತುಂ—ಧ್ವಜರೂಪನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಈಮಹೇ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಮೇಧಾವಿಯೂ, ಹೋತೃರೂಪನೂ, ದ್ರೋಹರಹಿತನೂ, ಧೂಮರೂಪವಾದ ಧ್ವಜವುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ, ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಧ್ವಜರೂಪನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು (ಅಗ್ನಿಯಿಂದ) ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We solicit the wise invoker (of the gods), the beneficent, the smoke-bannered, the resplendent, the banner of the sacrifices.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಅಗ್ನೇ ನಿ ಸಾಹಿ ನಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರತಿ ಸ್ಮ ದೇವ ರೀಷತಃ ।

ಭಿಂಧಿ ದ್ವೇಷಃ ಸಹಸ್ಕೃತ ॥ ೧೧ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಅಗ್ನೇ | ನಿ | ಸಾಹಿ | ನಃ | ತ್ವಂ | ಪ್ರತಿ | ಸ್ಮ | ದೇವ | ರೀಷತಃ |

ಭಿಂಧಿ | ದ್ವೇಷಃ | ಸಹಃಕೃತ ॥ ೧೧ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಸಹಸ್ಕೃತ ಬಲೇನ ಕೃತ ದೇವ ದೀಪ್ತಾಗ್ನೇ ರಿಷತೋ ಹಿಂಸಕಾನೋಽಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರತಿ ನಿ ಸಾಹಿ | ಪ್ರತಿರಕ್ಷ | ಸ್ಮೇತಿ ಪೂರಣಃ | ದ್ವೇಷೋ ದ್ವಿಷಃ ಶತ್ರುಂಶ್ಚ ಭಿಂಧಿ | ವಿದಾರಯ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಸಹಸ್ಕೃತ—ಶಕ್ತ್ಯುತ್ಪನ್ನ ನಾದವನೂ | ದೇವ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ತ್ವಂ—ನೀನು | ರಿಷತಃ ಪ್ರತಿ—ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ | ನಿ ಸಾಹಿ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು | ದ್ವೇಷಃ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಭಿಂಧಿ—ನಾಶಪಡಿಸು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಶಕ್ತ್ಯುತ್ಪನ್ನ ನಾದವನೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸು.

English Translation.

Divine Agni, produced by strength, protect us from the injurer, tear asunder our enemies.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ ಪ್ರತ್ನೇನ ಮನ್ಮನಾ ಶುಂಭಾನಸ್ತನ್ವಂ ಸ್ವಾಂ |
ಕವಿವಿಪ್ರೇಣ ವಾವೃಥೇ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ಪ್ರತ್ನೇನ | ಮನ್ಮನಾ | ಶುಂಭಾನಃ | ತನ್ವಂ | ಸ್ವಾಂ |
ಕವಿಃ | ವಿಪ್ರೇಣ | ವಾವೃಥೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಕವಿಃ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾಗ್ನಿಃ ಪ್ರತ್ನೇನ ಪುರಾಣೇನ ಮನ್ಮನಾ ಮನನೀಯೇನ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ಸ್ವಾಂ ಸ್ತುತೀಯಾಂ ತನ್ವಂ ತನುಮಂಗಂ ಶುಂಭಾನಃ ಶೋಭಯನ್ ವಿಪ್ರೇಣ ಮೇಧಾವಿನಾ ಸ್ತೋತ್ರಾ ವಾವೃಥೇ | ಪ್ರವೃದ್ಧೋ ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಕವಿಃ—ಮೇಧಾಯುತವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಪ್ರತ್ನೇನ—ಪುರಾತನವಾದುದೂ | ಮನ್ಮನಾ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದುದೂ ಆದ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ | ಸ್ವಾಂ—ತನ್ನ | ತನ್ವಂ—ದೇಹವನ್ನು | ಶುಂಭಾನಃ—ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾ | ವಿಪ್ರೇಣ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಸಹಾಯದಿಂದ | ವಾವೃಥೇ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಮೇಧಾಯುತವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಯು ಪುರಾತನವಾದುದೂ, ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದುದೂ ಆದ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಸಹಾಯದಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The wise Agni, beautifying his body with the ancient hymn has grown in might through the intelligent hymner.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಊರ್ಜೋ ನಸಾತನಾ ಹುವೇಗ್ನಿಂ ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ |
ಅಸ್ಮಿನ್ಮಜ್ಜೇ ಸ್ವಧ್ವರೇ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಊರ್ಜಃ | ನಪಾತಂ | ಆ | ಹುವೇ | ಅಗ್ನಿಂ | ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ |
ಅಸ್ಮಿನ್ | ಯಜ್ಞೇ | ಸ್ವಾಧ್ವರೇ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಊರ್ಜೋಽನ್ನಸ್ಯ ನಪಾತಂ ಪುತ್ರಂ ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ ಶೋಧಕದೀಪ್ತಿಮಗ್ನಿಂ ಸ್ವಾಧ್ವರೇಽಸು-
ರೈರತ್ಯಂತಮಹಿಸ್ಯೇಽಸ್ಮಿನ್ನಜ್ಞ ಆ ಹುವೇ | ಆಹ್ವಯಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಊರ್ಜಃ—ಅನ್ನಕ್ಕೆ | ನಪಾತಂ—ಪುತ್ರನೂ | ಪಾವಕಶೋಚಿಷಂ—ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕವಾದ ಕಾಂತಿ
ಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಸ್ವಾಧ್ವರೇ—ಆಸುರರ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ರಹಿತವಾದ | ಅಸ್ಮಿನ್
ಯಜ್ಞೇ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಆ ಹುವೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಅನ್ನಪುತ್ರನೂ, ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕವಾದ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಆಸುರರ ಹಿಂಸೆಗೆ ರಹಿತವಾದ
ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I invoke Agni of purifying lustre, the son of (sacrificial) food in
this inviolable sacrifice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ನೋ ಮಿತ್ರಮಹಸ್ವಮಗ್ನೇ ಶುಕ್ರೇಣ ಶೋಚಿಷಾ |
ದೇವೈರಾ ಸತ್ನಿ ಬರ್ಹಿಸಿ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ನಃ | ಮಿತ್ರಮಹಃ | ತ್ವಂ | ಅಗ್ನೇ | ಶುಕ್ರೇಣ | ಶೋಚಿಷಾ |
ದೇವೈಃ | ಆ | ಸತ್ನಿ | ಬರ್ಹಿಸಿ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಿತ್ರಮಹೋ ಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಪೂಜನೀಯಾಗ್ನೇ ಸ ತ್ವಂ ಶುಕ್ರೇಣ ಜ್ವಲತಾ ಶೋಚಿಷಾ
ತೇಜಸಾ ದೇವೈಃ ಸಹ ಬರ್ಹಿಸಿ ಯಜ್ಞ ಆ ಸತ್ನಿ | ಆಸೀದ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರಮಹಃ—ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಃ ತ್ವಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು | ಶುಕ್ರೇಣ—ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ | ಶೋಚಿಷಾ—ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ | ದೇವೈಃ—ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ | ನಃ ಬರ್ಹಿಷಿ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಆ ಸತ್ವಿ—ಕುಳಿತುಕೊ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊ.

English Translation.

O Agni, adurable to your friends, sit down with the gods on our sacred grass with your resplendent radiance.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕ ||

ಯೋ ಅಗ್ನಿಂ ತನ್ನೋ ದಮೇ ದೇವಂ ಮರ್ತಃ ಸಪರ್ಯತಿ |
ತಸ್ಮಾ ಇದ್ವಿದಯದ್ವಸು || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಅಗ್ನಿಂ | ತನ್ನಃ | ದಮೇ | ದೇವಂ | ಮರ್ತಃ | ಸಪರ್ಯತಿ |
ತಸ್ಮಾ | ಇತ್ | ದ್ವಿದಯತ್ | ವಸು || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೋ ಮರ್ತೋ ಮನುಷ್ಯೋ ದಮೇ ಗೃಹೇಗ್ನಿಂ ದೇವಂ ತನ್ನೋ ಧನಸ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತೃರ್ಭಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಭೋಜನಂ ತನ್ನೇತಿ ಧನನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಸಪರ್ಯತಿ ಪರಿಚರತಿ ತಸ್ಮಾ ಇತ್ಯಸ್ಮಾ ಏವ ವಸು ಧನಂ ದ್ವಿದಯತ್ | ಸೋಗ್ನಿಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಯಃ ಮರ್ತಃ—ಯಾವ ಮಾನವನು | ದಮೇ—ತನ್ನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ | ದೇವಂ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ತನ್ನಃ—ಧನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ | ಸಪರ್ಯತಿ—ಪೂಜಿಸುವನೋ | ತಸ್ಮಾ ಇತ್—ಆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮಾತ್ರ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ದ್ವಿದಯತ್—ಅಗ್ನಿಯು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಧನದ ವ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವನೋ, ಆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಗ್ನಿಯು ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Whatsoever mortal worships the divine Agni in his house (for the attainment) of wealth, to him he gives riches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾ ದಿವಃ ಕಕುತ್ಪತಿಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಅಯಂ |

ಅಪಾಂ ರೇತಾಂಸಿ ಜಿನ್ವತಿ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ಮೂರ್ಧಾ | ದಿವಃ | ಕಕುತ್ | ಪತಿಃ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ | ಅಯಂ |

ಅಪಾಂ | ರೇತಾಂಸಿ | ಜಿನ್ವತಿ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮೂರ್ಧಾ ದೇವಾನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಕಕುದುಚ್ಛ್ರಿತಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಕ್ಕೆ ಪತಿರಯಮಗ್ನಿರಪಾಂ ರೇತಾಂಸಿ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಜಿನ್ವತಿ | ಪ್ರೀಣಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮೂರ್ಧಾ—ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ | ಕಕುತ್—ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—ಪೃಥ್ವಿಯ | ಪತಿಃ—ಒಡೆಯನೂ ಆದ | ಅಯಂ ಅಗ್ನಿಃ—ಈ ಅಗ್ನಿಯು | ಅಪಾಂ—ಉದಕಗಳ | ರೇತಾಂಸಿ—ಬೀಜರೂಪಗಳಾದ ಸಕಲ ಭೂತಗಳನ್ನೂ | ಜಿನ್ವತಿ—ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಪೃಥ್ವಿಯ ಒಡೆಯನೂ ಆದ ಈ ಅಗ್ನಿಯು ಉದಕಗಳ ಬೀಜರೂಪಗಳಾದ ಸಕಲ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Agni, the head (of the gods), the summit of heaven,—he the lord of the earth,—gladdens the seed of the waters.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉದ್‌ಗ್ನೇ ಶುಚಿಯಸ್ತವ ಶುಕ್ರಾ ಭ್ರಾಜಂತ ಈರತೇ |

ತವ ಜ್ಯೋತೀಂಷ್ಯರ್ಚಯಃ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಅಗ್ನೇ | ಶುಚಿಯಃ | ತವ | ಶುಕ್ರಾಃ | ಭ್ರಾಜಂತಃ | ಈರತೇ |

ತವ | ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ | ಅರ್ಚಯಃ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತೇ ತವ ಶುಚಿಯೋ ನಿರ್ಮಲಾಃ ಶುಕ್ರಾಃ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಾ ಭ್ರಾಜಂತೋ ದೀಹ್ಯಮಾಸಾ ಅರ್ಚಯಃ ಪ್ರಭಾಸ್ತವ ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ ತೇಜಾಂಸ್ಯುದೀರತೇ | ಪ್ರೇರಯಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎರೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಶುಚಿಯಃ—ನಿರ್ಮಲವಾದವೂ | ಶುಕ್ರಾಃ—ಶುಭ್ರವರ್ಣವಾದವೂ | ಭ್ರಾಜಂತಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದವೂ ಆದ | ಅರ್ಚಯಃ—ಪ್ರಭೆಗಳು | ತವ—ನಿನ್ನ | ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ—ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಉದೀರತೇ—ಪ್ರಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎರೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ನಿರ್ಮಲವಾದವೂ, ಶುಭ್ರವರ್ಣವುಳ್ಳವೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದವೂ ಆದ ಪ್ರಭೆಗಳು ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

English Translation.

Agni, your pure, bright, shining flames send forth your splendours.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಈತಿಷ್ಠೇ ನಾರ್ಯಸ್ಯ ಹಿ ದಾತ್ರಸ್ಯಾಗ್ನೇ ಸ್ವರ್ಪತಿಃ |

ಸ್ತೋತಾ ಸ್ಯಾಂ ತವ ಶರ್ಮಣಿ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಈತಿಷ್ಠೇ | ನಾರ್ಯಸ್ಯ | ಹಿ | ದಾತ್ರಸ್ಯ | ಅಗ್ನೇ | ಸ್ವರ್ಪತಿಃ |

ಸ್ತೋತಾ | ಸ್ಯಾಂ | ತವ | ಶರ್ಮಣಿ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆಗ್ನೇ ಸ್ವರ್ಪತಿಃ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಾ ತ್ವಂ ವಾಯುಸ್ಯ ವರಣೇಯಸ್ಯ ದಾತ್ರಸ್ಯ ದಾತವ್ಯಸ್ಯ
ಧನಸ್ಯೇಶಿಷೇ | ಈಶ್ವರೋಽಸಿ | ಶರ್ಮಣಿ ಸುಖೇ ನಿಮಿತ್ತೇ ತವ ಸ್ತೋತಾ ಸ್ಯಾಂ | ಭವೇಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸ್ವರ್ಪತಿಃ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾದ ನೀನು | ವಾಯುಸ್ಯ—ಅಪೇಕ್ಷಿತ
ವಾದವೂ | ದಾತ್ರಸ್ಯ—ದಾನಾರ್ಹನಾದವೂ ಆದ ಧನಕ್ಕೆಲ್ಲಾ | ಈಶಿಷೇ ಹಿ—ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ |
ಶರ್ಮಣಿ—ನಮ್ಮ ಸುಖನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಸ್ತೋತಾ—ಪ್ರಶಂಸಕನಾಗಿ | ಸ್ಯಾಂ—ಆಗುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಸ್ವರ್ಗಪತಿಯಾದ ನೀನು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದವೂ, ದಾನಾರ್ಹನಾದವೂ ಆದ
ಧನಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮ ಸುಖನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶಂಸಕನಾಗಿ ಆಗುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Agni, lord of heaven, you preside over (all) that is to be desired
or given ; may I be your eulogist for happiness.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಮ್‌ಗ್ನೇ ಮನೀಷೀಣಸ್ತ್ವಾಂ ಹಿನ್ವಂತಿ ಚಿತ್ತಿಭಿಃ |

ತ್ವಾಂ ವರ್ಧಂತು ನೋ ಗಿರಃ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ | ಅಗ್ನೇ | ಮನೀಷೀಣಃ | ತ್ವಾಂ | ಹಿನ್ವಂತಿ | ಚಿತ್ತಿಭಿಃ |

ತ್ವಾಂ | ವರ್ಧಂತು | ನಃ | ಗಿರಃ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಾಂ ಮನೀಷೀಣೋ ಮನಸ ಈಶ್ವರಾಃ ಸ್ತೋತಾರಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಸ್ತುವಂತಿತಿತ್ಯೇಷಃ |
ಕಿಂಚಿ ತ್ವಾಮೇವ ಚಿತ್ತಿಭಿಃ ಕರ್ಮಭಿರ್ಹಿನ್ವಂತಿ | ಪ್ರೀಣಯಂತಿ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಗಿರಃ ಸ್ತುತಯಸ್ತಾ-
ಮೇವ ವರ್ಧಂತು | ವರ್ಧಯಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಮನೀಷಿಣಃ—ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಚಿತ್ತಿಭಿಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಹಿನ್ವಂತಿ—ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿಗಳು | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವರ್ಧಂತು—ಬೆಳೆಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮನೋನಿಗ್ರಹವುಳ್ಳ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಿ.

English Translations.

You, Agni, the wise (praise), you they rejoice with (pious) rites ; may our praises invigorate you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅದ್ಭುಸ್ಯ ಸ್ವಧಾವತೋ ದೂತಸ್ಯ ರೇಭತಃ ಸದಾ |

ಅಗ್ನೇಃ ಸಖ್ಯಂ ವೃಣೇಮಹೇ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅದ್ಭುಸ್ಯ | ಸ್ವಧಾವತಃ | ದೂತಸ್ಯ | ರೇಭತಃ | ಸದಾ |

ಅಗ್ನೇಃ | ಸಖ್ಯಂ | ವೃಣೇಮಹೇ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಅದ್ಭುಸ್ಯ ಕೇನಾಪ್ಯಹಿಂಸಿತಸ್ಯ ಸ್ವಧಾವತೋ ಬಲವತೋ ದೂತಸ್ಯ ದೇವಾನಾಂ ರೇಭತೋ ದೇವಾನ್ ಸ್ತವತಸ್ತವ ಸಖ್ಯಂ ಸದಾ ವಯಂ ವೃಣೇಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದ್ಭುಸ್ಯ—ಒಹಿಂಸಿತನಾದವನೂ | ಸ್ವಧಾವತಃ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ | ದೂತಸ್ಯ—ದೇವದೂತನೂ | ರೇಭತಃ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇಃ—ಅಗ್ನಿಯ | ಸಖ್ಯಂ—ಸಖ್ಯವನ್ನು | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ವೃಣೇಮಹೇ—ನಾವು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಒಹಿಂಸಿತನಾದವನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ದೇವದೂತನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯ ಸಖ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We ever choose the friendship of Agni, the unharmed, the strong, the messenger, the praiser (of the gods).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ ಶುಚಿವ್ರತತಮಃ ಶುಚಿವಿಪ್ರಃ ಶುಚಿಃ ಕವಿಃ |

ಶುಚೀ ರೋಚತ ಆಹುತಃ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಃ | ಶುಚಿವ್ರತತಮಃ | ಶುಚಿಃ | ವಿಪ್ರಃ | ಶುಚಿಃ | ಕವಿಃ |

ಶುಚಿಃ | ರೋಚತೇ | ಆಹುತಃ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶುಚಿವ್ರತತಮೋಽತಿಶಯೇನ ಶುದ್ಧಕರ್ಮಾ ಶುಚಿಃ ಶುದ್ಧ ಏವ ವಿವ್ರೋ ಮೇಧಾವೀ ಶುಚಿಃ ಶುದ್ಧಃ ಸನ್ನೇವ ಕವಿಃ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾ ಶುಚಿರೇವಾಹುತೋಽಗ್ನೀ ರೋಚತೇ | ಪ್ರಕಾಶತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶುಚಿವ್ರತತಮಃ—ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಶುಚಿಃ—ಶುದ್ಧನಾದ | ವಿಪ್ರಃ—ಮೇಧಾವಿಯೂ | ಶುಚಿಃ—ಶುದ್ಧವಾದ | ಕವಿಃ—ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಶುಚಿಃ—ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ | ಆಹುತಃ—ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ರೋಚತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಶುದ್ಧನಾದ ಮೇಧಾವಿಯೂ, ಶುದ್ಧವಾದ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಆಹುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

The pure Agni shines forth when worshipped,—the purest offerer, the pure priest, the pure sage.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾ ಧೀತಯೋ ಮಮು ಗಿರೋ ವರ್ಧಂತು ವಿಶ್ವಹಾ |

ಅಗ್ನೇ ಸಖ್ಯಸ್ಯ ಬೋಧಿ ನಃ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಾ | ಧೀತಯಃ | ಮಮ | ಗಿರಃ | ವರ್ಧಂತು | ವಿಶ್ವಹಾ |

ಅಗ್ನೇ | ಸಖ್ಯಸ್ಯ | ಬೋಧಿ | ನಃ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಾಂ ಮಮ ಧೀತಯಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ಗಿರಃ ಸ್ತುತಯಿತ್ವ ವಿಶ್ವಹಾ ಸರ್ವದಾ ವರ್ಧಂತು | ವರ್ಧಯಂತು | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸಖ್ಯಸ್ಯ ಸಖ್ಯಂ ಸಖಿಕರ್ಮ ಸ್ತುತ್ಯಾದಿಕಂ ಬೋಧಿ | ಬುಧ್ಯಸ್ವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮಮ—ನನ್ನ | ಧೀತಯಃ—ಕರ್ಮಗಳೂ | ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿಗಳೂ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವಿಶ್ವಹಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ವರ್ಧಂತು—ಬೆಳೆಸಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಸಖ್ಯಸ್ಯ—ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು | ಬೋಧಿ—ತಿಳಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನನ್ನ ಕರ್ಮಗಳೂ, ಸ್ತುತಿಗಳೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಳೆಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿ.

English Translation.

May my rites also and my praises ever invigorate you: Agni, take thought of our friendship.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್‌ಗ್ನೇ ಸ್ಯಾಮುಹಂ ತ್ವಂ ತ್ವಂ ವಾ ಘ್ನಾ ಸ್ಯಾ ಅಹಂ |

ಸ್ಯುಷ್ಪೇ ಸತ್ಯಾ ಇಹಾಲಿಷಃ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅಗ್ನೇ | ಸ್ಯಾಂ | ಅಹಂ | ತ್ವಂ | ತ್ವಂ | ವಾ | ಘ್ನಾ | ಸ್ಯಾ | ಅಹಂ |

ಸ್ಯುಃ | ತೇ | ಸತ್ಯಾಃ | ಇಹ | ಅಲಿಷಃ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಯದ್ಯದ್ಯಹಂ ತ್ವಂ ಬಹುಧನಃ ಸ್ಯಾಂ ಭವೇಯಂ ತ್ವಂ ವಾ ಘ್ನ ತ್ವಂ ವಾ ಖಿಲ್ವಹಂ ಪರಿಪ್ರಃ ಸ್ತೋತಾ ಸ್ಯಾಃ ಭವೇಃ ತತಸ್ತವಾಲಿಷ ಆಶಾಸನಾನೀಹಾಸ್ಮದ್ವಿಷಯೇ ಸತ್ಯಾಃ ಸತ್ಯಾನಿ ಸ್ಯುಃ | ಭವೇಯಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯತ್—ಒಂದು ವೇಳೆ | ಆಹಂ—ನಾನು | ತ್ವಂ—ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತ
ನಾದ ನೀನೇ | ಸ್ಯಾಂ—ಆಗಿದ್ದರೂ | ವಾ—ಅಥವಾ | ತ್ವಂ ಘ—ನೀನೇ | ಆಹಂ—ದರಿವ್ರನಾದ ನನ್ನ
ರೂಪದಲ್ಲಿ | ಸ್ಯಾಃ—ಇದ್ದದ್ದೇ ಆದರೂ (ಆಗ) | ಇಹ—ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ | ತೇ ಅಶಿಷಃ—ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಗಳೆಲ್ಲವೂ | ಸತ್ಯಾಃ—ನೆರವೇರಲ್ಪಡುವುದಾಗಿ | ಸ್ಯುಃ—ಖಂಡಿತ ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾನೇ ನಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ನೀನೂ
ದರಿವ್ರನಾದ ನನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದೇ ಆದರೂ ಆಗ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ನೆರವೇರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿತು.

English Translation.

Agni, if I were you or you were I, your wishes here should come
true.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಸು॑ರ್ವಸು॑ಪತಿ॒ರ್ಹಿ ಕ॒ಮಸ್ಯ॑ಗ್ನೇ॒ ವಿ॒ಭಾವ॑ಸುಃ |

ಸ್ಯಾ॑ಮ ತೇ॒ ಸುಮ॑ತಾವಸಿ॒ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಸುಃ॑ | ವಸು॑ಪತಿಃ | ಹಿ | ಕಂ | ಅಸಿ॑ | ಅಗ್ನೇ॒ | ವಿ॒ಭಾವ॑ಸುಃ |

ಸ್ಯಾ॑ಮ | ತೇ॒ | ಸುಮ॑ತಾವಸಿ॒ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ವಿಭಾವಸುರ್ದೀಪ್ತಿಧನೋ ವಸುಪತಿರ್ಧನಪತಿರ್ವಸುರ್ವಸಯಿತಾ ಚಾಸಿ
ಭವಸಿ ಹಿ ಯಸ್ಯಾತ್ ಅತೋ ವಯಮಸಿ ತೇ ತವ ಸುಮತಾವನುಗ್ರಹಬುದ್ಧೌ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | (ತ್ವಂ—ನೀನು) | ವಿಭಾವಸುಃ—ಕಾಂತಿಯೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ |
ವಸುಪತಿಃ—ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನೂ | ವಸುಃ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗಿದ್ದೀಯೆ | ಹಿ—
ಆಪುದರಿಂದಲೇ | (ವಯಂ) ಅಸಿ—ನಾವೂ ಸಹ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಸುಮತಾವ—ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯಿಳಿ |
ಸ್ಯಾಮ—ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಪ್ರಭಾರೂಪನಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ, ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಾವೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Agni, you are rich in splendour, the lord of wealth, and the giver of dwellings; may we too abide in your favour.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಧೃತವ್ರತಾಯ ತೇ ಸಮುದ್ರಾಯೇವ ಸಿಂಧವಃ |

ಗಿರೋ ವಾಶ್ರಾಸ ಈರತೇ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಧೃತವ್ರತಾಯ | ತೇ | ಸಮುದ್ರಾಯೇವ | ಸಿಂಧವಃ |

ಗಿರಃ | ವಾಶ್ರಾಸಃ | ಈರತೇ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಧೃತವ್ರತಾಯ ಧೃತಕರ್ಮಣೇ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ವಾಶ್ರಾಸೋ ನಾಕನಶೀಲಾ ಗಿರೋ ಮಮ ಸ್ತುತಯಃ ಸಿಂಧವೋ ನದ್ಯಃ ಸಮುದ್ರಾಯೇವ ಯಥಾ ಸಮುದ್ರಾಯ ತಥೇರತೇ | ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಿಂಧವಃ—ನದಿಗಳು | ಸಮುದ್ರಾಯ ಇವ—ಸಮುದ್ರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ | ವಾಶ್ರಾಸಃ—ಶಬ್ದಮಾಡತಕ್ಕ | ಗಿರಃ—ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಳು | ಧೃತವ್ರತಾಯ—ವ್ರತಧಾರಿಯಾದ | ತೇ—ನಿನ್ನ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಈರತೇ—ಚಲಿಸುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನದಿಗಳು ಸಮುದ್ರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡತಕ್ಕ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಗಳು ವ್ರತಧಾರಿಯಾದ (ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಗೆ ಸಾಧನನಾದ) ನಿನಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

Agni, my loud praises proceed to you, observant of pious rites, as rivers to the sea.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯು॒ವಾನಂ॑ ವಿ॒ಶ್ವ॑ತಿಂ ಕ॒ವಿಂ ವಿ॒ಶ್ವಾದಂ॑ ಪು॒ರು॒ವೇ॑ಪ॒ಸಂ |

ಅ॒ಗ್ನಿಂ ಶುಂ॑ಭಾಮಿ ಮ॒ನ್ಮ॑ಭಿಃ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯು॒ವಾನಂ॑ | ವಿ॒ಶ್ವ॑ತಿಂ | ಕ॒ವಿಂ | ವಿ॒ಶ್ವಾದಂ॑ | ಪು॒ರು॒ವೇ॑ಪ॒ಸಂ |

ಅ॒ಗ್ನಿಂ | ಶುಂ॑ಭಾಮಿ | ಮ॒ನ್ಮ॑ಭಿಃ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯು॒ವಾನಂ॑ ನಿತ್ಯತರುಣಂ ವಿಶ್ವತಿಂ ವಿಶಾಂ ಪತಿಂ ಕವಿಂ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮಾಣಂ ವಿಶ್ವಾದಂ ಸರ್ವಸ್ಯ
ಹವಿಷೋಽತ್ತಾರಂ ಪುರುವೇಪಸಂ ಬಹುಕರ್ಮಾಣಂ | ವೇಶೋ ವೇಪ ಇತಿ ಕರ್ಮನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ |
ಅಗ್ನಿಂ ಮನ್ಮಭಿರ್ಮನನೀಯೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಶುಂಭಾಮಿ | ಶೋಭಯಾಮಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯು॒ವಾನಂ—ನಿತ್ಯತರುಣನೂ | ವಿಶ್ವ॑ತಿಂ—ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ | ಕ॒ವಿಂ—ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳ
ವನೂ | ವಿಶ್ವಾದಂ—ಸಕಲ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಸುವವನೂ | ಪು॒ರು॒ವೇ॑ಪ॒ಸಂ—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮ
ವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಅ॒ಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಮ॒ನ್ಮ॑ಭಿಃ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಶುಂ॑ಭಾಮಿ—
ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಿತ್ಯತರುಣನೂ, ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕನೂ, ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ
ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I glorify with hymns the ever-young Agni, the lord of men, the wise
the all-devouring, the performer of many acts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯ॒ಜ್ಞಾ॑ನಾಂ ರ॒ಥೈ॑ ವ॒ಯಂ ತಿ॒ಗ್ಮ॑ಜಂಭಾಯ॒ ವೀ॒ಳವೇ॑ |

ಸ್ತೋ॑ನೈರಿಷೇ॒ವಾಗ್ನಯೇ॑ || ೨೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಜ್ಞಾ¹ನಾಂ | ರಥ್ಯೇ¹ | ವಯಂ | ತಿಗ್ಮ¹ಜಂಭಾಯ | ವೀಳ¹ನೇ |

ಸ್ತೋ¹ಮೈಃ | ಇಷೇ¹ಮ | ಅಗ್ನ¹ಯೇ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಜ್ಞಾನಾಂ ರಥ್ಯೇ ನೇತ್ರೇ ತಿಗ್ಮಜಂಭಾಯ ತೀಕ್ಷ್ಣಜ್ವಾಲಾಯ ವೀಳನೇ ಬಲವತೇಽಗ್ನಯೇ
ಸ್ತೋಮೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈರ್ವಯವಾಂಗಿರಸಾ ಇಷೇಮ | ಸ್ತುತಿಂ ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಜ್ಞಾನಾಂ—ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ | ರಥ್ಯೇ—ನೇತ್ರವಾದವನೂ | ತಿಗ್ಮಜಂಭಾಯ—ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ
ಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳವನೂ | ವೀಳನೇ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಯೇ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು | ಸ್ತೋಮೈಃ—
ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ | ವಯಂ—ನಾವು | ಇಷೇಮ—ಪ್ರಶಂಸಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ನೇತ್ರವಾದವನೂ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು
ಕುರಿತು ನಾವು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Let us seek with our hymns Agni, the conductor of the sacrifices,
the mighty, the sharp-jawed.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯಮ¹ಗ್ನೇ¹ ತ್ವೇ¹ ಅಸಿ¹ ಜರಿತಾ¹ ಭೂತು¹ ಸಂತ್ಯ¹ |

ತಸ್ಮೈ¹ ಸಾವಕ¹ ವ್ಯುಳಯ¹ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ಅಗ್ನೇ | ತ್ವೇ | ಅಸಿ | ಜರಿತಾ | ಭೂತು | ಸಂತ್ಯ |

ತಸ್ಮೈ | ಸಾವಕ | ವ್ಯುಳಯ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸಾವಕ ಶೋಭಕ ಸಂತ್ಯ ಭಜನೀಯಾಗ್ನೇ ತ್ವೇ ಅಸಿ ತ್ವಯ್ಯುಪ್ಯಯಮಸ್ತದೀಯೋ
ಜನೋ ಜರಿತಾ ಸ್ತೋತಾ ಭೂತು | ಭವತು | ತಸ್ಮೈ ಜರಿತ್ರೇ ವ್ಯುಳಯ | ಸುಖಮುಕ್ತಾದಯ | ತಂ
ಸುಖಯ ನಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪಾವಕ—ಶುದ್ಧಿ ಕಾರನೂ | ಸಂತೈ—ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅಯಂ—
ನಮ್ಮ ಈ ಜನವು | ತೈ ಅಸಿ—ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸಹ | ಜರಿತಾ—ಸ್ತುತಿಸುವ ಜನರಾಗಿ | ಭೂತು—ಆಗಲಿ |
ತಸ್ಮೈ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೂ | ಮೃಳಯೆ—ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕನೂ ಪೂಜ್ಯನೂ, ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಜನವು ನಿನ್ನನ್ನೂ ಸಹ ಸ್ತುತಿಸುವ
ಜನರಾಗಲಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೂ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡು.

English Translation.

May this (my family) also be your worshippers adorable Agni ;
O purifier, give them happiness.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಧೀರೋ ಹ್ಯಸ್ಯದ್ವೈ ಸದ್ವಿಪ್ರೋ ನ ಜಾಗ್ಯವಿಃ ಸದಾ |
ಅಗ್ನೇ ದೀದಯಸಿ ದ್ಯವಿ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಧೀರಃ | ಹಿ | ಅಸಿ | ಅದ್ವೈ ಸತ್ | ವಿಪ್ರಃ | ನ | ಜಾಗ್ಯವಿಃ | ಸದಾ |
ಅಗ್ನೇ | ದೀದಯಸಿ | ದ್ಯವಿ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ವಂ ಧೀರೋಽಸಿ ಹಿ | ಭವಸಿ ಖಲು | ಅದ್ವೈ ಸದ್ವಿಪ್ರೋ ಸೀದಸ್ವಿಪ್ರೋ ನ ಮೇಧಾ-
ವೀವ ಜಾಗ್ಯವಿಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಹಿತಕರಣೇ ಜಾಗರಣಿಲೋಽಸಿ | ಸದಾ ದ್ಯವ್ಯಂತರಿಕ್ಷೇ ದೀದಯಸಿ |
ದೀವ್ಯಸಿ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | (ತ್ವಂ—ನೀನು) | ಧೀರಃ—ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನಾಗಿ | ಅಸಿ ಹಿ—
ಅಗದ್ದಿಯೇ | ಅದ್ವೈ ಸತ್—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ | ವಿಪ್ರೋ ನ—ಮೇಧಾವಿಯಾಗದ್ದು | ಜಾಗ್ಯವಿಃ—
ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರವುಳ್ಳವನಾಗದ್ದಿಯೇ | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ದ್ಯವಿ—
ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ | ದೀದಯಸಿ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ತಿಸುತ್ತಾ ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸದಾ ಎಚ್ಚರವುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You verily are wise, seated at the oblation, wakeful as the scer (for the welfare of living beings); Agni, you ever shine in the sky.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಪುರಾಗ್ನೇ ದುರಿತೇಭ್ಯಃ ಪುರಾ ಮೃಧ್ರೇಭ್ಯಃ ಕವೇ |

ಪ್ರಣ ಆಯುರ್ವಸೋ ತಿರ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪುರಾ | ಅಗ್ನೇ | ದುಃಖತೇಭ್ಯಃ | ಪುರಾ | ಮೃಧ್ರೇಭ್ಯಃ | ಕವೇ |

ಪ್ರ | ನಃ | ಆಯುಃ | ವಸೋ ಇತಿ | ತಿರ || ೩೦ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಕ ಕವೇ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮನ್ನಾಗ್ನೇ ದುರಿತೇಭ್ಯಃ ಪಾಪೇಭ್ಯಃ ಪುರಾ ಮೃಧ್ರೇಭ್ಯೋ ಹಿಂಸಕೇಭ್ಯಕ್ತ ಪುರಾ | ಯದಾ ದುರಿತಾನಿ ಶತ್ರುವಶ್ಚಾಸ್ತಾನ್ ಹಿಂಸಿತುಮದ್ಯುಂಜತೇ ತತಃ ಪ್ರಾಗೇವೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನೋಽಸ್ತಾಕಮಾಯುಃ ಪ್ರ ತಿರ | ವರ್ಧಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ | ಕವೇ—ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ದುರಿತೇಭ್ಯಃ ಪುರಾ—ನಮ್ಮ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ | ಮೃಧ್ರೇಭ್ಯಃ ಪುರಾ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಆಯುಃ—ಆಯುಸ್ಸನ್ನು | ಪ್ರ ತಿರ—ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಸತಿದಾಯಕನೂ, ಕ್ರಾಂತದರ್ಶಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ, ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸು.

English Translation.

Wise Agni, giver of dwellings, extend our lives, before sins or assailants (destroy us.)

ನಲವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅ ಘಾ ಯ ಇತಿ ದ್ವಿಚಿತ್ವಾರಿಂಶದ್ಭವಂ ತೃತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರೇಯಮನುಕ್ರಮಣಿಕಾ |
 ಅ ಘ ದ್ವಿಚಿತ್ವಾರಿಂಶತ್ತಿಶೋಕ ಆದ್ಯಾಗ್ನೇಂದ್ರೀ | ಅನುಕ್ರಗೋತ್ರತ್ವಾತ್ಪಾಣ್ವಸ್ತಿಶೋಕ ಋಷಿಃ | ಪರಂ
 ಗಾಯತ್ರಂ ಪ್ರಾಗ್ನಪ್ತವೇರಿತಿ ಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ | ಅನುಕ್ರತ್ವಾದಿಂದ್ರೋ ವೇದತಾ |
 ಆದ್ಯಾಗ್ನೇಂದ್ರೀಂದ್ರಶ್ಚ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯೇ ಗಾಯತ್ರತ್ವಚಾಶೀತಾನೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ತಥೈವ
 ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂತ್ರೀತಂ | ಅ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತ ಆ ತೊ ನ ಇಂದ್ರ ಹ್ವಮಂತಮಿತಿ ಸೂಕ್ತೇ |
 ಐ. ಅ. ೫-೨-೩ | ಇತಿ || ತೃತೀಯೇ ಪರ್ಯಾಯೇಽಚ್ಛಾನಾಕಶಸ್ತ್ವ ಆದಿತಃ ಸಪ್ತದಶರ್ಚಃ | ತಥೈ-
 ವಾತಿರಾತ್ರ ಇತಿ ಖಂಡೇ ಸೂತ್ರೈಶ್ಚ | ಅ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತ ಇತಿ ಸಪ್ತದಶ | ಅ. ೬-೪ | ಇತಿ ||
 ಅಗ್ರಯಣ ಅಗ್ನೇಂದ್ರಸ್ಯ ಹವಿಷ ಅ ಘಾ ಯ ಇತ್ಯೇಷಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಅ ಘಾ ಯೇ
 ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ ಸುಕರ್ಮಾಣಃ ಸುರುಚೋ ದೇವಯಂತ ಇತಿ ಸ್ತೋತ್ರಂ | ಅ. ೨-೯ | ಇತಿ ||
 ಘೌತ್ವಾವರುಣಾತಿರಿಕ್ತೋಕ್ತೈ ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯೇತ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಷಡ್ಭವೋ ವಿಕಲ್ಪೇನ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನು-
 ರೂಪಾಃ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ತದ್ವೋ ಗಾಯ ಸುತೇ ಸಚಾ ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯ ಗಾಯಂತ | ಅ. ೯-೧೦ |
 ಇತಿ || ದ್ವಿತಿತೀಯೇ ಪರ್ಯಾಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನೋಽಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭೇತಿ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಸ್ತುಚಃ |
 ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಅಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭಾ ಸುತೇಽಭಿ ಪ್ರ ಗೋಪತಿಂ ಗಿರಾ | ಅ. ೬-೪ | ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿ-
 ಕೇಽಹನಿ ಪ್ರಾತಃಸವನೇ ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನಃ ಷಳಹಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ತಥಾ ಚ
 ಸೂತ್ರೀತಂ | ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಅಪ ದ್ವಿಷ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನಃ | ಅ. ೬-೨ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು— ಅ ಘಾ ಯೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಅರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
 ಇವರಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೈರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ— ಅ ಘ ದ್ವಿಚಿತ್ವಾರಿಂಶತ್ತಿಶೋಕ
 ಆದ್ಯಾಗ್ನೇಂದ್ರೀ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ತ್ರಿಶೋಕ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು
 ದೇವತೆಯು; ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ದೇವತೆಗಳು. ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು.
 ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ
 ವಿನ್ಯಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ— ಅ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತ ಆ ತೊ ನ
 ಇಂದ್ರ ಹ್ವಮಂತಮಿತಿ ಸೂಕ್ತೇ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ ಅ. ೫-೨-೩) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ತೃತೀಯ

ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾ ವಾಕನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಶ್ವಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಪದಿನೇಳು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ ಆತಿರಾತ್ರೇ ಎಂಬ ಖಂಡದಲ್ಲಿ—ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತ ಇತಿ ಸಪ್ತದಶ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೬-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಆಗ್ರಯಣೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನೀಂದ್ರದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಹವಿಸ್ಸಿನ ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಆ ಘಾ ಯೇ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯ ಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ ಸುಕರ್ವಾಣಃ ಸುರುಚೋ ದೇವಯಂತ ಇತಿ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೯) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮೈತ್ರಾವರುಣನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಆತಿರಿಕ್ತೋಕ್ತಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯ ಎಂಬ ೨೧ನೆಯ ಋಕ್ತಿನಿಂದ ಮುಂದಿನ ಆರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪಮಂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತದ್ವೋ ಗಾಯ ಸುತೇ ಸಚಾ ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯ ಗಾಯತ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೯-೧೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಎರಡನೆಯ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಅಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೨೨-೨೪ ನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಿಯ ತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭಾ ಸುತೇಭಿ ಪ್ರಗೋಪತಿಂ ಗಿರಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೬-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಪ್ರಾತಸ್ಸವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿಯೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ೪೦-೪೨ ನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಳಹಸ್ತೋತ್ರಿಯತೃಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಅಪ ದ್ವಿಷ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿನಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೭-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೫

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೫ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೩ || ವರ್ಗ—೪೨, ೪೩, ೪೪, ೪೫, ೪೬, ೪೭, ೪೮, ೪೯ ||
	ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೪೨	
	ಋಷಿ—ತ್ರಿಶೋಕಃ ಕಾಣ್ವಃ	
	ದೇವತಾ—೧. ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ೨-೪೨. ಇಂದ್ರಃ	
	ಭಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ	

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಘಾ ಯೇ ಅಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ ಸ್ತೃಣಂತಿ ಬರ್ಹಿರಾನುಷಕ್ |

ಯೇಷಾಮಿಂದ್ರೋ ಯುವಾ ಸಖಾ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಘಾ | ಯೇ | ಅಗ್ನಿಂ | ಇಂಧತೇ | ಸ್ತೃಣಂತಿ | ಬರ್ಹಿಃ | ಅನುಷಕ್ |

ಯೇಷಾಂ | ಇಂದ್ರಃ | ಯುವಾ | ಸಖಾ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಋಷಯಃ ಆ ಘಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಖಲ್ವಗ್ನಿಮಿಂಧತೇ ದೀಪಯಂತಿ ಯೇಷಾಂ ಚ ಯುವಾ ನಿತ್ಯತರುಣ ಇಂದ್ರಃ ಸಖಾ ಭವತಿ ತ ಆನುಷಗಾನುಪೂರ್ವ್ಯೇಣ ಬರ್ಹಿಃ ಸ್ತೃಣಂತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ ||

ಯೇ—ಯಾವ ಋಷಿಗಳು | ಆ ಘ—ತಮಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿಯೇ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಇಂಧತೇ—ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವದೋ | ಯೇಷಾಂ—ಯಾರಿಗೆ | ಯುವಾ—ನಿತ್ಯ ತರುಣನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಸಖಾ—ಮಿತ್ರನಾಗಿರುವನೋ ಅವರು | ಆನುಷಕ್—ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ | ಬರ್ಹಿಃ—ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು | ಸ್ತೃಣಂತಿ—ಹರಡುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಋಷಿಗಳು ತಮಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿಯೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವದೋ, ಯಾರಿಗೆ ನಿತ್ಯತರುಣನಾದ ಇಂದ್ರನು ಮಿತ್ರನಾಗಿರುವನೋ, ಅವರು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಹರಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Those (sages) who kindle Agni, those of whom the ever-young Indra is the friend, continually spread the sacred grass.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಆನುಷಕ್—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಯರು—ಆನುಷಗಿತಿ ನಾಮಾನುಪೂರ್ವಸ್ಯಾನುಷಕ್ತಂ ಭವತಿ | ಸ್ತೃಣಂತಿ ಬರ್ಹಿರಾನುಷಕ್ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ (ನಿ. ೬-೧೪) ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಆನುಷಕ್ ಎಂದರೆ ಅನುಷಕ್ತಂ ಎಂದರ್ಥವು. ಎಂದರೆ, ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳಿರುವಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಎಡಬಿಡದೆ ಅನುಸರಿಸಿರುವುದು. ಒಂದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಮತ್ತೊಂದಿರುವುದು ಎಂದರ್ಥವು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸ್ತೃಣಂತಿ ಬರ್ಹಿರಾನುಷಕ್ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿನಾಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ—ಬರ್ಹಿಷಿ ಎಂಬ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕತ್ತರಿಸಿದ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಂದರೆ ದರ್ಭೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರಿರುವಂತೆ ಒಂದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಎಡಬಿಡದೆ ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ವತ್ತಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದರ್ಥವು. ಇಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ದರ್ಭೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡುತ್ತಾ ಎಡಬಿಡದೆ ವತ್ತಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಇಂತಹ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆನುಷಕ್ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ.

|| ಸಂಹಿತಾರ್ಥ ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಿದಿಧ್ಯಾ ನಿಸ್ಸಾಂ ಭೂರಿ ಶಸ್ತಂ ಪ್ರಥುಃ ಸ್ವರಾಃ |

ಯೇಷಾಮಿಂದ್ರೋ ಯುವಾ ಸಖಾ || ೨ ||

|| ಪದವಾರಃ ||

ಬೃಹಸ್ | ಇತ್ | ಇಧ್ಮಃ | ಏಷಾಂ | ಭೂರಿ | ಶಸ್ತ್ರಂ | ಪೃಥುಃ | ಸ್ವರೂಃ |

ಯೇಷಾಂ | ಇಂದ್ರಃ | ಯುನಾ | ಸಖಾ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏಷಾಮೃಷೀಣಾಮಿಧ್ಮೋ ಬೃಹನ್ನಿನ್ಮಹಾನ್ ಖಲು ಭೂರಿ ಬಹು ಚ ಶಸ್ತ್ರಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಸ್ವರುಶ್ಚ ಪೃಥುರ್ಮಹಾನ್ | ಸಿದ್ಧಮನ್ಯತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯುನಾ—ನಿತ್ಯತರುಣನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಯೇಷಾಂ—ಯಾವ ಋಷಿಗಳಿಗೆ | ಸಖಾ—ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ | ಏಷಾಂ—ಅಂತಹ ಈ ಋಷಿಗಳ | ಇಧ್ಮಃ—ಸಮಿತ್ತು | ಬೃಹನ್ನಿತ್—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ | ಶಸ್ತ್ರಂ—ಅವರ ಸ್ತುತಿಯೂ | ಭೂರಿ—ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ | ಸ್ವರೂಃ—ಅವರ ಯೂಪಸ್ತಂಭವು | ಪೃಥುಃ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಿತ್ಯತರುಣನಾದ ಇಂದ್ರನು ಯಾವ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ ಈ ಋಷಿಗಳ ಸಮಿತ್ತು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಅವರ ಸ್ತುತಿಯೂ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಯೂಪಸ್ತಂಭವು ಬಹು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

English Translation.

Ample is their fuel, many their hymns, broad their sacred shaving,— whose friend is the ever-young Indra.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯುದ್ಧ | ಇದ್ಯುಧಾ | ವೃತಂ | ಶೂರ | ಅಜತಿ | ಸತ್ವಭಿಃ |

ಯೇಷಾಮಿಂದ್ರೋ ಯುನಾ ಸಖಾ || ೩ ||

|| ಪದವಾರಃ ||

ಅಯುದ್ಧಃ | ಇತ್ | ಯುಧಾ | ವೃತಂ | ಶೂರಃ | ಅ | ಅಜತಿ | ಸತ್ವಭಿಃ |

ಯೇಷಾಂ | ಇಂದ್ರಃ | ಯುನಾ | ಸಖಾ || ೩ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇಷ್ವಂತರ್ಭೂತಃ ಕಶ್ಚಿದಯುದ್ಧ ಇತ್ಪ್ರಾಗಯೋದೈವ ಸನ್ ಯುಧಾ ವೃತಂ ಯೋದ್ಯುಭಿ- ಭೃಗೈರಾವೃತಂ ಶತ್ರುಂ ಸತ್ವಭಿರಾತ್ಮೀಯೈರ್ಬಲೈಃ ಶೂರಃ ಸನ್ನಾಜತಿ | ನಮಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯುವಾ—ಸಿತ್ಯತರುಣನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಯೇಷಾಂ—ಯಾರಿಗೆ | ಸಖಾ—ಮಿತ್ರ
ನಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಋಷಿಗಳ ಗುಂಪು ! ಅಯುದ್ಧ ಇತ್—ಹಿಂದೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲಶಕ್ತವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ |
ಶೂರಃ—ಈಗ ಇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ | ಯುಧಾ—ಯೋಧ್ಯಗಳಿಂದ | ವೃತಂ—
ಆವೃತನಾದ ಶತ್ರುವನ್ನು | ಸತ್ವಭಿಃ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ | ಅಜತಿ—ಕುಗ್ಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಿತ್ಯತರುಣನಾದ ಇಂದ್ರನು ಯಾರಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಋಷಿಗಳ ಗುಂಪು ಹಿಂದೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡಲಶಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ಈಗ ಇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಯೋಧ್ಯಗಳಿಂದ ಆವೃತನಾದ
ಶತ್ರುವನ್ನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕುಗ್ಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

English Translation.

Though before powerless to combat, the hero by his might now
subdues one surrounded by allies, (if helped by those) of whom the ever-
young Indra is the friend.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಬುಂದಂ ವೃತ್ರಹಾ ದದೇ ಜಾತಃ ಪೃಚ್ಛದ್ವಿ ಮಾತರಂ |

ಕ ಉಗ್ರಾಃ ಕೇ ಹ ಪ್ರಣ್ವಿರೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಬುಂದಂ | ವೃತ್ರಹಾ | ದದೇ | ಜಾತಃ | ಪೃಚ್ಛತ್ | ವಿ | ಮಾತರಂ |

ಕೇ | ಉಗ್ರಾಃ | ಕೇ | ಹ | ಪ್ರಣ್ವಿರೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಜಾತ ಉತ್ಪನ್ನೋ ವೃತ್ರಹೇಂದ್ರೋ ಬುಂದಮಿಷುಂ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಬುಂದ
ಇಷುರ್ಭವತಿ | ನಿ. ೬-೩೨ | ಇತಿ | ಆ ದದೇ | ಆದಾಯ ಚೇಷುಮುಗ್ರಾ ಉದ್ಗೋಣಬಲಾಃ ಕೇ ಕೇ ಚಿ
ಪ್ರಣ್ವಿರೇ ವೀರ್ಯೇಣ ವಿಶ್ರುತಾ ಇತಿ ಸ್ವಮಾತರಂ ವಿ ಪೃಚ್ಛತ್ | ಅಸ್ರಾಕ್ಷೀತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹಾ—ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಜಾತಃ—ಉತ್ಪನ್ನನಾದೊಡನೆಯೇ | ಬುಂದಂ—ತನ್ನ
ಬಾಣವನ್ನು | ಆ ದದೇ—ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದನು | “ಉಗ್ರಾಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವರು | ತೇ—

ಯಾರಿರುವರು? | ತೇ ಹ—ಯಾರು ಯಾರು | ಶ್ರಣ್ವೇರೇ—ಆ ರೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮಾತೆರಂ—
ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು | ನಿ ಸೃಚ್ಚೇತ್—ಕೇಳಿದನು

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವ್ಯಕ್ತಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು ಉತ್ತನ್ನನಾದೊಡನೆಯೇ ತನ್ನ ಬಾಣವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು,
“ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವರು ಯಾರು? ಯಾರು ಯಾರು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ ” ಎಂಬುದಾಗಿ ತನ್ನ
ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

English Translation.

The slayer of Vritra, as soon as he was born, seized his arrow, and
asked his mother, “ who are the terrible, who are renowned ?”

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ ತ್ವಾ ಶವಸೀ ವದದ್ಧಿರಾವಪ್ನೋ ನ ಯೋಧಿಷತ್ |

ಯಸ್ತೇ ಶತ್ರುತ್ವಮಾಚಕೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರತಿ | ತ್ವಾ | ಶವಸೀ | ವದತ್ | ಗಿರಾ | ಅಪ್ನಃ | ನ | ಯೋಧಿಷತ್ |

ಯಃ | ತೇ | ಶತ್ರುತ್ವಂ | ಆಚಕೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಶವಸೀ ಬಲವತೀ ಮಾತಾ ಪ್ರತಿ ವದತ್ | ಪ್ರತ್ಯವೋಚತ್ | ಯಸ್ತೇ
ಶತ್ರುತ್ವಮಾಚಕೇ ಕಾಮಯತೇ ಸ ಗಿರಾ ಪರ್ವತೇಽಪ್ನೋ ನ ದರ್ಶನೀಯೋ ಗಜ ಇವ ಯೋಧಿಷತ್ |
ಯೋಧಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಶವಸೀ—ಶಕ್ತಿಯುತಳಾದ ನಿನ್ನ ಮಾತೆಯು | ತ್ವಾ—ನಿನಗೆ | ಪ್ರತಿ ವದತ್—
ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು ಅದೇನೆಂದರೆ— | ಯಃ—ಯಾರು | ತೇ—ನಿನ್ನೊಡನೆ | ಶತ್ರುತ್ವಂ—
ದ್ವೇಷವನ್ನು | ಆ ಚಕೇ—ಬೆಳೆಸುವನೋ ಅವನು | ನಿತಾ—ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ | ಅಪ್ನೋ ನ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ
ಆನೆಯಂತೆ | ಯೋಧಿಷತ್—ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶಕ್ತಿಯುತಳಾದ ನಿನ್ನ ಮಾತೆಯು ನಿನಗೆ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು.
“ ಯಾರು ನಿನ್ನೊಡನೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವನೋ ಅವನು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಆನೆಯಂತೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾನೆ ” ಎಂದಳು.

English Translation.

The strong mother answered you, "he who wishes your enmity fights as the elephant in the mountain."

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಂ ಮಘವಂಞ್ಞು ಯಸ್ಮೇ ವಷ್ಟಿ ವವಕ್ತಿ ತತ್ |

ಯದ್ವೀಳಯಾಸಿ ವೀಳು ತತ್ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಂ | ಮಘವನ್ | ಶ್ವಣು | ಯಃ | ತೇ | ವಷ್ಟಿ | ವವಕ್ತಿ | ತತ್ |

ಯತ್ | ವೀಳಯಾಸಿ | ವೀಳು | ತತ್ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಸಿ ಚ ಹೇ ಮಘವನ್ ತ್ವಂ ಶ್ವಣ್ಯಸ್ಮದೀಯಾಂ ಸ್ತುತಿಂ | ತೇ ತ್ವತ್ತೋ ಯದ್ವಷ್ಟಿ ಕಾಮಯತೇ ಸ್ತೋತಾ ತದ್ವವಕ್ತಿ | ತಸ್ಮೈ ತದ್ವಹಸಿ | ಕಿಂಚಿ ತ್ವಂ ಯದ್ವೀಳಯಾಸಿ ದೃಢೀಕರೋಷಿ ತದ್ವೀಳು ತದ್ವ್ಯಥಮೇವ ಸರ್ವತ್ರ ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉತ—ಮತ್ತು | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು ! ಕ್ವಣು—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳು | ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ | ಯಃ ವಷ್ಟಿ—ಸ್ತೋತ್ರವು ಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವನೋ | ತತ್—ಅದನ್ನು | ವವಕ್ತಿ—ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡು | ಯತ್—ಯಾವುದನ್ನು | ವೀಳಯಾಸಿ—ನೀನು ಬಲಪಡಿಸುವೆಯೋ | ತತ್—ಅದು | ವೀಳು—ದೃಢವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳು. ನಿನ್ನಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರವು ಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವನೋ ಅದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡು. ಯಾವುದನ್ನು ನೀನು ಬಲಪಡಿಸುವೆಯೋ ಅದು ದೃಢವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

English Translation.

O Maghavan, hear (our praise); whoever desires of you, your bear to him his request; what you fix is sure.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಾ¹ಜಿಂ ಯಾತ್ಯಾ²ಜಿ³ಕೃ⁴ದಿಂದ್ರಃ⁵ ಸ್ವಶ್ವ⁶ಯುರು⁷ಪ |

ರಥೀ¹ತಮೋ² ರಥೀ³ನಾಂ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅಜಿಂ | ಯಾತಿ | ಅಜಿ²ಕೃತ್ | ಇಂದ್ರಃ | ಸ್ವಶ್ವಯುಃ | ಉಪ |

ರಥೀತಮಃ | ರಥೀನಾಂ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯದ್ಯದಾಜಿ¹ಕೃದ್ಯದ್ಯ²ಕೃದಿಂದ್ರಃ³ ಸ್ವಶ್ವಯುಃ⁴ ಕಲ್ಯಾಣಮಶ್ವಮಿಚ್ಛೆನ್ನಾಜಿಂ⁵ ಯುದ್ಧಮುಪ⁶ ಯಾತಿ⁷ ತದಾ⁸ ರಥೀತಮೋ⁹ತಿಶಯೇನ¹⁰ ರಥೀ¹¹ ಭವತಿ | ರಥೀನಾಂ¹² ಸರ್ವಾನ್ರಥಿನಶ್ಚ¹³ ಜಯತೀತಿ¹⁴ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಅಜಿ²ಕೃತ್—ಯುದ್ಧನಿರತನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಸ್ವಶ್ವಯುಃ— ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ | ಅಜಿಂ—ಯುದ್ಧವನ್ನು | ಉಪ ಯಾತಿ—ಸಮೀಪಿಸುವನೋ ಅಗ | ರಥೀತಮಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಥವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆಗುತ್ತಾನೆ | ರಥೀನಾಂ—ರಥಿಕರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯುದ್ಧನಿರತನಾದ ಇಂದ್ರನು, ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ, ಯಾವಾಗ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವನೋ, ಅಗ ಉತ್ತಮವಾದ ರಥವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ರಥಿಕರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

When Indra, the warrior, goes to battle, desirous of gallant steeds, he is the foremost of the lords of chariots.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿ¹ಷು² ವಿಶ್ವಾ³ ಅಭಿ⁴ಯುಜೋ⁵ ವಜ್ರಿ⁶ನ್ವಿಷ್ಟ⁷ಗೃಥಾ⁸ ವೃಹ |

ಭವಾ¹ ನಃ² ಸುಶ್ರ³ವಸ್ತಮಃ⁴ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ | ಸು | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಭಿಯುಜಃ | ವಜ್ರಿನ್ | ವಿಷ್ವಕ್ | ಯಥಾ | ವೃಹ |
ಭವ | ನಃ | ಸುಶ್ರವಸ್ತಮಾಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ವಜ್ರಿನ್ ತ್ವಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ಅಭಿಯುಜೋಽಭಿಯೋಕ್ತೀಃ ಪ್ರಜಾ ಯಥಾ ವಿಷ್ವಗ್ಭವಂತಿ
ತಥಾ ಸು ಸುಷ್ಪ ವಿ ವೃಹ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸುಶ್ರವಸ್ತಮಾಃ ಶೋಭನಾನ್ನವತ್ತಮುಕ್ತ ಭವ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ವಜ್ರಿನ್—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತರಾದ | ಅಭಿಯುಜಃ—
ಎದುರುಬೀಳುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನಾ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ವಿಷ್ವಕ್—ಅವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗುವರೋ
ಹಾಗೆ | ಸು—ಚೆನ್ನಾಗಿ | ವಿ ವೃಹ—ಅವರನ್ನು ಚದುರಿಸು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸುಶ್ರವಸ್ತಮಾಃ—ಉತ್ತಮ
ವಾದ ಅನ್ನ ದಾತನಾಗಿ | ಭವ—ಆಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಎದುರುಬೀಳುವ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನಾ ಸಹ
ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಓಡುವಂತೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚದುರಿಸು. ನಮಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಅನ್ನ ಪಾತನಾಗು.

English Translation.

Thunderer, smite all your enemies that they may be scattered,—be
to us a most abundant benefactor.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸು ರಥಂ ಪುರ ಇಂದ್ರಃ ಕೃಣೋತು ಸಾತಯೇ |
ನ ಯಂ ಧೂರ್ವಂತಿ ಧೂರ್ತಯಃ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಸು | ರಥಂ | ಪುರಃ | ಇಂದ್ರಃ | ಕೃಣೋತು | ಸಾತಯೇ |
ನ | ಯಂ | ಧೂರ್ವಂತಿ | ಧೂರ್ತಯಃ || ೯ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಯಮಿಂದ್ರಂ ಧೂರ್ತಯೋ ಹಿಂಸಕಾ ನ ಧೂರ್ವಂತಿ ನ ಹಿಂಸಂತಿ ಸ ಇಂದ್ರೋಽಸ್ಮಾಕಂ
ಸಾತಯೇಽಭೀಷ್ಟಲಾಭಾಯ ಸು ರಥಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ರಥಂ ಪುರಃ ಕೃಣೋತು | ಪುರಸ್ಕರೋತು ॥

। ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ ॥

ಯಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಧೂರ್ತಯಃ—ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳು | ನ ಧೂರ್ವಂತಿ—
ಹಿಂಸಿಸಲಾರರೋ | ಇಂದ್ರಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮ್ಮ | ಸಾತಯೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ |
ಸು—ಉತ್ತಮವಾದ | ರಥಂ—ರಥವನ್ನು | ಪುರಃ—ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ | ಕೃಣೋತು—ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳು ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲಾರರೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ರಥವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಿ.

English Translation.

May Indra, whom no foes can harm, send before us a beautiful
chariot for the acquisition (of our desires).

॥ ಸಂಹಿತಾಪಠಃ ॥

ವೃ॒ಜ್ಯಾಮ॑ ತೇ॒ ಪರಿ॒ ದ್ವಿ॒ಷೋ॒ಽರಂ॑ ತೇ॒ ಶಕ್ರ॑ ದ್ವಾವ॒ನೇ॑ |
ಗ॒ಮೇ॒ಮೇ॒ದಿಂದ್ರ॑ ಗೋ॒ಮತಃ॑ ॥ ೧೦ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ವೃ॒ಜ್ಯಾಮ॑ | ತೇ॒ | ಪರಿ॒ | ದ್ವಿ॒ಷಃ॑ | ಅ॒ರಂ॑ | ತೇ॒ | ಶಕ್ರ॑ | ದ್ವಾವ॒ನೇ॑ |
ಗ॒ಮೇ॒ಮ | ಇತ್ | ಇ॒ಂದ್ರ॑ | ಗೋ॒ಮತಃ॑ ॥ ೧೦ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಶಕ್ರೇಂದ್ರ ಯಾಚಮಾನಾ ವಯಂ ತೇ ತವ ದ್ವಿಷೋ ದ್ವೇಷ್ಟ್ವಾನ್ ಪರಿ ವೃಜ್ಯಾಮ |
ನೋಪಗಚ್ಛೇಮ | ಕಿಂತು ತೇ ತವ ಗೋಮತಃ ಶಶುಮತೋ ದಾವನೇಽಭೀಷ್ಟದಾನಾಯಾರಂ
ಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ಗಮೇಮೇತ್ | ಗಚ್ಛೇಮ್ಯವ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಶಕ್ರ—ಶಕ್ರನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಪರಿ
ವ್ಯಜ್ಯಾಮ—ನಾವು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲಿ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಗೋಮತಃ—ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ |
ದಾನನೇ—ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು | ಅರಂ—ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಪ್ಪು | ಗಮೇಮೇತ್—ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೇ ಬರುತ್ತೇವೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಶಕ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾವು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲಿ. ಗೋವುಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ ನಿನ್ನ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೇ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬರುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Strong Indra, may we escape your enemies; may we come to you
abundantly for your gifts, rich in cattle.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಶನ್ಯೈಶ್ಚಿದ್ಯಂತೋ ಅದ್ರಿವೋಶ್ವಾವಂತಃ ಶತಗ್ವಿನಃ |

ವಿವಕ್ಷಣಾ ಅನೇಹಸಃ || ೧೧ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಶನ್ಯೈಃ | ಚಿತ್ | ಯಂತಃ | ಅದ್ರಿವಃ | ಅಶ್ವಾವಂತಃ | ಶತಗ್ವಿನಃ |

ವಿವಕ್ಷಣಾಃ | ಅನೇಹಸಃ || ೧೧ ||

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರಿನ್ ವಯಂ ಶನ್ಯೈರ್ಮಂದಂ ಮಂದಂ ಯಂತೋ ಗಚ್ಛಂತೋಶ್ವಾವಂ-
ತೋಶ್ವವಂತಃ ಶತಗ್ವಿನೋ ಬಹುಧನಾ ವಿವಕ್ಷಣಾ ವೋಢವ್ಯಂ ವಹಂತೋನೇಹಸ ಉಪದ್ರವರಹಿತಾಶ್ಚ
ಸಂತೋ ಗಮೇಮೇದಿತಿ ಸಂಬಂಧಃ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಶನ್ಯೈಃ—ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ | ಯಂತಃ—ನಿನ್ನನ್ನು
ಸಮೀಪಿಸುವ ನಾವು | ಅಶ್ವಾವಂತಃ—ಅಶ್ವಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ | ಶತಗ್ವಿನಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ
ವರಾಗಿಯೂ | ವಿವಕ್ಷಣಾಃ—ಧನವನ್ನು ವಹಿಸುವವರಾಗಿಯೂ | ಅನೇಹಸಃ—ಉಪದ್ರವರಹಿತರಾಗಿಯೂ
ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸವಿಾಪಿಸುವ ನಾವು ಆಶ್ಚ್ಯಗಳನ್ನು ವರಾಗಿಯೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಧನವನ್ನು ವಹಿಸುವವರಾಗಿಯೂ, ಉಪದ್ರವರಹಿತರಾಗಿಯೂ ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

(May we come), thunderer, slowly approaching you,—may we be rich in horses, possessed of abundant treasure, ready to offer, and unharmed (by calamity).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಊರ್ಧ್ವಾ ಹಿ ತೇ ದಿನೇದಿನೇ ಸಹಸ್ರಾ ಸೂನ್ಯತಾ ಶತಾ |
ಜರಿತ್ಯಭ್ಯೋ ವಿಮಂಹತೇ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಊರ್ಧ್ವಾ | ಹಿ | ತೇ | ದಿನೇದಿನೇ | ಸಹಸ್ರಾ | ಸೂನ್ಯತಾ | ಶತಾ |
ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ | ವಿಮಂಹತೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ ಸ್ತೋತ್ರಭ್ಯಃ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶತಾ ಶತಾನಿ ಚೋರ್ಧ್ವೋ-
ರ್ಧ್ವಾನಿ ಮುಖ್ಯಾನಿ ಸೂನ್ಯತಾ ಸೂನ್ಯತಾನಿ ಸಾಧನಾನಿ ದಿನೇ ದಿನೇನ್ವಹಂ ವಿಮಂಹತೇ | ಯಜಮಾನಃ
ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ಮಂಹತಿರ್ದಾನಕರ್ಮಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನ್ನ | ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ | ಸಹಸ್ರಾ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ |
ಶತಾ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ | ಊರ್ಧ್ವಾ—ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದವೂ | ಸೂನ್ಯತಾ—ಮಂಗಳಕರವಾದವೂ ಅಧ-
ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು | ದಿನೇ ದಿನೇ—ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ | ವಿಮಂಹತೇ—ಯಜಮಾನನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ, ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ, ಅತಿಮುಖ್ಯ-
ವಾದವೂ, ಮಂಗಳಕರವಾದವೂ ಆದ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಯಜಮಾನನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

(The sacrificer) gives to your praisers day by day hundreds and thousands of excellent and auspicious gifts.

॥ ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ ॥

ವಿದ್ವಾ ಹಿ ತ್ವಾ ಧನಂಜಯಮಿಂದ್ರ ದೃಷ್ಟಾ ಚಿದಾರುಜಂ |
ಆದಾರಿಣಂ ಯಥಾ ಗಯಂ || ೧೩ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ವಿದ್ವ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಧನಂಜಯಂ | ಇಂದ್ರ | ದೃಷ್ಟಾ | ಚಿತ್ | ಅರುಜಂ |
ಆದಾರಿಣಂ | ಯಥಾ | ಗಯಂ || ೧೩ ||

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಧನಂಜಯಂ ಧನಾನಾಂ ಜೇತಾರಂ ದೃಢಾ ಚಿದ್ಧೃಢಾನಾಮಪಿ ಶತ್ರು-
ಜಾನಾರುಜಮಾಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಭಂಕ್ತಾರಮಾದಾರಿಣಮಾದರ್ಶಾರಂ ಚ ಯಥಾ ಗಯಂ ಗೃಹಮಿವೋ-
ಪಪ್ರವೇಭ್ಯೋ ರಕ್ಷಕಂ ಚ ವಿದ್ವ | ಜಾನೀಮ ||

॥ ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ ॥

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಧನಂಜಯಂ—ಧನಗಳನ್ನು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹೊಂದು
ವವನನ್ನಾಗಿಯೂ | ದೃಢಾ ಚಿತ್—ಆತಿಪ್ರಬಲರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ | ಅರುಜಂ—ಹಿಂಸಿಸುವವನನ್ನಾಗಿಯೂ |
ಆದಾರಿಣಂ—ದಾರಿಮಾಡಿ ಕೊಡುವವನನ್ನಾಗಿಯೂ | ಯಥಾ ಗಯಂ—ಗೃಹದಂತೆ ಆಪದ್ರಕ್ಷಕನನ್ನಾಗಿಯೂ |
ವಿದ್ವ ಹಿ—ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಧನಜೇತೃವೆಂದೂ, ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ನಿಗ್ರಹಿಸುವ
ನೆಂಟೂ, ನಮಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿ ಕೊಡುವವನೆಂದೂ, ಗೃಹದಂತೆ ಆಪದ್ರಕ್ಷಕನೆಂದೂ ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ.

English Translation.

We know you, Indra, as the conqueror of wealth, the breaker of firm
obstacles, the opener, and (guarding from harm) as a house.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕಕುಹಂ ಚಿತ್ವಾ ಕನೇ ಮಂದಂತು ಧೃಷ್ಟವಿಂದವಃ |

ಆ ತ್ವಾ ಪಣಿಂ ಯದೀಮಹೇ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕಕುಹಂ | ಚಿತ್ | ತ್ವಾ | ಕನೇ | ಮಂದಂತು | ಧೃಷ್ಟೋ ಇತಿ | ಇಂದವಃ |

ಆ | ತ್ವಾ | ಪಣಿಂ | ಯತ್ | ಈಮಹೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಕನೇ ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮನ್ ಧೃಷ್ಟೋ ಧರ್ಷಕೇಂದ್ರ ಯದ್ಯದಾ ಪಣಿಂ ಪಣಿಮಾನಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಾ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನೇಮಹೇ ಅಭೀಷ್ಯಂ ಯಾಚಾಮಹೇ ತದಾ ಕಕುಹಮುಚ್ಚ್ರಿತಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಿಂದವಶ್ಚಿತ್ ಸೋಮಾ ಅಸಿ ಮಂದಂತು | ಮಾದಯಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕನೇ—ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಧೃಷ್ಟೋ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನೂ ಅದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಪಣಿಂ—ವಿನಿಮಯರೂಪನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಆ—ನಿನಗಭಿಮುಖರಾಗಿದ್ದು | ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುವೆವೋ ಆಗ | ಕಕುಹಂ—ಉಚ್ಚ್ರಿತವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಇಂದವಃ ಚಿತ್—ಸೋಮರಸಗಳೂ | ಮಂದಂತು—ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕ್ರಾಂತಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನೂ ಅದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವಿನಿಮಯರೂಪನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸವಿಾಪಿಸಿ ಯಾವಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾಚಿಸುವೆವೋ ಆಗ ಉಚ್ಚ್ರಿತವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೋಮರಸಗಳು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಿ.

English Translation.

Wise (Indra), overcomer enemies, when we solicit you the barterer, may the drops of the Soma exhilarate you the exalted one.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ತೇ ರೇವಾ ಅದಾಶುರಿಃ ಪ್ರಮನುರ್ಷ ಮಘುತ್ಯಯೇ |

ತಸ್ಯ ನೋ ವೇದ ಆ ಭರ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ತೇ | ರೇವಾನ್ | ಅದಾಶುರಿಃ | ಪ್ರಮಮರ್ಷ | ಮಘತ್ತಯೇ |

ಶಸ್ಯ | ನಃ | ವೇದಃ | ಆ | ಭರ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮಘತ್ತಯೇ ಧನದಾನಾಯ ತೇ ಶುಭ್ಯಂ ಯಃ ಪುಮಾಸ್ತ್ರೇವಾನ್ ಧನವಾನ್
ಸನ್ನದಾಶುರಿರದಾನಶೀಲಃ ಪ್ರಮಮರ್ಷ ಅಭ್ಯಸೂಯತಿ ತಸ್ಯ ಪುಂಸೋ ವೇದೋ ಧನಂ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಮಾ
ಭರ | ಅಹರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯಃ—ಯಾವ ಪುರುಷನು | ರೇವಾನ್—ಧನವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ | ಅದಾಶುರಿಃ—
ಉದಾರಶೂನ್ಯನಾಗಿ | ತೇ—ನಿನಗೆ | ಮಘತ್ತಯೇ—ಧನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು | ಪ್ರಮಮರ್ಷ—ಅಸಹನೆ
ಯನ್ನು ತೋರಿಸುವನೋ | ತಸ್ಯ—ಅಂತಹ ಮಾನವನ | ವೇದಃ—ಧನವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ |
ಆ ಭರ—ಒದಗಿಸಿಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಮಾನವನು ತಾನು ಧನವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ ಉದಾರಶೂನ್ಯನಾಗಿ ನಿನಗೆ ಧನವನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸಲು ಅಸಹನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ಮಾನವನ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಡು.

English Translation.

Grant to us the possessions of that rich man who, through his
niggardliness, reviles you as to your bestowal of wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇನು ಉ ತ್ವಾ ವಿ ಚಕ್ಷತೇ ಸಖಾಯ ಇಂದ್ರ ಸೋಮಿನಃ |

ಪುಷ್ಪಾವಂತೋ ಯಥಾ ಪಶುಂ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇನೋ | ಊಂ ಇತಿ | ತ್ವಾ | ವಿ | ಚಕ್ಷತೇ | ಸಖಾಯಃ | ಇಂದ್ರ | ಸೋಮಿನಃ |

ಪುಷ್ಪಾವಂತಃ | ಯಥಾ | ಪಶುಂ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸೋಮಿನೋಽಭಿಷುತಸೋಮಾಃ ಸಖಾಯೇ ಇಮ ಉ ಇಮ ಏವ ಖಲ್ವಸ್ಮದೀಯಾ ಜನಾಃ ಪುಷ್ಪಾವಂತಃ ಸಂಭೃತಘಾಸಾ ಯಥಾ ಪಶುಂ ಪಶುಮಿವ ವಿ ಚಕ್ಷತೇ | ವಿಶತ್ಯಂತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಪುಷ್ಪಾವಂತಃ—ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಗೋಪಾಲಕರು | ಪಶುಂ—ಪಶುವನ್ನು | ವಿ ಚಕ್ಷತೇ—ಅದರದಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವರೋ ಅದರಂತೆಯೇ | ಸೋಮಿನಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವರೂ | ಸಖಾಯೇ—ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರಭೂತರೂ ಆದ | ಇಮೇ ಉ—ಈ ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರು | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಗೋಪಾಲಕರು ತಮ್ಮ ಪಶುವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಅದರದಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವರೋ ಅದರಂತೆಯೇ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವರೂ, ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರಭೂತರೂ ಆದ ಈ ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರು ನಿನ್ನನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

These friends, effusing the Soma, look on you· Indra. as men with their fodder ready (look) on their cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾ¹ಬ¹ಧಿರಂ ವ²ಯಂ ಶ್ರು³ತ್ಕ⁴ರ್ಣಂ ಸಂತ⁵ಮೂತಯೇ |

ದೂರಾ¹ದಿಹ ಹ²ವಾಮಹೇ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಾ | ಅ¹ಬ¹ಧಿರಂ | ವ²ಯಂ | ಶ್ರು³ತ್³ಕ⁴ರ್ಣಂ | ಸಂತಂ | ಉತಯೇ |

ದೂರಾತ್ | ಇಹ | ಹ²ವಾಮಹೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಬಧಿರಮನುಪಹತಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯಂ ಅತ ಏವ ಶ್ರುತ್ಕರ್ಣಂ ಶ್ರವಣಪರೀಕ್ಷಣಂ ಸಂತಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ತ್ರಿಶೋಕಾ ಇಹ ಯಜ್ಞ ಉತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ದೂರಾಡ್ಯವಾಮಹೇ | ಹೃಯಾಮಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಉತೆ—ಮತ್ತು | ಅಬಧಿರಂ—ದೋಷರಹಿತವಾದ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವನೂ | ಶ್ರುತ್ಯರ್ಣಂ ಸಂತಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳತಕ್ಕ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಊತಯೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ದೂರಾತ್—ಅತಿದೂರದಿಂದಲೇ | ಹವಾಮಹೇ—ಯಾಚಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದೋಷರಹಿತವಾದ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವನೂ, ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಕಿವಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಅತಿದೂರದಿಂದಲೇ ಯಾಚಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We invoke you here from afar for our protection, who are never deaf, and whose ears are always open to hear.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಚ್ಛ್ರೋತ್ರಯಾ ಇಮಂ ಹವಂ ದುರ್ಮರ್ಷಂ ಚಕ್ರಿಯಾ ಉತ |
ಭವೇರಾಪಿನೋಽ ಅಂತಮಃ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಶ್ರುತ್ರಯಾಃ | ಇಮಂ | ಹವಂ | ದುರ್ಮರ್ಷಂ | ಚಕ್ರಿಯಾಃ | ಉತ |
ಭವೇಃ | ಅಪಿಃ | ನಃ | ಅಂತಮಃ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯದ್ಯದೀಮಮಸ್ಮದೀಯಂ ಹವಮಾಹ್ವಾನಂ ಶ್ರುತ್ರಯಾಃ ತ್ಯಜುಷ್ಯಾಃ ತರ್ಹಿ ದುರ್ಮರ್ಷಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ದುಃಸಹಂ ಬಲಂ ಚಕ್ರಿಯಾಃ | ಕುರ್ಯಾಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ನಮಾಸ್ತು ಕಮಂತನೋಽಂತಿಕತಮ ಅಪಿರ್ಭಂಧುರ್ಭವೇಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯತ್—ಒಂದುವೇಳೆ | ಇಮಂ ಹವಂ—ನಮ್ಮ ಈ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ಶ್ರುತ್ರಯಾಃ—ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದೇ ಆದರೆ | (ಆಗ) ದುರ್ಮರ್ಷಂ—ಶತ್ರುಗಳ ಎಟಿಗೆ ಸಿಲುಕದ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು | ಚಕ್ರಿಯಾಃ—ಪ್ರಕಟಿಸು | ಉತೆ—ಮತ್ತು | ನಃ—ನಮಗೈ | ಅಂತಮಃ—ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪಕ್ಕೆವಾದ | ಅಪಿಃ—ಬಂಧುವಾಗಿ | ಭವೇಃ—ಆಗು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಒಂದು ವೇಳೆ ನಮ್ಮ ಅಹ್ವಾನವನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಆಗ ಶತ್ರುಗಳ ಏಟಿಗೆ ಸಿಲುಕದ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸು. ಮತ್ತು ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪಸ್ಥನಾದ ಬಂಧುವಾಗು.

English Translation.

If you hear this our prayer, then display your invincible power and be our nearest kinsman.

|| ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಕ್ಯ ||

ಯಚ್ಚಿದ್ಧಿ ತೇ ಅಸಿ ವ್ಯಥಿರ್ಜಗನ್ವಾಂಸೋ ಅಮನ್ಮಹಿ |

ಗೋದಾ ಇಂದ್ರ ಬೋಧಿನಃ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಚಿತ್ | ಹಿ | ತೇ | ಅಸಿ | ವ್ಯಥಿಃ | ಜಗನ್ವಾಂಸಃ | ಅಮನ್ಮಹಿ |

ಗೋದಾಃ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರ | ಬೋಧಿ | ನಃ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸಿ ಚಿದಸಿ ಚಿ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತುಭ್ಯಂ ಯದ್ಯದಾ ಹಿ ವ್ಯಥಿದಾರಿದ್ರ್ಯೇಣ ವ್ಯಥಿತಾ ಜಗನ್ವಾಂಸೋ ಗಂತಾರೋ ವಯಮಮನ್ಮಹಿ ವಿಷ್ವಮಃ ತವಾ ನೋಽಸ್ತಾಕಂ ಗೋದಾ ಇವ್ಲವಾಂ ದಾತ್ಯವ ಭವಾವೀತಿ ಬೋಧಿ | ಬುಧ್ಯಸ್ವ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಸಿ ಚಿತ್—ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಯತ್ ಹಿ—ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ವ್ಯಥಿಃ—ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ಪೀಡಿತರೂ | ಜಗನ್ವಾಂಸಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುವವರೂ ಆದ ನಾವು | ಅಮನ್ಮಹಿ—ಸ್ತುತಿಸುವೆವೋ ಆಗ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಗೋದಾ ಇತ್—ಖಂಡಿತ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು | ಬೋಧಿ—ತಿಳಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ನಾವು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ನನಗೆ ಸ್ತುತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸುವೆವೋ ಆಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ಖಂಡಿತ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿ.

English Translation.

Whenever, repairing to you in our distress, we offer our praises attend to us, Indra as a giver of cattle.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ರಂಭಂ ನ ಜಿವ್ರಯೋ ರರಂಭಾ ಶವಸಸ್ಪತೇ |

ಉಶ್ಮಸಿ ತ್ವಾ ಸಧಸ್ಥೇ ಆ || ೨೦ ||

|| ಪದವಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ರಂಭಂ | ನ | ಜಿವ್ರಯಃ | ರರಂಭ | ಶವಸಃ | ಪತೇ |

ಉಶ್ಮಸಿ | ತ್ವಾ | ಸಧಸ್ಥೇ | ಆ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶವಸಸ್ಪತೇ ಬಲಸ್ಯ ಪತೇ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ಜಿವ್ರಯೋ ಕ್ಷೀಣಾ ವೃದ್ಧಾ ರಂಭಂ ನ ದಂಡಮಿವ ರರಂಭ | ರಭಾಮಹೇ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಅರಭಾಮಹೇ ತ್ವಾ ಜೀರ್ಣಾ ಇವ ದಂಡಂ | ನಿ. ೩-೨೦ | ಅಪಿ ಚ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸಧಸ್ಥೇ ಯಜ್ಞ ಉಶ್ಮಸಿ | ಕಾಮಯಾಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶವಸಸ್ಪತೇ—ಶಕ್ತಿವಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಜಿವ್ರಯಃ—ವೃದ್ಧರು | ರಂಭಂ ನ—ಕೋಲನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವಂತೆ | (ವಯಂ—ನಾವು) | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ರರಂಭ—ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತೇನೆ | ಸಧಸ್ಥೇ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಉಶ್ಮಸಿ—ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಭುವಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವೃದ್ಧರು ಕೋಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ

English Translation.

Lord of might, we lean on you as the aged on a staff; we look for you in the sacrifice.

|| ನಿತೀಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾಸ್ಯರು ರಂಭ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—

ರಂಭಃ ಪಿನಾಕಮಿತಿ ದಂಡಸ್ಯ | ರಂಭ ಅರಂಭಂತ ಏನಂ | ಆ ತ್ವಾ ರಂಭಂ ನ ಜಿವ್ರಯೋ ರರಂಭ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ | ಅರಭಾಮಹೇ ತ್ವಾ ಜೀರ್ಣಾ ಇವ ದಂಡಂ ||

(ನಿ. ೩-೨೦)

ರಂಭಃ, ಹಿನಾಕಂ ಎಂಬ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳೂ ದಂಡ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳು. ಈ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ದಂಡ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಅರ್ಥವಿರುವುದು. ಈ ದಂಡವನ್ನು (ಕೋಲನ್ನು) ಜನರು ಊರಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ದಂಡಕ್ಕೆ ರಂಭವೆಂದು ಹೆಸರು. ಆ ತಪ್ಪಾ ರಂಭಂ ನ ಜಿವ್ರಯೋ ರರಂಭ ಎಂಬುದು ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯದ ಉದಾಹರಣೆಯು. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವೃದ್ಧರಾದವರು ಊರಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಲನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಆಶ್ರಯಿಸುವರೋ ಅದರಂತೆ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವೆವು ಎಂದು ಈ ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥವು.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಸ್ತೋತ್ರಮಿಂದ್ರಾಯ ಗಾಯತ ಪುರುನೃಮ್ಲಾಯ ಸತ್ವನೇ |

ನಕಿಯಂ ವೃಣ್ಣತೇ ಯುಧಿ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ತೋತ್ರಂ | ಇಂದ್ರಾಯ | ಗಾಯತ | ಪುರುನೃಮ್ಲಾಯ | ಸತ್ವನೇ |

ನಕಿಃ | ಯಂ | ವೃಣ್ಣತೇ | ಯುಧಿ || ೨೧ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಯಮಿಂದ್ರಂ ಯುಧಿ ಯುಧೇ ನಕಿವೃಣ್ಣತೇ ಕೇಽಪಿ ನ ವಾರಯಂತಿ ತಸ್ಮೈ ಸತ್ವನೇ ದಾನಶೀಲಾಯ ಪುರುನೃಮ್ಲಾಯ ಬಹುಧನಾಯೇಂದ್ರಾಯ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಗಾಯತ | ಪಠತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಯುಧಿ—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ | ನಕಿಃ ವೃಣ್ಣತೇ—ಯಾರೂ ತಡೆಯಲಾರರೋ ಅಂತಹ | ಸತ್ವನೇ—ದಾನಶೀಲನೂ | ಪುರುನೃಮ್ಲಾಯ—ಬಹುಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಾಯ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಸ್ತೋತ್ರಂ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಗಾಯತ—ಪಠಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ತಡೆಯಲಾರರೋ ಅಂತಹ ದಾನಶೀಲನೂ, ಬಹುವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ.

English Translation.

Sing the praise to Indra, who is rich in wealth and bountiful, whom none can stay in battle.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಅಭಿ ತ್ವಾ ವೃಷಭಾ ಸುತೇ ಸುತಂ ಸೃಜಾಮಿ ಪೀತಯೇ |

ತ್ವಂಪಾ ವ್ಯತ್ನುಹೀ ಮದಂ || ೨೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ | ತ್ವಾ | ವೃಷಭ | ಸುತೇ | ಸುತಂ | ಸೃಜಾಮಿ | ಪೀತಯೇ |

ತ್ವಂಪ | ವಿ | ಅತ್ನುಹಿ | ಮದಂ || ೨೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸುತೇ ಸೋಮೇಽಭಿಷುತೇ ಸತಿ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಪೀತಯೇ ಪಾನಾಯಾಭಿ ಸೃಜಾಮಿ | ತ್ವಂಪ | ತ್ವಸ್ಯ | ಮದಂ ಮದಕರಂ ವ್ಯತ್ನುಹಿ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಭ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾ—ನಿನಗಾಗಿ | ಸುತೇ—ಸೋಮವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮವನ್ನು | ಪೀತಯೇ—ನಿನ್ನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಅಭಿ ಸೃಜಾಮಿ—ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ | ತ್ವಂಪ—ತ್ವಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು | ಮದಂ—ಹರ್ಷಕಾರಕವಾದ ಸೋಮವನ್ನು | ವ್ಯತ್ನುಹಿ—ತುಂಬಿಸಿಕೋ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಾಗಿ ಸೋಮವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮವನ್ನು ನಿನ್ನ ಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ತ್ವಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು. ಹರ್ಷಕರವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿಕೋ.

English Translation.

When the Soma is effused, I pour out the libation to you, Showerer (of blessings), for your drinking; satiate yourself, enjoy the exhilarating draught.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ಮಾ ತ್ವಾ ಮೂರಾ ಅವಿಷ್ಯವೋ ವೋಪಹಸ್ವಾನ ಆ ದಭನ್ |

ಮಾಕೀಂ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೋ ವನಃ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ತ್ವಾ | ಮೂರಾಃ | ಅವಿಷ್ಯವಃ | ಮಾ | ಉಪ್ತಹಸ್ವಾನಃ | ಆ | ದಭನ್ |
 ಮಾಕೀಂ | ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷಃ | ವನಃ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಮೂರಾ ಮೂರಕಾ ಮೂಢಾ ಮನುಷ್ಯಾ ಅವಿಷ್ಯವಃ ಪಾಲನಕಾಮಾ
 ಮಾ ದಭನ್ | ಮಾ ಹಿಂಸಂತು | ಉಪಹಸ್ವಾನ ಉಪಹಸನಪರಾಶ್ಚ ಮಾ ಭವಂತು | ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೋ
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ದ್ವೇಷ್ಟ್ಯಾನ್ ಮಾಕೀಂ ವನಃ | ಮಾ ಭಜೇಥಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅವಿಷ್ಯವಃ—ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿಸುವ | ಮೂರಾಃ—ಅವಿ
 ವೇಕಿಗಳು | ಮಾ ಆ ದಭನ್—ಹಿಂಸಿಸದಿರಲಿ | ಉಪಹಸ್ವಾನಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕವರೂ |
 ಮಾ—ಹಿಂಸಿಸದಿರಲಿ | ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷಃ—ಬ್ರಹ್ಮದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ಅಸುರರನ್ನು | ಮಾಕೀಂ ವನಃ—ಖಂಡಿತ
 ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಡ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನ ಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಅವಿವೇಕಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದಿರಲಿ. ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕ
 ವರೂ ಹಿಂಸಿಸದಿರಲಿ. ಬ್ರಹ್ಮದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ಅಸುರರನ್ನು ಖಂಡಿತ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಡ.

English Translation.

Let not fools, seeking protection, nor mockers trouble you ; favour
 not the enemies of the Brahmans.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಹ ತ್ವಾ ಗೋಪರೀಣಸಾ ಮಹೇ ಮಂದಂತು ರಾಧಸೇ |
 ಸರೋ ಗೌರೋ ಯಥಾ ಪಿಬ || ೨೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಹ | ತ್ವಾ | ಗೋಪರೀಣಸಾ | ಮಹೇ | ಮಂದಂತು | ರಾಧಸೇ |
 ಸರಃ | ಗೌರಃ | ಯಥಾ | ಪಿಬ || ೨೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಿಹ ಯಜ್ಞೇ ಗೋಪರೀಣಸಾ ಗವ್ಯೇನ ಪಯಸಾ ಸಂಮಿಶ್ರಿತೇನ ಸೋಮೇನ ಮಹೇ ಮಹತೇ ರಾಧಸೇ ಧನಾಯ ಮಂದಂತು | ಮನುಷ್ಯಾ ಮಾದಯಂತು | ತ್ವಂ ಚ ತಂ ಸೋಮಂ ಯಥಾ ಗೌರೋ ಮೃಗಃ ಸರಃ ಪಿಬತಿ ತಥಾ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಇಹ—ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಧಸೇ—ಧನಕ್ಕಾಗಿ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಗೋಪರೀಣಸಾ—ಕ್ಷೀರಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಸೋಮದಿಂದ | ಮಂದಂತು—ಯಜಮಾನರು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಗೌರಃ—ಗೌರವ್ಯಗವು | ಸರಃ—ಸರೋವರದ ನೀರನ್ನು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಪಾನಮಾಡುವುದೋ ಹಾಗೆ | ಪಿಬ—ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

|| ಛಾಂದಸ್ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹತ್ತಾದ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ಷೀರಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಸೋಮದಿಂದ ಯಜಮಾನರು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಿ. ಯಾವ ರೀತಿ ಗೌರವ್ಯಗವು ಸರೋವರದ ನೀರನ್ನು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಪಾನ ಮಾಡುವುದೋ ಹಾಗೆ ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Let (the worshippers) gladden you here with the Soma mixed with milk, for the attainment of great wealth; drink it as the buffalo a lake.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಾ ವೃತ್ರಹಾ ಪರಾವತಿ ಸನಾ ನನಾ ಚ ಚುಚ್ಯುವೇ |

ತಾ ಸಂಸತ್ಸು ಪ್ರ ವೋಚತ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಾ | ವೃತ್ರಹಾ | ಪರಾವತಿ | ಸನಾ | ನನಾ | ಚ | ಚುಚ್ಯುವೇ |

ತಾ | ಸಂಸತ್ಸು | ಪ್ರ | ವೋಚತ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವೃತ್ರಹೇಂದ್ರಃ ಪರಾವತಿ ದೂರೇ ಯಾ ಯಾನಿ ಸನಾ ಸನಾತನಾನಿ ನನಾ ನನಾನಿ ವೋಚಾನಿ ಚಿ ಧನಾನಿ ಚುಚ್ಯುವೇ ಪೋರಿತವಾನ್ ತಾನಿ ಧನಾನಿ ಸಂಸತ್ಸು ಯಜ್ಞೇಷು ಸಭಾಸು ವಾ ಪ್ರ ವೋಚತ | ಪ್ರಬ್ರೂತೇ ವಿದ್ವಜ್ಜನಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹಾ—ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಪರಾವತಿ—ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶದಿಂದ | ಯಾ—ಯಾವ | ಸನಾ—ಪುರಾತನವಾದವೂ | ನವಾ ಚಿ—ನೂತನವಾದವೂ ಆದ ಧನಗಳನ್ನು | ಚಿುಚ್ಯೈವೇ—ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುವನೋ | ತಾ--ಅಂತಹ ಧನಗಳನ್ನು | ಸಂಸತ್ಸು—ಯಜ್ಞಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ! ಪ್ರ ವೋಚತ—ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶದಿಂದ ಯಾವ ಪುರಾತನವಾದವೂ, ನೂತನವಾದವೂ ಆದ ಧನಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುವನೋ ಅಂತಹ ಧನಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ.

English Translation.

Proclaim in our assemblies those perpetual and ever new riches which the slayer of Vritra sends from afar.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸಿಬತ್ಸದ್ವ್ರವಃ ಸುತಮಿಂದ್ರಃ ಸಹಸ್ರಬಾಹ್ವೇ |

ಅತ್ರಾದೇದಿಷ್ಟ ಸೌಂಸ್ಯಂ || ೨೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸಿಬತ್ | ಕದ್ರವಃ | ಸುತಂ | ಇಂದ್ರಃ | ಸಹಸ್ರಬಾಹ್ವೇ |

ಅತ್ರ | ಅದೇದಿಷ್ಟ | ಸೌಂಸ್ಯಂ || ೨೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಂದ್ರಃ ಕದ್ರವಃ ಕದ್ರುನಾಮಕಸ್ಯರ್ಷೇಃ ಸಂಬಂಧಿನಂ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಮುಪಿಬತ್ ಪೀತವಾನ್ | ಸಹಸ್ರಬಾಹ್ವೇ ಸಹಸ್ರಬಾಹೋಃ ಶತ್ಕೌಂಶ್ಚಾಹನ್ನಿತಿಶೇಷಃ | ಅತ್ರಾಸ್ತಿಸ್ತವಸರೇ ಸೌಂಸ್ಯಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ವೀರ್ಯಮದೇದಿಷ್ಟ | ಅದೀಶ್ಯತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಕದ್ರವಃ—ಕದ್ರುನೆಂಬ ಋಷಿಯಿಂದ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮವನ್ನು | ಅಸಿಬತ್—ಪಾನಮಾಡಿದನು | ಸಹಸ್ರಬಾಹ್ವೇ—ಸಹಸ್ರಬಾಹುಗಳುಳ್ಳ ಅಸುರನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದನು | ಅತ್ರ—ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ | ಸೌಂಸ್ಯಂ—ಇಂದ್ರನ ವೀರ್ಯವು | ಅದೇದಿಷ್ಟ—ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕದ್ರುನೆಂಬ ಋಷಿಯಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮವನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಪಾನಮಾಡಿದನು. ಸಹಸ್ರ ಬಾಹುಗಳುಳ್ಳ ಅಸುರನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದನು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ವೀರ್ಯವು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು.

English Translation.

Indra drank the Soma offering of Kadru, (he smote the enemies) of the thousand-armed ; there did his might shine forth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಂ ತತ್ಪುರ್ವಶೇ ಯದೌ ವಿದಾನೋ ಅಹೂವಾಯ್ಯಂ |
ವ್ಯಾನಟ್ ತುರ್ವಣೇ ಶಮಿ || ೨೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಂ | ತತ್ | ತುರ್ವಶೇ | ಯದೌ | ವಿದಾನಃ | ಅಹೂವಾಯ್ಯಂ |
ವಿ | ಆನಟ್ | ತುರ್ವಣೇ | ಶಮಿ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತುರ್ವಶೇ ರಾಜ್ಞಿ ಯದೌ ಚಿ ಯದುನಾಮಕೇ ಚಿ ರಾಜ್ಞಿ ತತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಯಾಗಾದಿಲಕ್ಷಣಂ ಶಮಿ ಕರ್ಮ | ಶಚೀ ಶಮಿತಿ ಕರ್ಮನಾಮಸು ಪಾರಾತ್ | ಸತ್ಯಂ ಪರಮಾರ್ಥಂ ವಿದಾನೋ ಜಾನಂಸ್ತಯೋಃ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮಹೂವಾಯ್ಯಮಹೂವಾಯ್ಯನಾಮಕಂ ತಯೋಃ ಶತ್ರುಂ ತುರ್ವಣೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ವ್ಯಾನಟ್ | ವ್ಯಾಪ್ತವಾನ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತುರ್ವಶೇ—ತುರ್ವಶನೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ | ಯದೌ—ಯದುನೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ | ತತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ | ಶಮಿ—ಯಜ್ಞಕರ್ಮವನ್ನೂ | ಸತ್ಯಂ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ | ವಿದಾನಃ—ಅರಿತ ಇಂದ್ರನು | ಅಹೂವಾಯ್ಯಂ—ಅಹೂವಾಯ್ಯನೆಂಬ ಅವರ ಶತ್ರುವನ್ನು | ತುರ್ವಣೇ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ | ವ್ಯಾನಟ್—ನಾಶಮಾಡಿದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ತುರ್ವಶನೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ, ಯದುನೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವನ್ನೂ, ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ ಅರಿತ ಇಂದ್ರನು ಅಹೂವಾಯ್ಯನೆಂಬ ಅವರ ಶತ್ರುವನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಾಶ ಮಾಡಿದನು.

English Translation.

Well knowing those (sacrificial) deeds of Turvasa and Yadu, he overcame Ahnavayya in battle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತರಣಿಂ ವೋ ಜನಾನಾಂ ತ್ರದಂ ವಾಜಸ್ಯ ಗೋಮತಃ |

ಸಮಾನಮು ಪ್ರ ಶಂಸಿಷಂ || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತರಣಿಂ | ವಃ | ಜನಾನಾಂ | ತ್ರದಂ | ವಾಜಸ್ಯ | ಗೋಮತಃ |

ಸಮಾನಂ | ಉಂ ಇತಿ | ಪ್ರ | ಶಂಸಿಷಂ || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆಸ್ಮದೀಯಾಃ ಪುರುಷಾಃ ವೋ ಯೌಷ್ಮಾಕಂ ಜನಾನಾಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದೀನಾಂ ತರಣಿಂ ಶ್ವಕಂ ತ್ರದಂ ಶತ್ರುಣಾಂ ತರ್ಧಯಿಕಾರಂ ಗೋಮತಃ ಪಶುಮತೋನ್ಯನ್ನಸ್ಯ ದಾತಾರಂ ಚೇಂದ್ರಂ ಸಮಾನಮು ಸಾಧಾರಣಮೇವ ಪ್ರ ಶಂಸಿಷಂ | ಸ್ತೌಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಯಜಮಾನಾದಿಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಜನಾನಾಂ—ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ | ತರಣಿಂ—ರಕ್ಷಕನಾದವನೂ | ತ್ರದಂ—ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ | ಗೋಮತಃ—ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ವಾಜಸ್ಯ—ಅನ್ನದ ದಾತೃವೂ | ಸಮಾನಂ ಉ—ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಮಾನವಾದ ಬಂಧುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಪ್ರ ಶಂಸಿಷಂ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾಷಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಯಜಮಾನಾದಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಕನಾದವನೂ, ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ, ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನ್ನದ ದಾತೃವೂ, ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಮಾನವಾದ ಬಂಧುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I praise our common (Indra), the deliverer of your families, the (of your enemies, the bestower) of riches in cattle.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಋಭುಕ್ಷಣಂ ನ ವರ್ತವ ಉಕ್ಥೇಷು ತುಗ್ರ್ಯಾವೃಧಂ |

ಇಂದ್ರಂ ಸೋಮೇ ಸಚಾ ಸುತೇ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಋಭುಕ್ಷಣಂ | ನ | ವರ್ತವೇ | ಉಕ್ಥೇಷು | ತುಗ್ರ್ಯಾವೃಧಂ |

ಇಂದ್ರಂ | ಸೋಮೇ | ಸಚಾ | ಸುತೇ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋಭುಕ್ಷಣಂ ಮಹಾಂತಂ ತುಗ್ರ್ಯಾವೃಧಮುದಕಸ್ಯ ವರ್ಧಯಿತಾರಂ | ತುಗ್ರ್ಯಾ ಬುರ್ಬುರ-
ಮಿತ್ಯದಕನಾಮಸು ಪಾರಾತ್ | ಇಂದ್ರಂ ಸೋಮೇ ಸಚಾ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ಸದ ಸುತೇಽಭಿಷುತೇ
ಸತ್ಯುಕ್ಥೇಷು ಶಸ್ತ್ರೇಷು ವರ್ತವೇ ಧನಂ ವರಿತುಂ ಪ್ರಶಂಸಾಮೀತಿ ಶೇಷಃ | ನೇತಿ ಸಂಪ್ರತ್ಯರ್ಥೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಋಭುಕ್ಷಣಂ—ಮಹಾತ್ಮನೂ | ತುಗ್ರ್ಯಾವೃಧಂ—ಉದಕಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿ ಕಾರಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—
ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸೋಮೇ—ಸೋಮರಸವು | ಸಚಾ—ಸ್ತೋತ್ರದೊಡನೆ | ಸುತೇ—ಹಿಂಡಬ್ಬಟ್ಟಾಗ |
ವರ್ತವೇ—ಧನವ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ | ಉಕ್ಥೇಷು—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ | ನ—ಈಗ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

• ಭಾವಾರ್ಥ •

ಮಹಾತ್ಮನೂ, ಉದಕಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿ ಕಾರಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು, ಸೋಮರಸವು ಸ್ತೋತ್ರದೊಡನೆ ಹಿಂಡ
ಬ್ಬಟ್ಟಾಗ ಧನವ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

(I praise) in hymns the mighty Indra, the augments of waters, for
the attainment of wealth, when the Soma is effused with (song).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಃ ಕೃಂತದಿದ್ವಿ ಯೋನ್ಯಂ ತ್ರಿಶೋಕಾಯ ಗಿರಿಂ ಪೃಥುಂ |

ಗೋಭ್ಯೋ ಗಾತುಂ ನಿರೇತವೇ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಕೃಂತತ್ | ಇತ್ | ವಿ | ಯೋನ್ಯಂ | ತ್ರಿಶೋಕಾಯ | ಗಿರಿಂ | ಪೃಥುಂ |
ಗೋಭ್ಯಃ | ಗಾತುಂ | ನಿರೀತವೇ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಃ ಇದೃಶ್ಯ ಏವೇಂದ್ರೋ ಯೋನ್ಯಮುದಕನಿರ್ಗಮನದ್ವಾರಂ ಪೃಥುಂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ಗಿರಿಂ ಮೇಘಂ | ಗಿರಿವೃಜ ಇತಿ ಮೇಘನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ತ್ರಿಶೋಕಾಯ ತ್ರಿಶೋಕನಾಮರ್ಷ್ಯರ್ಥಂ ವಿ ಕೃಂತತ್ ವ್ಯಚ್ಛಿನ್ತತ್ ಸ ಗೋಭ್ಯೋ ಗಮನವದ್ಭ್ಯ ಉದಕೇಭ್ಯೋ ನಿರೀತವೇ ನಿರ್ಗಮನಾಯ ಗಾತುಂ ಭೂಮಿಂ | ಭೂಮಿರ್ಗಾರ್ತುರಿತಿ ತನ್ನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಮಾರ್ಗಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕರೋತಿತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ ಇತ್—ಯಾವ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಯೋನ್ಯಂ—ಉದಕಗಳಿಗೆ ಗರ್ಭಸ್ಥಾನವೂ | ಪೃಥುಂ—ವಿಸ್ತೃತವಾದುದೂ ಆದ | ಗಿರಿಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ತ್ರಿಶೋಕಾಯ—ತ್ರಿಶೋಕನೆಂಬ ಋಷಿಗಾಗಿ | ವಿ ಕೃಂತತ್—ಸೀಳಿದನು | ಗೋಭ್ಯಃ—ಉದಕಗಳಿಗೆ | ನಿರೀತವೇ—ಹೊರಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಹಾರ್ಥವಾಗಿ | ಗಾತುಂ—ಅವಕಾಶವನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಉದಕಗಳಿಗೆ ಗರ್ಭಸ್ಥಾನವೂ, ವಿಸ್ತೃತವಾದುದೂ ಆದ ಮೇಘವನ್ನು ತ್ರಿಶೋಕನೆಂಬ ಋಷಿಗಾಗಿ ಸೀಳಿ ಉದಕಗಳ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದನು.

English Translation.

Who clove for Trishoka the broad womb-like cloud, (and made) a path for the cows to issue forth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ಧಿಷೇ ಮನಸ್ಯಸಿ ಮಂದಾನಃ ಪ್ರೇದಿಯಕ್ಷಸಿ |
ಮಾ ತತ್ಕರಿಂದ್ರ ಮೃಳಯ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ದ್ಧಿಷೇ | ಮನಸ್ಯಸಿ | ಮಂದಾನಃ | ಪ್ರ | ಇತ್ | ಇಯಕ್ಷಸಿ |
ಮಾ | ತತ್ | ಕಃ | ಇಂದ್ರ | ಮೃಳಯ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮಂದಾನೋ ನೋದಮಾನಸ್ತ್ವಂ ಯಚ್ಚುಭಂ ವಸ್ತು ದಧಿಷೇ ಧಾರಯಸಿ ಯಚ್ಚ ಮನಸ್ಯಸಿ ಪೂಜಯಸಿ ಯದಸಿ ಚ ಪ್ರೇದಿಯಕ್ಷಸಿ ಪ್ರಯಚ್ಛಸ್ಯೇವ ತತ್ಸರ್ವಂ ವಾ ಕಃ | ಕಿಂ ನಾಕಾರ್ಷೀಃ | ಅಸ್ಮಾಕಂ ಕೃತವಾನೇವ | ಕಿಂಚಾಸ್ಮಾನ್ಮೃಳಯ | ಸುಖಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಂದಾನಃ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು | ಯೇತ್—ಯಾವ ಭಾವವನ್ನು | ದಧಿಷೇ—ಹೊಂದಿರುವೆಯೋ | ಮನಸ್ಯಸಿ—ಯಾವ ಮನಃಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆಯೋ | ಪ್ರೇದಿಯಕ್ಷಸಿ—ಯಾವುದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ | ತತ್—ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ | ವಾ ಕಃ—ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇವಲ ಸುಖಪಡಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿರತಕ್ಕ ನೀನು ಯಾವ ಭಾವವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವೆಯೋ, ಯಾವ ಮನಃಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆಯೋ ಯಾವುದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇವಲ ಸುಖಪಡಿಸು.

English Translation.

Whatever you undertake in your exhilaration, whatever you purpose in your mind or are thinking to bestow,—O Indra, do it not but bless us.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಭ್ರಂ ಚಿದ್ಧಿ ತ್ವಾವತಃ ಕೃತಂ ಶ್ರುಣ್ವೇ ಅಧಿ ಕ್ಷಮಿ |

ಜಿಗಾತ್ಸಿಂದ್ರ ತೇ ಮನಃ || ೩೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಭ್ರಂ | ಚಿತ್ | ಹಿ | ತ್ವಾವತಃ | ಕೃತಂ | ಶ್ರುಣ್ವೇ | ಅಧಿ | ಕ್ಷಮಿ |

ಜಿಗಾತು | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ಮನಃ || ೩೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾವತಸ್ತ್ವತ್ಸದೃಶಸ್ಯ ದಭ್ರಂ ಚಿದಲ್ಪಮಸಿ ಕೃತಂ ಕರ್ಮಾಧಿ ಕ್ಷಮಿ ಕ್ಷಮಾಯಾಂ || ಅಧೀತಿ ಸಪ್ತಮ್ಯರ್ಥಾನುವಾದಃ || ಶ್ರುಣ್ವೇ | ನಿಶ್ರುತಂ ಭವತಿ ಹಿ | ತಥಾ ಸತಿ ತೇ ತವ ಮನೋ ಜಿಗಾತು | ಮಯಿ ಗಚ್ಛತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾವತಃ—ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾಪುರುಷನ | ಕೃತಂ—ಕರ್ಮವು | ದಭ್ರಂ ಚಿತ್—ಅಲ್ಪವಾದರೂ ಸಹ | ಅಧಿ ಪ್ರಮಿ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ | ಶ್ವಕ್ಷೇ ಹಿ—ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿರುತ್ತದೆ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಮನಃ—ಅನುಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾದ ಮನಸ್ಸು | ಜಿಗಾತು—ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮವು ಸಣ್ಣದಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾದ ಮನಸ್ಸು ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಲಿ.

English Translation.

Indra, the least deeds of one like you are renowned in the earth ; may your care visit me.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತವೇದು ತಾಃ ಸುಕೀರ್ತಯೋಽಸನ್ನತ ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ |

ಯದಿಂದ್ರ ವ್ಯುಳಯಾಸಿ ನಃ || ೩೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತವ | ಇತ್ | ಊಂ ಇತಿ | ತಾಃ | ಸುಕೀರ್ತಯಃ | ಅಸನ್ | ಉತ | ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ |

ಯತ್ | ಇಂದ್ರ | ವ್ಯುಳಯಾಸಿ | ನಃ || ೩೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ಯದ್ಯಾಭಿವ್ಯುಳಯಾಸಿ ಸುಖಯಸಿ ತಾಃ ಸುಕೀರ್ತಯಃ ಶೋಭನಾಖ್ಯಾತಯಸ್ತವೇತ್ತವ್ಯವಾಸನ್ | ಭವೇಯುಃ | ಉತಾಸಿ ಚ ತಾಃ ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ ಸ್ತುತಯಶ್ಚ ತವೈವ ಭವೇಯುಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಯತ್—ಯಾವ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿ | ವ್ಯುಳಯಾಸಿ—ಸುಖಪಡಿಸುವೆಯೋ | ತಾಃ—ಅಂತಹ | ಸುಕೀರ್ತಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿ ಕರ್ಮಗಳು | ತವೇತ್—ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿಯೇ | ಅಸನ್—ಆಗಿರುತ್ತವೆ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಪ್ರಶಸ್ತಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಆ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿನಗಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಖಪಡಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಗಳು ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಆ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿನಗಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದವು.

English Translation.

Yours be those ascriptions of praise, yours those hymns, through which. Indra, you bless us.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನ ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಾಗಸಿ ಮಾ ದ್ವಯೋರುತ ತ್ರಿಷು |

ವಧೀರ್ಮಾ ಶೂರ ಭೂರಿಷು || ೩೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ಏಕಸ್ಮಿನ್ | ಆಗಸಿ | ಮಾ | ದ್ವಯೋಃ | ಉತ | ತ್ರಿಷು |

ವಧೀಃ | ತ್ಮಾ | ಶೂರ | ಭೂರಿಷು || ೩೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶೂರೇಂದ್ರ ನೋಽಸ್ಮಾನೇಕಸ್ಮಿನ್ನಾಗಸ್ಯಪರಾರ್ಥೇ ಮಾ ವಧಿ ಮಾ ಹಿಂಸೀಃ | ದ್ವಯೋರಾಗಸೋರಹಿ ಮಾ ವಧೀಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ತ್ರಿಷ್ವಾಗಸ್ಯಪಿ ಮಾ ಹಿಂಸೀಃ | ಭೂರಿಷ್ಯಪ್ಯಸಂಖ್ಯಾತೇಷ್ವಾಗಸು ಮಾ ಚ ವಧೀಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಏಕಸ್ಮಿನ್ ಆಗಸಿ—ಒಂದು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ | ಮಾ ವಧೀಃ—ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ | ದ್ವಯೋಃ—ಎರಡು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿಯೂ | ಮಾ—ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ | ಉತ—ಮತ್ತು | ತ್ರಿಷು—ಮೂರು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿಯೂ | ಮಾ—ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ | ಭೂರಿಷು—ಒಂದುವೇಳೆ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪಾಪಗಳಿಗಾಗಿಯಾದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಒಂದು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ. ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ತಪ್ಪಿಗಾಗಿಯೂ ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾವು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ.

English Translation.

Slay us not for one sin, not for two, not for three ; O hero, slay us not for many.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬಿಭಯಾ ಹಿ ತ್ವಾವತ ಉಗ್ರಾದಭಿಪ್ರಭಂಗಿಣಃ |

ದಸ್ಮಾದಹಮೃತೀಷಹಃ || ೩೦ ||

|| ಪದವಾಠಃ ||

ಬಿಭಯ | ಹಿ | ತ್ವಾವತಃ | ಉಗ್ರಾತ್ | ಅಭಿಪ್ರಭಂಗಿಣಃ |

ದಸ್ಮಾತ್ | ಅಹಂ | ಯತೀಷಹಃ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾವತಸ್ವತ್ಸದ್ಯಶಾದುಗ್ರಾದುದ್ಗ್ರಾಣಾದಭಿಪ್ರಭಂಗಿಣಃ ಶತ್ರುಣಾಮಭಿಪ್ರಹರ್ತು-
ರ್ದಸ್ಮಾತ್ಪಾಪಾನಾಮುಪಕ್ಷಸಯಿತುರ್ಯತೀಷಹಃ ಶತ್ರುಕೃತಾಂ ಹಿಂಸಾಂ ಸಹತೋಽಹಂ ಬಿಭಯ ಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಉಗ್ರಾತ್—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಅಭಿಪ್ರಭಂಗಿಣಃ—ಶತ್ರುಗಳ ಸೆದೆಬಡಿಯುವವನೂ | ದಸ್ಮಾತ್—ಪಾಪನಾಶಕನೂ | ಯತೀಷಹಃ—ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಡೆಯ ಬಲ್ಲವನೂ ಆದ | ತ್ವಾವತಃ—ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ | ಅಹಂ—ನಾನು | ಬಿಭಯ ಹಿ—ಖಂಡಿತ ಬೆದರುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಶತ್ರುಗಳ ಸೆದೆಬಡಿಯುವವನೂ, ಪಾಪನಾಶಕನೂ ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಡೆಯಬಲ್ಲವನೂ ಆದ ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ನಾನು ಖಂಡಿತ ಬೆದರುತ್ತೇನೆ.

English Translations.

I am afraid of one like you, terrible, the smiter of enemies, the destroyer, who endures hostile attacks.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಾ ಸಖ್ಯಃ ಶೂನನಾ ವಿದೇ ನಾ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಭೂವಸೋ |

ಆವೃತ್ತ್ವದ್ಭೂತು ತೇ ಮನಃ || ೩೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ಸಖ್ಯುಃ | ಶೂನಂ | ಆ | ವಿ ದೇ | ಮಾ | ಪುತ್ರಸ್ಯ | ಪ್ರಭುವಸೋ ಇತಿ ಪ್ರಭುವಸೋ |
ಆವೃತ್ವತ್ | ಭೂತು | ತೇ | ಮನಃ || ೩೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪ್ರಭುವಸೋ ಪ್ರಭೂತಧನೇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸಖ್ಯುಃ ಶೂನಂ ವೃದ್ಧಂ ಮಾ ವಿ ದೇ |
ಮಾನೇದಯಾಮಿ | ಪುತ್ರಸ್ಯಾಪಿ ಶೂನಂ ಮಾ ವಿ ದೇ | ತವ ಮನೋಽಸ್ಮಾಸ್ವಾ ವೃತ್ವದಾವರ್ತನವದ್ಭೂತು |
ಭವತು | ಪುನಃಪುನಃ ಸುಖಂ ಕರೋತ್ತಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪೃತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭೂವಸೋ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಸಖ್ಯುಃ—ಮಿತ್ರನ |
ಶೂನಂ—ಆಪತ್ತನ್ನು | ಮಾ ಆ ವಿ ದೇ—ನಾನು ಅರಿಯೆನು | ಪುತ್ರಸ್ಯ—ಪುತ್ರನ ಆಪತ್ತನ್ನೂ | ಮಾ—
ನಾನು ಅರಿಯೆನು | ಮನಃ—ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಮನಸ್ಸು | ಆವೃತ್ವತ್—ನಮ್ಮ ಕಡಿ ತಿರುಗಿದುದಾಗಿ |
ಭೂತು—ಆಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಆಪತ್ತೆಂಬುದನ್ನೇ ನಾನು ಅರಿಯೆನು. ಅವನ
ಪುತ್ರನ ಆಪತ್ತನ್ನೂ ನಾನು ಅರಿಯೆನು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಮನಸ್ಸು ನಮ್ಮ ಕಡಿ ತಿರುಗಿದುದಾಗಿ ಆಗಲಿ.

English Translation.

Wealthy (Indra), may I never have to tell you of the destitution of
my friend or my son; may your mind be favourable towards me.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕೋ ನು ಮರ್ಯಾ ಅಮಿಥಿತಃ ಸಖಾ ಸಖಾಯನುಬ್ರವೀತ್ |
ಜಹಾ ಕೋ ಅಸ್ಮದೀಷತೇ || ೩೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕಃ | ನು | ಮರ್ಯಾಃ | ಅಮಿಥಿತಃ | ಸಖಾ | ಸಖಾಯಂ | ಅಬ್ರವೀತ್ |
ಜಹಾ | ಕಃ | ಅಸ್ಮತ್ | ಈಷತೇ || ೩೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಕೋ ನು ಕಃ ಖಲು ಹೇ ಮರ್ಯಾ ಮನುಷ್ಯಾಃ ಅಮಿಥಿತಃ | ಮೇಥತಿರಾಕ್ರೋಶಕರ್ಮಾ |
ಅನಾಕ್ರೂಪ್ಯ ಇಂದ್ರಾದನ್ಯಃ ಸಖಾ ಸಖಾಯಂ ಪ್ರತಿ ಜಹಾ ಆಹಂ ಕಂ ಜಘಾನ ಕಃ ಕೋ ವಾಸ್ತದಸ್ತತ್ತೋ
ಭೀತ ಈಷತೇ ಪಲಾಯತ ಇತ್ಯಬ್ರವೀತ್ | ವದತಿ | ಇಂದ್ರ ಏವೈತಾದ್ಯಶಸ್ಯ ವಚನಸ್ಯ ವಕ್ತೇತ್ಯಭಿ-
ಪ್ರಾಯಃ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಯಃ | ಮೇಥತಿರಾಕ್ರೋಶಕರ್ಮಾ | ಅಸಾಪಕಂ ಜಘಾನ ಕಮಹಂ ಜಾತು
ಕೋಽಸ್ತದ್ವೀತಃ ಪಲಾಯತೇ | ನಿ. ೪-೨ | ಇತಿ | ಮಾ ನ ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಾಗಸೀತ್ಯಾದಿಕಯಾ ಶ್ರುತ್ಯಾ
ನೂನಮ್ನುಸಿಮಿಂದು ಅಜಹಾರೇತ್ಯತ್ರರ್ಷಿರ್ವಿಸ್ಮಯತ ಇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮರ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಮಾನವರೇ | ಅಮಿಥಿತಃ—ಕ್ರೋಧವಶನಾಗದ | ಕೋ ನು ಸಖಾ—ಯಾವ
ಮಿತ್ರನು ತಾನೇ | ಸಖಾಯಂ—ತನ್ನ ಮಿತ್ರನನ್ನು | ಜಹಾ—ಕೊಂದಿದ್ದಾನೆ | ಕಃ—ಯಾರು ತಾನೇ |
ಅಸ್ಯತ್—ನನ್ನಿಂದ ಭೀತನಾಗಿ | ಈಷತೇ—ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ (ಎಂಬುದಾಗಿ) | ಅಬ್ರವೀತ್—ಇಂದ್ರನು
ಹೇಳಿದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

“ಎಲೈ ಮಾನವರೇ, ಕ್ರೋಧವಶನಾಗದ ಯಾವ ಮಿತ್ರನು ತಾನೇ ತನ್ನ ಮಿತ್ರನನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದಾನೆ?
ಯಾರುತಾನೇ ನನ್ನಿಂದ ಭೀತನಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ?” ಎಂಬುದಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆವನಿಂದ
ಅವನ ಮಿತ್ರರಿಗಾರಿಗೂ ಭಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

English Translation.

“Who, O mortals,” said (Indra), “unprovoked, has ever, as
a friend, slain his friend? Who flees from me?”

|| ವಿಶೇಷವಸಯಗಳು ||

ಈ ಮಕ್ಕಿಗೆ ಯಾಸ್ಯರು ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—

ಮರ್ಯಾ ಇತಿ ಮನುಷ್ಯನಾಮ | ಮರ್ಯಾದಾಭಿಧಾನಂ ವಾ ಸ್ಯಾತ್ | ಮರ್ಯಾದಾ ಮರ್ಯಾ-
ರಾದೀಯತೇ | ಮರ್ಯಾದಾಮರ್ಯಾದಿನೋರ್ವಿಭಾಗಃ || ಮೇಥತಿರಾಕ್ರೋಶಕರ್ಮಾ |
ಅಸಾಪಕಂ ಜಘಾನ ಕಮಹಂ ಜಾತು | ಕೋಽಸ್ತದ್ವೀತಃ ಪಲಾಯತೇ ||

(ನಿ. ೪-೨)

ಮರ್ಯಾಃ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರು. ಮರ್ಯಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮೇರೆ, ಗಡಿ ಎಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು. ಒಂದು
ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ಇರುವ ಗೆರೆಯು. ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ
ಯಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸುವ ಗೆರೆಗೆ ಮರ್ಯಾ (Boundary) ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮೇಥತಿ ಧಾತುವಿಗೆ ಕೋಪವಾಡುವುದು

ಎಂಬರ್ಥವಿರುವುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ—ಇಂದ್ರನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ, ಪಾಪಮಾಡದಿರುವ ಯಾವ ವೈರುಷನನ್ನು ತಾನೇ ನಾನು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಾಗಲಿ ಕೊಂದಿರುವೆನು? ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನುತಾನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಭಯದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗುವನು? ಎಂದು ಇಂದ್ರನ ವಾಕ್ಯದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಎಂದರೆ ಇಂದ್ರನು ಪಾಪಮಾಡದಿರುವ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನ ಕೋಪವು ದುಷ್ಟರ ಮತ್ತು ಪಾಪಮಾಡುವವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡು ಯಾರುತಾನೇ ಭಯದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗುವರು? ಯಾರೂ ಓಡಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಪಾಪಿಷ್ಠರಲ್ಲದವರು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅಥವಾ ಇಂದ್ರನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಭಯಪಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏವಾರೇ ವೃಷಭಾ ಸುತೇಽಸಿನ್ವನ್ಯೂರ್ಯಾವಯಃ |

ಶ್ವಘ್ನೀವ ನಿವತಾ ಚರನ್ || ೩೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏವಾರೇ | ವೃಷಭ | ಸುತೇ | ಅಸಿನ್ವನ್ | ಭೂರಿ | ಅವಯಃ |

ಶ್ವಘ್ನೀಽವ | ನಿವತಾ | ಚರನ್ || ೩೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷಭ ಕಾಮಾನಾಂ ವರ್ಷಕೇಂದ್ರ ಏವಾರೇ | ಏವಾರೋ ನಾಮ ಕಶ್ಚಿತ್ | ತಸ್ಮಿನ್ ಸುತೇಽಭಿಷುತೇ ಸೋಮೇ ಸತಿ ಭೂರಿ ಬಹೂನಿ ಧನಾನ್ಯಸಿನ್ವನ್ನ ಬಧ್ನಾನ್ಪ್ನುಘ್ನೀ | ಶ್ವಘ್ನೀ ಕಿತವಃ | ತಥಾ ಚ ಯಾಸ್ಕಃ | ಶ್ವಘ್ನೀ ಕಿತವೋ ಭವತಿ ಸ್ವಂ ಹಂತಿ.... | ನಿ. ೫-೨೨.... ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಭ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಏವಾರೇ—ಏವಾರಮುಷಿಯು | ಸುತೇ—ಸೋಮ ವನ್ನು ಹಿಂದಿದಾಗ | ಭೂರಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಸೋಮವು | ಶ್ವಘ್ನೀವ—ಬೇಟೆಗಾರನಂತೆ | ಅಸಿನ್ವನ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸೇರಿತು | ಅವಯಃ—ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ | ನಿವತಾ—ಅಭೋಮುಖರಾಗಿ | ಚರನ್—ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಏವಾರಮುಷಿಯು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂದಿದಾಗ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಸೋಮವು ಬೇಟೆಗಾರನಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸೇರಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಭೋಮುಖರಾಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು.

English Translation.

Showrer (of benefits), when the ready Soma was effused, you devoured much, without stint, rushing down like a gamester.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಆ ತ ಏತಾ ವಚೋಯುಜಾ ಹರೀ ಗೃಭ್ಣೇ ಸುಮದ್ರಥಾ |
ಯದೀಂ ಬ್ರಹ್ಮಭ್ಯ ಇದ್ದದಃ || ೩೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತೇ | ಏತಾ | ವಚೋಯುಜಾ | ಹರೀ ಇತಿ | ಗೃಭ್ಣೇ | ಸುಮತೋರಥಾ |
ಯತ್ | ಈಂ | ಬ್ರಹ್ಮಭ್ಯಃ | ಇತ್ | ದದಃ || ೩೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇ ತವ ಸುಮದ್ರಥಾ ಕಲ್ಯಾಣರಥಂ ವಚೋಯುಜಾ ಮಂತ್ರೇಣ ಯಜ್ಞಮಾನಾವೇತ್ಯೇತಾ ಹರೀ ಅಶ್ವಾವಾ ಗೃಭ್ಣೇ | ಅಸ್ಮದಭಿಮುಖಂ ಯಾತುಂ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮಾಕರ್ಷಾಮೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಭ್ಯ ಇದ್ಭ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯ ಏವೇಮಿದಂ ಧನಂ ದದಃ ದದಾಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯತ್—ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಬ್ರಹ್ಮಭ್ಯಃ ಇತ್—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮಾತ್ರ | ಈಂ—ಧನವನ್ನು | ದದಃ—ನೀನು ಕೊಡುವೆಯೋ ಆದುದರಿಂದಲೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಸುಮದ್ರಥಾ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ರಥವುಳ್ಳವೂ | ವಚೋಯುಜಾ—ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುವವೂ | ಏತಾ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ ಆದ | ಹರೀ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು | ಆ ಗೃಭ್ಣೇ—ನಾನು ಈ ಕಡೆ ಎಳೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನೀನು ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವೆಯೋ ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ರಥವುಳ್ಳವೂ, ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುವವೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವೂ ಆದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ನಾನು ಈ ಕಡೆ ಎಳೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation

I draw hither your two steeds, harnessed to a beautiful chariot and yoked by hymns, since you give wealth to the Brahmans.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಭಿಂಧಿ ವಿಶ್ವಾ ಅಪ ದ್ವಿಷಃ ಪರಿ ಬಾಧೋ ಜಹೀ ಮೃಧಃ |
ನಸು ಸ್ಪಾರ್ಹಂ ತದಾ ಭರ || ೪೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಭಿಂಧಿ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಪ | ದ್ವಿಷಃ | ಪರಿ | ಬಾಧಃ | ಜಹಿ | ಮೃಧಃ |

ವಸು | ಸ್ವಾರ್ಹಂ | ತತ್ | ಅ | ಭರ || ೪೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ದ್ವಿಷೋ ದ್ವೇಷ್ಣೀಃ ಶತ್ರುಸೇನಾ ಅಪ ಭಿಂಧಿ | ವಿದಾರಯ | ಬಾಧೋ ಹಿಂಸಿತ್ರೀಮೃಧಃ ಸಂಗ್ರಾಮಾನ್ | ಸ್ವೃಧೋ ಮೃಧ ಇತಿ ಸಂಗ್ರಾಮನಾಮಸು ಪಾಶಾತ್ | ಪರಿ ಜಹಿ | ಹಿಂಧಿ | ಅಶಸ್ತಾಸಾಂ ಸ್ವಾರ್ಹಂ ಸ್ವೃಹಜೇಯಂ ತತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ವಸ್ವಾ ಭರ | ಅಸ್ತಭ್ಯಮಾಹರ ||

: ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ | ಅಪ ಭಿಂಧಿ—ನಾಶ ಪಡಿಸು | ಬಾಧಃ—ಹಿಂಸಕವಾದ | ಮೃಧಃ—ಅವರ ಸಂಗ್ರಾಮಾದಿ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು | ಪರಿ ಜಹಿ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು | ಸ್ವಾರ್ಹಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ | ತತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಅದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ಅ ಭರ—ತಂದೊಡಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಮಸ್ತವಾದ ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸು. ಹಿಂಸಕವಾದ ಅವರ ಸಂಗ್ರಾಮಾದಿ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸು. ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ ಅದ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಒಡಗಿಸು.

English Translation.

Cleave asunder all the hostile hosts, frustrate their destructive attacks, and bestow on us their desirable wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವಿಳಾಽವಿಂದ್ರ ಯತ್ಸ್ಥಿರೇ ಯತ್ಪರ್ಶಾನೇ ಪರಾಭೃತಂ |

ವಸು ಸ್ವಾರ್ಹಂ ತದಾ ಭರ || ೪೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ವಿಳಾ | ಇಂದ್ರ | ಯತ್ | ಸ್ಥಿರೇ | ಪರ್ಶಾನೇ | ಪರಾಭೃತಂ |

ವಸು | ಸ್ವಾರ್ಹಂ | ತತ್ | ಅ | ಭರ || ೪೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಯಾ ಚ ವೀಳೌ ದೃಢೇ ಪರೈಃ ಕಂಠಯಿತುಮಶಕ್ಯೇ ಯದ್ಧನಂ ಪರಾಭೃತಂ
ವಿನೃತ್ಯಂ ಯಚ್ಚ ಸ್ಥಿರ ಸ್ವಯಮಚಲೇ ಪರಾಭೃತಂ ಯಚ್ಛಾಸಿ ಪಶ್ಚಾನೇ ವಿಮರ್ಶನಕ್ಷಮೇ ಪರಾಭೃತಂ
ತಸ್ಪಾರ್ಹಂ ವಸ್ವಾ ಭರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವೀಳೌ—ದೃಢವಾದ ಗುಪ್ತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ | ಯತ್—ಯಾವ ಧನವು |
ಪರಾಭೃತಂ—ವಿನೃತ್ಯವಾಗಿದೆಯೋ | ಯತ್—ಯಾವ ಧನವು | ಸ್ಥಿರೇ—ಅಚಲವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿತ
ವಾಗಿರುವುದೋ | ಯತ್—ಯಾವ ಧನವು | ಪಶ್ಚಾನೇ—ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸಿಲುಕದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವುದೋ |
ತತ್—ಅಂತಹ | ಸ್ಪಾರ್ಹಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ಅ ಭರ—ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

ಃ ಭಾಸಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದೃಢವಾದ ಗುಪ್ತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಧನವು ನಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾವ ಧನವು ಅಚಲ
ವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವುದೋ, ಯಾವ ಧನವು ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸಿಲುಕದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವುದೋ ಅಂತಹ
ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

English Translation.

Bestow on us, Indra, that desirable wealth, which is deposited in
strongholds, in fastnesses, and in places which stand an attack.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ ತೇ ವಿಶ್ವಮಾನುಷೋ ಭೂರೇರ್ಧತ್ತಸ್ಯ ನೇದತಿ |

ವಸು ಸ್ಪಾರ್ಹಂ ತದಾ ಭರ || ೪೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ | ತೇ | ವಿಶ್ವಮಾನುಷಃ | ಭೂರೇಃ | ದತ್ತಸ್ಯ | ನೇದತಿ |

ವಸು | ಸ್ಪಾರ್ಹಂ | ತತ್ | ಅ | ಭರ || ೪೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತ್ವಯಾ || ವಿಭಕ್ತಿವ್ಯತ್ಯಯಃ || ದತ್ತಸ್ಯ ದತ್ತಂ ಭೂರೇರ್ಬಹು ಯಸ್ಯ
ಯದ್ಧನಂ || ಕರ್ಮಣಿ ಪಷ್ಕೀ || ವಿಶ್ವಮಾನುಷಃ ಸರ್ವೋ ಮನುಷ್ಯೋ ನೇದತಿ ಜಾನಾತಿ ತಸ್ಪಾರ್ಹಂ
ಸ್ವುಹಣೀಯಂ ವಸ್ವಾ ಭರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ | ದತ್ತೈಸ್ಯ—ದಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ | ಭೂರೇಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ | ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಧನವನ್ನು | ವಿಶ್ವಮಾನುಷಃ—ಸಕಲ ಮಾನವರೂ | ವೇದತಿ—ಅರಿಯುವರೋ | ತತ್—ಅಂತಹ | ಸ್ವಾರ್ಹಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ಆ ಭರ—ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ದಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಯಾವ ಧನವನ್ನು ಸಕಲ ಮಾನವರೂ ಅರಿಯುವರೋ ಅಂತಹ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

English Translation.

Bestow on us, Indra, that desirable wealth which all men recognize as given abundantly by you.

ವೇದಾರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶೇನ ತನೋ ಹಾರ್ದಂ ನಿವಾರಯನ್ |
ಪುನುರ್ಥಾಂಶ್ಚ ತುರೋ ದೇಯಾದ್ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ ವೈದಿಕಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೀ ವೀರಬುಕ್ಕ ಭೂಸಾಲಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ-
ಧುರಂಧರೇಣ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯೇಣ ವಿರಚಿತೇ ಮಾಧವೀಯೇ ವೇದಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶೇ
ಋಕ್ಸಂಹಿತಾಭಾಷ್ಯೇ ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ತೈತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ

|| ೬೦ ತತ್ಪತ್ ||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತವೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾನುವಾದಯುತವೂ ಆದ ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ
ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾದುದು.

ಯದಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ತು ಯದ್ಭವೇತ್ |
ತತ್ಪರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ವಾಗ್ವೀಶ್ವರ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ||

|| ಶುಭಂ ಭೂಯಾತ್ ||

|| ಶ್ರೀಃ ||

|| ಶ್ರೀ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ||

ವಾಗೀಶಾದ್ಯಾಃ ಸುಮನಸಃ ಸರ್ವಾರ್ಥಾನಾಮುಪಕ್ರಮೇ |
ಯಂ ನತ್ವಾ ಕೃತಕೃತ್ಯಾಃ ಸ್ಯುಸ್ತಂ ನಮಾಮಿ ಗಜಾನನಂ ||
ಯಸ್ಯ ನಃಶ್ವಸಿತಂ ವೇದಾ ಯೋ ವೇದೇಭ್ಯೋಽಪಿಲಂ ಜಗತ್ |
ನಿಸುರ್ಮೇ ತಮುಶಂ ವಂದೇ ವಿದ್ಯಾತಿರ್ಥಮಹೇಕ್ಷರಂ ||
ವೇದಃ ಶಿವಃ ಶಿವೋ ವೇದೋ ವೇದಾಧ್ಯಾಯಾ ಸದಾಶಿವಃ |
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ವೇದಮೇವ ಸದಾ ಜಪೇತ್ ||

ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತಾ

ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತಾ

(ಕರ್ನಾಟಕಭಾಷಾರ್ಥಾನುವಾದವಿವರಣೆ ಸಹಿತವಾಗಿ)

|| ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.

ಸೀ ಲಿ ಕೆ .

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತತ್ರ ತ್ವಾವತ ಇತಿ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ಯಚಿಂ ಚಿತುರ್ಥಂ ಸೂಕ್ತಮಶ್ವಪುತ್ರಸ್ಯ ವಶಾಖ್ಯಸ್ಯಾರ್ಷಂ |
ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರಪರಿಭಾಷಯಾದ್ಯಾಶ್ಚ ತಸ್ಮೋ ಗಾಯತ್ರೈಃ | ತತ್ರಾದ್ಯಾ ಪಾದನಿಚೈತ್ ತ್ರಯಃ ಸಪ್ತಕಾಃ
ಪಾದನಿಚೈತ್ | ಅನು. ೪-೪ | ಇತ್ಯುಕ್ತಲಕ್ಷಣೋಪೇತತ್ವಾತ್ | ದಧಾನೋ ಗೋಮದಶ್ವವದಿತ್ಯೇಷಾ
ಪಂಚಮಿಾ ಕಕುಬಷ್ಟಕದ್ವಾದಶಾಷ್ಟಕೈಃ ಪಾದೈರುಪೇತತ್ವಾತ್ | ಮಧ್ಯಮಶ್ವೇತ್ಯಕುಪ್ | ಅನು. ೫-೩ |
ಇತಿ ಹಿ ತಲ್ಲಕ್ಷಣಂ | ತಮಿಂದ್ರಮಿತಿ ಷಷ್ಠೀ ಗಾಯತ್ರೀ | ತಸ್ಮಿನ್ ಹಿ ಸಂತೀತಿ ಸಪ್ತಮಿಾ ಬೃಹತೀ |
ಯಸ್ತೇ ಮದ ಇತ್ಯೆಷ್ಟಮ್ಯನುಷ್ಟುಪ್ | ಯೋ ದುಷ್ಟರ ಇತಿ ನವಮಿಾ ಸತೋಬೃಹತೀ | ಅಯುಜೌ
ಜಾಗೌ ಸತೋಬೃಹತೀ | ಅನು. ೮-೪ | ಇತಿ ಹ್ಯುಕ್ತಂ | ಗವೋ ಸು ಣ ಇತಿ ದಶಮಿಾ ಗಾಯತ್ರೀ |
ಪಹಿ ತೇ ಶೂರೇತ್ಯೇಕಾದಶೀ ಬೃಹತೀ | ಯ ಋಷ್ಯ ಇತಿ ದ್ವಾದಶೀ ವಿಪರೀತಾ ಸತೋಬೃಹತೀ
ಸ್ತುಥಮತ್ಯತೀಯಯೋರಷ್ಟಾಕ್ಷರಾ ದ್ವಿತೀಯಚಿತುರ್ಥಯೋರ್ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಾ ಚ | ಯುಜೌ ಚೇದ್ವಿಪ-

ರೀತಾ | ಅನು. ೮-೫ | ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ | ಸ ನೋ ವಾಜೇಷ್ಟಿತಿ ತ್ರಯೋದಶೀ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾ ದ್ವಿಸದಾ | ಅಭಿ ವೋ ವೀರಮಿತಿ ಚತುರ್ಥಶೀ ಪಿಸೀಲಿಕಮಧ್ಯಾ ಬೃಹತೀ | ತ್ರಯೋದಶಿನೋ- ಪರ್ವಭೇದಸ್ವಕಃ ಪಿಸೀಲಿಕಮಧ್ಯಾ | ಅನು. ೭-೭ | ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ | ದದೀ ರೇಕ್ಲ ಇತಿ ಪಂಚದೇ ಕಕುಮ್ನುಂಕುಶಿರಾ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಜಾಗತಚತುಷ್ಟಾಃ ಕಕುಮ್ನುಂಕುಶಿರಾ | ಅನು. ೫-೪ | ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ | ವಿಸ್ತೇಷಾಮಿತಿ ಷೋಡಶೀ ವಿರಾಟ್ | ಮಹಃ ಸು ವ ಇತಿ ಸಪ್ತದಶೀ ಜಗತೀ | ಯೇ ಪಾತಯಂತ ಇತ್ಯೆಷ್ಟಾದಶ್ಯಪರಿಷ್ಟಾದ್ಬೃಹತೀ ಚತುರ್ಥಪಾದಸ್ಯ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರತ್ವಾತ್ | ಪ್ರಭಂಗಮಿತ್ಯೇಕೋನಮಿಶೀ ಬೃಹತೀ | ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತರಿತಿ ವಿಂಶೀ ವಿಷಮಪದಾ ಬೃಹತೀ ನವಕಾಷ್ಟ್ಯೇಕಾದಶ್ಯಷ್ಟಿನೋ ವಿಷಮಪದಾ | ಅನು. ೭-೮ | ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ | ಆ ಸ ಏತು ಪಷ್ಟಿಂ ಸಹಸ್ರೇತ್ಯೇಕವಿಂಶೀದ್ವಾವಿಂಶ್ಯಾ ಪಂಕ್ತೀ | ದಶ ಶ್ಯಾವಾ ಇತಿ ತ್ರಯೋವಿಂಶೀ ಗಾಯತ್ರೀ | ದಾನಾಸ ಇತಿ ಚತುರ್ವಿಂಶೀ ಪಂಕ್ತಿಃ | ಪಂಚವಿಂಶೀಸಪ್ತವಿಂಶ್ಯಾ ಬೃಹತ್ಯಾ | ಷಡ್ವಿಂಶ್ಯಷ್ಟಾವಿಂಶ್ಯಾ ಸಶೋಬೃಹತ್ಯಾ | ಏಕೋನತ್ರಿಂಶೀ ಗಾಯತ್ರೀ | ಗಾವೋ ನ ಯೂಥಮಿತಿ ತ್ರಿಂಶೀ ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾ ದ್ವಿಸದಾ ವಿರಾಟ್ | ಏಕತ್ರಿಂಶ್ಯಷ್ಟಿಕ್ | ದ್ವಾತ್ರಿಂಶೀ ಪಂಕ್ತಿಃ | ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶೀ ಗಾಯತ್ರೀ | ಆ ಸ ಏತ್ವಿತ್ಯಾದಿಭಿಶ್ಚತಸೃಭಿಃ ಕನೀತಪುತ್ರಸ್ಯ ಪೃಥುಶ್ರವಸೋ ದಾನಂ ಸ್ತೂಯತೇ | ಅತಸ್ತದ್ದೇವತಾಕಾಃ | ಆ ನೋ ವಾಯವಿತ್ಯಾದೀನಾಂ ಚತಸೃಣಾಂ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶ್ಯಕ್ಷ ನಾಯುದೇವತಾ | ಶಿಷ್ವಾ ಅನಾದೇಶಪರಿಭಾಷಯೇಂದ್ರದೇವತಾಕಾಃ || ಏತಶ್ಚವಮನುಕ್ರಮಣ್ಯ- ಮುಕ್ತಂ | ತ್ವಾವತಸ್ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ವಶೋಽಶ್ಯ ಆ ಸ ಆದಿ ಕಾನೀತಸ್ಯ ಪೃಥುಶ್ರವಸೋ ದಾನಸ್ತುತಿರಾದ್ಯಾ ಸಾದನಿಚ್ಯತ್ ಪಂಚಮ್ಯಾದಿ ಕಕುಬ್ಗಾಯತ್ರೀ ಬೃಹತ್ಯನುಷ್ಟುಪ್ ಸಶೋಬೃಹತೀ ಗಾಯತ್ರೀ ವಿಸರೀತೋತ್ತರಃ ಪ್ರಗಾಭೋ ದ್ವಿಸದಾ ಚತುರ್ವಿಂಶಿಕಾ ಬೃಹತೀ ಪಿಸೀಲಿಕಮಧ್ಯಾ ಕಕುಮ್ನುಂಕುಶಿರಾ ವಿರಾಡ್ವ ಗತ್ಯಪರಿಷ್ಟಾದ್ಬೃಹತೀಬೃಹತ್ಯಾ ವಿಷಮಪದೋತ್ತರೇ ಪಂಕ್ತೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಪಂಕ್ತಿಃ ಪ್ರಗಾಥಾ ಚ ವಾಯವ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ದ್ವಿಸದೋಷ್ಟಿಕ್ ಪಂಕ್ತಿರ್ವಾಯವ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲೈ ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತರಿತ್ಯಂತಮೇವ ಸೂಕ್ತಂ | ತಥಾ ಚ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಶೌನಕೇನ ಸೂತ್ರತಂ | ತ್ವಾವತಃ ಪೂರೂವಸವಿತಿ ವಶಃ ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತರಿತ್ಯೇತದಂತಃ | ಐ. ಅ. ೫-೨-೫ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ತ್ವಾವತಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಆರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅಶ್ವಪುತ್ರನಾದ ವಶನೇಬುವನು ಋಷಿಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸವು. ಅದರೆ ಮೊದಲನೆಯ ಋಕ್ಕು ಸಾದನಿಚ್ಯತ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಪ್ರತಿಪಾದದಲ್ಲಿಯೂ ಏಳೇಳು ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದರೆ ಅದು ಸಾದನಿಚ್ಯತ್ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನಿಸುವುದು ಎಂದು ಈ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣವು (ಭಂ. ಅನು. ೪-೪); ದಧಾನೋ ಗೋಮದಶ್ಚವತ್ ಎಂಬ ೫ ನೆಯ ಋಕ್ಕು ಕಕುಪ್‌ಭಂದಸ್ಸವು. ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಆ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಂಟು, ಹನ್ನೆರಡು, ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದರೆ ಅದು ಕಕುಪ್‌ಭಂದಸ್ಸಿನಿಸುವುದು. (ಅನು. ೫-೩); ತಮಿಂದ್ರಂ ಎಂಬ ಆರನೆಯ ಋಕ್ಕು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಸವು ತಸ್ಮಿನ್ ಹಿ ಸಂತಿ ಎಂಬ ಏಳನೆಯ ಋಕ್ಕು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸವು; ಯಸ್ತೇ ಮದಃ ಎಂಬ ಎಂಟನೆಯ ಋಕ್ಕು ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಭಂದಸ್ಸವು;

ಯೇ ದುಷ್ಟರಃ ಎಂಬ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಯವು ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಪಾದಗಳು ಜಗತೀಭಂದಸ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಸತೋಬೃಹತೀ ಭಂದಸ್ಸೆನಿಸುವುದು. (ಅನು. ೮-೪); ಗವ್ಯೋಷುಣಃ ಎಂಬ ಹತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದಸ್ಯವು; ನಹಿ ತೇ ಶೂರ ಎಂಬ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಋಕ್ಕು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಯವು; ಯ ಋಷ್ವಃ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಕು ವಿಪರೀತಾ ಸತೋಬೃಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಈ ಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದನೆಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟುಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಎರಡನೆಯ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇರುವವು. ಇದು ಈ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣವು (ಅನು. ೮-೫); ಸ ನೋ ವಾಜೇಷು ಎಂಬ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕು ಇಸ್ಯತ್ನುನಾಲ್ಕುರದ ದ್ವಿಪದಾ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು; ಆಭಿ ವೋ ವೀರಂ ಎಂಬ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಿಪೀಲಿಕಮಧ್ಯಮಾ ಬೃಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಮಧ್ಯದ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಉಳಿದೆರಡು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ಹದಿಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಪಿಪೀಲಿಕಮಧ್ಯ ಬೃಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸೆನಿಸುವುದು. (ಅನು. ೯-೬); ದದೀ ರೇಕ್ಲಃ ಎಂಬ ಹದಿನೈದನೆಯ ಋಕ್ಕು ಕಕುಮ್ಶ್ಯಂಕುಶಿರಾ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು ಒಂದು ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಭಂದಸ್ಸಿನಂತೆ ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಜಗತೀಭಂದಸ್ಸಿನಂತೆ ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಮೂರನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಕಕುಮ್ಶ್ಯಂಕುಶಿರಾ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸೆನಿಸುವುದು (ಅನು. ೫-೮) ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ಎಂಬ ಹದಿನಾರನೆಯ ಋಕ್ಕು ನಿರಾಟ್ ಭಂದಸ್ಯವು; ಮಹಃ ಸು ವಃ ಎಂಬ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಋಕ್ಕು ಜಗತೀಭಂದಸ್ಯವು; ಯೇ ಸಾತಯಂತೇ ಎಂಬ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಋಕ್ಕಿನ ಚತುರ್ಥಪಾದದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಉಪರಿಷ್ಟಾಬೃಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು; ಪ್ರಭಂಗಂ ಎಂಬ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಯವು; ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತಃ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ವಿಪಮಪದಾ ಬೃಹತೀ ಎಂಬ ಭಂದಸ್ಸಿನದು. ಈ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ಮೂರನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳೂ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇರುವವು ಇದೇ ಈ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣವು (ಅನು. ೯-೮); ಆ ಸ ಏತು ಮತ್ತು ಪಷ್ಠಿಂ ಸಹಸ್ರಾ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಯವು. ಏಕ ಶ್ಯಾವಾ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಯವು; ದಾನಾಸಃ ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಯವು; ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಯವು; ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಯವು; ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ಗಾಯತ್ರೀ ಭಂದಸ್ಯವು; ಗಾವೋ ನ ಯೂಥಂ ಎಂಬ ಮೂವತ್ತನೆಯ ಋಕ್ಕು ಇಪ್ಪತ್ತುಕ್ಷರಗಳ ದ್ವಿಪದಾವಿರಾಟ್ ಭಂದಸ್ಯವು; ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಋಕ್ಕು ಉಷ್ಟಿಕ್ ಶ್ಚಂದಸ್ಯವು; ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಯವು; ಮೂವತ್ತ ಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಯವು; ಆ ಸ ಏತು ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ (೨೧-೨೪) ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕೀತಪುತ್ರನಾದ ಪೃಥುಶ್ರವಾಃ ಎಂಬುವನ ದಾನಪ್ರಶಂಸೆಯು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಪೃಥುಶ್ರವಸನ ದಾನಪ್ಪುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು; ಆ ನೋ ವಾಯೋ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ (೨೫-೨೮ ಮತ್ತು ೩೨) ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೂ, ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಋಕ್ಕಿಗೂ ವಾಯುವು ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳ ಇಂದ್ರದೇವ ತಾಕವು. ಈ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವೂ ಆನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿರುವುದು—ಶ್ವಾವತಸ್ತ್ರಯಸ್ತ್ರೀಂಕದ್ವಿಶೋಽಶ್ಚ

ಅ ಸ ಅದಿ ಕಾನೀತಸ್ಯ ಪೃಥುಕ್ರವಸೋ ದಾನಸ್ತುತಿರಾದ್ಯಾ ಪಾದನಿಚೈತ್ ಪಂಚಮ್ಯಾದಿ ಕಕುಬ್ನಾಯತ್ರೀ
 ಬೃಹತ್ಯನುಷ್ಟುಪ್ ಸತೋಬೃಹತೀ ಗಾಯತ್ರೀ ವಿಸರೀತೋತ್ತರಃ ಪ್ರಗಾಥೋ ದ್ವಿಪದಾ ಚತುರ್ವಿಂಶಿಕಾ
 ಬೃಹತೀ ಪಿಸೀಲಿಕಮಧ್ಯಾ ಕಕುಮ್ನಂಕುಶಿರಾ ವಿರಾಡ್ಜಗತ್ಯುಪರಿಷ್ವಾದ್ಬೃಹತೀಬೃಹತ್ಯೌ ವಿಷಮ-
 ಪದೋತ್ತರೇ ಪಂಕ್ತೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಪಂಕ್ತೀ ಪ್ರಗಾಥೌ ಚ ನಾಯವ್ಯೌ ಗಾಯತ್ರೀ ದ್ವಿಪದೋಷ್ಟಿಕ್
 ಪಂಕ್ತಿರ್ವಾಯನ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಇತಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರ
 ಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಸನಿತಃ ಸುಸನಿತಃ ಎಂಬ ಋಕ್ವಿನವರೆಗಿರುವ (೧-೨೦) ಇಷ್ಟತ್ತು ಋಕ್ವುಗಳ
 ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ- ತ್ವಾವತಃ ಪುರೂವಸವಿತಿ ವಶಃ ಸುನಿತಃ
 ಸುಸನಿತರಿತ್ಯೇತದಂತಃ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨ ೪) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೪೬

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೬ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ— ೧, ೨, ೩, ೪, ೫, ೬ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ವಂಶೈ— ೩೩ ||

|| ಋಷಿಃ— ವಶೋಶ್ವತೈಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೨೦, ೨೯-೩೧, ೩೩. ಇಂದ್ರಃ | ೨೧-೨೪. ಪೃಥುಕ್ರವಸಃ ಕಾನೀತಸ್ಯ
ದಾನಸ್ತುತಿಃ | ೨೫-೨೮, ೩೨. ವಾಯುಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧. ಪಾದನಿಚೈತ್ | ೨-೪, ೬, ೧೦, ೨೩, ೨೯, ೩೩. ಗಾಯತ್ರೀ | ೫. ಕಕುಬ್
೬, ೧೧, ೧೯, ೨೫, ೨೬. ಬೃಹತೀ | ೮. ಅನುಷ್ಟುಪ್ | ೯, ೨೬, ೨೮.
ಸತೋಬೃಹತೀ | ೧೨. ವಿಸರೀತಾ | ೧೩. ದ್ವಿಪಾದಾ ಬೃಹತೀ | ೧೪. ಪಿಸೀಲೀಕ-
ಮಧ್ಯಾ | ೧೫. ಕಕುಮ್ನಂಕುಶಿರಾ | ೧೬. ವಿರಾಟ್ | ೧೭. ಜಗತೀ | ೧೮.
ಉಪರಿಷ್ವಾದ್ಬೃಹತೀ | ೨೦. ವಿಷಮಪದಾ | ೨೧, ೨೨, ೨೪, ೩೨. ಪಂಕ್ತೀ |
೩೦. ದ್ವಿಪದಾ ವಿರಾಟ್ | ೩೧. ಉಷ್ಟಿಕ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾವತಃ ಪುರೂವಸೋ ವಯಮಿಂದ್ರ ಪ್ರಣೇತಃ |

ಸ್ಮಸಿ ಸ್ಥಾತರ್ಹರೀಣಾಂ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾವತಃ | ಪುರೂವಸೋ ಇತಿ ಪುರೂವಸೋ | ವಯಂ | ಇಂದ್ರ | ಪ್ರನೇತರಿತಿ ಪ್ರನೇತಃ |

ಸ್ಮಸಿ | ಸ್ಥಾತಃ | ಹರೀಣಾಂ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪುರೂವಸೋ ಬಹುಧನೇಂದ್ರ ಪ್ರಣೇತಃ ಕರ್ಮಣಾಂ ಪಾರಂ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಪ್ರಾಪಯಿತ-
ರಿಂದ್ರ ತ್ವಾವತಸ್ತ್ವತ್ಪದ್ಯತಸ್ಯ | ಇಂದ್ರಸಮಾನಸ್ಯಾನ್ಯಸ್ಯಾಭಾವಾತ್ತನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತವ ಸ್ವಭೂತಾ ವಯಂ
ಸ್ಮಸಿ | ಸ್ಮಃ | ಹೇ ಹರೀಣಾಮೇತತ್ಸಂಜ್ಞ ಕಾನಾಮಶ್ವಾನಾಂ ಸ್ಥಾತರಭಿಷ್ಠಾತಃ ||

। ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ ।

ಪುರೂವಸೋ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ | ಪ್ರಣೀತಃ—ಕರ್ಮನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವವನೂ | ಹರೀಣಾಂ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ | ಸ್ಥಾತಃ—ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯಂ—ನಾವು | ತ್ವಾ ವತಃ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿ | ಸ್ತುಸಿ—ಆಗಿದ್ದೇವೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ, ಕರ್ಮನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವವನೂ, ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

English Translation.

O wealthy Indra, the leader (of rites), we belong to one like you, ruler of horses.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ತ್ವಾಂ ಹಿ ಸತ್ಯಮುದ್ರಿವೋ ವಿದ್ವ ದಾತಾರಮಿಷಾಂ |

ವಿದ್ವ ದಾತಾರಂ ರಯೀಣಾಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ | ಹಿ | ಸತ್ಯಂ | ಅದ್ರಿವಃ | ವಿದ್ವ | ದಾತಾರಂ | ಇಷಾಂ |

ವಿದ್ವ | ದಾತಾರಂ | ರಯೀಣಾಂ || ೨ ||

|| ಸಾಮಾನ್ಯಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ರಿವಃ | ಅತ್ತಿ ಕತ್ರಮಿತ್ಯದ್ರಿವಃ | ತದ್ವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಾಂ ಸತ್ಯಂ ನಿಶ್ಚಯಮಿಷಾಮುಷ್ಣಾನಾಂ ದಾತಾರಂ ವಿದ್ವ | ಜಾನೀಮಃ | ತಥಾ ರಯೀಣಾಂ ಧನಾನಾಂ ದಾತಾರಂ ವಿದ್ವ ||

। ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ ।

ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾಂ ಹಿ—ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರ | ಸತ್ಯಂ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ | ಇಷಾಂ—ಅಸ್ತಗಳ | ದಾತಾರಂ—ದಾನಮಾಡುವವನನ್ನಾಗಿ | ವಿದ್ವ—ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ | ರಯೀಣಾಂ—ಧನಗಳ | ದಾತಾರಂ—ದಾನಮಾಡುವವನನ್ನಾಗಿಯೂ | ವಿದ್ವ—ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅಸ್ತ ದಾತೃವೆಂದರಿತಿದ್ದೇವೆ ನೀನೇ ಧನದಾತೃವೆಂದೂ ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ.

English Translation.

You, thunderer, we verily know to be the giver of food, you, we know to be the giver of riches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಯಸ್ಯ ತೇ ಮಹಿಮಾನಂ ಶತಮೂತೇ ಶತಕ್ರತೋ |

ಗೀರ್ಭಿಗೃಣಂತಿ ಕಾರವಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಯಸ್ಯ | ತೇ | ಮಹಿಮಾನಂ | ಶತಮೂತೇ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ |

ಗೀರ್ಭಿಃ | ಗೃಣಂತಿ | ಕಾರವಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶತಮೂತೇಽಪರಿಮಿತರಕ್ಷಣ ಹೇ ಶತಕ್ರತೋ ಬಹುಕರ್ಮಯುಕ್ತೇಂದ್ರ ಯಸ್ಯ ತೇ ಮಹಿಮಾನಂ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಕಾರವಃ ಸ್ತೋತಾರೋ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಗೃಣಂತಿ ಸ್ತುವಂತಿ ಸ್ತುತಿಭೀಷ್ವಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶತಮೂತೇ—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣವುಳ್ಳವನೂ | ಶತಕ್ರತೋ—ಬಹು ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ನೀನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆಯೋ ಅಂತಹ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಮಹಿಮಾನಂ—ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು | ಕಾರವಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳು | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಆ ಗೃಣಂತಿ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ರಕ್ಷಣವುಳ್ಳವನೂ, ಬಹುವಿಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

O Shatakratu, wielding a hundred protections, whose greatness the worshippers praise with their hymns.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸುನೀಥೋ ಘಾ ಸ ಮತೋಽಯಂ ಮರುತೋ ಯನುರ್ಯನಾ |

ಮಿತ್ರಃ ಪಾಂತ್ಯದ್ರಹಃ || ೪ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಸು॒ನ್ವಿ॒ನೀ॒ಥಃ । ಘ॒ । ಸಃ । ಮ॒ತೃ॒ಘ್ನಃ । ಯಂ । ಮ॒ರು॒ತಃ । ಯಂ । ಅ॒ರ್ಯ॒ಮಾ ।

ಮಿ॒ತ್ರಃ । ಪಾ॒ಂತಿ । ಅ॒ದ್ವೈ॒ಹಃ ॥ ೪ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಸ ಮರ್ತೋಽ ಮನುಷ್ಯೋ ಯಜಮಾನಃ ಸುನೀಥಃ ಸುಯಜ್ಞಃ ಸುನಯನೋ ವಾ ಭವತಿ | ಘೇತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧೌ | ಸ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಕಮಿತ್ಯಾಹ | ಯಂ ಯಜಮಾನಂ ಮರುತೋ ದೇವಾಃ ಪಾಂತಿ ರಕ್ಷಂತ್ಯದ್ವೈಹೋಽದ್ರೋಹಕರ್ತಾರಃ | ತಥಾ ಯಮರ್ಯಮಾ ಪಾತಿ | ಯಂ ಚ ಮಿತ್ರಃ ಪಾತಿ | ಸ ಏವಂ ಭವತೀತಿ ||

॥ ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ॥

ಯಂ—ಯಾದ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಅದ್ವೈಹಃ—ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದ | ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತುಗಳು | ಪಾಂತಿ—ರಕ್ಷಿಸುವರೋ | ಯಂ—ಯಾವನನ್ನು | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯಮನೂ | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ ರಕ್ಷಿಸುವರೋ | ಸಃ ಮತೃಘ್ನಃ—ಅಜೀ ಮಾನವರೂಪನಾದ ಯಜಮಾನನು | ಸುನೀಥಃ ಘ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞನಿರ್ವಾಹಕನಾಗುತ್ತಾನೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಯಾನ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದಿರುವ ಮರುತ್ತುಗಳು ರಕ್ಷಿಸುವರೋ, ಯಾವನನ್ನು ಅರ್ಯಮನೂ, ಮಿತ್ರನೂ ರಕ್ಷಿಸುವರೋ ಅಜೀ ಮಾನವರೂಪನಾದ ಯಜಮಾನನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞನಿರ್ವಾಹಕನಾಗುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Fortunate in sacrifice is that mortal whom the guileless Maruts, whom Aryaman and Mitra, protect.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ದ॒ಧಾ॒ನೋ॒ ಗೋ॒ನು॒ದಶ್ಚ॑ವ॒ತ್ಸು॒ವೀ॒ರ್ಯ॒ಮಾದಿ॒ತ್ಯಜೂ॑ತ ಏ॒ಧತೇ॑ ।

ಸ॒ದಾ॑ ರಾ॒ಯಾ ಪು॑ರು॒ಸ್ಪೃ॒ಹಾ ॥ ೫ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ದಧಾನಃ | ಗೋನುಮತ್ | ಅಶ್ಚವತ್ | ಸ್ವರ್ವೀರ್ಯಂ | ಅದಿತ್ಯಜೂತಃ | ಏಧತೇ |

ಸದಾ | ರಾಯಾ | ಪುರುಸ್ಪೃಹಾ ॥ ೫ ॥

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆದಿತ್ಯಜೂತ ಆದಿತ್ಯಪ್ರೇರಿತ ಆದಿತ್ಯಾನುಗೃಹೀತೋ ಯಜಮಾನೋ ಗೋಮದ್ಗೋಭಿರು-
ಪೇತಮಶ್ವವದಶ್ವೈರುಪೇತಂ ಸುವೀರ್ಯಂ ಶೋಭನವೀರ್ಯೋಪೇತಂ ಪುತ್ರಂ ದಧಾನೋ ಧಾರಯಾ-
ನ್ನೇಧತೇ ವರ್ಧತೇ ಸದಾ ಸರ್ವದಾ | ಕಿಂಚಿ ಪುರುಸ್ಪೃಹಾ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೇಯೇನ ರಾಯಾ ಧನೇನ
ಸಹೈಧತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯಜೂತಃ—ಆದಿತ್ಯನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಯಜಮಾನನು | ಗೋಮತ್—ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ |
ಅಶ್ವವತ್—ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಸುವೀರ್ಯಂ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವೀರ್ಯೋಪೇತವಾದುದೂ ಆದ ಪುತ್ರ
ಸಂಪತ್ತನ್ನು | ದಧಾನಃ—ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ | ಸದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ಏಧತೇ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದು
ತ್ತಾನೆ | ಪುರುಸ್ಪೃಹಾ—ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ | ರಾಯಾ—ಧನದಿಂದಲೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಯಜಮಾನನು ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ
ವಾದ ವೀರ್ಯೋಪೇತವಾದುದೂ ಆದ ಪುತ್ರಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.
ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಧನದಿಂದಲೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He who is directed by Aditya ever increases, possessing abundance of
cows and horses and vigorous children ; he increases in wealth longed for by
many.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಠಃ ||

ತಮಿಂದ್ರಂ ದಾನಮೀಮಹೇ ಶವಸಾನಮಭೀರ್ವಂ |

ಈಶಾನಂ ರಾಯ ಈಮಹೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಇಂದ್ರಂ | ದಾನಂ | ಈಮಹೇ | ಶವಸಾನಂ | ಅಭೀರ್ವಂ |

ಈಶಾನಂ | ರಾಯಃ | ಈಮಹೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಿಂದ್ರಂ ದಾನಂ ದೇಯಂ ರಾಯೋ ಧನಮೀಮಹೇ | ಯಾಚಾಮಹೇ | ಕೀಡ್ಯಕ-
ಮಿಂದ್ರಂ | ಶವಸಾನಂ ಬಲಮಾಚಿರಂತಮಭೀರ್ವಮಭೀರುಮೀಶಾನಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸ್ವಾಮಿನಂ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ದಾನಂ—ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ | ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | ಶವಸಾನಂ—ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ | ಅಭೀರ್ವಂ—ಭಯರಹಿತನೂ | ಈಶಾನಂ—ಪ್ರಭುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ರಾಯಃ—ಧನಕ್ಕಾಗಿ | ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಛಾಂದಸ್ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ, ಭಯರಹಿತನೂ, ಪ್ರಭುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಧನಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We solicit a gift from this Indra, the displayer of might, the fearless, we solicit wealth from the lord.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಸ್ಮಿನ್ನಿ ಸಂತ್ಯೋತಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಅಭೀರವಃ ಸಚಾ |

ತನಾ ವಹಂತು ಸಸ್ತಯಃ ಪುರೂವಸುಂ ಮದಾಯ ಹರಯಃ ಸುತಂ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಸ್ಮಿನ್ | ಹಿ | ಸಂತಿ | ಊತಯಃ | ವಿಶ್ವಾಃ | ಅಭೀರವಃ | ಸಚಾ |

ತಂ | ಅ | ವಹಂತು | ಸಸ್ತಯಃ | ಪುರೂವಸುಂ | ಮದಾಯ | ಹರಯಃ | ಸುತಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಸ್ಮಿನ್ನಿಂದ್ರ ಊತಯೋ ಗಂತ್ರೋ ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾ ಅಭೀರವೋಽಕಾತರಾಃ ಸಚಾ ಸಹಾಯ-ಭೂತಾ ಮರುದ್ರೂಪಾಃ ಸೇನಾಃ ಸಂತಿ | ಭವಂತಿ | ಅಥನಾ ತಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಾ ರಕ್ಷಣಾಃ ಸಹ ಸಂಭವಂತಿ | ತಮಿಂದ್ರಂ ಸಸ್ತಯಃ ಸರ್ಪಣಶೀಲಾ ಹರಯೋಽಶ್ವಾಃ ಪುರೂವಸುಂ ಬಹುಧನಂ | ಬಹುದನಪ್ರದಮಿ-ತ್ಯರ್ಥಃ | ತಂ ಮದಾಯ ಸುತಮಭಿಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಪ್ರತ್ಯಾ ವಹಂತು | ಅಗಮಯಂತು ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತಸ್ಮಿನ್ ಹಿ -ಆದೇ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾಃ—ಸಮಸ್ತವಾದವೂ | ಅಭೀರವಃ—ಭಯರಹಿತವಾದವೂ ಆದ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣಿಗಳು | ಸಚಾ—ಬಟ್ಟಿಗೆ | ಸಂತಿ—ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ | ಪುರೂವಸುಂ—

ಅಧಿಕವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳ | ತೆಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸಪ್ತಯಃ—ಶೀಘ್ರಸಂಚಾರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ |
ಹರಯಃ—ಅಶ್ವಗಳು | ಮದಾಯಿ—ಆವನ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ | ಸುತಂ—ಹಿಂದಿರುವ ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ |
ಆ ವಹಂತು—ಕರೆತರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಭಯರಹಿತವಾದ ಸಕಲ ರಕ್ಷಣೆಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅಧಿಕವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳ ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಶೀಘ್ರಸಂಚಾರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಅಶ್ವಗಳು ಆವನ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದಿರುವ ಸೋಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

In him abide united all secure protections ; lord of vast wealth, may his gliding steeds bear him to the expressed Soma juice for his exhilaration.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ ಮದೋ ವರೇಣ್ಯೋ ಯ ಇಂದ್ರ ವೃತ್ತಹಂತಮಃ |

ಯ ಅದದಿಃ ಸ್ವಃ ನೃಭಿಯಃ ಪೃತನಾಸು ದುಷ್ಟರಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ತೇ | ಮದಃ | ವರೇಣ್ಯಃ | ಯಃ | ಇಂದ್ರ | ವೃತ್ತಹಂತಮಃ |

ಯಃ | ಅದದಿಃ | ಸ್ವಃ | ನೃಭಿಃ | ಯಃ | ಪೃತನಾಸು | ದುಷ್ಟರಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವಮಂತ್ರೇ ಮದಾಯಿ ಹರಯಿ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಸ ಮದಃ ಸ್ತಾಯತೇ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಯೋ ಮದೋ ವರೇಣ್ಯೋ ವರಣೇಯಃ | ಯಶ್ಚ ಮದಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ವೃತ್ತಹಂತಮಃ ತತ್ರೋಣಾಮತಿಶಯೇನ ಹಂತಾ | ಯಶ್ಚಾದದಿರಾದಾತಾ ಸ್ವಃ ಸ್ವರಣಂ ಧನಂ ನೃಭಿರ್ನೃಭ್ಯಃ ಸ್ಪೃಧ್ಯಃ | ಯಶ್ಚ ಪೃತನಾಸು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ದುಷ್ಟರೋಽನಭಿಭಾವ್ಯಃ | ತಸ್ಮೈ ಮದಾಯಿ ಹರಯೋ ವಹಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಯಃ—ಯಾವ | ಮದಃ—ಸಂತ್ಯಕ್ತಿಯು | ವರೇಣ್ಯಃ—ಪೂಜ್ಯವಾಗಿದೆಯೋ | ಯಃ—ಯಾವ ಸಂತ್ಯಕ್ತಿಯು | ವೃತ್ತಹಂತಮಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶತ್ರು ನಾಶಕವಾಗಿದೆಯೋ | ಯಃ—ಯಾವುದು | ನೃಭಿಃ—ಶತ್ರುಜನರಿಂದ | ಸ್ವಃ—ಆವನ ಧನವನ್ನು | ಅದದಿಃ—ಅಪಹರಿಸುವುದೋ | ಯಃ—ಯಾವ ಹರ್ಷವು | ಪೃತನಾಸು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ದುಷ್ಟರಃ—ಅಪ್ರತಿ ಹತವಾದ ಶತ್ರಿವಾಯಕವಾಗಿರುವುದೋ (ಆ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆತರಲಿ)

| ಛಾಂದಸ್ |

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ಸಂತ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಪೂಜ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶತ್ರುನಾಶಕವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದೋ, ಯಾವುದು ಶತ್ರುಜನರಿಂದ ಅವರ ಧನವನ್ನು ಆಹರಿಸುವುದೋ, ಯಾವ ಹರ್ಷವು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ರಕ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿರುವುದೋ, ಆ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

That exhilaration of yours, Indra, which is pre-eminent, which utterly destroys your enemies, which wins wealth from men, and is invincible in battles ;

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ದುಷ್ಟರೋ ವಿಶ್ವವಾರ ಶ್ರವಾಯ್ಯೋ ವಾಜೇಷ್ಟ್ವಿ ತರುತಾ |
 ಸ ನಃ ಶವಿಷ್ಠ ಸವನಾ ವಸೋ ಗಹಿ ಗಮೇಮು ಗೋಮತಿ ವ್ರಜೇ || ೯ ||

|| ಪದಾಪಠಃ ||

ಯಃ | ದುಷ್ಟರಃ | ವಿಶ್ವವಾರ | ಶ್ರವಾಯ್ಯಃ | ವಾಜೇಷು | ಅಸ್ತಿ | ತರುತಾ |
 ಸಃ | ನಃ | ಶವಿಷ್ಠ | ಸವನಾ | ಆ | ವಸೋ ಇತಿ | ಗಹಿ | ಗಮೇಮು | ಗೋಮತಿ | ವ್ರಜೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವವಾರ ವಿಶ್ವೈರ್ವರಣೀಯೇಂದ್ರ ವಾಜೇಷು ಯುದ್ಧೇಷು ಯಸ್ತವ ದುಷ್ಟರೋ ದುಃಖೇನ ತರೀತುಂ ಶಕ್ಯಸ್ತರುತಾ ಶಶ್ರುಣಾಂ ತಾರಕೋಽಸ್ತಿ ಭವತಿ ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಕ ಹೇ ಶವಿಷ್ಠಾತಿಶಯೇನ ಬಲವನ್ನಿಂದ್ರ ಸ ತ್ವಂ ನಃ ಸವನಾಸ್ಮಾಕಂ ಸವನಾನ್ಯಾ ಗಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ವಯಂ ಚ ಗೋಮತಿ ವ್ರಜೇ ಗೋಮಂತಂ ವ್ರಜಂ ಗಮೇಮು | ಗಚ್ಛೇಮು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿಶ್ವವಾರ—ಸಕಲರ ಆದರಣೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ | ಶವಿಷ್ಠ—ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಾಜೇಷು—ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ | ದುಷ್ಟರಃ—ಅಪ್ರತಿಹತವಾದುದೂ | ಶ್ರವಾಯ್ಯಃ—ಕೀರ್ತಿಯುತವಾದುದೂ ಆದ | ಯಃ—ಯಾವ | ತರುತಾ—ರಕ್ಷಣೆಯು | ಅಸ್ತಿ—ಇರುವುದೋ | ಸಃ—ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಸವನಾ—ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ | ಆ ಗಹಿ—ದಯಮಾಪು | (ವಯಂ—ನಾವು) | ಗೋಮತಿ—ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ವ್ರಜೇ—ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು | ಗಮೇಮು—ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಸಕಲರ ಅದರಣೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ, ವಸತಿದಾಯಕನೂ, ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದುದೂ, ಕೀರ್ತಿಯುತವಾದುದೂ ಆದ ಯಾವ ರಕ್ಷಣೆಯಿರುವುದೋ ಎದನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ ಸೀನು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ನಾವು ಗೋವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Which is invincible in contests,—O you desired by all,—well worthy of praise and the deliverer (from enemies); come to our oblations, most mighty one, giver of dwellings; may we obtain a stall full of cows.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಗ॒ವ್ಯೋ॑ ಷು॒ ಕೋ॑ ಯಥಾ॑ ಪು॒ರಾಶ್ಚ॒ಯೋತ॑ ರ॒ಥಯಾ॑ |

ವ॒ರಿ॒ವ॒ಸ್ಯ॑ ಮ॒ಹಾಮ॑ಹ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಗ॒ವ್ಯೋ॑ ಇತಿ॑ | ಸು॒ | ನಃ॑ | ಯಥಾ॑ | ಪು॒ರಾ | ಅ॒ಶ್ವಯಾ॑ | ಉ॒ತ | ರ॒ಥಯಾ॑ |

ವ॒ರಿ॒ವ॒ಸ್ಯ॑ | ಮ॒ಹಾಮ॑ಹ || ೧೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಮಹಾಮಹ ಮಹಾಧನೇಂದ್ರ ಗವ್ಯಾ || ಗವ್ಯಾ ಉ ಇತಿ ನಿಸಾತಾನಿಸಾಕದ್ವಯ-
ಸುಮುದಾಯಸ್ಯಾದಿವದ್ಭಾವೇನ ನಿಸಾತವದ್ಭಾವಾತ್ಪ್ರಕೃತಿಭಾವಃ || ಅಸ್ಮಾಕಂ ಗವಾಮಿಚ್ಛಾಯಾಸ್ಮಾಕಂ
ಗಾ ದಾತುಂ ಯಥಾ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಂ ಯಥಾಸ್ಮಾಕಂ ಗವಾದಿದಾನಾಯ ವರಿವಸ್ಯಸಿ ತದ್ವದವ್ಯಾಪಿ ಸು
ಸುಷ್ಪ ವರಿವಸ್ಯ | ಪರಿಚರ | ಆಗಚ್ಛೇತ್ಕರ್ಥಃ | ನ ಕೇವಲಂ ಗವೇಚ್ಛೆಯಾ ಕಿಂತ್ಯಶ್ಚಯಾತ್ಕೃದಾನೇ-
ಚ್ಛೆಯಾ | ಉತಾಪಿ ಚ ರಥಯಾ ರಥೇಚ್ಛೆಯಾ ಚ ವರಿವಸ್ಯೇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಹಾಮಹ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಗವ್ಯಾ—ನಮಗೆ ಗೋದಾನಮಾಡುವ
ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಪುರಾ—ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಬಂದೆಯೋ ಹಾಗೆ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ |
ಸು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ವರಿವಸ್ಯ—ದಯಮಾಡು | ಅಶ್ವಯಾ ಅಶ್ವಪ್ರದಾನೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ | ರಥಯಾ—
ರಥಪ್ರದಾನೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಗೋದಾನಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿ ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಬಂದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈಗಲೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ದಯಮಾಡು. ಅಶ್ವಪ್ರದಾನೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ ರಥಪ್ರದಾನೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Lord of wealth, visit us as of old, to give us cows, horses and chariots.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹಿ ತೇ ಶೂರ ರಾಧಸೋಽಂತಂ ವಿಂದಾಮಿ ಸತ್ರಾ |
 ದಶಸ್ಯಾ ನೋ ಮಘವನ್ನಾ ಚಿದದ್ರಿವೋ ಧಿಯೋ ವಾಜೇಭಿರಾವಿಥ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ತೇ | ಶೂರ | ರಾಧಸಃ | ಅಂತಂ | ವಿಂದಾಮಿ | ಸತ್ರಾ |
 ದಶಸ್ಯಾ | ನಃ | ಮಘವನ್ | ನು | ಚಿತ್ | ಅದ್ರಿವಃ | ಧಿಯಃ | ವಾಜೇಭಿಃ | ಅವಿಥ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶೂರ ವಿಕ್ರಾಂತೇಂದ್ರ ತೇ ತವ ರಾಧಸೋ ಧನಸ್ಯಾಂತಮಿಯತ್ತಾಂ ಸತ್ರಾ ಸತ್ಯಂ ನಹಿ ವಿಂದಾಮಿ | ನ ಲಭೇ | ಯಸ್ಮಾದೇವಂ ತಸ್ಮಾತ್ ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ನೂ ಚಿತ್ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ ದಶಸ್ಯ | ದೇಹಿ ತದ್ಧನಂ | ಕಿಂಚಿ ವಾಜೇಭಿರ್ವಾಜೈ-ರನ್ನೈರ್ಥಿಯೋಽಸ್ಮದೀಯಾನಿ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಾವಿಥ | ರಕ್ಷ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ರಾಧಸಃ—ಧನಸಂಪತ್ತಿನ | ಅಂತಂ—ಕೊನೆಯನ್ನು | ಸತ್ರಾ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ | ನಹಿ ವಿಂದಾಮಿ—ನಾನು ಅರಿಯೆನು | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ನೂ ಚಿತ್—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ದಶಸ್ಯ—ಆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು | ವಾಜೇಭಿಃ—ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ | ಧಿಯಃ—ನಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಅವಿಥ—ರಕ್ಷಿಸು.

‡ ಭಾವಾರ್ಥ ‡

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಧನಸಂಪತ್ತಿನ ಅವಧಿಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಹಿಂಡಿತೆ ಆರಿಯೆನು. ಧನವಂತನೂ, ಪಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗೆ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು. ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Verily, hero, I find no limit to your wealth; O Maghavan, the thunderer, bestow (your gifts) quickly upon us, and bless our offerings with (abundant) food.

‡ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ‡

ಯ ಋಷ್ವಃ ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ ವಿಶ್ವೇತ್ಸ ವೇದ ಜನಿಮಾ ಪುರುಷ್ವತಃ |
ತಂ ವಿಶ್ವೇ ಮಾನುಷಾ ಯುಗೇಂದ್ರಂ ಹವಂತೇ ತವಿಷಂ ಯತಸ್ತುಚಃ ||

‡ ಪದಪಾಠಃ ‡

ಯಃ | ಋಷ್ವಃ | ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ | ವಿಶ್ವಾ | ಇತ್ | ಸಃ | ವೇದ | ಜನಿಮಾ | ಪುರುಷ್ವತಃ |
ತಂ | ವಿಶ್ವೇ | ಮಾನುಷಾ | ಯುಗಾ | ಇಂದ್ರಂ | ಹವಂತೇ | ತವಿಷಂ | ಯತಸ್ತುಚಃ || ೧೨ ||

‡ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ‡

ಯ ಇಂದ್ರ ಋಷೋ ದರ್ಶನೀಯಃ ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ | ಶ್ರಾವಯಂತಃ ಸಖಾಯ ಋತ್ವಿಜೋ ಯಸ್ಯ ಸ ತಾದೃಶಃ ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ | ಪುರುಷ್ವತೋ ಬಹುಭಿಯೇಜಮಾನೈಃ ಸ್ತತೋ ಯ ಇಂದ್ರಃ ಸ ವಿಶ್ವೇತ್ ಸರ್ವಾಣ್ಯಪಿ ಜನಿಮಾ ಜನ್ಮಾನಿ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ವೇದ | ಜಾನಾತಿ | ತಂ ತವಿಷಂ ಬಲವಂತಮಿಂದ್ರಂ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇಽಪ್ಯಧ್ವರ್ಯಾದಯೋ ಯತಸ್ತುಚಃ ಸ್ವೀಕೃತಹವಿಷ್ವಾಃ ಸಂತೋ ಮಾಮುಷಾ ಮಾನುಷ್ಯಸಂಬಂಧಿನೋ ಯುಗಾ ಯುಗಾನಿ ಕಾಲಾನ್ ಸರ್ವೇಷು ಕಾಲೇಷು ಹವಂತೇ | ಅಹ್ವಯಂತಿ | ಸ್ತವಂತಿ ||

‡ ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ‡

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಋಷ್ವಃ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ | ಶ್ರಾವಯತ್ಸಖಾ—ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ | ಪುರುಷ್ವತಃ—ಅನೇಕರಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ | ಸಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ವಿಶ್ವೇತ್—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಜನಿಮಾ—ಜನ್ಮಗಳನ್ನೂ | ವೇದ—ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ | ತವಿಷಂ—ರಕ್ಷಿಯುತನಾದ | ತಂ ಇಂದ್ರಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಯತಸ್ತುಚಃ—

ಸುಕ್ವಾತ್ರೆಯನ್ನು ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಡಿದಿರುವ | ವಿಶ್ವೇ ಮಾನುಷಾಃ - ಸಕಲ ಮಾನವರೂ | ಯುಗಾ-
ಸರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಹವಂತೇ - ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಅಕರ್ಷಕವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಮಿಕ್ಕವುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕರಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ, ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಸಮಸ್ತವಾದ ಜನಗಳನ್ನೂ ಆರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸುಕ್ವಾತ್ರೆಯನ್ನು ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿರುವ ಸಕಲ ಮಾನವರೂ ಸರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

The graceful Indra, whose friends extol him, knows, praised of many, all births; him, the mighty, all men invoke at all times, seizing the ladles (for the oblation).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ನೋ ವಾಜೇಷ್ವವಿತಾ ಪುರೂವಸುಃ ಪುರಃಸ್ಥಾತಾ |

ಮಘವಾ ವೃತ್ರಹಾ ಭುವತ್ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ನಃ | ವಾಜೇಷು | ಅವಿತಾ | ಪುರೂವಸುಃ | ಪುರಃಸ್ಥಾತಾ |

ಮಘವಾ | ವೃತ್ರಹಾ | ಭುವತ್ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏಷಾ ದ್ವಿಪದಾ ಐಗತೀ | ಸ ಪುರೂವಸುರ್ಬಯುಧನೋ ಮಘವಾ ಧನವಾನ್ ವೃತ್ರಹಾ ಶತ್ರುಣಾಂ ಹಂತೇಂದ್ರೋ ನೋಸ್ಥಾಕಂ ವಾಜೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವವಿತಾ ರಕ್ಷಿತಾ ಪುರಃಸ್ಥಾತಾ ತದರ್ಥಂ ಪುರತೋ ವರ್ತಮಾನೋ ಭುವತ್ | ಭವತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರೂವಸುಃ - ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ | ಮಘವಾ - ಧನವಂತನೂ | ವೃತ್ರಹಾ - ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ ಆದ | ಸಃ - ಇಂದ್ರನು | ವಾಜೇಷು - ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ನಃ - ನಮ್ಮ | ಅವಿತಾ - ರಕ್ಷಕನಾಗಿ | ಪುರಃ ಸ್ಥಾತಾ - ನಮ್ಮ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವನಾಗಿ | ಭುವತ್ - ಆಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಆತ್ಮೈಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ, ಧನವಂತನೂ, ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರಲಿ.

English Translation.

May Maghavan, the wealthy, the slayer Vritra, stand before us as our defender in battles.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ ವೋ ವಿರಮಂಧಸೋ ಮದೇಷು ಗಾಯ ಗಿರಾ ಮಹಾ ವಿಚೇತಸಂ |
ಇಂದ್ರಂ ನಾಮ ಶ್ರುತ್ಯಂ ಶಾಕಿನಂ ವಚೋ ಯಥಾ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ | ವಃ | ವಿರಂ | ಅಂಧಸಃ | ಮದೇಷು | ಗಾಯ | ಗಿರಾ | ಮಹಾ | ವಿಚೇತಸಂ |
ಇಂದ್ರಂ | ನಾಮ | ಶ್ರುತ್ಯಂ | ಶಾಕಿನಂ | ವಚಃ | ಯಥಾ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಉದ್ಗಾತ್ರಾದಯಃ ವಃ | ಯೋಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥವಾ ಹೇ ಯಜಮಾನಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಹಿತಾಯಾಂಧಸಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇಷೂತ್ಪಾದ್ಯಮಾನೇಷು ಸತ್ಸು ವಿರಂ ಶತ್ರುಣಾವಿರಯಿತಾರಂ ನಾಮ ಶತ್ರುಣಾಂ ನಾಮಕಂ ವಿಚೇತಸಂ ವಿಶಿಷ್ಟಪ್ರಜ್ಞಂ ಶ್ರುತ್ಯಂ ಸರ್ವತ್ರ ಶ್ರೋತವ್ಯಂ ಶಾಕಿನಂ ಶಕ್ತಂ ಈದೃಶಮಿಂದ್ರಂ ಮಹಾ ಮಹತ್ಯಾ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ವಚೋ ನಾಗ್ಯುಷ್ಮದೀಯಾ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಪ್ರವರ್ತತೇಗಾಯತ್ರಾ ತಿಷ್ಟುಭಾ ನಾ ತಥಾ ಗಾಯ | ಗಾಯತ | ಸ್ತುತಿಂ ಕುರುತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಉದ್ಗಾತ್ರಗಳೇ) ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮಪಾನದ | ಮದೇಷು—ಹರ್ಷದಲ್ಲಿರುವಾಗ | ವಿರಂ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ನಾಮ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವವನೂ | ವಿಚೇತಸಂ—ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ | ಶ್ರುತ್ಯಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ | ಶಾಕಿನಂ—ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ ಅಭಿ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಮಹಾ—ಮಹತ್ತಾದುದೂ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದುದೂ ಆದ | ವಚಃ—ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬಹುದೋ ಹಾಗೆ | ಗಾಯ—ಗಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸಿ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಉದ್ಗಾತ್ರಗಳೇ, ಸೋಮಪಾನದ ಹರ್ಷದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವವನೂ, ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಮಹತ್ವವೂ,

ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದುದೂ ಅದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬಹುದೋ ಹಾಗೆ ಗಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿರಿ.

English Translation.

At the time of the exhilaration of the Soma, sing according to your hymns, with a loud voice, your wise hero Indra, the humbler of enemies, the the strong, the ever worthy to be praised.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದದೀ ರೇಕ್ಷ್ಣಸ್ತನ್ನೇ ದದಿರ್ವಸು ದದಿರ್ವಾಜೇಷು ಪುರುಹೂತ ವಾಜಿನಂ |
ನೂನಮಥ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದದೀ | ರೇಕ್ಷ್ಣಃ | ತನ್ನೇ | ದದೀ | ವಸು | ದದೀ | ವಾಜೇಷು | ಪುರುಹೂತ | ವಾಜಿನಂ |
ನೂನಂ | ಅಥ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪುರುಹೂತ ಬಹುಭಿರಾಹೂತೇಂದ್ರ ತ್ವಂ ತನ್ನೇ ಮಹ್ಯಂ ಶರೀರಾಯ ರೇಕ್ಷೋ ಧನಂ ದದಿರ್ವಾತಾ ಭವ | ಕದೇತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ನೂನಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮದ್ಯೇದಾನೀಮೇವ | ಏವಂ ಪ್ರತಿವಾಕ್ಯಂ ಯೋಜ್ಯಂ | ತಥಾ ವಸು ಧನಂ ಪುತ್ರಾದಿಭ್ಯೋ ದದಿರ್ವಾತಾ ಭವ | ತಥಾ ವಾಜೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ವಾಜಿನಮನ್ನವಂತಂ ರಯಿಂ ದದಿರ್ವಾತಾ ಭವೇತಿ || ಅತ್ರ ಸರ್ವೇಷ್ವಪಿ ವಾಕ್ಯೇಷು ದದಿರಿತ್ಯಸ್ಯ ಲಿಙ್ಞಾದಾನ್ನ ಲೋಕಾವ್ಯಯೇತಿ ಷಷ್ಠೀಪ್ರತಿಷೇಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಪುರುಹೂತ—ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತನ್ನೇ—ನನ್ನ ಶರೀರಪೋಷಣೆಗಾಗಿ | ರೇಕ್ಷ್ಣಃ—ಧನವನ್ನು | ದದೀ—ದಾನಮಾಡು | ನೂನಂ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ದದೀ—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಕೊಡು | ಅಥ—ಅನಂತರ | ವಾಜೇಷು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ವಾಜಿನಂ—ಅನ್ನಯುತವಾದ ಧನವನ್ನು | ದದೀ—ದಾನಮಾಡು.

|| ಛಾಂದೋದಾರ್ಥಃ ||

ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನನ್ನ ಶರೀರಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡು. ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಧನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಕೊಡು. ಬಳಿಕ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ನಯುತವಾದ ಧನವನ್ನು ದಾನಮಾಡು.

English Translation.

(Indra), invoked by many, speedily give me wealth; give riches, give abundance of food in battle.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇಷಾಮಿರಜ್ಯಂತಂ ವಸೂನಾಂ ಸಾಸಹ್ವಾಂಸಂ ಚಿದ್ರಸ್ಯ ವರ್ಷಸಃ |

ಕೃಪಯತೋ ನೂನಮತ್ಯಥ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇಷಾಂ | ಇರಜ್ಯಂತಂ | ವಸೂನಾಂ | ಸಸಹ್ವಾಂಸಂ | ಚಿತ್ | ಅಸ್ಯ | ವರ್ಷಸಃ |

ಕೃಪಯತಃ | ನೂನಂ | ಅತಿ | ಅಥ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಶ್ವಾಂ ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ವಸೂನಾಂ ಧನಾನಾಮಿರಜ್ಯಂತಮಿಶಾನಮಸ್ಯ ವರ್ಷಸೋ ವಾರಕಸ್ಯ ಕೃಪಯತೋ ಯುದ್ಧಂ ಕಲ್ಪಯತಃ ಶತ್ರುಃ ಸಾಸಹ್ವಾಂಸಮಭಿವಿಹಾರಂ ಸ್ತುವಂತ ಇತಿಶೇಷಃ | ಸ ತ್ವಂ ನೂನಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮದ್ಯಾಪೀದಾನೀಮಸಿ ಧನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛೇತ್ಯಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವಿಶ್ವೇಷಾಂ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ವಸೂನಾಂ—ಧನಗಳಿಗೂ | ಇರಜ್ಯಂತಂ—ಪ್ರಭುವಾದವನೂ | ವರ್ಷಸಃ—ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಮತ್ತು | ಕೃಪಯತಃ—ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಶತ್ರುವಿನ | ಸಾಸಹ್ವಾಂಸಂ—ಅಪಜಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ನೂನಂ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಅತ್ಯಥ—ಧನವನ್ನು ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಸಮಸ್ತವಾದ ಧನಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾದವನೂ, ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಈ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಅಪಜಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಮಗೆ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು.

English Translation.

(We praise you), the lord of all riches, the subduer of this obstructor waging (attacks),—speedily give us abundant (wealth).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಹಃ ಸು ವೋ ಅರಮಿಷೇ ಸ್ತವಾಮಹೇ ವಿಾಳ್ವುಷೇ ಅರಂಗಮಾಯ
ಜಗ್ಮಯೇ |

ಯಜ್ಞೇಭಿರ್ಗೀರ್ಭಿರ್ವಿಶ್ವಮನುಷಾಂ ಮರುತಾಮಿಯಕ್ಷಸಿ ಗಾಯೇ ತ್ವಾ
ನಮಸಾ ಗಿರಾ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಹಃ | ಸು | ವಃ | ಅರಂ | ಇಷೇ | ಸ್ತವಾಮಹೇ | ವಿಾಳ್ವುಷೇ | ಅರಂಗಮಾಯ | ಜಗ್ಮಯೇ |
ಯಜ್ಞೇಭಿಃ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ವಿಶ್ವಮನುಷಾಂ | ಮರುತಾಂ | ಇಯಕ್ಷಸಿ | ಗಾಯೇ | ತ್ವಾ | ನಮಸಾ |
ಗಿರಾ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಮಹೋ ಮಹತೋ ವಃ | ತನೇತ್ಯರ್ಥಃ || ವ್ಯಕ್ತಿಯೇನ ಬಹುವಚನಂ ||
ಅರಂ ಗಮನಮಸ್ಮದ್ವಿಷಯಮಿಚ್ಛಾಮಿ || ಅರ್ತೇರರಮಿತಿ ರೂಪಂ || ತದರ್ಥಂ ವಿಾಳ್ವುಷೇ ಸೇಕ್ರೇ-
ರಂಗಮಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣಗಮನಾಯ ಜಗ್ಮಯೇ ಗಮನಶೀಲಾಯ ಯಜ್ಞಂ ಪ್ರತಿ ಏವಂಭೂತಾಯ
ದೇವಾಯ ಸ್ತವಾಮಹೇ | ತ್ವಾಂ ಸ್ತುಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೇನ ಸಾಧನೇನೇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಯಜ್ಞೇಭಿ-
ರ್ವಿಶ್ವಮನುಷಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಯಜ್ಞೇಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ | ಹೇ ದೇವ ವಿಶ್ವಮನುಷಾಂ
ವಿಸ್ವೇಷಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಯಜ್ಞೇಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿಃ | ಏತೈರಿಜ್ಯಸೇ | ಮರುತಾಂ ಸಂಬಂಧೀ ತ್ವಂ | ಕಿಂಚಿ
ತ್ವಾ ಕ್ವಾಂ ನಮಸಾ ನಮಸ್ಕಾರೇಣ ಗಿರಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಚ ಗಾಯೇ | ಸ್ತುವೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಮಹಃ—ಮಹಾತ್ಮನಾದ | ವಃ—ನಿನ್ನ | ಅರಂ—ಆಗಮನವನ್ನು | ಸು
ಇಷೇ—ಆತಿಶಯವಾಗಿ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ | ವಿಾಳ್ವುಷೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಅರಂಗ-
ಮಾಯ—ಉತ್ತಮವಾದ ಆಗಮನಕ್ಕೂ | ಜಗ್ಮಯೇ—ಯಜ್ಞಗಮನಕ್ಕೂ ಸಹ | ಯಜ್ಞೇಭಿಃ—ಯಜ್ಞ
ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ | ಸ್ತವಾಮಹೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ)
ಮರುತಾಂ—ಮರುತ್ಸುನಾದ ನೀನು | ವಿಶ್ವಮನುಷಾಂ—ಸಕಲ ಮಾನವರಿಗೂ | ಇಯಕ್ಷಸಿ—ಪೂಜ್ಯ
ನಾಗದ್ವೀಯೆ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ನಮಸಾ—ನಮಸ್ಕಾರದಿಂದಲೂ | ಗಿರಾ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವಿಂದಲೂ | ಗಾಯೇ—
ಗಾನದಿಂದಲೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭ.ವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನ ಆಗಮನವನ್ನು ನಾನು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಪ್ರದನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದೈಶಿಸಿ ಅವನ ಉತ್ತಮವಾದ ಆಗಮನಕ್ಕೂ, ಯಜ್ಞಗಮನಕ್ಕೂ ಸಹ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮರುತ್ಸುನಾದ ನೀನು ಸಕಲ ಮಾನವರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ನಮಸ್ಕಾರದಿಂದಲೂ, ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಗಾನರೂಪದಿಂದಲೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I desire the coming of you, the mighty one; we give praise with oblations and hymns to the showerer who hastens readily (to the sacrifice); associated with the Maruts, you are worshipped of all men; I glorify you with adoration and praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೇ ಸಾತಯಂತೇ ಅಜ್ಞಭಿರ್ಗಿರಿಣಾಂ ಸ್ನುಭಿರೇಷಾಂ |

ಯಜ್ಞಂ ಮಹಿಷ್ವಣೇನಾಂ ಸುಮ್ಮಂ ತುವಿಷ್ವಣೇನಾಂ ಪ್ರಾಧ್ವರೇ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇ | ಸಾತಯಂತೇ | ಅಜ್ಞಭಿಃ | ಗಿರಿಣಾಂ | ಸ್ನುಭಿಃ | ಏಷಾಂ |

ಯಜ್ಞಂ | ಮಹಿಷ್ವಣೇನಾಂ | ಸುಮ್ಮಂ | ತುವಿಷ್ವಣೇನಾಂ | ಪ್ರ | ಅಧ್ವರೇ | ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಮರುತೋ ಗಿರಿಣಾಂ ಮೇಘಾನಾಂ ಸ್ನುಭಿಃ ಪ್ರಸ್ತವದ್ಧಿರಜ್ಞಭಿರ್ಬಲೈರ್ಬಲಕೈರೊದಕೈಃ ಸಹ ಸಾತಯಂತೇ ಪತಂತಿ ಗಚ್ಛಂತಿ ಏಷಾಂ ಮರುತಾಂ ಮಹಿಷ್ವಣೇನಾಂ ಪ್ರಭೂತಧ್ವನೀನಾಂ ಯಜ್ಞಂ ಕುರ್ಮ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಕೃತ್ವಾ ಚ ತುವಿಷ್ವಣೇನಾಂ ಬಹುಧ್ವನೀನಾಂ ಸುಮ್ಮಂ ಸುಖಂ ತ್ರೈಃ ಕೃತಮಧ್ವರೇ ಯಜ್ಞೇ ಪ್ರ ಸ್ರಾಪ್ನುಯಾಮ | ಅಥವಾ | ಚತುರ್ಥೇರ್ಥೇ ಷಷ್ಠೀ | ಪ್ರಭೂತಸ್ವನೇಭ್ಯಃ ಸುಮ್ಮಮುಕ್ತ-ಲಕ್ಷಣಂ ದಮಿಃ ಪ್ರ ಸ್ರಾಪ್ನುಯಾಮಾಧ್ವರೇ ಯಜ್ಞೇ ||

|| ಸ್ತುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯೇ—ಯಾವ ಮರುತ್ತುಗಳು | ಗಿರಿಣಾಂ—ಮೇಘಗಳ | ಸ್ನುಭಿಃ—ಉನ್ನತಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವವು | ಅಜ್ಞಭಿಃ—ಶಕ್ತಿಕರವಾದವು ಆದ ಉದಕಗಳೊಡನೆ | ಸಾತಯಂತೇ—ಸಂಚರಿಸುವರೋ | ಏಷಾಂ—

ಆತಹ | ಮಹಿಷ್ಯಣೀನಾಂ—ಪ್ರಭಾತವಾದ ಧ್ವನಿಗಳುಳ್ಳ ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಯಜ್ಞಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ | ತುವಿಷ್ಯಣೀನಾಂ—ಅಧಿಕವಾದ ಧ್ವನಿಗಳುಳ್ಳ ಆ ಮರುತ್ತುಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ | ಸುಮ್ಮಂ—ಸುಮ್ಮವನ್ನು | ಅಧ್ವರೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಪ್ರ—ನಾವು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಮರುತ್ತುಗಳು ಮೇಘಗಳ ಉನ್ನತಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವವೂ, ಶಕ್ತಿಕರವಾದವೂ ಆದ ಉದಕಗಳೊಡನೆ ಸಂಚರಿಸುವರೋ ಆತಹ ಪ್ರಭಾತವಾದ ಧ್ವನಿಗಳುಳ್ಳ ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಧಿಕವಾದ ಧ್ವನಿಗಳುಳ್ಳ ಆ ಮರುತ್ತುಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸುಮ್ಮವನ್ನು ನಾವು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

(We present) the oblation to those loud-sounding (Maruts) who rush along with the streaming trains of the clouds; may we obtain in the sacrifice the happiness which those deep-roarers bestow.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಭಂಗಂ ದುರ್ಮತೀನಾಮಿಂದ್ರ ಶವಿಷ್ಯ ಭರ |

ರಯಿಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ಯುಜ್ಯಂ ಚೋದಯನ್ಮತೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಚೋದಯನ್ಮತೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಭಂಗಂ | ದುರ್ಮತೀನಾಂ | ಇಂದ್ರ | ಶವಿಷ್ಯ | ಆ | ಭರ |

ರಯಿಂ | ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ | ಯುಜ್ಯಂ | ಚೋದಯನ್ಮತೇ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ | ಚೋದಯನ್ಮತೇ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದುರ್ಮತೀನಾಂ ದುಷ್ಟಮನಸ್ಕಾನಾಂ ವೃತ್ರಾದೀನಾಂ ಪ್ರಭಂಗಂ ಪ್ರಕರ್ಷಣ ಭಂಜಕಂ ತ್ವಾಂ ಯಾಚಾಮಹ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಶವಿಷ್ಯತಿಶಯೇನ ಬಲವನ್ ಸ್ತುತಸ್ತುಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ರಯಿಂ ಧನಂ ಯುಜ್ಯಂ ಯೋಗ್ಯಮಸ್ತುಕಮುಚಿತಂ ಧನಮಾ ಭರ | ಆಹರ | ಹೇ ಚೋದಯನ್ಮತೇ | ಚೋದಯಂತೀ ಧನಂ ಪ್ರೇರಯಂತೀ ಮರ್ತಿಯಸ್ಯ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ | ಹೇ ಶಾದ್ಯತ ದೇವ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಚೋದಯನ್ಮತ ಉಕ್ತಾರ್ಥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಧನಮಾ ಭರ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ದುರ್ಮತೀನಾಂ—ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುಗಳ | ಪ್ರಭಂಗಂ—ನಾರಕನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ | ಶವಿಷ್ಯ—ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ—

ಇಂದ್ರನೇ | ಸಹುರಿಂ—ಸಹನಶೀಲವಾದುದೂ | ಸಹಂತಂ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬಲ್ಲುದೂ | ಭುಜ್ಯಂ—
ಭೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು | ವಾಜೀಷು—
ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನದಾತ್ಯವೂ, ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ದಾತ್ಯವೂ, ಜೈತನ್ಯದಾಯಕನೂ, ಸತ್ಯಪ್ರೇರಕನೂ, ಶತ್ರುಶಕ್ತಿಯನ್ನು
ತಡೆಯಬಲ್ಲವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಹನಶೀಲವಾದುದೂ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬಲ್ಲುದೂ, ಭೋಗಕ್ಕೆ
ಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ, ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸು.

English Translation.

O bountiful, most bountiful, mighty, wonderful, best giver of
knowledge and supremeley truthful, by your prowess, universal ruler, (bring to
us) in conflicts ample wealth, overpowering those who attack us and causing
enjoyment.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ಸ ಏತು ಯ ಈವದಾ ಅದೇವಃ ಪೂರ್ತಮಾದದೇ |

ಯಥಾ ಚಿದ್ವಶೋ ಅಶ್ವ್ಯಃ ಪೃಥುಶ್ರವಸಿ ಕಾನೀತೇ ಸ್ಯಾ ವ್ಯುಷ್ಯಾದದೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಸಃ | ಏತು | ಯಃ | ಈವತ್ | ಆ | ಅದೇವಃ | ಪೂರ್ತಂ | ಅದದದೇ |

ಯಥಾ | ಚಿತ್ | ವಶಃ | ಅಶ್ವ್ಯಃ | ಪೃಥುಶ್ರವಸಿ | ಕಾನೀತೇ | ಅಸ್ಯಾಃ | ವಿಽಉಷಿ | ಅದದದೇ ||೨೧||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಶ್ವಶೌನಕಃ | ವಶಾಯಾಶ್ಚಾಶ್ಚಯ ಯಶ್ವಾದಾತ್ಯಾನೀತಸ್ತು ಪೃಥುಶ್ರವಾಃ | ತದಶ್ವ ಸ್ತಾಯತೇ
ದಾನಮಾ ಸ ಏತೈವಮಾದಿಭಿಃ | ಬೃ. ೬-೮೮೭ || ಏತು ಆಗಚ್ಛತು ಸ ಯೋಽದೇವೋ ದೇವಾದನ್ಯೋ
ಮಾನುಷ್ಯೋ ವತ ಈವದ್ಧಮನವದ್ಧನಾದಿಲಕ್ಷಣಂ ಪೂರ್ತಂ ಪೂರ್ಣಮಾದದೇ ಆದತ್ತೇ | ಸ್ವೀಕೃತವಾ-
ನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ದೇವಶ್ಚೇನ್ನಾಯಯಾಪ್ಯಾಗಂತುಮರ್ಹತಿ | ಅತಃ ಪ್ರಕಾಶೇನ್ಯವಾಗಚ್ಛತ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಕಫಮಸ್ಯ ಧನಾವಾಪ್ತಿಪ್ರಸಂಗ ಆಗಮನಪ್ರಸಂಗಶ್ಚೇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಯಥಾ ಚಿತ್ | ಚಿದಿತಿ ಪೂರಣಃ |
ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಯಸ್ಯಾದ್ವಾ ವತ ಏತಶ್ಚಂಜ್ಞ ಕೋಽಶ್ವೋಽಶ್ವಪುತ್ರಃ ಪೃಥುಶ್ರವೇಸ್ಯೇತನ್ನಾಮಕೇ
ರಾಜ್ಞು ಕಾನೀತೇ ಕನೀತಪುತ್ರೇ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಪುತ್ರೇಽಸ್ಯಾ ಉಪಸೋ ವ್ಯುಷಿ ವ್ಯುಷ್ಯಾವಾದದೇ ಆದತ್ತೇ
ತೇನ ಕಾರಣೇನ ತಸ್ಯಾದ್ವಾ ಕಾರಣಾದಾಯಾತ್ವಿತಿ | ಏವಮಶ್ವೋ ಬಂಧುವರ್ಗೋ ವಾ ಬ್ರೂತೇ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಅದೇವಃ—ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದೆ ಕೇವಲ ಮಾನವನಾದರೂ | ಯಃ—ಯಾವ ವಶನು | ಈವತ್—
ಗವಾದಿರೂಪವಾದುದೂ | ಪೂರ್ತಂ—ಪೂರ್ಣವಾದುದೂ ಅದ ಈ ದಾನವನ್ನು | ಅದದೇ—ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೋ |
ಸಃ—ಅದೇ ವಶನು | ಏತು—ಈ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಬರಲಿ | ಅಸ್ಯಾಃ ವ್ಯುಷಿ—ಈ ಉಪಸ್ಥಿತನ
ಆವಿರ್ಭಾವಕಾಲದಲ್ಲೇ | ಕಾನೀತೇ—ಕನೀತಪುತ್ರನಾದ | ಪೃಥುಶ್ರವಸಿ—ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜನಿಂದ |
ಅಶ್ಯಃ—ಅಶ್ಯಪುತ್ರನಾದ | ವಶಃ—ವಶನು | ಯಥಾ ಚಿತ್—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ | ಅದದೇ—ದಾನವನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೋ ಆ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದೆ ಕೇವಲ ಮಾನವನಾದರೂ ಸಹ ಯಾವ ವಶನು ಗವಾದಿರೂಪವಾದುದೂ,
ಪೂರ್ಣವಾದುದೂ ಅದ ಈ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅರ್ಹನಾಗಿರುವನೋ ಅದೇ ವಶನು ಈ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು
ಬರಲಿ. ಈ ಉಪಸ್ಥಿತನ ಆವಿರ್ಭಾವಕಾಲದಲ್ಲೇ ಕನೀತಪುತ್ರನಾದ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜನಿಂದ ಅಶ್ಯಪುತ್ರನಾದ
ವಶನು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೋ ಆ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ.

English Translation.

Let him draw near, who though not a god, would receive this complete
living gift,—since Vasha, the son of Ashwa, receives it at the dawn of this
(morning) at the hands of Prithushravas, the son of Kanita.

॥ ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ ॥

ಷಷ್ಠಿಂ ಸಹಸ್ರಾಶ್ಯಸ್ಯಾಯುತಾಸನಮುಷ್ಪಾನಾಂ ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ |

ದಶ ಶ್ಯಾವೀನಾಂ ಶತಾ ದಶ ತ್ರೈರುಷೀಣಾಂ ದಶ ಗವಾಂ ಸಹಸ್ರಾ || ೨೨ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಷಷ್ಠಿಂ | ಸಹಸ್ರಾ | ಅಶ್ಯಸ್ಯ | ಅಯುತಾ | ಅಸನಂ | ಉಷ್ಪಾನಾಂ | ವಿಂಶತಿಂ | ಶತಾ |

ದಶ | ಶ್ಯಾವೀನಾಂ | ಶತಾ | ದಶ | ತ್ರೈರುಷೀಣಾಂ | ದಶ | ಗವಾಂ | ಸಹಸ್ರಾ || ೨೨ ||

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಸ ವಶ ಅಗತ್ಯ ಬ್ರೂತೇ | ಅಶ್ಯಸ್ಯಾಶ್ಯಸಂಬಂಧಿನಃ ಷಷ್ಠಿಂ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣ್ಯಯುತಾಯು-
ತಾನಿ ಚಾಸನಂ | ಅಭಜಂ | ಉಷ್ಪಾಣಾಂ ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ ಶತಾನಿ ಚಾಸನಂ | ಶ್ಯಾವೀನಾಂ ಶ್ಯಾವವರ್ಣಾ-
ನಾಂ ವಡನಾನಾಂ ದಶ ಶತಾ ಶತಾನಿ ಚಾಸನಂ | ತ್ರೈರುಷೀಣಾಂ ತ್ರೀಣ್ಯಾರೋಚಿಮಾನಾನಿ ಶುಭ್ರಾಣಿ
ಕಕುಪ್ಸ್ಯುಷ್ಯಪಾರ್ಶ್ವಾದಿಸ್ಥಾನಾನಿ ಯಾಸಾಂ ತಾದೈಶೀನಾಂ ಗವಾಂ ದಶ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣ್ಯಭಜಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಷಷ್ಠಿಂ ಸಹಸ್ರಾ—ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ | ಅಯುತಾ—ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಅಶ್ವತ್ಥಸ್ಯ—ಅಶ್ವಗಳ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು | ಅಸನಂ—ನಾನು ಪಡೆದೆನು | ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ—ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ | ಉಷ್ಣಾಣಾಂ—ಒಂಟಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು | ದಶ ಶತಾ—ಸಾವಿರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ | ಶ್ಯಾವೀನಾಂ—ಕಂದುಬಣ್ಣದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು | ದಶ ದಶ ಸಹಸ್ರಾ—ಹತ್ತು ಸಾವಿರದ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ | ತ್ರೈರುಷೀಣಾಂ—ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಉತ್ತಮ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ | ಗವಾಂ—ಗೋವುಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಪಡೆದೆನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ, ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ ಅಶ್ವಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ನಾನು ಪಡೆದೆನು. ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಒಂಟಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು. ಸಾವಿರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು. ಹತ್ತು ಸಾವಿರದ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಉತ್ತಮವೂ ಆದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗೋವುಗಳ ಗುಂಪನ್ನೂ ಪಡೆದೆನು.

English Translation.

“ I have received sixty thousand horses, and tens of thousands ;—a score of hundreds of camels,— a thousand brown mares,—and ten times ten thousand cows with three red patches.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಶ ಶ್ಯಾವಾ ಋಧದ್ರಯೋ ವಿಶ್ವಾರಾಸ ಆಶವಃ |
ಮುಘ್ರಾ ನೇಮಿಂ ನಿ ವಾವೃತುಃ || ೨೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಶ | ಶ್ಯಾವಾಃ | ಋಧದ್ರಯಃ | ವಿಶ್ವಾರಾಸಃ | ಆಶವಃ |
ಮುಘ್ರಾಃ | ನೇಮಿಂ | ನಿ | ವಾವೃತುಃ || ೨೩ ||

|| ಸಾಯುಜ್ಯಾರ್ಥಂ ||

ದಶ ದಶಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಶ್ಯಾವಾಃ ಶ್ಯಾವವರ್ಣಾ ಆಶವೋಽಶ್ವಾ ನೇಮಿಂ ರಥನೇಮಿಂ ನಿ ವಾವೃತುಃ | ನಿವರ್ತಯಂತಿ | ರಥಂ ವಹಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಈದೃಶಾಸ್ತ್ರ ಋಧದ್ರಯಃ ಶ್ವವೃದ್ಧವೇಗಾ ವಿಶ್ವಾರಾಸಃ ಕ್ರಾಂತಬಲಾಃ ಸ್ವಾಸ್ತ್ರಬಲಾ ವಾಶವೋ ಮುಘ್ರಾ ಮುಘನಶೀಲಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯುಧದ್ರಯಃ—ಪ್ರವೃದ್ಧವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳವೂ | ವಿಲಿತವಾರಾಸಃ—ಪೂರ್ಣವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವೂ |
ಮಥ್ರಾಃ—ಶತ್ರುಬಲವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವವೂ | ಶ್ವಾವಾಃ—ಕಂದಬಣ್ಣವುಳ್ಳವೂ ಆದ | ದಶ ಆತವಃ—ಹತ್ತು
ಅಶ್ವಗಳು | ನೇಮಿಂ—ರಥಚಕ್ರದ ನೇಮಿಯನ್ನು | ನಿ ನಾವೃತುಃ—ಸುತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರವೃದ್ಧವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳವೂ, ಪೂರ್ಣವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವೂ, ಶತ್ರುಬಲವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವವೂ, ಕಂದು
ಬಣ್ಣವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಹತ್ತು ಅಶ್ವಗಳು ನನ್ನ ರಥವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

“Ten brown horses bear along the wheel (of my chariot), of mature
vigour, of complete power, and the trampling down obstacles.

|| ಸಃ ಪಿತೃಪಾಠಃ ||

ದಾನಾಸಃ ಪೃಥುಶ್ರವಸಃ ಕಾನೀತಸ್ಯ ಸುರಾಧಸಃ |

ರಥಂ ಹಿರಣ್ಮಯಂ ದದತ್ ಮಂಹಿಷ್ಯಃ ಸೂರಿರಭೂದ್ವರ್ಷಿಷ್ಯಮಕೃತ ಶ್ರವಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಾನಾಸಃ | ಪೃಥುಶ್ರವಸಃ | ಕಾನೀತಸ್ಯ | ಸುರಾಧಸಃ |

ರಥಂ | ಹಿರಣ್ಮಯಂ | ದದತ್ | ಮಂಹಿಷ್ಯಃ | ಸೂರಿಃ | ಅಭೂತ್ | ವರ್ಷಿಷ್ಯಂ | ಅಕೃತ | ಶ್ರವಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾನಿ ಧನಾನಿ ಬಂಧೂನಾಂ ಪಿತೃವಾ ಪುರಸ್ತಾನ್ನಿರ್ದಿಶನ್ನಾಶಾಸ್ತ್ರೇ |
ಪೃಥುಶ್ರವಸಃ ಕಾನೀತಸ್ಯ ಸುರಾಧಸಃ ಶೋಭನಧನಸ್ಯ | ಯತಸ್ತಸ್ಯ ಧನಂ ದಾನಾಯ ಕಲ್ಪಿತಂ ಅತಃ
ಸ ಸುರಾಧಾಃ | ತಸ್ಯ ದಾನಾಸೋ ದಾನಾ ದತ್ತಾನಿ ಧನಾನೀಮಾನಿ | ಸ ಚ ಪೃಥುಶ್ರವಾಃ ಪೂರ್ವಮು-
ಕ್ತಾನಿ ಹಿರಣ್ಮಯಂ ಹಿರಣ್ಮಯಂ ರಥಂ ಚ ದದತ್ ಪ್ರಯಚ್ಛನ್ ಮಂಹಿಷ್ಯೋಽತಿಶಯೇನ ದಾತಾ
ಸೂರಿಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರೇರಕಃ ಪ್ರಾಚ್ಛೋ ನಾಭೂತ್ | ಭವತಿ | ಭವತು ವಾ | ವರ್ಷಿಷ್ಯಮತಿಶಯೇನ
ಪ್ರವೃದ್ಧಾಂ ಶ್ರವಃ ಕೀರ್ತಿನುಕೃತ | ಕರೋತಿ | ಕರೋತು ವಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಗವಾದಿ ಸಂಕತ್ತುಗಳಿಲ್ಲವೂ) ಸುರಾಧಸಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನು |
ಕಾನೀತಸ್ಯ—ಕನೀತಪುತ್ರನೂ ಆದ | ಪೃಥುಶ್ರವಸಃ—ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜನಿಂದ ದತ್ತವಾದ | ದಾನಾಸಃ—

ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವಾಗಿವೆ | (ಆದೇ ರಾಜನು) ಹಿರಣ್ಮಯಂ—ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ | ರಥಂ—ರಥವನ್ನು | ದದತ್—ಕೊಟ್ಟನು (ಆದುದರಿಂದ) | ಮಂಹಿಷ್ಯಃ—ಅತಿರಯವಾದ ದಾತೃವೂ | ಸೂರೀ—ಸಕಲರಿಗೂ ಉತ್ತೇಜಕನೂ | ಅಭೂತ್—ಆದನು | ವರ್ಷಿಷ್ಠಂ—ಆತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಹರಡಿದ | ಶ್ರವಃ—ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ | ಅಕೃತ—ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂದಿನ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾದ ಗವಾದಿಸಂಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಗಳೆನ್ನೂ, ಕನೀತಪುತ್ರನೂ ಆದ ಸೃಧುಶ್ರವಸ್ತೆಂಬ ರಾಜನಿಂದ ದತ್ತವಾದವು. ಆದೇ ರಾಜನು ಸುವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ ರಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆದುದರಿಂದ ಅತಿಶಯವಾದ ದಾತೃವೂ ಸಕಲರಿಗೂ ಉತ್ತೇಜಕನೂ ಆದನು. ಆತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಹರಡಿದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

“ These are the gifts of the wealthy Prithushravas, the son of Kanita ; he, bestowing a golden chariot, has proved himself most liberal and wise, he has won most abundant fame.”

! ಸಂಹಿತಾಶಾಃ !

ಆ ನೋ ವಾಯೋ ಮಹೇ ತನೇ ಯಾಹಿ ಮಖಾಯ ಪಾಜಸೇ |
ವಯಂ ಹಿ ತೇ ಚಕ್ರವಾ ಭೂರಿ ದಾವನೇ ಸದ್ಯತ್ಪಿನ್ಮಹಿ ದಾವನೇ || ೨೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ವಾಯೋ ಇತಿ | ಮಹೇ | ತನೇ | ಯಾಹಿ | ಮಖಾಯ | ಪಾಜಸೇ |
ವಯಂ | ಹಿ | ತೇ | ಚಕ್ರಮ | ಭೂರಿ | ದಾವನೇ | ಸದ್ಯಃ | ಚಿತ್ | ಮಹಿ | ದಾವನೇ || ೨೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆ ನೋ ವಾಯವಿತ್ಯೇಷಾ ಪಂಚಮೇಽಹನಿ ಪ್ರಉಗತಸ್ಮೇ ವಾಯವ್ಯತ್ಯಚೇ ತೈತೀಯಾ | ಆ ನೋ ವಾಯೋ ಮಹೇ ತನ ಇತ್ಯೇಕಾ ರಥೇನ ಸೃಧುಪಾಜಸಾ | ಅ. ೭-೧೨ | ಇತಿ ಹಿ ಸೂಕ್ರಿತಂ ||

ಹೇ ವಾಯೋ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರೌತ್ಯಾ ಯಾಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಮಹೇ ಮಹತೇ ತನೇ ಧನಾಯ ಮಖಾಯ ಮಹನೀಯಾಯ ಪಾಜಸೇ ಬಲಾಯ ಚ | ಉಭಯಂ ಪ್ರದಾತುಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಮತ್ರಾಸ್ತೀತಿ ಚೇತ್ ಉಚ್ಯತೇ | ವಯಂ ಹಿ ವಯಂ ಖಲು ತೇ ಭೂರಿ ದಾವನೇ ಪ್ರಭೂತಧನದಾತ್ರೇ

ಚಿಕ್ಕಮ ಸ್ತುತಿಂ ದವಿರ್ವಾ | ಸದೃಶ್ಚಿತ್ತದಾನೀನೇವ ತವಾಗಮನಾನಂತರಮೇವ ಚಿಕ್ಕಮ ಮಹಿ
ಮಹತೋ ಧನಸ್ಯ ದಾವನೇ ದಾತ್ರೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ತನೇ—ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ |
ಮಖಾಯ—ಪೂಜ್ಯವಾದ | ಸಾಜಸೇ—ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ಯಾಹಿ—
ದಯಮಾಡು | ವಯಂ ಹಿ—ನಾವಾರೋ | ಭೂರಿ ದಾವನೇ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ದಾನಮಾಡತಕ್ಕ | ತೇ—
ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ | ಚಿಕ್ಕಮ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇವೆ | ಮಹಿ—ಮಹತ್ತಾದ ಧನದ |
ದಾವನೇ—ದಾತೃವಾದ ನಿನಗೆ | ಸದೃಶ್ಚಿತ್ತ—ನೀನು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅದನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ಮಹತ್ತಾದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ, ಪೂಜ್ಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ
ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು. ನಾವಾರೋ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ದಾನಮಾಡತಕ್ಕ ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ಉತ್ತಮವಾದ
ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮಹತ್ತಾದ ಧನದ ದಾತೃವಾದ ನಿನಗೆ ನೀನು ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅದನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Come to us, Vayu, to bestow great wealth and glorious strength; we
have offered (libations) to you the giver of abundant (wealth), we have offered
immediately to you the giver of great (gifts).

|| ವಿಶೇಷಃ ಪಠಃ ||

ಅ ನೋ ವಾಯೋ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಯಾಗದ ಐವನೆಯ ದಿವಸ ಪ್ರಉಗಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಯುವ್ಯ
ತ್ಯಚಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ (ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ) ಮೂರನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೋತಸೂತ್ರದ—
ಅ ನೋ ವಾಯೋ ಮಹೇ ತನ ಇತ್ಯೇಕಾ ರಥೇನ ಸ್ಯಥುಸಾಜಸಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೬-೧೨)
ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ಅಶ್ವೇಭಿರ್ವಹತೇ ವಸ್ತು ಉಸ್ರಾಪ್ತೀಃ ಸಪ್ತ ಸಪ್ತತೀನಾಂ |

ಏಭಿಃ ಸೋಮೇಭಿಃ ಸೋಮಸುದ್ಧಿಃ ಸೋಮವಾ ದಾನಾಯ ಶುಕ್ರಪೂ-
ತಪಾಃ || ೨೬ ||

|| ಸದಾಕಾ ||

ಯಃ | ಅಶ್ವೇಭಿಃ | ವಹತೇ | ವಸ್ತ್ರೇ | ಉಸ್ತ್ರಾಃ | ತ್ರಿಃ | ಸಸ್ತ್ರ | ಸಸ್ತ್ರತೀನಾಂ |

ಏಭಿಃ | ಸೋಮೇಭಿಃ | ಸೋಮಸುತ್ಯಾಃ | ಸೋಮ್ರಪಾಃ | ದಾನಾಯ | ಶುಕ್ರಪೂತ್ರಪಾಃ || ೨೬ ||

|| ಸಾಮಾಭಾಷ್ಯ ||

ಯಃ ಪೃಥುಶ್ರವಾ ಅಶ್ವೇಭಿರಶ್ವೈರ್ವಹತೇ ಗೃಹಂ ವಸ್ತ್ರೇ ಚೋಸ್ತ್ರಾ ಗಾಃ | ತಾಭಿಶ್ಚ ಗಚ್ಛತೀ-
ತ್ಯರ್ಥಃ | ತ್ರಿಃ ಸಸ್ತ್ರೇತಿ ತಾಸಾಂ ಗವಾಂ ಸಂಖ್ಯೋಕ್ತಾಃ ಸಾ ಸಂಖ್ಯಾ ವಿಶೇಷ್ಯತೇ | ಸಸ್ತ್ರತೀನಾಂ ತ್ರಿಃ
ಸಸ್ತ್ರ | ಉಕ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಭಿಗೋಭಿರಶ್ವೈಶ್ಚ ಯೋ ಗಚ್ಛತಿ ಸ ಪೃಥುಶ್ರವಾ ಏಭಿಃ ಸೋಮೇಭಿಃ
ಸೋಮೈಃ ಸೋಮಸುದ್ಧಿಃ ಸೋಮಮುಖಿಮುದ್ಧಿಶ್ಚ ಹೇ ಸೋಮಪಾಃ | ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾತರಿತಿ
ವಾಯೋಃ ಸಂಬೋಧನಂ | ಹೇ ಶುಕ್ರಪೂತ್ರಪಾ ದೀಪ್ತಪೂತ್ರಸ್ಯ ಚ ಸೋಮಸ್ಯ ಪಾತರ್ವಾಯೋ
ದಾನಾಯ ಶುಭ್ಯಂ ಸೋಮಂ ದಾತುಂ ಸೋಮೈರ್ಯುಕ್ತೋ ಭವತೀತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೋಮಪಾಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವನೂ | ಶುಕ್ರಪೂತ್ರಪಾಃ—ಶುಕ್ರವೂ ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವೂ
ಆದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ಯಃ—ಯಾರು | ಅಶ್ವೇಭಿಃ—ಅಶ್ವಗಳಿಂದ |
ವಸ್ತ್ರೇ—ಗೃಹಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ವಹತೇ—ವಹಿಸಲ್ಪಡುವನೋ ಮತ್ತು | ಸಸ್ತ್ರತೀನಾಂ ತ್ರಿಃ ಸಸ್ತ್ರ—
ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದರಿಂದ ಗುಣಿತವಾದ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ (೨೦೧೨೦-೧೪೨೦) | ಉಸ್ತ್ರಾಃ—ಗೋವುಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ವೆಂಬ ರಾಜನು | ಏಭಿಃ ಸೋಮೇಭಿಃ—ಈ ಸೋಮಗಳೊಡನೆಯೂ |
ಸೋಮಸುದ್ಧಿಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಈ ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ | ದಾನಾಯ—ನಿನಗೆ
ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶುಕ್ರವೂ, ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡತಕ್ಕ ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ಯಾರು
ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಗೃಹಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ವಹಿಸಲ್ಪಡುವನೋ ಮತ್ತು ೧೪೨೦ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಗೋವುಗಳಿಂದ ಯಾರು
ಕೂಡಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ವೆಂಬ ರಾಜನು ಈ ಸೋಮಗಳೊಡನೆಯೂ, ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವ
ಮುತ್ತಿಕ್ಕುಗಳೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ ನಿನಗೆ ದಾನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

He who is borne on horses and surrounds himself with thrice seven
times seventy cows,—he comes to you with these Soma libations and
Soma-priests, to offer to you, drinker of the Soma, drinker of the bright pure
Soma.

|| ಸಂ ತಾಪಾರ ||

ಯೋ ಮು ಇಮಂ ಚಿದು ತ್ವನಾಮಂದಚ್ಚಿತ್ರಂ ದಾವನೇ |

ಅರಟ್ಟೀ ಅಕ್ಷೇ ನಹುಷೇ ಸುಕೃತ್ವನಿ ಸುಕೃತ್ತರಾಯ ಸುಕ್ರತುಃ || ೨೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಮೇ | ಇಮಂ | ಚಿತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ತ್ವನಾ | ಅಮಂದತ್ | ಚಿತ್ರಂ | ದಾವನೇ |

ಅರಟ್ಟೀ | ಅಕ್ಷೇ | ನಹುಷೇ | ಸುಕೃತ್ವನಿ | ಸುಕೃತ್ವರಾಯ | ಸುಕ್ರತುಃ || ೨೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಃ ಪೃಥುಶ್ರವಾ ಮೇ ಮಹ್ಮನಿಸುಂ ಪುರತೋವರ್ತಮಾನಂ ಚಿತ್ರಂ ಚಾಯನೀಯಂ
ಗವಾಶ್ವಾದಿಕಂ ದಾವನೇ ದಾನಾಯ ತ್ವನಾತ್ವನಾ ಸ್ವಬುದ್ಧ್ಯೈವಾಮಂದತ್ ಅಮಂದತ ಅಮಾದ್ಯತ | ಸ
ಚ ಸುಕ್ರತುಃ ಶೋಭನಕರ್ಮಾ ರಾಜಾ ಸುಕೃತ್ತರಾಯ ಸುಕೃತಕರ್ತೃತ್ವಾ ಯಾರಟ್ಟೀಽಕ್ಷೇ ನಹುಷೇ
ಸುಕೃತ್ವನಿ ಚ | ಏತೇ ತಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋಽಧ್ಯಕ್ಷಾಃ | ತೇಷ್ವನ್ವಶಾತ್ ಆಸ್ಮೈ ಗವಾದಿಕಾನ್ ಸಂಯೋಜ-
ಯತೇತಿ | ಯದ್ವಾ ಅರಟ್ಟಾದಯೋಽನ್ಯೇ ರಾಜಾನಃ | ತೇಷು ಮಧ್ಯೇ ಸುಕೃತ್ತರಾಯಾಮಂದದಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾರು | ಮೇ—ನನಗೆ | ಇಮಂ—ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾದುದೂ | ಚಿತ್ರಂ—ಆಕರ್ಷಕ
ವಾದುದೂ ಆದ ಗವಾದಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು | ದಾವನೇ—ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ | ತ್ವನಾ ಉ—ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ |
ಅಮಂದತ್—ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ | ಸುಕ್ರತುಃ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಯೆಂಬ
ರಾಜನು | ಅರಟ್ಟೀ, ಅಕ್ಷೇ, ನಹುಷೇ, ಸುಕೃತ್ವನಿ—ಅರಟ್ಟ, ಅಕ್ಷ, ನಹುಷ ಮತ್ತು ಸುಕೃತ್ವ ಎಂಬ ಈ ರಾಜರ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ | ಸುಕೃತ್ತರಾಯ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು (ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ).

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿತವಾದುದೂ, ಆಕರ್ಷಕವಾದುದೂ ಆದ ಗವಾದಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನನಗೆ ದಾನಮಾಡಲು ಯಾರು
ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಯೆಂಬ ರಾಜನು
ಅರಟ್ಟ, ಅಕ್ಷ, ನಹುಷ ಮತ್ತು ಸುಕೃತ್ವ ಎಂಬ ಈ ರಾಜರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು
ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

He who of his own will has been pleased to give me this honoured gift,—
he, performer of good works, (has determined) on a pre-emminently good action,
amidst Aradwa, Aksha, Nahusha and Sukritwan.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಚ್ಛೈಃ | ವಪುಷಿ | ಯಃ | ಸ್ವರಾಟ್ | ತ | ವಾಯೋ | ಘೃತಸ್ನಾಃ |

ಅಶ್ವೇಷಿತಂ | ರಜೇಷಿತಂ | ಶುನೇಷಿತಂ | ಪ್ರಾಜ್ಞ | ತದಿದಂ | ನು | ತತ್ | || ೨೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಚ್ಛೈಃ | ವಪುಷಿ | ಯಃ | ಸ್ವರಾಟ್ | ಉತ | ವಾಯೋ ಇತಿ | ಘೃತಸ್ನಾಃ |

ಅಶ್ವೇಷಿತಂ | ರಜೇಷಿತಂ | ಶುನೇಷಿತಂ | ಪ್ರ | ಅಜ್ಞ | ತತ್ | ಇದಂ | ನು | ತತ್ | || ೨೮ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಚ್ಛೈಃ ವಕ್ತವ್ಯೇ ಸ್ತುತೇ ವಪುಷಿ ಶರೀರೇ ಯಃ ಸ್ವರಾಟ್ ಸ್ವಯಂ ರಾಜತೇ | ಯದ್ವಾ | ಉಚ್ಛೈಃ ವಪುಷ್ಣೋ ಭೌ ರಾಜಾನ್ | ತಯೋರಪಿ ಯಃ ಸ್ವರಾಟ್ ಸ್ವಾರಾಜ್ಯಂ ಕರೋತಿ ಅತಿಶಯೇನ ವರ್ತತೇ | ಹೇ ವಾಯೋ ಯಶ್ಚ ಘೃತಸ್ನಾ ಘೃತವಚ್ಛುಪ್ತಃ ಸ ರಾಜಾಶ್ವೇಷಿತಮಶ್ವೈಃ ಪ್ರಾಪಿತಂ ರಜೇಷಿತಂ | ರಜಃಶಬ್ದೇನೋಪ್ಯೋಗೇ ಗರ್ಧಭೋ ವೋಚ್ಯತೇ | ತೇನಾಸ್ಯಾನೀತಂ ಶುನೇಷಿತಂ ಚಾಜ್ಞಾನ್ನಂ ಪ್ರಾದಾತ್ | ತದನ್ನಮಶ್ವಾದ್ಯಾನೀತಮಿದಂ ಪುರತೋ ದೃಶ್ಯತೇ | ತತ್ತವ್ಯವಾನುಗ್ರಹಾದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥವೈಕಸ್ತಚ್ಛಬ್ದಃ ಪೂರಣಃ | ಅಶ್ವಾದ್ಯಾನೀತಂ ಯದಸ್ತಿ ತದಿದಂ ಖಲ್ವಿತಿ ||

|| ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಃ ||

ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ಉಚ್ಛೈಃ—ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ | ವಪುಷಿ—ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿ | ಯಃ—ಯಾವ ರಾಜನು | ಸ್ವರಾಟ್—ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಘೃತಸ್ನಾಃ—ಯಾರು ಘೃತದಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ ರಾಜನು | ಅಶ್ವೇಷಿತಂ—ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ | ರಜೇಷಿತಂ—ಒಂಟಿಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ | ಶುನೇಷಿತಂ—ನಾಯಿಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ ಆದ | ಅಜ್ಞ—ಅನ್ನವನ್ನು (ಆಹಾರವನ್ನು) | ಪ್ರ (ಅದಾತ್)—ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ | ತತ್ ಇದಂ—ಮುಂದೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ಅದೇ | ನು—ಬಂದಿತ | ತತ್—ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಆನುಗ್ರಹದ ಫಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಯಾರು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ, ಯಾರು ಘೃತದಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಂತಹ ರಾಜನು ಅಶ್ವಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ, ಒಂಟಿಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ, ನಾಯಿಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ ಆದ ಅನ್ನವನ್ನು (ಆಹಾರವನ್ನು) ದಾನಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

He who is self-resplendent in his glorious body, who is bright, O Vayu, like ghee, has given me this food, brought by horses, brought by camels, brought by dogs.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಧ¹ ಪ್ರಿಯಮಿ¹ಷಿರಾಯ¹ ಪ¹ಷ್ಠಿಂ ಸಹಸ್ರಾ¹ಸನಂ |

ಅಶ್ವಾನಾಮಿ¹ನ್ನ ವೃ¹ಷ್ಣಾಂ || ೨೯ ||

|| ಪದಪಠಃ ||

ಅಧ | ಪ್ರಿಯಂ | ಇಷಿರಾಯ | ಪಷ್ಠಿಂ | ಸಹಸ್ರಾ | ಅಸನಂ |

ಅಶ್ವಾನಾಂ | ಇತ್ | ನ | ವೃಷ್ಣಾಂ || ೨೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಥಾಧುನೇಷಿರಾಯ ಧನಾದಿಪ್ರೇರಯಿತ್ರೇ ರಾಜ್ಞೇ ಪ್ರಿಯಂ ಶ್ರದ್ಧೇಯಮಶ್ವಾನಾಮಿವ ವೃಷ್ಣಾಂ ಸೇಕ್ತ್ವಾಣಾಂ ಗವಾಂ ಸಹಸ್ರಾ ಸಹಸ್ರಾಣಾಂ ಪಷ್ಠಿಂ ಪಷ್ಠಿಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಂ ಪ್ರಿಯಭೂತಮಸನಂ | ಅಭಜಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಧ—ಈಗ | ಇಷಿರಾಯ—ಉದಾರದಾತ್ಮವಾದ ಈ ರಾಜನಿಗೆ | ಪ್ರಿಯಂ—ಇಷ್ಟವಾದುದೂ | ಅಶ್ವಾನಾಂ ಇನ್ನ—ಅಶ್ವಗಳಂತೆ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವೂ | ಪಷ್ಠಿಂ ಸಹಸ್ರಾ—ಅರವತ್ತುಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ | ವೃಷ್ಣಾಂ—ವೃಷಭಗಳ ಗುಂಪನ್ನು | ಅಸನಂ—ಪಡೆದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ ಈ ರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ, ಅಶ್ವಗಳಂತೆ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವೂ, ಅರವತ್ತು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ ವೃಷಭಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಪಡೆದನು.

English Translation.

I have now received (a gift) dear to the beneficent king, sixty thousand bulls vigorous like horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಗಾವೋ¹ ನ ಯೂ¹ಥಮು¹ಪ ಯಂತಿ¹ ವಧ್ರಯ¹ ಉಪ¹ ಮಾ ಯಂತಿ¹
ವಧ್ರಯಃ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಗಾವ್ | ನ | ಯೂಥಂ | ಉಪ | ಯಂತಿ | ವಧ್ರಯಃ | ಉಪ | ಮಾ | ಆ | ಯಂತಿ | ವಧ್ರಯಃ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಗಾವೋ ನ ಗಾವ ಇವ ತಾ ಯಥಾ ಸಂಗನೇ ಯೂಥಮುಪ ಯಂತಿ ಉಪಗಚ್ಯಂತಿ ತದ್ವದ್ವಧ್ರಯಶ್ಚಿನ್ನಮುಷ್ಣಾ ವೃಷಭಾಃ ಪೃಥುಶ್ರವಸಾ ದತ್ತಾ ಮಾ ಮಾಮುಪ ಯಂತಿ | ಸಮಾಪಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ | ಮಾ ಮಾಂ ವಧ್ರಯ ಉಪಾ ಯಂತೀತಿ ಪುನರುಕ್ತಿರಾದರಾರ್ಥಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಗಾವಃ—ಪಶುಗಳು | ಯೂಥಂ ನ—ತಮ್ಮ ಮಂದೆಗಳನ್ನು | ಉಪ ಯಂತಿ—ಯಾವ ರೀತಿ ಹೋಗಿ ಸೇರುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆ | ವಧ್ರಯಃ—ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸಿನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ವೃಷಭಗಳು | ಮಾಂ—ನನ್ನನ್ನು ಉಪ ಯಂತಿ—ಬಂದು ಸೇರುತ್ತವೆ | ವಧ್ರಯಃ—ಅದೇ ವೃಷಭಗಳು | ಆ (ಯಂತಿ)—ನನ್ನನ್ನೇ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪಶುಗಳು ತಮ್ಮ ಮಂದೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಿ ಸೇರುವಂತೆ ಪೃಥುಶ್ರವಸ್ಸಿನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ವೃಷಭಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಬಂದು ಸೇರುತ್ತವೆ.

English Translation.

As the cows to the herd, so repair the oxen ; so the oxen repair to me.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಧ ಯಚ್ಚಾರ್ಥೇ ಗಣೇ ಶತಮುಷ್ಟ್ವಾ ಅಚಿಕ್ರದತ್ |

ಅಧ ತ್ವಿತ್ನೇಷು ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ || ೩೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಧ | ಯತ್ | ಚಾರ್ಥೇ | ಗಣೇ | ಶತಂ | ಉಷ್ಟ್ವಾನ್ | ಅಚಿಕ್ರದತ್ |

ಅಧ | ತ್ವಿತ್ನೇಷು | ವಿಂಶತಿಂ | ಶತಾ || ೩೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಥಾಥ ಯದ್ಯದಾ ಚಾರ್ಥೇ | ಚರಥಂ ಚರಣಂ ಗಮನಂ | ತತ್ಕೆಂಬಂಧಿನಿ ಚಾರ್ಯಮಾಣೇ ಪನಾಯ ಪ್ರೇರ್ಯಮಾಣ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದ್ಯಶೇ ಗಣ ಉಷ್ಟ್ರಸಂಘ ಉಷ್ಟ್ರಾಞ್ಚತಮುಷ್ಟ್ರಾಣಾಂ-

ಶತಮಚಿಕ್ರದತ್ ಅಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರದಾನಾಯಾಜುಹಾವ | ಅಧಾಪಿ ಚಾಸ್ತದರ್ಥಮೇವ ಶ್ವಿತ್ವೇಷು ಶ್ವೇತವ-
ರ್ಣೇಷು ಗೋಯೂಥೇಷು ವಿಂಶತಿಂ ಚ ಶತಾ ಶತಾನಿ ಚ ಅಥವಾ ಶತಾನಾಂ ವಿಂಶತಿಮಚಿಕ್ರದತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಧ—ಅನಂತರ | ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಗಣೇ— ಆ ರಾಜನ ಪಶುಸಮೂಹಗಳೆಲ್ಲವೂ | ಚಾರಥೇ—
ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿಗೆ ಮೇಯಲು ಹೋದವೋ ಆಗ | ಶತಂ ಉಷ್ಪಾನ್—ನೂರು ಒಂಟಿಗಳನ್ನು | ಅಚಿಕ್ರದತ್—
ನನಗೆ ದಾನಮಾಡಲು ಕರೆದು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು | ಅಧ—ಅಲ್ಲದೆ | ಶ್ವಿತ್ವೇಷು—ಶ್ವೇತವರ್ಣದ ಗೋವು
ಗಳಲ್ಲಿ | ವಿಂಶತಿಂ ಶತಾ—ಎರಡು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಆ ರಾಜನ ಪಶುಸಮೂಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿಗೆ ಮೇಯಲು ಹೋದಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನೂರು ಒಂಟಿ
ಗಳನ್ನು ಶ್ವೇತವರ್ಣದ ಎರಡುಸಾವಿರ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ನನಗೆ ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

English Translation.

Since, when the herd were wandering (to the wood), he called a hundred
camels (to give them to me), and two thousand from among the white herds
(of cows).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶತಂ ದಾಸೇ ಬಲ್ಪಾಥೇ ವಿಪ್ರಸ್ತರುಕ್ಷ ಆ ದದೇ |

ತೇ ತೇ ವಾಯವಿಮೇ ಜನಾ ಮದಂತೀಂದ್ರಗೋಪಾ ಮದಂತಿ ದೇವ-

ಗೋಪಾಃ || ೩೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶತಂ | ದಾಸೇ | ಬಲ್ಪಾಥೇ | ವಿಪ್ರಃ | ತರುಕ್ಷೇ | ಆ | ದದೇ |

ತೇ | ತೇ | ವಾಯೋ ಇತಿ | ಇಮೇ | ಜನಾಃ | ಮದಂತಿ | ಇಂದ್ರಗೋಪಾಃ | ಮದಂತಿ |

ದೇವಗೋಪಾಃ || ೩೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆಯಂ ವಿಪ್ರೋ ಮೇಧಾವೀ ವಶೋ ಜನೋಽಹಂ ಬಲ್ಪಾಥ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ದಾಸೇ ತರುಕ್ಷೇ
ಗೆವಾಶ್ವಾದೀನಾಂ ತಾರಕೇ ಗವಾದ್ಯಧಿಕೃತೇ ರಾಜ್ಞಾಸ್ತಾಕಂ ಪ್ರದಿಷ್ಟಧನದಾತರ್ಯಾ ದದೇ |..ಕಿಂ ದಾನಂ |

ಗವಾಶ್ವಾದೀನಾಂ ಶತಂ | ಶತಶಬ್ದೋಽಪರಿಮಿತವಚನಃ | ಹೇ ವಾಯೋ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾಸ್ತೇ ಸ್ತೋತಾರ ಇಮೇ ಜನಾಃ | ವಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಆತ್ಮನ ಏವ ಸರೋಕ್ಷತ್ರೇನ ವಾದಃ | ತ್ವಯಾನುಗ್ರಹೇ-ಶತ್ಸಾದಿದ್ರೋಗೋಪಾಃ | ಇಂದ್ರೋ ಗೋಪಾಯಿತಾ ಯೇಷಾಂ ತೇ ತಥೋಕ್ತಾಃ | ಇಂದ್ರೇಣ ರಕ್ಷಿತಾ ಮದಂತಿ | ತಥಾ ದೇವಗೋಪಾ ಮದಂತಿ | ಇಂದ್ರಂ ದೇವಾಂಶ್ಚ ರಾಜ್ಞೋ ಲಬ್ಧೇನ ಧನೇನ ಯಜಂತೋ ಮದಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿವಾರ್ಥ ||

ವಾಸೇ—ರಾಜಸಿಂಹ ಸಿಂಹಮಿತನೂ | ತರುಷ್ಣೇ—ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಆಶ್ವಗಳನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವವನೂ ಆದ | ಬಲ್ಬುಥೇ—ಈ ಬಲ್ಬುಥಸಿಂಹ | ವಿಶ್ವಃ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ನಾನು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಪಶುಗಳನ್ನು | ಆ ದದೇ—ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ | ವಾಯೋ—ಎಲೈ ವಾಯುವೇ | ತೇ—ನನಗೆ ಸೇರಿದ | ತೇ ಇಮೇ ಜನಾಃ—ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೆಲ್ಲರೂ | ಇಂದ್ರಗೋಪಾಃ—(ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ) ಇಂದ್ರನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ | ಮದಂತಿ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ | ದೇವಗೋಪಾಃ—ಆದುದರಿಂದಲೇ ದೇವತೆಗಳೆಂದಲೂ ರಕ್ಷಿತರಾಗಿ | ಮದಂತಿ—ಹರ್ಷವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ರಾಜನ ಸೇವಕನೂ, ಗೋಪಾಲಕನೂ ಆದ ಈ ಬಲ್ಬುಥಸಿಂಹ ಮೇಧಾವಿಯಾದ (ಪಶಸೆಂಬ) ನಾನು ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಪಶುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಎಲೈ ವಾಯುವೇ, ನನಗೆ ಸೇರಿದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೆಲ್ಲರೂ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ, ಇಂದ್ರನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ದೇವತೆಗಳೆಂದಲೂ ರಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಹರ್ಷವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

I, the sage, accept the hundred from the slave Balbutha, the cowherd ; we here are yours, O Vayu,—those who have Indra and the gods for protectors rejoice (through your favour).

! ಸಂಹಿತಾರಾಃ !

ಅಧ ಸ್ಯಾ ಯೋಷಣಾ ಮಹೀ ಪ್ರತೀಚೀ ವಶಮುಶ್ಚ್ಯಂ |
ಅಧಿರುಕ್ತಾ ವಿ ನೀಯತೇ || ೩೩ ||

! ಪದಾರ್ಥ !

ಅಧ | ಸ್ಯಾ | ಯೋಷಣಾ | ಮಹೀ | ಪ್ರತೀಚೀ | ವಶಂ | ಅಶ್ಚ್ಯಂ |
ಅಧಿರುಕ್ತಾ | ವಿ | ನೀಯತೇ || ೩೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಥಾಧುನಾ ಸ್ಯಾ ಸಾ ಯೋಷಣಾ ಯೋವಾ ರಾಜ್ಞಾ ಪ್ರದತ್ತಾ ಮಹೀ ಮಹತೀ ಪೂಜ್ಯಾ ಪ್ರತೀಚ್ಯೆ ಸ್ಮದಭಿಮುಖ್ಯಶ್ಚ್ಯಮಶ್ವಪುತ್ರಂ ವಶಂ ಮಾಂ ಪ್ರತಿ ಸಾಧಿರುಕ್ಮಾಭರಣಾ ಸತೀ ವಿ ನೀಯತೇ | ತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಮಾಂ ಪ್ರತ್ಯಾನಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತ್ರ ವಾಯುವ್ಯಾಸ್ತೃಕ್ಷು ಯತ್ರ ವಾಯುರ್ನ ಸ್ತೂಯತೇ ಪರಂ ದಾನಪ್ರಶಂಸೈವ ತಾಸು ಸರ್ವಾಸು ಹೇ ವಾಯೋ ತ್ವದುನುಗ್ರಹಾದೇವಮಿತಿ ಯೋಜ್ಯಂ ವಾಯುಪರತ್ವಮವಗಂಶವ್ಯಂ ||

! ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ !

ಅಥ—ಈಗ | ಮಹೀ—ಶ್ರೀಷ್ಠಳೂ | ಅಧಿರುಕ್ಮಾ—ಸುವರ್ಣಾದ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳೂ | ಸ್ಯಾ—ರಾಜನಿಂದ ದತ್ತಳಾದವಳೂ ಆದ | ಯೋಷಣಾ—ಕನ್ಯೆಯು | ಅಶ್ಚ್ಯಂ—ಅಶ್ವಪುತ್ರನೂ | ವಶಂ—ವಶಸಂಜ್ಞಕನೂ ಆದ ನನ್ನ | ಪ್ರತೀಚೀ—ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ | ವಿ ನೀಯತೇ—ಕರೆತರಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶ್ರೀಷ್ಠಳೂ, ಸುವರ್ಣಾದ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳೂ, ರಾಜನಿಂದ ದತ್ತಳಾದವಳೂ ಆದ ಕನ್ಯೆಯು ಅಶ್ವಪುತ್ರನೂ, ವಶಸಂಜ್ಞಕನೂ ಆದ ನನಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕರೆತರಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

English Translation.

This tall maiden, adorned with gold, is led towards me, Vasha, the son Ashwa.

ನಲವತ್ತೆಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಹಿ ವ ಇತ್ಯಷ್ಟಾದಶರ್ಚಿಂ ಸಂಚಮಂ ಸೂಕ್ತಮಾಪ್ತೈಸ್ಯ ತ್ರಿತಸ್ಯಾರ್ಪಂ | ಪದಷ್ಟಕಾ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಃ | ಆದ್ಯಾಸ್ತಯೋದಶರ್ಚಿ ಆದಿತ್ಯದೇವತಾಕಾಃ | ಯಚ್ಚ ಗೋಷ್ಠಿತ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಸಂಚರ್ಚಿ ಉಷೋದೇವತಾಕಾ ಆದಿತ್ಯದೇವತಾಕಾಶ್ಚ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಮಹಿ ವೋ ದ್ವ್ಯಾನಾ ತ್ರಿತ ಆಪ್ತೈ ಆದಿತ್ಯೇಭ್ಯೋಽಂತ್ಯಾಃ ಸಂಚೋಷಸೇಽಪಿ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಮಿತಿ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಮಹಿ ವಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಆರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ತ್ರಿತ ಆಪ್ತೈ ಎಂಬವನು ಋಷಿಯು; ಎಂಟೆಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಆರು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಸವು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ಹದಿಮೂರು ಋಕ್ಯುಗಳು

ಅವಿತ್ಯಸೇವತಾಕವು. ಯಚ್ಚ ಗೋಷು ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ೧೪-೧೮ ಮುಕ್ತಗಳಿಗೆ ಉಪಸ್ಥ ಮತ್ತು ಅವಿತ್ಯಸು ದೇವತೆಯು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ - ಮಹಿ ವೋ ಹ್ಯಾನಾ ತ್ರಿತ ಅಪ್ತೈ ಅದಿತ್ಯೇಭ್ಯೋಽನ್ತಾಃ ಪಂಚೋಷಸೇದ್ರಸಿ ಮಹಾಪಾಂಕ್ತಂ ಎಂದು ಪೇಳಿರುವುದು. ಸೂಕ್ತವಿಸಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ - ೪೭

ಮಂಡಲ - ೮ || ಅನುವಾಕ - ೬ || ಸೂಕ್ತ - ೪೭ ||
ಅಪ್ತೈ - ೬ || ಅಧ್ಯಾಯ - ೪ || ವರ್ಗ - ೭, ೮, ೯, ೧೦ ||
	ಸೂಕ್ತ ಪಲ್ಲವ ಮುಕ್ತಂಯೈ - ೧೮		
	ಮುಷ್ - ತ್ರೈ ಅಪ್ತೈ		
	ದೇವತಾ - ೧-೧೨ ಅದಿತ್ಯಾಃ	೧೪-೧೮ ಅದಿತ್ಯಾ ಉಪಾಶ್ಚ	
	ಭಂದಃ - ಮಹಾಪಂಕ್ತಃ		

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಹಿ ವೋ ಮಹತಾಮವೋ ವರುಣ ಮಿತ್ರ ದಾಶುಷೇ |
ಯನಾದಿತ್ಯಾ ಅಭಿ ದ್ರುಹೋ ರಕ್ಷಥಾ ನೇಮಘಂ ನಶದನೇಹಸೋ ವ
ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಹಿ | ವಃ | ಮಹತಾಂ | ಅವಃ | ವರುಣ | ಮಿತ್ರ | ದಾಶುಷೇ |
ಯಂ | ಅದಿತ್ಯಾಃ | ಅಭಿ | ದ್ರುಹಃ | ರಕ್ಷಥ | ನ | ಈಂ | ಅಘಂ | ನಶತ್ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ |
ಊತಯಃ | ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವರುಣ ಹೇ ಮಿತ್ರ | ಏತದ್ವೈಯಮರ್ಯಮ್ನೋಽಪ್ತೈಶಲಕ್ಷಣಂ | ಹೇ ವರುಣಾದಯಃ ಮಹತಾಂ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮವೋ ರಕ್ಷಣಂ ಮಹಿ ಮಹತ್ | ಈಸ್ಮೈ | ದಾಶುಷೇ ಹವಿದಾರ್ತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಃ ಯಂ ಯಜಮಾನಂ ದ್ರುಹೋ ದ್ರೋಗ್ನುಃ ಸಕಾಶಾದಭಿ ರಕ್ಷಥ ಈಮೇನಂ ಯಜಮಾನಮಘಂ ಪಾಪಂ ನ ನಶತ್ | ನ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ | ಕುತ ಏವಮಿತಿ ತೆತ್ರೋಚ್ಯತೇ | ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮೂತಯೋ ರಕ್ಷಣಾನ್ಯನೇಹಸೋಽಪಾಪಾನ್ಯನುಸದ್ರವಾಣಿ ಚಿ | ಊತಯೋಃ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ರಕ್ಷಣಾನಿ ಸುಊತಯಃ | ಶೋಭನರಕ್ಷಣಾನಿ | ಪುನರುಕ್ತಿರಾದರಾರ್ಥಾಃ ||

! ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ !

ವರುಣ—ಎಲೈ ವರುಣನೇ | ಮಿತ್ರ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ | ಮಹತಾಂ—ಮಹಾತ್ಮರಾದ | ವಃ—
ನಿಮ್ಮ | ಅವಃ—ರಕ್ಷಣವು | ದಾಶುಷೇ—ಯಜ್ಞಕರ್ತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ | ಮಹಿ—ಆತ್ಯಧಿಕವಾಗಿದೆ |
ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಯಂ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ದ್ರುಹಃ—ಕೇಡಿಗನಾದ ಶತ್ರುವಿನಿಂದ |
ಅಭಿ ರಕ್ಷಥ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವಿರೋ | ಈಂ—ಅಂತಹ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಅಘಂ—ಪಾಪವು | ನ
ನಶತ್—ಸಮಾಪಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ | (ಎಲೈ ವರುಣಾದಿಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು
ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ | ವಃ ಊತಯಃ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವರುಣನೇ, ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ, ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣವು ಯಜ್ಞಕರ್ತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಯಧಿಕ
ವಾಗಿದೆ. ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಯಾವ ಯಜಮಾನನನ್ನು ನೀವು ಕೇಡಿಗನಾದ ಶತ್ರುವಿನಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವಿರೋ
ಅಂತಹ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಪಾಪವು ಸಮಾಪಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲೈ ವರುಣಾದಿವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು
ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ.

English Translation.

Mitra and Varuna, you are great, and great is your protection to the offerer ; no evil, Adityas, harms him whom you guard from the injurer ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ವಿ॒ದಾ ದೇ॑ವಾ ಅ॒ಘಾ॒ನಾ॒ಮಾ॒ದಿ॒ತ್ಯಾ॒ಸೋ॑ ಅ॒ಪಾ॒ಕೃ॑ತಿಂ |

ಪ॒ಕ್ಷಾ॒ ವಯೋ॑ ಯಥೋ॒ಪರಿ॒ ವ್ಯ॑ಸ್ತೇ ಶರ್ಮ ಯಚ್ಚ॒ತಾನೇ॑ಹಸೋ॒ ವ

ಊ॒ತಯಃ॑ ಸುಊ॒ತಯೋ॑ ವ ಊ॒ತಯಃ॑ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ॒ದ | ದೇ॒ವಾಃ | ಅ॒ಘಾ॒ನಾಂ | ಅ॒ದಿ॒ತ್ಯಾಃ | ಅ॒ಪ್ಯ॒ಅ॒ಕೃ॑ತಿಂ |

ಪ॒ಕ್ಷಾ | ವಯೋಃ॑ | ಯಥಾ॑ | ಉ॒ಪರಿ॑ | ವಿ | ಅ॒ಸ್ತೇ ಇತಿ॑ | ಶರ್ಮ | ಯಚ್ಚ॒ತ | ಅ॒ನೇಹ॑ಸಃ | ವಃ |

ಊ॒ತಯಃ॑ | ಸು॒ಊ॒ತಯಃ॑ | ವಃ | ಊ॒ತಯಃ॑ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ದೇವಾ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯೋಯಮಘಾನಾಂ ದುಃಖಾನಾಮಸಾಕೃತಿಮಸಾಕರಣಂ ಪರಿಹಾರಪ್ರಕಾರಂ ವಿದ | ಜಾನೀಥ | ಯಸ್ಮಾದೇವಂ ತಸ್ಮಾದ್ವಯಃ ಪಕ್ಷಿಣೋ ಯಥಾ ಪಕ್ಷಾ ಪಕ್ಷಾವುಪರಿ ಸ್ತಶಿಕಾಕಾನಾಮುಪರಿ ಕುರ್ವಂತಿ ಸುಖಾಯ ತದ್ವದಸ್ಮೈ ಅಧ್ಯಸ್ತಾಸು ಶರ್ಮ ಸುಖಂ ಯಚ್ಚತ | ಕುರುತ || ಅಧೀತಿ ಸಪ್ತಮ್ಯರ್ಥಾನುವಾದೀ || ಅಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಕಮುಪರೀತಿ ವಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಃ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಅಘಾನಾಂ—ಪಾಪಗಳಿಗೆ | ಅಸಾಕೃತಿಂ—ನಾಶಸಾಧನವನ್ನು | ವಿದ—ನೀವು ಅರಿತಿದ್ದೀರಿ | ವಯಃ—ಪಕ್ಷಿಗಳು | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಪಕ್ಷಾ—ತಮ್ಮ ರಿಕ್ಕೆಗಳನ್ನು | ಉಪರಿ—ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವೋ ಹಾಗೆ | ಅಸ್ಮೇ—ನಮಗೆ | ಶರ್ಮ—ಸುಖವನ್ನು | ವಿ ಯಚ್ಚತ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ | ವಃ--ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾಗುವೆ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

! ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನೀವು ಪಾಪಗಳಿಗೆ ನಾಶಸಾಧನವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದೀರಿ. ಪಕ್ಷಿಗಳು ಯಾವ ರೀತಿ ತಮ್ಮ ರಿಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವೋ ಹಾಗೆ ನಮಗೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರಿ. ಎಲೈ ವರುಣಾದಿ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣವು ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿದೆ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

Divene Adityas, you know the averting of evils ; as birds (spread) their wings over (their) young, grant us happiness ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವ್ಯೌಃ ಸ್ತೇ ಅಧಿ ಶರ್ಮ ತತ್ಪಕ್ಷಾ ವಯೋ ನ ಯಂತನ |
 ವಿಶ್ವಾನಿ ವಿಶ್ವವೇದಸೋ ವರೂಥ್ಯಾ ಮನಾಮಹೇನೇಹಸೋ ವ ಊತಯಃ
 ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ | ಅಸ್ಮೀ ಇತಿ | ಅಧಿ | ಶರ್ಮ | ತತ್ | ಪಕ್ಷಾ | ವಯಃ | ನ | ಯಂತನ |

ವಿಶ್ವಾನಿ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ | ವರೂಢ್ಯಾ | ಮನಾಮಹೇ | ಅನೇಹಸಃ | ವ | ಊತಯಃ | ಸ್ವಊತಯಃ |

ವಃ | ಊತಯಃ || ೩ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯೂಯಮಸ್ಮೀ ಅಧ್ಯಸ್ತಾಸು ತತ್ | ಯುಷ್ಮಾಸ್ತೇವಾಸಾಧಾರಣಂ ಯಚ್ಚ-
ಮಾರ್ಗಸ್ತಿ ತದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತದ್ವಿ ಯಂತನ | ವಿಶೇಷೇಣ ಪ್ರಾಪಯತ | ಹೇ ವಿಶ್ವವೇದಸಃ ಸರ್ವಧನಾಃ
ಯುಷ್ಮಾನ್ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವರೂಢ್ಯಾ | ವರೂಢಂ ಗೃಹಂ | ತದುಚಿತಾನಿ ಧನಾನಿ ಮನಾಮಹೇ |
ಯಾಚಾಮಹೇ ||

! ಶ್ರುತಿರಾರ್ಥಃ !

(ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ) ವಯಃ—ಪಕ್ಷಿಗಳು | ಪಕ್ಷಾ ನ—ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿತಮ್ಮ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು
ಕೊಡುವಂತೆ | ಅಸ್ಮೀ ಅಧಿ—ನಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ | ತತ್ ಶರ್ಮ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ
ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಸುಖವನ್ನು | ವಿ ಯಂತನ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ | ವಿಶ್ವವೇದಸಃ—ಸಕಲ ಧನಸಂಪ
ತ್ತನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ವರೂಢ್ಯಾ—ರಕ್ಷಣಾಗೃಹಗಳನ್ನೂ |
ಮನಾಮಹೇ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ | (ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು |
ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುವಾತಯಃ—
ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

! ಭಾವಾರ್ಥಃ !

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಪಕ್ಷಿಗಳು ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಹರಡಿ ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ, ನಮ್ಮ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಸುಖವನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಕೊಡಿರಿ. ಸಕಲ ಧನ
ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನಾವು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸಮಸ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣಾಗೃಹವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.
ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ಅವು ನಮಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವು.

English Translation.

Grant us that happiness of yours, as birds (spread) their wings ; O you
possessed of all wealth, we solicit all riches suitable for our dwelling ; your
aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮಾ ಅರಾಸತ ಕ್ಷಯಂ ಜೀವಾತುಂ ಚ ಪ್ರಚೇತಸಃ |

ಮನೋವಿಶ್ವಸ್ಯ ಘೇದಿಮ ಅದಿತ್ಯಾ ರಾಯ ಈಶತೇನೇದಸೋ ವ
ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ | ಅರಾಸತ | ಕ್ಷಯಂ | ಜೀವಾತುಂ | ಚ | ಪ್ರಚೇತಸಃ |

ಮನೋಃ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ | ಘ | ಇತ್ | ಇಮೇ | ಅದಿತ್ಯಾಃ | ರಾಯಃ | ಈಶತೇ | ಅನೇದಸಃ | ವಃ |
ಊತಯಃ | ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಮೈ ಮನುಷ್ಯಾಯ ಕ್ಷಯಂ ನಿವಾಸಂ ಜೀವಾತುಂ ಜೀವನಸಾಧನಮನ್ನಂ ಚ ಪ್ರಚೇತಸಃ
ಪ್ರೈಶ್ವಮತಯೋರಾಸತ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ತಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ತದರ್ಥಮಿಮ ಅದಿತ್ಯಾ ವಿಶ್ವಸ್ಯ
ಘೇತ್ ಸರ್ವಸ್ಯಾಸ್ಯಯಷ್ಟುರ್ಮನೋರ್ಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ಧನಿಕಸ್ಯ ರಾಯೋ ಧನಸ್ಯೇಶತೇ | ಸ್ವಾಮಿನೋ
ಭವಂತ್ಯಪದ್ಯತ್ಯ ಯಜಮಾನಾಯ ಪ್ರದಾತುಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಚೇತಸಃ—ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ | ಇಮೇ ಅದಿತ್ಯಾಃ—ಈ ಅದಿತ್ಯರು | ಯಸ್ಮೈ—
ಯಾವ ಮಾನವನಿಗಾದರೂ | ಕ್ಷಯಂ—ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನೂ | ಜೀವಾತುಂ ಚ—ಜೀವನಸಾಧನವಾದ ಅನ್ನ
ವನ್ನೂ | ಅರಾಸತ—ಕೊಡುವರೋ | ಮನೋಃ—ಅಂತಹ ಮಾನವನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಘೇತ್—
ಸಮಸ್ತವಾದ ಯಜ್ಞಮಾಡದಿರುವ ಧನಿಕರ | ರಾಯಃ—ಧನಕ್ಕೂ | ಈಶತೇ—ಒಡೆಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ |
(ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ) | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇದಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು |
ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ಕೃಷ್ಟಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಈ ಅದಿತ್ಯರು ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗಾದರೂ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನೂ, ಜೀವನ
ಸಾಧನವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಅಂತಹ ಯಜಮಾನನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಉಳಿದ ಯಜ್ಞಾರ್ತರಲ್ಲದ ಧನಿಕರ
ಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಇವನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ
ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

To whomsoever these wise Adityas grant a dwelling and the means of life, (for him) they master the wealth of every man ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪರಿ ನೋ ವೃಣಜನ್ಮಘಾ ದುರ್ಗಾಣಿ ರಥ್ಯೋ ಯಥಾ |

ಸ್ಯಾಮೇದಿಂದ್ರಸ್ಯ ಶರ್ಮಣ್ಯಾದಿತ್ಯಾನಾಮುತಾವಸ್ಯನೇಹಸೋ ವ ಉತಯಃ

ಸುಉತಯೋ ವ ಉತಯಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪರಿ | ನಃ | ವೃಣಜನ್ | ಅಘಾ | ದುಃಽಗಾಣಿ | ರಥ್ಯಃ | ಯಥಾ ||

ಸ್ಯಾಮ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಶರ್ಮಣಿ | ಅದಿತ್ಯಾನಾಂ | ಉತ | ಅವಸಿ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ |

ಉತಯಃ | ಸುಽಉತಯಃ | ವಃ | ಉತಯಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪರಿ ವೃಣಜನ್ ಪರಿವರ್ಜಯಂತು ನೋಽಸ್ಯಾಕಮಘಾನಿ ಪಾಪಾನಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ದುರ್ಗಾಣಿ ದುರ್ಗಮನಾನ್ ಪ್ರದೇಶಾನವಟ್ಕಷ್ಟಾದಿಕಾನ್ ಯಥಾ ಪರಿವರ್ಜಯಂತಿ ತದ್ಭತ್ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಶರ್ಮಣಿ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ ವಯಂ | ಉತಾಪಿ ಚಾದಿತ್ಯಾನಾಮವಸಿ ರಕ್ಷಣೇ ಚ ಸ್ಯಾಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ರಥ್ಯಃ—ರಥಿಕರು | ದುರ್ಗಾಣಿ—ಕಠಿನವಾದ ಗಮನಾರ್ಥ ಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸಿ ದೂರವಿರುವರೋ ಹಾಗೆಯೇ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಅಘಾ—ಪಾಪಗಳೂ ಸಹ | ಪರಿ ವೃಣಜನ್—ಸಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ದೂರವಿರಲಿ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಇತ್—ಇಂದ್ರನಿಂದಲೇ ದತ್ತವಾದ | ಶರ್ಮಣಿ—ಸುಖದಲ್ಲಿ | ಸ್ಯಾಮ—ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ | ಉತ—ನತ್ತು | ಅದಿತ್ಯಾನಾಂ—ಅದಿತ್ಯರ | ಅವಸಿ—ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಂತಾಗಲಿ (ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೇ) | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಉತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಉತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಉತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಥಿಕರು ಕಠಿನವಾದ ಗಮನವಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ದೂರಸರಿಯವರೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಪಾಪಗಳೂ ಸಹ ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ದೂರಸರಿಯಲಿ. ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸುಖದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಪತ್ಯರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾರುಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

May our sins avoid us as charioteers, inaccessible places, we abide in Indra's happiness and in the protection of the Adityas; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪರಿಹೃತ್ವೇದನಾ ಜನೋ ಯುಷ್ಮಾದತ್ತಸ್ಯ ವಾಯತಿ |

ದೇವಾ ಅದಭ್ರಮಾಶ ವೋ ಯಮಾದಿತ್ಯಾ ಅಹೇತನಾನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪರಿಹೃತ್ವಾ | ಇತ್ | ಅನಾ | ಜನಃ | ಯುಷ್ಮಾದತ್ತಸ್ಯ | ವಾಯತಿ |

ದೇವಾಃ | ಅದಭ್ರಂ | ಅಶ | ವಃ | ಯಂ | ಅದಿತ್ಯಾಃ | ಅಹೇತನ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪರಿಹೃತ್ವೇತ್ ಪರಿಹೀದಿತೇನೈವ ತಪೋನಿಯಮಾದಿನಾನಾ ಪ್ರಾಣಯುಕ್ತೋ ಜನೋ ಯುಷ್ಮಾದತ್ತಸ್ಯ ಯುಷ್ಮಾಭಿದ್ಧತ್ತಂ ಧನಂ || ಕರ್ಮಣಿ ಸ್ಥಿತಿ || ವಾಯತಿ | ಗಚ್ಛತಿ | ಹೇ ದೇವಾ ಹೇ ಅಶವಃ ಶೀಘ್ರಗಮನಾಃ ಯೂಯಂ ಯಂ ಯಜಮಾನಮಹೇತನ ಪ್ರಾಪ್ನುಥಃ ಸ ಜನೋಽದಭ್ರಮನಲ್ಯಂ ಧನಂ ವಾಯತಿ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿತಿ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಃ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ | ಅಶವಃ—ಶೀಘ್ರಗಮಿಗಳೂ ಆದ | ಅದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ | ಅನಾ—ಸಜೀವಿಯಾದ | ಜನಃ—ಮಾನವನು | ಯುಷ್ಮಾದತ್ತಸ್ಯ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಧನವನ್ನು |

ಪರಿಹೃತಾ ಇತ್—ಸಂಯಮಾದಿ ತಪಃಕ್ಷೇಶಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ | ವಾಯುತಿ—ಪಡಿಯಬಲ್ಲನು | ಯು—
ಯಾವ ಮಾನವನನ್ನು | ಅಹೇತನ—ನೀವು ಸಮೀಪಿಸಿ ಹೋಗುವಿರೋ ಅವನು | ಅದಭ್ರಂ—ಪ್ರಭೂತವಾದ
ಧನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ | (ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಃ—
ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರೂ, ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಸಜೀವಿಯಾದ ಮಾನವನು ನಿಮ್ಮಿಂದ
ದತ್ತವಾದ ಧನವನ್ನು ಸಂಯಮಾದಿ ತಪಃಕ್ಷೇಶಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಪಡೆಯಬಲ್ಲನು. ಯಾವ ಮಾನವನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ
ನೀವು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವಿರೋ ಅವನು ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ
ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

English Translation.

Only by painful means does a living man obtain the wealth which you
bestow; but he whom you, divine Adityas, visit, wins great (riches); your
aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕ ||

ನ ತಂ ತಿಗ್ಮಂ ಚನ ತ್ಯಜೋ ನ ದ್ರಾಸದಭಿ ತಂ ಗುರು |

ಯಸ್ಮಾ ಉ ಶರ್ಮ ಸಪ್ರಥ ಆದಿತ್ಯಾಸೋ ಅರಾಧ್ಯಮನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠ ||

ನ | ತಂ | ತಿಗ್ಮಂ | ಚನ | ತ್ಯಜಃ | ನ | ದ್ರಾಸತ್ | ಅಭಿ | ತಂ | ಗುರು |

ಯಸ್ಮಾ | ಊಂ ಇತಿ | ಶರ್ಮ | ಸಪ್ರಥಃ | ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಅರಾಧ್ಯಂ | ಅನೇಹಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯ ||

ತಂ ಮನುಷ್ಯಂ ತಿಗ್ಮಂ ಚನ ತೀಕ್ಷ್ಣಮೇವ ಸಂತಂ ತ್ಯಜಃ | ಕ್ರೋಧನಾಮೈತತ್ | ಅತ್ರ
ಕ್ರೋಧಾಪ್ಪ್ರಯುಜ್ಯಮಾನಮಾಯುಧಮುಚ್ಯತೇ | ನ ದ್ರಾಸತ್ || ದ್ರಾ ಕುತ್ಸಾಯಾಂ ಗತೌ || ಕುತ್ಸಿತಂ
ನಾಗಚ್ಯುತಿ | ನ ಹಿನಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ತಂ ಜನಂ ಗುರು ಪ್ರವೃದ್ಧಮಪರಿಹಾರಾರ್ಹಂ ದುಃಖಾ ನ

ದ್ರಾಸತ್ | ನ ಗಚ್ಛತಿ | ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಸ ಅದಿತ್ಯಾಃ ಸಪ್ರಥಃ ಸಮಾನಪ್ರಥನಾಃ ಸರ್ವತಃ ಪೃಥುಭೂತಾ
ವಾ ಯೋಯಂ ಯಸ್ಮಾ ಉ ಯಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ | ಉಶಬ್ಧಃ ಪೂರಣಃ | ಶರ್ಮ ಸುಖಮರಾಧ್ಯಂ
ಅದೆತ್ತಂ ತಂ ನ ದ್ರಾಸದಿತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಶರ್ಮಾರ್ಥ ||

ಅದಿತ್ಯಾಸಃ—ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ | ಸಪ್ರಥಾಸಃ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ನೀವು | ಯಸ್ಮೈ—
ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಶರ್ಮ—ಸುಖವನ್ನು | ಅರಾಧ್ಯಂ—ಕೊಡುವಿರೋ | ತಂ—ಆ ಯಜಮಾನ
ನನ್ನು | ತಿಗ್ಗಂ ಚಿನ—ಅತಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ | ತೈಜಃ—ಕ್ರೋಧವು | ನ ದ್ರಾಸತ್—ಸಮೀಪಿಸಿ ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ |
ತಂ ಅಧಿ—ಅವನನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಗುರು—ಅಧಿಕವಾದ ದುಃಖವು | ನ—ಸಮೀಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ |
ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹ ಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು |
ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ನೀವು ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ನೀಡುವಿರೋ
ಆ ಯಜಮಾನನನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕ್ರೋಧವಾಗಲಿ, ಅಧಿಕವಾದ ದುಃಖವಾಗಲಿ ಸಮೀಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು
ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವು ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವು.

English Translation.

Him fierce wrath touches not, nor heavy (calamity), to whom, Adityas,
you have given great happiness ; your aids are void of harm, your aids are
true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕ ||

ಯುಷ್ಣೇ ದೇವಾ ಅಸಿ ಸ್ಮಸಿ ಯುಧ್ಯಂತ ಇವ ವರ್ಮಸು |
ಯೂಯಂ ಮಹೋ ನ ಏನಸೋ ಯೂಯಮರ್ಭಾದುರುಷ್ಯತಾನೇಹಸೋ
ವ ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಠಃ ||

ಯುಷ್ಣೇ ಇತಿ | ದೇವಾಃ | ಅಸಿ | ಸ್ಮಸಿ | ಯುಧ್ಯಂತೇ ಇವ | ವರ್ಮಸು |
ಯೂಯಂ | ಮಹಃ | ನಃ | ಏನಸಃ | ಯೂಯಂ | ಅರ್ಭಾತ್ | ಉರುಷ್ಯತ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ |
ಊತಯಃ | ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣ ಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ದೇವಾ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯುಷ್ಮೇ ಯುಷ್ಮಾಸು ವಯಮಸಿ ಸ್ತುಸಿ | ಅಸಿ ಭವೇಮ | ಯುಷ್ಮಾ-
ಭಿರಸಿಹಿತಾಃ ಸ್ತೇತ್ಕರ್ಥಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಯುಧ್ಯಂತಃ ಶೂರಾ ವರ್ಮಸು ಕವಚೇಷು ಯಥಾ
ಭವಂತಿ ತದ್ವತ್ | ಯೂಯಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಮಹೋ ಮಹತ ಏನಸಃ ಪಾಪಾದುರುಷ್ಯತ | ರಕ್ಷತ |
ತಥಾ ಯೂಯಮಸ್ಮಾನರ್ಭಾದಲ್ಪಾದಪ್ಯೇನಸ ಉರುಷ್ಯತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಃ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಯುಧ್ಯಂತಃ—ಯುದ್ಧಮಾಡತಕ್ಕ ಶೂರರು |
ವರ್ಮಸು—ತಮ್ಮ ಯುದ್ಧಕವಚಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ | (ವಯಂ—ನಾವು) | ಯುಷ್ಮೇ—
ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಅಸಿ ಸ್ತುಸಿ—ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆವು | ಯೂಯಂ—ನೀವು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಮಹಃ—
ಮಹತ್ತಾದ | ಏನಸಃ—ಪಾಪದಿಂದ | ಉರುಷ್ಯತ—ರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ಯೂಯಂ—ನೀವು | ಅರ್ಭಾಃ—
ಸಣ್ಣ ಪಾಪಗಳೆಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತ
ವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಯುದ್ಧಮಾಡತಕ್ಕ ಶೂರರು ತಮ್ಮ ಯುದ್ಧಕವಚಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು
ಪಡೆಯುವಂತೆ ನಾವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ. ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ಮಹತ್ತಾದ ಪಾಪದಿಂದಲೂ,
ಅಲ್ಪವಾದ ಪಾಪದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು ಮತ್ತು ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

English Translation.

Deities, may we abide in you as warriors in their armour ; defend us from great evil, defend us from little ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅದಿ॑ರ್ತಿನಃ ಉರು॑ಷ್ಯತ್ವದಿ॑ತಿಃ ಶರ್ಮ॑ ಯಚ್ಚತು |

ಮಾ॒ತಾ ಮಿ॒ತ್ರಸ್ಯ॑ ರೇ॒ವತೋ॑ಽರ್ಯಮ್ನೋ॑ ವರು॑ಣಸ್ಯ ಚಾನೇ॒ಹಸೋ॑ ವ

ಊ॒ತಯಃ॑ ಸುಊ॒ತಯೋ॑ ವ ಊ॒ತಯಃ॑ || ೯ ||

|| ಸದಾತಃ ||

ಅದಿತಿಃ | ನಃ | ಉರುಷ್ಯತು | ಅದಿತಿಃ | ಶರ್ಮ | ಯಚ್ಚತು |

ವಾತಾ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ | ರೇವತಃ | ಅರ್ಯವ್ಣಃ | ವರುಣಸ್ಯ | ಚ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನೋಽಸ್ಮಾನದಿತಿರಖಂಡನೀಯಾ ದೇವಮಾತೋರುಷ್ಯತು | ರಕ್ಷತು | ತಥಾದಿತಿಃ ಶರ್ಮ ಸುಖಂ ಯಚ್ಚತು | ಅದಿತಿರ್ವಿಶೇಷ್ಯತೇ | ಯಾ ವಾತಾ ನಿರ್ಮಾತ್ರೀ | ಕಸ್ಯ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ ರೇವತೋ ಧನವತೋಽರ್ಯವ್ಣೋ ವರುಣಸ್ಯ ಚ | ಸಾ ನ ಉರುಷ್ಯತ್ವಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಶಬ್ದಾರ್ಥ ||

ರೇವತಃ—ಧನವಂತನಾದ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ—ಮಿತ್ರನಿಗೂ | ಅರ್ಯವ್ಣಃ—ಅರ್ಯಮನಿಗೂ | ವರುಣಸ್ಯ ಚ—ವರುಣನಿಗೂ | ವಾತಾ—ಜನನಿಯಾದ | ಅದಿತಿಃ—ಅದಿತಿಯು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಉರುಷ್ಯತು—ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಅದಿತಿಃ—ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿಯು | ಶರ್ಮ—ಸುಖವನ್ನು | ಯಚ್ಚತು—ನಮಗೆ ಕೊಡಲಿ | (ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಧನವಂತನಾದ ಮಿತ್ರನಿಗೂ, ಅರ್ಯಮನಿಗೂ, ವರುಣನಿಗೂ ಜನನಿಯಾದ ಅದಿತಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿಯು ನಮಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡಲಿ. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮವೂ, ಪಾಪರಹಿತವೂ, ಮಂಗಳಕರವೂ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

May Aditi defend us, may Aditi grant us happiness, the mother of the wealthy Mitra, Aryaman and Varuna ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾತಃ ||

ಯದ್ಧೇವಾಃ ಶರ್ಮ ಶರಣಂ ಯದ್ಭದ್ರಂ ಯದನಾತುರಂ |

ತ್ರಿಧಾತು ಯದ್ವರೂಢ್ಯಂ | ತದಸ್ಮಾಸು ವಿ ಯಂತನಾನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ದೇವಾಃ | ಶರ್ಮ | ಶರಣಂ | ಯತ್ | ಭದ್ರಂ | ಯತ್ | ಅನಾತುರಂ |

ತ್ರಿಧಾತು | ಯತ್ | ವರೂಢ್ಯಂ | ತತ್ | ಅಸ್ಮಾಸು | ವಿ | ಯಂತನ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಲೂತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯಚ್ಚರ್ಮ ಸುಖಂ ಶರಣಂ ಶರಣೀಯಂ | ಯದ್ಭದ್ರಂ ಸರ್ವೈರ್ಭಜ-
ನೀಯಂ | ಯದನಾತುರಂ ರೋಗರಹಿತಂ | ಯತ್ರಿಧಾತು ತ್ರಿಗುಣಂ | ಯದ್ವರೂಢ್ಯಂ | ವರೂಢಂ
ಗೃಹಂ | ತದರ್ಹಂ | ತದುಕ್ತಗುಣಕಂ ಶರ್ಮಾಸ್ಮಾಸು ವಿ ಯಂತನ | ವಿಯಚ್ಛತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಯತ್—ಯಾವ | ಶರ್ಮ—ಸುಖವು | ಶರಣಂ - ನಮಗೆ ಆಶ್ರಯ
ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆಯೋ | ಯತ್—ಯಾವುದು | ಭದ್ರಂ—ಮಂಗಳಕರವಾಗಿದೆಯೋ | ಯತ್—ಯಾವುದು |
ಅನಾತುರಂ—ರೋಗರಹಿತವಾಗಿರುವುದೋ | (ಯತ್) ತ್ರಿಧಾತು—ಯಾವುದು ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ
ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವುದೋ | ಯತ್—ಯಾವುದು | ವರೂಢ್ಯಂ—ಗೃಹದಂತೆ ರಕ್ಷಕವೋ | ತತ್—ಅಂತಹ
ಸುಖವನ್ನು | ಅಸ್ಮಾಸು—ನಮಗೆ | ವಿ ಯಂತನ—ಕೊಡಿರಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು |
ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಲೂತಯಃ—
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಯಾವ ಸುಖವು ನಮಗೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾವುದು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿ
ದೆಯೋ, ಯಾವುದು ರೋಗರಹಿತವಾಗಿರುವುದೋ, ಯಾವುದು ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವುದೋ,
ಯಾವುದು ಗೃಹದಂತೆ ರಕ್ಷಕವಾಗಿರುವುದೋ ಅಂತಹ ಸುಖವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತ
ವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

English Translation.

Grant to us, deities, that happiness which is a refuge, auspicious, and
free from sickness, which is threefold and fit for a (secure) shelter ; your aids
are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆದಿತ್ಯಾ ಅವ ಹಿ ಖ್ಯತಾಧಿ ಕೂಲಾದಿವ ಸ್ವಶಃ |

ಸುತೀರ್ಥಮರ್ವತೋ ಯಥಾನು ನೋ ನೇಷಥಾ ಸುಗಮನೇಹಸೋ ವ
ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಅವ | ಹಿ | ಖ್ಯತ | ಅಧಿ | ಕೂಲಾತ್ ಇವ | ಸ್ವಶಃ |

ಸುತೀರ್ಥಂ | ಅರ್ವತಃ | ಯಥಾ | ಅನು | ನಃ | ನೇಷಥ | ಸುಗಂ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯೋಯಮವ ಹಿ ಖ್ಯತ | ಅವ ಹಿ ಪಶ್ಯತಾಧಸ್ತಾಸ್ಥಿತಾನಸ್ತಾನ್ | ತತ್ರ
ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಕೂಲಾದಧಿ ಕೂಲೇ ಸ್ವಶಃ ಸ್ವಷ್ಟಾಃ | ಸ್ಥಿತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯಥಾ ಕೂಲಸ್ಥಃ ಪುರು-
ಷೋಽಧೋಗತಮುದಕಂ ಜಿಜ್ಞಾಸುಸ್ತತ್ರೈಶ್ಚಂ ಮನುಷ್ಯಂ ವಾ ವಿಲೋಕಯಿತುಮನಾಕ್ಪಶ್ಯತಿ ತದ್ವತ್ |
ತಥಾ ಕೃತ್ವಾ ಸುತೀರ್ಥಂ ಶೋಭನಾವತಾರಪ್ರದೇಶಮರ್ವತೋಽಶ್ವನೈಥಾ ಪ್ರಾಪಯಂತೈಶ್ಚರಕ್ಷಕಾಃ
ತದ್ವನ್ನೋಽಸ್ತಾನ್ ಸುಗಂ ಸುಸಂಥಾನಮನು ನೇಷಥ | ಅನುನಯಥ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಕೂಲಾತ್ ಅಧಿ ಸ್ವಶಃ—ದಡದ ಮೇಲಿರುವ ಪುರುಷನು ನೀರನಲ್ಲಿ
ಬಿದ್ದಿರುವ ಪುರುಷನನ್ನು ಕೆಳಬಗ್ಗೆ ದಯೆಯಿಂದ ನೋಡುವಂತೆ | ಅವ ಹಿ ಖ್ಯತ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿರುವ
ನಮ್ಮನ್ನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಕೆಳಬಗ್ಗೆ ನೋಡಿರಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಅರ್ವತಃ—ಆಶ್ವಗಳನ್ನು |
ಸುತೀರ್ಥಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಡವಿರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಆಶ್ವಪತಿಗಳು ಒಯ್ಯುವರೋ ಹಾಗೆ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು |
ಸುಗಂ—ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ | ಅನು ನೇಷಥ—ಕರೆದೊಯ್ಯಿರಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು |
ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿವೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ದಡದ ಮೇಲಿರುವ ಪುರುಷನು ನೀರನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಪುರುಷನನ್ನು ಕೆಳಬಗ್ಗೆ ದಯೆಯಿಂದ
ನೋಡುವಂತೆ, ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಕೆಳಬಗ್ಗೆ ನೋಡಿರಿ. ಯಾವ ರೀತಿ ಆಶ್ವಪತಿಗಳು

ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ದಡವಿರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವಿರೋ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವೂ ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವೂ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

Adityas, look down upon us as those who look from the shore ; as (men lead) their horses to a secure Ghat, so conduct us along a good path ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನೇಹ ಭದ್ರಂ ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ ನಾವಯೈ ನೋಪಯಾ ಉತ |

ಗನೇ ಚ ಭದ್ರಂ ಧೇನವೇ ವೀರಾಯ ಚ ಶ್ರವಸ್ಯತೇನೇಹಸೋ ವ
ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ಇಹ | ಭದ್ರಂ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ | ನ | ಅವಯೈ | ನ | ಉಪಯೈ | ಉತ |

ಗನೇ | ಚ | ಭದ್ರಂ | ಧೇನವೇ | ವೀರಾಯ | ಚ | ಶ್ರವಸ್ಯತೇ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |
ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಃ ಇಹ ಭೂಮೌ ಭದ್ರಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಸುಖಂ ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ | ರಕ್ಷೋ ಬಲಂ | ಬಲವ-
ತೇಽಸ್ಮದ್ವೇಷ್ಟೇ ನ ಭವತ್ಪ್ರತಿ ಶೇಷಃ | ಅವಯಾ ಅಸ್ಮಾನ್ ಹಿಂಸಿತುಮವಗಚ್ಛತೇ ನ ಭವತು ಭದ್ರಂ |
ತಥೋಪಯಾ ಉಪಗಚ್ಛತೇ ನ ಭವತು | ತರ್ಹಿ ಕಸ್ಯ ಭವತ್ಪ್ರತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಗನೇ ಚ ಭದ್ರಂ ಯುಷ್ಮ-
ದೀಯಂ ಭವತು | ಚಶಬ್ದೋ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಧೇನ್ವಾದ್ಯಪೇಕ್ಷಃ | ಕಿಂಚ ಧೇನವೇ ನವಪ್ರಸೂತಿಕಾಯೈ
ಭದ್ರಂ ಭವತು | ವೀರಾಯಾಸ್ತತ್ಪ್ರಾಧಿಕಾಯ ಭದ್ರಂ ಭವತು | ಕೀದೃಶಾಯ ವೀರಾಯ | ಶ್ರವಸ್ಯ-
ತೇಽನ್ನಮಿಚ್ಛತೇ | ಅಥವೋತ್ತರಾರ್ಥೇಽಪಿ ನೇತ್ಯನುವರ್ತತೇ | ಅಸ್ಮದ್ವಿರೋಧಿನೋ ಗವಾದಿಕಾಯ
ಭದ್ರಂ ನ ಭವತ್ಪ್ರತಿ ತಸ್ಯಾರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ) ಇಹ—ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುವಿಗೆ |
ಭದ್ರಂ—ಮಂಗಳವು | ನ—ಉಂಟಾಗದಿರಲಿ | ಅವಯೈ—ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವನಿಗೂ | ನ—

ಒಳ್ಳೆಯದಾಗದಿರಲಿ | ಉತೆ—ಮತ್ತು | ಉಪಯ್ಯೆ—ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವನಿಗೂ | ನೆ—ಒಳ್ಳೆಯದಾಗದಿರಲಿ | ಗನೇ ಚೆ—ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಿಗೆ | ಭದ್ರಂ—ಮಂಗಳವುಂಟಾಗಲಿ | ಧೇನವೇ—ನಮ್ಮ ಧೇನುಗಳಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ | ಶ್ರವಸ್ಯತೇ—ಅನ್ನವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ | ವೀರಾಯ ಚೆ—ನಮ್ಮ ವೀರಪುತ್ರರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ಈ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಮಂಗಳವುಂಟಾಗದಿರಲಿ. ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವನಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗದಿರಲಿ ಮತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವನಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗದಿರಲಿ. ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಿಗೂ, ಅನ್ನೇಚ್ಛುಗಳಾದ ನಮ್ಮ ವೀರಪುತ್ರರಿಗೂ ಸದಾ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

Let there not be prosperity here to our powerful (foe), nor to him who threatens or assails us ; but let there be prosperity to our cattle, our milch cows, and our male offspring desirous of food ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಾವಿಯದ್ಪೀಚ್ಯಂ ದೇವಾಸೋ ಅಸ್ತಿ ದುಷ್ಕೃತಂ |

ತ್ರಿತೇ ತದ್ವಿಶ್ವಮಾಪ್ತ್ಯ ಆರೇ ಅಸ್ತದ್ಧಾತನಾನೇಹಸೋ ವ ಊತಯಃ
ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಅವಿಃ | ಯತ್ | ಅಪೀಚ್ಯಂ | ದೇವಾಸಃ | ಅಸ್ತಿ | ದುಷ್ಕೃತಂ |

ತ್ರಿತೇ | ತತ್ | ವಿಶ್ವಂ | ಅಪ್ತ್ಯೇ | ಆರೇ | ಅಸ್ತತ್ | ದಧಾತನ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಾ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ದೇವಾಸೋ ದೇವಾ ಅದಿತ್ಯಾಃ ಯದಾವಿರ್ಭೂತ್ಪವನಾವಿಭೂತಮಸ್ತಿ | ದುಷ್ಕೃತಂ
ಯಚ್ಚಾಪಿಚ್ಯವಂತರ್ಹಿತಮಸ್ತಿ | ಅಪಿಚ್ಯಮಿತ್ಯಂತರ್ಹಿತನಾಮ | ತದ್ವಿಶ್ವಂ ತದುಭಯಮಾಪ್ತೇ
ತ್ರಿತೇ ಮಯಿ ಮಾ ಭೂತ್ | ಕಿಂತ್ಯಸ್ಮದಾರೇ ದೂರೇ ದಧಾತನ | ಸ್ಥಾಪಯತ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಸಃ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ | ಯತ್ ಅಪಿಃ ಅಸ್ತಿ—ಯಾವ ಪಾಪವು ಹೊರಕ್ಕೆ
ಅವಿಭೂತವಾಗಿದೆಯೋ | ಯತ್ ದುಷ್ಕೃತಂ—ಯಾವ ದುಷ್ಕರ್ಮವು (ಪಾಪಸಾಧನವು) | ಅಪಿಚ್ಯಂ—
ಅಂತರ್ಹಿತವಾಗಿದೆಯೋ | ತದ್ವಿಶ್ವಂ—ಎರಡು ಗುಂಪಿಗೂ ಸೇರಿದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಸಾಧನಗಳೂ | ತ್ರಿತೇ
ಅಪ್ತೇ—ತ್ರಿತ ಅಪ್ಪ್ರಸಂಜ್ಞಕನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ | (ತತ್—ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ) | ಅಸ್ಮತ್—ನಮಗಿಂತಲೂ |
ಅರೇ—ಅತಿ ದೂರದಲ್ಲಿ | ದಧಾತನ—ಇರಿಸಿರಿ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—
ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ಯಾವ ಪಾಪವು ಹೊರಕ್ಕೆ ಅವಿಭೂತವಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾವ
ದುಷ್ಕರ್ಮವು ಅಂತರ್ಹಿತವಾಗಿದೆಯೋ, ಈ ಎರಡು ಗುಂಪಿಗೂ ಸೇರಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಸಾಧನಗಳೂ ತ್ರಿತಅಪ್ಪ್ರಸಂಜ್ಞಕನಾದ
ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮಗಿಂತಲೂ ಅತಿ ದೂರದಲ್ಲಿರಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ.
ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ.

English Translation.

Deities, whatever evil is manifest, whatever is concealed, (let it be not
found) in Trita Aptya, keep it far from us; your aids are void of harm, your
aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಯಚ್ಚ ಗೋಷು ದುಷ್ಕೃತ್ಯಂ ಯಚ್ಚಾಪಿ ದುಹಿತದಿವಃ |

ತ್ರಿತಾಯ ತದ್ವಿಭಾವಯಾಪ್ತಾಯ ಪರಾ ವಹಾನೇಹಸೋ ವ ಊತಯಃ

ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೪ ||

|| ಸದಸಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಚ | ಗೋಷು | ದುಃಸ್ವಪ್ನೈಂ | ಯತ್ | ಚ | ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ದುಹಿತಃ | ದಿವಃ |
 ತ್ರಿತಾಯ | ತತ್ | ವಿಭಾವರಿ | ಅಪ್ತಾಯ | ಪರಾ | ವಹ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |
 ಸುಽಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಚ್ಚ ಗೋಷ್ಠಿತ್ಯಾದಿಸೂಕ್ತಶೇಷೇಣ ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾದಿತ್ಯಮುಪಶಿಷ್ಯೇತ್ | ತಥಾ ಚ ಸ್ವಪ್ನಮನೋಜ್ಞಂ ದೃಷ್ಟ್ವೇತ್ಯುಪಕ್ರಮ್ಯ ಯಚ್ಚ ಗೋಷು ದುಷ್ಟ್ವಪ್ನೈಮಿತಿ ಪಂಚಭಿರಾದಿತ್ಯಮುಪಶಿಷ್ಯೇತ್ | ಅ. ಗೃ. ೩-೬-೬ | ಇತಿ ಸೂತ್ರೀತಂ ||

ಹೇ ದಿವೋ ದುಹಿತರುಷ ಉಷೋದೇವತೇ ಯಚ್ಚ ಗೋಷ್ಠ್ಯಸ್ಮದೀಯಾಸು ದುಷ್ಟ್ವಪ್ನೈಮನರ್ಥಸೂಚಕಂ ದೃಷ್ಟಂ || ಸ್ವಾರ್ಥಿಕೋ ಯತ್ || ಕಿಂಚ ಯಚ್ಚ ದುಷ್ಟ್ವಪ್ನೈಮಸ್ಮೇ ಅಪ್ತಾಸು ದೃಷ್ಟಂ | ಗೋಷಿಡಾನಿಮಿತ್ತಕಮಸ್ಮಾಕಂ ಪಿಡಾನಿಮಿತ್ತಕಂ ಚ ಯದ್ಧುಃಸ್ವಪ್ನಂ ಪಶ್ಯಾಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತನ್ನರ್ವಂ ಹೇ ವಿಭಾವರಿ | ಉಷೋನಾನ್ವೈತತ್ | ಹೇ ವ್ಯುಚ್ಛಿನವತಿ ದೇವಿ ಅಪ್ತಾಯ ತ್ರಿತಾಯ ಪರಾವಹ | ದೂರೇ ಪರಿಹರ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ದಿವಃ ದುಹಿತಃ—ಸ್ವರ್ಗದ ಪುತ್ರಿಯೂ | ವಿಭಾವರಿ—ಕಾಂತಿಯುತಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ | ಗೋಷು—ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಿಗೆ | ಯತ್ ದುಷ್ಟ್ವಪ್ನೈಂ—ಯಾವ ದುಃಸ್ವಪ್ನವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ | ಯಚ್ಚ—ಯಾವ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳು | ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವೋ | ತತ್—ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ | ತ್ರಿತಾಯ ಅಪ್ತಾಯ—ತ್ರಿತಪ್ತನಿಗಿಂತಲೂ | ಪರಾ ವಹ—ದೂರಕ್ಕೆ ಸರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡು | (ಎಲೈ ಉಷ ಆದಿದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಽಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ವರ್ಗದ ಪುತ್ರಿಯೂ, ಕಾಂತಿಯುತಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ದುಃಸ್ವಪ್ನವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ, ಯಾವ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳು ನಮಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ರಿತ ಆಪ್ತನಾದ ನನ್ನಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡು. ಎಲೈ ಉಷ ಆದಿದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾಗಿವೆ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ.

English Translation.

Daughter of heaven, (Ushas), whatever ill-omened dream threatens our cattle or ourselves, keep it, O brilliant one, far from Trita Aptya ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾರಿಗಾದರೂ ದುಃಸ್ವಪ್ನವುಂಟಾದಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಜ್ಞ ಗೋಷು ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಗಳನೆಯ ಋಕ್ವಿನಿಂದ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಆದಿತ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯವು ಅಶ್ವಲಾಯನಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರದ—ಸ್ವಪ್ನಮಮನೋಜ್ಞಂ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಯಜ್ಞ ಗೋಷು ದುಃಸ್ವಪ್ನಮಿತಿ ಪಂಚಭಿರಾದಿತ್ಯಮುಪತಿವ್ಯೇತ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ ಗ್ಯ. ೩-೬-೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಿಷ್ಕಂ | ನಾ | ಘಾ | ಕೃಣವತೇ | ಸ್ರಜಂ | ನಾ | ದುಹಿತದ್ವಿವಃ |

ತ್ರಿತೇ | ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ | ಸರ್ವಮಾಪ್ತೇ | ಪರಿ | ದದ್ಮಸ್ಯನೇಹಸೋ | ವ | ಊತಯಃ |
 ಸುಊತಯೋ | ವ | ಊತಯಃ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಿಷ್ಕಂ | ನಾ | ಘ | ಕೃಣವತೇ | ಸ್ರಜಂ | ನಾ | ದುಹಿತಃ | ದಿವಃ |

ತ್ರಿತೇ | ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ | ಸರ್ವಂ | ಆಪ್ತೇ | ಪರಿ | ದದ್ಮಸಿ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದಿವೋ ದುಹಿತರುಷಃ ನಿಷ್ಕಂ ನಾ ಘಾಭರಣವಿಶೇಷಂ ನಾ ಕೃಣವತೇ ಕುರ್ವತೇ ಸ್ವರ್ಣಕಾರಾಯ ಯದ್ವಿಷ್ವಪ್ನಂ ದೃಷ್ಟಂ | ಸ್ವರ್ಣಕಾರೇಣ ನಿರ್ಮಾಣಸಮಯೇ ದೃಷ್ಟಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಘೇತಿ ಪೂರಣಃ | ನಾಶಬ್ಧಶ್ಲಾಘೇ | ನಾಥನಾ ಸ್ರಜಂ ಮಾಲ್ಯಂ ಕೃಣವತೇ | ಕುರ್ವಾಣ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಸ್ಮಿನ್ನಸಿ ಮಾಲಾಕಾರೇ ಮಾಲಾನಿರ್ಮಾಣಸಮಯೇ ಯದ್ವಿಷ್ವಪ್ನಂ ದೃಷ್ಟಂ ತದುಭಯವಿಷಯಂ ದುಃಸ್ವಪ್ನಮಾಪ್ತೇಷಾಂ ಪುತ್ರೇ ತ್ರಿತೇ ವರ್ತಮಾನಂ ಪರಿ ದದ್ಮಸಿ | ಉಪರಿ ದದ್ಮಃ | ವಯಂ ತ್ರಿತಾಃ ಪರಿತ್ಯಜಾಮೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥನಾ ತ್ರಿತೇ ಮಯಿ ಯದ್ವಿಷ್ವಪ್ನಂ ದೃಷ್ಟಂ ತತ್ಸ್ವರ್ಣಕಾರಾಯ ಮಾಲಾಕಾರಾಯ ನಾ ಪರಿ ದದ್ಮಸಿ | ಅಸ್ಮತ್ತೋಽಪಿ ನಿಷ್ಕುಪ್ಯ ತಯೋರುಪರಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದಿವಃ ದುಹಿತಃ—ಅಂತರಿಕ್ಷಪುತ್ರಿಯಾದ ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ, | ತ್ರಿತೇ ಆಪ್ತೇ—ತ್ರಿತ ಆಪ್ತನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುವ | ಸರ್ವಂ ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ—ಸಕಲ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನೂ | ನಿಷ್ಕಂ ನಾ ಕೃಣವತೇ—ಅಭರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸುವರ್ಣಕಾರನ ಮೇಲಾಗಲಿ | ಸ್ರಜಂ ನಾ—ಮಾಲೆಗಳನ್ನು

ಕಟ್ಟುವವನ ಮೇಲಾಗಲಿ | ಸರಿ ದೆದ್ದುಸಿ—ಅದರ ಪ್ರಭಾವವು ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ವರ್ಗದ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ ತ್ರಿತಲಪ್ರಾಪ್ತನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುವ ಸಕಲ ಗುಣಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಅಭರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸುವರ್ಣಕಾರನ ಮೇಲಾಗಲಿ, ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವವನ ಮೇಲಾಗಲಿ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದವು.

English Translation.

Daughter of heaven, whatever ill-omened dream threatens Trita Aptya, we transfer it to the worker of gold ornaments or to the maker of garlands your aids are void of harm, your aids are true aids.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತದನ್ನಾಯ ತದಸಸೇ ತಂ ಭಾಗಮುಪಸೇದುಷೇ |

ತ್ರಿತಾಯ ಚ ದ್ವಿತಾಯ ಚೋಷೋ ದುಷ್ಟಸ್ಥಂ ವಹಾನೇಹಸೋ ವ
ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತದನ್ನಾಯ | ತದಸಸೇ | ತಂ | ಭಾಗಂ | ಉಪಸೇದುಷೇ |

ತ್ರಿತಾಯ | ಚ | ದ್ವಿತಾಯ | ಚ | ಉಷಃ | ದುಷ್ಟಸ್ಥಂ | ವಹ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |
ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತದನ್ನಾಯ | ಯದೇವ ಜಾಗರಾವಸ್ಥಾಯಾಂ ಭೋಜ್ಯತೇನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಮಧುಸಾಯಸಾದಿ ಸ್ವಪ್ನೇಽಪಿ ತದೇವಾನ್ಯಂ ಯಸ್ಯ ಸಃ | ತಾದೃಶಾಯ | ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಭೋಜನವತ್ ಸ್ವಪ್ನೇಽಪಿ ಭೂಕ್ತಿ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾ ತದಸಸೇ | ಯದೇವಾಪಃ ಕರ್ಮ ನಿಂದಿತಂ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥಾಯಾಂ ಕ್ರಿಯತೇ ತದೇವ

ಕರ್ಮ ಸ್ವಪ್ನೇ ಯಸ್ಯ ಸ ತತ್ಕರ್ಮಾಃ | ತಾದೃಶಾಯ ದೇನಾಯ ತಂ ಭಾಗಂ ದುಃಸ್ವಪ್ನಸ್ಯಾಂಶಮುಪೇ-
ಸೇದುಷೇ ಪ್ರಾಪ್ನುವತೇ ತ್ರಿತಾಯ ದ್ವಿತಾಯ ಚ ಲೇ ಉಪೋ ದೇವಿ ದುಃಸ್ವಪ್ನಸ್ಮೈಮನ್ನ ಕರ್ಮಪಿಪಯಂ
ವಹ | ಅನ್ಯತ್ರ ಪ್ರಾಪಯ | ಸ್ವಪ್ನೇ ದೃಷ್ಟಂ ಮಧುಭೋಜನಾದಿಕಂ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥಾ ಸುರೂಪವತ್ಸುಖ-
ಕರಂ ಭವತ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಸ್ತುತಿಸದಾರ್ಥ ||

ಉಷಃ—ಎಲೈ ಉಪೋದೇವಿಯೇ | ತದನ್ನಾಯ—ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವಾಗ ತಿನ್ನುವ ಅನ್ನವನ್ನೇ ಕನಸಿ
ನಲ್ಲಿಯೂ ತಿನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣುವವನೂ | ತದಪಸೇ—ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ
ಮಾಡುವಂತೆ ಕಾಣುವವನೂ | ತಂ ಭಾಗಂ—ಅದೇ ದುಃಸ್ವಪ್ನದ ಫಲವನ್ನು | ಉಪಸೇದುಷೇ—ಹೊಂದು
ವವನೂ ಅದ | ತ್ರಿತಾಯ—ತ್ರಿತನಿಗಾಗಿಯೂ | ದ್ವಿತಾಯ ಚ—ದ್ವಿತನಿಗಾಗಿಯೂ ಸಹ | ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ—
ಆ ದುಃಸ್ವಪ್ನವನ್ನು | ವಹ—ಬೇರೆ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸು | (ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—
ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇದಸಃ—ಪಾಪರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತ-
ತಯಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಉಪೋದೇವಿಯೇ, ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ತಿನ್ನುವ ಅನ್ನವನ್ನೇ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ತಿನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣು
ವವನೂ, ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುವಂತೆ ಕಾಣುವವನೂ, ಅದೇ
ದುಃಸ್ವಪ್ನದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವವನೂ ಅದ ತ್ರಿತನಿಗಾಗಿಯೂ, ದ್ವಿತನಿಗಾಗಿಯೂ ಆ ದುಃಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಬೇರೆ
ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸು. ಎಲೈ ಉಪೋದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು
ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

English Translation.

Ushas, bear (elsewhere) the ill-omened dream for Trita and Dwita, who
eat and do (in dreams) that (which is eaten and done amiss when awake) and
who obtain that (inauspicious) portion ; your aids are void of harm, your aids
are true aids.

|| ಸಹಿತಾವಾಹಃ ||

ಯಥಾ ಕಲಾಂ ಯಥಾ ಶಘಂ ಯಥ ಋಣಂ ಸಂನಯಾಮಸಿ |

ಏವಾ ದುಃಸ್ವಪ್ನಂ ಸರ್ವಮಾಪ್ಯೇ ಸಂ ನಯಾಮಸ್ಯನೇಹಸೋ ವ

ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ || ೧೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ಕಲಾಂ | ಯಥಾ | ಶಫಂ | ಯಥಾ | ಋಣಂ | ಸಂನಯಾಮಸಿ |

ಏವ | ದುಃಸ್ವಸ್ತ್ಯಂ | ಸರ್ವಂ | ಅಪ್ತೈಃ | ಸಂ | ನಯಾಮಸಿ | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ | ಊತಯಃ |

ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ || ೧೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಂಜ್ಞಾಪಿತಂ ಪಶುಂ ದಾನಾರ್ಥಂ ಸಂಸ್ಕರ್ವಂತೋ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಲಾ ಶಫಮಿತಿ ಸಂದಾಯಾನ್ಯತ್ರ ಸಂನಯಂತಿ | ಅಥಾಪರೋ ಯಥಾಶಬ್ದಃ ಪೂರಣಃ | ಅಥವಾ | ಯಥಾ ಕಲಾಂ ಹೃದಯಾದ್ಯವಯವಮದಾನಾರ್ಥಂ ಸಂನಯಂತಿ ಯಥಾ ಚಿ ಶಫಂ ಶಫೋಪಲಕ್ಷಿತಮನವ ದಾನಾರ್ಥಂ ಶಫಾಸ್ಥಾದಿಕಂ ಸಂನಯಂತಿ | ಯಥಾ ನಾ ಋಣಂ ಶನ್ಯಃ ಸಂನಯಂತಿ ಏವೈವ ದುಃಸ್ವಸ್ತ್ಯಂ ಸರ್ವಮಾಪ್ತೈಃ ವರ್ತಮಾನಂ ಸಂ ನಯಾಮಸಿ | ಸಂನಯಾಮಃ | ಅಪಸಾರಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಕಲಾಂ—ಪಶುವಿನ ಹೃದಯಾದ್ಯವಯವಗಳನ್ನಾ | ಯಥಾ—ಯಾ ರೀತಿ | ಶಫಂ—ಗೊರಸುಭಾಗಗಳನ್ನಾ (ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುವವೋ) | ಯಥಾ—ಯಾ ರೀತಿ | ಋಣಂ—ಸಾಲವನ್ನು | ಸಂ ನಯಾಮಸಿ—ಕ್ರಮವಾಗಿ ತೊಲಗಿಸುವವೋ | ಏವ—ಅದೇ ರೀತಿ ಅಪ್ತೈಃ—ತ್ರಿತ ಅಪ್ತೃಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಟಿರುವ | ಸರ್ವಂ—ಸಕಲ ದುಃಸ್ವಲಗಳನ್ನಾ | ಸಂ ನಯಾಮಸಿ—ದೂರಕ್ಕೆ ತೊಲಗಿಸುವೆವು | (ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾ ರಹಿತವಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ರೀತಿ ಪಶುವಿನ ಹೃದಯಾದ್ಯವಯವಗಳನ್ನಾ, ಯಾವ ರೀತಿ ಗೊರಸುಭಾಗಗಳನ್ನಾ ಯಜ್ಞದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುವವೋ, ಯಾವ ರೀತಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಾಲವನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವವೋ ಅದೇ ರೀತಿ ತ್ರಿತಅಪ್ತೃಗಳ ಅಂಟಿರುವ ಸಕಲ ದುಃಸ್ವಲಗಳನ್ನಾ ದೂರಕ್ಕೆ ತೊಲಗಿಸುವೆವು. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

English Translation.

As (in the sacrifice) we put severally together the proper parts and the hoofs, and as we discharge a debt, so we transfer all the ill-omened dream that rests on Aptya ; your aids are void of harm, your aids are true aids.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಜೈಷ್ಠ್ಯಾದ್ಯಾಸನಾಮ ಚಾಭೂಮಾನಾಗಸೋ ವಯಂ ।

ಉಷೋ ಯಸ್ಮಾದ್ಧುಃಸ್ವಪ್ನಾದಭೈಷ್ಠ್ಯಪ ತದುಚ್ಛತ್ಸನೇಹಸೋ ವ
ಊತಯಃ ಸುಊತಯೋ ವ ಊತಯಃ ॥ ೧೮ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಅಜೈಷ್ಠ್ಯ | ಅದ್ಯ | ಅಸನಾಮ | ಚ | ಅಭೂಮ | ಅನಾಗಸಃ | ವಯಂ |

ಉಷಃ | ಯಸ್ಮತ್ | ದುಃಸ್ವಪ್ನಾತ್ | ಅಭೈಷ್ಠ್ಯ | ಅಪ | ತತ್ | ಉಚ್ಛತು | ಅನೇಹಸಃ | ವಃ |

ಊತಯಃ | ಸುಊತಯಃ | ವಃ | ಊತಯಃ ॥ ೧೮ ॥

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ವಯಂ ತ್ರಿತಾ ಅದ್ಯಾಜೈಷ್ಠ್ಯ | ಜಯೇಮ | ಅಸನಾಮ ಚ | ಸಂಭಜೇಮ ಚ ಸುಸ್ವಪ್ನಂ ಸುಖಂ
ವಾ | ಅನಾಗಸೋಽಸಾಸಾ ಅಭೂಮ | ಭವೇಮ | ಹೇ ಉಷಃ ಯಸ್ಮಾದ್ಧುಃಸ್ವಪ್ನಾದಭೈಷ್ಠ್ಯ ಭೀತಾಃ
ಸ್ತು ತತ್ಪಾಪಮಪೋಚ್ಛತು | ಅಪಗಚ್ಛತು ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಉಷಃ—ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ | ಅದ್ಯ—ಈಗ | ಅಜೈಷ್ಠ್ಯ—ನಾವು ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂ
ತಾಗಲಿ | ಅಸನಾಮ ಚ—ಸಕಲ ಸುಖಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ | ಅನಾಗಸಃ—ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿಯೂ |
ಅಭೂಮ—ಇರುವಂತಾಗಲಿ | ಯಸ್ಮತ್ ದುಃಸ್ವಪ್ನಾತ್—ಯಾವ ದುಃಸ್ವಪ್ನದಿಂದ | ವಯಂ—ನಾವು |
ಅಭೈಷ್ಠ್ಯ—ಬೆದರಿದ್ದೇವೆಯೋ | ತತ್—ಅದು | ಅಪ ಉಚ್ಛತು—ದೂರ ಸರಿದು ನಾಶವಾಗಲಿ ; (ಎಲೈ
ದೇವತೆಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಅನೇಹಸಃ—ಪಾಪರಹಿತನಾದವು | ವಃ—ನಿಮ್ಮ |
ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳು | ಸುಊತಯಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಉಷೋದೇವಿಯೇ, ನಾವು ಈಗ ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ ನಾವು ಸಕಲ ಸುಖಗಳನ್ನೂ
ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ. ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿಯೂ ಇರುವಂತಾಗಲಿ. ಯಾವ ದುಃಸ್ವಪ್ನದಿಂದ ನಾವು ಬೆದರಿದ್ದೇವೆಯೋ
ಅದು ದೂರ ಸರಿದು ನಾಶವಾಗಲಿ. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಪಾಪರಹಿತನಾದವು. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳು
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದವು.

English Translation.

May we be to-day victorious, and obtain (happiness) ; may we be free
from evil ; Ushas, may that illdream depart, of which we were afraid ; your
aids are void of harm, your aids are true aids.

ನಲವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ್ವಾದೋರಭಕ್ತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚೆಂ ಷಷ್ಠಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಿಸ್ಯ ಪ್ರಗಾಥಸ್ಯಾರ್ಷಂ ಸೋಮ-
ದೇವತಾಕಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ | ಪಂಚಮಿಾ ಜಗತೀ | ಸೋಮೋ ದೇವತಾ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ |
ಸ್ವಾದೋಃ ಪಂಚೋನಾ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸೌಮ್ಯಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಪಂಚಮಿಾ ಜಗತೀತಿ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ
ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಸ್ವಾದೋರಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಆರನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಥಃ ಕಾಣ್ವಿಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಸೋಮನು
ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಐದನೆಯ ಋಕ್ಯು ಜಗತೀಛಂದಸ್ಸವು. ಉಳಿದ ಋಕ್ಯುಗಳು ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ಛಂದಸ್ಸವು.
ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಸ್ವಾದೋಃ ಪಂಚೋನಾ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸೌಮ್ಯಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಪಂಚಮಿಾ ಜಗತೀ
ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೪೮

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ-- ೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೮ ||
ಅಷ್ಟಕ--೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೧೧, ೧೨, ೧೩ ||
	ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಯಂತ್ಯಿ—೧೫		
	ಋಷಿಃ—ಪ್ರಗಾಥಃ ಕಾಣ್ವಿಃ		
	ದೇವತಾ—ಸೋಮಃ		
	ಛಂದಃ—೧-೪, ೬-೧೫ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್	೫. ಜಗತೀ	

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ್ವಾದೋರಭಕ್ತಿ ವಯಸಃ ಸುಮೇಧಾಃ ಸ್ವಾಧ್ಯೋ ವರಿವೋವಿತ್ತರಸ್ಯ |
ವಿಶ್ವೇ ಯಂ ದೇವಾ ಉತ ಮರ್ತಾಸ್ಯಸೋ ಮಧು ಬ್ರುವಂತೋ ಅಭಿ
ಸಂಚರಂತಿ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸ್ವಾದೋಃ | ಅಭಕ್ತಿ | ವಯಸಃ | ಸುಮೇಧಾಃ | ಸ್ವಾಧ್ಯೋ | ವರಿವೋವಿತ್ತರಸ್ಯ |
ವಿಶ್ವೇ | ಯಂ | ದೇವಾಃ | ಉತ | ಮರ್ತಾಸ್ಯಃ | ಮಧು | ಬ್ರುವಂತಃ | ಅಭಿ | ಸಂಚರಂತಿ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಹಂ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸುನೇಧಾಃ ಶೋಭನಕ್ರಜ್ಞಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಯನಃ ಸುಕರ್ಮಾ ವರಿವೋ-
ವಿತ್ತರಸ್ಯಾತಿಶಯೇನ ಪೂಜಾಂ ಲಭಮಾನಸ್ಯ ಸ್ವಾದೋಃ ಸುಷ್ಪದನೀಯಸ್ಯ ಸ್ವಾದುಭೂತಸ್ಯ ವಯ-
ಸೋಽನ್ನಸ್ಯ || ಏತಾಃ ಕರ್ಮಣಿ ಪಪ್ಯುಃ || ಉಕ್ತಲಕ್ಷಣಂ ವಯೋಽನ್ನಂ ಸೋಮಾಖ್ಯಮಭಕ್ತಿ |
ಭಕ್ತಿಯೇಯ | ಯಂ ಯದನ್ನಂ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸರ್ವೇಽಪೀಂದ್ರಾದಯ ಉತಾಪಿ ಚ ಮರ್ತ್ಯಾಸೋ
ಮರ್ತ್ಯಾ ಮನುಷ್ಯಾ ಮಧು ಬ್ರುವಂತೋ ಮನೋಹರನೇತದಿತಿ ಶಬ್ದಾಯಂತೋಽಭಿ ಸಂಚರಂತಿ
ಅಭಿಸಂಗಚ್ಛಂತೇ ಸ್ವಾಪ್ನವಂತಿ ತದನ್ನಮಭಕ್ತೀತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಂ—ಯಾವ ಸೋಮವನ್ನು | ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ—ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ | ಉತ—ಮತ್ತು |
ಮರ್ತ್ಯಾಸಃ—ಮಾನವರೂ | ಮಧು ಬ್ರುವಂತಃ—ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು | ಅಭಿ
ಸಂಚರಂತಿ—ಅದನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದರೋ ಅಂತಹ | ಸ್ವಾದೋಃ—ರುಚಿಕರವಾದುದೂ | ವರಿವೋವಿತ್ತರಸ್ಯ—
ಅತಿಶಯವಾದ ಪೂಜಾರ್ಹವಾದುದೂ ಆದ | ವಯಸಃ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಸುನೇಧಾಃ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ | ಸ್ವಾಧ್ಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಾನು | ಅಭಕ್ತಿ—ಭುಜಿಸುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ, ಸಕಲ ಮಾನವರೂ, ಯಾವ ಸೋಮವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು
ಅದನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ರುಚಿಕರವಾದುದೂ, ಅತಿಶಯವಾದ ಪೂಜಾರ್ಹವಾದುದೂ ಆದ ಅನ್ನವನ್ನು
ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಾನು ಭುಜಿಸುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

May I, the wise and devout, enjoy the delicious, abundantly honoured
Soma food, which all gods and mortals, pronouncing sweet, seek to obtain.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಂತಶ್ಚ ಸ್ವಾಗಾ ಅದಿತಿರ್ಭವಾಸ್ಯವಯಾತಾ ಹರಸೋ ದೈವ್ಯಸ್ಯ |

ಇಂದ್ರವಿಂದ್ರಸ್ಯ ಸಖ್ಯಂ ಜುಷಾಣಃ ಶ್ರೌಷ್ಟೀನ ಧುರಮನು ರಾಯ ಋಧ್ಯಾಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಂತರಿತಿ | ಚ | ಪ್ರ | ಅಗಾಃ | ಅದಿತಿಃ | ಭವಾಸಿ | ಅವ್ರಯಾತಾ | ಹರಸಃ | ದೈವ್ಯಸ್ಯ |

ಇಂದ್ರೋ ಇತಿ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಸಖ್ಯಂ | ಜುಷಾಣಃ | ಶ್ರೌಷ್ಟೀನ | ಧುರಂ | ಅನು | ರಾಯೇ | ಋಧ್ಯಾಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಗ್ನೀಷೋಮಪ್ರಣಯನೇಂದ್ರಂತಶ್ಚೇತ್ಯೇಷಾ | ತಥಾ ಚ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ಅಂತಶ್ಚ ಪ್ರಾಗಾ ಅದಿತಿ-
ಭವಾಸಿ ಶ್ಯೇನೋ ನ ಯೋನಿಂ ಸದನಂ ಧಿಯಾ ಕೃತಂ | ಅ. ೪-೧೦ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಸೋಮ ತ್ವಮಂತಶ್ಚ ಪ್ರಾಗಾಃ | ಹೃದಯಸ್ಯ ಯಾಗಾಗಾರಸ್ಯ ವಾಂತರ್ಗಚ್ಛಸಿ | ಗತ್ವಾ
ಚಾದಿತಿರದೀನಸ್ತ್ವಂ ದೈವ್ಯಸ್ಯ ಹರಸಃ ಕ್ರೋಧಸ್ಯಾವಯಾತಾ ಪೃಥಕ್ಕರ್ತಾ ಭವಾಸಿ | ಭವಸಿ | ಹರ ಇತಿ
ಕ್ರೋಧನಾಮ | ಹೇ ಇಂದೋ ಸೋಮ ತ್ವಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ಸಖ್ಯಂ ಜುಷಾಣಃ ಸೇವಮಾನಃ ಶ್ರೌಷ್ಟೀ |
ಶ್ರುಷ್ಟೀತಿ ಕ್ಷಿಪ್ರನಾಮ | ತತ್ಸಂಬಂಧೀ ಶ್ರೌಷ್ಟೀ | ಕ್ಷಿಪ್ರಗಾಮ್ಯಶ್ವೋ ಧುರಮಿವ ರಾಯೇಽಸ್ಮಾಕಂ
ಧನಲಾಭಾಯಾನ್ಸ್ಯಧ್ಯಾಃ | ಅನುಗಚ್ಛಸಿ | ಅಥವಾಶ್ವೋ ಯಥಾ ಧುರಂ ವೃತ್ತಾಭಿಮತದೇಶಂ
ಸ್ತಾಪಯತಿ ತದ್ವದಸ್ಮಾನ್ಪ್ರಾಪಯ | ಅನುಪೂರ್ವ ಯುಧಿರ್ಗತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಸೋಮವೇ) ಅಂತಶ್ಚ—ಹೃದಯದೊಳಗೂ | ಪ್ರಾಗಾಃ—ನೀನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತೀಯೆ |
ಅದಿತಿಃ—ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ನೀನು | ದೈವ್ಯಸ್ಯ—ದೇವಸಂಬಂಧಿಯಾದ | ಹರಸಃ—ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ |
ಅವಯಾತಾ—ನಾಶಕನಾಗಿ | ಭವಾಸಿ—ಆಗಿರುತ್ತೀಯೆ | ಇಂದೋ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—
ಇಂದ್ರನ | ಸಖ್ಯಂ—ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು | ಜುಷಾಣಃ—ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಶ್ರೌಷ್ಟೀ—ವೇಗಗಾಮಿಯಾದ ಅಶ್ವವು |
ಧುರಂ ಇವ - ಭಾರವನ್ನು ಹೊರುವಂತೆ | ರಾಯೇ—ನಮಗೆ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ | ಅನು ಯುಧಾಃ—ನಮ್ಮನ್ನು
ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸೇರಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ನೀನು ದೇವತೆಗಳ ಹೃದಯದೊಳಕ್ಕೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವರ ಕೋಪವನ್ನು ದೂರ
ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ. ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ನೀನು ಇಂದ್ರನ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ,
ವೇಗಗಾಮಿಯಾದ ಅಶ್ವವು ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸುವಂತೆ ನಮಗೆ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋಗಿ ಸೇರಿಸು.

English Translation.

You enter within, and, unimpaired, you avert the anger of the gods ;
Soma, enjoying the friendship of Indra, may you bring us to wealth as a swift
(horse) its burden.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಗ್ನೀಷೋಮಪ್ರಣಯನವೆಂಬ ಯಜ್ಞಾಂಗಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಂತಶ್ಚ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು
ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ— ಅಂತಶ್ಚ ಪ್ರಾಗಾ ಅದಿತಿಭವಾಸಿ ಶ್ಯೋನೋ ನ ಯೋನಿಂ ಸದನಂ ಧಿಯಾ
ಕೃತಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೪-೧೦) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಪಾಮು ಸೋಮಮಮೃತಾ ಅಭೂಮಾಗನ್ತ ಜ್ಯೋತಿರವಿದಾಮ ದೇವಾನ್ |
ಕಿಂ ನೂನಮಸ್ಮಾನ್ಕೃಣವತ್ | ಅರಾತಿಃ | ಕಿಂ ಉಂ ಇತಿ | ಧೂರ್ತಿಃ | ಅಮೃತ | ಮರ್ತ್ಯಸ್ಯ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಪಾಮು | ಸೋಮಂ | ಅಮೃತಾಃ | ಅಭೂಮು | ಅಗನ್ತು | ಜ್ಯೋತಿಃ | ಅವಿದಾಮು | ದೇವಾನ್ |
ಕಿಂ | ನೂನಂ | ಅಸ್ಮಾನ್ | ಕೃಣವತ್ | ಅರಾತಿಃ | ಕಿಂ | ಉಂ ಇತಿ | ಧೂರ್ತಿಃ | ಅಮೃತ | ಮರ್ತ್ಯಸ್ಯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಪಾಮು ಸೋಮಮಿತ್ಯಾದಿಕೇ ದ್ವೇ ಸೋಮಪಾನೋತ್ತರಕಾಲೀನಸ್ಯಾಭಿಮರ್ಶನೇ ಹೃದಯಾ-
ಭಿಮರ್ಶನೇ ಚ ಕ್ರಮೇಣ ನಿನಿಯುಕ್ತೇ | ತಥಾ ಚ ಸೂತ್ರೀತಂ | ಅಪಾಮು ಸೋಮಮಮೃತಾ ಅಧೂಮು
ಶಂ ನೋ ಭವ ಹೃದ ಆ ಪೀತ ಇಂದವಿತಿ ಮುಖಹೃದಯೇ ಅಭಿಮೃಶೇರನ್ನಿತಿ ||

ಹೇ ಅಮೃತಾಮರಣ ಸೋಮ ತ್ವಾಮಪಾಮು | ಪಾನಂ ಕರನಾಮು | ಕುರ್ಮಃ | ತತೋರಮೃತಾ
ಅಭೂಮು | ಭವೇಮು | ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮಮೃತಃ | ಅತಸ್ತವ ಪಾನಾದ್ವಯಮಪ್ಯಮೃತಾಃ ಸ್ಯಾಮು |
ಪಶ್ಯಾ ಜ್ಯೋತಿರಿದ್ಯೋತಮಾನಂ ಸ್ವರ್ಗಮಗನ್ತು | ಅವಿದಾಮು ಜ್ಞಾತವಂತೋ ದೇವಾನ್ | ತಥಾಧೂ-
ತಾನಸ್ಮಾನ್ನೂ ನಮಿದಾನೀಮರಾತಿಃ ಶತ್ರುಃ ಕಿಂ ಕೃಣವತ್ | ಕುರ್ಯಾತ್ | ಕಿಮು ಕಿಂನಾ ಮರ್ತ್ಯ-
ಸ್ಯೇದಾನೀಂ ಮನುಷ್ಯಭೂತಸ್ಯ ಮಮ ಧೂರ್ತಿಹಿಂಸಕಃ ಕಿಂ ಕೃಣವತ್ | ಕುರ್ಯಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು | ಅಪಾಮು—ನಾವು ಪಾನಮಾಡುವೆವು | ಅಮೃತಾಃ—ನಾವು ಮರಣ
ರಹಿತರಾಗಿ | ಅಭೂಮು—ಆಗುವೆವು | ಜ್ಯೋತಿಃ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಅಗನ್ತು—ಹೋಗಿ
ಸೇರುವೆವು | ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳನ್ನು | ಅವಿದಾಮು—ತಿಳಿಯುವೆವು | ನೂನಂ—ಖಂಡಿತ | ಅಸ್ಮಾನ್—
ನಮ್ಮನ್ನು | ಅರಾತಿಃ—ಶತ್ರುವು | ಕಿಂ ಕೃಣವತ್—ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು | ಅಮೃತ—ಮೃತಿರಹಿತನಾದ
ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ಮರ್ತ್ಯಸ್ಯ—ಮಾನವನಾದ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ | ಧೂರ್ತಿಃ—ಹಿಂಸಾರೂಪವುಳ್ಳ ಶತ್ರುವು |
ಕಿಮು—ಏನು ತಾನೇ ಮಾಡಬಲ್ಲನು ?

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಾವು ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಮೃತಿರಹಿತರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು
ಹೋಗಿ ಸೇರುತ್ತೇವೆ. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತೇವೆ. ಮೃತಿರಹಿತನಾದ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ಶತ್ರುವು ನಮ್ಮನ್ನು
ಏನುಮಾಡಬಲ್ಲನು ? ಹಿಂಸಾರೂಪಿಯಾದ ಶತ್ರುವು ಮಾನವನಾದ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನುತಾನೇಮಾಡಬಲ್ಲನು ?

English Translation.

We drink the Soma, may we become immortal; we have attained the light of (heaven), we have know the gods! what now should the enemy do to us, or what, O immortal, should the aggrieved do to the mortal?

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಪಾಮ ಸೋಮಂ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಯನ್ನೂ ಇದರ ಮುಂದಿನ ಶಂ ನೋ ಭವ ಎಂಬ ಋಕ್ಯನ್ನೂ ಸಹ ಸೋಮಪಾನಾನಂತರ ಮಾಡುವ ಅಭಿಮರ್ಶನದಲ್ಲಿಯೂ, ಹೃದಯಾಭಿಮರ್ಶನದಲ್ಲಿಯೂ (ಅಭಿಮರ್ಶನವೆಂದರೆ ಸ್ಪರ್ಶನ) ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಸಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ಚಲಾಯನಶ್ರುತಿಸೂತ್ರದ—ಅಪಾಮ ಸೋಮಮಮೃತಾ ಅಭೂಮ ಶಂ ನೋ ಭವ ಹೃದ ಆ ಪೀತ ಇಂದೆವಿತಿ ಮುಖಹೃದಯೇ ಅಭಿವೃಶೇರನ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೫-೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶಂ ನೋ ಭವ ಹೃದ ಆ ಪೀತ ಇಂದೋ ಪಿತೇವ ಸೋಮ ಸೂನವೇ
ಸುಶೇವಃ |

ಸಖೇವ ಸಖ್ಯ ಉರುಶಂಸ ಧೀರಃ ಪ್ರ ಣ ಆಯುರ್ಜೀವಸೇ ಸೋಮ
ತಾರೀಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶಂ | ನಃ | ಭವ | ಹೃದೇ | ಆ | ಪೀತಃ | ಇಂದೋ ಇತಿ | ಪಿತಾ ಇವ | ಸೋಮ | ಸೂನವೇ |
ಸುಶೇವಃ |

ಸಖಾ ಇವ | ಸಖ್ಯೇ | ಉರುಶಂಸ | ಧೀರಃ | ಪ್ರ | ಣ | ಆಯುಃ | ಜೀವಸೇ | ಸೋಮ | ತಾರೀಃ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದೋ ಸೋಮ ಅಸ್ಮಾಭಿಃ ಪೀತಸ್ತು ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಹೃದೇ ಹೃದಯಾಯ ಶಂ ಸುಖವಾ ಭವ | ಸುಖಭವನೇ ದೃಷ್ಟಾಂತದ್ವಯಂ | ಪಿತಾ ಸೂನವೇ ಸ್ವಾತ್ಮಜಾಯ ಯಥಾ ಸುಖಾಯ ಭವತಿ ಯಥಾ ನಾ ಸಖಾಹಿತಾನ್ನಿವರ್ತ್ಯ ಹಿತೇ ಸ್ಥಾಪಯಿತಾ ಸಖಾಯಂ ಸ್ವಸಖ್ಯೇ ಯಥಾ ಸುಶೇವಃ ಸುಸುಖೋ ಭವತಿ | ಶೇವಮಿತಿ ಸುಖನಾಮ | ತದ್ವತ್ತ್ವಮಪಿ ಭವ | ಕಿಂಚ ಹೇ ಉರುಶಂಸ ಬಹುಭಿ-

ಬೃಹದ್ರಾ ವಾ ಶಂಸನೀಯ ಬಹುಕೀರ್ತೇ ಸೋಮ ಧೀರೋ ಧೀಮಾಂಸ್ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಜೀವಸೇ
ಜೀವನಾಯಾರಾಯುಷ್ಯಂ ಪ್ರ ತಾರೀಃ | ಪ್ರವರ್ಧಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರೋ—ಪ್ರವಾಹರೂಪವುಳ್ಳ | ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ಗೂನವೇ—ಮಗನಿಗೆ |
ಸುಶೇವಃ—ಸುಖಕಾರಕನಾದ | ಪಿತಾ ಇವ—ತಂದೆಯಂತೆಯೂ | ಸಖ್ಯೇ—ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವ | ಸಖಾ ಇವ—ಸ್ನೇಹಿತನಂತೆಯೂ | ಪೀತಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮ |
ಹೃದೇ—ಹೃದಯಕ್ಕೆ | ಶಂ ಆ ಭವ—ಸುಖಕಾರಕನಾಗು | ಉರುಶಂಸ—ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ |
ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ಧೀರಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಜೀವಸೇ—ಜೀವಿಸಲು |
ಆಯುಃ—ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು | ಪ್ರ ತಾರೀಃ—ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರವಾಹರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ಮಗನಿಗೆ ಸುಖಕಾರಕನಾದ ತಂದೆಯಂತೆಯೂ, ಮಿತ್ರನಿಗೆ
ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸಖನಂತೆಯೂ, ನಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನೀನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸುಖಕಾರಕನಾಗು.
ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ನೀನು ನಮಗೆ ಜೀವಿಸಲು ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು
ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸು.

English Translation.

O Soma, drunk by us, be bliss to our hearts, as a father is indulgent
to a son or friend to a friend; O Soma, worthy of wide praise, wise one,
extend our years that we may live.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇ॒ಮೇ॑ ಮಾ॒ ಪೀ॒ತಾ ಯ॒ಶಸ॑ ಉ॒ರು॒ಷ್ಯ॒ವೋ॒ ರಥಂ॑ ನ ಗಾ॒ವಃ॑ ಸ॒ಮ॒ಸಾಹ॑
ಪ॒ರ್ವ॑ಸು |

ತೇ॑ ಮಾ॒ ರಕ್ಷಂ॑ತು ವಿ॒ಸ್ರ॑ಸಶ್ಚ॒ರಿತ್ರಾ॑ದುತ ಮಾ॒ ಸ್ರಾಮಾ॑ದ್ಯ॒ವಯಂ॑ತ್ವಿ॒ಂದೆ॑ವಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇ॒ಮೇ | ಮಾ | ಪೀ॒ತಾಃ | ಯ॒ಶಸಃ॑ | ಉ॒ರು॒ಷ್ಯ॒ವಃ | ರಥಂ॑ | ನ | ಗಾ॒ವಃ | ಸಂ | ಅ॒ಸಾಹ॑ | ಪ॒ರ್ವ॑ಸು |

ತೇ | ಮಾ | ರಕ್ಷಂ॑ತು | ವಿ॒ಸ್ರ॑ಸಃ | ಚ॒ರಿತ್ರಾತ್ | ಉ॒ತ | ಮಾ | ಸ್ರಾಮಾತ್ | ಯ॒ವಯಂ॑ತು | ಇಂ॒ದೆ॑ವಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಮೇ ಪೀತಾ ಯಶಸೋ ಯಶಸ್ಕರಾ ಉರುಷ್ಯವೋಽಸ್ಮಾಕಂ ರಕ್ಷಾಕಾಮಾಃ ಸೋಮಾ
ಗಾವೋ ಗೋವಿಕಾರಭೂತಾ ವಧ್ಯೋ ರಥಂ ನ ರಥಮಿವ ತಾ ಯಥಾ ರಥಂ ವಿಸ್ತೃತಂ ಪರ್ವಸು
ಸಮನಾಹ ಸಂದಧತೇ ತದ್ವನ್ಮಾಂ ಪೀತಾಃ ಸೋಮಾಃ ಪರ್ವಸು ಸಂನಹ್ಯಂತು | ಕಿಂಚಿ ತೇ ಸೋಮಾ
ಮಾ ಮಾಂ ವಿಸ್ತಸೋ ವಿಸ್ತಸ್ತಾಚ್ಚರಿತ್ರಾಚ್ಚರಣಾದನುಷ್ಠಾನಾದ್ರಕ್ಷಂತು | ಸೋಮಾಃ ಪೀತಶ್ಚೇತ್ಸಮಾ
ಹ್ಯವಿಸ್ತೃತಂ ಭವತಿ | ಉತಾಪಿ ಚಿ ಮಾ ಮಾಂ ಸ್ರಾಮಾದ್ವ್ಯಾಧೀಃ ಸಕಾಶಾದಿಂದವಃ ಪೀತಾ ಯವ-
ಯಂತು | ಪೃಥಕ್ಪುರ್ವಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಗಾವಃ—ವೃಷಭಗಳು | ರಥಂ ನ—ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವ ಗಾಡಿಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ
ಎಳೆಯುವಂತೆ | ಪೀತಾಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೂ | ಯಶಸಃ—ಯಶಸ್ಕರವಾದವೂ | ಉರುಷ್ಯವಃ—
ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವೂ ಆದ | ಇಮೇ ಈ ಸೋಮರಸಗಳು | ಪರ್ವಸು—ಶಿಥಿಲವಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ
ಸಂಧಿಬಂಧಗಳನ್ನು | ಸಮನಾಹ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತವೆ | ತೇ—ಅದೇ ಸೋಮಗಳು | ಮಾ—
ನನ್ನನ್ನು | ವಿಸ್ತಸಃ—ಭಿದ್ರವಾಗಿರುವ | ಚರಿತ್ರಾತ್—ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ | ರಕ್ಷಂತು—ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಉತ—
ಮತ್ತು | ಮಾ—ನನ್ನನ್ನು | ಸ್ರಾಮಾತ್—ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದಲೂ | ಇಂದವಃ—ಪ್ರವಾಹರೂಪದ ಈ ಸೋಮ
ರಸಗಳು | ಯವಯಂತು—ಬೇರೆ ಮಾಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವ ಗಾಡಿಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ವೃಷಭಗಳು ಎಳೆಯುವಂತೆ, ನಮ್ಮಿಂದ ಪಾನ
ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೂ ಯಶಸ್ಕರವಾದವೂ, ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವೂ ಆದ ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ಶಿಥಿಲವಾಗಿರುವ
ನಮ್ಮ ಸಂಧಿಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಸೋಮಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಭಿದ್ರವಾಗಿರುವ ವ್ಯವಹಾರ
ಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲಿ ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದಲೂ, ಪ್ರವಾಹರೂಪದ ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ಬೇರೆ ಮಾಡಲಿ.

English Translation.

May these glory conferring protecting Soma-streams knit together my joints as cows draw together a chariot falling in pieces; may they keep us from a loosely knit worship; may they deliver me from sickness.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ ನ ಮಾ ಮಧಿತಂ ಸಂ ದಿದೀಪಃ ಪ್ರ ಚಕ್ಷಯ ಕೃಣುಹಿ ವಸ್ಯಸೋ
ನಃ |

ಅಥಾ ಹಿ ತೇ ನುದ ಆ ಸೋಮ ಮನ್ಯೇ ರೇವಾ ಇವ ಪ್ರ ಚರಾ

ಪುಷ್ಪಿನುಚ್ಛ | ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ | ನ | ಮಾ | ಮುಠಿತಂ | ಸಂ | ದಿದೀಪಃ | ಪ್ರ | ಚಕ್ಷಯ | ಕೃಣುಹಿ | ವಸ್ಯಸಃ | ನಃ |

ಅಥ | ಹಿ | ತೇ | ಮದೇ | ಆ | ಸೋಮ | ಮನ್ಯೇ | ರೇವಾನ್ ಇವ | ಪ್ರ | ಚರ | ಪುಷ್ಟಿಂ | ಅಚ್ಯು ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸೋಮ ಪೀತಸ್ತಂ ಮಾ ಮಾಂ ಮುಠಿತಮಗ್ನಿಂ ನಾಗ್ನಿಮಿವ ಸಂ ದಿದೀಪಃ | ಸಂದೀಪಯ | ಪ್ರ ಚಕ್ಷಯ ಚ ಚಕ್ಷುಷಃ ಸಂಧುಕ್ಷಣೇನ | ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ವಸ್ಯಸೋಽತಿಶಯೇನ ವಸುಮತಃ ಕೃಣುಹಿ | ಕುರು | ಅಥಾಧುನಾ ಹಿ ಖಲು ತೇ ತ್ವಾಂ ಹೇ ಸೋಮ ಮದೇ ಮದಾಯ ಮನ್ಯೇ | ಸ್ತಪ್ತಿಮಿ | ತಥಾ ಸತಿ ರೇವಾನಿವ ಧನವಾನಿಹ | ಇನೇತಿ ಸಂಪ್ರತ್ಯರ್ಥೇ | ಪುಷ್ಟಿಮಸ್ಮತ್ಪೋಷಮಚ್ಯು ಪ್ರ ಚರ | ಅಭಿಗಚ್ಯು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಸೋಮವೇ) ಮುಠಿತಂ—ಅರಣಿಗಳಿಂದ ಕಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ | ಅಗ್ನಿಂ ನ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಂತೆ | ಮಾ—ನನ್ನನ್ನು | ಸಂ ದಿದೀಪಃ—ಪೂರ್ಣವಾದ ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತನಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡು | ಪ್ರ ಚಕ್ಷಯ—ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ವಸ್ಯಸಃ—ಧನಯುಕ್ತರಾಗುವಂತೆ | ಕೃಣುಹಿ—ಮಾಡು | ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ಅಥ ಹಿ—ಈಗಲೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಮದೇ—ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ | ಮನ್ಯೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ರೇವಾನ್—ಧನವಂತನಾದ ನೀನು | ಪುಷ್ಟಿಂ ಅಚ್ಯು—ನಮ್ಮ ಪುಷ್ಟಿಗಾಗಿ | ಪ್ರ ಚರ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು.

|| ಛಾಂದೋಃ ||

ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ಅರಣಿಗಳಿಂದ ಕಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಂತೆ, ನನ್ನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾದ ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತನಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡು. ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು ನಮ್ಮನ್ನು ಧನಯುಕ್ತರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಹರ್ಷಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಈಗಲೇ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಧನವಂತನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಪುಷ್ಟಿಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Soma, kindle me like the fire ignited by attrition, brighten (our eyes) and make us rich; I praise you now for exhilaration; come now, full of wealth to nourish us.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಷಿರೇಣ ತೇ ಮನಸಾ ಸುತಸ್ಯ ಭಕ್ತೀಮಹಿ ಸಿತ್ರೈಸ್ಯೇವ ರಾಯಃ |

ಸೋಮ ರಾಜನ್ಯಂ ಆಯೂಂಷಿ ತಾವೀರಹಾನೀವ ಸೂರ್ಯೋ ವಾಸರಾಣಿ ||

|| ಋದಪಾಠಃ ||

ಇಷೀರೇಣ | ತೇ | ಮನಸಾ | ಸುತಸ್ಯ | ಭಕ್ತೀಮಹಿ | ಪಿತ್ರೈಸ್ಯೈವ | ರಾಯಃ |
 ಸೋಮ | ರಾಜನ್ | ಪ್ರ | ನಃ | ಆಯೋಷಿ | ತಾರೀಃ | ಅಹಾನಿ೪ಇವ | ಸೂರ್ಯಃ | ವಾಸರಾಣಿ ||೬||

|| ಸಾಯಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಷೀರೇಣಾಚ್ಛವತಾ ಮನಸಾ ಸುತಸ್ಯ ತೇ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ತ್ವಾಂ ಭಕ್ತೀಮಹಿ | ಪಿತ್ರೈಸ್ಯೈವ
 ಪಿತೃಸಂಬಂಧಿನೋ ಧನಸ್ಯೇವ ಧನಮಿವ | ಪಿತ್ರೈಂ ಧನಂ ಯಥೈಷಣೇನ ಮನಸೋಪಭುಂಜತೇ
 ತದ್ಭತ್ | ಭಕ್ತಿತ ದೇ ಸೋಮ ರಾಜನ್ ಸ್ವಾಮಿನ್ ನೋ೪ಸ್ಮಾಕಮಾಯೋಷಿ ಪ್ರ ತಾರೀಃ |
 ಪ್ರವರ್ಧಯ | ವಾಸರಾಣಿ ಜಗದ್ವಾಸಕಾನ್ಯಹಾನಿ ಸೂರ್ಯ ಇವ | ಅತ್ರೈಷಣೇನ ವೈಷಣೇನ
 ವಾರ್ಷಣೇನ ವಾ | ನಿ. ೪-೬ | ಇತ್ಯಾದಿನಿರುಕ್ತಂ ಜ್ಞಾತವ್ಯಂ ||

ಪ್ರ.೩೫ದಾರ್ಥ ||

ರಾಜನ್—ಪ್ರಭುವಾದ | ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ಇಷೀರೇಣ—ಆದರದಿಂದ ಕೂಡಿದ |
 ಮನಸಾ—ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ | ಪಿತ್ರೈಸ್ಯೈ ರಾಯಃ ಇವ—ಪಿತೃಧನವನ್ನು ಭುಜಿಸುವಂತೆ | ಸುತಸ್ಯ—
 ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಭಕ್ತೀಮಹಿ—ಭುಜಿಸುತ್ತೇವೆ | ಸೂರ್ಯಃ—ಸೂರ್ಯನು |
 ವಾಸರಾಣಿ—ಜಗತ್ತನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ | ಅಹಾನಿ—ಅಹಸ್ಸುಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವಂತೆ | ನಃ—ನಮ್ಮ |
 ಆಯೋಷಿ—ಆಯುಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ಪ್ರ ತಾರೀಃ—ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭುವಾದ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ಆದರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಿತೃಧನವನ್ನು ಭುಜಿಸುವಂತೆ
 ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭುಜಿಸುತ್ತೇವೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಅಹಸ್ಸುಗಳನ್ನು
 ಸೂರ್ಯನು ವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸು.

English Translation.

May we partake of you, effused, with a longing mind as (men enjoy)
 paternal wealth; King Soma, prolong our lives, as the sun the world-
 establishing days.

|| ವಿಶೇಷವಚನಗಳು ||

ಈ ಋಕ್ತಿಗೆ ಯಾಸ್ಕರು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—
 ಈಷಣೇನ ವೈಷಣೇನ ವಾರ್ಷಣೇನ ವಾ ತೇ ಮನಸಾ ಸುತಸ್ಯ ಭಕ್ತೀಮಹಿ ಪಿತ್ರೈಸ್ಯೈವ
 ಧನಸ್ಯ ಪ್ರವರ್ಧಯ ಚ ನ ಆಯೋಷಿ ಸೋಮರಾಜನ್ | ಅಹಾನೀವ ಸೂರ್ಯೋಽ
 ವಾಸರಾಣಿ | ವಾಸರಾಣಿ ವೇಸರಾಣಿ ನಿವಾಸನಾನಿ ಗಮನಾನೀತಿವಾ || (ನಿ. ೪-೬)

ಇಲ್ಲಿ ಇಷೀರೇಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಈ ಶಬ್ದವು ಮನಸಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿದೆ. (1) ಈಷಣೇನ | ಈಷತಿ, ಫಣತಿ ಇತಿ ಗತಿಕರ್ಮಸು ಪಠಿತಂ | ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಗತೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಈಷತಿಧಾತುವಿಗೆ ಗತ್ಯರ್ಥವಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ಈಷಣೇನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಂದರ್ಥವು (2) ಏಷಣೇನ-ಇಚ್ಛಾವತಾ ಫಲಪ್ರಾರ್ಥನಾವತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನಿನ್ನನ್ನು ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಂದರ್ಥವು. (3) ಯಷಣೇನೇತಿ ವಾ-ದರ್ಶನವತಾ | ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಎಂದರೆ ಅದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಂದರ್ಥವು

ಎಲೈ ಸೋಮರಾಜನೇ, ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾವು ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಪಾನಮಾಡೋಣ. ಸೂರ್ಯನು ವಸಂತಕಾಲದ ದಿನಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಮಾಡುವಂತೆ ನೀನು ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸು ಎಂದು ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಇಲ್ಲಿ ವಾಸರಾಣಿ ಎಂದರೆ ದಿನಗಳು-ಹಗಲುಗಳು ಎಂದರ್ಥವು. ವಾಸರಾಣಿ ಎಂದರೆ ವೇಸರಾಣಿ | ಶೀತೋಷ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ತಾನಿ ಸರಂತಿ, ತೇಷು ಹಿ ಶೀತೋಷ್ಣಂ ಭವತಿ | ರಾತ್ರೌ ಶೀತಂ ದಿನಾ ಉಷ್ಣಂ | ವಾಸರಶಬ್ದವು ಸ್ವ-ಸರಿ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಕಾಲವು ಎಂದರೆ ದಿನದ ಕಾಲವು ಮುಂದುಮುಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ರೀತಿ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೀತವಾತಾವರಣದಿಂದಲೂ, ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಔಷ್ಣ್ಯದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ದಿನದ ಕಾಲಮಾನವು ಸರಿದುಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಎಂದರೆ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ದಿನಗಳಿಗೆ (ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಗಲಿಗೆ) ವಾಸರಾಣಿ ಅಥವಾ ವೇಸರಾಣಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದಲ್ಲದೆ ವಿನಾಸನಾನಿ-ತಾನಿ ಹಿ ತತ್ ಶೀತಂ ವಿನಾಸಯಂತಿ ನಾಶಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ರಾತ್ರೇಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಕೈತ್ಯವನ್ನು ಹಗಲು ತನ್ನ (ಸೂರ್ಯನ) ಔಷ್ಣ್ಯದಿಂದ ನಾಶಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಗಲುಗಳಿಗೆ ವಿನಾಸನಾನಿ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಅಥವಾ ಗಮನಾನೀತಿ ವಾ ವಿಸ್ಮತಾನಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಾನಿ ಸಂತಿ ವಾಸರಾಣೇತಿ ಉಚ್ಯಂತೇ | ಯಥಾ ತಾನಿ ಸೂರ್ಯಃ ವರ್ಧಯತಿ ಮಂದಗತಿತ್ವಾತ್ ಏವಮಸ್ಮಾಕಂ ತ್ವಮಾಯುಃ ಪ್ರವರ್ಧಯೇತ್ಯಾಶೀಃ || ಹಗಲುಕಾಲವು-ಎದರಲ್ಲಿಯೂ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ-ದೀರ್ಘವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹಗಲುಗಳಿಗೆ ವಾಸರಾಣಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಸೂರ್ಯನು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಹಗಲಿನ ಕಾಲಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರಂತೆ ಎಲೈ ಸೋಮನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಆಯುಃಪ್ರವಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಮಾಡು ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸೋಮ ರಾಜನ್ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ತವ ಸ್ಮಸಿ ವ್ರತ್ಯಾ ೩ ಸ್ತಸ್ಯ ವಿದ್ಧಿ |

ಅಲರ್ತಿ ದಕ್ಷ ಉತ ಮನ್ಯುರಿಂದೋ ನಾ ನೋ ಅರ್ಯೋ ಅನುಕಾಮಂ

ಪರಾ ದಾಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸೋಮ | ರಾಜನ್ | ವ್ಯುಳಯ | ನಃ | ಸ್ತಸ್ತಿ | ತವ | ಸ್ತಸಿ | ವ್ರತ್ಯಾಃ | ತಸ್ಯ | ವಿದ್ಧಿ |

ಅಲರ್ತಿ | ದಕ್ಷಃ | ಉತ | ಮನ್ಯುಃ | ಇಂದೋ ಇತಿ | ವಾ | ನಃ | ಅರ್ಯಃ | ಅನುಕಾಮಂ | ಪರಾ |
ದಾಃ || ಲ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸೋಮ ರಾಜನ್ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಸ್ತಸ್ತುನಿನಾಶಾಯ ಮೃಳಯ | ಸುಖಯ ಚ | ವ್ರತ್ಯಾ ವ್ರತಿನೋಃ ವಯಂ ತವ ಸ್ತಸಿ ಸ್ವಭೂತಾಃ ಸ್ತ | ತಸ್ಯ ತಂ ಸ್ವಕೀಯಂ ತವ ವಿದ್ಧಿ | ಜಾನೀರಿ | ಅಥವಾ ತವ ತ್ವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತ್ವಂ ಜಾನೀರಿ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಇಂದೋ ದಕ್ಷಃ ಪ್ರವೃದ್ಧೋಽಸ್ಮಚ್ಚೈತ್ರಲರ್ತಿ | ಗಚ್ಛತಿ | ಉತಾಪಿ ಚ ಮನ್ಯುಃ ಕ್ರೋಧಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ವಾಲರ್ತಿ | ತಾದೃಶಸ್ಯೋಭಯವಿಧಸ್ಯಾಯೋಽರೇಽನುಕಾಮಂ ಯಥಾಕಾಮಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ಮ ಪರಾ ದಾಃ | ಪರಾದೇರಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ರಾಜನ್ - ಪ್ರಭುವಾದ | ಸೋಮ-ಎಲೈ ಸೋಮನೇ | ನಃ-ನಮಗೆ | ಸ್ತಸ್ತಿ-ಒಳ್ಳೆಯ ದಾಗುವಂತೆ | ವ್ಯುಳಯ-ಸುಖಪಡಿಸು | ವ್ರತ್ಯಾಃ - ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ನಾವು | ತವ-ನಿನಗೆ ಸೇರಿವವರಾಗಿ | ಸ್ತಸಿ - ಆಗಿದ್ದೇವೆ | ತಸ್ಯ -ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ನಮ್ಮನ್ನು | ವಿದ್ಧಿ-ಭಕ್ತಿಯುತರೆಂದು ತಿಳಿ | ಉತ-ಮತ್ತು | ಇಂದೋ-ಪ್ರವಿಸತಕ್ಕ ಎಲೈ ಸೋಮನೇ | ದಕ್ಷಃ-ಬಲಯುತನಾದ ಶತ್ರುವು | ಅಲರ್ತಿ-ಎವರುಬೀಳಲು ಬರುತ್ತಾನೆ | ಮನ್ಯುಃ-ಕ್ರೋಧನನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾನೆ | ಅರ್ಯಃ-ಶತ್ರುವಿಗೆ | ಅನುಕಾಮಂ-ಅನನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ | ನಃ-ನಮ್ಮನ್ನು | ವಾ ಪರಾ ದಾಃ-ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭುವಾದ ಎಲೈ ಸೋಮನೇ, ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಖಪಡಿಸು. ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ನಾವು ನಿನಗೆ ಸೇರಿವವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ನಮ್ಮನ್ನು ಭಕ್ತಿಯುತರೆಂದು ತಿಳಿ. ಎಲೈ ಸೋಮನೇ, ಬಲಯುತನಾದ ಶತ್ರುವು ಎವರುಬೀಳಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶತ್ರುವಿಗೆ ಅನನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ.

English Translation.

King Soma, bless us for our welfare; we worshippers are yours, recognize it; the enemy goes strong and fierce, O Soma; give us not over to him as he desires.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಹಿ ನ ಸ್ತನ್ವಃ ಸೋಮ ಗೋಪಾ ಗಾತ್ರೇಗಾತ್ರೇ ನಿಷಸತ್ಕಾ ನೃಚಕ್ಷಾಃ |
ಯತ್ತೇ ವಯಂ ಪ್ರಮಿನಾಮು ವ್ರತಾನಿ ಸ ನೋ ಮೃಳ ಸುಷಖಾ ದೇವ
ವಸ್ಯಃ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಹಿ | ನಃ | ತ್ವಃ | ಸೋಮ | ಗೋಪಾಃ | ಗಾತ್ರೇ | ಗಾತ್ರೇ | ನಿಷಸತ್ಕಾ | ನೃಚಕ್ಷಾಃ |
ಯತ್ | ತೇ | ವಯಂ | ಪ್ರಮಿನಾಮು | ವ್ರತಾನಿ | ಸಃ | ನಃ | ಮೃಳ | ಸುಷಖಾ | ದೇವ | ವಸ್ಯಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸೋಮ ದೇವ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ತನ್ನಸ್ತನೋರಂಗಸ್ಯ ಗೋಪಾ ಹಿ ರಕ್ಷಿತಾ ಖಲು |
ಅತೋ ಗಾತ್ರೇ ಗಾತ್ರೇ ಸರ್ವೇಷ್ವಂಗೇಷು ನೃಚಕ್ಷಸಾ ನೃಣಾಂ ಕರ್ಮನೇತ್ಯೇಣಾಂ ದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ತ್ವಂ ನಿಷಸತ್ಕಾ
ನಿಷೀದಸಿ | ಯದ್ಯದ್ಯಪಿ ತೇ ತವ ವ್ರತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ವಯಂ ಪ್ರಮಿನಾಮು ಹಿಂಸ್ಯಃ ತಥಾಪಿ ಹೇ ದೇವ
ಸ ತ್ವಂ ವಸ್ಯಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾನ್ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಸುಷಖಾ ಶೋಭನಸಖಾ ಸನ್ ಮೃಳ | ಸುಖಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮದೇವನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮ | ತ್ವಃ—ಶರೀರಕ್ಕೆ | ಗೋಪಾ
ಹಿ—ರಕ್ಷಕನಾಗದ್ದೀಯೆ | ಗಾತ್ರೇ ಗಾತ್ರೇ—ನಮ್ಮ ದೇಹದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಗದಲ್ಲಿಯೂ | ನೃಚಕ್ಷಾಃ—
ಮಾನವರಾದ ನಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ | ನಿಷಸತ್ಕಾ—ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೀಯೆ | ಯತ್—
ಒಂದುವೇಳೆ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ವ್ರತಾನಿ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಪ್ರಮಿನಾಮು—ಕುಂಠಿತವನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿದರೂ | ದೇವ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ಸಃ—ನೀನು | ವಸ್ಯಃ—ಉತ್ತಮರಾದ |
ನಃ—ನಮಗೆ | ಸುಷಖಾ—ಉತ್ತಮನಾದ ಮಿತ್ರನಾಗದ್ದು | ಮೃಳ—ಸುಖಪಡಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸೋಮದೇವನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಶರೀರಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಕನಾಗದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮ ದೇಹದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು
ಅಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನವರಾದ ನಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೀಯೆ. ದೇವತಾತ್ಮನಾದ
ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ನಾವು ಒಂದುವೇಳೆ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕುಂಠಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರೂ, ನೀನು ನಮಗೆ
ಉತ್ತಮವಾದ ಮಿತ್ರನಾಗದ್ದು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಖಪಡಿಸು.

English Translation.

O Soma, you are the guardian of our bodies, you dwell in each limb as the beholder of men ; though we impair your rites, yet, divine one, bless us, you who are possessed of most excellent food and good friends.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಋದೂದರೇಣ ಸಖ್ಯಾ ಸಚೇಯ ಯೋ ಮಾ ನ ರಿಷ್ಯೇದ್ಧರ್ಯಶ್ಚ ಪೀತಃ |
 ಅಯಂ ಯಃ ಸೋಮೋ ನೃಧಾಯ್ಯಸ್ಮೇ ತಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಂ ಪ್ರತಿರಮೇ-
 ನ್ಯಾಯುಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಸಂಠಃ ||

ಋದೂದರೇಣ | ಸಖ್ಯಾ | ಸಚೇಯ | ಯಃ | ಮಾ | ನ | ರಿಷ್ಯೇತ್ | ಹರ್ಯಶ್ಚ | ಪೀತಃ |
 ಅಯಂ | ಯಃ | ಸೋಮಃ | ನಿ | ಅಧಾಯಿ | ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ತಸ್ಮೈ | ಇಂದ್ರಂ | ಪ್ರತಿರಂ | ಏಮಿ |
 ಅಯುಃ || ೧೦ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಅಹಂ ಪ್ರಗಾಥ ಋದೂದರೇಣೋದರಾಬಾಧಕೇನ ಸೋಮೇನ ಸಖ್ಯಾ ಸಚೇಯ | ಸಂಗಚ್ಛೇಯ | ಸಂಗತೋ ಭವಾಮಿ | ಋದೂದರಃ ಸೋಮೋ ಮೃದೂದರಃ | ನಿ. ೬-೪ | ಇತಿ ಯಾಸ್ಯಃ | ಯಃ ಸೋಮಃ ಪೀತಃ ಸನ್ ಮಾ ಮಾಂ ನ ರಿಷ್ಯೇತ್ ನ ಹಿಂಸ್ಯೇತ್ ಹೇ ಹರ್ಯಶ್ಚೇಂದ್ರ ಸೌನ್ಯೇ ಸೂಕ್ತ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಕೀರ್ತನಂ ಸೋಮಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಕತ್ವಾನ್ನ ವಿರುದ್ಧಂ | ಯೋಽಯಂ ಸೋಮೋಽಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾ ಸು ನೃಧಾಯಿ ನಿಹಿತೋಽಭೂತ್ ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ ಪ್ರತಿರನಾಯುರ್ಜಠರೇ ಚಿರಕಾಲಾವಸ್ಥಾನಮಿಂದ್ರನೇಮಿ | ಯಾಚೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಸೋಮವು | ಪೀತಃ—ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ | ಮಾ—ನನ್ನನ್ನು | ನ ರಿಷ್ಯೇತ್—ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ | ಋದೂದರೇಣ—ಉದರಪೂರ್ಣಮಾಡತಕ್ಕ ಸೋಮದೊಡನೆ | ಸಖ್ಯಾ—ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು | ಸಚೇಯ—ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ | ಹರ್ಯಶ್ಚ—ಹರಿಸಂಜ್ಞ ಕನಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಃ ಅಯಂ ಸೋಮಃ—ಯಾವ ಈ ಸೋಮವು | ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ | ನೃಧಾಯಿ—ಇಡಲ್ಪಟ್ಟದೆಯೇ |

ತಸ್ಮೈ—ಆ ಸೋಮಕ್ಕೆ | ಪ್ರತಿರಂ—ದೀರ್ಘವಾದ | ಆಯುಃ—ಆಯುಷ್ಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡೆಂದು | ಇಂದ್ರಂ—
ಈಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು | ಏಮಿ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಸೋಮವು ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಉದರಪೂರ್ಣಮಾಡತಕ್ಕ
ಸೋಮದೊಡನೆ ನಾನು ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದುವೆನು. ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾನು
ಪಾನಮಾಡಿರುವ ಸೋಮವು ದೀರ್ಘಕಾಲ ನನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಈಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

May I obtain a wholesome friend who, when quaffed, will not harm
me, O lord of bay horses; I ask of Indra a long permanence for this Soma
which has been placed within us.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಋದೂದರೇಣ—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಕರು—ಋದೂದರಃ ಸೋಮೋ ಮೃದೂದರೋ ಮೃದುರುದ-
ರೇಷ್ಟಿತಿ ವಾ | ಋದೂದರೇಣ ಸಖ್ಯಾ ಸಚೇಯ ಇತ್ಯಪಿ ನಿಗಮೋ ಭವತಿ || (ನಿ. ೬-೪) ಎಂದು ನಿರ್ವಚನ
ವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಋದೂದರವೆಂದರೆ ಸೋಮವು ಅಥವಾ ಸೋಮರಸವು. ಈ ಸೋಮದ ಒಳಭಾಗವು ಮೃದು
ವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಇದನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಇದು ಮೃದುವಾಗಿರುವುದರಿಂದ (ಮೃದು ಎಂದರೆ
ಮೆತ್ತಗೆ, ಬಾಧೆ ಅಥವಾ ಹಿಂಸೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ) ಸೋಮವು ಋದೂದರವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಋದೂದರೇಣ ಸಖ್ಯಾ ಸಚೇಯ ಎಂಬ ಪ್ರಕೃತಮುಕ್ತೇ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿರುವುದು. ಎಂದರೆ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ
ಉದರಕ್ಕೆ ಯಾವ ಬಾಧೆಯೂ ಆಗದೆ ಹರ್ಷದಾಯಕವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು ಎಂದು ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅಪ ತ್ಯಾ ಅಸ್ತು ರನಿರಾ ಅಮಿವಾ ನಿರತ್ರ ಸಂತಮಿಷೀಚೀರಭೈಷುಃ |

ಆ ಸೋಮೋ ಅಸ್ಮಾ ಅರುಹದ್ವಿಹಾಯಾ ಅಗನ್ತ ಯತ್ರ ಪ್ರತಿರಂತ

ಆಯುಃ || ೧೧ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಅಪ | ತ್ಯಾಃ | ಅಸ್ತುಃ | ಅನಿರಾಃ | ಅಮಿವಾಃ | ನಿಃ | ಅತ್ರಸನ್ | ತಮಿಷೀಚೀಃ | ಅಭೈಷುಃ ||

ಆ | ಸೋಮಃ | ಅಸ್ಮಾನ್ | ಅರುಹತ್ | ನಿರಹಾಯಾಃ | ಅಗನ್ತ | ಯತ್ರ | ಪ್ರತಿರಂತೇ | ಆಯುಃ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ತ್ಯಾಸ್ತಾ ಅನಿರಾಃ ಪ್ರೇರಯಿತುಮಶಕ್ಯಾ ಅಮಿಾನಾ ಬಲವತ್ಯಃ ಪೀಡಾಃ ಅಪಾಸ್ಥಃ | ಅಪಗ-
ಚ್ಚಂತು | ಯಾಸ್ತಮಿಸೀಚೀರ್ಬಲವತ್ಯೋಽಸ್ಮಾನ್ನಿನಿಫತರಾಮತ್ರಸನ್ ಪ್ರಾಪ್ನುವನ್ ಕಂಪಯಂತಿ
ತಥಾಭ್ಯಷುಃ | ಅಪಗನೇ ಕಾರಣಮಾಹ | ಯಸ್ಮಾತ್ಸೋಮೋ ವಿಹಾಯಾ ಮಹಾನ್ ಸನ್ನಸ್ಮಾನಾರು-
ಹತ್ ಆಗಮತ್ ಪ್ರಾಪ್ತವಾನ್ ಅತೋಽಪಾಸ್ಥರಿತಿ ಭಾವಃ | ಯತ್ರ ಯಸ್ಮಿನ್ ಸೋಮೇ ಪೀತ
ಅಯಿರಾಯುಷ್ಯಂ ಪ್ರತಿರಂತೇ ವರ್ಧಯಂತಿ ಮನುಷ್ಯಾಸ್ತಂ ಸೋಮಮಗನ್ನೇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತ್ಯಾಃ—ಸರ್ವದಾ ಪೀಡಿಸುವುವೂ | ಅನಿರಾಃ—ತೊಲಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದವೂ ಆದ | ಅಮಿಾನಾಃ—
ರೋಗಗಳು | ಅಪೆ ಅಸ್ಥಃ—ದೂರ ಸರಿಯಲಿ | ನಿಃ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ | ಅತ್ರಸನ್—ನಮ್ಮನ್ನು ನಡುಗುವಂತೆ
ಮಾಡಿದವೂ | ತಮಿಸೀಚೀರ್ಬ—ಶಕ್ತಿಯುತವೂ ಆದ ವ್ಯಾಧಿಗಳು | ಅಭ್ಯಷುಃ—ಸೋಮನಿಗೆ ಬೆದರಿ ಹೋಗಲಿ |
ವಿಹಾಯಾಃ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ಸೋಮಃ—ಸೋಮವು | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಆರುಹನ್—
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ | ಯತ್ರ—ಯಾವ ಸೋಮದಿಂದ ತೃಪ್ತವಾದ | ಆಯುಃ—ಮಾನವನ ಆಯುಸ್ಸು | ಪ್ರತಿರಂತೇ—
ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದೋ | ಆಗನ್ತು—ಆ ಸೋಮವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸರ್ವದಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೀಡಿಸುವುವೂ, ತೊಲಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದವೂ ಆದ ರೋಗಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರ
ಸರಿಯಲಿ. ನಮ್ಮನ್ನು ನಡುಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವೂ, ಶಕ್ತಿಯುತವೂ ಆದ ವ್ಯಾಧಿಗಳು ಸೋಮನಿಗೆ ಬೆದರಿ ಹೋಗಲಿ.
ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಸೋಮವು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ. ಯಾವ ಸೋಮದಿಂದ ತೃಪ್ತವಾದ ಮಾನವನ
ಆಯುಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದೋ ಆ ಸೋಮವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ.

English Translation.

May those irremovable sicknesses depart ; let those strong (pains) which
have made us tremble, be afraid ; the mighty Soma has climbed into us,—
we have attained that (draught) by which men prolong life.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯೋ ನ ಇಂದುಃ ಪಿತರೋ ಹೃತ್ಸು ಪೀತೋಽಮತ್ಯೋ ಮತ್ಯಾಃ
ಆವಿವೇಶ |

ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮು ಮೃಳೀಕೇ ಅಸ್ಯ ಸುಮತೌ

ಸ್ಯಾಮು || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ನಃ | ಇಂದುಃ | ಪಿತರಃ | ಹೃತ್ಸು | ಪೀತಃ | ಅಮರ್ತ್ಯಃ | ಮರ್ತ್ಯಾನ್ | ಅವಿವೇಕ |
ತಸ್ಮೈ | ಸೋಮಾಯ | ಹವಿಷಾ | ವಿಧೇಮ | ಮೃಳೀಕೇ | ಅಸ್ಯ | ಸುಮತೌ | ಸ್ಯಾಮ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪಿತರಃ ಯ ಇಂದುಹೃತ್ಸು ಪೀತಃ ಸನ್ನಮತೋಽಮೃತೀರಿಹಿತಃ ಸನ್ನಾವಿವೇಕ
ಮರ್ತ್ಯಾನ್ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ | ಪರಿಚರೀಮ | ಅಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ
ಮೃಳೀಕೇ ಸುಖೇ ಸುಮತೌ ಚಾನುಗ್ರಹಬುದ್ಧೌ ಚ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪಿತರಃ—ಎಲೈ ಪಿತೃಗಳೇ | ಅಮರ್ತ್ಯಃ—ಮೃತಿರಹಿತವಾದ | ಯಃ ಇಂದುಃ—ಯಾವ ಸೋಮವು |
ಹೃತ್ಸು—ನಮ್ಮ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ | ಪೀತಃ—ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು | ಮರ್ತ್ಯಾನ್—ಮಾನವರಾದ |
ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಅವಿವೇಕ—ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆಯೋ | ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ—ಆ ಸೋಮವನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ |
ಹವಿಷಾ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ | ವಿಧೇಮ—ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇವೆ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಸೋಮದ | ಮೃಳೀಕೇ—ಸುಖ
ದಲ್ಲಿಯೂ | ಸುಮತೌ—ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಸ್ಯಾಮ—ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಪಿತೃಗಳೇ, ಮೃತಿರಹಿತವಾದ ಯಾವ ಸೋಮವು ನಮ್ಮ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು
ಮಾನವರಾದ ನಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆಯೋ, ಆ ಸೋಮವನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಉಪಚರಿಸುವೆ.
ಈ ಸೋಮದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸುಖದಲ್ಲೂ, ಅದರ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಇರುವಂತೆ ಆಗಲಿ.

English Translation.

That Soma which, drunk into our hearts, has entered, immortal, into
us mortals,—to him, fathers, let us do worship with oblations; may we abide
in his bliss and favour.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಸೋಮ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂದ್ರಾನೋಽನು ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಆ ತತಂಥ |
ತಸ್ಮೈ ತ ಇಂದೋ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ನಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ
ರಯಾಣಾಂ || ೧೩ ||

|| ಪವನಾಃ ||

ತ್ವಂ | ಸೋಮ | ಪಿತೃಭಿಃ | ಸಂವಿದಾನಃ | ಅನು | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಇತಿ | ಅ | ತತಂಥ |
 ತಸ್ಮೈ | ತೇ | ಇಂದೋ ಇತಿ | ಹವಿಷಾ | ವಿಧೇಮ | ವಯಂ | ಸ್ಯಾಮ | ಪತಯಃ | ರಯಿಣಾಂ ||೧೩||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಮಹಾಪಿತೃಯಜ್ಞೇ ಸೋಮಾಯ ಪಿತೃಮತೇ ಪುರೋಡಾಶಮಿತ್ಯತ್ರ ತ್ವಂ ಸೋಮೇತಿ ಯಾಜ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ತ್ವಂ ಸೋಮ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂವಿದಾನೋ ಬರ್ಹಿಷದಃ ಪಿತರ ಊತ್ಯರ್ವಾಕ್ | ಅ. ೨-೧೯ | ಇತಿ || ತೃತೀಯಸವನೇ ಸೋಮಸ್ಯ ಚರೋರಪೀಯಂ ಯಾಜ್ಯಾ | ತ್ವಂ ಸೋಮ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂವಿದಾನ ಇತಿ ಸೌಮ್ಯಸ್ಯ | ಅ. ೫-೧೯ | ಇತಿ ಹಿ ಸೂಕ್ರಿತಂ ||

ಹೇ ಸೋಮ ತ್ವಂ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಹ ಸಂವಿದಾನಃ ಸಂಗಚ್ಛಮಾನೋ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾವನ್ನಾ ತತಂಥ | ಕ್ರಮೇಣ ವಿಸ್ತಾರಯಸಿ | ತಸ್ಮೈ ಸೋಮಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ | ಪರಿಚರೇಮ | ವಯಂ ರಯಿಣಾಂ ಧನಾನಾಂ ಪತಯಃ ಸ್ಯಾಮ | ಭವೇಮ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದೋ—ಪ್ರವಾಹಾತ್ಮಕವಾದ | ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಪಿತೃಭಿಃ—ಪಿತೃಗಳೊಡನೆ | ಸಂವಿದಾನಃ—ಕೂಡಿಕೊಂಡವನಾಗಿ | ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನು | ಅನು ಅ ತತಂಥ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೀಯೇ | ತಸ್ಮೈ ತೇ—ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ | ಹವಿಷಾ—ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ | ವಿಧೇಮ—ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇವೆ | ವಯಂ—ನಾವು | ರಯಿಣಾಂ—ಧನಗಳಿಗೆ | ಪತಯಃ—ಒಡೆಯರಾಗಿ | ಸ್ಯಾಮ—ಆಗುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರವಾಹರೂಪವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ನೀನು ಪಿತೃಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡವನಾಗಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೀಯೆ. ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಧನಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯರಾಗುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Soma, you in conjunction with the fathers stretch out successively heaven and earth,—to you let us do worship with oblations, may we be lords of wealth.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಮಹಾಪಿತೃಯಜ್ಞವೆಂಬ ಇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಾಯ ಪಿತೃಮತೇ ಪುರೋಡಾಶಂ ಎಂದು ಹೋಮಮಾಡುವಾಗ ತ್ವಂ ಸೋಮ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಕನ್ನು ಯಾಜ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—

ಶ್ವಂ ಸೋಮ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂವಿದಾನೋ ಬರ್ಹಿಷದಃ ಪಿತರ ಊತ್ಯರ್ವಾಕ್ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (೮. ೨-೯) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ತೃತೀಯಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೋಮದೇವತೆಯನ್ನು ದ್ವೀಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಚರುಹೋಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಋಕ್ಯನ್ನು ಯಾಜ್ಞಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಶ್ವಂ ಸೋಮ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂವಿದಾನ ಇತಿ ಸೌಮ್ಯಸ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (೮. ೫-೧೯) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ರಾತಾರೋ ದೇವಾ ಅಧಿ ವೋಚತಾ ನೋ ಮಾ ನೋ ನಿದ್ರಾ ಈಶತ
ನೋತ ಜಲ್ಪಿಃ |
ವಯಂ ಸೋಮಸ್ಯ ವಿಶ್ವಹ ಪ್ರಿಯಾಸಃ ಸುವೀರಾಸೋ ವಿದಥಮಾ
ವದೇಮು || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ರಾತಾರಃ | ದೇವಾಃ | ಅಧಿ | ವೋಚತ | ನಃ | ಮಾ | ನಃ | ನಿದ್ರಾ | ಈಶತ | ಮಾ | ಉತ | ಜಲ್ಪಿಃ |
ವಯಂ | ಸೋಮಸ್ಯ | ವಿಶ್ವಹ | ಪ್ರಿಯಾಸಃ | ಸುವೀರಾಸಃ | ವಿದಥಂ | ಅ | ವದೇಮು || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ತ್ರಾತಾರೋ ರಕ್ಷಿತಾರೋ ಹೇ ದೇವಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾನಧಿ ವೋಚತ | ಅಧಿವಚನಂ ಕುರುತ | ಕಿಂಚಿ ನೋಽಸ್ಮಾನಿದ್ರಾಃ ಸ್ವಸ್ನಾ :ನೋತತ | ಈಶ್ವರಾ ಮಾ ಭೂವನ್ ಬಾಧಿತುಂ | ಉತಾಪಿ ಚಿ ಜಲ್ಪಿನಿಂದಿಕೋಽಸ್ಮಾನ್ಮಾ ನಿಂದತು | ವಯಂ ಸೋಮಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಾಸಃ ಪ್ರಿಯಾಃ ಸ್ಯಾವಃ ವಿಶ್ವಹ ಸರ್ವೇಷ್ವಪ್ಯಹಃಸು | ಸರ್ವದೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸುವೀರಾಸಃ ಶೋಭನಪುತ್ರಾಃ ಸಂತೋ ವಿದಥಂ ಸ್ತೋತ್ರಮಾ ವದೇಮು | ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ವದೇಮು | ಅಥನಾ | ಸುಪುತ್ರಾ ವಿದಥಂ ಗೃಹಮಾ ವದೇಮು | ಆವದನಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಣಾಂ ಧನೇನೋಪಭಂದನಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತ್ರಾತಾರಃ—ರಕ್ಷಕರಾದ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಧಿ ವೋಚತ—ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿರಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ | ನಿದ್ರಾಃ—ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳು | ಮಾ ಈಶತ—ಕವುಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಬೀರದಿರಲಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಜಲ್ಪಿಃ—ನಿಂದಕನು | ಮಾ—ನಮ್ಮನ್ನು ನಂದಿಸದಿರಲಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ವಿಶ್ವಹ—ಸಕಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮಕ್ಕೆ | ಪ್ರಿಯಾಸಃ—ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾಗಿರುವಂತಾಗಲಿ | ಸುವೀರಾಸಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಪುತ್ರರೊಡಗೂಡಿ | ವಿದಥಂ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಅ ವದೇಮು—ಪಠಿಸುವೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ರಕ್ಷಕರಾದ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿರಿ. ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳು ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರದಿರಲಿ. ನಿಂದಕನು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಂದಿಸದಿರಲಿ. ನಾವು ಸಕಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೋಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾಗಿರುವಂತಾಗಲಿ. ಉತ್ತಮವಾದ ಪುತ್ರರೊಡಗೂಡಿ ನಾವು ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುವೆವು

English Translation.

Guardian gods, speak favourably to us; let no dreams nor the censurer overpower us; may we be ever dear to Soma; possessed of brave offspring, may we utter our hymn.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮ ವಿಶ್ವತೋ ವಯೋಧಾಸ್ತ್ವಂ ಸ್ವರ್ವಿದಾ ವಿಶಾ ನೃಚಕ್ಷಾಃ |
 ತ್ವ ನ ಇಂದ ಊತಿಭಿಃ ಸಜೋಷಾಃ ಸಾಹಿ ಪಶ್ಚಾತಾದುತ ವಾ
 ಪುರಸ್ತಾತ್ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ನಃ | ಸೋಮ | ವಿಶ್ವತಃ | ವಯೋಧಾಃ | ತ್ವಂ | ಸ್ವರ್ವಿತ್ | ಅ | ವಿಶ | ನೃಚಕ್ಷಾಃ |
 ತ್ವಂ | ನಃ | ಇಂದೋ ಇತಿ | ಊತಿಭಿಃ | ಸಜೋಷಾಃ | ಸಾಹಿ | ಪಶ್ಚಾತಾತ್ | ಉತ | ವಾ |
 ಪುರಸ್ತಾತ್ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮ ವಿಶ್ವತ ಇತಿ ಸೌಮ್ಯೇ ಪಶಾ ಹವಿಷೋಽನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮ ವಿಶ್ವತೋ ವಯೋಧಾ ಯಾ ತೇ ಧಾಮಾನಿ ದಿವಿ ಯಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ | ಅ ೩-೭ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಸೋಮ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಿಶ್ವತಃ ಸರ್ವಾಭ್ಯೋ ದಿಗ್ಭ್ಯೋ ವಯೋಧಾ ಅನ್ನದಾತಾ | ತಥಾ ತ್ವಂ ಸ್ವರ್ವಿತ್ ಸ್ವರ್ಗಲಂಭಕೋ ನೃಚಕ್ಷಾಃ ಸರ್ವಮನುಷ್ಯದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ತ್ವಮಾ ವಿಶ | ಹೇ ಇಂದೋ ತ್ವಂ ಸಜೋಷಾಃ ಸಹ ಪ್ರೀಯಮಾಣಃ ಸನ್ನೂತಿಭಿಃ ಸಹ | ಅಥವೋತಯೋ ಗಂತಾರೋ ಮರುತಃ | ತೈಃ ಸಹಿತಃ ಸನ್ ಪಶ್ಚಾತಾತ್ ಪಶ್ಚಾದುತ ವಾ ಪುರಸ್ತಾಚ್ಚ ಸಾಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೋಮ—ಎಲೈ ಸೋಮದೇವನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಿಶ್ವತಃ—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ | ವಯೋಧಾಃ—ಅನ್ನದಾತನಾಗಿರು | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸ್ವರ್ವಿತ್—ಸ್ವರ್ಗವೀಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ |

ನೈಚಿರ್ಮಾಃ—ಮಾನವರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಆ ವಿಶ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸು | ಇಂದೋ—ಎಲೈ ಸೋಮವೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸೇಜೋಷಾಃ—ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ | ಊತಿಥಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಪಶ್ಚಾತ್ತಾತ್—ಹಿಂಭಾಗದಿಂದಲೂ | ಉತ ನಾ—ಅಲ್ಲದೇ | ಪುರಸ್ತಾತ್—ಮುಂಭಾಗದಿಂದಲೂ | ಸಾಹಿ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಸೋಮದೇವನೇ, ನೀನು ನಮಗೆ ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ನ ದಾತನಾಗಿರು. ನೀನು ಸ್ವರ್ಗವೀಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಮಾನವರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸು. ಎಲೈ ಸೋಮವೇ, ನೀನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ಹಿಂಭಾಗದಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಮುಂಭಾಗದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

You, Soma, give us food from every side ; you are the bestower of heaven ; enter us, beholder of men ; O Soma, rejoicing with your protecting powers, guard us from behind and before.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮ ವಿಶ್ವತಃ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಯನ್ನು ಸೋಮದೇವತಾಕವಾದ ಪಶುಯಾಗದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೋಮಮಾಡುವಾಗ ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ-ತ್ವಂ ನಃ ಸೋಮ ವಿಶ್ವತೋ ವಯೋಥಾ ಯಾ ತೇ ಧಾಮಾನಿ ದಿವಿ ಯಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಉ. ೩-೭) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧)

ಪಿ ಲಿ ತಿ ಕೆ

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರುತಿಕಂಜಾರ್ಥಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಯೋ ವಿಕಾಸಯತಿ ಹೃದ್ಗತಂ (ಶಾಂ) | ಸ ಪಾಯಾತ್ಪಚ್ಚಿದಾನಂದಃ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಗೋ ಹರಿಃ || 'ಅಭಿ ಪ್ರ ವಃ' ಇತಿ ದಶಚರ್ಚಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ಣಸ್ಯಾರ್ಪವ್ಯಂದ್ರಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ--'ಅಭಿ ಪ್ರ ದಶ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ಣಃ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ತತಃ' ಇತಿ | ಅಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ಯುಜಾಂ ಸತೋಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯ ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ೪೮ ಸೂಕ್ತಗಳಾದ ಮೇಲೆ ವಾಲಖಿಲ್ಯವೆಂಬ ಭಾಗವಿರುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೊಂದು ಸೂಕ್ತಗಳೂ ೮೦ ಋಕ್ಯುಗಳೂ ಇರುವವು. ನೊದಲಿನ ಐದು ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರನೇ ದೇವತೆಯು; ಆರನೆಯ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ಸ್ತುತರಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಏಳನೆಯ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ಣಮುಷಿಯ ದಾನಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಎಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಸೂಕ್ತದಂತೆ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ಣನ ದಾನಸ್ತುತಿಯೂ ಇರುವುದಲ್ಲದೆ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯರು (ಇನೇ ಋಕ್ಯಿನಲ್ಲಿ) ಸ್ತುತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಂಭತ್ತನೇ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಹತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು; ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರನರುಣರು ದೇವತೆಯು. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಋಷಿಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇದಾರೆ.

ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಸಾಯಣರು ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಇತರ ಯಾವ ಭಾಷ್ಯವೂ ಇರುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಇದ್ದರೂ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ Max-Muller ನೊದಲಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಪಂಡಿತರೂ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಖಿಲ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ, ಶೇಷ ಎಂಬರ್ಥವಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟಮಂತ್ರಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ಕೆಲವು ಮಂತ್ರಗಳು ತ್ರೈತ್ತೀಯಸಂಹಿತೆ ನೊದಲಾದ ಇತರ ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಪರಶಾಖೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟಮಂತ್ರಗಳೇ ಆಗಿರಬೇಕು ಇವುಗಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಇತರ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗಂಭೀರತೆಯೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯೂ, ಪ್ರಾಚೀನತೆಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡುವ ಪೂರ್ವಸಂಪ್ರದಾಯವು ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ವಿಧ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ಸ್ವರಗಳೂ, ಪದಪಾಠವೂ ಇರುವುದು.

ಈ ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೇಲೆಯೇ ಹೇಳಿದೇವೆ. ಆದರೆ ಪೂನಾನಗರದ ವೈದಿಕಸಂಶೋಧನಮಂಡಲದವರಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಂಹಿತವಾದ ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ 3ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 779ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೂಚನೆ ಇದೆ—

ವಾರಾಣಸೀಸ್ಥ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತೈಃಪಾಠಶಾಲಾಯಾಃ ಸ್ವಾಪ್ತೇ (ಜ್ಞ) ಸಂಜ್ಞ ಕಲಿಖಿತಪುಸ್ತಕೇ
ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಾನಾಂ ಭಾಷ್ಯಂ ಲಿಖಿತಮುಪಲಭ್ಯತೇ | ಪಠಂ ತ್ವಿತ್ತರೇಷು ಸರ್ವೇಷ್ವಪಿ
ಪುಸ್ತಕೇಷ್ವನುಪಲಂಭಾತ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಶೈಲ್ಯಾ ವಿಭಿನ್ನತ್ವಾಚ್ಚ ನೈತತ್ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯಕೃತ-
ಮಿತಿ ವ್ಯಕ್ತಂ ಪ್ರತೀಯತೇ | ತಥಾಪ್ಯೇತದ್ವಿದುಷಾಮುಪಯೋಗಾಯ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಮತ್ಪಾತ್ರ
ದೀಯತೇ |

ಏತಸ್ಮಿನ್ನಿಷಯೇಽಸ್ತಾಭಿಃ ಪೃಷ್ಠಾ ಏತತ್ಪಾಠಶಾಲಾಧಿಕಾರಿಣಃ ಏವಂ ಲಿಖಂತಿ—ಏತದ್ಧತ್ತ-
ಲಿಖಿತಂ ಪಾಠಶಾಲಾಯಾಃ ಕೃತೇ ರೇವಾನಗರೇ ಕ್ರೀತಮಾಸೀತ್ | ತಸ್ಯ ಲೇಖನಂ
ಪುಣ್ಯಪತ್ತನ ಏವಾಭೂದಿತಿ ಶ್ಲೂಯತೇ | ಏತಲ್ಲಿಖಿತಪುಸ್ತಕಗತವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಭಾಷ್ಯಂ
ಕೇನ ವಿರಚಿತಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಂ ವಕ್ತುಮಶಕ್ಯಂ | ನ ಕೇನಾಪಿ ವಾರಾಣಸೀಸ್ಥೇನ ಪಂಡಿತೇನೈತ-
ದ್ವಿರಚಿತಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಮೇವ ||

ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳ ಭಾಷ್ಯವು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ
(ಜ್ಞ) ಎಂಬ ನಂಬರಿನ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ (ಕೈಬರಹದ) ಪ್ರತಿಯಿಂದ ಗೃಹೀತವಾಗಿರುವುದು. ಇತರ ಯಾವ ಭಾಷ್ಯಪುಸ್ತಕ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳ ಭಾಷ್ಯವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಈ ಭಾಷ್ಯದ ಶೈಲಿಯು ಸಾಯಣ
ಭಾಷ್ಯಶೈಲಿಯಂತಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಈ ಭಾಷ್ಯವು ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ
ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೂ ವೇದಾರ್ಥವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವವರಿಗೆ ಇದು ಉಪಯೋಗವಾಗಬಹುದೆಂಬ ಭರವಸೆ
ಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಆ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬರೆದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಅವರು—
ಈ ಕೈಬರಹದ ಪುಸ್ತಕವು ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಾಗಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಪ್ರಸಕ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು
ರೇವಾನಗರದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡದ್ದಾಗಿಯೂ ಅದನ್ನು ಪೂನಾನಗರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ
ಈ ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳ ಭಾಷ್ಯವು ಯಾರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾಯಿತೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಏನೊಂದು ಸಂಗತಿಯೂ
ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ಪಂಡಿತರಿಂಹಲೂ ವಿರಚಿತವಾದುದಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚಯ
ವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಬಹುದು ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಬರೆದಿದಾರೆ.

|| ಪ್ರಥಮಸೂಕ್ತದ ಭಾಷ್ಯವು ||

ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರುತಿಕಂಜಾರ್ಥಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಯೋ ವಿಕಾಸಯತಿ ಹೃದ್ಗತಾಂ |
ಸ ಪಾಯಾಶ್ಲಚ್ಚಿದಾನಂದಃ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಗೋ ಹರಿಃ ||

ಅನುವಾದವು— ಅಭಿ ಪ್ರ ವಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ
ಹತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣುಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಸೃಷ್ಟನೆಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು.
ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ— ಅಭಿ ಪ್ರ ದತ ಪ್ರಸೃಷ್ಟಿಃ ಸ್ವಾಗಾಥಂ ತತ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತದ
ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು.
ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು

ಸೂಕ್ತ—೪೯

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೪೯ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ— ೪ || ವರ್ಗ— ೧೪, ೧೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತಂಚ್ಛೇ—೧೦ ||

|| ಮುಷಿಃ— ಪ್ರಸೃಗ್ನಾಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ— ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಛಂದಃ— ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ ಪ್ರ ವಃ ಸುರಾಧಸಮಿಂದ್ರಮರ್ಚ ಯಥಾ ವಿದೇ |

ಯೋ ಜರಿತ್ಯಭ್ಯೋ ಮಘವಾ ಪುರೂವಸುಃ ಸಹಸ್ರೇಣೇವ ಶಿಕ್ಷತಿ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಭಿ | ಪ್ರ | ವಃ | ಸುರಾಧಸಂ | ಇಂದ್ರಂ | ಅರ್ಚ | ಯಥಾ | ವಿದೇ |

ಯಃ | ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ | ಮಘವಾ | ಪುರೂವಸುಃ | ಸಹಸ್ರೇಣೇವ | ಶಿಕ್ಷತಿ || ೧ ||

! ಭಾಷ್ಯಂ |

ಯುಷಿರಾತ್ಮಾನಂ ಬ್ರೂತೇ | ಹೇ ಪ್ರಸೃಗ್ನಾ ವಃ ಯುಷ್ಮಾಕಂ | ಬಹುವಚನಂ ಪುತ್ರಸೌತ್ರಾಭಿ-
ಪ್ರಾಯೇಣ | ಯುಷ್ಮತ್ಸ್ವಾಮಿಭೂತಮಿಂದ್ರಮಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಚ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಪೂಜಯ | ತತ್ರ
ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಯಥಾ ವಿದೇ ವಿದ್ವಾಂಸಂ ಸ್ವಗುರುಂ ಪೂಜಯಸಿ ತದ್ವತ್ | ಕೀದೃಕಂ | ಸುರಾಧಸಂ |
ಶೋಭನಂ ರಾಧೋ ಧನಂ ಯಸ್ಯ ತಂ | ಕೋಽಸಾವಿಂದ್ರ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಯ ಇಂದ್ರಃ ಮಘವಾ
ಧನವಾನ್ ಪುರೂವಸುಃ ಬಹೂನಾಂ ವಾಸಯಿತಾ ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಸಹಸ್ರೇಣೇವ ಅಪರಿಮಿತ-
ಮೇವ ಶಿಕ್ಷತಿ ದದಾತಿ | ಧನಾದಿಕಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಅತ್ರ ಯೇಶಬ್ಧೋಽವಧಾರಣಾರ್ಥಃ | ಸಹಸ್ರೇಣೇವ
(? ಇವಶಬ್ಧೋಽವಧಾರಣಾರ್ಥಃ | ಸಹಸ್ರೇಣೈವ)

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವಾ— ಧನವಂತನೂ | ಪುರೂವಸುಃ—ಆನೇಕರಿಗೆ ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆದ | ಯಃ—ಯಾವ
ಇಂದ್ರನು | ಜರಿತ್ಯಭ್ಯಃ—ತನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ | ಸಹಸ್ರೇಣೇವ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೇ | ಶಿಕ್ಷತಿ—
ದಾನಮಾಡುವನೋ ಅಂತಹ | ಸುರಾಧಸಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೂ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ ಬಂಧುವೂ
ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಯಥಾ ವಿದೇ—ವಿದ್ಯಾವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಂತೆ | ಅಭಿ ಪ್ರಾರ್ಚ—
ಎದುರುಗೊಂಡು ಪೂಜಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನೂ ಅನೇಕರಿಗೆ ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆದ ಯಾರು, ತನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿಯೇ ದಾನಮಾಡುವನೋ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೂ ನಿಮ್ಮ ಬಂಧುವೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತನಾದ ಗುರುವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಂತೆ ಎದುರುಗೊಂಡು ಪೂಜಿಸು.

English Translation.

That I may attain wealth I invoke Indra, Lord of precious wealth and sing his praise, Maghavan, Lord of abundance he gives to his worshippers thousands and thousands.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶತಾನೀಕೇವ ಪ್ರ ಜಿಗಾತಿ ಧೃಷ್ಟಯಾ ಹಂತಿ ವೃತ್ರಾಣಿ ದಾಶುಷೇ |

ಗಿರೀರಿವ ಪ್ರ ರಸಾ ಅಸ್ಯ ಪಿನ್ವಿರೇ ದತ್ರಾಣಿ ಪುರುಭೋಜಸಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶತಾನೀಕಾಽಇವ | ಪ್ರ | ಜಿಗಾತಿ | ಧೃಷ್ಟಯಾ | ಹಂತಿ | ವೃತ್ರಾಣಿ | ದಾಶುಷೇ |

ಗಿರೀಽರಿವ | ಪ್ರ | ರಸಾಃ | ಅಸ್ಯ | ಪಿನ್ವಿರೇ | ದತ್ರಾಣಿ | ಪುರುಭೋಜಸಃ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಧೃಷ್ಟಯಾ ಶತ್ರುಧರ್ಷಣಶೀಲ ಇಂದ್ರಃ ಶತಾನೀಕೇವ ಅಪರಿಮಿತಾನೈವ ರಿಪುಸೈನ್ಯಾನಿ ಪ್ರ ಜಿಗಾತಿ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಗಚ್ಛತಿ | ಸ್ವವಶೀಕರೋತಿ | ಕಿಂಚ ಯ ಇಂದ್ರಃ ದಾಶುಷೇ ಹವಿದ್ವತ್ತವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ವೃತ್ರಾಣಿ ಪಾಪಾನಿ ಶತ್ರುನ್ ವಾ ಹಂತಿ ನಾಶಯತಿ | ತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಪುರುಭೋಜಸಃ ಬಹುಪಾಲಕಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ದತ್ರಾಣಿ ಹಿರಣ್ಯಾದೀನಿ ಧನಾನಿ | ದತ್ತಮತ್ರ ಹಿರಣ್ಯಂ ಮರುತ್ ದತ್ತಂ ಇತಿ ಹಿರಣ್ಯನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಪ್ರ ಪಿನ್ವಿರೇ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಪ್ರೀಣಯಂತಿ ತರ್ಪಯಂತಿ ಜಗತ್ | ಅತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಗಿರೀರಿವ ಪರ್ವತಸ್ಯ ಮೇಘಸ್ಯ ನಾ ಸಂಬಂಧಿನೋ ಯಥಾ ರಸಾಃ ಜಲಾನಿ ಜಗತ್ ಪ್ರೀಣಯಂತಿ ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಧೃಷ್ಟಯಾ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಶತಾನೀಕಾ ಇವ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸೈನ್ಯಸಮೂಹದ ನಾಯಕನಂತೆ | ಪ್ರ ಜಿಗಾತಿ—ವೈಭವದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ | ದಾಶುಷೇ—ಯಜಮಾನನ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ |

ವ್ಯತ್ಪಾಣಿ—ಪಾಪಕರರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಹಂತಿ—ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ | ರಸಾಃ—ಉದಕಗಳು | ಗಿರೀಃ
ಇವ—ಪರ್ವತದಿಂದ ಉಕ್ಕಿಬಂದು ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ | ಪುರುಭೋಜಸಃ—ಅನೇಕರಿಗೆ ಪಾಲಕನಾದ | ಅಸ್ಯ—
ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ | ದತ್ಪಾಣಿ—ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಪತ್ತುಗಳು | ಪ್ರ ಪಿನ್ನಿರೇ—ಪ್ರವಹಿಸಿ ಬಂದು ಜಗತ್ತನ್ನು
ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶತ್ರುಧರ್ಮಕನಾದ ಇಂದ್ರನು ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸೈನ್ಯಸಮೂಹದ ನಾಯಕನಂತೆ ವೈಭವದಿಂದ ಸಂಚರಿಸು
ತ್ತಾನೆ. ಯಜಮಾನನ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಾಪಕರರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪರ್ವತದಿಂದ ಉಕ್ಕಿ
ಬಂದ ಉದಕಪ್ರವಾಹಗಳು ಜಗತ್ತನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವಂತೆ, ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಪ್ರವಾಹರೂಪದಲ್ಲಿ
ಬಂದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ.

English Translation.

He is walking magistically as if Lord of hundred forces, for the
sacrificers he is killing Vritra, protector of many. Gifts proceeds from him as
streams spring out of a mountain.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಸುತಾಸ ಇಂದ್ರೋ ಮದಾ ಯೇ ಇಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ |

ಆಪೋ ನು ವಜ್ರಿನ್ವನ್ನೋಕ್ಯಂ ರಿ ಸರಃ ಪೃಣಂತಿ ಶೂರ ರಾಧಸೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ತ್ವಾ | ಸುತಾಸಃ | ಇಂದ್ರಃ | ಮದಾಃ | ಯೇ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ |

ಆಪಃ | ನು | ವಜ್ರಿನ್ | ಅನು | ಓಕ್ಯಂ | ಸರಃ | ಪೃಣಂತಿ | ಶೂರ | ರಾಧಸೇ || ೩ ||

| ಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಗಿರ್ವಣಃ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯೇಂದ್ರ ಮದಾಃ ಹರ್ಷಕರಾಃ ಯೇ ಇಂದ್ರವಃ ಸೋಮಾಃ
ಸುತಾಸಃ ಅಭಿಷುತಾಃ ಸಂತಿ ತೇ ಹೇ ವಜ್ರಿನ್ ವಜ್ರೋಪೇತ ಹೇ ಶೂರ ಶೌರ್ಯಯುಕ್ತೇಂದ್ರ ಓಕ್ಯಂ
ಸಮವಯಿತುಮರ್ಹಂ (? ಸಮನೇತುಮರ್ಹಂ) ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಾಪೃಣಂತಿ ಸರ್ವತಃ ಪೂರಯಂತಿ |
ಸ್ತೂರಸಪ್ರಧಾನೇನ ತ್ವಾಂ ತರ್ಪಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಥಂ | ಆಪೋ ನ ಸರಃ | ತಾ ಯಥಾ ಮಹಾಜಲಾ-
ಶಯಿಂ ಪೂರಯಂತಿ ತದ್ಭತ್ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ರಾಧಸೇ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಧನಲಾಭಾಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂರ — ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ಗಿರ್ವಣಃ — ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ | ವಜ್ರಿನ್ — ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ — ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಶಃ — ಉದಕಗಳು | ಓಕ್ಯಂ — ತಮ್ಮ ಗಮ್ಯಪ್ರದೇಶವಾದ | ಸರಃ ಅನು ನ — ಸರಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ | ಮದಾಃ — ಮದಕರಗಳಾದ | ಯೇ ಇಂದವಃ — ಯಾವ ಸೋಮರಸಗಳು | ಸುತಾಸಃ — ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟವೆಯೋ ಅಂತಹ ಸೋಮರಸಗಳು | ರಾಧಸೇ — ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ | ತ್ವಾ — ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿ | ಆ ಪೃಣಂತಿ — ನಿನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಉದಕಗಳು ತಮ್ಮ ಗಮ್ಯಪ್ರದೇಶವಾದ ಸರಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಮದಕರಗಳಾದ ಯಾವ ಸೋಮರಸಗಳು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟವೆಯೋ ಅಂತಹ ಸೋಮರಸಗಳು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಉದರವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ನನಗೆ ಹರ್ಷಕಾರಕವಾಗಲಿ.

English Translation.

Worshipable Indra, the exhilarating Soma is being effused for the hero, wielder of thunder-bolt; may abundance go to you as water fills its dwelling, the Lake.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅನೇಹಸಂ ಪ್ರತರಣಂ ವಿವಕ್ಷಣಂ ಮಧ್ವಃ ಸ್ವಾದಿಷ್ಯಮಿಾಂ ಪಿಬ |

ಆ ಯಥಾ ಮಂದಸಾನಃ ಕಿರಾಸಿ ನಃ ಪ್ರ ಕ್ವುದ್ರೇವ ತ್ಮನಾ ಧೃಷತ್ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅನೇಹಸಂ | ಪ್ರತರಣಂ | ವಿವಕ್ಷಣಂ | ಮಧ್ವಃ | ಸ್ವಾದಿಷ್ಯಂ | ಈಂ | ಪಿಬ |

ಆ | ಯಥಾ | ಮಂದಸಾನಃ | ಕಿರಾಸಿ | ನಃ | ಪ್ರ | ಕ್ವುದ್ರೇವ | ತ್ಮನಾ | ಧೃಷತ್ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅನೇಹಸಂ ಯಥಾಕಾಲಂ ಈಂ ಏನಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬ | ಕೀದೃಶಂ | ಪ್ರತರಣಂ ಪ್ರವರ್ಧನಂ | ಪ್ರಪೂರ್ವಸ್ತಿರತಿವರ್ಧನಾರ್ಥಃ | ವಿವಕ್ಷಣಂ ಅತಿಶಯೇನ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಮಧ್ವಃ ಮಧುನಃ ಸಕಾಶಾದಪಿ ಸ್ವಾದಿಷ್ಯಂ ಸ್ವಾದುತಮಂ | ಕನೇತಂ | ಯಸ್ಯ ಸಾನೇನ ಮಂದಸಾನಃ ಹವೀಂಷಿ ಸಂಭವಮಾನಸ್ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಯಜಮಾನೇಭ್ಯಃ ಯಥಾ ಯಥಾವತ್ ಫಲಮಾಕಿರಾಸಿ ಕಾತ್ಯೇಷ್ಠೇನ

ವಿಕ್ರಿಸಿ | ದದಾಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೇಭ್ಯ ಇವ | ಧೃಷತ್ ಶತ್ರುಧರ್ಷಕಸ್ತುಂ ತ್ಮನಾ ಅತ್ಮನಾ ಸ್ವಯಮೇವ
ಕ್ಷುದ್ರೇವ ದೀನೇಭ್ಯ ಇವ ತೇಭ್ಯೋ ಯಥಾ ಪ್ರ ದದಾಸಿ ತದ್ಭತ್ | ಉಪಸರ್ಗವಶಾದ್ಯೋಗ್ಯ-
ಕ್ರಿಯಾಧ್ಯಾಹಾರಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಧೃಷತ್—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ನೀನು | ತ್ಮನಾ—ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ | ಕ್ಷುದ್ರಾ
ಇವ ಪ್ರ—ದೀನದರಿಂದ್ರರಿಗೆ ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವಂತೆ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಮುಂದಸಾನಃ—
ತೃಪ್ತನಾದ ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೂ | ಆ ಕಿರಾಸಿ—ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕೊಡುವೆಯೋ ಹಾಗೆ | ಅನೇಹಸಂ—
ದೋಷರಹಿತವಾದುದೂ | ಪ್ರತರಣಂ—ವೃದ್ಧಿ ಕಾರಕವಾದುದೂ | ವಿವಕ್ಷಣಂ—ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಂಸನೀಯ
ವಾದುದೂ | ಮಧುಃ—ಮಧುವಿಗಿಂತಲೂ | ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಂ—ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾದುದೂ ಆದ | ಈಂ—
ಈ ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ ನೀನು, ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ದೀನದರಿಂದ್ರರಿಗೆ ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನ
ಮಾಡುವಂತೆ, ಯಾವ ರೀತಿ ತೃಪ್ತನಾದ ನೀನು ನಮಗೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕೊಡುವೆಯೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ
ದೋಷರಹಿತವಾದುದೂ, ಮಧುವಿಗಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾದುದೂ ಆದ ಈ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Drink the sweet Soma, Sinless, salvation-giving and leader to heaven ;
when you are exhilarated you become proud and like kshudra give us desired
wealth.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಆ ನಃ ಸ್ತೋಮಮುಪ ದ್ರವದ್ಧಿಯಾನೋ ಅಶ್ವೋ ನ ಸೋತ್ಯಭಿಃ |

ಯಂ ತೇ ಸ್ವಧಾವನ್ತ್ವದಯಂತಿ ಧೇನವ ಇಂದ್ರ ಕಣ್ವೇಷು ರಾತಯಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ನಃ | ಸ್ತೋಮಂ | ಉಪ | ದ್ರವತ್ | ಹಿಯಾನಃ | ಅಶ್ವಃ | ನ | ಸೋತ್ಯಭಿಃ |

ಯಂ | ತೇ | ಸ್ವಧಾವನ್ | ದಯಂತಿ | ಧೇನವಃ | ಇಂದ್ರ | ಕಣ್ವೇಷು | ರಾತಯಃ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಔಃ ಇಂದ್ರ ಸ ಭವಾನ್ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಃ ಸೋತ್ಯಭಿಃ ಸೋಮಾಭಿವಕತೈಭಿರಧ್ಯಯಾನ್-
ದಿಭಿಯೌತ್ಸಿಗ್ನಿಃ ಕೃತಂ ಸ್ತೋತ್ರವಿಶೇಷಂ ಆ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಉಪ ದ್ರವತ್ ಉಪಗಚ್ಯತು ಸಮೀಪಂ

ಪ್ರಾಪ್ನೋತು | ಕ ಇವ | ಹಿಯಾನಃ ಪ್ರೇರ್ಯಮಾಣಃ ಅಶ್ನೋ ನ ಅಶ್ನ ಇವ | ಸ ಯಥಾ ಅಭಿಲಷಿತಂ ದೇಶಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ತದ್ವತ್ | ಹೇ ಸ್ವಧಾವನ್ ಅನ್ನವನ್ನಿಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾನಿ ಧೇನವಃ ತರ್ಪಕಾಣಿ ಕಣ್ವೇಷು ಅಸ್ಮಾಸು ವರ್ತಮಾನಾನಿ ರಾತಯಃ ಹವಿರ್ವಾನಾನಿ ಯಂ ಕ್ಷಾಂ ಸ್ವದಯಂತಿ ಸ್ವಾದಯಂತಿ | ತ್ವದುದರೇ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಕ್ಷಾಂ ತರ್ಪಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ ಭವಾನ್ ಉಸ ದ್ರವತ್ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಕೃತಿಸದಾರ್ಥ ||

ಸ್ವಧಾವನ್—ಅನ್ನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಶೇ—ನಿನ್ನೆ ಸೇರಿದ | ಕಣ್ವೇಷು—ಕಣ್ವವಂತೀಯರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ | ಧೇನವಃ—ಕ್ಷೀರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳೂ | ರಾತಯಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಹವಿರಾದಿಗಳೂ | ಯಂ—ಯಾವ ಸಿನ್ನನ್ನು | ಸ್ವದಯಂತಿ—ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವವೋ ಅಂತಹ ನೀನು | ಹಿಯಾನಃ—ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿರುವ | ಅಶ್ನಃ ನ—ಅಶ್ವದಂತೆ | ಸ್ತೋತ್ರೈಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ನಃ ಸ್ತೋತ್ರಮಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆಮುಖವಾಗಿ | ಉಸ ಆ ದ್ರವತ್—ಓಡಿ ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನ್ನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಣ್ವವಂತೀಯರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಷೀರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳೂ, ನಮ್ಮಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಹವಿರಾದಿಗಳೂ ಯಾವ ಸಿನ್ನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವವೋ ಅಂತಹ ನೀನು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಅಶ್ವದಂತೆ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆಮುಖವಾಗಿ ಓಡಿ ಬಾ.

English Translation.

Indra, Lord of food, the gifts you offered to us are making the Soma sweet, the effusers are invoking you ; come to it quickly running like a horse.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಂ ನ ವೀರಂ ನಮಸೋಪ ಸೇದಿಮು ವಿಭೂತಿಮುಕ್ತವಸುಂ |

ಉದ್ರೀವ ವಜ್ರಿನ್ನವತೋ ನ ಸಿಂಚತೇ ಕ್ಷರಂತೀಂದ್ರ ಧೀತಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಂ | ನ | ವೀರಂ | ನಮಸಾ | ಉಪ | ಸೇದಿಮು | ವಿಭೂತಿಂ | ಅಕ್ಷಿತವಸುಂ |

ಉದ್ರೀವ | ವಜ್ರಿನ್ | ಅವತಃ | ನ | ಸಿಂಚತೇ | ಕ್ಷರಂತಿ | ಇಂದ್ರ | ಧೀತಯಃ || ೬ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವೀರಂ ವಿಶೇಷೇಣ ಶತ್ರುಭಟಾನ್ ಪ್ರೇರಯಂತಂ ತ್ವಾಂ ನಮಸಾ ಹರ್ವಿಲಕ್ಷಣೇ-
ನ್ನಾನೇನ ಸಹ | ಯದ್ವಾ ನಮಸಾ ಪ್ರಹ್ಲೇಭಾವೇನ ಸಹ ಉಪ ಸೇದಿಮು ಶರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಮೋ
ವಯಂ | ಕಮಿವ | ಉಗ್ರಂ ನ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲಮಿವ | ತಂ ಯಥಾ ಕೇಚಿನ ದೀನಾಃ ಶರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ನು-
ವಂತಿ ಶದ್ವತ್ | ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಂ | ವಿಭೂತಿಂ ವಿವಿಧೈಶ್ಚರ್ಯೋಪೇತಂ | ಅಥವಾ ವಿವಿಧಭವನಸ್ವಭಾವಂ |
ಇಂದ್ರೋ ವಾಯಾಭಿಃ ಪುರುರೂಪ ಈಯತ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ರೂಪಂರೂಪಂ ಪ್ರತಿರೂಪೋ
ಬಭೂವ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯಂತರಾತ್ | ಅಕ್ಷಿತವಸುಂ ಅಕ್ಷೀಣಧನಂ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ವಜ್ರಿನ್ ವಜ್ರವನ್ನಿಂಪ್ರ
ಸಿಂಚಿತೇ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಸೇಕ್ತೇ ತುಭ್ಯಂ ತ್ವದರ್ಥಂ ಧೀತಯಃ ಅಸ್ಮದಂಗುಲಯಃ ಕ್ಷರಂತಿ ಸ್ರವಂತಿ
ಸೋಮರಸಂ | ಕ ಇವ | ಉದ್ರೀವ | ಉದಕಾನ್ (? ಉದಕವಾನ್) ಅವಶೋ ನ ಕೂಪ ಇವ | ಸ
ಯಥಾ ಸಸ್ಯಾದಿಸೇಕ್ತೇ ಜಲಂ ಕ್ಷರತಿ ಶದ್ವತ್ | ಅತ್ರ ಇವಶಬ್ದೋಽನರ್ಥಕಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೀರಂ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ವಿಭೂತಿಂ—ವಿಶ್ವರ್ಯವಂತನೂ | ಅಕ್ಷಿತವಸುಂ—ನಾಶರಹಿತವಾದ
ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಉಗ್ರಂ ನ—ಅಶಕ್ತರು ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನನ್ನು ನಮ್ಮತೆಯಿಂದ
ಸಮಾಪಿಸುವಂತೆ | ನಮಸಾ—ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ (ವಿನಯದಿಂದ) | ಉಪ ಸೇದಿಮು—ಸಮಾಪಿಸಿ
ಮರೆಹೋಗುತ್ತೇವೆ | ವಜ್ರಿನ್—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅವತಃ—
ಬಾವಿಯು (ಬುಗ್ಗೆಯು) | ಉದ್ರೀ ಇವ—ನೀರನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಂತೆ | ಧೀತಯಃ—
ನಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳು | ಸಿಂಚಿತೇ—ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲದಾತ್ಮವಾದ ನಿನಗಾಗಿ | ಕ್ಷರಂತಿ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ
ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಶಕ್ತರು ಆತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನನ್ನು ನಮ್ಮತೆಯಿಂದ ಸಮಾಪಿಸುವಂತೆ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ವಿಶ್ವರ್ಯ
ವಂತನೂ, ನಾಶರಹಿತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿನಯದಿಂದ
ಸಮಾಪಿಸಿ ಮರೆಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬುಗ್ಗೆಯು ನೀರನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸಿ
ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಹಾಗೆ, ನಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲದಾತ್ಮವಾದ ನಿನಗಭಿಮುಖ
ವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

English Translation.

We shall now go to Indra with salute he is covered with Vibhuti, Lord
of inexhaustible wealth ; ferocious hero, wielder of thunder-bolt as a gushing
fountain-rushes forth so do our prayers spring forth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ಧ ನೂನಂ ಯದ್ವಾ ಯಜ್ಞೇ ಯದ್ವಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಧಿ |

ಅತೋ ನೋ ಯಜ್ಞಮಾಶುಭಿರ್ಮಹೇಮತ ಉಗ್ರ ಉಗ್ರೇಭಿರಾ
ಗಹಿ || ೭ ||

|| ಋದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಹ | ನೂನಂ | ಯತ್ | ವಾ | ಯಜ್ಞೇ | ಯತ್ | ವಾ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ | ಅಧಿ |

ಅತಃ | ನಃ | ಯಜ್ಞಂ | ಆಶುಭಿಃ | ಮಹೇಮತೇ | ಉಗ್ರಃ | ಉಗ್ರೇಭಿಃ | ಆ | ಗಹಿ || ೭ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಹೇಮತೇ ಪೂಜಾಸಕ್ತಬುದ್ಧೇ ಇಂದ್ರ ಯದ್ಧ ಯತ್ರ ಕ್ವಚಿತ್ ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷೇ ನೂನಂ ಸಿಕ್ತತಂ ವರ್ತಸೇ | ಯತ್ ಯತ್ರ ವಾ ಯಜ್ಞೇ ಅಧ್ವರೇ ವರ್ತಸೇ | ಯತ್ ಯತ್ರ ವಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಅಧಿ ಅಧಿಕಂ ವರ್ತಸೇ | ಅತಃ ಅಸ್ಮಾತ್ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾತ್ ಉಗ್ರಃ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲಶ್ಚಂ ಉಗ್ರೇಭಿಃ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲೈಃ ಆಶುಭಿಃ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಭಿರಶ್ವೈಃ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಯಜ್ಞಂ ಆ ಗಹಿ ಆಗಚ್ಛು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮಹೇಮತೇ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಉಗ್ರಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳ ನೀನು | ಯತ್ ಹ—ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಹ | ನೂನಂ—ಖಂಡಿತ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಯಜ್ಞಂ—ಯಜ್ಞ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ | ಆಶುಭಿಃ—ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದವೂ | ಉಗ್ರೇಭಿಃ—ಬಹಳ ಬಲವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಆ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಯದ್ವಾ—ಒಂದು ವೇಳೆ | ಯಜ್ಞೇ—ಇತರರ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿದ್ದರೂ | ಯದ್ವಾ—ಅಥವಾ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಅಧಿ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಉಳಿದವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ | ಅತಃ—ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಾ ಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪೂಜ್ಯವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳ ನೀನು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಹ ಖಂಡಿತ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವೇಗಗಾಮಿಗಳೂ ಬಹಳ ಬಲವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ದಯಮಾಡು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇತರ ಯಾವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಅಥವಾ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಉಳಿದವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಾ ಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬಾ.

English Translation.

Wherever you may be now, ferocious, noble Indra, whether in the air or in the earth, do come from there to this our rite with speedy and ferocious horses.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ ||

ಅಜಿರಾಸೋ ಹರಯೋ ಯೇ ತ ಆಶವೋ ವಾತಾ ಇವ ಪ್ರಸಕ್ತಿಣಃ |

ಯೇಭಿರಪತ್ಯಂ ಮನುಷಃ ಪರೀಯಸೇ ಯೇಭಿರ್ವಿಶ್ವಂ ಸ್ವದ್ವಶೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಜಿರಾಸಃ | ಹರಯಃ | ಯೇ | ತೇ | ಆಶವಃ | ವಾತಾಃ ಇವ | ಪ್ರಸಕ್ತಿಣಃ |

ಯೇಭಿಃ | ಅಪತ್ಯಂ | ಮನುಷಃ | ಪರೀಯಸೇ | ಯೇಭಿಃ | ವಿಶ್ವಂ | ಸ್ವಃ | ದ್ವಶೇ || ೮ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ಶವ ಸ್ವಭೂತಾಃ ಯೇ ಹರಯಃ ಅಶ್ವಾಃ ವಾತಾ ಇವ ವಾಯವ ಇವ ಪ್ರಸಕ್ತಿಣಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಸಂಗಚ್ಛಮಾನಾಃ ಸಂತಿ | ಶೀಘ್ರಶಾಸ್ತ್ರೇ ಪುನಃ | ಅಜಿರಾಸಃ ಶತ್ರುನ್ ಕ್ಷಿಪಂತಃ ಆಶವಃ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿನಶ್ಚ | ಯೇಭಿಃ ಯೈರಶ್ವೈಃ ಮನುಷಃ ಮನೋಃ ಅಪತ್ಯಂ ಅಪತನಹೇತುಂ ಯಜಮಾನಂ ಪರೀಯಸೇ ಸರ್ವತ ಆಗಚ್ಛಸಿ ಯೇಭಿಃ ಯೈಶ್ಚಾಶ್ವೈಃ ವಿಶ್ವಂ ಸ್ವಃ ಸರ್ವಂ ಸ್ವರ್ಲೋಕಂ ದ್ವಶೇ ದ್ವಸ್ಪುಮಿಚ್ಛಸಿ ತೈರಾ ಗಹಿ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣಾನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ | ಯೇ—ಯಾವ | ಹರಯಃ—ಹರಿಸಂಜ್ಞ ಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳು | ಅಜಿರಾಸಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ರುಳಿಸುವವಾಗಿಯೂ | ಆಶವಃ—ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳಾಗಿಯೂ | ವಾತಾ ಇವ—ವಾಯುಗಳಂತೆ | ಪ್ರಸಕ್ತಿಣಃ—ಅತಿಶಯವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳವಾಗಿಯೂ ಇರುವವೋ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಮನುಷಃ—ಮನುವಿನ | ಅಪತ್ಯಂ—ಪುತ್ರರೂಪನಾದ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿಗೆ | ಪರೀಯಸೇ—ಹೋಗುವೆಯೋ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ವಿಶ್ವಂ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಸ್ವಃ—ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ | ದ್ವಶೇ—ನೋಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೀಯೋ (ಅಂತಹ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬಾ).

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ಯಾವ ಹರಿಸಂಜ್ಞ ಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ರುಳಿಸುವವಾಗಿಯೂ, ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳಾಗಿಯೂ, ವಾಯುಗಳಂತೆ ಅತಿಶಯವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳವಾಗಿಯೂ ಇರುವವೋ, ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಸಮಸ್ತವಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ನೋಡಲಿಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬಾ.

English Translation.

Your horses named Hari have the speed of winds and are vanquishers of enemies, with that help you go to men and go to the earth overgrown with many things born.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏತಾವತಸ್ತು ಈಮಹ ಇಂದ್ರ ಸುಮ್ಮಸ್ಯ ಗೋಮತಃ |

ಯಥಾ ಪ್ರಾವೋ ಮಘವನ್ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಂ ಯಥಾ ನೀಪಾತಿಥಿಂ ಧನೇ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏತಾವತಃ | ತೇ | ಈಮಹೇ | ಇಂದ್ರ | ಸುಮ್ಮಸ್ಯ | ಗೋಮತಃ |

ಯಥಾ | ಪ್ರ | ಅವಃ | ಮಘವನ್ | ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಂ | ಯಥಾ | ನೀಪತಿಥಿಂ | ಧನೇ || ೯ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಧನೇ ನಿಮಿತ್ತಭೂತೇ ಸತಿ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಂ ಏತನ್ನಾಮಕಯುಷಿಂ ಪ್ರಾವಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷಿತವಾನಸಿ ಯಥಾ ಯೇನ ಚಿ ಪ್ರಕಾರೇಣ ನೀಪಾತಿಥಿಂ ಏತನ್ನಾಮಾನಮ್ಯುಷಿಂ ಪ್ರಾವಃ ಏತಾವತಃ ಇಯದೇವ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಂ ಗೋಮತಃ ಗನಾಶ್ವಾದ್ಯುಪೇತಂ ಸುಮ್ಮಸ್ಯ ಸುಖಂ ಈಮಹೇ ಯಾಚಾಮಹೇ ವಯಂ ಕಣ್ವಾಃ | ಸರ್ವತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಸ್ಪಷ್ಟಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಧನೇ—ಧನನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಮೇಧಾತಿಥಿಂ—ಮೇಧಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು | ಪ್ರಾವಃ—ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ನೀಪಾತಿಥಿಂ—ನೀಪಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಏತಾವತಃ—ಆದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವುದೂ | ಗೋಮತಃ—ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ಸುಮ್ಮಸ್ಯ—ಸುಖವನ್ನು | ತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ | ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಧನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ನೀನು ಯಾವ ರೀತಿ ಮೇಧಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಗೂ ನೀಪಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಋಷಿಗೂ ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವುದೂ ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ ಆದ (ಧನರೂಪವಾದ) ಸುಖವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Give us wealth, cattle, we solicit of you Maghavan, because you did help Medhatithi and Nipatithi in their obtaining of wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ಕಣ್ವೇ ಮಘವನ್ತ್ರಸದಸ್ಯವಿ ಯಥಾ ಪಕ್ಕೇ ದಶವ್ರಜೇ |

ಯಥಾ ಗೋಶರ್ಯೇ ಅಸನೋಋಜಿಶ್ವನೀಂದ್ರ ಗೋಮುದ್ಧಿರಣ್ಯ-
ವತ್ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ಕಣ್ವೇ | ಮಘವನ್ | ತ್ರಸದಸ್ಯವಿ | ಯಥಾ | ಪಕ್ಕೇ | ದಶವ್ರಜೇ |

ಯಥಾ | ಗೋಶರ್ಯೇ | ಅಸನೋಃ | ಋಜಿಶ್ವನಿ | ಇಂದ್ರ | ಗೋಮತ್ | ಹಿರಣ್ಯವತ್ || ೧೦ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಣ್ವೇ ಏತನ್ನಾಮ್ನಿ ಮತ್ತಿತರಿ
ಗೋಮತ್ ಗವೋಪೇತಂ ಹಿರಣ್ಯವತ್ ಕಾಂಚಿನೋಪೇತಂ ಚ ಸುಮ್ಮಂ ಅಸನೋಃ ದತ್ತವಾನಸಿ |
ಯಥಾ ಚ ತ್ರಸದಸ್ಯವಿ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ರಾಜ್ಞಿ ಯಥಾ ಚ ಪಕ್ಕೇ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞೇ ರಾಜ್ಞಿ ಯಥಾ ಚ
ದಶವ್ರಜೇ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಾಕೇ ನೃಪೇ ಯಥಾ ಚ ಗೋಶರ್ಯೇ ಏತನ್ನಾಮ್ನಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯೇ ಯಥಾ ಚ ಋಜಿಶ್ವನಿ
ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಾಕೇ ರಾಜನಿ ಗವಾದ್ಯುಪೇತಂ ಸುಮ್ಮಮಸನೋಃ ಏತಾವದೀಮಹೇ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ
ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಮಘವನ್--ಧನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ--ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ--ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ |
ಕಣ್ವೇ--ಕಣ್ವುಋಷಿಗೂ | ತ್ರಸದಸ್ಯವಿ--ತ್ರಸದಸ್ಯನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೂ | ಯಥಾ--ಯಾವ ರೀತಿ | ಪಕ್ಕೇ--
ಪಕ್ಕನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೂ | ದಶವ್ರಜೇ--ದಶವ್ರಜನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೂ | ಯಥಾ--ಯಾವ ರೀತಿ | ಗೋಶರ್ಯೇ--
ಗೋಶರ್ಯನೆಂಬ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೂ | ಋಜಿಶ್ವನಿ--ಋಜಿಶ್ವನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೂ | ಗೋಮತ್--ಗೋಯುಕ್ತ
ವಾದುದೂ | ಹಿರಣ್ಯವತ್--ಸುವರ್ಣಮಯವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು | ಅಸನೋಃ--ಕೊಟ್ಟಿಯೋ |
(ಆದನ್ನೇ ನಾವೂ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ).

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ರೀತಿ ಕಣ್ವುಋಷಿಗೂ, ತ್ರಸದಸ್ಯ, ಪಕ್ಕ, ದಶವ್ರಜ, ಗೋಶರ್ಯ,
ಋಜಿಶ್ವ ಎಂಬ ರಾಜರಿಗೂ, ಗೋಯುಕ್ತವಾದುದೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಯೋ ಅದೇ
ರೀತಿ ನಮಗೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Maghavan because you gave wealth in gold and cattles, to Kanwas Trasadasyu, Paktha, Dasavraja, Gosarya and Rijiswan.

ಐವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೨)

ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಇತಿ ದಶರ್ಚಿಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಪುಷ್ಪಿಗೋರಾರ್ಷವ್ಯಂದ್ರಂ |
ಅನುಕ್ರಮ್ಯತೇ ಚ—ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಇತಿ | ಕಣ್ವಸ್ಯ ಪುತ್ರಃ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಋಷಿಃ | ಇಂದ್ರೋ
ದೇವತಾ | ಆಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ಯುಜಾಂ ಸತೋ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ
ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು
ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ
ಯಲ್ಲಿ—ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು. ಕಣ್ವಪುತ್ರನಾದ ಪುಷ್ಪಿಗುಃ
ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಯುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ
ಋಕ್ಯುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೦

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೨)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೦ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೧೬, ೧೭ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಯಂಖ್ಯೆ—೧೦ ||

| ಋಷಿಃ—ಪುಷ್ಪಿಗುಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಛಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಆಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ |

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಪ್ರ ಸು ಶ್ರುತಂ ಸುರಾಧಿಸಮರ್ಚಾ ಶಕ್ರಮಭಿಷ್ವಯೇ |

ಯಃ ಸುನ್ದತೇ ಸ್ತುವತೇ ಕಾವ್ಯಂ ವಸು ಸಹಸ್ರೇಣೇವ ಮಂಹತೇ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಸು | ಶ್ರುತಂ | ಸುರಾಧಸಂ | ಅರ್ಚ | ಶಕ್ರಂ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ |

ಯಃ | ಸುಸ್ವತೇ | ಸ್ತುವತೇ | ಕಾಮ್ಯಂ | ವಸು | ಸಹಸ್ರೇಣೌಷವ | ಮಂಹತೇ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋಷಿರಾತ್ಮಾನಂ ಬ್ರೂತೇ | ಹೇ ಪುಷ್ಪಿಗೋ ತ್ವಂ ಅಭಿಷ್ಟಯೇ ಅಭಿಲಷಿತಸಿದ್ಧಯೇ ತಂ ಶಕ್ರಂ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ಶಕ್ತಮಿಂದ್ರಂ ಸು ಸುಷ್ಕಂ ಯಥಾ ತಥಾ ಪ್ರ ಅರ್ಚ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಪೂಜಯ | ಶೀದ್ರಶಂ | ಶ್ರುತಂ ವಿಖ್ಯಾತಂ ಸುರಾಧಸಂ ಶೋಭನಧನೋಪೇತಂ | ತಂ ಕಂ | ಯ ಇಂದ್ರಃ ಸುಸ್ವತೇ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೇ ಸ್ತುವತೇ ಸ್ತುತಿಂ ಕುರ್ವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಕಾಮ್ಯಂ ಕಾಮಿನಂ (? ಕಮನೀಯಂ) ವಸು ಧನಂ ಸಹಸ್ರೇಣೇವ ಅಸಂಖ್ಯಾತಮೇವ ಮಂಹತೇ ದದಾತಿ ತಂ | ಮಂಹತಿ-ದಾರ್ನಾರ್ಥಃ | ದಾನಕರ್ಮಸು ತತ್ಪಾರಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ) ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಸುಸ್ವತೇ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡುವವನಿಗೂ | ಸ್ತುವತೇ—ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವವನಿಗೂ | ಕಾಮ್ಯಂ—ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ | ವಸು—ಧನವನ್ನು | ಸಹಸ್ರೇಣೇವ—ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ | ಮಂಹತೇ—ಕೊಡುವನೋ ಅಂತಹ | ಶ್ರುತಂ—ಪ್ರಖ್ಯಾತನೂ | ಸುರಾಧಸಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಶಕ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ—ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ | ಸು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ಪ್ರ ಅರ್ಚ—ಪೂಜಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನಿಗೂ, ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವವನಿಗೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಧನವನ್ನು ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವನೋ ಅಂತಹ ಪ್ರಖ್ಯಾತನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪೂಜಿಸು.

English Translation.

Desiring wealth I worship Shakra, Lord of precious wealth, he gives, wealth in thousands to the worshipper and effuser.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶತಾನೀಕಾ ಹೇತಯೋ ಅಸ್ಯ ದುಷ್ಟರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಮಿಷೋ ಮಹೀಃ |

ಗಿರಿರ್ನ ಭುಜ್ಮಾ ಮಘವತ್ಸು ಪಿನ್ವತೇ ಯದೀಂ ಸುತಾ ಅಮಂದಿಷುಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶತ೨ ಅನೀಕಾಃ | ಹೇತಯಃ | ಅಸ್ಯ | ದುಸ್ತರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಸಂಽಇಷಃ | ಮಹೀಃ |

ಗಿರಿಃ | ನ | ಭುಜ್ಞಾ | ಮಘವತ್೨ಸು | ಪಿನ್ವತೇ | ಯತ್ | ಈಂ | ಸುತಾಃ | ಅಮಂದಿಷುಃ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸುತಾ ಅಭಿಷುತಾಃ ಸೋಮಾ ಯದ್ಯದಾ ಈಮೇನಮಿಂದ್ರಂ ಅಮಂದಿಷುಃ ಅಮಾದಯನ್ ತದಾ ಅಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಹೇತಯಃ ಹನನಸಾಧನಾನ್ಯಾಯುಧಾನಿ ಮಘವತ್ಸು ಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣಧನವತ್ಸು ಯಜಮಾನೇಷು ಪಿನ್ವತೇ | ತದೀಯಶತ್ರುಧನಾನಿ ತೇಷು ಸಮರ್ಪ್ಯ ತಾನ್ ಪ್ರೀಣಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ ಇವ | ಭುಜ್ಞಾ ಗಿರಿರ್ನ ಪಾಲಕೋ ಮೇಘ ಇವ | ಸ ಯಥಾ ಭುವಿ ಜಲಾನಿ ಸಮರ್ಪ್ಯ ತಾಂ ಪ್ರೀಣಯತಿ ತದ್ವತ್ | ಶತ್ರುಧನಾಹರಣಂ ತು “ಶತ್ತ್ರೂಯಂತಾಮಾ ಭರಾ ಭೋಜನಾನಿ” (ಋ. ಸಂ. ೩-೪-೩) ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಸ್ಪದ್ಧಂ | ಕೀದ್ಯಶ್ಯೋ ಹೇತಯಃ | ಶತಾನೀಕಾಃ | ಶತಮಪರಿಮಿತಾನಿ ಅನೀಕಾನಿ ಮುಖಾನಿ ಯಾಸಾಂ ತಾಃ | ಸರ್ವತೋಮುಖಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತ ಏವ ದುಸ್ತರಾ ದುರ್ನಿನಾಯಕಾಃ | ಸಮಿಷಃ ಸಮ್ಯಕ್ ಇತಿ ಅನ್ವಂ ಯಾಭ್ಯಸ್ತಾಃ | ಮಹೀಃ ಮಹತ್ಯಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್-ಯಾವಾಗ | ಸುತಾಃ-ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳು | ಈಂ-ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅಮಂದಿಷುಃ-ಹರ್ಷಗೊಳಿಸುವವೋ ಆಗ | ಭುಜ್ಞಾ-ಪಾಲಕವಾದ | ಗಿರಿಃ ನ-ಮೇಘವು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಉದಕವನ್ನು ತುಂಬಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವಂತೆ | ಅಸ್ಯ ಇಂದ್ರಸ್ಯ-ಈ ಇಂದ್ರನ | ಶತಾನೀಕಾಃ-ನೂರಾರು ಮುಖಗಳುಳ್ಳವೂ | ದುಸ್ತರಾಃ-ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸಿಲುಕದವೂ | ಸಮಿಷಃ-ಪೂರ್ಣವಾದ ಅನ್ನಯುಕ್ತವಾದವೂ | ಮಹೀಃ-ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಆದ | ಹೇತಯಃ-ಆಯುಧಗಳು | ಮಘವತ್ಸು-ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಧನವುಳ್ಳ ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ | ಪಿನ್ವತೇ-ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ತುಂಬಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಈ ಸೋಮರಸಗಳು ಯಾವಾಗ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವೋ ಆಗ ಜಗತ್ಪಾಲಕವಾದ ಮೇಘವು ಹೇಗೆ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ತುಂಬುವುದೋ ಹಾಗೆ ಈ ಇಂದ್ರನ ನೂರಾರು ಮುಖವುಳ್ಳವೂ, ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸಿಲುಕದವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನ್ನಯುಕ್ತವಾದವೂ, ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ ಆದ ಆಯುಧಗಳು ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಧನವುಳ್ಳ ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ತುಂಬಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

Of immeasurable Indra, your weapons are hundreds and food abundant when the effused Soma exhilarates him then being food-giver lika a mountain delights the wealthy.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದೀಂ ಸುತಾಸ ಇಂದ್ರೋಽಭಿ ಪ್ರಿಯಮಮಂದಿಷುಃ |

ಅಪೋ ನ ಧಾಯಿ ಸವನಂ ಮು ಆ ವಸೋ ದುಘಾ ಇವೋಪ ದಾಶುಷೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಈಂ | ಸುತಾಸಃ | ಇಂದ್ರವಃ | ಅಭಿ | ಪ್ರಿಯಂ | ಅಮಂದಿಷುಃ |

ಅಪಃ | ನ | ಧಾಯಿ | ಸವನಂ | ಮೇ | ಆ | ವಸೋ ಇತಿ | ದುಘಾಃ ಇವ | ಉಪ | ದಾಶುಷೇ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯದ್ಯದಾ ಸುತಾಸಃ ಅಭಿಷುತಾಃ ಇಂದವಃ ಸೋಮಾಃ ಯಂ (? ಪ್ರಿಯಂ)
ವಲ್ಲಭಂ ಈಂ ಏನಂ ತ್ವಾಂ ಅಭಿ ಅಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ಅಮಂದಿಷುಃ ಅಮಾದಯನ್ | ತದಾ ಹೇ ವಸೋ
ವಾಸಯಿತರಿಂದ್ರ ತ್ವಯಾ ದಾಶುಷೇ ಹವಿರ್ದತ್ತವತೇ ಮೇ ಮಹ್ಯಂ ಮದರ್ಥಂ ಸವನಂ ಯಜ್ಞಃ
ಉಪಗಮ್ಯ ಆ ಧಾಯಿ ಕಾರ್ತೇಸ್ತೋನ ಸಫಲೀಕೃತಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಅಪೋ ನ | ತಾ ಯಥಾ
ಸ್ನಾನಪಾನಾದಿನಾ ಸಫಲೀಕ್ರಿಯಂತೇ ತದ್ವತ್ | ಅಶರೋ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ದುಘಾ ಇವ | ಹವಿರ್ದುಘಾ
ಧೇನವೋ ಯಥಾ ಸಾಂನಾಯ್ಯಸೇವನಾದಿನಾ ಸಫಲೀಕ್ರಿಯಂತೇ ತದ್ವತ್ ಸೋಮಪಾನಾದಿನಾ ಯಜ್ಞಃ
ಸಫಲೀಕೃತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುತಾಸಃ—ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ | ಇಂದವಃ—
ಸೋಮರಸಗಳು | ಪ್ರಿಯಂ—ಪ್ರಿಯಕಾರಕನಾದ | ಈಂ ಅಭಿ—ನಿನ್ನನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಬಂದು | ಯತ್—
ಯಾವಾಗ | ಅಮಂದಿಷುಃ—ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವವೋ ಆಗ | ಅಪಃ ನ—ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ
ಉದಕಗಳಂತೆಯೂ | ದುಘಾ ಇವ—ಕ್ಷೀರಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳಂತೆಯೂ | ಮೇ ಸವನಂ—
ನನ್ನ ಯಜ್ಞವು | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನನ್ನನ್ನು | ಉಪ—ಸಮೀಪಿಸಿ | ಆ ಧಾಯಿ—
ನನ್ನ ಉದ್ದಿಶ್ಯವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳು ಜಗತ್ಪ್ರಿಯಕಾರಕನಾದ
ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಯಾವಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವವೋ ಆಗ ಸ್ನಾನಪಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ
ಉದಕಗಳಂತೆಯೂ, ಕ್ಷೀರಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಧೇನುಗಳಂತೆಯೂ ನನ್ನ ಯಜ್ಞವು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನನ್ನನ್ನು
ಸಮೀಪಿಸಿ ನನ್ನ ಉದ್ದಿಶ್ಯವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

English Translation.

When the effused Soma has exhilarated Indra the giver of dwellings, I offer you Soma like water—you are like the milch cow to your worshipper.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಃ ||

ಅನೇಹಸಂ ವ್ರೋ ಹವಮಾನಮೂತಯೇ ಮಧ್ವಃ ಕ್ಷರಂತಿ ಧೀತಯಃ |

ಆ ತ್ವಾ ವಸೋ ಹವಮಾನಾಸ ಇಂದವ ಉಪ ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ದಧಿರೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅನೇಹಸಂ | ವಃ | ಹವಮಾನಂ | ಊತಯೇ | ಮಧ್ವಃ | ಕ್ಷರಂತಿ | ಧೀತಯಃ |

ಆ | ತ್ವಾ | ವಸೋ ಇತಿ | ಹವಮಾನಾಃ | ಇಂದವಃ | ಉಪ | ಸ್ತೋತ್ರೇಷು | ದಧಿರೇ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ವಃ ಯುಷ್ಮತ್ಸಂಬಂಧಿನಃ ಧೀತಯೋಽಂಗುಲಯಃ ಊತಯೇ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಹವಮಾನಂ ಸ್ತೂಯಮಾನಮಿಂದ್ರಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಮಧ್ವಃ ಮಧುರರಸಂ ಸೋಮಂ ಕ್ಷರಂತಿ | ಕೀದೃಶಂ | ಅನೇಹಸಂ | ನ ಆಹಸ್ಯತ ಇತ್ಯನೇಹಃ ತಂ | ಶತ್ರುಭಿರನಭಿಭಾವ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿ-
ತೀಂದ್ರ ಹವಮಾನಾಃ ಸ್ತೂಯಮಾನಾಃ ಇಂದವಃ ಸೋಮಾಃ ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ನಿಮಿತ್ತೇಷು ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ
ಉಪ ಸಮಾಪೇ ಆ ದಧಿರೇ ಅಖಿಮುಖ್ಯೇನ ಸ್ಥಾಪಿತವಂತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೇ) ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಧೀತಯಃ—ಅಂಗುಲಿಗಳು | ಊತಯೇ—ನಿಮ್ಮ
ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಹವಮಾನಂ—ಪೂಜ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ | ಅನೇಹಸಂ—ದೋಷರಹಿತವಾದುದೂ |
ಮಧ್ವಃ—ಮಾಧುರ್ಯೋಪೇತವಾದುದೂ ಅದ ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಕ್ಷರಂತಿ—ಹಿಂಡುತ್ತವೆ | ವಸೋ—ವಸತಿ
ಸಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಹವಮಾನಾಃ—ಸ್ತುತ್ಯರ್ಹವಾದ | ಇಂದವಃ—ಸೋಮರಸಗಳು |
ಸ್ತೋತ್ರೇಷು—ಸ್ತುತಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ | ತ್ವಾ ಉಪ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿ | ಆ ದಧಿರೇ—ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳು ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ
ದೋಷರಹಿತವಾದುದೂ, ಮಾಧುರ್ಯೋಪೇತವಾದುದೂ ಅದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತವೆ. ವಸತಿದಾಯಕ
ನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತುತ್ಯರ್ಹವಾದ ಸೋಮರಸಗಳು ಸ್ತುತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ
ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

English Translation.

Worshippers, for your protection all righteous actions are dropping sweets in invocation of Indra. Giver of dwelling, Soma being effused goes to you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನಃ ಸೋಮೇ ಸ್ವಧ್ವರ ಇಯಾನೋ ಅತ್ರೋ ನ ತೋಶತೇ |
ಯಂ ತೇ ಸ್ವದಾವನ್ ಸ್ವದಂತಿ ಗೂರ್ತಯಃ ಪಾರೇ ಛಂದಯಸೇ ಹವಂ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಸೋಮೇ | ಸ್ವಧ್ವರೇ | ಇಯಾನಃ | ಅತ್ರಃ | ನ | ತೋಶತೇ |
ಯಂ | ತೇ | ಸ್ವದಾವನ್ | ಸ್ವದಂತಿ | ಗೂರ್ತಯಃ | ಪಾರೇ | ಛಂದಯಸೇ | ಹವಂ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಸಂಬಂಧಿನಿ ಸ್ವಧ್ವರೇ ಶೋಭನಯಜ್ಞೇ ಸೋಮೇ ಸೋಮ-
ಪಾನೇ ನಿಮಿತ್ತಭೂತೇ ಸತಿ ಅತ್ರೋ ನ ಸತತಗಮನಶೀಲೋಽಶ್ವ ಇವ ಇಯಾನಃ ಗಚ್ಛನ್ನಿಂದ್ರಃ ಆ
ತೋಶತೇ ಅಸ್ಮಚ್ಛತ್ರೋನ್ ಹಿನಸ್ತಿ | ತೋಶತಿವಧಕರ್ಮಾ | ನಿತೋಶತೇ ನಿಬರ್ಹಯಂತಿ ಇತಿ
ವಧಕರ್ಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಇಂದ್ರಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಕೃತ್ಯ ಬ್ರೂತೇ | ಹೇ ಸ್ವದಾವನ್ ಆಸ್ವಾದನಕುಶಲೇಂದ್ರ
ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾಃ ಗೂರ್ತಯಃ ಉದ್ಯತಾಃ ಸ್ತುತಯಃ ಯಂ ಶ್ವಾಂ ಸ್ವದಂತಿ ಆಶ್ವಾನಮಾಸ್ವಾದಯಂತಿ
ಸ ತ್ವಂ ಪಾರೇ ಪುರಜನಸಮೂಹೇ ಋವಮಾತ್ಮನಃ ಸ್ತುತಿಂ ಛಂದಯಸೇ ಕಾಮಯಸೇ | ಯತ್ಪ್ರಿಗ್ವಿಃ
ಸ್ವಸ್ತುತಿಃ ಕರ್ತವ್ಯೇತ್ಯಭಿಲಷಸೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ನಃ—ನಮ್ಮ | ಸ್ವಧ್ವರೇ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ | ಸೋಮೇ—ಸೋಮಪಾನದ
ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಅತ್ರಃ ನ—ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವದಂತೆ | ಇಯಾನಃ—ಸಂಚರಿಸುವ ಇಂದ್ರನು | ಆ ತೋಶತೇ—
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ | ಸ್ವದಾವನ್—ಆಸ್ವಾದನಕುಶಲನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಂ—
ಯಾವ ನಿನ್ನನ್ನು | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿದ | ಗೂರ್ತಯಃ—ಸ್ತುತಿಗಳು | ಸ್ವದಂತಿ—ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದೋ
ಅಂತಹ ನೀನು | ಪಾರೇ—ಬುತ್ತಿಗಾದಿ ಪುರಜನರ ನಡುವೆ | ಹವಂ—ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು |
ಛಂದಯಸೇ—ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಮ್ಮ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಪಾನದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವದಂತೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಸ್ವಾದನಕುಶಲನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಗಳು ಯಾವ ನಿನ್ನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಸಿಗೊಳಿಸುವುವೋ ಅಂತಹ ನೀನು ಋತ್ವಿಗಾದಿ ಪುರಜನರ ನಡುವೆ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

Indra being invoked to our good rite is going like a horse ; relishing Indra, your worshippers are sweetening this Soma. Honour invocation of the Sons of Puru.

|| ಸ. ಹಿಂಸಾರಃ ||

ಪ್ರ ವೀರವೃಗ್ರಂ ವಿವಿಚಂ ಧನಸ್ಪೃತಂ ವಿಭೂತಿಂ ರಾಧಸೋ ಮಹಃ |

ಉದ್ರೀವ ವಜ್ರಿನ್ವವತೋ ವಸುತ್ಸನಾ ಸದಾ ಪೀಪೇಥ ದಾಶುಷೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ವೀರಂ | ಉಗ್ರಂ | ವಿವಿಚಂ | ಧನಸ್ಪೃತಂ | ವಿಭೂತಿಂ | ರಾಧಸಃ | ಮಹಃ |

ಉದ್ರೀವ | ವಜ್ರಿನ್ | ಅವತಃ | ವಸುತ್ಸನಾ | ಸದಾ | ಪೀಪೇಥ | ದಾಶುಷೇ || ೬ ||

|| ಛಾಸ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವೀರಂ ವಿಶೇಷೇಣ ಶತ್ರುಣಾಂ ಪ್ರೇರಯಿತಾರಂ ಮಹಃ ಮಹತ್ ರಾಧಸಃ ರಾಧೋ ಧನಂ | ಕರ್ಮಣಿ ಷಷ್ಠ್ಯಾ | ಪ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇ ಯಾಚಾಮಿ | ಉಪಸರ್ಗವಶಾದ್ಯೋಗ್ಯಕ್ರಿಯಾಧ್ಯಾಹಾರಃ | ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಂ | ಉಗ್ರಮುದ್ಗೂರ್ಣಬಲಂ ವಿವಿಚಂ ಪುಣ್ಯಾಪುಣ್ಯಯೋರ್ವಿವೇಕ್ತಾರಂ ಧನಸ್ಪೃತಂ ಧನದಾತಾರಂ ವಿಭೂತಿಂ ವಿವಿಧೈಶ್ಚಯೋರ್ವೇತಾನ್ (? ಹೇತಂ) ಯತಃ ಹೇ ವಜ್ರಿನ್ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ದಾಶುಷೇ ಹವಿಷಾಂ ದಾತಾರಂ | ಕರ್ಮಣಿ ಚತುರ್ಥಿ | ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ವಸುತ್ಸನಾ ಧನದಾನೇನ ಪೀಪೇಥ ಆಶ್ಯಾಯಯಿಸಿ | ವರ್ಧಯಿಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ ಇವ | ಉದ್ರೀವ ಅವತಃ ಉದಕವಾನ್ ಕೂಪ ಇವ | ಸ ಯಥಾ ಉದಕದಾನೇನ ಜಗದಾಪ್ಯಾಯಯಿತಿ ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೀರಂ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ಉಗ್ರಂ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ವಿವಿಚಂ—ಪುಣ್ಯಾಪುಣ್ಯಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನರಿತವನೂ | ಧನಸ್ಪೃತಂ—ಧನದಾತೃವೂ | ವಿಭೂತಿಂ—ಐಶ್ವರ್ಯೋಪೇತನೂ ಆದ

ಇಂದ್ರನಿಂದ | ಮಹಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಧಸೇ—ಧನವನ್ನು | ಪ್ರ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ | ವಜ್ರಿನ್—
ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | (ತೈಂ—ನೀನು) | ಅವತೇ—ಬುಗ್ಗೆಯು | ಉದ್ರೀ ಇವ—
ಉದಕವನ್ನು ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ | ದಾಶುಸೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ |
ಷದಾ—ಯಾವಾಗಲೂ | ವಸುತ್ಸನಾ—ಧನದಾನದಿಂದ | ಪೀಪೇಥ—ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತೀಯೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲಪುಳ್ಳವನೂ, ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನರಿತವನೂ, ಧನದಾತೃವೂ,
ಐಶ್ವರ್ಯೋಪೇತಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಮಹತ್ತಾದ ಧನವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಬುಗ್ಗೆಯು ಉದಕವನ್ನು ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಜನರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ, ನೀನು
ಧನಸ್ತನಾದಿಂದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತೀಯೆ.

English Translation

We worship Indra, hero, ferocious, speedy, pleasing by gifts of
wealth and having abundance of Vibhuti, wielder of thunder-bolt, like a well
do you with spreading wealth drink Soma like water for the wel-being of your
worshipper.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಯದ್ಧ ನೂನಂ ಪರಾವತಿ ಯದ್ವಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ದಿವಿ |

ಯುಜಾನ ಇಂದ್ರ ಹರಿಭಿರ್ಮಹೇಮತ ಋಷ್ವ ಋಷ್ವೇಭಿರಾಗಹಿ || ೭ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಯತ್ | ಹ | ನೂನಂ | ಪರಾವತಿ | ಯತ್ | ವಾ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ | ದಿವಿ |

ಯುಜಾನಃ | ಇಂದ್ರ | ಹರಿಭಿಃ | ಮಹೇಮತೇ | ಋಷ್ವಃ | ಋಷ್ವೇಭಿಃ | ಆ | ಗಹಿ || ೭ ||

! ಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಮಹೇಮತೇ ಪೂಜಾಸಕ್ತಬುದ್ಧೇ ಇಂದ್ರ ಯದ್ಧ ಯತ್ರ ಕ್ವಚಿತ್ ಪರಾವತಿ ದೂರದೇಶೇ
ನೂನಂ ನಿಕ್ಷಿಪಂತಂ ವರ್ತಸೇ | ಯದ್ವಾ ಯತ್ರ ವಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಭುವಿ ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ ವಾ ವರ್ತಸೇ |
ಅಸ್ಮಾತ್ ಸ್ಥಾನನಿಶೇಷಾತ್ ಋಷ್ಯೈಃ ಮಹದ್ಭಿಃ ಹರಿಭಿಃ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಾಕೈರಶ್ವೈಃ ರಥಂ ಯುಜಾನಃ
ಯುಕ್ತಂ ಕುರ್ವಾಣಃ ಋಷ್ಯಃ ಮಹಾಂಸ್ತ್ವಮಾಗಹಿ ಆಗಚ್ಛಾಸ್ತದ್ಯಜ್ಞಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಹೇಮತೇ—ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನೂನಂ—ಈಗ | ಯದ್ಧ—
ಒಂದು ವೇಳೆ | ಸರಾವತಿ—ಅತ್ಯಂತ ದೂರಪ್ರದೇಶವಾದ | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದರೂ | ಯದ್ವಾ—
ಅಥವಾ | ಸೃಥಿವ್ಯಾಂ—ಸೃಥಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರೂ (ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ) | ಋಷ್ಯಃ—ಪೂಜ್ಯನಾದ ನೀನು |
ಋಷ್ಯೇಭಿಃ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ಹರಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಯುಜಾನಃ—ಕೂಡಿಕೊಂಡು |
ಆ ಗಹಿ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದೂರಪ್ರದೇಶವಾದ
ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಅಥವಾ ಸೃಥಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರೂ ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪೂಜ್ಯನಾದ ನೀನು ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ
ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Loving, noble Indra whether you be away or in this earth or in the
heaven come harnessing the loving horses, in your chariot.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ ||

ರಥಿರಾಸೋ ಹರಯೋ ಯೇ ತೇ ಅಸ್ರಿಧ ಓಜೋ ವಾತಸ್ಯ ಸಿಪ್ರತಿ |

ಯೇಭಿರ್ನಿ ದಸ್ಯುಂ ಮನುಷೋ ನಿಘೋಷಯೋ ಯೇಭಿಃ ಸ್ವಃ ಪರಿ-

ಯಸೇ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ರಥಿರಾಸಃ | ಹರಯಃ | ಯೇ | ತೇ | ಅಸ್ರಿಧಃ | ಓಜಃ | ವಾತಸ್ಯ | ಸಿಪ್ರತಿ |

ಯೇಭಿಃ | ನಿ | ದಸ್ಯುಂ | ಮನುಷಃ | ನಿಘೋಷಯಃ | ಯೇಭಿಃ | ಸ್ವಃ | ಪರಿ-ಯಸೇ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಹರಯೋಽಶ್ವಾಃ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾಃ ರಥಿರಾಸಃ ರಥಾರ್ಥಾಃ ಅಸ್ರಿಧಃ | ಸ್ಪ್ರಿಧೋ
ಹಿಂಸಕಾಃ ಶತ್ರುವಃ | ತದ್ರಹಿತಾಃ ಸಂತಿ | ಯೇಭಿರ್ಯೈರಶ್ವೈಃ ಮನುಷಃ ಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ
ಸಂಬಂಧಿನಂ ದಸ್ಯುಮಾಪಕ್ಷಪಯಿತಾರಂ ಶತ್ರುಂ ನಿಃ ನಿರಂತರಂ ನಿಘೋಷಯಃ ನಿತರಾಮಾಕ್ರೋಶ-
ಯಸಿ | ಅಶ್ವಶಫಪ್ರಹಾರೈಸ್ತಂ ಚೋರ್ಣಯನ್ ನಿಶಬ್ದಿತಂ ಕರೋಷೀತ್ಕೃಥಃ | ಕಿಂಚಿ ಯೇಭಿರ್ಯೈಃ-

ರಶ್ಮೈಃ ಸ್ವಃ ಸ್ವಲೋಕಂ ಪರಿಯಸೇ ಪರಿತೋ ಗಚ್ಛಸಿ | ತೇ ಹರಯೋ ವಾತಸ್ಯ ವಾಯೋಃ ಓಜಃ
ಬಲಂ ಪಿಸ್ತತಿ ಪೂರಯಂತಿ | ವಾಯೋಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಾತ್ಮನಿ ಸಂಪಾದಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ರಥಿರಾಸಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಾರ್ಥವಾದ | ಯೇ—ಯಾವ | ಹರಯಃ—
ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳು | ಅಸ್ತಿಥಃ—ಹಿಂಸಕವಾದ ಶತ್ರುರಹಿತವಾಗಿರುವುದೋ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳ
ಸಹಾಯದಿಂದ | ಮನುಷಃ—ಯಜ್ಞ ಕರ್ತನ | ದಸ್ಯುಃ—ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವನ್ನು | ನಿ—ಸರ್ವದಾ |
ನಿ ಘೋಷಯಃ—ನಾಶಮಾಡುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆಯೋ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಸ್ವಃ—
ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು | ಪರಿ ಈಯಸೇ—ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುವೆಯೋ | ತೇ—ಆ ಅಶ್ವಗಳು | ವಾತಸ್ಯ—
ವಾಯುವಿನ | ಓಜಃ—ಬಲವನ್ನು | ಪಿಸ್ತತಿ—ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಥಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಯಾವ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳು ಹಿಂಸಕವಾದ ಶತ್ರುರಹಿತ
ವಾಗಿರುವುದೋ, ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಯಜ್ಞ ಕರ್ತನಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವನ್ನು ಸರ್ವದಾ
ನಾಶಪಡಿಸುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆಯೋ, ಯಾವ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುವೆಯೋ
ಆ ಅಶ್ವಗಳು ವಾಯುವಿನ ಬಲವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

English Translation.

Your horses carrying chariot are envyleless and competing the speed of
wind. To their help you have killed the Dasyus, you have made them
famous and all things known.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಏ॒ತಾವ॑ತಸ್ತೇ॒ ವಸೋ॑ ವಿ॒ದ್ಯಾಮು॑ ಶೂ॒ರ ನ॒ವ್ಯಸಃ॑ |

ಯಥಾ॑ ಪ್ರಾವ॒ ಏತ॑ಶಂ ಕೃತ್ವೈ॒ ಧನೇ॑ ಯಥಾ॒ ವಶಂ॑ ದಶ॒ವ್ರಜೇ॑ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಏ॒ತಾವ॑ತಃ | ತೇ | ವ॒ಸೋ॑ ಇತಿ | ವಿ॒ದ್ಯಾಮು॑ | ಶೂ॒ರ | ನ॒ವ್ಯಸಃ॑ |

ಯಥಾ॑ | ಪ್ರ | ಆವಃ | ಏತ॑ಶಂ | ಕೃತ್ವೈ॒ | ಧನೇ॑ | ಯಥಾ॑ | ವಶಂ॑ | ದಶ॒ವ್ರಜೇ॑ || ೯ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತಃ ಹೇ ಶೂರ ವಿಕ್ರಾಂತೇಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕೃತ್ವೇ ಕರ್ತವ್ಯೇ ಧನೇ ನಿಮಿತ್ತೇ ಸತಿ ಏತಶಂ ಏತನ್ನಾಮಾನವ್ಯುಷಿಂ ಸ್ರಾವಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷಿತವಾನಸಿ | ಕಿಂಚಿ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದಶವ್ರಜೇ ದಶಸಂಖ್ಯಾಕಶತ್ರುಸಮೂಹೇ ವಶಂ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಕವ್ಯುಷಿಂ ಸ್ರಾವಃ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷಿತವಾನಸಿ | ಏತಾವತಃ ಏತಾವತ್ಪರಾಕ್ರಮೋಪೇತಂ ತೇ ತ್ವಾಂ ನವ್ಯಸಃ ಸ್ತುತ್ಯಂ ವಿದ್ಯಾಮ ಜಾನೀಮೋ ವಯಂ | ಸರ್ವತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಷಷ್ಠೀ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ | ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಕೃತ್ವೇ—ಕರ್ತವ್ಯಸಾಧನವಾದ | ಧನೇ—ಧನನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಏತಶಂ—ಏತಶನೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು | ಸ್ರಾವಃ—ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ದಶವ್ರಜೇ—ದಶಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಶತ್ರುಸಮೂಹದ ನಡುವೆ | ವಶಂ—ವಶನೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಏತಾವತಃ—ಅಂತಹ ಮಹತ್ಪ್ರವೃತ್ತವನೂ | ನವ್ಯಸಃ—ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ | ತೇ—ನಿನ್ನ ಮಹತ್ಪ್ರವನ್ನು | ವಿದ್ಯಾಮ—ನಾವು ಅರಿಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಸತಿದಾಯಕನೂ, ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯಸಾಧನವಾದ ಧನನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ನೀನು ಏತಶನೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ದಶಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಶತ್ರುಸಮೂಹದ ನಡುವೆ ವಶನೆಂಬ ಋಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ಮಹತ್ಪ್ರವೃತ್ತವನೂ, ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ಪ್ರವನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Hero, keeper of dwellings, Indra we know of so much your wealth for which you did protect Yetasha and Vashaya with Dasavraja.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ಕೃತ್ವೇ ಮಘವನ್ಮೇಧೇ ಅಧ್ವರೇ ದೀರ್ಘಾನೀಥೇ ದಮೂನಸಿ |

ಯಥಾ ಗೋಶರ್ಯೇ ಅಸಿಷಾಸೋ ಅದ್ರಿವೋ ಮಯಿ ಗೋತ್ರಂ

ಹರಿಶ್ರಿಯಂ || ೧೦ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ಕಣ್ವೇ | ಮಘವನ್ | ಮೇಧೇ | ಅಧ್ವರೇ | ದೀರ್ಘನೀಥೇ | ದಮೂನಸಿ |

ಯಥಾ | ಗೋಶರ್ಯೇ | ಅಸಿಸಾಸಃ | ಅದ್ವಿವಃ | ಮಯಿ | ಗೋತ್ರಂ | ಹರಿಶ್ರಿಯಂ || ೧೦ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದ್ವಿವಃ ವಜ್ರಿವನ್ (?) ಇಂದ್ರ ಮೇಧೇ ಯಜ್ಞೇ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಣ್ವೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಋಷೌ ನಿಮಿತ್ತೇ ಹರಿಶ್ರಿಯಂ | ಹರಿಃ ಜಗತ್ತಾಪಹರ್ತ್ರೀ ಹರಿತವರ್ಣಾ ವಾ ಶ್ರೀಃ ಜಲಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಯಸ್ಯ ತಾದೃಶಂ | ಗೋತ್ರಂ ಮೇಘಂ ಅಸಿಸಾಸಃ ದತ್ತವಾನಸಿ | ಈದೃಶೇ ಕಣ್ವೇ ಅಧ್ವರೇ | ಧ್ವರತಿಹಂಸಾಕರ್ಮಾ | ತದ್ರಹಿತೇ ದೀರ್ಘನೀಥೇ ದೀರ್ಘಂ ಸ್ವಲೋಕಪರ್ಯಂತಂ ನೀಥಂ ಹವಿಃ ಪ್ರಾಪಣಂ ಯಸ್ಯ ತಥಾಭೂತೇ | ಪುನಃ ಕೀದೃಶೇ | ದಮೂನಸಿ ದಾನಮನಸಿ ಉದಾರೇ | ಯಥಾ ಚೆ ಗೋಶರ್ಯೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಋಷೌ ಮೇಘಂ ದತ್ತವಾನಸಿ ತಥಾ ಮಯಿ ಪುಷ್ಟಿಗೌ ಹರಿಶ್ರಿಯಂ ಗೋತ್ರಂ ದೇಹಿ | ಯಥಾ ತಯೋರನುಗ್ರಹದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಮೇಘವೃಷ್ಟಿಂ ಕೃತವಾನಸಿ ತಥಾ ಮಯ್ಯುಹಿ ಕೃತವ್ಯಾಷ್ಟ್ಯಾ ಅಭಿಲಷಿತವೃಷ್ಟಿಂ ಕುರ್ವಿತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ ||

! ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಅದ್ವಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ | ಮಘವನ್—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದೀರ್ಘನೀಥೇ—ಸ್ವರ್ಗ ಪರ್ಯಂತ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವುದೂ | ಅಧ್ವರೇ—ಹಂಸಾರಹಿತವಾದುದೂ ಆದ | ಮೇಧೇ—ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ದಮೂನಸಿ—ಉದಾರಿಯಾದ | ಕಣ್ವೇ—ಕಣ್ವನಿಗೋಸ್ಕರ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಹರಿಶ್ರಿಯಂ—ತಾಪಹಾರಿಯಾದ ಉದಕಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ | ಗೋತ್ರಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ಅಸಿಸಾಸಃ—ಒದಗಿಸಿದೆಯೋ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಗೋಶರ್ಯೇ—ಗೋಶರ್ಯನಿಗೂ ಒದಗಿಸಿದೆಯೋ (ಅದೇ ರೀತಿ) | ಮಯಿ—ನನಗಾಗಿಯೂ ಒದಗಿಸು.

! ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವರ್ಗಪರ್ಯಂತ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವುದೂ, ಹಂಸಾರಹಿತ ವಾದುದೂ ಆದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಉದಾರಿಯಾದ ಕಣ್ವನಿಗೋಸ್ಕರ ಯಾವ ರೀತಿ ತಾಪಹಾರಿಯಾದ ಉದಕಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೇಘವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದೆಯೋ, ಯಾವ ರೀತಿ ಗೋಶರ್ಯನಿಗೂ ಒದಗಿಸಿದೆಯೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ನನಗೂ ಒದಗಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡು.

English Translation.

Maghavan wielder of thunder-bolt do protect us as you did protect in secret rite, Kanwa, Gosharya and Dirghanith.

ಐವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೩)

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯಥಾ ಮನೌ ಸಾಂವರಣೌ ಇತಿ ದಶರ್ಚಂ ತೃತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗೋರಾರ್ಷ-
ವ್ಯಂದ್ರಂ । ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ । ಯಥಾ ಮನೌ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗುಃ ಇತಿ । ಅಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ ।
ಯುಜಾಂ ಸತೋಬೃಹತೀ ಛಂದಃ । ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ॥

ಅನುವಾದವು—ಯಥಾ ಮನೌ ಸಾಂವರಣೌ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ
ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗುಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ;
ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಯುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು ; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ
ಋಕ್ಯುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯಥಾ ಮನೌ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗುಃ ಎಂದು
ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೧

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೩)

ಮಂಡಲ—೮ ॥ ಅನುವಾಕ—೬ ॥ ಸೂಕ್ತ—೫೧ ॥

ಅಷ್ಟಕ—೬ ॥ ಅಧ್ಯಾಯ—೪ ॥ ವರ್ಗ—೧೮, ೧೯ ॥

॥ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೦ ॥

॥ ಋಷಿಃ—ಶ್ರುಷ್ಟಿಗುಃ ಕಾಣ್ವಃ ॥

॥ ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ॥

॥ ಛಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ । ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ॥

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಯಥಾ ಮನೌ ಸಾಂವರಣೌ ಸೋಮುಂದ್ರಾಪಿಬಃ ಸುತಂ ।

ನೀಪಾತಿಥೌ ಮಘವನ್ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೌ ಪುಷ್ಟಿಗೌ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗೌ ಸಚಾ ॥ ೧ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಯಥಾ । ಮನೌ । ಸಾಂವರಣೌ । ಸೋಮಂ । ಇಂದ್ರ । ಅಪಿಬಃ । ಸುತಂ ।

ನೀಪಾತಿಥೌ । ಮಘವನ್ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೌ । ಪುಷ್ಟಿಗೌ । ಶ್ರುಷ್ಟಿಗೌ । ಸಚಾ ॥ ೧ ॥

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಸಾಂವರಣೌ ಸಂವರಣಸ್ಯ ಪುತ್ರೇ ಮನಾ ವರ್ತಮಾನಂ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಮುಪಿಬಃ | ಪೀತವಾನಸಿ | ತಥಾ ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ನೀಪಾತಿಥೌ | ನಯತಿ ಹವಿದೇವಾನಾನ್ ಪಾತಿ ರಕ್ಷತಿ ಯಜಮಾನಂ ಚೇತಿ ನೀಪಃ | ತಾದ್ಯಶೋಽತಿಥಿಯಸ್ಯ ತಸ್ಮಿನ್ | ಏತಶ್ಚಂಚ್ಚ ಕೇ ಋಷೌ ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೌ | ಮೇಧ್ಯಃ ಯಜ್ಞಾರ್ಹಃ ಅತಿಥಿಯಸ್ಯ ತಾದ್ಯಶೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಋಷೌ ಪುಷ್ಟಿಗೌ | ಪುಷ್ಟಿಃ ಕುಟುಂಬಪೋಷಿಕಾ ಗೌರ್ಯಸ್ಯ ತಾದ್ಯಶೇ ಋಷೌ | ಕ್ರಿಚ್ಕ್ತಾಚೆ ಸಂಜ್ಞಾಯಾಂ ಇತಿ ಪುಷಿಧಾತೋ ಕರ್ತರಿ ಕ್ರಿಚ್ | ಶ್ರುಷ್ಟಿಗೌ | ಶ್ರುಷ್ಟಿಃ ಶೀಘ್ರವ್ಯಾಪಿನೀ ಗೌರ್ಯಸ್ಯ ತಾದ್ಯಶೇ ಮಯಿ ಚ | ಶ್ರುಷ್ಟೀತಿ ಕ್ಷಿಪ್ರನಾಮ ಆಶು ಆಷ್ಟಿ ಇತಿ ನಿರುಕ್ತಮತ್ರಾನುಸಂಧೇಯಂ | ಏತೇಷ್ಯಸ್ಮಾಸು ವರ್ತಮಾನಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಸಚಾ ಸಹೈವ ಪಿಬೇತಿ ಶೇಷಃ | ಇಹ ಸಚಾಪದೇನ ಯುಗಸದನೇಕರೂಪಧಾರಣಶಕ್ತಿಃ ಸೂಚ್ಯತೇ | ಸಂಭವತಿ ಚ ಸಾ | ಇಂದ್ರೋ ಮಾಯಾಭಿಃ ಪುರುರೂಪ ಈಯತೇ ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಸಾಂವರಣೌ—ಸಂವರಣಪುತ್ರನಾದ | ಮನಾ—ಮನುವಿನಲ್ಲಿ | ಸುತಂ—ಹಿಂದಿದ್ದ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು | ಅಪಿಬಃ—ಪಾನಮಾಡಿದೆಯೋ ಆದೇ ರೀತಿ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನೀಪಾತಿಥೌ—ನೀಪಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಮೇಧ್ಯಾತಿಥೌ—ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಪುಷ್ಟಿಗೌ—ಪುಷ್ಟಿಗುವೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಶ್ರುಷ್ಟಿಗೌ—ಶ್ರುಷ್ಟಿಗುವೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಸಚಾ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪಾನಮಾಡು.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಂವರಣಪುತ್ರನಾದ ಮನುವಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿದ್ದ ಸೋಮವನ್ನು ನೀನು ಪಾನಮಾಡಿದೆಯೋ ಆದೇ ರೀತಿ ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀಪಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಮೇಧ್ಯಾತಿಥಿಯೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪುಷ್ಟಿಗುವೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ರುಷ್ಟಿಗುವೆಂಬ ಮುಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Indra as you did drink Soma for the priest Samvanin, so drink for Medhatithi and Nipatithi, Pushtigu and Srushtigu.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಾರ್ಷ್ವದ್ವಾಣಃ ಪ್ರಸ್ಥೈಣ್ಣಂ ಸಮಸಾದಯಚ್ಚಯಾನಂ ಜಿನ್ರಿಮುದ್ಧಿತಿಂ |
ಸಹಸ್ರಾಣ್ಯಸಿಷಾಸದ್ಗನಾಮ್ಯಷ್ಟಿಸ್ತೋತೋ ದಸ್ಯವೇ ವೃಕಃ || ೨ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಪಾರ್ಷ್ವದ್ವಾಣಃ | ಪ್ರಸೃಣ್ಣಂ | ಸಂ | ಅಸಾದಯತ್ | ಶಯಾನಂ | ಜಿವ್ರಿಂ | ಉದ್ಧಿತಂ |
ಸಹಸ್ರಾಣಿ | ಅಸಿಸಾಸತ್ | ಗವಾಂ | ಯುಷಿಃ | ತ್ವಾನ್ಯೂತಃ | ದಸ್ಯವೇ | ವೃಕಃ || ೨ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪಾರ್ಷ್ವದ್ವಾಣಃ ಪುರುಷನಾಕ್ ಶ್ವಿಭತ್ತೈಃ (? ಕಶ್ಚಿಚ್ಛತ್ತೈಃ) | ವಾಣ ಇತಿ
ನಾಜ್ನಾನಾಮ ವಾಣೀಚೀ ವಾಣಃ ಇತ ತನ್ನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ | ಶಯಾನಂ ಸ್ವಪಂತಂ ಪ್ರಸೃಣ್ಣಂ ಕಣ್ವಸ್ಯ
ಪುತ್ರಂ ಯದಾ ಸಮಸಾದಯತ್ ಸಮ್ಯಗಪೀಡಯತ್ | ಕೀದೃಶಂ | ಜಿವ್ರಿಂ ಜರಾಜೀರ್ಣಂ ಉದ್ಧಿತಂ
ಊರ್ಧ್ವದೇಶೇ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ತದಾ ತ್ವೋತಃ ತ್ವಯಾ ಇಂದ್ರೇಣ ರಕ್ಷಿತಃ ಸ ಯುಷಿಃ ಪ್ರಸೃಣ್ಣಃ ದಸ್ಯವೇ
ಉಪೇಕ್ಷಪಯಿತುಃ ಶತ್ರೋಃ ವೃಕಃ ವಿಕರ್ತನಃ ಸನ್ ತದೀಯಾನಿ ಗವಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಅಸಿಸಾಸತ್
ಸಂಭಜತೇ ಸ್ಮ | ಇತ್ಯಂಪ್ರಭಾವಸ್ತಮಸಿ ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಾಂ ಸ್ತಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪಾರ್ಷ್ವದ್ವಾಣಃ—ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುವು | ಜಿವ್ರಿಂ—ವೃದ್ಧನೂ | ಉದ್ಧಿತಂ—
ಊರ್ಧ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತನೂ | ಶಯಾನಂ—ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವನೂ ಆದ | ಪ್ರಸೃಣ್ಣಂ—ಕಣ್ವುತ್ರನಾದ
ಪ್ರಸೃಣ್ಣನನ್ನು | ಸಮಸಾದಯತ್—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೀಡಿಸಿದನು | ತ್ವೋತಃ—ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಿತ
ನಾದ | ಯುಷಿಃ—ಪ್ರಸೃಣ್ಣ ಮುಷಿಯು | ದಸ್ಯವೇ—ಶತ್ರುವಿಗೆ | ವೃಕಃ—ನಾಶಕನಾಗಿದ್ದು | ಸಹಸ್ರಾಣಿ—
ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗವಾಂ—ಗೋವುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು | ಅಸಿಸಾಸತ್—ಶತ್ರುವಿನಿಂದ ಪಡೆದನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯುಳ್ಳ ಶತ್ರುವು ವೃದ್ಧನೂ, ಊರ್ಧ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತನೂ, ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವನೂ
ಆದ ಕಣ್ವುತ್ರನಾದ ಪ್ರಸೃಣ್ಣನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೀಡಿಸಿದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾದ ಪ್ರಸೃಣ್ಣ
ಮುಷಿಯು ಶತ್ರುವಿಗೆ ನಾಶಕನಾಗಿದ್ದು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಗೋವುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಶತ್ರುವಿನಿಂದ
ಪಡೆದನು.

English Translation.

Old Parshardvan sat laying Prakasana up. The Rishi who was a
terror to Dashyu protected thousand cows.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಯ ಉಕ್ಥೇಭಿರ್ನ ವಿಂಧತೇ ಚಿಕಿದ್ಯ ಮುಷಿಚೋದನಃ |

ಇಂದ್ರಂ ತನುಚ್ಛಾ ವದ ನವ್ಯಸ್ಯಾ ಮತ್ಯರಿಷ್ಯಂತಂ ನ ಭೋಜಸೇ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಉಕ್ತೇಭಿಃ | ನ | ವಿಂಧತೇ | ಚಿಕಿತ್ | ಯಃ | ಋಷಿಃ ಚೋದನಃ |

ಇಂದ್ರಂ | ತಂ | ಅಚ್ಯು | ವದ | ನವ್ಯಸಾ | ಮತೀ | ಅರಿಷ್ಯಂತಂ | ಭೋಜಸೇ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಋಷಿರಾತ್ಮಾನಂ ಬ್ರೂತೇ | ಹೇ ಶ್ರುಷ್ಟಿಗೋ ಯ ಇಂದ್ರಃ ನ ಸಂಪ್ರತಿ ಉಕ್ತೇಭಿಃ ಉಕ್ತೈಃ ಸೋತ್ರೈಃ ಸ್ತುತಃ ಸನ್ ಚಿಕಿತ್ ಸೋತುಃ ಜ್ಞಾನಂ ವಿಂಧತೇ ಪರಿಚರತಿ | ವಿಧತಿ ಪರಿಚರಣಕರ್ಮಾ | ಮತ್ಸೇವನೇ ತವ ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನಮಸ್ತೀತ್ಯಾ (?ಶ್ಯ) ಭಿನಂದತಿ | ಯಶ್ಚೇಂದ್ರಃ ಋಷಿಚೋದನಃ ಋಷೀಣಾಂ ಮಂತ್ರಾಣಾಂ ತದ್ವ್ರಷ್ಟಾಣಾಂ ವಾ ಚೋದನಃ ಪ್ರವರ್ತಕೋಽಸ್ತಿ ತಮಿಂದ್ರಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಅಚ್ಯುಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ನವ್ಯಸ್ಯಾ ನವತನಾ (? ನವತರಾಂ) ಮತೀ ಮತಿಂ ಸ್ತುತಿಂ ವದ ಬ್ರೂಹಿ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಅರಿಷ್ಯಂತಂ ನ ಭೋಜಸೇ | ಯಥಾ ಕಶ್ಚಿದರಿಷ್ಯಂತಂ ಅಹಿಂಸಂತಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ಭೋಜಸೇ ಸ್ವಪಾಲನಾಯ ನವತರಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಬ್ರೂತೇ ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ) ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ನ—ಈಗ | ಉಕ್ತೇಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿತನಾಗಿ | ಚಿಕಿತ್—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು | ವಿಂಧತೇ—ಅಭಿನಂದಿಸುವನೋ | ಯಃ—ಯಾರು | ಋಷಿಚೋದನಃ—ಋಷಿಗಳ ಸತ್ಕರ್ಮಪ್ರೇರಕನೋ | ತಂ—ಅಂತಹ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಭೋಜಸೇ—ಪಾಲನಕ್ಕಾಗಿ | ಅರಿಷ್ಯಂತಂ ನ—ಅಹಿಂಸಕನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಂತೆ | ನವ್ಯಸಾ—ನೂತನವಾದ | ಮತೀ—ಸ್ತುತಿಯಿಂದ | ಅಚ್ಯು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ವದ—ಸ್ತುತಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ, ಯಾವ ಇಂದ್ರನು, ಈಗ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿತನಾಗಿ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುವನೋ, ಯಾರು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಸತ್ಕರ್ಮಪ್ರೇರಕನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪಾಲನಕ್ಕಾಗಿ ಅಹಿಂಸಕನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಂತೆ ನೂತನವಾದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸು.

English Translation.

Who is attainable by chants who being roused by Rishi is all knowing ; intending protection for his pleasure utter praises.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮಾ ಅರ್ಕಂ ಸಸ್ತಿತೀರ್ಷಾರ್ಣಮಾನ್ಯಚುಸ್ತಿಧಾತುಮುತ್ತಮೇ ಪದೇ |

ಸ ತ್ವಿಗ್ರಮಾ ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾನಿ ಚಿಕ್ರದದಾದಿಜ್ಜನಿಷ್ಠ ಪೌಂಸ್ಯಂ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ | ಅರ್ಕಂ | ಸಪ್ತಶೀರ್ಷಾಣಿಂ | ಅನ್ವಚುಃ | ತ್ರಿಧಾತುಂ | ಉತ್ತಮೇ | ಪದೇ |

ಸಃ | ತು | ಇಮಾ | ವಿಶ್ವಾ | ಭುವನಾನಿ | ಚಿಕ್ರದತ್ | ಆತ್ | ಇತ್ | ಜನಿಷ್ಯ | ಸೌಂಸ್ಯಂ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಸ್ಮೈ ಇಂದ್ರಾಯ ಪರಮೇಶ್ವರಾಯ ತದರ್ಥಂ ಉತ್ತಮೇ ಪದೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಮೇ ಸ್ಥಾನೇ ದ್ಯುಲೋಕಾಖ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಂ ಅರ್ಕಂ ಅರ್ಚನೀಯಮಾದಿತ್ಯಮಾನ್ವಚುಃ ಅರ್ಚಂತಿ ಸರ್ವೇ | ಅಥ ಯ ಏಷೋಽಂತರಾದಿತ್ಯೇ ಹಿರಣ್ಮಯಃ ಪುರುಷೋ ದೃಶ್ಯತೇ (ಭಾಂ. ಉ. ೧-೬-೬) ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಂ ಯಾದೀಯಂ ಸ್ವರೂಪಮುಪಲಬ್ಧಂ | ಸರ್ವೇ ಸೂರ್ಯವಾರಾಧಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದೃಶಮರ್ಕಂ | ಸಪ್ತಶೀರ್ಷಾಣಿಂ | ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಶೀರ್ಷವತ್ ಪ್ರಧಾನಭೂತಾ ರಶ್ಮಯೋ ಯಸ್ಯ ತಾದೃಶಂ | ತ್ರಿಧಾತುಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ ಭೂರಾದಿಲೋಕಾನಾಂ ಪೋಷಕಂ | ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ತ್ರಿಲೋಕೀಪೋಷಕತ್ವಂ ತು ವೃಷ್ಟ್ಯಾದಿನ್ಯಾಪಾರೇಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ | ಯತ್ಸ್ವರೂಪಲಾಭಾಯ ಅರ್ಕಮರ್ಚಂತಿ ಸ ತು ಪರಮೇಶ್ವರಃ ಇಮಾ ಇಮಾನಿ ದೃಶ್ಯಮಾನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಭುವನಾನಿ ಭೂತಜಾತಾನಿ ದೇವಾಸುರಮನುಷ್ಯರೂಪಾಣಿ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ಅಚಿಕ್ರದತ್ ಆಕ್ರಂದತಿ | ಮಾಧ್ಯಮಿಕ್ಯಾ ವಾಚಾ ದದದಶಚ್ಚೈರ್ಗಮ (? ದ್ರಮ) ದಯಾದಾನವಾಚಕೈಃ | ಆದಿತ್ ಅನಂತರಮೇವ ಸೌಂಸ್ಯಂ ಬಲಂ ಶಿಕ್ಷಾಲಕ್ಷಣಂ ಜನಿಷ್ಯ ಜನಂತಿ ಅವಿಭಾವಯಂತಿ | ಆಯಂ ಭಾವಃ | ಪರಮೇಶ್ವರ ಆದೌ ಮೇಘಸ್ತನಿತಲಕ್ಷಣಯಾ ಸ್ವವಾಣ್ಯಾ ಭೂಕ್ಷೇಭ್ಯೋ (? ಭೂಸೇಭ್ಯೋ) ಹಿತಮುಪದಿಶತಿ | ಅನಾಕರ್ಣತೇ ಚ ತಸ್ಮಿನ್ ಪಶ್ಚಾದ್ಧಾರಿದ್ರ್ಯಾದಿ-ಲಕ್ಷಣಾಂ ಶಿಕ್ಷಾಮಾವಿಷ್ಕರೋತೀತಿ | ಅತ್ರಾಭಿಹಿತೋಽರ್ಥೋ ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕೇ ಖಿಲಕಾಂಡೇ ತ್ರಯಾ ದ ನೈ ಸ್ತಾಜಾಪತ್ಯಾಃ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಗ್ರಂಥೇನ ಪ್ರಪಂಚಿತಃ (ಬೃ. ಉ. ೫-೨) ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಸ್ಮೈ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ | ಸಪ್ತಶೀರ್ಷಾಣಿಂ—ಏಳು ರಶ್ಮಿಗಳುಳ್ಳವನೂ | ತ್ರಿಧಾತುಂ—ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಪೋಷಕನೂ | ಅರ್ಕಂ—ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ಆದಿತ್ಯನನ್ನು | ಉತ್ತಮೇ ಪದೇ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಾನವಾದ ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ | ಅನ್ವಚುಃ—ಸಕಲರೂ ಪೂಜಿಸುವರೋ | ಸ ತು—ಆದಿತ್ಯ ರೂಪನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಇಮಾ ವಿಶ್ವಾ ಭುವನಾನಿ—ಈ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ | ಚಿಕ್ರದತ್—ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು | ಆದಿತ್—ಆ ಒಡನೆಯೇ | ಸೌಂಸ್ಯಂ—ಬಲವನ್ನು | ಜನಿಷ್ಯ—ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡಿದನು

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ತೃಪ್ತಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಪ್ತರಶ್ಮಿಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಪೋಷಕನೂ, ಪೂಜ್ಯನೂ, ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಕಲರೂ ಪೂಜಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ಆದಿತ್ಯರೂಪ

ನಾದ ಆದೇ ಇಂದ್ರನು ಈ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಶಬ್ದಪೂರಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಒಡನೆಯೇ ಬಲವನ್ನೂ ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡಿದನು.

English Translation.

For whom is good places who is worshipping mantras with seven points and three places, he has made this universe, full of sounds and is producer of strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ನೋ ದಾತಾ ವಸೂನಾಮಿಂದ್ರಂ ತಂ ಹೂಮಹೇ ವಯಂ |

ವಿದ್ಮಾ ಹ್ಯಸ್ಯ ಸುಮತಿಂ ನವೀಯಸೀಂ ಗಮೇಮು ಗೋಮತಿ ವ್ರಜೇ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ನಃ | ದಾತಾ | ವಸೂನಾಂ | ಇಂದ್ರಂ | ತಂ | ಹೂಮಹೇ | ವಯಂ |

ವಿದ್ಮಾ | ಹಿ | ಅಸ್ಯ | ಸುಮತಿಂ | ನವೀಯಸೀಂ | ಗಮೇಮು | ಗೋಮತಿ | ವ್ರಜೇ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇಂದ್ರಃ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಸೂನಾಂ ವಾಸಹೇತೂನಾಂ ಧನಾನಾಂ ದಾತಾ ಭವತಿ ತಮಿಂದ್ರಂ ಪರನೇಶ್ವರಂ ಹೂಮಹೇ ಆಹ್ವಯಾಮೋ ವಯಂ ಸ್ತೋತಾರಃ | ಹಿ ಯಸ್ಮಾದಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ನವೀಯಸೀಂ ನವತರಾಮಕೃತಪೂರ್ವಾಃ ಸುಮತಿಂ ಕಲ್ಯಾಣೀಂ ಮತಿಮನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಂ ವಿದ್ಮಾ ಜಾನೀಮಃ | ಅತಸ್ತಮಾಹ್ವಯಾಮೇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ ಸಂಬಂಧಃ | ಯಯಾ ಸುಮತ್ಯಾ ವಯಂ ಗೋಮತಿ ಗವೋಪೇತೇ ವ್ರಜೇ ಗಜಾಶ್ವಾದಿಪಶುಸಮೂಹೇ ಗಮೇಮು ಸ್ವಾಮಿತ್ವೇನ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾಮು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಸೂನಾಂ—ಧನಕ್ಕೆ | ದಾತಾ—ದಾತೃವಾಗಿರುವನೋ | ತಂ ಇಂದ್ರಂ—ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಹೂಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನ | ನವೀಯಸೀಂ—ನೂತನವಾದ | ಸುಮತಿಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯನ್ನು | ವಿದ್ಮಾ ಹಿ—ಅರಿಯುತ್ತೇವೆ | ಗೋಮತಿ—ಗೋಭರಿತವಾದ | ವ್ರಜೇ—ಕೊಟ್ಟಿಗೊಲ್ಲಿ | ಗಮೇಮು—ನಾವು ಸ್ವಾಮಿಭಾವದಿಂದ ಸೇರುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಛಾಂದಸ್ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ನಮಗೆ ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವನೋ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಈ ಇಂದ್ರನ ನೂತನವೂ, ಉತ್ತಮವೂ ಆದ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಾವು ಅರಿತು ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಗೋಸಂಘವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

We invoke Indra the giver of our wealth we know his favourable disposition ; may we go to a pasture with cows.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ವಸೋ ದಾನಾಯ ಶಿಕ್ಷಸಿ ಸ ರಾಯಸ್ಪೋಷಮಶ್ನುತೇ |

ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ ಸುತಾವಂತೋ ಹವಾಮಹೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ | ತ್ವಂ | ವಸೋ ಇತಿ | ದಾನಾಯ | ಶಿಕ್ಷಸಿ | ಸಃ | ರಾಯಃ | ಪೋಷಂ | ಅಶ್ನುತೇ |

ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಮಘವನ್ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ | ಸುತಾವಂತಃ | ಹವಾಮಹೇ || ೬ ||

|| ಛಾಂದಸ್ ||

ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತರಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ಯಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ದಾನಾಯ ಧನದಾನಾರ್ಥಂ ಶಿಕ್ಷಸಿ ಅಜ್ಞಾಪಯಸಿ ಸ ಯಜಮಾನಃ ರಾಯಃ ಧನಸ್ಯ ಪೋಷಂ ಪುಷ್ಟಿಮಶ್ನುತೇ ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ | ಯಂ ಯಜಮಾನಂ ಧನಂ ದಾತುಂ ಪ್ರವರ್ತಯಸಿ ಸ ತ್ವದಾಜ್ಞಯಾ ಧನತ್ಯಾಗೇನ ವಸುಸಮೃದ್ಧೋ ಭವತೀಶ್ಯಾಶ್ಚಯಂ | ಅತೋ ಹೇ ಗಿರ್ವಣಃ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ತಂ ತಾದ್ಯತಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸುತಾವಂತಃ ಅಭಿಷುತಸೋನಾ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ ಆಹ್ವಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ | ಗಿರ್ವಣಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜ್ಯನೂ | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ನಲ್ಯೆ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಸ್ಮೈ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ದಾನಾಯ—ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು | ಶಿಕ್ಷಸಿ—ಉಪದೇಶಿಸುವೆಯೋ | ಸಃ—ಅವನು | ರಾಯಃ—ಸಂಪತ್ತಿನ | ಪೋಷಂ—ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು | ಅಶ್ನುತೇ—ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ | ತಂ—ಅಂತಹ ಉತ್ತಮನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಸುತಾವಂತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವ | ವಯಂ—ನಾವು | ಹವಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನೂ, ಸ್ತುತಿಗಲಿಂದ ಪೂಜ್ಯನೂ, ವಸತಿದಾಯಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ನೀನು ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವೆಯೋ, ಅವನು ಸಂಪತ್ತುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹ ಉತ್ತಮನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Giver of dwelling, adorable Maghavan whom you give determining to give, his wealth goes increasing. You are thus, so with effused Some we invoke you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕದಾ ಚನ ಸ್ತುರೀಠ ನೇಂದ್ರ ಸಶ್ಚಸಿ ದಾಶುಷೇ |

ಉಪೋಪೇನ್ನು ಮಘವನ್ಭಯ ಇನ್ನು ತೇ ದಾನಂ ದೇವಸ್ಯ ಪೃಚ್ಛತೇ ||೨||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕದಾ | ಚನ | ಸ್ತುರೀಃ | ಅಸಿ | ನ | ಇಂದ್ರ | ಸಶ್ಚಸಿ | ದಾಶುಷೇ |

ಉಪೋಪೇ | ಇತ್ | ನು | ಮಘವನ್ | ಭೂಯಃ | ಇತ್ | ನು | ತೇ | ದಾನಂ | ದೇವಸ್ಯ | ಪೃಚ್ಛತೇ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ನು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ದಾನಂ ಹವಿಸಮರ್ಪಣಂ ನು ನಿಶ್ಚಿತಂ ಭೂಯ ಇತ್ ಪ್ರಚುರಂ ಸದೇವ ತೇ ತವ ದೇವಸ್ಯ ದ್ಯೋತಮಾನಸ್ಯ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ ಉಪೋಪೇತ್ ಸಮಾಪಮೇವ ಪೃಚ್ಛತೇ ತ್ವಯಾ ಸಂಪೃಕ್ತಂ ಭವತಿ | ಸ್ವಲ್ಪಮಪಿ ಶೀಘ್ರಂ ಸತ್ಪಾತ್ರೇ ಸಮರ್ಪಿತಂ ಬಹುಲೀಭೂಯ ಈಶ್ವರೇ ಸಂಗತಂ ಭವತೀತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ | ಅತಃ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ ದಾಶುಷೇ ಹವಿರ್ದತ್ತವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸ್ತುರೀಃ ಹಿಂಸಕಃ ಕದಾಚನ ಕದಾಪಿ ನಾಸಿ ನ ಭವಸಿ | ಅಪಿ ತು ಸಶ್ಚಸಿ ತೇನ ಸಂಗಚ್ಛಸೇ | ತದೀಯಂ ಸಖ್ಯಂ ಸಂಸಾದಯಿಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಪ್ರಸಮುಪೋದಃ ಸಾದಪೂರಣೇ (ಪಾ. ಸೂ. ೮-೧-೬) ಇತ್ಯನೇನ ಉಪ ಇತ್ಯಸ್ಯ ದ್ವಿವಚನಂ (ದ್ವಿವಚನಂ) ಸಾದಪೂರಣಾರ್ಥಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ದೇವಸ್ಯ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ | ದಾನಂ—ಹವಿದಾನವು | ಉಪೋಪೇ ಇನ್ನು—ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಾಪಿಸು

ವಾಗಲೇ | ಭೂಯ ಇನ್ನು—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು | ಪೃಚ್ಛತೇ—ನಿನ್ನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ | (ಇಂದ್ರ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ಸ್ತರೀಃ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಾಗಿ | ಕದಾಚಿನ—ಯಾವಾಗಲೂ | ನ ಅಸಿ—
ನೀನು ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಸತ್ಕಸಿ—ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೇ
ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೀಯೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಹವಿದಾನವು ನಿನ್ನನ್ನು
ಸವಿಾಪಿಸುವಾಗಲೇ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿನ್ನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ
ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಹಿಂಸಕನಾಗಿ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೇ
ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವೆ.

English Translation.

Indra you never cease producing, you come to the sacrificer. You are
God ; your gift comes once and oft.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ ಯೋ ನನಕ್ಷೇ ಅಭ್ಯೋಜಸಾ ಕ್ರಿವಿಂ ವಧೈಃ ಶುಷ್ಣಂ ನಿಘೋಷಯನ್ |
ಯದೇ ದಸ್ತಂಭೀತ್ವಫಯನ್ನಮೂಂ ದಿವಮಾದಿಷ್ಟನಿಷ್ಟಪಾರ್ಥಿವಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರ | ಯಃ | ನನಕ್ಷೇ | ಅಭಿ | ಓಜಸಾ | ಕ್ರಿವಿಂ | ವಧೈಃ | ಶುಷ್ಣಂ | ನಿಘೋಷಯನ್ |
ಯದಾ | ಇತ್ | ಅಸ್ತಂಭೀತ್ | ಪ್ರಫಯನ್ | ಅಮೂಂ | ದಿವಂ | ಆತ್ | ಇತ್ | ಜನಿಷ್ಟ |
ಪಾರ್ಥಿವಃ || ೮ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇಂದ್ರಃ ವಧೈಃ ಆಯುಧಪ್ರಹಾರೈಃ ಕ್ರಿವಿಂ ವಿಕೃತಂ ಶುಷ್ಣಮೇತನ್ನಾಮಾನಮಸುರಂ
ಓಜಸಾ ಬಲೇನ ನಿಘೋಷಯನ್ ನಿತರಾಂ ಶಬ್ದಯನ್ ಸನ್ ಅಭಿ ಅಭಿತಃ ಪ್ರ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ನನಕ್ಷೇ
ನ್ಯಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ಮ | ಅಸುರಂ ಹತ್ವಾ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಸರ್ವತಃ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾನಿತೈರ್ಥಃ | ಕದೇತ್ಯವೇಷ್ಠಾ-
ಯಾಮಾಹ | ಯದೇತ್ ಯದೈವ ಸೋಽಸುರಃ ಪ್ರಫಯನ್ ಆತ್ಮಾನಂ ಪೃಥುಂ ಕುರ್ವನ್ ಅಮೂಂ
ದೂರೇ ದೃಶ್ಯಮಾನಂ ದಿವಂ ದ್ಯುಲೋಕಂ ಅಸ್ತಂಭೀತ್ ಸ್ತಬ್ಧಂ ಕೃತವಾನ್ | ಆದಿತ್ ಅನಂತರಮೇವ
ಪ್ರಾರ್ಥಿವೋಽಗ್ನಿಃ ಜನಿಷ್ಟ ಪ್ರಾದುರಭೂತ್ | ಲೋಕಾನ್ ಪ್ರಾಣಿನಿರೋಧೇನ ಅಗ್ನಿಃ ಸಮಜನಿ ಯದಾ
ತೇದೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಯಾದಾ ಇತ್—ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಅಮೂಂ ದಿವಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ | ಪ್ರಥಯನ್—ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಾ | ಅಸ್ತಂಭೀತ್—ಈ ಅಸುರನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದನೋ | ಆತ್ ಇತ್—ಆ ಒಡನೆಯೇ | ಪಾರ್ಥಿವಃ—ಪಾರ್ಥಿವಾಗ್ನಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ | ಜನಿಷ್ಠ—ಈ ಇಂದ್ರನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು | ಯಃ—ಯಾವ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಕ್ರಿವಿಂ—ಪ್ರವೃದ್ಧನಾದ | ಶುಷ್ಣಂ—ಶುಷ್ಣನೆಂಬ ಅದೇ ಅಸುರನನ್ನು | ವಧೈಃ—ಹನನಸಾಧನವಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ | ನಿಘೋಷಯನ್—ಶಬ್ದಮಾಡುವಂತೆ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾ | ಓಜಸಾ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ಅಭಿ—ಸರ್ವತ್ರ | ಪ್ರ ನನಕ್ಷೇ—ವ್ಯಾಪಿಸಿ ವಿಸ್ತೃತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಾ ಈ ಅಸುರನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದನೋ ಆ ಒಡನೆಯೇ ಪಾರ್ಥಿವಾಗ್ನಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಉತ್ಪನ್ನನಾದನು. ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಪ್ರವೃದ್ಧನಾದ ಶುಷ್ಣನೆಂಬ ಅದೇ ಅಸುರನನ್ನು ಹನನಸಾಧನವಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ವಿಸ್ತೃತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

He who filled the well by killing Shushna by weapon hurled with might, who surprised the heaven, who coming to earth produced all things.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯಾಯಂ ವಿಶ್ವ ಆಯೋ ದಾಸಃ ಶೇವಧಿಪಾ ಅರಿಃ |
ತಿರಶ್ಚಿದರ್ಯೇ ರುಶಮೇ ಪವೀರವಿ ತುಭೈತ್ಸೋ ಅಜ್ಯತೇ ರಯಿಃ | ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಯ | ಅಯಂ | ವಿಶ್ವಃ | ಆಯೋಃ | ದಾಸಃ | ಶೇವಧಿಪಾಃ | ಅರಿಃ |
ತಿರಃ | ಚಿತ್ | ಅರ್ಯೇ | ರುಶಮೇ | ಪವೀರವಿ | ತುಭೈ | ಇತ್ | ಸಃ | ಅಜ್ಯತೇ | ರಯಿಃ || ೯ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಿಶ್ವಃ ಸರ್ವಃ ಅಯಂ ದೃಶ್ಯಮಾನಃ ಆಯೋಃ ಅಸುರಸ್ವಾಮಿಕೋ ಗಣಃ ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಅರಿಃ ಶತ್ರುರ್ಭವತಿ | ಕೀದೃಶಃ ಸಃ | ದಾಸಃ ಧನಾದೇರುಪಕ್ಷಪಯಿತಾ ಶೇವಧಿಪಾಃ | ಶೇವಧಿನಿಧಿಸ್ತಂ ಪಾತಿ ರಕ್ಷತೀತಿ | ತಥಾ ಅಸುರಾದಿಧನಸ್ವಾಪಹರ್ತಾ ಸ್ವಧನಸ್ಯ ಚಿ ರಕ್ಷತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತೇನೇಂದ್ರೇಣ ರುಶಮೇ ಅಕಲ್ಯಾಣೇ ಅರ್ಯೇ ಅರಿಗಣೇ ತಸ್ಮಿನ್ ತಿರಶ್ಚಿತ್ ಅಂತರ್ಹಿತಮೇವ ಪವೀರವಿ | ಪವೀ ರಥನೇಮಿಸ್ತ-

ದ್ವಂತೋರಾಃ ಪವೀರಾಃ | ತದುಪೇತಂ ಚಕ್ರಂ ಪವೀರವಿ ಅತ್ರ ಪವೀ ರಥನೇಮಿರ್ಭವತಿ (ನಿರು. ೫-೫)
 ಇತ್ಯಾದಿ ನಿರುಕ್ತಂ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ | ತಾದೃಶಂ ಚಕ್ರಮಜ್ಯತೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯತೇ | ಚತುರ್ಥಪಾದೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಕೃತ್ಯ
 ಉಚ್ಯತೇ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತುಭ್ಯನೇವ ತ್ವದರ್ಥಮೇವ ಸಃ ಅಸುರಗಣೇ ವಿದ್ಯಮಾನಃ ರಯಿಃ ನಿಧಿಲಕ್ಷಣೋ
 ಧನರಾಶಿಃ ಅಜ್ಯತೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯತೇರಿಗಣೇನ | ಅಸುರಗಣೇ ಗುಪ್ತಂ ಚಕ್ರದಾನಮಪಿ ಇಂದ್ರಾಯ
 ನಿಧಿಪ್ರದಮಭವತ್ ತದಾ ಸತ್ಪಾತ್ರೇ ಗುಪ್ತಂ ಧನದಾನಂ ಮಹಾಫಲದಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಕಿಮು ವಕ್ತವ್ಯ-
 ಮಿತ್ಯಾಶಯಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನಿಗೆ | ವಿಶ್ವಃ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಆರ್ಯಃ—ಅಸುರ ಗಣವೆಲ್ಲವೂ | ಅರಿಃ—
 ಶತ್ರುರೂಪವಾಗಿದೆಯೋ | ಅಯಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ದಾಸಃ—ಶತ್ರುಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವನೂ
 ಶೇವಧಿಪಾಃ—ಸ್ವಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) | ರುಶಮೇ—ಅಮಂಗಳಕರನೂ |
 ಪವೀರವಿ—ಚಕ್ರದಂತೆ ಭ್ರಮಣಮಾಡುವವನೂ ಆದ | ಆರ್ಯೇ—ಶತ್ರುವಿನಲ್ಲಿ | ತಿರಗ್ನಿತ್—ಅಂತರ್ಹಿತ
 ವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ | ಸಃ ರಯಿಃ—ಆ ಧನವೆಲ್ಲವೂ | ತುಭ್ಯ ಇತ್—ನಿನಗಾಗಿಯೇ | ಅಜ್ಯತೇ—
 ಅರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಸ್ತವಾದ ಅಸುರ ಗಣವೆಲ್ಲವೂ ಶತ್ರುರೂಪವಾಗಿದೆಯೋ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರು
 ಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವನೂ, ಸ್ವಧನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅಮಂಗಳಕರನೂ,
 ಚಕ್ರದಂತೆ ಭ್ರಮಣಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಶತ್ರುವಿನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಹಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಆ ಧನವೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗಾಗಿಯೇ
 ಅರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

English Translation.

Aryans and slaves are protector of wealth and worshipper who came
 before Arya, fair coloured, Paveru, he is united with you, dispenser of
 wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಠಃ ||

ತುರಣ್ಯವೋ ಮಧುಮಂತಂ ಘೃತಶ್ಚುತಂ ವಿಸ್ತ್ರಾಸೋ ಅರ್ಕಮಾನೃಚುಃ |

ಅಸ್ಮೇ ರಯಿಃ ಪಪ್ರಥೇ ವೃಷ್ಟ್ಯಂ ಶವೋಽಸ್ಮೇ ಸುವಾನಾಸ ಇಂದವಃ ||೧೦||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತುರಣ್ಯವಃ | ಮಧುಮಂತಂ | ಘೃತಶ್ಚುತಂ | ವಿಸ್ತ್ರಾಸಃ | ಅರ್ಕಂ | ಅನೃಚುಃ |

ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ರಯಿಃ | ಪಪ್ರಥೇ | ವೃಷ್ಟ್ಯಂ | ಶವಃ | ಅಸ್ಮೇ ಇತಿ | ಸುವಾನಾಸಃ | ಇಂದವಃ || ೧೦ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ॥

ತುರಣ್ಯವಃ ತ್ವರಮಾಣಾಃ ವಿಸ್ರಾಸೋ ಮೇಧಾವಿನೋ ಯಜಮಾನಾಃ ಅರ್ಕಮರ್ಚನೀಯ-
ಮಿಂದ್ರಂ ಅನ್ಯಚಿಃ ಅರ್ಚಂತಿ | ಕೀದೃಶಂ | ಮಧುಮಂತಂ ಮಧುರಾ ಮೃತರಸೋಪೇತಂ ಘೃತಶ್ಚುತಂ
ಜಲಪ್ರವಿಣಂ ಮೇಘಭೇದನೇನ ವೃಷ್ಟಿಂ ಕುರ್ವಂತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೇನಾಭಿಪ್ರಾಯೇಣಾರ್ಚಂತೀತ್ಯು-
ಚ್ಯತೇ | ಅಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಸು ರಯಿಃ ಧನರಾಶಿಃ ಪಪ್ರಥೇ ಪ್ರಥಿತೋ ಭವತು | ತಥಾ ವೃಷ್ಟ್ಯಂ ಅಪತ್ಯೋ-
ತ್ಪಾದಕಂ ಶವಃ ಬಲಮಸ್ತು | ಕಿಂಚಾಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಸು ಸುವಾನಾಸಃ ಅಭಿಷುತಾ ಇಂದವಃ ಸೋಮಾಃ
ಸಂತು | ಇಂದ್ರಾನುಗ್ರಹೇಣೈವ ತತ್ಸರ್ವಮಸ್ಮಾಸು ಸಂಪದ್ಯತಾಮಿತ್ಯಾಶಯೇನೇತ್ಯರ್ಥಃ ॥

॥ ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ॥

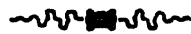
ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ | ರಯಿಃ—ಧನವು | ಪಪ್ರಥೇ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ತುಂಬಲಿ | ವೃಷ್ಟ್ಯಂ—
ಪುತ್ರೋತ್ಪಾದಕವಾದ | ಶವಃ—ಬಲವು ಉಂಟಾಗಲಿ | ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಸುವಾನಾಸಃ—ಹಿಂಡಿರುವ |
ಇಂದವಃ—ಸೋಮರಸಗಳು ತುಂಬಿರಲಿ ಎಂಬ ಆಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ | ತುರಣ್ಯವಃ—ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತ್ವರೆಯುಳ್ಳ
ವರೂ | ವಿಸ್ರಾಸಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ ಯಜಮಾನರು | ಮಧುಮಂತಂ—ಮಧುರವಾದ ಅಮೃತ
ಪೂರಿತನೂ | ಘೃತಶ್ಚುತಂ—ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುವವನೂ | ಅರ್ಕಂ—ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು |
ಅನ್ಯಚಿಃ—ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥಃ ॥

“ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಧನವು ವೃಭೂತವಾಗಿ ತುಂಬಿರಲಿ; ನಮಗೆ ಪುತ್ರೋತ್ಪಾದಕವಾದ ಬಲವುಂಟಾಗಲಿ; ನಮ್ಮಲಿ
ಹಿಂಡುವ ಸೋಮರಸಗಳು ತುಂಬಿರಲಿ” ಎಂಬ ಆಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವರೂ, ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತ್ವರೆಯುಳ್ಳವರೂ,
ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆದ ಯಜಮಾನರು ಮಧುರವಾದ ಅಮೃತಪೂರಿತನೂ, ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುವವನೂ, ಪೂಜ್ಯನೂ
ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Quickly the Vipras are uttering worshipping mantras with sweet honey
and thrifting ghee, wealth is being sent to them. Manly strength and effused
Soma are coming to us.

ಐವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೪)

॥ ಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಯಥಾ ಮನೌ ವಿವಸ್ವತಿ ಇತಿ ದಶರ್ಚಿಂ ಚಿತುರ್ಥಂ ಸೂಕ್ತಂ ಆಯವನ್ಮೈಂದ್ರಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ-
ಣಿ—ಯಥಾ ಮನಾವಾಯುಃ ಇತಿ | ಕಾಣ್ವ ಆಯುರ್ಯುಷಿಃ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ಆಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀಃ
ಛಂದಃ | ಯುಜಾಂ ಸತೋ ಬೃಹತೀಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂಕ್ತಾದವಗಂತವ್ಯಃ ॥

ಅನುವಾದವು—ಯಥಾ ಮನೌ ವಿವಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು; ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಆಯುಃ ಕಾಣ್ಣಿಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಯುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಯುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯಥಾ ಮನಾವಾಯುಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೨

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೪)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೨ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೦, ೨೧ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಯಂಖ್ಯೆ—೧೦ ||

|| ಋಷಿಃ—ಆಯುಃ ಕಾಣ್ಣಿಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಆಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ಮನೌ ವಿವಸ್ವತಿ ಸೋಮಂ ಶಕ್ರಾಪಿಬಃ ಸುತಂ |

ಯಥಾ ತ್ರಿತೇ ಭಂದ ಇಂದ್ರ ಜುಜೋಷಸ್ಯಾಯೌ ಮಾದಯಸೇ ಸಚಾ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ | ಮನೌ | ವಿವಸ್ವತಿ | ಸೋಮಂ | ಶಕ್ರ | ಅಪಿಬಃ | ಸುತಂ |

ಯಥಾ | ತ್ರಿತೇ | ಭಂದಃ | ಇಂದ್ರ | ಜುಜೋಷಸಿ | ಆಯೌ | ಮಾದಯಸೇ | ಸಚಾ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಕ್ರ ಸಮರ್ಥೇಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ವಿವಸ್ವತಿ ವಿವಸ್ವತಃ ಪುತ್ರೇ ವೈವಸ್ವತೇ ಮನೌ ವರ್ತಮಾನಂ ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಅಪಿಬಃ ಪೀತವಾನಸಿ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ ಯಥಾ ಚ ತ್ರಿತೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಋಷೌ ವರ್ತಮಾನಂ ಭಂದಃ ವೇದಜಾತಂ ಜುಜೋಷಸಿ ಭೃತಂ ಸೇವಸೇ | ತಥಾ ಆಯೌ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಮಯಿ ಸಚಾ ಸಹ ವರ್ತಮಾನಂ ಸೋಮಂ ಭಂದೋಲಕ್ಷಣಂ ತದುಭಯಂ ಸಂಸೇವ್ಯ ಮಾದಯಸೇ ಅನಂದಯಸಿ ಮಾಮಾತ್ಮಾನಂ ಚ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ರ—ಸಾಮರ್ಥ್ಯಪೇತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ವಿವಸ್ವತಿ—ವಿವಸ್ವಂತನ ಪುತ್ರನಾದ | ಮನೌ—ಮನುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ | ಸುತಂ—ಹಿಂದಿದ | ಸೋಮಂ—

ಸೋಮವನ್ನು | ಅಪಿಬಃ—ಪಾನಮಾಡಿದೆಯೋ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ತ್ರಿತೇ—ತ್ರಿತನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ | ಛಂದಃ—ಛಂದೋಮಯಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಜುಜೋಷಸಿ—ಸೇವಿಸಿದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ | ಆಯೌ—ಆಯುಸಂಜ್ಞಕನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ | ಸಚಾ—ಒಂದಾಗಿದ್ದು | ಮಾದಯಸೇ—ನನ್ನ ಸೋಮ ಮತ್ತು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಿವಸ್ವಂತನ ಪುತ್ರನಾದ ಮನುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿಂಡಿದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದೆಯೋ, ಯಾವ ರೀತಿ ತ್ರಿತನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಛಂದೋಮಯಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಆಯುಸಂಜ್ಞಕನಾದ ನನ್ನೊಡನಿದ್ದು ನನ್ನಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾಗುವ ಸೋಮವನ್ನೂ, ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ ಸೇವಿಸಿ ತೃಪ್ತನಾಗು.

English Translation.

Indra, as you drunk the Soma of Manu as you fulfilled the wishes of Trita as you were exhilarated.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪೃಷ್ಠಧ್ರೇ ಮೇಧ್ಯೇ ಮಾತರಿಶ್ವನೀಂದ್ರ ಸುವಾನೇ ಅಮಂದಥಾಃ |

ಯಥಾ ಸೋಮಂ ದಶಶಿಪ್ರೇ ದಶೋಣ್ಯೇ ಸ್ಯೂಮರಶ್ಮಾವ್ಯಜೂನಸಿ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪೃಷ್ಠಧ್ರೇ | ಮೇಧ್ಯೇ | ಮಾತರಿಶ್ವನಿ | ಇಂದ್ರ | ಸುವಾನೇ | ಅಮಂದಥಾಃ |

ಯಥಾ | ಸೋಮಂ | ದಶಶಿಪ್ರೇ | ದಶೋಣ್ಯೇ | ಸ್ಯೂಮರಶ್ಮಾವ್ಯಜೂನಸಿ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸುವಾನೇ ಸೋಮಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವಾಣೇ ಪೃಷ್ಠಧ್ರೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಯುಷಾವರ್ತಮಾನಂ ಸೋಮಂ ಪೀಶ್ವಾ ಯಥಾ ಅಮಂದಥಾಃ ಹೃಷ್ವವಾನಸಿ | ಯಥಾ ಚ ಮೇಧ್ಯೇ ಮಾತರಿಶ್ವನಿ ದಶಶಿಪ್ರೇ ದಶೋಣ್ಯೇ ಸ್ಯೂಮರಶ್ಮಾವ್ಯಜೂನಸಿ ಚ ಏತೇಷು ಸರ್ವೇಷ್ವುಷಿಷು ವರ್ತಮಾನಂ ಸೋಮಂ ಪೀಶ್ವಾ ಅಮಂದಥಾಃ | ತದಾ ಮಾ ಮಾದಯಸೇ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ ಸಂಬಂಧಃ ||

ಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುವಾನೇ—ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ | ಪೃಷ್ಠಧ್ರೇ—ಹೃಷ್ವನೇಂಬ ಋಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದ | ಸೋಮಂ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ |

ಮಂದಘಾಃ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ (ಹಾಗೆಯೇ) | ಮೇಧೈ—ಮೇಧ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ | ಮಾತರಿಶ್ವನಿ—
ಮಾತರಿಶ್ವನಲ್ಲಿಯೂ | ದಶಶಿಪ್ರೇ—ದಶಶಿಪ್ರನಲ್ಲಿಯೂ | ದಶೋಣ್ಯೇ—ದಶೋಣ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ | ಸ್ಯಾಮರಶ್ಮಿ—
ಸ್ಯಾಮರಶ್ಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ | ಋಜಾನಸಿ—ಋಜಾನನಲ್ಲಿಯೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಯಾವ
ರೀತಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ ಅದರಂತೆಯೇ ನನ್ನಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಹರ್ಷವನ್ನು
ಹೊಂದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮಾಭಿಷವವನ್ನು ಮಾಡುವ (ಮಾಡಿದ) ಪೃಷದ್ರ, ಮೇಧ್ಯ, ಮಾತರಿಶ್ವ, ದಶಶಿಪ್ರ,
ದಶೋಣ್ಯ, ಸ್ಯಾಮರಶ್ಮಿ, ಋಜಾನ ಎಂಬ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಋಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ,
ಯಾವ ರೀತಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ನನ್ನಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ
ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

English Translation.

As you become exhilarated with Prishadra when Matararishva effuses
Soma at the rite. As you did drink the radiant Soma with Dasashipra and
Dashonya.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಯ ಉಕ್ಥಾ ಕೇವಲಾ ದಧೇ ಯಃ ಸೋಮಂ ಧೃಷಿತಾಪಿಬತ್ |

ಯಸ್ಮೈ ವಿಷ್ಣುಸ್ತ್ರೀಣಿ ಪದಾ ವಿಚಕ್ರಮ ಉಪ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ಧರ್ಮಭಿಃ || ೩ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಯಃ | ಉಕ್ಥಾ | ಕೇವಲಾ | ದಧೇ | ಯಃ | ಸೋಮಂ | ಧೃಷಿತಾ | ಅಪಿಬತ್ |

ಯಸ್ಮೈ | ವಿಷ್ಣುಃ | ತ್ರೀಣಿ | ಪದಾ | ವಿಚಕ್ರಮೇ | ಉಪ | ಮಿತ್ರಸ್ಯ | ಧರ್ಮಭಿಃ || ೩ ||

! ಭಾಷ್ಯಂ !

ಯ ಇಂದ್ರಃ ಕೇವಲಾ ಕೇವಲಾನಿ ಆತ್ಮಸ್ವಾಮಿಕಾನಿ ಉಕ್ಥಾ ಉಕ್ಥಾನಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ದಧೇ ಅವಧಾ-
ರಯತಿ | ಶೃಣ್ವತೀತ್ಯರ್ಥಃ (? ಶೃಣೋತಿ) | ಯಶ್ಚೇಂದ್ರಃ ಧೃಷಿತಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ಧರ್ಮಕಃ ಅಭಿಭವಿತಾ
ಸನ್ ಸೋಮಮಪಿಬತ್ ಪೀತವಾನ್ | ಯಸ್ಮೈ ಇಂದ್ರಾಯ ಶರ್ದಧಂ ವಿಷ್ಣುವಾಽಪಿ ಉಪೇಂದ್ರಃ
ಮಿತ್ರಸ್ಯ | ಮಿತ್ರೋಽಹರಭಿಮಾನೀ ದೇವಃ | ಅಹವ್ಯ ಮಿತ್ರೋ ರಾತ್ರಿವರುಣಃ (ಐ. ಬ್ರಾ. ೪-೧೦)
ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ತಸ್ಯ ಧರ್ಮಭಿಃ ಧರ್ಮೈಃ ಉದಯಾಸ್ತಮಯೈರ್ವ್ಯಾಪಾರ್ಯಿರುಪಲಕ್ಷಿತಃ ಸನ್ ತ್ರೀಣಿ

ಪದಾ ತ್ರಿಭಿಃ ಪಾದ್ಯೈಃ ವಿಚಿಕ್ರಮೇ ವಿಶೇಷೇಣ ಆಕ್ರಾಂತವಾನ್ ತ್ರಿಲೋಕೀಂ | ಸ ಇಂದ್ರೋಽಸ್ಮಾನ್
ನಾದಯತ್ಪ್ರತಿ ಆಶೀಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಕೇವಲಾ—ಆತ್ಮತ್ಯಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ | ಉಕ್ಥಾ—ಶಸ್ತ್ರರೂಪವಾದ
ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ದಧೇ—ಹೊಂದಿದನೋ | ಧೃಷಿತಾ—ಶತ್ರುಧರ್ಷಕನಾದ | ಯಃ—ಯಾರು | ಸೋಮಂ—
ಸೋಮವನ್ನು | ಅಸಿಬತ್—ಪಾನಮಾಡಿದನೋ | ಯಸ್ಮೈ—ಯಾವನಿಗೋಸ್ಕರ | ವಿಷ್ಣುಃ—ವ್ಯಾಪಕ
ನಾದ ವಿಷ್ಣುವು | ಮಿತ್ರಸ್ಯ—ಮಿತ್ರದೇವನ | ಧರ್ಮಭಿಃ—ಉದಯಾಸ್ತಮಯರೂಪವಾದ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ |
ಉಶ—ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟು | ತ್ರೀಣಿ ಪದಾ—ತನ್ನ ಮೂರು ಪಾದಗಳನ್ನೂ | ವಿಚಿಕ್ರಮೇ—ಹರಡಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ
ದನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ತೃಪ್ತನಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಆತ್ಮತ್ಯಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಶಸ್ತ್ರರೂಪವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದನೋ, ಶತ್ರು
ಧರ್ಷಕನಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದನೋ, ಯಾರಿಗೋಸ್ಕರ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು
ಮಿತ್ರದೇವನ ಉದಯಾಸ್ತಮಯರೂಪವಾದ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಮೂರು ಪಾದಗಳನ್ನೂ ಹರಡಿ
ವ್ಯಾಪಿಸಿದನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ತೃಪ್ತನಾಗಲಿ.

English Translation.

He who has taken for himself the hymns, who has dared heroically
drink Soma, in whose presence Vishnu put three steps as directed by Mitra.

|| ಸಂಹಿತಾರ್ಥಃ ||

ಯಸ್ಯ ತ್ವಮಿಂದ್ರ ಸ್ತೋಮೇಷು ಚಾಕನೋ ವಾಜೇ ವಾಜಿಙ್ಭತಕ್ರತೋ |
ತಂ ತ್ವಾವಯಂ ಸುದುಘಾಮಿವ ಗೋದುಹೋ ಜುಹೂಮಸಿ ಶ್ರವಸ್ಯವಃ ||

|| ಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಸ್ಯ | ತ್ವಂ | ಇಂದ್ರ | ಸ್ತೋಮೇಷು | ಚಾಕನಃ | ವಾಜೇ | ವಾಜಿನ್ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ |
ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಸುದುಘಾಂಽಇವ | ಗೋದುಹಃ | ಜುಹೂಮಸಿ | ಶ್ರವಸ್ಯವಃ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಾಜಿನ್ ಅನ್ನವನ್ ಹೇ ಶತಕ್ರತೋ ಬಹುಕರ್ಮವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ಯಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ
ಸ್ತೋಮೇಷು ಸ್ತೋತ್ರೇಷು ನಿಮಿತ್ತೇಷು ವಾಜೇ ಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣೇ ಅನ್ನೇ ಚ ನಿಮಿತ್ತಭೂತೇ ಸತಿ ಚಾಕನಃ

ತೃಪ್ಯಸಿ ತಂ ತಾದೃಶಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಿಂದ್ರಂ ಶ್ರವಸ್ಯವಃ | ಶ್ರವ ಇತ್ಯನ್ನನಾಮ | ಅನ್ನಕಾಮಾ ವಯಂ ಯಜಮಾನಾಃ ಜುಹುವಃ ಹವಿದ್‌ದ್ಯುಃ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟ್ವಾಂತಃ | ಸುದುಘಾಮಿವ ಗೋದುಹಃ | ಗೋದೋಗ್ಧಾರಃ ಸುದೋಗ್ಧ್ರಂ ಗಾಂ ಪ್ರತಿ ಯಥಾ ಹರಿತತ್ಯಣಾದಿಕಂ ದದತಿ ತದ್ವತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶತಕೃತೋ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ | ವಾಜಿಸ್—ಅನ್ನವಂತನಾದವನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನ | ಸ್ತೋಮೇಷು—ಸ್ತುತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ | ನಾಜೇ—ಅವನ ಅನ್ನನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಚಾಕನಃ—ನಿನ್ನ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವೆಯೋ | ತಂ ತ್ವಾ—ಅದೇ ಯಜಮಾನನ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು | ಶ್ರವಸ್ಯವಃ—ಅನ್ನೇಚ್ಛುಗಳಾದ | ವಯಂ—ನಾವು | ಗೋದುಹಃ—ಗೋವನ್ನು ಕರೆಯಲಿಚ್ಛುವವರು | ಸುದುಘಾಂ ಇವ—ಉತ್ತಮವಾದ ಧೇನುವನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿ ಕರೆಯುವಂತೆ | ಜುಹೂಮಸಿ—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ, ಅನ್ನವಂತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಯಾವ ಯಜಮಾನನ ಸ್ತುತಿಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಅವನ ಅನ್ನನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವೆಯೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನನ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅನ್ನೇಚ್ಛುಗಳಾದ ನಾವು ಗೋವನ್ನು ಕರೆಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುವವರು ಉತ್ತಮವಾದ ಧೇನುವನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿ ಕರೆಯುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Indra of great speed who desires praises in the rite, we are invoking you desirous of food like milkers calling cows giving milk.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೋ ನೋ ದಾತಾ ಸ ನಃ ಪಿತಾ ಮಹಾ ಉಗ್ರ ಈಶಾನಕೃತ್ |
ಅಯಾಮನ್ನುಗ್ರೋ ಮಘವಾ ಪುರೂವಸುಗೋರಶ್ವಸ್ಯ ಪ್ರ ದಾತು ನಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ನಃ | ದಾತಾ | ಸಃ | ನಃ | ಪಿತಾ | ಮಹಾನ್ | ಉಗ್ರಃ | ಈಶಾನಕೃತ್ |
ಅಯಾಮನ್ | ಉಗ್ರಃ | ಮಘವಾ | ಪುರೂವಸುಃ | ಗೋಃ | ಅಶ್ವಸ್ಯ | ಪ್ರ | ದಾತು | ನಃ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯ ಇಂದ್ರಃ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ದಾತಾ ಧನಾದೇರ್ದದತಿ (? ದದಾತಿ) ನಃ ಇಂದ್ರಃ ನೋಽಸ್ತುಕಂ ಪಿತಾ ಪಾಲಕೋ ಭವತು | ಕೀದೃಶಃ ನಃ | ಮಹಾನ್ ಪ್ರೌಢಃ ಉಗ್ರಃ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲಃ ಈಶಾನಕೃತ್ |

ದೀನಮಿಶಾನಂ ಪ್ರಭುಂ ಕರೋತಿತಿ ತಥಾ | ದೀನದಯಾಲುರಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದ್ವಚಃ ಸ ಮಘವಾ
ಧನವಾನಿದ್ರಃ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ಗೋಃ ಗಾಮಶ್ಚಸ್ಯ ಅಶ್ವಂ ಚ | ಉಭಯತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಸ್ಪೀ | ಪ್ರದಾತು
ಪ್ರೇಕರ್ಷೇಣ ದದಾತು | ಕೀದೃಶೋ ಮಘವಾ | ಆಯಾಮನ್ | ಯಾಂತ್ಯನೇನೇತಿ ಯಾಮಾ ಮಾರ್ಗಃ |
ಸ ನ ವಿದ್ಯತೇ ಯಸ್ಯಾಸಾವಯಾಮಾ | ತಸ್ಮಿನ್ನಯಾಮನಿ | ಸುಪಾಂ ಸುಲುಕ್ ಇತಿ ಸಪ್ತಮ್ಯಾ ಲುಕ್ |
ಮಾರ್ಗರಹಿತೇ ಪಾಪಿನಿ ಪುಂಸಿ ಉಗ್ರಃ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲಃ ತಸ್ಮಿನ್ ಆವಿಷ್ಟೃತಪ್ರಭುಶಕ್ತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ |
ಪುರುವಸುಶ್ಚ ಪ್ರಭೂತಗವಾಶ್ವಾದಿಧನೋಪೇತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಹಾನ್—ಮಹಾತ್ಮನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಈಶಾನಕೃತ್—ಅಶಕ್ತ
ನನ್ನೂ ಪ್ರಭುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕವನೂ ಆದ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ದಾತಾ—
ಉತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವಾಗಿರುವನೋ | ಸಃ—ಅವನೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಪಿತಾ—ಪಾಲಕನಾಗಿರಲಿ |
ಆಯಾಮನ್—ಪಾಪಮಾರ್ಗರಹಿತನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಭಯಂಕರನೂ | ಪುರೂವಸುಃ—ಅಧಿಕವಾದ ಧನ
ವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ಮಘವಾ—ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಗೋಃ—ಗೋವುಗಳನ್ನೂ | ಅಶ್ವಸ್ಯ—
ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ | ಪ್ರೇ ದಾತು—ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಹಾತ್ಮನೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಅಶಕ್ತನನ್ನು ಪ್ರಭುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕವನೂ ಆದ
ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ನಮಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವಾಗಿರುವನೋ, ಅವನೇ ನಮಗೆ ಪಾಲಕನಾಗಿರಲಿ. ಪಾಪಮಾರ್ಗ
ರಹಿತನೂ, ಭಯಂಕರನೂ, ಅಧಿಕವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ನಮಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ
ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಲಿ.

English Translation.

He is our giver, he is our father, he is noble, ferocious, Lord of wealth.
Ferocious Maghavan, May Indra Lord of abundance grant us cattle and
horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ವಸೋ ದಾನಾಯ ಮಂಹಸೇ ಸ ರಾಯಸ್ಪೋಷಮಿನ್ವತಿ |

ವಸುಯವೋ ವಸುಪತಿಂ ಶತಕ್ರತುಂ ಸ್ತೋಮೈರಿದ್ರಂ ಹವಾಮುಹೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ | ತ್ವಂ | ವಸೋ ಇತಿ | ದಾನಾಯ | ಮಂಹಸೇ | ಸಃ | ರಾಯಃ | ಪೋಷಂ | ಇನ್ವತಿ |

ವಸುಯವಃ | ವಸುಪತಿಂ | ಶತಕ್ರತುಂ | ಸ್ತೋಮೈಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಹವಾಮುಹೇ || ೬ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತರಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ಯಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ದಾತವ್ಯಂ ಧನಾದಿಕಂ ಮಂಹಸೇ
ದದಾಸಿ ಸ ತಾದ್ಯಶೋ ಯಜಮಾನಃ ರಾಯಃ ಧನಸ್ಯ ಪೋಷಂ ಪುಷ್ಟಿಂ ಇನ್ವತಿ ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ | ಧನಸಮ್ಪ-
ದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತೋ ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಸೂಯವಃ ಧನಕಾಮಾ ವಯಂ ಯಜಮಾನಾ
ವಸುಸತಿಂ ಧನಪಾಲಕಂ ಶತಕ್ರತುಂ ಬಹುಕರ್ಮಾಣಂ ಇಂದ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ (? ಇಂದ್ರಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ)
ಶ್ವಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ಹನಾಮಹೇ ಅಹ್ವಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಯಸ್ಮೈ—ಯಾವ ಯಜಮಾನ
ನಿಗೆ | ದಾನಾಯ—ದಾನಾರ್ಹವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು | ಮಂಹಸೇ—ಕೊಡುವೆಯೋ | ಸಃ—ಅವನು |
ರಾಯಃ—ಸಂಪತ್ತಿನ | ಪೋಷಂ—ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು | ಇನ್ವತಿ—ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ | ವಸುಯವಃ—ಧನಾಪೇಕ್ಷಿ
ಗಳಾದ ನಾವು | ವಸುಸತಿಂ—ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನೂ | ಶತಕ್ರತುಂ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—
ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸ್ತೋತ್ರೈಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಹನಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ದಾನಾರ್ಹವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು
ಕೊಡುವೆಯೋ ಅವನು ಸಂಪತ್ತುಪ್ಪಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಧನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾದ ನಾವು ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನೂ,
ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Indra, whom you wishes to give, his wealth goes increasing ; Desirous
of wealth we invoke Vasumati and Satakritu with praises.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕದಾ ಚನ ಪ್ರ ಯುಚ್ಯಸ್ಯಭೇ ನಿ ಸಾಸಿ ಜನ್ಮನೀ |

ತುರೀಯಾದಿತ್ಯ ಹವನಂ ತ ಇಂದ್ರಿಯಮಾ ತಸ್ಥಾವನ್ಯತಂ ದಿವಿ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕದಾ | ಚನ | ಪ್ರ | ಯುಚ್ಯಸಿ | ಉಭೇ ಇತಿ | ನಿ | ಸಾಸಿ | ಜನ್ಮನೀ ಇತಿ |

ತುರೀಯ | ಅದಿತ್ಯ | ಹವನಂ | ತೇ | ಇಂದ್ರಿಯಂ | ಆ | ತಸ್ಥಾ | ಅನ್ಯತಂ | ದಿವಿ || ೨ ||

|| ಛಾಂಧ ||

ಇದಾನೀವ್ಯುಷಿಃ ಸೂರ್ಯರೂಪೇಣೇಂದ್ರಂ ಸೌತಿ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಕದಾಚಿನ ಕದಾಪಿ ತ್ವಂ ಪ್ರಯುಚ್ಛಸಿ ಪ್ರಮತ್ತೋ ಭವಸಿ | ನೈವ ಭವಸೀತಿ ಕಟಾಕ್ಷಃ | ಅಹೋರಾತ್ರಂ ಜಾಗರೂಕ ಏವಾಸೀತ್ಕರ್ಥಃ | ಯತಸ್ತಮುಭೇ ಜನ್ಮನೀ | ಏಕಮದಿತೇರಿದ್ರೂಪೇಣ ಜನ್ಮ | ದ್ವಿತೀಯಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾತಃ ಜಗದಾತ್ಮರೂಪೇಣೇತಿ ದ್ವೇ ಜನುಷೀ | ನಿ ಸಾಸಿ ನಿತರಾಂ ಪಾಲಯಸಿ | ನ ಹ್ಯಸಾವಧಾನಃ ಪ್ರಪಂಚಂ ಪರಮಾರ್ಥಂ ಚ ಉಭಯಂ ಕರ್ತುಂ ಶಕ್ನುಯಾತ್ ಕಶ್ಚಿದಿತಿ ಭಾವಃ | ಹೇ ತುರೀಯ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮರೂಪೇಣ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಾತೀತ ಹೇ ಆದಿತ್ಯ ಆದಿತಿಪುತ್ರ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಮಿಂದ್ರಿಯಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ತವ ಲಿಂಗಂ ದ್ಯೋತಕಂ ಹವನಂ | ಹೂಯತೇಽಸ್ಮಿನ್ನಿತಿ ಹವನಮಾದಿತ್ಯಮಂಡಲಂ | ಅಗ್ನೌ ಪ್ರಾಸ್ತಾಹುತಿಃ ಸಮ್ಯಗಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠತೇ ಇತಿ ಸ್ತುತೇರಾದಿತ್ಯಮಂಡಲಸ್ಯ ಹೋಮಾಧಿಷ್ಠಾನತ್ವಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ | ತಾದ್ಯತಂ ಮಂಡಲಂ ಅವೃತಂ ಮರಣಧರ್ಮರಹಿತಂ ಸತ್ ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ ಆ ತಸ್ಮಾ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನಾತಿಷ್ಠತ್ | ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಜಗದಾತ್ಮಾಸೀತ್ಯತಸ್ತ್ವಾಂ ಹವಾಮಹ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣಾನ್ವಯಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಶರಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಕದಾ ಚಿನ—ಯಾವಾಗ ತಾನೇ | ಪ್ರಯುಚ್ಛಸಿ—ನೀನು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತೀಯೆ | ಉಭೇ ಜನ್ಮನೀ—ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯರೂಪಗಳಿಂದ ಎರಡು ಜನ್ಮಗಳನ್ನೂ | ನಿ ಸಾಸಿ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ | ತುರೀಯ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ | ಆದಿತ್ಯ—ಆದಿತ್ಯರೂಪನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಇಂದ್ರಿಯಂ—ಸ್ವರೂಪದ್ಯೋತಕವಾದುದೂ | ಅವೃತಂ—ಶಾಶ್ವತವಾದುದೂ ಆದ | ಹವನಂ—ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲವು | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ | ಆ ತಸ್ಮಾ—ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮರೆತಿರುವ ಕಾಲವಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ನೀನು ಜಾಗರೂಕನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯರೂಪಗಳಾದ ಎರಡು ಜನ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಆದಿತ್ಯರೂಪನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ್ಯೋತಕವಾದುದೂ, ಶಾಶ್ವತವಾದುದೂ ಆದ ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲವು ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ.

English Translation.

Never do you fall into error ; you protect both kind. Speedy Aditya the blazing invocation for you rests in heaven.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಮುಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ ಶಿಕ್ಷೋ ಶಿಕ್ಷಸಿ ದಾಶುಷೇ |
ಅಸ್ಮಾಕಂ ಗಿರ ಉತ ಸುಷ್ಪತಿಂ ವಸೋ ಕಣ್ವವಚ್ಛುಣುಧೀ ಹವಂ || ೮ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ಮೈ | ತ್ವಂ | ಮಘವನ್ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ | ಶಿಕ್ಷೋ ಇತಿ | ಶಿಕ್ಷಸಿ | ದಾಶುಷೇ |
ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಗಿರಃ | ಉತ | ಸುಸ್ತುತಿಂ | ವಸೋ ಇತಿ | ಕಣ್ವವತ್ | ಶೃಣುಧಿ | ಹವಂ || ೮ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ ಹೇ ಗಿರ್ವಣಃ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯ ಹೇ ಶಿಕ್ಷೋ ಶಿಕ್ಷಕೇಂದ್ರ ದಾಶುಷೇ
ಹವಿರ್ಧತ್ತವತೇ ಯಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ಶಿಕ್ಷಸಿ ಅಪೇಕ್ಷಿತಂ ಧನಾದಿ ದದಾಸಿ ತತ್ತ್ವಂಬಂಧಿನಾಮಸ್ಮಾಕಂ
ಗಿರಃ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನಾಚಃ ಶೃಣುಧಿ ಶೃಣು | ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಯಿತರಿಂದ್ರ ಸುಷ್ಟುತಿಂ
ಶೋಭನಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಶೃಣುಧಿ | ಕಿಂಚ ಕಣ್ವವತ್ ಯಥಾ ಕಣ್ವಸ್ಯ ಹವಮಾಹ್ವಾನಮತ್ಯನೋಃ
ಏವಮಸ್ಮಾಕಂ ಹವಂ ಶೃಣು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಗಿರ್ವಣಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿತನೂ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ | ಶಿಕ್ಷೋ—ಉಪದೇಶಕನೂ
ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ | ಯಸ್ಮೈ—
ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಶಿಕ್ಷಸಿ—ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವೆಯೋ | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ಆದೇ ಯಜಮಾನ
ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ | ಗಿರಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಸುಷ್ಟುತಿಂ—ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಪೂರ್ವಕ
ವಾದ | ಹವಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನೂ | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕಣ್ವವತ್—ಕಣ್ವನ
ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ | ಶೃಣುಧಿ—ಕೇಳು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿತನೂ, ಧನವಂತನೂ, ಉಪದೇಶಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಾವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವೆಯೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ
ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ಆಹ್ವಾನವನ್ನೂ ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಕಣ್ವನ
ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳು.

English Translation.

Worshipable, liberal Maghavan you give to the sacrificer ; giver of
dwellings, as you did hear of the invocation of Kanwa likewise do you hear
our words, praises and invocation.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮಾವಿ ಮನ್ಮ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾಯ ವೋಚತ |

ಪೂರ್ವೀರ್ಯತಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮತೀರನೂಷತ ಸ್ತೋತುರ್ಮೇಧಾ ಅಸ್ಯಕ್ಷತ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮಾವಿ | ಮನ್ಮ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಇಂದ್ರಾಯ | ವೋಚತ |

ಪೂರ್ವೀಃ | ಋತಸ್ಯ | ಬ್ರಹ್ಮತೀಃ | ಅನೂಷತ | ಸ್ತೋತುಃ | ಮೇಧಾಃ | ಅಸ್ಯಕ್ಷತ || ೯ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ಮನ್ಮ ಮನನೀಯಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ ಯತ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಅಸಾವಿ (?ಅಸ್ಮಾವಿ) ಸ್ತುತಿವಿಷಯಾಕೃತಂ ಭವದ್ಭಿಶ್ಚಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಇಂದ್ರಾಯ ಪರಮೇಶ್ವರಾಯ ತದರ್ಥಂ ವೋಚತ ಬ್ರೂತ | ಯತೋ ಭವಂತಃ ಋತಸ್ಯ ಸತ್ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನೀಃ ಪೂರ್ವೀಃ ಬಹ್ವೀಃ ಬ್ರಹ್ಮತೀಃ ಮಹತೀಃ | ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತ್ ಮೂರ್ತಿಃ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಚಾರಾನ್ ಮಹತೋ ಗುಣಾವತಾರಾನಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅನೂಷತ ಸ್ತುತಿವಿಷಯಾಕೃತವಂತಃ ಕಿಂಚಿ ಸ್ತೋತುರ್ಮಮ ಆಯೋಃ ಮೇಧಾಃ ಧಾರಣಾವತೀಃ ಬುದ್ಧೀಃ ಅಸ್ಯಕ್ಷತ ಸೃಷ್ಟವಂತಃ | ಅತಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾಯ ವೋಚತೇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಯುಗಳೇ) ಋತಸ್ಯ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ | ಪೂರ್ವೀಃ—ಅನೇಕ ವಾದವೂ | ಬ್ರಹ್ಮತೀಃ—ಮಹತ್ತಾದವೂ ಆದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಅನೂಷತ—ಪಠಿಸಿದ್ದೀರಿ | ಸ್ತೋತುಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ | ಮೇಧಾಃ—ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು | ಅಸ್ಯಕ್ಷತ—ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ್ದೀರಿ (ಆದುದರಿಂದ) | ಮನ್ಮ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದುದೂ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನವಾದುದೂ ಆದ ಯಾವ ಸ್ತುತಿಯು | ಅಸ್ಮಾವಿ—ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಪಠಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಅಂತಹ | ಬ್ರಹ್ಮ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಇಂದ್ರಾಯ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ | ವೋಚತ—ಪಠಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಯುಗಳೇ, ಸತ್ಯಾತ್ಮಕನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದವೂ, ಮಹತ್ತಾದವೂ ಆದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ನೀವು ಪಠಿಸಿ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾದ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ್ದೀರಿ ಆದುದರಿಂದ, ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದುದೂ, ಪುರಾತನವಾದುದೂ ಆದ ಯಾವ ಸ್ತುತಿಯು ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಪಠಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಪಠಿಸಿರಿ.

English Translation.

Sing ancient hymns in praise of Indra, Sing the grand hymn before the rite and animate the body of the worshippers.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಸಮಿಂದ್ರೋ ರಾಯೋ ಬೃಹತೀರಧೂನುತ ಸಂ ಕ್ಷೋಣೇ ಸಮು
ಸೂರ್ಯಂ ।

ಸಂ ಶುಕ್ರಾಸಃ ಶುಚಿಯಃ ಸಂ ಗವಾಶಿರಃ ಸೋಮಾ ಇಂದ್ರಮುಂದಿಷುಃ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಸಂ | ಇಂದ್ರಃ | ರಾಯಃ | ಬೃಹತೀಃ | ಅಧೂನುತ | ಸಂ | ಕ್ಷೋಣೇ ಇತಿ | ಸಂ | ಉಃ ಇತಿ |
ಸೂರ್ಯಂ |

ಸಂ | ಶುಕ್ರಾಸಃ | ಶುಚಿಯಃ | ಸಂ | ಗೋಶಿರಃ | ಸೋಮಾಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಅಮುಂದಿಷುಃ || ೧೦ ||
। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯ ಇಂದ್ರಃ ಬೃಹತೀಃ ಮಹಾಂತಿ ರಾಯಃ ಹಿರಣ್ಯಾದಿಧನಾನಿ ಸಮಧೂನುತ ಸಮ್ಯಗಕರೋತ್ |
ಯಶ್ಚೇಂದ್ರಃ ಕ್ಷೋಣೇ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ಸಮಧೂನುತ ಸಮಕ್ ರಚಯಾಂಚಕ್ರೇ | ಕ್ಷೋಣೇ ಇತಿ
ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೋರ್ನಾಮಧೇಯಂ | ರೋದಸೀ ಕ್ಷೋಣೇ ಅಂಧಸೀ ಇತಿ ತನ್ನಾಮಸು ಪಾಠಾತ್ |
ಕಿಂಚಿ ಯ ಇಂದ್ರಃ ಸೂರ್ಯಂ ಮಂಗಲಾತ್ಮಾನಂ ಸಮಧೂನುತ ಸಮಜನಯತ್ | ತಮಿಂದ್ರಂ ಶುಕ್ರಾಸಃ
ಶುಕ್ರಾಃ ದೀಪ್ತಾಃ ಶುಚಿಯಃ ಪೂತಾಃ ಆಪಃ ವಸತೀವರ್ಯೇಕಧನಾಃ ಲಕ್ಷಣಾಃ ಸಮಮುಂದಿಷುಃ
ಸಮ್ಯಗಮಾದಯನ್ || ಕಿಂಚಿ ಗವಾಶಿರಃ ಗೋದುಗ್ಧಂ ಸೋಮಾಃ ತದ್ರಸಾಶ್ಚ ತಮಿಂದ್ರಂ
ಸಮಮುಂದಿಷುಃ | ಇತ್ಥಂ ಮಹಾನುಭಾವ ಇಂದ್ರೋಽಸೀತಿ ತ್ವದರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವೋಚತ ಇತಿ ಪೂರ್ವೇಣ
ಸಂಬಂಧಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಬೃಹತೀಃ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಯಃ—ಧನವನ್ನು | ಸಮಧೂನುತ—
ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ | ಕ್ಷೋಣೇ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನು | ಸಂ—ಸರಿಯಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ | ಸೂರ್ಯಂ—
ಸೂರ್ಯನನ್ನು | ಸಮು—ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ | ಇಂದ್ರಂ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಶುಕ್ರಾಸಃ—ಪ್ರಭಾಯುತ
ವಾದವೂ | ಶುಚಿಯಃ—ಪರಿಶುದ್ಧವಾದವೂ | ಗವಾಶಿರಃ—ಕ್ಷೀರಾದ್ಯಾಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ
ಆದ | ಸೋಮಾಃ—ಸೋಮರಸಗಳು | ಸಂ ಅಮುಂದಿಷುಃ—ತೃಪ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥಃ ॥

ಇಂದ್ರನು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಮಹತ್ತಾದ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ
ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರಭಾಯುತವಾದವೂ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದವೂ,
ಕ್ಷೀರಾದ್ಯಾಶ್ರಯಣದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ ಆದ ಸೋಮರಸಗಳು ತೃಪ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ.

English Translation.

Indra sends vast wealth, sends to the world the sun, creates the heaven and earth ; white coloured, pure Soma mixed with milk exhilarated Indra.

ಐವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೫)

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಪಮಂ ತ್ವಾ ಇತ್ಯೆಷ್ಟ್ವರ್ಚಿಂ ಪಂಚಿಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಿಸ್ಯ ನೇಧ್ಯಸ್ಯಾಷ್ವಾಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ—ಉಪಮಂ ತ್ವಾಷ್ಟ್ವಾ ನೇಧ್ಯಃ ಇತಿ | ಅಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ಯುಜಾಂ ಸತೋಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಉಪಮಂ ತ್ವಾ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಐದನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಋಕ್ಯುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ನೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ವಿಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು ; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಯುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು ; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಯುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀ ಛಂದಸ್ಸವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಉಪಮಂ ತ್ವಾಷ್ಟ್ವಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೫)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೩ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೨, ೨೩ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೮ ||

|| ಋಷಿ—ನೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ವಿಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಛಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ||

|| ಸಂಹಿತಾವಾಠಃ ||

ಉಪಮಂ ತ್ವಾ ನುಘೋನಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಚ ವೃಷಭಾಣಾಂ |

ಪೂರ್ಭಿತ್ತಮಂ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗೋವಿದಮಿಶಾನಂ ರಾಯ ಈನುಹೇ ||

|| ಸದಸಾಃ ||

ಉಪ್ರಮಂ | ತ್ವಾ | ಮಘೋನಾಂ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ | ಚ | ವೃಷಭಾಣಾಂ |

ಪೂರ್ಭಿತ್ವಮಂ | ಮಘವನ್ | ಇಂದ್ರ | ಗೋವಿದಂ | ಈಶಾನಂ | ರಾಯಃ | ಈಮಹೇ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಮಘೋನಾಂ ಧನವತಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಉಪಮಂ ಉಪಮಾಭೂತಂ ವೃಷಭಾಣಾಂ ಕಾಮವರ್ಷಿತ್ವಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಅತಿಶಯೇನ ಪ್ರಶಸ್ಯಂ ಚ ತ್ವಾಂ ತ್ವಾ ರಾಯಃ ಗವಾಶ್ವಾದಿಧನಾನಿ ಈಮಹೇ ಯಾಚಾಮಹೇ ವಯಂ | ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಂ | ಪೂರ್ಭಿತ್ತಮಂ ಅತಿಶಯೇನ-ಶತ್ರುಪುರಾಂ ಭೇತ್ತಾರಮತ ಏವ ಗೋವಿದಂ ಗನಾಂ ಲಂಭಯಿತಾರಂ ಈಶಾನಂ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ ನಿಯಂತಾರಂ | ಈಶಾನಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ—(ತೈ. ಅ. ೧೦-೪೭) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಘೋನಾಂ—ಧನವಂತರಿಗೆಲ್ಲಾ | ಉಪಮಂ—ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯನೂ | ವೃಷಭಾಣಾಂ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಚ—ಅತಿ ಪ್ರಥಮನೂ | ಪೂರ್ಭಿತ್ತಮಂ—ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೀಳಿಹಾಕುವವನೂ | ಗೋವಿದಂ—ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವನೂ | ಈಶಾನಂ—ಸಕಲರಿಗೂ ಪ್ರಭುವೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು (ನಿನ್ನಿಂದ) | ರಾಯಃ—ಧನವನ್ನು | ಈಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಧನವಂತರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯನೂ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನೂ, ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಸೀಳಿಹಾಕುವವನೂ, ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವನೂ ಸಕಲರಿಗೂ ಪ್ರಭುವೂ ಆದ ನಿನ್ನಿಂದ ಧನವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We approach you Maghavan, the chief amongst the wealthy, penetrator into enemies fortress, Lord of wealth and our Lord, I pray for wealth from you.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಚಃ ||

ಯ ಆಯುಂ ಕುತ್ಸಮತಿಥಿಗ್ವಮದ್‌ಯೋ ನಾವೃಧಾನೋ ದಿವೇದಿವೇ |

ತಂ ತ್ವಾವಯಂ ಹರ್ಯಶ್ಚಂ ಶತಕ್ರತುಂ ನಾಜಯಂತೋ ಹನಾನುಹೇ ||

|| ಶದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ಆಯುಂ | ಕುತ್ಸಂ | ಅತಿಥಿಗ್ವಂ | ಅರ್ಧಯಃ | ವವೃಧಾನಃ | ದಿನೇದಿನೇ |

ತಂ | ಕ್ವಾ | ವಯಂ | ಹರಿಯಾಶ್ವಂ | ಶತಕ್ರತುಂ | ನಾಜಯಂತಃ | ಹವಾಮಹೇ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಶ್ವಂ ದಿನೇದಿನೇ ಪ್ರತಿದಿನಂ ವಾವೃಧಾನಃ ಸ್ತುತೈಃ ಅತಿಶಯೇನ ವರ್ಧಮಾನಃ ಸನ್ ಆಯುಂ ಏತನ್ನಾಮಾನಮೃಷಿಂ ಉತ್ಸಂ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಮೃಷಿಂ ಅತಿಥಿಗ್ವಂ ಏತತ್ಸಂಜ್ಞಮೃಷಿಂ ಚ ಅರ್ಧಯಃ ವರಪ್ರದಾನೇ (?ವರಪ್ರದಾನೇನ) ಪೀಡಯಸಿ | ಆತ್ಮಾನಂ ಅಲಂ ಮನ್ಯಮಾನಾಃ ವಾರಯಂತಿ | ತ್ವಂ ತು ಹಠಾತ್ ಅಭಿಷ್ವವರಂ ಯಾಚತೇ (? ಯಾಚತ) ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತಾನ್ ಕ್ಲೇಶಯಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಂ ತಾದೃಶಂ ಹರ್ಯಶ್ವಂ ಹರಿಸಂಜ್ಞಾ ಅಶ್ವಾ ಯಸ್ಯ ತಾದೃಶಂ ಬಹುಕರ್ಮಾಣಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ನಾಜವಂತಃ (?ಯಂತಃ) ಅನ್ನಕಾಮಾ ವಯಂ ಯಜಮಾನಾಃ ಹವಾಮಹೇ ಅಹ್ವಯಾಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯಃ—ಯಾವ ನೀನು | ದಿನೇದಿನೇ—ಪ್ರತಿದಿನವೂ | ವವೃಧಾನಃ—ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ | ಆಯುಂ—ಆಯುವನ್ನೂ | ಕುತ್ಸಂ—ಕುತ್ಸನನ್ನೂ | ಅತಿಥಿಗ್ವಂ—ಅತಿಥಿಗ್ವನನ್ನೂ | ಅರ್ಧಯಃ—ವರಪ್ರದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಪೀಡಿಸಿದೆಯೋ (ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ) | ತಂ—ಅಂತಹ | ಹರ್ಯಶ್ವಂ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳವನೂ | ಶತಕ್ರತುಂ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ನಾಜಯಂತಃ—ಅನ್ನಾ ಪೇಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ | ಹವಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನೀನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ಆಯುವನ್ನೂ, ಕುತ್ಸನನ್ನೂ, ಅತಿಥಿಗ್ವನನ್ನೂ ವರಪ್ರದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳವನೂ, ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಅನ್ನಾ ಪೇಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

He who every day increasing in strength protected Ayu, Kutsa, and Athithigva, we invoke that Indra Satakritu, Lord of horses named Hari, for food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ರಸಂ ಮಧ್ವಃ ಸಿಂಚಂತ್ವದ್ರಿಯಃ |

ಯೇ ಪರಾವತಿ ಸುನ್ವಿರೇ ಜನೇಷ್ವಾ ಯೇ ಅರ್ವಾವತೀಂದವಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅ | ನಃ | ವಿಶ್ವೇಷಾಂ | ರಸಂ | ಮಧ್ವಃ | ಸಿಂಚಂತು | ಆದ್ರಿಯಃ |

ಯೇ | ಪರಾವತಿ | ಸುಸ್ವಿರೇ | ಜನೇಷು | ಆ | ಯೇ | ಅರ್ವಾವತಿ | ಇಂದವಃ || ೩ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸಂಬಂಧಿನಃ ಆದ್ರಿಯಃ | ತಾತ್ ಸ್ಥಾತ್ ತಾಚ್ಛೆಚ್ಚಿಂ | ಅದ್ರಿಪ್ರಭವಾಶ್ವೇ ಸೋಮಾಃ ಮಧ್ವಃ ಮಧುರಂ | ಕರ್ಮಣಿ ಷಷ್ಠೀ | ರಸಮಾತ್ಮೀಯಂ ದ್ರವಮಾಸಿಂಚಂತು ಕಾರ್ತಸ್ನೈನ ಹರಂತು | ಇಂದ್ರಾರ್ಥಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ತೇ ಕೇ | ಯೇ ಇಂದವಃ ಸೋಮಾಃ ಪರಾವತಿ ದೂರದೇಶೇ ವರ್ತಮಾನಾಃ | ಜನೇಷು ಯಜಮಾನಲಕ್ಷಣೇಷು ನಿಮಿತ್ತೇಷು ಆ ಸುಸ್ವಿರೇ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಅಭಿಷುತಾ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ | ಯೇ ಚ ಇಂದವಃ ಅರ್ವಾವತಿ ಸಮಾಪದೇಶೇ ವರ್ತಮಾನಾಃ ಸುಸ್ವಿರೇ ಅಭಿಷುತಾಶ್ವೇ ಸರ್ವೇಽಸಿ ಮಿಲಿತ್ವಾ ಇಂದ್ರಾರ್ಥಂ ಸ್ವರಸಂ ಸಿಂಚಂತಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯೇ ಇಂದವಃ—ಯಾವ ಸೋಮರಸಗಳು | ಪರಾವತಿ—ದೂರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ | ಜನೇಷು—ಯಜಮಾನರಿಗಾಗಿ | ಆ ಸುಸ್ವಿರೇ—ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವವೋ | ಯೇ—ಯಾವ ರಸಗಳು | ಅರ್ವಾವತಿ—ಹತ್ತಿರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವವೋ ಅಂತಹವೂ | ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ನಃ—ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವೂ ಆದ | ಆದ್ರಿಯಃ—ಅದ್ರಿಗಳಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮಗಳು | ಮಧ್ವಃ—ಮಧುರವಾದ | ರಸಂ—ರಸವನ್ನು | ಅ ಸಿಂಚಂತು—ಸುರಿಸಲಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ಯಾವ ಸೋಮರಸಗಳು ದೂರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನರಿಗಾಗಿ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವವೋ, ಯಾವ ರಸಗಳು ಹತ್ತಿರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಲ್ಪಡುವವೋ ಅಂತಹವೂ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವೂ ಆದ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮಗಳು ಮಧುರವಾದ ರಸವನ್ನು ಸುರಿಸಲಿ.

English Translation.

All the Somas that are effused far away and those that are effused here, all the Soma that are effused by grinding stone become sweet.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ವಿಶ್ವಾ ದ್ವೇಷಾಂಸಿ ಜಹಿ ಚಾವ ಚಾ ಕೃಧಿ ವಿಶ್ವೇ ಸನ್ವಂತ್ವಾ ವಸು |

ಶೀಷ್ವೇಷು ಚಿತ್ತೇ ಮದಿರಾಸೋ ಅಂಶವೋ ಯತ್ರಾ ಸೋಮಸ್ಯ ತ್ವಂಪಸಿ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾ | ದ್ವೇಷಾಂಸಿ | ಜಹಿ | ಚ | ಅವ | ಚ | ಆ | ಕೃಧಿ | ವಿಶ್ವೇ | ಸನ್ತಂತು | ಆ | ವಸು |
ಶೀಷ್ಟೇಷು | ಚಿತ್ | ತೇ | ಮದಿರಾಸಃ | ಅಂತವಃ | ಯತ್ರ | ಸೋಮಸ್ಯ | ತೃಂಪಸಿ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಿಶ್ವಾ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ದ್ವೇಷಾಂಸಿ ಅಸ್ಮಾಕಮಮಿತ್ರಾಣಿ ಜಹಿ ನಾಶಯ | ಕಿಂಚಾ-
ಸ್ಮಾನ್ ಅವ ರಕ್ಷ | ಆ ಚ ಕೃಧಿ ಆ ಸಮಂತಾತ್ ಪ್ರಶಸ್ತಾನ್ ಕುರು ಚ | ಕಿಂಚಿ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ಜನಾಃ
ವಸು ಧನಂ ಆ ಸನ್ತಂತು ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ದದತು | ಅಸ್ಮಭ್ಯಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಅಥ ಚ ಯತ್ರ ಯೇಷ್ಟಸ್ಮಾಸು
ಸ್ಥಿತಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ತೃಂಪಸಿ ಸಾನೇನ ತೃಪ್ತೋ ಭವಸಿ | ತೇಷು ಶೀಷ್ಟೇಷು ವಿಶಿಷ್ಟೇಷ್ವಸ್ಮಾಸು
ವರ್ತಮಾನಾಃ ಅಂತವಃ ಸೋಮಾಃ ತೇ ಚಿತ್ ತನ್ವಂ ಮದಿರಾಸಃ ಮಾದಕಾಃ ಸಂತು ನೇತರಸ್ಯ
ಳಸ್ಯಚಿತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ದ್ವೇಷಾಂಸಿ—ಶತ್ರುಜನರನ್ನೂ | ಜಹಿ ಚ—ಸೋಲಿಸು |
ಅವ ಚ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು | ಆ ಕೃಧಿ—ನಮಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡು | ವಿಶ್ವೇ—ಸಮಸ್ತ
ವಾದ | ವಸು—ಧನವೂ ಸಹ | ಆ ಸನ್ತಂತು—ನಮಗಾಗಿ ಸೇರಿ ಬರಲಿ | ಯತ್ರ—ಯಾವ ಯಜಮಾನ
ರಲ್ಲಿ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ ಪಾನದಿಂದ | ತೃಂಪಸಿ—ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆಯೋ | ಶೀಷ್ಟೇಷು—
ಅಂತಹ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಇರುವ | ಅಂತವಃ—ಸೋಮಗಳು | ತೇ ಚಿತ್—ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ | ಮದಿರಾಸಃ—
ಹರ್ಷಕಾರಕವಾಗಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಮಸ್ತವಾದ ಶತ್ರುಜನರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸು, ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ನಮಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡು. ಸಮಸ್ತವಾದ ಧನವೂ ಸಹ ನಮಗಾಗಿ ಸೇರಿ ಬರಲಿ. ಯಾವ ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ ಸೋಮ
ರಸದ ಪಾನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಇರುವ ಸೋಮಗಳು ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ
ಹರ್ಷಕಾರಕವಾಗಿರಲಿ.

English Translation.

Wherever you are satisfied with the drink of Soma you subdue and
and destroy all enemies ; even among the well-behaved Soma is
exhilarating you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ ನೇದೀಯ ಏದಿಹಿ ಮಿತಮೇಧಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |

ಆ ಶಂತಮು ಶಂತಮಾಭಿರಭಿಷ್ಟಿಭಿರಾ ಸ್ವಾಪೇ ಸ್ವಾಪಿಭಿಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ | ನೇದೀಯಃ | ಆ | ಇತ್ | ಇಹಿ | ಮಿತಮೇಧಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |

ಆ | ಶಂತಮು | ಶಂತಮಾಭಿಃ | ಅಭಿಷ್ಟಿಭಿಃ | ಆ | ಸ್ವಾಪೇ | ಸ್ವಾಪಿಭಿಃ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ ತ್ವಂ ಮಿತಮೇಧಾಭಿಃ ಮಿತಾಃ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾಃ ಮೇಧಾಃ ಅನುಗ್ರಹ-
ಬುದ್ಧಯಃ ಯಾಭಿಸ್ತಾಭಿರನುಗ್ರಹಸಹಿತಾಭಿಃ ಊತಿಭಿಃ ರಕ್ಷಾಭಿಃ ಸಹ ನೇದೀಯ ಇತ್ ಅಂತಿಕತಮ-
ಮೇವ ಏಹಿ ಆಗಚ್ಛ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಶಂತಮು ಸುಖತಮೇಂದ್ರ ಶಂತಮಾಭಿರಭಿಷ್ಟಿಭಿರಭಿತಃ ಪ್ರಿಯಾಭಿಶ್ಚ
ಊತಿಭಿಃ ಏಹಿ | ಅಥ ಚಿ ಹೇ ಸ್ವಾಪೇ ಸುತರಾಮಾಪ್ತೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಪಿಭಿಃ ಶೋಭನಾ ಆಪಯಃ ಆಪ್ತಾ
ಬಂಧವಃ ಯಾಸು ತಾಭಿರೂತಿಭಿರೇಹಿ | ಉಪಸರ್ಗವಶಾದ್ಯೋಗ್ಯ ಕ್ರಿಯಾಧ್ಯಾಹಾರಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಿತಮೇಧಾಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ | ಊತಿಭಿಃ—
ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ನೇದೀಯಃ ಇತ್—ನಮಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿಯೇ ಇರುವಂತೆ | ಏಹಿ—ದಯಮಾಡು |
ಶಂತಮಾಭಿಃ—ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಕಾರಕಗಳಾದ | ಅಭಿಷ್ಟಿಭಿಃ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಾಧಕಗಳೊಡನೆ | ಶಂತಮು—
ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖದಾತೃವಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಆ (ಇಹಿ)—ದಯಮಾಡು | ಸ್ವಾಪೇ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಬಂಧುವಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ವಾಪಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಂಧುತ್ವದೊಡನೆ | ಆ (ಇಹಿ)—ದಯಮಾಡು.

! ಛಾನಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ ನಮಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿಯೇ
ಇರುವಂತೆ ದಯಮಾಡು. ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಕಾರಕಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೊಡನೆ, ಉತ್ತಮವಾದ ಎಲೈ
ಇಂದ್ರನೇ, ದಯಮಾಡು. ಆಪ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಂಧುತ್ವದೊಡನೆ ದಯಮಾಡು.

English Translation.

Indra you are the first blessings, very much a friend, properly wise,
granter of blessings. fulfiller of desires like a friend come with protection.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆಜಿತುರಂ ಸತ್ಪತಿಂ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಂ ಕೃಧಿ ಪ್ರಜಾಸ್ವಾಭಗಂ |

ಪ್ರ ಸೂ ತಿರಾ ಶಚೀಭಿಯೇ ತ ಉಕ್ಥಿನಃ ಕ್ರತುಂ ಪುನತ ಅನುಷಕ್ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆಜಿತುರಂ | ಸತ್ಪತಿಂ | ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಂ | ಕೃಧಿ | ಪ್ರಜಾಸ್ವಾ | ಆಭಗಂ |

ಪ್ರ | ಸು | ತಿರ | ಶಚೀಭಿಃ | ಯೇ | ತೇ | ಉಕ್ಥಿನಃ | ಕ್ರತುಂ | ಪುನತೇ | ಅನುಷಕ್ || ೬ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಪ್ರಜಾಸು ಅಸ್ಮತ್ಪ್ರಪೌತ್ರಾತ್ರಾದಿಷು ಅಭಗಂ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಭಗಂ ಭಜನೀಯಂ ಧನಂ ಕೃಧಿ ಕುರು | ಕೀದೃಶಂ | ಆಜಿತುರಂ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ತ್ವರಮಾಣಂ | ಜಿತ್ವರಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಸತ್ಪತಿಂ ಸತಾಂ ಪಾಲಕಂ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಂ | ವಿಶ್ವಾಃ ಸರ್ವಾಶ್ಚರ್ಷಣಯೋ ಮನುಷ್ಯಾಃ ದಾಸದಾಸೀಲಕ್ಷಣಾ ಯಸ್ಮಿನ್ ತಂ | ಕಿಂಚ ಯೇ ಯಜಮಾನಾಃ ಉಕ್ಥಿನಃ ಸ್ತುತಿಮತಸ್ತೇ ತವ ಅನುಷಕ್ ಅನುಷಕ್ತಂ | ತ್ವಯಾ ಸಂಗತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ್ರತುಂ ಕರ್ಮವಿಶೇಷಂ ಪುನತೇ ಕುರ್ವತೇ | ತಾನಸ್ಮಾನ್ ಶಚೀಭಿಃ ಧನಪ್ರದಾನಾದಿಕರ್ಮಭಿಃ ಸು ಸುತರಾಂ ಪ್ರ ತಿರ ಪ್ರವರ್ಧಯ | ಪ್ರ ಪೂರ್ವಸ್ತಿರತಿವರ್ಧನಾರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪ್ರಜಾಸು—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ | ಆಜಿತುರಂ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜಯ ಸಾಧಕವಾದುದೂ | ಸತ್ಪತಿಂ—ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಪಾಲಕವಾದುದೂ | ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಂ—ಸಮಸ್ತ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ ಜನರಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ | ಅ ಭಗಂ—ಭೋಗಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ ಅದ ಧನವನ್ನು | ಕೃಧಿ—ಸ್ಥಾಪಿಸು | ಯೇ ಉಕ್ಥಿನಃ—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಾವ ನಾವು | ಅನುಷಕ್—ಸರ್ವದಾ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ | ಕ್ರತುಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ಪುನತೇ—ನೆರವೇರಿಸುವೆವೋ ಅಂತಹ ನಮ್ಮನ್ನು | ಶಚೀಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಸು—ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ಪ್ರ ತಿರ—ಪ್ರವೃದ್ಧರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಸಾಧಕವಾದುದೂ, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಪಾಲಕವಾದುದೂ, ಸಮಸ್ತ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ ಜನರಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ಭೋಗಯೋಗ್ಯವಾದುದೂ ಅದ ಧನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸು. ಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಾವ ನಾವು ಸರ್ವದಾ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಕರ್ಮವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವೆವೋ ಅಂತಹ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರವೃದ್ಧರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

English Translation.

Quick in battle, nourisher of the righteous, Lord of all, to the worship such Indra amongst the people, may those worshippers who by action bring good fruit, sing hymns and continue without a break to perform the rite.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಸ್ತೇ ಸಾಧಿಷ್ಠೋಽವಸೇ ತೇ ಸ್ಯಾಮು ಭರೇಷು ತೇ |

ವಯಂ ಹೋತ್ರಾಭಿರುತ ದೇವಹೂತಿಭಿಃ ಸಸವಾಂಸೋ ಮನಾಮಹೇ ||೨||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಃ | ತೇ | ಸಾಧಿಷ್ಠಃ | ಅವಸೇ | ತೇ | ಸ್ಯಾಮು | ಭರೇಷು | ತೇ |

ವಯಂ | ಹೋತ್ರಾಭಿಃ | ಉತ | ದೇವಹೂತಿಭಿಃ | ಸಸವಾಂಸಃ | ಮನಾಮಹೇ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಃ ಅಸ್ತದ್ಗುಣಃ ಅವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ತೇ ತವ ಸಾಧಿಷ್ಠಃ ಅತಿಶಯೇನ ಯೋಽಸ್ಮಿ ತದ್ಗುಣಗತಾಸ್ತೇ ವಯಂ ಭರೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ತೇ ತವ ಸಂಬಂಧಿನಃ ಸ್ಯಾಮು | ಭವೇಮು | ಸಂಗತೇ ತ್ವತ್ಪಾಲನೀಯಾ ಭವೇನೋತ್ಕರ್ಷಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸಸವಾಂಸಃ ಹವಿರ್ಲಕ್ಷಣಾನ್ನವಂತಃ | ಸಸಮಿತ್ಯನ್ನನಾಮು | ನೇಮಃ ಸಸಂ ಇತ್ಯನ್ನನಾಮಸು ಸಾಲಾತ್ | ತಾದ್ಯಶಾ ವಯಂ ಯಜಮಾನಾಃ ದೇವಹೂತಿಭಿಃ | ದೇವಾನಿಂದ್ರಾದೀನ್ ಹವಂತಿ ತಾ ದೇವಹೂತಯಃ | ತಾಭಿಃ ಹೋತ್ರಾಭಿಃ ವಾಗ್ಗಿಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾಭಿಃ ತ್ವಾಂ ಮನಾಮಹೇ ಸ್ತುಮಃ | ಹೋತ್ರೇತಿ ವಾಜ್ಞಾಮು | ಋಕ್ ಹೋತ್ರಾಗೀಃ—ಇತಿ ವಾಜ್ಞಾಮಸು ಸಾಲಾತ್ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲಿ | ಸಾಧಿಷ್ಠಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮನಾದ | ಯಃ—ಯಾವ ಯಜಮಾನ ಸಮೂಹವುಂಟೋ ಆದನ್ನುಳ್ಳ ನಾವು | ಭರೇಷು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ತೇ—ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವವರಾಗಿ | ಸ್ಯಾಮು—ಆಗಲಿ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಸಸವಾಂಸಃ—ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪದ ಅನ್ನವಂತರಾದ | ವಯಂ—ನಾವು | ದೇವಹೂತಿಭಿಃ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲು ಯೋಗ್ಯನಾದ | ಹೋತ್ರಾಭಿಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ | ಮನಾಮಹೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ಯಜಮಾನರ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಅಂತಹ ನಾವು ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ಮತ್ತು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾವು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರಿಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

May we have all that are best of you, we shall seek your protection and we shall invoke you. We shall sing hymns in invocation of you we shall worship you and praise you.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಅಹಂ ಹಿ ತೇ ಹರಿವೋ ಬ್ರಹ್ಮ ನಾಜಯುರಾಜಿಂ ಯಾಮಿ ಸದೋತಿಭಿಃ |
 ತ್ವಾಮಿದೇವ ತಮನೇ ಸಮಶ್ಚಯುರ್ಗವ್ಯುರಗ್ರೇ ಮಥೀನಾಂ || ೮ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಅಹಂ | ಹಿ | ತೇ | ಹರಿವಃ | ಬ್ರಹ್ಮ | ನಾಜಯಃ | ಅಜಿಂ | ಯಾಮಿ | ಸದಾ | ಊತಿಭಿಃ |
 ತ್ವಾಂ | ಇತ್ | ಏವ | ತಂ | ಅನೇ | ಸಂ | ಅಶ್ಚಯಃ | ಗವ್ಯಃ | ಅಗ್ರೇ | ಮಥೀನಾಂ || ೮ ||

॥ ಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಹರಿವಃ ಹರಿಸಂಜ್ಞಾಕಾಶ್ವೋಪೇತೇಂದ್ರ ತೇ ತ್ವದೀಯಃ ಯೋಽಹಂ ನೋಧ್ಯ ಯುಷಿಃ ವಾಜಯಃ ಅನ್ನಕಾಮಃ ಸನ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಅನ್ನಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಊತಿಭಿಃ ತ್ವತ್ಕೃತಾಭಿಃ ರಕ್ಷಾಭಿಃ ಸಹ ಅಜಿಂ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ಯಾಮಿ ಪ್ರಾಪ್ನೋಮಿ | ಹೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ | ತ್ವಾಮೇವ ಸಂ ಅನೇ ಸಂಗತೋ ಭವಾಮಿ | ಸಂಗ್ರಾಮೇ ತ್ವಾಮೇಹಾಶ್ರಯಾಮಿ | ನೇತರಂ ಕಂಚಿನೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವೇತ್ಯನ-ರ್ಥಕೋ ನಿಸಾತಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಜ್ಞಾಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಾಜಯಃ—ಅನ್ನಾಪೇಕ್ಷಿಯಾದ |
 ಅಹಂ—ನಾನು | ಬ್ರಹ್ಮ—ಅನ್ನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು | ಸದಾ ಹಿ—ಯಾವಾಗಲೂ | ತೇ—ನಿನ್ನ |
 ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಲೊಡಗೂಡಿ | ಅಜಿಂ—ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ | ಯಾಮಿ—ಹೋಗುತ್ತೇನೆ | ಅಶ್ಚಯಃ—
 ಅಶ್ವಾಪೇಕ್ಷಿಯೂ | ಗವ್ಯಃ—ಗವಾಪೇಕ್ಷಿಯೂ ಆದ ನಾನು | ಮಥೀನಾಂ ಅಗ್ರೇ—ಭಯಂಕರವಾದ

ಶತ್ರುಗಳ ಮುಂದುಗಡೆ | ತೆಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ತ್ವಾಂ ಏವ—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಸಮಮೇ—ಆಶ್ರಯಿಸಿ
ನಿನ್ನೊಡನೆ ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಹರಿಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅನ್ನಾಪೇಕ್ಷಿಯಾದ ನಾನು ಅನ್ನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು
ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡಗೂಡಿ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅಶ್ವಾಪೇಕ್ಷಿಯೂ, ಗವಾಪೇಕ್ಷಿಯೂ
ಆದ ನಾನು ಭಯಂಕರವಾದ ಶತ್ರುಗಳ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಅವರನ್ನು
ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Indra Lord of the horse named Hari, desirous of food, horse and cattle
we are invoking you and under your protection go to you ; when we are
overtaken with fear, place you before the enemies.

ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ನಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೬)

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಏತತ್ತೇ ಇತಿ ಅಪ್ಪರ್ಚಿಂ ಪಷ್ಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಿಸ್ಯ ಮಾತರಿಶ್ವಾನಸ್ಯಾರ್ಷಮ್ಪಂದ್ರಂ
(ಮಾತರಿಶ್ವನ ಅರ್ಷಮ್ಪಂದ್ರಂ) ಅನುಕ್ರಮ್ಯತೇ ಚ—ಏತತ್ತೇ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ನೋ ವಿಶ್ವ ಇತಿ ವೈಶ್ವದೇವಃ
ಪ್ರಗಾಥಃ ಇತಿ | ತೃತೀಯಾಚತುರ್ಥೌ ವಿಸ್ವೇದೇವದೇವತಾಕೇ | ಅನ್ಯಾಸಾಂ ಪಣ್ಣಾಮಿಂದ್ರೋ ದೇವತಾ |
ಅಯುಜಾಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ ಯುಜಾಂ ಸತೋಬೃಹತೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಏತತ್ತೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ನಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಆರನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು
ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಕಾಣ್ವಿಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೂರು ಮತ್ತು
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ವಿಸ್ವೇದೇವತಾಕವು. ಉಳಿದ ಆರು ಋಕ್ಕುಗಳು ಇಂದ್ರದೇವತಾಕವು. ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ
ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು ; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—
ಏತತ್ತೇ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ನೋ ವಿಶ್ವ ಇತಿ ವೈಶ್ವದೇವಃ ಪ್ರಗಾಥಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು
ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೪

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೬)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೪ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೪, ೨೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತಂಖ್ಯೆ—೮ ||

|| ಮುಖ್ಯ:—ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಕಾಣ್ಯ: ||

|| ದೇವತಾ—೧, ೨, ೫-೮. ಇಂದ್ರ: | ೩, ೪. ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ: ||

|| ಛಂದ:—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜ: ಬೃಹತ್ಯ: | ಯುಜ: ಸತೋಬೃಹತ್ಯ:) ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠ: |

ಏತತ್ತ ಇಂದ್ರ ವೀರ್ಯಂ ಗೀರ್ಭಿಗೃಣಂತಿ ಕಾರವಃ |

ತೇ ಸ್ತೋಭಂತ ಊರ್ಜಮಾವನ್ಘೃತಶ್ಚುತಂ ಪೌರಾಸೋ ನಕ್ಷನ್ಧೀತಿಭಿಃ ||

|| ಪದಪಾಠ: ||

ಏತತ್ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ವೀರ್ಯಂ | ಗೀರ್ಭಿಃ | ಗೃಣಂತಿ | ಕಾರವಃ |

ತೇ | ಸ್ತೋಭಂತಃ | ಊರ್ಜಂ | ಅವನ್ | ಘೃತಶ್ಚುತಂ | ಪೌರಾಸಃ | ನಕ್ಷನ್ | ಧೀತಿಭಿಃ || ೧ ||

|| ಛಾಂದಃ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯೇ ಕಾರವಃ ಸ್ತೋತಾರಃ ತೇ ತವ ಸಂಬಂಧಿ ಏತತ್ ದೃಶ್ಯಮಾನಂ ವೃಷ್ಟಾದಿ-
ಲಕ್ಷಣಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿರೂಪಾಭಿವಾಗ್ನಿಃ ಗೃಣಂತಿ ಸ್ತುವಂತಿ ತೇ ಸ್ತೋಭಂತಃ ಸ್ತೋತಾರಃ
ಊರ್ಜಂ ಅನ್ನಂ ಅವನ್ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ | ಕಿಂಚಿ ತೇ ಪೌರಾಸಃ ಪುರೇ ಭವಾಃ ಸ್ತೋತಾರಃ ಧೀತಿಭಿರಂ-
ಗುಲೀಭಿಃ ಘೃತಶ್ಚುತಂ ಘೃತಸ್ರಾವಿಣಂ ಗವಾದಿಗಣಂ ನಕ್ಷನ್ ವ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ | ತ್ವದನುಗ್ರಹಾತ್
ಗವಾದಿಪತೂನ್ ಅಂಗುಲೀಭಿಃ ಸರ್ವದಾ ದುಹಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕಾರವಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು | ಏತತ್ ತೇ ವೀರ್ಯಂ—ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮ
ವನ್ನು | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಗೃಣಂತಿ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ | ತೇ—ಅವರು | ಸ್ತೋಭಂತಃ—ನಿನ್ನನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ | ಊರ್ಜಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಅವನ್—ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ | ಪೌರಾಸಃ—ಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಯಜಮಾನರು |
ಧೀತಿಭಿಃ—ತಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ | ಘೃತಶ್ಚುತಂ—ಆಜ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವ ಗೋವುಗಳನ್ನು | ನಕ್ಷನ್—
ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಅವರು ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಅಂಗುಲಿಗಳಿಂದ (ಕ್ಷೀರ) ಅಜ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. (ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ (ಧೀತಿ) ಅಜ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ).

English Translation.

Indra, the worshippers are singing the praise of your heroism, and by praising you attain strength. They have brought you sacrifices dropping ghee.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಕ್ಷಂತ್ರ ಇಂದ್ರಮವಸೇ ಸುಕೃತ್ಯಯಾ ಯೇಷಾಂ ಸುತೇಷು ಮಂದಸೇ |
ಯಥಾ ಸಂವರ್ತೇ ಅಮದೋ ಯಥಾ ಕೃಶ ಏವಾಸ್ಮೇ ಇಂದ್ರ ಮತ್ಸ್ಮ ||೨||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಕ್ಷಂತೇ | ಇಂದ್ರಂ | ಅವಸೇ | ಸುಕೃತ್ಯಯಾ | ಯೇಷಾಂ | ಸುತೇಷು | ಮಂದಸೇ |
ಯಥಾ | ಸಂವರ್ತೇ | ಅಮದಃ | ಯಥಾ | ಕೃಶೇ | ಏವ | ಅಸ್ಮೇ | ಇತಿ | ಇಂದ್ರ | ಮತ್ಸ್ಮ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯೇಷಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಸಂಬಂಧಿಷು ಸುತೇಷ್ವಭಿಷುತೇಷು ಸೋಮೇಷು ನಿಭಾತೇಷು (? ನಿಪೀತೇಷು) ತ್ವಂ ಮಂದಸೇ ಹೃಷ್ಯಸಿ ತೇ ಯಜಮಾನಾಃ ಅವಸೇ ಅನ್ನಾಯ ರಕ್ಷಣಾಯಾ ವಾ ಸುಕೃತ್ಯಯಾ ಶೋಭನೇನ ಸೋಮಾಭಿಷವಕರ್ಮಣಾ ಇಂದ್ರಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ತ್ವಾಂ ನಕ್ಷಂತೇ ವ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ | ನಕ್ಷತಿವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕರ್ಮಾ ಇನ್ವತಿ ನಕ್ಷತಿ ಇತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕರ್ಮಸು ಪಾಲಾತ್ | ಅನ್ನಾದ್ಯರ್ಥಂ ತ್ವಾಮಾಶ್ರಯಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅತೋ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಸಂವರ್ತೇ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ಯಷಾ ಯಜಮಾನೇ ಸತಿ ಅಮದಃ ಹೃಷ್ಯವಾನಸಿ ಯಥಾ ಚ ಕೃಶೇ ಏತನ್ನಾಮ್ನಿ ಯಜಮಾನೇ ಅಮದಃ ಏವ ಏವಮನೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಅಸ್ಮೈ ಅಸ್ಮಾಸು ಕಾಕ್ಷೇಷು ಮತ್ಸ್ಮ ಹೃಷ್ಯೋ ಭವ ಸೋಮಪಾನಾದಿನೇತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಯೇಷಾಂ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನ | ಸುತೇಷು—ಹಿಂದಿದ ಸೋಮಗಳಿಂದ | ಮಂದಸೇ—ನೀನು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆಯೋ (ಅದೇ ಯಜಮಾನನು) | ಸುಕೃತ್ಯಯಾ—ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮ

ವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಇಂದ್ರಂ - ಈಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು | ಅವಸೇ - ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ನಕ್ಷಂಃ
ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಾರೆ | ಇಂದ್ರ - ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಥಾ - ಯಾವ ರೀತಿ | ಸಂವರ್ತೇ - ಸಂವರ್ತ
ಋಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ | ಅವದಃ - ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ | ಯಥಾ - ಯಾವ
ಕೃಶೇ - ಕೃಶನೆಂಬ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ಏವ - ಅದೇ ರೀತಿಂ
ಅಸ್ಮೇ - ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಇರುವ ಸೋಮದ ಪಾನದಿಂದ | ಮತ್ಸೈ - ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಯಜಮಾನರಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ನೀನು ತೃಪ್ತಿಂ
ಹೊಂದುವೆಯೋ ಅದೇ ಯಜಮಾನರು ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಈಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ
ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ರೀತಿ ಸಂವರ್ತನೆಂಬ ಋಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ
ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೋ, ಯಾವ ರೀತಿ ಕೃಶನೆಂಬ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷಿಸಿದ
ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಇರುವ ಸೋಮದ ಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

English Translation.

Indra, whose Soma exhilarates you, their righteous actions are reach
you ; as you were favourably disposed to Samvarta and Krisa so
towards us.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ವಿಶ್ವೇ ಸಜೋಷಸೋ ದೇವಾಸೋ ಗಂತನೋಪ ನಃ |

ವಸವೋ ರುದ್ರಾ ಅವಸೇ ನ ಆ ಗಮಂಞ್ಞಂತು ಮರುತೋ ಹವಂ

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ವಿಶ್ವೇ | ಸಜೋಷಸಃ | ದೇವಾಸಃ | ಗಂತನ | ಉಪ | ನಃ |

ವಸವಃ | ರುದ್ರಾಃ | ಅವಸೇ | ನಃ | ಆ | ಗಮಂಞ್ | ಞ್ಞಂತು | ಮರುತಃ | ಹವಂ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಜೋಷಸಃ ಸಹ ಜುಷಮಾಣಾಃ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಸಃ ಸರ್ವೇ ದೇವಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಯ
ಮುದ್ವಿತ್ಯೇತಿ ಶೇಷಃ | ನೋಽಸ್ಮಾಕಮುಪ ಸಮೀಪೇ ಆ ಗಂತನ ಆಗಚ್ಛಂತು | ಕಿಂಚಿ ವಸವೋಽ
ರುದ್ರಾ ಏಕಾದಶ ಚಿ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಆ ಗಮಂಞ್ ಆಗಚ್ಛಂತು | ಮರುತಃ ಏಕೇ
ಪಂಚಾಶತ್ಪಂಚ್ಯಾಕಾ ದೇವಾಸ್ತು ಹವಮಸ್ಮತ್ಕೃತಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಶೃಣ್ವಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಜೋಷಸಃ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ | ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಸಃ—ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ | ನಃ—ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ | ನಃ ಉಸಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಆ ಗಂತನ—ಬರಲಿ | ವಸವಃ—ವಸುಸಂಕ್ಷುಕರಾದ ದೇವತೆಗಳೂ | ರುದ್ರಾಃ—ರುದ್ರರೂ | ನಃ ಅವಸೇ—ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಗಮತಃ—ಬರಲಿ | ಮರುತಃ—ಮರುತ್ತುಗಳು | ಹವಂ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಶೃಣ್ವಂತು—ಕೇಳಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ. ವಸುಗಳೂ, ರುದ್ರರೂ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಬರಲಿ. ಮರುತ್ತುಗಳು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

English Translation.

May all the gods come to us being equally delighted. May Vashus and Rudras come for our protection, may Maruths hear our invocation ;

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪ್ರೂಷಾ ವಿಷ್ಣು ಹವನಂ ಮೇ ಸರಸ್ವತೃವಂತು ಸಪ್ತ ಸಿಂಧವಃ |

ಅಸೇ ವಾತಃ ಪರ್ವತಾಸೋ ವನಸ್ಪತಿಃ ಶೃಣೋತು ಪೃಥಿವೀ ಹವಂ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರೂಷಾ | ವಿಷ್ಣುಃ | ಹವನಂ | ಮೇ | ಸರಸ್ವತೀ | ಅವಂತು | ಸಪ್ತ | ಸಿಂಧವಃ |

ಅಸೇ | ವಾತಃ | ಪರ್ವತಾಸಃ | ವನಸ್ಪತಿಃ | ಶೃಣೋತು | ಪೃಥಿವೀ | ಹವಂ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರೂಷಾ ಪೋಷಕೋ ದೇವಃ ವಿಷ್ಣುರ್ವಾಪಕೋ ದೇವಃ ಸರಸ್ವತೀ | ಸರ ಇತ್ಯುದಕನಾಮ | ತದ್ವತೀ ದೇವೀ ಚ ಏತೇ ಸರ್ವೇ ಮೇ ಮಮ ಮಾತರಿಶ್ವಾನಸ್ಯ (ಮಾತರಿಶ್ವನಃ) ಋಷೇಃ ಹವನಮಾಹ್ವಾನಂ | ಸ್ತೋತ್ರಮಿತಿ ಯಾವಾಃ | ಅವಂತು ಶೃಣ್ವಂತು | ಅವತಿರತ್ರ ಶ್ರವಣಕರ್ಮಾ | ಅವ ರಕ್ಷಣಗತಿ ಇತ್ಯೆಸ್ಮಿನ್ ಸೂತ್ರೇ (?) ತಸ್ಯ ಶ್ರವಣಾಭಿಧಾನಾತ್ | ಕಿಂಚಿ ಸಪ್ತ ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಸಿಂಧವೋ ಗಂಗಾದ್ಯಾ ನದ್ಯ ಆಸೇ ಜಲಾಭಿಮಾನಿನೋ ದೇವತಾಃ ವಾತೋ ವಾಯುಃ ಪರ್ವತಾಸಃ ಪರ್ವತಾಂ ನೋರ್ವಾದೀನಾಮಭಿಮಾನಿನೋ ದೇವಾಶ್ಚ ಮೇ ಹವನಂ ಅವಂತು ಶೃಣ್ವಂತು | ಅಥ ಚ ವನಸ್ಪತಿಃ ವನಾನಾಂ ಪಾತಾರಃ ಪಾಲಕೋ (ಪಾಲಕಾ) ದೇವಾಃ ಪೃಥಿವೀ ಚ ದೇವೀ ಮೇ ಹವಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಶೃಣೋತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪೂಷಾ—ಪೂಷದೇವನೂ | ವಿಷ್ಣುಃ—ವಿಷ್ಣುವೂ | ಸರಸ್ವತೀ—ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯೂ | ಸಪ್ತ ಸಿಂಧವಃ—ಗಂಗಾದಿ ಸಪ್ತನದಿಗಳೂ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಏವನಂ—ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ಅವಂತು—ಕೇಳಲಿ | ಅಶಃ—ಅಬ್ಬೇವತೆಗಳೂ | ವಾಯುಃ—ವಾಯುವೂ | ಸರ್ವತಾಶಃ—ಸರ್ವತಗಳೂ | ವನಸ್ಪತಿಃ—ವನಸ್ಪತಿ ದೇವತೆಯೂ | ಪೃಥಿವೀ—ಪೃಥಿವ್ಯಭಿಮಾನಿದೇವಿಯೂ | ಹವಂ—ನನ್ನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು | ಶ್ವನೋತು—ಕೇಳಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಷದೇವನೂ, ವಿಷ್ಣುವೂ, ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯೂ, ಗಂಗಾದಿಸಪ್ತನದಿಗಳೂ ನನ್ನ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಲಿ. ಅಬ್ಬೇವತೆಗಳೂ, ವಾಯುವೂ, ಸರ್ವತಗಳೂ, ವನಸ್ಪತಿದೇವತೆಯೂ, ಪೃಥಿವ್ಯಭಿಮಾನಿದೇವಿಯೂ ನನ್ನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

English Translation.

Pusha, Vishnu and Sarashvati, seven oceans, water, Vayu, Mountain and forests hear my call and protect me. May the earth hear my invocation.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಿಂದ್ರ ರಾಧೋ ಅಸ್ತಿ ತೇ ಮಾಘೋನಂ ಮಘವತ್ತಮ |

ತೇನ ನೋ ಬೋಧಿ ಸಧಮಾದ್ಯೋ ವೃಧೇ ಭಗೋ ದಾನಾಯ ವೃತ್ರಹನ್ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಇಂದ್ರ | ರಾಧಃ | ಅಸ್ತಿ | ತೇ | ಮಾಘೋನಂ | ಮಘವತ್ಕ್ರತಮ |

ತೇನ | ನಃ | ಬೋಧಿ | ಸಧಮಾದ್ಯಃ | ವೃಧೇ | ಭಗಃ | ದಾನಾಯ | ವೃತ್ರಹನ್ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಮಘವತ್ತಮ ಅತಿಶಯೇನ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಂ ಮಾಘೋನಂ ಮಘವತ್ಕ್ರಾಮಿಕಂ ಯತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ರಾಧಃ ಧನಮಸ್ತಿ ಭವತಿ ತೇನ ರಾಧಸಾ ಧನೇನ ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್ ವೃತ್ರಹಂತರಿಂದ್ರ ತ್ವಂ ದಾನಾರ್ಥಂ ವೃಧೇ ವರ್ಧನಾರ್ಥಂ ಚ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪಾತ್ರಭೂತಾನ್ ಬೋಧಿ ಬುದ್ಧ್ಯಸ್ವ | ತದ್ಧನದಾನೇನ ಅಸ್ಮಾನ್ ಸಮೃದ್ಧಾನ್ ಕರ್ತುಂ ಜಾನೀಹೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದೃಶಸ್ತ್ವಂ | ಸಧಮಾದ್ಯಃ ಸಹಮಾದನಯೋಗ್ಯಃ ಭಗೋ ಭವನೀಯತ್ಕ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವತ್ತಮ—ಆತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಧನವಂತನೂ | ಸಧಮಾದ್ಯಃ—ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹರ್ಷಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನೂ | ವೃತ್ತಹನ್—ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಮಾಘೋನಂ—ಸಂಪತ್ತೂರಿತವಾದ | ಯತ್ ರಾಧಃ—ಯಾವ ಧನೈಶ್ಚರ್ಯವು | ಅಸ್ತಿ—ಇರುವುದೋ | ತೇನ—ಅದರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ | ವೃಧೇ—ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ | ದಾನಾಯ—ನಮಗೆ ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಬೋಧಿ—ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ತಿಳಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಆತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಧನವಂತನೂ, ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹರ್ಷಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುವವನೂ, ಶತ್ರುನಾಶಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತೂರಿತವಾದ ಯಾವ ಧನೈಶ್ಚರ್ಯವು ಇರುವುದೋ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ, ನಮಗೆ ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿನಗೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ತಿಳಿ.

English Translation.

Indra, Maghavan and killer of enemies grow your wealth, with it and be exhilarated for prosperity and gift ; you are worshipable.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಆಜಿಪತೇ ನೃಪತೇ ತ್ವಮಿದ್ಧಿ ನೋ ವಾಜ ಆ ವಕ್ಷಿ ಸುಕ್ರತೋ |

ವೀತೀ ಹೋತ್ರಾಭಿರುತ ದೇವವೀತಿಭಿಃ ಸಸವಾಂಸೋ ವಿ ಶೃಣ್ವಿರೇ || ೬ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಆಜಿಪತೇ | ನೃಪತೇ | ತ್ವಂ | ಇತ್ | ಹಿ | ನಃ | ವಾಜೇ | ಆ | ವಕ್ಷಿ | ಸುಕ್ರತೋ ಇತಿ ಸುಕ್ರತೋ |
ವೀತೀ | ಹೋತ್ರಾಭಿಃ | ಉತ | ದೇವವೀತಿಭಿಃ | ಸಸವಾಂಸಃ | ವಿ | ಶೃಣ್ವಿರೇ || ೬ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆಜಿಪತೇ ಸಂಗ್ರಾಮಪಾಲಕ ಹೇ ನೇತ್ವಪತೇ (ನೃಪತೇ) ನೇತ್ವಾಣಾಂ ಸೈನಿಕಾಣಾಂ ಪಾಲಕ ಹೇ ಸುಕ್ರತೋ ಶೋಭನಕರ್ಮವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಮಿತ್ ತ್ವಮೇವ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ವಾಜೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಆವಕ್ಷಿ ಅವಹಸಿ ಪ್ರಾಪಯಸಿ | ತ್ವತ್ಪಾಹಾಯೋನ ವಯಂ ಧನಾರ್ಥಂ ಸಂಗ್ರಾಮಂ ಗಂತುಮುಕ್ತವಾಮಹ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದೈತಸ್ತ್ವಂ | ಹೋತ್ರಾಭಿಃ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾಭಿಃ ವಾಗ್ಭಿಃ ಸಹ | ವೀತೀ ಅಕಥವಾನ್ ಸ್ತುತಿಭಿಃ ಪ್ರೋಶ್ನಹಮಾನೋ ಹವಿರತ್ತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಉತಾಪಿ ಚ ಸಸವಾಂಸಃ ಹವಿರಲಕ್ಷಣಾನ್ಮವಂತೋ

ಯಜಮಾನಾಃ ದೇವವೀತಿಭಿಃ ದೇವಕರ್ತೃಕಾಶನೈಃ ವಿ ಶೃಣ್ವಿರೇ | ವಿಶೇಷೇಣ ಶ್ರಾಯಂತೇ | ಯದಾ
ಹಿ ತ್ವಾದೃತಾ ದೇವಾಸ್ತೇಷಾಂ ಹವಿರಶ್ನುವಂತಿ ತದಾ ತೇ ವಿಖ್ಯಾತಾ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಸ್ತುತಿಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ ||

ಆಜಿಸತೇ—ಯುದ್ಧಪಾಲಕನೂ | ನೃಪತೇ—ಮಾನವರ ಪಾಲಕನೂ | ಸುಕ್ರತೋ—ಉತ್ತಮವಾದ
ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಮಿದ್ಧಿ—ನೀನೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ನಾಜೇ—ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ !
ಆ ವಕ್ಷಿ—ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು | ಉತ—ಮತ್ತು | ಹೋತ್ರಾಭಿಃ—ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳೊಡನೆ |
ವೀತೀ—ನೀನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಸಸನಾಂಸಃ—ಹವಿಯುಕ್ತರಾದ ಯಜಮಾನರು |
ದೇವವೀತಿಭಿಃ—ದೇವತೆಗಳ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ | ವಿ ಶೃಣ್ವಿರೇ—ನಿನ್ನ ಖ್ಯಾತಿ
ಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯುದ್ಧಪಾಲಕನೂ, ಯಜ್ಞಕರ್ತರ ಪಾಲಕನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ,
ನಮ್ಮನ್ನು ನೀನೇ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳೊಡನೆ ನೀನು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು
ಭಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಹವಿಯುಕ್ತರಾದ ಯಜಮಾನರು ದೇವತೆಗಳ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನ್ನಗಳೊಡನೆ
ಕೂಡಿ ನಿನ್ನ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

English Translation.

Lord of battle, institutor of righteous actions, king, lead us to battle.
It is rumoured that Gods unite at a rite to partake sacrifice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಂ॒ತಿ॒ ಹ್ಯ॑ ಯ್ ಆ॒ತಿ॒ಷ್ಠ॑ ಇಂದ್ರ॒ ಆಯು॒ರ್ಜನಾ॑ನಾಂ |

ಅ॒ಸ್ಮಾನ್ನ॑ ಕ್ವ॒ಸ್ವ ಮು॒ಘವ॒ನ್ನು ಪಾವ॑ಸೇ ಧು॒ಕ್ಷಸ್ವ॑ ಪಿ॒ಪ್ಲುಷಿ॑ಮಿಷಂ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಂ॒ತಿ॒ | ಹಿ | ಅ॒ರ್ಯೇ | ಅ॒ತಿ॒ಷ್ಠಃ | ಇಂದ್ರೇ | ಆಯುಃ | ಜನಾನಾಂ |

ಅ॒ಸ್ಮಾನ್ | ನ॒ಕ್ಷಸ್ವ | ಮು॒ಘವನ್ | ಉಪ | ಅವಸೇ | ಧು॒ಕ್ಷಸ್ವ | ಪಿ॒ಪ್ಲುಷಿ॑ಂ | ಇಷಂ || ೭ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪರಮೇಶ್ವರ ಹಿ ಯಸ್ಮಾತ್ ಜನಾನಾಂ ಜಾಯಮಾನಾನಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಮಸ್ಮಾಕಂ ಸ್ವಭೂತಮಾಯುಃ ಚಿರುಪುರೋಡಾಶಾದ್ಯನ್ನಂ ಅಶಿಷಃ ಗವಾಶ್ವಾದ್ಯೈಶ್ಚರ್ಯಾಣಿ ಚ ಅರ್ಯೇ ಜಗತ್ಸಾಮಿನಿ ಇಂದ್ರೇ ಪರಮೇಶ್ವರೇ ತ್ವಯಿ ಸಂತಿ ಸಮರ್ಪಿತಾನಿ ಭವಂತಿ | ಅತೋ ಹೇ ಮಘವನ್ ಧನವನ್ನಿಂದ್ರ ಅಸ್ಮಾನ್ ಯಜಮಾನಾನ್ ಉಪ ನಕ್ಷಸ್ವ ಸಮಾಪೇ ವ್ಯಾಪ್ನುಹಿ | ಅತ್ತೀಯತ್ತೇನ ಸ್ವಸಮಾಪೇ ಕುರ್ವಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಾಸ್ಮಾಕಮವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಪಿಪ್ಯುಷೀಂ ಅತಿಶಯೇನ ಪಾಲಯಿತ್ತೀಂ ಇಷಮನ್ನಂ ಧುಕ್ಷಸ್ವ ಪ್ರಪೂರಯ ದೇಹೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಜನಾನಾಂ—ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರಾದ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ | ಅಶಿಷಃ—ಗವಾದ್ಯೈಶ್ಚರ್ಯ ಗಳೂ | ಅಯುಃ—ಯಜ್ಞ ಸಾಧನವಾದ ಅನ್ನಗಳೂ | ಅರ್ಯೇ—ಸ್ವಾಮಿಯೂ | ಇಂದ್ರೇ—ಜಗತ್ತಿಗೆ ಈಶ್ವರನೂ ಆದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ | ಸಂತಿ ಹಿ—ಇದ್ದೇ ಇವೆ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಉಪ ನಕ್ಷಸ್ವ—ಸಮಾಪಿಸು | ಅವಸೇ—ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ | ಪಿಪ್ಯುಷೀಂ—ವೋಷಕವಾದ | ಇಷಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಧುಕ್ಷಸ್ವ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞ ಕರ್ತರಾದ ನಮ್ಮಿಂದ ಆಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಗವಾದ್ಯೈಶ್ಚರ್ಯಗಳೂ, ಯಜ್ಞ ಸಾಧನವಾದ ಅನ್ನಗಳೂ ಸಹ ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮಾಪಿಸು. ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ವುಷ್ಟಿದಾಯಕವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಡು.

English Translation.

Lord Indra is the the disposer of blessing of the longevity of men ; Maghavan be kind to us, increase us, give us food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ತ ಇಂದ್ರ ಸ್ತೋಮೇಭಿರ್ವಿಧೇಮ ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ ಶತಕ್ರತೋ |

ಮಹಿ ಸ್ಥೂರಂ ಶಶಯಂ ರಾಧೋ ಅಹ್ರಯಂ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಾಯ ನಿ ತೋಶಯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ | ವಿಧೇಮ | ತ್ವಂ | ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ | ಮಹಿ | ಸ್ಥೂರಂ | ಶಶಯಂ | ರಾಧಃ | ಅಹ್ರಯಂ | ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಾಯ | ನಿ | ತೋಶಯ || ೮ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಯಂ ಯಜಮಾನಾಃ ತೇ ತ್ವದೀಯಾಃ ಸ್ತುತಿ | ತ್ವಂ ಚಾಸ್ಮಾಕಮಸಿ | ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ ತವಸ್ತುತಿ (ಋ. ಸಂ. ೮-೯೨-೨೨) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಅತಃ ಹೇ ಶತಕೃತೋ ಬಹುಕರ್ಮವನ್ನಿಂದ್ರ ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ವಿಧೇಮ ಪರಿಚರೇಮ ತ್ವಾಂ | ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವದೀಯಾ ವಯಂ ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಪ್ರಸ್ತುಣ್ವಾಯ ಕಣ್ವಪುತ್ರಾಯ ಮಹ್ಯಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾನಾಯ (? ಮಾತರಿಶ್ವನೇ) ರಾಧೋ ಧನಂ ನಿ ತೋಶಯ ನಿಯಮೇನ ದೇಹಿ | ತದೇವ ರಾಧೋ ವಿಶಿನಷ್ಟಿ | ಮಹಿ ಮಹತ್ ಪೂಜ್ಯಂ ಸ್ಥೂರಂ ಸ್ಥೂಲಂ ಪತ್ರಿಧನಿಕೈರ್ಭಃ | ಶಶಯಂ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಶರೀರೇ ಶಯಾನಂ ತೈರುಪಭೋಗ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಹ್ರಯಂ ಲಜ್ಜಾರಹಿತಂ | ಪಾಪವರ್ತನಾ ಲಬ್ಧಂ ಧನಂ ಹಿ ಲಜ್ಜಾಸಹಿತಂ ಭವತಿ | ಇದಂ ತು ನ ತಥಾ | ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹಲಬ್ಧತ್ವಾತ್ಪ್ರಸೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯಂ—ಯಜಮಾನರಾದ ನಾವು | ತೇ—ನಿನ್ನವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ | ತ್ವಂ ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನೀನೂ ಸಹ ನಮ್ಮವನೇ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ ಆದ್ದರಿಂದ | ಶತಕೃತೋ—ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯ ಕರ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ತೋಮೇಭಿಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ | ವಿಧೇಮ—ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ | ಪ್ರಸ್ತುಣ್ವಾಯ—ಕಣ್ವಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಸ್ತುಣ್ವನೇಂಬ ನನಗೆ | ಮಹಿ—ಪೂಜ್ಯವಾದುದೂ | ಸ್ಥೂರಂ—ಬಹಳವಾದುದೂ | ಶಶಯಂ—ಭೋಗಾರ್ಹವಾದುದೂ | ಅಹ್ರಯಂ—ಲಜ್ಜಾರಹಿತವಾದುದೂ ಎಂದರೆ ಅನ್ಯಾಯಾರ್ಜಿತವಲ್ಲದ್ದೂ ಆದ | ರಾಧಃ—ಧನವನ್ನು | ನಿ ತೋಶಯ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಾವು ನಿನ್ನವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನೂ ಸಹ ನಮ್ಮವನೇ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ ಅನೇಕ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕಣ್ವಪುತ್ರನಾದ ಪ್ರಸ್ತುಣ್ವನೇಂಬ ನನಗೆ ಪೂಜ್ಯವಾದುದೂ ಎಂದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ, ಬಹಳವಾದುದೂ ಭೋಗಾರ್ಹವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕೊಡು.

English Translation.

Indra, we, the Sacrificers are yours, you too are ours. Indra, we shall worship you with praises. Satakritu, you give substantial, wealth to Praskanwa.

ಐವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ- ೭)

ಃ ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಭೂರೀತ್ ಇತಿ ಪಂಚರ್ಚೆಂ ಸಪ್ತಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಕೃಶಸ್ಯಾರ್ಪಂ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವದಾನದೇವ-
ತಾಕಂ ಗಾಯತ್ರಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ-ಭೂರೀತ್ ಪಂಚ ಕೃಶಃ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿರ್ಗಾಯತ್ರಂ
ತು ತೃತೀಯಾಂತ್ಯೇ ಅನುಷ್ಟುಭೌ ಇತಿ | ಅಂತ್ಯಾತ್ಪತೀಯಯೋರನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ | ಅನ್ಯಾಸಾಂ
ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದನಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಭೂರೀತ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದು
ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಕೃಶಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಋಷಿಯ
ದಾನಪ್ರಶಂಸೆಯು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವನ ದಾನಸ್ತುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು. ಈ ಸೂಕ್ತದ
ಮೂರು ಮತ್ತು ಐದನೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಸ್ಸವು ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸವು.
ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಭೂರೀತ್ ಪಂಚ ಕೃಶಃ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿರ್ಗಾಯತ್ರಂ ತು ತೃತೀಯಾಂತ್ಯೇ
ಅನುಷ್ಟುಭೌ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೫

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೭)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೫ ||

ಅಪ್ಪಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೬ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೫ ||

|| ಋಷಿಃ—ಕೃಶಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ ||

|| ಛಂದಃ—೧, ೨, ೪. ಗಾಯತ್ರೀ | ೩, ೫. ಅನುಷ್ಟುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಭೂರೀದಿಂದ್ರಸ್ಯ ವೀರ್ಯಂ | ವ್ಯಖ್ಯಮುಭ್ಯಾಯತಿ |

ರಾಧಸ್ತೇ ದಸ್ಯವೇ ವೃಕ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಭೂರಿ | ಇತ್ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ವೀರ್ಯಂ | ವಿ | ಆಖ್ಯಂ | ಅಭಿ | ಆ | ಅಯತಿ |

ರಾಧಃ | ತೇ | ದಸ್ಯವೇ | ವೃಕ || ೧ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಮರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣಸ್ಯ ವೀರ್ಯಂ ದಾನಲಕ್ಷಣಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಭೂರಿತ್ ಪ್ರಚುರ-
ವ ಸತ್ ಅಭಿ ಅಭಿಶಃ ಆ ಆಯತಿ ಅಭಿಮುಖ್ಯೇನ ಸ್ವಾಪ್ನೋತಿತಿ ವ್ಯಖ್ಯಂ ವ್ಯಜ್ಞಾ ಸಿಷಮಹಂ ।
ಶ್ವೇತೇಶ್ವರೋ ಮಹಿ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಬಹು ಭವತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯತಿತ್ಯರ್ಥಃ । ಇದಾನೀಮ್ಯುಷಿಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇ-
ಷ್ಯಾಹ । ಹೇ ವ್ಯಕ ಶತ್ರುವಿಕರ್ಷನ ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣ ತೇ ತವ ಸಂಬಂಧಿ ರಾಧೋ ಧನಂ ದಸ್ಯವೇ ದಸ್ಯಂ-
ತುಂ ಸಮರ್ಥಂ ಭವತೀತಿ ಶೇಷಃ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ (ಅಥವಾ ಸರ್ವಸಮರ್ಥನಾದ ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣನ) । ವೀರ್ಯಂ—ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು
(ನಾದಿಶಕ್ತಿಯು) । ಭೂರಿ ಇತ್—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು । ಅಭ್ಯಾಯತಿ—ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ
ಬ ವಿಷಯವನ್ನು । ವ್ಯಖ್ಯಂ—ನಾನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ । ವ್ಯಕ—ಶತ್ರುವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಎಲೈ
ದ್ರನೇ । ತೇ—ನಿನ್ನ । ರಾಧಃ—ಧನವು । ದಸ್ಯವೇ—ಶತ್ರುನಾಶಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಇಂದ್ರನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅತಿಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ, ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು
ತಿದ್ದೇನೆ. ಶತ್ರುವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಧನವು ಶತ್ರುನಾಶಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ.

English Translation.

We know the works of Indra as various ; he is a bull unto the Dashys,
wealth is coming to us.

॥ ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ॥

ಇಂದ್ರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಋಷಿಯೆಂದೇ ಅರ್ಥವಾದಿ. ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥನಾದ
ಕ್ಷಣ್ಣಸ್ಯ ಎಂದೂ, ವೀರ್ಯಂ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದಾನಾದಿದಾಮರ್ಥ್ಯ ವಿಶೇಷವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದೆ.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಶತಂ ಶ್ವೇತಾಸ ಉಕ್ಷಣೋ ದಿವಿ ತಾರೋ ನ ರೋಚಂತೇ ।

ಮಹ್ನಾ ದಿವಂ ನ ತಸ್ತಭುಃ ॥ ೨ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ॥

ಶತಂ । ಶ್ವೇತಾಸಃ । ಉಕ್ಷಣಃ । ದಿವಿ । ತಾರಃ । ನ । ರೋಚಂತೇ ।

ಮಹ್ನಾ । ದಿವಂ । ನ । ತಸ್ತಭುಃ ॥ ೨ ॥

! ಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಪ್ರಸೃಣ್ಣು ತ್ವಯಾ ದತ್ತಾಃ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಶ್ವೇತಾಸಃ ಶ್ವೇತಾಃ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಾಃ ಉಕ್ಷಣಿಃ
ಃ ರೇತಃಸೇಚಿನಸಮರ್ಥಾ ಬಲೀವರ್ಧಾ ರೋಚಂತೇ ದೀಪ್ಯಂತೇ | ಕ ಇವ | ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕೇ
ನ ತಾರಾ ಇವ | ತಾ ಯಥಾ ದಿವಿ ರೋಚಂತೇ ತದ್ವದೇತೇ ಭುವೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ಮಹ್ನಾ
ಃ ಮಹತ್ತೇ (ಮಹತ್ತೇನ) ದಿವಂ ನ ತಾರಾ ಯಥಾ ದ್ಯುಲೋಕಂ ತಸ್ತಭುಃ ವ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ
ಃ ಮಹ್ನಾ ಯಶಸೋ ಮಹತ್ತೇನ ಭುವಂ ವ್ಯಾಪ್ನುವಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಪ್ರಸೃಣ್ಣನೇ) ಶತಂ—(ನಿನ್ನಿಂದ ದತ್ತವಾದ) ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ | ಶ್ವೇತಾಸಃ—ಶುಕ್ಲವರ್ಣ
ಉಕ್ಷಣಿಃ—ವೀರ್ಯವತ್ತಾದವೂ ಆದ ವೃಷಭಗಳು | ದಿವಿ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ | ತಾರಾಃ ನ—
ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ | ರೋಚಂತೇ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ | ಮಹ್ನಾ—ತಮ್ಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ |
—ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ | ತಸ್ತಂಭುಃ—ಈ ವೃಷಭಗಳು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ
ಲ್ಲವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಪ್ರಸೃಣ್ಣನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ, ಶುಕ್ಲವರ್ಣವುಳ್ಳವೂ, ವೀರ್ಯವತ್ತಾದವೂ
ಭಗಳು, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ
ಕರಿಕ್ಷವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ ಈ ವೃಷಭಗಳೂ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತವೆ.

English Translation.

As the stars shining in the sky so hundreds of bulls are looking beautiful
autifying the heaven with their grandeur.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶತಂ ವೇಣೋಽಂಭಿತಂ ಶುನಃ ಶತಂ ಚರ್ಮಾಣಿ ಮ್ಲಾತಾನಿ |

ಶತಂ ಮೇ ಬಲ್ವಜಸ್ತುಕಾ ಅರುಷೀಣಾಂ ಚತುಃಶತಂ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

೦ | ವೇಣೋನ್ | ಶತಂ | ಶುನಃ | ಶತಂ | ಚರ್ಮಾಣಿ | ಮ್ಲಾತಾನಿ |

೦ | ಮೇ | ಬಲ್ವಜಸ್ತುಕಾಃ | ಅರುಷೀಣಾಂ | ಚತುಃಶತಂ || ೩ ||

। ಛಾಂದೋಃ ।

ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣಃ ಶತಮಪರಿಮಿತಾನ್ ವೇಣುನ್ ಮೃತ್ಯುರಾನ್ | ಪ್ರಾದಾದಿತಿ ಸರ್ವತ್ರ ಶೇಷಃ | ಶತಂ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕಾನ್ ಶುನಃ ಸಾರಮೇಯಾನ್ ಪ್ರಾದಾತ್ | ತಥಾ ಶತಂ ಬಹೂನಿ ಮ್ಲಾತಾನಿ ಮೃದೂಕೃತಾನಿ ಚರ್ಮಾಣಿ ಅಜಿನಾನಿ ಪ್ರಾದಾತ್ | ಕಿಂಚಿ ಶತಮಪರಿಮಿತಾಃ ಬಲ್ಪಜಸ್ತುಕಾಃ ತೈಣಪೂಲಾಃ ಮೇಮಹ್ಯಂ ಕೈಶನಾನ್ನೇ ಋಷಯೇಃ ಪ್ರಾದಾತ್ | ಅಥ ಚಿ ಅರುಷೀಣಾಮಾರೋಚಮಾನಾನಾಂ ಗವಾಂ ಚತುಃಶತಂ ಪ್ರಾದಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣಃ—ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣನು) | ವೇ—ನನಗೆ | ಶತಂ—ಅಪರಿಮಿತವಾದ | ವೇಣಾನ್—ವೇಣು (ಬಿಂಬು) ದಂಡಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಶುನಃ—ಸಾರಮೇಯ (ನಾಯಿ) ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ | ಮ್ಲಾತಾನಿ—ಮೃದುವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೂ ಆದ | ಚರ್ಮಾಣಿ—ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು | ಶತಂ—ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಬಲ್ಪಜಸ್ತುಕಾಃ—ಬಲ್ಪಜವೆಂಬ ಹುಲ್ಲು ಹೊರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು | ಚತುಃ ಶತಂ—ನಾನೂರರಷ್ಟು | ಅರುಷೀಣಾಂ—ಅರ್ಕರ್ಷಕವಾದ ಗೋಮಂದೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸ್ಥಣ್ಣನು ನನಗೆ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ವೇಣುದಂಡಗಳನ್ನೂ, ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸಾರಮೇಯ (ಒಳ್ಳೆ ಜಾತಿಯ ನಾಯಿ)ಗಳನ್ನೂ, ಮೃದುವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅನೇಕ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಬಲ್ಪಜವೆಂಬ ಹುಲ್ಲು ಹೊರೆಗಳನ್ನೂ, ನಾನೂರರಷ್ಟು ಅರ್ಕರ್ಷಕವಾದ ಗೋಮಂದೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.

English Translation.

Praskanwa gave me one hundred sticks, one hundred dogs, hides, fodder and four hundred cows.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಠಃ ||

ಸುದೇವಾಃ | ಸ್ಥ | ಕಾಣ್ವಾಯನಾ | ವಯೋವಯೋ | ವಿಚರಂತಃ |

ಅಶ್ವಾಸೋ ನ ಚಂಕ್ರಮತ || ೪ ||

|| ಪದಶಾಠಃ ||

ಸುದೇವಾಃ | ಸ್ಥ | ಕಾಣ್ವಾಯನಾಃ | ವಯೋವಯೋಃ | ವಿಚರಂತಃ |

ಅಶ್ವಾಸಃ | ನ | ಚಂಕ್ರಮತ || ೪ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ।

ದೇ ಕಾಣ್ವಾಯನಾಃ ಕಣ್ವಗೋತ್ರಾಃ ಪ್ರಸ್ಥಣ್ವಾಃ ವಯೋವಯಃ ಅತಿಶಯೇನ ಪಕ್ಷಿಣ ಇವ | ಉತ್ತೋಪನೇಯಂ | ವಿಚರಂತಃ ವಿಹಾಯಸಿ ಚರಂತಃ ಯೂಯಂ ಸುದೇವಾಃ ಸ್ಥ ಕಲ್ಯಾಣದೇವಾಃ ಭವಥ | ಅತೋಽಸ್ತದಾಶಿಷಾ ಅಶ್ವಾ ಇವ ಚಂಕ್ರಮತ ವಿಹರತ ಯೂಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕಾಣ್ವಾಯನಾಃ—ಕಣ್ವಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನರಾದ ಎಲೈ ಪ್ರಸ್ಥಣ್ವಮುನಿಗಳೇ | ವಯೋವಯಃ—ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ರೆಕ್ಕೆಗಳುಳ್ಳ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ | ವಿಚರಂತಃ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ | ಸುದೇವಾಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ | ಸ್ಥ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದೀರಿ (ಅದರಂತೆಯೇ) | ಅಶ್ವಾಸಃ ನ—ಅಶ್ವಗಳು ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಚಂಕ್ರಮತ—ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾಗಿಯೂ ಪ್ರಬಲರಾಗಿಯೂ ಸಂಚರಿಸಿರಿ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕಣ್ವಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನರಾದ ಎಲೈ ಪ್ರಸ್ಥಣ್ವಮುನಿಗಳೇ, ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ರೆಕ್ಕೆಗಳುಳ್ಳ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಉತ್ತಮವಾದ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ನೀವು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಅದರಂತೆಯೇ, ಅಶ್ವಗಳು ಸರ್ವತ್ರ ಸ್ಪೃಧಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಬಲವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಸಂಚರಿಸಿರಿ.

English Translation.

Sons of Kanwas, traversing the sky like birds, you are mightily wandering like horses.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆದಿತ್ವಾಪ್ತಸ್ಯ ಚರ್ಕಿರನ್ನಾನಾನಸ್ಯ ಮಹಿ ಶ್ರವಃ |

ಶ್ಯಾವೀರತಿಧ್ವಸನ್ನಧಶ್ಚಕ್ಷುಷಾ ಚನ ಸಂನಶೇ || ೫ ||

। ಪದಪಾಠಃ ||

ಆತ್ | ಇತ್ | ಸ್ವಾಪ್ತಸ್ಯ | ಚರ್ಕಿರನ್ | ಆ | ಅನಾನಸ್ಯ | ಮಹಿ | ಶ್ರವಃ |

ಶ್ಯಾವೀಃ | ಅತ್ವಿಧ್ವಸನ್ | ಪಥಃ | ಚಕ್ಷುಷಾ | ಚನ | ಸಂನಶೇ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆದಿತ್ ದಾನಾನಂತರಮೇವ ಅನೂನಸ್ಯ ಅನೂನಸ್ಯ | ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಸ್ಯೇತಿ ಯಾವತ್ | ಸಾಪ್ತಸ್ಯ ಏವನಾಮ್ನಃ ಕಣ್ವಪುತ್ರಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿ ಮಹಿ ಮಹತ್ ಶ್ರವಃ ಯಶಃ ನ ಚರ್ಕಿರನ್ ನ ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಂತಿ | ತದ್ಯಶಃ ಸಂಪಾದಯಿತುಂ ಕೇಚಿತ್ ನೇಶತೇ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ಪಥಃ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗಾತ್ ಸಕಾಶಾತ್ ಅತಿಧ್ವಸನ್ ಅತಿಶಯೇನಾಧಃ ಪತನ್ ಕೃಪಣಃ ಪುಮಾನ್ ಶ್ಯಾವೀಃ ಕಪಿಲಾ ಗಾಃ ಚಕ್ಷುಷಾ ಚನ ನೇತ್ರೇಣಾಪಿ ಸಂನಶೇ ಸಮ್ಯಕ್ ವ್ಯಾಪ್ತುಂ ಸಂದ್ರಷ್ಟುಂ ನೇಷ್ಟೇ | ಕಿಮುತ ವಕ್ತವ್ಯಂ ತದ್ಯಶಃಸಂಪಾದನೇ ನೇಷ್ಟೇ ಇತಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಆದಿತ್—ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಈ ದಾನವಾದೊಡನೆಯೇ | ಅನೂನಸ್ಯ—ಕಳಂಕವಿಲ್ಲದೇ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ದಾನಿಯಾದವನೂ | ಸಾಪ್ತಸ್ಯ—ಕಣ್ವಪುತ್ರನೂ ಆದ ಸಾಪ್ತನ ವಂಶೀಕರು | ಮಹಿ ಶ್ರವಃ—ಇದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಅತಿಶಯವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು | ನ ಚರ್ಕಿರನ್—ಸಂಪಾದಿಸಲಿಚ್ಛಿಸಲಿಲ್ಲ | ಪಥಃ—ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಿಂದ | ಅತಿಧ್ವಸನ್—ಜಾರಿ ಅಧೋಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಕೃಪಣರು | ಶ್ಯಾವೀಃ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು | ಚಕ್ಷುಷಾ ಚನ—ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ | (ನ) ಸಂನಶೇ—ನೋಡಗೊಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿತವಾದ ಈ ದಾನವಾದೊಡನೆಯೇ, ನಿಷ್ಕಳಂಕವೂ, ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಆದ ದಾನಿಯೂ ಕಣ್ವಪುತ್ರನೂ ಆದ ಸಾಪ್ತನ ವಂಶೀಕರು ಇದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಅತಿಶಯವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಿಚ್ಛಿಸಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಧೋಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಕೃಪಣರು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ನೋಡಗೊಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಶಃಸಂಪಾದನೆಯು ಆದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ.

English Translation.

Let the seven yolk team be praised. The young lives are of mighty strength. The deep ground makes go galloping baffling the idle fellow.

ಐವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಪಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೮)

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರತಿ ತೇ ಇತಿ ಪಂಚರ್ಚಮಷ್ಟಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠಸ್ಯಾರ್ಪಣಂ ಗಾಯತ್ರಂ | ಅನುಕ್ರಮ್ಯತೇ ಚ-ಪ್ರತಿ ತೇ ಪೃಷ್ಠೋಽಂತ್ಯಾ ಅಗ್ನಿಸೂರ್ಯದೇವತಾ ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದ್ರಸ್ಯಾ | ಶೇಷಾ ಇಂದ್ರದೇವತಾ ಗಾಯತ್ರೀಭಂದ್ರಸ್ಯಾಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾವು—ಪ್ರತಿ ತೇ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಪ್ರತಿ ತೇ ಪೃಷ್ಠೋತ್ತಮಾ ಅಗ್ನಿಸೂರ್ಯದೇವತಾ ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪೃಷ್ಠಃ ಕಾಣ್ಛಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವನ ದಾನಸ್ತುತಿಯೇ ದೇವತೆಯು ; ಅಥವಾ ಇಂದ್ರನೇ ದೇವತೆಯು. ಐದನೆಯ ಋಕ್ಕಿಗೆ ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನು ದೇವತೆಯು ; ಐದನೆಯ ಋಕ್ಕು ಪಂಕ್ತಿಶ್ಚಂದಸ್ಯವು. ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಯವು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೬

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೮)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೬ ||

ಅಪ್ಸಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೭ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಚ್ಮಿ—೫ ||

|| ಋಷಿಃ—ಪೃಷ್ಠಃ ಕಾಣ್ಛಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೪ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವಸ್ಯ ದಾನಸ್ತುತಿಃ (ಇಂದ್ರೋ ವಾ) ೫. ಅಗ್ನಿಸೂರ್ಯ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೪. ಗಾಯತ್ರೀ | ೫. ಪಂಕ್ತಿಃ

|| ಸಂಹಿತಾವಾಃ ||

ಪ್ರತಿ ತೇ ದಸ್ಯನೇ ವೃಕ ರಾಧೋ ಅದರ್ಶ್ಯಹ್ರಯಂ |

ದ್ಯೌರ್ನ ಪ್ರಥಿನಾ ಶವಃ || ೧ ||

|| ಪದವಾಃ ||

ಪ್ರತಿ | ತೇ | ದಸ್ಯನೇ | ವೃಕ | ರಾಧಃ | ಅದರ್ಶಿ | ಅಹ್ರಯಂ |

ದ್ಯೌಃ | ನ | ಪ್ರಥಿನಾ | ಶವಃ || ೧ ||

|| ಛಾಸ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಕ ಶತ್ರುವಿಕರ್ತನೇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಂ ರಾಧೋ ಧನಂ ದಸ್ಯನೇ ಉಪಕ್ಷಪಯಿತ್ರೇ ಶತ್ವನೇ ಪ್ರತಿ ಪ್ರತಿಕೂಲಂ ಅದರ್ಶಿ ದ್ಯಷ್ಟಂ | ಶತ್ರುನಾಶಹೃತಂ ಸನ್ (ಶತ್ರುನಾಶಹೃತಂ ಸತ್) ನ ತಸ್ಯ ಉಪಕಾರಾಯ ಭವತಿ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರಾಯೈವ ಜಾಯತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೀದೃಶಂ ರಾಧಃ | ಅಹ್ರಯಂ ಲಜ್ಜಾರಹಿತಂ | ಶತ್ರುಹನನೇ ಪ್ರಗಲ್ಬಮಿತಿ ಯಾವತ್ | ಕಿಂಚಿ ತೇ ಶವಃ ಬಲಂ ಪ್ರಥಿನಾ ಪ್ರಥುಕ್ಷೇನ ದ್ಯೌರ್ನ ದ್ಯೌಲೋಕ ಇವಾಸ್ತಿ | ಅತಃ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಂ ತ್ವಾಮಹಂ ಸ್ತಾಮೀತ್ಯಭಿಸ್ರಾಯಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ವ್ಯಕ್—ಶತ್ರುಜ್ಞೇದಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಅಹ್ರಯಂ—ಶತ್ರುವಿಗೆ ಬೆದರದ |
 ರಾಧಃ—ಧನವು | ದಸ್ಯವೇ—ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ | ಪ್ರತ್ಯದರ್ಶಿ—ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ |
 ಶವಃ—ನಿನ್ನ ಬಲವೂ ಸಹ | ಪ್ರಥಿನಾ—ತನ್ನ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಯಿಂದ | ದ್ಯೌಃ ನ—ಅಂತರಿಕ್ಷದಷ್ಟೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿ
 ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿದೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಶತ್ರುಜ್ಞೇದಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶತ್ರುವಿಗೆ ಬೆದರದ ನಿನ್ನ ಧನವು ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ
 ವಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಿನ್ನ ಬಲವೂ ಸಹ ತನ್ನ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಯಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಷ್ಟೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿದೆ.

English Translation.

You are a bull to the Dashus, your inexhaustible wealth has been
 perceived. Your forces spread to the Heaven.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ದಶ ಮಹ್ಯಂ ಪೌತಕ್ರತಃ ಸಹಸ್ರಾ ದಸ್ಯವೇ ವ್ಯಕ್ಃ |
 ನಿತ್ಯಾದ್ರಾಯೋ ಅಮಂಹತ ॥ ೨ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ದಶ | ಮಹ್ಯಂ | ಪೌತಕ್ರತಃ | ಸಹಸ್ರಾ | ದಸ್ಯವೇ | ವ್ಯಕ್ಃ |
 ನಿತ್ಯಾತ್ | ರಾಯೀಃ | ಅಮಂಹತ ॥ ೨ ॥

॥ ಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಪೌತಕ್ರತಃ ಪವಿತ್ರಕರ್ಮವನ್ನಿಂದ್ರ ಮಹ್ಯಂ ಮದರ್ಥಂ ದಶ ಸಹಸ್ರಾ ಅಯುತಸಂಖ್ಯಾ-
 ಕಾನ್ ದಸ್ಯೂನ್ ಉಪಕ್ಷಯಿತ್ಯಾನ್ ಶತ್ರುನ್ ವ್ಯಕ್ಃ ನಿವೃತ್ತವಾನ್ ಭಿನ್ನವಾನಸಿ | ಅತ ಏವ ನಿತ್ಯಾತ್
 ಶಾಶ್ವತಾತ್ ತ್ವತ್ತಃ ಭೀತಾಃ ಸಂತಸ್ತೇ ಶತ್ರುವಃ ರಾಯೀ ಧನಾನಿ ಅಮಂಹತ ಅದುಃ ಮಹ್ಯಂ |
 ಮಂಹತಿದರ್ಶನಕರ್ಮಾ ತತ್ರ ತಸ್ಯ ಸಾರಾತ್ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಪೌತಕ್ರತಃ—ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಹ್ಯಂ—ನನಗೋಸ್ಕರ | ದಶ
 ಸಹಸ್ರಾ—ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು | ದಸ್ಯವೇ—ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ವ್ಯಕ್ಃ—ಛೇದಿಸಿ ನಾಶ
 ಪಡಿಸಿದ್ದೀಯೆ | ನಿತ್ಯಾತ್—ಶಾಶ್ವತ ಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ಬೆದರಿದ ಶತ್ರುಗಳು | ರಾಯೀಃ—ಧನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ |
 ಅಮಂಹತೆ—ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನನಗಾಗಿ ನೀನು ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಷ್ಟು ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ಬೆದರಿದ ಶತ್ರುಗಳು ಧನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

English Translation.

You are a bull to the Dashus, give me ten thousand from your permanent wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶತಂ ಮೇ ಗರ್ಧಭಾನಾಂ ಶತಮೂರ್ಣಾವತೀನಾಂ |

ಶತಂ ದಾಸಾಂ ಅತಿ ಸ್ತುಜಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶತಂ | ಮೇ | ಗರ್ಧಭಾನಾಂ | ಶತಂ | ಉರ್ಣಾವತೀನಾಂ |

ಶತಂ | ದಾಸಾನ್ | ಅತಿ | ಸ್ತುಜಃ || ೩ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವತ್ತೋ ಭೀತಾಸ್ತೇ ಮೇ ಮಹ್ಯಮೃಷಯೇ ಪೃಷಧಿನಾನ್ನೇ (ಪೃಷಧಃ) ಗರ್ಧಭಾನಾಂ ರಾಸಭಾನಾಂ ಶತಂ | ಅಮಂದತೆ ಅದುಃ ಇತಿ ಪೂರ್ವಮಂತ್ರಗತೇನಾನ್ವಯಃ ಸರ್ವತ್ರ | ಅಥ ಚ ಉರ್ಣಾವತೀನಾಂ ಮೇಷೀನಾಂ ಶತಮದುಃ | ತಥಾ ಶತಾನ್ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕಾನ್ ದಾಸಾನ್ ಭೃತ್ಯಾನ್ ಅತಿ ಅತಿಶಯಿತಾಃ ಸ್ತುಜೋ ಮಾಲಾಶ್ಚ ಅದುಃ | ಏವಂಪ್ರಭಾವಸ್ತಾಂ (ಪ್ರಭಾವಂ ತ್ವಾಂ) ಸ್ತೌಮೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಯದ್ವಾ ಉಭಯೋರ್ಮಂತ್ರಯೋರಯಮರ್ಥಃ | ಸೌತಕ್ರತಃ | ಪೂತೇ ಪವಿತ್ರೇ ಸ್ಥಾನೇ ಕ್ರತಃ ಸಾದವಿಕ್ಷೇಪೋ ಯಸ್ಯಾಃ ಸಾ ಪೂತಕ್ರತಾ ಅದಿತಿಃ | ಪವಿತ್ರದೇಶೇ ಸಾದನ್ಯಾಸಃ ಅದಿತೇರುಚಿತ ಏವ | ದೃಷ್ಟಿಪೂತಂ ನ್ಯಸೇತ್ ಸಾದಂ ಇತಿ ವಚನಾತ್ | ತಸ್ಯಾ ಅಪತ್ಯಂ ಸೌತಕ್ರತ ಇಂದ್ರಃ | ದಸ್ಯನೇ | ದಸ್ಯಃ ಕರ್ನೋಪಕ್ಷಯಿತಾ ತಮಃಸಂಘಃ | ತಂ ಹಂತುಂ ವೃಕಶ್ಚಂದ್ರಮಾಃ ಸನ (ಸನ್) ನಿತ್ಯಾತ್ ಅನುಪಕ್ಷೀಣಾತ್ ಸ್ವಕೋಶಾತ್ ಸಕಾಶಾತ್ ದಶ ಸಹಸ್ರಾ ಅಯುತಸಂಖ್ಯಾಕಾಢಿ ರಾಯಃ ಧನಾನಿ ಮಹ್ಯಂ ಪೃಷಧಿನಾನ್ನೇ ಅಮಂದತೆ ಪ್ರಾದಾತ್ | ಕಿಂಚಿ ಗರ್ಧಭನೇಷೀದಾಸಮಾ- ರಾಶತಾನ್ಯಪಿ ಮೇ ಮಹ್ಯಂ ಸ ಏವ ಪ್ರಾದಾತ್ ಇತಿ | ವೃಕಶ್ಚಂದ್ರಮಾ ಭವತಿ (ನಿರು. ೫-೨೦) ಇತಿ ಯಾಶ್ಚಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಭೀತರಾದ ಶತ್ರುಗಳು) | ಮೇ—ನನಗೆ | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗರ್ಧಭಾನಾಂ—ರಾಸಭ (ಹೇಸರಗತ್ತೆ) ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಉರ್ಣಾವತೀನಾಂ—ಉಣ್ಣೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು | ಶತಂ—ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ದಾಸಾನ್—ಸೇವಕರನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು | ಅತಿ ಸೃಜಃ—ಅತಿಶಯವಾದ ಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಭೀತರಾದ ಶತ್ರುಗಳು ನನಗೆ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ರಾಸಭಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಉಣ್ಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸೇವಕರನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅತಿಶಯವಾದ ಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

English Translation.

Give me one hundred asses, one hundred worthy sheep and one hundred slaves.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತತ್ರೋ ಅಸಿ ಪ್ರಾಣೀಯತ ಪೂತಕ್ರತಾಯೈ ವ್ಯಕ್ತಾ |

ಅಶ್ವಾನಾಮಿನ್ನ ಯೂಥ್ಯಾಂ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ರೋ ಇತಿ | ಅಸಿ | ಪ್ರ | ಅನೀಯತ | ಪೂತಕ್ರತಾಯೈ | ವಿತ್ತಾಕ್ತಾ |

ಅಶ್ವಾನಾಂ | ಇತ್ | ನ | ಯೂಥ್ಯಾಂ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಕಿಂಚಿ ವ್ಯಕ್ತಾ ವಿವಿಧಂ ಗಂತಾ ನಾನಾದೇಶೇಷು ಪ್ರಚಲನ್ ಇಂದ್ರಃ ತತ್ರ ಸ್ವರ್ಗೇ ವರ್ತಮಾನೈಃ (? ವರ್ತಮಾನಾಯೈ) ಪೂತಕ್ರತಾಯೈ ಏತನ್ನಾಮ್ನೇ (? ನ್ನಾಮ್ನೈ) ಸಮಾಕ್ರೇಪಿ (ಸ್ವಮಾಕ್ರೇಪಿ) ಪ್ರಾನೀಯತ ಪ್ರಾಪಿತವಾನ್ | ಕಿಮಿತ್ಯುಚ್ಯತೇ | ಅಶ್ವಾನಾಂ ವಡಜಾನಾಂ ಯೂಥ್ಯಾಂ ಸಂದತಿ | ನ ಕೇವಲಂ ಮಹ್ಯಮೇವ ಪ್ರಾದಾದಪಿ ತು ಸ್ವಜನನ್ಯಾ ಅಪಿ ವಡವಾವೃಂದಂ ಪ್ರಾಪಿತವಾನ್ | ಇತೀಯಾ-ನಿಂದ್ರಃ ಸಮರ್ಥ ಇತಿ ಭಾವಃ | ಇತ್ ನ ಇತಿ ನಿಸಾತದ್ವಯಮನರ್ಥಕಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೈಕ್ರಾ—ವಿವಿಧವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು | ತತ್ರ—ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ | ಪೂತಕ್ರತಾಯೈ—
ಪೂತಕ್ರತಾ ಎಂಬುವಳಿಗೂ | ಅಸಿ—ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಜನನಿಗೂ | ಅಶ್ವಾನಾಂ—ಅಶ್ವಗಳ | ಯೂಥ್ಯಾಂ—
ಸಮೂಹವನ್ನು | ಸ್ತ್ರಾನೀಯತ—ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಿವಿಧವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಪೂತಕ್ರತಾ ಎಂಬುವಳಿಗೂ ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಜನನಿಗೂ
ಅಶ್ವಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು.

English Translation.

To the Putakrita has been brought mare, well-crested one unlike any in the herd.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಚೇತ್ಯಗ್ನಿಶ್ಚಿಕಿತುರ್ಹವ್ಯವಾಟ್ಸಿ ಸುಮದ್ರಃ |

ಅಗ್ನಿಃ ಶುಕ್ರೇಣ ಶೋಚಿಷಾ ಬೃಹತ್ಸೂರೋ ಅರೋಚತ ದಿವಿ ಸೂರ್ಯೋ
ಅರೋಚತ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಚೇತಿ | ಅಗ್ನಿಃ | ಚಿಕಿತುಃ | ಹವ್ಯವಾಟ್ | ಸಃ | ಸುಮದ್ರಃ |

ಅಗ್ನಿಃ | ಶುಕ್ರೇಣ | ಶೋಚಿಷಾ | ಬೃಹತ್ | ಸೂರಃ | ಅರೋಚತ | ದಿವಿ | ಸೂರ್ಯಃ | ಅರೋಚತ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಥಾನಯಾಗ್ನಿಸೂರ್ಯೋ ಸ್ತೂರ್ಯೇತೇ | ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋಗ್ನಿಃ ಚಿಕಿತುಃ ಚೇತನಾವತೋ
ಯಜಮಾನಸ್ಯ | ಕರ್ಮಣಿ ಷಷ್ಠೀ | ಚೇತನಾವಂತಂ ಯಜಮಾನಂ ಅಚೇತಿ ಜಾನಾತಿ | ಕೀದೃಕಃ ಸಃ |
ಹವ್ಯವಾಟ್ ಹವಿಷಾಂ ವೋಥಾ ಸುಮದ್ರಃ ಸ್ವಯಮೇವ ರಂಹಣಸ್ತಭಾವಃ | ಸುಮತ್ ಸ್ವಯಮಿ-
ತ್ಯರ್ಥಃ (ನಿರು. ೬-೨೨) ಇತಿ ಯಾಸ್ಯಃ | ಅಸಹಾಯಗಮನಶೀಲ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಕಿಂಚಿ ಬೃಹತ್ ಮಹಾನ್
ಯೋಗ್ನಿಃ ಶುಕ್ರೇಣ ಶುಕ್ಲೇನ ಶೋಚಿಷಾ ತೇಜಸಾ ಸೂರಃ ಸುಷ್ಕು ಈರಯಿತಾ ಪ್ರೇರಕಃ ಸನ್ ರಾತ್ರಾ
ಭುವಿ ಅರೋಚತ ದೀಪ್ಯತೇ | ಅಥ ಚಿ ದಿವಾ ದಿವಿ (?) ದ್ಯೋತಮಾನೇ ಸ್ವರ್ಲೋಕೇ ಸೂರ್ಯಃ
ಸುಷ್ಕು ಪ್ರೇರಯಿತಾದಿತ್ಯಃ ಅರೋಚತ ದೀಪ್ಯತೇ | ಉಭಾಭ್ಯಾಮಹೋರಾತ್ರಾತ್ಮಕಃ ಸರ್ವಃ ಕಾಲಃ
ಅಕ್ರಾಂತ ಇತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಹವ್ಯವಾಟಿ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ | ಸುಮದ್ರೈಃ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ರಥವುಳ್ಳವನೂ | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಚಿಕಿತುಃ—ಕರ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಅಚೇತಿ—ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ | ಬೃಹತ್—ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯು | ಪುಕ್ರೇಣ—ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ | ಶೋಚಿಷಾ—ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಕೂಡಿ | ಸೂರಃ—ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾಗಿ | ಅರೋಚತ—(ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ) ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ | ದಿವಿ—ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ | ಸೂರ್ಯಃ—ಸೂರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ | ಅರೋಚತ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ, ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ರಥವುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯು ಕರ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಮಹತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಭಾಯುತವಾದ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾಗಿ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Agni has appeared, is wise and has beautiful chariot and carries sacrifices. He is moving with white and brilliant rays, he is looking irate ; he appears in the heaven like Surja.

ಐವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ-೯)

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯುವಂ ದೇವಾ ಇತಿ ಚತೂಋಚಂ ನವಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಮೇಧ್ಯಸ್ಯಾರ್ಷಮಾಶ್ವಿನಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ | ಅನುಕ್ರಮ್ಯತೇ-ಯುವಂ ದೇವಾ ಚತುಷ್ಟಂ ಮೇಧ್ಯ ಅಶ್ವಿನಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಇತಿ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಯುವಂ ದೇವಾ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು ; ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ದೇವತೆಯು ; ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಎಂದನ್ನು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯುವಂ ದೇವಾ ಚತುಷ್ಟಂ ಮೇಧ್ಯ ಅಶ್ವಿನಂ ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೭

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೯)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೭ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೮ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಪಂಚ್ಚಿ—೪ ||

|| ಋಷಿಃ—ಮೇಧಃ ಕಾಣ್ಡಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಅಶ್ವಿನೌ ||

|| ಭಂದಃ—ತ್ರಿಪ್ತೌ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯುವಂ ದೇವಾ ಕ್ರತುನಾ ಪೂರ್ವೇಣ ಯುಕ್ತಾ ರಥೇನ ತವಿಷಂ ಯಜತ್ರಾ |

ಅಗಚ್ಛತಂ ನಾಸತ್ಯಾ ಶಚೀಭಿರಿದಂ ತೃತೀಯಂ ಸವನಂ ಪಿಬಾಥಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯುವಂ | ದೇವಾ | ಕ್ರತುನಾ | ಪೂರ್ವೇಣ | ಯುಕ್ತಾ | ರಥೇನ | ತವಿಷಂ | ಯಜತ್ರಾ |

ಅ | ಅಗಚ್ಛತಂ | ನಾಸತ್ಯಾ | ಶಚೀಭಿಃ | ಇದಂ | ತೃತೀಯಂ | ಸವನಂ | ಪಿಬಾಥಃ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಯಜತ್ರಾ ಯಜನೀಯೌ ಪೂಜ್ಯೌ ದೇವೌ ದ್ಯೋತಮಾನಾವಶ್ವಿನೌ ಪೂರ್ವೇಣ ಪುರಾ ಭವೇನ ಕ್ರತುನಾ ಕರ್ಮಣಾ ಅನುಗ್ರಹಬುದ್ಧ್ಯಾ ನಾ ಉಪೇತೌ ಯುವಂ ಯುವಾಂ ಪ್ರತಿ ರಥೇನ ರಂಹಣಸ್ವಭಾವೇನ ಸ್ಯಂದನೇನ ಸಂಯುಕ್ತಾ ಅಶ್ವಾಃ ತವಿಷಂ ಬಲಂ ಯಥಾ ಭವತಿ ತಥಾ ವಹಂತೀತಿ ಶೇಷಃ | ತಸ್ಮಾತ್ ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯಭೂತೌ ಯುವಾಂ ಶಚೀಭಿಃ ಅನುಗ್ರಹಲಕ್ಷಣೈಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ಸಹ ಇದಂ ತೃತೀಯಂ ಸವನಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಅಗಚ್ಛತಮಾಗಚ್ಛತಂ | ಅಗತ್ಯ ಚ ಪಿಬಾಥಃ ಪಿಬತಂ ಸೋಮಮಿತಿ ಶೇಷಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಜತ್ರಾ—ಪೂಜ್ಯರೂ | ದೇವಾ—ದೇವತಾತ್ಮರೂ ಆದ | ನಾಸತ್ಯಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯುವಂ—ನೀವಿಬ್ಬರೂ | ಪೂರ್ವೇಣ—ಪುರಾತನವಾದ | ಕ್ರತುನಾ—ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ | ತವಿಷಂ—ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ | ರಥೇನ—ರಥದೊಡನೆ | ಯುಕ್ತಾಃ—ಯೋಜಿತವಾದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ರಾಗಿ ಯೂ | ಶಚೀಭಿಃ—ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಸಹಿತರಾಗಿಯೂ | ಇದಂ ತೃತೀಯಂ ಸವನಂ—ಈ ತೃತೀಯಸವನವನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಅಗಚ್ಛತಂ—ದಯನಾಡಿರಿ | ಪಿಬಾಥಃ—ಈ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ-

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಪೂಜ್ಯರೂ. ದೇವತಾತ್ಮರೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸಹ ಪುರಾತನವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ, ರಥಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಅದರೊಡನೆ ಯೋಜಿತವಾದ ಅಶ್ವಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಸಹಿತರಾಗಿಯೂ ಈ ತೃತೀಯಸವನವನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ದಯಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

O Aswins, come with your protective actions and chariot with horses. and drink by the right of your action the third libation.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಯು॒ವಾಂ ದೇ॒ವಾಸ್ತ್ರಯ॑ ಏ॒ಕಾದ॒ಶಾಸಃ॑ ಸ॒ತ್ಯಾಃ ಸ॒ತ್ಯಸ್ಯ॑ ದದ್ಯ॒ಶೇ ಪು॒ರಸ್ತಾತ್ ।
 ಅ॒ಸ್ಮಾಕಂ॑ ಯ॒ಜ್ಞಂ ಸವ॑ನಂ ಜು॒ಷಾಣಾ॑ ಸಾ॒ತಂ ಸೋ॒ಮಂ ಮ॒ತ್ವಿನಾ॑
 ದೀದ್ಯ॑ಗ್ನೀ ॥ ೨ ॥

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಯು॒ವಾಂ | ದೇ॒ವಾಃ | ತ್ರಯಃ॑ | ಏ॒ಕಾದ॒ಶಾಸಃ॑ | ಸ॒ತ್ಯಾಃ | ಸ॒ತ್ಯಸ್ಯ॑ | ದದ್ಯ॒ಶೇ | ಪು॒ರಸ್ತಾತ್ ।
 ಅ॒ಸ್ಮಾಕಂ॑ | ಯ॒ಜ್ಞಂ | ಸವ॑ನಂ | ಜು॒ಷಾಣಾ॑ | ಸಾ॒ತಂ | ಸೋ॒ಮಂ | ಅ॒ತ್ವಿನಾ॑ | ದೀದ್ಯ॑ಗ್ನೀ ಇತಿ
 ದೀದ್ಯ॑ಗ್ನೀ ॥ ೨ ॥

॥ ಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ಯು॒ವಾಂ ದ್ವೌ ಅಸರೇ ಚ ತ್ರಯಂ ಏಕಾದಶಾಸಃ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ದೇವಾಃ | ತೇ ಚ ಅಷ್ಟೌ ವಸವಃ ಏಕಾದಶ ರುದ್ರಾ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯಾಃ ಸ್ವಜಾಪತಿಶ್ಚ ವಷಟ್ಕಾರಶ್ಚ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಪ್ರಸಿದ್ಧಾಃ | ಸರ್ವೇ ಯೂಯಂ ಸತ್ಯಾಃ ಯಥಾರ್ಥಭೂತಾಃ ಸಂತಃ ಸತ್ಯಸ್ಯಾವಿತಫಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಪುರಸ್ತಾತ್ ಪುರೋದೇಶೇ ದದ್ಯಶೇ ದ್ಯಶ್ಯಮಾನಾ ಭವಥ | ಆತೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸಂಬಂಧಿನಂ ಸವನಂ | ಸೂಯತೇಽಭಿಷೂಯತೇ ಸೋಮೋ ಯತ್ರೇತಿ ಸವನಃ | ತಂ ತಾದ್ಯಶಂ ಯಜ್ಞಂ ಯಜನೀಯಮಧ್ವರಂ ಜುಷಾಣಾ ಜುಷಮಾಣೌ ಸೇವಮಾನ್ೌ ಯು॒ವಾಂ ಸೋಮಂ ಅಭಿಷುತಸೋಮರಸಂ ಸಾತಂ ಪಿಬತಂ | ಕೀದ್ಯಶೌ ಯು॒ವಾಂ | ದೀದ್ಯಗ್ನೀ | ದೀದಿಃ ಅತಿಶಯೇನ ದೀಪ್ಯಮಾನಃ ಅಗ್ನಿಃ ಜಲರಾನಲೋ ಯಯೋಸ್ತೌ ತಾದ್ಯಶೌ | ಭಿಷಜೋಃ ಭವತೋರ್ದೀಪ್ತಾಗ್ನಿತ್ವಮಪ್ಯುಚಿತಮಿತಿ ಭಾವಃ ॥

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಯುವಾಂ—ನೀವಿಬ್ಬರೂ | ತ್ರೆಯ ಏಕಾದಶಾಸು
 ದೇವಾಃ—ಉಳಿದ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ದೇವತೆಗಳೂ | ಸತ್ಯಾಃ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾಗಿದ್ದು |
 ಸತ್ಯಸ್ಯ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞದ | ಪುರಸ್ತಾರ್ತ—ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ | ದದ್ಯಶೇ—ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ |
 ದೀದ್ಯಗ್ನೀ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದ ಜರರಾಗ್ನಿ ಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಆಸ್ಮಾಕಂ—ನಮ್ಮ | ಸವನಂ—
 ಕೃತೀಯಸವನಸಂಜ್ಞಕವಾದ | ಯೇಜ್ಞಂ—ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಷಾಣಾ—ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಸೋಮಂ—
 ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು | ಪಾತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಂಖ್ಯಾಕರಾದ ದೇವತೆಗಳೂ
 ಸಹ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪರಾಗಿದ್ದು, ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದ
 ಜರರಾಗ್ನಿ ಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಕೃತೀಯಸವನಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ
 ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ.

English Translation.

The number of Gods are thirty-three, they are true, they are visible
 before the rite. Aswins with brilliant fire come to my this Soma rite
 and drink.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕಃ ||

ಪನಾಯ್ಯಂ ತದ್‌ಶ್ವಿನಾ ಕೃತಂ ನಾಂ ವೃಷಭೋ ದಿವೋ ರಜಸಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ |
 ಸಹಸ್ರಂ ಶಂಸಾ ಉತ ಯೇ ಗೋಽಇಷ್ಟಾ ಸರ್ವಾ ಇತ್ತ್ವಾ ಉಪ ಯಾತಾ ಪಿಬಧ್ಯೈ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪನಾಯ್ಯಂ | ತತ್ | ಅಶ್ವಿನಾ | ಕೃತಂ | ನಾಂ | ವೃಷಭಃ | ದಿವಃ | ರಜಸಃ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ |
 ಸಹಸ್ರಂ | ಶಂಸಾಃ | ಉತ | ಯೇ | ಗೋಽಇಷ್ಟಾ | ಸರ್ವಾನ್ | ಇತ್ | ಶಾನ್ | ಉಪ | ಯಾತಾಃ |
 ಪಿಬಧ್ಯೈ || ೩ ||

| ಛಾಂದಃ |

ಹೇ ಅಶ್ವಿನಾಶ್ವಿನೌ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಭೂಮೇರ್ಹೇತೋಃ ದಿವಃ ದ್ಯುಲೋಕಾತ್ ಸಕಾಶಾತ್ ರಜಸಃ
 ಉದಕಸ್ಯ ವೃಷಭಃ ವರ್ಷಿತಾ ಸೂರ್ಯೋಽಸ್ತೀತಿ ಯೇತ್ ಶತ್ಸರ್ವಂ ನಾಂ ಯುವಯೋಃ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ

ಪನಾಯ್ಯಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಭವತಿ | ಭವದನುಗ್ರಹಾದೇವ ಯುಷ್ಮತ್ಪಿತಾ ಸೂರ್ಯಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ವರ್ಷತಿ |
 ನೋ ಚೇತ್ ತೇನ ತು ಸ್ವರಶ್ಮಿನಾದೀಭಿಃ ಭೂನೋರ್ಜಲಮಾಕೃಷ್ಯಮಸ್ತಿ | ಸ ಕಥಂ ವರ್ಷೇದಾಕರ್ಷಕಃ
 ಸನ್ | ತಸ್ಮಾತ್ ಭವತೋರೇವೈತತ್ಕರ್ಮೇತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ | ಯತ ಏವಮತಃ ಗವಿಷ್ಟ್ವಾ ಗವಾನೋಪನೀ
 ನಿಮಿತ್ತೇ ಸತಿ ತೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಃ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಶಂಸಾಃ | ಶಸ್ಯಂತೇ ಸ್ತೂಯಂತ ಇತಿ ಶಂಸಾ
 ಯುಜ್ಞಾಃ | ಅರಬ್ಧಾಃ ಸಂತೀತಿ ಶೇಷಃ | ತಾನ್ ಸರ್ವಾನಿತ್ ಸರ್ವಾನಸಿ ಯುಜ್ಞಾನ್ ಯುನಾಮುಪ-
 ಯಾತಂ ಸಮಾಪೇ ಗಚ್ಛತಂ | ವಚನವ್ಯತ್ಯಯಶ್ಚಾಂದಸಃ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಪಿಬಧ್ಯೈ ಸೋಮಂ
 ಪಾತುಂ | ಉತ ಇತ್ಯನರ್ಥಕಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಶ್ವಿನಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ—ಪೃಥ್ವಿಯ ಪೌಷ್ಕಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ | ದಿವಃ—ಅಂತರಿಕ್ಷ
 ದಿಂದ | ರಜಸಃ—ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಉದಕವನ್ನು | ವೃಷಭಃ—ಸುರಿಸುವ ಯಾವ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದಾನೆಯೋ |
 ತತ್—ಅಂತಹ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮ | ಪನಾಯ್ಯಂ—ಆತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ | ಕೃತಂ—
 ಕರ್ಮವೇ ಆಗಿದೆ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ಗವಿಷ್ಟ್ವಾ—ಗೋವುಗಳ ಅನ್ವೇಷಣದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಯೇ ಸಹಸ್ರಂ
 ಶಂಸಾಃ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವೂ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ ಆದ ಯಾವ ಯಾವ ಯುಜ್ಞಗಳವೆಯೋ | ತಾನ್
 ಸರ್ವಾನ್ ಇತ್—ಆ ಸಕಲ ಯುಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಪಿಬಧ್ಯೈ—ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು |
 ಉಪ ಯಾತ—ಬನ್ನಿರಿ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ಪೃಥ್ವಿಯ ಪೌಷ್ಕಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ವೃಷ್ಟಿರೂಪವಾದ ಉದಕವನ್ನು
 ಸುರಿಸುವ ಯಾವ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದಾನೆಯೋ, ಅಂತಹ ಸೂರ್ಯನ ಜಗದುಪಕಾರವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯು ನಿಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ
 ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಗೋವುಗಳ ಅನ್ವೇಷಣದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವೂ,
 ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವೂ ಆದ ಯಾವ ಯಾವ ಯುಜ್ಞಗಳವೆಯೋ ಆ ಸಕಲ ಯುಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಸೋಮವನ್ನು
 ಪಾನಮಾಡಲು ಬನ್ನಿರಿ.

English Translation.

Aswins you are the granter of the desired, by heaven, earth and sky.
 I have invoked you, those who praised thousand times, come to them for
 drink.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ ನಾಂ ಭಾಗೋ ನಿಹಿತೋ ಯಜತ್ರೇಮಾ ಗಿರೋ ನಾಸತ್ಯೋಪ
 ಯಾತಂ |
 ಪಿಬತಂ ಸೋಮಂ ಮಧುಮಂತಮಸ್ಮೇ ಪ್ರ ದಾಶ್ಚಾಂಸಮವತಂ ಶಚೀಭಿಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ವಾಂ | ಭಾಗಃ | ನಿರಹಿತಃ | ಯಜತ್ರಾ | ಇಮಾಃ | ಗಿರಃ | ನಾಸತ್ಯಾ | ಉಪ | ಯಾತಂ |
ಪಿಬತಂ | ಸೋಮಂ | ಮಧುಮಂತಂ | ಅಸ್ಮೀ ಇತಿ | ಸ್ತು | ದಾಶ್ವಾಂಸಂ | ಅವತಂ | ಶಚೀಭಿಃ || ೪ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಯಜತ್ರಾ ಯಜನೀಯಾವಶ್ಚಿನೌ ಅಯಂ ಪುರೋವರ್ತೀ ವಾಂ ಯುವಯೋಃ ಭಾಗಃ
ಭಜನೀಯೋಽಂಶಃ ಸೋಮಲಕ್ಷಣಃ ನಿಹಿತಃ ನಿಯಮೇನ ಸ್ಥಾಪಿತಃ | ಆತಸ್ತಂ ಗೃಹೀತುಮಾಗಚ್ಛತಮಿತಿ
(ಗೃಹೀತು) ಶೇಷಃ | ಕಿಂ ಚ ಹೇ ನಾಸತ್ಯಾ ನಾಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯಭೂತಾವಶ್ಚಿನೌ ಯುವಾಮಿಮಾಃ ಸಂನಿ-
ಕೃಷ್ಣಾಃ ಗಿರಃ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣಾ ವಾಚಃ ಉಪಯಾತಂ ಸಮೀಪೇ ಗಚ್ಛತಂ ಶ್ರೋತುಂ | ಅಥ ಚ
ಮಧುಮಂತಂ ವಾದುರ್ಯೋಪೇತಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬತಂ | ಕಿಂ ಚ ಅಸ್ಮೀ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಂಬಂಧಿನಂ
ದಾಶ್ವಾಂಸಂ ಹವಿರ್ದಾತೃವಂತಂ ಯಜಮಾನಂ ಶಚೀಭಿಃ ಅಭಿಮತಫಲಪ್ರದಾನಲಕ್ಷಣೈಃ ಕರ್ಮಭಿಃ
ಪ್ರ ಅವತಂ ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಜತ್ರಾ—ಪೂಜಾರ್ಹರಾದ | ನಾಸತ್ಯಾ—ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ |
ಅಯಂ ಭಾಗಃ—ಸೋಮರೂಪವಾದ ಈ ಭಾಗವು | ನಿಹಿತಃ—ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ | ಇಮಾ ಗಿರಃ—ಈ ಸ್ತುತಿ
ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಉಪ ಯಾತಂ—ದಯಮಾಡಿರಿ | ಮಧುಮಂತಂ—ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾದ |
ಸೋಮಂ—ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಪಿಬತಂ—ಪಾನಮಾಡಿರಿ | ಅಸ್ಮೀ—ನಮಗೆ ಸೇರಿದ | ದಾಶ್ವಾಂಸಂ—
ಹವಿರ್ದಾತೃವಾದ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ಶಚೀಭಿಃ—ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ |
ಪ್ರಾವತಂ—ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪೂಜಾರ್ಹರಾದ ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ವೇಷಿಸಿ ಸೋಮರೂಪವಾದ ಈ ಭಾಗವು
ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ದಯಮಾಡಿರಿ. ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡಿರಿ. ನಮಗೆ ಸೇರಿದವನೂ, ಹವಿರ್ದಾತನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಾತ್ಮಕವಾದ
ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

English Translation.

Nasatyas, your portion remains thus set apart this is your praise, do
come and proteet us, drink this sweet Soma and protect the sacrificer with
your actions.

ಐವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧೦)

|| ಛಾಪ್ಯಂ ||

ಯಮೃತ್ವಿಜಃ ಇತಿ ತ್ವಚಾತ್ಮಕಂ ದಶಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಮೇಧ್ಯಸ್ಯಾರ್ಷಂ ವೈಶ್ವದೇವಂ
ತ್ರೈಷ್ಟುಭಂ | ಅನುಕ್ರಾಂತಂ ಚ ಯಮೃತ್ವಿಜಸ್ತ್ವಚಂ ವೈಶ್ವದೇವಮಾದ್ಯ ಋತ್ವಿಕ್ ಸ್ತುತಿರ್ವಾ ಇತಿ |
ಆದ್ಯಾ ಋತ್ವಿಗ್ಧೇವತ್ಯಾ ವಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಯಮೃತ್ವಿಜಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ
ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಮೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ವಿಶ್ವದೇವತೆಗಳು ಅಥವಾ
ಮೃತ್ವಿಜರು ದೇವತೆಗಳು. ತ್ರೈಷ್ಟುಪ್ ಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯಮೃತ್ವಿಜಸ್ತ್ವಚಃ ವೈಶ್ವದೇವಮಾದ್ಯ
ಋತ್ವಿಕ್ ಸ್ತುತಿರ್ವಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೮

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧೦)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೮ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೨೯ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಷಂಖ್ಯೆ—೩ ||

|| ಋಷಿಃ—ಮೇಧ್ಯಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧. ವಿಶ್ವದೇವಾ ಋತ್ವಿಜೋ ವಾ | ೨-೩. ವಿಶ್ವದೇವಾಃ ||

|| ಭಂದಃ—ತ್ರೈಷ್ಟುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಮೃತ್ವಿಜೋ ಬಹುಧಾ ಕಲ್ಪಯಂತಃ ಸಚೇತಸೋ ಯಜ್ಞಮಿಮಂ
ವಹಂತಿ |

ಯೋ ಅನೂಚಾನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯುಕ್ತ ಆಸೀತ್ಯಾ ಸ್ವಿತ್ತತ್ರ ಯಜ್ಞ-
ಮಾನಸ್ಯ ಸಂವಿತ್ || ೧ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ಯಂ | ಋತ್ವಿಜಃ | ಬಹುಧಾ | ಕಲ್ಪಯಂತಃ | ಸ್ವಚೇತಸಃ | ಯಜ್ಞಂ | ಇಮಂ | ವಹಂತಿ |

ಯಃ | ಅನೂಚಾನಃ | ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ | ಯುಕ್ತಃ | ಅಸೀತ್ | ಕಾ | ಸ್ವಿತ್ | ತತ್ರ | ಯಜಮಾನಸ್ಯ |
ಸಂವಿತ್ || ೧ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ್ವಚೇತಸಃ ಸಮಾನಪ್ರಜ್ಞಾಃ ಋತ್ವಿಜಃ ಯಮಿಮಂ ಯಜ್ಞಂ ಯಜನೀಯಕರ್ಮವಿಶೇಷಂ ಬಹುಧಾ ಅನೇಕಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಲ್ಪಯಂತಃ ರಚಯಂತಃ ಸಂತಃ ವಹಂತಿ ದೇವಾನ್ ಪ್ರಾಪಯಂತಿ | ತಮಿಮಂ ಯಜ್ಞಂ ಕುರ್ಮನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಋತ್ವಿಗ್ಲಕ್ಷಣೋ ವಿಶ್ವಃ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವಿಶೇಷೇ ಯುಕ್ತಃ ಕರ್ಮಾಹಿತಃ ಅಸೀತ್ | ತತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಕಾ ಸ್ವಿತ್ | ಸ್ವಿದಿತಿ ವಿತರ್ಕೇ | ಕಾ ನಾ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಕಂವಿತ್ ಪ್ರಜ್ಞಾ | ನ ಕಿಂಚಿತ್ಕರಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಯತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ ಋತ್ವಿಗೇವ ಸಾವಧಾನೋಽಸ್ಮಿ ತತ್ರ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಾಟವೇನ ಕಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಮಸ್ತಿ | ನ ಕಿಂಚಿದಪೀತಿ ಭಾವಃ | ಕೇದ್ಯಶೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ | ಅನೂಚಾನಃ ಗುರೋಃ ಸಕಾಶಾದಧೀತವೇದವೇದಾಂಗಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಸ್ವಚೇತಸಃ—ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ | ಋತ್ವಿಜಃ—ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳು | ಯಂ—ಯಾವ ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಬಹುಧಾ—ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಕಲ್ಪಯಂತಃ—ರಚಿಸುತ್ತಾ | ಯಜ್ಞಂ—ಇದೇ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ವಹಂತಿ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡುವರೋ (ಅಲ್ಲದೇ) | ಇಮಂ—ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ | ಯುಕ್ತಃ—ಯುಕ್ತನಾಗಿ | ಅನೂಚಾನಃ—ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನನಾದವನೂ | ಯಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಅಸೀತ್—ಯಾವ ಋತ್ವಿಗ್ರೂಪನಾದವನೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿರುವನೋ | ತತ್ರ—ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ಯಜಮಾನಸ್ಯ—ಯಜಮಾನನ | ಸಂವಿತ್—ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು | ಕಾ ಸ್ವಿತ್—ಏಕೆ ಏನೇ ಬೇಕು?

! ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ಯಾವ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ರಚಿಸುತ್ತಾ, ಇದೇ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡುವರೋ, ಅಲ್ಲದೇ, ಇದೇ ಯಾವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನನೂ, ಋತ್ವಿಗ್ರೂಪನೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕರ್ಮಾಸಕ್ತನಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ತಾನೇ ಏನು?

English Translation.

Of him who is variously conceived by the noble minded priests engaged in this rite who do not utter any word, as engaged as a priest, how little do the worshippers know of him.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಏಕ¹ ಏನಾಗ್ನಿ¹ ಬಹು¹ಧಾ¹ ಸಮಿ¹ದ್ಧ¹ ಏಕಃ¹ ಸೂರ್ಯೋ¹ ವಿಶ್ವ¹ನು¹ನು¹ ಪ್ರಭೂ¹ತಃ¹ |
 ಏಕೈ¹ವೋ¹ಷಾಃ¹ ಸರ್ವ¹ಮಿ¹ದಂ¹ ವಿ ಭಾ¹ತ್ಯೇ¹ಕಂ¹ ವಾ ಇ¹ದಂ¹ ವಿ ಬ¹ಭೂ¹ವ¹
 ಸರ್ವಂ¹ || ೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಏಕಃ | ಏವ | ಅಗ್ನಿಃ | ಬಹುಧಾ | ಸಂಽಇದ್ಧಃ | ಏಕಃ | ಸೂರ್ಯಃ | ವಿಶ್ವಂ | ಅನು | ಪ್ರಭೂತಃ |
 ಏಕಾ | ಏವ | ಉಷಾಃ | ಸರ್ವಂ | ಇದಂ | ವಿ | ಭಾತಿ | ಏಕಂ | ವೈ | ಇದಂ | ವಿ | ಬಭೂವ | ಸರ್ವಂ ||

! ಭಾಷ್ಯಂ !

ಏಕಃ ಕೇವಲ ಏನಾಗ್ನಿಃ ದಾನಾದಿಗುಣಯುಕ್ತೋ ದೇವಃ ಬಹುಧಾ ಬಾಡವವೈದ್ಯುತಾದ್ಯನೇ-
 ಕಪ್ರಕಾರೇಣ ಸಮಿಧ್ಧಃ ಸಮ್ಯಕ್ ದೀಪ್ತೋ ಭವತಿ | ಯಥಾ ಏಕಃ ಏಕಾಕೀ ಸೂರ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ
 ಸುಷ್ಮ ಕರ್ಮಸ್ವೀರಯಿತಾ ದೇವಃ ವಿಶ್ವಂ ಸರ್ವಂ ಜಗದನು ಅನುಪ್ರವಿಶ್ಯ | ತತ್ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ತದೇವಾನು-
 ಪ್ರಾವಿಶತ್ (ತೈ. ಉ. ೨-೬) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಪ್ರಭೂತಃ ಅನೇಕಾತ್ಮತಯಾ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತೋಽಸ್ಮಿ |
 ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮಾ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟೃಷ್ಣಶ್ಚ (ಋ. ಸಂ. ೧-೧೧೫-೧) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಕಿಂಚಿ ಏಕಾ ಏಕಾಕಿನ್ಯೇವ
 ಉಷಾಃ ತನೋ ವಿನಾಸಯಂತೀ ದೇವೀ ಸರ್ವಂ ಸಮಸ್ತಮಿದಂ ದೈತ್ಯಮಾನಂ ಜಗತ್ ವಿ ಭಾತಿ
 ವಿಶೇಷೇಣ ದೀಪಯತಿ | ತಸ್ಮಾದೇಕಂ ವೈ ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಇದಮಾಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂಬಪ-
 ಯಂತಂ ಜಗತ್ ವಿ ಬಭೂವ ವಿಶೇಷೇಣಾಭವದಿತಿ ಯುಕ್ತಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ಯದಾಗ್ನಾದಯೋ
 ದೇವಾ ಅಪ್ಯೇಕಾಕಿನಃ ಸಂತೋಽನೇಕಭವನಸಮರ್ಥಾಸ್ತದಾ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಏಕಂ ಸದನೇಕಂ ಭವೇದಿತಿ-
 ಕಿಮು ವಕ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

ಏಕ ಏನಾಗ್ನಿಃ—ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಒಬ್ಬನೇ ಅಗ್ನಿಯು | ಬಹುಧಾ—ವಿದ್ಯುದಾದಿ ನಾನಾರೂಪ
 ಗಳಲ್ಲಿ | ಸಮಿಧ್ಧಃ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ | ಏಕಃ ಸೂರ್ಯಃ—ಒಬ್ಬನೇ ಸೂರ್ಯನು | ವಿಶ್ವಂ ಅನು—
 ಸಕಲ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ | ಪ್ರಭೂತಃ—ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ | ಏಕ ಏವ
 ಉಷಾಃ—ಒಬ್ಬಳೇ ಉಷೋದೇವಿಯು | ಇದಂ ಸರ್ವಂ—ಈ ಸಕಲ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ | ವಿ ಭಾತಿ—ಪ್ರಕಾಶ
 ಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ | ಏಕಂ ವಾ ಇದಂ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಒಂದೇ ತತ್ತ್ವವು | ಸರ್ವಂ—ಜಗತ್ತಿನ ಸಕಲ
 ರೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ವಿ ಬಭೂವ—ಪರಿಣಮಿತವಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಒಬ್ಬನೇ ಅಗ್ನಿಯು ವಿದ್ಯುದಾದವಿ ನಾನಾರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಜಲಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಸೂರ್ಯನು ಸಕಲ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಜೇಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಉಷೋದೇವಿಯು ಈ ಸಕಲ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸತ್ಯಾತ್ಮಕನಾದ ಈ ಒಂದೇ ತತ್ತ್ವವು ಜಗತ್ತಿನ ಸಕಲರೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣಮಿತನಾಗಿದೆ.

English Translation.

Sage Agni appears kindled in many forms; one Sun lords over the whole world; one Dawn reveals every thing. One is in various forms.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠಂತಂ ಕೇತುಮಂತಂ ತ್ರಿಚಕ್ರಂ ಸುಖಂ ರಥಂ ಸುಷದಂ ಭೂರಿ-
ವಾರಂ |

ಚಿತ್ರಮುಘಾ ಯಸ್ಯ ಯೋಗೇಽಧಿಜಜ್ಜೀ ತಂ ವಾಂ ಹುವೇ ಅತಿ ರಿಕ್ತಂ
ಸಿಬಧ್ಯೈ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠಂತಂ | ಕೇತುಮಂತಂ | ತ್ರಿಚಕ್ರಂ | ಸುಖಂ | ರಥಂ | ಸುಷದಂ | ಭೂರಿವಾರಂ |
ಚಿತ್ರಮುಘಾ | ಯಸ್ಯ | ಯೋಗೇ | ಅಧಿಜಜ್ಜೀ | ತಂ | ವಾಂ | ಹುವೇ | ಅತಿ | ರಿಕ್ತಂ | ಸಿಬಧ್ಯೈ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ವಾಂ | ವಚನವ್ಯತ್ಯಯಶ್ಚಾಂದಸಃ | ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯೇ ಅತಿರಿಕ್ತಂ ನಿರತಿಶಯಂ ತಂ ತಚ್ಚಿಬ್ಬವಾಚ್ಯಂ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಸಿಬಧ್ಯೈ ಸೋಮಂ ಪಾತುಂ ಹುವೇ ಆಹ್ವಯಾಮಿ | ತಂ ಕಂ | ಯಸ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ಯೋಗೇ ಸೇವ್ಯಸೇವಕಭಾವಸಂಬಂಧೇ ಸತಿ ಚಿತ್ರಮುಘಾ | ಚಿತ್ರಂ ಚಾಯನೀಯಂ ಮುಘಂ ಗವಾಶ್ವಾದಿಲಕ್ಷಣಂ ಧನಂ ಯಸ್ಯಾಃ ಸಾ ಚಿತ್ರಮುಘಾ | ಪೂಜನೀಯಾನೇಕಧನೋಪೇತಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಅಧಿ ಜಜ್ಜೀ ಅಧಿಕಂ ಪ್ರಾದುರಭೂತ್ ಯುಧಿಸ್ವಿರಾದೇಸ್ತಂ | ಕೇದ್ರಶಂ ತಂ | ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠಂತಂ ಜ್ಯೋತಿರಂಸಿ ಸೂರ್ಯಾದೀನಿ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತ್ವೇನ ಸಂತಿ ಯಸ್ಯ ತಂ | ತಸ್ಯ ಭಾಸಾ ಸರ್ವಮಿದಂ ವಿಭಾತಿ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಕೇತುಮಂತಂ | ಕೇತವಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಃ ವಿಷಯಾಃ ಸಂತಿ ಯಸ್ಯ ತಂ | ಯಃ ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಸರ್ವವಿತ್ (ಮು. ಉ. ೧-೧-೯) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಕೇತುರಿತಿ ಪ್ರಜ್ಞಾನಾಮು | ಕೇತುಃ ಕೇತ ಇತಿ ತನ್ನಾಮಸು ಸಾರಾತ್ | ತ್ರಿಚಕ್ರಂ ತ್ರಿಸು ಭೂರಾದಿಲೋಕೇಷು ಚಕ್ರಂ ಚಂಕ್ರಮಣಂ

ತ್ರಿವಿಕ್ರವಾವತಾರೇ ಯಸ್ಯ ತಂ | ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಚಕ್ರಮೇ (ಋ. ಸಂ. ೧-೧೩-೧೭) ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಯದ್ವಾ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಅಪ್ರತಿಹತಂ ಚಕ್ರಂ ಸುದರ್ಶನಾಖ್ಯಂ ಯಸ್ಯ ತಂ | ಸುಖಂ ನಿರತಿಶಯಾನಂದಾತ್ಮಕಂ | ಓಂ ಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಖಂ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ರಥಂ ರಂಹಣಸ್ವಭಾವಂ | ಗಮನಶೀಲಮಿತಿ ಯಾವತ್ | ಆಸಾಣಿಸಾದೋ ಜವನೋ ಗೃಹೀತಾ (ಶ್ವೇ. ಉ. ೩-೧೯) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಸುಷದಂ | ಶೋಭನೇ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪೇ ಸೀದತಿ ತಿಷ್ಠತಿತಿ ಸುಷತ್ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಃ ತಂ | ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರಜ್ಞಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ | ಭೂರಿವಾರಂ ಭೂರಿಭಿರ್ಬಹುಭಿಃ ಪ್ರಾಣಿಭಿಃ ವಾರೋ ವರಣೀಯಸ್ತಂ | ಸರ್ವಾತ್ಮಕತ್ವಾತ್ ಸರ್ವಪ್ರಿಯತ್ವಮುಚಿತಮಸ್ಯ | ಆತ್ಮನಃ ಕಾಮಾಯ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಿಯಂ ಭವತಿ (ಬೃ ಉ. ೨-೪-೫) ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ||

|| ಪ್ರತಿಶಬ್ದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ) ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನ | ಯೋಗೇ—ಸಂಬಂಧವಿರಲಾಗಿ | ಚಿತ್ರಾಮೃತಾ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನದೇವತೆಯು | ಅಧಿಜಜ್ಞೇ—ಉತ್ಪನ್ನ ಳಾಗುವಳೋ ಅಂತಹವನೂ | ನಾಂ—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ | ಅತಿ ರಿಕ್ತಂ—ಅತಿಶಯವಾದ ವೈಭವವುಳ್ಳವನೂ | ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮಂತಂ—ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ತೇಜೋಯುತನೂ | ಕೇತುಮಂತಂ—ಪ್ರಜ್ಞಾವಿಷಯವುಳ್ಳವನೂ | ತ್ರಿಚಕ್ರಂ—ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುವ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ | ಸುಖಂ—ನಿರತಿಶಯವಾದ ಆತ್ಮಸುಖದಾತ್ಮವು | ರಥಂ—ಸಂಚಾರಶೀಲನೂ | ಸುಷದಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಆತ್ಮಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳವನೂ | ಭೂರಿವಾರಂ—ಸಕಲರ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೂ ಪಾತ್ರನೂ ಆದ | ತಂ—ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು | ಸಿಬಧ್ಯೈ—ಸೋಮಪಾನಮಾಡಲು | ಹುನೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಬಂಧವಿರಲಾಗಿ ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನದೇವತೆಯು ಉತ್ಪನ್ನ ಳಾಗುವಳೋ ಅಂತಹವನೂ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅತಿಶಯವಾದ ವೈಭವವುಳ್ಳವನೂ, ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನೊದಗಿಸುವ ತೇಜೋಯುತನೂ, ಪ್ರಜ್ಞಾವಿಷಯವುಳ್ಳವನೂ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸುವ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ನಿರತಿಶಯವಾದ ಆತ್ಮಸುಖದಾತ್ಮವು, ಸಂಚಾರಶೀಲನೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಆತ್ಮಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಸಕಲರ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೂ ಪಾತ್ರನೂ ಆದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೋಮಪಾನಮಾಡಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Dazzling chariot moving quickly on its three wheels, sending out brilliance with easy seat and abundance with his approach the dawn came out with wondrous abundance ; come here and drink in your charit.

ಐವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧೧)

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಮಾನಿ ನಾನಿತಿ ಸಪ್ತರ್ಚವೇಕಾದತಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಸುಪರ್ಣಸ್ಯಾರ್ಷಮೈಂದ್ರಾವರುಣಂ ಜಾಗತಂ | ಇಮಾನಿ ನಾಂ ಸಪ್ತ ಸುಪರ್ಣ ಐಂದ್ರಾವರುಣಂ ಜಾಗತಂ ಇತ್ಯನುಕ್ರಾಂತತ್ವಾತ್ | ವಿನಿಯೋಗಃ ಸೂತ್ರಾದವಗಂತವ್ಯಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಇಮಾನಿ ನಾಂ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯದು ಮತ್ತು ಕೊನೆಯದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಏಳು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಸುಪರ್ಣಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರಾವರುಣರು ದೇವತೆಯು; ಜಗತೀಭಂದಸ್ಸು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಇಮಾನಿ ನಾಂ ಸಪ್ತ ಸುಪರ್ಣ ಐಂದ್ರಾವರುಣಂ ಜಾಗತಂ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸೂಕ್ತ—೫೯

(ವಾಲಖಿಲ್ಯಸೂಕ್ತ—೧೧)

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೬ || ಸೂಕ್ತ—೫೯ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೩೦, ೩೧ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ತಂಪ್ರೀ—೬ ||

|| ಮುನಿಃ—ಸುಪರ್ಣಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇದತಾ—ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ||

|| ಭಂದಃ—ಜಗತೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಮಾನಿ¹ ನಾಂ² ಭಾಗ³ಧೇಯಾನಿ⁴ ಸಿಸ್ತ⁵ತ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ⁶ ಪ್ರ⁷ ಮಹೇ⁸

ಸುತೇಷು⁹ ನಾಂ¹⁰ |

ಯಜ್ಞೇ¹¹ಯಜ್ಞೇ¹² ಹ¹³ ಸವನಾ¹⁴ ಭುರಣ್ಯ¹⁵ಥೋ¹⁶ ಯತ್ಸು¹⁷ನ್ವತೇ¹⁸ ಯಜಮಾನಾಯ¹⁹

ಶಿಕ್ಷ²⁰ಥಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಮಾನಿ¹ | ನಾಂ² | ಭಾಗ³ಧೇಯಾನಿ⁴ | ಸಿಸ್ತ⁵ತೇ⁶ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ⁷ | ಪ್ರ⁸ | ಮಹೇ⁹ | ಸುತೇಷು¹⁰ | ನಾಂ¹¹ |

ಯಜ್ಞೇ¹²ಯಜ್ಞೇ¹³ | ಹ¹⁴ | ಸವನಾ¹⁵ | ಭುರಣ್ಯ¹⁶ಥಃ¹⁷ | ಯತ್¹⁸ | ಸುನ್ವತೇ¹⁹ | ಯಜಮಾನಾಯ²⁰ | ಶಿಕ್ಷ²¹ಥಃ ||

। ಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ಇಮಾನಿ ಇದಾನೀಂ ಕೃತಾನಿ ಭಾಗಧೇಯಾನಿ ಭವದಂಶ-
ಭೂತಾನಿ ಚರುಪುರೋಡಾಶಾದಿದನೀಂಷಿ ವಾಂ ಯುನಾಂ ಪ್ರತಿ ಸಿಸ್ತತೇ ಪ್ರಾಪ್ತುಮಿಚ್ಛಂತಿ | ಅತಃ
ಸುತೇಷು ಅಭಿಷುತೇಷು ಸೋಮೇಷು ಸತ್ಸು ಮಹೇ ಮಹತೇ ಪೂಜನಾಯ ವಾಂ ಯುನಾಂ ಪ್ರ
ಪ್ರಾಚರ್ಯೇ | ಉಪಸರ್ಗವಶಾದ್ಯೋಗ್ಯಕ್ರಿಯಾಧ್ಯಾಹಾರಃ | ಯತ್ ಯಸ್ಮಾತ್ ಯಜ್ಞೇಯಜ್ಞೇ
ಪ್ರತಿಯಜ್ಞಂ ಸವನಾ ತ್ರಿಷ್ವಪಿ ಸವನೇಷು ಭುರಣ್ಯಥೋ ಹ ಗಚ್ಛೆಥಃ ಖಲು | ಕಿಂಚಿ ಸುನ್ವತೇ
ಸೋವಾಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಶಿಕ್ಷಥಃ ಅಭಿಮತಂ ಪ್ರಯಚ್ಛೆಥಃ | ಶಿಕ್ಷತಿರ್ವಾನಕರ್ಮಾ |
ಪೃಣಾತಿ ಶಿಕ್ಷತಿ ಇತಿ ದಾನಕರ್ಮಸು ಪಾರಾತ್ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣ ದೇವತೆಗಳೇ | ಯತ್—ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ
ದಿಂದ | ಯಜ್ಞೇ ಯಜ್ಞೇ ಹ—ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯಜ್ಞಕ್ಕೂ | ಸವನಾ—ಮೂರು ಸವನಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ |
ಭುರಣ್ಯಥಃ—ಹೋಗುವಿರೋ (ಮತ್ತು) | ಸುನ್ವತೇ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವ | ಯಜಮಾನಾಯ—
ಯಜ್ಞಕರ್ತನಿಗೆ | ಶಿಕ್ಷಥಃ—ಅವನ ಅಭಿಷ್ಪವನ್ನು ಕೊಡುವಿರೋ (ಆದುದರಿಂದಲೇ) | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು
ದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿದವೂ | ಇಮಾನಿ ಭಾಗಧೇಯಾನಿ—ನಿಮ್ಮ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವೂ ಆದ ಚರುಪುರೋಡಾಶಗಳು |
ಸಿಸ್ತತೇ—ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಸಮಾಪಿಸುತ್ತವೆ | ಸುತೇಷು—ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾದಾಗ | ವಾಂ—
ನಿಮ್ಮ | ಮಹೇ—ಪೂಜೆಗಾಗಿ | ಪ್ರ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯಜ್ಞಕ್ಕೂ
ಮೂರು ಸವನಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ ಹೋಗುವಿರೋ ಮತ್ತು ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಯಜ್ಞಕರ್ತನಿಗೆ ಅವನ
ಅಭಿಷ್ಪವನ್ನು ಕೊಡುವಿರೋ ಆದುದರಿಂದಲೇ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿದವೂ, ನಿಮ್ಮ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವೂ ಆದ
ಚರುಪುರೋಡಾಶಾದಿಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಸಮಾಪಿಸುತ್ತವೆ. ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾದಾಗ ನಿಮ್ಮ
ಪೂಜೆಗಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Agni, Indra, Varuna in the chief rite we invoke you to drink
Soma. This is your portion ; come following it, in every rite, nourish
the sacrifices and libations, make gift to the worshipper offering Soma
libations.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಿಃಸಿಧ್ಧಿರೀರೋಷಧೀರಾಪ ಆಸ್ತಾಮಿಂದ್ರಾವರುಣಾ ಮಹಿಮಾನಮಾಶತ |
ಯಾ ಸಿಸ್ತತೂ ರಜಸಃ ಪಾರೇ ಅಧ್ವನೋ ಯಯೋಃ ಶತ್ರುನಕಿರಾದೇವ
ಓಹತೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಿಃಸಿಧ್ಧಿರೀಃ | ಓಷಧೀಃ | ಆಪಃ | ಆಸ್ತಾಂ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಮಹಿಮಾನಂ | ಆಶತ |
ಯಾ | ಸಿಸ್ತತುಃ | ರಜಸಃ | ಪಾರೇ | ಅಧ್ವನಃ | ಯಯೋಃ | ಶತ್ರುಃ | ನಕಿಃ | ಅದೇವಃ | ಓಹತೇ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ಭವಂತೋ ಯದಾ ಆಸ್ತಾಂ ಓಷಧ್ಯಾದಿಕತ್ಯತೇನಾ-
ಭೂತಾಂ ತದಾ ನಿಃಸಿಧ್ಧಿರೀಃ ನಿತರಾಂ ಮಂಗಲಸ್ವಭಾವಾ ಓಷಧೀಃ ವ್ರೀಹ್ಯಾದ್ಯಾ ಓಷಧಯಃ ಆಪಃ
ಉದಕಾನಿ ಚ ಮಹಿಮಾನಂ ಭವತೋ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಆಶತ ವ್ಯಾಪ್ನವಂತಿ | ಕಿಂಚಿ ಯಾ ಯಾ
ಭವಂತೌ ರಜಸೋಽಂತರಿಕ್ಷಲೋಕಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನಃ ಅಧ್ವನೋ ಮಾರ್ಗಸ್ಯ ಪಾರೇ ಪರತೀರೇ ಸಿಸ್ತತುಃ
ಯಥೇಚ್ಛಂ ಸರಣಂ ಕುರುತಃ | ಯಯೋರ್ಭವತೋಃ ಶತ್ರುಃ ಶಾತಯಿತಾ ಅದೇವಃ ದೇವಪ್ರತಿಯೋಗೀ
ಅಸುರಾದಿಃ ನಕಿಃ ಓಹತೇ ನ ಕೋಽಸಿ ತರ್ಕಗೋಚರೋ ಭವತಿ | ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ | ವಿಹರತೋರ್ಭವತೋಃ
ಗತಿಪ್ರತಿಘಾತಕಃ ಶತ್ರುಃ ನ ಕೋಽಪ್ಯಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | (ಯದಾ—ಯಾವಾಗ) | ಆಸ್ತಾಂ—
ಓಷಧ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಪಕರಾಗಿದ್ದೀರೋ ಆಗ | ನಿಃ ಸಿಧ್ಧಿರೀಃ—ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ಓಷಧೀಃ—
ವ್ರೀಹ್ಯಾದ್ಯೋಷಧಿಗಳೂ | ಆಪಃ—ಉದಕಗಳೂ | ಮಹಿಮಾನಂ—ನಿಮ್ಮ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೇ | ಆಶತ—
ಹೊಂದುತ್ತವೆ | ಯಾ—ಯಾವ ನೀವು | ರಜಸಃ—ಅಂತರಿಕ್ಷದ | ಅಧ್ವನಃ ಪಾರೇ—ಮಾರ್ಗಗಳ
ತೀರಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ | ಸಿಸ್ತತುಃ—ಸಂಚರಿಸುವಿರೋ ಅಂತಹ | ಯಯೋಃ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ | ಶತ್ರುಃ—
ಶತ್ರುವಾದವನೂ | ಅದೇವಃ—ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದವನೂ ಆದ ಯಾವ ಅಸುರನೂ | ನಕಿಃ ಓಹತೇ—
ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗಲಾರನು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾವಾಗ ಓಷಧ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಪಕರಾಗಿದ್ದೀರೋ ಆಗ
ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ವ್ರೀಹ್ಯಾದ್ಯೋಷಧಿಗಳೂ, ಉದಕಗಳೂ ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಯಾವ
ನೀವು ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗಗಳ ತೀರಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸುವಿರೋ ಅಂತಹ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ ಶತ್ರುವಾದವನೂ,
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದವನೂ ಆದ ಯಾವ ಅಸುರನೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗಲಾರನು.

English Translation.

Indra and Varuna are here, walking by a path leading to beyond the sky ; no god-fearing men can be their enemy. The vegetable and water attain their powers ;

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಸತ್ಯಂ ತದಿಂದ್ರಾವರುಣಾ ಕೃಶಸ್ಯ ವಾಂ ಮಧ್ವ ಊರ್ಮಿಂ ದುಹತೇ ಸಪ್ತ
ವಾಣೀಃ |

ತಾಭಿದ್ರಾಶ್ವಾಂಸಮವತಂ ಶುಭಸ್ಪತೀ ಯೋ ವಾಮದಬ್ಧೋ ಅಭಿ ಪಾತಿ
ಚಿತ್ತಿಭಿಃ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸತ್ಯಂ | ತತ್ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಕೃಶಸ್ಯ | ವಾಂ | ಮಧ್ವಃ | ಊರ್ಮಿಂ | ದುಹತೇ | ಸಪ್ತ | ವಾಣೀಃ |
ತಾಭಿಃ | ದ್ರಾಶ್ವಾಂಸಂ | ಅವತಂ | ಶುಭಃ | ಪತೀ ಇತಿ | ಯಃ | ವಾಂ | ಅದಬ್ಧಃ | ಅಭಿ | ಪಾತಿ |
ಚಿತ್ತಿಭಿಃ || ೩ ||

|| ಛಾಂದಃ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ಯೋಃ ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಸರ್ವಣಿಸ್ತಥಾನಾ ವಾ ವಾಣೀಃ
ವಾಣ್ಯಃ ಸಪ್ತಹೋತ್ರಕಾಣಾಂ ಸ್ತುತಿರೂಪಾ ವಾಚಿಃ ಕೃಶಸ್ಯ ಏತನ್ನಾನೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಿನಃ
ಮಧ್ವಃ ಮಧುರಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಊರ್ಮಿಂ ತದುಪಲಕ್ಷಿತಂ ರಸಂ ಪ್ರತಿ ವಾಂ ಯುವಾಂ ಹವತೇ
ಪ್ರಪೂರಯಂತೀತಿ ಯತ್ ತತ್ಸತ್ಯಮನಿತ್ಯಮೇವ | ತಸ್ಮಾತ್ತಾಭಿವಾರ್ಣೀಭಿರ್ಹೇತುಭೂತಾಭಿಃ ಯುವಾಂ
ದ್ರಾಶ್ವಾಂಸಂ ಹವಿದ್ರಶ್ವವಂತಂ ಯಜಮಾನಂ ಅವತಂ ರಕ್ಷತಂ | ಯಜಮಾನಂ ವಿಶಿನಸ್ವಿ | ಹೇ
ಶುಭಸ್ಪತೀ ಉದಕಸ್ಯ ಸಾಲಯಿತಾರಾವಿಂದ್ರಾವರುಣೌ ಯೋ ಯಜಮಾನಃ ಅದಬ್ಧಃ ಕೇನಾಸ್ಯಹಿಸಿತಃ
ಸನ್ ಚಿತ್ತಿಭಿಃ ಪ್ರಜ್ಞೋಪಲಕ್ಷಿತೈಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ವಾಂ ಯುವಾಮಭಿ ಪಾತಿ ಸರ್ವತೋ ರಕ್ಷತಿ |
ತಮವತಮಿತಿ ಪೂರ್ವೇಣಾನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಸಪ್ತ ವಾಣೀಃ—ಸಪ್ತಹೋತ್ರಗಳ
ಸ್ತುತಿರೂಪಗಳಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು | ಕೃಶಸ್ಯ—ಕೃಶಸಂಜ್ಞಕನಾದ ಯಜಮಾನನ | ಮಧ್ವಃ—ಮಧುರವಾದ

ಸೋಮರಸದ | ಊರ್ವಿಂ—ರಸಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನು | ದುಹತೇ—ಕರಿತಂದು ಪೂರ್ಣ
ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಯಾವುದುಂಟೋ | ತತ್—ಅದು | ಸತ್ಯಂ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ | ತುಭಸ್ವತೀ—
ಉದಕಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಅದ್ಭುಃ—ಯಾರಿಂದಲೂ ಅಹಿಂಸಿತನಾದ |
ಯೋ—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು | ಚಿತ್ತಿಭಿಃ—ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾದ ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ವಾಂ—
ನಿಮ್ಮನ್ನು | ಅಭಿ ಸಾತಿ—ಸುತ್ತಲೂ ರಕ್ಷಿಸುವನೋ | ದಾಶ್ವಾಂಸಂ—ಹವಿದಾರ್ತನಾದ ಅದೇ ಯಜಮಾನ
ನನ್ನು | ತಾಭಿಃ—ಅದೇ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ | ಅವತಂ—ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಸಪ್ತ ಹೋತೃಗಳ ಸ್ತುತಿರೂಪಗಳಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಕೃಶಸಂಜ್ಞಕ
ನಾದ ಯಜಮಾನನ ಮಧುರವಾದ ಸೋಮರಸದ ರಸಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರಿತಂದು ಪೂರ್ಣಮಾಡುತ್ತವೆ
ಎಂಬುದು ಯಾವುದುಂಟೋ ಅದು ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಉದಕಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣ
ದೇವತೆಗಳೇ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಅಹಿಂಸಿತನಾದ ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾದ ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ
ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ರಕ್ಷಿಸುವನೋ ಹವಿದಾರ್ತನಾದ ಅದೇ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಅದೇ ಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

English Translation.

Indra and Varuna, it is true that for you Saptavani is effusing the
Soma of Krishna ; you are the supporter of good works. The men without
enemy who worship you with good works, protect him your worshipper.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಘೃತಪುಷಃ ಸೌಮ್ಯಾ ಜೀರದಾನವಃ ಸಪ್ತ ಸ್ವಸಾರಃ ಸದನೇ ಯತಸ್ಯ |

ಯಾ ಹ ವಾಮಿಂದ್ರಾವರುಣಾ ಘೃತಶ್ಚುತಸ್ತಾಭಿಧತ್ತಂ ಯಜಮಾನಾಯ
ಶಿಕ್ಷತಂ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಘೃತಂ ಪುಷಃ | ಸೌಮ್ಯಾಃ | ಜೀರದಾನವಃ | ಸಪ್ತ | ಸ್ವಸಾರಃ | ಸದನೇ | ಯತಸ್ಯ |

ಯಾಃ | ಹ | ವಾಂ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಘೃತಶ್ಚುತಃ | ತಾಭಿಃ | ಧತ್ತಂ | ಯಜಮಾನಾಯ | ಶಿಕ್ಷತಂ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಾಃ ಸತ್ಯವಾಣ್ಯಃ ಕ್ವ ಸಂತೀತ್ಯಪೇಕ್ಷಾಯಾಮಾಹ | ಯತಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಸದನೇ ಸ್ಥಾನೇ ಸಪ್ತ
ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಸ್ವಸಾರಃ ಸ್ವಯಂಸಾರಿಣ್ಯೋ ವಾಣ್ಯಃ ಸಂತಿ | ಕೀದೃತ್ಯಸ್ತಾಃ | ಘೃತಪುಷಃ |
ಘೃತಮಿತ್ಯುದಕನಾಮ | ತೇನ ಸೋಮರಸೋ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ತಥಾ ಚ ಸೋಮರಸಸ್ರಾವಿಣ್ಯ ಇತ್ಯರ್ಥಃ

ಸೋಮ್ಯಾಃ ಸೋಮಾರ್ಹಾಃ ಜೀರದಾನವಃ ಕ್ಷಿಪ್ರದಾನಾಃ | ಕಿಂಚಿ ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ
ಯಾ ವಾಣ್ಯಃ ವಾಂ ಯುವಾಮುದ್ವಿಶ್ಯ ಘೃತಶ್ಚುತಃ ಸೋಮರಸಸ್ತ್ರಾನಿಣ್ಯೋ ಭವಂತಿ ಅಥವಾ
ಅಜ್ಯಸ್ತ್ರಾನಿಣ್ಯೋ ಭವಂತಿ | ಹೇತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ | ತಾಭಿರ್ಹೇತುಭೂತಾಭಿಃ ಧತ್ತಂ ಯಜಮಾನಂ
ಪುಷ್ಪೀತಂ | ತದರ್ಥಂ ಚ ಯಜಮಾನಾಯ ಶಿಕ್ಷತಮುಭಿನುತಂ ದತ್ತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಘೃತಪುಷಃ—ಉದಕರೂಪವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸುರಿಸುವುವೂ | ಸೌಮ್ಯಾಃ—ಸೋಮಾರ್ಹ
ವಾದವೂ | ಜೀರದಾನವಃ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವುವೂ | ಸಪ್ತ ಸ್ವಸಾರಃ—ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ ಆದ
ವಾಣಿಗಳು | ಯತಸ್ಯ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞದ | ಸದನೇ—ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿವೆ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಘೃತಶ್ಚುತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ | ಯಾಃ—
ಯಾವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳು | ವಾಂ—ನಿಮ್ಮನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುವುವೋ | ತಾಭಿಃ—ಅವುಗಳೊಡನೆ |
ಧತ್ತಂ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಆಧಾರಕರಾಗಿ | ಯಜಮಾನಾಯ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಶಿಕ್ಷತಂ—ಅವನ
ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉದಕರೂಪವಾದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಸುರಿಸುವುವೂ, ಸೋಮಾರ್ಹವೂ, ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವುವೂ,
ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ ಆದ ವಾಣಿಗಳು ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಯಜ್ಞದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿವೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣ
ದೇವತೆಗಳೇ, ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ ಯಾವ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುವುವೋ
ಅವುಗಳೊಡನೆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಆಧಾರಕರಾಗಿ. ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅವನ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

English Translation.

The amiable seven sisters in the house of rite, are become giver of
abundance. Indra and Varuna those who drop ghee for you, uphold them,
give them gifts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅವೋಚಾಮು ಮಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ಸತ್ಯಂ ತ್ವೇಷಾಭ್ಯಾಂ ಮಹಿನೂನ-
ಮಿಂದ್ರಿಯಂ |

ಅಸ್ಮಾನ್ವಿನ್ದ್ರಾವರುಣಾ ಘೃತಶ್ಚುತಸ್ಮಿಭಿಃ ಸಾಪ್ತೇಭಿರವತಂ ಶುಭಸ್ವತೀ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅವೋಚಾಮ | ಮಹತೇ | ಸೌಭಗಾಯ | ಸತ್ಯಂ | ತ್ರೇಷಾಭ್ಯಾಂ | ಮಹಿಮಾನಂ | ಇಂದ್ರಿಯಂ |
ಅಸ್ಮಾನ್ | ಸು | ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಘೃತಶ್ಚುತಃ | ತ್ರಿಭಿಃ | ಸಾಪ್ತೇಭಿಃ | ಅವತಂ | ಶುಭಃ | ಪತೀ
ಇತಿ || ೫ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ತ್ರೇಷಾಭ್ಯಾಂ ದೀಪ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಭವದ್ಭ್ಯಾಂ ಸಂಪಾದಿತಂ ಮಹಿಮಾನಂ ಕೀರ್ತಿವಿಶೇಷಂ ವಯಂ ಮಹತೇ ಬೃಹತೇ ಸೌಭಗಾಯ ಐಶ್ವರ್ಯಾಯ ಅವೋಚಾಮ ವರ್ಣಯೇಮ | ಕೀದೃಶಂ ಮಹಿಮಾನಂ | ಸತ್ಯಮವಿಶೇಷಂ | ಯುಷ್ಮತ್ಸ್ವರೂಪಾನುಕೂಲಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಇಂದ್ರಿಯಂ ಇಂದ್ರಯೋಃ ಪರಮೇಶ್ವರಯೋರ್ಭವತೋಜ್ಞಾಪಕಂ | ತಸ್ಮಾತ್ ಹೇ ಶುಭಸ್ತತೀ ಉದಕಸ್ಯ ಸಾಲಯಿತಾರಾವಿಂದ್ರಾವರುಣೌ ಯುವಾಂ ಘೃತಶ್ಚುತಃ ಸೋಮರಸಸ್ರಾವಿಣೋಽಸ್ಮಾನ್ ಯಜಮಾನಾನ್ ತ್ರಿಭಿಃ ಸಾಪ್ತೇಭಿಃ | ಸಪ್ತಯೋಽಶ್ವಾಃ ತೇಷಾಂ ಸಮೂಹಃ | ಸಪ್ತಯೋಽಪ್ತೈಃ ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕೈರಶ್ವಸಮೂಹೈಃ ಸೋತಂ (? ಸು ಅವತಂ) ಸುತರಾಂ ಸಾಲಯತಂ | ಇಂದ್ರಾವರುಣಯೋರೈಶ್ವರ್ಯಯೋರ್ಗಾತ್ ಅಶ್ವೈರಸ್ಮತ್ಪಾಲನಂ ಸಮಂಜಸಮಿತಿ ಭಾವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ತ್ರೇಷಾಭ್ಯಾಂ—ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದುದೂ | ಸತ್ಯಂ—ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದುದೂ | ಇಂದ್ರಿಯಂ—ನಿಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ್ವ್ಯೇತಕವಾದುದೂ ಆದ | ಮಹಿಮಾನಂ—ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು | ಮಹತೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ಸೌಭಗಾಯ—ಕಲ್ಯಾಣಕಲ್ಪಾಗಿ | ಅವೋಚಾಮ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ | ಶುಭಸ್ತತೀ—ಉದಕಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣವೇವತೆಗಳೇ | ಘೃತಶ್ಚುತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ತ್ರಿಭಿಃ ಸಾಪ್ತೇಭಿಃ—ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆಯೂ | ಸು—ಆತ್ಯಾತಿಶಯವಾಗಿ | ಅವತಂ—ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದುದೂ, ಸತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದುದೂ, ನಿಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ್ವ್ಯೇತಕವಾದುದೂ ಆದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಮಹತ್ತಾದ ಕಲ್ಯಾಣಕಲ್ಪಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಉದಕಪಾಲಕರಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ನಮ್ಮನ್ನು ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆಯೂ ಆತ್ಯಾತಿಶಯವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

English Translation.

Desirous of good fortune we are praising the nobleness of brilliant Indra and Varuna. We are dropping ghee, Indra and Varuna are the lords of righteous works. May they protect us by thrice seven.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಯದ್ಯುಷಿಭ್ಯೋ ಮನೀಷಾಂ ವಾಚೋ ಮತಿಂ ಶ್ರುತಮು-
ದತ್ತಮಗ್ರೇ |

ಯಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನ್ಯಸ್ಯಜಂತ ಧೀರಾ ಯಜ್ಞಂ ತನ್ನಾನಾಸ್ತಪಸಾಭ್ಯಪಶ್ಯಂ || ೬ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಯತ್ | ಯುಷಿಭ್ಯಃ | ಮನೀಷಾಂ | ವಾಚಃ | ಮತಿಂ | ಶ್ರುತಂ | ಅದತ್ತಂ | ಅಗ್ರೇ |
ಯಾನಿ | ಸ್ಥಾನಾನಿ | ಅಸ್ಯಜಂತ | ಧೀರಾಃ | ಯಜ್ಞಂ | ತನ್ನಾನಾಃ | ತಪಸಾ | ಅಭಿ | ಅಪಶ್ಯಂ || ೬ ||

| ಭಾಷ್ಯಂ |

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ಯತ್ ಯೇ ಋಷಯಃ ಯಜ್ಞಂ ತನ್ನಾನಾಃ ಕರ್ಮ-
ವಿಶೇಷಂ ವಿಸ್ತಾರಯಂತಃ ಅತ ಏವ ಧೀರಾಃ ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣತ್ವೇನ ಧೀಮಂತಃ ಸಂತಃ ಆಗ್ರೇ
ಅಂತಃಕರಣಶುದ್ಧೇಃ ಪ್ರಾಕ್ ಯಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ ಗೃಹಕ್ಷೇತ್ರಾದೀನಿ ಸ್ಥಿತಾನಿ ತಾನಿ ಅಸ್ಯಜಂತ ವಿಸ್ತೃಷ್ಠ-
ವಂತಃ | ತತ್ಕೃಜಿರಿತಿ (? ತತ್ಕೃಜುರಿತಿ) ಯಾವತ್ | ತೇಭ್ಯ ಯುಷಿಭ್ಯಃ ಮಂತ್ರದೃಗ್ಭ್ಯಃ ಮನೀಷಾದಿಶ್ರು-
ತಾಂತಂ ಸರ್ವಂ ಯುನಾಂ ಅದತ್ತಂ ದತ್ತವಂತೌ ಇತ್ಯದಂ ತಪಸಾ ಅಲೋಚನಾತ್ಮಕೇನ ಜ್ಞಾನೇನ
ಅಭ್ಯಪಶ್ಯಂ ಸರ್ವತೋ ದೃಷ್ಟವಾನಸ್ಮಿ | ಮನೀಷಾ ಅತ್ರ ಚಿಜ್ಜಡವಿವೇಕವತೀ ಬುದ್ಧಿಃ | ವಾಚಃ
ಉಪನಿಷಲ್ಲಕ್ಷಣಾ ಗಿರಃ | ಮತಿರ್ಮನನಂ ತರ್ಕಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ | ಶ್ರುತಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮೀಮಾಂಸಾಲಕ್ಷಣಂ |
ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಭವದ್ಭ್ಯಾಂ ತೇಭ್ಯೋ ದತ್ತಮಿತಿ ಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಪ್ರಸಾದಾಲ್ಲಬ್ಧಜ್ಞಾನೇನ ಮಯಾ
ಜ್ಞಾತಮಿತ್ಯುಪೇರ್ವಕ್ತುರಭಿಪ್ರಾಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಯಜ್ಞಂ ತನ್ನಾನಾಃ—ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ
ಯಜ್ಞವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತ | ಧೀರಾಃ—ಪ್ರಾಜ್ಞರಾಗಿದ್ದು | ಅಗ್ರೇ—ತಮ್ಮ ಸನ್ಮಾಸಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ |
ಯಾನಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ—ಯಾವ ಯಾವ ಗೃಹಕ್ಷೇತ್ರಾದಿ ಸ್ಥಾನಗಳು ಇದ್ದವೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ | ಯತ್—ಯಾವ
ಋಷಿಗಳು | ಅಸ್ಯಜಂತ—ತ್ಯಾಗಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೋ | ಯುಷಿಭ್ಯಃ—ಅಂತಹ ಋಷಿಗಳಿಗೆ | ಮನೀಷಾಂ—
ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ | ವಾಚಃ—ಉಪನಿಷದಾದಿ ತತ್ತ್ವವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ | ಮತಿಂ—ಮನಸಾದಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ವನ್ನೂ | ಶ್ರುತಂ—ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ | ಅದತ್ತಂ—ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರಿ ಎಂಬುದನ್ನು |
ತಪಸಾ—ನನ್ನ ತಪಶ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ | ಅಭ್ಯಪಶ್ಯಂ—ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾಗಿದ್ದು ಮೃತಸಂನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಯಾವ ಯಾವ ಗೃಹ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಾದಿಸ್ವಾಮ್ಯಗಳಿದ್ದವೋ ಅವನೇ ಲ್ಲಾ ಯಾವ ಋಷಿಗಳು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೋ ಅಂತಹ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ವಿವೇಕಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಉಪನಿಷದಾದಿ ತತ್ತ್ವವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಮನನಾದಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನನ್ನ ಕಪಶ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

English Translation.

Indra and Varuna what you did grant to the Rishis wise-worded hymns, Sruti and the Lokas : we are being engaged in rite, shall engage them.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಸೌಮನಸಮದ್ಯಸ್ತಂ ರಾಯಸ್ಪೋಷಂ ಯಜಮಾನೇಷು
ಧತ್ತಂ |

ಪ್ರಜಾಂ ಪುಷ್ಪಿಂ ಭೂತಿಮಸ್ಮಾಸು ಧತ್ತಂ ದೀರ್ಘಾಯುತ್ಪಾಯ ಪ್ರ
ತಿರತಂ ನ ಆಯುಃ || ೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ | ಸೌಮನಸಂ | ಅದ್ಯಸ್ತಂ | ರಾಯಃ | ಪೋಷಂ | ಯಜಮಾನೇಷು | ಧತ್ತಂ |

ಪ್ರಜಾಂ | ಪುಷ್ಪಿಂ | ಭೂತಿಂ | ಅಸ್ಮಾಸು | ಧತ್ತಂ | ದೀರ್ಘಾಯುತ್ಪಾಯ | ಪ್ರ | ತಿರತಂ | ನ | ಆಯುಃ || ೨ ||

|| ಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ ಇಂದ್ರಾವರುಣೌ ಯುವಾಂ ಸೌಮನಸಂ ಪ್ರಸನ್ನಮನಸ್ಕೃತ್ವಂ ತೇಷಾ ಅದ್ಯಸ್ತಂ ಅನುಧತ್ತಂ | ನೋಹಶೂನ್ಯಮಿತಿ ಯಾವತ್ | ರಾಯಃ ಧನಸ್ಯ ಪೋಷಂ ಪುಷ್ಪಿಂ ಚ ಯಜಮಾನೇಷು ಧತ್ತಂ ಧಾರಯತಂ | ಕಿಂಚಾಸ್ಮಾಸು ಸ್ತೋತ್ರೈಷು ಪ್ರಜಾಂ ಪುತ್ರಸೌತ್ರಾದಿರೂಪಾ ಪುಷ್ಪಿಂ ಧನಾದೇಃ ಸಮೃದ್ಧಿಂ ಭೂತಿಂ ಗನಾಶ್ವಾದಿಗಜಾಂತಸಂಪದಂ ಚ ಧತ್ತಂ ಧಾರಯತಂ | ಅಥ ಚ ದೀರ್ಘಾಯುತ್ಪಾಯ ಚಿರಜೀವನಾಯ ನೋಽಸ್ಮಾಕಮಾಯುಃ ಜೀವಿತಕಾಲಂ ಪ್ರ ತಿರತಂ ಪ್ರವರ್ಧಯತಂ | ಪ್ರಪೂರ್ವಸ್ತಿರತಿವರ್ಧನಾರ್ಥಃ ||

! ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ !

ಇಂದ್ರಾವರುಣಾ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ | ಯಜಮಾನೇಷು—ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ | ಸೌಮನಸಂ—ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ | ಅದೃಪ್ತಂ—ನಿರಭಿಮಾನವನ್ನೂ | ರಾಯಿಃ—ಧನವನ್ನೂ | ಪೋಷಂ—ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ—ಸ್ಥಾಪಿಸಿರಿ | ಅಸ್ಮಾಸು—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ (ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಲ್ಲಿ) | ಪ್ರೇಜಾಂ—ಸಂತತಿಸಂಪತ್ತನ್ನೂ | ಪುಷ್ಟಿಂ—ಧನಸಂಪತ್ತುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ | ಭೂತಿಂ—ಗವಾದ್ಯೈಶ್ಚರ್ವಯವನ್ನೂ | ಧತ್ತಂ—ತುಂಬಿಡಿರಿ | ನಃ—ನಮ್ಮ | ಆಯುಃ—ಆಯುಸ್ಸನ್ನು | ದೀರ್ಘಾಯುಶ್ಚಾಯೇ—ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬದುಕಲು | ಸ್ತುತಿರತಂ—ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿರಿ.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ವರುಣದೇವತೆಗಳೇ, ಯಜಮಾನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ, ನಿರಭಿಮಾನವನ್ನೂ, ಧನವನ್ನೂ, ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರಿ. ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಂತತಿಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ಧನಸಂಪತ್ತುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ, ಗವಾದ್ಯೈಶ್ಚರ್ವಯವನ್ನೂ ತುಂಬಿಡಿರಿ. ನಾವು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬದುಕುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರಿ.

English Translation.

Indra and Varuna the wealth which pleases the might, but does not make vain, give the worshippers such wealth ; give us sons, nourishment and cover, preserve our longevity, that we may live long

ಅರವತ್ತನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಸಪ್ತನೇನುವಾಕೇ ದಶ ಸೂಕ್ತಾನಿ | ತತ್ರಾಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹೀತಿ ವಿಂಶತ್ಕೃಚಿಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಗಾಥಪುತ್ರಸ್ಯ ಭರ್ಗಸ್ಯಾರ್ಷಮಾಗ್ನೇಯಂ | ಪ್ರಥಮಾತ್ಮತೀಯಾದ್ಯಯುಜೋ ಬೃಹತ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯಾಚತುರ್ಥಾದಿಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಾಂತಂ | ಅಗ್ನಿ ಆ ವಿಂಶತಿಭರ್ಗಃ ಪ್ರಾಗಾಥ ಅಗ್ನೇಯಂ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ತ್ವಿತಿ || ಪ್ರಾತರನುವಾಕ ಅಗ್ನೇಯೇ ಕ್ರತೌ ಬಾರ್ಹತೇ ಭಂದಸ್ಯಾತ್ವಿನ-ತಸ್ತೇ ಚೇದಂ ಸೂಕ್ತಂ | ತಥಾ ಚ ಸೂಕ್ತೀತಂ | ಅಯಮಗ್ನಿರಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹಿ | ಅ. ೪-೧೩ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯ ಎಂಟನೆಯ ಮಂಡಲದ ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸೂಕ್ತಗಳಿರುವವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಮೊದಲನೆಯದು ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಥಪುತ್ರನಾದ ಭರ್ಗನೆಂಬುವನು ಋಷಿಯು ; ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯು ; ಈ ಸೂಕ್ತದ ಒಂದು, ಮೂರು ಮೊದಲಾದ ಅನುಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತವು. ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು.

ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಯವು; ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಅಗ್ನಿ ಆ ವಿಂಶತಿಭರ್ಗಃ ಪ್ರಾಗಾಥ ಆಗ್ನೀಯಂ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ತು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಾತರನುವಾಕಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗ್ನೀಯಕ್ರತುಸಂಬಂಧವಾದ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಯುಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ವಿನಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ಸೂಕ್ತದ ವಿಸ್ತಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅಯಮಗ್ನಿರಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ ೪-೧೩) ವಿಸ್ತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೬೦

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೨ || ಸೂಕ್ತ—೬೦ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ— ೩೨, ೩೩, ೩೪, ೩೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲರುವ ಋಕ್ಯಂಜ್ಞಿ - ೨೦ ||

|| ಋಷಿ—ಭರ್ಗಃ ಪ್ರಾಗಾಥಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಅಗ್ನಿಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ ||

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕಃ ||

ಅಗ್ನಿ ಆ ಯಾಹ್ಯಗ್ನಿ ಭಿಹೋತಾರಂ ತ್ವಾ ವೃಣೇಮಹೇ |

ಆ ತ್ವಾಮನಕ್ತು ಪ್ರಯತಾ ಹವಿಷ್ಮತೀ ಯಜಿಷ್ಯಂ ಬರ್ಹಿರಾಸದೇ || ೧ ||

|| ಪದವಾಕಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಆ | ಯಾಹಿ | ಅಗ್ನಿಭಿಃ | ಹೋತಾರಂ | ತ್ವಾ | ವೃಣೇಮಹೇ |

ಆ | ತ್ವಾಂ | ಅನಕ್ತು | ಪ್ರಯತಾ | ಹವಿಷ್ಮತೀ | ಯಜಿಷ್ಯಂ | ಬರ್ಹಿಃ | ಅಸದೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಅಗ್ನಿಭಿಯಷ್ಟವ್ಯೈಃ ಸಹಾ ಯಾಹಿ | ಆಗಚ್ಯ | ತದರ್ಥಂ ಹೋತಾರಂ ದೇವಾನಾಮಾಹ್ವಾತಾರಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವೃಣೇಮಹೇ | ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಾಗತಂ ಪ್ರಯತಾಧ್ವರ್ಯುಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ನಿಯತಾ ಹವಿಷ್ಮತೀ ಘೃತವತೀ ಯಜಿಷ್ಯಂ ತ್ವಾಂ ಬರ್ಹಿರ್ಬರ್ಹಿಷ್ಯಾಸದ ಆಸಾದ್ಯಾ ಸರ್ವತೋಽನಕ್ತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅಗ್ನಿಭಿಃ—ನಿನ್ನ ಇತರ ವಿಭೂತಿವಿಶೇಷಗಳೊಡನೆ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯನಾಡು | ಹೋತಾರಂ—ಹೋತೃರೂಪನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವೃಣೇಮಹೇ—ಆಂಸುತ್ತೇನೆ | ಪ್ರಯತಾ—ಅಧ್ವರ್ಯುವಿನ ಹಸ್ತದಿಂದ ಅರ್ಪಿತನಾದುದೂ | ಹವಿಷ್ಮತೀ—ಹವಿಷ್ಣನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದೂ ಆದ ಈ ಸ್ತುಕ್ಪಾತ್ರೆಯು (ಆಜ್ಯವು) | ಯಜಿಷ್ಯಂ—ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನಾದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಬರ್ಹಿಃ—ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಅಸದೇ—ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು | ಆ ಅನಕ್ತು—ಸರ್ವತ್ರ ಲೇಸನಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಇತರ ವಿಭೂತಿವಿಲೇಪಗಳೊಡನೆ ದಯಮಾಡು ಹೋತೃರೂಪನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಧ್ವರ್ಯುವಿನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಸುಕ್ವಾತ್ರೆಯಿಂದ ಆರ್ಪಿತವಾದುದೂ, ಹವಿಸ್ಸಿನ ರೂಪವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ಅಚ್ಯವು ನಿನ್ನನ್ನು ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿಸಲು ಸರ್ವತ್ರ ಲೇಪನಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿ.

English Translation.

Agni, come hither with the fires, we choose you as our invoking priest ; let the presented offering anoint you, the chief sacrificer, to sit down on the sacred grass.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಯಾ ಹಿ ತ್ವಾ ಸಹಸಃ ಸೂನೋ ಅಂಗಿರಃ ಸ್ತುಚಶ್ಚರಂತ್ಯಧ್ವರೇ |
ಊರ್ಜೋ ನಪಾತಂ ಘೃತಕೇಶಮೀಮಹೇಽಗ್ನಿಂ ಯಜ್ಞೇಷು ಪೂರ್ವ್ಯಂ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಚ್ಯ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಸಹಸಃ | ಸೂನೋ ಇತಿ | ಅಂಗಿರಃ | ಸ್ತುಚಃ | ಚರಂತಿ | ಅಧ್ವರೇ |
ಊರ್ಜಃ | ನಪಾತಂ | ಘೃತಕೇಶಂ | ಈಮಹೇ | ಅಗ್ನಿಂ | ಯಜ್ಞೇಷು | ಪೂರ್ವ್ಯಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸಹಸಃ ಸೂನೋ ಬಲಸ್ಯ ಪುತ್ರ | ಬಲೇನ ಮಥ್ಯಮಾನತ್ವಾತ್ | ಹೇ ಅಂಗಿರೋಽಂಗಿರಸಾಂ ಮಥ್ಯ ಏಕ | ಅಥವಾಂಗತಿರ್ಗತಿಕರ್ಮಾ | ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಗತ | ತ್ವಾ ತ್ವಾಮಧ್ವರೇ ಯಾಗೇಽಚ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸ್ತುಚಶ್ಚರಂತಿ | ಗಚ್ಯಂತಿ | ಅತಃ ಊರ್ಜೋಽನ್ನಸ್ಯ ನಪಾತಂ ನ ಪಾತಯಿತಾರಂ ರಕ್ಷಕಂ ಬಲಸ್ಯ ಸಪ್ತಾರಂ ನಾ ಘೃತಕೇಶಂ ಪ್ರದೀಪ್ತಕಲಶಸ್ಥಾನೀಯಜ್ವಾಲಂ ಪೂರ್ವ್ಯಂ ಪುರಾತನಂ ಪೂರಕಂ ನಾಗ್ನಿಯಜ್ಞೇಷ್ವಸ್ಯದೀಯೇಷ್ಟೀಮಹೇ | ಸ್ತಾಮಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸಹಸಃ ಸೂನೋ—ಶಕ್ತಿಪುತ್ರನೂ | ಅಂಗಿರಃ—ಅಂಗಿರಸ್ಸುಗಳ ನಡುವೆ ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಧ್ವರೇ—ಯಾಗದಲ್ಲಿ | ಅಚ್ಯ—ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬರಮಾಡಲು | ಸ್ತುಚಃ—ಸ್ತುಕ್ವಾತ್ರೈಗಳು | ಚರಂತಿ ಹಿ—ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ | ಊರ್ಜಃ—ಅನ್ನಕ್ಕೆ | ನಪಾತಂ—ರಕ್ಷಕನೂ | ಘೃತಕೇಶಂ—ಪ್ರದೀಪ್ತವಾದ ಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳವನೂ | ಪೂರ್ವ್ಯಂ—ಪುರಾತನನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಯಜ್ಞೇಷು—ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಈಮಹೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಶಕ್ತಿಪುತ್ರನೂ, ಅಂಗರಸ್ಸುಗಳ ನಡುವೆ ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾಗದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬರಮಾಡಲು ಸ್ತುತಾಶ್ಲೋಕಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆನ್ನಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಕನೂ, ಪ್ರದೀಪ್ತವಾದ ಇವುಲಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಪುರಾತನನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Angiras, son of strength, the ladles go to find you in the sacrifice ; we praise the ancient Agni in our offerings, the grandson of food, butter-haired.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಕವಿವೇಧಾ ಅಸಿ ಹೋತಾ ಸಾವಕ ಯಕ್ಷ್ಯಃ |

ಮಂದ್ರೋ ಯಜಿಷ್ಠೋ ಅಧ್ವರೇಷ್ವೀಡ್ಯೋ ವಿಪ್ರೇಭಿಃ ಶುಕ್ರ ಮನ್ಮಥಿಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಕವಿಃ | ವೇಧಾಃ | ಅಸಿ | ಹೋತಾ | ಸಾವಕ | ಯಕ್ಷ್ಯಃ |

ಮಂದ್ರಃ | ಯಜಿಷ್ಠಃ | ಅಧ್ವರೇಷು | ಈಡ್ಯಃ | ವಿಪ್ರೇಭಿಃ | ಶುಕ್ರ | ಮನ್ಮಥಿಃ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಕವಿವೇಧಾವೀ ತ್ವಂ ವೇಧಾ ವಿಧಾತಾಸಿ ಫಲಾನಾಂ | ಹೇ ಸಾವಕ ಹೋತಾ ದೇವಾನಾಮಾಹ್ವಾತಾ ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕೋ ವಾ ಯಕ್ಷ್ಯೋ ಯಷ್ಟವ್ಯೋಽಸಿ ಹೇ ಶುಕ್ರ ದೀಪ್ತ ಮಂದ್ರೋ ನೋದನೀಯೋ ಯಜಿಷ್ಠೋ ಯಷ್ಟ್ಯತಮಸ್ತ್ವಮಧ್ವರೇಷು ಯಜ್ಞೇಷು ವಿಪ್ರೇಭಿರ್ಮೇಧಾವಿಭಿರ್ಯುಕ್ತಿಗ್ನಿರ್ಮನ್ಮಥಿರ್ಮನನೀಯೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈರೀಡ್ಯಃ ಸ್ತುತ್ಯೋಽಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಕವಿಃ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ನೀನು | ವೇಧಾಃ—ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಅಗ್ನಿದೀಯೇ | ಸಾವಕ—ಶುದ್ಧಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಹೋತಾ—ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ | ಯಕ್ಷ್ಯಃ—ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನೂ ಅಗ್ನಿದೀಯೆ | ಶುಕ್ರ—ಪ್ರಭಾಯುತನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಮಂದ್ರಃ—ಆಹ್ಲಾದಕರನೂ | ಯಜಿಷ್ಠಃ—ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ನೀನು | ವಿಪ್ರೇಭಿಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಮುಕ್ತಿಕೃಗಳಿಂದ | ಮನ್ಮಥಿಃ—ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳ ಮೂಲಕ | ಅಧ್ವರೇಷು—ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ | ಈಡ್ಯಃ—ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೀಯೆ.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಮೇಧಾವಿಯಾದ ನೀನು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಶುದ್ಧಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವನೂ, ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ. ಪ್ರಭಾಯುತನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಆಹ್ಲಾದಕರನೂ, ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ನೀನು ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಋತ್ವಿಕ್ತುಗಳಿಂದ ಧ್ಯಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

Agni, you, wise, are the creator (of consequences) ; O purifier, you are the invoking priest, worthy of worship ; bright one, you are to be praised in our sacrifices by the priests with hymns, yourself the chief ministrant worthy to be rejoiced in.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಅದ್ರೋಘನಾ ವಹೋಶತೋ ಯವಿಷ್ಯ ದೇವಾ ಅಜಸ್ರ ವೀತಯೇ ।
ಅಭಿ ಪ್ರಯಾಂಸಿ ಸುಧಿತಾ ವಸೋ ಗಹಿ ಮಂದಸ್ವ ಧೀತಿಭಿರ್ಹಿತಃ ॥ ೪ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಅದ್ರೋಘಂ । ಅ । ವಹ । ಉಶತಃ । ಯವಿಷ್ಯ । ದೇವಾನ್ । ಅಜಸ್ರ । ವೀತಯೇ ।
ಅಭಿ । ಪ್ರಯಾಂಸಿ । ಸುಧಿತಾ । ವಸೋ ಇತಿ । ಗಹಿ । ಮಂದಸ್ವ । ಧೀತಿಭಿಃ । ಹಿತಃ ॥ ೪ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಅದ್ರೋಘಮದ್ರೋಗ್ಧಾರಂ ಮಾಂ ಪ್ರತಿ ಹೇ ಯವಿಷ್ಯ ಯುವತಮಾಜಸ್ರ ನಿತ್ಯ ಆ ವಹ । ಅನಯ । ಕಾನ್ । ಉಶತೋಽಸ್ಮದರ್ಥಂ ಕಾನುಯಮಾನಾನ್ದೇವಾನ್ । ಶಿಮರ್ಥಂ । ವೀತಯೇ ಹವಿರ್ಭಕ್ಷಣಾಯ । ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಕಾಗ್ನೇ ಸುಧಿತಾ ಸುನಿಹಿತಾನಿ ಪ್ರಯಾಂಸ್ಯನ್ನಾನ್ಯಭಿ ಗಹಿ । ಅಭಿಗಚ್ಛು । ಆಗತ್ಯ ಚ ಧೀತಿಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿರ್ಹಿತೋ ನಿಹಿತಃ ಸನ್ಮಂದಸ್ವ । ಯದ್ವಾ । ಧೀತಿಭಿರ್ಮಂದಸ್ತೇತಿ ಸಂಬಂಧಃ ॥

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಯವಿಷ್ಯ—ಅತ್ಯಂತ ತರುಣನೂ । ಅಜಸ್ರ—ನಿತ್ಯನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ । ಉಶತಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ । ದೇವಾನ್—ದೇವತೆಗಳನ್ನು । ವೀತಯೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಲು । ಅದ್ರೋಘಂ—ಕಳಂಕಹಿತನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ । ಅ ವಹ—ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ । ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ ।

ಸುಧಿತಾ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅರ್ಪಿತವಾದ | ಪ್ರಯಾಸಿ ಅಭಿ—ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಆ ಗಂಭಿ—ದಯಮಾಡು |
ಹಿತೇ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತನಾದ ನೀನು | ಧೀತಿಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಮಂದಸ್ವ—ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ತರುಣನೂ, ನಿತ್ಯನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಳಂಕ ರಹಿತನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಹವಿರ್ಭಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ದಯಮಾಡು. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತನಾದ ನೀನು ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದು.

English Translation.

Most youthful, eternal one, bring the longing gods to me guileless, to eat (the oblation) ; giver of dwellings, approach the well-placed food ; rejoice, being set in your place with praises.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಮಿತ್ಸಪ್ರಥಾ ಅಸ್ಯಗ್ನೇ ತ್ರಾತರ್ಯತಸ್ಯವಿಃ |

ತ್ವಾಂ ವಿಪ್ರಾಸಃ ಸಮಿಧಾನ ದೀದಿವ ಆ ವಿನಾಸಂತಿ ವೇಧಸಃ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಾಂ | ಇತ್ | ಸ್ವಪ್ರಥಾಃ | ಅಸಿ | ಅಗ್ನೇ | ತ್ರಾತಃ | ಯತಃ | ಕವಿಃ |

ತ್ವಾಂ | ವಿಪ್ರಾಸಃ | ಸಂಧಾನ | ದೀದಿವಃ | ಆ | ವಿನಾಸಂತಿ | ವೇಧಸಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತ್ರಾತಾ ರಕ್ಷಕ ಯತಃ ಸತ್ಯಭೂತಃ ಕವಿಃ ಕ್ರಾಂತಪ್ರಜ್ಞಸ್ವಮಿತ್ಸಮೇವ ಸಪ್ರಥಾಃ ಸರ್ವತಃ ಪೃಥುರಸಿ | ಭವಸಿ | ಹೇ ಸಮಿಧಾನ ಸಮಿಧ್ಯಮಾನ ಹೇ ದೀದಿವೋ ದೀಪ್ತ ತ್ವಾಂ ವಿಪ್ರಾಸೋ ವಿಪ್ರಾ ಮೇಧಾವಿನೋ ವೇಧಸೋ ವಿಧಾತಾರಃ ಸ್ತೋತಾರೋ ವಿನಾಸಂತಿ | ಪರಿಚರಂತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ರಾತಃ—ರಕ್ಷಕನೂ | ಯತಃ—ಸತ್ಯಭೂತನೂ | ಕವಿಃ—ಕ್ರಾಂತ ಪ್ರಜ್ಞನೂ ಆದ | ತ್ವಂ ಇತ್—ನೀನೇ | ಸಪ್ರಥಃ—ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತೃತನಾಗಿ | ಅಸಿ—ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದೀಯೆ | ಸಮಿಧಾನ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞಲಿತನೂ | ದೀದಿವಃ—ಪ್ರಭಾಯುತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ವಿಪ್ರಾಸಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳೂ | ವೇಧಸಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರೂ | ಆ ವಿನಾಸಂತಿ—ಸರ್ವತ್ರ ಋಪಚರಿಸುತ್ತಾರೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ರಕ್ಷಕನೂ, ಸತ್ಯಭೂತನೂ, ಕ್ರಾಂತಪ್ರಜ್ಞನೂ ಆದ ನೀನೇ ಸರ್ವತ್ರ ವಿಸ್ತೃತನಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞಲಿತನೂ, ಪ್ರಭಾಯುತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮೇಧಾವಿಗಳೂ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರೂ ಸರ್ವತ್ರ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Deliverer Agni, you, the truthful and the seer, are widely spread ;
O kindled blazing one, the wise praisers wait on you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶೋಚಾ ಶೋಚಿಷ್ಠ ದೀದಿಹಿ ವಿಶೇ ಮಯೋ ರಾಸ್ವ ಸ್ತೋತ್ರೇ ಮಹಾ
ಅಸಿ |

ದೇವಾನಾಂ ಶರ್ಮನ್ಮಮು ಸಂತು ಸೂರಯಃ ಶತ್ರುಷಾಹಃ ಸ್ವಗ್ನಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶೋಚಿ | ಶೋಚಿಷ್ಠ | ದೀದಿಹಿ | ವಿಶೇ | ಮಯಃ | ರಾಸ್ವಃ | ಸ್ತೋತ್ರೇ | ಮಹಾನ್ | ಅಸಿ |

ದೇವಾನಾಂ | ಶರ್ಮನ್ | ಮಮು | ಸಂತು | ಸೂರಯಃ | ಶತ್ರುಷಾಹಃ | ಸ್ವಗ್ನಯಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶೋಚಿಷ್ಠಾತಿಶಯೇನ ಶೋಚಿಯಿತರಗ್ನೇ ಶೋಚಿ | ದೀಪ್ಯಸ್ವ | ದೀದಿಹಿ | ದೀಪಯಾ-
ಸ್ಮಾನ್ | ವಿಶೇ ಪ್ರಜಾಯೈ ಸ್ತೋತ್ರೇ ಮಯಃ ಸುಖಂ ರಾಸ್ವ | ದೇಹಿ | ತ್ವಂ ಮಹಾನಸಿ | ದೇವಾನಾಂ
ಸಂಬಂಧಿನಿ ಶರ್ಮಣ್ಯುರ್ಮಣಿ ಸುಖೇ ಮಮು ಸೂರಯಃ ಸ್ತೋತಾರೋ ಮೇಧಾವಿನೋಽಸ್ಮಾಕಂ
ಪುತ್ರಾದಯೋ ವಾ ಸಂತು | ಭವಂತು | ಶತ್ರುಷಾಹಃ ಶತ್ರುಜಾಮುಭಿಭವಿತಾರಃ ಸ್ವಗ್ನಯಃ ಶೋಭ-
ನಾಗ್ನಯಶ್ಚ ಸಂತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೋಚಿಷ್ಠ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಶೋಚಿ—ಇನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸು |
ದೀದಿಹಿ—ನಮ್ಮನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸು | ವಿಶೇ—ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಾದ | ಸ್ತೋತ್ರೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ |
ಮಯಃ— ಸುಖವನ್ನು | ರಾಸ್ವ—ಕೊಡು | ಮಹಾನ್ ಅಸಿ—ನೀನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಮಮು—

ನನಗೆ ಸೇರಿದ | ಸೂರಯಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು (ನನ್ನ ಪುತ್ರಾದಿಗಳು) | ದೇವಾನಾಂ—ದೇವತೆಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ | ಶರ್ಮನ್—ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ | ಸಂತು—ಇರಲಿ | ಶತ್ರುಷಾಹಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವರಾಗಿಯೂ | ಸ್ವಗ್ನಯಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಅಗ್ನಿ ಪೂಜಕರಾಗಿಯೂ ಇರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸು. ನಮ್ಮನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡು. ನೀನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ ನನ್ನ ಪುತ್ರಾದಿಗಳು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಲಿ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವರಾಗಿಯೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಅಗ್ನಿ ಪೂಜಕರಾಗಿಯೂ ಇರಲಿ.

English Translation.

Most resplendent (Agni), shine forth and illuminate (us); give happiness to your people, to your worshipper, for you are great; may my priests abide in the bliss of the gods, subduing their enemies, possessing bright fires.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಥಾ ಚಿಷ್ಟ್ಯದ್ಧಮತಸಮಗ್ನೇ ಸಂಜೂರ್ವಸಿ ಕ್ಷಮಿ |

ಏವಾ ದಹ ಮಿತ್ರಮಹೋ ಯೋ ಅಸ್ತಧ್ರುಗ್ಧುರ್ಮನ್ಮಾ ಕಶ್ಚ ವೇನತಿ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಯಥಾ | ಚಿಷ್ಟ | ವ್ಯದ್ಧಂ | ಅತಸಂ | ಅಗ್ನೇ | ಸಂಜೂರ್ವಸಿ | ಕ್ಷಮಿ |

ಏವ | ದಹ | ಮಿತ್ರಮಹಃ | ಯಃ | ಅಸ್ತಧ್ರುಕ್ | ದುಃಸಮನ್ಮಾ | ಕಃ | ಚ | ವೇನತಿ || ೬ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಕ್ಷಮಿ ಕ್ಷಮಾಯಾಂ ವರ್ತಮಾನಂ ವ್ಯದ್ಧಮತಸಂ ಶುಷ್ಯಂ ಕಾಷ್ಯಂ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಸಂಜೂರ್ವಸಿ | ಜೂರ್ವತಿಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಸಮ್ಯಗ್ಧಹಸೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಏವೈವಂ ದಹ ಹೇ ಮಿತ್ರಮಹೋ ಮಿತ್ರಾಣಾಮಸ್ಮಾಕಂ ಪೂಜಕ ತೇಜೋ ನಾ | ಕಂ | ಯೋಽಸ್ತಧ್ರುಗಸ್ಮಾಕಂ ದ್ರೋಗ್ನ ಕಶ್ಚ ಕಶ್ಚಿದ್ಧುರ್ಮನ್ಮಾ ದುರ್ಮತಿರ್ವೇನತಿ ಕಾಮಯತೇಽಸ್ಮಾನ್ನೋಗ್ನಂ ತಂ ದಹೇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಿತ್ರಮಹಃ—ನಿನ್ನ ಸುಹೃತ್ತುಗಳಾದ ನಮಗೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಪ್ರಮಿ—
 ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ | ವೃದ್ಧಂ ಅಶೇಷಂ—ಜೀರ್ಣವಾದ ಶುಷ್ಕವಾದ ಕಾಷ್ಠವನ್ನು | ಯಥಾ ಚಿತ್—ಯಾವ
 ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ | ಸಂಜೂರ್ವಸಿ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸಿಬಿಡುವೆಯೋ | ಏವ—ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಯಃ ಕಶ್ಚ—
 ಯಾವನಾದರೂ | ದುರ್ಮನ್ಮಾ—ಕೆಟ್ಟಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ | ಅಸ್ಮಧ್ವಕ್—ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾ |
 ವೇನತಿ—ನಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವನೋ ಅವನನ್ನೂ | ದಹ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಿನ್ನ ಸುಹೃತ್ತುಗಳಾದ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣವಾಗಿ ಶುಷ್ಕವಾದ
 ಕಾಷ್ಠವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸಿಬಿಡುವೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವ
 ನಾಗಿ ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾ ನಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಲಿಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಅವನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಹಿಸು.

English Translation.

As, Agni, you consume old timber on the earth, so cherisher of friends,
 do you burn our injurer, whoever evil-minded wishes (our ill).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನೋ ಮರ್ತಾಯ ರಿಶವೇ ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ ಮಾಘಶಂಸಾಯ ರೀರಧಃ |
 ಅಸ್ರೇದಧ್ವಿಶ್ವರಣಿಭಿಯವಿಷ್ಠ್ಯ ಶಿವೇಭಿಃ ಸಾಹಿ ಸಾಯುಭಿಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ಮರ್ತಾಯ | ರಿಶವೇ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ | ಮಾ | ಅಘಶಂಸಾಯ | ರೀರಧಃ |
 ಅಸ್ರೇಧ್ವಿಶ್ವಃ | ಶ್ವರಣಿಭಿಃ | ಯವಿಷ್ಠ್ಯ | ಶಿವೇಭಿಃ | ಸಾಹಿ | ಸಾಯುಭಿಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನಾರ್ತಾಯ ಮರಣಧರ್ಮಾಯ ರಿಶವೇ ಶತ್ವೇ ಹಿಂಸಿತ್ರೇ ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ ಬಲವತೇ
 ಮಾ ರೀರಧಃ | ವಶಮಾನಯ | ತಥಾಘಶಂಸಾಯ ಸಾಶಂಸಕಾಯ ಮಾ ರೀರಧಃ | ಹೇ ಯವಿಷ್ಠ್ಯ
 ಯುವತಮ ಅಸ್ರೇಧ್ವಿಶ್ವರಹಿಂಸಕೃಶ್ವರಣಿಭಿಸ್ತಾರಕೈಃ ಶಿವೇಭಿಃ ಸುಖಕರೈಃ ಸಾಯುಭಿಃ ಸಾಲನ್ಯೈ-
 ಷೋಽಸ್ಮಾನ್ನಾಹಿ | ರಕ್ಷ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಯವಿಷ್ಯ—ಅತ್ಯಂತ ಯುವಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನೇ—ಬಲಯುತನೂ | ಮರ್ತಾಯ—
ಮಾನವರೂಪನೂ ಆದ | ರಿಪವೇ—ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಮಾ ರೀರಥಃ—
ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ | ಅಘಶಂಸಾಯ—ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುವವನಿಗೂ | ಮಾ—ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಕೊಡಬೇಡ | ಅಸ್ರೇಧದ್ವಿಃ—ಅಹಿಂಸಕನಾದವೂ | ತರಣಿಭಿಃ—ದುಃಖದಿಂದ ದಾಟಿಸತಕ್ಕವೂ | ಶಿವೇಭಿಃ—
ಮಂಗಳಕರವೂ ಆದ | ಸಾಯುಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ | ಸಾಹಿ—ಕಾಪಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತ ಯುವಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಬಲಯುತನೂ, ಮಾನವರೂಪನೂ ಆದ ಹಿಂಸಕನಾದ ಶತ್ರುವಿಗೆ
ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ. ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುವವನಿಗೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಡ. ಅಹಿಂಸಕವೂ,
ದುಃಖದಿಂದ ದಾಟಿಸತಕ್ಕವೂ ಮಂಗಳಕರವೂ ಆದ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡು.

English Translation.

Subject us not to a strong mortal enemy, nor to the malevolent ;
O most youthful, guard us with your unharmed delivering, auspicious
protections.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಾಹಿ ನೋ ಅಗ್ನಿ ಏಕಯಾ ಸಾಹ್ಯು ಧಿ ತ ದ್ವಿತೀಯಯಾ |

ಸಾಹಿ ಗೀರ್ಭಿಸ್ತಿ ಸೃಭಿರೂರ್ಜಾಂ ಪತೇ ಸಾಹಿ ಚತಸ್ರಭಿರ್ವಸೋ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಾಹಿ | ನಃ | ಅಗ್ನೇ | ಏಕಯಾ | ಸಾಹಿ | ಉತ | ದ್ವಿತೀಯಯಾ |

ಸಾಹಿ | ಗೀಃಽಭಿಃ | ತಿಸ್ವಃಽಭಿಃ | ಊರ್ಜಾಂ | ಪತೇ | ಸಾಹಿ | ಚತಸ್ರಽಭಿಃ | ವಸೋ ಇತಿ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ನೋಽಸ್ಮಾನೇಕಯರ್ಜಾ ಗಿರಾ ಸಾಹಿ | ರಕ್ಷ | ಉತಾಪಿ ಚ ದ್ವಿತೀಯಯರ್ಜಾ
ಸಾಹಿ | ಸಾಲಯ | ಸಾಹಿ | ತಿಸ್ವಭಿರ್ಗೀರ್ಭಿರೂರ್ಜಾಮನ್ನಾನಾಂ ಬಲಾನಾಂ ವಾ ಪತೇ ಸ್ವಾಮಿನ್ |
ತಥಾ ಸಾಹಿ ಚತಸ್ರಭಿರ್ಗೀರ್ಭಿರ್ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಕಾಗ್ನೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಏಕಯಾ—ಒಂದೇ ಋಗ್ರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯೆನಿಂದ |
 ಪಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು | ಉತ—ಮತ್ತು | ದ್ವಿತೀಯಯಾ—ಎರಡನೆಯ ಋಕ್ಯೆನಿಂದಲೂ | ಪಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು |
 ಊರ್ಜಾಂ ಪತೇ—ಅನ್ನ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ | ತ್ರಿಸೃಭಿಃ—ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ | ಗೀರ್ಭಿಃ—
 (ಋಗ್ರೂಪವಾದ) ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ | ಪಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ |
 ಚತಸೃಭಿಃ—ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಯುಗಳ ಸಮುದಾಯದಿಂದಲೂ | ಪಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ, ನಮ್ಮ ಒಂದೇ ಋಕ್ಯುಳ್ಳ ವಾಕ್ಯೆನಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಎರಡು ಋಕ್ಯುಳ್ಳ ವಾಕ್ಯಮುದಾಯ
 ದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸು. ಅಲ್ಲದೇ, ಅನ್ನ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ, ತ್ರಿಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಋಕ್ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸು.
 ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿ ಯೇ, ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಯುಗಳ ಸಮುದಾಯದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ.

English Translation.

Agni, protect us by one (rich), or protect us by a second ; lord of
 strength. protect ns by three songs ; protect us, giver of dwellings, by four.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪಾಹಿ ವಿಶ್ವಸ್ಮಾದ್ರಕ್ಷಸೋ ಅರಾವ್ಣಃ ಪ್ರ ಸ್ತ ವಾಜೇಷು ನೋಽವ |
 ತ್ವಾಮಿದ್ಧಿ ನೇದಿಷ್ಯಂ ದೇವತಾತಯ ಆಪಿಂ ನಕ್ಷಾಮಹೇ ವೃಧೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪಾಹಿ | ವಿಶ್ವಸ್ಮಾತ್ | ರಕ್ಷಸಃ | ಅರಾವ್ಣಃ | ಪ್ರ | ಸ್ತ | ವಾಜೇಷು | ನಃ | ಅವ |
 ತ್ವಾಂ | ಇತ್ | ಹಿ | ನೇದಿಷ್ಯಂ | ದೇವತಾತಯೇ | ಆಪಿಂ | ನಕ್ಷಾಮಹೇ | ವೃಧೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವಿಶ್ವಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಸ್ಮಾದ್ರಕ್ಷಸೋಽರಾವ್ಣೋಽದಾತುಃ ಸಕಾಶಾತ್ಪಾಹಿ | ರಕ್ಷಾಸ್ಮಾನ್ |
 ವಾಜೇಷು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪ್ರಾವ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ರಕ್ಷ | ಸ್ತೇತಿ ಪೂರಣಃ | ಹಿ ಯಸ್ಮಾ-
 ನ್ನೇದಿಷ್ಯಮಾಸನ್ನಮಾಪಿಂ ಬಂಧುಭೂತಂ ತ್ವಾಮಿತ್ತಾಮೇವ ದೇವತಾತಯೇ ಯಜ್ಞಾಯ ಯಜ್ಞಸಿ-
 ದ್ಯುರ್ಥಂ ವೃಧೇ ವರ್ಧನಾಯ ನಕ್ಷಾಮಹೇ ನ್ಯಾಪ್ನುಮಃ | ನಕ್ಷತಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕರ್ಮಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ಆರಾವ್ಲಾಃ—ಆದಾತ್ಯಗಳಾದ | ವಿಶ್ವಸ್ಮಾತ್ ರಕ್ಷಸಃ—ಸಕಲ ಶತ್ರುಗಳಿಂದಲೂ | ಪಾಹಿ—ರಕ್ಷಿಸು | ವಾಜೇಷು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪ್ರ ಅವ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು | ಹಿ—ಏತಕ್ಕಿಂದರೆ | ನೇದಿಷ್ಯಂ—ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪಸ್ಥನಾದ | ಆಸಿಂ—ಬಂಧುವಾದ | ತ್ವಾಂ ಇತ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ದೇವತಾತಯೇ—ದೇವಕಾರ್ಯವಾದ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ವೃಧೇ—ನಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ | ನಕ್ಷಾಮಹೇ—ಸಮೀಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಆದಾತ್ಯಗಳಾದ ಸಕಲ ಹಿಂಸಕರಾದ ಶತ್ರುಗಳಿಂದಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು. ಏತಕ್ಕಿಂದರೆ, ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪಸ್ಥನಾದ, ಬಂಧುವಾದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ದೇವಕಾರ್ಯವಾದ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ನಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Protect us from every impious Rakshasa, shield us in battles; we approach you, our nearest neighbour, our kinsman, for sacrifice and for increase.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ನೋ ಅಗ್ನೇ ವಯೋವೃಧಂ ರಯಿಂ ಪಾವಕ ಶಂಸ್ಯಂ |

ರಾಸ್ವ ಚ ನ ಉಪಮಾತೇ ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ ಸುನೀತೀ ಸ್ವಯಶಸ್ತರಂ || ೧೧ ||

|| ಒದಪಾಠಃ ||

ಆ | ನಃ | ಅಗ್ನೇ | ವಯೋವೃಧಂ | ರಯಿಂ | ಪಾವಕ | ಶಂಸ್ಯಂ |

ರಾಸ್ವ | ಚ | ನಃ | ಉಪಮಾತೇ | ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ | ಸುನೀತೀ | ಸ್ವಯಶಸ್ತರಂ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಪಾವಕ ಶೋಧಕ ವಯೋವೃಧಮನ್ನಸ್ಯ ವರ್ಧಕಂ ಶಂಸ್ಯಂ ತಂಸನೀಯಂ ರಯಿಂ ಧನಂ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಮಾ ಹರೇತಿ ಶೇಷಃ | ಆಹೃತ್ಯ ಚ ಹೇ ಉಪಮಾತೇ | ಉಪಾಸ್ತುತ್ವಮೀಪೇ ಮಾತಿ ನೋ ಧನಮಿತ್ಯುಪಮಾತಿಃ | ಹೇ ತಾದ್ಯಶಾಗ್ನೇ ನೋಽಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸುನೀತೀ ಸುನೀತ್ಯಾ ಶೋಧನನಯನೇನ ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ಪೃಹಣೀಯಂ ಸ್ವಯಶಸ್ತರಮತ್ಯಂತಂ ಸ್ವಭೂತಕೀರ್ತಿ ಧನಂ ರಾಸ್ವ ಚ | ದೇಹಿ ||

। ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಪವಕ—ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ವಯೋವೃಧಂ—ನಮ್ಮ ಅನ್ನವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು | ಶಂಸ್ಯಂ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ | ರಯಿಂ—ಧನವನ್ನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಆ (ಹಂ)—ತಂದೊಡಗಿಸು | ಉಪಮಾತೇ—ನಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಧನದ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ನೋಡತಕ್ಕ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸುನೀತೀ—ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ | ಪುರುಸ್ಪೃಹಂ—ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ | ಸ್ವಯಶಸ್ತರಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಯಶಸ್ಕಾರಕವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು | ರಾಸ್ತ—ಕೊಡು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಶುದ್ಧಿ ಕಾರಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಅನ್ನವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ತಂದೊಡಗಿಸು. ನಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಧನದ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ನೋಡತಕ್ಕ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ ನಮಗೆ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅನೇಕರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು.

English Translation.

Purifying Agni, bestow upon us food-augmenting excellent wealth ; and (bring) us, O meter-out of good, by auspicious guidance, (a treasure) desired by many and bringing its own fame.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಯೇನ ವಂಸಾಮು ಪೃತನಾಸು ಶರ್ಧತಸ್ತರಂತೋ ಅರ್ಯ ಆದಿಶಃ |

ಸ ತ್ವಂ ನೋ ವರ್ಧ ಪ್ರಯಸಾ ಶಚೀವಸೋ ಜಿನ್ತಾ ಧಿಯೋ ವಸುವಿದಃ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಯೇನ | ವಂಸಾಮು | ಪೃತನಾಸು | ಶರ್ಧತಃ | ತರಂತಃ | ಅರ್ಯಃ | ಆದಿಶಃ |

ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ವರ್ಧ | ಪ್ರಯಸಾ | ಶಚೀವಸೋ | ಇತಿ | ಶಚೀವಸೋ | ಜಿನ್ತಾ | ಧಿಯಃ | ವಸುವಿದಃ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಯೇನ ಧನೇನ ಪೃತನಾಸು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಶರ್ಧತೋ ವೇಗಂ ಕುರ್ವತೋಽರ್ಯೋಽರೀಞ್ಚ-
ತ್ರಾನಾದಿಶ ಆದೇಷ್ಟ್ವಾಞ್ಚುಸ್ತ್ರಪ್ರಕ್ಷೇಪ್ತಾಂಸ್ತರಂತೋ ವಂಸಾಮು ಹಿಂಸಾಮು ತದ್ಧನಂ ದೇಹಿ | ಹೇ
ಶಚೀವಸೋ ಪ್ರಜ್ಞಯಾ ವಾಸಯಿತಃ ಕರ್ಮ ಧನಂ ವಾ ಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ಪರ್ಧ | ವರ್ಧಯ |

ಪ್ರೀಣಯ | ಪ್ರಯಸಾನ್ನೇನ ತ್ವಂ ವಾ ವರ್ಧ | ಅಸ್ತದೀಯೇನ ಪ್ರಯಸಾ ಹವಿಷಾ ವಸುವಿದೋ
ವಸೂನಾಂ ಅಂಭಕಾನಿ ಧಿಯಃ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಸ್ತದೀಯಾನಿ ಜಿನ್ವ | ಪ್ರೀಣಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀವಸೋ—ಕರ್ಮರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯೇನ—ಯಾವ ಧನದಿಂದ |
ಪ್ರತೇನಾಸು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಶರ್ಧತೇ—ವೇಗವಾಗಿ ಎದುರುಬೀಳುವವರೂ | ಆದಿತಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸುವವರೂ ಆದ | ಅರ್ಯಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ತರಂತೇ—ಹಿಂದೆ ಬೀಳಿಸುತ್ತಾ | ವಂಸಾಮು—
ಅವರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಬಲ್ಲೆವೋ ಅಂತಹ ಧನವನ್ನು ಕೊಡು | ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—
ನಮ್ಮನ್ನು | ಪ್ರಯಸಾ—ಅನ್ನಗಳಿಂದ | ವರ್ಧ—ಬೆಳೆಸು | ವಸುವಿದಃ—ನಮ್ಮ ಧನಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿ ಕಾರಕಗಳಾದ |
ಧಿಯಃ—ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಜಿನ್ವ—ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವವರೂ,
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವವರೂ ಆದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಯಾವ ಧನದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸೋಲಿಸಿ ಹಿಂಸಿಸಬಲ್ಲೆವೋ
ಅಂತಹ ಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡು. ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಅನ್ನಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಸು. ನಮ್ಮ ಧನಕ್ಕೆ
ವೃದ್ಧಿ ಕಾರಕಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸು.

English Translation.

By which we may escape and destroy in battles our impetuous weapon-
aiming enemies ; O you who by wisdom establish our rites, bless us with food,
prosper our wealth-obtaining offerings.

|| ಸಂಹಿತಾಶಾಹಃ ||

ಶಿಶಾನೋ ವೃಷಭೋ ಯಥಾಗ್ನಿಃ ಶೃಂಗೇ ದವಿಧ್ವತ್ |

ತಿಗ್ಮಾ ಅಸ್ಯ ಹನವೋ ನ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ ಸುಜಂಭಃ ಸಹಸೋ ಯಹುಃ || ೧೩ ||

|| ಪದಶಾಹಃ ||

ಶಿಶಾನಃ | ವೃಷಭಃ | ಯಥಾ | ಅಗ್ನಿಃ | ಶೃಂಗೇ | ಇತಿ | ದವಿಧ್ವತ್ |

ತಿಗ್ಮಾಃ | ಅಸ್ಯ | ಹನವಃ | ನ | ಪ್ರತಿಧೃಷೇ | ಸುಜಂಭಃ | ಸಹಸಃ | ಯಹುಃ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಯಮಗ್ನಿಃ ಶೃಂಗೇ ಶಿಶಾನಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕುರ್ವನ್ ವೃಷಭೋ ಯಥಾ ದವಿಧೃತ್ ಕಂಪಯತಿ ಶಿರಃ
 ಏವಂ ಶೃಂಗಸ್ಥಾನೀಯಾ ಜ್ವಾಲಾಃ ಶಿಶಾನಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕುರ್ವನ್ ದವಿಧೃತ್ | ಕಂಪಯತಿ ಶಿರಃ | ಅಸ್ಯಾ-
 ಗ್ನೀರ್ಹನವೋ ನ ಹನವ ಇವ ಹನುಸ್ಥಾನೀಯಾ ಜ್ವಾಲಾಸ್ತಿಗ್ಮಾ ನ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ | ಪ್ರತಿಧರ್ಷಿತುಮಶಕ್ಯಃ |
 ಯೋಽಗ್ನಿಃ ಸುಜಂಭಃ ಸುದಂಷ್ಟ್ರಃ ಸಹಸೋ ಯದುಃ ಸಹಸಃ ಪುತ್ರೋಽಸ್ಯ ಹನವ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೃಂಗೇ—ತನ್ನ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು | ಶಿಶಾನಃ—ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು | ದವಿಧೃತ್—ತನ್ನ
 ಶಿರಃಕಂಪವನ್ನು ಮಾಡುವ | ವೃಷಭೋ ಯಥಾ—ವೃಷಭದಂತೆ | ಅಗ್ನಿಃ—ಅಗ್ನಿಯೂ ಸಹ ಜ್ವಾಲಾರೂಪ
 ವಾದ ತನ್ನ ಶೃಂಗಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಶಿರಃಕಂಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ | (ಯಃ—ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು) |
 ಸುಜಂಭಃ—ಜ್ವಾಲಾರೂಪದ ದಂಷ್ಟ್ರವುಳ್ಳವನೂ | ಸಹಸೋ ಯದುಃ—ಶಕ್ತಿಪುತ್ರನೂ ಆಗಿರುವನೋ |
 ಅಸ್ಯ—ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿಯು | ತಿಗ್ಮಾಃ—ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದವೂ | ಹನವಃ—ಕೆನ್ನೆ ಯಂತಿರುವುವೂ ಆದ ಜ್ವಾಲೆಗಳು |
 ನ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ—ಅಪ್ರತಿಹತವಾದವಾಗಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ತನ್ನ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಶಿರಃಕಂಪವನ್ನು ಮಾಡುವ ವೃಷಭದಂತೆ
 ಅಗ್ನಿಯೂ ಸಹ ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ತನ್ನ ಶೃಂಗಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಶಿರಃಕಂಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.
 ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯು ಜ್ವಾಲಾರೂಪದ ದಂಷ್ಟ್ರವುಳ್ಳವನೂ, ಶಕ್ತಿಪುತ್ರನೂ ಆಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿಯು ತೀಕ್ಷ್ಣ
 ವಾದವೂ, ಕೆನ್ನೆ ಯಂತಿರುವುವೂ ಆದ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಅಪ್ರತಿಹತವಾದವಾಗಿದೆ.

English Translation.

Agni tosses his horns, sharpening them as a bull ; his sharp jaws are not
 to be resisted ; he is mighty-toothed, this son of strength.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಹಿ ತೇ ಅಗ್ನೇ ವೃಷಭ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ ಜಂಭಾಸೋ ಯದ್ವಿತಿಷ್ಠಸೇ |

ಸ ತ್ವಂ ನೋ ಹೋತಃ ಸುಹುತಂ ಹವಿಷ್ಯಧಿ ವಂಸ್ವಾ ನೋ ವಾರ್ಯಾಃ
 ಪುರು || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಹಿ | ತೇ | ಅಗ್ನೇ | ವೃಷಭ | ಪ್ರತಿಧೃಷೇ | ಜಂಭಾಸಃ | ಯತ್ | ವಿತಿಷ್ಠಸೇ |

ಸಃ | ತ್ವಂ | ನಃ | ಹೋತರಿತಿ | ಸುಹುತಂ | ಹವಿಃ | ಕೃಧಿ | ವಂಸ್ವ | ನಃ | ವಾರ್ಯಾಃ | ಪುರು || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ವೃಷಭ ವರ್ಷಕ ತೇ ತವ ಜಂಭಾಸೋ ಜಂಭಾ ದಂತಸ್ಥಾನೀಯಾ ಜ್ವಾಲಾ ನಹಿ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ ಪ್ರತಿಧರ್ಷಿತುಂ ನ ಶಕ್ಯಾಃ | ಯದ್ಯಸ್ಮಾದ್ವಿತಿಷ್ಠಸೇ ವಿವಿಧಂ ಗಚ್ಛಸಿ | ಪ್ರವರ್ಧಸ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ಹೋತರ್ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕ ಸ ತ್ವಂ ಹವಿರಸ್ಮದ್ಧತ್ತಂ ಸುಹುತಂ ಕೃಧಿ | ಕುರು | ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ವಾಯೋ ವರಣೇಯಾನಿ ಪುರು ಬಹೂನಿ ವಂಸ್ವ | ದೇಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಭ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಯಾಃ—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಮೂಲಕ | ವಿತಿಷ್ಠಸೇ—ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸರಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ | ತೇ ಜಂಭಾಸಃ—ದಂತದಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಗಳು | ನಹಿ ಪ್ರತಿಧೃಷೇ—ಖಂಡಿತ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವು | ಹೋತಃ—ಹೋಮಸಂಪಾದಕ ನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸಃ ತ್ವಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು | ನಃ ಹವಿಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು | ಸುಹುತಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿಸ್ಸಾಗುವಂತೆ | ಕೃಧಿ—ಮಾಡು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವಾಯೋ—ಅಪೇಕ್ಷಿತ ವಾದ ಧನವನ್ನು | ಪುರು—ಅಧಿಕವಾಗಿ | ವಂಸ್ವ—ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸರಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ದಂತದಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಖಂಡಿತ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವು. ಹೋಮಸಂಪಾದಕನಾದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿಸ್ಸಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ನಮಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಧನವನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕೊಡು.

English Translation

Since you spread out on all sides, your teeth, bull Agni, are not to be resisted ; O offerer, make our oblation rightly presented ; give us many precious (gifts).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶೇಷೇ ವನೇಷು ಮಾತ್ರೋಃ ಸಂ ತ್ವಾ ಮರ್ತಾಸ ಇಂಧತೇ |

ಅತಂದ್ರೋ ಹವ್ಯಾ ವಹಸಿ ಹವಿಷ್ಕೃತ ಆದಿದ್ವೇನೇಷು ರಾಜಸಿ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶೇಷೇ | ವನೇಷು | ಮಾತ್ರೋಃ | ಸಂ | ತ್ವಾ | ಮರ್ತಾಸಃ | ಇಂಧತೇ |

ಅತಂದ್ರಃ | ಹವ್ಯಾ | ವಹಸಿ | ಹವಿಷ್ಕೃತಃ | ಆಃ | ಇಃ | ದೇನೇಷು | ರಾಜಸಿ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ವನೇಷು ವರ್ತಮಾನಯೋರ್ಮಾತ್ರೋರರಣ್ಯೋಃ ಶೇಷೇ | ಸ್ವಹಿಷಿ | ವರ್ತಸೇ | ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ತಥಾಭೂತಂ ಮರ್ತಾಸೋ ಮನುಷ್ಯಾ ಅಧ್ವರ್ಯಾದಯೋ ಮಥನೇನೋತ್ಪಾದ್ಯ ಸಮಿಂಧತೇ | ಶಶ್ವಾತ್ಪ್ರವೃದ್ಧಶ್ವಮತಂದ್ರೋನಲಸಃ ಸನ್. ಹವಿಷ್ಯತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಹವ್ಯಾ ಹವೀಂಷಿ ವಹಸಿ ದೇವಾನ್ಸ್ರತಿ | ಅದಿದನಂತರಮೇವ ದೇವೇಷು ಮಧ್ಯೇ ರಾಜಸಿ | ದೀಪ್ಯಸೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ) ವನೇಷು—ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ | ಮಾತ್ರೋಃ—ಅರಣಿಗಳಲ್ಲಿ | ಶೇಷೇ—ನೀನು ಸುಪ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಮರ್ತಾಸಃ—ಮಾನವರು | ಸಮಿಂಧತೇ—ಪ್ರಜ್ವಲಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ | ಅತಂದ್ರಃ—ಅಲಸ್ಯರಹಿತನಾಗಿ | ಹವಿಷ್ಯತಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನ | ಹವ್ಯಾ—ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು | ವಹಸಿ—ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಗೆ ವಹಿಸುತ್ತೀಯೆ | ಅದಿತ್—ಆ ಒಡನೆಯೇ | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ರಾಜಸಿ—ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಾತೃಪ್ರಾಯವಾದ ಅರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾನವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲಸ್ಯರಹಿತನಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನ ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಹಿಸುತ್ತೀಯೆ ಆ ಒಡನೆಯೇ, ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತೀಯೆ.

English Translation.

You sleep within your mothers in the woods, mortals kindle you ; unwearied you bear the offerings of the sacrificer, then you shine among the gods.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಪ್ತ ಹೋತಾರಸ್ತಮಿದೀಳತೇ ತ್ವಾಗ್ನೇ ಸುತ್ಯಜಮುಕ್ರಯಂ |

ಭಿನತ್ಯದ್ರಿಂ ತಪಸಾ ವಿ ಶೋಚಿಷಾ ಪ್ರಾಗ್ನೇ ತಿಷ್ಠ ಜನಾ ಅತಿ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಪ್ತ | ಹೋತಾರಃ | ತಂ | ಇತ್ | ಈಳತೇ | ತ್ವಾ | ಅಗ್ನೇ | ಸುತ್ಯಜಂ | ಅಕ್ರಯಂ |

ಭಿನತ್ಸಿ | ಅದ್ರಿಂ | ತಪಸಾ | ವಿ | ಶೋಚಿಷಾ | ಪ್ರ | ಅಗ್ನೇ | ತಿಷ್ಠ | ಜನಾನ್ | ಅತಿ || ೧೬ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತಮಿತ್ತಮೇವ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸಪ್ತ ಹೋತಾರೋ ಹೋತ್ರೇಕಾ ಈಳತೇ | ಸ್ತುವಂತಿ | ಕೀದ್ಯತಂ ತ್ವಾಂ | ಸುತೈಜಂ ಸುತೈಗಂ | ಅಭಿಮತಪ್ರದಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಹ್ರಯಮಕ್ಷೀಣಂ ಪ್ರವೃದ್ಧಂ | ಕಿಂಚಾದ್ರಿಂ ಮೇಘಂ ತಪಸಾ ತಾಪಕೇನ ಶೋಚಿಷಾ ತೇಜಸಾ | ತಪಸಾ ಶೋಚಿಷಾ ಚೇತಿ ವಾ ಯೋಜ್ಯಂ | ವಿ ಭಿನತ್ಸಿ | ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಜನಾನಸ್ಮಾನತೈತೈ ಪ್ರ ತಿಷ್ಠ ಪ್ರಗಚ್ಛ ಹವಿರಾದಾಯ ದೇವಾನಸ್ತ್ರತಿ | ಅಥವಾಸ್ಮದ್ವಿರೋಧಿಜನಾನತಿಕ್ರಮ್ಯ ಪ್ರ ತಿಷ್ಠ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಸುತೈಜಂ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೂ | ಅಹ್ರಯಂ—ಕ್ಷಯರಹಿತನೂ | ತಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ | ತ್ವಾ ಇತ್—ನಿನ್ನನ್ನೇ | ಸಪ್ತ ಹೋತಾರಃ—ಸಪ್ತಹೋತೃಗಳೂ ಸಹ | ಈಳತೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ | (ಶ್ಲಂ—ನೀನು) | ತಪಸಾ—ದಹಿಸತಕ್ಕ | ಶೋಚಿಷಾ—ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ | ಅದ್ರಿಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ವಿ ಭಿನತ್ಸಿ—ಸೀಳುತ್ತೀಯೆ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಜನಾನ್—ಯಜಮಾನರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು | ಅತಿ—ದಾಟಿಕೊಂಡು | ಪ್ರ ತಿಷ್ಠ—ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನೂ, ಕ್ಷಯರಹಿತನೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸಪ್ತಹೋತೃಗಳೂ ಸಹ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ದಹಿಸತಕ್ಕ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೇಘವನ್ನು ಸೀಳುತ್ತೀಯೆ. ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ಯಜಮಾನರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಹವಿಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರು.

English Translation.

The Seven praists praise you, Agni, giver of good things and unfailing, you cleave the cloud with your fierce splendour; go forth, having overcome our enemies.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಅಗ್ನಿಮಗ್ನಿಂ ವೋ ಅಧ್ರಿಗುಂ ಹುವೇಮ ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ |

ಅಗ್ನಿಂ ಹಿತಪ್ರಯಸಃ ಶಶ್ವತೀಷ್ಟಾ ಹೋತಾರಂ ಚರ್ಷಣೇನಾಂ || ೧೭ ||

! ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನಿಂ೨೫ ಅಗ್ನಿಂ | ವಃ | ಅಧ್ರಿ೨೫ಗುಂ | ಹುವೇಮ | ವೃಕ್ತ೨೫ಬರ್ಹಿಷಃ |

ಅಗ್ನಿಂ | ಹಿತ೨೫ಪ್ರಯಸಃ | ಶಶ್ವತೀ೨೫ಷ್ಟಾ | ಅ | ಹೋತಾರಂ | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ || ೧೭ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಅಗ್ನಿಮಗ್ನಿಂ | ವೀಸ್ವಾದರಾರ್ಥಾ | ಅಗ್ನಿನೇವ ಹೇ ಯಜಮಾನಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಂ ಹುನೇಮ | ಅಹ್ವಯಾಮ | ಅಥವಾ | ಹೇ ದೇವಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮದರ್ಥಮಿತಿ ವಾ ವ್ಯಾಖ್ಯೇಯಂ | ಕೀದೃಶಾ ವಯಂ | ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಶ್ಚಿನ್ನದರ್ಭಾಃ | ಕೀದೃಶಮಗ್ನಿಂ | ಅಧ್ರಿಗುಮಧ್ಯತಗಮನಂ ಸರ್ವದಾ ಗೃಹೇ ವರ್ತಮಾನಮಗ್ನಿಂ | ಹಿತಪ್ರಯಸೋ ನಿಹಿತಹವಿಷ್ಠಾ ವಯಮಾ ಹುನೇಮೇತಿ ಶೇಷಃ | ಕೀದೃಶಮಗ್ನಿಂ | ಶಶ್ವತೀಷು ಬಹ್ವೀಷು ಭೂಮಿಷು ವರ್ತಮಾನಂ ಹೋತಾರಂ ಹೋಮನಿಷ್ಪಾದಕಂ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಮರ್ಥಾಯ | ಅಗ್ನೌ ತೃಪ್ತೇ ಸತಿ ವೃಷ್ಟಿಲಾಭಾ-ಶ್ಚಾಣ್ಯುಪೇಕಾರಸಿದ್ಧಂ ಪ್ರಾಣ್ಯರ್ಥತ್ವಂ | ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಹೋತಾರಂ ಹೋಮಸಾಧಕಂ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

(ಎಲೈ ಯಜಮಾನನೇ) ವೃಕ್ತಬರ್ಹಿಷಃ—ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿರುವ ನಾವು | ವಃ—ನಿಮಗಾಗಿ | ಅಧ್ರಿಗುಂ—ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ | ಅಗ್ನಿಂ ಅಗ್ನಿಂ—ಕೇವಲ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ | ಹುನೇಮ—ಕರಿಯುತ್ತೇವೆ | ಹಿತಪ್ರಯಸಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ನಾವು | ಶಶ್ವತೀಷು—ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವವನೂ | ಹೋತಾರಂ—ಹೋಮಸಂಪಾದಕನೂ ಆದ | ಅಗ್ನಿಂ—ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ—ಮಾನವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ | ಆ (ಹುನೇಮ)—ಕರಿಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಯಜಮಾನನೇ, ದರ್ಭಾಸನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿರುವ ನಾವು ನಿಮಗಾಗಿ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಸಂಚಾರವುಳ್ಳ ಕೇವಲ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಕರಿಯುತ್ತೇವೆ. ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ನಾವು ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಹೋಮಸಂಪಾದಕನೂ ಆದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮಾನವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಕರಿಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Now that we have cut the sacred grass, let us invoke for you Agni, the irresistible; having placed the oblations, let us invoke Agni, abiding in many (places), the offerer of sacrifices for men.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಕೇತೇನ ಶರ್ಮಂತ್ಯ ಚತೇ ಸುಷಾಮಣ್ಯಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ಚಕಿತ್ವನಾ |

ಇಷ್ಯಣ್ಯಯಾ ನಃ ಪುರುರೂಪಮಾ ಭರ ವಾಜಂ ನೇದಿಷ್ಯಮೂತಯೇ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕೇತೇನ | ತರ್ಮನ್ | ಸಚಿತೇ | ಸುಸಾಮಸಿ | ಅಗ್ನೇ | ತುಭ್ಯಂ | ಚಿಕಿತ್ಸನಾ |

ಇಷಣ್ಯಯಾ | ನಃ | ಪುರುರೂಪಂ | ಆ | ಭರ | ವಾಜಂ | ನೇದಿಷ್ಟಂ | ಊತಯೇ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಗ್ನೇ ತುಭ್ಯಂ ಚಿಕಿತ್ಸನಾ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಜನೇನ ಹೋತ್ರಾದಿನಾ ಸಹ ಯಜಮಾನಃ ಕೇತೇನ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಕೇನ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ಯಜತ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಕೌತ್ರೇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಸುಷಾಮಣಿ ಶೋಭನರಥಂತರಾದಿಸಾಮೋಪೇತೇ ತರ್ಮನ್ಯುರ್ಮಣಿ ಸುಖಸಾಧನೇ ಯಜ್ಞೇ | ಆತೋ ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಇಷಣ್ಯಯೇಚ್ಯಯಾ ಸ್ವೀಯಯಾ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ಪುರುರೂಪಂ ನಾನಾರೂಪಂ ನೇದಿಷ್ಟಮಂತಿಕೇ ಸರ್ವದಾವರ್ತಮಾನಂ ವಾಜಮನ್ನಮೂತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯಾ ಭರ | ಆಹರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ಚಿಕಿತ್ಸನಾ—ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಹೋತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜಮಾನನು | ಕೇತೇನ—ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ | ಸುಷಾಮಣಿ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಂತರಾದಿಸಾಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ | ತರ್ಮನ್—ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ | ತುಭ್ಯಂ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಸಚಿತೇ—ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ | ಇಷಣ್ಯಯಾ—ನಿನ್ನ ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಪುರುರೂಪಂ—ಅನೇಕ ವಿಧವಾದುದೂ | ನೇದಿಷ್ಟಂ—ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಸಮಾಪದಲ್ಲೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದೂ ಆದ | ವಾಜಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಊತಯೇ—ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಭರ—ತಂದೊದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ. ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಹೋತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜಮಾನನು ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಂತರಾದಿಸಾಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜ್ಞಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ, ನಮಗೆ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದುದೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಸಮಾಪದಲ್ಲೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದೂ ಆದ ಅನ್ನವನ್ನು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ತಂದೊದಗಿಸು.

English Translation.

(The sacrificer) worships you by praises, Agni, with the experienced (priests) in the rite celebrated with beautiful Saman hymns; bring us of your own accord for our protection, food of various kinds which may be always in our reach.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ ಜರಿತವಿಶ್ವತಿಶ್ವೇಪಾನೋ ದೇವ ರಕ್ಷಸಃ |

ಅಪ್ರೋಷಿವಾನ್ಗೃಹಪತಿಯುಹಾ ಅಸಿ ದಿವಸ್ವಾಯುದುರೋಣಿಯುಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಗ್ನೇ | ಜರಿತಃ | ವಿಶ್ವತಿಃ | ಶ್ವೇಪಾನಃ | ದೇವ | ರಕ್ಷಸಃ |

ಅಪ್ರೋಷಿವಾನ್ | ಗೃಹಪತಿಃ | ಮಹಾನ್ | ಅಸಿ | ದಿವಃ | ಸಾಯುಃ | ದುರೋಣಿಯುಃ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದೇ ಅಗ್ನೇ ದೇವ ಜರಿತಃ ಸ್ತೋತಃ | ಸ್ತುತೈತೈರ್ಥಃ | ವಿಶ್ವತಿಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪಾಲಕೋ ರಕ್ಷಸೋ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಶ್ವೇಪಾನಃ ಸಂತಾಪಕೋಽಸಿ | ಅಪ್ರೋಷಿವಾನ್ಯಜಮಾನಗೃಹಮತ್ಯಜನ್ | ತದೇವಾಹ | ಗೃಹಪತಿಯುಜಮಾನಗೃಹಸ್ಯ ಪಾಲಕಶ್ಚ ತ್ವಂ ಮಹಾನತಿಶಯೇನ ಪೂಜ್ಯೋಽಸಿ | ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಸಾಯುಃ ಸಾತಾ ದುರೋಣಿಯುರ್ಯಜಮಾನಗೃಹಸ್ಯ ಮಿಶ್ರಯಿತಾ | ಸರ್ವದಾ ವರ್ತಮಾನ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದ್ಯಶಸ್ತ್ವಂ ಮಹಾನಸೀತೈನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವ - ದೇವತಾತ್ಮನೂ | ಜರಿತಃ—ಪ್ರಶಸ್ಯನೂ ಆದ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | (ತ್ವಂ— ನೀನು) | ವಿಶ್ವತಿಃ—ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನಾಗಿಯೂ | ರಕ್ಷಸಃ—ಅಸುರರಿಗೆ | ಶ್ವೇಪಾನಃ—ದಾಹಕನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದೀಯೆ | ಗೃಹಪತಿಃ—ಯಜ್ಞಗೃಹದ ಪಾಲಕನೂ | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದ | ಸಾಯುಃ—ರಕ್ಷಕನೂ | ದುರೋಣಿಯುಃ—ಸರ್ವದಾ ಯಜಮಾನಗೃಹದಲ್ಲಿರುವವನೂ ಆದ ನೀನು | ಅಪ್ರೋಷಿವಾನ್—ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸದ | ಮಹಾನ್—ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗಿದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮನೂ ಪ್ರಶಸ್ಯನೂ ಆದ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪಾಲಕನಾಗಿಯೂ, ಅಸುರರಿಗೆ ದಾಹಕನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದೀಯೆ. ಯಜ್ಞಗೃಹದ ಪಾಲಕನೂ, ದ್ಯುಲೋಕದ ರಕ್ಷಕನೂ, ಸರ್ವದಾ ಯಜಮಾನಗೃಹದಲ್ಲಿರುವವನೂ ಆದ ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಜ್ಞಗೃಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸದ ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

Eng'ish Translation.

Divine Agni, worthy of praise, you are the guardian of men, the consumer of the Rakshasas; you are great, you the never-absent guardian of the (worshipper's) house, the protector of heaven, ever present in the dwelling.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನೋ ರಕ್ಷ ಆ ವೇತೀದಾಘ್ಯಣೀವಸೋ ಮಾ ಯಾತುರ್ಯಾತು-
ಮಾವತಾಂ |

ಪರೋಗವ್ಯೂತ್ಯನಿರಾಮಪ ಕ್ವುಧಮಗ್ನೇ ಸೇಧ ರಕ್ಷಸ್ವಿನಃ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ರಕ್ಷಃ | ಆ | ವೇತೀತ್ | ಆಘ್ಯಣೀವಸೋ | ಇತ್ಯಾಘ್ಯಣೀವಸೋ | ಮಾ | ಯಾತುಃ |
ಯಾತುಮಾವತಾಂ |

ಪರೋಗವ್ಯೂತಿ | ಅನಿರಾಂ | ಅಪ | ಕ್ವುಧಂ | ಅಗ್ನೇ | ಸೇಧ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನಃ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆಘ್ಯಣೀವಸೋ ದೀಪ್ತಧನಾಗ್ನೇ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ಪಕ್ಷೋ ರಾಕ್ಷಸಾದಿಃ | ರಕ್ಷೋ ರಕ್ಷಿತವ್ಯಮ-
ಸ್ಮಾತ್ | ನಿ. ೪-೧೮ | ಇತಿ ಯಾಸ್ಯಃ | ಮಾ ವೇತೀತ್ | ಸರ್ವತೋ ನ ಪ್ರವಿಶತು | ತಥಾ ಯಾತುಮಾ-
ವತಾಂ | ಯಾತುರ್ಯಾತನಾ ಪೀಡಾ | ತದ್ವತಾಂ ಯಾತುಧಾನಾನಾಂ ಯಾತುಃ ಪೀಡಾ ಮಾ ವೇತೀತ್ |
ಹೇ ಅಗ್ನೇ ಅನಿರಾಂ | ಇರಾನ್ಮಂ | ಅನ್ನಾಭಾವಂ ದಾರಿದ್ರ್ಯಂ ಕ್ವುಧಂ ಕ್ವಪಯಿತಾರಂ ರಕ್ಷಸ್ವಿನೋ
ಬಲವಂತಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಚ ಪರೋಗವ್ಯೂತಿ ಕ್ರೋಶದ್ವಯಾದ್ವೇಶಾತ್ಪ್ರರಸ್ಮಾತ್ | ಏತದುಪಲಕ್ಷಣಂ |
ಅತ್ಯಂತಂ ದೂರದೇಶೇಪ ಸೇಧ | ಪರಿಹರ | ಅನಿರಾ ಕ್ವುದ್ವಾಹ್ಯಾನಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಚ ನ ಪೀಡಯಂತಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆಘ್ಯಣೀವಸೋ—ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ರಕ್ಷಃ—
ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳು | ಮಾ ಆ ವೇತೀತ್—ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸುತ್ತುವರಿಯದಿರಲಿ ! ಯಾತುಮಾವತಾಂ—
ಪೀಡಾಕಾರಕವಾದ ಅಸುರರ | ಯಾತುಃ—ಹಿಂಸೆಯು | ಮಾ—ನಮ್ಮನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸದಿರಲಿ | ಅಗ್ನೇ—ಎಲೈ
ಅಗ್ನಿಯೇ | ಅನಿರಾಂ—ನಮ್ಮ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನೂ | ಕ್ವುಧಂ—ನಮ್ಮ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ | ರಕ್ಷಸ್ವಿನಃ—
ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ ಅಸುರರನ್ನೂ | ಪರೋಗವ್ಯೂತಿ—ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶಕ್ಕೆ | ಅಪ ಸೇಧ—ಓಡಿಸಿಬಿಡು.

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಪ್ರಭಾರೂಪವಾದ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳು ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸುತ್ತುವರಿಯ
ದಿರಲಿ. ಪೀಡಾಕಾರಕವಾದ ಅಸುರರ ಹಿಂಸೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸದಿರಲಿ. ಎಲೈ ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನೂ,
ನಮ್ಮ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತರಾದ ಅಸುರರನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ದೂರದೇಶಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಿಬಿಡು.

English Translation.

O You of brilliant wealth, let not the Rakshasa enter us, nor the torment of the evil spirits; Agni, drive away further than a gavyuti from poverty, hunger, and the strong demons.

ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಉಭಯಂ ಶೃಣವದಿತ್ಯಷ್ಟಾದಶರ್ಚೆಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಾಗಾಥಸ್ಯ ಭರ್ಗಸ್ಯಾರ್ಷ
 ಆತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಉಭಯಂ ದ್ವ್ಯೋನೇತಿ | ಪೂರ್ವಸೂಕ್ತೇ ಪ್ರಾಗಾಥಂ ತ್ವಿತೈಕ್ತತ್ವಾದಿದನ
 ಪ್ರಾಗಾಥಂ | ಆತ್ರಾಯುಜೋ ಬೃಹಶೋ ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ | ಅನುಕ್ತತ್ವಾದಿದ್ರೋ ದೇವತ
 ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲೈ ಬಾರ್ಹತತ್ಪಚಾರೀಶಾವೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ ಸಪ್ತಮ್ಯಷ್ಟಮಾವರ್ಷಂ | ತಥ
 ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂತ್ರೀತಂ ಶೌನಕೇನ | ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಇತಿ ಸಪ್ತಮಿಂ ಚಾಷ್ಟಮಿ
 ಜೋದ್ಧರತಿ | ಐ. ಅ. ೫-೨-೪ | ಇತಿ || ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽದನಿ ನಿಷ್ಕೇಲ್ಯ ಉಭಯಮಿತಿ ಬೃಹತ್ಸಾ
 ಪ್ರಾಗಾಥಃ | ತಥಾ ಚ ಸೂತ್ರೀತಂ || ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಆ ವೃಷಸ್ವ ಪುರೂವಸೋ | ಅ. ೬-
 ಇತಿ || ಏವಮನ್ಯತ್ರಾಪಿ ಯಸ್ಮಿನ್ನದನಿ ಪೃಷ್ಠಸ್ತೋತ್ರೇ ಬೃಹತ್ಸಾಮ ಕ್ರಿಯತೇ ತಸ್ಮಿನ್ನದನಿ ನಿಷ್ಕೇ
 ಲೈಽಯಂ ಪ್ರಾಗಾಥಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಉಭಯಂ ಶೃಣವತ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆ
 ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಮುಕ್ತುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಗಾಥವುತ್ರನಾದ ಭರ್ಗನೆಂಬುವನು ಮುಷಿಯ
 ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಕ್ತುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸವು; ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಮುಕ್ತು
 ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಉಭಯ ದ್ವ್ಯೋನಾ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಃ
 ನ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲೈಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಮುಕ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ
 ಸೂಕ್ತದ ಏಳು ಮತ್ತು ಎಂಟನೆಯ ಮುಕ್ತುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಮುಕ್ತುಗಳ ವಿನಿಯೋಗ
 ವುದೆಂದು ಐತರೀಯಾರಣ್ಯಕದ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಇತಿ ಸಪ್ತಮಿ
 ಚಾಷ್ಟಮಿಂ ಚೋದ್ಧರತಿ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೪) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ ಚ
 ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲೈಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉಭಯಂ ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಾಗಾಥವನ್ನು ಬೃಹತ್ಸಾಮಪ್ರಗ
 ವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದ
 (ಅ. ೬-೩) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾವಾಕನ
 ಮುತ್ಪಿದನು ಇದೇ ಪ್ರಾಗಾಥವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರೀಯಪ್ರಾಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ

ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಆ ವೃಷಸ್ಯ ಪುರೂವಸೋ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೨-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಇದೇ ರೀತಿ ಯಾವಯಾವ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಪೃಷ್ಠಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ಸಾಮಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಲಾಗುವುದೋ ಆ ದಿವಸ ನಿಷ್ಯೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಗಾಥಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೬೧

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೨ || ಸೂಕ್ತ—೬೧ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೩೬, ೩೭, ೩೮, ೩೯ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೮ ||

|| ಋಷಿಃ—ಭರ್ಗಃ ಪ್ರಾಗಾಥಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಛಂದಃ—ಪ್ರಾಗಾಥಂ (ಅಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಭಯಂ ಶೃಣವಚ್ಚ ನ ಇಂದ್ರೋ ಅರ್ವಾಗಿದಂ ವಚಃ |

ಸತ್ರಾಚ್ಯಾ ಮಘನಾ ಸೋಮಪೀತಯೇ ಧಿಯಾ ಶವಿಷ್ಠ ಆ ಗಮತ್ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಭಯಂ | ಶೃಣವತ್ | ಚ | ನಃ | ಇಂದ್ರಃ | ಅರ್ವಾಕ್ | ಇದಂ | ವಚಃ |

ಸತ್ರಾಚ್ಯಾ | ಮಘನಾ | ಸೋಮಪೀತಯೇ | ಧಿಯಾ | ಶವಿಷ್ಠಃ | ಆ | ಗಮತ್ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಭಯಂ ಸ್ತೋತ್ರಾತ್ಮಕಂ ಶಸ್ತ್ರಾತ್ಮಕಂ ಚೋಭಯವಿಧಮಿದಂ ವಚೋರ್ವಾಗಸ್ತದಭಿಮುಖಮಿಂದ್ರಃ ಶೃಣವತ್ | ಶೃಣೋತು | ಶ್ರುತ್ವಾ ಚ ಸತ್ರಾಚ್ಯಾಸ್ತಾಕಂ ಸಹಾಂಚಂತ್ಯಾ ಧಿಯಾಯುಕ್ತಃ ಸನ್ ಮಘನಾ ಶವಿಷ್ಠೋಽತಿತಯೇನ ಬಲವಾನಾ ಗಮತ್ ಅಗಚ್ಛತು ಸೋಮಪೀತಯೇ ಸೋಮಪಾನಾಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥಃ ||

ಉಭಯಂ ಚಿ—ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಾತ್ಮಕವಾದ ಎರಡು ವಿಧವಾದ | ಇದಂ ವಚಃ—ಈ ಸ್ತುತಿ ವಾಕ್ಯವನ್ನು | ನಃ ಅರ್ವಾಕ್—ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಶೃಣವತ್—ಕೇಳಲಿ | ಸತ್ರಾಚ್ಯಾ—ನಮ್ಮೊಡನೆಯೇ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ | ಧಿಯಾ—ಬುದ್ಧಿಯೊಡಗೂಡಿ | ಶವಿಷ್ಠ—ಬಲಶಾಲಿಯಾದ | ಮಘನಾ—ಇಂದ್ರನು | ಸೋಮಪೀತಯೇ—ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ | ಆ ಗಮತ್—ದಯಮಾಡಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ತೋತ್ರ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಗಳೆಂಬ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯನ್ನೂ ಇಂದ್ರನು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು ಕೇಳಲಿ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟಿರುವ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೊಡಗೂಡಿ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಇಂದ್ರನು ಸೋಮಪಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡಲಿ.

English Translation.

May Indra listen to both these our hymns ; may the mighty Maghavan come to us, (pleased) with our devoted offering, to drink the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಂ ಹಿ ಸ್ವರಾಜಂ ವೃಷಭಂ ತನೋಜಸೇ ಧಿಷಣೇ ನಿಷ್ಪತಕ್ಷತುಃ |
ಉತೋಪಮಾನಾಂ ಪ್ರಥನೋ ನಿ ಸೀದಸಿ ಸೋಮುಕಾಮಂ ಹಿ ತೇ ಮನಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಹಿ | ಸ್ವರಾಜಂ | ವೃಷಭಂ | ತಂ | ಓಜಸೇ | ಧಿಷಣೇ ಇತಿ | ನಿಃಪತಕ್ಷತುಃ |
ಉತ | ಉಪಮಾನಾಂ | ಪ್ರಥಮಃ | ನಿ | ಸೀದಸಿ | ಸೋಮುಕಾಮಂ | ಹಿ | ತೇ | ಮನಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಂ ಹಿ ತಂ ಖಲ್ವಿಂದ್ರಂ ಸ್ವರಾಜಂ ಸ್ವಯಮೇವ ರಾಜಮಾನಂ ಧಿಷಣೇ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾ ವೃಷಭಂ ಜಗದುಪಕಾರಕಾಯಾ ವೃಷ್ಟೀರ್ವರ್ಷಕಂ ನಿಷ್ಪತಕ್ಷತುಃ | ಸಂಚಿತ್ಕರತುಃ | ತಂ ತನೋನೇಂದ್ರನೋಜಸೇ ಬಲಾಯ ನಿಷ್ಪತಕ್ಷತುಃ | ಉತ ಯಸ್ಮಾದೇವಂ ತಸ್ಮಾತ್ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಉಪಮಾನಾಮುಪಮಾನಭೂತಾನಾಮನೈಷಾಂ ದೇವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಥನೋ ಮುಖ್ಯಃ ಸನ್ನಿ ಸೀದಸಿ ವೇದ್ಯಾಂ | ಸೋಮುಕಾಮಂ ಹಿ ಖಲು ತೇ ಮನಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಧಿಷಣೇ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳು | ಸ್ವರಾಜಂ—ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ | ತಂ ಹಿ—ಆ ಇಂದ್ರ ನನ್ನೇ | ವೃಷಭಂ—ಜಗತ್ತಿಗೆ ವೃಷ್ಟಿದಾಯಕನನ್ನಾಗಿ | ನಿಷ್ಪತಕ್ಷತುಃ—ನಿರ್ಮಿಸಿದವು | ತಂ—ಅವನನ್ನೇ | ಓಜಸೇ—ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಮಿಸಿದವು | ಉತ—ಮತ್ತು | (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಉಪಮಾನಾಂ—ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯರಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ | ಪ್ರಥಮಃ—ಮುಖ್ಯನಾಗಿ | ನಿ ಸೀದಸಿ—ನೀನು ಯಜ್ಞವೇದಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತೀಯೆ | ತೇ ಮನಃ—ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು | ಸೋಮುಕಾಮಂ ಹಿ—ಸೋಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳು ವೃಷ್ಟಿದಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವು. ಅವನೇ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರತಿಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಮಿತನಾದನು, ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯರಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞವೇದಿಯನ್ನಲಂಕರಿಸುತ್ತೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ಸೋಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

English Translation.

Him, self-resplendent, have heaven and earth formed as the showerer, him (they have formed) for strength ; therefore you sit down first of your peers ; your mind loves the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ವೃಷಸ್ವ ಪುರೂವಸೋ ಸುತಸ್ಯೇಂದ್ರಾಂಧಸಃ |

ವಿದ್ಮಾ ಹಿ ತ್ವಾ ಹರಿವಃ ಪೃತ್ಸು ಸಾಸಹಿಮಧೃಷ್ಟಂ ಚಿದ್ಧೃಷ್ಟಣಿಂ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ವೃಷಸ್ವ | ಪುರೂವಸೋ ಇತಿ ಪುರೂವಸೋ | ಸುತಸ್ಯ | ಇಂದ್ರ | ಅಂಧಸಃ |

ವಿದ್ಮಾ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಹರಿವಃ | ಪೃತ್ಸು | ಸಾಸಹಿಂ | ಅಧೃಷ್ಟಂ | ಚಿತ್ | ದಧೃಷ್ಟಣಿಂ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇಽಚ್ಛಾವಾಕಶಕ್ತ ಆ ವೃಷಸ್ವೇತಿ ಪ್ರೆಗಾಥೋ ನೈಕಲ್ಪಿಕೋಽನುರೂಪಃ | ಸೂತ್ರಮುಕ್ತಂ ||

ಹೇ ಪುರೂವಸೋ ಬಹುಧನೇಂದ್ರ ತ್ವೇಮಾ ವೃಷಸ್ವ | ಅಸಿಂಚಿಸ್ವ | ಕಿಂ | ಸುತಸ್ಯಾಂಧಸಃ ಸುತಮಂಧಃ ಸೋಮಂ ಜಠರೇ | ಹೇ ಹರಿವೋ ಹರಿಭ್ಯಾಂ ತದ್ವನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಿದ್ಮಾ ಹಿ | ಜಾನೀಮಃ ಖಲು | ಕೀದ್ಯಕಂ | ಪೃತ್ಸು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಸಾಸಹಿಮಭಿಭವಿತಾರಂ ಶತ್ರುಣಾಮಧೃಷ್ಟಂ ಚಿಕ್ಷೈರಸ್ಯ-ಧರ್ಷಣೇಯಂ ದಧೃಷ್ಟಣಿಮನೈಷಾಂ ಧರ್ಷಕಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರೂವಸೋ—ಪ್ರಭೂತವಾಗಿ ಧನವುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುತಸ್ಯ—ಹಿಂಡಿರುವ | ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಆ ವೃಷಸ್ವ—ಜಠರದಲ್ಲಿ ಸುರಿದುಕೋ | ಹರಿವಃ—ಹರಿಸಂಖ್ಯ ಕನಾದ.

ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಪೃತ್ವ್ನು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಸಾಸಹಿಂ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ಸೋಲಿಸತಕ್ಕವನೆಂದೂ | ಅಧೃಷ್ಟ್ಯಂ ಚಿತ್—ಅಪ್ರತಿಹತನೆಂದೂ | ದಧೃಷ್ಟ್ಯಣಿಂ—ಇತರರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸು
ವವನೆಂದೂ | ಇದ್ವ್ಯ ಹಿ—ತಿಳಿದೇ ಇದ್ದೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭೂತವಾಗಿ ಧನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂದಿರುವ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಜಲರದಲ್ಲಿ ಸುರಿದುಕೋ.
ಹರಿಸಂಕ್ಷು ಕವಾದ ಅಶ್ವವುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಶತ್ರುನಾಶಕನೆಂದೂ, ಇತರರನ್ನು
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಇತರರಿಂದ ಅಪ್ರತಿಹತನೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Indra, possessor of much wealth, pour the effused Soma within you ;
possessor of (bright) coursers, we know you, the overpowerer in battles, the
unconquerable, the conqueror.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ರಾಮಿಸತ್ಯ ಮಘವನ್ತಥೇದಸದಿಂದ್ರ ಕೃತ್ವಾ ಯಥಾ ವಶಃ |

ಸನೇಮು ವಾಜಂ ತವ ಶಿಪ್ಪಿನ್ವವಸಾ ಮುಕ್ತು ಚಿದ್ಯಂತೋ ಅದ್ರಿವಃ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ರಾಮಿಸತ್ಯ | ಮಘವನ್ | ತಥಾ | ಇತ್ | ಅಸತ್ | ಇಂದ್ರ | ಕೃತ್ವಾ | ಯಥಾ | ವಶಃ |

ಸನೇಮು | ವಾಜಂ | ತವ | ಶಿಪ್ಪಿನ್ | ಅವಸಾ | ಮುಕ್ತು | ಚಿತ್ | ಯಂತಃ | ಅದ್ರಿವಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅಸ್ರಾಮಿಸತ್ಯಾಹಿಂಸಿತಸತ್ಯ ಹೇ ಮಘವನ್ದಿಂದ್ರ ತಥೇದಸತ್ | ತಥೈವ ಭವತಿ | ಹೇ
ಇಂದ್ರ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮಣಾ ಪ್ರಜ್ಞಾನೇನ ಯಥಾ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ವಶಃ ಕಾಮಯೇಃ | ಹೇ ಶಿಪ್ಪಿನ್
ಅವಸಾ ರಕ್ಷಣೇನ ನಿಮಿತ್ತೇನ ವಾಜಮನ್ದಂ ಸನೇಮು ಸಂಭಜೇಮು ವಯಂ ತವ ತ್ವದನುಗ್ರಹಾತ್ |
ಕೀಡ್ಯಶಾ ವಯಂ | ಮುಕ್ತು ಚಿಚ್ಛೀಘ್ರಮೇವ ಯಂತಃ ತತ್ರೋನ್ಲಚ್ಛಿಂತೋಽಭಿಭವಂತಃ | ಹೇ ಅದ್ರಿವಃ |
ಅದ್ರಿವಃ | ತದ್ವನ್ನಿಂದ್ರೇತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಸ್ರಾಮಿಸತ್ಯೆ—ಅಹಿಂಸಿತವಾದ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ ಆದ |
ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಕೃತ್ವಾ—ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದ | ಯಥಾ—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ

ವಾಗಿ | ವಶಃ—ನೀನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ | ತಥಾ ಇತ್ ಅಸತ್—ಅದೇ ರೀತಿ ಫಲಿಸುತ್ತದೆ | ಶಿಸ್ತಿನ—
ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆ ಯುಳ್ಳವನೂ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತವ—ನಿನ್ನ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ | ಮುಕ್ತು ಚಿತ್—ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದೊಡನೆಯೇ | ಯಂತಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ಸೋಲಿಸಬಲ್ಲ
ನಾವು | ಅವಸಾ—ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಿರಲು | ವಾಜಂ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಸನೇಮ—ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅಹಿಂಸಿತವಾದ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಧನವಂತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರಜ್ಞಾಯುತವಾದ ನಿನ್ನ
ಕರ್ಮದಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನೀನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಸಕಲವೂ ಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮವಾದ
ಕೆನ್ನೆ ಯುಳ್ಳವನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದೊಡನೆಯೇ
ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆದುರಿಸಿ ಸೋಲಿಸಬಲ್ಲ ನಾವು ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Indra, Maghavan of unbroken truth, it ever comes to pass as you in
your knowledge may desire ; by your protection, O handsome-jawed, may we
obtain food, speedily, O thunderer, subduing our enemies.

|| ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಃ ||

ಶಗ್ಧ್ಯಾ | ಷು | ಶಚೀಪತ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿಃ |

ಭಗಂ | ನ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಯಶಸಂ | ವಸುವಿದಮನು | ಶೂರ | ಚರಾಮಸಿ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶಗ್ಧಿ | ಊಂ ಇತಿ | ಸು | ಶಚೀಪತೇ | ಇಂದ್ರ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ | ಊತಿಭಿಃ |

ಭಗಂ | ನ | ಹಿ | ತ್ವಾ | ಯಶಸಂ | ವಸುವಿದಂ | ಅನು | ಶೂರ | ಚರಾಮಸಿ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಶಚೀಪತೇ ಇಂದ್ರ ಶಗ್ಧಿ | ದೇಹ್ಯಭಿಮತಂ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ ಸರ್ವಾಭಿರೂತಿಭಿರ್ಮರುದ್ಭಿಃ ಸಹ |
ಹೇ ಶೂರ ಭಗಂ ನ ಭಾಗ್ಯಮಿವ ಯಶಸಂ ಯಶಸ್ವಿನಂ ವಸುವಿದಂ ಧನಸ್ಯ ಲಂಭಕಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಮನು
ಚರಾಮಸಿ | ಅನುಚರಾಮಃ | ಪರಿಚರಾಮೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಶಬೀಷತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಾಭಿಃ—ಸಮಸ್ತನಾದ | ಸು ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆ | ಶಗ್ಧಿ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನೊದಗಿಸು | ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಭಗಂ ನ—ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯಂತಿರುವವನೂ | ಯಶಸಂ—ಯಶಸ್ವಿಯೂ | ವಸುವಿದಂ—ಧನ ಪ್ರಾಪಕನೂ ಆದ | ತ್ವಾ ಅನು—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸಿ | ಚಿರಾಮಸಿ—ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಮಸ್ತ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನೊದಗಿಸು ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯಂತೆ ಇರುವವನೂ, ಯಶಸ್ವಿಯೂ, ಧನಪ್ರಾಪಕನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸಿ ನಾವು ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Indra, lord of rites, give us (our desire) with all your helping powers ; hero, we worship you as happiness, the glorious, the obtainer of wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪೌರೋ ಅಶ್ವಸ್ಯ ಪುರುಕೃದ್ಗನಾಮಸ್ಯುತ್ಸೋ ದೇವ ಹಿರಣ್ಯಯಃ |

ನಕಿರ್ಹಿ ದಾನಂ ಪರಿಮರ್ಧಿಷತ್ತ್ವೇ ಯದ್ಯದ್ಯಾಮಿ ತದಾ ಭರ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪೌರಃ | ಅಶ್ವಸ್ಯ | ಪುರುಕೃತ್ | ಗನಾಂ | ಅಸಿ | ಉತ್ಸಃ | ದೇವ | ಹಿರಣ್ಯಯಃ |

ನಕಿಃ | ಹಿ | ದಾನಂ | ಪರಿಮರ್ಧಿಷತ್ | ತ್ವೇ ಇತಿ | ಯತ್ಯಯತ್ | ಯಾಮಿ | ತತ್ | ಆ | ಭರ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಮಶ್ವಸ್ಯ ಪೌರಃ ಪೂರಯಿತಾಸಿ | ಭವಸಿ | ತಥಾ ಗನಾಂ ಪುರುಕೃದ್ಭಹುಕರ್ತಾಸಿ | ಹೇ ದೇವ ಹಿರಣ್ಯಯೋ ಹಿರಣ್ಯಯಶರೀರಸ್ತಮುತ್ಸ ಉತ್ಸದ್ಯತೋಽಸಿ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವೇ ತ್ವಯಿ ವರ್ತಮಾನಂ ದಾನಮಸ್ಮದ್ವಿಷಯಂ ದೇಯಂ ಧನಂ ವಾ ನಕಿಃ ಪರಿಮರ್ಧಿಷತ್ | ನ ಕಶ್ಚಿದ್ಧಿನಸ್ತಿ | ಅತೋ ಯದ್ಯದ್ಯಾಮಿ ಯಾಚೇ ತದಾ ಭರ | ಆಹರ ಮಹ್ಯಂ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು) ಅಶ್ವಸ್ಯ—ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ | ಪೌರಃ—ಪುಷ್ಟಿದಾಯಕನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗದ್ದೀಯೆ | ಗನಾಂ—ಗೋವುಗಳಿಗೆ | ಪುರುಕೃತ್—ವೃದ್ಧಿಕಾರಕನಾಗದ್ದೀಯೆ | ದೇವ—ದೇವತಾತ

ನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಹಿರಣ್ಯಯಃ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು | ಉತ್ತೇಃ—
ಅಭೀಷ್ಟಪ್ರದವಾದ ಬುಗ್ಗೆಯಂತಿದ್ದೀಯೆ | ತೇ—ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವುದೂ | ದಾನಂ—ನಮಗೆ ದಾತವ್ಯ
ವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು | ನಕಿಃ ಪರಿಮರ್ಧಿಷತ್—ಯಾರೂ ನಾಶಪಡಿಸಲಾರರು | ಯದ್ಯತ್ ಯಾಮಿ—
ನಾನು ಯಾವಯಾವುದನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆನೋ | ತತ್—ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ | ಆ ಭರ—ತಂದೊದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಅಶ್ವಗಳಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿದಾಯಕನಾಗಿ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕ
ನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು
ಅಭೀಷ್ಟಪ್ರದವಾದ ಬುಗ್ಗೆಯಂತಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವುದೂ, ನಮಗೆ ದಾತವ್ಯವಾದುದೂ ಆದ ಧನವನ್ನು
ಯಾರೂ ನಾಶಪಡಿಸಲಾರರು. ನಾನು ಯಾವಯಾವುದನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆನೋ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಂದೊದಗಿಸು

English Translation.

You are the increaser of horses, the multiplier of cows ; you, deity,
with your golden body are a very fountain ; none can harm the gifts laid up
for me in you ; bring me whatever I ask.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವೇ | ವಿದಾ ಭಗಂ ವಸುತೈಯೇ |

ಉದ್ವಾವೃಷಸ್ವ ಮಘವನ್ | ವಿಷ್ವಯ ಉದಿಂದ್ರಾಶ್ವಮಿಷ್ವಯೇ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಹಿ | ಆ | ಇಹಿ | ಚೇರವೇ | ವಿದಾಃ | ಭಗಂ | ವಸುತೈಯೇ |

ಉತ್ | ವೃಷಸ್ವ | ಮಘವನ್ | ಗೋಽವೃಷಯೇ | ಉತ್ | ಇಂದ್ರ | ಅಶ್ವಂ ಇಷ್ವಯೇ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯದ್ಯಗ್ನಿಷ್ಪೋನೇ ಬೃಹತ್ಸಾಮ ತದಾನೀಂ ನಿಷ್ಕೇವಲೈ ಪ್ರಗಾಘೋಽನುರೂಪಃ | ಸೂಕ್ರಿತಂ
ಚ | ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವ ಇತಿ ಪ್ರಗಾಘಾ ಏತೇ ಭವಂತಿ | ಅ. ೫-೧೫ | ಇತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯ
ಉತ್ತರಪಕ್ಷೇಽಯಂ ಪ್ರಗಾಘಃ | ತಥೈವ ಸಂಜಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ತ್ವಾಮಿದ್ಧಿ ಹನಾಮಹೇ ತ್ವಂ
ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವ ಇತಿ ಬೃಹತಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪೌ ಪ್ರಗಾಘೌ | ಐ. ಅ. ೫-೨-೨ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಹಿ ತ್ವಂ ಖಲು | ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ್ವಾತೇತಿ ಗಮ್ಯತೇ | ಆತ ಏಹಿ | ಆಗಚ್ಛ |
 ೨ಗತ್ಯ ಚಾಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭಗಂ ಭಜನೀಯಂ ಧನಂ ವಿದಾಃ | ಅಭಸ್ಯ | ದತ್ಸ್ಯ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ವಸುತ್ರಯೇಽ
 ಗ್ನಾಕಂ ವಸುದಾನಾಯ | ಹೇ ಮಘವನ್ ಗವಿಷ್ಟಯೇ ಗಾ ಇಚ್ಛತೇ ಮಹ್ಯಮುದ್ಭವ್ಯಷಸ್ವ | ಉತ್ತಿಂಚಿಸ್ಯ
 ಇಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ತಥಾ ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅಶ್ವಮಿಷ್ಟಯೇಽಶ್ವೈಷಣವತೇ ಮಹ್ಯಮಶ್ವಾನುದ್ಭವ್ಯಷಸ್ವ |
 ಉತ್ತಿಂಚಿಸ್ಯ | ದೇಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ ಹಿ—ನೀನೇ ಉತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ಏಹಿ—ಇಲ್ಲಿಗೆ
 ೨ | ಚೇರವೇ—ನಿನ್ನ ಪೂಜಕನಿಗೆ | ವಸುತ್ರಯೇ—ನನಗೆ ಧನದಾನಕ್ಕಾಗಿ | ಭಗಂ—ಪೂಜ್ಯವಾದ
 1ನವನ್ನು | ವಿದಾಃ—ಹೊಂದಿಸು | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಗವಿಷ್ಟಯೇ—
 ೨ವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ನನಗೆ | ಉದ್ಭವ್ಯಷಸ್ವ—ಗೋವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು | ಅಶ್ವಮಿಷ್ಟಯೇ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು
 1ಚ್ಛಿಸುವ ನನಗೆ | ಉತ್ (ವ ವ್ಯಷಸ್ವ)—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಉತ್ತಮವಾದ ದಾತೃವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ನಿನ್ನ
 ೨ಜಕನಿಗೆ ಧನದಾನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿಸು. ಧನವಂತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ,
 ೨ವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ನನಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು. ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ನನಗೆ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸು.

English Translation.

You are (bounteous), come ; may you obtain wealth to distribute to the
 orshipper ; shower your bounty, Maghavan, on me desiring cows, shower it,
 ndra, on me desiring horses.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಯಾಗದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ಸಾಮ ಎಂಬ ಸಾಮಮಂತ್ರಗಳು ಗಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ, ಆಗ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯ
 ಸ್ತಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಗಾಥವನ್ನು ಅನುರೂಪಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನ
 ೨ತಸೂತ್ರದ—ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವ ಇತಿ ಪ್ರಗಾಥಾ ಏತೇ ಭವಂತಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೫-೧೫)
 1ವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯಸ್ತಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಗಾಥವನ್ನು
 1ಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ಶ್ವಾಮಿದ್ಧಿ ಹನಾಮಹೇ ತ್ವಂ ಹ್ಯೇಹಿ ಚೇರವ ಇತಿ
 ೨ಕತ್ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪೌ ಪ್ರಗಾಥೌ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೨) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಪುರೂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶತಾನಿ ಚ ಯೂಥಾ ದಾನಾಯ ಮಂಹಸೇ |
 ಆ ಪುರಂದರಂ ಚಕ್ರಮ ವಿಪ್ರವಚಸ ಇಂದ್ರಂ ಗಾಯಂತೋಽವಸೇ || ೮ ||

|| ಸದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಪುರು | ಸಹಸ್ರಾಣಿ | ಶತಾನಿ | ಚ | ಯೂಥಾ | ದಾನಾಯ | ಮಂಹಸೇ |

ಆ | ಪುರಂದರಂ | ಚಕ್ರಮ | ವಿಪ್ರವಚಸಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಗಾಯಂತಃ | ಅವಸೇ || ಆ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಪುರು ಪುರಾಣಿ ಬಹುನಿ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶತಾನಿ ಚ ಯೂಥಾ ಗವಾದಿಯೂಥಾಢಿ ದಾನಾಯ ಯಜಮಾನವಿಷಯಾಯ ಮಂಹಸೇ | ಅನುಮನ್ಯಸೇ | ಯದ್ವಾ | ದಾನಾಯ ದಾಶ್ರೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಮಂಹಸೇ | ಪ್ರಯಚ್ಛಸಿ | ಮಂಹತಿರ್ಧಾನಕರ್ಮಾ | ಅಥ ಸರೋಕ್ಷೇಣ ಬ್ರವೀತಿ | ಪುರಂದರಂ ಶತ್ರುಪುರಾಣಾಂ ದಾರಯಿತಾರಮಿಂದ್ರಮವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಪ್ರೀತಯೇ ವಾ ಗಾಯಂತಃ ಸ್ತುವಂತೋ ವಿಪ್ರವಚಸೋ ವಿವಿಧಪ್ರಕೃಷ್ಣವಚನಾ ವಯಮಾ ಆಗಂತಾರಮುಖಮುಖಂ ವಾ ಚಕ್ರಮ | ಕುರ್ಮಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಂ—ನೀನು | ಪುರು ಸಹಸ್ರಾಣಿ—ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ | (ಪುರು) ಶತಾನಿ ಚ—ಅನೇಕ ಶತಸಂಖ್ಯಾಕವೂ ಆದ | ಯೂಥಾ—ಗೋಮಂದೆಗಳನ್ನು | ದಾನಾಯ—ಯಜ್ಞಕರ್ತನಿಗೆ ಕೊಡಲು | ಮಂಹಸೇ—ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತೀಯೆ | ಪುರಂದರಂ—ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಗಾಯಂತಃ—ಗಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುವ ನಾವು | ವಿಪ್ರವಚಸಃ—ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ | ಆ ಚಕ್ರಮ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ, ಅನೇಕ ಶತಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವೂ ಆದ ಗೋಮಂದೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಕರ್ತನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಗಾನರೂಪದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುವ ನಾವು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಮಗಭಿಮುಖವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

You grant many hundreds and thousands of herds as a gift (to the offerer). Uttering long praises, we, hymning Indra, the destroyer of cities, bring him before us for our protection.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅವಿಪ್ರೋ ವಾ ಯದವಿಧದ್ವಿಪ್ರೋ ವೇಂದ್ರ ತೇ ವಚಃ |

ಸ ಪ್ರ ಮಮಂದತ್ತ್ವಾಯಾ ಶತಕ್ರತೋ ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ ಅಹಂಸನ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅವಿಪ್ರಃ | ವಾ | ಯತ್ | ಅವಿಧತ್ | ವಿಪ್ರಃ | ವಾ | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ವಚಃ |

ಸಃ | ಪ್ರ | ಮಮಂದತ್ | ತ್ವಾಯಾ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ ಶತಕ್ರತೋ | ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ ಇತಿ
ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ | ಅಹಂಸನ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ವಚಃ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಯದ್ಯೋಽವಿಪ್ರೋ ವಾಮೇಧಾವ್ಯಸ್ತುತಿಕುಶಲೋ
ವಾ ವಿಪ್ರೋ ಮೇಧಾವೀ ಸ್ತುತಿಕುಶಲೋ ವಾವಿಧತ್ ಕುರ್ಯಾತ್ | ತ್ವಾಂ ಸ್ತುತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ ಸ್ತೋತಾ
ತ್ವಾಯಾ ತ್ವಯಿಚ್ಛಯಾ ಸಾಧನೇನ ಪ್ರ ಮಮಂದತ್ | ಪ್ರಕರ್ಷಣಾ ಮೋದತೇ | ಹೇ ಶತಕ್ರತೋ
ಬಹುಕರ್ಮನ್ ಹೇ ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ ಪ್ರಾಚೀನಕ್ರೋಧ | ಅಪ್ರತಿಹತಕ್ರೋಧೇತ್ಯರ್ಥಃ | ನ
ಹೀಂದ್ರಕ್ರೋಧಂ ಪ್ರತಿಹಂತಿ ಕಶ್ಚಿತ್ | ಹೇ ಅಹಂಸನ | ಸಂಗ್ರಾಮೇಽಹಮಿತ್ಯಾತ್ಮನೋ ಮಹತ್ತ್ವಂ
ಪ್ರಕಾಶಯನ್ಯಃ ಶತ್ರುಂ ಸಂಭಜತೇ ಸ ತಥೋಕ್ತಃ | ತಾದ್ಯಶೇಂದ್ರ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶತಕ್ರತೋ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ | ಪ್ರಾಚಾಮನ್ಯೋ—ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕ್ರೋಧವುಳ್ಳವನೂ |
ಅಹಂಸನ—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವವನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ
ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿದ | ವಚಃ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಯತ್—ಯಾವ | ಅವಿಪ್ರಃ ವಾ—
ಮಂದಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾಗಲಿ | ವಿಪ್ರ ವಾ—ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಾಗಲಿ | ಅವಿಧತ್—
ಪಠಿಸುವನೋ | ಸಃ—ಆ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನು | ತ್ವಯಾ—ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ | ಪ್ರ ಮಮಂದತ್—
ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕಕರ್ಮಕರ್ತನೂ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕ್ರೋಧವುಳ್ಳವನೂ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು
ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನು ಮಂದ-
ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮೇಧಾವಿಯಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಹರ್ಷವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Indra, whether it be the unskilled or the skilled who celebrates your praise, each rejoices in his desire for you, O Shatakratu, whose wrath presses ever forwards, who meet the foe, proclaiming " it is I ".

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಬಾಹುಮ್ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಪುರಂದರೋ ಯದಿ ಮೇ ಶೃಣವತ್ ಹವಂ |
ವಸೂಯವೋ ವಸುಪತಿಂ ಶತಕ್ರತುಂ ಸ್ತೋಮೈರಿಂದ್ರಂ ಹವಾಮಹೇ ||೧೦||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಬಾಹುಃ | ಮ್ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ | ಪುರಂದರಃ | ಯದಿ | ಮೇ | ಶೃಣವತ್ | ಹವಂ |
ವಸೂಯವಃ | ವಸುಪತಿಂ | ಶತಕ್ರತುಂ | ಸ್ತೋಮೈಃ | ಇಂದ್ರಂ | ಹವಾಮಹೇ | ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಗ್ರಬಾಹುರುದ್ಗೋರ್ಣಭುಜೋ ಮ್ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ವಧಕರ್ತಾ ಶತ್ರುಣಾಂ ಪುರಂದರಃ ಪುರಾಣಾಂ
ಪಾರಯಿತೇಂದ್ರೋ ಯದಿ ಮೇ ಹವಂ ಶೃಣವತ್ ಶೃಣುಯಾತ್ ತರ್ಹಿ ವಸೂಯವೋ ವಸುಕಾಮಾ
ವಯಂ ವಸುಪತಿಂ ಬಹುಧನಸ್ವಾಮಿನಂ ಶತಕ್ರತುಮಪರಿಮಿತಪ್ರಜ್ಞಮಿಂದ್ರಂ ಸ್ತೋಮೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈ-
ಹವಾಮಹೇ | ಅಹ್ಮಯಾಮಃ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಉಗ್ರಬಾಹುಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಬಾಹುಯುಕ್ತನೂ | ಮ್ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ—ಶತ್ರುಗಳ
ನಾಶಕನೂ | ಪುರಂದರಃ—ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು | ಯದಿ—ಒಂದು
ವೇಳೆ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಹವಂ—ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಶೃಣವತ್—ಕೇಳಿದ್ದೇ ಆದರೆ (ಆಗ) | ವಸೂಯವಃ—
ಧನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾದ ನಾವು | ವಸುಪತಿಂ—ಧನಕ್ಕೆ ಪತಿಯೂ | ಶತಕ್ರತುಂ—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ |
ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸ್ತೋಮೈಃ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ | ಹವಾಮಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಬಾಹುವುಳ್ಳವನೂ, ಶತ್ರುಗಳ ನಾಶಕನೂ, ಶತ್ರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸು
ವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಒಂದು ವೇಳೆ ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಆಗ ಧನಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾದ ನಾವು
ಧನಪತಿಯೂ ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

If the strong-armed slayer of enemies, the destroyer of cities, will but hear my invocation, we, desiring wealth, will with our praises call on Indra Shatakratu, the lord of wealth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ಸಾಸಾಸೋ ಮನಾಮಹೇ ನಾರಾಯಾಸೋ ನ ಜಲ್ಠವಃ |

ಯದಿನ್ದ್ರಂ ದ್ರಂ ವೃಷಣಂ ಸಚಾ ಸುತೇ ಸಖಾಯಂ ಕೃಣವಾಮಹೈ ||೧೧||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ಸಾಸಾಸಃ | ಮನಾಮಹೇ | ನ | ಅರಾಯಾಸಃ | ನ | ಜಲ್ಠವಃ |

ಯತ್ | ಇತ್ | ನು | ಇಂದ್ರಂ | ವೃಷಣಂ | ಸಚಾ | ಸುತೇ | ಸಖಾಯಂ | ಕೃಣವಾಮಹೈ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಯಮಿಂದ್ರಂ ಸಾಸಾಸಃ ಸಾಸಾ ಅಕೃತಪುಣ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತಾದಿರಹಿತಾ ನ ಮನಾಮಹೇ | ನ ಮನ್ಯಾಮಹೇ | ತಥಾರಾಯಾಸೋರಾಯಾ ಅಥನಾ ವಾಹವಿಷ್ಣಾವಾ ನ ಮನಾಮಹೇ | ನ ಜಲ್ಠವೋಽಜ್ಜಲನಾ ಅನಗ್ನಯೋ ನ ಮನಾಮಹೇ | ಕೃತವ್ರತನಿಯಮಾದಿಪುಣ್ಯಾ ದಾನವಂತೋಽಗ್ನಿಸಹಿತಾಸ್ತಂ ಸ್ತುಮ ಇತ್ಯೈಸಿರಾತ್ಮಾನಮಾಹ | ಯದಿದ್ಯಸ್ಯಾದೇವ ಕಾರಣಾನ್ದಿದಾನೀಂ ವೃಷಣಂ ವರ್ಷಕಮಿಂದ್ರಂ ಸುತೇ ಸೋಮೋಽಭಿಷುತೇ ಸಚಾ ಸಹಿತಾಃ ಸಖಾಯಂ ಕೃಣವಾಮಹೈ ಕುರ್ಮಃ ತಸ್ಮಾತ್ಪಾಪಾದಿರಹಿತಾ ಮನಾಮಹೇ | ಸಾಸಾದಿವಿಶಿಷ್ಟಾನಾಮಿಂದ್ರಸಾಹಾಯ್ಯಕರಣಾಸಂಭವಾತ್ | ಅತ್ರ ನ ಸಾಸಾ ಮನ್ಯಾಮಹೇ | ನಿ. ೬-೨೫ | ಇತ್ಯಾದಿನಿರುಕ್ತಂ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ವಯಂ—ನಾವು) | ಸಾಸಾಸಃ—ಕಲ್ಮಷವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ | ನ ಮನಾಮಹೇ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಅರಾಯಾಸಃ ನ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದದವರಾಗಿ | ನ—ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಸ ಜಲ್ಠವಃ—ಯಜ್ಞಾಗ್ನಿರಹಿತರಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ | ಯದಿತ್—ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ | ನು—ಈಗ | ವೃಷಣಂ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನಾದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನೂ | ಸುತೇ—ಸೋಮರಸವು ಹಿಂದಿರುಪಾಗ | ಸಚಾ—ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಸಖಾಯಂ—ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ | ಕೃಣವಾಮಹೈ—ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

| ಭಾವಾರ್ಥ |

ನಾವು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವಾಗ ಕಲ್ಮಷವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಪೂಜಿಸುವಾಗ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿಯೇ ಅದನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಾಗ್ನಿ ರಹಿತರಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಈಗ ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

We are not evil who worship him, nor too poor to offer gifts, nor destitute of sacred fires,— since assembled together, when the Soma is effused, we make Indra, the showerer, our friend.

| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು |

ಜಲ್ಲವಃ—ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಯರು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—

ನ ಪಾಸಾಸೋ ಮನಾಮಹೇ ನಾರಾಯಾಸೋ ನ ಜಲ್ಲವಃ | ನ ಪಾಸಾ ಮನ್ಯಾಮಹೇ ನಾಥನಾ
ನ ಜ್ವಲನೇನ ಹೀನಾಃ | ಅಸ್ತ್ಯಸ್ಮಾಸು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಮಧ್ಯಯನಂ ತಪೋ ದಾನಕರ್ಮೇ-
ತ್ಯುಷಿರವೋಚತ್ (ನಿ. ೬-೨೫)

ಜಲ್ಲವಃ ಎಂದರೆ ಪಾಸರಹಿತರಾದವರು. ಪ್ರಕೃತ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ—ನಾವು ಪಾಪಿಷ್ಠರಲ್ಲ, ದರಿದ್ರರಲ್ಲ ಅಥವಾ ತೇಜೋಹೀನರಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು, ಅಧ್ಯಯನ, ತಪಸ್ಸು, ದಾನ, ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಎಂಬ ಈ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇರುವವು ಎಂದು ಋಷಿಯು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನಿರ್ವಚನದ ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉಗ್ರಂ ಯುಯುಜ್ಞ ಸೃತನಾಸು ಸಾಸಹಿನ್ಯುಣಕಾತಿಮದಾಭ್ಯಂ |

ವೇದಾ ಭ್ಯಮಂ ಚಿತ್ಸನಿತಾ ರಥೀತಮೋ ವಾಜಿನಂ ಯಮಿದೂ ನಶತ್ ||೧೨||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಉಗ್ರಂ | ಯುಯುಜ್ಞ | ಸೃತನಾಸು | ಸಸಹಿಂ | ಯುಣ್ಯಕಾತಿಂ | ಅದಾಭ್ಯಂ |

ವೇದ | ಭ್ಯಮಂ | ಚಿತ್ | ಸನಿತಾ | ರಥೀತಮಃ | ವಾಜಿನಂ | ಯಂ | ಇತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ನಶತ್ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉಗ್ರಮುದ್ಗಾಣಬಲಮಿಂದ್ರಂ ಯುಯುಜ್ಮ | ಯೋಜಯಾಮಃ | ಕೇದ್ಯಶಮಿಂದ್ರಂ |
 ಸ್ಪತನಾಸು ಸಂಗ್ರಾಮೇಷು ಸಾಸಹಿಂ ಶಶ್ರೂಣಾಮಭಿಭವಿತಾರಮ್ಯಣಕಾತಿಮ್ಯಣಭೂತಸ್ತುತಿಂ | ಯಸ್ತೈ
 ಸ್ತುತಿಯುತವದವಶ್ಯಂ ಕ್ರಿಯತೇ ತಂ ತಾದ್ಯಶಂ | ಅಥವಾ ಋಣವದವಶ್ಯಫಲಪ್ರದಸ್ತುತಿಕಂ |
 ಅದಾಭ್ಯಂ ಕೇನಾಪ್ಯಹಿಂಸ್ಯಂ | ಯೆ ಇಂದ್ರೋ ಭೃಮಂ ಚಿದ್ವಹುಷ್ಪಶ್ವೇಷು ಭ್ರಮಣಶೀಲಮೇವ
 ವಾಜಿನಂ ಬಲವಂತಮಶ್ವಂ ರಥೀತನೋ ರಥಸ್ತಾಮಿಾ ವೇದ ವೇತ್ತಿ ಗೃಹ್ಲಾತಿ ತದ್ವತ್ ಸನಿತೇಂದ್ರೋ
 ವಾಜಿನಂ ಹವಿಷ್ಮಂತಂ ಯಮಿದ್ಯಮೇವ ಜನಂ ಬಹೂನಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ನಶತ್
 ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿ ತಮಿಂದ್ರಮಿತಿ | ತೇ ವಯಮಿತಿ ವಾ ಯೋಜ್ಯಂ | ವಯಂ ಯುಯುಜ್ಮೇತಿ ಪಕ್ಷೇ
 ವ್ಯತ್ಯಯೇನ ಬಹುವಚನಂ ||

|| ಪ್ರತಿಶಬ್ದಾರ್ಥ ||

ರಥೀತಮಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಿಕನು | ಭೃಮಂ ಚಿತ್—ಅನೇಕ ಅಶ್ವಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ |
 ವಾಜಿನಂ—ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನೇ | ವೇದ—ಯಾವ ರೀತಿ ಆರಿಸಿ ತಿಳಿಯುವನೋ ಅದೇ ರೀತಿ |
 ಸನಿತಾ—ಇಂದ್ರನು | ವಾಜಿನಂ—ಅನೇಕ ಯಜಮಾನರ ನಡುವೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಹವಿದಾರ್ತನಾದ | ಯಂ
 ಇತ್—ಯಾವ ಯಜಮಾನನನ್ನು | ನಶತ್—ಹೊಂದುವನೋ ಅಂತಹವನೂ | ಉಗ್ರಂ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ
 ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಸ್ಪತನಾಸು—ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ | ಸಾಸಹಿಂ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ | ಋಣಕಾತಿಂ—
 ಅಶ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ | ಅದಾಭ್ಯಂ—ಅಹಿಂಸಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಯುಯುಜ್ಮ—
 ನಾವು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ (ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ)

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ರಥಿಕನು ಅನೇಕ ಅಶ್ವಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಅಶ್ವವನ್ನೇ
 ಯಾವ ರೀತಿ ಆರಿಸಿ ತಿಳಿಯುವನೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಇಂದ್ರನು ಅನೇಕ ಯಜಮಾನರಿದ್ದರೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿ
 ಹವಿಷ್ಣು ಪೀಸುವ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವನು. ಅಂತಹ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ. ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ
 ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುವವನೂ, ಅಶ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ,
 ಅಹಿಂಸಕನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ (ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿಸುತ್ತೇವೆ).

English Translation.

We join (to our rite) the mighty Indra, the subduer of enemies in
 battles, the inviolate, him to whom praise is due as a debt ; he the best of
 charioteers, knows (among steeds) the strong racer and (among men) he, the
 bounteous (knows) the offerer whom he is to reach.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಯತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ತತೋ ನೋ ಅಭಯಂ ಕೃಧಿ |

ಮಘವನ್ ಶಗ್ಧಿ ತವ ತನ್ನ ಊತಿಭಿರ್ವಿ ದ್ವಿಷೋ ವಿ ಮೃಧೋ ಜಹಿ || ೧೩ ||

! ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತಃ | ಇಂದ್ರ | ಭಯಾಮಹೇ | ತತಃ | ನಃ | ಅಭಯಂ | ಕೃಧಿ |

ಮಘವನ್ | ಶಗ್ಧಿ | ತವ | ತತ್ | ನಃ | ಊತಿಭಿಃ | ವಿ | ದ್ವಿಷಃ | ವಿ | ಮೃಧಃ | ಜಹಿ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇಽಚ್ಛಾವಾಕಸ್ಯ ಯತ ಇಂದ್ರೇತಿ ವೈಕಲ್ಪಿಕಃ ಸ್ತೋತ್ರೀ-
ಯಸ್ತ್ವಚಃ | ಸ್ತೋತ್ರೀತಂ ಚ | ಯತ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ಯಥಾ ಗಾರೋ ಅಸಾ ಕೃತಂ | ಅ. ೨-೪ |
ಇತಿ || ದುಃಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನೇಽಪ್ಯೇತದಾದಿಸೂಕ್ತಶೇಷೋ ಜಸ್ಯಃ | ಅ. ಗೃ. ೩-೧೧-೨ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಯತೋ ಹಿಂಸಕಾದ್ಯಯಾಮಹೇ ವಯಂ ತತೋ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಮಭಯಂ ಕೃಧಿ |
ಕುರು | ಹೇ ಮಘವನ್ ಶಗ್ಧಿ ಶಕ್ತೋ ಭವಸಿ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಮಭಯಂ ಕರ್ತುಂ ತವ ತತ್ತೈರೂತಿಭೀ
ರಕ್ಷಣೈ ರಕ್ಷಕೈಃ ಪುರುಷೈಃ | ಕಿಂಚಿ ವಿ ಜಹಿ ದ್ವಿಷೋಽಸ್ಮದ್ವೈಷ್ವಾನರ್ | ವಿ ಜಹಿ ಮೃಧೋಽಸ್ಮ-
ದ್ಧಿಂಸಕಾನ್ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯತಃ—ಯಾವ ಹಿಂಸಕನಿಂದ | ಭಯಾಮಹೇ—ನಾವು ಭೀತಿ
ಗೊಳ್ಳುವೆವೋ | ತತಃ—ಅವನಿಂದ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಭಯಂ—ಭಯವಿಲ್ಲದಿರುವಂತೆ | ಕೃಧಿ—
ಮಾಡು | ಮಘವನ್—ಇಂದ್ರನೇ | ತವ—ನಿನ್ನ | ತತ್ ಊತಿಭಿಃ—ಸಕಲ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ
ಕೂಡಿ | ನಃ—ನಮಗಾಗಿ | ಶಗ್ಧಿ—ಶಕ್ತಿಯುತನಾಗು | ದ್ವಿಷಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ವಿ ಜಹಿ—ಜಯಿಸು |
ಮೃಧಃ—ಹಿಂಸಕರನ್ನು | ವಿ (ಜಹಿ)—ಜಯಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ಹಿಂಸಕನಿಂದ ನಾವು ಭಯಗೊಳ್ಳುವೆವೋ, ಅವನಿಂದ ನಮಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ
ದಿರುವಂತೆ ಮಾಡು. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಸಕಲ ರಕ್ಷಣೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ ನಮಗಾಗಿ ಶಕ್ತಿಯುತನಾಗು,
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸು. ಹಿಂಸಕರನ್ನು ಸೋಲಿಸು.

English Translation.

Indra, give us security from him of whom we are afraid ; Maghavan, be strong for us with your protections ; destroy our enemies, destroy those who harm us.

। ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ।

ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನ ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾವಾಕನೆಂಬ ಋಷಿಜನು ಸರಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರನುಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯೆತೆ ಇಂದ್ರ ಎಂದು ನೊದಲಾಗುವ ಈ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಸ್ತೋತ್ರಿಯತ್ಯಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಯೆತೆ ಇಂದ್ರ ಭಯಾಮಹೇ ಯಥಾ ಗೌರೋ ಅಸಾಕೃತಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೭-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ದುಃಸ್ವಸ್ವನು ಸಂಭವಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆಗ ಈ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಇರುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ (ಆ. ಗೃ. ೩-೧೧-೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ಹಿ ರಾಧಸ್ವತೇ ರಾಧಸೋ ಮಹಃ ಕ್ಷಯಸ್ಯಾಸಿ ವಿಧತಃ |

ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣಃ ಸುತಾವಂತೋ ಹವಾಮಹೇ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಹಿ | ರಾಧಃಸ್ವತೇ | ರಾಧಸಃ | ಮಹಃ | ಕ್ಷಯಸ್ಯ | ಅಸಿ | ವಿಧತಃ |

ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಮಘವನ್ | ಇಂದ್ರ | ಗಿರ್ವಣಃ | ಸುತವಂತಃ | ಹವಾಮಹೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ರಾಧಸ್ವತೇ ಧನಸ್ವಾಮಿನ್ ತ್ವಂ ಹಿ ತ್ವಂ ಖಲು ಮಹೋ ಮಹತೋ ರಾಧಸೋ ಧನಸ್ಯ ಕ್ಷಯಸ್ಯ ಚ ಗೃಹಸ್ಯ ಚ ವರ್ಧಯಿತಾಸಿ ಹಿ ಖಲು | ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾದೇವಂ ಲಭ್ಯತೇ | ತಸ್ಯ ರಾಧಸೋ ಗೃಹಸ್ಯ ಚ ವರ್ಧಕ ಇತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ವಿಧತಃ ಪರಿಚರತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯ | ತಂ ತಾದ್ಯತಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ಹೇ ಮಘವನ್ನಿಂದ್ರ ಗಿರ್ವಣೋ ಗೀರ್ಭಿರ್ವನನೀಯ ಸುತಾವಂತೋಽಭಿಷುತಸೋಮಾ ಹವಾಮಹೇ | ಆಹ್ವಯಾಮ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ರಾಧಸ್ವತೇ—ಧನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ ಹಿ—ನೀನೇ | ವಿಧತಃ—ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಮಹಃ—ಮಹತ್ವಾದ | ರಾಧಸಃ—ಧನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ | ಕ್ಷಯಸ್ಯ—

ಗೃಹಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ | ಅಸಿ—ಕಾರಣನಾಗದ್ದೀಯೆ | ಗಿರ್ವಣಿಃ—ಸ್ತುತಿಪೂಜ್ಯನಾದ | ಮಘವನ್ ಇಂದ್ರ—
ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತಂ ಶ್ವಾ—ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು | ಸುತಾವಂತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವ | ವಯಂ—
ನಾವು | ಹವಾಮಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಧನಪತಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ,
ಗೃಹಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ನೀನೇ ಕಾರಣನಾಗದ್ದೀಯೆ. ಸ್ತುತಿಪೂಜ್ಯನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೋಮರಸ
ವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನಾವು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Lord of wealth, you are (the bestower) of great wealth and a dwelling-
place upon your worshipper ; as such we invoke you, bearing the Soma, O
Maghavan, Indra, who are to be honoured with hymns.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಃ ಸ್ವಳುತ ವೃತ್ರಹಾ ಪರಸ್ವಾ ನೋ ವರೇಣ್ಯಃ |

ಸ ನೋ ರಕ್ಷಿಷತ್ಚರಮಂ ಸ ಮಧ್ಯಮಂ ಸ ಪಶ್ವಾತ್ಪಾತು ನಃ ಪುರಃ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರಃ | ಸ್ವಟ್ | ಉತ | ವೃತ್ರಹಾ | ಪರಃಪಾಠಃ | ನಃ | ವರೇಣ್ಯಃ |

ಸಃ | ನಃ | ರಕ್ಷಿಷತ್ | ಚರಮಂ | ಸಃ | ಮಧ್ಯಮಂ | ಸಃ | ಪಶ್ವಾತ್ | ಪಾತು | ನಃ | ಪುರಃ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆಯಮಿಂದ್ರಃ ಸ್ವಟ್ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜ್ಞಾತಾ | ಸ್ವತತಿರ್ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಾ | ಉತಾಯಂ ವೃತ್ರಹಾ
ವೃತ್ರಹಂತಾ ಪರಸ್ವಾಃ ಪರಪಾಲಯಿತಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವರೇಣ್ಯೋ ವರಣೀಯಃ | ಸ ಇಂದ್ರೋ
ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ | ಪುತ್ರಮಿತಿ ಶೇಷಃ | ರಕ್ಷಿಷತ್ | ರಕ್ಷತು | ಚರಮಂ ಪುತ್ರಂ ತಥಾ ಸ ರಕ್ಷಿಷತ್ | ಸ
ಮಧ್ಯಮಂ ಪುತ್ರಂ ರಕ್ಷಿಷತ್ | ಸ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಪಶ್ವಾದ್ರಕ್ಷಿಷತ್ | ನಃ ಪುರಃ ಪುರಸ್ತಾದ್ರಕ್ಷಿಷತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಸ್ವಟ್—ಸರ್ವಜ್ಞನು | ಉತ—ಮತ್ತು | ವೃತ್ರಹಾ—ಶತ್ರುನಾಶಕನು |
ಪರಸ್ವಾಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಪಾಲಕನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ವರೇಣ್ಯಃ—ಅತ್ಯಂತ ಆದ್ಯತನು | ಸಃ—ಅಂತಹ

ಇಂದ್ರನು | ನಃ—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನನ್ನು | ರಕ್ಷಿಸ್ವತ್—ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಸಃ—ಅವನು | ಚರಮಂ—ಕೊನೆಯ
ಪುತ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಸಃ—ಅವನು | ಮಧ್ಯಮಂ—ಮಧ್ಯಮಪುತ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ | ಸಃ—ಅವನು |
ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪಶ್ಚಾತ್—ಹಿಂಭಾಗದಿಂದಲೂ | ಪುರಃ—ಮುಂಭಾಗದಿಂದಲೂ | ಸಾತು—ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನು ಸರ್ವಜ್ಞನು, ಶತ್ರುನಾಶಕನು, ಉತ್ತಮವಾದ ಪಾಲಕನು, ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅದೃತನು. ಅಂತಹ
ಇಂದ್ರನು ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಅವನು ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯಮ ಪುತ್ರನನ್ನೂ ಕೊನೆಯ ಪುತ್ರನನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ.
ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಭಾಗದಿಂದಲೂ, ಮುಂಭಾಗದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

Indra, the all-knower, the slayer of Vritra, the protector, is to be chosen
by us ; may he guard our (son), our last (son), our middle (son) may he
protect us from behind and before.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ನಃ ಪಶ್ಚಾದಧರಾದುತ್ತರಾತ್ಪುರ ಇಂದ್ರ ನಿ ಪಾಹಿ ವಿಶ್ವತಃ |

ಆರೇ ಅಸ್ಮತ್ಕೃಣುಹಿ ದೈವ್ಯಂ ಭಯಮಾರೇ ಹೇತೀರದೇವೀಃ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ನಃ | ಪಶ್ಚಾತ್ | ಅಧರಾತ್ | ಉತ್ತರಾತ್ | ಪುರಃ | ಇಂದ್ರ | ನಿ | ಪಾಹಿ | ವಿಶ್ವತಃ |

ಆರೇ | ಅಸ್ಮತ್ | ಕೃಣುಹಿ | ದೈವ್ಯಂ | ಭಯಂ | ಆರೇ | ಹೇತೀಃ | ಅದೇವೀಃ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನತ್ಕಾಶ್ವಶ್ಚಾ ದ್ಭಾಗಾತ್ಪುರಃ ಪೂರ್ವಭಾಗಾದಧರಾದಧೋಭಾಗಾತ್ |
ಏತದುಪರಿಧಾಗಸ್ಯೋಪಲಕ್ಷಣಂ | ಉತ್ತರಾದುತ್ತರಭಾಗಾತ್ | ಏತದ್ಧಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಪ್ಯುಪಲಕ್ಷಣಂ | ಕಿಂ
ಬಹುನಾ ವಿಶ್ವತಃ ಸರ್ವಸ್ಮಾತ್ಪದೇಶಾನ್ನಿ ಪಾಹಿ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ದೈವ್ಯಂ ಭಯಮಸ್ಮದಸ್ಮತ್ತ್ವ ಆರೇ ದೂರೇ
ಕೃಣುಹಿ | ಕುರು | ತಥಾದೇವೀರಾಸುರಾಣಿ ಹೇತೀರಾಯುಧಾನ್ಯಾರೇ ಕೃಣುಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪಶ್ಚಾತ್—ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗ
ದಿಂದಲೂ | ಪುರಃ—ಪೂರ್ವಭಾಗದಿಂದಲೂ | ಅಧರಾತ್—ಕೆಳಗಿನ ಮತ್ತು ಮೇಲಿನ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ |

ಉತ್ತರಾತ್—ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ | ವಿಶ್ವತಃ—ಸಕಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ | ನಿ ಪಾಹಿ—
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು | ದೈವ್ಯಂ ಭಯಂ—ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಭಯವನ್ನು | ಅಸ್ಮತ್—
ನಮ್ಮಿಂದ | ಆರೇ—ದೂರದಲ್ಲಿ | ಕೃಣುಹಿ—ಇರುವಂತೆ ಮಾಡು | ಅದೇವೀಃ—ಅಸುರರ | ಹೇತೀಃ—
ಆಯುಧಗಳನ್ನು | ಆರೇ—ದೂರದಲ್ಲಿಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ, ಪೂರ್ವ, ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ ಈ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ, ಕೆಳಗಿನ ಮತ್ತು ಮೇಲಿನ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ, ಸಕಲ ದಿಗಂತರಗಳಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು. ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಭಯವನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರವಿರುವಂತೆ ಮಾಡು. ಅಸುರರ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ದೂರದಲ್ಲಿಡು.

English Translation.

Indra, protect us from the west, from the south, from the north, from the east, protect us from every side ; keep far from us supernatural alarm, keep far the weapons of the demons.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅದ್ಯಾದ್ಯಾ ಶ್ವಃಶ್ವ ಇಂದ್ರ ತ್ರಾಸ್ತ ಪರೇ ಚ ನಃ |

ವಿಶ್ವಾ ಚ ನೋ ಜರಿತ್ವಾನ್ ಸ್ತೃತ್ವತೇ ಅಹಾ ದಿವಾ ನಕ್ತಂ ಚ ರಕ್ಷಿಷಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅದ್ಯಾದ್ಯಾ | ಶ್ವಃಶ್ವಃ | ಇಂದ್ರ | ತ್ರಾಸ್ತ | ಪರೇ | ಚ | ನಃ |

ವಿಶ್ವಾ | ಚ | ನಃ | ಜರಿತ್ವಾನ್ | ಸ್ತೃತ್ವತೇ | ಅಹಾ | ದಿವಾ | ನಕ್ತಂ | ಚ | ರಕ್ಷಿಷಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅದ್ಯಾದ್ಯ ಯದದ್ಯತಬ್ಬನಾಚ್ಯಮಹರಸ್ತಿ ತತ್ರ ಸರ್ವತ್ರ ಏವಂ ಶ್ವಃಶ್ವಸ್ತ್ರಾಸ್ತ | ರಕ್ಷ | ತಥಾ
ಪರೇ ಚ ಪರಸ್ಥಿಂಸ್ತೃತೀಯೇಽಹನಿ ಚ ತ್ರಾಸ್ತ | ಹೇ ಸತ್ವತೇ ಸತಾಂ ಸಾಲಕ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣ್ಯಪ್ಯಹಾ-
ಹಾನಿ ಸರ್ವೇಷ್ವಪ್ಯಹಃಸು ನೋಽಸ್ಮಾಜ್ಜರಿತ್ವಾನ್ ಸ್ತೃತ್ವತಃ | ರಕ್ಷಸಿ | ತಥಾ ದಿವಾ ನಕ್ತಂ ಚ ರಕ್ಷಿಷಃ |
ರಕ್ಷಸಿ ರಕ್ಷ ವಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅದ್ಯಾದ್ಯ—ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ಷಮಾನಕಾಲದಲ್ಲೂ | ಶ್ವಃ ಶ್ವಃ—
ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭವಿಸತ್ಯಾದಲ್ಲೂ | ಪರೇ ಚ—ಇತರ ಎಲ್ಲ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ತ್ರಾಸ್ತ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು |

ಸತ್ವತೇ—ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತನಾದ | ಅಹಾ—ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಯೂ | ಜರಿತ್ವಾನ್—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ರಕ್ಷಿಸಃ—ರಕ್ಷಿಸು | ದಿನಾ—ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ | ನಕ್ತಂ ಚ—ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಇತರ ದಿವಸಗಳಲ್ಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಸಜ್ಜನರ ಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಮಸ್ತ ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸು.

English Translation.

Save us, Indra, every to-day, every to-morrow, and every succeeding day ; lord of the good, protect us, your praisers, in all days, by day and by night.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಪ್ರಭಂಗೆ ಶೂರೋ ಮಘನಾ ತುವೀಮಘಃ ಸಂಮಿಶ್ಲೋ ವೀರ್ಯಾಯ
ಕಂ |

ಉಭಾ ತೇ ಬಾಹೂ ವೃಷಣಾ ಶತಕ್ರತೋ ನಿ ಯಾ ವಜ್ರಂ ಮಿಮಿಕ್ಷತುಃ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರಭಂಗೆ | ಶೂರಃ | ಮಘನಾ | ತುವೀಮಘಃ | ಸಂಮಿಶ್ಲಃ | ವೀರ್ಯಾಯ | ಕಂ |

ಉಭಾ | ತೇ | ಬಾಹೂ ಇತಿ | ವೃಷಣಾ | ಶತಕ್ರತೋ ಇತಿ | ಶತಕ್ರತೋ | ನಿ | ಯಾ | ವಜ್ರಂ |
ಮಿಮಿಕ್ಷತುಃ || ೧೮ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಅಯಂ ಮಘವೇಂದ್ರಃ ಪ್ರಭಂಗೆ ಪ್ರಭಂಜನಶೀಲಃ ಶೂರಸ್ತುವೀಮಘಃ ಪ್ರಭೂತಧನಃ ಸಂಮಿಶ್ಲಃ ಸಮ್ಯಕ್ಶ್ರಿಯಿತಾ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ವೀರ್ಯಾಯ ಶತ್ರುಣಾಂ ವೀರ್ಯಕರಣಾಯ | ಕಮಿತಿ ಪಾದಪೂರಣಃ | ಏವಮಹಾನುಭಾವೋ ಭವತಿ | ಅಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ ಉಭೋಭಾವಪಿ ಬಾಹೂ ವೃಷಣಾ ವರ್ಷಕೌ ಕಾಮಾನಾಂ ಹೇ ಶತಕ್ರತೋ ಬಹುಪ್ರಜ್ಞ ಯಾ ಯೌ ವಜ್ರಮಾಯುಧಂ ನಿ ಮಿಮಿಕ್ಷತುಃ ಪರಿಗೃಹ್ಣೀತಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಘವಾ—ಇಂದ್ರನು | ಪ್ರಭಂಗೀ—ಶತ್ರುನಾಶಕನು | ಶೂರಃ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯು | ತುವಿಮಘಃ—
ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನು | ವೀರ್ಯಾಯ—ಶತ್ರುದಮನದ ಶಕ್ತಿಗೆ | ಸಂಮಿಶ್ಲಃ—ಕಾರಕನು | ಶತಕ್ರತೋ—
ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯಾ—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಬಾಹುಗಳು | ವಜ್ರಂ—ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು |
ನಿ ಮಿಮಿಕ್ಷತುಃ—ಹಿಡಿಯುವುದೋ | ತೇ ಉಭಾ ಬಾಹೂ—ನಿನ್ನ ಆ ಎರಡು ಬಾಹುಗಳೂ | ವೃಷಣಾ—
ಕಾಮವರ್ಷಕವಾಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುನಾಶಕನು, ಪರಾಕ್ರಮಿಯು, ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವುಳ್ಳವನು, ಶತ್ರುದಮನದ ಶಕ್ತಿಯ
ನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವನು. ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ಬಾಹುಗಳು ವಜ್ರಾಯುಧ
ವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದೋ, ಅದೇ ಆ ಎರಡು ಬಾಹುಗಳೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದಗಳಾಗಿವೆ.

English Translation.

Maghavan is the shatterer, the hero, great in wealth, and the conductor
to victory (over our enemies). Shatakratu, both your arms, which grasp the
thunderbolt, are showerers (of blessings).

ಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರೋ ಅಸ್ಮಾ ಇತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚಿಂ ತೃತೀಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಕಾಣ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಗಾಥಸ್ಯಾರ್ಥಂ |
ಪಂಚಪದಾ ಪಂಕ್ತಿಃ | ಸಪ್ತಮ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ತೋ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ
ಪ್ರೋ ಅಸ್ಮಿ ದ್ವಾದಶ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸಾಂಕ್ತಂ ಸಪ್ತಮ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ಚ ತಿಸ್ತೋ ಬೃಹತ್ಯ ಇತಿ || ವಿನಿಯೋಗೋ
ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಪ್ರೋ ಅಸ್ಮಿ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಪುಕ್ತುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಥಃ ಕಾಣ್ವಃ ಎಂಬುವನು ಪುಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು
ದೇವತೆಯು; ಪಂಚಪದಾ ಪಂಕ್ತಿಃ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸು. ಏಳನೆಯ ಪುಕ್ತಿನಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಪುಕ್ತುಗಳು
ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಪ್ರೋ ಅಸ್ಮಿ ದ್ವಾದಶ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸಾಂಕ್ತಂ ಸಪ್ತಮ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ಚ
ತಿಸ್ತೋ ಬೃಹತ್ಯಃ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೬೨

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೭ || ಸೂಕ್ತ—೬೨ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೪೦, ೪೧ ||
	ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೨		
	ಋಷಿ—ಪ್ರಗಾಥಃ ಕಾಣ್ವಃ		
	ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ		
	ಭಂದಃ—೧-೬, ೧೦-೧೨. ಪಂಕ್ತಿಃ	೭-೯. ಬೃಹದೇ	

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಪ್ರೋ ಅಸ್ಮಾ ಉಪಸ್ತುತಿಂ ಭರತಾ ಯಜ್ಞಜೋಷತಿ |
 ಉಕ್ಥೈರಿಂದ್ರಸ್ಯ ಮಾಹಿನಂ ವಯೋ ವರ್ಧಂತಿ ಸೋಮಿನೋ ಭದ್ರಾ
 ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪ್ರೋ ಇತಿ | ಅಸ್ಮೈ | ಉಪಸ್ತುತಿಂ | ಭರತ | ಯತ್ | ಜುಜೋಷತಿ |
 ಉಕ್ಥೈಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಮಾಹಿನಂ | ವಯಃ | ವರ್ಧಂತಿ | ಸೋಮಿನಃ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ಮಾ ಇಂದ್ರಾಯೋಪಸ್ತುತಿಮುಪೇತ್ಯ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾಂ ಸ್ತುತಿಂ ಪ್ರೋ ಭರತ | ಪ್ರಕರ್ಷೇಣ ಸಂಪಾದಯತ ಹೇ | ಋತ್ವಿಜಃ | ಯದ್ಯದ್ಯಯಮಿಂದ್ರೋ ಜುಜೋಷತಿ ಸೇವತೇ ತರ್ಹಿ ಭರತೇತಿ | ಸೋಮಿನಃ ಸೋಮಪ್ರಿಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸ್ವಭೂತಂ ಮಾಹಿನಂ ಮಹದ್ವಯೋಽನ್ನಂ ಸೋಮಲಕ್ಷಣ-ಮುಕ್ಥೈಃ ಶಸ್ತ್ರೈರ್ವರ್ಧಂತಿ | ವರ್ಧಯಂತಿ | ಭದ್ರಾಃ ಸ್ತುತ್ಯಾನಿ ಖಲ್ವಿಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯೋ ದಾನಾನಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಋತ್ವಿಜ್ಯುಗಳೇ) ಯತ್—ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಜುಜೋಷತಿ—ಈ ಇಂದ್ರನು ಸೇವಿಸು ವನೋ ಆದುದರಿಂದಲೇ | ಅಸ್ಮೈ—ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ಉಪಸ್ತುತಿಂ—ಪ್ರಶಂಸಾವಾಕ್ಯಗಳುಳ್ಳ ಸ್ತುತಿ ಗಳನ್ನು | ಪ್ರೋ ಭರತ—ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪಠಿಸಿರಿ | (ಋತ್ವಿಜಃ—ಋತ್ವಿಜ್ಯುಗಳು) | ಸೋಮಿನಃ— ಸೋಮವಂತನಾದ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ಮಾಹಿನಂ—ಮಹತ್ತಾದುದೂ | ವಯಃ—ಸೋಮರೂಪ ವಾದುದೂ ಆದ ಅನ್ನವನ್ನು | ಉಕ್ಥೈಃ—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ | ವರ್ಧಂತಿ—ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು ತ್ತಾರೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು.

| ಭಾರ್ಗ |

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೇ, ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವನೋ, ಅದುದರಿಂದಲೇ, ಅವನನ್ನು ಧ್ವೇಷಿಸಿದ ಪ್ರಶಂಸಾವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ. ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳು ಸೋಮವಂತನಾದ ಇಂದ್ರನ ಮಹತ್ತಾದುದೂ, ಸೋಮರೂಪವಾದುದೂ ಆದ ಅನ್ನವನ್ನು ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು.

English Translation.

Present the offering of praise to Indra, since he enjoys it ; (the priests) augment the ample food of the Soma-loving Indra with their recited hymns ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಯುಜೋ ಅಸಮೋ ನೃಭಿರೇಕಃ ಕೃಷ್ಣೀರಯಾಸ್ಯಃ |

ಪೂರ್ವೀರತಿ ಪ್ರವಾವೃಧೇ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನೋಜಸಾ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ

ರಾತಯಃ || ೨ ||

| ಪದವಾಠಃ |

ಅಯುಜಃ | ಅಸಮಃ | ನೃಭಿಃ | ಏಕಃ | ಕೃಷ್ಣೀಃ | ಆಯಾಸ್ಯಃ |

ಪೂರ್ವೀಃ | ಅತಿ | ಪ್ರ | ವಾವೃಧೇ | ವಿಶ್ವಾ | ಜಾತಾನಿ | ಒಜಸಾ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಅಯುಜೋಽಸಹಾಯೋಽಸಮೋಽಸದೃಶೋಽನ್ಯೈರ್ನೃಭಿರ್ದೇವೈರೇಕೋ ಮುಖ್ಯೋಽಯಾಸ್ಯ ಉಪಕ್ಷಪಯಿತುಮಶಕ್ಯಃ ಪೂರ್ವೀಃ ಕೃಷ್ಣೀಃ ಪೂರ್ವತನ್ಯಃ ಪ್ರಜಾ ಅತಿ ಪ್ರವಾವೃಧೇ | ಅತಿಪ್ರವರ್ಧತೇ | ಕಿಂಚಿ ವಿಶ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಜಾತಾನೀದಾನೀಮುತ್ಪನ್ನಾನೋಜಸಾ ಬಲೇನಾತಿ ಪ್ರವಾವೃಧೇ | ಭದ್ರಾ ಹೀಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ | ಅಥವಾ | ಅಯಮ್ನುಷಿರಯುಜೋಽಸಹಾಯೋಽನ್ಯೈರಸದೃಶ ಏಕ ಏವ ಸನ್ ಪೂರ್ವೀಃ ಪ್ರಜಾ ಜಾತಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯಪೈತಿಕ್ರಮ್ಯ ವರ್ಧತೇ | ಶಿಷ್ಯಂ ಸಮಾನಂ ||

| ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥ |

ಅಯುಜಃ—ಇತರರ ಸಹಾಯವನ್ನ ವೇಕ್ಷಿಸದವನೂ | ಅಸಮಃ—ಅನ್ಯಾದೃಶನೂ | ನೃಭಿಃ—ನೇತ್ಯುಗಳಾದ ವೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ (ಅಥವಾ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ) | ಏಕಃ—ಮುಖ್ಯನೂ | ಆಯಾಸ್ಯಃ—ಆಜೇಯನೂ ಅದ

ಇಂದ್ರನು (ಅಥವಾ ಮುಷಿಯು) | ಪೂರ್ವೀಃ ಕೃಷ್ಣೀಃ—ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ | ಅತಿ ಪ್ರ ವವೃಧೇ—
ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದನು | ವಿಶ್ವಾ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಜಾತಾನಿ—ಉತ್ಪನ್ನವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ |
ಓಜಸಾ—ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದನು | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು |
ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇತರರ ಸಹಾಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸದವನೂ, ಅನ್ಯಾದೃಶನೂ, ನೇತೃಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನೂ, ಅಜೇಯನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಸಮಸ್ತವಾದ ಉತ್ಪನ್ನವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದನು. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಸ್ತುತ್ಯರ್ಹವಾಗಿವೆ.

English Translation.

Without a fellow and unlike the other gods, he alone, uncoquerable, surpasses the men of former times, he surpasses in might all beings ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಹಿ¹ತೇನ² ಚಿ³ದರ್ವ⁴ತಾ⁵ ಜೀ⁶ರದಾ⁷ನುಃ⁸ ಸಿ⁹ಷಾ¹⁰ಸತಿ¹¹ |

ಪ್ರ¹²ವಾಚ್ಯ¹³ಮಿ¹⁴ಂದ್ರ¹⁵ ತ¹⁶ತ್ವ¹⁷ವ¹⁸ ವಿ¹⁹ರ್ಯಾ²⁰ಣಿ²¹ ಕ²²ರಿ²³ಷ್ಯ²⁴ತೋ²⁵ ಭ²⁶ದ್ರಾ²⁷ ಇ²⁸ಂದ್ರ²⁹ಸ್ಯ³⁰

ರಾ³¹ತಯಃ³² || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಹಿ¹ತೇನ² | ಚಿ³ | ಅರ್ವ⁴ತಾ⁵ | ಜೀ⁶ರದಾ⁷ನುಃ⁸ | ಸಿ⁹ಷಾ¹⁰ಸತಿ¹¹ |

ಪ್ರ¹²ವಾಚ್ಯ¹³ಂ | ಇ¹⁴ಂದ್ರ¹⁵ | ತ¹⁶ | ತ¹⁷ವ¹⁸ | ವಿ¹⁹ರ್ಯಾ²⁰ಣಿ²¹ | ಕ²²ರಿ²³ಷ್ಯ²⁴ತಃ²⁵ | ಭ²⁶ದ್ರಾಃ²⁷ | ಇ²⁸ಂದ್ರ²⁹ಸ್ಯ³⁰ | ರಾ³¹ತಯಃ³² ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಯಂ ಜೀರದಾನುಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರದಾನ ಇಂದ್ರೋಽಹಿತೇನಾಯೋಜಿತೇನಾಪ್ರೇರಿತೇನ ಚಿದರ್ವ-
ತಾರಣನತಾಶ್ಚೇನ ಸಿಷಾಸತಿ | ಸಂಭಕ್ತಮಿಚ್ಛತಿ | ತಸ್ಮಾದ್ಧೇ ಇಂದ್ರ ವಿರ್ಯಾಣಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾನಿ
ಕರಿಷ್ಯತಸ್ತವ ಮಹತ್ತ್ವಂ ಪ್ರವಾಚ್ಯಂ | ಸ್ತುತ್ಯಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

ಜೀರದಾನುಃ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು | ಅಹಿತೇನ ಚಿತ್—ಯೋಜಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಹ | ಅವತಾ—ತನ್ನ ಅಶ್ವದೊಡನೆ | ಸಿಷಾಸತಿ—ದಾನಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವೀರ್ಯಾಣಿ—ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಕರಿಷ್ಯತೇ—ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವ | ತವ ತವ—ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವು | ಪ್ರವಾಚ್ಯಂ—ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾದುದು | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನವಿಶೇಷಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರಗಳಾಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು ಯೋಜಿತವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಹ ತನ್ನ ಅಶ್ವದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ದಾನಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾದುದು. ಇಂದ್ರನ ದಾನವಿಶೇಷಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿವೆ.

English Translation.

He, the swift giver, wishes to bestow blessings (upon us) with his unurged courser ; your greatness, Indra, as you are about to display your powers, should be proclaimed ; Indra's gifts are worthy of praise.

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಆ ಯಾಹಿ ಕೃಣವಾಮು ತ ಇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ವರ್ಧನಾ |

ಯೇಭಿಃ ಶವಿಷ್ಯ ಚಾಕನೋ ಭದ್ರಮಿಹ ಶ್ರವಸ್ಯತೇ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ

ರಾತಯಃ || ೪ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಆ | ಯಾಹಿ | ಕೃಣವಾಮು | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ | ವರ್ಧನಾ |

ಯೇಭಿಃ | ಶವಿಷ್ಯ | ಚಾಕನಃ | ಭದ್ರಂ | ಇಹ | ಶ್ರವಸ್ಯತೇ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಆ ಯಾಹಿ | ಆಗಚ್ಛಿ | ತೇ ಕೃಣವಾಮು | ಕಿಂ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಪರಿವೃಥಾನಿ ಸ್ತುತಿ-
ಲಕ್ಷಣಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ | ಕೀದೃಶಾನಿ | ವರ್ಧನೋತ್ಸಾಹವರ್ಧಕಾನಿ | ಯೇಭಿಯೈಃ ಕರ್ಮಭಿರ್ಹೇ
ತವಿಷ್ಠಾತಿತಯೇನ ಬಲವನ್ನಿಂದ್ರ ಚಾಕನಃ ಕಾಮಯಸೇ | ಕಿಂ | ಭದ್ರಂ ಕರ್ತುಂ | ಕಸ್ಯೈಃ |
ಶ್ರವಸ್ಯತೇನ್ನಮಿಚ್ಛತೇ ಸ್ತೋತ್ರೇ ||

! ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ !

ಶವಿಸ್ವ—ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯೇಭಿಃ—ಯಾವ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ | ಶ್ರವಸ್ಯತೇ—ನಿನಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಇಹ—ಇಲ್ಲಿ | ಭದ್ರಂ—ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು | ಚಾಕನಃ—ನೀನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ | ವರ್ಧನಾ—ನಿನಗೆ ಉತ್ಸಾಹವರ್ಧಕವಾದ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ—ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ | ಕೃಣಿವಾಮ—ಮಾಡುತ್ತೇನೆ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಕರ್ಮಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಾತ್ಮಕವು

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯಂತಶಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ನಿನಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆಯೋ ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ವರ್ಧಕಗಳಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿನ್ನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ದಯಮಾಡು ಇಂದ್ರನ ದಾನಕರ್ಮಗಳು ಮಂಗಳಾತ್ಮಕವು.

English Translation.

Indra, come hither ; let us perform for you our sacred rites augmenting vigour ; by which (rites), most mighty one, you desire to bless him who wishes for food ; Indra's gifts are worthy of praise.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಧೃಷತಶ್ಚಿದ್ಧೃಷನ್ಮನಃ ಕೃಣೋಷೀಂದ್ರ ಯತ್ತ್ವಂ |

ತೀವ್ರೈಃ ಸೋಮೈಃ ಸಪರ್ಯತೋ ನಮೋಭಿಃ ಪ್ರತಿಭೂಷತೋ ಭದ್ರಾ

ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ಋ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಧೃಷತಃ | ಚಿತ್ | ಧೃಷತ್ | ಮನಃ | ಕೃಣೋಷಿ | ಇಂದ್ರ | ಯತ್ | ತ್ವಂ |

ತೀವ್ರೈಃ | ಸೋಮೈಃ | ಸಪರ್ಯತಃ | ನಮೋಭಿಃ | ಪ್ರತಿಭೂಷತಃ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಧೃಷತಶ್ಚಿದ್ಧೃಷ್ವಾದಪಿ ಧೃಷದ್ಧೃಷ್ವಂ ಮನಃ ಕೃಣೋಷಿ | ಅತ್ಯಂತಂ ಧೃಷ್ವಂ ಕರೋಷಿ | ಯದ್ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ತೀವ್ರೈರ್ಮದವನಕೈಃ ಸೋಮೈಃ ಸಪರ್ಯತೋ ಪೂಜಯತೋ ನಮೋಭಿರ್ನಮಸ್ಕಾರೈಶ್ಚ ಪ್ರತಿಭೂಷತೋಽಲಂಕಾರ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯಾಭಿಮತಂ ದಿಶ್ವಸೀತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯತ್—ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ತೀವ್ರೈಃ—
ಮದಜನಕಗಳಾದ | ಸೋಮೈಃ—ಸೋಮರಸಗಳಿಂದ | ಸಪರ್ಯತಃ—ಪೂಜಿಸುವವನೂ | ನಮೋಭಿಃ—
ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ | ಪ್ರತಿಭೂಷತಃ—ಅಲಂಕರಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸು
ವೆಯೋ, ಆದುದರಿಂದಲೇ | ಧೃಷತಶ್ಚಿತ್—ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಸಿಗಿಂತಲೂ | ಧೃಷತ್—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಿರ
ಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳ | ಮನಃ—ಮನಸ್ಸನ್ನು | ಕೃಣೋಷಿ—ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—
ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನೀನು ಮದಜನಕಗಳಾದ ಸೋಮರಸಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸು
ವವನೂ, ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ
ಅದುದರಿಂದಲೇ, ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಸಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪವುಳ್ಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ.
ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾದವು ಮತ್ತು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವು.

English Translation.

You have made your mind, Indra, more resolute than the resolute,
since you (wish to give the desires) of him who worships you with the
intoxicating Soma juices and adorns you with adorations; Indra's gifts are
worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅವ ಚಿಷ್ಟ ಯಚೀಷಮೋಽವತಾ ಇವ ಮಾನುಷಃ |

ಜುಷ್ಟೀ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸೋಮಿನಃ ಸಖಾಯಂ ಕೃಣುತೇ ಯುಜಂ ಭದ್ರಾ

ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅವ | ಚಿಷ್ಟೇ | ಯಚೀಷಮಃ | ಅವತಾನ್ ಇವ | ಮಾನುಷಃ |

ಜುಷ್ಟೀ | ದಕ್ಷಸ್ಯ | ಸೋಮಿನಃ | ಸಖಾಯಂ | ಕೃಣುತೇ | ಯುಜಂ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಯಮಿಂದ್ರ ಋಚೀಷಮ ಋಚಾ ಸ್ತುತ್ಯಾ ಸಮಸ್ತಥಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಃ ಸನ್ನವ ಚಷ್ಟೇ |
 ಪೆತ್ಯತ್ಯೆನುಗ್ರಹೇಣಾಸ್ಮಾನ್ | ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ | ಮಾನುಷೋ ಮನುಷ್ಯೋಽವತಾನವತಾನ್ ಕೂಪಾದಿ-
 ಸ್ತದೇಶಾನಿವ | ದೃಷ್ಟ್ವ ಚ ಜುಷ್ಟ್ವೀ ಪ್ರೀತೋಽಯಂ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಪ್ರವೃದ್ಧಸ್ಯ ಸೋಮಿನೋ ಯಜಮಾ-
 ನಸ್ಯ ಯುಜಂ ಯುಜ್ಯಮಾತ್ಮಾನಂ ಸಖಾಯಂ ಕೃಣುತೇ | ಕರೋತಿ | ತಸ್ಯಾಭಿಮತಂ ಸಾಧಯತೀ-
 ತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥವಾ | ತೃಷಿತೋ ಮನುಷ್ಯೋ ಜಲಪೂರ್ಣಾನವತಾನಿವ ಸ್ತುತಃ ಸನ್ ಪೆತ್ಯತಿ ಸೋಮಂ
 ಪಾತುಂ | ಪಶ್ಚಾದನೇಕ್ಷಿಕಂ ತಂ ಯುಜ್ಯಮಾನಂ ಸೋಮಂ ಜುಷ್ಟ್ವೀ ಸೇವಿತ್ಯಾ ದಕ್ಷಸ್ಯ ಸೋಮಿನಃ
 ಸಖಾಯಂ ಕುರುತೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಾನುಷಃ—ಬಾಯಾರಿದ ಮನುಷ್ಯನು | ಅವತಾನ್ ಇವ—ನೀರುಳ್ಳ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿನೋಡು
 ವಂತೆ | ಋಚೀಷಮಃ—ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗುವ ಇಂದ್ರನು | ಅವ ಚಷ್ಟೇ—ಯಜ್ಞ ಕರ್ತನನ್ನು ಬಗ್ಗಿ
 ನೋಡುತ್ತಾನೆ | ಜುಷ್ಟ್ವೀ—ಅವನ ಕರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ | ದಕ್ಷಸ್ಯ—ಕರ್ಮಕುಶಲನಾದವನೂ |
 ಸೋಮಿನಃ—ಸೋಮವುಳ್ಳವನೂ ಅದ ಯಜಮಾನನ | ಯುಜಂ—ಜೊತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕ | ಸಖಾಯಂ—
 ಮಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ | ಕೃಣುತೇ—ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು |
 ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಬಾಯಾರಿದ ಪುರುಷನು ನೀರುಳ್ಳ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿ ನೋಡುವಂತೆ, ಸ್ತುತಿಪ್ರಿಯದಾದ ಇಂದ್ರನು
 ಸೋಮವುಳ್ಳ ಯಜ್ಞ ಕರ್ತನನ್ನು ಬಗ್ಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಕರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ, ಕರ್ಮಕುಶಲನೂ,
 ಸೋಮವಂತನೂ ಅದ ಯಜಮಾನನ ಜೊತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕ ಮಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರನ
 ದಾನಗಳು ಪ್ರಕಂಪನೀಯವಾದವು

English Translation.

Indra, who is well-deserving of the hymn, looks down (with favour) upon us as a (thirsty) man (looks down) on wells ; and being well-pleased he makes the energetic Soma-offerer his friend ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇ ತ ಇಂದ್ರ ವೀರ್ಯಂ ದೇವಾ ಅನು ಕೃತುಂ ದದುಃ |
 ಭುವೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಗೋಪತಿಃ ಪುರುಷ್ಪುತ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವೇ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ವೀರ್ಯಂ | ದೇವಾಃ | ಅನು | ಕೃತುಂ | ದದುಃ |

ಭುವಃ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ | ಗೋಪತಿಃ | ಪುರುಷ್ವತ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ವೀರ್ಯಂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಕೃತುಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಚಾನ್ತನುಸ್ಯತ್ಯೈ ವಿಶ್ವೇ ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ದದುಃ | ದಧುಃ | ಧಾರಯಂತಿ ವೀರ್ಯಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಚ | ತವ ಬಲೇನ ಪ್ರಜ್ಞಯಾ ಚ ತೇಽಪಿ ಬಲಿನಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂತಶ್ಚ ಭವಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದೃಶಸ್ತ್ವಂ ಗೋಪತಿಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನಾಂ ಗವಾಮುದಕಾನಾಂ ಸ್ತುತಿವಚಸೋ ವಾ ಪತಿರ್ಭವಃ | ಭವಸಿ | ವಿಶ್ವಸ್ಯೇತ್ಯೇತತ್ಪದಾಂತರ್ಗತಸ್ಯಾಪಿ ಗೋಶಬ್ದಸ್ಯ ವಿಶೇಷಃ | ಹೇ ಪುರುಷ್ವತ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ತುತೇಂದ್ರ ಭವಸೀತಿ ಸಮನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ವೀರ್ಯಂ—ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ | ಕೃತುಂ—ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ | ವಿಶ್ವೇ—ಸಮಸ್ತರಾದ | ದೇವಾಃ—ದೇವತೆಗಳೂ | ಅನು ದದುಃ—ಅನುಸರಿಸಿ ಅದೇ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ | ಪುರುಷ್ವತ—ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಿಶ್ವಸ್ಯ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ಗೋಪತಿಃ—ಉದಕಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾಗಿ | ಭುವಃ—ಆಗದ್ದೀಯೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ ನಿನ್ನ ವೀರ್ಯವನ್ನೂ, ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿ ಅದೇ ವೀರ್ಯವನ್ನೂ, ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಸಮಸ್ತವಾದ ಉದಕಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

English Translation.

Indra, by the example of your power and knowledge the gods attain the same ; O hymned by many, you are the herdsman of the universe ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಗೃಣೇ ತದಿಂದ್ರ ತೇ ಶವ ಉಪಮಂ ದೇವತಾತಯೇ |

ಯದ್ಧಂಸಿ ವೃತ್ರನೋಜಸಾ ಶಚೀಪತೇ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಗೃಣೇ | ತತ್ | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ಶವಃ | ಉಪ್ರಮಂ | ದೇವತಾತಯೇ |

ಯೇರ್ | ಹಂಸಿ | ವೃತ್ರಂ | ಒಜಸಾ | ಶಚೀಪತೇ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ || ೮ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ತಚ್ಛವೋ ಬಲಮುಪಮಮಂತಿಕಂ ದೇವತಾತಯೇ ಯಜಮಾನಾಯ ಯಜ್ಞಾರ್ಥಂ ವಾ ಗೃಣೇ | ಸ್ತುವೇ | ಯದ್ಯಸ್ಮಾದ್ಧೇ ಶಚೀಪತೇ ವೃತ್ರನೋಜಸಾ ಬಲೇನ ಹಂಸಿ ತಸ್ಮಾತ್ತೇ ಶವೋ ಗೃಣೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶಚೀಪತೇ—ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಯೇರ್—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ | ಒಜಸಾ—ವೀರ್ಯದಿಂದಲೂ | ವೃತ್ರಂ—ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು | ಹಂಸಿ—ಕೊಲ್ಲುವೆಯೋ | ತೇ ತತ್ ಶವಃ—ನಿನ್ನ ಅದೇ ವೀರ್ಯವನ್ನು | ದೇವತಾತಯೇ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಉಪ್ರಮಂ—ಅತ್ಯಂತ ಸವಿಾಪದಲ್ಲಿರುವಂತೆ | ಗೃಣೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕರ್ಮಪಾಲಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಾವ ನಿನ್ನ ವೀರ್ಯಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆಯೋ, ನಿನ್ನ ಅದೇ ವೀರ್ಯವು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸವಿಾಪದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಅದನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವೂ, ಮಂಗಳಕರವೂ ಆಗಿವೆ.

English Translation.

Indra, I laud that might of yours which is near at hand to the worshipper,— (I laud you) that you slew Vritra, O lord of rites, by your strength ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಮನೇವ ವಪುಷ್ಯತಃ ಕೃಣವನ್ಮಾನುಷಾ ಯುಗಾ |

ವಿದೇ ತದಿಂದ್ರಶ್ಚೇತನಮಥ ಶ್ರುತೋ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೯ ||

|| ಶವಣಾಃ ||

ಷಮನಾ ಇವ | ವಪುಷ್ಯತಃ | ಕೃಣವತ್ | ಮಾನುಷಾ | ಯುಗಾ |

ವಿದೇ | ತತ್ | ಇಂದ್ರಃ | ಚೇತನಂ | ಅಧ | ಶ್ರುತಃ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸಮನೇವ ಸಮಾನಮನಸ್ಸಾ ಯೋಷಿದಿವ ಸಾ ಯಥಾ ವಪುಷ್ಯತೋ ವಪುರಿಚ್ಛತಃ ಪುರುಷಾನ್ ಕೃಣವತ್ ಕರೋತಿ ಸ್ವವಶಾನ್ ಏವಮಯಮಿಂದ್ರೋ ಮಾನುಷಾ ಮನುಷ್ಯಾನ್ ಯುಗಾ ಯುಗಾನಿ ಕಾಲಾನ್ ಸಂವತ್ಸರಾಯನರ್ತುಮಾಸಾದಿನ್ವಿದೇ | ಅಂಭಯತಿ | ತದ್ಯುಗನಿರ್ಮಾಣಾತ್ಮಕಂ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಶ್ಚೇತನಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಕಂ ಕೃತವಾನಿತಿ ಶೇಷಃ | ಅಥಾಥೈವಂ ಕೃತ್ವಾ ಶ್ರುತಃ ಸರ್ವತ್ರ ಖ್ಯಾತೋಽಭೂತ್ |

|| ಶ್ರುತಿಸರ್ವಾರ್ಥ ||

ಸಮನಾ—ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ನಾರಿಯು | ವಪುಷ್ಯತಃ—ತನ್ನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿರುವ ಪುರುಷರನ್ನು | ಕೃಣವತ್ (ಇವ)—ತನ್ನ ವಶವರ್ತಿಗಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಮಾನುಷಾ—ಮಾನವರನ್ನೆಲ್ಲಾ | ಯುಗಾ—ಸಂವತ್ಸರಾದಿ ಕಾಲನಿಯಮಗಳಿಗೊಳಪಡುವಂತೆ | ವಿದೇ—ಯೋಜಿಸುತ್ತಾನೆ | ತತ್—ಆ ಯುಗಾದಿ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರ್ಯವನ್ನು | ಚೇತನಂ—ಸಕಲರ ಗೋಚರಕ್ಕೂ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು | ಅಧ—ಆನಂತರ | ಶ್ರುತಃ—ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾದವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ನಾರಿಯು ತನ್ನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿರುವ ಪುರುಷರನ್ನು ತನ್ನ ವಶವರ್ತಿಗಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಮಾನವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂವತ್ಸರಾದಿ ಕಾಲನಿಯಮಗಳಿಗೊಳಪಡುವಂತೆ ಯೋಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಯುಗಾದಿ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಕಲರ ಗೋಚರಕ್ಕೂ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಆನಂತರ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರವಾದವು ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದವು.

English Translation.

As a woman who shows no partiality wins her lovers to her, so Indra confers periods of time on mankind ; it is Indra, who has performed that knowledge-giving achievement, therefore he is renowned ; Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕ ||

ಉಜ್ಜ್ವಲತಮಿಂದ್ರ ತೇ ಶನ ಉತ್ಪ್ಲವಮುತ್ಪವ ಕೃತುಂ |

ಭೂರಿಗೋ ಭೂರಿ ವಾವೃಧುರ್ಮಘವನ್ತವ ಶರ್ಮಣಿ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ

ರಾತಯಃ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಜಾತಂ | ಇಂದ್ರ | ತೇ | ಶವಃ | ಉತ್ | ತ್ವಾಂ | ಉತ್ | ತವ | ಕೃತುಂ |

ಭೂರಿಗೋ ಇತಿ ಭೂರಿಗೋ | ಭೂರಿ | ವಾವೃಧುಃ | ಮಘವನ್ | ತವ | ಶರ್ಮಣಿ | ಭದ್ರಾ |

ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಉತ್ | ಆಯಂ ವ್ಯವಹಿತೇನಾಪಿ ವಾವೃಧುರಿತ್ಯನೇನ ಸಂಬಧ್ಯತೇ | ಉದ್ವಿಧ್ಯಯಂತಿ ಸೋಮೇನ | ಕಿಂ | ತೇ ಶವೋ ಬಲಂ | ನ ಕೇವಲಂ ಬಲಂ ಕಿಂತು ತ್ವಾಮುದ್ವಿಧ್ಯಯಂತಿ ಸ್ತುತ್ಯಾದಿನಾ | ಪಶ್ಚಾತ್ತವ ಕೃತುಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಸ್ವಾನುಕೂಲಾಮುದ್ವಿಧ್ಯಯಂತಿ | ಭೂರಿತ್ಯೇತತ್ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತಂ ಸಂಬಧ್ಯತೇ | ಅತಿಪ್ರಭೂತಮುದ್ವಿಧ್ಯಯಂತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕ ಏವಂ ಕುರ್ವಂತೀತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಹೇ ಭೂರಿಗೋ ಬಹುಶಶೋ ಹೇ ಮಘವನ್ತನವನ್ನಿಂದ್ರ ತವ ಶರ್ಮಣಿ ತ್ವದೀಯೇ ಸುಖೇ ಯೇ ವರ್ತಂತೇ ತೇ ಚಿ ಕುರ್ವಂತೀತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಭೂರಿಗೋ—ಪ್ರಭೂತವಾದ ಗೋವುಗಳುಳ್ಳವನೂ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತವ—ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹ ರೂಪವಾದ | ಶರ್ಮಣಿ—ಸುಖದಲ್ಲಿರುವ ಯಜಮಾನರು | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಶವಃ—ಬಲವನ್ನು | ಜಾತಂ—ಉತ್ಪನ್ನವಾದೊಡನೆಯೇ | ಭೂರಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ | ಉತ್ ವಾವೃಧುಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನೂ | ಉತ್—ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಕೃತುಂ—ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ | ಉತ್—ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಭೂತವಾದ ಗೋವುಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಧನವಂತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸುಖದಲ್ಲಿರುವ ಯಜಮಾನರು ನೀನು ಉತ್ಪನ್ನವಾದೊಡನೆಯೇ ನಿನ್ನ ಬಲವನ್ನೂ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪ್ರಜ್ಞಾಯತವಾದ ಶರ್ಮಣವನ್ನೂ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾಗಿವೆ.

English Translation

Maghavan, rich in cattle, (those who abide) in your happiness have greatly augmented your might when it was born, (they have greatly augmented) you, Indra, and your knowledge ; Indras's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಹಂ ಚ ತ್ವಂ ಚ ವೃತ್ರಹನ್ತಂ ಯುಜ್ಯಾವ ಸನಿಭ್ಯ ಆ |

ಅರಾತೀನಾ ಚಿದದ್ರಿವೋನು ನೌ ಶೂರ ಮಂಸತೇ ಭದ್ರಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ

ರಾತಯಃ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಹಂ | ಚ | ತ್ವಂ | ಚ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಸಂ | ಯುಜ್ಯಾವ | ಸನಿಭ್ಯಃ | ಆ |

ಅರಾತೀನಾ | ಚಿತ್ | ಅದ್ರಿವಃ | ಅನು | ನೌ | ಶೂರ | ಮಂಸತೇ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ರಾತಯಃ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್ದ್ರ ತ್ವಂ ಚಾಹಂ ಚ ಸಂ ಯುಜ್ಯಾವ | ಸಂಗತೌ ಭವಾವ | ಕಿಯದವಧೀತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಸನಿಭ್ಯ ಆ ಯಾವತಾ ಕಾಲೇನ ಧನಾನಿ ಲಭ್ಯಂತೇ ತಾವತ್ಕಾಲಂ | ನೌ ಸಂಗತಯೋಶ್ಚಾವಯೋರ್ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ದ್ರ ಅರಾತೀನಾದಾನೋಽಪಿ ಜನಸ್ತೃಪ್ತತ್ವಧನಸ್ಯಾನು ಮಂಸತೇ | ಅನುಮತಿಂ ಕರೋತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂರ—ಸರಾಕ್ರಮಿಯೂ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ ಚ—ನೀನೂ | ಅಹಂ ಚ—ನಾನೂ | ಸನಿಭ್ಯ ಆ—ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ | ಸಂ ಯುಜ್ಯಾವ—ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರೋಣ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅರಾತೀನಾ ಚಿತ್—ಔದಾರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಅದಾತ್ಮವೂ ಸಹ | ನೌ—ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು | ಅನು ಮಂಸತೇ—ಧನಪ್ರಾಪಕವೆಂದೇ ತೀಯುತ್ತಾನೆ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಥವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸರಾಕ್ರಮಿಯೂ, ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನೂ ನಾನೂ, ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳೋಣ ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಔದಾರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಅದಾತ್ಮವೂ ಸಹ, ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಧನಪ್ರಾಪಕವೆಂದೇ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಥವು.

English Translation.

May I and you, slyer of Vritra, be closely united until wealth is obtained ; hero, wielding the thunderbolt, even the niggard concedes (that our union gives wealth); Indra's gifts are worthy of praise.

|| ಸಂಹಿತಾಸಾತಃ ||

ಸತ್ಯಮಿದ್ವಾ ಉ ತಂ ವಯಮಿಂದ್ರಂ ಸ್ತವಾಮ ನಾನೃತಂ |
 ಮಹಾ ಅಸುನ್ವತೋ ವಧೋ ಭೂರಿ ಜ್ಯೋತಿಂಷಿ ಸುನ್ವತೋ ಭದ್ರಾ
 ಇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾತಯಃ || ೧೨ ||

|| ಸದಪಾರಃ ||

ಸತ್ಯಂ | ಇತ್ | ನೈ | ಊಂ ಇತಿ | ತಂ | ವಯಂ | ಇಂದ್ರಂ | ಸ್ತವಾಮ | ನ | ಅನೃತಂ |
 ಮಹಾನ್ | ಅಸುನ್ವತಃ | ವಧಃ | ಭೂರಿ | ಜ್ಯೋತಿಂಷಿ | ಸುನ್ವತಃ | ಭದ್ರಾಃ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ |
 ರಾತಯಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯುಜಭಾಷ್ಯಂ ||

ವಯಂ ಪ್ರಗಾಥಾಸ್ತಮಿಂದ್ರಂ ಸತ್ಯಮಿತ್ಸತ್ಯಮೇವ ಸ್ತವಾಮ | ನಾನೃತಮಸತ್ಯಂ ನ
 ಸ್ತವಾಮ | ಅಸ್ಮಾಭಿರುಕ್ತಾ ಗುಣಾಃ ಸತ್ಯಾ ಏವ ಸಂತು ನಾನೃತಾ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಸ್ತುತ್ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ
 ಸಂಬಂಧ್ಯಸುನ್ವತೋಽಯಷ್ಟ್ವರ್ವಧೋ ಮಹಾನ್ ಭೂತೋ ಭವತಿ | ಭೂರಿ ಜ್ಯೋತಿಂಷಿ
 ಬಹೂನ್ನೋಮಾನುನ್ವತೋಽಭಿಷವಂ ಕೌರ್ವತೋ ಯಜಮಾನಸ್ಯೇಂದ್ರಕೃತೋಽನುಗ್ರಹೋ
 ಮಹಾನ್ವವತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಯಂ—ನಾವು | ತಂ ಇಂದ್ರಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸತ್ಯಮಿದ್ವೈ—ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಕ
 ವಾಗ್ಯೇ | ಸ್ತವಾಮ—ಸ್ತುತಿಸೋಣ | ಅನೃತಂ—ಅಸತ್ಯರೂಪದಿಂದ | ನ—ಸ್ತುತಿಸಲಾಗದು |
 ಅಸುನ್ವತಃ—ಯಜ್ಞಕರ್ತನಲ್ಲದವನಿಗೆ | ವಧಃ—ನಾಶವು | ಮಹಾನ್—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದುದು | ಭೂರಿ—
 ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ | ಜ್ಯೋತಿಂಷಿ—ಸೋಮರಸವನ್ನು | ಸುನ್ವತಃ—ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ
 ಅಭಿಸುವ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ರಾತಯಃ—ದಾನಗಳು | ಭದ್ರಾಃ—ಮಂಗಳಕರವಾಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾವು ಸತ್ಯವಾಗಿಯೇ ಸ್ತುತಿಸೋಣ. ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಲಾಗದು. ಯಜ್ಞಕರ್ತನಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಧಿಕವಾದ ನಾಶವು ಸಿದ್ಧವು. ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಲಭಿಸುವ ಇಂದ್ರನ ದಾನಗಳು ಮಂಗಳಕರಗಳಾಗಿವೆ.

English Translation.

Let us praise that Indra with truth, not with untruth, great is the destruction of him who offers not; but to him who offers abundant Soma-oblations, Indra's gifts are worthy of praise.

ಆರವತ್ತಮೂರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ಪೂರ್ವ್ಯ ಇತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚೆಂ ಚತುರ್ಥೆಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ಸ ಪೂರ್ವ್ಯೋ ಗಾಯತ್ರಮಾದ್ಯಾ ಚತುರ್ಥ್ಯಾದಿದ್ವೇ ಸಪ್ತಮಿಾ ಚಾನುಷ್ಟುಭೋ ಗಾಯತ್ರೇನ್ತಾ ದೈವೀ ತ್ರಿಷ್ಟುರಿತಿ | ಪ್ರಥಮಾಚತುರ್ಥೀಪಂಚಮಿಸಪ್ತಮ್ಯಕ್ಲತಸ್ತ್ರೋನುಷ್ಟುಭೋನ್ತೇ ರುದ್ರಾ ಇತ್ಯಂತಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಬವ-ಶಿಷ್ವಾ ಗಾಯತ್ರೈಃ | ಅಂತ್ಯಾಯಾ ದೇವಾ ದೇವತಾ ಶಿಷ್ವಾ ಐಂದ್ರೈಃ || ಪಶ್ಯೇದನಿ ಮರುತ್ಪತೀಯ-ಸ್ಯಾದ್ಯೆಸ್ತೈಃ ಪ್ರತಿಪತ್ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ಸ ಪೂರ್ವ್ಯೋ ಮಹಾನಾಂ ತ್ರಯ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸೋಮಾ ಇತಿ ಮರುತ್ಪತೀಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪದನುಚಿರೌ | ಅ. ೮-೧ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ಸ ಪೂರ್ವ್ಯಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಸ ಪೂರ್ವ್ಯೋ ಗಾಯತ್ರಮಾದ್ಯಾ ಚತುರ್ಥ್ಯಾದಿದ್ವೇ ಸಪ್ತಮಿಾ ಚಾನುಷ್ಟುಭೋ ಗಾಯತ್ರೇನ್ತಾ ದೈವೀ ತ್ರಿಷ್ಟುರ್ಪ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಒಂದು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಏಳು ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳು ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಭಂದಸ್ಯವು. ಅಷ್ಟೇ ರುದ್ರಾ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಋಕ್ಕು ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಭಂದಸ್ಯವು. ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀಭಂದಸ್ಯವು. ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಋಕ್ಕಿಗೆ ದೇವತೆಗಳೇ ದೇವತೆಯು; ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು. ಯಾಗದ ಕರನೆಯ ದಿವಸ ಮರುತ್ಪತೀಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪತ್ತೌಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಸ ಪೂರ್ವ್ಯೋ ಮಹಾನಾಂ ತ್ರಯ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸೋಮಾ ಇತಿ ಮರುತ್ಪತೀಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪದನುಚಿರೌ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ ೮-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೬೩

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೨ || ಸೂಕ್ತ—೬೩ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೪೨, ೪೩ ||

|| ಸೂಕ್ತಕೃಷ್ಣವನ ಮುಕ್ತಂಜ್ಯ—೧೨ ||

|| ಮುಖಿ—ಪ್ರಗಾಠಃ ಕಾಣ್ತಃ ||

|| ದೇವತಾ—೧-೧೧- ಇಂದ್ರಃ | ೧೨. ದೇವಾಃ |

|| ಛಂದಃ—೧, ೪, ೫, ೬ || ಸುಪ್ತುರ್ | ೨, ೩, ೬, ೮-೧೧. ಗಾಪುತ್ರೀ | ೧೨. ತ್ರಿಪ್ತುರ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ಪೂರ್ವೋ ಮಹಾನಾಂ ವೇನಃ ಕ್ರತುಭಿರಾನಜೇ |

ಯಸ್ಯ ದ್ವಾರಾ ಮನುಷ್ಠಿತಾ ದೇವೇಷು ಧಿಯ ಆನಜೇ || ೧ ||

|| ಪವನಾರ್ಥಃ ||

ಸಃ | ಪೂರ್ವಃ | ಮಹಾನಾಂ | ವೇನಃ | ಕ್ರತುಭಿಃ | ಆನಜೇ |

ಯಸ್ಯ | ದ್ವಾರಾ | ಮನುಃ | ಪಿತಾ | ದೇವೇಷು | ಧಿಯಃ | ಆನಜೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ಪೂರ್ವೋ ಮುಖ್ಯೋ ಮಹಾನಾಂ ಪೂಜ್ಯಾನಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಕ್ರತುಭಿಃ ಕರ್ಮಭಿ-
ರ್ನಿಮಿತ್ತಭೂತೈರ್ವೇನಃ ಕಾಂತಸ್ತೇಷಾಂ ಹವಿಃ ಕಾಮಯಮಾನ ಆನಜೇ | ಅಗಚ್ಛತಿ | ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ
ದ್ವಾರಾ ದ್ವಾರಾಣಿ ಪ್ರಾಪ್ತುಷಾಯಾನಿ ಧಿಯಃ ಕರ್ಮಾಣಿ ದೇವೇಷ್ವೇತೇಷು ಮಧ್ಯೇ ಪಿತಾ ಸರ್ವೇಷಾಂ
ಪಾಲಕೋ ಮನುರಾನಜೇ ಪ್ರಾಪ | ಆನಜಿಃ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಕರ್ಮಾ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಸ್ಯ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನ | ದ್ವಾರಾ—ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಾಧನವಾದ | ಧಿಯಃ—
ಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ | ಪಿತಾ—ಸರ್ವಪಾಲಕನಾದ | ಮನುಃ—ಮನುವು |
ಆನಜೇ—ಸಂಪಾದಿಸಿದನೋ | ಸಃ—ಅಂತಹ | ಪೂರ್ವಃ—ಮುಖ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಮಹಾನಾಂ—
ಪೂಜ್ಯರಾದ ಯಜಮಾನರ | ಕ್ರತುಭಿಃ—ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ವೇನಃ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ | ಆನಜೇ—
ಬರುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಾಧನವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ
ಸರ್ವಪಾಲಕನಾದ ಮನುವು ಸಂಪಾದಿಸಿದನೋ, ಅಂತಹ ಮುಖ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನು ಪೂಜ್ಯರಾದ ಯಜಮಾನರ
ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He, (Indra), the chief of those to be honoured, desirous of our offerings, approaches; he, the doors of whose favour, the sacred rites, Manu, the (universal) father, attained among the gods.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಿವೋ ಮಾನಂ ನೋತ್ಸದನ್ತೋ ಮೃಪೃಷ್ಠಾಸೋ ಅದ್ರಯಃ |

ಉಕ್ಥಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಚ ಶಂಸ್ಯಾ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ದಿವಃ | ಮಾನಂ | ನ | ಉತ್ | ಸದನ್ | ಸೋಮೃಪೃಷ್ಠಾಸಃ | ಅದ್ರಯಃ |

ಉಕ್ಥಾ | ಬ್ರಹ್ಮ | ಚ | ಶಂಸ್ಯಾ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಮಾನಂ ನಿರ್ಮಾತಾರಮಿಂದ್ರಂ ನೋತ್ಸದನ್ | ನೋತ್ಸೃಜಂತು | ಕೇ | ಸೋಮೃಪೃಷ್ಠಾಸಃ ಸೋಮಸ್ತ್ರೃಷ್ಠಾರಃ ಸೋಮಾಭಿಷವಕರ್ತಾರೋದ್ರಯೋ ಗ್ರಾವಾಣಃ | ಕಿಂಚೋಕ್ಥೋಕ್ಥಾನಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಶಂಸ್ಯಾ ಶಂಸನೀಯಾನಿ ಭವಂತೀತಿ ಶೇಷಃ | ಯದ್ವಾ | ಯಾನಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚ ಸಂತಿ ತಾನೀಂದ್ರಂ ನೋತ್ಸೃಜಂತಿತಿ ಸಮನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸೋಮೃಪೃಷ್ಠಾಸಃ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ | ಅದ್ರಯಃ—ಗ್ರಾವಗಳು | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದ | ಮಾನಂ—ನಿರ್ಮಾಪಕನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ನ ಉತ್ಸದನ್—ತ್ಯಾಗಮಾಡದಿರಲಿ | ಶಂಸ್ಯಾ—ಪ್ರಶಂಸಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಠಿತವಾಗಬೇಕಾದ | ಉಕ್ಥಾ—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳೂ | ಬ್ರಹ್ಮ ಚ—ಸ್ತೋತ್ರಗಳೂ ಇಂದ್ರನನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡದಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡತಕ್ಕ ಕಲ್ಲುಗಳು ದ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಾಪಕನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡದಿರಲಿ. ಪ್ರಶಂಸಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಠಿತವಾಗಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳೂ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳೂ ಇಂದ್ರನನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡದಿರಲಿ.

English Translation.

May the stones which press out the Soma never forsake Indra, the maker of heaven, nor the praises and hymns which are to be uttered

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸ ವಿ॒ದ್ವಾನ್ ಅ॒ಂಗಿರೋ॑ಭ್ಯಃ ಇ॒ಂದ್ರೋ॑ ಗಾ ಅವ್ಯ॒ಣೋ॒ದಪ॑ |

ಸ್ತು॒ಷೇ ತದ॑ಸ್ಯ॒ ಪೌಂಸ್ಯಂ॑ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಃ | ವಿ॒ದ್ವಾನ್ | ಅ॒ಂಗಿರೋ॑ಭ್ಯಃ | ಇ॒ಂದ್ರಃ | ಗಾಃ | ಅವ್ಯ॒ಣೋ॒ತ್ | ಅಪ॑ |

ಸ್ತು॒ಷೇ | ತತ್ | ಅ॒ಸ್ಯ | ಪೌಂಸ್ಯಂ॑ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ ವಿ॒ದ್ವಾನು॑ಪಾಯಜ್ಞ ಇ॒ಂದ್ರೋ॑ಽಂಗಿರೋ॑ಭ್ಯಸ್ತೇಷಾ॒ನುರ್ಥಾಯ॑ ಗಾಃ ಪೆಣೆ॒ಭಿರಪ॑ದೃತಾಃ
ಸಿಹಿತಾ॑ ಅಪಾವ್ಯ॒ಣೋತ್ | ಅಪ॑ವಾರಿತವಾನ್ | ತತ್ತಾ॒ದೃತಮ॑ಸ್ಯ॒ ಪೌಂಸ್ಯಂ॑ ಪುಂ॒ಸ್ತ್ವಂ ಸಾ॒ನುರ್ಥಂ॑
ಸ್ತು॒ಷೇ | ಸ್ತಾಮಿ॑ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವಿ॒ದ್ವಾನ್—ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ | ಸ ಇ॒ಂದ್ರಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಅ॒ಂಗಿರೋ॑ಭ್ಯಃ—ಅಂಗಿರಾಋಷಿಗಳಿಗೆ |
ಗಾಃ—ಪಣೆಗಳಿಂದ ಅಪಹೃತವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು | ಅವ್ಯ॒ಣೋತ್—ಬಿಡಿಸಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟನು |
ಅ॒ಸ್ಯ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನ | ತತ್ ಪೌಂಸ್ಯಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವೀರ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು | ಸ್ತು॒ಷೇ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ಇಂದ್ರನು ಅಂಗಿರಾಋಷಿಗಳಿಗೆ ಪಣೆಗಳಿಂದ ಅಪಹೃತಗಳಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತಂದು
ಕೊಟ್ಟನು. ಅದೇ ಇಂದ್ರನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವೀರ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

He, the wise Indra, discovered the cows to the Angirasas; I glorify that his mtght.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಸ ಪ್ರ॒ತ್ನ॒ಥಾ ಕ॒ವಿ॒ವೃ॒ಥ ಇ॒ಂದ್ರೋ॑ ವಾ॒ಕಸ್ಯ॑ ನ॒ಕ್ಷಣಿಃ॑ |

ಶಿ॒ವೋ ಅ॒ರ್ಕಸ್ಯ॑ ಹೋ॒ಮು॒ನ್ಯಸ್ಯ॑ತ್ರಾ ಗ॒ಂತ್ವ॑ವ॒ಸೇ || ೪ ||

। ಸದಪಾಠಃ ।

ಸಃ | ಪ್ರತ್ನೈಥಾ | ಕವಿವೃಧಃ | ಇಂದ್ರಃ | ವಾಕಸ್ಯ | ವಕ್ಷಣಿಃ |

ಶಿವಃ | ಅರ್ಕಸ್ಯ | ಹೋಮನಿ | ಅಸ್ತೃತ್ಯಾ | ಗಂತು | ಅವಸೇ || ೪ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಸ ಇಂದ್ರಃ ಪ್ರತ್ನೈಥಾ ಪ್ರತ್ನೈವತ್ಪೂರ್ವಸ್ಥಿನ್ಯಾಲೇ ಯಥಾ ತದ್ವದಿದಾನೀಮಹಿ ಕವಿವೃಧೋ ಮೇಧಾವಿನಾಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಣಾಂ ವರ್ಧಯಿತಾ ವಾಕಸ್ಯ ಸ್ತೋತೃವಕ್ಷಣಿವೋಧಾ ಶಿವಃ ಸುಖಕರೋಽ-
ರ್ಕಸ್ಯ | ಅರ್ಕಮನ್ನಮರ್ಚನೀಯಶ್ಚಾದರ್ಚನಸಾಧನಶ್ಚಾದ್ವಾ | ಶಾದ್ವಶಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಹೋಮನಿ
ಹೋಮೇ ನೋಽಸ್ತೃತ್ಯಾಸ್ಮಾಸು ನಿಮಿತ್ತೈಭೂತೇಷ್ವವಸೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಗಚ್ಛತು ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ।

ಸಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ | ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಪ್ರತ್ನೈಥಾ—ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಂತೆಯೇ
ಈಗಲೂ | ಕವಿವೃಧಃ—ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ವೃದ್ಧಿ ಕಾರಕನಾಗಿಯೂ | ವಾಕಸ್ಯ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತ
ರನ್ನು | ವಕ್ಷಣಿಃ—ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ವಹಿಸುವವನಾಗಿಯೂ | ಶಿವಃ—ಮಂಗಳಕರನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ
(ಸಃ—ಅವನು) | ಅರ್ಕಸ್ಯ—ಪೂಜ್ಯವಾದ ಸೋಮದ | ಹೋಮನಿ—ಹೋಮಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಅಸ್ತೃತ್ಯಾ—
ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಅವಸೇ—ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ | ಗಂತು—ಬರಲಿ.

। ಛಾಂದೋಃ ।

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಇಂದ್ರನು, ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಂತೆಯೇ, ಈಗಲೂ ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ
ಸ್ತುತಿಕರ್ತರಿಗೆ ವೃದ್ಧಿ ಕಾರಕನಾಗಿಯೂ, ಸ್ತುತಿಕರ್ತರನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ವಹಿಸುವವನಾಗಿಯೂ,
ಮಂಗಳಕರನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಪೂಜ್ಯವಾದ ಸೋಮದ ಹೋಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ
ವಾಗಿ ಬರಲಿ.

English Translation.

As in former times, so now too is Indra the blesser of the worshipper
and the bearer of him who praises him; may he come among us auspicious for
our protection at the oblation of the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆದ್ವೂ ನು ತೇ ಅನು ಕ್ರತುಂ ಸ್ವಾಹಾ ವರಸ್ಯ ಯಜ್ಯವಃ |

ಶ್ವಾತ್ರಮರ್ಕಾ ಅನೂಷತೇಂದ್ರ ಗೋತ್ರಸ್ಯ ದಾವನೇ || ೫ ||

! ಪದಪಾಠಃ |

ಆತ್ | ಊಂ ಇತಿ | ನು | ತೇ | ಅನು | ಕ್ರತುಂ | ಸ್ವಾಹಾ | ವರಸ್ಯ | ಯಜ್ಞವಃ |

ಶ್ವಾತ್ರಂ | ಅರ್ಕಾಃ | ಅನೂಷತ | ಇಂದ್ರ | ಗೋತ್ರಸ್ಯ | ದಾವನೇ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಆದ್ಯನಂತರಮೇವ ನೃದ್ಯ ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ಶವ ಕ್ರತುಂ ಕರ್ಮಾನು ಕ್ರಮೇಣ | ಅನೂಷತೇತಿ ಸಂಬಂಧಃ | ಅನುಕ್ರಮೇಣ ಸ್ತುವಂತಿ | ಕೇ | ಸ್ವಾಹಾ ವರಸ್ಯ ಸ್ವಾಹಾದೇವ್ಯಾಃ ಪತೇರಗ್ನೇರ್ಯಜ್ಞವೋ ಯಜ್ಞಾರಃ | ತದ್ವರ್ಧಮಗ್ನಾ ಯಾಗಂ ಕುರ್ವಂತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಾದ್ಯಶಾ ಅರ್ಕಾ ಅರ್ಚಯಿತಾರಃ ಸ್ತೋತಾರಃ | ಶ್ವಾತ್ರಮಿತಿ ಕ್ಷಿಪ್ರನಾಮ | ಅನ್ಯದೇವತಾಸ್ತುತಿರೂಪವಿಲಂಬಮುಕ್ಯಶ್ವಾತಿಶೀಘ್ರಮತಿ- ದೀರ್ಘಂ ಸ್ತುದಂತೀತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಃ | ಕಿಮರ್ಥಂ ಸ್ತುವಂತೀತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಗೋತ್ರಸ್ಯ ದಾವನೇ ಧನಸ್ಯ ದಾನಾಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸ್ವಾಹಾ ವರಸ್ಯ—ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಗೆ ಪತಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು | ಯಜ್ಞವಃ—ಪೂಜಿಸತಕ್ಕ | ಅರ್ಕಾಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು | ಗೋತ್ರಸ್ಯ—ಧನದ | ದಾವನೇ—ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ | ಶ್ವಾತ್ರಂ—ಒಡನೆಯೇ | ಅದು—ತತ್ಪೂಜಾನಂತರ | ನು—ಈಗ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಕ್ರತುಂ—ಕರ್ಮವನ್ನು | ಅನು—ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ | ಅನೂಷತ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಗೆ ಪತಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸತಕ್ಕ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ಧನದ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ತತ್ಪೂಜಾನಂತರವೇ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮವನ್ನು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

Forthwith, Indra, as they offer to Agni the lord of Swaha, the singers successively praise your deeds, for the attainment of wealth.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಇಂದ್ರೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ವಿಯರ್ಯಾ ಕೃತಾನಿ ಕರ್ತ್ವಾನಿ ಚ |

ಯಮುರ್ಕಾ ಅಧ್ವರಂ ವಿದುಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರೇ | ವಿಶ್ವಾನಿ | ವೀರ್ಯಾ | ಕೃತಾನಿ | ಕರ್ತವ್ಯಾನಿ | ಚ |
ಯಂ | ಅರ್ಕಾಃ | ಅಧ್ವರಂ | ವಿದುಃ || ೬ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಅಸ್ಮಿನ್ನಿಂದ್ರೇ ವಿಶ್ವಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವೀರ್ಯಾ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾನಿ ಕೃತಾನಿ ಕರ್ತವ್ಯಾನಿ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಾನಿ ಚ ವರ್ತಂತ ಇತಿ ಶೇಷಃ | ಯಮಿಂದ್ರಮರ್ಕಾಃ ಸ್ತೋತಾರೋಽಧ್ವರಮಹಿಂಸಕಂ ವಿದುಃ ಜಾನಂತಿ ತಸ್ಮಿನ್ನಿಂದ್ರ ಇತಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಅರ್ಕಾಃ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು | ಅಧ್ವರಂ—ಅಹಿಂಸಕನೆಂದು | ವಿದುಃ—ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೋ | ಇಂದ್ರೇ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ | ವಿಶ್ವಾನಿ—ಸಮಸ್ತವಾದ | ವೀರ್ಯಾ—ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ವೇತವಾದವೂ | ಕೃತಾನಿ—ಹಿಂದೆ ನೆರವೇರಿದವೂ | ಕರ್ತವ್ಯಾನಿ ಚ—ಮುಂದೆ ನೆರವೇರಬೇಕಾದವೂ ಆದ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಅಡಗಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಕರ್ತರು ಅಹಿಂಸಕನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆಯೋ, ಅದೇ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ್ಯೋತಕವೂ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೂ, ಮುಂದೆ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕಾದವೂ ಆದ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಅಡಗಿವೆ.

English Translation.

In that Indra, whom the singers know as the unharmed, all past and future powers abide.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ ವಿಶೇಂದ್ರೇ ಘೋಷಾ ಅಸೃಕ್ಷತ |
ಅಸ್ತೃಣಾದ್ಬರ್ಹಣಾ ವಿವೋ ಯೋ ಮಾನಸ್ಯ ಸ ಕ್ಷಯಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ | ವಿಶಾ | ಇಂದ್ರೇ | ಘೋಷಾಃ | ಅಸೃಕ್ಷತ |
ಅಸ್ತೃಣಾತ್ | ಬರ್ಹಣಾ | ವಿವಃ | ಅರ್ಯಾಃ | ಮಾನಸ್ಯ | ಸಃ | ಕ್ಷಯಃ || ೬ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಪಂಚಮೇಂದ್ರಕನಿ ಮರುತ್ವತೀಯೇ ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯೇತಿ ತೃಚಃ ಪ್ರತಿಪತ್ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ ವಿಶೇಂದ್ರ ಇತ್ಸೋಮಸಾ ಏಕ ಇತಿ ಮರುತ್ವತೀಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪದನುಚಿರಾ ; ಅ. ೭-೧೨ | ಇತಿ ||

ಯದ್ಯದಾ ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ | ನಿಷಾದಪಂಚಮಾಶ್ವತ್ಥಾರೋ ವರ್ಣಾಃ ಪಂಚ ಜನಾಃ | ತಕ್ರಿಭವಯಾ ವಿಶಾ ಪ್ರಜಯೇಂದ್ರೇ ಘೋಷಾಃ ಸ್ತುತಯೋಽಸ್ಯಕ್ಷತ ಸೃಜ್ಯಂತೇ ತದಾನೀಮಯಮಿ- ದ್ರೋಽಸ್ತೃಣಾತ್ ಹಿನಸ್ತಿ ಶಕ್ರೂನ್ ಬರ್ಹಣಾ ಸ್ವಮಹತ್ತ್ವೇನ | ಅನನ್ಯಸಹಾಯೇನೇತೃರ್ಭಃ | ತಾದೃಶಃ ಸೋಽರ್ಯ ಇಂದ್ರೋ ವಿಪೋ ಮೇಧಾವಿನಃ ಸ್ತೋತುರ್ಮಮ ಮಾನಸ್ಯ ಪೂಜಾಯಾಃ ಸತ್ಕಾರಸ್ಯ ಕ್ಷಯೋ ನಿವಾಸೋ ಭವತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯತ್—ಯಾವಾಗ | ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ—ನಿಷಾದಾದಿಪಂಚವರ್ಣಾತ್ಮಕವಾದ | ವಿಶಾ— ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ | ಇಂದ್ರೇ—ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿದ | ಘೋಷಾಃ—ಸ್ತುತಿಗಳು | ಅಸ್ಯಕ್ಷತ—ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ ಪಠಿತವಾದವೋ ಆ ಒಡನೆಯೇ | ಬರ್ಹಣಾ—ಕೇವಲ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೇ | ಅಸ್ತೃಣಾತ್—ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದನು | ಸಃ—ಅಂತಹ | ಅರ್ಯಃ—ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಇಂದ್ರನು | ವಿಪಃ—ಮೇಧಾವಿ- ಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ | ಮಾನಸ್ಯ—ಪೂಜೆಗೆ | ಕ್ಷಯಃ—ಪಾತ್ರಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಿಷಾದಾದಿ ಪಂಚವರ್ಣಾತ್ಮಕರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿದ ಸ್ತುತಿಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ- ಯಾವಾಗ ಪಠಿತವಾದವೋ ಆ ಒಡನೆಯೇ, ಕೇವಲ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೇ ಇಂದ್ರನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ- ದನು. ಅಂತಹ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಇಂದ್ರನು ಮೇಧಾವಿಯಾದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನ ಪೂಜೆಗೆ ಪಾತ್ರಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

When praises are addressed to Indra by the men of the five classes, he destroys their enemies by his might ; he, the lord, is the abode of worshipper's homage.

! ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು !

ಯಜ್ಞದ ಐದನೆಯ ದಿವಸ ಮರುತ್ವತೀಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವಾಗ ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಈ ಮೂರು ಋಕ್ಯುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪತ್ಪ್ರಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ— ಯತ್ಪಾಂಚಜನ್ಯಯಾ ವಿಶೇಂದ್ರ ಇತ್ಸೋಮಸಾ ಏಕ ಇತಿ ಮರುತ್ವತೀಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪದನುಚಿರಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೧೨) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಯಮು ತೇ ಅನುಷ್ಠ್ವ ತಿಶ್ಚ ಕೃಷೇ ತಾನಿ ಪೌಂಸ್ಯಾ |
ಪ್ರಾವಶ್ಚ ಕ್ರಸ್ಯ ವರ್ತನಿಂ || ೮ ||

|| ಪವನಾಠಃ ||

ಇಯಂ | ಉಂ ಇತಿ | ತೇ | ಅನುಷ್ಠ್ವತಿಃ | ಚಕ್ರಷೇ | ತಾನಿ | ಪೌಂಸ್ಯಾ |
ಪ್ರ | ಅವಃ | ಚಕ್ರಸ್ಯ | ವರ್ತನಿಂ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಇಯಮಿದಾನೀಂಕ್ರಿಯಮಾಣಾನುಷ್ಠ್ವತಿರನುಕೂಲಾ ಸ್ತುತಿಸ್ತೇ ತವ ಸ್ತುಭೂತಾ | ಕುತಸ್ತ ಇತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ತಾನಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನಿ ವೃತ್ರವಧಾದೀನಿ ಪೌಂಸ್ಯಾ ಪುಂಸ್ತಾನಿ ಯತಶ್ಚ ಕೃಷೇ | ಅತಸ್ತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಚಕ್ರಸ್ಯ ರಥಾಧಾರಸ್ಯ ವರ್ತನಿಂ ಮಾರ್ಗಂ ಪ್ರಾವಃ | ಪ್ರಾರಕ್ಷಃ | ಅಥಾಸ್ಯದೃಷ್ಟಿಗಮನಾಯ ರಕ್ಷಃಕೃತಾ ಚಕ್ರಮಾರ್ಗಬಾಧಾ ಯಥಾ ನ ಭವತಿ ತಥಾ ರಕ್ಷಸೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತಾನಿ—ವೃತ್ರವಧಾದಿರೂಪವಾದ | ಪೌಂಸ್ಯಾ—ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ಚಕ್ರಷೇ—ನೀನು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದೀಯೆ | ಚಕ್ರಸ್ಯ—ರಥಚಕ್ರದ | ವರ್ತನಿಂ—ಮಾರ್ಗವನ್ನು | ಪ್ರಾವಃ—ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ (ಆದುದರಿಂದ) | ಇಯಂ—ಈಗ ಪಠಿತವಾಗುವ | ಅನುಷ್ಠ್ವತಿಃ—ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಸ್ತುತಿಯು | ತೇ ಉ—ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ವೃತ್ರವಧಾದಿರೂಪವಾದ ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ರಥಚಕ್ರದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಪಠಿತವಾಗುವ ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಸ್ತುತಿಯು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

English Translation.

This praise is yours, for you have achieved those exploits ; you have guarded the road of our chariot-wheel (to be sacrificial rite).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಯ ವೃಷ್ಣೋ ವ್ಯೋದನ ಉರು ಕ್ರಮಿಷ್ಯ ಜೀವಸೇ |
ಯವಂ ನ ಪಶ್ಯ ಆ ದದೇ || ೯ ||

! ಪದಪಾಠಃ |

ಅಸ್ಯ | ವೃಷ್ಟಃ | ವಿಽಓದನೇ | ಉರು | ಕ್ರಮಿಷ್ಟ | ಜೀವಸೇ |
ಯವಂ | ನ | ಪಶ್ಯಃ | ಆ | ದದೇ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ಯ ವೃಷ್ಟೋ ವರ್ಷಿತುರಿದ್ರಸ್ಯ ವ್ಯೋದನೇ ವಿವಿಧೇಽನ್ನೇ ಲಭ್ಯೇ ಸತಿ ಜೀವಸೇ ಜೀವನಾಯೋರು ವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ಕ್ರಮಿಷ್ಟ ಪದನಿಧಾನಂ ಕರೋತಿ ಸರ್ವೋ ಲೋಕಃ | ಅಥವೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸ್ವಭೂತೇಽನ್ನೇ ಲಭ್ಯೇ ಲಬ್ಧವ್ಯೇ ವಾ ಸತಿ ಪದನ್ಯಾಸಂ ಕರೋತಿ | ತಥಾ ಕೃತ್ವಾ ಯವಂ ನ ಪಶ್ಯೋ ಯವಂ ಪಶವ ಇವ ಸರ್ವೋ ಜನ ಆ ದದೇ ಆದತ್ತೇ ಸ್ತುತಾದಿಸ್ತಾತ್ ||

! ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವೃಷ್ಟಃ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುವ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ | ವ್ಯೋದನೇ—ವಿವಿಧವಾದ ಅನ್ನವು ಲಭ್ಯವಾದಾಗ | ಜೀವಸೇ—ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ | ಉರು—ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಪಾದಗಳ ನ್ನಿಡುತ್ತಾ | ಕ್ರಮಿಷ್ಟ—ಲೋಕದ ಸಕಲ ಜನವೂ ಓಡಾಡುತ್ತಾರೆ | ಪಶ್ಯಃ—ಪಶುಗಳು | ಯವಂ ನ—ಆತುರದಿಂದ ಯವಾದಿ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವಂತೆ | ಆ ದದೇ—ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಅನ್ನಗಳು ಲಭ್ಯವಾದಾಗ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಪಾದಗಳನ್ನಿಡುತ್ತಾ ಲೋಕದ ಜನರು ಓಡಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಶುಗಳು ಆತುರದಿಂದ ಯವಾದಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

English Translation.

When the various sustenance, given by Indra, the showerer, is obtained, all men step out with wide strides for (dear) life; they receive it as cattle barley.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತದ್ಧಾನಾ ಅವಸ್ಯವೋ ಯುಷ್ಮಾಭಿದ್ಭಕ್ಷಿತರಃ |
ಸ್ಯಾಮು ಮರುತ್ಪತೋ ವೃಥೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಸಾಠಃ ||

ತತ್ | ದಧಾನಾಃ | ಅವಸ್ಯವಃ | ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ | ದಕ್ಷಪಿತರಃ |

ಸ್ಯಾಮು | ಮರುತ್ವತಃ | ವೃಧೇ || ೧೦ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ತತ್ಪ್ರೋತ್ರಂ ದಧಾನಾ ಧಾರಯಂತೋಽವಸ್ಯವೋ ರಕ್ಷಾಕಾಮಾ ವಯಂ ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ
ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ | ಸಹಿತಾ ಇತಿ ವಾ ಯೋಜ್ಯಂ | ತಾದೃಶಾ ದಕ್ಷಪಿತರಃ | ದಕ್ಷೋಽನ್ಯಂ | ತಸ್ಯ ಪಿತರಃ
ಪಾಲಕಾಃ ಸ್ಯಾಮಿನಃ ಸ್ಯಾಮು | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಮರುತ್ವತೋ ಮರುದ್ವಿಸ್ತದ್ವತ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ವೃಧೇ
ವರ್ಧನಾಯ ಯಾಗಾಯ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ !

(ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೇ) ತತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ದಧಾನಾಃ—ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಲೂ |
ಅವಸ್ಯವಃ—ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಲೂ | ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ—ನಿಮ್ಮಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ | ಮರುತ್ವತಃ—
ಮರುತ್ಸಹಾಯಕನಾದ ಇಂದ್ರನ | ವೃಧೇ—ವೃದ್ಧಿಕಾರಕವಾದ ಯಜ್ಞನಿರ್ವಹಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ | ದಕ್ಷಪಿತರಃ—
ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯರಾಗಿ | ಸ್ಯಾಮು—ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

! ಛಾಂದಾರ್ಥಃ !

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಲೂ, ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸು
ತ್ತಲೂ ನಿಮ್ಮಗಳೊಡಗೂಡಿ ಮರುತ್ಸಹಾಯಕನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಕಾರಕವಾದ ಯಜ್ಞನಿರ್ವಹಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ
ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಒಡೆಯರಾಗಿ ನಾವು ಇರುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Presenting our praises and desiring protection, may we with you
(O priests) be lords of food, to offer sacrifice to (Indra) attended by the
Maruts.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಬಲೈತ್ವಿಯಾಯ ಧಾಮ್ನು ಋಕ್ವಿಭಿಃ ಶೂರ ನೋನುಮಃ |

ಜೇಷಾಮೇಂದ್ರ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ || ೧೦ ||

। ಪದಪಾಠಃ ।

ಬರ್ಹಿ | ಋತ್ವಿಯಾಯ | ಧಾನ್ವೇ | ಋತ್ವೇಭಿಃ | ಶೂರ | ನೋನುಮಃ |

ಜೇಷಾಮ | ಇಂದ್ರ | ತ್ವಯಾ | ಯುಜಾ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಬರ್ಹಿ ಸತ್ಯವ್ಯತ್ವಿಯಾಯಾರ್ಥ ಭವಾಯ | ಋತುಶಬ್ದೋ ಯಾಗಕಾಲೋಪಲಕ್ಷಕಃ | ಯಾಗ-
ಕಾಲೇ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾಯ ಧಾನ್ವೇ ಕಲ್ಯಾಣತೇಜಸೇ ತುಭ್ಯಂ ಹೇ ಶೂರೇಂದ್ರ ಋತ್ವೇಭಿರ್ಮಂತ್ರೈ-
ನೋನುಮಃ | ಅತಿಶಯೇನ ಸ್ತುಮಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ಸ್ತುತೇನ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ಸಹಾಯಭೂತೇನ
ಜೇಷಾಮ ಜಯೇಮ ಶತ್ರುನ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಋತ್ವಿಯಾಯ—ಯಜ್ಞಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗತಕ್ಕ
ವನೂ | ಧಾನ್ವೇ—ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ | ಬರ್ಹಿ—ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ |
ಋತ್ವೇಭಿಃ—ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ | ನೋನುಮಃ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಯಾ—
ಹೀಗೆ ಸ್ತುತನಾದ ನಿನ್ನೊಡನೆ | ಯುಜಾ—ಸೇರಿಕೊಂಡು | ಜೇಷಾಮ—ನಾವು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವೆವು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗತಕ್ಕವನೂ, ಕಲ್ಯಾಣಾತ್ಮಕವಾದ
ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹೀಗೆ
ಸ್ತುತನಾದ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ನಾವು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವಂತಾಗಲಿ.

English Translation.

Hero, by our hymns we offer praise to you, who appear at the
time of sacrifice, and wear auspicious splendour; with you as our ally may
we conquer (our enemies).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ಮೀ ರುದ್ರಾ ವೇಹನಾ ಪರ್ವತಾಸೋ ವೃತ್ರಹತ್ಯೇ ಭರಹೂತೌ
ಸಜೋಷಾಃ |

ಯಃ ಶಂಸತೇ ಸ್ತುವತೇ ಧಾಯಿ ಪಜ್ರ ಇಂದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಅಸ್ಮಾ ಅವಂತು
ದೇವಾಃ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತೇ ಇತಿ | ರುದ್ರಾಃ | ಮೇಹನಾ | ಪರ್ವತಾಸಃ | ವೃತ್ತ್ರಹತ್ಯೇ | ಭರಹೂತೌ | ಸ್ವಜೋಷಾಃ |
ಯಃ | ತಂಸತೇ | ಸ್ತುವತೇ | ಧಾಯಿ | ಪಬ್ರಃ | ಇಂದ್ರಜೇಷ್ಠಾಃ | ಅಸ್ಮಾನ್ ಅವಂತು |
ದೇವಾಃ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಸ್ತೇ ಅಸ್ಮಾನ್ರುದ್ರಾ ಮೇಹನೋದಕಸೇಚನಯುಕ್ತಾಃ ಪರ್ವತಾಸೋ ಮೇಘಾಶ್ಚ ವೃತ್ತ್ರಹತ್ಯೇ
ವೃತ್ತ್ರಹನನಸಾಧನೇ ಭರಹೂತೌ ಸಂಗ್ರಾಮಾಹ್ವಾನೇ ಸಜೋಷಾ ಅಸ್ಮತ್ಸಮಾನಪ್ರೀತಿತ್ವಯ ಇಂದ್ರಃ
ತಂಸತೇ ತಸ್ಮಂ ಪಠತೇ ಸ್ತುವತೇ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕುರ್ವತೇ ಚ ಯಜಮಾನಾಯ ಪಜ್ಜೋ ಬಲವಾನ್
ವೇಗವಾನ್ಯಾ ಧಾಯಿ ಗಚ್ಛತಿ ಸ ಇಂದ್ರಶ್ಚೇಮ ಇಂದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ದೇವಾ ಅಸ್ಮಾನವಂತು | ರಕ್ಷಂತು |
ಅಸ್ಮಾನಿತಿ ಪೂರಣಃ | ಅಥವೈವಂ ಯೋಜ್ಯಂ | ರುದ್ರಾ ರುದ್ರಪುತ್ರಾ ಮೇಹನಾ ಸೇಚನೇನ ಯುಕ್ತಾಃ
ಪರ್ವತಾಃ ಪರ್ವತಸದೃಶಾಃ ಪೂರಣವಂತಃ ಪ್ರೀಣನವಂತೋ ವಾ | ಪೂರ್ವ ಪುನಃ ಪೃಣಾತೇಃ
ಪ್ರೀಣಾತೇರ್ನೇತಿ ನಿರುಕ್ತಂ | ೧-೨೦ | ವೃತ್ತ್ರಹತ್ಯೇ ಭರಹೂತೌ ಸಜೋಷಾಃ ಸಜೋಷಸಃ ಸಹಾಯ-
ಭೂತಾ ಮರುತೋ ದೇವಾ ಇಂದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಉಕ್ತಲಕ್ಷಣ ಇಂದ್ರಶ್ಚಾಸ್ಮಾನವಂತ್ವಿತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ರುದ್ರಾಃ—ರುದ್ರರೂ | ಮೇಹನಾ—ವೃಷ್ಟಿಸೇಚಕರಾದ | ಪರ್ವತಾಸಃ—ಮೇಘಗಳೂ) | ಅಥವಾ
(ಇಂದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾಃ—ಇಂದ್ರನೇ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ಉಳ್ಳವರೂ | ಪರ್ವತಾಃ—ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮಾನರೂ | ಮೇಹನಾ—
ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕರೂ | ರುದ್ರಾಃ—ರುದ್ರಪುತ್ರರೂ ಆದ ಮರುತ್ತುಗಳೂ) | ಅಲ್ಲದೇ ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು |
ವೃತ್ತ್ರಹತ್ಯೇ—ವೃತ್ತ್ರಹನನ ಸಾಧಕವಾದ | ಭರಹೂತೌ—ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕರೆಬಂದಾಗ | ಸಜೋಷಾಃ—
ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ | ತಂಸತೇ—ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುವವನೂ | ಸ್ತುವತೇ—
ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗಾಗಿ | ಪಬ್ರಃ—ವೇಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ | ಧಾಯಿ—ಓಡಿ
ಬರುವನೋ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನೂ | ಇಂದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾಃ—ಇಂದ್ರನೇ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ಉಳ್ಳ | ದೇವಾಃ—ಸಕಲ
ದೇವತೆಗಳೂ | ಅಸ್ಮಾನ್—ನಮ್ಮನ್ನು | ಅವಂತು—ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮಾನರೂ, ವೃಷ್ಟಿಕಾರಕರೂ, ಇಂದ್ರನೇ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ಉಳ್ಳವರೂ, ರುದ್ರಪುತ್ರರೂ ಆದ
ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೂ ಮತ್ತು ಅವರೊಡನೆ ಇರುವವನೂ, ವೃತ್ತ್ರಹನನ ಸಾಧನವಾದ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕರೆಬಂದಾಗ
ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರಪಾಠಕನೂ ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠಕನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನ ಸಹಾಯಾರ್ಥ
ವಾಗಿ ಶಕ್ತಿಯುತನಾಗಿ ಓಡಿಬರುವವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನೂ, ಇತರ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

English Translation.

The Rudras, the showering clouds, and (Indra) who rejoices with us in the battle-challenge which brings Vritra's destruction, and who comes in his might to the reciter and singer of his praises,—may these gods, with Indra at their head, protect us.

ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಉತ್ಪ್ಲವ ಮಂದಂತಿತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚೆಂ ಪಂಚಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಗಾಥಸ್ಯಾರ್ಷಂ | ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರ-
ಪರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರವ್ಯಂದ್ರಂ | ಉತ್ಪ್ಲವೇತೈನುಕ್ರಮಣಿಕಾ || ವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಉತ್ಪ್ಲವ ಮಂದಂತು ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು.
ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಥನು ಮುಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀ
ಭಂದಸ್ತು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಉತ್ಪ್ಲವ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೬೪

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೨ || ಸೂಕ್ತ—೬೪ ||

ಆಸ್ವಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೪೪, ೪೫ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೨ ||

|| ಮುಖ—ಪ್ರಗಾಥಃ ಕಾಣ್ವಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ್ಪ್ಲವ ಮಂದಂತು ಸ್ತೋಮಾಃ ಕೃಣುಷ್ವ ರಾಧೋ ಅದ್ರಿವಃ |

ಅವ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೋ ಜಹಿ || ೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ್ | ಪ್ಲ | ಮಂದಂತು | ಸ್ತೋಮಾಃ | ಕೃಣುಷ್ವ | ರಾಧಃ | ಅದ್ರಿವಃ |

ಅವ | ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷಃ | ಜಹಿ || ೧ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸ್ತೋಮಾಃ ಸ್ತುತಯ ಉದುತ್ಯುಷ್ಟಂ ಮಂದಂತು | ಮಾದಯಂತು | ಕೃಣುಷ್ವ ಕುರು ರಾಧೋಽನ್ನಂ ಹೇ ಅದ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ನಿಂದ್ರ ಅಸ್ತುಭ್ಯಂ | ಕಿಂಚಿ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ವೇಷ್ಯಾನವ ಜಹಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಸ್ತೋಮಾಃ—ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳು | ಉತ್—ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ | ಮಂದಂತು—ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಲಿ | ಅದ್ರಿವಃ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ರಾಧಃ—ನಮಗಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನು | ಕೃಣುಷ್ವ—ನಿರ್ಮಿಸು | ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷಃ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು | ಅವ ಜಹಿ—ಸೋಲಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸು.

! ಛಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಗಳು ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಲಿ. ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಮಗಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸು.

English Translation.

May our praises exhilarate you ; thunderer, make food for us, destroy the haters of the Brahmans.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪದಾ ಪಣೇರಾಧಸೋ ನಿ ಬಾಧಸ್ವ ಮಹಾ ಅಸಿ |

ನಹಿ ತ್ವಾ ಕಶ್ಚನ ಪ್ರತಿ || ೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಪದಾ | ಪಣೇನ್ | ಅರಾಧಸಃ | ನಿ | ಬಾಧಸ್ವ | ಮಹಾನ್ | ಅಸಿ |

ನಹಿ | ತ್ವಾ | ಕಃ | ಚನ | ಪ್ರತಿ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪಣೇಲ್ಲಾಬ್ಧಾನರಾಧಸೋ ಯಷ್ಟ್ಯಧನರಹಿತಾನ್ ಕೇವಲಧನಾನ್ ಪದಾ ಪಾದೇನಾತಿಕ್ರಮ್ಯ ನಿ ನಿತರಾಂ ಬಾಧಸ್ವ | ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ತವ ಕಶ್ಚನ ಕಶ್ಚಿದಸಿ ದೇವೋಽಸುರೋ ಮನುಷ್ಯೋ ವಾ ಪ್ರತಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಃ ಸದ್ಯಶೋ ನಹ್ಯಸ್ತಿ ಖಲು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಪಣೀನ್—ಲುಬ್ಧರೂ | ಅರಾಧಸಃ—ಯಜ್ಞರಹಿತರೂ ಆದ ಪಣಿಗಳನ್ನು | ಪದಾ—ಪಾದದಿಂದ ತಳ್ಳಿ | ನಿ ಬಾಧಸ್ವ—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸು | ಮಹಾನ್ ಅಸಿ—ನೀನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಾ ಪ್ರತಿ—ನಿನಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವವನು | ಕಶ್ಚನ—ಯಾರೂ ಸಹ | ನಹಿ—ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜ್ಞರಹಿತರೂ, ಲುಬ್ಧರೂ ಆದ ಪಣಿಗಳನ್ನು ಪಾದದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸು. ನೀನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

English Translation.

Crush with your foot the Panis who offer no oblations; you are mighty; there is none like you.

|| ಸಂಹಿತಾಶ್ಲೋಕ ||

ತ್ವಮಿಶಾಶೀ ಸುತಾನಾಮಿಂದ್ರ ತ್ವಮಸುತಾನಾಂ |

ತ್ವಂ ರಾಜಾ ಜನಾನಾಂ || ೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ಈಶಿಷೀ | ಸುತಾನಾಂ | ಇಂದ್ರ | ತ್ವಂ | ಅಸುತಾನಾಂ |

ತ್ವಂ | ರಾಜಾ | ಜನಾನಾಂ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಸುತಾನಾಮಭಿಷುತಾನಾಂ ಸೋಮಾನಾಮಿಶಾಶೀ | ಈಶ್ವರೋ ಭವಸಿ | ತಥಾ ತ್ವಮಸುತಾನಾಂ ವಲ್ಲಾಕಾರೇ ವರ್ತಮಾನಾನಾಂ ಚೇಶಿಷೀ | ತ್ವಂ ಜನಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ರಾಜಾ ಭವಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಸುತಾನಾಂ—ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳಿಗೆ | ಈಶಿಷೀ—ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಂ—ನೀನೇ | ಅಸುತಾನಾಂ—ಹಿಂಡಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಸೋಮಲತೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಜನಾನಾಂ—ಮಾನವರಿಗೆಲ್ಲ (ದೇವಮಾನವಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ) | ರಾಜಾ—ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮರಸಗಳಿಗೆ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಹಿಂಡಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಸೋಮಲತೆಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಸಕಲ ದೇವಮಾನವಾದಿ ಜನರಿಗೆಲ್ಲಾ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವು.

English Translation.

You, Indra, are the lord of the Soma effused or not effused, you are the king of all men.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಏ॒ಹಿ॒ ಪ್ರೇ॒ಹಿ॒ ಕ್ಷಯೋ॑ ದಿ॒ವ್ಯಾ॒ ೩ ಘೋ॑ಷ್ಞೃ॒ಷ್ಣಣೇ॒ನಾಂ॑ |
ಓ॒ಭೇ॑ ಪೃ॒ಣಾ॒ಸಿ ರೋ॑ದಸೀ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಆ | ಇ॒ಹಿ | ಪ್ರ | ಇ॒ಹಿ | ಕ್ಷಯಃ॑ | ದಿ॒ವಿ | ಅ॒ಘೋ॑ಷ್ಣನ್ | ಚ॒ರ್ಷ॒ಣೇ॒ನಾಂ॑ |
ಆ | ಉ॒ಭೇ ಇತಿ॑ | ಪೃ॒ಣಾ॒ಸಿ | ರೋ॑ದಸೀ ಇತಿ॑ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಏಹಿ | ಅಗಚ್ಛ | ತಥಾ ಪ್ರೇಹಿ | ಪ್ರಗಚ್ಛ | ದಿವಿ ದ್ಯುಲೋಕಾತ್ | ಕಿಂ | ಕ್ಷಯೋ ಏನಾಸಂ | ಕಿಂ ಕುರ್ವನ್ | ಅಘೋಷ್ಣನ್ ಕುರ್ವನ್ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಮರ್ಥಾಯ | ಅಥವಾ | ಹವಿಃ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಪ್ರೇಹಿ | ಸುಖೇನ ಗಚ್ಛ | ದಿವಮಾಘೋಷನ್ ಯಜಮಾನಂ ಸ್ತುವನ್ | ಉಭೇ ರೋದಸೀ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯಾವಾ ಪೃಣಾಸಿ | ಅಪೂರಯಸಿ ತೇಜಸಾ ವೃಷ್ಟ್ಯಾ ವಾ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಏಹಿ—ದಯನಾಡು | ಚರ್ಷಣೇನಾಂ—ಮಾನವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ | ಅಘೋಷ್ಣನ್—ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ | ದಿವಿ—ದ್ಯುಲೋಕದಿಂದ | ಕ್ಷಯಃ—ನಮ್ಮ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ | ಪ್ರೇಹಿ—ಆತಿಶಯವಾಗಿ ಬಾ | ಉಭೇ ರೋದಸೀ—ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ | ಆ ಪೃಣಾಸಿ—ನೀನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ಮಾನವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ದ್ಯುಲೋಕದಿಂದ ನಮ್ಮ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆತಿಶಯವಾಗಿ ಬಾ. ನೀನು ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Come hither, come forth from heaven to our dwelling, shouting for the sake of men ; you fill both heaven and earth.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೈಂ ಚಿತ್ವರ್ವತಂ ಗಿರಿಂ ಶತವಂತಂ ಸಹಸ್ರಿಣಂ |

ವಿ ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಯೋ ರುರೋಜಿಥ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೈಂ | ಚಿತ್ | ಪರ್ವತಂ | ಗಿರಿಂ | ಶತವಂತಂ | ಸಹಸ್ರಿಣಂ |

ವಿ | ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಯೋಃ | ರುರೋಜಿಥ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೈಂ ತೈಂ ಚಿತ್ತಂ | ಚಿದಿತಿ ಪೂರಣಃ | ಪರ್ವತಂ ಪರ್ವವಂತಂ ಗಿರಿಂ ಮೇಘಂ | ಉಭಯೋರ್ಮೇಘಾನಾಮತ್ವಾದೇಕೋ ಯೋಗರೂಢೋ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ | ಶತವಂತಂ ಶತೋದಕವಂತಂ ತಥಾ ಸಹಸ್ರಿಣಮಪರಿಮಿತವೃಷ್ಟಿಂ ಮೇಘಂ ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಯೋಽರ್ಥಾಯ ವಿ ರುರೋಜಿಥ | ವಿರುಜ ವಜ್ರೇಣ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸ್ತೋತ್ರೈಶ್ಯೋಃ—ಸ್ಥುತಿರ್ತರ್ಕರಿಗಾಗಿ | ತೈಂ ಚಿತ್—ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ | ಪರ್ವತಂ—ಗಿಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳದ್ದೂ | ಶತವಂತಂ—ಶತಪರಿಮಾಣವಾದ ಉದಕವುಳ್ಳದ್ದೂ | ಸಹಸ್ರಿಣಂ—ಅಪರಿಮಿತವಾದ ವೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ | ಗಿರಿಂ—ಮೇಘವನ್ನು | ವಿ ರುರೋಜಿಥ—ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಸೀಳಿಹಾಕು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ತುತಿರ್ತರ್ಕರಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ನೀನು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೂ, ಗಿಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳದ್ದೂ, (ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿರುವುದೂ) ಅಪರಿಮಿತವಾದ ವೃಷ್ಟ್ಯದಕವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ಮೇಘವನ್ನು ನಿನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಸೀಳಿಹಾಕು.

English Translation.

Burst, for your worshippers, the gnarled cloud, with its hundreds and thousands of showers.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಮು ತ್ವಾ ದಿನಾ ಸುತೇ ವಯಂ ನಕ್ತಂ ಹವಾಮಹೇ |

ಅಸ್ಮಾಕಂ ಕಾಮನಾ ಪೃಣ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಊಂ ಇತಿ | ತ್ವಾ | ದಿನಾ | ಸುತೇ | ವಯಂ | ನಕ್ತಂ | ಹವಾಮಹೇ |

ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಕಾಮಂ | ಆ | ಪೃಣ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಯಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ದಿನಾಹನಿ ಸುತೇ ಸೋಮೇಭಿಷುತೇ ಹವಾಮಹೇ | ಅಹ್ಮಯಾಮಾಃ | ತಥಾ ವಯಂ ನಕ್ತಂ ಹವಾಮಹೇ | ಆದೂತ ಆಗತ್ಮಾಸ್ಮಾಕಂ ಕಾಮನಾ ಪೃಣ | ಆಪ್ತುರಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ವಯಂ—ನಾವು | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ದಿನಾ—ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ | ಸುತೇ—ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ | ಹವಾಮಹೇ—ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ವಯಂ—ನಾವು | ನಕ್ತಂ—ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮ್ಮ | ಕಾಮಂ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು | ಆ ಪೃಣ—ಶುಂಭಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಅಹಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮರಸವು ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸು.

English Translation.

We invoke you when the Soma is effused by day, we invoke you by night; fulfil our desire.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕ್ಷಂ ಸ್ಯ ವೃಷಭೋ ಯುವಾ ತುವಿಗ್ರೀವೋ ಅನಾನತಃ |

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಕಸ್ತಂ ಸಪರ್ಯತಿ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕೈ | ಸ್ಯಃ | ವೃಷಭಃ | ಯುವಾ | ತುವ್ರಿಗ್ರೀವಃ | ಆನಾನತಃ |

ಬ್ರಹ್ಮಾ | ಕಃ | ತಂ | ಸಪರ್ಯತಿ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸ್ಯ ಸ ವೃಷಭೋ ವರ್ಷಿತಾ ಯುವಾ ನಿತ್ಯತರುಣಸ್ತುವಿಗ್ರೀವೋ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕಂಧರೋಽನಾನತಃ
ಕದಾಚಿದಪ್ಯನವನತ ಇಂದ್ರಃ ಕೈ ಕುಕ್ರ ವರ್ತತ ಇತಿ ಕೋ ಜಾನಾತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ್ತೋತಾ
ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಸಪರ್ಯತಿ | ಪೂಜಯತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಸ್ಯಃ—ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ | ವೃಷಭಃ—ಕಾಮವರ್ಷಕನೂ | ಯುವಾ—ನಿತ್ಯತರುಣನೂ | ತುವ್ರಿಗ್ರೀವಃ—
ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಕತ್ತುಳ್ಳವನೂ | ಆನಾನತಃ—ಯಾರಿಗೂ ತಲೆಬಾಗಿಪದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು | ಕೈ—ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ |
ಕಃ ಬ್ರಹ್ಮಾ—ಯಾವ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನು | ತಂ—ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸಪರ್ಯತಿ—ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ ?

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ, ಕಾಮವರ್ಷಕನೂ, ನಿತ್ಯತರುಣನೂ, ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಕತ್ತುಳ್ಳವನೂ, ಯಾರಿಗೂ ತಲೆಬಾಗಿಪ
ದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ಯಾವ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನು ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ ?

English Translation.

Where is that ever-youthful showerer, strong-necked and bowing to
none? what hymner worships you ?

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕಸ್ಯ | ಸ್ವಿತ್ಸನನಂ | ವೃಷಾ | ಜುಜುಷ್ಠಾ | ಅವ | ಗಚ್ಛತಿ |

ಇಂದ್ರಂ | ಕ ಉ | ಸ್ವಿದಾ | ಚಕೇ || ೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕಸ್ಯ | ಸ್ವಿತ್ | ಸವನಂ | ವೃಷಾ | ಜುಜುಷ್ಠಾನ್ | ಅವ | ಗಚ್ಛತಿ |

ಇಂದ್ರಂ | ಕಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಸ್ವಿತ್ | ಆ | ಚಕೇ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಕಸ್ಯ ಸ್ವೀಕೃತವನಂ | ಸ್ವೀದಿತಿ ವಿಚಿಕಿತ್ಸಾಯಾಂ | ವೃಷಾ ವರ್ಷಿತೇಂದ್ರೋ ಜುಜುಷ್ವಾನ್
ಪ್ರೀಯಮಾಣೋಽವ ಗಚ್ಛತಿ | ಕ ಉ ಕೋ ವಾ ಯಜಮಾನ ಇಂದ್ರಮಾ ಚಿಕೇ | ಜಾನಾತಿ
ಸ್ತೋತುಂ | ಸ್ವೀದಿತಿ ಪೂರಣಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃಷಾ—ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಕಸ್ಯ ಸ್ವೀತ್—ಯಾವ ಯಜಮಾನನ | ಸವನಂ—
ಯಜ್ಞವನ್ನು | ಜುಜುಷ್ವಾನ್—ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾ | ಅವ ಗಚ್ಛತಿ—ಸಮಾಪಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ | ಕ ಉ
ಸ್ವೀತ್—ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ತಾನೇ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಆ ಚಿಕೇ—ಸ್ತುತಿಸಲು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ?

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಕಾಮವರ್ಷಕನಾದ ಇಂದ್ರನು ಯಾವ ಯಜಮಾನನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಿ
ಹೋಗುತ್ತಾನೆ? ಯಾವ ಯಜಮಾನನು ತಾನೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ?

English Translation.

To whose offering does the showerer come down pleased? who can
praise Indra?

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕಂ ತೇ ದಾನಾ ಅಸಕ್ಷತ ವೃತ್ರಹನ್ತಂ ಸುವೀರ್ಯಾ |

ಉಕ್ಥೇ ಕ ಉ ಸ್ವೀದಂತಮಃ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕಂ | ತೇ | ದಾನಾಃ | ಅಸಕ್ಷತ | ವೃತ್ರಹನ್ | ಕಂ | ಸುವೀರ್ಯಾ |

ಉಕ್ಥೇ | ಕಃ | ಉಂ ಇತಿ | ಸ್ವೀತ್ | ಅಂತಮಃ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತೇ ತ್ವಾಂ ದಾನಾ ಯಜಮಾನೈರ್ದತ್ತಾ ಅಸಕ್ಷತ | ಸೇವಂತೇ | ಹೇ ವೃತ್ರಹನ್ ವೃತ್ರಸ್ಯ
ಹಂತರಿಂದ್ರ ಕಂ ಕೀದೃಶಂ ತ್ವಾಮುಕ್ಥೇ ತಸ್ಮೈ ಸುವೀರ್ಯಾ ಶೋಭನವೀರ್ಯಾಣಿ ಸ್ತೋತ್ರಾಣ್ಯಸಕ್ಷತ |
ಕ ಉ ಸ್ವೀದಂತಮೋ ವಾಂತಿಕತಮೋ ಭವತಿ ಯುದ್ಧೇ ||

। ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ।

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ದಾನಾಃ—ಯಜಮಾನರಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಹವಿರಾದಿ ದಾನಗಳು | ಕಂ—ಯಾವ ವಿಧವಾದ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಸಕ್ಷತೆ—ಸೇವಿಸುತ್ತವೆ | ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರನಾಶಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸುವೀರ್ಯಾ—ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ತುತಿಗಳು | ಉಕ್ಥೇ—ಶಸ್ತ್ರಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಕಂ—ಯಾವ ರೂಪದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸಬಲ್ಲವು | ಕ ಉ ಸ್ವಿತ್—ಯಾರು ತಾನೇ | ಅಂತಮಃ—ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿರಬಲ್ಲನು ?

। ಭಾವಾರ್ಥ ।

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಯಜಮಾನರಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಹವಿರಾದಿದಾನಗಳು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತವೆ ? ವೃತ್ರನಾಶಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ತುತಿಗಳು ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೂಪದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸಬಲ್ಲವು ? ಯಾರುತಾನೆ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿರಬಲ್ಲನು ?

English Translation.

In what character, O slayer of Vritra, do the sacrificial offerings honour you, or the brave praises in the hymn ? Who is nearest (in time of battle) ?

। ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ।

ಅಯಂ ತೇ ಮಾನುಷೇ ಜನೇ ಸೋಮಃ ಪೂರುಷು ಸೂಯತೇ |

ತಸ್ಯೇಹಿ ಪ್ರ ದ್ರವಾ ಪಿಬ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಯಂ | ತೇ | ಮಾನುಷೇ | ಜನೇ | ಸೋಮಃ | ಪೂರುಷು | ಸೂಯತೇ |

ತಸ್ಯ | ಅ | ಇಹಿ | ಪ್ರ | ದ್ರವ | ಪಿಬ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ದ್ವಿತೀಯೇ ಪರ್ಯಾಯೇ ಹೋತುಃ ಶಸ್ತ್ರೀಯಂ ತೇ ಮಾನುಷ ಇತಿ ತ್ವಚೋನುರೂಪಃ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಅಯಂ ತೇ ಮಾನುಷೇ ಜನ ಉದ್ಧೇದಭಿ | ಅ. ೬-೪ | ಇತಿ ||

ಅಯಂ ಸೋಮಸ್ತೇ ತ್ವದರ್ಥಂ ತವ ಸ್ವಭೂತೋ ವಾ ಪೂರುಷು ಮಾನುಷ್ಯೇಷು ಮಧ್ಯೇ ಮಾನುಷೇ ಜನೇ ಮಯಿ ಸೂಯತೇ | ಅಥವಾ ಪೂರುನಾಮಸು ರಾಜಸು ಸೂಯತೇ | ತಸ್ಯ | ತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | ತಮೇಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ಆಗತ್ಯ ಚ ಪ್ರ ದ್ರವ ಗೃಹಸಮಾಪಂ | ತಥಾ ಕೃತ್ವಾ ಪಿಬ ತಂ ಸೋಮಂ ||

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಅಯಂ ಸೋಮೇ—ಈ ಸೋಮರಸವು | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ | ಪೂರುಷು—
ಮಾನವರ ನಡುವೆ ಇರುವ | ಮಾನುಷೇ ಜನೇ—ಯಜಮಾನನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ | ಸೂಯತೇ—ಹಿಂಡಲ್ಪಡು
ತ್ತದೆ | ತಸ್ಯ—ಅದಕ್ಕಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಏಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಪ್ರ ದ್ರವ—ಓಡಿ ಬಾ | ಸಿಬ—ಅದನ್ನು
ಪಾನಮಾಡು.

॥ ಭಾವಾರ್ಥ ॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಈ ಸೋಮರಸವು ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾನವರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಯಜಮಾನನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ
(ನನ್ನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ) ಹಿಂಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಭಿಮುಖವಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

For you is this Soma effused among men by me of mortal race; draw
near, hasten, drink it.

॥ ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ॥

ಎರಡನೆಯ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೋತೃವು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಯಂ ತೇ ಮಾನುಷೇ
ಎಂದು ನೊದಲಾಗುವ ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನುರೂಪತ್ಯಚವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ಲೋಕ
ಸೂತ್ರದ—ಅಯಂ ತೇ ಮಾನುಷೇ ಜನ ಉದ್ಭೇದಭಿ ಎಂಚ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೬-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ಅಯಂ ತೇ ಶರ್ಯಣಾವತಿ ಸುಷೋಮಾಯಾಮಧಿ ಪ್ರಿಯಃ |

ಆರ್ಜೀಕೀಯೇ ಮದಿಂತಮಃ || ೧೧ ||

॥ ಪದಪಾಠಃ ॥

ಅಯಂ | ತೇ | ಶರ್ಯಣಾವತಿ | ಸುಷೋಮಾಯಾಮಧಿ | ಅಧಿ | ಪ್ರಿಯಃ |

ಆರ್ಜೀಕೀಯೇ | ಮದಿನ್ತಮಃ || ೧೧ ||

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ಅಯಮಸ್ಮಾಭಿರಭಿಷುತಃ ಸೋಮಸ್ತೇ ಶ್ವಾಂ ಮದಿಂತನೋ ಮಾದಯಿತ್ಯತಮಃ | ಅಯಮು-
ಧಿಶ್ರಿತ ಅಶ್ರಿತಃ | ಕುಶ್ರೇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಶರ್ಯಣಾವತಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಜಘವಾರ್ಥಧನೇ
ಶರತ್ಯನೋಪೇತೇ ಸರಸಿ | ತತ್ಸರಃ ಕುಶ್ರ ವರ್ತತ ಇತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಸುಷೋಮಾಯಾಮೇತನ್ನಾಮಿ-

ಕಾಯಾಂ ನದ್ಯಾಂ | ಸಾ ಚ ಕುತ್ರ ವರ್ತತ ಇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಅರ್ಜೀಕೀಯಂ ಏತನ್ನಾಮಕೇ ದೇಶೇ |
ಋವಮುಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣಾತ್ಯಂತದೂರದೇಶೇ ವರ್ತತೇ ಯಃ ಸೋಮಃ ಸ ಏನಾಯಂ | ಅಭಿಷುತಂ
ಪಿಬೇತ್ಯುಕ್ತರಶ್ರಾನ್ವಯಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ತೇ—ನಿನಗೆ | ಪ್ರಿಯಃ—ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ | ಮದಿಂತಮಃ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ
ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೂ ಆದ | ಅಯಂ—ಈ ಸೋಮರಸವು | ಅರ್ಜೀಕೀಯೇ—ಅರ್ಜೀಕ ದೇಶ
ದಲ್ಲಿರುವ | ಸುಷೋಮಾಯಾಂ—ಸುಷೋಮಾನದಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ | ಶರ್ಯಣಾವತಿ—ಶರ್ಯಣಾವತ್ತೆಂಬ
ಸರಸ್ವಿನಲ್ಲಿ | ಅಥಿ—ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದೂ, ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೂ ಆದ ಈ
ಸೋಮರಸವು ಅರ್ಜೀಕದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಸುಷೋಮಾನದಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಶರ್ಯಣಾವತ್ತೆಂಬ ಸರಸ್ವಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದೆ.

English Translation.

This is your beloved most exhilarating Soma which grows in the
Sharyanavat lake by the Sushoma river in the Arjikiya country.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತಮದ್ಯ ರಾಧಸೇ ಮಹೇ ಚಾರುಂ ಮದಾಯ ಘೃಷ್ವಯೇ |

ಏಹೀವಿಂದ್ರ ದ್ರವಾ ಪಿಬ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತಂ | ಅದ್ಯ | ರಾಧಸೇ | ಮಹೇ | ಚಾರುಂ | ಮದಾಯ | ಘೃಷ್ವಯೇ |

ಅ | ಇಹಿ | ಈಂ | ಇಂದ್ರ | ದ್ರವ | ಪಿಬ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ತಂ ಪೂರ್ವಮಂತ್ರೇ ಉಪವರ್ಣಿತಂ ಚಾರುಂ ಚರಣಶೀಲಂ ಸೋಮಂ ಮಹೇ ಮಹತೇ
ರಾಧಸೇಽಸ್ಮಾಕಂ ಧನಾಯ ತವ ಘೃಷ್ವಯೇ ಶಕ್ರೋಣಾಂ ಘರ್ಷಣಶೀಲಾಯ ಮದಾಯ ಪಿಬ | ಹೇ
ಇಂದ್ರ ತದರ್ಥಂ ದ್ರವ | ಗಚ್ಛ ಶೀಘ್ರಂ ಸೋಮಸಾತ್ರಂ ಪ್ರತಿ | ತದರ್ಥಮಿಮಿದಾನೀಮೇಹಿ | ಅಗಚ್ಛಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತಂ—ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದುದೂ | ಚಾರುಂ—ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು | ಧೃಷ್ಟಯೇ—ಶತ್ರುವನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದ | ಮದಾಯೇ—ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ತಾದ | ರಾಧಸೇ—ನಮ್ಮ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿಯೂ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು | ಅದ್ಯ—ಈಗ | ದ್ರವ—ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬಾ | ಈ—ಈ ರಸಾಭಿಮುಖವಾಗಿ | ಏಹಿ—ದಯಮಾಡು

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂದೆ ವರ್ಣಿತವಾದುದೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾದುದೂ ಆದ ಸೋಮವನ್ನು, ಶತ್ರುವನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಮಹತ್ತಾದ ಧನಲಾಭಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪಾನಮಾಡು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬಾ. ಈ ರಸಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ದಯಮಾಡು

English Translation.

Come to day, Indra, hasten, drink this grateful Soma for our great wealth, and for your own foe-crushing exultation.

ಆರವತ್ತೈದನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಯದಿಂದ್ರ ಪ್ರಾಗಿತಿ ದ್ವಾದಶರ್ಚಂ ಪವ್ಯಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಗಾಥಸ್ಯಾರ್ಷಂ ಗಾಯತ್ರಮೈಂದ್ರಂ | ಯದಿಂದ್ರೇತ್ಯನುಕ್ರಾಂತಂ || ವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ಯದಿಂದ್ರ ಪ್ರಾಗ್ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಗಾಥನು ಋಷಿಯು; ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು; ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ಯದಿಂದ್ರ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೬೫

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೨ || ಸೂಕ್ತ—೬೫ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೪೬, ೪೭ ||

! ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೧೨ !

! ಋಷಿ—ಪ್ರಗಾಥಃ ಶಾಣ್ಣಃ !

! ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

! ಛಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ !

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದಿಂ॑ದ್ರ॒ ಪ್ರಾಗ॑ಸಾಗು॒ದಜ್ಯ॑ಗ್ವಾ ಹೂ॒ಯಸೇ॑ ನೃ॒ಭಿಃ |

ಆ ಯಾ॑ಹಿ ತೂ॒ಯನಾ॑ಶು॒ಭಿಃ || ೧ ||

|| ಪವಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ಇಂದ್ರ | ಪ್ರಾಕ್ | ಆಸಾಕ್ | ಉದಕ್ | ನೈಕ್ | ನಾ | ಹೂಯಸೇ | ನೃಭಿಃ |

ಆ | ಯಾಹಿ | ತೂಯಂ | ಆಶುಭಿಃ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೃಭಿಃ ಕರ್ಮನೇತೃಭಿರಸ್ಮದೀಯೈರಧ್ವರ್ಯಾರ್ಥಾದಿಭಿಃ ಪ್ರಾಗ್ವಾಸಾಗುದಜ್ಯಾ ನೃಗ್ವಾ ಯತಃ ಕುತಶ್ಚಿದ್ಧೂಯಸೇಽತಸ್ತೂಯಂ ತೋರ್ಣನಾಶುಭಿರಾಶುಗಾಮಿಭಿರಶ್ಚೈರಾ ಯಾಹಿ | ಆಗಚ್ಛ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನೃಭಿಃ—ಕರ್ಮನೇತೃಗಳಾದ ನಮ್ಮಿಂದ | ಪ್ರಾಕ್—ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನ ಲ್ಲಾಗಲಿ | ಆಸಾಕ್—ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಾಗಲಿ | ಉದಕ್—ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಾಗಲಿ | ನೃಗ್ವಾ—ಅಥವಾ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಾಗಲಿ | ಯತ್ ಹೂಯಸೇ—ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೂ | ತೂಯಂ—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ಆಶುಭಿಃ—ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ | ಆ ಯಾಹಿ—ದಯನಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಕರ್ಮನೇತೃಗಳಾದ ನಮ್ಮಿಂದ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ, ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಲಿ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳೊಡನೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಯಾಗಕ್ಕೆ ದಯನಾಡು

English Translation.

Whether you are invoked by us, the leaders of rites, from the east, the west, the north, or the south, come hither quickly with your rapid steeds.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವಾ॑ ಪ್ರ॒ಸ್ರವ॑ಣೇ ದಿ॒ವೋ॑ ಮಾದ॒ಯಾಸೇ॑ ಸ್ಪ॒ರ್ಣರೇ॑ |

ಯದ್ವಾ॑ ಸ॒ಮುದ್ರೇ॑ ಅಂಧ॑ಸಃ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ನಾ | ಪ್ರಸ್ರವಣೇ | ದಿವಃ | ಮಾದಯಾಸೇ | ಸ್ವಃನರೇ |

ಯತ್ | ನಾ | ಸಮುದ್ರೇ | ಅಂಧಸಃ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯದ್ವಾಥವಾ ದಿವೋ ದ್ಯುಲೋಕಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ರವಣೇವ್ಯತನಿಷ್ಯಂದನಕ್ಥಾನೇ ಮಾದಯಾಸೇ ಮಾದ್ಯಸಿ | ಯದ್ವಾ ಸ್ವರ್ಣರೇ ಸ್ವರ್ಗನಯನೇ ವಾ ಭೂಲೋಕೇವ್ಯಸ್ಯ ಯಾಗದೇಶೇ ಮಾದ್ಯಸಿ | ಯದ್ವಾಂಧಸಃ | ಅಂಧೋವ್ಯನ್ಯಂ | ತೇನ ತತ್ಕಾರಣಮುದಕಂ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ | ತಸ್ಯ ಸಮುದ್ರೇ ಸಮುದ್ರ-ನಾಸಾದಾನಭೂತೇಂತರಿಕ್ಷೇ ಮಾದ್ಯಸಿ | ತತ್ರ ತತ್ರ ವರ್ತಮಾನಮಪಿ ಹುವ ಇತ್ಯುತ್ತರಕ್ರ-ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಯದ್ವಾ—ಒಂದು ವೇಳೆ | ದಿವಃ—ದ್ಯುಲೋಕದ | ಪ್ರಸ್ರವಣೇ—ಅವೃತ್ತಕ್ಕೆ ಮೂಲಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ | ಮಾದಯಾಸೇ—ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ | ಸ್ವರ್ಣರೇ—ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ಬೇರೆ ಯಜ್ಞಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ | ಯದ್ವಾ—ಅಥವಾ | ಅಂಧಸಃ—ಉದಕಕ್ಕೆ | ಸಮುದ್ರೇ—ಆಶ್ರಯಸಾಧನವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದರೂ (ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ).

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಂದ್ರನು ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯತವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಮೂಲಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅಥವಾ ಉದಕಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಂತಹ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Whether you rejoice in the ambrosia-fountain of heaven, or in some other heaven-ward-leading sacrifice (on earth). or in the ocean-like firmament of the waters ;

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಆ ತ್ವಾ ಗೀರ್ಭಿರ್ಮಹಾಮುರುಂ ಹುವೇ ಗಾಮಿವ ಭೋಜಸೇ

ಇಂದ್ರ ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ || ೩ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಆ | ತ್ವಾ | ಗೀಃಽಭಿಃ | ಮಹಾಂ | ಉರುಂ | ಕುವೇ | ಗಾಂಽಇವ | ಭೋಜಸೇ |
ಇಂದ್ರ | ಸೋಮಸ್ಯ | ಪೀತಯೇ || ೩ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸ್ತುತಿಭಿರ್ಹುವೇ | ಅಹ್ವಯಾಮಿ | ಕೀದೃತಂ ತ್ವಾಂ | ಮಹಾಂ
ಮಹಾಂತಮುರುಂ ಪ್ರಭೂತಂ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಸೋಮಸ್ಯ ಪೀತಯೇ ಪಾನಾಯ | ಹ್ವಾನೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಃ |
ಭೋಜಸೇ ಭೋಗಾಯ ಗಾಮಿವ ||

! ಪ್ರತಿಪಾದರ್ಥಃ !

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಭೋಜಸೇ—ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನಲು | ಗಾಂ ಇವ—ಗೋವನ್ನು ಕರೆಯು
ವಂತೆ | ಸೋಮಸ್ಯ—ಸೋಮರಸದ | ಪೀತಯೇ—ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ | ಮಹಾಂ—ಮಹಾತ್ಮನೂ | ಉರುಂ—
ವಿಸ್ತೃತವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ ಆದ | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಗೀರ್ಭಿಃ—ಸ್ತುತಿಗಳ ಪೂರ್ವಕ | ಆ ಕುವೇ—
ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥಃ !

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಗೋವನ್ನು ಕರೆಯುವಂತೆ ಸೋಮರಸದ ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮನೂ,
ವಿಸ್ತೃತವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಗಳ ಪೂರ್ವಕ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Indra, by my praises I invoke you, great and strong one, to drink the
Soma. as a bull to eat (his fodder).

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಆ ತ ಇಂದ್ರ ಮಹಿಮಾನ್ಸಂ ಹರಯೋ ದೇವ ತೇ ಮಹಃ |
ರಥೇ ವಹಂತು ಬಿಭ್ರತಃ || ೪ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಆ | ತೇ | ಇಂದ್ರ | ಮಹಿಮಾನ್ಸಂ | ಹರಯಃ | ದೇವ | ತೇ | ಮಹಃ |
ರಥೇ | ವಹಂತು | ಬಿಭ್ರತಃ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ತವ ಮಹಿಮಾನಂ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ರಥೇ ಬಿಭ್ರತೋ ಧಾರಯಂತೋ ಹರಯೋಽಶ್ವಾ ಆ ವಹಂತು | ತಥಾ ಹೇ ದೇವ ತೇ ಮಹಸ್ತೇಜೋ ರಥೇ ಬಿಭ್ರತೋಽಶ್ವಾ ಆ ವಹಂತು | ಅತ್ರ ಮಹಿಮೋ ಮಹಸಶ್ಚ ಪೃಥಗಾವಹನಾಸಂಭವಾಶ್ಚಾಭ್ಯಾಂ ವಿಶಿಷ್ಟಂ ವಹಂತಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥವಾ ಮಹಿಮಾನಂ ಬಿಭ್ರತಸ್ತೇ ತ್ವಾಂ ರಥೇ ವಹಂತು ಮಹೋ ಬಿಭ್ರತಶ್ಚ ತ್ವಾಂ ವಹಂತಿತಿ ಯೋಜ್ಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನ | ಮಹಿಮಾನಂ—ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು | ರಥೇ—ರಥದಲ್ಲಿ | ಬಿಭ್ರತಃ—ಧರಿಸಿಕೊಂಡು | ಹರಯಃ—ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳು | ಆ ವಹಂತು—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಲಿ | ದೇವ—ದೇವತಾತ್ಮನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ ಮಹಃ—ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸಹ ರಥದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಬರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಗಳು ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ರಥದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಲಿ. ಅಥವಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೂ, ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕರೆತರಲಿ.

English Translation.

Let your steeds, Indra, bearing you in your chariot, bring hither your might, (may they bring hither) your splendour, O divine one.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ ಗೃಣೇಷ ಉ ಸ್ತುಷೇ ಮಹಾ ಉಗ್ರ ಈಶಾನಕೃತ್ |

ಏಹಿ ನಃ ಸುತಂ ಪಿಬ || ೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇಂದ್ರ | ಗೃಣೇಷೇ | ಉಂ ಇತಿ | ಸ್ತುಷೇ | ಮಹಾನ್ | ಉಗ್ರಃ | ಈಶಾನಕೃತ್ |

ಆ | ಇಹಿ | ನಃ | ಸುತಂ | ಪಿಬ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಗೃಣೇಷೇ | ಉಚ್ಯೇಷೇ | ಇದಂ ದೇಹೀದಂ ಕುರ್ವಿತಿ | ತಥಾ ಸ್ತುಷ ಉ | ಸ್ತೂಯಸೇ ಚ | ಉ ಇತಿ ಚಾರ್ಥಃ | ಕೀದೃತಸ್ತ್ವಂ | ಮಹಾನ್ ಗುಣೈಃ ಪ್ರವೃದ್ಧ ಉಗ್ರ ಉದ್ಗೂರ್ಣಬಲ ಈಶಾನಕೃದೈತ್ಯರ್ಥಕರ್ತಾಃ | ತಾದ್ಯತಸ್ತುಮೇಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ಆಗತ್ಯ ಚ ನಃ ಸುತಂ ಸೋಮಂ ಪಿಬ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಹಾನ್—ಮಹದ್ಗುಣವುಳ್ಳವನೂ | ಉಗ್ರಃ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ | ಈಶಾನಕೃತ್—ಐಶ್ವರ್ಯದಾತ್ಮವೂ ಆದ ನೀನು | ಗೃಣೇಷೇ—ತತ್ತ್ವತ್ಯಾಯಗಳಿಂದ | ವರ್ಣಿತನಾಗುತ್ತೀಯೆ | ಸ್ತುಷೇ ಉ—ಪ್ರಶಂಸಿತನೂ ಆಗುತ್ತೀಯೆ | ಏಹಿ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡು | ನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮವನ್ನು | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹದ್ಗುಣವುಳ್ಳವನೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನೀನು ತತ್ತ್ವತ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿತನಾಗುತ್ತೀಯೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಂಸಿತನೂ ಆಗುತ್ತೀಯೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ನಮ್ಮಿಂದ ಹಿಂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮವನ್ನು ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

Indra, you are invoked, you are praised, the great, the strong, the wielder of sovereignty ; come hither and drink our libation.

! ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯ !

ಸುತಾವಂತಸ್ತ್ವಾವಯಂ ಪ್ರಯಸ್ವಂತೋ ಹವಾಮುಹೇ |

ಇದಂ ನೋ ಬರ್ಹಿರಾಸದೇ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸುತ೯ವಂತಃ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಪ್ರಯಸ್ವಂತಃ | ಹವಾಮುಹೇ |

ಇದಂ | ನಃ | ಬರ್ಹಿಃ | ಅಸದೇ || ೬ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಸುತಾವಂತೋಽಭಿಷುತಸೋಮವಂತಃ ಪ್ರಯಸ್ವಂತಶ್ಚ ರುಪುರೋಡಾಶಾದ್ಯನ್ನವಂತಶ್ಚ ವಯಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಹವಾಮುಹೇ | ಅಹ್ವಯಾಮಃ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಇದಂ ನೋಽಸ್ಮದೀಯಂ ಬರ್ಹಿರ್ಬರ್ಹಿಷಿಯಜ್ಞೇ ಬರ್ಹಿಷಿ ವಾಸದ ಆಸಾದನಾಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸುತಾವಂತಃ—ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವವರೂ | ಪ್ರಯಸ್ವಂತಃ—ಚರುಪ್ರರೋಡಾಶಾದ್ಯನ್ನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ | ವಯಂ—ನಾವು | ತ್ವಾ—ನಿನ್ನನ್ನು | ನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತನಾದ | ಇದಂ ಬರ್ಹಿಃ—ಈ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ | ಅ ಸದೇ—ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು | ಹವಾಮು ಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿರುವವನೂ, ಚರುಪುರೋಡಾಶಾದ್ಯನ್ನವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ನಾವು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತವಾದ ಈ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Bearing the effused Soma and the sacrificial food, we invoke you, Indra, to sit on our sacred grass.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯಚ್ಚಿದ್ಧಿ ಶಶ್ವತಾಮಸೀಂದ್ರ ಸಾಧಾರಣಸ್ತಂ |

ತಂ ತ್ವಾ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯಚ್ | ಚಿತ್ | ಹಿ | ಶಶ್ವತಾಂ | ಅಸಿ | ಇಂದ್ರ | ಸಾಧಾರಣಃ | ತ್ವಂ |

ತಂ | ತ್ವಾ | ವಯಂ | ಹವಾಮಹೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ಯಚ್ಚಿದ್ಧಿ ಯಸ್ಮಾತ್ಪಲು ಶಶ್ವತಾಂ ಬಹೂನಾಂ ಯಜಮಾನಾನಾಂ ಸಾಧಾರಣೋಽಸಿ | ಚಿದಿತಿ ಪೂರಣಃ | ಹೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾ | ತಂ ತಾದೃತಂ ಸಾಧಾರಣಂ ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ | ಆಹ್ವಯಾಮಃ | ಇತರೇಭ್ಯಃ ಪೂರ್ವಮಿತಿ ಭಾವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ಯಚ್ಚಿದ್ಧಿ—ಯಾವ ನಿನ್ನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ | ಶಶ್ವತಾಂ—ಅನೇಕ ಯಜಮಾನರಿಗೆ | ಸಾಧಾರಣಃ—ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿ | ಅಸಿ—ಆಗದ್ದೀಯೋ | ತಂ ತ್ವಾ—ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು | ವಯಂ—ನಾವು | ಹವಾಮಹೇ—ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಯಾವ ನಿನ್ನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಅನೇಕ ಯಜಮಾನರಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿ ಆಗದ್ದೀಯೋ ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Because you are common to many worshippers, therefore, Indra, we invoke you.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಂ ಮಧ್ವಧುಕ್ಷನ್ನದ್ರಿಭಿರ್ನರಃ |

ಜುಷಾಣ ಇಂದ್ರ ತತ್ಪಿಬ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಇದಂ | ತೇ | ಸೋಮ್ಯಂ | ಮಧು | ಅಧುಕ್ಷನ್ | ಅದ್ರಿಭಿಃ | ನರಃ |

ಜುಷಾಣಃ | ಇಂದ್ರ | ತತ್ | ಪಿಬ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಪ್ರಾತಃಸವನ ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಮಿತಿ ಹೋತುಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಯೋಜ್ಯಾ | ಸೂಕ್ರಿತಂ ಚ | ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಂ ಮಧು ಮಿತ್ರಂ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ | ಅ. ೫-೫ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತೇ ಶ್ವದರ್ಥಮಿದಂ ಸೋಮ್ಯಂ ಸೋಮಸಂಬಂಧಿ ಮಧ್ವಧುಕ್ಷನ್ನದ್ರಿಭಿರ್ಗ್ರಾವಭಿ-
ರಭಿಷವಸಾಧನೈರ್ನರೋಽಸ್ಮದೀಯಾ ಅಧ್ವಯೋಽದಯಃ | ಹೇ ಇಂದ್ರ ತನ್ನಧು ಜುಷಾಣಃ
ಪ್ರೀಯಮಾಣಃ ಪಿಬ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ | ನರಃ—ನಮ್ಮ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ ಮುಂತಾದ
ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳು | ಸೋಮ್ಯಂ—ಸೋಮಸಂಬಂಧಿಯಾದುದೂ | ಇದಂ ಮಧು—ಮಧುರವಾದುದೂ ಆದ
ಈ ರಸವನ್ನು | ಅದ್ರಿಭಿಃ—ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ | ಅಧುಕ್ಷನ್—ಹಿಂದಿದ್ದಾರೆ | ತತ್—ಈ ಮಧುರವಾದ
ರಸವನ್ನು | ಜುಷಾಣಃ—ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಪಿಬ—ಪಾನಮಾಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ನಮ್ಮ ಅಧ್ವರ್ಯುವೇ ಮುಂತಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳು ಸೋಮಸಂಬಂಧಿ
ಯಾದುದೂ, ಮಧುರವಾದುದೂ ಆದ ಈ ರಸವನ್ನು ಹಿಂಡುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹಿಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಧುರವಾದ
ರಸವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಪಾನಮಾಡು.

English Translation.

The priests have milked for you with their stones this nectar of the Soma ; drink it, Indra, well pleased.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಂ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಯನ್ನು ಹೋತ್ರವು ಪ್ರಸ್ಥಿತಯಾಜ್ಯಾ ಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಇದಂ ತೇ ಸೋಮ್ಯಂ ಮಧು ಮಿತ್ರಂ ವಯಂ ಹವಾಮಹೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೫-೫) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾ^೧ ಅರ್ಯೋ^೨ ವಿಪಶ್ಚಿ^೩ತೋ^೪ತಿ^೫ ಖ್ಯು^೬ಸ್ತೂ^೭ಯ^೮ನಾ^೯ ಗ^{೧೦}ಹಿ |
ಅ^{೧೧}ಸ್ಮೇ^{೧೨} ಧೇ^{೧೩}ಹಿ^{೧೪} ಶ್ರ^{೧೫}ವೋ^{೧೬} ಬೃ^{೧೭}ಹತ್ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿಶ್ವಾ^೧ನ್ | ಅರ್ಯಃ^೨ | ವಿಪಶ್ಚಿ^೩ತಃ^೪ | ಅತಿ^೫ | ಖ್ಯುಃ^೬ | ತೂಯಂ^೭ | ಅ | ಗ^೮ಹಿ |
ಅ^೯ಸ್ಮೇ^{೧೦} ಇತಿ^{೧೧} | ಧೇ^{೧೨}ಹಿ | ಶ್ರ^{೧೩}ವಃ^{೧೪} | ಬೃ^{೧೫}ಹತ್ || ೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ಅರ್ಯಃ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು | ವಿಶ್ವಾನ್ವಿಪಶ್ಚಿತಃ ಸ್ತೋತೃನತಿ ಖ್ಯುಃ | ಅತಿಕ್ರಮ್ಯ ಪಶ್ಯ | ತದರ್ಥಂ ತೂಯಂ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗ ಗಹಿ | ಆಗತ್ಯ ಚಾಸ್ಮೇ ಅಸ್ಮಾಸು ಬೃಹಚ್ಛ್ರವೋನ್ನಂ ಯತೋ ವಾ ಧೇಹಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಅರ್ಯಃ—ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು | ವಿಶ್ವಾನ್—ಸಮಸ್ತರಾದ | ವಿಪಶ್ಚಿತಃ—ಸ್ತೋತೃಗಳನ್ನೂ | ಅತಿ ಖ್ಯುಃ—ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು | ತೂಯಂ—ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ | ಅ ಗಹಿ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ | ಅಸ್ಮೇ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ | ಬೃಹತ್—ಪ್ರಭೂತವಾದ | ಶ್ರವಃ—ಅನ್ನವನ್ನು | ಧೇಹಿ—ಸ್ಥಾಪಿಸು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು ಸಮಸ್ತರಾದ ಸ್ತೋತೃಗಳನ್ನೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು (ಎಂದರೆ ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದೆ) ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೂತವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸು.

English Translation.

Do you, the lord, pass by all other worshippers and come quickly to us, and bestow on us abundant food.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ದಾತಾ ಮೇ ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ ರಾಜಾ ಹಿರಣ್ಯವೀನಾಂ |
ಮಾ ದೇವಾ ಮಘನಾ ರಿಷತ್ || ೧೦ ||

|| ಕದಪಾಠಃ ||

ದಾತಾ | ಮೇ | ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ | ರಾಜಾ | ಹಿರಣ್ಯವೀನಾಂ |
ಮಾ | ದೇವಾಃ | ಮಘನಾ | ರಿಷತ್ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹಿರಣ್ಯವೀನಾಂ ಹಿರಣ್ಯವೀತಾನಾಂ ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ ರಾಜೇಂದ್ರೋ ಮೇ ದಾತಾ ಭವತು | ದೇ
ದೇವಾಃ ಮಘವೇಂದ್ರೋ ಮಾ ರಿಷತ್ | ರಿಷ್ಯೋ ಮಾ ಭವತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ರಾಜಾ—ಪ್ರಭುವಾದ ಇಂದ್ರನು | ಹಿರಣ್ಯವೀನಾಂ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಅಭರಣಗಳಿಂದ
ಅಲಂಕೃತವಾದ | ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ—ಅಶ್ವಗಳನ್ನು (ಅಥವಾ ಗೋವುಗಳನ್ನು) | ಮೇ—ನನಗೆ | ದಾತಾ—ದಾನ
ಮಾಡುವವನಾಗಲಿ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಮಘನಾ—ಇಂದ್ರನು | ಮಾ ರಿಷತ್—
ಹಿಂಸಿತನಾಗದಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಭುವಾದ ಇಂದ್ರನು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಅಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಅಶ್ವಗಳನ್ನು, ಅಥವಾ
ಗೋವುಗಳನ್ನು ನನಗೆ ದಾನಮಾಡುವವನಾಗಲಿ. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಇಂದ್ರನು ಹಿಂಸಿತನಾಗದಿರಲಿ.

English Translation.

May (Indra) the king give me cows adorned with gold ; O gods, let not
Maghavan be harmed.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಹಸ್ರೇ ಪೃಷ್ಠತೀನಾಮಧಿ ಶ್ವಂದ್ರಂ ಬೃಹತ್ಪುಥು |
ಶುಕ್ರಂ ಹಿರಣ್ಯಮಾ ದದೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಹಸ್ರೇ | ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ | ಅಧಿ | ಚಂದ್ರಂ | ಬೃಹತ್ | ಪೃಥು |
ಶುಕ್ರಂ | ಹಿರಣ್ಯಂ | ಆ | ದದೇ || ೧೧ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಆಹಂ ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ ಗವಾಂ ಸಹಸ್ರೇಽಧ್ಯುಪರಿ ಧಾರಿತಂ ಬೃಹನ್ನಹತ್ಪೃಥು ವಿಸ್ತೃತಂ
ಚಂದ್ರಮಾಹ್ಲಾ ದಕಂ ಶುಕ್ರಂ ನಿರ್ಮಲಂ ಹಿರಣ್ಯಮಾ ದದೇ | ಸ್ವೀಕರೋಮಿಾಂದ್ರೇಣಾನೀತಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸಹಸ್ರೇ—ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ | ಪೃಷ್ಠತೀನಾಂ ಅಧಿ—ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದವೂ ಆದ
ಗೋವುಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವ | ಬೃಹತ್—ಮಹತ್ವರೂಪವುಳ್ಳವೂ | ಪೃಥು—ವಿಸ್ತೃತವಾದವೂ | ಚಂದ್ರಂ—
ಆಹ್ಲಾದಕರವೂ | ಶುಕ್ರಂ—ನಿರ್ಮಲವೂ ಆದ | ಹಿರಣ್ಯಂ—ಸುವರ್ಣದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು | ಆ ದದೇ—
ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದವೂ, ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದವೂ, ಆದ ಗೋವುಗಳ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಮಹತ್ವರೂಪ
ವುಳ್ಳವೂ, ವಿಸ್ತೃತವಾದವೂ, ಆಹ್ಲಾದಕರವೂ, ನಿರ್ಮಲವೂ ಆದ ಸುವರ್ಣದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Upon a thousand cows I obtain gold, abundant, delightful, wide-spread,
and pure.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಸಾತೋ ದುರ್ಗಹಸ್ಯ ಮೇ ಸಹಸ್ರೇಣ ಸುರಾಧಸಃ |
ಶ್ರವೋ ದೇವೇಷ್ವಕ್ರತ || ೧೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನಸಾತಃ | ದುರ್ಗಹಸ್ಯ | ಮೇ | ಸಹಸ್ರೇಣ | ಸುರಾಧಸಃ |
ಶ್ರವಃ | ದೇವೇಷು | ಅಕ್ರತ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನಸಾತೋಽರಕ್ಷಿತಸ್ಯ ದುರ್ಗಹಸ್ಯ ದುಃಖಂ ಗಾಹಮಾನಸ್ಯ ಮೇ ಸಂಬಂಧಿನೋ ಜನಾಃ
ಸಹಸ್ರೇಣಾಪರಿಮಿತೇನೇಂದ್ರದತ್ತೇನ ಗವಾದಿಧನೇನ ಸುರಾಧಸಃ ಸುಧನಾಃ ಸಂತೋ ದೇವೇಷು
ಪ್ರೀತೇಷು | ಇಂದ್ರೇ ಪ್ರೀತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಶ್ರವೋಽನ್ಯಂ ಯಶೋ ವಾಕ್ರತ | ಅಲಭಂತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಃ ||

ನಸಾತೇ—ರಕ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲದವನೂ | ದುರ್ಗಹಸ್ಯ—ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವನೂ ಆದ | ಮೇ—ನನ್ನ
ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳು | ದೇವೇಷು—ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರೀತರಾದಾಗ | ಸಹಸ್ರೇಣ—ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ
ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಧನದಿಂದ | ಸುರಾಧಸಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರಾಗಿ | ಶ್ರವಃ—
ಅನ್ನವನ್ನೂ (ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ) | ಅಕ್ರತ—ಪಡೆದರು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ರಕ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲದೇ ಬಿದ್ದವರೂ, ದಾರಿದ್ರ್ಯದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರೂ ಆದ ನನ್ನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳು
ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಇಂದ್ರನಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಧನದಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ
ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನೂ, ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಪಡೆದರು.

English Translation.

Plunged as I am in sorrow, my children, by the favour of the gods,
obtain food, and are blessed with abundance in a thousand cattle.

ಅರವತ್ತಾರನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತರೋಭಿರ್ವ ಇತಿ ಪಂಚದಶರ್ಚೆಂ ಸಪ್ತಮಂ ಸೂಕ್ತಂ ಪ್ರಗಾಥಪುತ್ರಸ್ಯ ಕಲೇರಾರ್ಷಂ |
ಪ್ರಥಮಾತ್ಯತೀಯಾದ್ಯಯುಜೋ ಬೃಹತ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯಾಚತುರ್ಥಾದಿಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ
ಪಂಚದಶೇ ತ್ವನುಷ್ಟುಪ್ | ತಥಾ ಚಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ತರೋಭಿಃ ಪಂಚೋನಾ ಕಲಿಃ ಪ್ರಗಾಥಃ
ಪ್ರಗಾಥಮಂತ್ಯಾನುಷ್ಟುಬಿತಿ || ಮಹಾವ್ರತೇ ನಿಷ್ಕೇವಲ್ಯೇ ಬಾರ್ಹತತ್ಯಚಾಶೀಶಾವೇತತ್ಸೂಕ್ತಂ | ತಥಾ
ಚ ಪಂಚಮಾರಣ್ಯಕೇ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ತರೋಭಿರ್ವೋ ವಿದದ್ವಸುಮಿತ್ಯುತ್ತಮಾಮುದ್ಧರತಿ | ಐ. ಅ.
೫.೨ ೪ | ಇತಿ || ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮೇಽಚ್ಛಾವಾಕಶ್ವೇಽಯಂ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ತಥಾ ಚ ಸೂಕ್ರಿತಂ |

ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಂ ತರಣಿರಿಸ್ತಿಷಾಸತೀತಿ ಪ್ರಗಾಥಾ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪಾ | ಅ. ೫-೧೬ | ಇತಿ ||
ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹಸ್ಯಯಮೇವ ಪ್ರಗಾಥಃ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಃ | ಸೂತ್ರತಂ ಚ | ತರೋಭಿವೋ
ವಿದದ್ವಸುಂ ತರಣಿರಿಸ್ತಿಷಾಸತಿ | ಅ. ೨-೪ | ಇತಿ ||

ಅನುವಾದವು—ತರೋಭಿವಃ ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೈನು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವುವು. ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಮೂರು ಮೊದಲಾದ ಅಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಯವು ; ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು ಮೊದಲಾದ ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸತೋಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಯವು ; ಆದರೆ ಕೊನೆಯ ಋಕ್ಕಾದ ಹದಿನೈದನೆಯ ಋಕ್ಕು ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಭಂದಸ್ಯವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ತರೋಭಿಃ ಸಂಚೋನಾ ಕಲಿಃ ಪ್ರಗಾಥಃ ಪ್ರಗಾಥಮಂತ್ಯಾನುಷ್ಟುಪ್ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಮಹಾವ್ರತೇಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಷ್ಯೇವಲ್ಯಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಪಠನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ಸಿನ ಮಂತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಕೊನೆಯ ಋಕ್ಕನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಋಕ್ಕುಗಳ ವಿನಿಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಐತರೇಯಾರಣ್ಯಕದ ಸಂಚಮಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ—ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಮಿತೈಶ್ಚ ತ್ವಮಾಮುಧ್ಧರತಿ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ (ಐ. ಅ. ೫-೨-೪) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ್ನಿಷ್ವೇಮ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾ ವಾಕನೇಂಬ ಮುತ್ತಿಜನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲ ಎರಡು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರೀಯಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಂ ತರಣಿರಿಸ್ತಿಷಾಸತೀತಿ ಪ್ರಗಾಥಾ ಸ್ತೋತ್ರಿಯಾನುರೂಪಾ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೫-೬) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನೇ ಸ್ತೋತ್ರೀಯಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಂ ತರಣಿರಿಸ್ತಿಷಾಸತಿ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಸೂಕ್ತ—೬೬

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೨ || ಸೂಕ್ತ—೬೬ ||

ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ—೪೮, ೪೯, ೫೦ ||

|| ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಕಂಖ್ಯೆ—೧೫ ||

|| ಮುಖಃ—ಕಲಿಃ ಪ್ರಗಾಥಃ ||

|| ದೇವತಾ—ಇಂದ್ರಃ ||

|| ಭಂದಃ—೧-೧೪. ಪ್ರಗಾಥಂ (ಆಯುಜಃ ಬೃಹತ್ಯಃ | ಯುಜಃ ಸತೋಬೃಹತ್ಯಃ) |

೧೫. ಅನುಷ್ಟುಪ್ ||

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತರೋಭಿವೋ ವಿದದ್ವಸುಮಿಂದ್ರಂ ಸಬಾಧ ಊತಯೇ |

ಬೃಹದ್ಗಾಯಂತಃ ಸುತಸೋಮೇ ಅಧ್ವರೇ ಹುವೇ ಭರಂ ನ ಕಾರಿಣಂ ||೧||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತರೋಽಭಿಃ | ವಃ | ವಿದತ್ಸಾವಸುಂ | ಇಂದ್ರಂ | ಸ್ವಬಾಧಃ | ಊತಯೇ |

ಬೃಹತ್ | ಗಾಯಂತಃ | ಸುತ್ತ್ರಸೋಮೇ | ಅಧ್ವರೇ | ಹುನೇ | ಭರಂ | ನ | ಕಾರಿಣಂ || ೧ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಋತ್ವಿಜಃ ವೋ ಯೂಯಂ ತರೋಭಿರ್ವೇಗೈರಶ್ವೈರುಪೇತಂ ವೇಗೈರೇವ ವಾ ವಿದದ್ವಸುಂ ವೇದಯದ್ವಸುಂ ಧನಾವೇದಕಮಿಂದ್ರಂ ಸಬಾಧೋ ಬಾಧಾಸಂಹಿತಾ ಊತಯೇ ರಕ್ಷಣಾಯ ಬೃಹತ್ಸಾವ್ನು- ತತ್ಸಂಜ್ಞಂ ಗಾಯಂತಃ ಸಂತಃ ಪರಿಚರತೇತಿ ಶೇಷಃ | ಕುತ್ರೇತಿ ತದುಚ್ಯತೇ | ಸುತಸೋಮೇ ಸುತ- ಸೋಮಕೇಽಧ್ವರೇ ಯಜ್ಞೇ ಸೋಮಯಾಗೇ | ಅಹಂ ಚ ತಮಿಂದ್ರಂ ಹುನೇ | ಅಹ್ವಯಾಮಿ | ಕಮಿವ | ಭರಂ ಭರ್ತಾರಂ ಕುಟುಂಬಪೋಷಕಂ ಕಾರಿಣಂ ಹಿತಕರಣಶೀಲಂ ಯಥಾ ಸ್ಯಹಿತಕರಣಾಯಾಹ್ವಯಂತಿ ಪುತ್ರಾದಯಸ್ತದ್ವತ್ಪ್ರಾಭೂತಮಿಂದ್ರಂ ಹುವ ಇತಿ ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

(ಎಲೆ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೇ) ವಃ—ನೀವು | ಸುತಸೋಮೇ—ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮಪೂರಿತವಾದ | ಅಧ್ವರೇ— ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ | ತರೋಭಿಃ—ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದ ಅಶ್ವೋಪೇತನೂ | ವಿದದ್ವಸುಂ—ಧನದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ ಆದ | ಇಂದ್ರಂ—ಇಂದ್ರನನ್ನು | ಸಬಾಧಃ—ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ | ಊತಯೇ— ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ | ಬೃಹತ್—ಬೃಹತ್ಸಾವ್ನುವನ್ನು | ಗಾಯಂತಃ—ಗಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸಿರಿ | ಭರಂ—ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಭರಿಸುವವನೂ | ಕಾರಿಣಂ ನ—ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಪಿತೃವನ್ನು ಪುತ್ರಾದಿಗಳು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವಂತೆ | ಹುನೇ—ಪಿತೃರೂಪನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳೇ, ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮಪೂರಿತವಾದ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವೇಗಗಾಮಿಗಳಾದ ಅಶ್ವೋಪೇತನೂ, ಧನದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದವರಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಬೃಹತ್ಸಾವ್ನುವನ್ನು ಗಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಭರಿಸುವವನೂ, ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಪಿತೃವನ್ನು ಪುತ್ರಾದಿಗಳು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವಂತೆ ಪಿತೃರೂಪನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನಾನೂ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Thronging together, (worship) for your protection Indra full of might and the revealer of wealth; (worship him), chanting the Brihat-Saman at his sacrifice where the Soma is effused; I invoke him as (men invoke) a beneficent master of a household.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನ ಯಂ ದುಧ್ರಾ ವರಂತೇ ನ ಸ್ಥಿರಾ ಮುರೋ ಮದೇ ಸುಶಿಪ್ರಮಂಧಸಃ |
ಯ ಅದೃತ್ಯ ಶಶಮಾನಾಯ ಸುಸ್ತತೇ ದಾತಾ ಜರಿತ್ರ ಉಕ್ಥಂ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ಯಂ | ದುಧ್ರಾಃ | ವರಂತೇ | ನ | ಸ್ಥಿರಾಃ | ಮುರಃ | ಮದೇ | ಸುಶಿಪ್ರಂ | ಅಂಧಸಃ |
ಯಃ | ಅದೃತ್ಯ | ಶಶಮಾನಾಯ | ಸುಸ್ತತೇ | ದಾತಾ | ಜರಿತ್ರೇ | ಉಕ್ಥಂ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಂ ಸುಶಿಪ್ರಮಿಂದ್ರಂ ದುಧ್ರಾ ದುರ್ಧರಾ ಅಸುರಾದಯೋ ನ ವರಂತೇ ನ ವಾರಯಂತಿ ಸಂಗ್ರಾಮೇ | ತಥಾ ಸ್ಥಿರಾ ದೇವಾ ನ ವರಂತೇ | ಕಿಂಚಿ ಮುರೋ ಮರಣಸ್ವಭಾವಾ ಮನುಷ್ಯಾ ನ ವರಂತೇ | ಅಂಧಸೋಽನ್ಯಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಮದೇ ಮದಾಯ ಸೋಮಪಾನಜನಿತಾಯಾದ್ಯತ್ಯ ಯಃ ಶಶಮಾನಾಯ ಶಶಮಾನಾಯ ಸುಸ್ತತೇಽಭಿಷವಂ ಕುರ್ವತೇ ಜರಿತ್ರೇ ಸ್ತೋತ್ರೇ ಚ ದಾತಾ ಭವತಿ | ಕಿಂ | ಉಕ್ಥಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಧನಂ | ಸ ರೇಜಯಂತೀಶ್ಯುತ್ಪರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅಂಧಸಃ—ಸೋಮಪಾನದಿಂದ | ಮದೇ—ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ | ಸುಶಿಪ್ರಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳ | ಯಂ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು | ದುಧ್ರಾಃ—ಅಪ್ರತಿಹತರಾದ ಅಸುರಾದಿಗಳೂ | ನ ವರಂತೇ—ತಡೆಯಲಾರರೋ | ಸ್ಥಿರಾಃ—ಶಾಶ್ವತಸ್ಥಿತಿయుಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳೂ | ನ—ತಡೆಯಲಾರರೋ | ಮುರಃ—ಮರಣಧರ್ಮವುಳ್ಳ ಮಾನವರೂ ತಡೆಯಲಾರರೋ ಅಂತಹವನೂ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಅದೃತ್ಯ—ತನ್ನನ್ನು ಆದರಿಸಿ | ಶಶಮಾನಾಯ—ಪ್ರಶಂಸಿಸುವವನೂ | ಸುಸ್ತತೇ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನೂ ಆದ | ಜರಿತ್ರೇ—ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೆ | ಉಕ್ಥಂ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಧನಕ್ಕೆ | ದಾತಾ—ದಾತೃವಾಗುವನೋ ಅಂತಹವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಗೋಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಸೋಮಪಾನದಿಂದ ಹರ್ಷವುಂಟಾದಾಗ ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳ ಯಾವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಅಪ್ರತಿಹತರಾದ ಅಸುರಾದಿಗಳೂ ತಡೆಯಲಾರರೋ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸ್ಥಿತಿయుಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳಾಗಲಿ, ಮರಣಧರ್ಮವುಳ್ಳ ಮಾನವರಾಗಲಿ ತಡೆಯಲಾರರೋ ಅಂತಹವನೂ ಮತ್ತು ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸುವವನೂ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನೂ ಆದ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಧನದ ದಾತೃವಾಗುವನೋ ಅಂತಹವನೂ ಆದ ಇಂದ್ರನು ಗೋವುಗಳು ಅಡಗಿರುವ ಜಾಗವನ್ನು ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಎಂದರೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He, the handsome-jawed, whom, in the intoxication of the Soma, the fierce (demons) withstand not, nor the firm gods, nor mortal (men),-- who confers glorious wealth on him who reverently praises him, offers the Soma, and sings hymns ;

|| ಸಂಹಿತಾವಾಃ ||

ಯಃ ಶಕ್ರೋ ಮೃಕ್ಷೋ ಅಶ್ವೋ ಯೋ ನಾ ಕೀಜೋ ಹಿರಣ್ಯಯಃ |
 ಸ ಊರ್ವಸ್ಯ ರೇಜಯತ್ಯಸಾವೃತಿಮಿಂದ್ರೋ ಗವ್ಯಸ್ಯ ವೃತ್ರಹಾ || ೩ ||

|| ಪದಾರ್ಥಃ ||

ಯಃ | ಶಕ್ರಃ | ಮೃಕ್ಷಃ | ಅಶ್ವಃ | ಯಃ | ನಾ | ಕೀಜಃ | ಹಿರಣ್ಯಯಃ |
 ಸಃ | ಊರ್ವಸ್ಯ | ರೇಜಯತಿ | ಅಸಾವೃತಿ | ಇಂದ್ರಃ | ಗವ್ಯಸ್ಯ | ವೃತ್ರಹಾ || ೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯಃ ಶಕ್ರ ಇಂದ್ರಃ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಾಂ ಮೃಕ್ಷಃ ಶೋಧಕಃ ಪರಿಚರಣೀಯೋ ನಾ | ಯಶ್ಚಾಶ್ವಃ |
 ಅಶ್ವಕುಶಲೋಽಶ್ವಃ | ಅಥನಾಶ್ವಃ ಇತಿ ಸ್ವಾರ್ಥಿಕೋ ಯತ್ | ಮೃಕ್ಷೋಽಶ್ವಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಲಿತೋಽಶ್ವ ಇವ
 ವರ್ತತೇ | ಯೋ ನಾ ಕೀಜಃ | ಕೀಜ ಇತ್ಯದ್ಭುತನಾಹ | ಕಿಮಸ್ಯ ಕಥಂ ಜಾತ ಇತಿ ವ..... |
 ಯಶ್ಚ ಹಿರಣ್ಯಯೋ ಹಿರಣ್ಮಯಶರೀರಃ ಸ ಏವನಾಶ್ವರ್ಯಭೂತ ಇಂದ್ರೋ ವೃತ್ರಹಾ ಗವ್ಯಸ್ಯ
 ಗೋಸಮೂಹಸ್ಯ | ಕೀದೃಶಸ್ಯ | ಊರ್ವಸ್ಯ ಬಹುಲಸ್ಯಾಸಾವೃತಿಮಸವರಣೀಯಂ ರೇಜಯತಿ |
 ಕಂಸಯತೀತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಶಕ್ರಃ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ | ಯಃ—ಯಾವ ಇಂದ್ರನು | ಮೃಕ್ಷಃ—ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಶುದ್ಧಿಕಾರಕ
 ನಾಗಿರುವನೋ | ಅಶ್ವಃ—ಯಾವನು ಅಶ್ವಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಚತುರನೋ | ಯೋ ನಾ—ಯಾರು | ಕೀಜಃ—
 ಅದ್ಭುತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೂ | ಹಿರಣ್ಯಯಃ—ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿರು
 ವನೋ | ವೃತ್ರಹಾ—ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ | ಸ ಇಂದ್ರಃ—ಅದೇ ಇಂದ್ರನು | ಊರ್ವಸ್ಯ—ವಿಸ್ತೃತವಾದ |
 ಗವ್ಯಸ್ಯ—ಗೋಸಮೂಹಕ್ಕೆ | ಅಸಾವೃತಿಂ—ನಿರೋಧಕವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು | ರೇಜಯತಿ—ಕಂಟಸುವಂತೆ
 ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

| ಛಾಂದಸ್ |

ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಶುದ್ಧಿಕಾರಕನಾಗಿರುವನೋ, ಯಾವನು ಅಶ್ವಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಚತುರನೋ, ಯಾರು ಅದ್ಭುತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿರುವನೋ ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಅದೇ ಇಂದ್ರನು ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಗೋಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಿರೋಧಕವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಂಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಎಂದರೆ ದ್ವಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

He, Shakra, who is the purifier (of his worshippers), and well-skilled in horses, who is wonderful and golden-bodied,—He, Indra, the slayer of Vritra, shakes the hilding-place of the numerous herd of cows.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ನಿಖಾತಂ ಚಿದ್ಯಃ ಪುರುಸಂಭೃತಂ ವಸುದಿದ್ವಪತಿ ದಾಶುಷೇ |

ವಜ್ರೀ ಸುಶಿಪ್ರೋ ಹರ್ಯಶ್ಚ ಇತ್ಥರದಿಂದ್ರಃ ಕೃತ್ವಾ ಯಥಾ ವಶತ್ || ೪ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ನಿಖಾತಂ | ಚಿತ್ | ಯಃ | ಪುರುಸಂಭೃತಂ | ವಸು | ಉತ್ | ಇತ್ | ವಶತಿ | ದಾಶುಷೇ |

ವಜ್ರೀ | ಸುಶಿಪ್ರಃ | ಹರ್ಯಶ್ಚ | ಇತ್ | ಕೃತ್ | ಇಂದ್ರಃ | ಕೃತ್ವಾ | ಯಥಾ | ವಶತ್ || ೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನಿಖಾತಂ ಚಿದ್ಭೂವೌ ಖಾತ್ವಾ ಸ್ಥಾಪಿತಮಪಿ ಸಂಭೃತಂ ಸಂಗೃಹೀತಂ ಯಾಗದಾನಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವೇದ್ಯಶಂ ಪುರು ಬಹು ವಸು ಧನಮುದಿದ್ವಪತಿ ಉದ್ವಪತ್ಯೇವ ದಾಶುಷೇ ಯಜಮಾನಾಯ | ಏವಂ ಯೋ ದೇವಃ ಕರೋತಿ ಸ ವಜ್ರೀ ಸುಶಿಪ್ರಃ ಸುಹನುರ್ಹರ್ಯಶ್ಚ ಇದ್ಧರಿತವರ್ಣಾಶ್ಚಯುಕ್ತ ಇಂದ್ರ ಏವ ಕರೋತಿ | ಕೇನೋಪಾಧಿನಾ | ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮಣಾ ಯಾಗೇನೋಪಾಧಿನಾ | ಯಥಾ ವಶತ್ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಕಾಮಯತೇ ತಥಾ ಸ ಏವ ಕರೋತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕೃತ್ವಾ—ಯಜ್ಞಕರ್ಮದಿಂದ | ಯಥಾ—ಯಾವ ರೀತಿ | ಯಃ ವಶತ್—ಯಾರು ಸಂತ್ಯಸ್ತನಾಗುವನೋ ಅದೇ ರೀತಿ (ಅದಕ್ಕೆ ಫಲರೂಪವಾಗಿ) | ವಜ್ರೀ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ಸುಶಿಪ್ರಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೂ | ಹರ್ಯಶ್ಚ ಇತ್—ಹತರಿವರ್ಣವುಳ್ಳ ಅಶ್ವೋಪೇತನೂ ಆದ ಅದೇ | ಇಂದ್ರಃ—

ಇಂದ್ರನು | ದಾಶುಷೇ—ಹವಿರ್ವಾತನಾದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ನಿಖಾತಃ ಚಿತ್—ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಅಗೆದು | ಸಂಭ್ರತಂ—ಇತರರಿಂದ ಶೇಖರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ | ಪುರು ವಸು—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಧನವನ್ನೂ | ಉದಿದ್ವಪತಿ—ತಂದು ಸುರಿಯುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಹರಿತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಅಶ್ವೋನೇತನೂ ಆದ ಯಾವ ಇಂದ್ರನು ಯಜ್ಞಕರ್ಮದಿಂದ ಸಂತ್ಯಕ್ತನಾಗುವನೋ ಆದೇ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸಂತ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇತರ ಧನಿಕರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆದು ಹೂತಿದ್ದ ಧನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿಸಿ ಪ್ರಭೂತವಾದ ಧನವನ್ನು ತನಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ತಂದು ಸುರಿಯುವನು.

English Translation

He who verily pours forth to the offerer the buried wealth accumulated by many, he, Indra, the thunderer, handsome-jawed, borne on bay steeds, does as he pleases, (when propitiated) with sacrifice.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವಾವಂಥ ಪುರುಷ್ವತ ಪುರಾ ಚಿಚ್ಚೂರ ನೃಣಾಂ |

ವಯಂ ತತ್ತ ಇಂದ್ರ ಸಂ ಭರಾಮಸಿ ಯಜ್ಞಮುಕ್ಥಂ ತುರಂ ವಚಃ || ೫ ||

|| ಪದಾಠಃ ||

ಯತ್ | ವವಂಥ | ಪುರುಸ್ವತ | ಪುರಾ | ಚಿತ್ | ಶೂರ | ನೃಣಾಂ |

ವಯಂ | ತತ್ | ಇಂದ್ರ | ಸಂ | ಭರಾಮಸಿ | ಯಜ್ಞಂ | ಉಕ್ಥಂ | ತುರಂ | ವಚಃ || ೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪುರುಷ್ವತ ಬಹುಭಿಃ ಸ್ತುತೇಂದ್ರ ಶೂರ ವಿಕ್ರಾಂತ ನೃಣಾಂ ನೇತ್ಯಾಣಾಂ ಸ್ತೋತ್ಯಾಣಾಂ ಸಕಾಶಾಶ್ ಪುರಾ | ಚಿದಿತ್ಯುಪಮಾರ್ಥೇ | ತಥೇದಾನೀಮಸಿ ಯದ್ವಾವಂಥ ಅಚೀಕಮಥಾಃ ತದೇವ ವಯಂ ತುರಂ ಶೂರ್ಣಂ ತೇ ತುಭ್ಯಮಿಂದ್ರ ಸಂ ಭರಾಮಸಿ | ಸಂಭರಾಮಃ | ಕಿಂ ತದಿತಿ ಉಚ್ಯತೇ | ಯಜ್ಞಂ ಯಾಗಯೋಗ್ಯಂ ಹವಿರುಕ್ಥಂ ತತ್ತಂ ವಚೋ ವಾಚ್ಯಂ | ತವ ಪ್ರಿಯತಮಂ ಹವಿಃ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಚಿ ಸಂಭರಾಮ ಇತ್ಯರ್ಥಃ

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ಪುರುಷ್ಪುತ—ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ | ಶೂರ—ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ನೃಣಾಂ—ಹಿಂದಿನ ಯಜ್ಞಕರ್ತರಿಂದ | ಪುರಾ ಚಿತ್—ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ | ಯದ್ವವಂಥ—ಯಾವ ಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ | ತತ್ ಯಜ್ಞಂ—ಅದೇ ಯಜ್ಞವನ್ನೂ (ಹವಿಸ್ಸನ್ನೂ) | ಉಕ್ತಂ—ಅದೇ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನೂ | ವಚಃ—ಅದೇ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನೂ | ವಯಂ—ನಾವು | ತುರಂ—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ | ಸಂ ಭರಾಮಸಿ—ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಹಿಂದಿನ ಯಜ್ಞಕರ್ತರಿಂದ ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಯಾವ ಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ, ಅದೇ ಯಜ್ಞ ಭಾಗದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನೂ, ಅದೇ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ಅದೇ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ಸಹ ನಾವೂ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

Hero, praised of many, what of old time you desired from your votaries, that, Indra, we hasten to bring to you,—oblation and recited praise.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಚಾ ಸೋಮೇಷು ಪುರುಹೂತ ವಜ್ರಿವೋ ಮದಾಯ ದ್ಯುಕ್ಷ ಸೋಮಸಾಃ |
ತ್ವಮಿದ್ಧಿ ಬ್ರಹ್ಮಕೃತೇ ಕಾಮ್ಯಂ ವಸು ದೇಷ್ಯಃ ಸುನ್ವತೇ ಭುವಃ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸಚಾ | ಸೋಮೇಷು | ಪುರುಹೂತ | ವಜ್ರಿವಃ | ಮದಾಯ | ದ್ಯುಕ್ಷ | ಸೋಮಸಾಃ |
ತ್ವಂ | ಇತ್ | ಹಿ | ಬ್ರಹ್ಮಕೃತೇ | ಕಾಮ್ಯಂ | ವಸು | ದೇಷ್ಯಃ | ಸುನ್ವತೇ | ಭುವಃ || ೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪುರುಹೂತ ಬಹುಭಿರಾಹೂತ ಹೇ ವಜ್ರಿವೋ ವಜ್ರವನ್ ದ್ಯುಕ್ಷ ದ್ಯುಮನ್ ಸೋಮಸಾಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಸಾತಃ ತ್ವಂ ಸೋಮೇಷು ಭಿಷುತೇಷು ಮದಾಯ ಸಚಾ ಸಹ ಭವೇತಿ ಶೇಷಃ | ತ್ವಮಿತ್ತ್ಯಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮಕೃತೇ ಸ್ತೋತ್ರಕರ್ತ್ರೇ ಸುನ್ವತೇ ಚಿ ಕಾಮ್ಯಂ ಕಮನೀಯಂ ವಸು ಧನಂ ದೇಷ್ಯೋ ದಾತ್ಯತನೋ ಭುವಃ | ಭವಸಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪುರುಹೂತ--ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೂ | ವಜ್ರಿವಃ--ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ | ದ್ಯುಕ್ಷ--
ಕಾಂತಿಯುತನೂ | ಸೋಮಪಾಃ--ಸೋಮಪಾನವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವನೂ ಅದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಸೋಮೇಷು--
ಸೋಮರಸಗಳು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ | ಮದಾಯ--ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ | ಸಚಾ--ನಮ್ಮೊಡಗೂಡಿರು |
ತ್ವಮಿತ್ ಹಿ--ನೀನೊಬ್ಬನೇ | ಬ್ರಹ್ಮಕೃತೇ--ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೂ | ಸುನ್ವತೇ--ಯಜಮಾನನಿಗೂ | ಕಾಮ್ಯಂ--
ಆಕರ್ಷಕವಾದ | ವಸು--ಧನವನ್ನು | ದೇಷ್ಯಃ--ಅತ್ಯತಿಶಯವಾಗಿ ದಾನಮಾಡುವವನಾಗಿ | ಭುವಃ--
ಆಗದ್ದೀಯೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೂ, ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯೂ, ಕಾಂತಿಯುತನೂ, ಸೋಮಪಾನವನ್ನು
ಮಾಡುವವನೂ ಅದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಸೋಮರಸಗಳು ಹಿಂಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಹರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮೊಡ
ಗೂಡಿರು. ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸ್ತುತಿಕರ್ತನಿಗೂ ಯಜಮಾನನಿಗೂ, ಸಹ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಧನವನ್ನು ಅತ್ಯತಿಶಯವಾಗಿ
ಕೊಡುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ.

English Translation.

Bearer of the thunderbolt, be present at our libations for your
exhilaration; for you are an abundant giver of desirable wealth to him who
utters your praises and effuses the Soma.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಮೇನಮಿದಾ ಹ್ಯೋಸೀಪೇಮೇಹ ವಜ್ರಿಣಂ |

ತಸ್ಮಾ ಉ ಅದ್ಯ ಸಮನಾ ಸುತಂ ಭರಾ ನೂನಂ ಭೂಷತ ಶ್ರುತೇ || ೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಏನಂ | ಇದಾ | ಹ್ಯಃ | ಅಸೀಪೇಮ | ಇಹ | ವಜ್ರಿಣಂ |

ತಸ್ಮೈ | ಉಂ | ಇತಿ | ಅದ್ಯ | ಸಮನಾ | ಸುತಂ | ಭರ | ಅ | ನೂನಂ | ಭೂಷತ | ಶ್ರುತೇ || ೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇಽಚ್ಯಾನಾಕತಸ್ತ್ರೇ ವಯಮೇನಮಿತಿ ವೈಕಲ್ಪಿ-
ಕೋಽನುದೂಪಃ | ತಥಾ ಚ ಸೂಕ್ರಿತಂ | ವಯಮೇನಮಿದಾ ಹ್ಯೋ ಯೋ ರಾಜಾ ಚರ್ಷಣೇನಾಂ |

ವಯಂ ಯಜಮಾನಾ ಏನಮಿಂದ್ರಂ ವಜ್ರಿಣಮಿದೇದಾನೀಂ ಹ್ಯಶ್ವೇಹಾತ್ರಾಪೀಪೇಮ
ಅಸ್ಯಾಯಿಯಾವು ಸೋಮೇನ | ತಸ್ಮಾ ಉ ತಸ್ಮಾ ಏವಾದ್ಯಾತ್ರ ಸಮನಾ ಸಂಗ್ರಾಮಾರ್ಥಂ
ಸುತಮಭಿಷುತಂ ಸೋಮಂ ಭರ ಹರತ ಹೇ ಅಭ್ಯರ್ಯಾದಯಃ | ನೂನಮಿದಾನೀಂ ಶ್ರುತೇ ಸ್ತೋತ್ರೇ
ಶ್ರುತೇ ಸಸ್ಯಾ ಭೂಷತ | ಅಭವತು | ಅಗಚ್ಛತು ||

|| ಪ್ರತಿಪಾದಾರ್ಥ ||

ವಯಂ—ಯಜಮಾನರಾದ ನಾವು | ವಜ್ರಿಣಂ—ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ | ಏನಂ—ಈ ಇಂದ್ರ
ನನ್ನು | ಇದಾ—ಇಂದೂ | ಹ್ಯಾಃ—ನನ್ನೆಯೂ | ಇಹ—ಇದೇ ಯಜ್ಞಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ | ಅಪೀಪೇಮ—
ಸೋಮದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದೇವೆ | ತಸ್ಮಾ ಉ—ಅವನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ | ಅದ್ಯ—ಈಗಲೂ | ಸಮನಾ—
ಸಂಗ್ರಾಮಾರ್ಥವಾಗಿ | ಸುತಂ—ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು | ಭರ—ಸಂಪಾದಿಸಿರಿ | ನೂನಂ—ಈಗ |
ಶ್ರುತೇ—ಸ್ತೋತ್ರಕಾಲದಲ್ಲಿ | ಅ ಭೂಷತ—ಇಂದ್ರನು ಬಂದು ಅಲಂಕರಿಸಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಯಜಮಾನರಾದ ನಾವು ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಈ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಇಂದೂ, ನನ್ನೆಯೂ ಇದೇ
ಯಜ್ಞಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೋಮಾರ್ಪಣೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ ಅವನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಈಗಲೂ ಸಂಗ್ರಾಮಾರ್ಥ
ವಾಗಿ ಪ್ರೇರಿಸಲು ಹಿಂಡಿರುವ ಸೋಮವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರಿ. ಈಗ ಸ್ತೋತ್ರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಬಂದು ಅಲಂಕರಿಸಲಿ.

English Translation.

To-day and yesterday we have here refreshed him, the thunderer ;
bring to him to-day our libation effused for (success in) battle ; let him now
hasten hither on hearing our praise.

|| ವಿಕೀರ್ಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಕನೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾವಾಕನೆಂಬ ಋತ್ವಿಜನು
ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಯಮೇನಂ ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಗಾಥವನ್ನು ವೈಕಲ್ಪಿಕಾನುರೂಪಪ್ರಗಾಥವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸ
ಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ವಯಮೇನಮಿದಾ ಹ್ಯೋ ಯೋ ರಾಜಾ ಚಿರ್ಷಣೇನಾಂ ಎಂಬ
ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ. ೭-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವ್ಯಕ್ತ್ವಿದಸ್ಯ ವಾರಣ ಉರಾಮುಧಿರಾ ವಯುನೇಷು ಭೂಷತಿ |

ಸೇನುಂ ನಃ ಸ್ತೋಮಂ ಜುಜುಷಾಣ ಆ ಗಹೀಂದ್ರ ಪ್ರ ಚಿತ್ರಯಾ ಧಿಯಾ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವ್ಯಕಃ | ಚಿತ್ | ಅಸ್ಯ | ವಾರಣಃ | ಉರಾಮಧಿಃ | ಆ | ವಯುನೇಷು | ಭೂಷತಿ |

ಸಃ | ಇಮಂ | ನಃ | ಸ್ತೋಮಂ | ಜುಜುಷಾಣಃ | ಆ | ಗಹಿ | ಇಂದ್ರ | ಪ್ರ | ಚಿತ್ರಯಾ | ಧಿಯಾ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ವ್ಯಕಶ್ಚಿತ್ತೇನೋಽಪಿ ವಾರಣೋ ವಾರಯಿತಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸನ್ನಪ್ತುರಾಮಧಿಃ ಶತ್ರುಣಾಂ ಮಾರ್ಗೇ ಗಚ್ಛತಾಂ ಮಧಿತಾ ಸನ್ನಪ್ತಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ವಯುನೇಷು ಮಾರ್ಗೇಷು ಪ್ರಜ್ಞಾನೇಷು ವಾ ಭೂಷತಿ | ಅನುಕೂಲ್ಯಮೇವ ಭಜತೇ | ಅತೀವಹಿಂಸ್ರೋಽಪೀಂದ್ರಸ್ಯಾನುಕೂಲೋ ಭವತೀತ್ಯರ್ಥಃ ಯದ್ವಾ || ಸ್ಯೇತಿ ಕರ್ಮಣಿ ಷಷ್ಠೀ || ಅಮುಮಿಂದ್ರಮುಕ್ತರೂಪೋ ವ್ಯಕೋಽಪಿ ವಯುನೇಷು ಸ್ತೋತ್ರೇಷ್ವಾ ಭೂಷತಿ | ಸ ತ್ವಮಿಮಂ ನಃ ಸ್ತೋಮಂ ಜುಜುಷಾಣಃ ಪ್ರೀಯಮಾಣ ಆ ಗಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ದೇ ಇಂದ್ರ ಚಿತ್ರಯಾ ಧಿಯಾ ಕರ್ಮಣಾ ಸ್ತುತಿಲಕ್ಷಣೇನ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಪ್ರ ಪ್ರಕರ್ಷಣಾ ಗಹಿ | ತೀಘಮಾಗಚ್ಛ ||

|| ಶ್ರುತಿಸಾರ್ಥ ||

ವಾರಣಃ—ಮಾರ್ಗನಿರೋಧಕನೂ | ಉರಾಮಧಿಃ—ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದವರನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುವವನೂ ಆದ | ವ್ಯಕಶ್ಚಿತ್—ಕಳ್ಳನೂ ಸಹ | ಅಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನ | ವಯುನೇಷು—ಸಂಚಾರ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ | ಆ ಭೂಷತಿ—ಅನುಕೂಲರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ | (ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ) ಸಃ—ಅಂತಹ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳ ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮಿಂದ ಪರಿತವಾಗುವ | ಇಮಂ ಸ್ತೋಮಂ—ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು | ಜುಜುಷಾಣಃ—ಸೇವಿಸುತ್ತಾ | ಆ ಗಹಿ—ದಯಮಾಡು | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಚಿತ್ರಯಾ ಧಿಯಾ—ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಸ್ತುತಿನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ | ಪ್ರ—ತಿಶಯವಾಗಿ ಬಾ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಾರ್ಗನಿರೋಧಕನೂ, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದವರನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುವವನೂ ಆದ ಕಳ್ಳನೂ ಸಹ ಈ ಇಂದ್ರನ ಸಂಚಾರಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಅಂತಹ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವುಳ್ಳ ನೀನು ನಮ್ಮಿಂದ ಪರಿತವಾಗುವ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ದಯಮಾಡು. ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಸ್ತುತಿನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ.

English Translation.

The obstructing robber, the destroyer of travelling enemies, is obedient to him in his ways; hasten, Indra. (drawn) by our gorgeous rite, welcoming this our hymn.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ವ್ಯಕ್ತೇ—ವ್ಯಕ್ತಶಬ್ದಾರ್ಥದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾಸ್ವರು ಹೇಳಿರುವ ನಾನಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ನಿರ್ವಚನವನ್ನೂ ಸಾವು ಋ. ಸಂ. ಭಾಗ 9 ಪುಟ 520 ಮತ್ತು ಭಾಗ 13 ಪುಟ 638 ರಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿ.

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ಕದೂ ನ್ವಂ ಸ್ಯಾಕೃತಮಿಂದ್ರಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಪೌಂಸ್ಯಂ |

ಕೇನೋ ನು ಕಂ ಶ್ರೋಮತೇನ ನ ಶುಶ್ರುವೇ ಜನುಷಃ ಪರಿ ವೃತ್ರಹಾ ||೯||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕತ್ | ಊಂ ಇತಿ | ನು | ಅಸ್ಯ | ಅಕೃತಂ | ಇಂದ್ರಸ್ಯ | ಅಸ್ತಿ | ಪೌಂಸ್ಯಂ |

ಕೇನೋ ಇತಿ | ನು | ಕಂ | ಶ್ರೋಮತೇನ | ನ | ಶುಶ್ರುವೇ | ಜನುಷಃ | ಪರಿ | ವೃತ್ರಹಾ || ೯ ||

| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ |

ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕೇಽಹನಿ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನೇಽಚ್ಛಾವಾಕಶಸ್ತ್ವ ಏವ ಕದೂ ನ್ವಿತಿ ಕದ್ವತ್ಪ್ರಗಾಠಃ | ಕದೂ ನ್ವಸ್ಯಾಕೃತಮಿತಿ ಕದ್ವಂತಃ ಪ್ರಗಾಠಾಃ | ಅ. ೭-೪ | ಇತಿ ಹಿ ಸೂತ್ರೀತಂ ||

ಅಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ಕದೂ ನು ಕಿಂ ತು ಖುಲು ಪೌಂಸ್ಯಂ ಪೌರುಷಮಕೃತಮನಾಚಾರಿತಮಸ್ತಿ | ಸರ್ವಮಪಿ ವೃತ್ರವಧಾದಿಕಮನೇನ ಕೃತಮೇವ ಇತಃ ಪರಂ ನ ಕಿಂಚಿ ಪೌಂಸ್ಯಂ ಕೃತ್ಯಮಸ್ತೀತ್ಯರ್ಥಃ | ಲೋಕೇ ಸ್ವಲ್ಪಮಪಿ ಯಃ ಪುಂಸ್ತ್ವಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಸ ತೇನ ಸ್ತ್ರಾಯತೇಽಯಂ ತು ನ ಸ್ತುತ ಏತದುಚ್ಯತೇ | ಕೇನೋ ನು ಕಂ ಕೇನ ಖುಲು ಶ್ರೋಮತೇನ ಶ್ರವಣೇಯೇನ ಪುಂಸ್ತ್ವೇನ ನ ಶುಶ್ರುವೇ | ನ ಶ್ರಾಯತೇ | ಕಿಂ ಕತಿಪಯ್ಯಿರೇವಾಹೋಭಿಃ ಕೃತೇನ ನೇತ್ಯಾಹ | ಅಯಂ ವೃತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಸ್ಯಾತಿಪ್ರಬಲಸ್ಯ ಹಂತಾಯಂ ಜನುಷಃ ಪರಿ ಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿ ಕ್ರಿಯಮಾಣೈಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯೈಃ ಶ್ರಾಯತೇ | ವೃತ್ರಹತ್ಯಂ ತತ್ಪುಂಸ್ತ್ವಪ್ರದರ್ಶನಾದ್ಯೋತನಾಯ | ಯಥಾ ವೃತ್ರೇಹನನಂ ಸರ್ವೈಃ ಶ್ರಾಯತೇ ತದ್ವದನ್ಯನ್ಯಪೀತಿ ಭಾವಃ ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಪೌಂಸ್ಯಂ—ವೀರ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ | ಕದೂ ನು—ಯಾವುದು ತಾನೇ | ಅಸ್ಯ ಇಂದ್ರಸ್ಯ—ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ | ಅಕೃತಂ ಅಸ್ತಿ—ಆಚರಿಸಲ್ಪಡದೇ ಇರುತ್ತದೆ | ಶ್ರೋಮತೇನ—ಕಿವಿಯಿರುವ | ಕೇನೋ ನು ಕಂ—ಯಾವ ಪುರುಷನಿಂದ ತಾನೇ | ನ ಶುಶ್ರುವೇ—ಇಂದ್ರನ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವು ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ | ವೃತ್ರಹಾ—ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನು | ಜನುಷಃ ಪರಿ—ಜನ್ಮಾರಭ್ಯ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡದೇ ಇರುವ ವೀರ್ಯಕರ್ಮವು ಯಾವುದು ತಾನೇ ಇದೆ? ಯಾವ ಪುರುಷನು ತಾನೇ ಇವನ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿಲ್ಲ? ಈ ಇಂದ್ರನು ವೃತ್ರಹಂತಕನೆಂದೂ, ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕನೆಂದೂ ಹುಟ್ಟಿದಾರಭ್ಯ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

English Translation.

What act of might is there, unperformed by Indra? Who has not heard of his famous (heroism)? He, the slayer of Vritra, (is renowned) from his birth.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಯಾಗದ ಚಾತುರ್ವಿಂಶಿಕವೆಂಬ ದಿನದ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಾವಾಕನೆಂಬ ಮುಕ್ತಿಯವನು ಪಠಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕದೂ ನು ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಗಾಥವನ್ನು ಕದ್ವತ್ಪ್ರಗಾಥಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ಲೋಕಸೂತ್ರದ—ಕದೂ ನ್ನಸ್ಯಾಕೃತಮಿತಿ ಕದ್ವಂತಃ ಪ್ರಗಾಥಾಃ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೭-೪) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಕದೂ ಮುಹೀರಧೃಷ್ವಾ ಅಸ್ಯ ತವಿಸೀಃ ಕದು ವೃತ್ರಘ್ನೋ ಅಸ್ತೃತಂ |
 ಇಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಾನೈಕನಾಟಾ ಅಹದ್ಯಶ ಉತ ಕ್ರತ್ವಾ ಪಣೀರಭಿ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಕತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ಮುಹೀಃ | ಅಧೃಷ್ವಾಃ | ಅಸ್ಯ | ತವಿಸೀಃ | ಕತ್ | ಉಂ ಇತಿ | ವೃತ್ರಘ್ನಃ |
 ಅಸ್ತೃತಂ |
 ಇಂದ್ರಃ | ವಿಶ್ವಾನ್ | ಬೀಕ್ತನಾಟಾನ್ | ಅಹದ್ಯಶಃ | ಉತ | ಕ್ರತ್ವಾ | ಪಣೀನ್ | ಅಭಿ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಂಭಾಷ್ಯಂ ||

ಕದೂ ಕದಾ ಖಲ್ವಸ್ಯೇಂದ್ರಸ್ಯ ತವಿಸೀರ್ಬಲಾನ್ಯಧೃಷ್ವಾ ಅಧೃಷ್ವಾನ್ಯಧರ್ವಕಾಣ್ಯಾಸನ್ |
 ಕದು ಕದಾ ನು ಖಲು ವೃತ್ರಘ್ನೋ ವೃತ್ರಹಂತುರಿದ್ರಸ್ಯ ಹಂತವ್ಯಮಸ್ತೃತಮಹಿಸಿತಮಭವತ್ | ನ
 ಕದಾಚಿದಿತ್ಯೇ..... ವ್ಯಯಂಹಂ ಅಭವದಿತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಥವಾಸ್ಯ ಮಹಾಂತಿ ಬಲಾನಿ ಸೇನಾಲಕ್ಷಣಾನಿ
 ಕದಾಸ್ಯಧೃಷ್ವಾನ್ಯನ್ಯಬಲೈರಹಿಸಿತಾನಿ ತಥಾ ವೃತ್ರಘ್ನೋ ಶಾರೀರಂ ಬಲಮಸ್ತೃತಮನ್ಯೈರಹಿಸಂ |

ಈದೃಶೇನ ದ್ವಿವಿಧೇನ ಬಲೇನೇಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ವೇಕನಾಟಾನ್ | ಅನೇನ ಕುಸೀದಿನೋ
ವೃದ್ಧಿಜೀವಿನೋ ವಾರ್ಧುಷಿಕಾ ಉಚ್ಯಂತೇ | ಕಥಂ ತದ್ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಃ | ನೇ ಇತ್ಯಪಭ್ರಂಶೋ ದ್ವಿಕಜ್ಜಾರ್ಥೇ |
ಏಕಂ ಕಾರ್ಷಾಪಣಮೃಣಿಕಾಯ ಪ್ರಯಚ್ಛನ್ ದ್ವಾ ಮಹ್ಯಂ ದಾತವ್ಯಂ.....ನಯೇನ ದರ್ಶಯಂತಿ
ತತೋ ದ್ವಿಶಬ್ದೇನೈಕಶಬ್ದೇನ ಚ ನಾಟಯಂತೀತಿ ಬೇಕನಾಟಾಃ | ತಾನದದ್ಯತಃ | ಅಹಃಕದ್ದೇನ
ತದುತ್ಪಾದಕ ಆದಿತೋಽಭಿಧೇಯೋ ಭವತಿ | ಶಂ ಪಶ್ಯಂತೀತ್ಯಹದದ್ಯತಃ | ನನು ಸರ್ವೇ ಸೂರ್ಯಂ
ಪಶ್ಯಂತಿ ಕೋಽತ್ರಾತಿಶಯ ಇತಿ ಉಚ್ಯಂತೇ | ಇಹೈವ ಜನ್ಮನಿ ಸೂರ್ಯಂ ಪಶ್ಯಂತಿ ನ ಜನ್ಮಾಂತರೇ |
ಉಬ್ಧಕಾ ಆಯಷ್ಟಾರೋಽಂಧೇ ತಮಸಿ ಮಜ್ಜಂತಿ | ಅಥವಾ ಲೌಕಿಕಾನ್ಯೇವಾಹಾನಿ ಪಶ್ಯಂತಿ ನ
ಪಾರಲೌಕಿಕಾನ್ಯದೃಷ್ಟಾನಿ | ದೃಷ್ಟಪ್ರಧಾನಾ ಹಿ ನಾಸ್ತಿಕಾಃ | ಅತೋ.....ಶಾನ್ ಪಣೇನ್
ಪಣಿಸದೃಶಾನ್ಯಾದ್ರಕಲ್ಪಾನ್ | ಉತಶಬ್ದ ಏವಾರ್ಥೇ | ಕ್ರತ್ವೋತ ಕರ್ಮಣ್ಯವ ತಾಡನಾದಿವ್ಯಾಪಾ-
ರೇಣೈವಾಭಿ ಭವತೀತಿ ಶೇಷಃ | ಯದ್ವಾ | ಪಣೇನುತ ಪಣೇನೇವಾಭಿಭವತಿ ನ ಯಷ್ಟಾರಂ | ಪಣೇನಾಂ
ನಿಂದಾ ಸ್ಮರ್ಯತೇ | ಗೋರಕ್ಷಕಾನಾಪಣಿಕಾಂಸ್ತಥಾ ಕಾರುಕುಶೀಲವಾನ್ | ಪ್ರೇಷ್ಯಾನ್ವಾರ್ಧುಷಿಕಾಂಶ್ಚೈವ
ವಿಸ್ತಾನ್ ಶೂದ್ರವದಾಚೇರೇತ್ | ಮನುಂ ಉ.೧೦೨ ಇತಿ ||

ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ |

ಅಸ್ಯ—ಇಂದ್ರನ | ತವಿಷೀಃ—ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ | ಮಹೀಃ—ಮಹತ್ವೇನೆಗಳೂ | ಕದೂ—
ಯಾವಾಗ ತಾನೇ | ಅಧ್ಯಷ್ಟಾಃ—ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ ಅಲಸವಾಗುವೆ | ವೃತ್ರಘ್ನಃ—ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ
ಇಂದ್ರನಿಗೆ | ಕದು—ಯಾವಾಗ ತಾನೇ | ಅಸ್ತ್ಯತಂ—ದುಷ್ಟವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಶವಿಷಯವಾಗದೇ ಇರುತ್ತದೆ |
ಇಂದ್ರಃ—ಇಂದ್ರನು | ಕ್ರತ್ವಾ—ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ | ಅಹದದ್ಯತಃ—ಕೇವಲ ಇಹದಲ್ಲಿ
ಮಾತ್ರ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಬಲ್ಲ ನಾಸ್ತಿಕರೂ | ಬೇಕನಾಟಾನ್—ಮೋಸವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳವರೂ ಆದ |
ವಿಶ್ವಾನ್ ಪಣೇನ್—ಸಮಸ್ತ ವಂಚಕರನ್ನೂ (ಉಬ್ಧರನ್ನೂ) | ಅಭಿ—ಸೋಲಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ |

ಇಂದ್ರನ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಮಹಾಸೇನೆಗಳು ಯಾವಾಗ ತಾನೇ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೇ ಅಲಸ
ವಾಗುವೆ? ವೃತ್ರಹಂತಕನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ದುಷ್ಟವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ತಾನೇ ನಾಶವಿಷಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನು
ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೇವಲ ಇಹದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಬಲ್ಲ ನಾಸ್ತಿಕರೂ, ಮೋಸ
ವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಸಮಸ್ತ ವಂಚಕರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

When were his mighty forces ever languid? When was aught
undestroyed before the slayer of Vritra? Indra by his energy overpowers all
the huckstering usurers who see only this world's days.

! ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು !

ಬೇಕನಾಟಾನ್—ಅನೇನ ಕುಸೀದಿನೋ ವೃದ್ಧಿಜೀವಿನೋ ವಾರ್ಧುಷಿಕಾ ಉಚ್ಯಂತೇ | ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ—ಹಣದ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವ ಜನರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಆ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಅಸಲನ್ನೂ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನೂ ಅವರಿಂದ ವಸೂಲುಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುವ ಲೇವಾದೇವಿ ಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಕುಸೀದಿಗಳು ಎಂದರೆ ಬಡ್ಡಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವವರು ಎಂದರ್ಥವಿರುವುದು. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾಸ್ಕರು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ—

ಬೇಕನಾಟಾನ್—ಬೇಕನಾಟಾಃ ಖಲು ಕುಸೀದಿನೋ ಭವಂತಿ ದ್ವಿಗುಣಕಾರಿಣೋ ವಾ ದ್ವಿಗುಣ-
ದಾಯಿನೋ ವಾ ದ್ವಿಗುಣಂ ಕಾಮಯಂತ ಇತಿ ವಾ ಇಂದ್ರೋ ವಿಶಾಸ್ತೇಕನಾಟಾ ಅಹದ್ಯಕ
ಉತ ಕ್ರತ್ವಾ ಪಣೇರಭಿ | ಇಂದ್ರೋ ಯಃ ಸರ್ವಾನ್ ಬೇಕನಾಟಾನಹದ್ಯಕಃ ಸೂರ್ಯ-
ದೃಶೋ ಯ ಇಮಾನ್ಯಹಾನಿ ಪತ್ಯಂತಿ ನ ಪರಾಣೇತಿ ವಾಭಿಭವತಿ ಕರ್ಮಣಾ ಪಣೇಂಶ್ಚ
ವಣಿಜಃ || (ನಿ. ೬-೨೬)

ಬೇಕನಾಟಾಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ದುಬಾರಿ ಹಣವನ್ನು ಬಡ್ಡಿರೂಪದಲ್ಲಿ ವಸೂಲು ಮಾಡುವವರು ಎಂದರೆ ಬಡ್ಡಿಯೂ ಸೇರಿ ಸಾಲಕೊಟ್ಟ ಹಣಕ್ಕೆ ಎರಡರಷ್ಟನ್ನು ವಸೂಲುಮಾಡುವವರು ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದರೆ ಸಾಲದ ಎರಡರಷ್ಟು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಸ್ವತ್ತಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಾಲಕೊಡುವವರು ಅಥವಾ ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲದ ಮೊಬಲಗಿನ ಎರಡಷ್ಟು ತನುಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರು ಎಂದರ್ಥವಿರುವುದು.

ಇಂದ್ರನು ಆತ್ಮಾಶೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲೇವಾದೇವಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಪ್ರಮಾಣಿಕ ವರ್ತಕರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು.

ಇಂದ್ರನು ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದಯಾರಹಿತರಾದ ದುಷ್ಟವರ್ತಕರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು. ಆ ವರ್ತಕರ ತಮ್ಮ ಆಗಿನಕಾಲದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನಿಸಿ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರವು ನ್ಯಾಯವಾದುದೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಇರುವವರು. ವರ್ತಕರು ಎಂದರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವವರು ಇಂತಹ ದುಷ್ಟವ್ಯಾಪಾರಗಾರರನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು ಎಂದಭಿಪ್ರಾಯವು.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ವಯಂ ಘಾ ತೇ ಅಪೂರ್ವ್ಯೇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ವೃತ್ರಹನ್ |

ಪುರುತಮಾಸಃ ಪುರುಹೂತ ವಜ್ರಿವೋ ಭೃತಿಂ ನ ಪ್ರ ಭರಾಮಸಿ || ೧೧ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ವಯಂ | ಘ | ತೇ | ಅಪೂರ್ವ್ಯ | ಇಂದ್ರ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ | ವೃತ್ರಹನ್ |

ಪುರುತಮಾಸಃ | ಪುರುಹೂತ | ವಜ್ರಿವಃ | ಭೃತಿಂ | ನ | ಪ್ರ | ಭರಾಮಸಿ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಯಂ ಘ ಖಲು ತೇ ತವಾಪೂರ್ವಾ ನೂತನಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಪರಿವೃಥಾನಿ
ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಪ್ರ ಭರಾಮಸಿ ಸಂಭರಾಮಃ ಪುರೂತಮಾಸೋ ಬಹುತಮಾ ವಯಮ್ಪತ್ನಿಗೃಜಮಾನರೂ-
ಪೇಣ ವೃತ್ರಹನ್ ವೃತ್ರಸ್ಯ ಹಂತಃ ಪುರುಹೂತ ಬಹುಭಿರಾಹೂತ ಹೇ ವಜ್ರಿವೋ ವಜ್ರಯುಕ್ತೇಂದ್ರ |
ಕಿಮಿವ | ಭೃತಿಂ ನ ಭೃತಿಮಿವ | ತಂ ಯಥಾ ನಿಯಮೇನ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ತದ್ವತ್ | ನಿಯಮೇನ
ಪ್ರದಾನತಾಪ್ತರ್ಯಾದ್ಭೃತಿದೃಷ್ಟಾಂತತ್ಪಮವಿರಾದ್ಧಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹನ್—ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ | ಪುರುಹೂತ—ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನೂ | ವಜ್ರಿವಃ—
ವಜ್ರಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಪುರೂತಮಾಸಃ—ಋತ್ವಿಗೃಜಮಾನಾದ್ಯನೇಕರ
ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ | ವಯಂ ಘ—ನಾವೇ | ತೇ—ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ | ಭೃತಿಂ ನ—ಕಾಣಿಕೆಯಂತೆ |
ಅಪೂರ್ವಾ—ನೂತನವಾದ | ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ—ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು | ಪ್ರ ಭರಾಮಸಿ—ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ವೃತ್ರಹಂತಕನೂ, ಅನೇಕರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರನೂ, ವಜ್ರಯುಧಧಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ,
ಋತ್ವಿಗೃಜಮಾನಾದ್ಯನೇಕರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು
ಕಾಣಿಕೆಯಂತೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

English Translation.

Indra, slayer of Vritra, invoked of many, we, your many worshippers,
offer new hymns to you, thunderer, as your wages.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪೂರ್ವೀತ್ವಿದ್ಧಿ ತ್ವೇ ತುವಿಕೂರ್ಮಿನ್ವಾ ಶಸೋ ಹವಂತ ಇಂದ್ರೋತಯಃ |

ತಿರತ್ವಿದಯಃ ಸವನಾ ವಸಾ ಗಹಿ ಶವಿಷ್ಯ ಶ್ರುಧಿ ಮೇ ಹವಂ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಪೂರ್ವೀಃ | ಚಿತ್ | ಹಿ | ತ್ವೇ ಇತಿ | ತುವಿಕ್ರೂರ್ಮಿನ್ | ಅಶಸಃ | ಹವಂತೇ | ಇಂದ್ರ | ಉತಯಃ |

ತಿರಃ | ಚಿತ್ | ಅರ್ಯಃ | ಸವನಾ | ಅ | ವಸೋ ಇತಿ | ಗಹಿ | ಶವಿಷ್ಯ | ಶ್ರುಧಿ | ಮೇ | ಹವಂ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ತುವಿಕೂರ್ಮಿನ್ ಬಹುಕರ್ಮನ್ನಿಂದ್ರ ತ್ವೇ ತ್ವಯಿ ಪೂರ್ವೀರ್ಬಹೂನ್ಯಾಶಸ ಅಶಂಸನಾನಿ ಸ್ಥಿತಾನಿ ತಥೋತಯೋ ರಕ್ಷಾಶ್ಚ ತ್ವಯ್ಯವಸ್ಥಿತಾ ಲಬ್ಧಂ ಹವಂತ ಆಹ್ವಯಂತಿ ಸ್ತೋತಾರೋಽನೈ | ಆತೋಽರ್ಯೋಽರೀಃ ಸವನಾ ಸವನಾನಿ ತಿರಕ್ತಿತ್ತಿರಸ್ಕೃತ್ಯಾರೀನ್ವಾ ತಿರಸ್ಕೃತ್ಯಾಸ್ತತ್ಸವನಾನ್ಯಭಿಲಕ್ಷ್ಯ ಹೇ ವಸೋ ವಾಸಕೇಂದ್ರ ಆ ಗಹಿ | ಆಗಚ್ಛ | ಆತೋ ಹೇ ಶವಿಷ್ಯಾತಿಶಯೇನ ಬಲವನ್ ಮೇ ಹವಂ ಶ್ರುಧಿ | ಶ್ರುಣು ||

|| ಶ್ರುತಿಪದಾರ್ಥ ||

ತುವಿಕೂರ್ಮಿನ್—ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ | ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವೇ ಚಿದ್ಧಿ—ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಲಬ್ಧವಾಗತಕ್ಕ | ಪೂರ್ವೀಃ—ಅನೇಕವಾದ | ಆಶಸಃ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ | ಊತಯಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನೂ ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿ | ಹವಂತೇ—ಇತರ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ | ವಸೋ—ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಅರ್ಯಃ—ಶತ್ರುವಿನ | ಸವನಾ—ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು | ತಿರಕ್ತಿತ್—ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ | ಆ ಗಹಿ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ | ಶವಿಷ್ಯ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮೇ—ನನ್ನ | ಹವಂ—ಸ್ತುತಿಯನ್ನು | ಶ್ರುಧಿ—ಕೇಳು.

|| ಛಾಂದೋ ||

ಅನೇಕ ಕರ್ಮಕರ್ತನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಲಬ್ಧವಾಗತಕ್ಕ ಅನೇಕ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನೂ ಆಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಇತರ ಸ್ತುತಿಕರ್ತರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಸತಿದಾಯಕನಾದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ಶತ್ರುವಿನ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನನ್ನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕೇಳು.

English Translation.

Indra, doer of many great deeds, (other worshippers) invoke the manifold hopes and protections which abide in you; but rejecting the enemy's oblations, come to us, bestower of dwellings; O mightiest, hear my appeal.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಯಂ ಘಾ ತೇ ತ್ವೇ ಇದ್ವಿಂದ್ರ ವಿಪ್ರಾ ಅಸಿ ಸ್ಕಸಿ |

ನಹಿ ತ್ವದನ್ಯಃ ಪುರುಹೂತ ಕಶ್ಚನ ಮಘವನ್ನಸ್ತಿ ಮರ್ಥಿತಾ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಯಂ | ಘ | ತೇ | ತ್ವೇ ಇತಿ | ಇತ್ | ಊಂ ಇತಿ | ಇಂದ್ರ | ವಿಸ್ವಾಃ | ಅಪಿ | ಸ್ತುಸಿ |
ನಹಿ | ತ್ವತ್ | ಅನ್ಯಃ | ಪುರುಹೂತ | ಕಃ | ಚನ | ಮಘವನ್ | ಅಸ್ತಿ | ಮರ್ದಿತಾ || ೧೩ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ವಯಂ ಘ ವಯಂ ಖಲು ತೇ ತವ ಸ್ವಭೂತಾಃ | ಅತಸ್ತೇ ಇತ್ಸ್ಯಯೇವ ವಿಸ್ವಾ
ಮೇಧಾವಿನಃ ಸ್ತೋತಾರೋಽಪಿ ಸ್ತುಸಿ | ಅಪಿಃ ಸಂಭಾವನಾಯಾಂ | ತ್ವದಧೀನಾ ಸ್ತೇತ್ಯರ್ಥಃ |
ಅನ್ಯಾನ್ವಿಹಾಯೇಂದ್ರ ಏವ ವರ್ತತೇ | ತಸ್ಮಿನ್ನೋತಿಶಯ ಇತಿ ಅದ | ಹೇ ಪುರುಹೂತ ತ್ವದನ್ಯಃ
ಕಶ್ಚನ ಹೇ ಮಘವನ್ ಮರ್ದಿತಾ ಸುಖಯಿತಾ ನಾಸ್ತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಇಂದ್ರ—ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ವಯಂ—ನಾವು | ತೇ ಘ—ನಿನ್ನವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ | ವಿಸ್ವಾಃ—
ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ನಾವು | ತ್ವೇ ಇತ್—ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ | ಅಪಿ ಸ್ತುಸಿ—ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇವೆ | ಪುರುಹೂತ—
ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ | ಮಘವನ್—ಧನವಂತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವದನ್ಯಃ—
ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯವನಾದ | ಕಶ್ಚನ—ಯಾರೂ ಸಹ | ಮರ್ದಿತಾ—ಸುಖಕಾರಕನಾಗಿ | ನಹಿ ಅಸ್ತಿ—
ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ನಿನ್ನವರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇವೆ.
ಅನೇಕರ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ, ಧನವಂತನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ನಿನ್ನ ಪು
ಸುಖಕಾರಕನಾಗಿ ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ.

English Translation.

Indra. we are yours, therefore we, your worshippers, depend on you ;
other than you, Maghavan, invoked of many, there is no giver of happiness.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ ನೋ ಅಸ್ಯಾ ಅಮತೇರುತ ಕ್ವುಧೋ | ಭಿತಸ್ತೇರವ ಸ್ಪೃಧಿ |

ತ್ವಂ ನ ಊತೀ ತವ ಚಿತ್ರಯಾ ಧಿಯಾ ಶಿಕ್ಷಾ ಶಚಿಷ್ಯ ಗಾತುವಿತ್ || ೧೩ ||

! ಪದಪಾಠಃ ||

ತ್ವಂ | ನಃ | ಅಸ್ಯಾಃ | ಅಮತೇಃ | ಉತ | ಹ್ವುಧಃ | ಅಭಿಶಸ್ತೇಃ | ಅವ | ಸ್ವೃಧಿ |

ತ್ವಂ | ನಃ | ಊತೀ | ತವ | ಚಿತ್ರಯಾ | ಧಿಯಾ | ಶಿಕ್ಷ | ಶಚಿಷ್ಠ | ಗಾತುರ್ವಿತ್ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಇಂದ್ರ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಾನಸ್ಯಾ ಅಮತೇದಾರಿದ್ರ್ಯಾತ್ಮಕಾಯಾ ಉತಾಪಿ ಚ ಹ್ವುಧೋಽಭಿಶಸ್ತೇರ್ನಿಂದಾಯಾಶ್ಚ ಸಕಾಶಾದವ ಸ್ವೃಧಿ | ಅವನೋಚಯ | ಕಿಂಚಿ ತ್ವಂ ನೋಽಸ್ಮಭ್ಯಂ ತನೋತೂತ್ಯಾ ಚಿತ್ರಯಾ ಧಿಯಾ ವಿಚಿತ್ರೇಣ ಕರ್ಮಣಾ ಶಿಕ್ಷ | ದೇಹ್ಯಭಿಮತಂ | ಹೇ ಶವಿಷ್ಯ ಗಾತುವಿನ್ಮಾರ್ಗಜ್ಞ ಉಪಾಯಜ್ಞಸ್ತ್ವಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಶವಿಷ್ಯ—ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ | ಗಾತುವಿತ್—ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಅಸ್ಯಾಃ ಅಮತೇಃ—ದಾರಿದ್ರ್ಯರೂಪವಾದ ಈ ದುಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ | ಉತ—ಮತ್ತು | ಹ್ವುಧಃ - ಹಸಿವಿನಿಂದಲೂ | ಅಭಿಶಸ್ತೇಃ—ಸಿಂದಾವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ | ಅವ ಸ್ವೃಧಿ—ಬೇರೆಮಾಡು | ತ್ವಂ—ನೀನು | ನಃ—ನಮಗೆ | ತವ—ನಿನ್ನ | ಊತೀ—ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದಲೂ | ಚಿತ್ರಯಾ—ನಾನಾ ವಿಧವಾದ | ಧಿಯಾ—ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ | ಶಿಕ್ಷ—ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡು.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ ಆದ ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ದಾರಿದ್ರ್ಯರೂಪವಾದ ಈ ದುಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಹಸಿವಿನಿಂದಲೂ, ಸಿಂದಾವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಬೇರೆಮಾಡು. ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದಲೂ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡು

English Translation.

Deliver us from this poverty, hunger, and calumny; give us (our desire) by your protection and wondrous working; O mightiest, you know the right way.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಸೋನು ಇದ್ವಃ ಸುತೋ ಅಸ್ತು ಕಲಯೋ ನಾ ಬಿಭೀತನ |

ಅಸೇದೇಷ ಧ್ವಸ್ಮಾಯತಿ ಸ್ವಯಂ ಘೈಷೋ ಅಪಾಯತಿ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಸೋಮಃ | ಇತ್ | ವಃ | ಸುತಃ | ಅಸ್ತು | ಕಲಯಃ | ಮಾ | ಬಿಭೀತನ |

ಅಪ | ಇತ್ | ಏಷಃ | ಧ್ವಸ್ಮಾ | ಅಯತಿ | ಸ್ವಯಂ | ಘ | ಏಷಃ | ಅಪ | ಅಯತಿ || ೧೫ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಸೋಮಃ ಸುತೋಽಭಿಷುತೋ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಸಂಬಂಧ್ಯಸ್ವಿತ್ | ಭವತ್ಸೇವೇಂದ್ರಾಯ | ಹೇ ಕಲಯಃ | ಕಲಿಮಹರ್ಷೇರ್ಜ್ಞಾತಯಃ ಪುತ್ರಾಶ್ಚಾತ್ರ ಸಂಬೋಧ್ಯಂತೇ | ಯೂಯಂ ಮಾ ಬಿಭೀತನ | ಭೀತಾ ಮಾ ಭವತ | ಭೀತ್ಯಭಾವೇ ಕಾರಣಮಾಹ | ಏಷ ಧ್ವಸ್ಮಾ ಧ್ವಂಸಕೋ ರಾಕ್ಷಸಾದಿರಪಾಯತಿ | ಅಪಗಚ್ಛತ್ಸೇವೇಂದ್ರಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತ್ | ಸ್ವಯಂ ಘ ಸ್ವಯಮೇವೈಷೋಽಪಾಯತಿ | ಉ ಇತಿ ಪೂರಣಃ | ಪುನರುಕ್ತಿದಾರ್ಥಾರ್ಥಾಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಕಲಯಃ—ಎಲೈ ಕಲಿಮಹರ್ಷಿಯ ಸಂಬಂಧಿಗಳೇ | ವಃ--ನಿಮ್ಮಿಂದ | ಸುತಃ—ಹಿಂಡಿರುವ | ಸೋಮಃ—ಸೋಮವು | ಅಸ್ತು ಇತ್—ಇಂದ್ರಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ವಿನಿಯುಕ್ತವಾಗಿರಲಿ | ಮಾ ಬಿಭೀತನ—ಬೆದರಬೇಡಿರಿ | ಧ್ವಸ್ಮಾ—ಧ್ವಂಸಕನಾದ | ಏಷಃ—ಈ ರಾಕ್ಷಸನು | ಅಪಾಯತಿ ಇತ್—ದೂರ ತೊಲಗುತ್ತಾನೆ | ಸ್ವಯಂ ಘ—ತಾನಾಗಿಯೇ | ಏಷಃ—ಇವನು | ಅಪಾಯತಿ—ದೂರಕ್ಕೆ ತೊಲಗುತ್ತಾನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಕಲಿಮಹರ್ಷಿಯ ಸಂಬಂಧಿಗಳೇ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ಹಿಂಡಿರುವ ಈ ಸೋಮವು ಇಂದ್ರಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ವಿನಿಯುಕ್ತವಾಗಿರಲಿ. ಬೆದರಬೇಡಿರಿ. ಧ್ವಂಸಕನಾದ ಈ ರಾಕ್ಷಸನು ದೂರ ತೊಲಗುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ತಾನಾಗಿಯೇ ತೊಲಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

English Translation.

Let your effused Soma juice be only (for Indra); O sons of Kali, fear not; that malignant (spirit) departs, of his own accord he departs.

ಆರವತ್ತೇಳನೆಯ ಸೂಕ್ತವು

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ತ್ಯಾನ್ನಿಸ್ತೈಕವಿಂಶತ್ಕೃಚಮಷ್ಟಮಂ ಸೂಕ್ತಂ | ಅತ್ರಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ | ತ್ಯಾನ್ನ ಸೈಕಾ ಮತ್ಯೈಃ ಸಾಂಮದೋ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿವರ್ಣೋ ವಾ ಬಹವೋ ವಾ ಮತ್ಸ್ಮಿ ಜಾಲನದ್ಧಾ ಆದಿತ್ಯಾನಸ್ತವನ್ | ಸಂಮದಾಬ್ಜಸ್ಯ ಮಹಾವಿಸಾಸಸ್ಯ ಪುತ್ರೋ ಮತ್ಸ್ಮೀ ಯದ್ಧಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣಯೋಃ ತ್ವತ್ರೋ

ಮಾನೋಽಥವಾ ಬಹವೋ ವಾ ಮತ್ಸ್ಯಾ ಜಾಲನದ್ಧಾಃ ಸಂತೋ ಬಂಧನಮೋಕ್ಷಾಯಾದಿತ್ಯಾನಸ್ತುವನ್ |
 ಅತಸ್ತ ಏವರ್ಷಯಃ | ಸರಂ ಗಾಯತ್ರಂ ಪ್ರಾಗ್ವತ್ಸಪ್ರೇರಿತಿ ಸರಿಭಾಷಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ | ಅದಿತ್ಯಾ
 ದೇವತಾ || ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗೋ ಲೈಂಗಿಕಃ ||

ಅನುವಾದವು—ತ್ಯಾನ್ನು ಎಂಬ ಈ ಸೂಕ್ತವು ಏಳನೆಯ ಅನುವಾಕದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ ಸೂಕ್ತವು. ಇದರಲ್ಲಿ
 ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಋಕ್ಕುಗಳಿರುವವು. ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ತ್ಯಾನ್ನು ಸೈಕಾ ಮತ್ಸ್ಯಃ ಸಾಂಮದೋ
 ಮೈತ್ರಾವರುಣೆರ್ಮಾನೋ ವಾ ಬಹವೋ ವಾ ಮತ್ಸ್ಯಾ ಜಾಲನದ್ಧಾ ಅದಿತ್ಯಾನಸ್ತುವನ್ ಎಂದು
 ಹೇಳಿರುವುದು. ಸಂವದ ಮಹಾವಿಾನನ ಪುತ್ರನಾದ ಮತ್ಸ್ಯನೆಂಬುವನು ಅಥವಾ ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಪುತ್ರನಾದ
 ವಾನ್ಯ ಅಥವಾ ಬಹನ ಎಂಬುವನು ಅಥವಾ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮೀನುಗಳು ಬಲೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು
 ಅದಿತ್ಯರನ್ನು ಈ ಸೂಕ್ತದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿರುವವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಅವರೇ ಮುಷಿಗಳು; ಅದಿತ್ಯರು
 ದೇವತೆಯು; ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸು. ಸೂಕ್ತವಿನಿಯೋಗವು ಲೈಂಗಿಕವು.

ಸೂಕ್ತ—೬೭

ಮಂಡಲ—೮ || ಅನುವಾಕ—೭ || ಸೂಕ್ತ—೬೭ ||
 ಅಷ್ಟಕ—೬ || ಅಧ್ಯಾಯ—೪ || ವರ್ಗ— ೫೧, ೫೨, ೫೩, ೫೪ ||
 | ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಋಕ್ಸಂಖ್ಯೆ—೨೧ ||
 | ಮುಷೀ—ಮತ್ಸ್ಯಃ ಸಾಂಮದೋ ಮಾನೋ ವಾ ಮೈತ್ರಾವರುಣರ್ಷವೋ ವಾ
 ಮತ್ಸ್ಯಾ ಜಾಲನದ್ಧಾಃ ||
 | ದೇವತಾ—ಅದಿತ್ಯಃ |
 | ಛಂದಃ—ಗಾಯತ್ರೀ ||

| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ |

ತ್ಯಾನ್ನು ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಅವ ಆದಿತ್ಯಾನ್ಯಾ ಚಿಷಾಮಹೇ |
 ಸುಮ್ಯುಳೀಕಾ ಅಭಿಷ್ಟಯೇ || ೧ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ತ್ಯಾನ್ | ನು | ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್ | ಅವಃ | ಅದಿತ್ಯಾನ್ | ಯಾಚಿಷಾಮಹೇ |
 ಸುಮ್ಯುಳೀಕಾನ್ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ || ೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತ್ಯಾಂಸ್ತಾನಾದಿತ್ಯಾನ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ಇತ್ಯಾ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನಮೋ ರಕ್ಷಣಂ ಯಾಚಿಷಾಮಹೇ |
 ಯಾಚಾಮಹೇ | ಕೀದೈಶಾನ್ | ಸುಮ್ಯುಳೀಕಾನ್ ಸುಷ್ಮು ಸುಖಯಿತ್ಸಾನ್ | ಕಿಮರ್ಥಂ |
 ಅಭಿಷ್ಟಯೇಽಭಿಗಮನಾಯಾಭಿಮತಾಯಿ ವಾ | ಮತ್ಸ್ಯಶಕ್ಷೇ ಜಾಲನಿರ್ಗಮನಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿತಮಿತರ-
 ತಕ್ಷೇಽಭಿಮತಮಿತಿ ವಿವೇಕಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸುಮ್ಮಳೀಕಾನ್—ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವರೂ | ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್—ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೂ ಆದ | ತ್ಯಾನ್ ಅದಿತ್ಯಾನ್—ಅದಿತ್ಯರನ್ನೇ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ | ಅವಃ—ರಕ್ಷಣವನ್ನು | ಯಾಚಿಷಾಮಹೇ—ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವರೂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆದ ಅದಿತ್ಯರನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

We solicit for protection those Kshatriyas, the Adityas who bless (their votaries) abundantly to the attainment of their desires.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಮಿತ್ರೋ ನೋ ಅಹಂತಿಂ ವರುಣಃ ಪರ್ಷದರ್ಯಮಾ |
ಅದಿತ್ಯಾಸೋ ಯಥಾ ವಿದುಃ || ೨ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಮಿತ್ರಃ | ನಃ | ಅತಿ | ಅಹಂತಿಂ | ವರುಣಃ | ಪರ್ಷತ್ | ಅರ್ಯಮಾ ||
ಅದಿತ್ಯಾಸಃ | ಯಥಾ | ವಿದುಃ || ೨ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಮಿತ್ರೋ ವರುಣೋಽರ್ಯಮಾದಿತ್ಯಾಸ ಅದಿತ್ಯಾ ನೋಽಸ್ಮಾನಂಹತಿಮತಿ ಪರ್ಷತ್ | ಅತಿನಯಂತು | ತೇ ಯಥಾ ವಿದುಃ ಯೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ದುಃಸಹಂ ಜಾನಂತಿ ತಥಾತಿ ಪರ್ಷದಿತಿ | ಇತರಪಕ್ಷೇಽಹಂತಿಂ ಪಾಪಮತಿ ಪರ್ಷದಿತಿ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಯಥಾ—ಯಾವ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ | ವಿದುಃ—ಅರಿತವರೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ | ಮಿತ್ರಃ—ಮಿತ್ರನೂ | ವರುಣಃ—ವರುಣನೂ | ಅರ್ಯಮಾ—ಅರ್ಯನುನೂ | ಅದಿತ್ಯಾಸಃ—ಅದಿತ್ಯರೂ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಅಹಂತಿಂ—ದುಃಖದಿಂದ | ಅತಿ ಪರ್ಷತ್—ದೂರಕ್ಕೆ ದಾಟಿಸಲಿ.

। ಛಾಂದೋಃ ।

ಮಿತ್ರ, ಅರ್ಯಮ, ವರುಣ ಮತ್ತು ಆದಿತ್ಯರು ಯಾವ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರಿತಿರುವರೋ ಅದೇ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಪತ್ತಿನಿಂದ ದೂರಕ್ಕೆ ದಾಟಿಸಲಿ.

English Translation.

May the Adityas, Mitra, Varuna, and Aryaman, bear us across our distress, as they know it well.

॥ ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ॥

ತೇಷಾಂ ಹಿ ಚಿತ್ರಮುಕ್ಥ್ಯಂ ವರೂಢಮಸ್ತಿ ದಾಶುಷೇ ।

ಆದಿತ್ಯಾನಾಮರಂಕೃತೇ ॥ ೩ ॥

। ಪದಪಾಠಃ ।

ತೇಷಾಂ | ಹಿ | ಚಿತ್ರಂ | ಉಕ್ಥ್ಯಂ | ವರೂಢಂ | ಅಸ್ತಿ | ದಾಶುಷೇ |

ಆದಿತ್ಯಾನಾಂ | ಅರಂಕೃತೇ ॥ ೩ ॥

॥ ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ॥

ತೇಷಾಮಾದಿತ್ಯಾನಾಂ ಹಿ ಖಲು ಚಿತ್ರಂ ಜಾಯನೀಯಮುಕ್ಥ್ಯಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ವರೂಢಂ ಧನಮಸ್ತಿ ದಾಶುಷೇ ದರ್ಶಿದಾತ್ರೇರಂಕೃತೇರಂಕರ್ತೃಣೇ ಪರ್ಯಾಪ್ತಕಾರಿಣೇ ಯಜಮಾನಾಯ ದಾತವ್ಯಂ ಧನಮಸ್ತೀತಿ ॥

॥ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ॥

ದಾಶುಷೇ—ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ | ಅರಂಕೃತೇ—ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು | ಚಿತ್ರಂ—ಆಕರ್ಷಕವಾದುದು | ಉಕ್ಥ್ಯಂ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದು ಆದ | ವರೂಢಂ—ಧನವು | ಅಸ್ತಿ—ಯಾವುದಿದೆಯೋ ಅದು | ತೇಷಾಂ—ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ | ಆದಿತ್ಯಾನಾಂ ಹಿ—ಆದಿತ್ಯರಿಗೇ ಸೇರಿದುದಾಗಿದೆ.

। ಛಾಂದೋಃ ।

ಹವಿಸ್ಸನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಕವಾದುದು, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದು ಆದ ಯಾವ ಧನವಿದೆಯೋ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಆದಿತ್ಯರಿಗೇ ಸೇರಿದುದಾಗಿದೆ.

English Translation.

To those Adityas belongs wonderful wealth, worthy of all praise, (laid up) for the offerer of oblations and the sacrificer.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಮಹಿ ವೋ ಮಹತಾಮವೋ ವರುಣ ಮಿತ್ರಾರ್ಯಮನ್ |

ಅವಾಂಸ್ಯಾ ವ್ಯಣೇಮಹೇ || ೪ ||

! ಪದಪಾಠಃ !

ಮಹಿ | ವಃ | ಮಹತಾಂ | ಅವಃ | ವರುಣ | ಮಿತ್ರ | ಅರ್ಯಮನ್ |

ಅವಾಂಸಿ | ಆ | ವ್ಯಣೇಮಹೇ || ೪ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ !

ಹೇ ವರುಣಾದಯಃ ಮಹತಾಂ ವೋವೋ ರಕ್ಷಣಂ ಮಹಿ ಮಹದ್ವಾಶುಷೇ ಹವಿದಾರ್ತೇ
ಈರಣೇಯಮಸ್ತಿ | ಅತೋವಾಂಸಿ ರಕ್ಷಣಾನ್ಯಾ ವ್ಯಣೇಮಹೇ ||

! ಪ್ರತಿಪವಾರ್ಥಃ !

ವರುಣ—ಎಲೈ ವರುಣನೇ | ಮಿತ್ರ—ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ | ಅರ್ಯಮನ್—ಎಲೈ ಅರ್ಯಮನೇ |
ಮಹತಾಂ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ | ವಃ—ನಿಮ್ಮ | ಅವಃ—ರಕ್ಷಣವು | ಮಹಿ—ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿ
ಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ | ಅವಾಂಸಿ—ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನೇ | ಆ ವ್ಯಣೇಮಹೇ—ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಮಿತ್ರ, ವರುಣ ಮತ್ತು ಅರ್ಯಮದೇವತೆಗಳೇ, ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣವು ಅತ್ಯಧಿಕ
ವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ನಾವು ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

You are great, Varuna, Mitra, and Aryaman, and great is your
protection ; your protections we implore.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ !

ಜೀವಾನ್ನೋ ಅಭಿ ಧೇತನಾದಿತ್ಯಾಸಃ ಪುರಾ ಹಥಾತ್ |

ಕದ್ಧ ಸ್ಥ ಹವನಶ್ರುತಃ || ೫ ||

। ಓದನಾಠಃ ।

ಜೀವಾನ್ | ನಃ | ಅಭಿ | ಧೇತನ | ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಪುರಾ | ಹಠಾತ್ |

ಕತ್ | ಹ | ಸ್ಥ | ಹವನಶ್ಚುತಃ || ೫ ||

। ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ।

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಆದಿತ್ಯಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾನಿದಾನೀಂ ಜೀವಾನ್ಭಾವತಃ ಸತೋಽಭಿ ಧೇತನ | ಅಭಿಧಾವತ | ಅಭಿಧಾವನಂ ಕುರುತ | ಪುರಾ ಹಠಾದ್ಭಾವನಾನ್ಮೃತೇಃ ಪೂರ್ವಂ | ಕತ್ಯೇ ಸ್ಥ | ಭವಥ | ಹೇ ಹವನಶ್ಚುತ ಆಹ್ವಾನಶ್ಚೋತಾರಃ | ಆಹ್ವಾನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶೀಘ್ರಮಾಗಚ್ಛತೇತಿ ||

। ಶ್ರುತಿರಾರ್ಥಃ ।

ಹವನಶ್ಚುತಃ—ನಮ್ಮ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳತಕ್ಕ | ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಪುರಾ ಹಠಾತ್—ನಾವು ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ | ಜೀವಾನ್—ನಾವು ಜೀವಿಸಿರುವಾಗಲೇ | ಷಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ಅಭಿ ಧೇತನ—ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ | ಕತ್ ಸ್ಥ—ಈಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ ?

। ಭಾವಾರ್ಥಃ ।

ನಮ್ಮ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳತಕ್ಕ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನಾವು ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ, ನಾವು ಜೀವಂತರಾಗಿರುವಾಗಲೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಬನ್ನಿರಿ. ಈಗ ನೀವು ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ ?

English Translation.

Adityas, hasten to us ere our death, while we are yet alive ; where are you, hearers of prayer ?

। ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ।

ಈ ಪುಕ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಧೇತನ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಯಾಸ್ಯರು—

ಅಭಿಧೇತನ || ಜೀವಾನ್ನೋ ಅಭಿಧೇತನಾದಿತ್ಯಾಃ ಪುರಾ ಹಠಾತ್ | ಕದ್ ಸ್ಥ ಹವನಶ್ಚುತಃ ||
ಜೀವತೋ ನೋಽಭಿಧಾವತಾದಿತ್ಯಾಃ ಪುರಾ ಹನನಾತ್ ಕ್ವ ಸು ಸ್ಥ ಹ್ವಾನಶ್ಚುತ ಇತಿ |
ಮತ್ಪ್ರಾಣಾಂ ಜಾಲಮಾಸನ್ನಾನಾಮೇತದಾರ್ಪಣಂ ವೇದಯಂತೇ | ಮತ್ಪ್ರಾಣ ಮಥಾ ಉದಕೇ
ಸ್ಯಂದಂತೇ ಮಾದ್ಯಂತೇಽನೋನ್ಯಂ ಭಕ್ಷಣಾಯೇತಿ ವಾ | ಜಾಲಂ ಜಲಚರಂ ಭವತಿ
ಜಲೇಭವಂ ವಾ ಜಲೇತಯಂ ವಾ || (ನಿ. ೬-೨೭)

ಎಂದು ನಿರ್ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿರುವ ವಿನಾಸುಗಳು ಆದಿತ್ಯರನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕು ತಮ್ಮನ್ನು ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿರುವ ನಾವುಗಳು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಕಾಪಾಡಿ. ನಿಧಾನಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತರು

ನಮ್ಮನು: ಎದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ನೀವು ಈಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ?
ಬೇಗನೆ ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಬನ್ನಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ, ಎಂದು ನಿರ್ವಚನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ವೀನುಗಳು ಅವಿತ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದೆಂದು ಋಷಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಮತ್ತೆ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ—ಮಥಾ ಎಂದರೆ ಉದಕದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಈ ವೀನುಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಭಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದಾಗಲಿ ವೀನುಗಳಿಗೆ ಮತ್ಸವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ರೂಪನಿಷ್ಪತ್ತಿಯು.

ಜಾಲಂ ಎಂದರೆ ಬಲೆಯು. ಜಲದಲ್ಲಿ ಈ ಬಲೆಯು ಚಲಿಸುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹಾಕಿರುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಬಿದ್ದಿರುವುದರಿಂದ ಬಲೆಗೆ ಜಾಲವೆಂದು ಹೆಸರು ಎಂದು ಜಾಲಶಬ್ದದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯದ್ವಃ ಶ್ರಾಂತಾಯ ಸುನ್ವತೇ ವರೂಠಮಸ್ತಿ ಯಚ್ಛರ್ದಿಃ |

ತೇನಾ ನೋ ಅಧಿ ವೋಚತ || ೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯತ್ | ವಃ | ಶ್ರಾಂತಾಯ | ಸುನ್ವತೇ | ವರೂಠಂ | ಅಸ್ತಿ | ಯತ್ | ಛರ್ದಿಃ |

ತೇನ | ನಃ | ಅಧಿ | ವೋಚತ || ೬ ||

|| ಸಾಯುಃಭಾಷ್ಯಂ ||

ಶ್ರಾಂತಾಯ ಕರ್ಮಣಃ ಸುನ್ವತೇಽಭಿಷುಣ್ಣತೇ ಯಜಮಾನಾಯ ದಾತವ್ಯಂ ಯದ್ವರೂಠಂ
ವರಣೇಯಂ ಧನಂ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮಸ್ತಿ ಯಚ್ಛರ್ದಿಃ ಸುಖವಾಸಯೋಗ್ಯಂ ಗೃಹಮಸ್ತಿ ತೇನ
ದ್ವಯೇನಾಸ್ತಾನ್ವೀಣಯಿತ್ಯಾ ನೋಽಸ್ತಾನಧಿ ವೋಚತ | ಅಧಿವಚನಂ ಕುರುತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

(ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ) ಶ್ರಾಂತಾಯ—ಕರ್ಮದಿಂದ ಬಳಲಿದವನೋ | ಸುನ್ವತೇ—ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ
ಅರ್ಪಿಸುವವನೋ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ | ವಃ—ನಮ್ಮ | ವರೂಠಂ—ವೂಜ್ಯವಾದ | ಯತ್—
ಯಾವ ಧನವು | ಅಸ್ತಿ—ಇದೆಯೋ | ಯತ್—ಯಾವ | ಛರ್ದಿಃ—ವಾಸಯೋಗ್ಯವಾದ ಗೃಹವಿದೆಯೋ |
ತೇನ—ಅದರೊಂದಿಗೆ ಬಂದು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಅಧಿ ವೋಚತ—ಧೈರ್ಯವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಕರ್ಮದಿಂದ ಬಳಲಿದವನೂ, ಸೋಮವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅರ್ಪಿಸುವವನೂ ಆದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ನಿಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧನವು ಯಾವುದಿದೆಯೋ, ವಾಸಯೋಗ್ಯವಾದ ನಿಮ್ಮ ಯಾವ ಗೃಹವಿದೆಯೋ ಅದರೊಂದಿಗಲ್ಲ ಬಂದು ನಮಗೆ ಧೈರ್ಯವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ.

English Translation.

Whatever wealth, whatever dwelling is yours (to give) to the wearied offerer of libations,—with these speak to us a kindly answer.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಿದೇವಾ ಅಂಹೋರುರ್ವಸ್ತಿ ರತ್ನಮನಾಗಸಃ |

ಆದಿತಾ, ಅದ್ಭುತೈನಸಃ || ೭ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಸ್ತಿ | ದೇವಾಃ | ಅಂಹೋಃ | ಉರು | ಅಸ್ತಿ | ರತ್ನಂ | ಅನಾಗಸಃ |

ಆದಿತಾಃ | ಅದ್ಭುತೈನಸಃ || ೭ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ದೇವಾಃ ಅಂಹೋರ್ಹಂತುಃ ಪಾಪಶೀಲಸ್ಯೋರ್ವಸ್ತಿ | ಮಹತ್ಪಾಪಮಸ್ತಿ | ಅನಾಗಸೋಽಪಾಪಸ್ಯ ರತ್ನಂ ರಮಣೀಯಂ ಸುಕೃತಂ ಶ್ರೇಯೋಽಸ್ತಿ | ತತೋ ಹೇ ಆದಿತಾ ಅದ್ಭುತೈನಸೋಽಭೂತಪಾಪಾಃ | ಅತೋಽಸ್ಮದಭಿಮತಂ ಕುರುತೇತಿ ಭಾವಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ದೇವಾಃ—ದೇವತಾತ್ಮರಾದ | ಆದಿತಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಅಂಹೋಃ—ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನೇ ಮಾಡುವವನ ಪಾಪವು | ಉರು—ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿಯೇ | ಅಸ್ತಿ—ಇರುತ್ತದೆ | ರತ್ನಂ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ರಮಣೀಯವಾದ ಧನವು | ಅನಾಗಸಃ ಅಸ್ತಿ—ಪಾಪರಹಿತನಿಗೆ ಮಾತ್ರವಿರುತ್ತದೆ | ಅದ್ಭುತೈನಸಃ—ನಾವು ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ದೇವತಾತ್ಮರಾದ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನೇ ಮಾಡುವವನ ಪಾಪವು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಧನವು ಪಾಪರಹಿತನಿಗೆ ಮಾತ್ರವಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ.

English Translation.

Great, O deities, is (the guilt) of the sinner, but to the sinless is happiness ; Adityas, you are void of sin.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನಃ ಸೇತುಃ ಸಿಷೇದಯಂ ಮಹೇ ವೃಣಕ್ತು ನಸ್ಪರಿ |
ಇಂದ್ರ ಇದ್ಧಿ ಶ್ರುತೋ ವಶೀ || ೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ಸೇತುಃ | ಸಿಷೇತ್ | ಅಯಂ | ಮಹೇ | ವೃಣಕ್ತು | ನಃ | ಸರಿ |
ಇಂದ್ರಃ | ಇತ್ | ಹಿ | ಶ್ರುತಃ | ವಶೀ || ೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನೇತುರ್ಬಂಧಕೋ ಜಾಲೋ ಮಾ ಸಿಷೇತ್ | ಮಾ ಬಧ್ನಾತು | ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನಹೇ ಮಹತೇ ಕರ್ಮಣೇ ಪರಿ ವೃಣಕ್ತು | ಪರಿವರ್ಜಯತು ಜಾಲಾತ್ | ಈಃ | ಇಂದ್ರ ಇದಿಂದ್ರ ಏವ ಶ್ರುತೋ ವಿಶ್ರುತೋ ವಶೀ ಸರ್ವಸ್ಯ ವಶೀಕರ್ತಾ | ಸ ಪರಿ ವೃಣಕ್ತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಸೇತುಃ—ಬಂಧಕವಾದ ಬಲೆಯು | ಮಾ ನಿಷೇತ್—ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸದಿರಲಿ | ಶ್ರುತಃ—ಪ್ರಖ್ಯಾತನೂ | ವಶೀ—ಸಕಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಆದ | ಅಯಂ ಇಂದ್ರ ಇತ್—ಈ ಇಂದ್ರನೇ | ಮಹೇ—ಮಹತ್ಕರ್ಮಸಾಧನೆಗಾಗಿ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪರಿ ವೃಣಕ್ತು—ಬಂಧಕವಾದ ಈ ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಲಿ.

|| ಛಾಂದಾಃ ||

ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಕವಾದ ಬಲೆಯು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸದಿರಲಿ. ಪ್ರಖ್ಯಾತನೂ, ಸಕಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಆದ ಈ ಇಂದ್ರನೇ, ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಕವಾದ ಈ ಬಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಲಿ.

English Translation.

Let not the snare bind us ; may Indra, the renowned, the subduer of all, deliver us for a glorious act.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನೋ ಮೃಚಾ ರಿಪೂಣಾಂ ವೃಜಿನಾನಾಮವಿಷ್ಯವಃ |

ದೇವಾ ಅಭಿ ಪ್ರ ಮೃಕ್ಷತ || ೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ಮೃಚಾ | ರಿಪೂಣಾಂ | ವೃಜಿನಾನಾಂ | ಅವಿಷ್ಯವಃ |

ದೇವಾಃ | ಅಭಿ | ಪ್ರ | ಮೃಕ್ಷತ || ೯ ||

|| ಸಾಂಘಿಕಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅವಿಷ್ಯವೋ ರಕ್ಷಿತುಮಿಚ್ಛಂತೋ ದೇವಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ವೃಜಿನಾನಾಂ ಹಿಂಸಕಾನಾಂ ರಿಪೂಣಾಂ ಮೃಚಾ | ಮೃಚಿರ್ಹಿಂಸಾಕರ್ಮಾ | ಯಿತ್ಕ್ವು ರೇಣ ಮರ್ಚಯತಾ ಸುಪೇಶಸಾ | ಅ. ಗೃ. ೧-೧೭-೧೫ | ಇತ್ಯಾದಿಸು ತಥಾ ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ | ಹಿಂಸಕೇನ ಜಾಲೇನ ಮಾಭಿ ಪ್ರ ಮೃಕ್ಷತ | ಅಭಿಮರ್ಶನಮುಪರಿ ಜಾಲಸ್ಯ ಪ್ರೇರಣಂ ಮಾ ಕುರುತ | ಯದ್ವಾ | ಮೃಚಾ ಜಾಲೇನ ಪ್ರಾಸ್ತಾ ಬಾಧಾ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಮಾ ಭವತು | ಹೇ ದೇವಾಃ ಯೂಯಂ ಚ ಪರಿಮಾರ್ಜಯತ | ಪರಿಹರತ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅವಿಷ್ಯವಃ—ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ವೃಜಿನಾನಾಂ—ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಾದ | ರಿಪೂಣಾಂ—ಶತ್ರುಗಳ | ಮೃಚಾ—ಹಿಂಸಕವಾದ ಬಲೆಯಿಂದ | ಮಾ ಅಭಿ ಪ್ರ ಮೃಕ್ಷತ—ಬಂಧಿತರೂ ಹಿಂಸಕರೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಲನಕಾರಕೊಡಬೇಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಾದ ಶತ್ರುಗಳ ಹಿಂಸಕವಾದ ಬಲೆಯಿಂದ ನಾವು ಬಂಧಿತರೂ, ಹಿಂಸಿತರೂ ಆಗುವಂತೆ ಅನಕಾರವನ್ನು ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಡಿ.

English Translation.

O deities, ready to protect, molest us not with the destructive net of our wicked enemies.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಉತ ತ್ವಾಮುದಿತೇ ಮಹ್ಯಹಂ ದೇವ್ಯುಪ ಬ್ರುವೇ |

ಸುನ್ಯುಳೀಕಾನುಭಿಷ್ಯಯೇ || ೧೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಉತ | ತ್ವಾಂ | ಅದಿತೇ | ಮಹಿ | ಅಹಂ | ದೇವಿ | ಉಪ | ಬ್ರುವೇ |

ಸುಮ್ಯುಳೀಕಾಂ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ || ೧೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅಧಾನೇ ಪವಮಾನೇಷ್ಟಿಷೂತ ತ್ವಾಮದಿತ ಇತ್ಯನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಮಹಿ ಮಹೀಮೂ ಷು ಮಾತರಂ | ಅ. ೨-೧ | ಇತಿ || ಅದಿತ್ಯಪಶೌ ವಪಾಯಾ ಅನುವಾಕ್ಯೇಯಮೇವ | ಸೂತ್ರೀತಂ ಚ | ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಮಹ್ಯನೇಹೋ ನ ಉರುವ್ರಜೇ | ಅ. ೩-೮ | ಇತಿ ||

ಹೇ ಮಹಿ ಮಹತ್ಯಾದಿತೇ ದೇವಮಾತರ್ದೇವಿ ತ್ವಾಮಹಂ ಮತ್ಸ್ಯಪ್ರಮುಖೋಽಹಮುಪೇ ಬ್ರುವೇ | ಉಪೇತ್ಯ ಸ್ತಾಮಿ | ಕೀದ್ವಶೀಂ | ಸುಮ್ಯುಳೀಕಾಂ ಸುಷ್ಠು ಸುಖಯಿತ್ರೀಂ | ಕಿಮರ್ಥಂ | ಅಭಿಷ್ಟಯೇಽಭಿವತಾಯ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಮಹಿ—ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ | ದೇವಿ—ದೇವತಾತ್ಮಳೂ ಆದ | ಅದಿತೇ—ಎಲೈ ಅದಿತಿ ದೇವಿಯೇ | ಸುಮ್ಯುಳೀಕಾಂ—ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖಪ್ರದಳಾದ | ತ್ವಾಂ—ನಿನ್ನನ್ನು | ಅಭಿಷ್ಟಯೇ—ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ | ಅಹಂ—ವಿಾನುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖನಾದ ನಾನು | ಉಪೇ ಬ್ರುವೇ—ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಮಹತ್ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವಳೂ, ದೇವತಾತ್ಮಳೂ ಆದ ಎಲೈ ಅದಿತಿ ದೇವಿಯೇ, ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖಪ್ರದಳಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಾನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.

English Translation.

I address you who give abundant delight, the great goddess Aditi, for the attainment of my desire.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಅಗ್ನಾಧಾನದ ಪವಮಾನೇಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ—ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಯನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತಸೂತ್ರದ—ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಮಹಿ ಮಹೀಮೂ ಷು ಮಾತರಂ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೨-೧) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತೂ ಅದಿತ್ಯನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪಶುಹೋಮದಲ್ಲಿ ವಪಾಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಈ ಋಕ್ಯನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರುತ ಸೂತ್ರದ—ಉತ ತ್ವಾಮದಿತೇ ಮಹ್ಯನೇಹೋ ನ ಉರುವ್ರಜೇ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಅ. ೩-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

ಅಹಂ—ಈ ಋಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತದ್ರವ್ಯವಾದ ಋಷಿಯು ತಾನು ವಿನಾಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಪರ್ಷಿ ದೀನೇ ಗಭೀರ ಆ ಉಗ್ರಪುತ್ರೇ ಜಿಘಾಂಸತಃ |
ಮಾಕೀ ಸ್ತೋಕಸ್ಯ ನೋ ರಿಷತ್ || ೧೧ ||

| ಪದಪಾಠಃ |

ಪರ್ಷಿ | ದೀನೇ | ಗಭೀರೇ | ಆ | ಉಗ್ರಪುತ್ರೇ | ಜಿಘಾಂಸತಃ |
ಮಾಕೀ | ಸ್ತೋಕಸ್ಯ | ನೋ | ರಿಷತ್ || ೧೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದಿತೇ ಆ ಪರ್ಷಿ | ಸರ್ವತಃ ಪಾಲಯಸಿ | ದೀನೇ ಕ್ಷೀಣೇ ಗಭೀರ ಉದಕೇ | ಉದಕನಾ-
ನ್ಮೃತತ್ ಗಂಭೀರಂ ಗದನಮಿತಿ ತನ್ನಾಮಸು ಪಾಲಾತ್ | ಉಗ್ರಪುತ್ರೇ | ಉದ್ಗೂರ್ಣಾಃ ಪುತ್ರಾ ಯಸ್ಮಿನ್
ತತ್ | ತಸ್ಮಿನ್ನದಕೇ ಜಿಘಾಂಸತೋ ಹಿಂಸತೋ ಜಾಲಂ ತೋಕಸ್ಯಾಸ್ತಾಕಂ ತನಯಸ್ಯ ತನಯಂ
ಮಾಕೀ ರಿಷತ್ | ನ್ಯವ ಹಿಂಸಾಂ ಕರೋತು ||

| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

(ಎಲೈ ಅದಿತದೇವಿಯೇ) ಆ ಪರ್ಷಿ—ನೀನು ಸರ್ವತ್ರ ರಕ್ಷಕಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ | ದೀನೇ—ಆಳವಿಲ್ಲದಿರು
ವುದೂ | ಉಗ್ರಪುತ್ರೇ—ಭಯಂಕರವಾದ ಗ್ರಾಹಾದಿಗಳಿರುವುದೂ ಆದ | ಗಭೀರೇ—ಈ ಉದಕದಲ್ಲಿ |
ನೋ ಸ್ತೋಕಸ್ಯ—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ | ಜಿಘಾಂಸತಃ—ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುವ ಶತ್ರುವಿನ ಬಲಿಯು | ಮಾಕೀಃ
ರಿಷತ್—ಖಂಡಿತ ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರಲಿ.

| ಛಾಂದಾಃ |

ಎಲೈ ಅದಿತದೇವಿಯೇ, ನೀನು ನಮಗೆ ಸರ್ವತ್ರ ರಕ್ಷಕಳಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಆಳವಿಲ್ಲದಿರುವುದೂ, ಭಯಂಕರ
ವಾದ ಗ್ರಾಹಾದಿಗಳಿರುವುದೂ ಆದ ಈ ಉದಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುವ ಶತ್ರುವಿನ ಬಲಿಯು
ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರಲಿ.

English Translation.

You protect on every side ; let not (the net) of the destroyer hurt our children, in this shallow water full of mighty offspring.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅನೇಹೋ ನ ಉರುವ್ರಜ ಉರೂಚಿ ವಿ ಪ್ರಸರ್ತವೇ |

ಕೃಧಿ ತೋಕಾಯ ಜೀವಸೇ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅನೇಹಃ | ನಃ | ಉರುವ್ರಜೇ | ಉರೂಚಿ | ವಿ | ಪ್ರಸರ್ತವೇ |

ಕೃಧಿ | ತೋಕಾಯ | ಜೀವಸೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಅದಿತ್ಯಸ್ಯ ಪಶಾವನೇಹೋ ನ ಇತಿ ಪುರೋಡಾಶಸ್ಯಾನುವಾಕ್ಯಾ | ಸೂತ್ರಂ ಚ | ಅನೇಹೋ ನ ಉರುವ್ರಜೇದಿತಿಹ್ಯಜನಿಷ್ಯ | ಅ. ೩-೮. ಇತಿ ||

ಅನೇಹೋಽಸಾಪಾನೋಽಸ್ಮಾನ್ ಹೇ ಉರುವ್ರಜೇ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಗಮನೇ | ದೂರಮಿಯಮದಿತಿ-
ಭೂಮಿರೂಪಾ ಗತಾ ಭವತ್ಯತಿವಿಸ್ತೃತತ್ವಾತ್ | ಅಥವೋರುಗಮನೇ ಧೀರೇಹೇ ಉರೂಚಿ ಉರುತ್ವಂ
ವಿ ಪ್ರಸರ್ತವೇಽಭಿಸರಣಾಯ ಕೃಧಿ | ಕುರು | ಕಸ್ಯೈ | ತೋಕಾಯ ಪುತ್ರಾಯ ಮತ್ಸ್ಯಾಯ ಜೀವಸೇ
ಜೀವನಾಯ | ಯಥಾ ಜೀವೇನಾಪ್ಯತ್ಯಾನ್ನಕ್ರೀತುಂ ತಥೋರುತ್ವಂ ಕುರ್ವಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಉರುವ್ರಜೇ—ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವಳೂ | ಉರೂಚೀ—ದೂರದೇಶಸಂಚಾರಿಯೂ ಆದ
ಎಲೈ ಅದಿತಿಯೇ | ತೋಕಾಯ—ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ | ಜೀವಸೇ—ಜೀವಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಲು |
ಅನೇಹಃ—ಪಾಪರಹಿತರಾದ | ನಃ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ | ವಿ ಪ್ರಸರ್ತವೇ—ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬರಲು | ಕೃಧಿ—
ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡು.

! ಭಾವಾರ್ಥ !

ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವಳೂ, ದೂರದೇಶಸಂಚಾರಿಯೂ ಆದ ಎಲೈ ಅದಿತಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೆ
ಜೀವಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಲು ಪಾಪರಹಿತರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬರಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡು.

English Translation.

Wide-traversing, far-reaching goddess, put forth your power to come
to us, innocent ones, that our children may live.

|| ವಿಶೇಷವಿಷಯಗಳು ||

ಆದಿತ್ಯನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಮಾಡುವ ಪಶುಹೋಮದಲ್ಲಿ ಪುರೋಡಾಶವನ್ನು ಹೋಮಮಾಡುವಾಗ ಅನೇಹೋ ನಃ ಎಂಬ ಈ ಋಕ್ಯನ್ನು ಅನುವಾಕ್ಯಾಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನಶ್ರೌತಸೂತ್ರದ—ಅನೇಹೋ ನ ಉರುವ್ರಜೇದ್ರದಿತಿಹ್ಯಜನಿಷ್ಯ ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ (ಆ ೩-೮) ವಿವೃತವಾಗಿರುವುದು.

! ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಯೇ ಮೂರ್ಧಾನಃ ಕ್ಷಿತ್ತಿನಾಮದಬ್ಧಾಸಃ ಸ್ವಯಶಸಃ |

ವ್ರತಾ ರಕ್ಷಂತೇ ಅದ್ರುಹಃ || ೧೩ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಯೇ | ಮೂರ್ಧಾನಃ | ಕ್ಷಿತ್ತಿನಾಂ | ಅದಬ್ಧಾಸಃ | ಸ್ವಯಶಸಃ |

ವ್ರತಾ | ರಕ್ಷಂತೇ | ಅದ್ರುಹಃ || ೧೩ ||

! ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಯೇ ಮೂರ್ಧಾನಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮೂರ್ಧಸ್ಥಾನೀಯಾ ಉಚ್ಛ್ರಿಯಂತಃ ಕ್ಷಿತ್ತಿನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾ-
ಣಾಮದಬ್ಧಾಸೋಽಹಿಂಸಕಾಃ ಸ್ವಯಶಸಃ ಸ್ವಾಯತ್ತೀರ್ತಯೋ ವ್ರತಾ ವ್ರತಾನ್ಯಸ್ತದೀಯಾಸಿ
ಕರ್ಮಾಣಿ ರಕ್ಷಂತೇ ಪಾಲಯಂತೇದ್ರೋದ್ರೋದ್ರೋಗಾರಃ ಸಂತಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ |

ಯೇ—ಯಾರು | ಮೂರ್ಧಾನಃ—ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವರೂ | ಕ್ಷಿತ್ತಿನಾಂ—
ಮಾನವರಿಗೆ | ಅದಬ್ಧಾಸಃ—ಅಹಿಂಸಕರಾಗಿರುವವರೂ | ಸ್ವಯಶಸಃ—ಸ್ವಯಂಸಂಪಾದಿತವಾದ ಕೀರ್ತಿ
ಯುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿರುವರೋ ಅಂತಹ ಆದಿತ್ಯರು | ಅದ್ರುಹಃ—ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದೆ | ವ್ರತಾ—ನಮ್ಮ
ವೈದಿಕಕರ್ಮಗಳನ್ನು | ರಕ್ಷಂತೇ—ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

! ಭಾವಾರ್ಥಃ |

ಸಕಲ ದೇವಮಾನವಾದಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವವರೂ, ಮಾನವರಿಗೆ ಹಿಂಸಾರಹಿತರೂ, ಸ್ವಯಂ
ಸಂಪಾದಿತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಆದಿತ್ಯರು ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದೆ ನಮ್ಮ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

English Translation.

You who are the heads of men, unharmed, and of self-sustained glory,
who, benevolent ones, protect our rites.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತೇ ನ ಆಸ್ತೋ ವ್ಯಕಾಣಾಮಾದಿತ್ಯಾಸೋ ಮುಮೋಚಿತ |
ಸ್ತೇನಂ ಬದ್ಧಮಿವಾದಿತೇ || ೧೪ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತೇ | ನಃ | ಅಸ್ತಃ | ವ್ಯಕಾಣಾಂ | ಅದಿತ್ಯಾಸಃ | ಮುಮೋಚಿತ |
ಸ್ತೇನಂ | ಬದ್ಧಂ ಇವ | ಅದಿತೇ || ೧೪ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಸ ಅದಿತ್ಯಾಃ ತೇ ಯೋಯಂ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ವ್ಯಕಾಣಾಂ ಹಿಂಸಕಾನಾಮದಾತ್ಮಣಾಂ
ವಾಸ್ತು ಅಸ್ಯಾತ್ಸಕಾಶಾನ್ಮುಮೋಚಿತ | ವಿನೋಚಿತ | ವಿನೋಚನಂ ಕುರುತ ಸ್ತೇನಂ ಬದ್ಧಮಿವ | ಹೇ
ಅದಿತೇ ತ್ವಂ ಚ ನೋಚಿಯಾಸ್ಮಾನಿತಿ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಅದಿತ್ಯಾಸಃ—ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ | ತೇ—ಆ ನೀವು | ಬದ್ಧಂ—ಬಂಧಿತನಾದ | ಸ್ತೇನಂ ಇವ—
ಕಳ್ಳನಂತೆ ತವಕಪಡುತ್ತಿರುವ | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ವ್ಯಕಾಣಾಂ—ತೋಳನಂತೆ ಹಿಂಸಿಸುವ ಶತ್ರುಗಳ |
ಅಸ್ತಃ—ಬಾಯಿನಿಂದ (ಅಥವಾ ಹಿಂಸಕವಾದ ತೋಳನ ಬಾಯಿನಿಂದ) | ಮುಮೋಚಿತ—ಬಿಡಿಸಿ |
ಅದಿತೇ—ಎಲೈ ಅದಿತಿಯೇ, ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡಿಸು.

|| ಛಾಂದೋಗ್ಯಃ ||

ಎಲೈ ಅದಿತ್ಯರೇ, ಬಂಧಿತನಾದ ಕಳ್ಳನಂತೆ ತವಕಪಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಕವಾದ ತೋಳಗಳ
ಬಾಯಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿರಿ. ಎಲೈ ಅದಿತಿಯೇ, ನೀನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡಿಸು.

English Translation.

Adityas, deliver us from the jaws of the destroyers like a bound thief ;
O Aditi, (deliver us).

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಅವೋ ಷು ಣ ಇಯಂ ಶರುರಾದಿತ್ಯಾ ಆಪ ದುರ್ನುತಿಃ |
ಅಸ್ಮದೇತ್ವಜಘ್ನುಷೀ || ೧೫ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಅಪೋ ಇತಿ | ಸು | ನಃ | ಇಯಂ | ಶರಃ | ಅದಿತ್ಯಾಃ | ಅಪ | ದುಃಖಮತಿಃ |

ಅಸ್ಮತ್ | ಏತು | ಅಜಘ್ನುಷೀ || ೧೫ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಅದಿತ್ಯಾಃ ಇಯಂ ಶರುಹಿಂಸಿಕಾ ಪ್ರಸಿತಿರ್ಜಾಲಿಕಪ್ರೇರಿತಾಜಘ್ನುಷ್ಯಹಿಂಸಂತೀ ಸತ್ಯಸ್ಮ-
ದಸ್ಮತ್ತಃ ಸು ಸುಷ್ಪುಪೋ ಏತು | ಅಪಗಚ್ಛತ್ತೇವ | ತಥಾ ದುರ್ಮತಿರ್ದುಷ್ಪಾ ಮತಿರಪ್ಯಜಘ್ನುಷ್ಯ-
ಸ್ಮತ್ತೋಽಪಗಚ್ಛತು ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಅದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ನಃ—ನಮಗೆ | ಇಯಂ ಶರಃ—ಹಿಂಸಕವಾದ ಈ ಬಲೆಯು |
ಅಜಘ್ನುಷೀ—ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದೇ | ಅಸ್ಮತ್—ನಮ್ಮಿಂದ | ಸು—ಬಹುವಾಗಿ | ಅಪೋ ಏತು—
ದೂರ ಸರಿದುಹೋಗಲಿ | ದುರ್ಮತಿಃ—ಶತ್ರುವಿನ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಕಲ್ಪವೂ | ಅಪ—ದೂರ ಸರಿದು ನಾಶವಾಗಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನಮಗೆ ಹಿಂಸಕವಾದ ಈ ಬಲೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದೇ ನಮ್ಮಿಂದ ಬಹುದೂರ ಸರಿದು
ಹೋಗಲಿ. ಶತ್ರುವಿನ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಹಾಗೆಯೇ ದೂರ ಸರಿದು ನಾಶವಾಗಲಿ.

English Translation.

Adityas, let this net, let the malevolent design turn away from us
innocuous.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶಶ್ವದ್ಧಿ ವಃ ಸುದಾನವ ಅದಿತ್ಯಾ ಊತಿಭಿರ್ವಯಂ |

ಪುರಾ ನೂನಂ ಬುಭುಜ್ಷುಹೇ || ೧೬ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶಶ್ವತ್ | ಹಿ | ವಃ | ಸುದಾನವಃ | ಅದಿತ್ಯಾಃ | ಊತಿಭಿಃ | ವಯಂ |

ಪುರಾ | ನೂನಂ | ಬುಭುಜ್ಷುಹೇ || ೧೬ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಸುದಾನವಃ ಸುದಾನಾ ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ವೋ ಯುಷ್ಮಾಕಮೂತಿಭೀ ರಕ್ಷಾಭಿವರ್ಯಂ ಪುರಾ
ನೂನಮಿದಾನೀಮಸಿ ಶಶ್ವತ್ಸರ್ವದಾ ಬುಭುಜ್ಮಹೇ | ಯದ್ವಾ | ಶಶ್ವದ್ಬಹುನೋಗಾನ್ಘಂಜ್ಮಹೇ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಸುದಾನವಃ—ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವಂತರಾದ | ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ವಃ ಹಿ—ನಿಮ್ಮ |
ಊತಿಭಿಃ—ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದಲೇ ಕೂಡಿ | ವಯಂ—ನಾವು | ಪುರಾ—ಹಿಂದೆಯೂ | ನೂನಂ—ಈಗಲೂ |
ಶಶ್ವತ್—ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ | ಬುಭುಜ್ಮಹೇ—ಅನೇಕ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ತಮವಾದ ದಾನವಂತರಾವ ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಳಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದ ನಾವು ಹಿಂದೆಯೂ
ಈಗಲೂ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

English Translation.

Bounteous Adityas, by your protections we have continually possessed
enjoyments from of old.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಶಶ್ವಂತಂ ಹಿ ಪ್ರಚೀತಸಃ ಪ್ರತಿಯಂತಂ ಚಿದೇನಸಃ |

ದೇವಾಃ ಕೃಣುಥ ಜೀವಸೇ || ೧೨ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಶಶ್ವಂತಂ | ಹಿ | ಪ್ರಚೀತಸಃ | ಪ್ರತಿಯಂತಂ | ಚಿತ್ | ಏನಸಃ |

ದೇವಾಃ | ಕೃಣುಥ | ಜೀವಸೇ || ೧೨ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಪ್ರಚೀತಸಃ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಮಾಯಾ ಹೇ ದೇವಾಃ ಶಶ್ವಂತಂ ಬಹುಮಸಿ ಪ್ರತಿಯಂತಂ ಚಿತ್
ಪ್ರತಿಗಚ್ಛಂತಮಸಿ ಶತ್ರುಮೇನಸಃ ಸಾಪಸ್ಯ ಕರ್ತಾರಂ | ಅಥವೈನಸಃ ಸಾಪಕೃತಃ || ವ್ಯತ್ಯಯೇನ
ಬಹುವಚನಂ || ಸಾಪಕರ್ತಾರಂ ಜೀವಸೇ ಜೀವನಾಯಾಸ್ಮಾಕಂ ಕೃಣುಥ | ಕುರುತ | ಅಸ್ತತ್ಪ್ರೀ
ವಿಯುಕ್ತಮಿತಿ ಶೇಷಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಪ್ರಚೀತಸಃ—ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ | ದೇವಾಃ—ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ | ಪ್ರತಿಯಂತಂ—ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ | ಏನಸಃ—ಪಾಪಿಷ್ಠರನ್ನು | ತತ್ತಂತಂ ಚಿತ್ ಹಿ—ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ | ಜೀವಸೇ—ನಾವು ಸುಖವಾಗಿ ಜೀವಿಸಲು | ಕೃಣುಥ—ದೂರವಾಗಿಡಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥ ||

ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಪಾಪಿಷ್ಠರನ್ನು ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾದರೂ ಸಹ, ನಾವು ಸುಖವಾಗಿ ಜೀವಿಸಲು ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರವಾಗಿಡಿ.

English Translation.

Wise deities, keep away from us, that we may live, the many doers of sin who come against us.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ತತ್ಸು ನೋ ನವ್ಯಂ ಸನ್ಯಸ ಆದಿತ್ಯಾ ಯನ್ಮುಮೋಚತಿ |
 ಬಂಧಾದ್ಬದ್ಧಮಿವಾದಿತೇ || ೧೮ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ತತ್ | ಸು | ನಃ | ನವ್ಯಂ | ಸನ್ಯಸೇ | ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಯತ್ | ಮುಮೋಚತಿ |
 ಬಂಧಾತ್ | ಬದ್ಧಂಽಇವ | ಅದಿತೇ || ೧೮ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ತದ್ಬಂಧಕಂ ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಸು ಸುಷ್ಕ ನವ್ಯಂ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಸಂನ್ಯಸೇ ಸಂಭವನಾಯ ಭವತು | ಅಸ್ಮಾಕಂ ಮೋಚನೇನ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಭವತ್ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಃ | ದೇ ಆದಿತ್ಯಾ ಅದಿತೇಃ ಪುತ್ರಾ ದೇ ಅದಿತೇ ತ್ವದನುಗ್ರಹಾದ್ಯನ್ಮುಮೋಚತಿ ಮುಂಚತ್ಯಸ್ಮಾನ್ ಬಂಧನಸಾಧನಂ ಪೂರ್ವಂ ಯತ್ರೈತಿಬಂಧಕತ್ವಾದಾಸೀತ್ ತದೇವ ಯುಷ್ಮದನುಗ್ರಹಾದಸ್ಮಾನ್ಮುಂಚತು | ಯದ್ವಾ | ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಯದ್ರ್ಜಣಮಸ್ಮಾನ್ಮುಂಚತಿ ತುತ್ಸುಷ್ಕ ಸ್ತುತ್ಯಂ ಸಂಭವನಾಯ ಭವತ್ಪ್ರತಿ ಯೋಜ್ಯಂ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಅದಿತೇ—ಎಲೈ ಅದಿತಿದೇವಿಯೇ | ಬದ್ಧಂ—ಬಂಧಿತನಾದ ಪುರುಷನನ್ನು | ಬಂಧಾದ್ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಯಾವ ಸುಖವುಂಟೋ ಹಾಗೆ | ಯತ್—ಯಾವ

ಬಂಧನದಿಂದ | ಮೂವೋಚತಿ—ನೀವು ಬಿಡಿಸುವಿರೋ | ತತ್—ಆ ಮುಕ್ತಿಯು | ನಃ—ನಮಗೆ | ಸು—
ಅತಿಶಯವಾಗಿ | ನಮ್ಯಂ—ಪ್ರಶಸ್ತವೂ | ಸನ್ಯಸೇ—ಭೋಗಾರ್ಹವೂ ಆಗರಲಿ.

|| ಧಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ ಮತ್ತು ಅದಿತಿದೇವಿಯೇ, ಬಂಧಿತನಾದ ಪುರುಷನನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಯಾವ
ಸುಖವುಂಟೋ ಹಾಗೆ, ಯಾವ ಬಂಧನದಿಂದ ನೀವು ಬಿಡಿಸುವಿರೋ ಆ ಮೋಚನಕರ್ಮವು ನಮಗೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ
ಪ್ರಶಸ್ತವೂ ಭೋಗಾರ್ಹವೂ ಆಗರಲಿ.

English Translation.

Adityas and Aditi, let that which releases us as a prisoner from his
bond, be ever the object of our praise and worship.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಸಾಸ್ಮಾಕಮಸ್ತಿ ತತ್ತರ ಆದಿತ್ಯಾಸೋ ಅತಿಷ್ಠದೇ |

ಯೂಯಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮೃಳತ || ೧೯ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ನ | ಅಸ್ಮಾಕಂ | ಅಸ್ತಿ | ತತ್ | ತರಃ | ಆದಿತ್ಯಾಸಃ | ಅತಿಷ್ಠದೇ |

ಯೂಯಂ | ಅಸ್ತುಭ್ಯಂ | ಮೃಳತ || ೧೯ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಸ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಯುಷ್ಮತ್ಕರ್ತೃಕಸ್ತತ್ರೋ ವೇಗೋಽಸ್ಮಾಕಂ ನಾಸ್ತಿ ಯೋ ವೇಗೋ
ಬಂಧಕಾಜ್ಞಾ ಲಾದತಿಷ್ಠದೇಽಸ್ಮಾಕಮತಿಷ್ಠಂದನಾಯ ಪ್ರಭವತಿ | ಅತೋ ಯೂಯಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮೃಳತ
ತತ್ತಾದ್ಯಶಂ ತರಃ ಕುರುತೇತ್ಯರ್ಥಃ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ||

ಆದಿತ್ಯಾಸಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ಅತಿಷ್ಠದೇ—ಈ ಬಂಧನದಿಂದ ನಾವಾಗಿಯೇ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು
ಹೋಗಲು | ತತ್ ತರಃ—ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯು ಬೇಕೋ ಆ ಶಕ್ತಿಯು | ಅಸ್ಮಾಕಂ—ನಮಗೆ | ನ ಅಸ್ತಿ—
ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ (ಆದುದರಿಂದ) | ಯೂಯಂ—ನೀವು | ಅಸ್ತುಭ್ಯಂ—ನಮಗೆ | ಮೃಳತ—ಸುಖಕಾರಕರಾಗಿದೆ.

|| ಧಾವಾರ್ಥ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ಈ ಬಂಧನದಿಂದ ನಾವಾಗಿಯೇ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯು ಬೇಕೋ,
ಆ ಶಕ್ತಿಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ನಮಗೆ ಸುಖಕಾರಕರಾಗಿದೆ.

English Translation.

Not to us is there strength enough to burst from this (net); O Adityas, grant us your favour.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ಮಾ ನೋ ಹೇತಿವಿವಸ್ವತ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಕೃತ್ರಿಮಾ ಶರಃ |

ಪುರಾ ನು ಜರಸೋ ವಧೀತ್ || ೨೦ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ಮಾ | ನಃ | ಹೇತಿಃ | ವಿವಸ್ವತಃ | ಆದಿತ್ಯಾಃ | ಕೃತ್ರಿಮಾ | ಶರಃ |

ಪುರಾ | ನು | ಜರಸಃ | ವಧೀತ್ || ೨೦ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಃ ನೋಽಸ್ಮಾನ್ನಿವಸ್ವತೋ ವಿವಸ್ವತ್ತುತ್ರಸ್ಯ ಯಮಸ್ಯ | ಪುತ್ರೇ ಪಿತೃತಬ್ಧಃ | ತಸ್ಯ ಹೇತಿರಾಯುಧಭೂತಾ ಕೃತ್ರಿಮಾ ಕ್ರಿಯಯಾ ನಿಷ್ಪನ್ನಾ ಶರುಹಿಂಸಿಕಾ ಪ್ರಸಿತಿಃ ಪುರಾ ಪೂರ್ವಂ ಸ್ತಿದಾನೀಂ | ಸರ್ವದೇತ್ಯರ್ಥಃ | ಜರಸ ಇದಾನೀಂ ಜೀರ್ಣಾನ್ನಾ ವಧೀತ್ | ಮಾ ಹಿಂಸ್ಯಾತ್ ||

|| ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಃ ||

ಆದಿತ್ಯಾಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ವಿವಸ್ವತಃ—ವಿವಸ್ವತ್ತುತ್ರನಾದ ಯಮನಿಂದ | ಕೃತ್ರಿಮಾ—ರಚಿತವಾದುದು | ಶರಃ—ಹಿಂಸಕವಾದುದು | ಹೇತಿಃ—ಆಯುಧರೂಪವಾದುದು ಆದ ಈ ಬಲೆಯು | ನಃ—ನಮ್ಮನ್ನು | ಪುರಾ ನು ಜರಸಃ—ನಮಗೆ ವಾರ್ಧಕ್ಯವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ | ಮಾ ವಧೀತ್—ಕೊಲ್ಲದಿರಲಿ.

|| ಭಾವಾರ್ಥಃ ||

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ವಿವಸ್ವತ್ತುತ್ರನಾದ ಯಮನಿಂದ ರಚಿತವಾದುದು, ಹಿಂಸಕವಾದ ಆಯುಧದಂತಿರುವುದು, ಆದ ಈ ಬಲೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ನಮಗೆ ವಾರ್ಧಕ್ಯವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಕೊಲ್ಲದಿರಲಿ.

English Translation.

Let not this weapon of Vivasvat, this net made with hands, Adityas, destroy us before old age.

|| ಸಂಹಿತಾಪಾಠಃ ||

ವಿ ಷು ದ್ವೇಷೋ ವ್ಯಂಹತಿನಾದಿತ್ಯಾಸೋ ವಿ ಸಂಹಿತಂ |

ವಿಷ್ವಗ್ನಿ ವ್ಯಹತಾ ರಪಃ || ೨೧ ||

|| ಪದಪಾಠಃ ||

ವಿ | ಸು | ದ್ವೇಷಃ | ವಿ | ಅಂಹತಿಂ | ಆದಿತ್ಯಾಸಃ | ವಿ | ಸಂಹಿತಂ |

ವಿಷ್ವಗ್ | ವಿ | ವ್ಯಹತ | ರಪಃ || ೨೧ ||

|| ಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಂ ||

ಹೇ ಆದಿತ್ಯಾಸ ಆದಿತ್ಯಾಃ ದ್ವೇಷೋ ದ್ವೇಷ್ಞಾನ್ ಸು ಸುಷ್ಮ ವಿ ವ್ಯಹತ | ಉನ್ನೂಲಯತೆ | ನಾಶಯತೇತ್ಯರ್ಥಃ | ತಥಾಂಹತಿಂ ಪಾಪಕಂ ಪಾಪಂ ವಿ ವ್ಯಹತ || ಹಂತೇರಂಹ ಚ | ಉ. ೪-೬೨ | ಇತ್ಯತಿಪ್ರತ್ಯಯಃ || ತಥಾ ಸಂಹಿತಂ ಜಾಲಂ ವಿ ವ್ಯಹತ | ತಥಾ ರಪಃ ಪಾಪಂ ಸರ್ವಂ ವಿಷ್ವಗ್ನಿಷೂಚೀನಂ ವಿ ವ್ಯಹತ | ರಪೋ ರಿಪ್ರಮಿತಿ ಪಾಪನಾಮನೀ ಭವತಃ | ನಿ. ೪-೨೧ | ಇತಿ ಯೋಷ್ಯಃ ||

! ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ !

ಆದಿತ್ಯಾಸಃ—ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ | ದ್ವೇಷಃ—ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು | ಸು—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ | ವಿ ವ್ಯಹತ—ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿ | ಅಂಹತಿಂ—ನಮ್ಮ ಪಾಪವನ್ನು | ವಿ—ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿ | ಸಂಹಿತಂ—ಒಟ್ಟಾಗಿರುವ ಈ ಬಲೆಯನ್ನು | ವಿ—ನಾಶಮಾಡಿ | ರಪಃ—ನಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು | ವಿಷ್ವಗ್—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ | ವಿ—ನಾಶಪಡಿಸಿ.

! ಛಾಂದಾಃ !

ಎಲೈ ಆದಿತ್ಯರೇ, ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿ. ನಮ್ಮ ಪಾಪವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿ. ಒಟ್ಟಾಗಿರುವ ಈ ಬಲೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಪಾಪವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸಿ.

English Translation.

Adityas, utterly destroy our enemies, destroy wickedness, destroy the closely drawn net, destroy evil everywhere.

ವೇದಾರ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶೇನ ತಮೋ ಹಾದ್ರಂ ನಿವಾರಯೇನ್ |
 ಪುಮರ್ಥಾಂಶ್ಚ ತುರೋ ದೇಯಾದ್ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥಮಹೇಶ್ವರಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪರಮೇಶ್ವರ ವೈದಿಕಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೀ ವೀರಬುಕ್ಕ ಭೂಪಾಲಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ-
 ಧುರಂಧರೇಣ ಸಾಯೆಣಾಚಾರ್ಯೇಣ ವಿರಚಿತೇ ಮಾಧವೀಯೇ ವೇದಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶೇ
 ಋಕ್ಸಂಹಿತಾರ್ಥಾಪ್ಯೇ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕೇ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ, ಸಮಾಪ್ತಃ

|| ಓಂ ಕ್ಷತ್ ||

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಸಾಯಣಭಾಷ್ಯಸಹಿತವೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾನುವಾದಯುತವೂ ಆದ ಋಗ್ವೇದಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ
 ಆರನೆಯ ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾದುದು.

ಯದಕ್ಷರಶದಭ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ತು ಯದ್ವೇದೇತ್ |
 ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ವಾಗೀಶ್ವರ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ||
 || ಶುಭಂ ಭೂಯಾತ್ ||
 || ಮಂಗಳಂ ||

